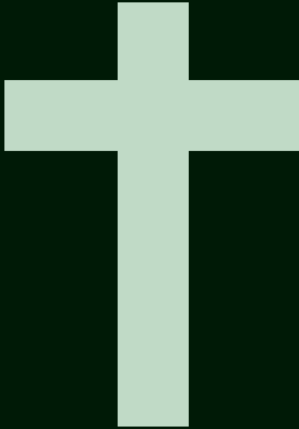

Tuti yó'o kúú tǝ'on Ndios, ta xí'o ña kuendá

sa'ǝ Jesús

New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxb:Mixtec,
Tezoatlán)

Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá sa'a Jesús

New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec, Tezoatlán)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.1

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f

Contents

San Mateo	1
San Marcos	59
San Lucas	97
San Juan	158
Hechos	203
Romanos	260
1 Corintios	283
2 Corintios	305
Gálatas	319
Efesios	327
Filipenses	335
Colosenses	341
1 Tesalonicenses	347
2 Tesalonicenses	352
1 Timoteo	355
2 Timoteo	362
Tito	367
Filemón	370
Hebreos	372
Santiago	389
1 Pedro	395
2 Pedro	401
1 Juan	405
2 Juan	411
3 Juan	412
Judas	413
Apocalipsis	415

To'on yó'o kían nī taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Nā yó'o kúu nā ve'e Jesús

¹ Ña yó'o kúu tuti noq tánda yiko kuu ndidaa ñayuu nī sa kuu nā ve'e Jesucristo, nā nī kii tein nā ve'e rey David, ta rey David nī kii tein nā ve'e Abraham. ² Chī de'e Abraham ñoo nī sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nī sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nī sa kuu Judá xí'in dao ka ñani ra. ³ Ta de'e Judá xí'in iin ná'a naní Tamar nī sa kuu Fares xí'in Zara, ta de'e Fares nī sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nī sa kuu Aram, ⁴ ta de'e Aram nī sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nī sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nī sa kuu Salmón, ⁵ ta de'e Salmón xí'in Rahab nī sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'in Rut nī sa kuu Obed, ta de'e Obed nī sa kuu Isai. ⁶ Ta de'e Isai nī sa kuu David, nā nī sa kuu rey noq nā Israel, ta de'e rey David nī sa kuu Salomón, ta naná Salomón nī sa kuu ñadi'í Urías.

⁷ Ta de'e Salomón nī sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nī sa kuu Abías, ta de'e Abías nī sa kuu Asa, ⁸ ta de'e Asa nī sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nī sa kuu Joram, ta de'e Joram nī sa kuu Uzías, ⁹ ta de'e Uzías nī sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nī sa kuu Acaz, ta de'e Acaz nī sa kuu Ezequías, ¹⁰ ta de'e Ezequías nī sa kuu Manasés, ta de'e Manasés nī sa kuu Amón, ta de'e Amón nī sa kuu Josías, ¹¹ ta de'e Josías nī sa kuu Jeconías xí'in dao ka ñani ra tá tiempo nī kuei nā ñoo Israel noq ndá'a ta ñoo Babilonia.

¹² Tá nī ndi'i nī kuei nā Israel tixi ndá'a ta Babilonia, dá nī sa io iin de'e Jeconías ñoo, ta nī sa naní rá Salatiel, ta de'e Salatiel nī sa kuu Zorobabel, ¹³ ta de'e Zorobabel nī sa kuu Abiud, ta de'e Abiud nī sa kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim nī sa kuu Azor, ¹⁴ ta de'e Azor nī sa kuu Sadoc, ta de'e Sadoc nī sa kuu Aquim, ta de'e Aquim nī sa kuu Eliud, ¹⁵ ta de'e Eliud nī sa kuu Eleazar, ta de'e Eleazar nī sa kuu Matán, ta de'e Matán nī sa kuu Jacob, ¹⁶ ta de'e Jacob nī sa kuu José, ta José nī sa kuu yí María, ta de'e María kúu Jesús, nā kúu Cristo, nā dákaki ñaá. ¹⁷ Noq ndidaa nā sa'ano yó'o, kánda inio ña nda Abraham, ta nda David nī sa kuu na uxí komi nā sa'ano. Ta nda David, ta nda tiempo nī kuei nā Israel tixi ndá'a ta Babilonia, nī sa kuu na uxí komi ka nā sa'ano. Ta nda tiempo nī kuei nā ñoo Israel tixi ndá'a nā ñoo Babilonia, ta nda tiempo Cristo nī sa kuu tuku na uxí komi nā sa'ano.

Di'a nī kuu tá nī kaki Jesús

¹⁸ Di'a nī kuu tá nī kaki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sa nī xí'o va xi to'on xi noq José ña tanda'a xí xí'in rá. Tído tá ko ñá'a naki'in tá'an na kandeí na, kúu nī tūu va María ñó'o de'e xi, chī Espirito iī Ndios nī xí'o ña ndato yó'o noq xí. ¹⁹ Ta José naní taa kakuu yí xí, ta sa'a ña kúu rá iin taa ndaa, ta ko kóni ra chinaní kini ñaá rá, sa'a ñoo nī nakani ini ra ña dión oon va dánkoo ñáá rá. ²⁰ Tá nī ndi'i nī ka'i ini ra ña dión kee ra, ta kúu nī na'a noq iin ángel nī kixi noq sato'o yo Ndios noq rá tixi sani. Dá nī kaa na xí'in rá:

—José, nā ve'e David, o sa nákaní kuáchi inon ki'on María kakuu ñadi'íon, dá chī mii Espirito iī Ndios nī xí'o ña'a ndato yó'o noq xí, sa'a ñoo nī tūu xi ñó'o de'e xi. ²¹ Ta dákaki xi iin tayíí ló'o, ta chinanón xī Jesús, dá chī ta yó'o dákaki nā ñoo xī noq kuáchi kée na —kaá nā.

²² Ta ndidaá ña yó'o n̄i kuu, dá n̄i x̄inkoo noq̄ n̄i ka'an Ndios x̄i'ín profeta, tá'an na sā kast'o'on x̄i'ín ñayuu to'on n̄i ka'an mií Ndios x̄i'ín ná, ch̄i di'a n̄i kaa na:

²³ Mií'an tuu iin tadi'í táki kaño'o de'e xi.

Ta chinani ná x̄i Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios x̄i'ín yó.

²⁴ Tá n̄i ndoto va José, kúu n̄i kee ra choon n̄i sa'anda ángel ñoo. Ta kúu n̄i tandá'a vá rá x̄i'ín x̄i. ²⁵ Tído ko ní náki'in tá'an ta'on na kud̄i nduu na x̄i'an nani n̄i sā ño'o taleé ñoo. Tá n̄i kaki xi, dá n̄i ch̄inani ñaa ná Jesús.

2

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'an ta ndichí noq̄ n̄i kaki Jesús

¹ Ta n̄i kaki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea. Dá n̄i kasáa dao ta ndichí ñoo Jerusalén, ta n̄i kii ra chí noq̄ x̄ino nd̄indii. ² Ta n̄i ndato'ón rá na ñoo Jerusalén, ta kaá ra:

—¿Ndeí ió na kúu rey noq̄ na Israel, na n̄i kaki ñoo? Dá ch̄i nda ñoo ndu ñoo n̄i x̄ini ndu n̄i x̄inkoo iin tiñoq̄ saá, sa'a ñoo n̄i kandaa ini ndu ña n̄i kaki na, ta vei ndu kandaño'o ndu na —kaá ra.

³ Tá n̄i ni'í to'on rey Herodes, ta kúu n̄i naá vá ini ra, ta dión ta'ani n̄i ndo'o ndidaá na ñoo Jerusalén. ⁴ Sa'a ñoo n̄i kana Herodes ndidaá kúu ta dut̄i saku'a, x̄i'ín ta dána'a ley Moisés, ta n̄i ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndeí kaki na kakuu Cristo, na dákaiki ñaa?

⁵ Dá n̄i kaa ta ñoo x̄i'ín rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá ch̄i di'a n̄i taa iin profeta ña n̄i ka'an Ndios x̄i'ín ná:

⁶ Ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judá,

kandaya'i cháa ka yó'ó noq̄ dao ka ñoo ño'o kuendá Judá,

dá ch̄i xaan kaki iin ra katiin ndaa na ñoo Israel, na kúu ñooi,

ta dándaki ñaa rá, kaá Ndios x̄i'ín profeta na

—kaá ra.

⁷ Dá n̄i kana de'é rey Herodes ta ndichí ñoo, dá n̄i ndato'ón ndichí ñaa rá ndá kuu kúu mií mií kuu n̄i x̄inkoo tiñoq̄ ñoo. ⁸ N̄i ndi'i, dá n̄i tanda'a ñaa Herodes kua'an ra ñoo Belén, ta kaá ra x̄i'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ndato'ón va'a ndó ndeí ió tayii ñoo. Tá n̄i nan'í ndo x̄i, dá naki'o ndó kuendá noq̄, dá ná ko'on ta'ani yu'u kandaño'i x̄i —kaá ra.

⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Herodes dión, dá n̄i kankuei ta ñoo kua'an ra. Ta tiñoq̄, kirí n̄i x̄ini ra nda ñoo mií rá ñoo x̄ionoo rí kua'an rí noq̄ rá. Ta n̄i saa rí n̄i sā tuu rí din̄i vé'e noq̄ ió tayii ñoo. ¹⁰ Tá n̄i x̄ini ra n̄i sā tuu rí, kúu n̄i kad̄i nda'o iní ra. ¹¹ Dá n̄i ku'u ra ve'e ñoo. Dá n̄i x̄ini ra x̄i x̄i'ín María, naná x̄i. Dá n̄i sā kuíta x̄ití rá noq̄ x̄i, ta n̄i sā ndaño'o ñaa rá. Dá n̄i sonó rá yú'u sato noq̄ ño'o ña va'a, dá n̄i taó rá ña n̄i doko rá noq̄ x̄i. Ta ñoo kúu oro, x̄i'ín dusa támi sa'an, x̄i'ín siti támi sa'an nani mirra. ¹² Tído t̄ixi sani n̄i ka'an Ndios x̄i'ín rá ña ná dá'a ni nandio kuéi ra noq̄ Herodes. Sa'a ñoo iin ka va ichi n̄i nandio kuéi ra kua'an nó'ó rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'áni rey Herodes ku'a'á nda'o taleé

¹³ Tá n̄i ya'a ta ñoo kua'an ra, dá n̄i ka'an iin ángel n̄i kii noq̄ sato'o yo Ndios x̄i'ín José t̄ixi sani, dá kaá na:

—Ndakqo yo'ó, ta ki'in taleé xaən xí'in naná xj, ta kuino kí kua'an Egipto, ta ñoo kandeí ndó nda ná kast'o'on tukui xí'in ndó, dá chj kasá'á rey Herodes nándukú rá taleé xaən ka'ání rá —kaá na.

¹⁴ Dá n̄i ndoto José, ta sa'kuuaá kuu daá ñóó n̄i ki'in ra taleé ñoo xí'in naná xj, dá n̄i kee ra kua'an ra Egipto. ¹⁵ Ta ñoo n̄i sa ndei na nda n̄i kasandaá kuu n̄i xij Herodes. Díon, dá n̄i xinkqo to'on n̄i ka'an Ndios xí'in profeta na: “Nda ñoo Egipto n̄i nakanai de'i vej xi.”

¹⁶ Tá n̄i kandaa iní Herodes ña n̄i danda'i ñaa tá ndichí ñoo, kúu n̄i xido nda'o iní ra. Sa'a ñoo n̄i sa'anda ra choon ña ná kuu ndidaá takuáli yí ko ña'a xino uú kuia ndéi ñoo Belén xí'in ndidaá takuáli yí ndéi ñoo kuáli ño'o noo kúu kuendá Belén ñoo, chí sa kua'an xinkqo uú kuia n̄i xini tá ndichí ñoo n̄i xino tñoo. ¹⁷ Ta sa'a ña n̄i kee ra díon, sa'a ñoo n̄i xinkqo noo n̄i ka'an profeta Jeremías:

¹⁸ Táí káyu'ú na ña'a ndéi ñoo Ramá.

N̄i'i nda'o sá kíán, ta nda'í tánaán xí'in ndirá nooan.

Ta ndé'i Raquel sa'a de'an,

ta ko kuú ta'on natián tandeé iní, chí n̄i xij ndi'i xi.

¹⁹ Tá n̄i xij Herodes, dá n̄i na'a noo túku iin ángel n̄i kii noo sato'o yo Ndios noo José tixi sani noo ió ra ñoo Egipto, ²⁰ dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Ndakqo, ta kuaka tayii ló'o xaən xí'in naná xj, ta nandió kuéi ndó kua'an nó'o ndo Israel, dá chj sa n̄i xij ndi'i va ta, ra ndúkú tayii ló'o xaən ka'ání rá —kaá na.

²¹ Dá n̄i ndakqo ra, dá n̄i nakuaka ra tayii ló'o ñoo xí'in naná xj, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel. ²² Tído n̄i ni'j tó'on na ña Arquelao n̄i nakuin noo tatá ra rey Herodes dándaki ra kuendá Judea, sa'a ñoo n̄i yu'ú na ko'on na kandeí na ñoo. Tído n̄i kast'o'on tuku Ndios tixi sani xí'in José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na. ²³ Dá n̄i sa na ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo n̄i sa ndei na. Díon, dá n̄i xinkqo noo n̄i ka'an profeta ña kananí xj tá ñoo Nazaret.

3

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kasá'á kast'o'on Juan ña kasaa Jesús

¹ Tein tiempo daá ñoo, dá n̄i kasá'á Juan, na dákodo nduta ñayuu, dána'a na noo ñayuu noo kúu yukú ichí chí kuendá Judea, ² ta kaá na xí'in ná:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, chí sa n̄i kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaa á.

³ Ta sa'a mií Juan yó'o n̄i ka'an profeta Isaías tá sa na'a, chí di'a n̄i kaa na: Kayu'ú iin ta noo kúu yukú ichí, ta kaa ra:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,

ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná”, kaá na.

⁴ Ta dá'on n̄i sa ndixi Juan n̄i kava'a xí'in idi camello. Ta iin cincho ñi n̄i kaq noo nákaa tixi na. Ta sa sei ná tika xí'in ndudí yukú. ⁵ Ta kua'a nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'in na ndéi dao ka ñoo ño'o chí kuendá Judea xí'in na ndéi ñoo ño'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan. ⁶ Ta sa na'o na kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dákodo nduta ñaa Juan iní yuta naní Jordán.

⁷ Tá n̄i xini Juan ña kua'a nda'o tá fariseo xí'in tá saduceo vej ta'ani kodo nduta rá noo ná, dá n̄i kaa na xí'in rá:

—i'ndo'ó kúu tata de'e koo! ¿Ndá yoo kaá daá xí'in ndo'ó ña díon oon ni kaxi ndó noo ña xido iní Ndios, ña vej dándó'o naní ní'o ndo? ⁸ Koo iní ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña mián ndaa kuiti n̄i nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó.

⁹ Ta ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña kúú ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoó káki ndó. Dá chî miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuaan na ve'e Abraham. ¹⁰ Ta kana'á ta'ani ndó ña sa ío nduu va hacha ka'andaan yo'ó yíto, sa'á ñoó ndi ndáa mií va yíto ko xí'ó kuji'í va'a, yiróón kúú rá ta'anda, dá kee ra kei ra noo kéj ñó'o.

¹¹ 'Miían ndaa kíán dákodo ndútaí ndo'ó ini takuíí, chî nî nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó. Tído sata yú'u veí iin na ndáya'i cháá ka o duú yu'u, ta ni ko káni víán taó yu'u ndisa ná, chî ndáya'i cháá ka na o duú yu'u. Ta noón kúú na dákodo ndúta ndo'ó xí'ín Espiritu ií Ndios, xí'ín ño'ó ita. ¹² Ta noón kúú táto'on iin taá tánee iin ña'a ndá'a ná dáxixi na tirió xí'ín tachi. Ta kí'o díón taó xóo na noní tirió tein xe'án. Ta nataán va'a naan ini yáka ná, ta xe'án ñoó chiñó'o na xí'ín ñó'o kéj, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá Juan.

¹³ Ta kúú nî keta Jesús chí kuendá Galilea veí na yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaa ná. ¹⁴ Tído ko xí'ín ta'on Juan dákodo ndúta ñaa ná, chî kaá na:

—Yu'u di'a va xínñó'ó kodo ndúta kee mií ní. Ta, ¿ndiva'a veí di'a ní noo yú'u ña dákodo ndútaí mií ní?

¹⁵ Dá nî kaa Jesús xí'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chî kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá na.

Dá nî xinó ini Juan dákodo ndúta ñaa ná. ¹⁶ Tá nî ndi'i nî sodo ndúta Jesús, dá nî nakuíin ndichi na ini takuíí ñoó. Kúú mií dáá nî nonó induú. Dá nî xini na Espiritu ií Ndios nî naxinó na sata Jesús, ta kaa na táto'on kaa iin paloma.

¹⁷ Ta nda induú táj nî ka'án Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúú de'e maní yu'u, ta náta'an nda'o iníj xiníj yo'ó —kaá na.

4

Di'a nî kuu tá nî ka'án ña u'u dátuyúán Jesús

¹ Dá nî kee Espiritu ií Ndios ndáka na Jesús kua'án na diní yúku íchí, dá korndodó ñaa ña u'u. ² Ta nî sa ne'e ií ná uu diko kuu, uu diko ñoó, ta ni iin ña'a ko ní sei na. Ta nî ndi'i, dá nda'í nî kasá'a kuiko na. ³ Ta kúú nî kasáa ña u'u, ña xírndodó ñaa, noo ná. Dá nî kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kíán ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá nî kaa na xí'án:

—Di'a va kaá tuti ií Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan xínñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueidó'o na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ Nî ndi'i, dá nî kee ña u'u ndáka ñaaán kua'án ñoó Jerusalén, ña kúú ñoó Ndios. Dá nî dakáa ñaaán noo dikó cháá ka diní ve'e ño'ó ká'ano iin ñoó. ⁶ Dá nî kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kíán dánkao ní mií ní nda noñó'o kaa, chî di'a kaá tuti ií Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná saa na kandaa na yo'ó.

Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó,

dá kíán ná o tákue'e sa'on kee yuu.

⁷ Dá nî kaa Jesús xí'án:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti ií Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, na kúú sato'o ndo” —kaá na.

⁸ Dá nì kee tukuan ndáka ñaáán kua'ān ndā dinì iin yúku dikó ndā'o. Dá nì ñan'ān ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayúu noq ná, xí'ín ndidaá tá'an ña ndato dándákian. ⁹ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña nakì'oi ndidaá ña káa noq ní tá ná nakuijn xití ní noqí, ta kandaño'o ní yu'u.

¹⁰ Dá nì kaa Jesús:

—Kuya'a kua'án noqí, ña u'u, chí di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dinì Ndios, ña kúú sato'o ndo, ta sava'a noq iin tó'ón míí ná koni kuáchí ndó” —kaá na xí'án.

¹¹ Dá nì kexoo ña u'u kua'ān. Dá nì kasáa ángel nì chindeé ná Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì kasá'a Jesús dána'a na noq ñayuu

¹² Tá nì ni'j tó'on Jesús ña nákaa Juan ve'e kaa, dá nì ñandió koo na chí kuendá Galilea. ¹³ Kúú nì ñankoo na ñoo Nazaret noq nì sa io na. Dá nì ki'in na kua'ān na koo na ñoo Capernaum, ta kíán iin ñoo nákaa yati yú'u taño'o noq nì sa kuu ñó'o na kuendá Zabolón xí'ín Neftalí. ¹⁴ Díon nì kuu, dá nì xinkoo to'on nì ka'ān profeta Isaías, chí di'a nì kaa na:

¹⁵ Dì'a ndo'o na ndéi kuendá Zabolón xí'ín na ndéi kuendá Neftalí, tá'an na ndéi chí yú'u taño'o, ña nákaa iin ka xoo yuta Jordán, noq kúú kuendá Galilea, noq ndéi ñayuu ko kúú na Israel.

¹⁶ Ta ñayuu ndéi ñoo ñoo, sa íin naá ñaxintóní ná, tído viti ndato nì ñatoon noq ná.

Ta va'ará sa xionoo na iin íchi naá noq kuu na, tído viti ndato nì ñatoon noq ná, kaaan.

¹⁷ Ndā daá nì kasá'a Jesús dána'a na noq ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, dá chí sa nì kuyati va kuu ña kíán ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

Dì'a nì kuu tá nì kana Jesús dao taa tìn tiyaká ña kanoo ra xí'ín ná

¹⁸ Ta noq xika Jesús kua'ān na yú'u taño'o naní Galilea, ñoo nì xini na uu taa, iin ra kúú Simón, tá'an ra nì chínaní ná Pedro, ta iin ra kúú Andrés, ñani míí rá. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá iní takuij, chí kúú rá ta tìn tiyaká. ¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakij ndo ná ko'o kanoo xí'ín yu'u, dá ná dána'j noq ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndo tiyaká iní takuij —kaá na.

²⁰ Ta kúú viti'ón nì ñankoo ra ñóno rá. Kúú nì kee ra kua'ān ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²¹ Ta noq xika Jesús kua'ān na cháá ka chí noq, kúú nì xini na uu ka taa, ta iin ñani kúú, iin ra naní Jacobo, ta iin ka ra naní Juan. Ta kúú rá de'e taa naní Zebedeo. Ta ñó'o ra iní barco nákoto ra ñóno rá xí'ín tatá ra. Dá nì kana ñaá Jesús. ²² Ta kúú viti'ón nì ñankoo ra tatá ra xí'ín barco ñoo. Dá nì kee ra kua'ān ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²³ Ta nì ñata'an Jesús nì xionoo na chí kuendá Galilea ñoo sa ñan'á na iin rá iin ve'e noq ndítútí na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña kíán ká'an ndi koo ndu'u yó tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa míí vá kue'e, ta sa nduva'a na na u'u ñí. ²⁴ Ta iin ní kúú kuendá Siria ñoo nì kasandaá to'on sa'a Jesús, sa'a ñoo ndidaá xían ndáka ñayuu na kú'u vei na noq Jesús, á míí ná ndó'o na kue'e, o míí ná kúú ná na u'u ñí, o míí ná kúú ná na ndó'o níó kée espíritu kini, o míí ná kúú ná na xí'j yí'í, o míí ná kúú ná na nì ñatí ñí. Ta ndidaá ná nì nduva'a nì kee Jesús. ²⁵ Ta ku'a'á ndā'o na ndéi kuendá Galilea, xí'ín na ndéi ndin uxí ñoo ká'an xí'ín ná Decápolis, xí'ín na

ñoo Jerusalén, xí'ín dao ka na ndéi kuendá Judea, xí'ín na ndéi iin ka xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xíonoo na.

5

Di'a kua'qn ña ni daná'a Jesús dinj iin yúku

¹ Tá ni xini Jesús ña kua'á nda'o kúu ñayuu ñoo, dá ni kaa na dinj iin yúku iin ñoo. Dá ni sa koo na. Ta ni natuu yati ta xíonoo xí'ín ná ñoo noo ná. ² Dá ni kasá'á ná dána'a na noo rá, ta kaá na:

³ —Ndiká'án ndi kúu ví na nákoní ña xínñó'ó ná Ndios, chi na yó'o kúu na sa ñó'o tixi ndá'a Ndios.

⁴ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndé'i, dá chi natiin na tandeé ini noo Ndios.

⁵ 'Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu nda'í ió ini, dá chi na yó'o kúu na natiin noñó'o yó'o noo Ndios.

⁶ 'Ndiká'án ndi kúu ví na xí'í doko sa'á ña ndaa, ta íchi ini na koni na ñá, dá chi ndinoo ini na xí'ín ña ndaa kee Ndios.

⁷ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ká'ano ini, dá chi ku'u ini Ndios sa'a ná.

⁸ 'Ndiká'án ndi kúu ví na kómí iin nio vii, dá chi koni xí'ín noo ná Ndios.

⁹ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chi na yó'o kúu na kanani de'e Ndios.

¹⁰ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndó'o nio sa'á ña kée na ña ndaa, dá chi na yó'o kúu na ni'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

¹¹ 'Ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó tá ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndó, o tá kéndava'a na xí'ín ndó, o tá káva'a na kua'á noo ña to'ón sa'a ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹² Ta ná kadij ini ndo, ta ñóchi kuu ini ndo, dá chi ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios ki'o na noo ndo chí induú sa'á ña ndó'o ndó dión, dá chi ki'o dión ta'ani ni kenda'va'a na xí'ín profeta ni sa ndei sa ná'á.

Yó'o dána'a Jesús ña kúu yó táto'on ñij ñayuu yó'o

¹³ 'Ndo'ó kúu táto'on ñij ñayuu yó'o, tído tá ni ndi'í ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'án, dá ndu'o'ova tukuan? Ko ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá kata va yóan sata vé'e, ta kuei ni'ini ñayuuñ kanoo na.

Kúu yó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu

¹⁴ 'Ta kúu ta'ani ndó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu, ta ndó'o ndó táto'on ndó'o iin ñoo kánoo dinj yúku, dá chi o kúu ta'on dáda'i na ña. ¹⁵ Ta dión ní, ni iin to'ón ñayuu ko chíño'ó iin íti, dá chikañ nañ tixi iin sato. Di'a chínoo nañ noo dikó, dá katoon noo ndidaa na ndéi ini ve'e. ¹⁶ Ta ki'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'ándá ley Moisés

¹⁷ 'Ná dá'a ni ka'án ndó ña vei yu'u dátuuí choon sa'ándá ley Moisés xí'ín ña ni taa ndidaa profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'ándáan. ¹⁸ Dá chi miñan ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña xían nani ió induú xí'ín noñó'o, ni iin to'ón ta'on tá'í letra ley o kánda, miñan xinkoo ndi'i noo ká'an. ¹⁹ Sa'á ñoo, ndi ndaa mií vá ñayuu xío kao iin káa choon kuáli sa'ándá ley, ta ki'o dión ta'ani kee na dána'a nañ noo dao ka ñayuu, dá kían cháá vá kanda'ya'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndaa na seídó'o choon kuáli yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noon kúu ná kanda'ya'i nda'o tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ²⁰ Ta ká'ín xí'ín ndó ña kánian kuita ndaa cháá ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o duú ta dána'a ley xí'ín ta fariseo, dá chi tá koo, dá kían ni iin kuú ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni karyí'í yó xí'in ñani tá'an yó

21 "Sa ñi seidó'o va ndó choon ñi ta'anda noo na sá'ano ve'e yó: "O sa ka'áni ndó ndii, ta ndi ndáa ñayuu sa'áni ndii, miian keyíko sa'a ná sa'á kuachi ñi kee na." 22 Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá ñayuu, va'ará ná karyí'í óon na xí'in ñani tá'an na, miian keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu yá'a ká'an xí'in ñani na ña kúu ná ñayuu xixi, noón kúu na kandoo kakuu na ñayuu kómi kuachi noo na sá'ano ñoo yó. Ta ndi ndáa mií ñayuu, na ká'an xí'in ñani tá'an na ña ni lú'u ko choon na, noón kúu na ko'on kaño'o indayá noo kéi ñó'o.

23 "Ta viti, tá kua'an ndo doko ndo ña'a noo Ndios, ta ñi ndusáa ini ndo ña ko ñá'a ndeyíko ndo tándó'ó ndo xí'in ñani ndo, 24 dá kían káiani dánkoo too ndó ña né'e ndo kua'an ndo doko ndo noo náa ñoo, ta dinñó'ó kua'an ndo ndaka ndo ña maní noo ñani ndo. Tá ñi ndi'i, dá nandió kuéi ndó doko ndoan noo Ndios. 25 Ta ndi'i ini ndo kandoo maní ndo xí'in ñayuu naá xí'in ndó nani xíka ndó kua'an ndo noo tá né'e choon. Dá chi tá koó, dá nakí'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta tá né'e choon noo kúu rá nakí'o ndo'ó noo ndá'a tá ndaá yé'é kaa, dá chikaa rá ndo'ó ve'e kaa. 26 Tá miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiya'i ndi'i ndó sa'á ña ñi kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í yó o yí'í yó

27 "Sa ñi seidó'o va ndó choon kaá di'a: "O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yí'í ndo." 28 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá taa nákani lóko ini rá ndé'é rá iin ñá'a, ta nákani kue'é ini rá xí'an, roón kúu rá ñi ya'a ñi kee kuachi xí'an xí'in ñaxintónj rá.

29 "Sa'á ñoo, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchi nóo xoo kuá'a ndo, dá kían taó ndoan, ta kaño'ó ndoan. Dá chi va'a cháa kaan ná naá iin nduchi nóo ndo o duú kaan dáketá na iin ní ndó indayá. 30 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a xoo kuá'a ndo, dá kían ka'anda ndoan, ta kaño'ó ndoan. Dá chi va'a cháa ka ña ná kamaní iin ndá'a ndo o duú kaan dáketá na iin ní ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

31 "Sa ñi seidó'o ta'ani ndó iin ka choon kaá di'a: "Ndi ndáa mií vá taa kóni dánkoo ñadi'í ra, dá kían nakí'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni rá dánkoo ñaá rá." 32 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá taa dánkoo ñadi'í ra, ta ko kían sa'á ña ñi xini xixi ñaá, dá kían mií rá kedaá xí'in ñadi'í ra, dá ya'an keeán kuachi xí'in iin ka taa. Ta dión ní taa náki'in tá'an xí'an, yá'a ra kee ra kuachi xí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni nachina'á yó ni iin ña'a

33 "Ta sa ñi seidó'o ta'ani ndó iin ka choon ñi ta'anda noo na sá'ano ñoo yó: "O sa kétó'ón ndó ña ñi nachina'á ndó kee ndó noo sato'o yó Ndios. Di'a koo ini ndo kee ndó ña ñi kaa ndo kee ndó." 34 Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa náchina'á ndó ni iin ña'a, dá kí'o ndó to'on ndó. O sa náchina'á ndó induú, dá chi noo ió mií Ndios kían, 35 ta o sa náchina'á ndó noño'ó yó'o, dá chi yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'á ndó ñoo Jerusalén, dá chi ñoo mií rey ká'ano kían. 36 Ta ñi o sa náchina'á ndó diñi ndo, dá chi o kándeé ta'on ndó ndekuxi ndo ni iin tó'ón idi diñi ndo, ta ñi o kándeé ndó ndendei'í ndoan. 37 Tído ndo'ó, tá kaa ndo jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndo koó, ta dión ná kakian. Chi tá yá'a ndó ká'an ndo cháa ka to'on, dá kían ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yó sa'á na xini u'u ñaá

38 Ta dión ní sà nì seídó'o ndó iin kà choon kaá di'a: "Tá nì taó ná iin nduchí nóó ndó, dá kían taó ta'ani ndó nduchí nóó na. Tá nì taó ná iin no'lo ndó, dá kían taó ta'ani ndó iin no'lo na." 39 Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó, o sà chídáó tá'an ndó xí'ín ñayuu kíni. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá nì kani na iin xoo noo ndó, k'i'o ndó iin kà xoo ná kani na. 40 Ta ndáa na kóni ka'an kuachi sa'a ndó, ta xio ndaa ra do'onoo ndó, dá kían k'i'o ndóan noo rá, ta konó ta'ani ndó naki'in ra kotó ndó. 41 Ta ndi ndáa mií ra kéndúsa xí'ín ndó kandio ndó ña'a ra ko'on ndó iin kilómetro dao, kua'án ndó xí'ín rá ndá oni kilómetro. 42 Ta ndáa na xíkà iin ña'a noo ndó, k'i'o ndóan noo ná. Ta ndáa na kóni k'i'in tóo ña'a noo ndó, o sà kádí'indá ndóan noo ná.

43 Ta sà seídó'o ta'ani ndó ña nì ka'an dao kà ñayuu: "Ku'u ini ndó sa'a ñayuu xí'ín ndó, ta koni u'u ndó na xini u'u ñaa." 44 Tído yu'u di'a ká'ín xí'ín ndó ña ku'u ini ndó sa'a na xini u'u ñaa, ta ka'an va'a ndó xí'ín na ká'an ndava'a xí'ín ndó, ta keva'a ndó xí'ín na kán'ó'ó ñaa, ta kaka ndó ña manj noo Ndios sa'a na kénóo ñaa, xí'ín sa'a na kéndava'a xí'ín ndó. 45 Dión, dá ná'a ndó ña miían ndaa kúú ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii satá ñayuu kíni xí'ín ñayuu vá'a, na dákóon daí satá ñayuu ndaa, xí'ín ñayuu kíni. 46 Dá chj tá kú'u ini ndó sava'a sa'a na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndi kían va'a ni'j ndó? ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée ra k'ín ya'i sa'a ñí'ó? 47 Tá ká'an ndó ndisá'án xí'ín sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndi kían va'a kée ndó, xini ndó? ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée na kó ná'a Ndios tein mií ná? 48 Tído ndó'ó, koo ini ndó kendaá ndi'i ndó choon táto'on kendaá tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

6

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'í

1 Kandaá ndó mií ndó, o sà ndúkú ndó kee ndó ña va'a noo ñayuu sa'a ña kóni ndó kande'é va'a na ndó. Dá chj tá kée ndó dión, dá kían ni iin ña va'a o nándiío né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndó. 2 Sa'a ñoó, tá kua'an ndó k'i'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni ka'an ndó xí'ín ra tuú trompeta ña kuíta ra tuu ra noo ndó táto'on kée ña u'u noo ini ve'e noo nátaaka yo xí'ín noo xionoo ra keí. Dión kée ra, dá ná chinani va'a ñaa ñayuu. Ta miían ndaa ná ká'ín xí'ín ndó ña sà nì na'itiin ra ya'i ra sa'a ña kée ra. 3 Tído, ndó'ó, tá kua'an ndó k'i'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni kana'a nda'a íti ndó ndi kían xí'ío nda'a kuá'a ndó, 4 dá kían ná koo de'é ña manj kée ndó, chj tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndó, noón kúú na nandiío né'e túu ña va'a noo ndó.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'an yo xí'ín Ndios

5 Tá kua'an ndó ka'an ndó xí'ín tatá Ndios, o sà kée ndó táto'on kée ña u'u noo, dá chj kátoó ra kandida ndichi ra ini ve'e noo nátaaka yo ka'an ra xí'ín Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandida ra iin rá iin do'lo keí ka'an ra xí'ín Ndios, dá ná kande'é ñayuu ña kée ra. Tído miían ndaa ná ká'ín xí'ín ndó ña sà nì na'itiin ra ya'i ra sa'a ña kée ra. 6 Tído ndó'ó, tá kua'an ndó ka'an ndó xí'ín tatá Ndios, kua'án ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndó yé'é ndó, dá ka'an ndó xí'ín Ndios, na kó túu, na ndé'é ña kéde'é ndó, dá ná nandiío né'e túu na ña va'a noo ndó.

7 Ta noo ká'an ndó xí'ín ná, ná dá'a ni nandiío kuéi tóo tuku ndó ka'an ndó to'on, ña sà nì ka'an ndó táto'on kée ñayuu kó ná'a Ndios, dá chj ká'án ná ña sa'a ña kuá'a téi ká'an na, dá natiin na ña xíkà na. 8 Sa'a ñoó ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na, chj sà ná'a vá tatá yo Ndios ndi kían xín'ń'ó ndó va'ará kó ña'a kaka ndóan noo ná. 9 Tá kua'an ndó ka'an ndó xí'ín Ndios, ta di'a kaa ndó:

Tatá mií ndu'u, na ió induú,

ná natiin kuꝯ mií ní ndidaá tá'an ñãñó'ó.

¹⁰ Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o.

Táto'on kị'o kée ní ñã kónj ní induú xaṅ, kị'o dión ta'ani ná koo noñó'o yó'o.

¹¹ Ta kị'o ní ñã xínñó'ó ndu'u keí ndú iin iin kuꝯ kuꝯ.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu táto'on kị'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na yá'a noṯ ndú.

¹³ Ta o sa kónó ní kuḗi ndu noṯ kuachi, ta dákaki ní ndu'u noṯ ñã kini.

Dá chị mií ní kúú na dándáki, ta mií ní kúú na kómí choon, ta mií ní kúú na kánian natiin ndidaá tá'an ñãñó'ó.

Ta daá kuití dión ná koo.

Dión ná koo.

¹⁴ Dá chị tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noṯ ndo, dá kían ku'u ká'ano ta'ani ini tatá yo Ndios, na ió induú, sa'á kuachi mií ndó. ¹⁵ Tído tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noṯ ndo, dá kían ni tatá yo Ndios o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e ij yo

¹⁶ Tá kua'an ndo kane'e ij ndo, o sa kútama ndo táto'on kée ṯa uṯ noṯ, dá chị nda'i nda'ó ndé'é rá xionoo ra, dá ná'a ra mií rá noṯ ñayuu ñã né'e ij rá. Ta miíṅ ndaa ná ka'in xí'in ndó ñã sa ni ṅatiin ra ya'i ra. ¹⁷ Tído ndo'ó, tá né'e ij ndo, luu ná nacho'on diṅi ndo, ta nakata ndó noṯ ndo, ¹⁸ dá kían ná dá'a ni na'a ndo mií ndó noṯ ñayuu ñã né'e ij ndo. Ta sa'va'a iin tó'on diṅi tatá yo Ndios, na ko túu, ná kana'á ñã kée ndó dión. Ta iin tó'on mií tatá Ndios, na ndé'é ñã kéde'é ndo, ná nandió né'e túu ñã va'a noṯ ndo.

Yó'o dána'a Jesús ñã ná ndukú yó koo kuiká yó noṯ ñã kónj Ndios

¹⁹ Ná dá'a ni ketutí ndó ñã kuiká ñayuu yó'o, dá chị yó'o kúú noṯ dánaá tịkidi ñã'a, ta yó'o kúú noṯ dánaá daye'e ñã'a, ta yó'o ta'ani kúú noṯ ndé'i ṯa ku'i'íná, chị koku'u ra ve'e, ta kí'in ku'i'íná rá ñã'a. ²⁰ Va'a kaṅ ndukú ndó koo ñã kuiká ndo induú, dá chị ni tịkidi, ni daye'e ko dánaá ñã'a ió ñoo, ta ni ṯa ku'i'íná o kúu ku'u kí'in ku'i'íná ñã ió ñoo. ²¹ Dá chị noṯ ió ñã kuiká ndo, ñoo ta'ani nákaṅ níṯ ndo.

Yó'o dána'a Jesús ñã nduchí nóo yo kúú táto'on iin ñó'o dátoon noṯ yo

²² Ta nduchí nóo ndo kúú táto'on iin ñó'o nákaṅ tóon ñiṅ ndo, ñã dátoon níṯ ndo. Sa'á ñoṯ tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí va' túu noṯ ndo. ²³ Tído tá ko vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí va' ñiṅ ndo iin naá. Tá ni nda'o ñã dátoon noṯ ndo, dá kían ndi kị'o ka ví ni ṅaku'iṅ naá noṯ ndo.

Yó'o dána'a Jesús ñã o kúu ta'on ndiko yo Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

²⁴ Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu kéchóon noṯ uṯ sato'o, dá chị iin na koni u'u na, ta iin ka na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ñã kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ñã ná dá'a ni ndi'i téi ini yo sa'á ñã ió ñayuu yó'o

²⁵ Sa'á ñoo ká'in xí'in ndó viti, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndi kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'á ñã ko'o ndó, ta ni sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i ñiṅ ndo. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ñã ió ñã'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ñã kasá'an oon ni ndó? Ta ió ñã'a ndáya'i cháá ka xínñó'ó ñiṅ ndo o duú dá'on kandixi ndó. ²⁶ Kande'é ndó to'on ndó'o laa, chị ni ko chí'i rí ta, ni ko dákée rí, ta ni yáka rị koṯ nátaán va'a rí ñã'a rí. Tído tatá yo Ndios, na ió induú, xíto va na rị. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ñã ndáya'i cháá ka ndo o duú laa? ²⁷ ¿Ndi ndáa ndó kande'e kua'ano iin kondó ndá'a cháá ka sa'á ñã ndi'i ini ndo?

²⁸ Ta, ¿ndivá'a ndí'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'é ndó tát'o'on k'i'o sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chí kò kéchóon ta'an vaan, ta ni kò káva'an dá'on kandixian. ²⁹ Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká ni sa kuu ra, tído kò ní sá ndixi va'a ra tát'o'on k'i'o ndato iin torí ndi'indi ñoó. ³⁰ Tá k'i'o dión kee Ndios xí'in ita káa yúku, tá'an ña káa kuuy víti, tído iin taan chí'ño'ó ñaa ná ini xito, ¿á kò ná'á ndó ña ndato ka ví chindee Ndios ndo'ó, ta cháá téi kándée ini ñaa? ³¹ Sa'a'á ñoó ná dá'a ni ndi'i téi ini ndo sa'a'á ndi k'ján kasá'an ndó o sa'a'á ndi k'ján ko'o ndó o sa'a'á ndi k'ján kandixi ndó, ³² chí sa'a'á ndidaa ña yó'o ndí'i nda'o ini ñayuu kò ná'á Ndios. Tído mií tatá yo Ndios, na ió induú, sa ná'á vá ná ña xín'ño'ó ndóan. ³³ Sa'a'á ñoó din'ño'ó ka ndukú ndó ña ka'ño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koo ini ndo kee ndó ña ndaa kóni na, ta kúú ndidaa ña'a yó'o koo noo ndo. ³⁴ Sa'a'á ñoó ná dá'a ni ndi'i ini ndo ndi koo ndó taan, dá chí vej diin va ña'a ndo'o ndó. Sa'a'á ñoó koo ini ndo kandeí ndó xí'in ña ndó'o kuuy víti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyíko mií yó sa'a'á ñayuu

¹ Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'a'á ñayuu, dá k'ján ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a'á mií ndó. ² Dá chí tát'o'on k'i'o keyíko ndo sa'a'á ná, k'i'o dión ta'ani keyíko Ndios sa'a'á ndo, chí tát'o'on k'i'o chíki'ó ndo, k'i'o dión ná chíki'ó Ndios mií ndó. ³ ¿Ndivá'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta kò xí'o ndó kuendá ká'ano ka t'indú'u nákaa noo mií ndó? ⁴ Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'in ñani ndo: “Kónón ná taó'i xe'e nákaa noo xaan”, kaá ndo, ta kò ndé'é ta'on ndó ndi k'i'o ví káa t'indú'u nákaa noo mií ndó? ⁵ ¡Kúú ndó ñayuu uy noo! Taó ndó din'ño'ó t'indú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

⁶ O sa k'i'o ndó ña ií noó tina, chí nandió kuéi rí tiin rí ndo'ó. Ta o sa dákuéi ndó yuu dión né'e va'a ndó noo ñó'o kochí, dá chí chiní'ini sa'a'á r'ján.

Yó'o dána'a Jesús sa'a'á ndi kee yo ka'an yo xí'in Ndios

⁷ Ta kaka ndo ña xín'ño'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'í vá ndóan. Ndukú ndóan, ta kúú ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nonó váan noo ndo. ⁸ Dá chí ndidaa ná xikaan, ni'í náan, ta ndi ndaa na nándukú ñá, ni'í náan. Ta ndi ndaa na dákásá yé'é, nonó vá yé'é noo ná.

⁹ Ta, ¿ndi ndaa ndo'ó, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí? ¹⁰ O, tá xíka xí iin t'iyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí? ¹¹ Koo, dá chí va'ará kúú ndó ñayuu k'ini, tído t'í'a ndó k'i'o ndó ña va'a noó de'e ndó. ¿Á kò ná'á ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá yo Ndios, na ió induú, chí k'i'o na ña va'a noó na xikaan? ¹² Tát'o'on k'i'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'in ndó, k'i'o dión ta'ani kee ndó xí'in ná, chí k'i'o dión dándaki ley xí'in ña ni taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ña ná koo ini yo ku'u yo yé'é ku'ín

¹³ Koo ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é ku'ín, dá chí ndíka nda'o yé'é, ta ndíka nda'o íchi, ña né'e ñaa kua'an indayá. Ta kua'á nda'o ñayuu koku'u kua'an íchi ñoó. ¹⁴ Tído ku'ín vá yé'é, ta ku'ín vá íchi, ña kua'an noo kataki chíchí ná, ta cháá nda'o ñayuu konda'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ña xí'in ku'í'í xí'o iin yíto, dá kanda'a ini yo ndá yíto kúú rá

¹⁵ Kanda'a ndo mií ndó noo profeta to'ón, dá chí vej ra noo ndo, ta kée ra mií rá kúú rá tát'o'on léko, tído ndigü'e'í lobo va kúú rá. ¹⁶ Tído xí'in ña kée ra, kanda'a ini ndo ndá yoo kúú rá, dá chí o duú ta'íón xí'o uva, ta ni ión títi kò xí'o t'íño'ó. ¹⁷ Dá chí ndidaa yíto va'a xí'o ku'í'í va'a, tído yíto kò vá'a xí'o ku'í'í

kọ vá'a. ¹⁸ Ta ni iin tó'ón yító va'a kọ xí'o kuji'i kọ vá'a, ta ni iin tó'ón yító kọ vá'a kọ xí'o kuji'i va'a. ¹⁹ Ta ndidaa yító kọ xí'o kuji'i va'a kúú rá ta'anda, dá kejị rạ noọ kejị ñó'ọ. ²⁰ Sa'á ñọó, xí'ín ña kée ra, dá kandaạ ini ndọ ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña ọ duú ndidaa ñayuu ná chinaní ñaa sato'o na koni na ndu'u na noọ íó Ndios

²¹ Ta ọ duú ndidaa ñayuu ká'an xí'ín yu'u: “iMii ní kúú sato'j, mii ní kúú sato'j!” koni ndu'u noọ dándáki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatáj, na ío induú, noón vá kúú na koni ndu'u noọ dándáki Ndios. ²² Chì kua'á nda'ọ ñayuu kaa di'a xí'ín yu'u tá ná kasandaá kuú dáá ñóó: “Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ịá kọ ndúsaa ta'on ini ní ña xí'ín kuú mii ní nị ka'an ndu ña koo chí noọ, ta xí'ín kuú mii ní nị taó ndú espíritu kini, ta xí'ín kuú mii ní kua'á nda'ọ ña ná'ano nị kee ndu'u?” ²³ Dá kaa' xí'ín ná: “Kọ ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó noọí, chì kúú ndó na kée ña kini.”

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu taa kava'a ve'e

²⁴ Ta ndi ndaa na seídó'ọ tọ'on dána'j, ta kée na choon sa'ándáan, noón kúú na kọ'ín dák'ín tá'ín ña kée na xí'ín iin taa íó ñaxintóni, tá'an rạ nị kava'a ve'e noọ tóto. ²⁵ Nị koon daị déen, ta nị xino takuị kua'a ini yuta ñóó, ta nị kana tachị déen, ta nị kani tá'an xí'ín ve'e ñóó, tído ni iin ña'a kọ ní ndó'an, dá chì íin toaan noọ tóto. ²⁶ Tído ñayuu seídó'ọ tọ'on dána'j, ta kọ kée na ña, noón kúú táto'on iin taa kọ ká'í ini, tá'an rạ nị kava'a ve'e noọ ñotí. ²⁷ Nị koon daị déen, ta nị xino takuị kua'a ini yuta ñóó, ta nị kana tachị déen, ta nị kani tá'an xí'ín ve'e ñóó, ta kúú nị kooan, ta nị naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

²⁸ Ta nị ndi'i nị ka'an Jesús ndidaa tọ'on yó'o, kúú nị naá ini ñayuu nị kee ña nị daná'a na, ²⁹ chì kọ kée na táto'on kị'ọ kée tạ dána'a ley Moisés, chì dána'a na táto'on kị'ọ kée iin na né'e choon.

8

Di'a nị kuu tá nị nduvạ'a Jesús iin taa ndó'ọ kue'e té'i'í ñi

¹ Tá nị naxino Jesús sa'a yúku ñóó, ta kúú kua'á nda'ọ ñayuu tákuei ñaa kua'an na. ² Dá nị natuu yati iin taa ndó'ọ kue'e té'i'í ñi noọ Jesús. Kúú nị sa kuíin xiti rá noọ ná, dá nị kaa rạ xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní ñií.

³ Dá nị chinóo Jesús ndá'a ná satạ rá, dá nị kaa na xí'ín rá:

—Jaạn, kóni. Ná nduviion —kaá na.

Ta kúú viti'ón di'a nị nda'ño'ó ni'ini kue'e ndó'ọ ra.

⁴ Dá nị kaa na xí'ín rá:

—Ọ sạ kóo inon nakanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña nị keei xí'ón. Di'a kua'an na'a miíon noọ tạ dutị, ta kane'e ña'a kua'an kemánon Ndios, táto'on kị'ọ sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaạ ini rạ ña sạ nị nduvií ñiion —kaá na.

Di'a nị kuu tá nị nduvạ'a Jesús iin taa kéchón noọ iin taa dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá nị ndu'u Jesús kua'an na ñoo Capernaum, dá nị kạsáa iin taa dándáki iin ciento soldado noọ ná. Ta nị seí nda'í rạ noọ ná, ⁶ ta kaa rạ:

—Tatá, tạ kéchón noọí kándu'u rá ini ve'i, ta nị natị sa'ạ rá, ta ndó'ọ nda'ọ nio rá.

⁷ Dá nị kaa Jesús:

—Kó'ọ ve'ón, dá ná nduva'i rạ.

⁸ Dá nị kaa taa dándáki iin ciento soldado ñóó xí'ín Jesús:

—Tatá, kọ tẹ'ón ñà'a kúú yu'u ñà ku'u ní ve'i, tído xí'ín tọ'on ka'ạn oon va ní, ta kúú nduvà'a va tẹ kéchóon noóí. ⁹Chị kúú ta'ani yu'u iin tẹa nákaa tịxi ndá'a tẹ n'ẹe choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tịxi ndá'a yu'u. Sà'á ñóó tá ná ka'ín xí'ín iin ra, “Kua'án”, ta kúú kua'ạn va ra. Ta tá ká'ín xí'ín iin kẹ rẹ, “Nakíí”, ta kúú ve'i va ra. Tá ká'ín xí'ín rẹ kéchóon noóí, “Kee choon yó'o”, ta kúú kée va raan —kaá rẹ xí'ín Jesús.

¹⁰Tá nị seídó'o Jesús tọ'on yó'o, kúú nị naá iní nẹ. Dá nị kaa nẹ xí'ín ñayuu tákuei ñáá ve'i ñóó:

—Míi'ạn ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñà ni iin tó'ón nẹ Israel kọ kándéé iní nẹ yu'u tẹtọ'on kị'o kándéé iní ñáá tẹa yó'o. ¹¹Ta kaá yu'u xí'ín ndó ñà ná kii ñayuu chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, ta kandeí dáó ná xí'ín Abraham, xí'ín Isaac, xí'ín Jacob noo dándáki Ndios induú. ¹²Tído ná kánian nị'í ñà kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúú nẹ taó di'a ñáá Ndios satá ve'e noo iin naá, ta ñóó kuaki na, ta kuchí tá'an nọ'o na.

¹³Dá nị kaa nẹ xí'ín tẹa dándáki iin ciento soldado ñóó:

—Kua'án nó'ón ve'ón, chị sà'á ñà nị kandeé inóon yu'u, sà'á ñóó sẹ io va ñà nị xikon —kaá nẹ.

Ta kúú míi hora daá vá nị nduvà'a tẹ kéchóon ñóó.

Dì'a nị kuu tá nị nduvà'a Jesús ñá kúú xido Simón Pedro

¹⁴Tá nị saạ Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúú kándu'u xido rẹ noo xító kú'ạn kée kue'e dáa. ¹⁵Dá nị kọkọ'on Jesús ndá'ạn, ta kúú nị ya'va va ñà dáa'ạn. Ta kúú nị ndákoó'án nị kasá'á kenduu'ạn ñà'a kéí ná.

Ta ku'á nda'o ñayuu nị nduvà'a nị kee Jesús

¹⁶Dá tá nị kuaá ku'ú dáá ñóó, dá ndáka ñayuu ndéi ñóó nẹ ñó'o espíritu kini nị kasá'a nẹ noo Jesús. Ta xí'ín tọ'on nị ka'ạn nẹ xí'án, ta kúú nị kankuei ña kua'ạn. Ta ndidaá na kú'u nị nduvà'a nị kee na. ¹⁷Dión, dá nị xinkoo tọ'on nị ka'ạn profeta Isaiás: “Míi ná nị ñakuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta nị ñakí'in na ñà u'u ñíi yó.”

Dì'a kua'ạn ñà nị ka'ạn Jesús xí'ín dao tẹa nị ka'ạn kanoo xí'ín ná

¹⁸Tá nị xini Jesús ñà ku'á nda'o ñayuu nị ndítútí ñóó, dá nị kaa nẹ xí'ín tẹa xíonoo xí'ín ná:

—Ná ko'ọ chika'anda yọ iin kẹ xoo ta'ño'o.

¹⁹Ta nị natuu yati iin tẹ dána'a ley, dá nị kaa rẹ xí'ín Jesús:

—Maestro, íóí ñà kanooi xí'ín míi ní ndeí kúú míi vá noó ko'ón ní.

²⁰Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ñà íó va káo noo ñó'o ndikuii, ta íó ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído nẹ nị nduu tẹa ñayúú yó'o, nị noo kanóo díní nẹ kọó.

²¹Dá nị kaa iin tẹ xíonoo xí'ín ná ñóó:

—Tatá, konó ní díní'ó'ó kẹ ná ko'ín dánduxi tatáí, dá ná kasa'ị, ko'ọ.

²²Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíí, ná kanoo xí'ín yu'u viti, ta dánkoo nẹ kúú ndíi ná dánduxi ñáá dao kẹ nẹ kúú ndíi —kaá nẹ.

Dì'a nị kuu tá nị sa'anda Jesús choon noó tachí xí'ín ta'ño'o

²³Dá nị kaa Jesús ini iin barco ko'ón nẹ xí'ín ndin uxí uy tẹa xíonoo xí'ín ná. ²⁴Tein yá'a na kua'ạn nẹ noó ta'ño'o ñóó, kúú nị kasá'á kána tachí déen. Ta kúú nị kasá'á ndáko noó ta'ño'o, ta kọkee rá ini barco. Tído kídí va Jesús kándu'u ná.

²⁵Dá nị natuu yati tẹa xíonoo xí'ín ná noo kándu'u ná, dá nị kaa rẹ xí'ín ná:

—Tatá, dákaki ní ndu'u, chị íó ñà kuu ndu'!

26 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á kō kándéé ta'on ini ndo yu'ú?

Dá n̄i ndakoo na. Dá n̄i sa'anda na choon noo tachi xí'ín taño'o ñoo. Kúú n̄i kutádjí vá rá xí'ín tachi ñoo. 27 Kúú n̄i naá vá ini taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá n̄i kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúú ná yó'o, chí ndá tachi xí'ín ndá taño'o seídó'o choon sa'ándá n̄a? —kaá r̄a.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uy t̄a

28 Dá tá n̄i sāa n̄a iin k̄a xoo taño'o ñoo noo kúú kuendá Gadara, kúú n̄i kasáa uy taa ñó'o espíritu kini, t̄a n̄i kankuei n̄i kii ini k̄a noo ñó'o nd̄i. Ta ndakí ndá'o ra, sa'a ñoo ni iin tó'ón ñayuu kō kuu ya'a íchi nákaa ñoo kée ra.

29 Dá n̄i kasá'a k̄ayu'ú espíritu kini ñó'o ini rá:

—¿Ndí k̄ián ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, mií ná ná kúú de'e Ndios? ¿Á n̄i kasáa ní dándó'o naní ní ní ndu'u tá kō ñá'a kasandaá tiempo noo nd̄i? —kaáan.

30 Ta sāa x̄iká vá ndéi kuá'a ndá'o kochí sásá'an rí. 31 Dá n̄i seí nda'í espíritu kini ñoo noo ná:

—Tá veí ní taó ní ndu'u, dá k̄ián konó ní ná ndu'u ndu'u ini kochí ñó'o káa.

32 Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Kua'án ndo, tá dáa.

Dá n̄i kankuei ña ini taa ñoo. Dá n̄i sa'an n̄i ndu'an ini kochí kua'a ñoo. Ta kúú n̄i taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an r̄i yu'ú da'o, dá n̄i dakúeí rí mií rí ini taño'o ñoo. Ñoo n̄i k̄andaa r̄i, dá n̄i xí'í r̄i.

33 Kúú n̄i taxí tá'an tá ndáka kochí ñoo kua'an nó'o rá. Tá n̄i nasáa r̄a ñoo r̄a, dá n̄i kast'on ra xí'ín ñayuu sa'a ña n̄i ndo'o kochí r̄a xí'ín sa'a ña n̄i ndo'o taa sāa ñoo'o espíritu kini ñoo. 34 Dá n̄i kankuei ndidaá ñayuu ndéi ñoo ñoo kua'an n̄a noo nákaa Jesús. Dá tá n̄i xini ñaá ná, dá n̄i seí nda'í n̄a noo Jesús ña ná ko'on n̄a iin k̄a xián.

9

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús iin taa n̄i nat̄i sa'a

1 Dá n̄i kaa tuku Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ini barco ñoo. Dá n̄i chíka'anda n̄a noo taño'o kua'an n̄a. Dá n̄i nasáa n̄a ñoo mií ná. 2 Dá n̄i kasáa dao taa, ta yí'í ra iin x̄ito noo kánóo iin taa n̄i nat̄i sa'a. Tá n̄i xini Jesús ña kándéé ndá'o ini ñaá rá, dá n̄i kaa n̄a xí'ín taa n̄i nat̄i sa'a ñoo:

—Koo tandéé inóon, de'e ló'o, dá chí sāa n̄i ndoo va kuachón —kaá n̄a.

3 Dá n̄i kasá'a nákaní kuáchí ini taa dána'a ley ndita ra: “Taa káa kúú r̄a ya'a ká'an ndav̄a'a xí'ín Ndios.” 4 Tído n̄i k̄andaa va ini Jesús ña dión nákaní ini r̄a. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Ndiva'a nákaní kuáchí ini ndo? 5 ¿Ndí k̄ián kō ú'u cháa k̄a ka'in xí'ín taa yó'o, ká'án ndó? “Sāa n̄i ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuijn ndichi, ta kua'an nó'on.” 6 Tído viti dá ná ko'in dána'í noo ndo ña kómí ndisa n̄i nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kée ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a n̄i nat̄i sa'a ñoo:

—Ndakuijn ndichi, ta naki'in x̄iton kane'e kua'an nó'on.

7 Ta kúú n̄i ndakuijn ndichi r̄a. Dá n̄i kee ra kua'an nó'o rá. 8 Kúú ndidaá vá ñayuu ñoo n̄i naá iní tá n̄i xini n̄a ña n̄i kee Jesús, ta n̄i keká'ano na Ndios, n̄a n̄i x̄i'o choon yó'o noo iin taa.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús iin taa naní Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

9 Dá n̄i keta Jesús ve'e ñoo kua'an n̄a. Kúú n̄i xini n̄a ió iin taa naní Mateo, ta ió rá kí'in ya'í ra sa'a ñó'o. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakíj, ná ko'ò kanooón xí'ín yu'u.

Dá n̄ ndakuíjn r̄a, dá n̄ kee ra kua'an r̄a kanoo ra xí'ín ná.

¹⁰ Di'a n̄ kuu tein noo ió Jesús sásá'an na ve'e ra, dá n̄ kasáa kuá'a nda'ò t̄a kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao k̄a ñayuu kaá r̄a kómí kuachi, ta n̄ s̄a ndei na mesa sásá'an na xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani t̄a xionoo xí'ín ná. ¹¹ Dá tá n̄ xini t̄a fariseo ña ió Jesús sásá'an na xí'ín ñayuu ñóó, dá n̄ kaa r̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndiva'a sásá'an maestro ndo xí'ín t̄a kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao k̄a ñayuu kómí kuachi?

¹² Tá n̄ seido'ò Jesús ña n̄ ka'an r̄a dión, dá n̄ kaa n̄ xí'ín rá:

—Na ió va'a ko xínñó'ó ta'on na iin t̄a kétátá ñaá. Sava'a n̄ kú'u va kúu n̄ xínñó'ó ñaá. ¹³ Ta kua'an ndo dákuá'a ndó ndi kóni kaa ña n̄ ka'an Ndios noo tuti ij ná, ch̄i di'a kaáan: “Kóni yu'u ña ku'u ini ndo sa'a dao k̄a ñayuu, ta o duú ña dokò ndo ña'a noqí”, kaáan. Ch̄i yu'u, ko véi ta'on yu'u kanai n̄ ká'an ña kúu ñayuu ndaa. Vei yu'u kanai n̄ nákoní ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní n̄ sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ña kúu ná táto'on iin tong

¹⁴ Dá n̄ kasáa t̄a xionoo xí'ín Juan, n̄ dákodò ndúta, dá n̄ kaa r̄a xí'ín Jesús:

—Né'e ij vá ndu'u, ta né'e ij ta'ani t̄a fariseo. Ta, ¿ndiva'a ko né'e ij ta'on t̄a xionoo xí'ín mií ní?

¹⁵ Dá n̄ kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kandeí nda'í ñayuu n̄ nat̄aka noo ió vikó tánda'a nani ió ij vá tong xí'ín ná? Tído nda ná kasandaá kuu naki'in ra tong kandaka ra ko'on r̄a, nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ná —kaá n̄a.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an va'a ña dána'a n̄ xí'ín ña dána'a t̄a fariseo

¹⁶ Dá n̄ kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ta ko iin ta'on nákonto noo n̄ ndat̄a iin do'onò yátá xí'ín iin tá'í da'on saá. Dá ch̄i tá ná nakata na do'onò ñóó, ta kúu nati'in va da'on saá ñóó, ta kúu ví'í k̄a ví ndat̄a do'onò yátá ñóó.

¹⁷ Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñij yátá, dá ch̄i tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándi va vino saá ñóó ñij yátá ñóó, ta ndat̄a vá ñij ñóó, ta kuit̄a ndi'i va vino ñóó. Sa'a ñgo va'a cháa kaan ná taán yo vino saá ini ñij saá, dá kían ni iin tó'an ná o túu.

Di'a n̄ ndo'o de'e di'í iin t̄a nani Jairo xí'ín iin ñá'a ndó'o kue'e táj ni

¹⁸ Ta nani ió n̄ dána'a n̄ to'on yó'ò, dá n̄ kasáa iin t̄a né'e choon. Dá n̄ s̄a kuíjn x̄ití rá noo Jesús, dá kaá r̄a:

—S̄a n̄ xi'í va de'e di'í, tído nakíj ní, ná ko'ò, ta chinóo ní ndá'a ní sat̄a xí, ta kúu nataki va xi —kaá r̄a.

¹⁹ Dá n̄ ndakuíjn Jesús, dá n̄ kee na kua'an n̄ xí'ín rá. Ta kua'an ta'ani t̄a xionoo xí'ín ná. ²⁰ Ta kúu chí sat̄a di'a Jesús n̄ nat̄uu yati iin ñá'a ndó'o kue'e táj ni. Ta s̄a n̄ xino ux̄i uu kuia ndó'an kue'e ñóó. Dá n̄ k̄ako'on ndá'an yú'u dá'on ná, ²¹ dá ch̄i di'a n̄ nakani inian: “Sava'a rá dá'on oon na ná k̄ako'in, ta kúu ná nduva'i.” ²² Dá n̄ n̄andió ko Jesús, dá n̄ s̄a nde'e ñaá ná, dá n̄ kaa n̄ xí'ín:

—Koo t̄andéé ino'on, de'e di'í ló'ò, ch̄i n̄ nduva'on sa'a ña kándéé ino'on yu'u —kaá n̄a.

Ta kúu mií hora daá vá n̄ nduva'an.

²³ Dá n̄i sāa n̄a ve'e ta né'e choon ñoó. Ta kúu n̄i xini n̄a ndéi ɬa tuú flauta, ta nina vāa nda'lo ñayuu ndéi na ndéi'í n̄a sa'a tadi'í ñoó. ²⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Kankuei too ndó sata vé'e, ch̄i k̄o ní xi'í ta'on tadi'í ló'o ñoó, kídi va xi —kaá n̄a.

Ta kúu n̄i saki ndaa va ñaa ñayuu ñoó sa'a ña n̄i ka'an n̄a dión.

²⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ñayuu ñoó sata vé'e, dá n̄i ku'u Jesús. Dá n̄i tiin na nda'a tadi'í ló'o ñoó, ta kúu n̄i ndak̄o va xi. ²⁶ Ta kúu kua'a nda'o ñayuu ndéi yati ñoó n̄i ni'í tó'on ña n̄i kuu dión.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús uu ɬa k̄o túu noo

²⁷ Dá n̄i keta Jesús ve'e ñoó kua'an n̄a. Kúu n̄i kasá'a tákuei ñaa uu ɬa k̄o túu noo kua'an ra, ta kaá ra káyu'u'ú ñaa rá:

—iDe'e n̄a ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndu'u!

²⁸ Dá tá n̄i sāa Jesús ve'e noo kua'an na ñoó, dá n̄i natuu yati ndi nduú ɬa k̄o túu noo ñoó. Dá n̄i ndaɬo'ón ñaa Jesús:

—¿Á kándisa ndó ña ió choon noo ndá'í nduva'i ndo?

Dá n̄i kaa ra:

—Jaan, kándisa ndu ña dión kíán, tatá.

²⁹ Dá n̄i kaɬo'on ndá'a ná noo rá, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—Sa'a ña kándéé ini ndo yu'u, sa'a ñoó ná natuu noo ndo.

³⁰ Ta kúu n̄i natuu va noo rá. Dá n̄i sa'anda n̄a choon noo rá, ta kaá n̄a:

—O sa nákani ndó xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndi n̄i kuu n̄i nduv̄a'a noo ndo.

³¹ Tído tá n̄i kankuei ra ve'e ñoó, ta kúu n̄i nakani ra xí'ín ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña n̄i kee Jesús xí'ín rá.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús iin ɬa ñi'í

³² Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ɬa n̄i nduva'a ñoó kua'an ra, dá n̄i kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin ɬa n̄i kandoo ñi'í n̄i kee espíritu kini nákaa ini ra. ³³ Dá n̄i taó Jesús espíritu kini nákaa ini ɬa ñoó, ta kúu n̄i naka'an va ra. Ta kúu n̄i naá vá ini ñayuu ndéi ñoó, ta kaá n̄a:

—Ni kuu ni hora k̄o xini yó ña kúu dión ñoo Israel, ña n̄i xini yó viti.

³⁴ Dá kaá dao tá fariseo ndíta ñoó:

—Míí vá sato'o espíritu kini kíán xí'o choon noo ɬa káa, sa'a ñoó kándéé rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka yó noo Ndios, dá ná tanda'a ná cháa ka ñayuu kii dána'a to'on na

³⁵ Ta n̄i xionoo Jesús ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta sa daná'a n̄a ini iin rá iin ve'e noo ndítúti n̄a Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña ká'an ndi koo ndu'u ñayuu ɬixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ndidaá na ndó'o kue'e xí'ín n̄a u'u ñi. ³⁶ Tá xini n̄a ñayuu kuá'a ñoó, kúu kú'u nda'lo ini n̄a sa'a ná, ch̄i ndó'o nda'lo ní'o ná, ta ndéi ndava'a na, ch̄i ndó'o na táto'on ndó'o léko, kirí k̄o iin ndáka. ³⁷ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ɬa xionoo xí'ín ná:

—Míían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ñayuu yó'o kúu táto'on iin ño'ó xíti ká'ano noo sa ió nduu dákéé, tído cháa vá kúu n̄a kéchón. ³⁸ Sa'a ñoó kaka ndo noo Ndios, na kúu sato'o ño'ó xíti yó'o, dá ná tanda'a ná cháa ka ñayuu kii kéchón noán.

1 Dá nì taó xóo Jesús uxì uu taa xionoo xí'ín ná, dá nì xì'o na choon noo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e xí'ín ña u'u ñíí ná. 2 Ta di'a nani ndin uxì uu apóstol, tá'an ra nì kaxi Jesús kane'e to'on na. Taa mií noó nani Simón, ta nì chinaní ta'ani ñaa ná Pedro, ta iin ka ra nani Andrés, ta kúú ñani Pedro, ta iin ka ra nani Jacobo, tá'an ra kúú de'e Zebedeo, ta iin ka ra nani Juan, ra kúú ñani Jacobo. 3 Ta iin ka ra nani Felipe, xí'ín ra nani Bartolomé, xí'ín ra nani Tomás, xí'ín ra nani Mateo, tá'an ra nì sa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ra nani Jacobo, ra kúú de'e iin taa nani Alfeo, xí'ín ra nani Lebeo, ta ká'an xí'ín ná Tadeo, 4 xí'ín ra nani Simón, tá'an ra nì sa kuu kuendá ta cananista, xí'ín ra nani Judas Iscariote, tá'an ra nì kasandaá nì nakì'o Jesús noó ta xiní u'u ñaa.

Yó'o nì sa'anda Jesús choon noo ndin uxì uu taa xionoo xí'ín ná ña ko'on ra dána'a ra

5 Ta ndin uxì uu taa yó'o nì tanda'á Jesús kua'an ra kanoo ra dána'a ra noó ñayuu, ta di'a nì kaa na xí'ín rá:

—Ná dá'a ni ko'on ndo noo ndéi na ko kúú na Israel, ta ni o sa kóo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ña kúú kuendá Samaria. 6 Sava'a noó na Israel, tá'an na kúú táto'on léko nì ndaño'ó, kua'an ndo dána'a ndo. 7 Tá kua'an ndo dána'a ndo noó ñayuu, di'a kaa ndo: “Sá nì kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaa ná.” 8 Ta nduva'a ndó na kú'u, ta nduvii ndó na ndó'o kue'e téí'i, ta dánátaki ndo na nì xí'i, ta taó ndó espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña maní yó'o xí'ín ná táto'on kí'o kémani yu'u ndo'ó xí'ín choon yó'o.

9 O sa taán ndo di'ón oro ni di'ón plata ni di'ón kuaán ini vatì ndo, dá kí'in ndó ko'on ndo. 10 Ta ni léka o sa kándio ndó ko'on ndo, ta o sa káne'e ndó uu kotó, ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ni vara katuu ndó o sa káne'e ndó ko'on ndo, dá chì iin ta kéchóon, ió ichi ra kasá'an ra noo choon kée ra.

11 Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuálí nì saq ndo, ta taó tó'on ndó ndéi ndéi ñayuu ió ñaño'ó, ta sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. 12 Tá nì ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xí'ín ná, “Va'a kandeí ní.” 13 Tá kúú ná ñayuu va'a, dá kí'an ná kandeí va'a na. Tído tá ko kúú ná ñayuu va'a, dá kí'an naki'in ndó ña kaá ndo kandeí va'a na ko'an xí'ín ndó. 14 Tá ko ní nátiin va'a iin káa na ndo'ó, ta ko ní xín na kueíd'ó na ña dána'a ndo, dá kí'an tá nì kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ní'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo. 15 Miñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyík'o Ndios sa'a ndidaa ñayuu, dá kí'an ka'í cháa ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duu ñayuu kini nì sa ndei ñoo Sodoma xí'ín ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kendava'a ñayuu xí'ín rá chí noo

16 Ta viti, tanda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo, ta kúú ndó táto'on léko kua'an kanoo tein ndigüe'í lobo. Sa'a ñoo kaon koo ndó táto'on kée koq. Ta nda'í koo ini ndo táto'on kée paloma. 17 Ta kandaa ndo mií ndó noó ñayuu, chí ko'on na nakì'o na ndo'ó noó ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noó náta na. 18 Ta nda noó ta né'e choon ná'ano xí'ín noó rey kandaka na ndo'ó ko'on ndo sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u. Dióon koo, dá ní'i ndo kí'o ndó kuendá sa'a yú'u noó ta né'e choon ná'ano ñoo, xí'ín noó na ko kúú na ñoo yo. 19 Tído tá nì nakì'o na ndo'ó noó tá né'e choon, o sa náani téi ini ndo sa'a to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, chí mií hora daá ñóo kí'o Ndios to'on ka'an ndo. 20 Chí ko ta'ón mií ndó kúú na ka'an, mií Espiritu ií, na nì kii noo tatá Ndios, noón kúú na kí'o to'on ka'an ndo.

21 Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noó ta né'e choon, dá ka'ání ñáá rá. Ta dión ta'ani kee na kúú tatá xí'ín de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xí'ín tatá xi, ta ka'ání ñáá rá. 22 Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. Tído ndi ndáa na ñi xí'o nde'e iní ñi sa ndita ndaa xí'ín nda noó ndí'í kúú, noón kúú na ñi'í ña káki na. 23 Tá kéndava'a na xí'ín ndó ñoo ká'ano noó ko'on ndo, dá kían kankuei kíi ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chi miñan ndaa ká'ín xí'ín ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ñó'o Israel nda ná nandió koo tuku na ñi nduu taa ñayuu yó'o kasaá na.

24 Ta ni iin ta dákuá'a ko ndáya'i cháa ka noó ta dána'a noó rá, ta ni ta kéchóon, ko ndáya'i cháa ka noó sato'o ra. 25 Sa'á ñoó ná nata'an ini ta dákuá'a ndo'o ra táto'on kí'o ndó'o taa dána'a noó rá, dión ní, ta kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra táto'on kí'o ndó'o sato'o ra. Dá chi ñi chinani ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'á ñoó ka'í ka kee na xí'ín ndo'ó.

Yó'o dána'a Jesús sa'q ndá yoo kánian yu'ú yo

26 Sa'á ñoó ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée dión, dá chi ndidaá vá ña'a ió de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kede'é ñayuu, daí ña natuuan. 27 Ta ña ká'an de'é yu'ú xí'ín ndó, ka'an ndoán noó túu, ta ña ñi seíd'o'ó ndó ñi ka'an kayá yu'u, kua'án kaa ndó ñi vé'e, ta ñi'í ka'an ndoán. 28 Ta ná dá'a ni yu'ú ndo na kándeé ka'ání yikí koño ndo, chi o kándeé ta'on na ka'ání na nío ndo. Va'a kaan yu'ú ndo na kómí choon ña dándó'o na nío ndo xí'ín yikí koño ndo indayá.

29 ¿Á ko díkó ta'on ñayuu uu laa kuálí sa'a iin di'ón kaa? Ta va'ará nóo ya'í rí, tído ko kuéi ndava'a ta'on rí nda noñó'o tá ko kían táto'on kóni mií tatá yo Ndios. 30 Ta dión ni ndó'o na xí'ín ndo'ó, chi nda idi ñi ndo, ná'á Ndios ndidaá kúú. 31 Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chi ndáya'i cháa ka ndo noó Ndios o duú kuá'á nda'o laa kuálí.

32 Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ña kúú ná kuendá yu'u noó dao ka ñayuu, dión ta'ani ka'an yu'u ña kúú ná kuendá noó tatá Ndios, na ió induú. 33 Ta ndi ndáa na ndátá sa'a yu'ú noó dao ka ñayuu, dá kían kí'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noó tatá Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña taó xóo tá'an ñayuu sa'q mií ná

34 Ná dá'a ni ka'an ndo'ó ña vei yu'u nachindei va'í ñayuu. Di'a ñi kasáai xí'ín espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yu'ú. 35 Chi ñi kasáai dánaái de'e xí'ín tatá ra. Dión ta'ani naá de'e di'í xí'ín naná xi. Ta dión ta'ani kee iin sano xí'ín xidoan. 36 Ta dión ta'ani kee na ve'e iin taa, ndakuei na naá na xí'ín rá. 37 Ta na kóni cháa ka tatá na xí'ín naná na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta na kóni cháa ka de'e yíi na xí'ín de'e di'í na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. 38 Ta na ko xí'o mií ña kadokó na cruz ná, ta karkaa na sata yu'ú kii na, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u. 39 Ta na kóni dáka'í mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na xí'o mií ña kuu na sa'a yu'ú, noón di'a kúú na ñi'í ña kataki na.

Yó'o dána'a Jesús ña nandió né'e Ndios ña va'a noó na kée ña va'a xí'ín ñayuu na

40 Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, nda yu'u nátiin va'a na. Ta na nátiin va'a yu'u, nda na ñi tándá'a yu'u vei nátiin va'a na. 41 Ta na nátiin va'a iin profeta sa'á ña kúú ná iin profeta, dá kían nátiin ta'ani na ña va'a kánian nátiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin na ñi nátiin va'a iin ñayuu ndaa sa'á ña kúú ná iin na ndaa, dá kían koni ta'ani na nátiin na ña va'a kánian nátiin

iin ñayuu ndaa. ⁴² Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takuij vixi ko'o iin káa ñayuu kuáli yó'o, miían natiin na ña va'a sa'a ña ni kee na, chi ni kemáni ná iin na xionoo xí'in yu'u.

11

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu

¹ Tá ni ndi'i ni kasto'on Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ndi kee ra dána'a ra, dá ni kee ra kua'an ra. Tá ni ndi'i, dá ni kee mií ná kua'an na dána'a na, ta kasto'on na xí'in ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

² Ta noo nákaa Juan, tá'an na dákodo ndúta ñayuu, ini ve'e kaa, ni ni'ij tó'on na sa'a ndidaa ña ndato kée Cristo Jesús. Sa'a ñoó ni tanda'a ná dao ta xionoo xí'in ná kua'an ra noo nákaa Jesús. ³ Tá ni saq ra, dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Á mií ní kúu ná ni kaa Ndios tanda'a ná kasaa dákaki ñaa, o á kandati ndu kasaa iin ka na?

⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'in Juan sa'a ndidaa ña'a ndé'é ndó, xí'in sa'a ndidaa ña seido'o ndó. ⁵ Chi nátuu noo na ko túu noo, ta sa kúu va xíka na ni natii sa'a, ta sa ni nduvii vá ñi na ndó'o kue'e té'ij, ta sa ni natai va do'o na ko táj do'o, ta ñi nataki va na ni xi'i, ta kasto'in to'on va'a Ndios xí'in ñayuu kúnda'i. ⁶ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu ko nákani kuáchi ini xiní na yu'u —kaá Jesús xí'in ta'a ñoo.

⁷ Tá ni ndi'i ni nandio kuéi ta'a ñoo kua'an ra, dá ni kasá'a Jesús ká'an na xí'in ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndaa yoo ni sa'an ndo'o ni sa nde'é ndó noo kúu ño'o ichi ñoo? ¿Á iin ta'a ko lin ton, tá'an ra xíko táto'on xíko iin ndoo kée tachí ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó? ⁸ Koó, sa'a ñoo, ¿nda yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin ta'a ndíxi dá'on táyí ndaa? Koó, chi ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyí ndaa, noón kúu na ndéi ve'e rey. ⁹ Sa'a ñoo, ¿nda yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaa kúu ná, ta ndáya'i cháa ka na o duú iin profeta. ¹⁰ Chi sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a: Ná ko'in tanda'i iin ta'a kuío noo ko'on noo yo'o, ta kasto'on ra to'in xí'in ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueido'o na ña ko'on ka'on xí'in ná.

¹¹ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúu na ndáya'i cháa ka noo ndidaa ka ta'a ni kaki tixi ña'a. Tído na nóo cháa ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúu na ndáya'i cháa ka o duú Juan.

¹² Ndaa kuú ni sa xionoo Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ta nda kuú víti deén nda'o kéndava'a ñayuu xí'in na dána'a noo ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta sadí ñayuu kíni noo ñayuu ndúku ndu'u tixi ndá'a Ndios.

¹³ Ndidaa tá'an profeta xí'in ña ká'an ley Moisés ni ka'an ña kasá'a Ndios dándaki na ñayuu na, ta nda Juan ta'ani ni ka'an dión. ¹⁴ Ta ndá kuendá mií ndó ná kakian á kándisa ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó o koó, tído ká'an yu'u xí'in ndó ña Juan kúu Elías, na ni ka'an profeta kasaa. ¹⁵ Ta ndi ndáa ndó ió do'o, ta kúu kueido'o va'a ndó.

¹⁶ ¿Ndi kían tiin yu'u, dá ka'in xí'in ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chi kée na táto'on kée takuáchi tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'u tá'an xi: ¹⁷ “Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'o. Ta ni xita ndu yaa nda'i kua'an, tído ko ní ndei'ij ta'on ndo'o.” ¹⁸ Ta kí'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chi tá ni kasaa Juan, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo

ñā nákaa espíritu kini ini na. ¹⁹ Ta viti nī kasáa na nī nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ñā kúú ná iin taa nde'é, iin taa xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ñā kúú ná iin ra né'e tá'an va'a xí'in ñayuu kīni, xí'in taa kí'in ya'i sa'a ñó'o. Tído na kúú na ndīchí, noón kúú na ná'á ñā kómí ndisa na ñā ndīchí.

Nda'í kúú ví na ndéi ñoo Corazín, xí'in na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

²⁰ Nī ndi'i, dá nī kasá'á Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano noó nī kee na kua'á ñā ndato, dá chí kō ní xīin ta'on na ñoo ñoo nandikó ini na sa'á kuachi kée na, ta kaá Jesús:

²¹ —ñā'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, ñnda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chí tá ní kée yu'u ñā ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'in ñoo Sidón táto'on nī kee yu'u ñā ná'ano noó mií ndó, ta kúú nda sa oon va nī ñandixi nda'í na, ta nī ñandei nda'í na noó yaa sa'á ñā nī ñandikó ini na sa'á kuachi nī kee na, ní kúu. ²² Sa'á ñoo ká'in xí'in ndó ñā tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kīan ka'í ká ví ndo'ó ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'in ñoo Sidón. ²³ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum, ká'an ndó ñā nda induú xīnkuei ndó, tído ndo'ó kúú na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá, dá chí tá ní kée yu'u ñā ná'ano ñoo Sodoma, ñā kīan nī kee noó ndo'ó, miian ndaa kakaá ij vá ñoo Sodoma nda kuu viti, ní kúu. ²⁴ Sa'á ñoo ká'in xí'in ndó ñā tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kīan ka'í cháá ká ví ndo'ó ndo'ó o duú ñayuu kīni nī sa ndei ñoo Sodoma.

Kadij nda'o ini Jesús kée na kúú Espíritu ij Ndios

²⁵ Mií hora daá nī ka'an Jesús xí'in Ndios:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúú sato'o induú xí'in noñó'o yó'o, chí nī chíkáa de'é ní ñā yó'o noó na ndīchí, xí'in na kátóni ini. Ta nī na'a nīan noó na kō kátóni va'a ini. ²⁶ Díon nī kee ní, tatá Ndios, chí kī'o díon nī ñata'an ini mií ní.

²⁷ Ta ndidaá ñā'a nī ñakí'o tatá Ndios noó yú'u. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'á ndá yoo kúú yu'u, na kúú de'e Ndios, chí iin tó'on mií'o tatá Ndios kúú na ná'á ndá yoo kúú. Ta ni iin tó'on ñayuu kō ná'á ndá yoo kúú tatá Ndios, chí iin tó'on dinj yu'u, na kúú de'e na, kúú na ná'á ñaa, xí'in ndi ndaa mií vá ñayuu ká'an yu'u, na kúú de'e Ndios, na'in ná noó. ²⁸ Nakí'i ñā nani'i ndéé ndo, na kúú tati, ndo'ó na ndído ve'e, noó yú'u, dá nakí'oi ñā nani'i ndéé ndo. ²⁹ Ta kandio nduú ndo yukú xí'in yu'u, dá katj'a ndó kee ndó táto'on kée yu'u, chí yu'u kúú iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'in yu'u, dá koni ndo nani'i ndéé ndo, ³⁰ dá chí kō kuachi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dakuío ve'e ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Dí'a kua'an ñā nī ñaná'á Jesús sa'á kuu náni'i ndéé na Israel

¹ Tiempo daá ñoo chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noó káa tirió tein iin kuu náni'i ndéé na Israel. Ta kuíko nda'o taa xionoo xí'in ná. Sa'á ñoo nī kasá'á rá taó ra yoko tirió, ta seí ra nonjān kua'an ra. ² Dá nī xini dao taa fariseo ñā kée ra díon, dá nī kaa ra xí'in Jesús:

—Yá'a taa xionoo xí'in ní kée ra ñā kō kánian kee ra kuu náni'i ndéé yo.

³ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Á kō óon ta'on ka'í ndó ñā nī kee David tá sa ná'á xí'in taa sa xionoo xí'in ná tá nda'í nī kuiko na? ⁴ Chí kaáan ñā nī ku'u na ini ve'e Ndios, ta nī seí na pan, ñā dóko taa dutj noó Ndios, chí nī kō kánian kee mií ná ñā, ni taa xionoo

xí'ín ná. Sava'a tã duti va kuu kei ñá. ⁵ O, ¿á kọ óon ta'on ka'i ndó noo ley ña ni ya'a tã duti ni kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuu náni'i ndée yo? Tído kọ tã'ón kuachi kián ña kée ra dión. ⁶ Ta ká'ín xí'ín ndó ña ndáya'i cháá ka na íin noo ndo o dúú ve'e ño'o ñoó. ⁷ Di'a kaá to'on Ndios: “Kóni ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o dúú ña doko ndo ña'a nooí.” Tá ni kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kián o dátaí kuachi ta'on ndó na kọ ña'a kée. ⁸ Chì ió choon noo ndá'a na ni nduu tã ñayúú yó'o ña dándáki na tein kuu náni'i ndée yo —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin tã ni natii ndá'a

⁹ Dá ni naki'in Jesús kua'an na. Ta ni saá na ni ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoó. ¹⁰ Ta ñoo nákaa iin tã ni natii iin xoo ndá'a. Ta kóni tã fariseo ni'i rá ndi koo dátaí kuachi ra Jesús noo tã né'e choon, sa'a ñoó ni ndato'ón ñáá rá:

—¿Á kuu nduva'a yó ñayuu kuu náni'i ndée yo, kaá ley?

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yáí tein kuu náni'i ndée yo, á o kó'ón ta'on ndó taó ndo rí? ¹² Ta kana'á ndó ña ndáya'i cháá ka iin ñayuu o dúú iin léko. Sa'a ñoó kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuu náni'i ndée yo.

¹³ Dá ni kaa na xí'ín tã kú'u ndá'a ñoó:

—Ná dákaa ndá'ón.

Dá ni ndákaa rá ndá'a rá, kúú ni nduva'a vaan tátò'ón kì'o ió va'a iin kaan. ¹⁴ Dá ni kankuei tã fariseo ñoó kua'an ra. Dá ni kasá'á rá ndátó'ón kue'é rá ndi kee ra, dá ka'áni rá Jesús.

Di'a kua'an ña ni taa Isaías sa'a Jesús

¹⁵ Tá ni kandaá ini Jesús ña kóni rá ka'áni ñáá rá, dá ni kee na kua'an na iin ka xián, ta kua'á ndá'o ñayuu tákuei ñáá kua'an na. Ta ni nduva'a Jesús ndidaá na kú'u. ¹⁶ Ta ni sa'anda na choon noo ñayuu ñoó ña ná dá'a ni kasto'ón na xí'ín dao ka ñayuu sa'a ña ndato ni kee na. ¹⁷ Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chì di'a kaaan:

¹⁸ Yó'o íin ta xínkuáchí nooí, ta mií yu'u ni kaxi xi, ta ndó'o ndá'a vai sa'a xí, ta náta'an inii xinú xí. Kò'ín dákóoin Espirituú diní xí.

Ta noo ndidaá na tukú kasto'ón xi ña vei kuu keyíkoí sa'a ndidaá ñayuu.

¹⁹ Ta o naá tá'an ta'on xi xí'ín ni iin tó'ón ñayuu, ta o káyu'ú ni'i ta'on xi, ta ni kọ íin ta'on xíka kei o kueídó'o ña ka'an xi.

²⁰ Ta o ká'ano ta'on xi tayoo, kirá sa ni ta'ano.

Ta o ndá'ó ta'on xi tirño'o sa kua'an nda'o, nda ná kasandaá kuu kandeé xí dánkoo ndaá xi ñayuu nooí.

²¹ Ta mií xí kúú tãndéé iní noo na kọ kúú na Israel.

Dión ni taa Isaías.

Di'a ndo'o ñayuu ká'an ndava'a sa'a Espirituú i Ndios

²² Dá ndáka ñayuu ñoó iin tã nákaa iin espíritu kini ni kasáa na noo Jesús, ta kọ túu noo rá, ta ni kọ kuu ka'an ra kée espíritu kini ñoó. Dá ni nduva'a ñáá ná. Ta kúú ni naka'an ra, ta ni natuu noo rá. ²³ Ta kúú ni naá vá ini ñayuu kuá'a ñoó ni xini na ña ni kee Jesús, ta kaá na:

—Ndá ndi kuu de'e na ve'e rey David, na kaá na tanda'á Ndios kasaa, kúú tã káa —kaá na.

²⁴ Tá ni seídó'o tã fariseo ña dión ndátó'ón ñayuu ñoó, dá ni kaa ra:

—Kándéé t̄a k̄a taó rá espíritu kini, ch̄i Beelzebú, tá'an ñ̄a kúú sato'an, xí'lo choon noo rá —kaá ra.

²⁵ Kúú ñ̄i k̄andaá va ini Jesús ñ̄a dión nákani ini ra, dá ñ̄i kaa na xí'in rá:

—Kana'á ndó ñ̄a tá naá tá'an iin rey xí'in ñ̄ayuu dándáki ra, dá k̄ian naá va choon né'e ra. Ta dión ta'ani ndo'o iin ñ̄oo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ñ̄ayuu ndéi inían, ch̄i naá váan. ²⁶ Tá ná taó ñ̄a u'u kúú noo ñ̄a k̄ini kéchóon nooán, dá k̄ian ta'anda tá'an vaan. Ta, ¿ndi koo kaka choon né'an? ²⁷ Sa'á ñ̄oo tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ñ̄i x̄i'o Beelzebú nooí, dá k̄ian, ¿ndá yoo ñ̄i x̄i'o choon noo ndá'a dao ka na ñ̄oo mií ndó ñ̄a taó ná espíritu kini, tá dáá? Mii vá na yó'o kúú na ná'a ñ̄a o duú ñ̄a ndaa ká'an ndo. ²⁸ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'in ndéi Espíritu īj Ndios, dá k̄ian kana'á ndó ñ̄a sa ñ̄i kasandaá va kuu ndu'u ñ̄ayuu t̄ixi ndá'a Ndios.

²⁹ Ch̄i, ¿ndi kee ví iin t̄a ku'u ra ve'e iin t̄a t̄ondó ki'in kuí'iná rá ñ̄a ñ̄o'o ve'e ra tá ná o ko'óni ñ̄aa rá dinñó'o k̄a? Dión k̄anian kee ra, dá k̄andéé rá taó ndí'i ra ñ̄a'a ñ̄o'o ve'e ra.

³⁰ Ta na k̄o ndíta xoo yu'u, noón kúú na xini u'u ñ̄aa, ta na k̄o chíndéé yu'u noo chóon kéei, noón kúú na dát̄uú choon kéei. ³¹ Sa'á ñ̄oo ká'in xí'in ndó ñ̄a kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúú kuachi kée ñ̄ayuu, xí'in sa'a ndidaá kúú ñ̄a'a kini ká'an na. Tído ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu īj Ndios, noón kúú na ñ̄i iin kuu t̄a'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ñ̄i kee na. ³² Ta ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a na ñ̄i nduu t̄a ñ̄ayuu yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu īj Ndios, noón kúú na ñ̄i iin kuu t̄a'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ñ̄i kee na, ñ̄i ñ̄ayuu yó'o ñ̄i ñ̄ayuu v̄ei chí noo o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

³³ Dá ch̄i iin yíto va'a, kuí'i va'a va xí'lo rá. Ta iin yíto k̄o vá'a, nda kuí'i xí'lo va rá k̄o vá'a. Ta xí'in kuí'i xí'lo va rá k̄andaá ini ndá yíto kúú rá. ³⁴ ¿Ndo'o kúú kuendá de'e koo! ¿Ndi kee ví ndó ka'an ndo iin t̄o'on va'a tá ñ̄ayuu k̄ini va kúú ndó? Dá ch̄i t̄o'on ñ̄i chití ñ̄o'o ini níó iin ñ̄ayuu k̄ian kánkuei yú'u ná, dá ká'an na. ³⁵ Dá ch̄i iin t̄a va'a, t̄o'on va'a ñ̄o'o ini níó rá taó ra ká'an ra. Tído iin t̄a kini, t̄o'on kini ñ̄o'o ini níó rá taó ra ká'an ra. ³⁶ Tído yu'u ká'in xí'in ndó ñ̄a naki'o ndó kuendá sa'a ndidaá t̄o'on k̄o chóon ñ̄i kánkuei yú'u ndo ñ̄i ka'an ndo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñ̄ayuu. ³⁷ Dá ch̄i xí'in t̄o'on ká'an ndo, kedaá xí'in ndó, dá kandoo va'a ndó noo Ndios. Ta xí'in t̄o'on ká'an ta'ani ndó kedaá xí'in ndó, dá kandoo ndó kakuu ndó ñ̄ayuu ió kuachi noo ná.

Yó'o ñ̄i xik̄a ñ̄ayuu ñ̄a kee Jesús iin ñ̄a ndato

³⁸ Dá ñ̄i k̄asáa dao t̄a dána'a ley xí'in dao t̄a fariseo, dá ñ̄i kaa ra xí'in Jesús:

—Maestro, kónj ndu ñ̄a kee ní iin ñ̄a ndato noo ndú'u.

³⁹ Dá ñ̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ñ̄ayuu k̄ini nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ta xini x̄ixi va ndó Ndios, ch̄i xik̄a ndo ñ̄a kee yu'u iin ñ̄a ndato, dá kandia ndó. Tído ñ̄i iin t̄o'ón ñ̄a ndato o kéei noo ndo, sav̄a'a ñ̄a ndato ñ̄i kee Ndios xí'in profeta Jonás k̄ian koni ndo. ⁴⁰ Ch̄i t̄at̄o'on on̄i nduu, on̄i ñ̄oo ñ̄i sa káa Jonás t̄ij t̄iyaká ká'ano, k̄i'o dión ta'ani koni ndo kakaá na ñ̄i nduu t̄a ñ̄ayuu yó'o t̄ixi ñ̄o'o on̄i nduu, on̄i ñ̄oo. ⁴¹ Ta nakuj̄ta ndichi ñ̄ayuu ñ̄i sa ndei ñ̄oo Níme tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñ̄ayuu, ta ka'an kuachi na sa'a ñ̄ayuu ndéi tiempo viti. Dá ch̄i ñ̄i n̄andikó iní na sa'a kuachi ñ̄i sa kee na tá ñ̄i daná'a Jonás noo ná. Ta iin t̄a ndaȳa'i cháa k̄a o duú Jonás iin noo ndo viti. ⁴² Ta nakuijn ndichi ta'ani

ñá'a sá dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuꝯ keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá chí ndá noꝯ xíká cháá ka ñayuu yó'o nì kixián nì seidó'an ña ndíchi nì ka'an rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúu ná iin ká'an xí'in ndó viti'ón o duꝯ rey Salomón ñoó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

⁴³ Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kían kua'an iin xián noꝯ ichi ndúkúán noꝯ nani'i ndééán. Tído ko nani'an noꝯ nani'i ndééán. ⁴⁴ Dá kásá'an nákani inián: “Nandió koꝯ tukui no'i ve'e noꝯ nì ketai vei”, kaáan. Tá nì nasáaan nì ndu'an ini taa noꝯ nì sá ioan, ko iin ta'on nákaa ñoó, ta ndato nì natu'an, ta ñóchi vii káaan. ⁴⁵ Dá kua'an kuakaan usá ka espíritu kini cháá ka o duꝯ mián. Dá násaan ndu'an kaño'an ini taa ñoó. Ta kúu ka'i ka ví kásá'a ndó'o níꝯ rá o duꝯ táto'on kí'oi nì sá ndo'o níꝯ rá nì sá kee espíritu kini mií noꝯ ñoó. Díon ta'aní ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasáa naná Jesús nandukú ñaá ná

⁴⁶ Xían nani nákaa ná dána'a ná noꝯ ñayuu kuá'a ñoó, kúu nì kasáa naná ná xí'in ñani ná. Ta kúu nì sá kuíta na satá vé'e, chí kóni ná ka'an ná xí'in Jesús.

⁴⁷ Dá nì kastó'on iin taa iin ñoó xí'in Jesús:

—Naná ní xí'in ñani ní, ta ndíta na satá vé'e, ta kóni ná ka'an ná xí'in ní.

⁴⁸ Dá nì kaa Jesús:

—Ná kastó'on ndaai xí'in ndó ndá yoo kúu nanái, ndá yoo kúu ñani —kaá ná.

⁴⁹ Ta kúu nì daná'a ndá'a ná ndidaá taa xionoo xí'in ná, dá nì kaa ná:

—Tá yó'o va kúu nanái, kúu ñani. ⁵⁰ Chí ndidaá ná kée ña kóni tatái Ndios, ná ió induú, noꝯn kúu ñani, kúu kí'oi, kúu nanái —kaá ná.

13

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'a iin taa xiti

¹ Kuꝯ dáá ñoó nì keta Jesús ve'e ñoó. Dá nì saá ná nì sá koꝯ na ió ná yu'ú taño'o. ² Ta kúu nì natáka kuá'a ndá'o ñayuu noꝯ ió ná. Sa'a ñoꝯ nì kaa Jesús ini iin barco, dá nì sá koꝯ na ini ro. Dá nì sá ndei ñayuu kuá'a ñoó yu'ú taño'o ñoó. ³ Dá nì kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ná, ta kaá ná:

—Iin taa xiti nì kee ra kua'an rá kuti ra tata noño'o rá. ⁴ Ta sa'a ña nì koon ni'ini ra tata ñoó, sa'a ñoó dao ña nì kuei yu'ú ichi. Kúu nì kasáa laa, ta kúu nì sei vá rían. ⁵ Ta dao ka tata ñoó nì kuei tein yuu, noꝯ koꝯ ño'o ndéé. Sa'a ñoó kúu yachi va nì xitaan, chí ko ní kuei ta'on ña noꝯ kúu ño'o ndéé. ⁶ Dá tá nì xinkoo ndiandii, ta kúu nì dii vaan. Ta sa'a ña ko ta'on yo'an, sa'a ñoꝯ nì ichi vaan. ⁷ Ta dao ka tata ñoó nì kuei tein ta'íon. Ta nì sa'ano dáó ña xí'in ta'íon ñoó, sa'a ñoꝯ nì kuyáta váán nì kee rá. ⁸ Ta kúu dao ka tata ñoó nì kuei noꝯ kúu ño'o va'a. Ta kúu kuá'a ndá'o noni nì xi'oan, dá chí iin ciento noni nì xi'o dao tata yó'o, ta dao kaan nì xi'o oní díko noni, ta dao kaan nì xi'o oko uxían.

⁹ Ndi ndáa ndo'o ió do'o, ta kueído'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kásto'on Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ná

¹⁰ Dá nì kasáa tá xionoo xí'in ná noꝯ ió ná, dá nì ndáto'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a dáki'in tá'an ní dao ña'a xí'in to'on dána'a ní?

¹¹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Dá chí noꝯ ndo'o va nì xi'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'a mií ná sa'a ndi kee na dándáki na. Tído ko xí'o Ndios noꝯ dao ka ñayuu ña kandaá ini ná

sa'á ña yó'o. ¹² Dá chī ndi ndáa na nī natiin to'on ká'in, noón kúú na natiin ña kandaá cháá ka ini na. Tído ndi ndáa na ko xiin natiin ña, noón kúú na dítá di'a Ndios cháá ña kandaá ini na. ¹³ Sa'á ñoó dák'i'in tá'an yu'u dao ña'a xí'in to'on dána'i noó dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará seídó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini na. ¹⁴ Kí'o dión, dá xinkoo to'on nī taa profeta Isaías, chī di'a kaaan: Va'ará ndidaa ka vian ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo. Ta va'ará ndidaa ka vian ná kande'é ndó, tído o kandaá ta'on ini ndo.

¹⁵ Chī nī ndukáxí nda'o níó na ñoo yó'o,

ta ko xí'o na mií ná kueídó'o na,

ta nī sadi ta'ani na noo ná,

dá ná o koni na xí'in noo ná,

ta ni o kueídó'o na xí'in do'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

ta ni o nándií kuéi na noo yú'u, dá nduva'i na.

¹⁶ Tído ndiká'án ví noo ndo'ó, chī túu noo ndo ndé'é ndó, ta ndiká'án ví do'o ndó, chī seídó'o ndó. ¹⁷ Chī miian ndaa ká'in xí'in ndó ña kua'á nda'o profeta xí'in ñayuu ndaa nī sa ndei sa na'á nī ka'án ná koni na ña xini ndo viti, tído ko ní xini ta'on naan. Ta nī ka'án ta'ani na kueídó'o na to'on seídó'o ndó viti, tído ko ní seídó'o ta'on naan —kaá na.

Nákani Jesús ndi dándáki ña nī daná'a na sa'á taa xiti

¹⁸ —Kueídó'o va'a ndó, chī ko'in kastó'in xí'in ndó ndi dándáki to'on nī dák'i'in tá'in nī daná'i noo ndo sa'á taa xiti ñoo. ¹⁹ Tá'an ñayuu seídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta ko xí'o na mií ná kandaá ini naan, dá kían kasaa ña u'u, ta dítá váan to'on Ndios, ña nī kankao níó na. Dión dándáki yu'ú íchi ñoo noo nī kuei dao tata ñoo. ²⁰ Ta tein yuu noo nī kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xi'an kádij ini na. ²¹ Tído ko ta'ón yo'an ini níó ná, sa'á ñoo tóó vá kándisa naan. Chī tá vej tandó'ó ndó'o na, o tá kásá'á ñayuu kéndava'a na xí'in ná sa'á ña kándisa naan, kúú dánkoo va naan. ²² Ta tein ta'ón noo nī kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháá ka ini na sa'á ña'a ío ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuúká ná. Sa'á ñoo ko sá'ano na xí'in to'on Ndios, ta ni iin ña va'a ko kée na. ²³ Tído noñó'o va'a noo nī kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta xí'o na mií ná ña kandaá ini naan. Dao noón kúú tát'o'on tata, ña nī xí'o iin ciento noni. Ta dao ka na kúú tát'o'on tata, ña nī xí'o onj díko noni. Ta dao ka na kúú tát'o'on tata, ña nī xí'o oko uxj noni, chī kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirio kuéi nī xita tein tirio va'a

²⁴ Dá nī dák'i'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on nī daná'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Tát'o'on kí'o nī kee iin taa nī xiti tata va'a noñó'o rá, kí'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na. ²⁵ Ta tein kídij taa xiti ñoo, nī kii iin taa xini u'u tá'an xí'in rá, ta nī chi'i ra tata tirio kuéi noo kaa tirio rá. ²⁶ Sa'á ñoo tá nī kasá'á kána yoko tirio, dá nī kandaá ini tá kéchóon noo rá ña kaa ta'ani tirio kuéi tein tirio rá. ²⁷ Dá nī sa'an ra nī ndato'on rá sato'o ñó'o ñoo: “Tatá, ¿á o duu tirio va'a ní xiti ní? ¿Ndiva'a kaa ta'ani tirio kuéi tein tirio ní, tá dáá?” ²⁸ Dá nī kaa sato'o ñoo xí'in rá: “Iin taa xini u'u va ñaa nī kexixi nī chi'an.” Dá nī kaa taa kéchóon ñoo: “¿Á ko kóni ní ná ko'on ndu to'on nduan?” ²⁹ Dá nī kaa ra: “Ná dá'a ni ko'on ndo to'on ndóan, dá chī tá ná to'on ndóan, nda tirio va'a kana xí'an. ³⁰ Konó ndó ná kua'ano dáó ña xí'in tirio va'a ñoo nda ná kasandaá kuu naki'in va'a yó tirio ñoo. Dá tá ná kasandaá kuu ta'andaan, dá ka'andaj choon noo rá

náki'in va'a tirió, ta kaaí xí'ín rá: To'on ndó dinñó'ó tirió kuéi, ta kató ndóan tátó'on kató ndó ndáyo'ó, dá chiñó'ó ndóan. Tído ña kúú tirió va'a ñoó, ná taán va'a ndóan ini yákaí' —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o naní mostaza

³¹ Dá nì ñáki'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'ín to'on nì ñaná'a na, ta kaá na: —Tátó'on kí'o ndó'o iin tata naní mostaza, ña nì xiti iin taa noñó'ó rá, kí'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na. ³² Ta mián ndaa ña yó'o kúú tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noñó'ó yo. Tído tá nì xitaan, ta kúú sá'ano dikó ka vían o duú dao ka yuku, ta ndúuan iin yíto, sa'á ño'ó káasa laa, ta káva'a rí táka rí tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña dákuita tachi yúsa pan

³³ Dá nì ñáki'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'ín to'on nì ñaná'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na: —Kí'o dándáki Ndios ñayuu na kián tátó'on kí'o kée ña dákuita tachi yúsa káva'a pan, ña nì tiin iin ñá'a, ta nì ñáki'in tá'an ñaá xí'ín oní yáxi harina, dá nakuita tachián —kaá na.

Ña yó'o nákaní ndiv'a dána'a Jesús dión

³⁴ Ta dión nì ñáki'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'ín to'on nì ñaná'a na noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta ko ní sá dána'a ta'on na tá ko ní sá dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on nì sa ñaná'a na. ³⁵ Dión, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta, chí di'a kaáan: Ko'ín dáki'in tá'in dao ña'a noo to'on dána'i noo ñayuu. Ta kí'o dión dána'i noo ná sa'a ndidaá ña sa io de'é nda rá nì kasá'a sa'a ñayuu.

Yó'o nákaní Jesús ndi dándáki ña nì ñaná'a na sa'a tirió kuéi xí'ín tirió va'a

³⁶ Tá nì ndi'i nì ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu ñoó, dá nì ku'u na ini ve'e iin ñoó. Dá nì natuu yati ta xionoo xí'ín ná ñoó, dá nì kaa ra: —Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki ña nì ñaná'a ní sa'a tirió kuéi ñoó. ³⁷ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Taa nì xiti tirió va'a ñoó kúú na nì nduu taa ñayuu yó'o. ³⁸ Ta ño'ó xítí ñóó kúú ñayuu yó'o, ta tata tirió va'a ñoó kúú ndidaá ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios, ta tirió kuéi ñoó kúú na ñó'o tixi ndá'a ña u'u. ³⁹ Tá'an ra nì xini u'u ta nì xiti ñoó kúú ña u'u, ta kuú nì ñáki'in va'a ra tirió ñoó kúú kuú keyiko Ndios sa'a ñayuu. Ta taa nì ñáki'in va'a tirió ñoó kúú ángel Ndios. ⁴⁰ Dá chí tátó'on nì kee ra nì to'on ra tirió kuéi noñó'ó rá, ta nì ndi'i nì chiñó'ó raan noo kéi ñó'o, kí'o dión koo tá ná kasandaá kuú noo ndí'i. ⁴¹ Chí tanda'a na nì nduu taa ñayuu yó'o ángel kéchóon noo ná kii na nakaxi na ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios, ta taó xóo na ndidaá na kédaá xí'ín ñayuu na, dá kée na kuáchi xí'ín ndidaá na kée ña kini. ⁴² Dá ko'on ángel ñoó taán ñaá ná noo kéi ñó'o ini xito. Ñoó kuaki na, ta ñoó kúú noo kaño'on na nakuchi tá'an no'o na. ⁴³ Ta na kúú ñayuu ndaa noo Ndios, ndato natoon na tátó'on tóon ndíndii kandeí na noo ió tatá Ndios dándáki na. Ta na ió do'on, ná kueidó'o na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nì naní'i iin kidi di'on

⁴⁴ Tátó'on kí'o dándáki Ndios ñayuu na kián tátó'on iin kidi di'on nákaa de'é noñó'ó xítí. Chí iin kuú, dá nì naní'i iin taa kidi ñoó, dá nì nachikáa de'é tuku raan, ta kádij ini ra kua'an nó'o rá. Dá nì sa'an ra nì dikó ndí'i ra ña'a ió noo rá, dá nì xiin ra ñó'o noo nákaa de'é kidi di'on ñoó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nì naní'i iin yuu dión ndato nda'o

45 'Tátò'on kị'ò dándáki Ndios ñayuu nà kián tátò'on ñà nị nị'í iin taa nị naka'án nda'í xí'ín yuu díon. 46 Chì tá nị naní'í taa ñóó iin yuu díon ndato cháá kà, dá nị sa'ạn rạ nị ðịkó ndí'í ra ñà ió noọ rá, dá nị xiin raạn.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñóno

47 'Tátò'on kị'ò dándáki Ndios ñayuu nà kián tátò'on iin ñóno, ñà kián chínee ra ini taño'ò, ta ndi ndáa mií vá tịyaká sárnee noọán. 48 Tá nị chití noọán, dá taó raán yu'ú təkuií, dá kandeí ra kaxi ra tịyaká taán rạ ini tịyika rá, ta kirí kọ vá'a taó xóo ra. 49 Ta díon ta'ani koo kuu noọ ndí'í, chì kankuei ángel kanoo na taó xóo na ñayuu kini tein ñayuu nda. 50 Ndi'í, dá taán ná ñayuu kini ñóó noọ kéí ñó'ò ini xitọ. Ta ñóó kuaki na, ta ñóó kaño'o na nakuchi tá'an no'ò na —kaá nà.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ñà sa'a xí'ín ñà yatá

51 Dá nị ndato'ón Jesús tẹ xionoo xí'ín ná:

—¿Á nị kandaá ini ndo ndidaá ñà nị ka'ín xí'ín ndó?

Dá nị kaa rạ xí'ín ná:

—Jaan, tatá.

52 Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Kana'á ndó ñà tá nị ndu'u iin rạ dána'a ley Moisés tịxi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra tátò'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá chì taó rá ñà sa'a xí'ín ñà yatá ñó'o ini satọ rá.

Dí'a nị ndo'o Jesús tá nị no'ò nà ñoo Nazaret

53 Dá tá nị ndí'í nị ðakí'ín tá'an Jesús ndidaá to'on yó'o nị ka'an nà xí'ín rá, dá nị kee na kua'an nà. 54 Dá tá nị ñasáa nà ñoo mií ná, dá nị ðaná'a nà ini ve'e noọ náta nà ñoo ñóó. Ta nị naá ini nà ñoo na ndé'é ñaa ná, ta kaá nà:

—¿Ndeí nị nị'í taa káa ñà ndichí ná'á rá, xí'ín ñà kándéé rá kée ra ñà ná'ano xí'ín ñayuu? 55 ¿Á ọ dụú de'e taa túxí yító vá kúú rạ káa? ¿Á ọ dụú María vá kúú naná rạ káa, ta ñani rạ kúú Jacobo xí'ín José, xí'ín Simón, xí'ín Judas? 56 ¿Á ọ dụú kị'ò rạ káa ndéi tein yó yó'o? Sa'a ñóó, ¿ndeí nị nị'í taa káa ñà ndichí ná'á rá? —kaá ñayuu ñóó.

57 Sa'a ñóó kọ ní nákoní ta'on ñaa ná. Dá nị kaa Jesús xí'ín ná:

—Ndeí kúú mií vá ió ñàñó'ó ñayuu noọ ndu'u, nà kúú profeta. Tído nà kúú nà ñoo ndu, xí'ín nà ve'e ndu, noón dí'a kúú nà káñó'ó ñaa —kaá nà.

58 Ta kọ ní kée kua'a ta'on na ñà ná'ano noọ ná sa'a ñà kọ ní xíin na kandísa ñaa ná.

14

Dí'a nị kuu tá nị xí'í Juan, nà sa' ðakódọ ndúta ñayuu

1 Tiempo daá ñóó nị nị'í tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ñà ndato kée Jesús.

2 Dá nị kaa rạ xí'ín tẹ kéchón noọ rá:

—Juan, tá'an rạ sa' ðakódọ ndúta ñayuu vá kúú taa ñóó. Nị natakí va ra, sa'a ñóó kándéé rá kée ra ñà'a ndato xí'ín ñayuu.

3 Díon nị kaa Herodes, dá chì mií rá nị sa'anda choon, dá nị tiin soldado Juan, dá nị so'oni ñaa rá xí'ín cadena, dá nị chikáa ñaa rá ve'e kaa, chì kị'ò díon nị xiká Herodías, ñá nị sa' kuu ñadi'í ñani rạ, tẹ nị sa' naní Felipe. 4 Díon nị kee ra, chì dí'a nị kaa Juan xí'ín rá:

—Kuachi nda'ò kíán, chì ió yọ'ó xí'ín ñadi'í ñanon —kaá nà.

5 Sa'a ñóó nị ka'án rá ka'ání ñaa rá, tído yu'ú rạ nà ñoo rạ, chì nị kandísa na ñà Juan kúú iin profeta. 6 Tído tá nị na'xino Herodes kuaí rá, dá nị sarsá'á de'e

di'í Herodías noó rá. Ta kúú nì nàta'an ini rā ñā nì kee xi. ⁷ Sa'á ñoó nì yā'a yú'u rá nì ka'an rā to'on taa ñā kī'o ra ndi ndáa míí vá ñā'a ná kaka xi. ⁸ Dá nì ðaká'an kue'é ñáá ñá kúú naná xi. Sa'á ñoó nì kaa xi xí'ín rá:

—Kí'o ní iin ko'ò ná kakaḡ ðinì Juan, tã ðakodo ndúta ñayuu, nooí —kaá xi xí'ín rá.

⁹ Tá nì kaa xi dión, kúnda'í nda'o nì kuu ini Herodes, tído sa'á ñā nì xī'o ra to'on ra noo xi, ta sa'á ñā nì seídó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ñā nì ka'an rā dión xí'ín xí, sa'á ñoó nì sa'anda rā choon ñā dión koo. ¹⁰ Dá nì sa'anda rā choon noo soldado rā ñā ná ka'anda rā diko Juan noo nákaḡ na ve'e kaḡ. ¹¹ Dá nì sa'anda raḡan, ta nì chikáa rā ðinì ná ini iin ko'ò né'e ra nì kasáa rā nì xī'o raan noo tadi'í ñoó. Dá nì xī'o xiḡan noo naná xi.

¹² Dá nì kasáa tã xionoo xí'ín Juan nì na'ki'in ra yikí koño na. Dá né'e raḡan nì sa'an rā nì ðandúxi ra. Dá nì kee ra kua'an rā kastò'on ra xí'ín Jesús ñā nì kuu.

Di'a nì kuu tá nì xī'o Jesús ñā'a nì sasá'an o'on mil taa

¹³ Tá nì kandaḡ ini Jesús ñā dión nì ndo'o Juan, dá nì kaa na ini iin barco, dá nì kee na kua'an nā iin ka xíán noo koó ñayuu ndéi. Tído nì kandaḡ ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá nì kankuei na iin rá iin ñoo noo ndéi na xíka sá'a ná tákuei na kua'an nā nì'í ná Jesús. ¹⁴ Tá nì keta Jesús ini barco ñoó, kúú nì xini nā ñā kuá'a nda'o ñayuu ndéi ndáti ñáá. Ta kúú nì ku'u nda'o ini nā sa'a ná, sa'á ñoó nì nduva'a na ndidaá nā kú'u ñó'o tein ñayuu ñoó. ¹⁵ Tá nì ini kuḡ dáá ñoó, dá nì naḡuu yati ñáá tã xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa rā xí'ín ná:

—Ko ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa nì ini va, sa'á ñoó ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ñā ná ko'on nā noo ñó'o ñoo kuálí, dá ná kuiin na ñā'a kasá'an na.

¹⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko káni ta'an ko'on nā ndukú ná ñā kasá'an na. Kí'o mií ndo'ó ñā'a ná kasá'an na.

¹⁷ Dá nì kaa rā:

—Ko ta'ón ñā'a kuá'a né'e ndu. Sava'a o'on pan xí'ín uu tìyaká va.

¹⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo ki'in ndóan, tá dáá.

¹⁹ Dá nì sa'anda nā choon ñā ndidaá ñayuu ná kande'i na noo ita ñoó. Dá nì tiin na ndin o'on pan ñoó xí'ín ndi nduú tìyaká ñoó. Dá nì nandé'e noo ná chí induú. Dá nì na'kí'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì ðakuáchi na pan ñoó xí'ín tìyaká ñoó. Dá nì xī'o naḡan noo taa xionoo xí'ín ná. Dá nì dasá raḡan noo ñayuu kuá'a ñoó. ²⁰ Dá nì sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda nì ndinoo va'a ini ná. Dá tá nì ndi'í, dá nì ðakúti tã xionoo xí'ín Jesús ñoó uxí uu tìyika xí'ín ñā'a nì kandoo noo nì sasá'an na. ²¹ Ta táto'on o'on mil taa nì sasá'an nì kee Jesús, ta ko'in ta'on ní kekuendá nañá'a xí'ín takuálí.

Di'a nì kuu tá nì xika Jesús noo taño'o

²² Tá nì ndi'í, dá nì sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'ín ná ñā ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda rā ko'on rā iin ka xoo taño'o. Dá nì kandoo Jesús ka'an nā ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó. ²³ Tá nì ndi'í nì ka'an nā ndisá'an xí'ín ná, dá nì kee na kua'an nā ðinì yúku in ñoó ka'an nā xí'ín Ndios. Dá tá nì kuaá, iin tó'on mií vá ná nákaḡ ðinì yúku ñoó. ²⁴ Ta ðuú nì ta'í dáó iì vá barco ñoó kua'an rā noo taño'o ñoó. Ta kúú xoo di'a xoo di'a nákuin ndichi tãkuíí ñáni tá'an rá ndíka barco noo kánóo rá kua'an rā, ta ðeén nda'o vei tachí chí xoo noo kua'an rā.

²⁵ Dá tá n̄i kundikí, dá n̄i kee Jesús x̄íka na n̄oḡ takují ñóo kua'an n̄a n̄i'í ná barco ñóo. ²⁶ Tído tá n̄i xini t̄a x̄ionoo x̄í'ín Jesús ñ̄a x̄íka na v̄ei na n̄oḡ takují ñóo, kúu n̄i kandadí nda'o ra, ta n̄i kayu'ú rá:

—¡Káa v̄ei í'íná!

Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i kayu'ú rá sa'á ñ̄a n̄i yu'ú ra. ²⁷ Ta kúu n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. Mii vá yu'ú kúu. O sa yu'ú ndo.

²⁸ Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín ná:

—Tatá, tá mii ní kúu ní, konó ní ná kakai n̄oḡ takují xaan saai n̄i'í mii ní.

²⁹ Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Nakí.

Dá n̄i noo Pedro. Dá n̄i kee ra x̄íka ra n̄oḡ takují ñóo kua'an r̄a n̄i'í rá Jesús.

³⁰ Tído sa'á ñ̄a ndé'é rá ñ̄a deen kána tach̄i ñóo, sa'á ñóo n̄i kixian n̄i yu'ú r̄a. Ta kúu n̄i kasá'á k̄oketa ka'aní ra kua'an r̄a ini takují. Dá n̄i kayu'ú rá:

—¡Dákaki ní yu'ú, tatá!

³¹ Dá n̄i tiin na ndá'a rá n̄i kane'e na, dá kaá n̄a x̄í'ín rá:

—Cháá nda'o kándéé inon yu'ú. ¿Ndiva'a n̄i ñakani kuách̄i inon?

³² Dá tá n̄i keta na x̄í'ín rá ini barco, kúu n̄i sa tuu va tach̄i déen ñóo. ³³ Dá n̄i natuu yati ndidaá t̄a ñó'o ini barco ñóo n̄oḡ Jesús, ta n̄i sa ndañ̄o'o ñ̄aá rá, ta kaá r̄a x̄í'ín ná:

—Miiñ̄a ndaa ndisa de'e Ndios kúu mii ní.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús n̄a kú'u ndéi chí kuendá Genesaret

³⁴ Dá tá n̄i ndi'í n̄i ch̄ika'anda n̄a n̄oḡ taño'o ñóo, dá n̄i sañ̄a n̄a n̄oḡ kúu kuendá Genesaret. ³⁵ Tá n̄i ñakoni ñ̄ayuu ñóo ñ̄a Jesús kúu ná, dá n̄i taxí tá'an na n̄i sa'an n̄a iin rá iin ñoo ñó'o ñóo, ta n̄i kast̄on na x̄í'ín ndidaá ñ̄ayuu ñ̄a n̄i kasáá Jesús. Ta ndáka na ndidaá n̄a kú'u n̄i sañ̄a n̄a n̄oḡ Jesús. ³⁶ Dá n̄i seí nda'í n̄a n̄oḡ Jesús ñ̄a ná konó ná dáko'on ndá'a ná sav̄a'a yu'ú kotó n̄a, dá ná nduv̄a'a na, kaá n̄a. Ta ndidaá n̄a n̄i dakó'on ndá'a yu'ú kotó n̄a ñóo n̄i nduv̄a'a.

15

Yó'o dána'a Jesús ñ̄a kánian kee yó ñ̄a kóni Ndios, ta o duú ñ̄a kóni t̄a

¹ Ta kúu n̄i natuu yati dao t̄a fariseo x̄í'ín t̄a dána'a ley Moisés n̄oḡ Jesús. Ta yó'o kúu r̄a n̄i kii ñoo Jerusalén. Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

² —¿Ndiva'a k̄o kée t̄a x̄ionoo x̄í'ín mii ní tát̄o'on k̄i'o n̄i daná'a t̄a sá'ano ñoo yó tá sat̄a? Ch̄i k̄o nákata ra ndá'a rá x̄í'ín ñ̄añ̄ó'o, dá keí rá pan.

³ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ta ndo'ó, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'andá Ndios, ta ndi'í cháá ka ini ndo kee ndó choon n̄i sa'anda t̄a sá'ano ñoo yó? ⁴ Dá ch̄i dí'a kua'an choon n̄i sa'anda Ndios: “Koo ñ̄añ̄ó'o ndó n̄oḡ tatá ndo x̄í'ín n̄oḡ naná ndo”, ta “Ndi ndáa mii vá ñ̄ayuu ná ya'a ka'an ndava'a x̄í'ín tatá n̄a o x̄í'ín naná n̄a, n̄a yó'o kúu n̄a kánian kuu.” ⁵ Tído ndo'ó kúu r̄a kaá ñ̄a kuu va ka'an ñ̄ayuu x̄í'ín tatá n̄a, x̄í'ín naná n̄a: “O kúu ta'on ch̄indeéi mii ní x̄í'ín ñ̄a'a né'e va'i, ch̄i sa n̄i kaaí k̄i'oi ñ̄a n̄oḡ Ndios.” ⁶ Ta sa'á ñ̄a ká'an na dión, sa'á ñóo k̄o káni kaan ch̄indeé ná tatá n̄a x̄í'ín naná n̄a, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dát̄uú ndó choon n̄i sa'anda Ndios x̄í'ín ñ̄a n̄i ndaki ini mii ndó.

⁷ ¡T̄a uú n̄oḡ vá kúu ndó! Ndaa va n̄i ka'an profeta Isaías sa'a ndo, ch̄i dí'a n̄i taa na:

⁸ Tá'an ñ̄ayuu ndéi viti kéká'ano na yu'ú x̄í'ín yú'u oon va na, tído x̄í'ín n̄o ná k̄o kóni ta'on na yu'ú.

⁹ Kō ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u,
dá chī ña dána'a na kúu ña nī ndaki ini ñaxintóni taa va.

¹⁰ Dá nī kana Jesús ñayuu kuá'a ñoo ña ná natuu yati cháa ka na, dá nī kaa na xí'ín ná:

—Kueidó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá katóni va'a ini ndo. ¹¹ Ni iin ña'a sei ndo ko dáyakō ñaa noo Ndios. To'on kánkuei yú'u vá ndó kían dáyakō ñaa.

¹² Dá nī natuu yati taa xionoo xí'ín ná, dá nī kaa ra:

—¿Á ná'a ní ña nī tar'u'u nda'o ini ta fariseo sa'a á ña nī ka'an ní dión?

¹³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndidaa yuku, ña ko ní xiti tatái, na ió induú, ñoo kían kánian to'on na xí'ín nda yo'an. ¹⁴ Ná dá'a ní nakani ini ndo sa'a rá, chī taa ko túu noo vá kúu rá, ta tiin ndaa ra dao ka na ko túu noo. Chī tá tiin ndaa iin taa ko túu noo iin ka ta ko túu noo, dá kían ndi nduú ra kuei ini yái.

¹⁵ Dá nī kaa Pedro xí'ín ná:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándaki to'on nī dakí'in tá'an ní nī daná'a ní noo ñayuu kuá'a ñoo.

¹⁶ Dá nī kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á dión ta'ani ko kátóni ta'on ini ndo'ó? ¹⁷ ¿Á ko kándaá ta'on ini ndo ña ndidaa ña'a sei ñayuu, ini tixi va na kua'an? Tá kúu tá nī ndi'i, dá kua'an na sata vé'e tatá naan. ¹⁸ Tído to'on kánkuei yú'u ná, ñoo kían vei nda maá nio ná, ta ñoo di'a kían dáyakō ñaa noo Ndios. ¹⁹ Dá chī nda maá nio ná vei ña kini nákanini ini na kee na, dá ka'áni ná ñayuu, ta kée na kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'i na o yíi ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñíi ná, ta kí'ín ku'íná ná, ta káva'a na kuachi tó'on sa'a dao ka na, ta ka'an ndava'a na sa'a ndi ndaa mií vá ñayuu. ²⁰ Ndidaa ña kini yó'o kían dáyakō ñaa noo Ndios. Tído ña ko nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá kei ná ña'a, ko dáyakō ta'on ñaa noo Ndios.

Dí'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin de'e di'i ña'a túku

²¹ Dá nī keta Jesús ñoo ñoo, dá nī kee na kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín ná chī kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ²² Ñoo nī kasáa iin ña'a, ta kían iin ña'a kuendá Canaán. Ta nī kixián iin ñoo ló'o nákaa yati ñoo. Dá nī kayu'an Jesús:

—Tatá, mií ní na kúu de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a yu'u, chī ndó'o nda'o nio de'e di'i kée iin espíritu kini.

²³ Tído ní iin to'on ko ní ka'an na xí'án. Dá nī natuu yati ta xionoo xí'ín ná. Dá nī sei nda'i ra noo Jesús, ta kaá ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ña'a kaa ná ko'an, dá chī káyu'u nda'a vaán tákaaán vei ña sata yo.

²⁴ Dá nī kaa Jesús:

—Sava'a noo na Israel, na kúu táto'on iin léko, kirí nī ndaño'ó vá, nī tanda'a Ndios yu'u vei.

²⁵ Dá nī kasáa ña'a ñoo nī sa ku'ín xitíán noo Jesús, ta nī kaaan:

—¿Chindee ní yu'u, tatá!

²⁶ Dá nī kaa Jesús xí'án:

—Ko vá'a ta'on kuio ndaa yo pan ndá'a takuáli, ta kí'o yóan noo tina.

²⁷ Dá nī kaa ña'a ñoo xí'ín ná:

—Ndaa va ka'an ní, tatá. Tído sei va tina ñoo yúchī pan ña kuéi yú'u mesa sato'o ri.

²⁸ Dá nī kaa Jesús xí'án:

—Naná ló'o, miían ndaa ndisa kándée ka'ano inon yu'u. Ta ná ko'in keei ña xikon —kaá na.

Ta kúú mií hora daá ñóó ñi nduṽa'a de'e di'áan.

Di'a ñi kuu tá ñi nduṽa'a Jesús kuá'a nda'o ñayuu

²⁹ Dá ñi kee Jesús kua'an na. Tá ñi kasandaá yati na yú'u taño'o nani Galilea, dá ñi kaa na diní iin yúku ín ñóó. Dá ñi sa koo na ío na. ³⁰ Ta kuá'a nda'o ñayuu ñi natuu yati noo ná, ta ndáka na na ñi natii sa'a, xí'ín na ko túu noo, xí'ín na ko kuú ká'an, xí'ín na ko ndáa va'a ndá'a xí'ín sa'a, xí'ín na ndó'o dao ka kue'e, ñi kasáa na ñi chindeí ñaa ná noo ín Jesús. Dá ñi nduṽa'a ñaa ná. ³¹ Ta kúú ñi naá ini ñayuu ñóó sa'a ña ñi ñaka'an na ko kuú ka'an, ta ñi nduṽa'a na ko ndáa va'a ndá'a xí'ín sa'a, ta ñi ñakaka na ñi natii sa'a, ta ñi natuu noo na ko túu noo. Ta ñi keká'ano ndidaá ñayuu ñóó Ndios, na ndáño'o na Israel.

Di'a ñi kuu tá ñi xí'o Jesús ña'a ñi sasá'an komi mil taa

³² Dá ñi kana Jesús taa xionoo xí'ín ná ñóó. Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Kú'u nda'o inii sa'a ñayuu kuá'a yó'o chí sa ñi xino oní kuu ndéi na xí'ín yu'u, ta koo ka ña'a kasá'an ná. Tído ko kóni ta'on yu'u tanda'a nditai na no'o ve'e na, dá chí oon ni kuu yi'í na íchi.

³³ Dá ñi kaa ta xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndeí kí'ín yó kua'a pan noo kúú ñó'o íchi yó'o kí'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini na?

³⁴ Dá ñi ndato'on ñaa Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá ñi kaa ra xí'ín ná:

—Usa va pan né'e ndu'u, xí'ín cháa tiyaká.

³⁵ Dá ñi sa'anda Jesús choon ña ná kandei ñayuu ñóo noño'o. ³⁶ Dá ñi tiin na ndin usa pan xí'ín tiyaká ñóó. Dá ñi ñakí'o na ndiv'e noo Ndios. Dá ñi sa'anda na pan ñóó. Dá ñi xí'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ñi dasá raan noo ñayuu kuá'a ñóó. Ta dión ta'aní ñi kee na xí'ín tiyaká ñóó. ³⁷ Dá ñi sasá'an ndidaá ñayuu ñóó nda ñi ndinoo va'a ini na. Tá ñi ndi'i, dá ñi ñakúti rá usa tiyiká xí'ín ña ñi kandoo noo ñi sasá'an ñayuu ñóó. ³⁸ Ta taa ñi sasá'an ñóó ñi sa kuu táto'on komi mil, ta ko ín ta'on ní kekuenda na ña'a xí'ín takuáli.

³⁹ Tá ñi ndi'i, dá ñi ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñóó. Dá ñi kaa na ini barco xí'ín taa xionoo xí'ín ná. Dá ñi kí'ín na kua'an na chí kuenda Magdala.

16

Yó'o ñi xika ta fariseo ña na kee Jesús iin ña'a ndato

¹ Ñóó ñi kasáa dao ta fariseo xí'ín ta saduceo, ta ñi ka'an rá dáturu rá Jesús, chí ñi xika ra ña kee na iin ña'a ndato chí induú, dá ná kande'á á miian ndaa ñi kí'ín noo Ndios. ² Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nda'o koo taan, chí ñi kana kua'a induú.” ³ Tá ñi tuu noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nda'o tachí kuu viti, chí ñi kana kua'a induú, ta ín víko nda'o.” ¡Kúú ndó ñayuu uu noo, dá chí va'a tí'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído ko kándaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano xini ndo tiempo viti! ⁴ Ñayuu kini nda'o ndéi tiempo viti, ta xini xixi na Ndios, chí xika na ña kee yu'u ña ndato noo ná, dá kandisa na. Tído o kée ta'an vai ni iin ña ndato noo ná. Sava'a ña ndato ñi ndo'o Jonás koni na ndo'o yu'u —kaá na.

Dá ñi ñankoo ñaa Jesús, dá ñi kee na kua'an na.

Di'a kua'an ña ñi dána'a Jesús sa'a ña ko va'a dána'a ta fariseo

5 Ta ni saá na iin ka xoo taño'o, tído ni nandodó ta xionoo xí'in ná kane'e ra pan keí rá xí'in ná. 6 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kandaa ndo mií ndó noó ña dákuita tachí pan, ña kían kéchóon ta fariseo xí'in ta saduceo.

7 Dá ni kasá'a ndátó'ón tá'an mií ta xionoo xí'in ná ñoo:

—Dión ká'an na, chí ko ní sá ne'e yó pan kixió.

8 Kúu ni kandaá va ini Jesús ña ni ka'an ra dión. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuáchí ndo sa'a ña koó pan ne'e ndó? ¿Á cháá vá kándéé ini ndo yu'u, ndani? 9 Ta, ¿á ko kandaá ij vá ini ndo? ¿Á ko ndisaá ta'on ini ndo ña o'on va pan ni tiin yu'u ni xí'oi ni sasá'an o'on mil taá ñoo? ¿Á ko ndisaá ta'on ini ndo ndidaá tjiyika ni dakúti ndó xí'in ña ni kandoo noó ni sasá'an ñayuu ñoo? 10 Ta, ¿á ko ndisaá ta'on ini ndo ña usa va pan ni tiin yu'u ni xí'oi ni sasá'an komi mil taá? Ta, ¿á ko ndisaá ta'on ini ndo ndidaá tjiyika ni dakúti ndó xí'in ña ni kandoo noó ni sasá'an ñayuu ñoo? 11 ¿Á ko kandaá ij vá ini ndo ña ko ní ka'an ta'on vei sa'a pan? Chí ña ni ka'in xí'in ndó kían dándáki ña kánian kandaa ndo mií ndó noó ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo xí'in ta saduceo.

12 Dá ví ni kandaá ini ra ña ko ní ka'an na sa'a ña kánian kandaa ra mií rá noó ña dákuita tachí ndisa pan. Chí di'a ní ka'an na ña kandaa ra mií rá noó to'on dána'a ta fariseo xí'in ta saduceo.

Di'a ni kuu tá ni kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na dáakiki ñaa

13 Tá ni saá Jesús chí ñoo Cesarea Filipo, dá ni ndato'ón ná ta xionoo xí'in ná, ta kaá na xí'in rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, na ni nduu taá ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoo?

14 Dá ni kaa taá xionoo xí'in ná:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo nduta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ña kúu ní iin ka profeta.

15 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿nda yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

16 Dá ni kaa Simón Pedro:

—Mií ní kúu Cristo, na dáakiki ñaa. Ta mií ní kúu de'e Ndios takí.

17 Dá ni kaa na xí'in Pedro:

—Ndiká'an ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá chí o duú ñayuu ní dátogon ñaxintónon, dá nákonon yu'u. Di'a tatái Ndios, na ió induú vá, ni dátogon noogon. 18 Ta ká'an ta'ani yu'u xí'ón viti ña kanani yo'ó Pedro, ña kóni kaa yuu, ta satá yuu yó'o ko'in kava'i ve'e ño'í, na kúu kuendái, ta o kándéé ta'on ña kúu yáí ndji dánaá ñaaán. 19 Ta noo ndá'a miíon nakí'o yu'u nda'a kaa, dá ka'andon choon noó ñayuu ño'ó tixi ndá'a Ndios. Chí tá ná ka'andon choon noó ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá na.

20 Dá ni sa'anda na choon noó ta xionoo xí'in ná ña ná dá'a ni ka'an ra xí'in ni iin to'ón ñayuu ña mií ná kúu Jesús, na kúu Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ndi ndo'o na, dá kuu na.

21 Nda daá ni kasá'a ná kásto'on na xí'in ta xionoo xí'in ná ña miían ko'on na ñoo Jerusalén, dá ndo'o nani níó ná kee ta sá'ano xí'in ta duti sakua'a, xí'in ta dána'a ley Moisés, ta kuu na. Ndí'i, dá natakí na tixi kuú óni. 22 Dá ni taó xóo ñaa Pedro. Dá ni kasá'a rá dánani ñaa rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, o kóno ta'on Ndios ña ndo'o ní dión. ¡Ni iin kuú o ndo'o ní dión!

²³ Dá n̄i nandíó k̄oo Jesús n̄i s̄a nde'é ná Pedro. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¡Kua'án kuxoo noó, ch̄i kéeón t̄át̄o'on kée ñ̄a u'u! Yo'ó kúu r̄a kétéin noó, ch̄i k̄o nákaní in̄on s̄a'á ñ̄a kón̄i Ndios, di'a nákaní in̄on t̄át̄o'on k̄i'o nákaní in̄i t̄aa va.

²⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá k̄ian kánian dánkoo ndó ñ̄a kón̄i m̄ií ndó, ta natiin ndó cruz, ñ̄a k̄ian ió ndo kuu ndo s̄a'í, ta ndik̄o ndo yu'u, ná ko'o. ²⁵ Ch̄i ndi ndáa n̄a kón̄i dák̄aki na m̄ií ná ñ̄ayuú yó'o, noón di'a kúu n̄a kuu. Tído ndi ndáa n̄a xí'o m̄ií ñ̄a kuu n̄a sa'a yú'u, noón di'a kúu n̄a n̄i'í ñ̄a katakí na. ²⁶ Dá ch̄i, ¿ndí k̄ian va'a n̄i'í ñ̄ayuú tá ná kandeé ná n̄i'í ná ndidaá ñ̄a kujká ió ñ̄ayuú yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndí k̄ian kúu ñ̄a'a ndáya'í cháá k̄a tá o d̄uú ñ̄a n̄i'í ná ñ̄a katakí chíchí ná, ká'án ndó? ²⁷ Dá ch̄i iin kuu, dá nandíó k̄oo n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o kasaa n̄a, ta ndato naye'e ndaa n̄a t̄át̄o'on k̄i'o náye'e tatá n̄a, ta nandíó k̄oo na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'í na iin rá iin ñ̄ayuú t̄át̄o'on k̄i'o káa choon n̄i kee na. ²⁸ Miíán ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñ̄a ió dao ndo'ó, n̄a ndíta yó'o, o kúu ta'on ndó nda ná koni ndo n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o tá koo na kii na dándáki na —kaá Jesús.

17

Di'a n̄i kuu tá n̄i naye'e ndaa ñ̄i Jesús xí'ín dá'on ná

¹ Tá n̄i ya'a iño kuu, dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín ñ̄ani r̄a, t̄a nani Juan kua'án n̄a din̄i iin yúku d̄ikó. ² Ta ñ̄oó n̄i ndaon na t̄át̄o'on k̄i'o káa na noo rá. Kúu n̄i naye'e ndaa oon ví noo ná t̄át̄o'on yé'e ndindii. Ta n̄i ndukuxí kach̄i dá'on ná t̄át̄o'on k̄i'o ndato tóon ñ̄o'o. ³ Ta kúu iin kuití vá n̄i na'a noo Moisés xí'ín Elías, ta ndíta na ndát̄o'on ná xí'ín Jesús. ⁴ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúu ndéi ndu yó'o, tatá. Tá kón̄i ní, dá ná kava'a ndu on̄i t̄iya'ó. Iian ná koo m̄ií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin k̄aan ná koo Elías —kaá r̄a.

⁵ Ta x̄ian nani ká'án īi Pedro xí'ín ná, kúu n̄i naxino iin viko ndato yé'e. Ta kúu n̄i d̄ad̄a'í ñ̄aá. Ta kúu tein viko ñ̄oó n̄i seido'o ra n̄i ka'án Ndios:

—T̄a yó'o kúu de'e man̄i yu'u, ta náta'an in̄i x̄in̄i x̄i. Kueído'o ndó to'on ká'án x̄i —kaá na.

⁶ Tá n̄i seído'o t̄a xíonoo xí'ín ná ñ̄oó to'on n̄i ka'án Ndios, dá n̄i s̄a kuíta x̄ití rá, ta n̄i x̄ino taan r̄a nda noñó'o, ta n̄i yu'ú nda'o ra. ⁷ Dá n̄i natuu yati Jesús noo ndéi ra, dá n̄i kani ndá'a ná sata rá, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ní yu'ú ndo.

⁸ Dá tá n̄i ndane'e noo rá, kúu s̄a k̄oó k̄a va t̄aa ñ̄oó ndíta xí'ín Jesús. Ndad̄a iin tó'on m̄ií vá ná iin noo rá.

⁹ Ta noo k̄onoo Jesús kua'án n̄a nd̄ika yúku ñ̄oó xí'ín t̄aa ñ̄oó, dá n̄i sa'anda n̄a choon noo rá, ta kaá n̄a:

—Ná dá'a ní nakani ndó xí'ín ní iin tó'on ñ̄ayuú sa'á ñ̄a n̄i na'a Ndios noo ndo nda ná kasandaá kuu nataki n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o.

¹⁰ Dá n̄i ndat̄o'on rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'án t̄aa dána'a ley Moisés ñ̄a dinñó'o k̄a kánian kii profeta Elías, dá kasaa n̄a dák̄aki ñ̄aá?

¹¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ká'án r̄a ñ̄a dinñó'o k̄a kánian kii Elías ndeyiko n̄a ndidaá ñ̄a'a.

¹² Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ñ̄a s̄a n̄i kixi va Elías, ta k̄o ní nákoní ta'on ñ̄aá rá, ch̄i n̄i kee ra xí'ín ná t̄át̄o'on k̄i'o n̄i ka'án m̄ií rá. Ta dión ta'ani ko'on r̄a kee ra xí'ín n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o —kaá n̄a.

13 Dá n̄i kandaq̄ ini ta xionoo xí'ín ná ñóó ña ká'an na sa'a Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu.

Dì'a n̄i kee Jesús n̄i nduv̄a' a na iin tayii nákaq̄ espíritu kini

14 Tá n̄i naxinoq̄ na noq̄ ndéi ñayuu kuá'a ñoo, dá n̄i natuu yati ñaá iin taq̄, dá n̄i sa kuin̄ xití rá noq̄ Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

15 —Tatá, ku'u ini ní sa'á de'e ló'j, dá ch̄i ndó'o xi kue'e xí'j yí'j, ta ndó'o nda'o nio xi, ch̄i kánkao nda'o xi noq̄ kéi ñó'o, xí'ín noq̄ ñó'o takují kée kue'e ndó'o xi. 16 Ta ndákai xi n̄i kasáai noq̄ taq̄ xionoo xí'ín ní, dá nduv̄a' a ñaá rá, tido ko ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

17 Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Nandéé ka vijan ñayuu ko kándisa kúu ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví k̄i'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó tayii xaan nakí ndo —kaá na.

18 Dá n̄i sa'anda Jesús choon noq̄ espíritu kini nákaq̄ ini xi. Dá n̄i ketaan kua'an. Ta kúu iin ndéé vá n̄i nduv̄a' a xi mií hora daá ñoo.

19 Dá n̄i natuu yati ta xionoo xí'ín ná noq̄ ná, dá n̄i ndato'ón xoo ñaá rá:

—¿Ndiv̄a' a ko ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoo?

20 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ch̄i cháá vá n̄i kándeé ini ndo ña nduv̄a' a xi kee Ndios. Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña va'ará lú'u kándeé ini ndo Ndios táto'on k̄i'o leé ndiki mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'ín yuku iin káa: “Kua'án ná kuiion ch̄i káa”; ta kúu dión vá kakuuan. Ta kúu ní iin ña'a o kákku ña kuách̄i noq̄ ndo.

21 Tido o kándeé ta'on ndó taó ndo espíritu kini, ña kée dión, tá ná o kákka ndo ña maní noq̄ Ndios, ta xian nani o káne'e ij ndo —kaá na.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

22 Ta nani ndéi na kuenda Galilea, dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ko'on iin taq̄ nakí'o ra na n̄i nduu taq̄ ñayuu yó'o noq̄ ndá'a ta xiní u'u ñaá, 23 dá ka'áni ñaá rá. Tido tixi kuu óni, ta kúu nataki va na —kaá na.

Ta kúu n̄i kunda'í nda'o ini ra sa'á ña n̄i ka'an na dión.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i xí'o Jesús dijón sa'a ve'e ño'o ká'ano

24 Tá n̄i saq̄ na ñoo Capernaum, dá n̄i natuu yati dao taq̄ kí'in ya'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noq̄ ió Pedro, dá n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Á ko xí'o ta'on maestro ní dijón sa'a ve'e ño'o?

25 Dá n̄i kaa Pedro:

—Jaan, xí'o naan.

Tá n̄i ndu'u Pedro ve'e, ta kúu yach̄i va n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi ká'án yo'ó, Simón? ¿Ndá noq̄ kí'in ya'i ta né'e choon ñayuu yó'o sa'a ñó'o? ¿Á noq̄ na ñoo mií rá, o noq̄ na ñoo tukú dándáki ra?

26 Dá n̄i kaa Pedro:

—Noq̄ na ñoo tukú vá kí'in ya'i ra.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Jaan, ch̄i na ñoo ra, ko káni ta'an vaan chiya'i na. 27 Tido ná dá'a ni dár'u'u yo ra. Kua'án yú'u taño'o, ta tiión t̄iyaká, ta kirí mií noq̄ n̄i tiión, ta nandika yú'u r̄i. Ta ñoo nani'on iin dijón kaa. Ta kane'ón ña kison, dá k̄i'ón ña noq̄ rá sa'a yú'u xí'ín sa'a miión —kaá na.

1 Ta tiempo daá ñóó n̄i ñatuu yati t̄a xionoo xí'ín Jesús noq ió n̄a, dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú n̄a ndáya'i cháá k̄a tein n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios?

2 Dá n̄i kana Jesús iin tayii ló'o'ón in̄i ñóo n̄i saa x̄i noq ná. Dá n̄i ch̄ikani ñáá ná tein t̄a xionoo xí'ín ná ñóó. 3 Dá n̄i kaa n̄a:

—Mián ndaa ná ka'jin xí'ín ndó ñ̄a tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó tát'o'on k̄i'o kúú takuáli, dá k̄ian n̄i iin kuú o koni ndo ndu'u ndó t̄ixi ndá'a Ndios. 4 Ch̄i ndi ndáa n̄a kénóo mií tát'o'on k̄i'o kúú takuáli, noón vá kúú n̄a ndáya'i cháá k̄a tein n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios. 5 Ta ndi ndáa miío ñayuu ná natiin va'a iin takuáli ta káa tát'o'on k̄i'o káa tayii yó'o sa'á ñ̄a kúú ná kuendá yu'u, dá k̄ian keei kuendá ñ̄a mií vái n̄i ñatiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ñ̄a ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao k̄a ñayuu ñ̄a ya'a na kee na kuachi

6 Ta ndi ndáa mií ñayuu kándée dáka'an kue'é takuáli kándisa yu'u ñ̄a ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú ná va'a cháá k̄a ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dáketá ñáá ná nd̄a maá ini taño'o. 7 ¡Nda'í kúú ví ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ch̄i kua'á nd̄a'o ñ̄a'a dáka'an ñáá, dá ya'a na kee na ñ̄a kini! Ta daá kuiti vej̄i ñ̄a dáka'an ñáá ñ̄a kee na kuachi. Tído j̄nda'í cháá k̄a ví ndo'o n̄a dáka'an kue'é dao k̄a ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

8 Sa'á ñóo tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo o sa'a ndo, dá k̄ian ka'anda ndo iin xooan, ta dákana ndóan. Ch̄i va'a cháá k̄a ví ñ̄a ku'u ndó noq ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo o xí'ín iin xoo sa'a ndo o ñ̄uú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduú ndá'a ndo o ndi nduú sa'a ndo kaño'o ndó indayá noq k̄éi ñó'o, tá'an ñ̄a ni iin kuú o ndá'o. 9 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo ndo, dá k̄ian taó ndóan, ta dákana ndóan. Ch̄i va'a cháá k̄a ví ñ̄a ku'u ndó noq ió Ndios xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo o ñ̄uú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduúan kaño'o ndó indayá noq k̄éi ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'q iin léko n̄i ndañó'o

10 Q sa káño'ó ndó ni iin tó'ón takuáli yó'o, ch̄i mián ndaa ká'jin xí'ín ndó ñ̄a daá ndita va ángel ndáka ñáá náki'o na kuendá sa'a x̄i noq tatái, n̄a ió induú, 11 ch̄i n̄i kasáa n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o nandukú ná ñayuu n̄i kana xoo noq Ndios, dá dáka'ni ñáá ná.

12 ¿Ndi kée iin t̄a ndáka iin ciento léko tá n̄i ndañó'o iin rí, ká'an ndó? ¿Á ko dánkoo ta'on ra komi díko sa'on komi k̄a ríon, dá ki'in ra ko'on r̄a yúku nandukú rá kirí n̄i ndañó'o ñóo? 13 Dá tá n̄i naní'í rá rí, ná ka'an ndaa xí'ín ndó ñ̄a kádij cháá k̄a ini ra sa'a kiríóon o ñ̄uú sa'á komi díko sa'on komi kirí ko ní ndañó'o ñóo. 14 Ta dión ta'ani ko kóni ta'on tatá yo Ndios, n̄a ió induú, ñ̄a ndañó'o iin káa takuáli yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ñ̄a kánian ku'u ká'ano ini yo sa'a sátá'an yo

15 Ta tá n̄i ya'a iin káa ñani ndo n̄i kee na iin kuachi noq ndo, kua'an ndo dánani ndó na noq ko in̄i ndéi. Tá n̄i nakoni n̄a kuachi na, dá k̄ian nandei va'a tuku ndó. 16 Tído tá ko kóni n̄a nakoni n̄a kuachi n̄i kee na, dá k̄ian kua'an ndo kuaka ndó iin o uú k̄a ñayuu, dá ch̄i kaá ley ñ̄a uú o on̄i t̄a xínño'ó k̄i'o kuendá sa'a iin ñ̄a'a, dá k̄ian keyik̄o choon. 17 Tído tá ko ní kékuendá n̄a ñayuu ndáka ndó n̄i sa'an ndo, dá k̄ian nakí'o ndó kuendá noq ndidaa n̄a kándisa xí'ín ndó sa'á kuachi n̄i kee na. Tá ni noq ná kándisa ñóo ko ní x̄iin na nakoni n̄a kuachi na, dá k̄ian ná kandoo na kakuu na iin na ko ná'a Ndios, o iin na kí'in ya'i sa'a ñó'o noq ndo.

18 'Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kadi ndo dao choon noo ñayuu ñayuu yó'o, kuiin va Ndios xí'in ndó nda induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao ka na ñayuu yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'in ndó nda induú. 19 Ta nándio koo tukui ká'in xí'in ndó ña tá náki'in tá'an uu ndo, ta iin noo ni nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndaa mií vá ña'a, dá kían tatái Ndios, na ío induú, kí'o na ña noo ndo. 20 Dá chí noo nátaqa uu o oní ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í na ñoo íoi.

21 Dá ni natuu yati Pedro noo ná, dá ni kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaa ta'ándá kánian ku'u ká'ano iniñ sa'a ñaniñ tá yá'a na nooi? ¿Á nda usa ví ta'ándá?

22 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—O duú usa oon ni ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nandio kooon ku'u ká'ano inon sa'a ná oní diko uxí ta'ándá. Ta keeón dión usa ta'ándá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uu taa táj noo iin rey

23 'Kí'o dándáki Ndios ñayuu na kían táto'on kí'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'in ta kéchóon noo rá. 24 Iin kuu, dá ni kasá'a rá ndékuendá ra xí'in ra táj noo rá. Kúu ni kana ra iin taa táj uxí mil dí'ón plata noo rá ni saa ra. 25 Ta ko ní kándéé ta'on ra chiya'i ra dí'ón táj ra. Sa'a ñoo ni sa'anda rey ñoo choon ña ná díko rá mií rá xí'in ñadi'í ra, xí'in de'e ra, xí'in ndidaa ña va'a ío noo rá, dá ná naa ña táj ra. 26 Dá ni sa kuíin xítí ta kéchóon ñoo, dá ni kasá'a rá seí nda'í ra noo rey ñoo, ta kaá ra: “Tatá, kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'i ña távj noo ní.” 27 Dá ni ku'u ini rey ñoo sa'a rá. Ta kúu ni dayaa ñaa rá, dá ni xí'o ká'ano ini ra sa'a dí'ón táj taa ñoo noo rá.

28 Tído tá ni yaa ta ñoo kua'an ra, ta kúu ñoo ni ñaki'in tá'an ra xí'in iin ka tá kéchóon dáó xí'in rá, ta táj taa yó'o iin ciento dí'ón plata noo mií rá. Dá ni tiin ñaa rá, dá ni kasá'a dákuá'áno ñaa rá, dá kaá ra: “Chiya'i kí ña távon nooi.” 29 Dá ni sa kuíin xítí ta'ani taa kéchóon dáó xí'in rá ñoo, ni kasá'a seí nda'í ra noo rá, ta kaá ra: “Kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'i ña távj noo ní.” 30 Tído ko ní xín ta'on ra kandati too ñaa rá. Di'a ni sa'an ra ni saki ra choon sa'a rá táj noo rá, dá ni chíkáa ñaa rá ve'e kaa nda ná chiya'i ndi'i ra ña táj ra noo rá. 31 Tá ni xini dao ka ta kéchóon dáó xí'in ra ña dión ni kee ra, kúu ni tar'u'u nda'o ini ra. Dá ni sa'an ra ni ñakani ndi'i ra xí'in rey ñoo sa'a ndidaa ña ni kuu. 32 Dá ni kana rey ñoo taa ni kee dión. Dá ni kaa ra xí'in rá: “Ta kéchóon kini nda'o kúu yo'ó. Dión ví kuá'a dí'ón táj yo'ó nooi, tído ni xí'o ká'ano va iniñ sa'on, dá chí ni seí nda'avóon nooi. 33 Ta, ¿ndiva'a ko ní xí'o ká'ano inon sa'a tá kéchóon dáó xí'ón táto'on kí'o ni xí'o ká'ano ini yu'u sa'on?”, kaá rey. 34 Ta ni xido nda'o ini rey ñoo. Sa'a ñoo ni ñaki'o ñaa rá noo ndá'a soldado ña dándó'o ra níó rá nda ná chiya'i ndi'i ra dí'ón táj ra. 35 Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, na ío induú, xí'in iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dana'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

1 Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús to'on yó'o, dá ni keta na kuendá Galilea kua'an na kuendá Judea nda iin ka xoo yuta Jordán. 2 Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an na, ta ñoo ni nduva'a na ndidaa na kú'u.

3 Dá ni natuu yati dao ta fariseo noo iin Jesús, dá ni ka'an rá dátúú ñaa rá, dá ni ndato'ón ñaa rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í ra sa'a ndi ndaa mií vá ña'a?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò ọon ta'on ka'i ndó ñà nà nì kava'a ñayúú yó'o ndà míí sa'a, “noón kúú nà nì kava'a iin ẹa xí'ín iin ñá'a”? ⁵ Dá nì kaa nà: “Kánian dánkoo ẹa tatá ẹa xí'ín naná ẹa, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ẹa, dá kían nduu na ndà iin tó'ón vá.” ⁶ Ta kò kúú kà nà uu, ndadá iin tó'ón vá kúú ná. Ta míí Ndios kúú nà nì ñakí'in tá'an ñáá, sà'á ñọo ni iin tó'ón ñayuu kò kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

⁷ Dá nì kaa ẹa xí'ín ná:

—Tá kí'o dión kían, ta ẹndiva'a nì sonó Moisés ñà kuu va k'i'o iin ẹa iin tuti noo ñadi'í ẹa ñà ká'an ñà kónì ẹa ka'anda tá'an ra xí'án, ndi'í daá, dá kuu va dánkoo ñáá rá? —kaá ẹa.

⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sà'á ñà káxí ndà'o níọ ndo, sà'á ñọo nì sonó Moisés ñà kuu ka'anda tá'an iin ẹa xí'ín ñadi'í ẹa. Tído ndà míí sa'a ñayúú yó'o kò ní kaá ta'on Ndios ñà dión kee ra. ⁹ Sà'á ñọo ká'an yu'u ñà ndi ndáa míí vá ẹa nì dankanoo ñadi'í ẹa, xian nani kò kían kuachi ñà nì natuuán xí'ín iin ka ẹa, ta nì tanda'a rá xí'ín iin ka ñá'a, dá kían roón kúú ẹa yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa míí vá ẹa ná tanda'a xí'ín ñá'a nì kandoo ñoó, roón ta'ani kúú ẹa yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios.

¹⁰ Dá nì kaa ẹa xionoo xí'ín ná:

—Tá dión ndó'o ẹa xí'ín ñadi'í ẹa, dá kían va'a kaan ná dá'a ni tanda'a yo.

¹¹ Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—O duú ndidaa ẹa kándia kee dión, sava'a ẹa nì ni'j tá'j noo Ndios vá kúú ẹa kandeé iní kee dión. ¹² Dá ẹi dao ẹa kúú ẹa kándéé iní ndéi míí, dá ẹi k'i'o dión kúú rá ndà nì ká'i ra. Ta dao kà ẹa kándéé iní ndéi míí, dá ẹi dao ẹa nì ndata ñáá, dá ná dá'a ni katoó ẹa nà ñá'a. Ta dao kà ẹa kándéé iní ndéi míí, dá ẹi kándadi ẹa nà ñá'a, ẹi kónì ẹa ñà ndu'u cháá kà ñayuu ẹi xi ndá'a Ndios. Tá xí'o ndéé iní ndo kandeí míí ndó, dá kían kee ndó dión —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì natiiin va'a Jesús takuálí

¹³ Ta nì ndi'í, dá ndáka ñayuu dao takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná dinì xí, dá ná kaka nà ñà manì noo Ndios sa'a xí. Tído nì kasá'a ẹa xionoo xí'ín Jesús dánani ra ñayuu ñoó sà'á ñà kée na dión. ¹⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá ẹi ñayuu kándéé iní tatá Ndios táto'on kándéé iní takuálí xaan tatá xi, noón kúú na ñó'o ẹi xi ndá'a Ndios —kaá nà.

¹⁵ Dá nì chinóo na ndá'a ná dinì iin rá iin xi. Dá nì xikà nà ñà manì noo Ndios sa'a xí. Tá nì ndi'í, dá nì kee na kua'an nà.

Dì'a nì ka'an Jesús xí'ín iin ẹa kuiká

¹⁶ Kúú nì natuu yati iin ẹa noo in Jesús, dá nì kaa ẹa xí'ín ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ẹndí kían kánian keeí, dá ni'í ñà kataki chíchíí?

¹⁷ Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ñà kúú yu'u iin nà va'a? Ta ni iin tó'ón ñayuu kò kúú nà va'a. Iin tó'ón dinì Ndios vá kúú nà va'a. Tído, tá kónon ni'on ñà kataki chíchón, dá kían kánian keeón choon sa'ándá Ndios.

¹⁸ Dá nì kaa ẹa xí'ín ná:

—¿Ndi ndáa choon kánian keeí?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—O sà ka'ánón ndii, ta o sà kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a kò kúú ñadi'í ọon, ta o sà kí'in kuí'ínón, ta o sà káva'ón ñà to'ón ka'on, ¹⁹ ta koo ñaño'ó noo tatọon xí'ín noo nanóon, ta ku'u inon sà'á ñayuu xi'ón táto'on ndó'ón xí'ín miíón.

20 Dá nî kaa t̃a ñoó:

—Nd̃a ló'õ vei nî k̃asá'á seídó'i ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin k̃a ñ̃a'a kómani keei?

21 Dá nî kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kónon kakuuón iin t̃a ndaa noo Ndios, kua'án dikó ndí'ón ñ̃a'a ió noon, ta dasón d̃í'ón ñoó noó ña kúnda'í, dá k̃ian koo kuikón chí induú, dá k̃ian kisón kanooón xí'ín yu'u.

22 Tá nî seídó'o ra ñ̃a dión nî kaa Jesús, ta kúnda'í nd̃a'o nî kuu ini r̃a nî ñandió k̃o ra kua'an r̃a, chí t̃a kuiká nd̃a'o kúú rá.

23 Dá nî kaa Jesús xí'ín t̃a xionoo xí'ín ná:

—Mí̃an ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñ̃a kuách̃i nd̃a'o kíán, dá ndu'u ñ̃ayuu kuiká t̃ixi nd̃a'a Ndios. 24 Ta ñandió k̃o tukui ká'ín xí'ín ndó ñ̃a kaon cháá k̃a chika'anda iin camello yáí iin ión tukú o duú k̃a ñ̃a ndu'u iin ña kuiká t̃ixi nd̃a'a Ndios —kaá ña.

25 Tá nî seídó'o t̃a xionoo xí'ín ná to'on yó'o, kúú nî naá nd̃a'o ini r̃a. Dá nî ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá yoo nî'í ñ̃a k̃aki na, tá dáá?

26 Dá nî ñandió k̃o Jesús nî s̃a nde'é ná noo rá, dá nî kaa ña xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñ̃ayuu o k̃andee kee dión, tído ndidaá tá'an va ñ̃a'a k̃andee Ndios kee na.

27 Dá nî kaa Pedro xí'ín ná:

—Ndu'u kúú r̃a nî d̃ankoo ndi'i ndidaá kúú ñ̃a'a ió noo ndú, ta xionoo ndu xí'ín mií nî, tatá. ¿Ndí k̃ian k̃i'o Ndios noo ndú'u, tá dáá?

28 Dá nî kaa Jesús xí'ín rá:

—Mí̃an ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñ̃a tá ná kasandaá kuú ndesaá Ndios ndidaá ñ̃a'a, dá kakoo ña nî nduu t̃a ñ̃ayuu yó'o noo téi noo d̃andáki na noo ndato téi náye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, ña s̃a xionoo xí'ín yu'u, ñandei ta'ani ndó noo ndin ux̃i uú téi ndita ñoó, dá keyíko ndo s̃a'á ñ̃ayuu nî kii tein ña ve'e ndin ux̃i uú de'e t̃a Israel. 29 Ta ndi ndáa miíó ña nî d̃ankoo ve'e na, o ñ̃ani ña, o k̃i'o na, o ku'u ña, o tatá ña o naná ña, o ñ̃adi'í ña, o de'e na o ñ̃o'ó ná sa'a yú'u, ña yó'o kúú ña nani'í nd̃a iin ciento cháá k̃a ñ̃a'a noo Ndios, ta ni'í ta'ani na ñ̃a kataki chíchí ná. 30 Tído kua'á nd̃a'o ñ̃ayuu kúú noo ñ̃ayuu yó'o, noón di'a kúú ña kakuu noo ndi'i kúii noo Ndios. Ta ña kúú noo ndi'i kúii noo ñ̃ayuu ñ̃ayuu yó'o, noón di'a kakuu ña kúita noo noo Ndios tiempo daá ñoó.

20

Yó'o nákani Jesús sa'a iin t̃a xiti uva

1 Tá k̃i'o d̃andáki Ndios ñ̃ayuu ña kíán táto'on k̃ee iin t̃a xiti uva, chí na'a nd̃a'o nî kee ra kua'an r̃a ndukú rá t̃a kechóon noo uva r̃a. 2 Dá tá nî ni'í ñ̃aá rá, dá nî k̃andoo ndaa r̃a xí'ín t̃a k̃echóon ñoó ñ̃a chiya'í ñ̃aá rá tá kuu. Dá nî t̃anda'á ñ̃aá rá kua'an r̃a noo chóon. 3 Dá nî ñandió k̃o tuku ra kua'an r̃a ndukú rá cháá k̃a t̃a kechóon noo rá táto'on k̃a iin na'a. Dá nî xini r̃a ndeí oon dao t̃a noo yá'í ñoó. 4 Dá nî kaa r̃a xí'ín rá: “Kua'án ndo'ó kechóon ndó noo kaa uva yu'u, dá ná chiya'í va'i ndo'ó”, kaá r̃a xí'ín t̃a ñoó. Dá nî kee t̃a ñoó kua'an r̃a noo chóon. 5 Táto'on dao nduu nî ni'í sato'o uva ñoó cháá k̃a t̃a ña k̃andía ko'on kechóon noo uva r̃a. Ta nd̃a k̃a oñi s̃a'ini nî ni'í rá cháá k̃a t̃a kechóon noo uva r̃a. 6 Dá nî kee tuku ra kua'an r̃a táto'on k̃a o'on s̃a'ini, ta nî ni'í tuku ra dao k̃a t̃a ndeí oon. Dá nî kaa r̃a xí'ín rá: “¿Ndiva'a ndeí oon ndó iin ní kuu víti?” 7 Dá nî kaa t̃a ñoó: “Dá chí k̃o iin ta'on xí'o choon kee ndu'u.” Dá nî kaa sato'o uva ñoó xí'ín rá: “Kua'án ndo noo kaa uvaí kechóon ndó, dá ná chiya'í va'i ndo.” 8 Tá nî kuaá, dá nî kaa sato'o uva ñoó xí'ín t̃a d̃andáki

ve'e ra: “Nditúti yó'ó tã kéchóon káa, dá chiya'ávón rã iin níi kuu. Ta dinñó'ó kã chiya'ávón tã nĩ kasáa noo ndí'í, dá chiya'ávón tã nĩ kasáa mií noó.” ⁹ Dá nĩ kasáa tã nĩ kasá'á kéchóon táto'on kã o'on sa'ini ñóó, ta kúú iin níi vá kuu nĩ chiya'í ñáa rá. ¹⁰ Tá ndã noo ndí'í, dá nĩ kasáa tã nĩ ku'u ndã na'a ñóó. Dá nĩ ka'án rá ñã chiya'í ñáa rá cháá kã. Tído nĩ chiya'í ta'ani ñáa rá iin níi kuu vá. ¹¹ Dá tá nĩ ní'í rá ya'í ra, dá nĩ kasá'á rá ka'an kuáchí rã noo sato'o ñóó, ¹² ta kaá rã: “Tá'an tã nĩ kasáa ndã noo ndí'í ñóó, iin tó'ón vá hora nĩ kéchóon ra, tído, iin nóó vá nĩ kana ya'í ndu'u xí'ín rá, va'ará nĩ ku'u ndu ndã na'a, ta nĩ ndo'o ndã'o ndu, ta nĩ kej ndu nĩ kee ká'an iin níi ndii yaká.” ¹³ Dá nĩ kãa sato'o ñóó xí'ín iin tã ñóó: “Amigo, kò ní ya'a ta'on yu'u nooon, dá chi nĩ chiya'í yó'ó iin níi kuu táto'on k'i'o nĩ kandoo yó. ¹⁴ Sa'á ñóó, ki'in di'ón ñã kánian ní'on, ta kua'an nó'on. Chi nĩ chikaa inií ñã chiya'í tá nĩ kasáa noo ndí'í yó'ó táto'on k'i'o nĩ chiya'í yó'ó. ¹⁵ ¿Á kò ná'á tá'an voón ñã ió va íchi yu'u kee ñã ká'an mií xí'ín di'óin? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ñã kúú yu'u iin tã va'a ini, ndani?”, kaá rã. ¹⁶ Dá chi ñayuu kúú noó ñayuu yó'ó, noón di'a kúú nã kakuu noo ndí'í kuí noo Ndios. Ta nã kúú noo ndí'í kuí noó ñayuu ñayuu yó'ó, noón di'a kakuu nã nakujta noo noo Ndios. Dá chi kuá'á ndã'o ñayuu nĩ ñakana Ndios, tído cháá vá ná natiin ñã kãki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu nã

¹⁷ Ta noó kòkaa Jesús kua'an nã íchi kua'an ñoo Jerusalén, dá nĩ taó xóo na ndin uxí uu tã xíonoo xí'ín ná tein ñayuu ñóó, dá nĩ kaa nã xí'ín rá:

¹⁸ —Viti kían kòkaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ñóó k'o'on iin tã nak'i'o ra nã nĩ nduu tã ñayuu yó'ó noo ndá'a tã duti saku'a, xí'ín noo ndá'a tã dána'a ley. Dá kandoo ra ñã kánian kuu nã, ¹⁹ dá nak'i'o ñáa rá noo ndá'a tã tukú. Dá kedjiki ndaa ñáa rá, ta kani ñáa rá, ta chirkaa ñáa rá ndjka iin cruz. Tído tixi kuú óni, kúú nataki va na —kaá Jesús ká'an nã sa'a mií ná.

Di'a nĩ kuu tá nĩ xikã Juan xí'ín Jacobo iin ñã maní noo Jesús

²⁰ Dá nĩ natuu yati ñadi'í Zebedeo xí'ín ndi nduu de'an noo Jesús. Dá nĩ sa ku'ín xitíán noo ná. Dá nĩ ka'an xí'ín ná ñã ná kee na iin ñã maní xí'an.

²¹ Dá nĩ ndato'ón ñáa Jesús:

—¿Ndí kíán kónon keeí xí'ón?

Dá nĩ kaaan xí'ín ná:

—Konó ní ñã ná kandeí ndi nduu de'í yó'ó noo koo ní dándáki ní. Iin xi ná koo xoo kuá'a ní, ta iin kã xí ná koo xoo íti ní.

²² Dá nĩ kaa nã:

—Kò ná'á ta'on ndo'ó ndí kíán xíkã ndo. ¿Á ió ndo ñã ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ió ndo ñã kodo ndútã ndo táto'on k'i'o kodo ndútã yu'u xí'ín ñã ndo'í?

Dá nĩ kaa rã xí'ín ná:

—Íó va ndu'u ñã ndo'o ndu dión.

²³ Dá nĩ kaa Jesús xí'ín rá:

—Míían ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndútã ta'ani ndó xí'ín ñã ndo'o naní ndó táto'on k'i'o ndo'o yu'u. Tído ñã kandeí ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kíán. Chi ñóó kúú noo nĩ kenduu tatái Ndios kandeí ñayuu nĩ kaxi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá nĩ seido'o uxí kã tã xíonoo xí'ín Jesús ñã nĩ xikã ndi nduu rã kúú ñani ñóó noo ná, dá nĩ karyíí rá xí'ín rá. ²⁵ Dá nĩ kana Jesús ndidaá rá, dá nĩ kaa nã xí'ín rá:

—Sã ná'á vá ndó táto'on k'i'o kée tã né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayuu yó'ó, chi kéndúsã rã xí'ín ñayuu kueídó'o ñáa ná. Ta rã né'e choon ná'ano

sa'ándá rā choon noó ñayuu ñó'o tixi ndá'a rá. ²⁶ Tído kọ káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chì ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin taa ndáya'i tein mií ndó, dá kían kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo. ²⁷ Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noo tein mií ndó, dá kían kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo, ²⁸ ta kee ndó táto'on kée na ñi nduu taa ñayuu yó'o, chì kọ ní kásaa na, dá koni kuáchí ñayuu noo ná. Di'a ñi kásáa na koni kuáchí di'a na, ta nakì'o na mií ná kuu na, dá dítá ná ndidaa ñayuu tixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu, dá ñi nduvq'a Jesús uy taa kọ túu noo

²⁹ Dá ñi keta Jesús ñoo nani Jericó kua'an na xí'in taa xionoo xí'in na. Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an na. ³⁰ Ta yu'ú ichi noó kua'an na ñoo ndéi uy taa kọ túu noo. Tá ñi seido'o ra ña yá'a Jesús kua'an na ichi ñoo, dá ñi kásá'á káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'ụ ini ní sa'á ndú'ụ! —kaá rā.

³¹ Ta dánani ñaa ñayuu ñoo, dá ná kandeí tádi rá. Tído kúú ví'í ká ví ndúndéé rá káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'ụ ini ní sa'á ndú'ụ! —kaá rā.

³² Dá ñi sa'á tuu tóo Jesús, dá ñi kana ñaa ná, dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Ndi kían kóni ndo keeí xí'in ndó?

³³ Dá ñi kaa rá:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

³⁴ Dá ñi ku'ụ ini Jesús sa'á rá. Dá ñi káko'on ndá'a ná noo rá. Kúú vití'ón vá ñi natuuan. Ta kúú ñi kee ra tákuei ra Jesús kua'an rá.

21

Di'a ñi kuu, dá ñi ku'ụ Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú ñi kuyati na ñoo Jerusalén, chì ñi kasandaá na ñoo nani Betfagé, ña nákaa yati yúku nani Olivos. Dá ñi sa'anda Jesús choon noó uy taa xionoo xí'in ná, ² ta kaá na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Ta ñoo nani'i ndo noo ndíko iin burro di'i xí'in de'e rí. Ta ndaxi ndó rí, dá kandaka ndó rí kii ndó. ³ Tá ndáa na ndato'ón ñaa: “¿Ndiva'a ndaxi ndó rí?”, dá kaa ndo xí'in ná. “Dá chì xínñó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, dá ná tanda'á ná ndu kii ndu nandaka ndu rí”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión ñi kuu, dá ñi xinkoo noó ñi ka'an profeta, chì di'a ñi taa na:

⁵ Ka'an ndo xí'in na ndéi ñoo Sión,

“Káa vei rey ndo,

ta nda'í nda'o ió ini na, ta kánóo na sata iin burro vei na,

chì sata iin burro ló'o, de'e kirí xío ña ve'e, kánóo na vei na.”

⁶ Dá ñi kee uy ta xionoo xí'in ná ñoo kua'an rá. Ta ñi kee ra táto'on ñi sa'anda na choon noo rá, ⁷ chì ndáka ra burro di'i ñoo xí'in de'e rí ñi kásaa rá. Dá ñi chikodó rá kotó rā sata rí. Dá ñi kaa Jesús kánóo na kua'an na.

⁸ Dá ñi kásá'á kua'á nda'o ñayuu chindei na kotó na ichi noó vei Jesús, ta dao ka na ñi sa'anda nda'á yíto, ta ñi chindei naan ichi noo ya'a na ñoo. ⁹ Ta ndidaa ñayuu xió noó kua'an noo Jesús xí'in ñayuu tákuei vei chí sata káyu'ú ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David ñaño'ó! ¡Na ká'ano kúú na vei xí'in choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios ñaño'ó nda noo ió na noo dikó —kaá ñayuu ñoo.

¹⁰ Dá tá n̄i ku'u na ñoo Jerusalén, kúú n̄i naá nda' o ini na ñoo ñoo, ta ndátó'ón tá'an na:

—¿Ndá yoo kúú t̄a káa?

¹¹ Dá n̄i kaa ñayuu kua'an xí'ín ná ñoo:

—N̄a yó'o kúú Jesús, n̄a kúú profeta n̄i kaa Ndios kasaá, n̄a n̄i kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó Jesús t̄a díko xí'ín t̄a xín ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

¹² Dá tá n̄i ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá n̄i taó ndí'i na t̄a díko xí'ín t̄a xín kua'an r̄a sata vé'e. Ta n̄i dakuéi na mesa noo ndéi t̄a nádaon dijón. Ta n̄i sata ní'ini na t̄eí noo ndéi t̄a díko paloma. ¹³ Dá kaá n̄a xí'ín rá:

—Di'a va kaá tuti īi Ndios: “Ve'e yu'u kúú ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an n̄a xí'ín.” Tído ndo'ó kúú n̄a ndéi kéean tátó'on iin káo t̄a ku'i'íná —kaá n̄a.

¹⁴ Dá n̄i kasáa n̄a k̄o túu noo xí'ín n̄a k̄o kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i nduvá'a ñaa Jesús. ¹⁵ Tído n̄i xid̄o nda' o ini t̄a dut̄i sakuá'a xí'ín t̄a dána'a ley tá n̄i xini r̄a ndidaá ña ná'ano n̄i kee na, ta n̄i seídó'o ra ña xíta takuáchí, chí kaá x̄i: “Ná natiin de'e n̄a ve'e rey David ñañó'ó.” ¹⁶ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—¿Á k̄o seídó'o ta'on ní ndidaá ña ká'an takuáchí káa, ña k̄o kánian ka'an x̄i? Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xíta x̄i. ¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti īi Ndios? Chí di'a kaáan:

Ini yú'u takuáchí xí'ín ini yú'u taleé chíchí n̄i chíkáa ní ña kéká'ano ñaa x̄i.

¹⁷ Dá n̄i d̄ankoo ñaa Jesús. Dá n̄i keta na ñoo ñoo kua'an n̄a ñoo Betania. Ta ñoo n̄i s̄a tuu na sakuáa daá ñoo.

Di'a n̄i ndo' o iin taño'ó n̄i kee Jesús

¹⁸ Tá n̄i t̄u noo iin k̄a kuú, dá n̄i n̄andió k̄o Jesús kua'an n̄a ñoo Jerusalén. Dá nda'í n̄i kasá'a kuiko na. ¹⁹ Kúú n̄i xini n̄a íin iin taño'ó yu'u íchí ñoo. Dá n̄i natuu yati na n̄i s̄a nde'é ná noo r̄a, tído k̄o ta'ón t̄iño'ó íin noo r̄a. Sava'a ndá'a óon va rá íin. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—iNi iin kuú k̄a ná o k̄oní yó'ó kana ku'i'í nooñ!

Ta kúú mií hora daá vá n̄i íchí taño'ó ñoo. ²⁰ Tá n̄i xini t̄a xionoo xí'ín ná ña dión n̄i ndo' o rá, ta kúú n̄i naá vá íní r̄a, ta kaá r̄a:

—¿Ndiva'a kaon t̄eí n̄i íchí taño'ó xaan?

²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Míían ndaa kuiti ná ka'ín xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndo Ndios, ta k̄o nákaní kuáchí ini ndo, dá kíñ o duú ña yó' o oon ni kandéé ndó kee ndó xí'ín taño'ó yó'o. Di'a kandéé ndó ka'an ndo di'a xí'ín yúku káa: “iKuxoo, ta kua'án dáketón miíon ini taño'ó!” Ta kúú dión vá koo. ²² Ta ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'í ndisa va ndoan.

Yó'o n̄i ndat̄o'ón t̄a fariseo ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo Jesús

²³ Dá tá n̄i n̄andió k̄o tuku Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo, kúú n̄i natuu yati dao t̄a dut̄i sakuá'a xí'ín dao t̄a sá'ano noo nákaa n̄a dána'a n̄a noo ñayuu. Dá n̄i ndat̄o'ón ñaa rá:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo ní ña kée níñan?

²⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá ñi kaṭi'a ndó ñi nandíó né'e ndóan, dá kían kastó'on yu'u xí'in ndó ndá yoo ñi xí'o choon noqí, dá kéei ña yó'o. ²⁵ ¿Ndá yoo ñi xí'o choon noq Juan ña sa dakódo ndútá na ñayuu? ¿Á Ndios ñi xí'oan o taa? —kaá na.

Dá ñi kásá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ñi xí'oan, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ñi daná'a ra, tá dáá?” ²⁶ Tído o kúu ta'on kaa yo ña taa ñi xí'o ña, dá chī yu'u yo ñayuu kuá'a yó'o, dá chī ndidaá vá ná kándisa ña Juan ñi sa kuu iin profeta.

²⁷ Dá ñi kaá ra xí'in Jesús:

—Ko ná'á ta'on ndu ndá yoo ñi xí'o choon noq Juan.

Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ñi yu'u o kástó'on xí'in ndó ndá yoo ñi xí'o choon noqí ña kéei ndidaá ña yó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu de'e

²⁸ Ta viti nata'í iní ndo ña ko'in ka'in xí'in ndó. Ñi sa io iin taa, ta ñi sa ndei uu de'e ra. Iin kuu, dá ñi natuu yati ra noq de'e ra, ta kúu noq, dá ñi kaa ra xí'in xí: “De'e ló'o, viti kían kua'an yo'ó kechóon noq uva yu'u.” ²⁹ Dá ñi kaa xí: “O kó'on ta'oin.” Tído ñi ndi'i, dá ñi nandikó iní xí. Dá ñi kee xi kua'an xí kechóon xi. ³⁰ Dá ñi natuu yati taa ñoó noq nákaa iin ka de'e ra, dá ñi sa'anda ra choon noq xí ña ná ko'on xí kechóon xi. Dá ñi kaa xí xí'in rá: “Joon, viti'ón dá ko'in, tatá”, kaá xí. Tído ko ní sa'an ta'on xi. ³¹ Ta, ¿ndi ndáa takuáchí yó'o ñi kee ña kóni tatá xí, ká'an ndo'ó?

Dá ñi kaa ra:

—Ta kúu de'e kúu noq ñoó.

Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in ña ñá'a díko mií, noón kúu ña ió cháa ka tandeé iní ndu'u tixi ndá'a Ndios o duu ndo'ó. ³² Dá chī ñi kii Juan noq ndo'ó ñi daná'a ña iin ichi ndaa, tído ko ní kándisa ta'on ña ndó. Tído ta kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'in ña ñá'a díko mií ñi kándisa ñaá ná. Ta va'ará ñi xini ndo ñi kuu dión, tído ko ní nándikó ta'on iní ndo sa'á kuachi ndo, ta ko ní sa'an ta'on ndó kándisa ndó ña ñi ka'an ña.

Di'a kua'an ña ñi nakani Jesús sa'á ta kini kéchóon noq iin taa ñi xiti uva

³³ Kueídó'o va'a ndó, ná ko'in dáki'in tá'an tukui dao ña'a xí'in to'on dána'i noq ndo. Ñi sa io iin taa, ta ñi dandée ra yitó uva noño'o rá. Ta ñi chikáa ra korráan. Dá ñi kava'a ra noq ko'óni ndutá uva ñoó. Ta ñi kava'a ra iin ve'e díko noq kanóo ra kandaa uva ñoó. Dá ñi díko ndodó raan noq dao ka taa kéchóon. Dá ñi kee ra kua'an xiká rá. ³⁴ Dá tá ñi xinkoo tiempo ña ta'anda uva ñoó, dá ñi sa'anda ra choon noq dao mozo ra ña ná ko'on ra noq ndéi ta kéchóon ñoó natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá. ³⁵ Tído tá ñi saá mozo ñoó, dá ñi ndakuei ta kéchóon noq uva ñoó ñi kani ra iin ra, ta ñi sa'áni rá iin ka ra, ta iin ka ra ñi chiyúu rá. ³⁶ Dá ñi tanda'a ta kúu sato'o uva ñoó kua'a cháa ka mozo ra kua'an ra o duu táto'on kúu tá ñi tanda'a rá ta'ándá mií noq ñoó. Kúu ñi kendava'a tuku taa kéchóon ñoó xí'in rá táto'on k'i'o ñi kee ra xí'in ta ñi sa'an mií noq ñoó. ³⁷ Tá ñi ndi'i, dá ñi chikaa ini taa kúu sato'o uva ñoó tanda'a rá de'e ra ko'on xí, chī di'a ñi ka'an rá: “Ndá ndi kuu koo va ña'ndó'o rá noq xí.” ³⁸ Dá ñi kee xi kua'an xí. Tído, tá ñi xini ñaá taa ñoó, dá ñi kásá'a rá ndátó'ón kue'é ra: “Ta káa kúu rá natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noq tatá xí. Kó'o ka'áni yo xí, dá ná kandoo ñó'o yó'o noq yo”, kaá ra. ³⁹ Kúu ñi tiin ñaá rá, ta ñi taó ñaá rá satá korrá noq káa yitó uva ñoó. Ta kúu ñoó ñi sa'áni ñaá rá. ⁴⁰ Ta, ¿ndi

kián kee t̄a kúu sato'o uva ñoo xí'in t̄a kéchóon ñoo viti, ká'an ndó? —kaá na.

⁴¹ Dá n̄i kaa r̄a xí'in ná:

—Kasaa r̄a, ta dánaá ndí'i ra t̄a kini ñoo, ta ni o kú'u ini r̄a sa'a rá. Dá ñikó ndodó r̄a ñó'o rá noo dao k̄a t̄a kéchóon, tá'an r̄a miian ndaa nakí'o uva kánian ni'i sato'o uva ñoo.

⁴² Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á koo óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Ch̄i di'a kaáan:

Tá'an yuu n̄i kañó'o t̄a káva'a ve'e,

ñoo di'a va n̄i kasandaá kakuu yuu tito.

Dióon n̄i kee sato'o yo Ndios xí'in yuu yó'o,

sa'a ñoo iin ña'a ndato nda'o kián noo yo, kaáan.

⁴³ Sa'a ñoo ká'in xí'in ndó ña ko'on Ndios ñitá ná ña man̄i n̄i xi'o na noo ndo ña kañó'o ndó t̄ixi ndá'a ná, ta ko'on na nakí'o naan noo dao k̄a ñayuu, na miian ndaa ndisa kee ña kóni na. ⁴⁴ Tá ndi ndaa na ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndí'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tad̄i ndí'i na kean —kaá Jesús.

⁴⁵ Tá n̄i seidó'o t̄a dut̄i sakua'a ñoo xí'in t̄a fariseo ñoo to'on n̄i ñakí'in tá'an Jesús n̄i ka'an na, kúu n̄i kandaá ini r̄a ña n̄i ka'an na sa'a míí rá. ⁴⁶ Sa'a ñoo n̄i ka'an rá tiin ñaa rá kadi r̄a ve'e kaa, tido yu'ú r̄a ñayuu kuá'a ñoo, ch̄i nákon̄i na Jesús ña kúu ná iin profeta.

22

Di'a kua'an ña n̄i ñan̄a'q Jesús sa'a iin t̄a n̄i kee iin víko tánda'a

¹ Dá n̄i ñandió koo Jesús n̄i ñakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

² —Táto'on k̄i'o n̄i kee iin rey n̄i kee ra iin víko ká'ano noo tánda'a ñe'e ra, k̄i'o dióon kée Ndios dánda'ki na ñayuu na. ³ Dá n̄i tánda'a rey ñoo t̄a kéchóon noo rá kua'an r̄a kuaka ra ñayuu sa n̄i kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tido ni iin na k̄o ní xiin ta'on saa. ⁴ Dá n̄i xi'o ra choon noo dao k̄a t̄a kéchóon noo rá, ta n̄i kaa r̄a xí'in rá: “Kua'an ndo ka'an ndo xí'in ñayuu ñoo ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, ch̄i sa n̄i sa'áni vái toroj xí'in ndidaá kirí ndí'i n̄i ñanda'íi. Ta sa n̄i cho'o vá rí. Ta ka'an ndo xí'in ná ña ná kii na, ch̄i sa ió va víko tánda'a”, kaá r̄a. Dá n̄i kee t̄a kéchóon ñoo kua'an r̄a. ⁵ Tido k̄o ní kékuendá ta'on ñayuu ñoo ña n̄i ka'an ra xí'in ná. Dao na n̄i kee kua'an kuti, ta dao k̄a na kua'an naka'an nda'íi, ⁶ ta dao k̄a na n̄i ndakuei n̄i kendava'a xí'in t̄a kéchóon ñoo, ta n̄i sa'áni ñaa ná. ⁷ Tá n̄i ni'í tó'on rey ña dióon n̄i kuu, kúu n̄i karyíi nda'o ra. Dá n̄i tánda'a rá soldado r̄a n̄i sa'an r̄a n̄i sa'áni ndí'i ra ñayuu k̄ini ñoo, ta n̄i chiñó'o r̄a ñoo na. ⁸ Dá n̄i kaa r̄a xí'in dao k̄a t̄a kéchóon noo rá: “Sa ió nduu va víko viti, tido ndidaá kúu na n̄i kana kii, ndá k̄o káni ta'an vaan kii na, ndani. ⁹ Kua'an ndo noo náki'in tá'an íchi, ta kana ndó ndi ndaa mií vá ñayuu n̄i xini ndo ná kii na víko tánda'a yó'o”, kaá r̄a. ¹⁰ Dá n̄i kee t̄a kéchóon ñoo kua'an r̄a ndidaá ní íchi. Dá n̄i ñataká r̄a ndidaá ñayuu n̄i nakí'in tá'an xí'in rá, mií ná kúu ná ñayuu k̄ini, o mií ná kúu ná ñayuu vá'a. Ta dióon n̄i kee ra, dá n̄i chit̄i ve'e noo ió víko tánda'a ñoo.

¹¹ Dá tá n̄i k̄u'u rey ñoo ní sa nde'é rá ndidaá na n̄i kasáa víko ñoo, kúu n̄i xini r̄a nákaa iin t̄a k̄o ndixi dá'on ndíi na ñó'o víko tánda'a. ¹² Dá n̄i kaa rey ñoo xí'in rá: “Amigo, ¿ndi n̄i kuu n̄i k̄u'u yo'ó yo'ó, ta k̄o t̄a'on dá'on ndíxi na ñó'o víko tánda'a ndíson?” kaá r̄a. Ta kúu tad̄i óon iin t̄a ñoo. ¹³ Dá n̄i kaa rey ñoo xí'in t̄a dánduu ña'a noo ió víko ñoo: “Ko'oni ndo sa'a t̄a yó'o, xí'in ndá'a

rá, ta taó ndo rá satá vé'e noo iin naá, **chí** ñoo kúu noo ndei'í ñayuu xí'ín ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na", kaá ra. ¹⁴ Ta viti, kana'á ndó ña kua'á nda'o ñayuu n̄ kana Ndios, tido cháá vá ná n̄í'í ña k̄k̄i na —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án dao taa dátuu rá Jesús

¹⁵ Dá n̄i kee tá fariseo kua'an ra. Dá n̄i kas'á rá ndát'ón kue'é ra ndí k̄án kee ra, dá dátuu rá Jesús, dá ya'a na noo ká'an na. ¹⁶ Sa'á ñoo n̄i tanda'a rá dao ka tá xionoo xí'ín mií rá, xí'ín tá kúu kuendá Herodes kua'an ra noo nákaa Jesús. Tá n̄i saa ra, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúu ní iin na ndaa, ta dána'a ndaa ní ichi Ndios. Ta k̄o yu'u ní ní iin tó'ón ñayuu, ta k̄o né'e ní tandini ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu, á mií ná kúu ná na ndaya'i o k̄oo. ¹⁷ Sa'á ñoo, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ní kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yó noo ra kúu kuendá César o k̄oo? —kaá ra.

¹⁸ Tido n̄i kandaa va ini Jesús ña káto'o ra dátuu ñaa rá. Dá n̄i kaa na xí'ín rá: —¿Taa uu noo vá kúu ndó! ¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'ín? ¹⁹ Tei tóo ndó iin di'ón, tá'an ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'a —kaá na.

Dá n̄i x̄i'o tóo ra di'ón kaa ñoo noo ná. ²⁰ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndá na'ána k̄án ndá'a noo di'ón yó'o? ¿Ta ndá kuu k̄án ndá'a noqán yó'o?

²¹ Dá n̄i kaa ra:

—Na'ána César k̄án xí'ín kuu rá.

Dá n̄i kaá Jesús xí'ín rá:

—Nak'i'o ndó ña kúu ña'a César noo rá, tá dáá, ta nak'i'o ndó ña kúu ña'a Ndios noo ná.

²² Tá n̄i seido'o ra ña dión n̄i ka'an na, kúu n̄i naá vá iní ra. Dá n̄i dankoo ñaa rá, dá n̄i n̄andió kuéi ra kua'an ra.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús ña mi'án ndaa nataki na n̄i x̄i'í

²³ Ta mií kuu dáá ñoo n̄i natuu yati ta'ani dao tá saduceo noo Jesús. Ta k̄o kándisa ta'on ra ña nataki na n̄i x̄i'í. ²⁴ Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, di'a kaá iin ley n̄i taa Moisés: “Tá n̄i x̄i'í iin taa, ta ní iin de'e yíi ra k̄o ní sá io xí'ín ñadi'í ra, dá k̄án k̄ánian nak'i'in ñaa ñani ra tanda'a ra xí'án, dá k̄o ní iin tayíi nak'i'in kuu ñani ra.” ²⁵ Ta viti, ní sa ndei usa ñani ñoo yó'o. Ta kúu n̄i tandá'a tá kúu noo ñoo. Ta kúu n̄i x̄i'í va ra, ta k̄o ta'ón de'e yíi ra ní sa io xí'án. Sa'á ñoo n̄i tandá'a ñani ra xí'án. ²⁶ Tido n̄i x̄i'í ta'ani tá kúu uu ñoo, ta k̄o ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. Ta k̄i'o dión ta'ani n̄i ndo'o tá kúu on̄i. Ta kúu ndin usa ñani ñoo n̄i ndo'o dión xí'ín ña'a ñoo. ²⁷ Tá n̄i ndi'í, dá n̄i x̄i'í ta'ani mií ña'a ñoo. ²⁸ Sa'á ñoo, tá ná kasandaá kuu nataki na n̄i x̄i'í, ¿ndi káa iin taa ñoo kakuu yíian, chí ndin usa va ra n̄i sa kuu yíian?

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—K̄o ná'á ta'on ndó ndí k̄án ká'an ndo, chí k̄o kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti i'í Ndios, ta k̄o nákoni ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná. ³⁰ Chí tá ná kasandaá kuu nataki ñayuu n̄i x̄i'í, o k̄o k̄a ña tanda'a ná, ta o k̄i'o k̄a na de'e na tanda'a x̄i, dá chí táto'on k̄i'o ndéi ángel induú, nda k̄i'o dión vá kande'i na.

³¹ Tido viti ná k̄o'ín kast'o'ín xí'ín ndó ña mi'án nataki na n̄i x̄i'í. ¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndó to'on n̄i ka'an mií Ndios, chí di'a n̄i kaa na: ³² “Yu'u kúu Ndios noo Abraham, ta yu'u kúu Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúu Ndios noo Jacob?” Dron n̄i kaa na, dá chí k̄o kúu ta'on na Ndios noo na n̄i x̄i'í, di'a noo na takí vá kúu ná Ndios, chí ndidaa vá ñayuu ndéi takí noo ná.

³³ Tá n̄i seido'o ñayuu ñoo to'on n̄i daná'a Jesús, kúu n̄i naá vá iní na, chí va'a nda'o n̄i ka'an na.

Yó'o n̄i daná'a Jesús ndi káa choon ndaya'i cháá k̄a n̄i sa'anda Ndios keeá

³⁴ Tá nì seídó'o tã fariseo ñã nì tuú tã saduceo xí'ín ñã dána'a rã nì kee Jesús, dá nì kasá'á rá ndátó'ón tá'an ra. ³⁵ Ta iin tã fariseo ñoó, tá'an rã ná'á va'a choon sa'ándá ley, roón kúú rã nì ndato'ón Jesús, dá korndodó ñaa rá, ta kaá ra:

³⁶—Maestro, ¿ndi káa iin choon ndáya'i cháá kã noo choon nì sa'anda Ndios keeá?

³⁷ Dá nì kaa Jesús:

—“Konì ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o ini níõ ndo, xí'ín ndino'o ini míí ndó, ta xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo.” ³⁸ Ñã yó'o kúú choon kúú noó, ñã ndáya'i cháá kã nì sa'anda Ndios keeá. ³⁹ Ta ñã kúú uú kían sa kí'ín tá'an xí'ín ñã yó'o, chì di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'ón kì'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó.” ⁴⁰ Ta ndi nduú choon yó'o kúú míí sa'á noo ndidaá kã choon sa'ándá ley, xí'ín ñã nì ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ñã dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaki ñaa

⁴¹ Ta ndita tú'u iì vá tã fariseo. Dá nì ndato'ón ñaa Jesús:

⁴²—¿Ndi kaá ndo sa'á na kúú Cristo, na dákaki ñaa? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá nì kaa rã xí'ín ná:

—Tein na ve'e rey David.

⁴³ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a nì kaa rey David ñã Cristo ñoó kúú míí sato'o na, tá dáá? Chì di'a nì kaa na nì kee Espiritu iì Ndios:

⁴⁴ Di'a nì kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u

nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii tã xini u'u ñaa tixi sa'on.”

⁴⁵ Yó'o nì ka'an míí David ñã sato'o na kúú Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ndo ñã kii Cristo tein na ve'e rey David, tá dáá? —kaá Jesús.

⁴⁶ Ta nì kò íin ta'on kándéé nandió né'e noó nì ka'an na, ta nì kò íin kã rã ní chindaá noo ndato'ón ñaa rá ndã kuú dáá ñóó.

23

Di'a kua'an ñã nì daná'a Jesús sa'á ñã kini kée tã dána'a ley xí'ín sa'á ñã kini kée tã fariseo

¹ Dá nì ka'an Jesús xí'ín ñayuu ñoó, ta nì ka'an ta'ani na xí'ín tã xionoo xí'ín ná, ta kaá na:

²—Tá'an tã dána'a ley xí'ín tã fariseo nì tiin ra choon ñã nakani ra ndi kóni kaa choon sa'ándá ley Moisés. ³ Sa'á ñoó natiin va'a ndó ndidaá ñã'a ká'an ra, ta koo ini ndo kueídó'o ndóan, ta kee ndóan. Tído o sa kée ndó táto'ón kì'o kée ra, dá chì va'ará dána'a rã ley, tído kò kée ta'on ra choon sa'ándáan. ⁴ Ta kua'á nda'o choon kuáchì sa'ándá rã noó ñayuu, ta chikodó rá ñã vee dokò ná, tído nì lú'u kò nátuu ndá'a míí rá chindeé ñaa rá xí'án. ⁵ Tá kua'an rã kée ra ñã va'a, ta ndúku rá kee ra ñã noo ndidaá ñayuu, dá ná koni na ñã kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noo ñó'o tuti iì Ndios né'e ra xionoo ra, ta kátoó rã koo nánì ndíkì dá'on karkuei yú'u kotó rã. ⁶ Ta kátoó rã kandeì ra noo téi kúú noó noo ndéi tã ndáya'i sásá'an ra noo ió víkò. Ta ini ve'e noo nditúti na ñoo rã, kátoó rã kandeì ra téi ndita míí noó. ⁷ Ta kátoó rã ñã ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'án xí'ín rá noo xionoo ra noo yá'i, ta kátoó rã ñã ka'an na xí'ín rá, “Maestro, maestro.”

⁸ Tído ndó'o, ná dá'a ni kóno ndó chinani ná ndo'ó maestro, dá chì iin tó'ón vá kúú maestro ndo, ta noón kúú Cristo, ta sava'a ñiani oon va kúú ndidaá ndó. ⁹ Ta o sa ká'an ndo tatá xí'ín ni iin ñayuu, chì iin tó'ón dinì vá kúú tatá

ndo, ta noón kúú na ió nda induú. ¹⁰ Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an na sato'o xí'in ndó, dá chī iin tó'ón dīnī vá kúú sato'o ndó, ta noón kúú Cristo. ¹¹ Ta na kúú noó noo ndó, noón kúú na kánian koni kuáchí di'a noo ndó. ¹² Dá chī na chindaya'i mií, noón di'a kúú na kandoo nóo. Ta na kénóo mií, noón di'a kúú na kandaya'i kee Ndios.

¹³ 'Tído, jnda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú ta u u noo! Dá chī sadí ndo noó ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni ko ndúkú mií ndó ña ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noó na kóni ndu'u tixi ndá'a ná. ¹⁴ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú ta u u noo! Dá chī koku'u ndó ve'e na kuáan kí'in kuí'íná ndó ña né'e va'a na. Ta sa'a ña kóni ndó ña chindaya'i ñayuu ndo'ó, sa'a ñoó na'a nda'o xíká ta'j ndó. Ta sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó ndo'o nani cháá ka níó ndó. ¹⁵ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú ta u u noo! Dá chī kua'an ndo iin ka xoo ta'ño'o, ta xíonoo ndó iin ní kúú xián, dá kandeé ndó kandisa iin ñayuu to'on kí'o kándisa mií ndó. Tá ni kandeé ndó xí'in ná, dá ndée ñaá ndó u u cháá ka ví ndé'e de'e indaya' o duú mií ndó.

¹⁶ jNda'í kúú ví ndó, chī tīin ndaa ndó ñayuu va'ará ko túu noo ndó! Chī kaá ndó ña tá ná nachina'a ná ve'e ño'o ká'ano yó, dá kían ko xín'ño'ó ná kee na noó nī ka'an na. Tído tá ná nachina'a ná oro ño'o ve'e ño'o, dá kían kánian dáxinkoo na noó nī ka'an na, kaá ndo'ó. ¹⁷ jTa xixi, ta ko túu noo kúú ndó! ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ve'e ño'o ñoó o duú oro ño'o inian, dá chī mií ve'e ño'o kédaá xí'in oro, sa'a ñoó kíán ña ij? ¹⁸ Ta kaá ta'ani ndó ña tá ná nachina'a ná noo náa noo dóko ná ña'a noo Ndios, dá kían ko xín'ño'ó ná kee na noó nī ka'an na. Tído tá ná nachina'a ná ña nī dokó ná, dá kían kánian dáxinkoo na noó nī ka'an na, kaá ndó. ¹⁹ jTa xixi, ta ko túu noo kúú ndó! ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka noo náa ño'o o duú ña'a nī dokó ná, dá chī noo náa kían kédaá xí'in ña nī dokó ná, sa'a ñoó kíán ña ij? ²⁰ Dá chī na náchina'a noo náa, noón kúú na náchina'a mián xí'in ndidaa ña'a nī dokó ná kándodó noón. ²¹ Ta dión ní, na náchina'a ve'e ño'o, náchina'a ná mián, ta nda Ndios náchina'a ná, chī mií ná kúú na ió ñoó. ²² Ta na náchina'a induú, noón kúú na náchina'a noo téi noo ió Ndios dándáki na, ta náchina'a ta'ani na na ió noo téi ñoó.

²³ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú ta u u noo! Chī xí'o ndó noo Ndios uxí ndu'u mīno noo iin iin ciento ndu'u ña kána noño'ó ndó, ta dión ta'ani kée ndó xí'in yuku anís xí'in yuku comino vití, tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó choon ndáya'i cháá ka sa'andá ley, dá chī ko kée ndó ña ndaa, ta ko kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ko kándéé ini ndo Ndios. Ña yó'o kían kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó ña dokó ndó ña'a noo Ndios. ²⁴ jTa ndáka ñayuu kúú ndó, tído ko túu ta'on noo ndó! Chī ndí'i ini ndó dáxixi ndó takují, dá ná o yá'a tikaon ini ra, tído ni kuendá ko xí'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takují xí'i ndó.

²⁵ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú ta u u noo! Chī nákata ndó sava'a sata'oon va vaso, xí'in sata'ko'o, tído kándoo yakó vá inian. Dión ta'ani kée ndó xí'in mií ndó, dá chī kúú ndó ñayuu kuí'íná, xí'in ñayuu maña. ²⁶ jNdo'ó kúú ta fariseo ko túu noo! Din'ño'ó ka nduvii ndó ini vaso xí'in ini ko'o, dá kían kandoo vii ta'ani sataán.

²⁷ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo xaán! jNdo'ó kúú ta u u noo! Chī kúú ndó táto'on náó ndij, ña luu ní nake'í kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndij xí'in koño téi'í ño'o inian. ²⁸ Dión ta'ani ndó'o ndó'o, dá chī mián ndaa kée ndó mií ndó ña kúú ndó ñayuu ndaa noó ñayuu, tído kómí ndó iin níó to'ón, iin níó kátoó kee ña kini.

²⁹ ¡Nda'í kúu ví ndo'ó, tã dána'a ley, xí'ín ndo'ó, tã fariseo xaǵn! ¡Ndo'ó kúu tãa uu noǵ! Chì káva'a ndó náǵ saá kaño'o lásá profeta nì sã ndei sã na'á, ta ndúvii ndó noǵ ñó'o lásá na nì sã kuu tã ndaa, ³⁰ ta kaá ndǵ ká'ǵan ndo: “Tã nì sã ndei yó tiempo nì sã ndei na yatá ve'e yó, ǵ kí'ín tá'an ta'on yó xí'ín ná katì yó nì na nì sã kuu profeta, ní kúu”, kaá ndǵ. ³¹ Ta sa'á ñã kaá ndǵ dión, mií vá ndǵ xí'ó kuenda sa'a mií ndǵ ñã kúu ndǵ de'e na nì sa'ání profeta. ³² Sa'á ñǵo ndo'ó kúu rã dáxinkǵo choon nì kee na yatá ve'e ndǵ xí'ín profeta.

³³ ¡Koo vá kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, chì de'e rí kúu ndǵ! ¿Ndi koo kãkì ndǵ, dá ǵ kǵ'ǵon ndǵ ndo'o níǵ ndǵ indayá, ká'án ndǵ?

³⁴ Viti, dá ko'ín tanda'í dao kã profeta, xí'ín tã ndichí, xí'ín tã dána'a noǵ ndǵ. Tído ndakuei ndǵ ka'ání ndǵ dao na, ta dao kã na chirkuei ndǵ ndika cruz, ta dao kã na kani ndǵ ini ve'e noǵ ndítútí ndǵ. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñaa ndǵ kanoo ndǵ kendava'a ndǵ xí'ín ná. ³⁵ Dión, dá kandio ndǵ sa'á nì ndidaá na nì sã ndita ndaa xí'ín Ndios, na nì sa'ání na ve'e ndǵ, ndã Abel, xí'ín ndidaá kã tãa ndaa nì sã ndei ndã tiempo nì sã io Zacarías, de'e Berequías. Tãa yó'o kúu rã nì sa'ání na ve'e ndǵ yé'é ñǵo'o noǵ kúu noǵ náǵ noǵ dǵko tá dutì ñã'a noǵ Ndios. ³⁶ Ta ná ka'ǵan ndaaǵ xí'ín ndǵ ñã ndidaá ñayuu ndéi tiempo viti ndo'ó níǵ ná sa'á ndidaá ñã kiní yó'o.

Dì'a nì kuu tá nì ndei'í Jesús sa'a ñoo Jerusalén

³⁷ ¡Nã ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu na sa'ání profeta, ta chíyúu ndǵ na tánda'á Ndios ve'i kasto'on xí'ín ndǵ! ¡Ndidaá ví ta'ándá nì ka'ǵan yu'u ñã kían ndítútí ndo'ó tátǵ'on kǵ'ó kée iin tǵñǵo ndítútí rí de'e kuálí rì nátaán va'a rí tǵi ndixi rǵ! Tído kǵ ní xíin ta'on ndo'ó. ³⁸ Sa'á ñǵo kandǵo íi ve'e ndǵ viti, ³⁹ dá chì ká'ín xí'ín ndǵ ñã ǵ kǵnì kã ndǵ'ó yu'u ndã rá ná kasandaá kuǵ kaa ndǵ, “Nã ká'ano kúu na ve'i xí'ín choon Ndios, na kúu sato'o yǵ” —kaá Jesús.

24

Kásto'on Jesús ndi kían koo, dá naá ve'e ñǵo'o ká'ano

¹ Dá nì keta Jesús yé'é ñǵo'o ká'ano ñǵo kua'ǵan na. Dá nì naṭuu yati tãa xíonoo xí'ín ná. Dá nì ñána'a ndá'a rá ve'e ñǵo'o ká'ano, ñã ñóchí ndã'o ndáa yuu nì kava'ǵan. ² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóchí ndã'o káa ve'e ñǵo'o ká'ano káa, xiní ndǵ? Miiǵan ndaa ná ka'ín xí'ín ndǵ ñã nì iin tǵ'ǵon yuu káa ǵ kándǵo kandodó tá'an, chì koon ndí'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús xí'ín tãa xíonoo xí'ín ná ndi kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá nì sã kǵo Jesús dinì yúku naní Olivos. Dá nì naṭuu yati tã xíonoo xí'ín ná. Dá nì ndãtǵ'ǵon xoo ñaa rá, ta kaá rã:

—Kasto'on ní xí'ín ndu'u, ¿ndá oon koo dión, ta ndí kían koo tá nandiǵ kǵo tuku ní kǵi ní ñayuu yó'o? Ta, ¿ndí kían koo tá sã kua'ǵan kasandaá kuǵ noǵ ndí'i?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndǵ mií ndǵ, dá ná ǵ dándá'í ñaa nì iin tǵ'ǵon ñayuu, ⁵ dá chì kua'á ndã'o tãa kasaǵ, ta kechóon ra kuǵ yú'u, ta kaa rã: “Yu'u kúu Cristo, na dákaǵi ñaa”, ta kandeé rá dándá'í rã kua'á ndã'o ñayuu. ⁶ Tá nì kãndaa ini ndǵ ñã sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin kã ñoo, ta nì nì'í tǵ'ǵon ndǵ ñã naá tá'an dao kã ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a nì yu'ú ndǵ, dá chì kǵ'ó dión káni vaan koo, tído kǵ ñã'a ta'on kasandaá kuǵ noǵ ndí'i.

⁷Chị ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'a koo tama, ta yó'o rá yó'o tá'ani kasá'a nì'í nda'o taan. ⁸Tá nì kasá'a kúu dión, dá kían kana'a ndó ña sa nì kasá'a vá tándó'ó ndo'o ñayuu ndéi ñayúu yó'o.

⁹Ta naki'o na ndo'o noo ndá'a ta né'e choon, dá kendava'a ra xí'ín ndó, ta ka'áni rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹⁰Ta kua'a nda'o ñayuu dánkoo ña kándisa na yu'u tiempo daá ñóó, ta kasá'a ná dikó tá'an na noo ta né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná. ¹¹Ta kua'a nda'o profeta to'on ndakuei, ta kandeé rá danda'í ra kua'a nda'o ñayuu. ¹²Ta sa'a ña nì ndukini cháa ka ñayuu, sa'a ñoo o kú'u ka ini sátá'an na sa'a ná, ta o kóni ka na Ndios. ¹³Tído ndidaá na nì xì'o ndeé ini nì sa ndata ndaa xí'ín nda noo ndi'i kuii, noón kúu na nì'í ña káki na. ¹⁴Ta mián dána'a na kúu ñayuu to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios iin ní kúu ñayúu yó'o, dá kían kueidó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ña, nda daá ví, dá kasandaá kuu noo ndí'i.

¹⁵Tá nì xini ndo ña ío ña kini, ña dáyako noo kúu noo ñi ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ña nì ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, na ká'í to'on yó'o, nata'í ini ndo sa'an, dá kandaá ini ndo—, ¹⁶dá kían ndidaá na ndéi chí Judea ná kuino kíi ná ko'on na dinì yúku. ¹⁷Ta na kándodó dinì ve'e kuu daá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na. ¹⁸Dá ri na ñó'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na. ¹⁹Tído nda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chí chí kuu daá ñóó. ²⁰Kaka ña manì noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoó vixi, ni tein kuu nani'í ndé'e yo.

²¹'Chị kuu daá ñóó kakuu iin kuu noo ndo'o nani'í ño ñayuu. Chì nda nì kasá'a vá sa'a ñayúu, ta nda viti ko óon ndo'o ñayuu táto'on kí'o ndo'o na tein kuu daá ñóó. Ta ni iin kuu o koo ka dión. ²²Tído tá ko ní chítuu Ndios tándó'ó ve'i koo tein kuu daá ñóó, dá kían ndi'i va ñayuu ñoo naá. Tído sa'a ña kú'u ini Ndios sa'a ñayuu nì kaxi mií ná, sa'a ñoo chituu na tándó'ó koo tein kuu daá ñóó.

²³Sa'a ñoo tá kaa dao ñayuu xí'ín ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dáka'í ñaá”, o tá kaa na xí'ín ndó “Kande'é ndó, chì kaa nákaa na”, ná dá'a ni kandisa ndó. ²⁴Chì ndakuei dao ta ta to'on, ta kaa ra ña mií rá kúu Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'on. Ta kee ra ña ndato, xí'ín ña ná'ano, ta kí'o dión kee ra, dá kandeé rá danda'í ra ñayuu, ta kúu nda ñayuu nì kaxi mií Ndios ndukú rá danda'í ra. ²⁵Sa nì datí'ai ndo'ó tá ko ñá'a koo dión. ²⁶Sa'a ñoo tá kaa na xí'ín ndó: “Kua'an ndo kande'é ndó, chì nákaa na kúu Cristo noo kúu yukú ichi kaa”, ná dá'a ni ko'on ndo. Ta tá kaa na xí'ín ndó: “Ini ve'e kaa nákaa na”, ná dá'a ni kandia ndó noo ka'an na. ²⁷Dá chì táto'on kí'o xini ndo sá nduta noo xíno ndindii, ta kasandaá naye'e nda noo nì keta ña, kí'o dión koo tá nandió koo na nì nduu ta ñayúu yó'o kasaa na. ²⁸Dá chì ndéi kúu mií vá noo kándu'u ndii, ñoo nditúti tỳyokó ñó'o.

Nandió koo ndisa Jesús ñayúu yó'o

²⁹Ta mií hora nì ndi'i nì sa ío ndidaá kúu tándó'ó tein kuu daá ñóó, dá nákuuin naá noo ndindii, ta ni yoó ka o toón. Dá kuéi tñoño ñó'o ndá induú kaa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'a ná'ano ñó'o induú. ³⁰Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'a ña sa ve'i na nì nduu ta ñayúu yó'o. Ta nda'í nda'o kuaki ñayuu ndéi iin rá iin ñoo ñó'o ñayúu yó'o, chì koni na ña ve'i na nì nduu ta ñayúu yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ³¹Ta ka'anda na choon noo ángel ve'i xí'ín ná xí'ín tachì trompeta, dá ko'on

na nditúti ná ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndéi ndin komi xoo tachí, dá náta'an na ndidaá tá'an xoo nditúti ñáa ná.

³² Kane'e ndó kuendá tát'on k'i'o kée tañ'o'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuáli ra, kúú sa ná'a vá yó ña sa ni kuyati yoo koon dai. ³³ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo kuu ndidaá tandó'ó yó'o, dá kían kana'a ndó ña sa ni kuyati kuu nandio kooi kasaa.

³⁴ Miían ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³⁵ Induu kaa xí'in noñ'o'ó yó'o naá váan, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³⁶ Tído ko ín ta'on ná'a ndá kuu kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induu ko ná'a. Sava'a iin to'ón diní mií vá tatá Ndios kúú na ná'a.

³⁷ Ta tát'on k'i'o ni sa kee ñayuu tiempo Noé, k'i'o dión ta'ani kee na kuu nandio koo tuku na ni nduu ta'a ñayuu yó'o kasaa na. ³⁸ Dá chí tá ko ñá'a kasá'a koon dai déen, ndéi ñayuu sás'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná, ta ndéi na dárnda'a ná de'e na nda rá ni kasandaá kuu ni ndu'u Noé ini barco. ³⁹ Ta kó ni xí'o ta'on ñayuu ñóo kuendá nda ni kasá'a dai déen kóon ra. Ta kúú ni xí'i ndí'i va na ni kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandio koo tuku na ni nduu ta'a ñayuu yó'o kasaa na.

⁴⁰ Tein kuú daá ñóo kaño'o uu ta'a kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo. ⁴¹ Ta tein kuú daá ñóo ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ⁴² Sa'a ñóo kaño'o ini ndo, chí ko ná'a ta'on ndó ndá oon nandio koo tuku sato'o ndo kasaa na.

⁴³ Ta kana'a ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaa ta kuí'íná ve'e ra, dá kían kandeí nduu ra kandaá raán, ta o kóno ta'on ra ku'u ta kuí'íná ki'in kuí'íná rá ña'a ñó'o ve'e ra. ⁴⁴ Sa'a ñóo kandeí nduu ta'ani mií ndó, chí mií hora ko ndati va ndó, dá nandio koo na ni nduu ta'a ñayuu yó'o kasaa na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ta kéchóon va'a xí'in iin ta ko kéchóon va'a

⁴⁵ ¿Ndá yoo kúú iin ta kéchóon ndaa, iin ta'a ndisá'ano, ká'an ndó? Rqón kúú ra chikani na kúú sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá k'i'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñóo. ⁴⁶ Ndiká'an ví ta kéchóon ñóo tá ná ndusaa sato'o ra natiin ñáa ná kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁷ Miían ndaa ná ká'in xí'in ndó ña k'i'o sato'o ra choon ká'ano cháa ka noo rá ña dándáki ra ndidaá ña va'a ió noo ná. ⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin ta kéchóon kini, dá kían nakani ini ra ña yó'o: “Kueé vá ndusaa sato'i”, ⁴⁹ ta kasá'a rá kani ra ta kéchóon dáó xí'in rá, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra xí'in ta xí'i, ⁵⁰ ta kúú ndusaa sato'o ta kéchóon ñóo mií kuú ko ndati ra, ta mií hora ko ná'a rá. ⁵¹ Ta kúú dándó'o nani ná niq rá, ta chikaá ñáa ná noo ñó'o ñayuu uu noo, ta ñóo kuaki ra xí'in ndirá noo rá, ta ñóo kuchi tá'an no'o ra.

25

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uxí tadi'í táki

¹ Tát'on ni ndo'o uxí takuáchí di'í táki, k'i'o dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchí di'í ñóo ni ki'in candil xí, dá ni kee xi kua'an xi natiin xi tá kúú tonq. ² Ta o'on takuáchí di'í ñóo kúú tá kaon ini, ta o'on ka xi ñóo kúú takuáchí di'í oon nda'o ini. ³ Takuáchí di'í oon ini ñóo ni ki'in xi candil xí né'e xi kua'an xi, tído ko ní ki'in xi cháá ka sití kane'e xi ko'on xi. ⁴ Tído takuáchí di'í kaon ini ñóo ni ketí'a xi ni dakúti xi tindo'o xí xí'in sití né'e xi kua'an xi xí'in candil xí. ⁵ Ta sa'a ña ni kuee tonq ñóo, sa'a ñóo ni kasaa ña ma'ánó noo xí, ta kúú ni naá ini xi ni kidí xi. ⁶ Ta ni kudao ñóo, dá ni kayu'u iin ta'a: “Sa vei va tonq. Ndakuei ndó natiin ndó ra.” ⁷ Dá ni ndakuei ndidaá

takuáchí dí'í tákí ñoó, dá nì kenduu xì candil xí. ⁸ Dá nì kaa takuáchí dí'í oon iní ñoó xí'ín ra kaon iní: “Tei ndó cháá sití nani'í ndú, dá chì sà kua'an nda'ò ñó'ò candil ndu'u”, kaá xì. ⁹ Dá nì kaa takuáchí dí'í kaon iní ñoó: “Oon ni ví ò keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'í yó ra. Sa'á ñoó va'a kaan kua'an ndo kuiin ndó rá nõg ná díkó rá kechóon ndó”, kaá xì. ¹⁰ Tído xí'an nani kua'an takuáchí dí'í oon iní ñoó kuiin xi sití, kúú nì kasáa vá tonõ ñoó. Dá nì ku'u takuáchí dí'í ndéi nduu ñoó xí'ín tong iní ve'e noõ íó víkõ. Dá nì sadi ná yé'é. ¹¹ Nì ndi'í, dá nì ndisáa dao ka takuáchí dí'í ñoó, dá kaá xì: “Tatá, tatá, konó nì yé'é ná ku'u ndu víkõ.” ¹² Dá nì kaa tonõ ñoó xí'ín xí: “Mí'án ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña kò ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndo'ó”, nì kaa ra. ¹³ Sa'á ñoó kaño'o ini ndõ, dá chì kò ná'á ta'on ndó ndá ku'u o ndá hora nandíó koo ná nì nduu taa ñayuu yó'ò kasaa ná —kaa Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nì xì'o dì'ón noõ tã kéchóon noõ rá

¹⁴ Dá nì kaa ta'ani na:

—Tátõ'on kì'o dándáki Ndios ñayuu ná kíán tátõ'on nì kee iin taa nì kana kua'an xíká. Tído tá kò ñá'á kò'on ra, dá nì kana ra taa kéchóon noõ rá. Dá nì xì'o ra dì'ón noõ rá, dá ná naka'án nda'í ra xí'án. ¹⁵ Ta noõ iin ra nì xì'o ra o'ón dì'ón ndáya'í, ta noõ iin ka ra nì xì'o ra uuán, ta noõ iin ka ra nì xì'o ra iian. Dá chì tátõ'on kì'o kaon va ra nì nì'í ráan. Ndi'í, dá nì kee ra kua'an xíká rá. ¹⁶ Dá nì kee taa nì nì'í o'ón dì'ón ñoó kua'an ra naka'án nda'í ráan. Ta nì kandeé rá nì ñanóo o'ón ka dì'ón sataán. ¹⁷ Ta díõn ta'ani nì kee taa nì nì'í uu dì'ón ñoó. Nì kandeé rá nì ñanóo uu ka dì'ón sataán. ¹⁸ Tído tã nì nì'í iin tó'ón dì'ón ñoó, roón kúú ra nì sa'an nì kaan iin yáí nõhó'ò, ta ñoó nì chikáa de'e ra dì'ón sato'o ra.

¹⁹ Tã nì ya'a kuá'á nda'ò tiempo, dá nì ndisáa sato'o tã kéchóon ñoó. Dá nì kana ñaá rá, dá nì ndekuehá ra xí'ín iin rá iin ra. ²⁰ Dá nì kasáa dinñó'ó taa nì nì'í o'ón dì'ón ñoó. Ta kúú né'e ra o'ón ka dì'ón, ta kaá ra: “Tatá, nì xì'o ní o'ón dì'ón noõí. Ta yó'o íoan xí'ín o'ón ka dì'ón nì nì'í sataán”, kaá ra. ²¹ Dá nì kaa sato'o ra xí'ín rá: “Va'a nda'ò nì keeón. Yo'ó kúú iin tã kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa nì sà kuu yo'ó noõ choon ló'ò nì xì'oi noõõn, ta viti kò'ín kì'oi iin choon ndáya'í cháá ka noõõn. Kua'án ku'u koo dijon xí'ín sato'ón viti”, kaá ra.

²² Dá nì kasáa ta'ani taa nì nì'í uu dì'ón ñoó, dá nì kaa ra: “Tatá, uu dì'ón nì xì'o ní noõí. Ta yó'o íoan xí'ín uu ka dì'ón nì nì'í sataán”, kaá ra. ²³ Dá nì kaa sato'o ra: “Va'a nda'ò nì keeón. Yo'ó kúú iin tã kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa nì sà kuu yo'ó noõ choon ló'ò nì xì'oi noõõn, ta viti kò'ín kì'oi iin choon ndáya'í cháá ka noõõn. Kua'án ku'u koo dijon xí'ín sato'ón viti”, kaá ra.

²⁴ Tído tá nì kasáa ta'ani taa nì nì'í iin dì'ón ñoó, dá nì kaa ra: “Tatá, ná'í ña kúú ní iin taa tonó, ta dákéé nì noõ kò nì xítí ní, ta dátaká ní ña'a noõ kò nì satá ní nonján. ²⁵ Sa'á ñoó ní yu'í, ta nì sa'ín nì chide'í'í dì'ón ní tixi ñó'ò. Jó'on, yó'o íó ña kúú dì'ón ní”, nì kaa ra. ²⁶ Dá nì kaa sato'o ra xí'ín rá: “Yo'ó kúú iin tã kéchóon kini, iin tã kéchóon dúsá. Sà ná'á vá yo'ó ña kúú yu'u tã tonó, ña dákéé noõ kò ní xítí, ta dátaká yu'u ña'a noõ kò ní satá nonján. ²⁷ Sa'á ñoó, ¿ndiva'a kò ní sá'õn chikaõõn dì'ón yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusaai?”, kaá ra.

²⁸ Dá nì kaa ra xí'ín dao ka ra: “Kuiõ ndaa ndõ dì'ón né'e taa xaan, ta kì'o ndóan nõg rá kómí uxí dì'ón xaan. ²⁹ Dá chì ná sà íó ña'a noõ, nõõn kúú ná nì'í cháá kaan. Ta ná kò ña'a noõ, dí'a dí'tá ná lú'u ña kómí ná. ³⁰ Ta chikaã ndõ tã kò chõõn xaan noõ ín naá satã vé'e. Káa kúú noõ kuaki ra xí'ín ndirã nõg ra, ta kuchi tá'an nõ'o ra.”

Di'a koo tá ná kasaa Jesús keyíko na sa'a na ndéi ñayuu yó'o

³¹ Tá ná nandíó koo tuku na ñi nduu taa ñayuu yó'o kasaa na, ndato naye'e ndaa kii na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá kakoo na noo téi ndato naye'e noo dándáki na, ³² dá nakuja ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo noo ná, dá kasá'a ná taó xóo na iin rá iin ñayuu ñoo táto'on kée taa taó xóo ra léko tein kiti. ³³ Ta ná chikata na kiri kúú léko xoo kuá'a na, ta xoo íti na ná chikata na kiri kúú kiti. ³⁴ Dá kaa na kúú rey ñoo xí'ín na ndíta xoo kuá'a na: “Nakú ndo'ó, na ñi kemáñi tatái, chí ndo'ó kúú na ñi ni'í tá'í kandeí ndó noo dándáki yu'u, ña kían sa daá ió nduu kandeí ndó nda míi sa'a ñayuu. ³⁵ Dá chí tá ñi kuikoi, ta ñi xí'o ndó ña'a ñi sasá'in; tá ñi ichi ini, ta ñi xí'o ndó takuij ñi xi'ii; tá ñi xionoo nda'ávii, ta ñi ñakuaka va'a ndó yu'u ñi sa ioi ve'e ndó; ³⁶ tá ñi sa kaa vichí, dá ñi xí'o ndó dá'on ñi sa ndixii; tá ñi sa kú'í ñi saa ndo ñi xito ni'ini ndó yu'u; tá ñi sa káaj ve'e kaa, dá ñi saa ta'ani ndó ñi ka'an ni'ini ndó noo nákaaj”, kaa rey ñoo. ³⁷ Dá kaa na kúú ñayuu ndaa ñoo xí'ín ná: “Tatá, ¿ndá oon ñi xini ndu míi ní ña kuiko ní, dá ñi xí'o ndu ña'a ñi sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon ñi xini ndu míi ní ña ichi ini ní, dá ñi xí'o ndu takuij ñi xi'ii ní? ³⁸ Ta, ¿ndá oon ñi xini ndu míi ní ña xionoo nda'í ní, dá ñi ñakuaka va'a ndu míi ní? Ta, ¿ndá oon ñi xini ndu míi ní kaa vichí ní, dá ñi xí'o ndu dá'on ñi sa ndixii ní? ³⁹ Ta, ¿ndá oon ñi xini ndu ña sa kú'u míi ní o ñi sa káaj ve'e kaa, dá ñi saa ndu ñi xito ni'ini ndu míi ní?”, kaa na. ⁴⁰ Dá kaá rey ñoo xí'ín ná: “Miiñ ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'a ña ñi kee ndó dión xí'ín na kúú ñanij, na kuálí cháá ka yó'o, sa'a ñoo kéei kuendá ña míi yu'u ñi kee ndó dión xí'ín.”

⁴¹ Dá kaa na xí'ín na ndíta xoo íti na ñoo: “Kuxoo ndó noo, ndo'ó na kúú ñayuu kini. Kua'an ndo kaño'o ndó tein ñoo'ó ita, ña ni kuu o ndá'o, noo sa daá ió nduu kakaa ña u'u xí'ín ndidaá ña kini kéchóon nooan. ⁴² Dá chí sa kuikoi, ta ko ní xí'o ta'on ndó ña'a kasá'in; ñi sa ichi ini, ta ko ní xí'o ta'on ndó takuij ko'i; ⁴³ ñi xionoo nda'ávii, ta ko ní ñakuaka va'a ndó yu'u, ñi sa kaa vichí, ta ko ní xí'o ta'on ndó dá'on kandixii, ñi sa kú'í, ta ñi sa káaj ve'e kaa, ta ko ní saa ta'on ndó koto ni'ini ndó yu'u”, kaa na. ⁴⁴ Dá kaa na ndíta xoo íti na: “Tatá, ¿ndá oon ñi xini ndu'u míi ní ña ñi kuiko ní, ña ñi ichi ini ní, ña ñi xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káaj ve'e kaa, ta ko ní saa ndu koto ni'ini ndu míi ní?”, kaa na. ⁴⁵ Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: “Miiñ ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'a ña ko ní kée ndó dión xí'ín na kúú ñanij, na kuálí cháá ka yó'o, sa'a ñoo kéei kuendá ña nda yu'u ko ní ku'u ini ndo sa'a”, kaa na xí'ín ná. ⁴⁶ Sa'a ñoo ndidaá ñayuu kini ñoo ko'on ndo'ó nió ndidaá tá'an kuu, ta ndidaá ñayuu ndaa ñoo ñi'í ña kataka chíchí ná.

26

Yó'o ñi ndat'ón kue'é tã né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Tá ñi ndi'i ñi ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá ñi kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

² —Sa ná'a vá ndó ña kamanj uu ka kuu, dá koo víko pascua, dá nak'i'o ra na ñi nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xiní u'u ñaá, dá chirkaa ñaá rá ndika cruz —kaá na.

³ Daá ñoo ñi nataka ndidaá tã dutj sakua'a xí'ín tã dána'a ley xí'ín tã sá'ano ñoo ñoo yé'é ve'e tã dutj kúú noo naní Caifás. ⁴ Ta ñoo ñi ndat'ón mañá ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'áni ñaá rá, ⁵ ta kaá ra:

—Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaaj na ki'in na sa'a rá.

Di'a ñi kuu tá ñi kuei iin ña'a ndutá támi sa'an dinj Jesús

⁶ Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúú ve'e Simón, tá'an ra ñi sa ndo'o kue'e téi'i, ⁷ dá ñi kasáa iin ñá'a noo nákaa na ñoo, ta ne'án iin tindo'o ñi kava'a xí'in yuú díon nani alabastro. Ta ñi chitián ño'o ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú ñi kwei ndi'án ra diní Jesús noo ió na mesa. ⁸ Tá ñi xini taa xionoo xí'in ná ña ñi kee ñá'a ñoo díon, kúú ñi xido nda'o ini ra, dá ñi kaa ra:

—¿Ndiva'a ñi ñanaá óon ñá'a káa ndutá támi sá'an káa? ⁹ Ta va'a ka ví ní díkó yó ra, chí ndutá ya'i nda'o kúú rá, ta kandoo di'ón ñoo chindee yó na kúnda'i, ní kúú —kaá ra.

¹⁰ Tído ñi kandaá va ini Jesús ña ká'an ra díon, dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a dáta'án ndo ñá'a yó'o? Chí ña va'a va kían ñi keeán xí'in yu'u.

¹¹ Chí daá ndéi va ñayuu kúnda'i xí'in ndo'ó, tído yu'u, o kóo kuii ta'on yu'u xí'in ndó. ¹² Chí sa'á ña ñi ñakúchián yu'u xí'in ndutá támi sá'an yó'o, sa'á ñoo ñi kenduuan yiki ko'ñoi táto'on kí'o kooi nduxii. ¹³ Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndéi kúú mii vá noo dána'a na to'on va'a sa'i iin ní kúú ñayuu yó'o, nakani ta'ani na sa'á ña ñi kee ñá'a yó'o xí'in yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ñi keeán —kaá Jesús.

D'i'a ñi kuu, dá ñi kandoo Judas ña nakí'o ra Jesús noo ndá'a tã duti kúú noo

¹⁴ Dá ñi kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu taa xionoo xí'in Jesús, kua'an ra noo ndéi tã duti saku'a. ¹⁵ Tá ñi saá ra, dá ñi kaa ra xí'in rá:

—¿Ndidaá kí'o ní noo yú'u, dá ná nakí'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá ñi kandoo tã duti ñoo ña kí'o ra oko uxí di'ón plata noo rá. ¹⁶ Nda kuu daá ñi kasá'a Judas ndúkú rá ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a rá.

D'i'a ñi kuu tá ñi sadíni Jesús noo ndí'i kuii xí'in tã xionoo xí'in ná

¹⁷ Tá ñi kasandaá kuu mii noo, ña kúú víko noo seí na Israel pan, ña ko ñi kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachian, dá ñi natuu yati tã xionoo xí'in Jesús noo ná, dá ñi ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹⁸ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Kua'án ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'in iin taa, ta ka'an ndo xí'in rá: “D'i'a kaá maestro ndu'u: Sa ñi kasandaá vá kuu ndo'o níoi, ta saai ve'e ní kadíni kuendá víko pascua xí'in tã xionoo xí'in”, kaa ndo xí'in rá —kaá Jesús.

¹⁹ Dá ñi sa'an taa ñoo ñi kee ra choon ñi sa'anda Jesús noo rá, ta ñi kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

²⁰ Dá tá ñi kuaá kuu daá ñoo, dá ñi saá Jesús ve'e ñoo ñi sa koo na mesa xí'in ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná. ²¹ Ta tein sás'án na ñoo, ñi kaa na xí'in rá:

—Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña iin mii vá ndo'ó ko'on nakí'o ñaá noo ndá'a taa xini u'u ñaá —kaá na.

²² Ta kúnda'i nda'o ñi kuu ini ra sa'á ña ñi ka'an na díon. Dá ñi kaa iin rá iin ra xí'in Jesús:

—¿Á yu'u kúú, tatá?

²³ Dá ñi kaa Jesús:

—Iin taa dákeeta dáó ndá'a xí'in yu'u ini ko'o, roón kúú ra nakí'o ñaá noo ndá'a taa xini u'u ñaá. ²⁴ Ta mii'an ndaa ndo'o na ñi nduu taa ñayuu yó'o táto'on kí'o ká'an tuti ij Ndios. Tído, jnda'i va taa nakí'o ñaá noo ndá'a tã xini u'u ñaá! Va'a cháa ka vían ní xido dá'a ní kaki taa ñoo, ní kúú.

²⁵ Dá ñi kaa Judas, tá'an ra ko'on nakí'o ñaá:

—¿Á yu'u kúú ra kee díon, maestro?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, tát'ón n̄i ka'ón, k̄i'ó dión kíán —kaá n̄a.

²⁶ Ta tein noḡ sásá'an na ñoó, dá n̄i tiin Jesús pan. Dá n̄i naḡi'ó na ndivé'e noḡ Ndios sa'án. Dá n̄i sa'anda dáó naán, dá n̄i x̄i'ó naan noḡ ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Keí ndoán, ch̄i ña xaan kúu yikí koñoi.

²⁷ Dá n̄i tiin na copa. Dá n̄i naḡi'ó na ndivé'e noḡ Ndios sa'a r̄a, dá n̄i x̄i'ó na r̄a noḡ ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ndidaá ní ndó ko'ó lú'u lú'u vino xaan, ²⁸ ch̄i kirá xaan kúu nij̄i yu'u, kirá dáx̄inkḡo ña n̄i k̄andḡo Ndios kee na xí'ín ñayuu n̄a, ch̄i sa'á ña kuit̄a r̄a, sa'á ñḡo ndoo kuachi kuá'á nd̄a'ó ñayuu. ²⁹ Ká'ín xí'ín ndó ña ḡ nándiḡo kḡo kaj̄i ko'i ndutá uva yó'ó nd̄a ná kasandaá kuḡ, dá ko'ó saáj̄i ndutá uva xí'ín ndó noḡ ió tat̄aj̄i Ndios dándáki na —kaá n̄a.

Yó'ó n̄i ka'an Jesús ña ndat̄a Pedro sa'á ná

³⁰ Dá tá n̄i ndi'i n̄i keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá n̄i kee na kua'an na din̄i yúku naní Olivos. ³¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuaá víti, dá ch̄i di'a kaá tuti ij̄i Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u ta ndáka léko, ta kúu ndi ndi'i va léko kuit̄a noo ko'ón”, kaáan. ³² Tído tá n̄i ndi'i n̄i natakiij̄i, dá kuió noḡi noḡ ndḡ ko'ín chí Galilea di'a, dá kasandaá ndḡ.

³³ Dá n̄i kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá t̄aa yó'ó mií ní, tído yu'u, ḡ kée ta'on yu'u dión.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli, kúu sa on̄i va ta'ándá ndat̄on sa'a yú'u.

³⁵ Dá n̄i kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúj̄i xí'ín ní, tído ḡ nd̄at̄a ta'oin sa'a ní —kaá r̄a.

Ta kúu dión n̄i ka'an ndidaá k̄a ta xionoo xí'ín ná ñoó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndat̄ó'ón Jesús xí'ín Ndios iin noḡ naní Getsemaní

³⁶ Dá n̄i saáj̄i Jesús xí'ín t̄aa xionoo xí'ín ná noḡ naní Getsemaní. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Yó'ó ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'ín lú'u k̄a chí káa ka'ín xí'ín Ndios —kaá n̄a.

³⁷ Dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo kua'an na lú'u k̄a noḡ. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í nd̄a'ó ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'ó nd̄a'ó ní ná. ³⁸ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄aa kua'an xí'ín ná ñoó:

—Nda'í nd̄a'ó kúu in̄ij̄i. Sa ndaaá nd̄ij̄i va kúúj̄i xin̄ij̄i. Yó'ó ni kandeí tóo ndó, ta kaño'ó dáó ini ndḡ xí'ín yu'u sakuaá víti —kaá n̄a.

³⁹ Dá n̄i kee na kua'an na lú'u k̄a chí noḡ. Dá n̄i sa kuíj̄i x̄it̄i ná, ta n̄i xino taan n̄a nd̄a noḡ'ó. Dá n̄i kasá'á ná ka'an na xí'ín Ndios:

—Tatá miíj̄i, tá kuu d̄it̄a ní ndirá ova, ña kían vei ndo'i, dá kían d̄it̄a nían. Tído ná dá'a ni kakuuan tát'ón k̄i'ó kóni yu'u. Ná kakuuan tát'ón k̄i'ó kóni mií ní —kaá n̄a.

⁴⁰ Dá n̄i nándiḡo kḡo na n̄i ndisáa na noḡ ndéi t̄aa kua'an xí'ín ná ñoó, kúu sa k̄id̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Pedro:

—¿Á ko xí'ó ndeé ta'on ini ndḡ kaño'ó ini ndḡ, va'ará iin hora? ⁴¹ Kaño'ó ini ndḡ, ta ka'an ndḡ xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexixi ña kini xí'ín ndó. Ch̄i sa ió nduu níḡ ndḡ kee ndó ña kóni Ndios, tído ña kóni ñij̄i ndḡ kían chítuu ñaá —kaá n̄a.

42 Dá n̄ n̄andíó koo tuku na kua'an n̄. Dá n̄ kasá'a ká'an tuku na xí'in Ndios:

—Tatá mií, tá o kúu dítá ní ndutá ova, ña vei ndo'i, dá kí'an ná kakuuan tát'ón kí'o kóni mií ní —kaá na.

43 Dá n̄ n̄andíó koo tuku na n̄ ndisáa n̄ noo ndéi taa ñoo. Kúu sa kídí tuku va ra ndéi ra, chí sa'áni nda'o ñaa ña ma'áno. 44 Dá n̄ n̄andíó koo tuku na n̄ sa'an n̄ n̄ ka'an n̄ xí'in Ndios ta'ándá kúu oni, ta n̄ ka'an n̄ xí'in ná tát'ón kí'o n̄ ka'an n̄ dao ka ta'ándá ñoo.

45 Dá n̄ n̄andíó koo tuku na n̄ ndisáa n̄ noo ndéi taa kua'an xí'in ná ñoo, dá n̄ kaa n̄ xí'in rá:

—¡Kudí ní ndó viti! ¡Ta nani'í ndéé ndo viti! Chí sa n̄ kasandaá vá hora nakí'o ra n̄ n̄ nduu taa ñayúú yó'o noo ndá'a taa kómi kuachi. 46 ¡Ndakuei kí ndo, ná ko'ó! Kande'é ndó, chí sa kúyati taa vei nakí'o yu'u noo ndá'a tã xini u'u ñaa —kaá na.

Di'a n̄ kuu tá n̄ tiin ra Jesús ña ko'on n̄ noo tã né'e choon

47 Ká'an jí vá Jesús íin na, kúu n̄ kasá'a va Judas, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná. Ta kuá'a nda'o taa vei xí'in rá. Dao ra né'e espada, dao ka ra né'e yíto. Chí vei ra xí'in choon n̄ sa'anda tã dutí sakua'a, xí'in tã sá'ano ñoo. 48 Sa n̄ kast'ón va Judas xí'in taa ñoo ndi kee ra, dá na'a ra ndá yoo kúu Jesús, chí n̄ kaa ra:

—Taa n̄ chitói noo ñoo, roón tiin ndó.

49 Ta kúu viti'ón n̄ natuu yati Judas noo íin Jesús, dá n̄ kaa ra xí'in ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄ chitó rá noo ná. 50 Dá n̄ kaa Jesús xí'in rá:

—Amigo, ¿ndá choon vasón?

Ta kúu n̄ natuu yati taa kua'a ñoo n̄ tiin ñaa rá.

51 Ta iin taa ío xí'in Jesús ñoo n̄ taó rá espada ra. Ta kúu n̄ chit'ón ra do'o iin tã kéchóon noo tã dutí kúu noo. 52 Dá n̄ kaa Jesús:

—Nachikaa va'a espada xaan noo n̄ sa káaan, dá chí taa tiin espada, xí'in espada ta'ani kuu ra. 53 ¿Á ko ná'a ta'an voon ña kuu va ka'in xí'in tatái, dá tanda'a ná uxí uu tu'u ángel kii na chindeé ná yu'u? 54 Tído tá ná kee yu'u dión, dá kí'an, ¿ndi koo, dá xinkoo noo ká'an tuti íi Ndios? Chí ká'an ña kí'o dión kánian ndo'i.

55 Dá n̄ kaa n̄ xí'in taa kua'a ñoo:

—¿Á tã kuj'íná vá kée ndó yu'u kúú, sa'a ñoo vei ndó xí'in espada xí'in yíto tiin ndó yu'u? Ta ndidaá kuu vá n̄ sa káai xí'in ndó yé'é ño'o sa daná'í noo ndo, ta ní ko ní tiin ndó yu'u. 56 Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo noo n̄ ka'an profeta noo tuti íi Ndios —kaá na.

Ta kúu ndidaá vá tã xionoo xí'in ná n̄ ñankoo ndava'a ñaa, ta n̄ xino ra kua'an ra.

Di'a n̄ kuu tá n̄ sa íin Jesús noo mií tã dutí kúu noo

57 Ta taa n̄ tiin Jesús, roón kúu ra ndáka ñaa kua'an ve'e Caifás, ra kúu dutí kúu noo, chí ñoo n̄ ndítutí taa dána'a ley Moisés xí'in tã sá'ano ñoo. 58 Ta Pedro, ndaa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá n̄ saq ra n̄ ku'u ra noo kúu yé'é ve'e tã dutí kúu noo ñoo. Dá n̄ sa koo ra ío ra tein tã ndaa yé'é ñoo, dá koni ra ndí koo.

59 Ta ra dutí sakua'a ñoo xí'in tã sá'ano ñoo xí'in ndidaá ka tã né'e choon ñoo Jerusalén n̄ ndítutí rá ndéi ra ndúkú rá tã ka'an to'ón sa'a Jesús, dá kuu nakí'o ñaa rá noo nda'a tã romano, dá ka'áni ñaa rá. 60 Tído ko ní ni'í ta'on ra iin kuachi ká'ano dákuío ra Jesús, va'ará kuá'a nda'o taa n̄ ñakuíta n̄ ka'an

tò'ón sa'a ná. Tído tá nì ndi'i, dá nì ndakuei uú kà t̄a nì ka'an kuachi ra sa'a ná, ⁶¹ ta kaá r̄a:

—Di'a ta'ani nì kaa t̄a xaan: “Ío choon noo ndá'í ña kían nakani ndi'ii ve'e ño'o Ndios, ta t̄ixi kuu óni kandeé yu'u nduva'i ña” —kaá r̄a.

⁶² Dá nì ndakuin ndichi mií t̄a duti kúu noo ñoo. Dá nì kaa r̄a xí'in ná:

—¿Nduva'a kò ká'on chindeéón miíon? ¿Á ña ndaa kían ká'an kuachi t̄a káa sa'on o koo? —kaá r̄a xí'in Jesús.

⁶³ Tído tádi óon va ñin Jesús.

Dá nì nandio koo tuku t̄a duti kúu noo ñoo nì ndato'on ñaa rá:

—Xí'in kuu Ndios takí sa'ándái choon noon ña kast'o'on ndaa xí'in ndu'u. ¿Á yo'ó kúu Cristo, na dákaiki ñaa? ¿Á yo'ó kúu de'e Ndios?

⁶⁴ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Táto'on k̄i'o ká'an ní, k̄i'o dión kían. Ta ká'an ta'ani yu'u xí'in ní ña nda kuu víti koni ndo na nì nduu t̄a ñayuu yó'o nakoo na xoo kuá'a tatá Ndios, noo ío na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó kii na tein viko tánee induú —kaá na.

⁶⁵ Ta kúu nì ndatá t̄a duti kúu noo ñoo kotó r̄a sa'a ña nì xido téi ini r̄a. Dá nì kaa ra:

—iNì ka'an ndava'a t̄a yo'ó sa'a Ndios! ¿Ndá choon kuu k̄a yo cháá k̄a t̄a ka'an kuachi sa'a rá? Ch̄i víti'ón kuii nì seíd'o va mií ndó ña nì ka'an ndava'a t̄a yo'ó sa'a Ndios. ⁶⁶ ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xí'in rá?

Dá nì kaa dao k̄a t̄a ñoo:

—Kánian kuu va ra sa'a ña nì ka'an r̄a dión.

⁶⁷ Dá nì t̄u ndaa díi dao ra noo ná, ta dao k̄a r̄a nì kani ñaa xí'in yikí, ta dao k̄a r̄a nì koon da'anda noo ná, ⁶⁸ ta kaá r̄a xí'in ná:

—Tá miian ndaa kúúon Cristo, dá kían nakoni ini k̄i' ndi ndaa ndu'u nì kani ñaa.

Di'a nì kuu, dá nì ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁹ Ta ío Pedro sat̄a vé'e noo ndéi dao k̄a ñayuu ñoo. Dá nì natuu yati iin ñá'a kéchóon ve'e ñoo. Dá nì kaaan xí'in rá:

—Xíonoo ta'ani yo'ó xí'in Jesús, t̄a kúu kuendá Galilea káa, ¿daá koo?

⁷⁰ Tído nì ndat̄a vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, ta kaá r̄a:

—Kò ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá nì kee ra kua'an r̄a noo kúu yé'é di'a. Dá nì xini ñaa iin k̄a ñá'a. Dá nì kaaan xí'in dao ñayuu ndita ñoo:

—T̄a káa ta'ani kúu kuendá Jesús, t̄a ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúu tuku va nì ndat̄a rá sa'a Jesús, ta kaá r̄a:

—Miian ndaa kuiti kò ná'a ta'on yu'u t̄a ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúu lú'u k̄a tóó, dá nì natuu yati dao k̄a na ndita ñoo, dá nì kaa na xí'in rá:

—Miian ndaa kuiti kuendá Jesús kúu yo'ó, dá ch̄i táto'on ká'an t̄a Galilea, k̄i'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá nì kasá'a ká'an ndava'a ra, ta kaá r̄a:

—Ná'a Ndios ña kò ná'a ta'on yu'u t̄a ká'an ní sa'a ñoo.

Ta nì ndi'i nì ka'an r̄a dión, ta kúu nì kana va chéli. ⁷⁵ Dá ví nì ndisáa ini r̄a to'on nì ka'an Jesús xí'in rá, ch̄i di'a nì kaa na: “Tá kò ñá'a kana chéli, ta kúu sa ndata yo'ó sa'a yu'u oni ta'ándá”, kaá na. Dá nì keta ra sat̄a vé'e, ta kúu nda'í nda'o nì saki ra.

¹ Tá nì tuu noo, dá nì ndatò'ón kue'é tã duti sakua'a, xí'ín tã sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá nakì'o ra Jesús noo ndá'a tã né'e choon romano, dá ka'ání ñáá rá. ² Dá nì kató ñáá rá ndáka ra nì saa rã nì nakì'o ra noo ndá'a tã né'e choon romano naní Pilato.

Dì'a nì kuu tá nì sa'ání Judas mií rá

³ Kúu nì kandaã ini Judas, tá'an rã nì nakì'o Jesús noo ndá'a tãa xiní u'u ñáá, ñã sã nì kandoo rã né'e choon ñã ka'ání rá Jesús. Kúu nì nandió né'e ra oko uxí dī'ón plata noó tã duti sakua'a xí'ín tã sá'ano, dá chī nì nandikó ini rã sa'á ñã nì ya'a ra nì kee ra, ⁴ dá kaá rã:

—Nì kee yu'u iin kuachi, dá chī nì nakì'o yu'u iin tãa koó kuachi noo ndo'ó.

Dá nì kaa tã duti ñoo:

—Kó sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií vóon kíán.

⁵ Dá nì ko'ono ni'ini ra dī'ón plata ñoo noo kúu yé'é ño'ó ñoo. Dá nì keta ra kua'an ra. Ta kúu ñoo nì sa'an rã nì chjirkaa ra mií rá, dá nì xī'í ra.

⁶ Dá nì nditúti tã duti sakua'a ñoo dī'ón ñoo, dá nì kaa rã:

—O kúu ta'on taan yó dī'ón yó'o noó dī'ón dóko ñayuu noo Ndios, dá chī kíán ya'á sa'a nì ndi.

⁷ Dá tá nì ndi'í nì ndatò'ón kue'é rã, dá nì xiin ra iin ño'ó noó tã káva'a kidi, dá ná koo noó nduxi na tuku xí'í. ⁸ Sa'á ñoo nda kuu víti naní ño'ó ñoo, no'ó'ó nì. ⁹ Díón, dá nì xinkoo to'on ká'an ñã nì taa profeta Jeremías: “Nì kí'ín ra oko uxí dī'ón plata, ñã nì chjya'í ra sa'a ná tãto'on nì chjkaa ini tã ñoo Israel kakuu ya'í na, ¹⁰ ta xí'ín dī'ón ñoo nì xiin ra ño'ó noó tã káva'a kidi. Díón nì kaa sato'o yó Ndios xí'ín yu'u.”

Dì'a nì kuu tá nì sa'ín Jesús noó tãa naní Pilato

¹¹ Tá nì sa'ín kuín Jesús noo Pilato, rã dándaki ñoo ño'ó kuendá Judea ñoo, dá nì ndatò'ón ñáá rá:

—¿Á yo'ó kúu rey noó na Israel?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta díón kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaí kuachi ñáá tã duti sakua'a, xí'ín tã sá'ano ñoo, tído ni iin tó'ón to'on kó ní ka'an na. ¹³ Dá nì kaa tuku Pilato xí'ín ná:

—¿Á kó seídó'o ta'an voón ñã kí'o díón ví káva'a ra kuachi sa'on? —kaá rã.

¹⁴ Tído ni iin tó'ón to'on kó ní ka'an na. Sa'á ñoo kúu nì náá vá iní Pilato.

Dì'a nì kuu, dá nì sa'anda Pilato choon ñã ná karkaa Jesús ndjka cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víko pascua dáyaã Pilato iin tãa nákaa ve'e kaa, tá'an rã kándoo na ñoo Israel sa'a. ¹⁶ Ta daá ñoo nákaa iin tãa naní Barrabás ve'e kaa, ta iin ní kúu ká'an na sa'a rá ñã kúu rá iin tã kini.

¹⁷ Ta sa'á ñã nì nataka kua'á ñayuu noo Pilato, sa'á ñoo nì ndatò'ón ñáá rá:

—¿Ndá yoo dáyaã yu'u, kóni ndo? ¿Á Barrabás dáyaã, o Jesús, tá'an rã chinaní ndó kúu Cristo?

¹⁸ Díón nì kaa Pilato, chī nì kandaã ini rã ñã sa'á ñã u'u iní vá tã duti ñoo, sa'á ñoo nì nakì'o ra Jesús noo ndá'a rá.

¹⁹ Ta nda noo ío rã sa'ándá rã choon ñoo, nì tanda'á ñadi'í rã choon nì saaan noo rá, ta kaáan: “Ná dá'a nì kendava'ón xí'ín tãa xaan, chī tãa ndaa kúu rá. Dá chī nda'í nda'o nì saní sa'a rá nì tuu noo kuu víti.”

²⁰ Tído nì kasá'á tá duti sakua'a xí'ín tã sá'ano ñoo dáka'an kue'é rã ñayuu kuá'a ñoo ñã ná kaka nã ñã dáyaã rã Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús. ²¹ Dá nì nandió koo tuku Pilato nì ndatò'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa iin tãa yó'o dáyaã, kóni ndo?

Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Dáyaa ní Barrabás xaan.

²² Dá n̄i kaa Pilato xí'in ná:

—¿Ndí k̄ián kóni ndo keeí xí'in Jesús yó'o, tá'an ra kaá ndo kúu Cristo, tá dáá?

Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Chirkaa ní ra ndjika cruz.

²³ Dá n̄i kaa Pilato xí'in ná:

—Ta, ¿ndí k̄ián kini n̄i ya'a taa yó'o n̄i kee ra?

Tído kúu n̄i'i cháá ka ví n̄i kasá'a káyu'u ñayuu kuá'a ñoo:

—¿Chirkaa ní ra ndjika cruz!

²⁴ Kúu n̄i kandaá ini Pilato ña ko kándeé ka ra ka'an ra xí'in ñayuu kuá'a ñoo, chí di'a n̄i ñakuina vaá cháá ka ví ná. Sa'a ñoo n̄i ki'in ra cháá takuúí, ta n̄i nakata ra ndá'a rá noo ndidaá na ñoo Israel ñoo, dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'a n̄i taa yó'o, chí kúu rá iin taa ndaa. Mí vá ndó kúu na ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁵ Dá n̄i kaa ndidaá na ñoo ñoo:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'a n̄i rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a ra.

²⁶ Dá n̄i dayaa Pilato Barrabás. Dá tá n̄i ndi'i n̄i kani soldado Jesús xí'in chirrión, dá n̄i ñak'i'o ñaa Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñaa rá ndjika cruz.

²⁷ Dá n̄i ñaki'in ñaa soldado kuendá Pilato ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e choon tá romano. Dá n̄i ñadataká ra ndidaá ka soldado kúu kuendá ra, dá n̄i ka'o noo ra Jesús noo iin na ñoo. ²⁸ Dá n̄i taó rá dá'on ná. Dá n̄i ñakuí'ino ñaa rá iin dá'on kua'a toón. ²⁹ Dá n̄i chínoo ra iin corona n̄i kava'a xí'in ion diní ná. Ta n̄i chírnee ra iin tañjii ndá'a xoo kuá'a na. Dá n̄i kasá'a sá kujita xití rá noo ná, dá kediki ñaa rá, dá kaá ra xí'in ná:

—Na ká'ano kúu míi ní, na kúu rey noo na Israel —kaá ra.

³⁰ Ta n̄i tuu ndaa dijí ñaa rá, ta n̄i xio ndaa ra tañjii né'e na ñoo n̄i koon ra diní ná. ³¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kediki ñaa rá, dá n̄i díta rá dá'on ñoo. Dá n̄i ñadakuí'ino ñaa rá dá'on míi ná. Dá ví n̄i kee ra ndáka ñaa rá kua'an ra chirkaa ra ndjika cruz.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndjika cruz

³² Ta noo ndáka ñaa rá kua'an ra ñoo, n̄i ñaki'in tá'an ra xí'in iin taa naní Simón, ta kúu kuendá Cirene. Dá n̄i kendusá ra xí'in taa yó'o ña ná kadokó ra cruz ko'on ra.

³³ Dá n̄i saá ra noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yiki lásá diní ndii.

³⁴ Dá n̄i xí'o ra vino n̄i daká tá'an xí'in ndiró ova ko'o Jesús. Dá tá n̄i ndi'i n̄i xirndodó ná ra, kúu ko ní xiiin ta'on na ko'o na ra. ³⁵ Dá tá n̄i ndi'i n̄i chirkaa ñaa rá ndjika cruz, dá n̄i sa ndei ra n̄i sadiki ra suerte xí'in dá'on ná, dá ná kande'a ndi ndaa dá'on kánian ni'i iin rá iin ra. Díon n̄i kee ra, dá n̄i xinkoo to'on n̄i ka'an profeta, chí di'a n̄i kaa na: “Ní ñaka'anda ra dá'amái, chí n̄i sadiki ra suerte xí'an.”

³⁶ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa ndei ra ndei ra ndaa ra Jesús. ³⁷ Ta n̄i kani ra iin tabla yati diní cruz ñoo, ta ká'an ndá sa'a kian tákaa na ñoo. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúu Jesús, tá kúu rey noo na ñoo Israel.” ³⁸ Ta n̄i chirkuéi ta'ani ra uu tá kuí'ina ndjika dao ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa xoo íti na.

³⁹ Ta ñayuu chíka'anda kua'an noo tákaa na ñoo kédiki ndaa ñaa ná, ta kaó na diní ná kénóo na Jesús, ⁴⁰ ta kaá na:

—Kaá yó'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano yo, ta kúú tixi onj va kuu, kúú sa nduva'a voón ña, kaáon. Sa'á ñoó ndani dáka'ki mi'ón viti. Kua'an noo kji ndjika cruz xaan tá mi'án ndaa de'e Ndios kú'ón.

41 Ta dión ta'ani kédjiki ñaa tá dutj saku'a'á ñoó, xí'in tá dána'a ley Moisés, xí'in tá fariseo ndíta ra, ta kaá ra:

42 —Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dáka'ki ra, tído ko kándéé ta'on ra dáka'ki ra mií rá viti. Tá nda rey yo kúú rá, dá kían ná noo kji rá ndjika cruz káa, dá ná kandisa yó ra. 43 Nj kandeé ini tá káa Ndios, sa'á ñoó ná dáka'ki ñaa Ndios viti tá mi'án ndaa kú'u ini na sa'a rá, chj kaá ra ña kúú rá de'e Ndios —kaá ra ndíta ra.

44 Ta kána'a ta'ani nda uy tá kuj'iná tákuei iin iin xoo díjn ná xí'in ná.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

45 Ta nda kaxuu kuu daá ñóó ni naku'in naá iin ní kúú ñayuu nda ka onj sa'ini.

46 Tá kua'an kasandaá ka onj sa'ini, kúú ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —to'on yó'o kían kóni kaa: Ndios miíj, Ndios miíj, ¿ndiva'a ni dayáa ndá'a ní yu'u?

47 Tá ni seido'o dao ka taa ndíta ñoó ña ni kaa na dión, dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chj kána ra profeta Elías.

48 Ta kúú viti'ón ni kankono iin taa ni sa'an ra ni dandáxi ra iin tá'i dá'on xí'in vino iá. Dá ni so'oni raán dinj iin tañij. Dá ni chjnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra. 49 Dá ni kaa dao ka ñayuu ndíta ñoó:

—Ná dá'a ni kee ní dión. Ná kandati yó, ta ná kande'a á kasaa Elías chindeé ñaa ná —kaá na.

50 Ta kúú ni'i nda'o ni kayu'ú tuku Jesús, dá ni nakj'o na mií ná ni xi'i na.

51 Ta kúú mií hora daá ñóó ni ndata dao dá'on tákaa ndadi ini ve'e ño'o ká'ano. Nj keean nda yú'an ninjo, ta kúú nda yú'an ninjo ni xinjo noó ni ndata ña. Ta kúú ni'i nda'o ni taan, ta kúú ni ndata dao ña kúú yuu ndaa, 52 ta ni nono yé'é káo noo ñó'o ndji, ta kúú kua'a nda'o ñayuu Ndios, na ni xi'i, ni natakj. 53 Dá tá ni ndi'i ni natakj Jesús, dá ni kuu ni kankuei ñayuu ñoó ini káo ñoó, dá ni sa'an na ñoo Jerusalén, ña kúú ñoo ij, ta ñoó ni na'a noo ná noo kua'a nda'o ñayuu.

54 Ta mií tá dándáki soldado iin ra xí'in dao ka soldado ndaa ra Jesús noo tákaa na ndjika cruz ñoó. Dá tá ni xini ra ña ni taan xí'in dao ka ña'a ni kuu, kúú ni yu'ú nda'o ra, ta ni kaa ra:

—Mi'án ndaa ndisa de'e Ndios ni sa kuu taa yó'o —kaá ra.

55 Ta xiká vá ndíta kua'a nda'o na ña'á ndé'é ná ña ni ndo'o Jesús. Ta noón kúú na ni xionoo xí'in Jesús nda rá ni kasá'a ná kuendá Galilea xionoo na, ta sa chjndeé ñaa ná. 56 Ta tein na ña'á ñoó nákaa María Magdalena, xí'in María, naná Jacobo xí'in José, xí'in naná taa kúú de'e Zebedeo.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

57 Tá ni kuaá kuu daá ñóó, dá ni saa iin taa kujká naní José, tá ñoo Arimatea, ta sa xionoo ta'ani ra xí'in Jesús. 58 Ta ni sa'an ra noo nákaa Pilato, dá ni xiká ra ña ná nakj'o ra yikj koño Jesús noo rá. Dá ni sa'anda Pilato choon noo soldado ra ña ná ko'on ra nakj'o ra yikj koño Jesús noo José ñoó.

59 Dá ni saa ra ni danó ñaa rá ndjika cruz. Dá ni nakj'in ñaa José, dá ni nachjtuú ñaa rá xí'in iin sábana ni ndoo. 60 Dá ni sa'an ra ni chjkaa ñaa rá ini iin yáí saá, ña ni kaan mií rá ndjika káo. Dá tá ni ndi'i ni sadj ra yu'ú yáí ñoó

xí'ín iin yuú chiká'ano, dá nì kee ra kua'an ra. ⁶¹ Ta yu'ú yáí ñoó nì ndoq María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó ndéi na.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda Pilato choon ña kandeì soldado kandaa ra yu'ú yáí ñoó

⁶² Sa nì ya'a kuu kénduu na Israel ña'a kasá'an na. Tá nì tju noq iin ka kuu, dá nì nataka ta duti saku'a xí'ín ta fariseo noq Pilato, ⁶³ dá nì kaa ra xí'ín rá: —Tatá, nì ndisáa ini ndu ña sa ká'an ta to'on ñoó ña tixi kuu óni, dá nataka ra, kaá ra tá ko ñá'a kuu ra. ⁶⁴ Sa'a ñoó ka'anda nì choon ña ná kandaa va'a soldado nì yu'ú yáí noq nákaa ra nda ná kasandaá kuu óni. Dá chì oon nì ví kasaa ta sa xionoo xí'ín rá iin saku'á nataó kuí'íná ñaá rá, dá kaa ra xí'ín na ñoo ndu ña nì nataka ra, dá kían tju cháá ka choon o duú ta'ándá mií noq.

⁶⁵ Dá nì kaa Pilato xí'ín rá:

—Xaán ndíta soldado. Kandaka ndó ra kua'an ndo, ta nakuíta ra kandaa ra yáí ndji ñoó táto'on k'i'o kóni ndo —kaá ra.

⁶⁶ Dá nì sa'an ra nì sadi toon ra yu'ú yáí ñoó, chì nì kani ra sello yé'an, ta nì chikata ra soldado ndíta ra ndaa raán.

28

Dì'a nì kuu tá nì nataka Jesús

¹ Tá nì ya'a kuu nání'i ndéé na Israel, na'a va'a kuu mií noq kásá'a sa'a semana, dá nì kee María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó kua'an na kande'é ná yáí noq nì nduxi Jesús. ² Ta kúú nì'i nda'o nì taan, dá chì nì naxinoq iin ángel kéchóon noq sato'o yo Ndios nì kii chí induú, dá nì natuu yati na noq nì nduxi Jesús, dá nì dítá ná yuú ká'ano ñoó, dá nì sa koo na ío na sataán. ³ Táto'on k'i'o náye'e ndaa noq sá kuin tasa, k'i'o dión ndato yé'e na, ta kuxi kachì dá'on ná. ⁴ Ta kúú nì yu'ú nda'o soldado ndíta ndaa yu'ú yáí ñoó nì kee na, ta kúú ndéi njino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaa ndji va kúú rá ndíta ra. ⁵ Dá tá nì saa na ñá'a ñoó, dá nì kaa ángel ñoó xí'ín ná:

—Ná dá'a nì yu'ú ndo, chì sa ná'a vái ña vei ndó nándukú ndó Jesús, na nì sarkaa ndjika cruz. ⁶ Tído koq ka na nákaa yó'o. Sa nì nataka va na táto'on k'i'o nì sa ká'an na xí'ín ndó. Nakí ndo kande'é ndó noq nì sa nóo na kúú sato'o yo, dá koni ndo. ⁷ Kua'an kii ndo kast'o'on ndó xí'ín ndidaá taa xionoo xí'ín ná ña nì nataka va na. Ta kuió noq na ko'on na noq rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoó ví, dá koni ñaá rá, kaa ndo xí'ín rá. Choon yó'o vei kast'o'in xí'ín ndó —kaá ángel ñoó.

⁸ Dá nì kankuei na yu'ú yáí ñoó, ta kúú yu'ú nda'o na. Tído kádji nda'o ta'ani ini ná taxí tá'an na kua'an na kast'o'on na to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús. Ta noq taxí tá'an na kua'an na kast'o'on na sa'a to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ⁹ kúú iin kuití vá nì na'a noq Jesús noq kua'an na ñoó, dá nì kaa na:

—¿Á kúkueé ni ndó?

Dá nì natuu yati na noq ín Jesús, ta nì nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión nì sa ndaño'o ñaá ná. ¹⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná dá'a nì yu'ú ndo. Kua'an ndo kast'o'on ndó xí'ín ñani kuálíi ña ná ko'on xì chí Galilea di'a, ta ñoó koni xì yu'u —kaá na.

Dì'a kua'an ña nì kaa soldado sa'a ndí kían nì ndo'o Jesús

¹¹ Tá nì ndi'i nì kee na ñá'a ñoó kua'an na, dá nì kee ta ndaa yu'ú yáí ñoó kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá nì saa ra, dá nì nak'i'o ra kuendá noq ta duti saku'a sa'a ndidaá ña nì kuu ñoó. ¹² Dá nì kana ta duti kúú noq ñoó ndidaá

tá sá'ano ñoo. Dá tá n̄i ndi'i n̄i ndató'ón kue'é r̄a, dá n̄i x̄i'o ra kuá'á nda'o d̄i'ón noo soldado ñoo, ¹³ ta n̄i kaa r̄a x̄i'in rá:

—Kaa ndo x̄i'in ñayuu ña ñoo tádi n̄i kii t̄a sa x̄ionoo x̄i'in rá, ta n̄i taó kuí'iná rá yikí koño r̄a né'e ra kua'an r̄a tein kidi ndu, kaa ndo. ¹⁴ Tá ndá ndi kuu n̄i ni'j tó'on Pilato, o sa nákani ini ndo, chi mií vá ndú ná'á ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'ání rá ndo —kaá r̄a x̄i'in soldado ñoo.

¹⁵ Dá n̄i ki'in ra d̄i'ón ñoo. Dá n̄i kee ra tát'o'on n̄i ta'anda choon noo rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña n̄i ñataó kuí'iná ñaá t̄a n̄i sa x̄ionoo x̄i'in ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon noo t̄a x̄ionoo x̄i'in ná ña ná ko'on r̄a dána'a r̄a t̄o'on na iin ní kúú ñayuu yó'o

¹⁶ Dá n̄i kee ndin ux̄i iin t̄a x̄ionoo x̄i'in Jesús kua'an r̄a iin yúku iin chí kuendá Galilea tát'o'on n̄i sa'anda na choon noo rá. ¹⁷ Tá n̄i xini r̄a Jesús, dá n̄i sa ndañ'o ñaá rá. Tído nákani kuách̄i ij vá ini dao ra. ¹⁸ Dá n̄i ñatuu yati Jesús noo rá, dá n̄i kaa na x̄i'in rá:

—N̄i ñatiin yu'u ndidaá choon ña dándákii induú x̄i'in noñó'o yó'o. ¹⁹ Sa'á ñoo kua'án ndo dána'a ndo noo ñayuu ndéi ndidaá ñoo ñó'o ñayuu yó'o sa'a yú'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodo ndúta ndo ná x̄i'in kuu tatá Ndios, x̄i'in kuu de'e na, x̄i'in kuu Espíritu ij, ²⁰ ta dána'a ndo noo ná ná kee na ndidaá choon n̄i sa'andaj noo ndo. Ta kooi x̄i'in ndó ndidaá tá'an kuu, nda noo ndi'i kuí ñayuu yó'o. Díon ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Marcos, ña ká'an sa'a Jesús

Di'a nì kuu, dá nì kasá'á kásto'on Juan ña kasaa Jesús

¹ Di'a nì kasá'á to'on va'a sa'a Jesucristo, na kúú de'e Ndios. ² Isaías nì sa kuu iin profeta, tá'an na sa kásto'on xí'in ñayuu ña nì ka'an mií Ndios xí'in ná. Di'a kua'an to'on nì taa na: Ná ko'in tanda'i iin taa kúúo noó ko'on noo yó'ó kásto'on ra to'on yu'u xí'in ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueíd'o na ña kían ko'on ka'on xí'in ná.

³ Kayu'u taa ñoo noo kúú yukú ichí:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yó Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.”

⁴ Ta mi'an ndaa dión nì kuu, chí nì kasá'á iin taa naní Juan dákodo ndúta ná ñayuu ini takuúí iin xián noo kúú yukú ichí. Ta kásto'on na xí'in ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na, dá ná k'i'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá ná kuu kodo ndúta ná.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'in na ndéi dao ka ñoo kuáli ño'o chí kuendá Judea nì sa'an na nì seíd'o na to'on dána'a Juan. Ta nì na'o na kuachi na noo Ndios. Ta kúú nì dákodo ndúta ñaa Juan ini yuta naní Jordán.

⁶ Ta dá'on nì sa ndixi Juan nì kava'a xí'in ídi camello. Ta iin cincho ñi nì ndíko tji na. Ta sa sei na tika xí'in ndudí yukú. ⁷ Ta sa kásto'on na xí'in ñayuu, ta kaá na xí'in ná:

—Sata' yu'u vei iin na ndáya'i cháa ka o duú yu'u, chí nì ko káni vían nakuijn ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná. ⁸ Chí yu'u dákodo ndúta ñaa xí'in takuúí, tído noón kúú na dákodo ndúta ñaa xí'in na kúú Espíritu i Ndios —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì sodó ndúta Jesús

⁹ Ta tein kuú dáá ñoo nì keta Jesús ñoo naní Nazaret, ña nákaa kuendá Galilea, kua'an na noo nákaa yuta Jordán. Ta ñoo nì dákodo ndúta ñaa Juan.

¹⁰ Tá nì keta Jesús ini takuúí, kúú nì xini na nì nono induú. Ta kúú nì naxino na kúú Espíritu Ndios sata'á ná, ta káa na tát'o'on káa iin paloma. ¹¹ Ta nda induú táj nì ka'an Ndios xí'in Jesús:

—Yo'ó kúú de'e manj yu'u. Ta náta'an nda'o inij xiní yó'ó —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ka'an ña u'u mií noó dátuuán Jesús

¹² Tá nì ndi'i ñoo, dá ndáka Espíritu Ndios Jesús kua'an na noo kúú yukú ichí. ¹³ Ta uu diko kuú nì sa káa na ñoo. Ta nì sa káa na tein kirí víchi deen. Dá nì xirndodó ñaa ña u'u. Ta nì kasáa dao ángel nì kii noo Ndios, nì chíndeé ná Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasá'á dána'a Jesús sa'á to'on va'a Ndios

¹⁴ Tá nì tiin ra Juan nì sadi ra ve'e kaa, dá nì kee Jesús kua'an na chí kuendá Galilea kásto'on na sa'a to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá ndu'u na tji ndá'a Ndios, ¹⁵ ta kaá na:

—Sa nì kasandaá vá hora, sa nì kuyati va ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. ¡Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, ta kandisa ndó xí'in ndino'o ini ndo to'on va'a Ndios! —kaá na.

Di'a nì kuu, dá nì kana Jesús komi taa tjin tiyaká ña kanoo ra xí'in ná

16 Ta noo xika Jesús kua'an na yú'u taño'o nani Galilea, ñoo ni xini na iin taq nani Simón xí'in ñani ra Andrés. Ta ñó'o ra chikaa ra ñono rá ini takuij, chi kúu rá taq tiiñ tiyaká. 17 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ná kii ndo ná ko'o kanoo ndó xí'in yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndó ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndó tiyaká ini takuij.

18 Ta kúu viti'ón vá ni ñankoo ra ñono rá. Ta kúu ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'in Jesús.

19 Ta noo xika Jesús kua'an na cháa ka chí noo ñoo, kúu ni xini na nákaa iin taq nani Jacobo xí'in ñani ra Juan, ta kúu rá de'e ta nani Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñono rá. 20 Dá ni kana ñaa ná. Dá ni ñankoo ra tatá ra Zebedeo ini barco xí'in ndidaa ka ni taq kéchóon noo tatá ra. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'in ná.

D'i'a ni kuu tá ni ndu'va'a Jesús iin taq nákaa iin espíritu kini

21 Dá ni ñasáa Jesús ñoo Capernaum xí'in taq ñoo. Dá tá ni kasandaá kuñ nani'i nde'e na Israel, dá ni ku'u Jesús ini ve'e noo nákata na ñoo ñoo. Dá ni kasá'a ná dána'a na. 22 Kúu ni naá vá ini ñayuu ñoo sa'a ña dána'a Jesús, chi ko kée na táto'on kée taq dána'a ley Moisés, dá chi dána'a na táto'on ki'o kée iin na né'e choon.

23 Ta ini ve'e ñoo nákaa iin taq nákaa iin espíritu kini. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'u espíritu kini ñoo, ta kaáan:

24 —¿Ndi kján ndó'o ní xí'in ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaa ní ndu'u? Sa ná'a vá yu'u ndá yoo kúu mií ní, chi mií ní kúu na iñ ni kii noo Ndios.

25 Dá ni ñanani ñaa Jesús, ta kaá na xí'an:

—¡Kadi yú'on! ¡Kua'an keta kii ini taq xaan!

26 Ta kúu viti'ón ni sa'áni yi'i espíritu kini taq ñoo. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'an, dá ni ketaan kua'an.

27 Ta kúu ni naá vá ini ndidaa kúu ñayuu ñoo, dá ni kasá'a ná ndátó'ón tá'an ná:

—¿Ndi kua'an vían yó'o? Na nde'e ka vían ká'ano tande'e ini sa'a dána'a taq kaa, chi xí'in choon kómí rá sa'ándá ra choon noo espíritu kini, ta kúu seídó'o ñaan —kaá na.

28 Ta kúu kaon nda'o ni kandaq ini ndidaa ñayuu ndéi ñoo kuáli ñó'o chí kuendá Galilea sa'a ña ndato ni kee Jesús.

D'i'a ni kuu tá ni ndu'va'a Jesús ña kúu xido Simón Pedro

29 Tá ni keta Jesús ve'e ñoo, dá ni kee na kua'an na ve'e Simón xí'in Andrés, ta ndáka ta'ani na Jacobo xí'in Juan kua'an na. 30 Ta káandu'u xido Simón noo xito, ta ka'í nda'o ndó'an kée kue'e dáa. Dá ni kastó'on ñayuu xí'in Jesús ña kú'an. 31 Dá ni natuu yati na noo káandu'an. Kúu ni tiin na ndá'an. Kúu ni ndane'e ñaa ná. Ta kúu viti'ón vá ni ya'a kue'e dáa ñoo. Ta kúu ni kasá'a váan kénduuan ña kasá'an na.

Kua'a nda'o ñayuu ni ndu'va'a Jesús

32 Sa ni keta va ndindii, ta sa kua'an kuaa vá kuñ dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaa na kú'u xí'in na ñó'o espíritu kini ni kasáa na noo Jesús. 33 Sa'a ñoo ni chiti yé'e ve'e ñoo ni natáka ndidaa na ñoo ñoo. 34 Ta kúu kua'a nda'o ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e ni ndu'va'a na, ta kua'a nda'o espíritu kini ni taó ná. Ta ko sónó vá ná ña ka'an espíritu kini ñoo, chi ná'a vá ña ndá yoo kúu ná.

D'i'a ni kuu tá ni ndató'ón Jesús xí'in tatá Ndios iin xián noo ko in ndéi

³⁵ Ta na'a nda'o ni ndakoo Jesús, chi iin naá jí vá. Dá ni keta na ñoo ñoo kua'an na iin xián noo ko iin ndéi. Ta ñoo ni ka'an na xi'in tatá Ndios. ³⁶ Dá ni kee Simón xi'in dao ka ta né'e tá'an xi'in rá kua'an ra nandukú ñaa rá. ³⁷ Dá ta ni nani'i ñaa rá, dá ni kaa ra xi'in ná:

—Ndidaá ñayuu nandukú ná mií ní.

³⁸ Dá ni kaa Jesús xi'in rá:

—Ná ko'o dao ka xián noo yati yó'o, dá ná dána'a ta'ani yu'u noo ñayuu ndéi ñoo, chi sa'á choon yó'o vei yu'u —kaá na.

³⁹ Ta ni xionoo na iin ní kúu kuendá Galilea ni daná'a na ini ndidaá ve'e noo náta ka na Israel, ta ni taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

Dí'a ni kuu tá ni nduv'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi

⁴⁰ Kúu ni kasáa iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi noo Jesús. Kúu ni sa ku'ín xiti rá noo ná, dá ni kaa ra xi'in ná:

—Tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñíi —kaá ra.

⁴¹ Ta sa'á ña ni ku'u ini Jesús sa'á rá, sa'á ñoo ni chinóo na ndá'a ná sata rá, dá ni kaa na xi'in rá:

—Ja'an, kóni. Ná nduvii ñíi on.

⁴² Dá tá ni ndi'i ni ka'an na, kúu viti'ón di'a ni ndañó'ó ni'ini kue'e té'i'í ndó'o ra. Ta kúu ni kandoo vii vá ñíi rá.

⁴³ Dá tá ko ñá'a tanda'a ñaa ná ko'on ra, dá ni sa'anda na choon noo rá, ⁴⁴ ta kaá na xi'in rá:

—Kua'an, tído o sa nákanón xi'in ni iin tó'ón ñayuu ña ni kee xi'ón. Di'a kua'an na'a mi'ón noo ta duti. Ta kua'an dokoo ña'a noo Ndios sa'á ña ni kandoo viion noo ná, táto'on kí'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña sa ni nduviion —kaá na.

⁴⁵ Tído ko ní kée ta'on taa ñoo táto'on ni ta'anda choon noo rá. Di'a ni kasá'a ná kani va ra ña ni kee Jesús xi'in rá kua'an ra. Sa'á ñoo ko kuú ka ku'u túu Jesús ni iin ka ñoo. Ndadá yu'u ñoo noo koó ka ñayuu ndéi va sa kaa na. Ta va'ará ndéi kúu mií vá ndéi ñayuu, tído vei na noo nákaa Jesús.

2

Dí'a ni kuu, dá ni nduv'a Jesús iin taa ni natii sa'a

¹ Tá ni ya'a dao kuú, dá ni nandio koo tuku Jesús ñoo Capernaum. Tá ni kandaá ini ñayuu ña ni ndisáa Jesús ve'e na, ² kúu kua'á nda'o na ni nataka ñoo. Ta ko ní keta ka ve'e ñoo kaño'o na. Ta kúu nda sata ve'e ndíta ñayuu seídó'o na to'on dána'a Jesús.

³ Dá ni kasáa dao ka ñayuu xi'in iin taa ni natii sa'a, ta yí'i ñaa komi taa ni kasáa ra. ⁴ Tído ko ní kúu ta'on ku'u ra xi'in tá kú'u ñoo ini ve'e noo nákaa Jesús, chi kua'a nda'o ñayuu ñó'o. Sa'á ñoo ni dakáa ñaa rá di'ni ve'e. Dá ni sonó rá iin yá. Dá ni kuu ni danoo ra xito kánoo ta kú'u ñoo ini ve'e noo ió Jesús.

⁵ Tá ni xini Jesús ña kándée ini ñaa rá, dá ni kaa na xi'in ta ko kuú kaka ñoo: —De'e ló'o, sa ni ndoo va kuachón —kaá na.

⁶ Ta kúu ñoo ndéi dao taa dána'a ley Moisés seídó'o ra. Dá ni kasá'a ná kani kuáchi ini ra: ⁷ “Ta, ¿ndiva'a ka'an taa kaa dión? Taa kaa kúu ra ya'a ka'an ndava'a xi'in Ndios. Chi ni iin tó'ón ta'on taa o kúu dándoo kuachi ñayuu. Iin tó'ón di'ni mií vá Ndios kúu na kuu kee dión.”

⁸ Tído viti'ón di'a va ni kandaá ini Jesús ña kí'o dión ná kani ini ra. Dá ni nda'to'on ñaa ná:

—¿Ndiva'a nákani ini ndo dión? ⁹ ¿Ndi kíán ko ú'u chaa ká ka'in xí'in taa ko kuú kaka yó'o, ká'an ndó? “Sá ni ndoo va kuachón”, o ka'in xí'in rá, “Ndakuin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.” ¹⁰ Tido viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómi ndisa na ni nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándoo na kuachi kómi ñayuu ndei ñayuu yó'o.

Dá ni kaa na xí'in ta ni natii sa'a ñoo:

¹¹ —Ta ká'in xí'in yo'ó viti. Ndakuin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'an nó'on ve'ón.

¹² Ta kúu ni nakuin ndichi ra. Dá ni naki'in ra xito noo ni sa noo ra né'e ra ni ki'in ra kua'an ra noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta kúu ndidaa vá ná ni naa ini. Ta kúu ni kasa'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

—Ni iin kuú ko xinio iin ña'a ndato táto'on ni xinio kuú viti —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kana Jesús iin taa nani Leví Mateo ña kanoo ra xí'in ná

¹³ Tá ni ndi'i ni kuu dión, dá ni nandio ko o tuku Jesús kua'an na yu'u taño'o. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu ni natuu yati ñaa. Dá ni kasa'a ná dána'a na noo ná sá xika na kua'an na. ¹⁴ Ta noo yá'a na kua'an na ñoo, kúu ni xini na ió iin taa nani Leví, de'e ta nani Alfeo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Nakí, ná ko'o kanoón xí'in yu'u.

Dá ni nakuin ndichi ra. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'in ná.

¹⁵ Di'a ni kuu tein noo ió Jesús sás'an na xí'in Leví ñoo ini ve'e ra. Ta kuá'a nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'in dao ka ñayuu kaá ra kómi kuachi ni sa ndei xí'in Jesús. Ta ndei ta'ani taa xionoo xí'in ná, chi kuá'a nda'o ñayuu ndiko ñaa.

¹⁶ Tá ni xini ta fariseo xí'in dao taa dána'a ley Moisés ña sás'an daó Jesús xí'in ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in ñayuu, tá'an na kaá ra kúu na kini ñoo, dá ni kaa ra xí'in ta xionoo xí'in Jesús:

—¿Ndi kua'an ña yó'o? ¿Ndiva'a sás'an ri maestro ndo'ó xí'in ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in dao ka ñayuu kómi kuachi yó'o? —kaá ra.

¹⁷ Tá ni seído'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'in rá:

—Na ió va'a ko xinio'ó ta'on na ta ketátá ñaa. Sava'a na kú'u va kúu na xinio'ó ñaa. Ta dión ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u ná kanaí na ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u kanaí na nákoni ña kómi ná kuachi —kaá na.

Dána'a Jesús ña kúu ná táto'on iin tongo

¹⁸ Iin kuú, dá ni sa ndei ta sa xionoo xí'in Juan, na sa dakódo nduta ñayuu, ni sa ne'e ií rá xí'in ta fariseo. Dá ni kasa'a dao ñayuu noo nákaa Jesús. Dá ni ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a ko né'e ií ta xionoo xí'in mií ní táto'on né'e ií ta fariseo xí'in ta sa xionoo xí'in Juan?

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kane'e ií ñayuu ni nataka noo ió vikó tánda'a nani ió jí vá tongo xí'in ná? Koó, chi xian nani ió jí tongo xí'in ná, ta o kúu ta'on kane'e ií ná. ²⁰ Tido kasanda'a iin kuú, dá naki'in ra tongo kandaka ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ií ñayuu ñoo.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'in ña dána'a ta fariseo

²¹ Ta ko in ta'on nákoto noo ni ndata iin do'ono yata xí'in iin tá'i dá'on saá. Dá chi tá ná nakata na do'ono ñoo, ta kúu nati'in va dá'on saá ñoo, ta kúu ví'i ka ví ndata do'ono yata ñoo.

²² Ta kò ìn ta'on taán vino saá ini ñí yátá. Dá chî tá ná kee na dión, dá kíán dáka'ándí vino saá ñí yátá ñóó, ta kúú ndi'i vino ñóó kuita, ta kúú tui oon va ñí ñóó. Sa'á ñóó va'á cháá ká ná taán yó vino saá ini ñí saá —kaá Jesús.

Dì'a kua'an ña nì daná'q Jesús sa'á kuú nání'i ndée na Israel

²³ Ta tein iin kuú nání'i ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noo káa tirió. Kúú nì kasá'á tã xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió, ta seí ra nonján kua'an ra. ²⁴ Dá nì kaa tã fariseo xí'ín Jesús:

—¿Ndiva'á kée tã xionoo xí'ín ní ña kò kánian kee ra tein kuú nání'i ndée yó?

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò óon ta'on ká'i ndo'ó ña nì kee David tá sa na'á tá nda'i nì kuiko na xí'ín tá sa xionoo xí'ín ná? ²⁶ Chî kaáan ña nì ku'u na ve'e Ndios. Ta daá ñóó kúú tã nani Abiatar duti kúú noo. Ta nì seí David pan, ña dóko tã duti noo Ndios, ña kò kánian keí ñayuu óon, chî savá'a tã duti kuu keí ñá. Ta nda tã xionoo xí'ín David ñóó nì xí'o na nì seí.

²⁷ Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Kuú nání'i ndée yó nì kavá'an Ndios ña kakuuan iin ña va'a noo ñayuu. Tído kò ní káva'a ta'on Ndios ñayuu keká'ano na kuú nání'i ndée yó táto'on kí'o kée ndo'ó. ²⁸ Ta viti kana'á ndó ña ió choon noo ndá'a na nì nduu tã ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuú nání'i ndée yó —kaá Jesús ká'an na sa'a mí ná.

3

Dì'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin taa nì natii ndá'q

¹ Dá nì ku'u tuku Jesús ini ve'e noo nátaaka na Israel. Ta ñóó nákaa iin tã nì natii ndá'a. ² Ta ndíta tã fariseo nání rá Jesús, ná kande'á á nduv'a'á ñaá ná kuú nání'i ndée ná. Dión, dá nì'í rá ndí koo dátaí kuachi ra Jesús noo tã né'e choon.

³ Dá nì kaa Jesús xí'ín tã nì natii ndá'a ñóó:

—Nakuijn ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

⁴ Dá nì kaa na xí'ín dao ká tã ñóó:

—¿Ndá kían kuu kee yó kuú nání'i ndée yó? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dáka'kió iin ñayuu o ka'ání yó ná? Ka'an ndo ná nde'á —kaá na.

Tído nì iin tó'on rá kò ní ká'an. ⁵ Dá nì koo noo Jesús nì sa nde'é deen ná tã ndíta ñóó. Dá nì kixian nì kunda'í ini na sa'a rá, chî káxí ndá'o níó rá. Dá nì kaa na xí'ín tã kú'u ndá'a ñóó:

—Ná dáka ndá'on xaan.

Tá nì ndakáa ra ndá'a rá, kúú nì nduv'a vaan.

⁶ Dá nì kan'kuei tã fariseo ñóó kua'an ra. Ta nì kasá'á ndátó'on kue'é ra xí'ín ra kuendá rey Herodes ñóó ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì sa káa Jesús yu'u taño'o

⁷ Dá nì kee tuku Jesús kua'an na xí'ín tã xionoo xí'ín ná yu'u taño'o. Ta kuá'a ndá'o ñayuu ndéi kuendá Galilea xí'ín na ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea tákuei satã ná kua'an na, ⁸ xí'ín na ndéi ñoo ká'ano Jerusalén, xí'ín na ndéi kuendá Idumea, xí'ín na ndéi iin ká xoo yuta Jordán, xí'ín na ndéi ñoo Tiro xí'ín na ndéi ñoo Sidón, chî sa'á ña nì nì'í tó'on na sa'á ña'a ndato kée Jesús, sa'á ñóó kuá'a ndá'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na.

⁹ Ta kúú nì ka'an Jesús xí'ín tã xionoo xí'ín ná ña ná kenduu ra iin barco kaka na, dá ná o dándúti ña ñayuu kuá'a ñóó. ¹⁰ Chî sa'á ña nì nduv'a na na

kuá'á ñayuu, sá'á ñoó ndidaá kúu ná kú'u kátaj tá'an vej satá ná, dá kakõ'on na dá'on Jesús, dá ná nduva'a na.

¹¹ Ta tá nì xini ñaa ñayuu ñõ'o espíritu kini, ta kúu sá kuja xití ná noo Jesús. Dá nì kasá'á káyuu'ú espíritu kini ñoó, ta kaáan:

—Mii ní kúu de'e Ndios.

¹² Tído nì sa'anda Jesús choon nooán ña ná dá'a ni ka'an ndá yoo kúu ná noo ñayuu ñoó.

Dì'a nì kuu tá nì kaxi Jesús uxì uu taa kanoo xí'in ná

¹³ Ndi'i, dá nì kaa Jesús dinì iin yúku ín ñoó. Dá nì kana na ndidaá kúu taa nì nata'an ini na, ta nì natuu yati ra noo ío na. ¹⁴ Dá tein roón nì kaxi na uxì uu taa kanoo xí'in ná. Ta taa yó'o kakuu rá tanda'á Jesús ko'on dána'a to'on va'a noo ñayuu, ¹⁵ ta koo ta'ani choon noo ndá'á rá ña nduva'a ra ná kú'u, ta taó rá espíritu kini ñõ'o ini ñayuu.

¹⁶ Iin taa yó'o naní Simón. Ta nì chinaní ñaa ná Pedro. ¹⁷ Ta iin ka rá kúu de'e Zebedeo naní Jacobo xí'in ñani ra, rá naní Juan. Ta nì chinaní ñaa ná Boanerges. To'on yó'o kóni kaa de'e ña ka'ándí, chì nì'i dinì rá. ¹⁸ Ta iin ka rá naní Andrés, xí'in ra naní Felipe, xí'in ra naní Bartolomé, xí'in ra naní Mateo, xí'in ra naní Tomás, xí'in ra naní Jacobo, tá kúu de'e Alfeo, xí'in ra naní Tadeo, xí'in ra naní Simón, tá'an ra nì sá kuu kuendá tá cananista, ¹⁹ xí'in ra naní Judas Iscariote, tá'an ra nì kasandaá nì nakì'o Jesús noo ndá'á rá xini u'u ñaa. Tá nì ndi'i ñoó, dá nì ndu'u na ini iin ve'e.

Dì'a nì kuu tá nì kaa dao taa ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

²⁰ Ta tuku va kua'á ñayuu nì nditítí ñoó. Ta nì kò nóno vá Jesús kasá'an na xí'in taa xionoo xí'in ná. ²¹ Tá nì nì'í to'on na ve'e Jesús ña ndó'o na, dá nì kee na kua'an na nakuaka ñaa ná kandaka na no'o na, dá chì nì ñadana va na, ká'an ná.

²² Dá nì kaa dao taa dána'a ley Moisés, tá'an ra nì kii ñoo Jerusalén, ña Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoó vá kían nákaa ini Jesús, ta ñoó kían xí'o choon noo ná, sá'á ñoó kándéé ná taó na espíritu kini ñõ'o ini ñayuu, kaá ra.

²³ Dá nì kana Jesús taa nì ka'an dión ñoó, dá nì kasá'á ná dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in ña dána'a na, ta kaá na xí'in rá:

—¿Ndi kee ví sato'o espíritu kini taó ña mián ini ñayuu, ká'an ndó'?

²⁴ Kana'a ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'in ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. ²⁵ Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na. ²⁶ Ta kì'o dión ta'ani ndo'o ña u'u kúu noo tá ná kasá'á naá tá'an xí'in ña kéchoon nooán. Chì kasá'á ta'anda tá'an mián, dá kían o káka ká choon né'an, chì sá nì kasandaá hora ña kían ndi'i nooán.

²⁷ Ta nì iin to'on taa o kúu ku'u ve'e iin taa ndaki, ta taó rá ña'a ñõ'o ve'e ra, tá din'ó'o ká ná o kátó ñaa rá. Mián ndúsa kee ra dión xí'in rá, dá kuu taó rá ña'a ñõ'o ve'e ra. ²⁸ Mián ndaa ná ka'in xí'in ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sá'á ndi ndáa mii vá kuachi kée ñayuu, ta sa'a ndidaá kúu to'on kini ká'an ndava'a na sa'a Ndios. ²⁹ Tído ndi ndáa na ya'a ká'an ndava'a na sa'a na kúu Espíritu ñ Ndios, noón kúu na ni iin kuu ta'on o kúu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Noón kúu na iin íchì o ndóo kuachi noo Ndios —kaá Jesús.

³⁰ Dión nì kaa na, dá chì nì kaa taa ñoó ña nákaa espíritu kini ini na.

Dì'a nì kuu tá nì kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaa ná

³¹ Dá nì kasáa naná Jesús xí'in ñani na. Ta nì sá kuja na satá vé'e. Dá nì kaa na xí'in ñayuu ndéi ñoó ña ná ka'an na xí'in Jesús keta na satá vé'e.

³² Dá n̄i kaa ñayuu ndéi d̄iñ Jesús ñoó xí'ín ná:

—Naná ní xí'ín ñani ní ndíta na sat̄a vé'e nándukú ná mií ní.

³³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná kasto'on ndaāi xí'ín ndó ndá yoo kúú naná̄i, ta ndá yoo kúú ñanīi xí'ín k̄i'oi —kaá na.

³⁴ Ta kúú n̄i s̄a nde'é ná noó ñayuu ndéi noó ná ñóó. Dá n̄i kaa na:

—N̄a yó'o kúú naná̄i, kúú ñanīi, kúú k̄i'oi. ³⁵ Ch̄i ndidaá n̄a kée ñ̄a kón̄i Ndios, noón kúú ñanīi, kúú k̄i'oi, kúú naná̄i —kaá na.

4

D̄i'a kua'an ñ̄a n̄i ñakani Jesús sa'a iin t̄a x̄iti tata

¹ N̄i kasáa tuku Jesús yu'ú taño'o, dá n̄i kasá'a ná dána'a n̄a noó ñayuu. Ta sa'a ñ̄a n̄i ñataka kua'a nda'o na, sa'a ñoó n̄i kaa Jesús ini barco, kirá kánóo noó taño'o. Dá n̄i s̄a k̄o na ió n̄a ini ra. Ta ndéi ñayuu ñoó yu'ú taño'o seídó'o na. ² Dá n̄i kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ñ̄a'a xí'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá na:

³ —Kueídó'o va'a ndó ñ̄a ko'in ka'in xí'ín ndó. Iin t̄a x̄iti n̄i kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'o rá. ⁴ Ta sa'a ñ̄a n̄i koon ni'ini ra tata ñoó, sa'a ñoó dao ñ̄a n̄i kuei yu'ú ichi. Ta kúú n̄i kasáa laa, ta kúú n̄i sei vá rian. ⁵ Ta dao k̄a tata ñoó n̄i kuei tein yuu noó ndéi cháá ñó'o. Sa'a ñoó kúú yach̄i va n̄i xitaan, ch̄i ko ní kuéi ta'on ñ̄a noó kúú ñó'o ndéé. ⁶ Tído, tá n̄i x̄inkoo nd̄indii, ta kúú n̄i dii vaan. Ta sa'a ñ̄a ko'o yo'an, sa'a ñoó n̄i ichi vaan.

⁷ Ta kúú dao k̄a tata ñoó n̄i kuei tein ta'íon. Ta n̄i sa'ano dáó ñ̄a xí'ín ta'íon ñoó, sa'a ñoó n̄i kuyatá váan n̄i kee rá. Sa'a ñoó ko ní x̄i'o ta'an vaan nonján.

⁸ Ta kúú dao k̄a tata n̄i kuei noó kúú ñó'o va'a. Kúú kua'a nda'o non̄i n̄i x̄i'oan, ch̄i n̄i xitaan, ta n̄i sa'ano va'an. Ta kúú ió dao tata ñoó n̄i x̄i'o oko ux̄i non̄i. Ta dao kaan n̄i x̄i'o on̄i diko non̄i. Ta dao kaan n̄i x̄i'o iin ciento non̄i —kaá Jesús.

⁹ Dá n̄i kaa ta'ani na:

—iNdi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó! —kaá na.

Yó'o nákani Jesús ndiv̄a dáki'in tá'an na dao ñ̄a'a xí'ín to'on dána'a n̄a

¹⁰ Dá tá n̄i k̄andoo iin tó'ón Jesús iin ná, dá n̄i ndato'ón ñ̄a tá xionoo xí'ín ná xí'ín dao k̄a ñayuu ndíta yati ñoó ndi dándáki to'on n̄i ñakani na xí'ín ná ñóó.

¹¹ Dá n̄i kaa Jesús:

—Noo ndo'ó vá n̄i x̄i'o Ndios ñ̄a kandāa ini ndo ñ̄a ná'a mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído noó n̄a ko ñ̄a'a ndu'u t̄ixi ndá'a Ndios, dáki'in tá'an yu'ú dao ñ̄a'a xí'ín to'on dána'a, dá ná x̄inkoo noó ká'an tuti īi Ndios, ch̄i di'a kaan: ¹² “Ta va'ará ndidaá k̄a vian ndé'é ná, tído o kandāa ta'on ini n̄a ndi kón̄i kaaan. Ta va'ará ndidaá k̄a vian ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini n̄a, dá ná dá'a ní nandio kuéi na noó Ndios, dá k̄ian ná o k̄i'o ká'ano ini n̄a sa'a kuach̄i na.”

Nákani Jesús ndi dándáki ñ̄a n̄i ñaná'a na sa'a t̄a x̄iti tata

¹³ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko ní kandāa ta'on ini ndo ndi dándáki ñ̄a n̄i ñakanii xí'ín ndó? ¿Ndi kee ndó, dá kandāa ini ndo sa'a cháá k̄a ñ̄a'a dáki'in tá'in xí'ín to'on dána'a noo ndo, tá dáá?

¹⁴ T̄a x̄iti tata ñoó kúú t̄a xionoo dána'a to'on Ndios. ¹⁵ Ta yu'ú ichi noó n̄i kuei dao tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído tá ndi'i seídó'o naan, ta kúú kásaa ñ̄a u'u, ta díta váan to'on n̄i seídó'o na. ¹⁶ Ta tein yuu noó n̄i kuei dao k̄a tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta mií hora seídó'o naan, nátiin va'a naan x̄i'an kád̄i ini n̄a. ¹⁷ Tído ko t̄a'ón yo'an ini níó ná, sa'a ñoó ko ndíta

toon na xí'in to'on Ndios. Chì tá kásá'á ndo'o na tándó'ó, o tá kéndava'a ñayuu xí'in ná sa'á ña kándisa na to'on ñoo, ta kúu dánkoo na ña. ¹⁸ Ta tein ta'íon noo nì kuei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seíd'ó to'on Ndios, ¹⁹ tido kásá'á ná ndí'i cháá ka ini ná sa'á ña ió ñayuu yó'o, ta kátoó ná koo kuiká ná. Ta ndí'i ta'ani ini ná sa'á dao ka ña'a. Ta ndidaa ñoo kedaá xí'in ná, dá kásá'á ná ku'ichì ini ná xini ná to'on Ndios, ta kúu ná tát'o'on iin tata ko xí'o noni.

²⁰ 'Tido noño'ó va'a noo nì kuei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seíd'ó to'on Ndios xí'in ndino'o ini ná, ta kándisa naan. Dao noón kúu tát'o'on tata, ña nì xí'o oko uxì noni. Ta dao ka ná kúu tát'o'on tata, ña nì xí'o oni diko noni. Ta dao ka ná kúu tát'o'on tata, ña nì xí'o iin ciento noni, chì kée na ña kóni Ndios —kaá ná.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á ña kúu ña ndaa Ndios

²¹ Dá nì dakí'in tá'an tuku Jesús iin ka ña'a xí'in to'on nì daná'a ná, ta kaá na:

—Tá né'e yó iin íti tóon, ¿á chikani ndei yó iin kidi noón o chikani yóan tixi iin xito? Koó, iin íti tóon kánian chinóo yó ra iin noo dikó, dá ná katoon ra iin ní kúu xián. ²² Dá chì ndidaa vá ña dá'i noo ndo viti, kasandaá natuuan. Ta ndidaa vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan. ²³ Ta ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueid'ó va'a ndó —kaá ná.

²⁴ Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Kueid'ó va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, chì tát'o'on kì'o kaon ió nduu ndo natiin ndóan, kì'o dión kì'o Ndios ña noo ndo, ta kì'o cháá ka naan noo ndo o duu ña nì seíd'ó ndó. ²⁵ dá chì ná nì natiin ndisa to'on na, noón kúu ná nì'i cháá ka ña kandaq ini ná. Tido ná ko ní nátiin to'on na, noón kúu ná nandodó di'a va lú'u ña nì seíd'ó na.

Yó'o nì daná'a Jesús sa'a ndi kì'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

²⁶ Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Tát'o'on kì'o dándáki Ndios ñayuu ná kián tát'o'on ndó'o iin tata nì ch'i'i iin taa noño'ó rá, ²⁷ chì sakuáa kidi taa ñoo, ta na'a ndáko ra. Ta nduu ñoo ka'andi noo tata ñoo, ta sá sá'anoan kua'an. Tido ko kandaq ta'on ini ra ndi kuu sá'anoan. ²⁸ Dá chì mií vá ñó'o ñoo dakuá'ano ña. Dinño'ó xitaan kián yuku, dá xinkoo yokoan, dá chíti yokoan xí'in noni. ²⁹ Dá tá nì chichian, dá kua'an rá ka'anda raán, chì nì kasandaá kuu nataán vá'a raan —kaá ná.

Yó'o nì daná'a tuku Jesús sa'a ndi kì'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

³⁰ Dá nì kaa tuku Jesús:

—¿Ndi kián dáó kúu xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu ná, ká'an ndó? Ta, ¿ndá kián dakí'in tá'in xí'an, dá kandaq ini ndo sa'an? ³¹ Kián tát'o'on iin tata naní mostaza, ña kúu tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noño'ó yo. ³² Tido tá nì xitaan, ta kúu sá'ano ná'ano cháá kaan o duu dao ka yuku. Ta ná'ano nda'o ndá'an, sa'á ñoo kúu káva'a laa táka rì tixi kátian —kaá ná.

³³ Ta kì'o dión nì dakí'in tá'an Jesús kua'á nda'o ña'a xí'in to'on nì daná'a ná, kì'o kandaq ini ñayuu ñoo. ³⁴ Ta ko ní dána'a ta'on na tá ko ní sá dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ná. Tido tá nì kana xoo mií ná kua'an ná, dá nì nakani na xí'in tá xionoo xí'in ná ndi dándáki ña nì daná'a ná.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús choon noo tachì xí'in taño'o

³⁵ Tá nì kuaá kuu dáá ñoo, dá nì kaa Jesús xí'in tá xionoo xí'in ná:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

³⁶ Tá nì ndí'i nì ka'an taa xionoo xí'in ná ndisá'an xí'in ñayuu kua'á ñoo, dá nì kaa ra ini barco noo nákaa ná. Ta nì sarkuei dao ka barco noo ñó'o cháá ka ñayuu kua'an ná noo kua'an Jesús. ³⁷ Ta kúu noo kua'an ná ñoo nì kasá'á

vá kána tachí déen. Sa'á ñoo ñi kaśá'a kokee takuij ini barco ñoo. Ta kúu sa kua'an kutí vá ini ra xí'in takuij. ³⁸ Ta kúu káandu'u Jesús kidi na ini ra noo nonó chí satá di'a ra. Ta yí'i iin dá'on ñi na káandu'u ná.

Dá ñi dandóto ñaa tá xionoo xí'in ná ñoo, dá kaá ra:

—¡Maestro! ¿Á ko sa'áni ta'on ni mií ní ña kuuo?

³⁹ Dá ñi ndakuin ndichi Jesús. Dá ñi sa'anda na choon noo tachí xí'in taño'o, ta kaá na:

—¡Katuul! Tádi kooón.

Ta kúu ñi sa tuu va tachí, ta ñi nakáa tádi vá taño'o.

⁴⁰ Dá ñi kaa na xí'in taño'o:

—Ta, ¿ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándeé ta'on iní ndo yu'u, ndani?

⁴¹ Kúu ñi yu'ú nda'o ra. Dá ñi kaśá'a rá ndátó'on tá'an rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chí nda tachí xí'in taño'o seídó'o choon sa'anda na? —kaá ra.

5

Di'a ñi kuu tá ñi taó Jesús espíritu kini ñó'o ini iin taq

¹ Dá ñi saq na iin ka xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara di'a. ² Dá tá ñi noo na barco ñoo, dá ñi keta iin taq ñó'o espíritu kini ini káo noo ñó'o ndii vei ra ñi ñaa rá. ³ Dá chí ini káo noo ñó'o ndii ñoo ió ra. Ta ni iin tó'on ñayuu ko kándeé ko'oni ñaa ná, ta ni cadena ko kándeé kandiko ra, ⁴ chí sa kua'a vá ta'ándá so'óni na sa'a rá xí'in ndá'a rá xí'in cadena, xí'in kaa viti. Tído vaá óon va kándeé rá dákuáchi ra cadena ñoo, ta sa'ándá ra kaa ñoo, chí ndakí nda'o ra. Ta ni iin tó'on ña'a kée ñayuu ko kándeé xí'in rá. ⁵ Ta nduu ñoo xionoo ra ñi yúku káyu'ú rá xí'in tein káo ndii ñoo, ta dárkue'e ra mií rá xí'in yuu.

⁶ Ta kúu xíká vá ñi xini ra ña vei Jesús. Ta kúu ñi kancono ra ñi saq ra ñi sa kuin xití rá noo ná. ⁷ Ta kúu ñi'í nda'o ñi káyu'ú espíritu kini nákaa ini ra, ta kaáan:

—¿Ndi kían ndó'o ní xí'in yu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios ndáya'i? ¡Noo mií Ndios seí nda'í noo ní ña ná dá'a ní dándó'o naní ní yu'ú!

⁸ Dión ñi kaáan, chí di'a ñi kaa Jesús xí'an:

—¡Espíritu kini, dáyaq taq xaan!

⁹ Dá ñi ndato'on ñaa Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá ñi kaa espíritu kini ñoo:

—Legión naní, chí kua'a nda'o kúu ndu'u.

¹⁰ Dá ñi seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ní tanda'a ñaa ná ko'an iin ka xían.

¹¹ Ta yati yúku iin ñoo ñó'o kua'a nda'o kochí sásá'an rí. ¹² Dá ñi seí nda'í espíritu kini ñoo noo Jesús:

—Konó ní ná ko'on ndu ndu'u ndu ini kochí káa —kaáan.

¹³ Dá ñi sonó Jesús noqán. Dá ñi kanquei espíritu kini ñó'o ini taq ñoo. Dá ñi sa'an ñi ndu'an ini kochí ñoo. Ta kúu rí táto'on uu mil. Kúu ñi taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an rí yu'ú da'o. Dá ñi kuei ndava'a rí ini taño'o ñoo. Ta kúu ñi kandaa rí, dá ñi xí'í rí.

¹⁴ Dá ñi kee ndidaá taq ndáka kochí ñoo taxí tá'an ra kua'an nó'o ra kastó'on ra xí'in ñayuu ndéi ñoo ra, xí'in na ndéi yúku sa'a ña ñi kuu dión. Dá ñi kanquei ñayuu ñoo kua'an na kande'é ná ndi kían ñi kuu. ¹⁵ Tá ñi saq ñayuu ñoo noo ñi Jesús, dá ñi xini na ña ió taq sa ndo'o ñi sa kee kua'a nda'o espíritu kini ñoo. Ta kúu sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta saq iin taq ió va'a kúu rá. Ta kúu ñi yu'ú nda'o na.

16 Ta ñayuu n̄i xini ñā n̄i kuu dión kúu nā n̄i ñakani xí'ín dao k̄a ñayuu ñā n̄i ndo'o t̄a n̄i s̄a ño'o espíritu kini ñoo xí'ín ñā n̄i ndo'o kochí ñoo.

17 Dá n̄i kasá'á ná seí nda'í nā noḡ Jesús ñā ná ko'on nā iin k̄a xían. 18 Tá kua'an Jesús kaa na ini barco ñoo, dá n̄i seí nda'í t̄a n̄i s̄a ño'o espíritu kini ñoo noḡ ná ñā ná konó ná ko'on r̄a xí'ín ná. 19 Tído k̄o ní xiiin ta'on na. Dá n̄i kaa nā xí'ín r̄a:

—Nandió ko'on kua'án nó'on ve'ón noḡ ndéi tá'ón, ta nakanón xí'ín ná sa'a ndidaá ñā ná'ano n̄i kee sato'o yo Ndios xí'ón, ta nakani ta'ánón xí'ín ná táto'on k̄i'o n̄i ku'u'ú ini nā sa'on —kaá nā.

20 Dá n̄i nakí'in ra kua'an nó'o r̄a. Ta kúu n̄i kasá'á rá nákani ra sa'a ñā ndato n̄i kee Jesús xí'ín rá noḡ ñayuu ndéi kuendá Decápolis. Ta ndidaá nā n̄i seídó'o ñā n̄i ñakani ra, kúu n̄i naá nda'o ini nā.

Di'a n̄i ndo'o de'e di'í iin t̄a nani Jairo xí'ín ñā n̄i ndo'o iin ñā'a ndó'o kue'e tái n̄i

21 Dá n̄i ch̄ika'anda Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná kua'an nā iin k̄a xoo taño'o. Ta kúu s̄a kuá'á nda'o ñayuu n̄i ñataka ndéi yu'ú taño'o ñoo. Tá n̄i noo Jesús ini barco, dá n̄i sa kuíin na íin na yu'ú taño'o ñoo. 22 Dá n̄i kasá'a iin t̄a nani Jairo, tá'an r̄a dándáki ve'e noḡ ñataka nā Israel ndéi ñoo ñoo. Tá n̄i xini r̄a Jesús, kúu n̄i s̄a kuíin x̄ití rá noḡ ná. 23 Dá n̄i kasá'á rá seí nda'í r̄a noḡ ná, ta kaá r̄a:

—S̄a xí'í va de'e di'í. Nakí'í ní ná ko'o chinoo ní ndá'a ní sat̄a xí, dá ná nduva'a xí, dá ná o kúu xí.

24 Dá n̄i kee Jesús kua'an nā xí'ín rá. Ta kuá'á nda'o ñayuu n̄i kee kua'an xí'ín ná, ta dándútí ná Jesús kua'an nā. 25 Ta tein ñayuu kuá'á ñoo nákaa iin ñā'a ndó'o kue'e tái n̄i, ta s̄a n̄i xino ux̄i uḡ kuia ndó'án dión. 26 Ta s̄a ndo'o nda'o niman, ch̄i noḡ kuá'á nda'o t̄a k̄etátá n̄i sa'an. Ta s̄a n̄i dandí'í vaán di'ón né'e va'án n̄i ch̄iya'avián r̄a k̄etátá ñoo. Tído ní iin tó'ón ta'on ra k̄o ní kándéé nduva'an. V̄i'í k̄a v̄i ndó'án.

27 Tído tá n̄i kandaá inian ñā kándéé Jesús nduva'a na nā kú'u, dá n̄i ndundéán n̄i ku'án tein ñayuu kuá'á ñoo. Dá n̄i ñatuu yatián sat̄a Jesús, ta kúu n̄i k̄ako'on ndá'an dá'on ná. 28 Dión n̄i keeán, dá ch̄i n̄i ñakani inian ñā sav̄a'a rá dá'on óon Jesús ná k̄ako'án, ta kúu nduva'a vaán. 29 Ta kúu v̄ití'ón di'a va n̄i ñatuu n̄i ñoo. Ta kúu n̄i kandaá inian ñā n̄i nduva'a vaán noḡ kue'e ndó'án.

30 Ta kúu n̄i kandaá va ini Jesús ñā n̄i nduva'a iin ñayuu n̄i kee ndé'e ná. Dá n̄i ñandió k̄o na n̄i s̄a nde'é ná noḡ ñayuu kuá'á v̄ei sat̄a ná ñoo. Dá n̄i ndato'ón ñāa ná:

—¿Ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a dá'amái?

31 Dá n̄i kaa t̄a xionoo xí'ín ná ñoo:

—Nde'é vá mií ní, dión v̄i ñayuu kuá'á v̄ei yó'o dándútí ñāa. S̄a'á ñoo, ¿ndiva'a ndátó'ón ní ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a ñāa?

32 Tído n̄i s̄a nde'é va'a Jesús noḡ ndidaá ñayuu ñoo, dá ná kande'á ndá yoo n̄i k̄ako'on ñāa. 33 S̄a ná'a vá ñā'a ñoo ñā n̄i nduva'an sa'a ñā n̄i k̄ako'án dá'on Jesús. Ta va'ar̄a yu'úan, ta ndéi ñinoán, tído n̄i sa'an n̄i s̄a kuíin x̄itíin noḡ ná, ta n̄i ñakani ndaagan xí'ín ná ñā n̄i keeán.

34 Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—De'e di'í, n̄i nduva'ón sa'a ñā kándéé inóon yu'u. Ta viti, kua'án nó'on ve'ón xí'ín ió va'a inóon, ch̄i n̄i nduva'ón noḡ kue'e n̄i s̄a ndo'ón.

35 Ta kúu ká'an jíó Jesús íin na, kúu s̄a n̄i kasá'a va dao t̄a n̄i kii ve'e Jairo, tá'an r̄a dándáki ve'e noḡ ñataka nā ñoo ñoo. Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jairo ñoo:

—S̄a n̄i xí'í va de'e di'í ní. Ná dá'a k̄a ní dáta'án ní maestro xaan.

³⁶ Tá n̄i seídó'o Jesús ñ̄a n̄i ka'ʼan r̄a dión, dá n̄i kaa n̄a xí'ín Jairo:

—O s̄a yú'óon. S̄ava'a yu'u kandeé inóon —kaá n̄a.

³⁷ Ta kúu k̄o ní sónó ta'on Jesús noo dao k̄a ñ̄ayuu ñ̄a ko'on n̄a xí'ín ná ve'e ʼtaʼa ñ̄oo, s̄ava'a Pedro xí'ín Jacobo xí'ín ñ̄ani r̄a naní Juan va ndáka na kua'ʼan n̄a. ³⁸ Dá tá n̄i saʼa n̄a n̄i ku'u na ve'e Jairo, kúu n̄i xini n̄a ñ̄a nína vaʼa nda'o ñ̄ayuu ndé'í n̄a ndéi na, ta nda'í káyu'u ná sa'a tadi'í ñ̄oo. ³⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nína vaʼa téi ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'í téi ndo ndéi ndó? Ch̄i k̄o ní xí'í ta'on x̄i, k̄id̄i va x̄i —kaá n̄a.

⁴⁰ Tído n̄i sak̄i ndaa va ñ̄aa ñ̄ayuu ñ̄oo. Dá n̄i sa'anda Jesús choon ñ̄a ná kankuei ndidaa ná sata vé'e. Dá n̄i kana na tatá tadi'í ñ̄oo xí'ín naná x̄i xí'ín ndin on̄i k̄a ʼtaʼa ndáka na kua'ʼan n̄a ñ̄oo. Dá n̄i ku'u na noo kándu'u x̄i. ⁴¹ Dá n̄i tiin Jesús ndá'a x̄i. Dá n̄i kaa n̄a:

—Talita, cumi —kaá n̄a. To'on yó'o kóni kaa: Di'í ló'o, ká'ín xí'ón, ndakoo.

⁴² Ta kúu viti'ón di'a vá n̄i ndakoo x̄i. Ta kúu n̄i kasá'a x̄ika x̄i xiónoo x̄i. Ta ux̄i uʼu kuia'á ió x̄i. Tá n̄i xini ñ̄ayuu ñ̄oo, kúu n̄i naá nda'o iní n̄a. ⁴³ Tído n̄i sa'anda Jesús choon noo ná ve'e x̄i ná o s̄a nákani na xí'ín ní iin tó'on ñ̄ayuu sa'a'á ñ̄a n̄i kuu dión. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ná ñ̄a ná k̄i'o na ñ̄a'a kasá'an x̄i.

6

Di'a n̄i ndo'o Jesús tá n̄i nandió koo na n̄i nasáa n̄a ñ̄oo Nazaret

¹ Dá n̄i keta Jesús ñ̄oo ñ̄oo, dá n̄i kee na kua'ʼan nó'o ná ñ̄oo mií ná, ta tákuei ñ̄aa ʼtaʼa xiónoo xí'ín ná kua'ʼan r̄a. ² Tá n̄i kasanda kuu náni'í ndé'e n̄a Israel, dá n̄i ku'u na ini ve'e noo náta na ñ̄oo ñ̄oo. Dá n̄i kasá'a ná dána'a n̄a. Ta ndéi kua'á nda'o ñ̄ayuu seídó'o ñ̄aa ná, ta n̄i naá vá ini n̄a ndé'e ñ̄aa ná, ta kaá n̄a:

—¿Ndeí n̄i kat̄i'a ʼtaʼa káa ñ̄a dána'a r̄a? ¿Ndeí n̄i ni'í ʼtaʼa káa ñ̄a ndichí ná'á rá, xí'ín ñ̄a kándéé rá kée ra ñ̄a ndato xí'ín ñ̄ayuu? ³ ¿Á o duú ʼtaʼa túxi yíto vá kúu r̄a káa, ch̄i de'e María kúu rá, ta ñ̄ani r̄a kúu Jacobo xí'ín José, xí'ín Judas, xí'ín Simón viti? ¿Á o duú k̄i'o r̄a káa ndéi tein yó yó'o? —kaá ñ̄ayuu ñ̄oo.

Sa'a'á ñ̄oo k̄o ní nákoní ñ̄aa ná.

⁴ Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndeí kúu mií vá ió ñ̄a'ñó'o ñ̄ayuu noo ndu'u, n̄a kúu profeta. Tído n̄a ñ̄oo mií ndú, xí'ín n̄a kúu tá'an ndu, xí'ín n̄a ve'e ndu, noón di'a kúu n̄a káñ'ó'o ñ̄aa —kaá n̄a.

⁵ Sa'a'á ñ̄oo k̄o ní kúu ta'on kee na ñ̄a'a ná'ano xí'ín n̄a ñ̄oo mií ná, s̄ava'a sata dao n̄a ku'u vá n̄i ch̄inóo na ndá'a ná, dá n̄i nduva'a na. ⁶ Kúu n̄i naá vá ini Jesús xini n̄a, ch̄i k̄o ní xini ta'on n̄a ñ̄oo mií ná kandisa ñ̄aa ná. Dá n̄i kee na kua'ʼan n̄a. Dá n̄i kasá'a ná xiónoo na dána'a n̄a dao k̄a ñ̄oo ñ̄o'o yati ñ̄oo.

Yó'o n̄i sa'anda Jesús choon noo ʼtaʼa xiónoo xí'ín ná ñ̄a ko'on r̄a dána'a r̄a to'on va'a sa'a Ndios

⁷ Tá n̄i ndi'í, dá n̄i kana na ndin ux̄i uʼu ʼtaʼa xiónoo xí'ín ná ñ̄oo. Dá n̄i kasá'a ná tánda'a ná uʼu rá uʼu r̄a kua'ʼan r̄a kanoo ra dána'a r̄a. Ta n̄i x̄i'o na choon noo rá ñ̄a kandeé rá taó rá espíritu kini ñ̄o'o ini ñ̄ayuu. ⁸ Ta n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ni iin ñ̄a'a o s̄a kóo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi. S̄ava'a iin tó'on yíto, kirá katuu va ndó, kane'e ndó ko'on ndo. O s̄a káne'e ndó léka ndo, ni pan, ta ni di'ón o s̄a káne'e ndó ko'on ndo. ⁹ S̄ava'a ndisa yí'í ndó kay'í ndó ko'on ndo, ta ná dá'a ni kane'e ndó iin k̄a kotó nadaon ndó —kaá n̄a.

¹⁰ Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ta ndi ndáa míí vá ve'e nì saà ndo nì ku'u ndó, sava'a ñoo ni kandeí ndó nda ná kasandaá kuú kankueí ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ¹¹ Tído tá nì saà ndo iin ñoo noq ko ní xín na natiin va'a na ndo'ó, ta ko ní xín na kueid'ó na to'on dána'a ndo, dá kían tá kua'an ndo kankueí ndó ñoo ñoo, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xini ná na ñoo ñoo. Míían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuú keyiko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini nì sa ndei ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra —kaá na.

¹² Dá nì kee ra kua'an ra. Dá nì kasá'á rá kásto'on ra xí'in ñayuu ña ná nandikó ini ná sa'a kuachi kée na. ¹³ Ta kúu kua'á nda'o espíritu kini nì taó rá, ta nì chikodó rá sití diní kua'á na kú'u, dá nì nduva'a na.

Di'a nì kuu tá nì xí'i Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹⁴ Kúu nì ni'í tó'on rey Herodes sa'a Jesús, dá chī ndei kúu míí vá ká'an ñayuu sa'a ná. Chī dao ñayuu ñoo kaá di'a: “Nì nataki va Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ta noón kúu Jesús, sa'a ñoo kándéé ná kée na ña'a ndato.” ¹⁵ Ta dao ka na kaá ña profeta Elías kúu ná. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin profeta, o ndá ndi kuu kúu ná iin profeta nì sa io sa na'a, kaá na.

¹⁶ Tído tá nì seid'ó rey Herodes ñoo ña ká'an na dión, dá nì kaa ra:

—Taa yó'o kúu Juan, tá'an ra nì sa'anda yu'u diko. Tído nì nataki va ra.

¹⁷ Dión nì kaa Herodes, chī míí rá nì sa'anda choon, dá nì tiin soldado Juan. Dá nì so'oni ñaa rá xí'in cadena. Dá nì chikáa ñaa rá ve'e kaa, chī k'i'o dión kóni Herodias, ña nì sa kuu ñadi'í ñani ra naní Felipe, tído nì naki'in ñaa rá kakuuán ñadi'í ra. ¹⁸ Ta sa'a ña nì kaa Juan xí'in rá ña kuachi ká'ano kían ña ió ra xí'in ñadi'í ñani ra, ¹⁹ sa'a ñoo nì xini u'u ñaa Herodias, ta kónian ka'ani ñaaán. Tído ko ní'í ta'an vaán ndí keeán, dá ná kuu Juan, ²⁰ dá chī yu'u va Herodes ka'ani ñaa rá, chī ná'a vá rá ña tá ndaa, tá kéchóon noq Ndios kúu ná. Sa'a ñoo ndaa vá ñaa rá noq Herodias. Ta va'ará nì kutúu ini ra nì kee to'on nì ka'an na, tído katóo ra kueid'ó ñaa rá.

²¹ Ta tein víko nì na'xin Herodes kuia rá, dá nì ni'í Herodias ndí keeán, dá kuu Juan. Chī nì nataka taa dándaki xí'in Herodes, xí'in taa sa'ándá choon noq soldado, xí'in ndidaá taa ndáya'i nì kii chí kuendá Galilea, ta ndei ra sás'an ra xí'in Herodes. ²² Ta kúu ñoo nì ku'u de'e di'í Herodias. Dá nì sarsá'á xí. Ta kúu nì nata'an ini Herodes nì kee xi, ta nì nata'an ta'ani ini ndidaá tá ndei sás'an xí'in rá ñoo. Dá nì kaa rey Herodes ñoo xí'in xí:

—Tá ná kakon ndí kuú míí váan kónon noqí viti, ta kúu k'i'o vei ña noqon —kaá ra.

²³ Dá nì xí'o ra to'on ra noq xí, ta kaá ra:

—Míían ndaa ndisa k'i'oi ndidaá míí vá ña'a xíkon noqí, chī ióí k'i'oi nda iin ñe'e noq dándakii noqon —kaá ra.

²⁴ Dá nì keta xi kankono xi kua'an xī ndato'ón xí naná xi Herodias:

—¿Ndí kían kakaj viti?

Dá nì kaa naná xí:

—Kua'an kakon diní Juan, tá sa dakódo ndúta ñayuu —kaáan.

²⁵ Dá kankono xi nì ndu'u tuku xi noq ió rey Herodes. Dá nì kaa xí xí'in rá:

—Viti'ón kuii kóni yu'u ña k'i'o ní iin ko'o ná kakaá diní Juan, tá sa dakódo ndúta ñayuu, noqí.

²⁶ Kúu nì kunda'í nda'o ini ra, tído sa'a ña nì xí'o ra to'on ra noq xí, ta sa'a ña nì seid'ó taa ndei xí'in rá ña nì ka'an ra dión, sa'a ñoo ko ní kúu ta'on kaa ra ña ko. ²⁷ Ta kúu viti'ón nì sa'anda ra choon noq soldado ra ña ná ko'on ra ka'anda ra diko Juan, ta ná kane'e ra diní ná kii ra. ²⁸ Dá nì sa'an taa ñoo nì sa'anda ra diko Juan noq nákaa na ini ve'e kaa. Dá nì chikáa ra diní ná ini iin

ko'o né'le raan ni kasáa ra. Dá ni xi'o raan noo tadi'i ñoo. Dá ni xi'o xian noo naná xi Herodias.

²⁹ Tá ni ni'i t'olon ta xionoo xi'in Juan ña ni xi'i na, dá ni sa'an ra ni naki'in ra yiki koño na. Ta né'le raan ni sa'an ra ni dandúxi ra.

Dì'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an o'on mil ta

³⁰ Dá ni naki'in tá'an tuku ta xionoo xi'in Jesús xi'in miú ná. Dá ni kasá'a rá nákaní ra xi'in ná sa'a ndidaá kúú ña ni kee ra, xi'in sa'a ndidaá ña ni daná'a ra noó ni sa'an ra.

³¹ Dá ni kaa na xi'in rá:

—Nakíi ndo, ná ko'o iin ka xían nani'i ndéé yo noó ko iin ndéi.

Díon ni kaa na, dá chi kúú kua'an, kúú vei kúú kua'a nda'o ñayuu kasaá na noo Jesús, sa'a ñoo ko nóno vá ná kasá'an na. ³² Dá ni kaa na xi'in ta xionoo xi'in ná ini iin barco, dá ni kanxoo na kua'an na iin xían noó ko iin ndéi. ³³ Tído kua'a vá ñayuu ni xini ña kua'an na, ta ni nakoni va na Jesús. Ta kúú ni kee ñayuu ndéi ndidaá kúú ñoo ñó'o yati ñoo xika sá'a ná kua'an na ni'i ñaá ná. Ta kúú sa ndéi di'a va ñayuu ñoo ndáti na tá ni sa Jesús. ³⁴ Dá tá ni keta Jesús ini barco ñoo, kúú ni xini na ña kua'a nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúú ni ku'u nda'o ini na sa'a ná, chi ndéi na táto'on ndéi léko, kirí ko iin ndáka, kí'o díon ndéi na. Dá ni kasá'a Jesús dána'a na kua'a nda'o ña'a noó ñayuu kua'a ñoo.

³⁵ Dá tá ni ini, dá ni natuu yati ñaá ta xionoo xi'in ná. Dá ni kaa ra xi'in ná:

—Ko ta'on ve'e ndíta yati yó'o, ta sa ni ini va. ³⁶ Ka'anda ní choon noó ñayuu yó'o ña ná ko'on na ve'e túu ndíta káa xi'in ñoo kuálí túu ñó'o káa, dá ná kuiin na ña'a kei ná, chi ko ta'on ña'a kei ná yó'o.

³⁷ Dá ni kaa Jesús xi'in rá:

—Kí'o ni miú ndó ña'a ná kasá'an na.

Dá ni kaa ra:

—¿Á kóni ní ña ko'on ndu kuiin ndu pan xi'in di'on, kí'o ní'i ñayuu kéchóon na uú ciento kuu, dá kí'o nduan noo ná kasá'an na?

³⁸ Dá ni kaa Jesús:

—¿Ndidaá pan né'le va'a ndó? Kua'an ndo kande'é ndó.

Dá ni sa'an ra ni sa nde'é rá. Dá ni kaa ra xi'in ná:

—O'on kúú pan, ta uú kúú tiyaká —kaá ra.

³⁹ Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kande'i tá tu'u tá tu'u na noo itá kuii ñoo.

⁴⁰ Dá ni sa ndéi ñayuu ñoo. Táto'on iin ciento kúú iin iin tu'u na, ta dao ka tu'u kúú uú diko uxí. ⁴¹ Dá ni tiin Jesús ndin o'on pan xi'in ndin nduu tiyaká ñoo. Dá ni nane'le noo ná chí induú. Dá ni naki'o na ndiv'éle noo Ndios. Dá ni sa'anda na pan ñoo. Dá ni xi'o naan noó ta xionoo xi'in ná. Dá ni dasá raan noo iin rá iin ñayuu ñoo. Díon ta'ani ni kee na xi'in ndin nduu tiyaká ñoo.

⁴² Dá ni sasá'an ndidaá ñayuu ñoo nda ni ndinoo va'a ini na. ⁴³ Tá ni ndi'i, dá ni dakúti ta xionoo xi'in Jesús uxí uú tiyika xi'in tá'i pan, xi'in tá'i tiyaká ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoo. ⁴⁴ Ta o'on mil ni sa kuu ta ni sasá'an ni kee Jesús.

Dì'a ni kuu tá ni xika Jesús noó taño'o

⁴⁵ Tá ni ndi'i, dá ni sa'anda Jesús choon noó ta xionoo xi'in ná ña ná kaa ra ni barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra noó taño'o, dá ná sa ra ñoo naní Betsaida. Dá ni kandoo Jesús ni ka'an na ndisá'an xi'in ñayuu kua'a ñoo. ⁴⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an na ndisá'an, dá ni kee na kua'an na diní iin yúku iin ñoo ka'an na xi'in Ndios.

⁴⁷ Tá sá nì kuaá vá, ta kúú duú nì ta'ì dáo ió barco noo ñó'o tãa xionoo xí'ín ná ñóo kua'an ra noo taño'o. Ta kúú nákaa iin tó'ón jí vá Jesús noño'o. ⁴⁸ Kúú nì xini ná ña ndó'o níó rá dákaka ndá'a rá barco ñóo, chì kána ndá'o tachì chí xoo noo kua'an ra.

Dá tá nì kundikí, kúú nì kuyati Jesús noo kua'an ra, chì xíka sá'á ná kua'an na noo takují ñóo, ta sá yá'a na kua'an na chí noo. ⁴⁹ Tído tá nì xini ra ña xíka Jesús kua'an na noo takují ñóo, dá nì ka'an rá ña kúú ná iin í'íná. Sa'á ñóo nì'í ndá'o nì kayu'ú rá, ⁵⁰ chì ndidaá vá rá nì xini ñaá, ta kúú nì yu'ú ndá'o ra. Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. O sá yu'ú ndo, dá chì mií vá yu'ú kúúí —kaá na.

⁵¹ Dá nì kaa na ini barco noo ñó'o ra ñóo. Ta kúú nì sa tuu vá tachì ñóo. Kúú nì náá vá iní ra, ta nì yu'ú ra, ⁵² dá chì kó kándaá jí vá ini ra ndi dándákí ña ndato nì kee na nì dandukua'a ná pan ñóo, chì ndadí jí vá ñaxintóni rá.

Dì'a nì kuu tá nì nduyá'a Jesús na kú'u ndéi kuendá Genesaret

⁵³ Dá tá nì ndi'í nì chika'anda na noo taño'o, dá nì saa na noo kúú kuendá Genesaret. Dá nì so'oní na barco yu'ú taño'o. ⁵⁴ Tá nì kankuei na ini barco ñóo, ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñóo nì ñakoni ñaá. ⁵⁵ Ta kúú nì taxi tá'an ñayuu ñóo iin rá iin ñóo nì sa'an na nì ñaki'in na ñayuu kú'u kándodó noo xító né'e na nì saa na noo nì kandaá ini ná nákaa Jesús.

⁵⁶ Ta ndei kúú mií vá noo kásandaá Jesús, ñoo kuálí o ñoo ná'ano o yukú ichí kián, ta kúú chíndei ñayuu ñóo na kú'u ná yu'ú íchi, ta séi nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dákó'on ndá'a ná yu'ú kotó na. Ta kúú ndidaá vá na nì dákó'on ndá'a yu'ú kotó na nì nduyá'a.

7

Yó'o nì daná'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni tãa

¹ Kúú nì natuu yati tá fariseo xí'ín dao tãa dána'a ley Moisés noo Jesús. Ta tãa yó'o kúú rá nì kii ñoo Jerusalén. ² Kúú nì xini ra ña kó ní nákata ta'on tãa xionoo xí'ín Jesús ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an ra. Chì kó ní kée ra tátó'on kú'o nì daná'a tã sá'ano ñoo rá tá sata. Sa'á ñóo nì datá'í kuachi ñaá rá, ³ dá chì tã fariseo xí'ín ndidaá kã na Israel tíin toon na tátó'on nì sã kee tã sá'ano ñoo na tá sata, chì dinño'ó kánian nakata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an na. ⁴ Tá dión ta'ani kée na tá ndúsaá na sá'an na noo yá'í, chì kó sásá'an ta'on na tá ná o nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó. Ta ió kua'á kã ví ña'a kée na tátó'on nì daná'a tã sá'ano ñoo na, chì nákata ta'ani na vaso na xí'ín ñaño'ó, xí'ín tindo'o ná, xí'ín kó'o kãa na, xí'ín kúdi na.

⁵ Sa'á ñóo nì ndátó'ón tã fariseo xí'ín tã dána'a ley Moisés ñóo Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndivá'a kó kée tã xionoo xí'ín mií ní tátó'on nì daná'a tã sá'ano ñoo yó tá sata? Chì kó nákata ra ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an ra.

⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tãa uu noo vá kúú ndo'ó. Ndaa va nì ka'an profeta Isaías sa'a ndo'ó, chì dì'a nì taa na:

Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'ú xí'ín yú'u óon va na,

tído xí'ín níó ná, kó kóni ta'on na yu'ú.

⁷ Kó ndáya'í ta'on ña ndáño'o na yu'ú,

dá chì ña dána'a na kúú ña nì ndaki ini ñaxintóni tãa va,

ta ká'an na ña choon nì sa'anda Ndios kián.

⁸ Chì ndo'ó kúú na dánkoo xoo choon sa'ándá Ndios, ta ndi'í cháá kã ini ndo kée ndó choon sa'ándá tãa, chì ndi'í ndá'o ini ndo nákata ndó tindo'o ndo, xí'ín

vaso ndo, ta ndi'i ta'ani ini ndo kée ndó cháá ka ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o.

⁹ Dá ñi kaa ta'ani na:

—Chí dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndi'i cháá ka ini ndo kée ndó choon ñi ndaki ini mií ndó. ¹⁰ Dá chí di'a kaá ley Moisés: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'in noo naná ndó”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ñi ya'a ñi ka'an ndava'a xí'in tatá na o xí'in naná na, na yó'o kúu na kánian kuu.” ¹¹ Tído ndo'ó kúu ra ká'an ña kuu va ka'an iin ñayuu xí'in tatá na, xí'in naná na: “O kúu ta'on chindeéi mií ní xí'in ña'a né'e va'i, chí sa ñi ka'in ña ki'oi ña noo Ndios.” ¹² Ta ndo'ó kúu ra ká'an ña ndi ndáa na ká'an dión, noón kúu na ko káni kaan ña chindee ná tatá na xí'in naná na. ¹³ Ta dión kée ndó dátúú ndó choon ñi sa'anda Ndios xí'in ña ñi ndaki ini mií ndó. Ta kuá'a ka ví ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o kíán kée ndó —kaá Jesús xí'in rá.

¹⁴ Dá ñi nandi'ó koo Jesús ñi kana na ñayuu kuá'a ñoó, dá ñi kaa na:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, dá katóni va'a ini ndo. ¹⁵ Ni iin ña'a sei ndo ko dáyakó ñaá noo Ndios, chí ña kini kánkuei ño ndo, ñoó vá kíán dáyakó ndo'ó noo Ndios. ¹⁶ Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, dá kíán kueídó'o va'a ndó —kaá na.

¹⁷ Dá ñi kana xoo na tein ñayuu kuá'a ñoó. Dá ñi ku'u na ini iin ve'e. Dá ñi ndato'on ñaá taa xionoo xí'in ná ndi dándaki to'on ñi dak'in tá'an na ñi ka'an na xí'in ñayuu ñoó. ¹⁸ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Á dión ta'ani ko kátóni ta'on ini ndo'ó? ¿Á ko kandaá ta'on ini ndo ña ni iin ña'a sei ñayuu ko dáyakó ñaá noo Ndios? ¹⁹ Dá chí o duú níó ná kokee ña'a sei na. Ini tixi va na kua'an. Ta kúu tá ñi ndi'i, dá kua'an na satá vé'e tatá naan.

Dión ñi kaa Jesús, dá ná kandaá ini ra ña ni iin ña'a sei yo ko dáyakó ñaá noo Ndios.

²⁰ Ta ñi kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—Ña kini kánkuei ini níó ñayuu, ñoó vá kíán dáyakó ñaá noo Ndios. ²¹ Dá chí nda maá ini níó vá ná vei ña kini nákanini ini na kee na, dá kee na kuachi xí'in na ko kúu ñadi'i na o yíí ná, ta kée na ña ka'an noo xí'in ñíí ná, ta sa'ání ná ñayuu, ²² ta kí'in kuí'íná ná ña'a, ta kátóo na ña'a ió noo dao ka na, ta ió ña xíxi ini na, ta ndúkú ná ña dándá'i na dao ka ñayuu, ta ni lú'u ví ko chítuu ini na kée na ña kini, ta u'u ini na, ta ndéine'e tá'an na, ta chindaya'i na mií ná, ta kúu ná na ko xíka'an noo. ²³ Ta ndidaá ña yó'o kíán kánkuei nda maá níó ná, ta dáyakó ñaá noo Ndios.

Dí'a ñi kuu tá ñi nduva'a Jesús de'e di'i iin ñá'a tukú

²⁴ Dá ñi keta Jesús ñoo ñoó, dá ñi kee na kua'an na xí'in taa xionoo xí'in ná chí kuendá ñoo Tiro xí'in ñoo Sidón. Tá ñi saá na ñoó, dá ñi ku'u na ini iin ve'e, chí ko kóni ta'on na ña kandaá ini ñayuu ña ní kasáa na ñoo ñoó. Tído ko ní kúu ta'on chide'e na, ²⁵ dá chí yachi vá ñi kandaá ini iin ñá'a ña ió na ñoó. Ta nákaa iin espíritu kini ini de'e di'áan. Ta kúu ñi kasáaan noo nákaa Jesús, kúu ñi sa kuíin xitíán noo ná. ²⁶ Ta kúuán iin ñá'a ká'an to'on griego, chí iin ñoo nákaa chí kuendá Sirofenicia di'a kúu ñooan. Dá ñi sei nda'i ña noo Jesús ña ná taó ná espíritu kini nákaa ini de'e di'áan. ²⁷ Dá ñi kaa Jesús xí'án:

—Konó ná kasá'an takuáli nda ná ndinoo va'a ini xi, dá chí ko vá'a ta'on kuu ndaa yo pan noo ndá'a xí, ta ki'io yóan noó tina.

²⁸ Dá ñi kaa ñá'a ñoó xí'in ná:

—Ndaá ká'an ní, tatá. Tído sei va tina yúchi pan, ña kuéi tji mesa kée takuáli.

²⁹ Dá ñi kaa Jesús xí'án:

—Va'a ni ka'on, sa'á ñoo kua'an nó'o ve'ón viti, dá ch̄i s̄a ni keta va espíritu kini ña ni sa káa ini de'e di'oon kua'an —kaá na.

³⁰ Dá ni keeán kua'an nó'an. Tá ni ñasáan ve'án, kúu s̄a kándu'u va'a va de'e di'áan noo xito, ch̄i s̄a ni keta va espíritu kini ña ni sa káa ini xi kua'an.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin t̄a ko táj do'o, ta ká'an tata ra

³¹ Dá ni keta Jesús noñó'o kuendá ñoo Tiro di'a. Dá ni ch̄ika'anda na ñoo Sidón xí'in ñoo ñó'o chí kuendá Decápolis kua'an na. Dá ni ñasáa na yu'ú t̄año'o naní Galilea. ³² Ta ñoo ndáka dao ñayuu iin t̄a ko táj do'o, t̄a ká'an tata ni saá na. Dá ni seí nda'í na noo Jesús ña ná chinóo na ndá'a ná din̄i rá, dá ná nduva'a ra.

³³ Dá ni taó xoo Jesús t̄a yó'o noo koó ñayuu ndéi. Dá ni tuu na din̄i ndá'a ná yáí do'o ra. Dá ni dandáxi na din̄i ndá'a ná xí'in t̄adij na, dá ni dakó'on naan noo yáa t̄a ñoo. ³⁴ Dá ni nande'é ná chí induú, kúu ni saká ini na. Dá ni kaa na:

—¡Efata! —To'on yó'o kóni kaa: ¡Nono viti!

³⁵ Kúu viti'ón vá ni nataj do'o ra, ta ni kexoo ña kedaá xí'in yáa rá, ta kúu ni naka'an va'a va ra.

³⁶ Dá ni sa'anda Jesús choon noo ñayuu ñoo ña ná o s̄a kóo ini na ka'an na xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ndato ni kee na xí'in t̄a ñoo. Ta va'ará ndidaá ka ví ni sa'anda na choon noo ñayuu ñoo ña ná o s̄a ká'an na, tído ví'í ka ví ni dasá tó'on ñaá ñayuu ñoo. ³⁷ Ta kúu ni naá va ini ñayuu ñoo xiní na ña ni kee Jesús dión, dá kaá na:

—Va'a ndá'o kée na ndidaá ña'a. Ch̄i kándéé ná nataj do'o ñayuu ko táj do'o, ta nda na kúu ñi'j kándéé ná ná ka'an —kaá na.

8

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an komi mil ñayuu

¹ Ta tein kuu dáá ñoo ni nditúti kua'a ndá'o ñayuu. Ta ko t̄a'ón ña'a kasá'an na. Dá ni kana Jesús t̄a xionoo xí'in ná. Dá ni kaa na xí'in rá:

² —Kú'u ndá'o inij sa'á ñayuu yó'o, ch̄i s̄a ni xino onj kuu ndéi na xí'in yu'u, ta ni koó ka ña'a kasá'an ná. ³ Tído tá ná t̄anda'í na no'o na ve'e na tá ko ñá'a kasá'an na, oon ni ví kuu yj'í na ichi, ch̄i xíká ndá'o ni kii dao na.

⁴ Dá ni kaa t̄a xionoo xí'in ná ñoo:

—¿Ndeí ki'in yó kua'a pan ki'o yó keí ñayuu kua'a káa, ch̄i yukú ichi vá kían yó'o?

⁵ Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá ni kaa ra:

—Usa kíán.

⁶ Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kandeí ñayuu ñoo noñó'o. Dá ni tiin na ndin usa pan ñoo. Dá ni naq'i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ni sa'anda naán. Dá ni xi'o naan noo t̄a xionoo xí'in ná ñoo. Dá ni dasá raan noo iin rá iin ñayuu kuá'a ñoo. ⁷ Ta né'e ta'ani ra cháá t̄iyaká. Ta kúu ni naq'i'o ta'ani Jesús ndivé'e noo Ndios sa'a ri. Dá ni xi'o na ri noo t̄a xionoo xí'in ná ñoo. Dá ni dasá rá ri noo ñayuu kuá'a ñoo. ⁸ Dá ni sasá'an ndidaá ná nda noo ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'í ni sasá'an na, dá ni dakúti t̄a xionoo xí'in Jesús usa t̄iyiká xí'in ña ni kandoo noo ni sasá'an na. ⁹ Táto'on komi mil ni sa kuu ñayuu ni sasá'an ñoo. Dá ni ka'an Jesús ndisá'an xí'in ñayuu kuá'a ñoo. ¹⁰ Dá ni kaa na ini barco xí'in t̄a xionoo xí'in ná. Dá ni ki'in na kua'an na. Dá ni kasandaá na iin ka xoo t̄año'o noo kúu kuendá Dalmanuta.

Yó'o nì xiká tã fariseo ñã ná kee Jesús iin ñã ndato chí induú

11 Kúú nì kasáa dao tã fariseo. Dá nì kasá'á rá ndátó'ón ndichí rã Jesús, chí nì xiká rã ñã kee na iin ñã ndato chí induú, dá korndodó ñáá rá, dá ná kande'á á miãan ndaa nì kii na noo Ndios. 12 Dá kúú konó oon ví nì kixian nì saká ini ná. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—¿Ndiva'a xíkã nã ndéi tiempo viti ñã keei iin ñã ndato? Miãan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñã o kée ta'on yu'u ni iin ñã ndato noo ndo'ó —kaá ná.

13 Dá nì ñankoo na tãa ñoo, dá nì kaa tuku na ini barco xí'ín tã xionoo xí'ín ná. Dá nì kee na kua'an nã iin kã xoo tãño'o.

Di'a kua'an ñã nì ñaná'a Jesús sa'a ñã kò vá'a dána'a tã fariseo

14 Tído nì ñandodó vá tã xionoo xí'ín Jesús kane'e ra pan ko'on rã. Sava'a iin tó'ón diní vá pan nákaa né'e ra kua'an rã ini barco ñoo. 15 Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá ná xí'ín rá:

—Kandaa ndo mii ndó xí'ín ñã dákuita tã chí pan, ñã kéchóon tã fariseo xí'ín tã kuendá rey Herodes —kaá ná.

16 Kúú nì kasá'á ndátó'ón tá'an mii rá:

—Sa'á ñã kò ní sá ne'e yó pan kixió, sa'á ñoo ká'an nã dión xí'á —kaá rã.

17 Kúú nì kãndaa va ini Jesús ñã nì ka'an rã dión. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón ndó sa'a pan vei ndó? ¿Á kò kãndaa jí vá ini ndo, ta á kò kátóni ta'on ini ndo? ¿Á ndadí jí vá ñãxintóni ndo? 18 Ío noo ndo, tído, ¿á kò túu ta'an vaan? Ta ío do'o ndó, tído, ¿á kò táí ta'an vaan? ¿Á kò ndúsaa ta'on ini ndo ñã nì keei? 19 Chí tá nì sa'anda yu'u pan nì sei ndin o'ón mil tãa ñoo, ¿ndidaa tìyikã nì ñakúti ndó xí'ín yúchi pan ñã nì kãndoo ñoo?

Dá nì kaa rá:

—Uxi uu rã.

20 Dá nì kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndidaa tìyikã nì ñakúti ndó xí'ín yúchi usa pan nì xì'o yu'u nì sei ndin komj mil ñayuu ñoo?

Dá nì kaa rá:

—Usa rã.

21 Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—¿Á kò kãndaa jí ví ini ndo, tá dáá? —kaá ná.

Di'a nì kuu tá nì nduvq'a Jesús iin tãa kò túu noo

22 Tá nì saã Jesús xí'ín tãa xionoo xí'ín ná ñoo naní Betsaida, kúú nì kasáa ñayuu xí'ín iin tãa kò túu noo. Dá nì sei nda'í nã noo Jesús ñã ná kãko'on ndá'a ñáá ná. 23 Dá nì tiin Jesús ndá'a rá, dá ndáka ñáá ná kua'an nã ndã noo kúú yu'u ñoo ñoo. Dá nì tũu ndaa nã tãdí nã nduchí nóo rã. Dá nì chĩnoo na ndá'a ná diní rá. Dá nì ndãto'ón ñáá ná:

—¿Á sã nì ñatũu cháá noõon viti?

24 Dá nì ñãnde'é rá, dá nì kaa rá:

—Xini vai tãa káa, tído tãto'ón ndáa yítõ vá, kì'o dión ndáa ra xionoo ra, xiní.

25 Dá nì chĩnoo tuku Jesús ndá'a ná satã nduchí nóo rã. Dá tá nì ñãnde'é tuku ra, kúú sã nì ñatũu va'a noo rá. Sã ndidaa kúú vá ñã'a ndato xiní va'a ra, kaá rã. 26 Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá ná:

—Ná dá'a ni ndu'ón ñoo káa, ta o sã nákanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndéi ñoo ñã nì keei xí'ón —kaá ná.

Di'a nì kuu tá nì kaa Pedro ñã Jesús kúú Cristo, nã nì tãnda'á Ndios kasaa dákká ñáá

²⁷ Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná ñoo kuálí ñó'o yati ñoo Cesarea Filipino. Ta íchi noó kua'an n̄a ñoo, kúu n̄i ndat̄o'on ñáá Jesús, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, kaá ñayuu ñoo?

²⁸ Dá n̄i kaa t̄a xíonoo xí'ín ná:

—Dao n̄a kaá ñá kúu ní Juan, n̄a s̄a dakódo ndúta ñayuu. Ta dao k̄a n̄a kaá ñá kúu ní profeta Elías. Ta dao k̄a n̄a kaá ñá kúu ní iin k̄a profeta.

²⁹ Dá n̄i ndat̄o'on tuku ñáá Jesús, ta kaá n̄a:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Mii ní kúu Cristo, n̄a dákaki ñáá.

³⁰ Tído n̄i sa'anda Jesús choon noó t̄a xíonoo xí'ín ná ñá ná o s̄a kóo ini r̄a ka'an r̄a xí'ín ni iin tó'on ñayuu ndá yoo kúu ná.

Yó'o n̄i kast̄o'on Jesús xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná ndí k̄ian ndo'o na, dá kuu n̄a

³¹ Dá n̄i kasá'á Jesús dána'a n̄a noó t̄a xíonoo xí'ín ná ñá kánian ndo'o naní nígo n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o, chí kuñó'ó ñáá t̄a sa'ano ñoo, xí'ín t̄a dut̄i saku'a'a, xí'ín t̄a dána'a ley Moisés, ta kánian kuu n̄a. Tído tá ná ya'a on̄i kuu, dá nataki n̄a. ³² Yó'o k̄ian n̄i ka'an ndaa Jesús tát̄o'on ndo'o mii ná cháá k̄a chí noo. Dá n̄i taó xoo ñáá Pedro. Dá n̄i kasá'á dánani ñáá rá sa'á ñá n̄i ka'an n̄a dión. ³³ Tído n̄i ñandí koo Jesús n̄i s̄a nde'é ná noo ndíta dao k̄a t̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i dánani na Pedro, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—Kua'an kuxoo nooí, dá chí kéeon tát̄o'on kée ñá u'u, chí k̄o nákani inon sa'á ñá kóni Ndios, di'a nákani inon tát̄o'on k̄i'o nákani ini t̄a va —kaá n̄a.

Yó'o n̄i kast̄o'on Jesús ndí k̄ian kánian kee ñayuu tá kóni n̄a kanoo na xí'ín ná

³⁴ Dá n̄i kana Jesús t̄a xíonoo xí'ín ná, xí'ín dao k̄a ñayuu ñoo, dá n̄i kaa n̄a xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá k̄ian kánian dánkoo ndó ñá kóni mii ndó, ta natiin ndó cruz, ñá k̄ian ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndik̄o ndo yu'u, ná ko'ó. ³⁵ Chí ndi ndáa n̄a kóni dákaki na mii ná ñayuu yó'o, noón kúu n̄a kuu di'a. Tído ndi ndáa n̄a xí'o mii ñá kuu n̄a sa'a yú'u, o sa'a to'on va'a dána'i, noón kúu n̄a ni'i ñá k̄a ki na. ³⁶ Dá chí, ¿ndi k̄ian va'a ni'i ñayuu tá ná kandeé ná ni'i ná ndidaá ñá kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? ³⁷ Ta, ¿ndi k̄ian kúu ñá'a ndaya'i cháá k̄a tá o duú ñá ni'i ná ñá kataki chí chí ná, ká'an ndó?

³⁸ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'á yu'u o sa'á to'in noó ñayuu kini, noó ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo yó'o, dá k̄ian kaka'an ta'ani noó n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o sa'a ñayuu ñoo tá ná kasandaá kuu ñandí koo na xí'ín ndidaá ndéé ndato n̄i x̄i'o tatá Ndios noo ná, xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná —kaá n̄a.

9

¹ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Miiñ n̄a n̄a ka'in xí'ín ndó ñá ió dao ndo'ó, n̄a ndíta yó'o, o kuu ta'on ndo nda n̄a kóni ndo ndi k̄i'o dándaki Ndios xí'ín ndidaá kúu choon né'e ná —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

² Tá n̄i ya'a iño kuu, dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín Juan kua'an n̄a din̄i iin yúku dikó lín ñoo. Ta ñoo n̄i ñadaon na tát̄o'on káa na noó t̄a ñoo. ³ Kúu n̄i naye'e ndaa dá'on ná. Ta kúu n̄i ndukuxí kachian tát̄o'on

kij'o ndé'é yí'ò. Ta ni iin ñayuu nákata dá'òn ndéi ñayúú yó'ò kò kándeé ta'on dándúkuxián táto'on kij'o ndato kuxí ni nduu dá'òn Jesús. ⁴ Dá ni na'a noo profeta Elías xí'ín Moisés, ta ndita na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. ⁵ Dá ni kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Vá'a kúú ndéi ndu'u yó'ò, maestro. Ná kava'a ndu oní tija'ó. Iian ná koo míí ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

⁶ Díón ni kaa rá, chí kò ná'a ta'on ra ndí kían ká'an rá sa'á ña ni yu'u rá. ⁷ Kúú ni naxino iin vikò. Ta kúú ni chikátján noo ndíta na. Ta tein vikò ñoo ni ka'an tachí Ndios:

—Ta yó'ò kúú de'e maní yu'u. Kueídó'ò ndó to'on ká'an xi —kaá na.

⁸ Tá ni nandé'é tuku ra, kúú sa kòó ka va taa ñoo ndíta. Ndadá iin tó'ón míí vá Jesús iin.

⁹ Ta noo konoo na kua'an na ndika yúku ñoo, dá ni sa'anda Jesús choon noo taa ni sa'an xí'ín ná ñoo ña ná o sa kóo ini rá nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ni xini rá diní yúku ñoo nda ná kasandaá kuú nataki na ni nduu taa ñayúú yó'ò. ¹⁰ Sa'á ñoo kò ní nákaní ta'on ra sa'an. Dá ni kasá'á ndátó'ón míí rá kua'an rá ndi kua'an ña ni ka'an Jesús ña nataki na. ¹¹ Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ña dinñó'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dáka'ki ñaá?

¹² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ña dinñó'ó ka kánian kii Elías ndeyíko na ndidaá ña'a. Ta, ¿á kò ná'a ta'on ndó ña ká'an ta'ani tuti ij Ndios ña kánian ndo'ò nda'ò níó na ni nduu taa ñayúú yó'ò, ta kenóo nda'ò ñaá ñayuu? ¹³ Tído yu'u kúú na kaá ña sa ni kixi va Elías, ta ni kee ra xí'ín ná táto'on kij'o ni ka'an rá kee ra, chí kij'o díón ká'an tuti ij Ndios sa'a ná —kaá Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni nduv'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá ni naxino na noo ni kandoo dao ka taa xionoo xí'ín ná, kúú ni xini na kuá'á nda'ò ñayuu ndíta noo ndéi ra. Ta ndíta ta'ani dao taa dána'a ley Moisés dándichi ñaá rá. ¹⁵ Tá ni xini ñayuu ñoo ña vejí Jesús, kúú ni naá vá ini ná ndé'é ñaá ná. Dá ni kee na taxí tá'an na kua'an na ka'an na ndisá'án xí'ín ná.

¹⁶ Dá ni ndato'ón Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Nda sa'a dándichi tá'an ndó xí'ín taa dána'a ley Moisés káa?

¹⁷ Dá ni kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'á ñoo xí'ín ná:

—Maestro, yó'ò né'i de'i ni kasáaj, dá chí nákaa espíritu kini ini xi, ta ni kandoo ñí'í xi kéean. ¹⁸ Ndeí kúú míí vá noo nákaa xi, ta tíin ñaá espíritu kini yó'ò, ta dánkao ñaán nda noñó'ò, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta chíchi tá'an no'ò xi, ta kúyito xi kéean. Sa ni seí nda'avíi noo taa xionoo xí'ín ní ña ná taó rán, tído kò ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—¿Nandéé ka vían ñayuu kò kándisa kúú ndo'ó! ¿Ndidaá ka ví kooi xí'ín ndó, dá kandeé ini ndo yu'u? Ta, ¿ndidaá ka ví kij'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó xi ná kii ndó —kaá na.

²⁰ Dá né'e ñayuu ñoo tayii ló'ò ñoo ni kasáa na noo iin Jesús. Dá tá ni xini espíritu kini ñoo Jesús, ta kúú ni sa'ání yí'í va ñaán, ta kúú ni kankao xi nda noñó'ò ni keean, ta ni dandíó tuú ñaán. Ta kúú kánkuei chí'ion yú'u xí. ²¹ Dá ni ndato'ón Jesús tataá xi:

—¿Nda oon ni kasá'á ndó'ò xi díón?

Dá ni kaa rá:

—Ndaá leé va xi ni kasa'á ndó'o xi dión. ²² Ta kuá'a nda'o ta'ándá dánkao ñáá espíritu kini yó'o noo kéi ñó'o, noo takuii viti, dá chi ka'áni ñáán kóniän. Tá kandeé ní nduva'a ní xi, dá kían ku'u ini ní sa'á ndu'u, ta chindeé ní ndu'u.

²³ Dá ni kaa Jesús:

—Ná dá'a ni ka'on, “tá kandeé ní nduva'a ní xi”, chi ndidaá vá ña'a kuu kee yu'u xí'in ñayuu kándéé ini ñáá.

²⁴ Kúu ni kayu'ú tatá xi:

—Kándéé ini mií ní. Ta chindeé ní yu'u ná kandeé cháá ka ini mií ní —kaá ra.

²⁵ Tá ni xini Jesús ña ni kasa'á náta kuá'a nda'o ñayuu, dá ni sa'anda na choon noo espíritu kini ñóo, ta kaá na:

—¡Espíritu kini, espíritu kéñi'i, espíritu kédó'ó! ¡Yu'u sa'ándá choon noo on! ¡Kua'án keta kii ini tayii xaän! ¡Ta o sa nándio koo kaon ndu'on ini xi! —kaá na xí'án.

²⁶ Dá ni kayu'ú kó'óán. Ta kúu tuku va ni sa'áni yi'i ñáán. Dá vi ni ketaan kua'án ini xi. Ta kúu táto'on kándu'u iin ndii, ki'o dión ni nandú'u xi ni kee espíritu kini ñóo. Sa'á ñóo kuá'a nda'o ñayuu ñóo ká'an ña ni xi'i va xi. ²⁷ Dá ni tiin Jesús ndá'a xi. Dá ni ndane'e ñáá ná. Ta kúu ni nakuiin ndichi xi.

²⁸ Tá ni ndi'i, dá ni ku'u Jesús ini iin ve'e ín ñóo. Dá ni ndato'on ñáá ta xionoo xí'in ná:

—¿Ndiva'a ko ní kándéé ndu'u taó ndú espíritu kini ñóo?

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná o káka ndo ña mani noo Ndios, ta ná o káne'e ij ndo, dá kían o kándéé ta'on ndó taó ndóän, chi ña kini nda'o kían —kaá na.

Yó'o ni kaston tuku Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ndi kían ndo'o na, dá kuu na

³⁰ Dá ni keta Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ñóo, dá ni kee na kua'án na chí kuendá Galilea di'a. Ta ko kóni ta'on Jesús ña kandaä ini dao ka ñayuu ndei ko'on na, ³¹ chi kóni na dána'a na sava'a noo ta xionoo xí'in ná ñóo, ta di'a ni kaa na xí'in rá:

—Ko'on iin ta nakii'o ra na ni nduu ta ñayuu yó'o noo ndá'a ta tukú, dá ka'áni ñáá rá. Tído tixi kuú óni, ta kúu nataki va na —kaá na.

³² Tído ko kátóni ta'on ini ra ndiva'a ká'an na dión, chi yu'ú ra ndato'on ñáá rá.

Yó'o ni dagna'a Jesús sa'á ndi ndáa ra kúu ta ndaya'i cháá ka noo Ndios

³³ Dá ni saá na ñoo ká'ano naní Capernaum. Ta noo ndéi na ini iin ve'e, dá ni ndato'on Jesús ta xionoo xí'in ná:

—¿Ndá sa'a ndátó'ón kuáchi ndo vei ndó íchi ñóo? —kaá na.

³⁴ Tído ni iin tó'on rá ko ní ka'an, dá chi noo vei ra íchi ñóo ndátó'ón kuáchi ra sa'a ndi ndáa ra kúu ta ndaya'i cháá ka tein mií rá. ³⁵ Dá ni sa koo Jesús. Dá ni kana na ta xionoo xí'in ná ñóo. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndi ndáa ndo'ó katoó kakuu ta kandaya'i kuiin noo, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó na ín satá kuii, ta koni kuáchí ndó noo ndidaá ka na —kaá na.

³⁶ Dá ni tiin Jesús ndá'a iin tayii ló'o. Dá ni chikani ñáá ná noo ta xionoo xí'in ná ñóo. Dá ni ndane'e ndaa ñáá ná. Dá ni kaa na:

³⁷ —Ndi ndáa miio ñayuu natiin va'a iin ta ló'o táto'on kúu ta yó'o sa'á ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u ni natiin va'a na. Ta na ni natiin va'a yu'u, nda tatá Ndios ni natiin na, chi mií ná ni tanda'á yu'u veii ñayuu yó'o —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu ko naá xí'in ná, noón kúú na ndíta xoo mií ná

³⁸ Dá ñi kaa Juan xí'in ná:

—Maestro, ñi xini ndu'u iin taá taó espíritu kini xí'in kuú mií ní. Tído ko xionoo ta'on ra xí'in yó, sa'a ñoó ñi chítuu va ndu'u ra.

³⁹ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó ra, dá ch'i ndi ndáa miíó ñayuu kée ña ndato xí'in kuú yú'u, noón kúú na o kúu ta'on ka'an ndava'a na sa'í. ⁴⁰ Ch'i na ko naá xí'á, noón kúú na ndíta xoo yó. ⁴¹ Ta ndi ndáa miíó ñayuu naki'o, va'ará iin yáxi ló'o takuí ná ko'o ndó sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u, na kúú Cristo, ta kúú miían ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña nandió né'e Ndios ña va'a noo ná —kaá Jesús.

Miían ndúsa kandaa yo mií yó, dá ch'i oon ni ví ya'a iin ka na kee na kuachi sa'a yo

Dá ñi kaa ta'ani Jesús:

⁴² —Ndi ndáa mií vá ñayuu ñi kandeé ñi daká'an kue'é takuáli kándisa yu'u ña ná ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú na va'a cháa ka ná kandiko yuu molino dikó ná, ta ná dáketá ñaá ná ini taño'o. ⁴³ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Ch'i va'a cháa ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo ndá'a ndo, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú xoo ndá'a ndo indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuú o ndá'o, ⁴⁴ noo ñó'o tikuúdi seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kéi ñó'o, ni iin kuú o ndá'o ña. ⁴⁵ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Ch'i va'a cháa ka ña ku'u ndó xí'in iin xoo sa'a ndo noo ió Ndios, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú xoo sa'a ndo indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuú o ndá'o, ⁴⁶ noo ñó'o tikuúdi seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kéi ñó'o, ni iin kuú o ndá'o ña. ⁴⁷ Ta tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan. Ch'i va'a cháa ka ña ku'u ndó xí'in iin xoo nduchí nóo ndo noo ió Ndios dándáki na, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú nduchí nóo ndo indayá, ⁴⁸ noo ñó'o tikuúdi seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kéi ñó'o, ni iin kuú o ndá'o ña.

⁴⁹ Ch'i ndidaá vá ñayuu kandoo vii kee ñii xí'in ñó'o, ta ndidaá ña'a dóko ná noo Ndios kandoo vii kee ñii. ⁵⁰ Ta iin ña va'a kúú ñii, tído tá ñi ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi koo keeá, dá ke'o'ova tuku yóan? Cho'on ini ndo kechóon va'a ndó táto'on kéchóon va'a ñii, dá koni ndo kandeí va'a ndó xí'in iin ndó xí'in iin ka ndo —kaá Jesús.

10

Di'a kua'an ña ñi daná'a Jesús sa'a ña ko vá'a dánkoo ta ñadi'í ra

¹ Dá ñi keta Jesús ñoo ñóo kua'an na xí'in ta xionoo xí'in ná. Dá ñi ya'a na noo kúú kuendá Judea. Dá ñi kasandaá na iin ka xoo yuta naní Jordán. Ta ñóo ñi nataka tuku ñayuu noo Jesús. Dá ñi daná'a tuku na táto'on kí'o kée na. ² Dá ñi natuu yati dao tá fariseo noo in na, dá ñi ka'an rá dátuu ñaá rá noo ñayuu ñóo. Sa'a ñoó ñi ndat'ón ñaá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taá ñadi'í ra?

³ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndi ñi sa'anda Moisés choon noo ndo sa'a ña yó'o?

⁴ Dá ñi kaa ta fariseo xí'in ná:

—Ñi sonó vá Moisés ña kuu va kí'o iin taá iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'án. Ndi'í daá, dá kuu va dánkoo ñaá rá.

⁵ Dá ñi kaa Jesús:

—Sa'á ña káxí nda'lo nío ndo, sa'á ñoó ni sonó Moisés noo ndo ña kuu kee ndó dión, ⁶tído nda mí sa'a, tá kuu ni kava'a Ndios ndidaá ña'a, “nda daá vá ni kava'a na iin taa xí'in iin ña'a”. ⁷“Sa'á ñoó kánian dánkoo taa tatá ra xí'in naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'in ñadi'í ra, ⁸dá kían nduu na ndadá iin tó'on vá.” Ta kọ kúú ká na uu, ndadá iin tó'on vá kúú ná. ⁹Ta mí Ndios kúú na ni dak'i'in tá'an ñaá, sa'á ñoó ni iin tó'on ñayuu kọ kánian ka'anda tá'an na —kaá na.

¹⁰Dá tá ni ndisáa na ve'e noo ndéi na, dá ni ndato'on ñaá ta xíonoo xí'in ná ndi kóni kaa ña ni ka'an na. ¹¹Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndi ndáa miíó taa ni dánkoo ñadi'í ra, ta ni tandá'a rá xí'in iin ká ña'a, roón kúú rá yá'a kée kuächí xí'in iin ká ña'a ñoó noo Ndios. ¹²Ta ndi ndáa mií vá ña'a ni dánkoo yíjan, ta ni tandá'an xí'in iin ká taa, dá kían yá'a ta'anián kéeán kuächí xí'in iin ká taa ñoó noo Ndios —kaá na.

Yó'o ni xika Jesús ña maní sa'a takuáli noo Ndios

¹³Ta ndáka ñayuu ñoó takuáli vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído ni kasá'a taa xíonoo xí'in ná dánani ra ñayuu ñoó. ¹⁴Ta kọ ni náta'an ta'on ini Jesús tá ni xini na ña kée ra dión. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Konó ndó noo takuáli xaán ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xí, dá chí ñayuu kándéé ini tatá Ndios tát'o'on kándéé ini takuáli xaán tatá xí, noón kúú na ñó'o tíxi ndá'a Ndios. ¹⁵Miíjan ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndáa na kọ kándia ña dándáki ñaá Ndios tát'o'on kí'o kándia takuáli ña dándáki ñaá tatá xí, noón kúú na o koní ndu'u na tíxi ndá'a Ndios —kaá Jesús.

¹⁶Dá ni nomi na takuáli ñoó. Dá ni chinóo na ndá'a ná diní xí. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a xí.

Di'a ni ka'an Jesús xí'in iin taa kuiká

¹⁷Dá ni ñaki'in tuku Jesús íchí kua'an na, dá kánkono iin taa ni saá ra ni sa kuíin xítí rá noo ná. Dá ni kaa rá xí'in ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndí kían kánian kee yu'u, dá ñí'í ña kataki chíchíí?

¹⁸Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndiva'a ka'an yo'ó ña kúú yu'u iin na va'a? Ta ni iin tó'on ñayuu kọ kúú na va'a. Sava'a iin tó'on diní Ndios vá kúú na va'a. ¹⁹“Sá ná'a vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeón kuächí xí'in iin ña'a, ña kọ kúú ñadi'í'on, ta o sa ka'ánóon ndii, ta o sa kí'in kuí'inón, ta o sa ká'on ña to'ón, ta o sa danda'avóon ñayuu, ta koo ña'ño'ó noo tatón xí'in noo nanón” —kaá na.

²⁰Dá ni kaa taa ñoó:

—Nda ló'o vei ní kasá'a seídó'í ndidaá choon yo'o, maestro.

²¹Dá ni ku'u ini Jesús sa'a rá, dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndadá iin tó'on vá ña'a kómani keeón viti, tá dáá. Kua'an díkó ndi'ón ña'a ió nooon. Ta dasón dí'ón ñoó noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón xí'in yu'u.

²²Tá ni seídó'o ra ña ni ka'an Jesús, kúú ndaa nda'í va ni kuu ini ra, dá ni ndakuin ra kua'an ra xí'an kúnda'í ini ra, chí tá kuiká nda'lo kúú rá.

Di'a kua'an ña ni danda'a Jesús sa'a na kuiká

²³Dá ni nandé'é Jesús noo ndidaá ñayuu ni kaq noo ndíta ñoó. Dá ni kaa na xí'in ta xíonoo xí'in ná ñóó:

—¡Nandéé ká ví kuächí kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tíxi ndá'a Ndios!

²⁴Ñi naá vá ini tá xíonoo xí'in ná tá ni seíd'o'o ra ña ni ka'an na dión. Tído ni nandíó koo tuku Jesús ni ka'an na:

—¡Nandéé ká ví kuáchí, dá ndu'u nā kándéé téí iní ñā kuiká ná tixi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháá ká chika'anda iin camello yáí iin ión tukú o duú ñā ndu'u iin nā kuiká tixi ndá'a Ndios —kaá nā.

²⁶ Tá nī seídó'o ra to'on yó'o, kúú ka'í ká ví nī naá iní rā. Dá nī kasá'a ndátó'on tá'an ra:

—¿Ndá yoo nī'í ñā káki na, tá dáá? —kaá rā.

²⁷ Dá nī nandé'é ñáá Jesús, dá nī kaa nā xí'in rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándéé kee dión, sava'a Ndios kúú nā kándéé kee dión, dá chí ndidaá tá'an va ñā'a kándéé ná kee na.

²⁸ Dá nī kaa Pedro xí'in ná:

—Kandé'é ní, chí ndu'u kúú rā nī dankoo ndi'i ndidaá kúú ñā'a ió noo ndú, ta xionoo ndu xí'in mií ní.

²⁹ Dá nī kaa Jesús:

—Míñan ndaa ná ká'in xí'in ndó, ndi ndáa mió nā nī dankoo ve'e na, o ñani nā, o kí'o na, o ku'u nā, o tatá nā xí'in naná nā, o de'e na, o ñó'o ná sa'a yú'u o sa'a to'on va'a dána'í, ³⁰ noón kúú nā nani'í iin ciento ká ñā'a tiempo viti sa'á ñā nī dankoo na, chí nī'í ná kua'á ká ve'e, xí'in kua'á ká ñani, xí'in kua'á ká kí'o, xí'in kua'á ká ku'u, xí'in kua'á ká naná, xí'in kua'á ká de'e, xí'in kua'á ká ñó'o, va'ará ndo'o nani'í ná kee dao ñayuu. Tído cháá ká chí noo, dá natiin na ñā kataki chíchí ná. ³¹ Tído kua'á ndá'o ñayuu kúú noo ñayuu yó'o, noón di'a kúú nā kakuu noo ndi'i kuii noo Ndios. Ta nā kúú noo ndi'í kuii noo ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu nā nakuita noo noo Ndios tiempo daá ñó'o.

Yó'o nī kastó'on tuku Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ndí kían ndo'o na, dá kuu nā

³² Dá nī kee Jesús kókaa na kua'an nā íchi kua'an ñoo Jerusalén, ta xió noo nā kua'an nā noo tã xionoo xí'in ná. Ta naá vá iní rā kua'an rā xí'in ná, ta tákuei yu'u ñáá rá kua'an rā. Dá nī taó xóo tuku Jesús ndin uxí uu taa ñóo tein dao ká ñayuu ñóo. Dá nī kasá'a ná nákaní na xí'in rá sa'á ndí kían ndo'o na:

³³ —Kandé'é ndó, chí viti kían kókaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ko'on iin taa nakí'o ra nā nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a tã dutí saku'a, xí'in noo ndá'a taa dána'á ley Moisés. Ta roón kúú rā kandóo ñā kánian kuu nā. Dá nakí'o ñáá rá noo ndá'a tã tukú. ³⁴ Dá kedjiki ndaa ñáá rá, ta kani ñáá rá, ta tuu ndaa díj ñáá rá, dá ka'áni ñáá rá. Tído tixi kuú óni, dá nataki nā —kaá nā.

Di'a nī kuu tá nī xiká Juan xí'in Jacobo iin ñā maní noo Jesús

³⁵ Dá nī natuu yati Jacobo xí'in Juan, rā kúú de'e Zebedeo, noo iin Jesús. Dá nī kaa rā xí'in ná:

—Maestro, kóni ndu'u ñā kee ní iin ñā maní xiká ndu'u noo ní.

³⁶ Dá nī ndátó'on ñáá Jesús:

—¿Ndí kían keeí xí'in ndó, kóni ndo?

³⁷ Dá nī kaa rā xí'in ná:

—Konó ní ná kandeí ndu díjn ní noo ndato téí náye'e ndaa noo koo ní dándáki ní. Iin ndu'u ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ká ndu ná koo xoo íti ní.

³⁸ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Kó ná'a ta'on ndó ndí kían xiká ndo. ¿Á ió ndo'ó ñā ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ió ta'ani ndó ñā kodó ndúta ndo tátó'on kí'o kodó ndúta yu'u xí'in ñā ndo'í?

³⁹ Dá nī kaa rā xí'in ná:

—Ío vá ndu'u ñā ndo'o ndu dión.

Dá nī kaa nā xí'in rá:

—Mííḡn ndaaḡ ndisa ko'o ndo'ó kirá ovaḡ ko'o yu'u, ta kodoḡ ndútaḡ ta'ani ndó xí'ín ñaḡ ndo'o nani níḡ ndoḡ táto'on k'i'o ndo'o yu'u. ⁴⁰Tído ñaḡ kandeḡ ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kíán. Chì ñoó kíán k'i'o Ndios noḡ na ñi kaḡi mií ná kandeḡ ñoó —kaá na.

⁴¹Dá tá ñi seḡdo'o uxí kaḡa ṭaa ñoó ñaḡ ñi xikaḡ Jacobo xí'ín Juan noḡ Jesús, kúú ñi karyíḡ nda'o ra xí'ín rá. ⁴²Dá ñi kana Jesús ndidaá rá, dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Sa ná'a vá ndó táto'on k'i'o kée ṭa né'e choon dándáki ra ñoo ño'o ñayuu yó'o, chì kéndúsḡ ra xí'ín ñayuu kueídó'o ñaa ná. Ta ra né'e choon ná'ano, sa'ándá ra choon noḡ ñayuu ño'o tíxi ndá'a rá. ⁴³Tído koḡ káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chì ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin ṭaa ndáya'i tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noḡ dao kaḡ ndo. ⁴⁴Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noḡ, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noḡ ndidaá kaḡ ndo. ⁴⁵Chì koḡ ní kásaḡ ta'on na ñi nduu ṭaa ñayuu yó'o ñaḡ koni kuáchí di'a ñayuu noḡ ná. Di'a ñi kaśaḡ na koni kuáchí di'a na noḡ ñayuu, ta nak'i'o na mií ná kuu na, ta dión, dá díṭa ná ndidaá ñayuu tíxi ndá'a ñaḡ kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu, dá ñi nduḡa' Jesúḡ iin ṭaa koḡ túu noḡ nani Bartimeo

⁴⁶Dá ñi saḡ na iin ñoo nani Jericó. Dá tá ñi keta na ñoo ñoó kua'aḡ na xí'ín ṭa xionoo xí'ín ná, kúú kuá'a nda'o ñayuu tákuei kua'aḡ satá ná. Ta ió iin ṭaa koḡ túu noḡ nani Bartimeo, ra kúú de'e ra nani Timeo. Ta yu'u íchi ñoó ió ra sáti ra. ⁴⁷Tá ñi seḡdo'o ra ñaḡ veḡ Jesús, na ñoo Nazaret, kúú ñi kaśa'á káyu'ú rá:

—Jesús, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁸Ta kúú kuá'a nda'o ñayuu ñi kaśa'á dánani ñaa ná, dá ná kutáḡi rá, ká'án ná. Tído ñi'í cháá kaḡ ñi kaśa'á káyu'ú rá:

—De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁹Dá ñi saḡ tuu tóo Jesús, dá ñi sa'anda na choon noḡ ñayuu ñoó ñaḡ ná ka'aḡ na xí'ín ṭaa ñoó saḡ ra noḡ ná.

Dá ñi kaa ñayuu ñoó xí'ín rá:

—Ndeé koo inon, ta nakuiḡn ndichi, chì kána Jesús káa yo'ó ko'on.

⁵⁰Dá ñi daḡána ra kotó ra. Kúú ñi nakuiḡn ndichi ra. Dá ñi kee ra kua'aḡ na noḡ iin Jesús. ⁵¹Dá ñi ndaṭo'ón ñaa ná:

—¿Ní kíán kónon kee xí'ón?

Dá ñi kaa ṭa koḡ túu noḡ ñoó:

—Maestro, kóni ñaḡ natuu noḡi.

⁵²Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án viti, chì sa'á ñaḡ kándéé inon yu'u, sa'á ñoó ñi nduḡa'ón.

Ta kúú viti'ón di'a ñi natuu noḡ rá. Ta kúú ñi kee ra tákaa ra Jesús kua'aḡ na ra.

11

Di'a ñi kuu, dá ñi ku'u Jesúḡ ñoo ká'ano Jerusalén

¹Kúú ñi kuyati na ñoo Jerusalén, chì saḡ ñi kaśandaá yati na ñoo nani Betfagé xí'ín ñoo nani Betania. Ta ñoó kúú noḡ né'e tá'an yati xí'ín iin yúkuḡ nani Olivos. Dá ñi sa'anda Jesús choon noḡ uḡ ṭa xionoo xí'ín ná, ²ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án ndoḡ ñoo ló'o nákaa chí noḡ káa. Tá ñi saḡ ndoḡ ñi ku'u ndó káa, dá nani'i ndoḡ noḡ ndíkoḡ iin burro, kirí koḡ ñá'a kandodó ná. Tá ñi nani'i ndoḡ rí, dá ndaxí ndó rí kandaka ndó kii ndó. ³Tá ndáa na ndaṭo'ón ñaa: “¿Ndiva'a

ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'ín ná: “Dá ch̄i xín'ńó'ó sato'o ndu rí, ndi'i daá, dá tanda'á ná ndu kii ndu ndaka ndu rí”, kaa ndo —kaá Jesús xí'ín rá.

⁴ Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúú n̄i naní'i rá noo ndíkọ burro ñoo yati yé'é ve'e íin yu'ú ích̄i ñoo. Dá n̄i ndaxí rá r̄i. ⁵ Tá n̄i xini dao ñayuu ndíta ñoo, dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

⁶ Dá n̄i kaa ra táto'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús xí'ín rá. Dá n̄i sonó vá ná né'e ra burro ñoo kua'an ra. ⁷ Ta ndáka ra r̄i n̄i saá ra noo ío Jesús, dá n̄i ch̄ikodó rá kotó ra sat̄a r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kanoo na kua'an na.

⁸ Dá n̄i kasá'á kua'á nda'o ñayuu chíndei na kotó na me'í ích̄i noo vei Jesús ñoo. Ta dao ka n̄a n̄i sa'anda ndá'a yító, dá n̄i chíndei naan ích̄i noo ya'a na ñoo.

⁹ Ta ñayuu xío noo kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sat̄a ná n̄i kasá'á káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ña'ńó'ó! ¡Ná ká'ano kúú na yó'o, ch̄i vei na xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¹⁰ ¡Ná ká'ano kúú na yó'o, ch̄i vei na dándáki na ñoo yo táto'on n̄i dándáki ñaá rey David tá sa na'á! ¡Ná natiin Ndios ña'ńó'ó nda noo ío na noo díkó! —kaá ñayuu ñoo.

¹¹ Dá n̄i ku'u Jesús ñoo Jerusalén. Dá n̄i sa'an na ve'e ño'o ká'ano. Tá n̄i ndi'i n̄i sa nde'é ná ndidaá ña'a ío ñoo, dá n̄i kee na kua'an na ñoo naní Betania xí'ín ndin ux̄i uu t̄a xionoo xí'ín ná, ch̄i sa n̄i ini va.

Dì'a n̄i ndo'o iin ta'ńo'ó n̄i kee Jesús

¹² Tá n̄i t̄u noo iin ka kuu ñoo, dá n̄i kankuei na ñoo Betania kua'an na. Dá nda'í n̄i kasá'á kuiko Jesús. ¹³ Ta kúú n̄i xini xíká vá ná íin iin ta'ńo'ó, ta ndato kuí'ín ndá'a ra. Dá n̄i kee na kua'an na noo íin rá, ná kande'á á íin t̄i'ńo'ó keí ná. Tído tá n̄i saá na n̄i sa nde'é ná, kúú kọ t̄a'ón t̄i'ńo'ó íin noo ra. Sava'a ndá'a óon va rá íin, ch̄i kọ ñá'a ta'on kasandaá yoọ kuin rí. ¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta'ńo'ó ñoo:

—¡Ni iin kuu ka ná o keí ni iin tó'ón ñayuu ku'i'i yo'ó!

Ta kúú n̄i seídó'o va t̄a xionoo xí'ín ná ña dión n̄i kaa na.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i taó ndí'i Jesús t̄a díkó xí'ín t̄a x̄in kua'an ra sat̄a vé'e ño'o ká'ano

¹⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i nasáa na ñoo Jerusalén. Dá n̄i ku'u na yé'é ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'á ná taó ndí'i na t̄a díkó xí'ín t̄a x̄in kua'an ra sat̄a vé'e. Kúú n̄i dakuéi na ndidaá mesa noo ndéi t̄a nádaon d̄i'ón. Kúú n̄i sata ni'ini na t̄eí kándí'i t̄a ndéi díkó paloma. ¹⁶ Kúú kọ ní sóne ta'on na ña ch̄ika'anda ni iin tó'ón ñayuu ini yé'é ve'e ño'o ñoo xí'ín ña'a né'e na kua'an na.

¹⁷ Ta kúú ñoo n̄i kasá'á Jesús dána'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—¿Á kọ ndúsaa ta'on ini ndo ña di'a va kaá tuti īi Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ndéi iin níí kúú ñayúú, dá ka'an na xí'ín yu'u”, kaáan? Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean táto'on iin káo t̄a kuí'íná —kaá na.

¹⁸ Tá n̄i ni'í tó'ón t̄a dána'a ley Moisés xí'ín t̄a dut̄i saku'a'á ña n̄i kee na dión, dá n̄i kasá'á rá ndúkú rá ndi kee ra, dá ka'ání ñaá rá. Tído yu'ú ra, ch̄i ndidaá kúú vá ñayuu ñoo n̄i naá ini seídó'o na ña dána'a Jesús. ¹⁹ Dá tá n̄i kuaá kuu dáá ñoo, dá n̄i keta Jesús ñoo Jerusalén kua'an na xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná.

Dì'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'á ta'ńo'ó n̄i da'ich̄i na ñoo

²⁰ Tá n̄i t̄u noo iin ka kuu, dá n̄i ya'a yati na noo íin ta'ńo'ó ñoo, kúú n̄i xini t̄a xionoo xí'ín ná ña nda yo'o ví rá n̄i ich̄i. ²¹ Dá n̄i ndúsaa ini Pedro ña n̄i ka'an Jesús xí'ín yító ñoo. Dá n̄i kaa ra:

—Maestro, káa chi, taño'ó, kirá nì dātáj chi'an mií ní káa, nì ichì va rá.

²² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandeé ká'ano ini ndo Ndios. ²³ Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndaa ndo'ó nì kuu va ná ka'an xí'ín yúku káa: “Kuxoo, ta kua'án dáketón miíón ini taño'ó káa”, ta torá kó nákani kuáchi ini ndo, ta kándisa ndaa ndo ña kú'ó dión koo, dá kían kasandaá ndisa va ña nì ka'an ndo. ²⁴ Sa'á ño'ó ká'ín ña ndidaá kúú vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, ta kandeé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'í ndisa va ndóan. ²⁵ Tído tá tein ká'an ndo xí'ín Ndios, ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu naá tá'an xí'ín ndó, dá kían nda tatá ndo Ndios, na ío induú, kí'o ká'ano ta'ani ini na sa'á kuáchi mií ndó. ²⁶ Chi tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ño'ó, dá kían nì tatá Ndios, na ío induú, o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuáchi mií ndó —kaá Jesús.

Yó'o nì ndato'ón ta fariseo Jesús ndá yoo nì xí'o choon noo ná

²⁷ Dá nì kasáa tuku Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoo Jerusalén. Dá nì kasá'a ná xionoo na noo iin ve'e ño'ó ká'ano ño'ó. Dá nì natuu yati ta dutí sakua'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés xí'ín ta sá'ano ñoo. ²⁸ Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo nì xí'o choon yó'o noo ní ña kee ñan? —kaá rá.

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá nì katí'a ndó nì nandíó né'e ndóan, dá kasto'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo nì xí'o choon noo ña kéei ña yó'o. ³⁰ ¿Ndá yoo nì xí'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nì xí'oan, o ta? Ka'an ndo ná kande'a —kaá na.

³¹ Dá nì kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá ndita ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios nì xí'o ñaá, dá kían kaa rá xí'a: “¿Ndiva'a kó ní kándisa ndó ña nì daná'a rá, tá dáá?” ³² Tído, o kúu ta'on kaa yo ña ta nì xí'o ñaá.

Dión nì kaa rá, chi yu'u rá kée ñayuu kuá'a ño'ó. Chi ndidaá vá noón kándisa ña miían ndaa ndisa Juan nì sa kuu iin profeta nì tanda'a Ndios nì kii. ³³ Dá nì kaa rá xí'ín Jesús:

—Kó ná'a ta'on ndu'u ndá yoo nì xí'o choon noo Juan.

Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo nì xí'o choon noo ña kéei ndidaá ña yó'o —kaá na.

12

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'á ña nì ndo'o iin sato'o uva

¹ Dá nì kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na, ta kaá na:

—Iin kuu nì dandee iin ta'a yitá uva noñó'ó rá. Ta nì chikáa rá korraan. Dá nì kava'a ra noo ko'óni ndúta uva ño'ó. Ta nì kava'a ta'ani ra iin ve'e dikó noo kanóo rá kandaá uva ño'ó.

² Dá nì dikó ndodó raan noo dao ka ta kéchóon. Dá nì kee ra kua'an xíká rá. ³ Dá tá nì xinkoo tiempo ta'anda uva ño'ó, dá nì sa'anda rá choon noo iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ño'ó natiin ra uva, kirí kánian ni'í rá. ⁴ Tído tá nì saa mozo ño'ó, dá nì ndakuei ta kéchóon noo uva ño'ó nì kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a kó ní xí'o ra kane'e mozo ño'ó no'o ra. ⁵ Dá nì nandíó koo tuku sato'o ño'ó nì sa'anda rá choon noo iin ka mozo ra kua'an rá. Tído tá nì saa ra noo ndéi ta kéchóon ño'ó, dá nì ndakuei tuku ra nì kani ñaá rá xí'ín yuu, ta nì darkue'e rá diní rá, ta nì ndeine'e ñaá rá. ⁶ Dá nì nandíó koo tuku sato'o ño'ó nì sa'anda rá choon noo iin ka mozo kua'an rá. Tído tá nì saa rá,

dá n̄i sa'ání ñáa t̄a kéchóon ñóó. Ndi'i daá, dá n̄i sa'anda sato'o ñóó choon noq kua'a k̄a mozo kua'an r̄a. Tído dao ra n̄i kani ra, ta dao k̄a r̄a n̄i sa'ání rá.

⁶ Ta ndadá iin tó'ón vá ñayuu káman̄i chinda'a rá ko'on. Ta yó'o kúú iin tó'ón din̄i de'e man̄i rá. Kúú n̄i sa'anda r̄a choon noq x̄i kua'an x̄i, ch̄i di'a n̄i kaa r̄a: “Ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noq de'i”, kaa r̄a. ⁷ Tído tá n̄i saa x̄i, ta kúú n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é t̄a kéchóon ñóó: “Taa káa kúú r̄a natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noq tatá x̄i. Kó'o ka'áni yó x̄i, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noq mií yó”, kaa r̄a. ⁸ Dá n̄i tiin ñáa rá. Ta kúú n̄i sa'ání ñáa rá. Dá n̄i dakána ñáa rá nda sat̄a korrá noq káa yitó uva ñóó. ⁹ Ta, ¿ndi kían kee sato'o uva ñóó viti, ká'an ndó? Kasaa r̄a, dá ka'áni ndi'i ra t̄a kéchóon ñóó, dá dikó ndodó r̄a ñó'o noq káa yitó uva ñóó noq dao k̄a t̄a kéchóon.

¹⁰ ¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndó tuti īi Ndios? Ch̄i di'a kaáan:

Ta yuu n̄i kaño'ó t̄a káva'a ve'e,
ñóó di'a va n̄i kasandaá kakuu yuu tito.

¹¹ Díon n̄i kee sato'o yo Ndios x̄i'ín yuu ñóó.

Sa'á ñóó iin ña'a ndato nda'o kían noq yo.

¹² Dá n̄i ka'án t̄a né'e choon ñóó tiin ra Jesús kadi r̄a ve'e kaa, ch̄i n̄i kandaá va ini r̄a ña sa'a mií vá rá n̄i nakani na to'on yó'o. Tído yu'ú va ra kée ñayuu kuá'a ñóó. Sa'á ñóó n̄i dankoo ra Jesús, dá n̄i kee ra kua'an r̄a.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ka'án dao t̄a dátuu rá Jesús

¹³ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i t̄anda'a rá dao k̄a t̄a fariseo x̄i'ín dao k̄a t̄a kuendá Herodes ña ná ko'on r̄a noq Jesús, ta nandukú rá ña dátuu ñáa rá, dá ná ya'a na noq ka'an r̄a. ¹⁴ Dá tá n̄i saa r̄a noq nákaa Jesús, dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín ná:

—Maestro, ná'a vá ndu'u'ú ña kúú ní iin na ndaa. Ta ko yu'ú ní iin tó'ón ñayuu, ch̄i k̄o né'e ní t̄andini ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á ndáya'i na o ko'ó. Dí'a dána'a ndaa ní ích̄i Ndios noq ndidaá ñayuu. Sa'á ñóó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noq r̄a kúú kuendá César o ko'ó? —kaa r̄a.

¹⁵ Tído n̄i kandaá va ini Jesús ña kúú rá t̄a u'u noq, ta katóo r̄a dátuu ñáa rá. Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—¿Ndiva'a ndúku ndó ña ya'i noq to'on ká'ín? Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kandé'a.

¹⁶ Dá n̄i x̄i'ín tóo ra iin di'ón kaa noq ná. Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—¿Ndá na'áná kían ndá'a noq di'ón yó'o? Ta, ¿nda kuu kían ndá'a no'ón yó'o?

Dá n̄i kaa r̄a:

—Na'áná César kían x̄i'ín kuu rá.

¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Nak̄i'o ndó ña kúú ña'a César noq rá, tá daá, ta nak̄i'o ndó ña kúú ña'a Ndios noq ná.

Ta kúú n̄i naá vá ini t̄a ñóó sa'á ña n̄i ka'an na dión.

Dí'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús ña miían ndaa nataki na n̄i x̄i'ín

¹⁸ Dá n̄i kasaa dao t̄a saduceo noq Jesús. Ta k̄o kándisa ta'on ra ña nataki na n̄i x̄i'ín. Dá n̄i ndato'ón ñáa rá:

¹⁹ —Maestro, di'a kaá iin ley n̄i taa Moisés: “Tá n̄i x̄i'ín iin t̄a, ta k̄o ní sá io de'e yíi r̄a x̄i'ín ñadi'i r̄a, dá kían kánian naki'in ñáa ñani r̄a tanda'a rá x̄i'án, dá kían koo iin de'e yíi naki'in kuu ñani r̄a.” ²⁰ Ta viti, n̄i sa ndei us̄a ñani. Ta kúú n̄i tandá'a t̄a kúú noq ñóó, tído n̄i x̄i'ín va ra, ta ko t̄a'ón de'e yíi r̄a ní sá io x̄i'ín ñadi'i r̄a. ²¹ Sa'á ñóó n̄i tandá'a ñani r̄a x̄i'án. Tído n̄i x̄i'ín ta'ani t̄a kúú u'u ñóó, ta k̄o ní sá io tuku de'e yíi r̄a x̄i'án. Ta kúú dión ta'ani n̄i ndo'o t̄a kúú on̄i.

²² Ta dión ta'ani n̄i ndo'o ndin us̄a ñani ñóó, ch̄i n̄i x̄i'ín ndi'i ra, ta ní iin ra k̄o

ní sa ío de'e yíí xí'án. Tá nì ndi'i, dá nì xi'i ta'ani mií ñá'a ñoó. ²³ Sà'a ñoó, tá ná kasandaá kuú natakí nà nì xi'i, ɔndi káa iin ɔa ñoó kakuu yíí ñá'a ñoó, ɔhì ndin usà va ra nì sà kuú yííàn? —kaá ra.

²⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kò ná'a ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, ɔhì kò kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ij Ndios, ta nì kò nákoní ta'on ndó choon ká'ano ío noo ndá'a ná. ²⁵ Dá ɔhì tá ná kasandaá kuú natakí ñayuu nì xi'i, o kóo kà ña tanda'a ná, ta o kí'o kà nà de'e di'í nà tanda'a xí, dá ɔhì táto'on kí'o ndéi ángel induú, ndà kí'o dión vá kandeí na. ²⁶ Tído viti ná kò'ín kasto'ín xí'ín ndó ña miíàn ndaa natakí nà nì xi'i. ɔÁ kò óon ta'on ka'i ndó to'on nì taa Moisés? ɔhì tein kéí yitó táka ló'o ñoó, dá nì kaa Ndios di'a xí'ín ná: “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob.” ²⁷ Dión nì kaa nà, dá ɔhì kò kúú ta'on na Ndios noo nà nì xi'i, di'a noo nà takí vá kúú ná Ndios, ɔhì ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná. Sà'a ñoó yá'a nda'o ndo'ó sà'a ña kò kándisa ndó ña natakí nà nì xi'i —kaá nà.

Yó'o dána'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháá kà nì sa'anda Ndios keeá

²⁸ Dá nì natuu yati iin ɔa dána'a ley Moisés, ta nì seido'o ra ña nì ka'an Jesús xí'ín ɔa saduceo ñoó. Kúú nì katóni ini ra ña va'a nda'o nì nandio'é ne'e na ña nì ndato'ón ñaá rá sà'a ná nì xi'i. Sà'a ñoó nì ndato'ón ñaá rá:

—ɔNdi káa iin choon ndáya'i cháá kà noo ndidaá kà choon nì sa'anda Ndios keeá?

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Choon ndáya'i cháá kà noo ndidaá kà choon nì sa'anda Ndios keeá kían kaáan di'a: “Kueído'o ndo'o, nà ñoo Israel. Ndios, nà kúú sato'o yo, iin tó'ón dinj mií vá ná kúú Ndios. ³⁰ Konj ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níó ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo, ta xí'ín ndidaá kúú ndéi ndo.” Ña yó'o kúú choon ndáya'i cháá kà nì sa'anda Ndios keeá. ³¹ Ta ña kúú uu kían sá kí'ín tá'an xí'ín ña yó'o, ɔhì di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sà'a ñayuu xí'ín ndó táto'on kí'o ndo'ó ndó xí'ín mií ndó.” Ta kòo kà choon ndáya'i cháá kà noo ndin nduú choon yó'o —kaá nà.

³² Dá nì kaa ɔa dána'a ley Moisés ñoó xí'ín ná:

—Va'a nda'o nì ka'an ní, maestro. Ndaa kuiti nì ka'an ní ña iin tó'ón dinj vá kúú Ndios. Ta kòo kà iin kà Ndios, sava'a iin tó'ón dinj miíó ná kúú ná. ³³ Ta ndáya'i cháá kà ña konj yo Ndios xí'ín ndino'o níó yo, xí'ín ndidaá ñaxintóni yo, xí'ín ndino'o ini miíá, xí'ín ndidaá kúú ndéi yo, ta ku'u ini yo sà'a ñayuu xí'ín yó táto'on kí'o ndo'ó yó xí'ín mií yó. Ta ña yó'o kían ndáya'i cháá kà o duú ndidaá kà ña'a dákej yo noo Ndios, o ndidaá kà ña'a dóko yo noo ná —kaá ra.

³⁴ Tá nì seído'o Jesús ña va'a nda'o yíko nì ka'an rá, dá nì kaa ná xí'ín ná:

—Ndáá cháá vá kámani, ta kuu ndu'u yo'ó tixi ndá'a Ndios —kaá nà.

Ta kúú ni iin tó'ón kà ra kò ní xi'i ndeé ini natuu ndato'ón rá Jesús sa'a dao kà ña'a.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a Cristo, nà dáka'ki ñaá

³⁵ Nákaa Jesús dána'a nà yé'é ve'e ño'o ká'ano ñoó, dá nì kaa nà xí'ín ñayuu ñoó:

—ɔNdiva'a dána'a ɔa dána'a ley Moisés ña tein nà ve'e rey David kixi Cristo, nà dáka'ki ñaá? ³⁶ ɔhì di'a va nì kaa mií David tá nì nakutí ná xí'ín Espíritu ij Ndios:

Di'a nì kaa sato'o yo Ndios xí'ín nà kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u

ndaá ná kasandaá kuꝯ nataán ndí'ii
ta xini u'u ñaá tixi sa'on."

³⁷ Mii David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá daá? —kaá Jesús.

Kádij nda'o ini ñayuu kuá'a ñoó ndéi na seíd'o na ña dána'a Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley Moisés

³⁸ Dá ni kaa ta'ani Jesús noꝯ dána'a na noꝯ ñayuu ñoó:

—Koo ini ndo kandaa ndo mii ndó noꝯ taꝯ dána'a ley Moisés, dá chi kátoó ra kandixi ra da'on nání, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'in rá xí'in ñaño'ó noꝯ xionoo ra noꝯ yá'i. ³⁹ Ta kátoó ta'ani ra kande'i ra noꝯ téi kúu noꝯ ini ve'e noꝯ náta ka na ñoo yo, ta kátoó ta'ani ra kande'i ra téi kúu noꝯ noꝯ ndéi ta ndáya'i sás'an ra noꝯ ió vik. ⁴⁰ Ta xio ndaa ra ve'e na kuáan. Ta sa'á ña kóni ra ña ka'an va'a ñayuu sa'a rá, sa'á ñoó na'á xika ta'i rá noꝯ Ndios. Ta yó'o kúu ra ya'i nda'o chiya'i ra noꝯ Ndios sa'á ña kée ra dión —kaá na.

Di'a ni kee iin ña'a kuáan kúnda'i

⁴¹ Ió Jesús yati noꝯ taán ñayuu di'on ini sato, ña dóko ná noꝯ Ndios ini yé'é ño'o ká'ano ñoó, ta ndé'é ná ndi kée iin rá iin ñayuu ñoó taán na di'on ñoó. Ta kua'a nda'o na kuiká taán kua'a nda'o di'on. ⁴² Dá ni kasáa ta'ani iin ña'a kuáan kúnda'i. Ta kúu ni taán uu di'on ka kuáli. Kúu cháá nda'o ndáya'i ña.

⁴³ Dá ni kana Jesús ta xionoo xí'in ná, dá ni kaa na xí'in rá:

—Miián ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ña'a kuáan kúnda'i káa ni taán kua'a cháá ka di'on noꝯ ndidaá ka ñayuu káa, ⁴⁴ dá chi ndidaá na káa ni taán ña kándoꝯ noꝯ vá ná. Tído ña'a káa, va'ará kúnda'i vián, ni taán ndi'an ña né'e va'an katakian —kaá na.

13

Yó'o kúu noꝯ dána'a Jesús ña naá va ve'e ño'o ká'ano

¹ Tá ni keta Jesús yé'é ve'e ño'o ká'ano ñoó, dá ni kaa iin taꝯ xionoo xí'in ná: —Maestro, kande'é ní, ki'o dión ví ná'ano yuu káa, ta ki'o dión ví ñóchi káa ve'e ño'o ká'ano káa.

² Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á ñóchi nda'o káa ve'e ño'o ká'ano káa, xinón? Tído kana'on ña ni iin tó'on yuu káa o kándoꝯ kandodó tá'an, chi koon ndi'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús ndi kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá ni sa koꝯ Jesús ndika yuku naní Olivos chí xoo noꝯ túu iin ve'e ño'o ká'ano ñoó. Dá ni ndato'on xoo ñaá Pedro xí'in Jacobo xí'in Juan xí'in Andrés:

⁴ —Kásto'on ní xí'in ndu'u ndá oon koo dión. Ta, ¿ndi kían koo tá kua'an xinkoꝯ ndidaá ña yó'o?

⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kandaa ndo mii ndó, dá ná o dánda'i ñaá ni iin tó'on ñayuu. ⁶ Chi kuá'a nda'o taꝯ kasaa, ta kechóon ra kuꝯ yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúu Cristo, na dáka ki ñaá.” Ta kuá'a nda'o ñayuu kande'é rá dánda'i ra. ⁷ Tá ni kandaꝯ ini ndo ña sa'áni tá'an iin ñoo xí'in iin ka ñoo, ta ni ni'i tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ñó'o xiká, tído ná dá'a ni yu'u ndo, dá chi ki'o dión káni vaan koo, tído ko ña'a ta'on kasandaá kuꝯ noꝯ ndí'i. ⁸ Chi ndakuei dao nación naan tá'an xí'in dao ka nación, ta kasá'a naá tá'an ta'ani ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o yó'o va kasá'a ni'i nda'o taan. Ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'a koo tamá. Ta ña yó'o kían koo, dá kasá'a ndo'o cháá ka níó ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ Tído ndo'ó, kandaa ndo mií ndó, chí kasá'a ñayuu naki'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo ná'taka na. Ta kandaka na ndo'ó ko'on na noo ta né'e choon ná'ano, noo ta kúu rey viti sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. Díon koo, dá ni'i ndo ki'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano. ¹⁰ Tído miian ndúsa kánian kanoo ñayuu dána'a na to'on va'a sa'a yú'u iin nií kúu ñayuu dinño'ó ka, dá kasandaa kuu noo ndí'í. ¹¹ Tído, tá ndáka na ndo'ó ni sa'a na ni naki'o na noo ta né'e choon, o sa ndí'í ini ndo sa'a to'on ka'an ndo, ta o sa ná'ani ini ndo. Sava'a to'on ni'i ndo noo Ndios, ñoó oon va kían ka'an ndo. Chí o duú mií ta'on ndó ka'an. Espíritu iñ Ndios va kúu na ka'an.

¹² Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noo ta né'e choon, dá ka'áni ñaá rá. Ta díon ta'ani kee na kúu tatá xí'in de'e ra. Ta ndakuei ta'ani dao de'e naá ra xí'in tatá ra, dá ka'áni ñaá rá. ¹³ Chí kasá'a koni u'u ndidaa ñayuu ndo'ó sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. Tído ndidaa na ni xí'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'in nda noo ndí'í kuií, noón kúu na ni'i ña káki na.

¹⁴ Tá ni xini ndo ió ña kini dáyakó ñaá, ña ni ka'an profeta Daniel sa'a, noo ko kánian kooan, dá kían na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na nda diní yúku. (Ndi ndaa ndo'ó, na ká'í ña yó'o, nata'í ini ndo sa'an, dá kandaá ini ndo.)

¹⁵ Ta na kándodó diní ve'e kuu dáá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na. ¹⁶ Dá ri na ñó'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na. ¹⁷ Ta, jnda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e, ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chí chí tein kuu dáá ñóó! ¹⁸ Kaka ndo ña maní noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'ó ndó díon tein yoó víxi. ¹⁹ Chí kuu dáá kakuu iin kuu noo ndo'o naní ní ñayuu. Dá chí nda ni kasá'a vá sa'a ñayuu, ta nda viti ko óon ta'on ndo'o ñayuu tát'o'ón ki'o ndo'o na tein kuu dáá ñóó. Ta ni iin kuu ka o koo díon. ²⁰ Tído tá ko ní chí'tuu sato'o yo Ndios tandó'ó vei koo tein kuu dáá ñóó, dá kían ndí'í va ñayuu ñoó naá. Tído sa'a ña kú'u ini na sa'a ñayuu ni kaxi mií ná, sa'a ñoó chí'tuu na tandó'ó koo tein kuu dáá ñóó.

²¹ Tá ka'an iin ñayuu xí'in ndó: "Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dá'aki ñaá", o tá kaa na xí'in ndó: "Kande'é ndó, chí kaa nákaa na", ná dá'a ni kandía ndó. ²² Chí ndakuei dao ta to'on, ta kaa ra ña mií rá kúu Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'on. Ta kee ra ña'a ndato, xí'in ña'a ná'ano, dá dánda'í ra ñayuu. Ta kúu nda ñayuu ni kaxi mií Ndios ndukú rá dánda'í ra. ²³ Sa'a ñoó kaon koo ndó, chí sa ni datí'ai ndo'ó tá ko ñá'a koo díon.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Tein kuu dáá ñóó, tá ni ndí'í ni sa io tandó'ó ká'ano ñoó, dá nakuiin naá ndiní, ta ni yoó ka o toón. ²⁵ Dá kuéi tññoó ñó'o induú kaa, ta kidi ni'ini ña ná'ano ñó'o induú. ²⁶ Dá ví koni ndo na ni nduu ta ñayuu yó'o kii na tein viko, ta ndato naye'e ndaa na noo kii na xí'in ndidaa choon kómí ná. ²⁷ Ta ka'anda na choon noo ángel vei xí'in ná ko'on na nakuaka na ndidaa kúu ñayuu ni kaxi mií ná ndéi ndin komí xoo tachí, chí ko'on na noo xíká cháá ka noo kúu noñó'o yó'o, ta ko'on ta'ani na noo kúu noo xíká cháá ka induú dá nditúti ná noo Jesús.

²⁸ Kane'e ndó kuendá tát'o'ón kée taño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuálí ra, kúu sa ná'a vá yó ña sa ni kuyati yoó koon daí. ²⁹ Ta díon ta'ani, tá ni xini ndo ni kasá'a kúu tandó'ó yó'o, dá kían kana'a ndó ña sa ni kuyati va kuu nandió kooi kasaai.

³⁰ Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'in ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá ndá ná koo ndidaá ña yó'o. ³¹ Induú káa xí'in noño'o yó'o naá váán. Tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³² Tído ni ko in ta'on ná'a ndá kuú kakian, o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú ko ná'a, ta ni na kúu de'e Ndios ko ná'a, chi iin tó'on diní míí vá tatá Ndios kúu ná ná'a. ³³ Sa'a ñoo kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'in Ndios, chi ko ná'a ta'on ndó ndá oon koo dión.

³⁴ Chi kíán táto'on kí'o ndó'o iin ta kua'an xiká. Tá ko ñá'a kana ra ko'on ra, dá ni dankoo tóo ra ve'e ra noo ndá'a ta kéchóon noo rá. Dá ni xi'o ra choon noo iin rá iin ra. Dá ni sa'anda ta'ani ra choon noo ta ndaa yé'é rá ña ná kaño'o ini ra. ³⁵ Kí'o dión ta'ani kaño'o ini ndo, chi ko ná'a ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku na kúu sato'o ndo kasaa na. Chi oon ni ví kasaa na tá ni kuaá, o kasaa na dao ñoo, o kasaa na tá ni kana chéi, o kasaa na tá ni tuu noo. ³⁶ Chi iin ndakána va kasaa na, sa'a ñoo kaño'o ini ndo, dá kíán ná dá'a ni natiin na ndo'o ndéi ndó kidi ndo. ³⁷ Ña ká'in xí'in ndo'o yó'o, ká'in xí'in ndidaá kúu ñayuu ña ná kaño'o ini na —kaá Jesús.

14

Yó'o ni ndató'on kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Ta kómaní vá uu ka kuú, dá koo víko pascua, dá sei na Israel pan ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tachí ñaá. Kúu ni kasá'a ndató'on maña ndidaá ta duti saku'a'a xí'in ta dána'a ley Moisés ndi koo kee ra, dá tiin ra Jesús, dá ná ka'ání ñaá ta né'e choon. ² Dá ni kaa ra:

—Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chi ndakuei ñayuu nakuina vaq na ki'in na sa'a rá —kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an diní Jesús

³ Ta nákaa Jesús ñoo Betania noo kúu ve'e iin ta naní Simón, tá'an ra ni sa ndo'o kue'e té'i. Ta noo ió Jesús mesa, kúu ni kasá'a iin ñá'a, ta né'án iin tindo'o ló'o ni kava'a xí'in yuu dión naní alabastro. Ta ñoo ñó'o ndutá támi sá'an naní nardo. Ta ndutá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu ni ta'ávían diko tindo'o ñoo, dá ni kuei ndi'an ra diní Jesús. ⁴ Ta kúu ni xido nda'o ini dao ta ndéi ñoo, dá ni kasá'a rá ndató'on tá'an míí rá ndéi ra:

—¿Ndiva'a dánaa oon ñá'a káa ndutá támi sá'an káa? ⁵ Ta va'a ka ví ní dikó yó ra, chi ya'i rá táto'on kí'o ní'i iin ñayuu kéchóon na oní ciento kuú, dá chindeé yon na kúnda'i xí'in di'ón ñoo, ní kúu —kaá ra.

Sa'a ñoo ni kasá'a rá dánani ra ñá'a ñoo.

⁶ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—O sa dánani ndó ñá'a yó'o. ¿Ndiva'a dáta'án ndoán? Chi ña va'a va kíán ni keeán xí'in yu'u. ⁷ Chi daá ndéi va ñayuu kúnda'i xí'in ndo'o, ta kuu va chindeé ndó na ndá hora ká'án míí ndó. Tído yu'u, o koo kuí ta'oin xí'in ndó. ⁸ Ná'a yó'o kúu ña xí'o ndi'i táto'on kí'o sáa ndéean noo, chi ni kuei ña ndutá támi sá'an diní, ta kí'o dión ni kenduuan yiki koñoi táto'on kí'o kooi nduxii. ⁹ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndéi kúu míí vá noo dána'a na to'on va'a sa'i iin ní kúu ñayuu yó'o, nakani ta'ani na ña ni kee ñá'a yó'o xí'in yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'a ña ni keeán —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúu noo

¹⁰ Dá ni kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu ta xionoo xí'in Jesús, kua'an ra dikó rá Jesús noo ta duti saku'a'a. ¹¹ Tá ni seido'o ta duti ñoo ña ni ka'an Judas xí'in rá, kúu ni kadíi nda'o ini ra. Dá ni kandoo ra ña kí'o ra

dí'ón noq rá. Dá nì kásá'á ndúkú Judas ndí koo kee ra, dá nakí'o ra Jesús noq ndá'a roón.

Dì'a nì kuu tá nì sqdini Jesús noq ndí'í kuí xí'ín tq xionoo xí'ín ná

¹² Tá nì kasandaá kuu mií noq, ña kúú víko noq sei na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'ín tá'an xí'ín ña dákuita tachián, ta sa'áni na léko kuendá víko pascua, dá nì ndato'ón ñaá ta xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu'u kenduu ndu ña kadini yó kuendá pascua?

¹³ Dá nì sa'anda na choon noq uu ta xionoo xí'ín ná ñóó, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'ín iin ta ndío yoo ñó'o takuí kua'an ra. Ta kúú karkuei ndó ra ko'on ndo. ¹⁴ Dá tá nì saa ra nì ndu'u ra ini ve'e, dá kaa ndo xí'ín ta kúú sato'o ve'e ñoo: “Dì'a kaá maestro ndu'u: ¿Ndi káa iin cuarto kí'o ní noq kadini kuendá víko pascua xí'ín ta xionoo xí'ín?” kaa ndo xí'ín rá. ¹⁵ Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó, ta sa ío nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadini yó —kaá Jesús.

¹⁶ Dá nì kee uu ta ñoo kua'an ra. Dá tá nì saa ra ñoo ñoo, kúú nì ndo'o ra táto'on káa rá ío ña nì ka'an Jesús xí'ín rá. Ta ñoo nì kenduu ra ña kadini na kuendá víko pascua.

¹⁷ Dá tá nì kuaá ñóó, dá nì kasaá Jesús xí'ín ndin uxí uu ndo kúú rá. Tá'an ra dáketa dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú rá. ¹⁸ Dá nì sa ndei na mesa. Ta tein sásá'an na ñoo, dá nì kaa Jesús:

—Míián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó, ta sásá'an dáó xí'ín yu'u, nakí'o ñaá noq ndá'a ta xini u'u ñaá —kaá na.

¹⁹ Dá nì kásá'á kúnda'í nda'o ini ra. Dá nì kaa iin rá iin ra xí'ín ná:

—¿Á yu'u kúú, tatá?

²⁰ Dá nì kaa Jesús:

—Iin ta nákaá tein ndin uxí uu ndo kúú rá. Tá'an ra dáketa dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú rá. ²¹ Ta míián ndaa ndo'o na nì nduu ta ñayuu yó'o táto'on kí'o ká'an tuti ij Ndios. Tído nda'í va ta nakí'o ñaá noq ndá'a ta xini u'u ñaá. Vá'a cháa ka vían ní xio dá'a ní kaki ta ñoo, ní kúú —kaá na.

²² Ta tein noq sásá'an na ñoo, dá nì tiin Jesús pan. Dá nì nakí'o na ndiv'é noq Ndios. Dá nì sa'anda dao naan, dá nì xí'o naan noq ta ñoo. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chí ña xaán kúú yikí koñoi.

²³ Dá nì tiin na copa. Dá tá nì ndi'i nì nakí'o na ndiv'é noq Ndios, dá nì xí'o na ra noq ta xionoo xí'ín ná, ta ndidaá vá rá nì xí'i lú'u lú'u ra. ²⁴ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndúta xaán kúú nì yu'u, kirá dáxinkoo ña nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta kuita ra sa'á kuachi kua'á ñayuu. ²⁵ Míián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o nándío koo kai ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saái ndutá uva noq ío Ndios dándáki na.

Yó'o nì ka'an Jesús ña ndatq Pedro sa'q ná

²⁶ Dá tá nì ndi'i nì keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá nì kee na kua'an na diní yúku naní Olivos.

²⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ña sakuáa víti, dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Dáarkue'e ka'í yu'u ta ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noq ko'on.” ²⁸ Tído tá nì ndi'i nì nataki, dá kúú noqí noq ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo —kaá na.

²⁹ Dá nì kaa Pedro:

—Vá'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá taa yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'oin dión.

³⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Míían ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli ta'ándá kúu uú, ta kúu s̄a on̄i va ta'ándá ndaton sa'á yu'u.

³¹ Ta kúu n̄i ndundéé Pedro ka'an ra, ta kaá ra:

—Vá'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndát̄a ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúu k̄i'o dión ta'ani n̄i kaa ndidaá ka t̄a xionoo xí'ín ná ñóo.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ndatq'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³² N̄i ndi'i, dá n̄i sāa n̄a noo naní Getsemaní. Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in ka'in xí'ín Ndios, dá kasaaj —kaá n̄a.

³³ Dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan kua'an n̄a. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í nda'o ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'o nda'o níó ná. ³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nda'í nda'o kúu inij. Sa ndaá ndij va kúuú xinij. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o ini ndo —kaá n̄a.

³⁵ Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a lú'u ka chí noo. Dá n̄i sa kuin̄i xití ná, ta n̄i xino ví taan n̄a nda' ngoñ'o. Dá n̄i xika n̄a noo Ndios ña tá ná kuu, dá ná o yá'a na ña vei ndo'o na ñóo. ³⁶ Ta di'a kua'an ña n̄i kaa n̄a:

—Tatá ló'o mií, ndidaá kúu vá ña'a kuu kee mií ní. Dít̄a ní yu'u noo ndutá ova, ña kúu ña ndo'o níóí. Tído ná dá'a ni kakuuan tát̄o'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuuan tát̄o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá n̄a.

³⁷ Tá n̄i nandió koo na n̄i ndisáa n̄a noo ndéi ndin on̄i t̄a kua'an xí'ín ná ñóo, kúu s̄a kíd̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Simón Pedro:

—Simón, ¿á kíd̄i vóon? ¿Á ko x̄i'o ndeé ta'on inóon kaño'o inóon, va'ará iin hora? ³⁸ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexixi ña kini xí'ín ndó. Ch̄i sa ió nduu níó ndo kee ndó ña kóni Ndios. Tído ña kóni ñij̄i ndo kian chituu ñaa —kaá n̄a.

³⁹ Dá n̄i sa'an tuku na n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios tát̄o'on k̄i'o n̄i ka'an n̄a xí'ín ná ta'ándá mií noo. ⁴⁰ Dá tá n̄i ndisáa n̄a noo ndéi on̄i t̄a ñóo, kúu s̄a kíd̄i tuku va ra ndéi ra, ch̄i sa'án̄i nda'o ñaa ña ma'án̄o. Ta ko ní'í vá rá ndí kian ka'an ra xí'ín ná. ⁴¹ Ta kúu ta'ándá kúu on̄i n̄i ndisáa Jesús n̄i sa'an n̄a n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a ñóo:

—¡Kud̄i ndo viti! ¡Ta nani'í ndée ndo viti! Cháá dión ka ni ná kakan̄i kud̄i ndo, ch̄i sa n̄i kasandaá va hora ña ña nak̄i'o ra n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o noo ndá'a t̄a kómí kuach̄i. ⁴² ¡Ndakuei ndó, ná ko'o viti! Ch̄i sa kúyati t̄a vei nak̄i'o yu'u noo ndá'a t̄a kómí kuach̄i —kaá n̄a.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noo t̄a né'e choon

⁴³ Kúu ká'an jí vá Jesús iin na, kúu sa n̄i kasáa va Judas, iin ra kúu kuendá ndin ux̄i uú t̄a xionoo xí'ín ná. Ta kua'á nda'o t̄a vei xí'ín rá. Dao ra né'e espada, ta dao ka ra né'e yíto. Ch̄i vei ra xí'ín choon n̄i sa'anda tá dut̄i sakua'a, xí'ín t̄a dána'a ley Moisés, xí'ín t̄a sá'ano ñoo. ⁴⁴ Sa n̄i kast̄o'on va Judas xí'ín t̄a ñóo ndi kee ra dána'a ra ndá yoo kúu Jesús, ch̄i di'a n̄i kaa ra:

—T̄a n̄i chitói noo ñóo, roon̄i kúu tiin ndó kandaka ndó ko'on ndo, ta kandaa va'a ndó ra —kaá ra.

⁴⁵ Dá tá n̄i natuu yati Judas noo iin Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄i chitó rá noo ná. ⁴⁶ Dá n̄i natuu t̄a kua'a ñóo n̄i tiin ra Jesús.

⁴⁷ Ta kúu iin t̄a iin xí'ín Jesús n̄i taó rá espada ra. Ta kúu n̄i chit̄o'on ra do'o iin t̄a kéchón noo t̄a dut̄i kúu noo. ⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a kua'a ñóo:

—¿Á ta kuj'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñóó vej ndó xí'ín espada xí'ín yíto tiin ndó yu'u? ⁴⁹ Ta ndidaá kuú vá ñi sa káaj xí'ín ndó yé'é ño'o ká'ano sa daná'í noo ndo, ta ko ní tiin ta'on ndó yu'u. Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios —kaá na.

⁵⁰ Ta kúu ndidaá vá ta xionoo xí'ín ná ñi ñankoo ndava'a ñaá, ta ñi xino ra kua'an ra.

Di'a ñi ndo'o iin tayii ñi kankono kua'an

⁵¹ Ta sava'á ñayuu kuá'a ñoó tákaa iin tayii kua'an xi. Ta sava'a iin sávana va ndíxi xi kua'an xi. Kúu ñi tiin ta'ani ñaá rá. ⁵² Tído ñi ñayáa xi sávana ñoó. Ta kúu ndaá ñi kankono vichí xí kua'an xi.

Di'a ñi kuu tá ñi sa in Jesús noo mií ta duti kúu noó

⁵³ Dá né'e ra Jesús ñi saa ra noo ió mií ta duti kúu noó. Dá ñi nataka ta'ani ndidaá kúu ta duti saku'a'a, xí'ín ta sá'ano ñoo, xí'ín ta dána'a ley Moisés. ⁵⁴ Ta Pedro, ndaá xiká xiká tákaa ra kua'an ra. Dá ñi saa ra ñi ku'u ra noo kúu yé'é ve'e ta duti kúu noó ñoó. Dá ñi sa koo ra ió ra noo ndéi ta ndaá yé'é ñoó, chi ndéi ra nádaa rá noo kéí ño'o.

⁵⁵ Ta ra duti saku'a'a ñoó xí'ín ndidaá ka ta né'e choon ndéi ra ndúkú rá ta ka'an kuachi sa'a Jesús, dá kuu nakí'o ñaá rá noo ndá'a ta romano, dá ka'áni ñaá rá. Tído ko ní ní'í ta'on ra ndí kían kakuu kuachi na. ⁵⁶ Chi kua'a nda'o ta ñi kava'a a ña to'on ñi ka'an ra sa'a Jesús. Tído ko ní náki'in tá'an ta'on to'on, ña ñi ka'an ra sa'a ná.

⁵⁷ Dá ñi ndakuei dao ka ta ndúkú rá kuachi ka'an ra sa'a Jesús, ta kaá ra:

⁵⁸ —Ndu'u kúu ra ñi seíd'o'o ña ñi kaa ta xaan di'a: “Ko'ín nakani ndi'ii ve'e ño'o ká'ano yó, ña ñi kava'a ndá'a ta. Ta kúu tixi oní kuu, ta kúu kava'a iin ka ve'e ño'o saá, tído o duú ña kava'a ndá'a ta kakian” —kaá ra.

⁵⁹ Tído ko ní náki'in tá'an ta'on ña ñi ka'an ra sa'a ná.

⁶⁰ Dá ñi ndakuijn ndichi mií ta kúu duti kúu noo me'í noo ndéi ra ñoó. Dá ñi ndato'on rá Jesús:

—¿Ndiva'a ko ká'on chindeéon miíon? ¿Á ña ndaá kían ká'an kuachi ta káa sa'on o koó?

⁶¹ Tído tádi óon va iin Jesús, ni iin to'on ko ní ka'an na.

Dá ñi nandio koo tuku mií ta duti kúu noó ñoó ñi ndato'on ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúu Cristo, na dáka'ki ñaá? ¿Á de'e Ndios, na ij, kúu yo'ó?

⁶² Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Jaan, ñaá kúu yu'u, ta koni ndo na ñi nduu ta ñayú yó'o nakoo na xoo kuá'a Ndios noo ij na dándaki na. Ta koni ta'ani ndó na kii na tein vikoo tánee induu —kaá na.

⁶³ Dá ñi ndatá ta duti kúu noó ñoó dá'on ndíxi ra sa'a ña ñi xido ini ra. Dá ñi kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháa ka ta ka'an kuachi sa'a rá? ⁶⁴ Chi sa ñi seíd'o'o vá mií ndó ña ñi ka'an ndava'a ra sa'a Ndios. ¿Ndi kían náta'an ini ndo keeá xí'ín ra viti? —kaá ra.

Dá ñi kando ndidaá ta ndéi ñoó ña kánian kuu Jesús sa'a ña ñi ka'an na dión. ⁶⁵ Dá ñi kasá'a túu ndaa dij ñaá dao ra. Ta ñi dadá'i ra noo ná xí'ín iin dá'on, dá ñi kani ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Nakoni ini ndi ndá yoo ñi kani ñaá —kaá ra.

Ta nda ra ndita ndaá yé'é ñoó ñi kani da'anda noo ná.

Di'a ñi kuu tá ñi ndata Pedro sa'a Jesús oní ta'ándá

⁶⁶ Ta yé'é ve'e ninõ ñóó ió jí vá Pedro. Dá nì kásáá iin ñá'a kéchóon noõ mií tã dutì kúú noõ ñóó. ⁶⁷ Dá tá nì xiniã ió Pedro nádaa rá noõ kéjì ñó'ó ñóó, kúú nì sa nde'é vã'a ñáán, dá nì kaaan xí'ín rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'ín Jesús, tã ñoo Nazaret, ¿daá koó?

⁶⁸ Tído nì ndata vá rá, ta kaá rá:

—Kò ná'á ta'on yu'u tãa ñóó, ta ni kò kándaã ta'on iniñ ndá sa'a ká'on xí'ín.

Dá nì kee ra kua'an rá chí noõ kúú yé'é di'a. Tá nì saã rá ñóó, ta kúú nì kana va chéli. ⁶⁹ Ta kúú nì xini tuku va ñá'a ñóó noõ iin Pedro. Dá nì kásá'á ká'an xí'ín dao kã ñayuu ndíta ñóó:

—Tãa yó'o kúú kuendá Jesús.

⁷⁰ Ta kúú tuku va nì ndata rá.

Ta lú'u kã tóó, kúú nì ka'an dao kã ñayuu ndíta ñóó xí'ín rá:

—Miíã ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, chí tã kuendá Galilea ta'ani kúúon. Dá chí táto'on ká'an roón, dión ká'on.

⁷¹ Dá nì kásá'á ká'an ndava'a Pedro, ta kaá rá:

—Ná'á Ndiós ñã kò ná'á ta'on yu'u tãa ká'an ndo sa'a ñóó —kaá rá.

⁷² Ta kúú nì kana va chéli ta'ándá kúú uu. Dá ví nì ndisáã ini rá to'on nì ka'an Jesús xí'ín rá, chí di'a nì kaa ná: “Tã kò ñá'a kana chéli ta'ándá kúú uu, ta kúú sa ndata yo'ó sa'a yu'u onjì ta'ándá”, kaá ná. Tá nì ndisáã ini rá to'on yó'o, kúú nda'í ndã'o nì saki ra.

15

Di'a nì kuu tá nì sa iin Jesús noõ tãa nani Pilato

¹ Dá tá nì tju noõ, sa nì kãndõ va tã dutì sakua'a, xí'ín tã sá'ano ñoo, xí'ín tãa dána'a ley Moisés xí'ín ndidaã kã ní tã né'e choon ndi kì'o kee ra xí'ín Jesús. Dá nì kató ñáá rá ndáka ra nì saã rá nì na'kì'o ra noõ tã né'e choon romano nani Pilato. ² Dá nì ndato'on Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúú rey noõ ná Israel?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tã dión kaá mií ní —kaá ná.

³ Ta ndéi tã dutì sakua'a dátaì kuachi ñáá rá sa'a kua'a ndã'o ñã'a. ⁴ Dá nì ndato'on tuku ñáá Pilato ñóó, ta kaá rá:

—¿Á ni iin ñã'a o ká'an yo'ó chindeéon miíon? Ta dión ví kua'a ñã'a dátaì kuachi ñáá tãa káa.

⁵ Ta va'ará dión nì kaa rá, tído ni iin to'on kò ní ka'an Jesús. Sa'a ñoó nì naá vá ini rá.

Di'a nì kuu, dá nì sa'anda Pilato choon ñã ná karkaa Jesús ndjika cruz

⁶ Tein iin iin víkò pascua dáyaã Pilato iin tãa nákaã ve'e kã, tá'an rá kãndõ na ñoo Israel sa'a. ⁷ Daá ñóó nákaã iin tãa nani Barrabás ve'e kã, ta ñó'o ta'ani dao kã tãa kí'ín tá'an xí'ín rá sa'ání rá ndji. Roón kúú tãa nì ndakuei nì náã xí'ín tã né'e choon romano. ⁸ Dá nì kásáã kua'a ndã'o ñayuu noõ Pilato. Dá nì kásá'á xíkã na noõ rá ñã ná dáyaã rá iin tãa nákaã ve'e kã, táto'on kì'o kée ra tein iin rá iin víkò pascua. ⁹ Dá nì kaa rá xí'ín ñayuu ñóó:

—¿Á kónjì ndõ ñã dáyaã nã kúú rey noõ ná Israel yo'ó?

¹⁰ Dión nì kaa rá chí nì kãndaã va ini rá ñã sa'a ñã u'u ini vá tã dutì sakua'a ñóó, sa'a ñóó nì na'kì'o ñáá rá noõ ndá'a rá. ¹¹ Tído nì daká'an kue'é tã dutì sakua'a ñóó ñayuu kuá'a ñóó, dá nì xíkã nã ñã va'a cháã kã Barrabás ná dáyaã rá. ¹² Dá nì ndato'on ñáá Pilato, ta kaá rá:

—¿Ndí kján kónjì ndõ kee yu'u xí'ín tãa chínaní ndó kúú rey noõ ná Israel yó'o, tá daá?

13 Dá nì k̄ayú'ú ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo:

—¡Chirkaa ní r̄a nd̄ika cruz!

14 Dá nì kaa Pilato:

—¿Ndí k̄ián kini nì yá'a t̄a yó'o nì kee ra?

Tído kúú nì'i cháá k̄a ví nì k̄asá'a k̄áyú'ú ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo:

—¡Chirkaa ní r̄a nd̄ika cruz!

15 Ta s̄a'á ñ̄a kóni Pilato kand̄oo v̄a'a ra noó ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo, s̄a'á ñ̄oo nì dayáa r̄a Barrabás. Dá tá nì ndi'i nì kani soldado Jesús xí'in chirrión, dá nì n̄aki'o ñ̄aa Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on r̄a chirkaa ñ̄aa rá nd̄ika cruz.

16 Dá nì n̄aki'in ñ̄aa soldado ndáka ra kua'an r̄a nda maá ini ve'e chón ta romano. Dá nì nd̄ataká r̄a ndidaá k̄a soldado kúú kuendá ra. 17 Dá nì d̄akui'ino ñ̄aa rá iin dá'on kua'á toón, ta nì chinóo ra iin corona nì kava'a xí'in ion din̄i ná. 18 Dá nì k̄asá'a rá k̄ee ra ñ̄a k̄éká'ano ñ̄aa rá:

—N̄a ká'ano kúú mii ní, n̄a kúú rey noó n̄a Israel —kaá r̄a.

19 Ta nì kani ra iin tañi'í dini ná, ta nì t̄uu ndaa dij̄i ñ̄aa rá. Ta nì s̄a kuj̄ita x̄iti rá noo ná k̄ee ra ñ̄a k̄éká'ano ñ̄aa rá. 20 Tá nì ndi'i nì k̄ed̄iki ndaa ñ̄aa rá, dá nì dij̄tá rá dá'on kua'á toón ndíxi na ñ̄oo. Dá nì nd̄akui'ino ñ̄aa rá dá'on mii ná. Dá ví nì taó ñ̄aa rá ndáka ra kua'an r̄a chirkaa ra nd̄ika cruz.

Di'a nì kuu tá nì chirkaa ra Jesús nd̄ika cruz

21 Ta noo ndáka ñ̄aa rá kua'an r̄a, ñ̄oo nì n̄aki'in tá'an ra xí'in iin t̄a nani Simón, t̄a kuendá Cirene. Ta de'e ra nani Alejandro xí'in Rufo. T̄a yó'o kúú r̄a k̄ondii nì sa'an yúku. Kúú nì kendúsa soldado xí'in rá ñ̄a ná kadokó r̄a cruz Jesús ko'on r̄a. 22 Ta ndáka ñ̄aa rá nì saá r̄a iin xían noo nani Gólgota. T̄o'on yó'o kóni kaa yikí lásá din̄i nd̄i.

23 Ñ̄oo, dá nì x̄i'o ra vino nì d̄ataká tá'an xí'in ndutá ova ko'o Jesús, tído ko ní x̄in ta'on na ko'o na r̄a. 24 Dá tá nì ndi'i nì chirkaa ñ̄aa rá nd̄ika cruz, dá nì s̄a ndei ra nì s̄adikí r̄a suerte xí'in dá'on ná, dá ná kand̄e'á ndi ndáa dá'on kánian nì'i iin rá iin ra.

25 T̄át̄o'on k̄a iin dataan nì chirkaa ra Jesús nd̄ika cruz. 26 Ta ndá'a iin tabla din̄i cruz ñ̄oo, ta ká'an ndá sa'a k̄ián tákaa na ñ̄oo. Ta di'a kaáan: “T̄a yó'o kúú rey noó n̄a Israel.” 27 Dá nì chirkuéi ta'ani ra uú t̄a kuí'iná nd̄ika dao k̄a cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a n̄a, ta iin k̄a r̄a tákaa xoo íti n̄a. 28 Ta xí'in ñ̄a yó'o dá nì x̄inkoo noo ká'an tuti īi Ndios, ch̄i di'a kaáan: “N̄i nd̄akí'in tá'an daó ñ̄aa rá xí'in t̄a kómí kuachi.”

29 Ta ñ̄ayuu ch̄ika'anda kua'an noo tákaa Jesús ñ̄oo k̄ed̄iki ñ̄aa ná, ta kaó n̄a din̄i ná kénóo na Jesús, ta kaá n̄a:

—¡Maáki r̄i! Kaá ȳo'ó ñ̄a nakani ndi'ón ve'e ñ̄o'o ká'ano Ndios. Ta kúú t̄ixi on̄i va kuú nduva'ón ñ̄a, kaáon. 30 Ñ̄o'ó nd̄ani, d̄ák̄aki miíon viti. Kua'an noo kíi nd̄ika cruz xaan ná kand̄e'á.

31 Ta dión ta'ani k̄ed̄iki ñ̄aa t̄a dut̄i sakuá'a xí'in t̄a dána'a ley Moisés, ta ndátó'ón rá ndíta rá:

—Dao k̄a va ñ̄ayuu s̄a kand̄eé rá s̄a d̄ák̄aki ra, tído ko kand̄eé ta'on ra d̄ák̄aki ra mii rá viti. 32 ¡Kaá r̄a ñ̄a kúú rá Cristo, n̄a d̄ák̄aki ñ̄aa! ¡Ta kaá r̄a ñ̄a kúú rá rey noó na ñ̄oo yo! ¡Ná noo kíi rá nd̄ika cruz k̄aa, dá ná nakoni ȳo rá, dá ná kand̄eé yó r̄a! —kaá r̄a ndíta ra.

Ta kána'á ta'ani nd̄a uú t̄a tákuei iin iin xoo dij̄in ná ñ̄oo xí'in ná.

Di'a nì kuu tá nì x̄i'í Jesús

33 Tá nì kasandaá k̄axuu, dá nì n̄akuijn naá iin níi kúú ñ̄ayúú nd̄a k̄a on̄i s̄a'ini. 34 Dá tá nì kasandaá k̄a on̄i ñ̄oo, kúú n̄i'i nd̄a'o nì k̄ayú'ú Jesús, ta kaá n̄a:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —To'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndivá'a nì ñá'yáa ndá'a ní yu'u?

³⁵ Tá nì seido'o dao ká taa ndíta ñoo ña nì ka'an na dión, dá nì kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chí kána ra profeta Elías.

³⁶ Kúu nì kankono iin taa nì sa'an ra nì dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'in vino ía. Dá nì so'oni raán dinì iin tañí. Dá nì chírneee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra. Dá nì kaa ra:

—Ná dá'a ni kee ndo dión. Ná kandati yó, dá ná kandé'á á kasaa Elías dánóo ñaa ná —kaá ra.

³⁷ Ta kúu nì'i ndá'o nì kayu'ú Jesús, dá nì xi'lì na. ³⁸ Ta kúu mií dáá vá nì ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Nì keean ndá yú'an ñino, ta kúu ndá yú'an ñino nì xino ñoo nì ndata ñá.

³⁹ Ta mií taa dándáki soldado iin noo tákaa Jesús ñoo. Kúu nì xini ra táto'on nì kayu'ú ná tá nì xi'lì na, dá nì kaa ra:

—iMiían ndaa ndisa de'e Ndios nì sa kuu taa yó'o!

⁴⁰ Ta xíká vá ndíta dao na ñá'a ndé'é ná ña nì ndo'o Jesús. Ta tein noón nákaa María Magdalena, xí'in María naná José xí'in Jacobo, ta ló'o cháá ka. Nákaa ta'ani iin ka ñá'a naní Salomé. ⁴¹ Ta na ñá'a yó'o kúu na nì sa xionoo xí'in Jesús, ta sa chíndeé ñaa ná tá nì sa io na chí kuendá Galilea. Ta ndéi kua'a ta'ani dao ka na ñá'a tákuei Jesús nì saa na ñoo Jerusalén.

Dì'a nì kuu, dá nì nduxi Jesús

⁴² Sa nì ini va kuu dáá, ña kían mií kuu kénduu na Israel ña'a keí ná taan, chí sa kua'an kasanda'a va kuu nání'i ndée na. ⁴³ Ío iin taa naní José, ta kúu rá tá ñoo Arimatea. Ta kúu rá iin taa ndáya'i tein ta né'e choon noo na Israel. Ta ndáti ta'ani ra ña kasaa Ndios dándáki na ñayuú yó'o. Roón kúu ra nì xi'o ndeé ini nì ku'u ra noo nákaa Pilato. Dá nì xiká ra noo Pilato ña ná nak'i'o ra yikí koño Jesús noo rá. ⁴⁴ Kúu nì naá vá ini Pilato tá nì kandaá ini ra ña sa nì xi'lì va Jesús. Dá nì kana ra tá dándáki soldado ñoo. Dá nì ndatón ñaa rá, á ndaa ña sa nì xi'lì va na. ⁴⁵ Dá nì kaa ta dándáki soldado ñoo ña sa nì xi'lì va na. Dá nì sa'anda Pilato choon ña ná nak'i'o ra yikí koño Jesús noo José. ⁴⁶ Dá nì sa'an José ñoo nì xiin na iin sávana saá. Dá nì danóo ra yikí koño Jesús ndíka cruz. Dá nì nachituú ñaa rá xí'in sávana ñoo. Dá nì sa'an ra nì chíkáá ñaa rá ini iin yáí ká'ano nì kava'a ndíka iin káo. Dá nì dakuió tuú ra iin yuu chíká'ano nì sadi ra yé'an. ⁴⁷ Ta nì xini va María Magdalena xí'in María naná José noo nì chíkáá ñaa rá.

16

Dì'a nì kuu tá nì nqtaki Jesús

¹ Tá nì ya'a kuu nání'i ndée na Israel, dá nì sa'an María Magdalena, xí'in Salomé, xí'in María naná Jacobo nì xiin na ndutá támi sá'an kane'e na ko'on na chí'i na yikí koño Jesús, ká'an ná. ² Ta na'a va'a kuu mií noo kásá'a sa'a semana, dá nì kee na kua'an na yáí noo nákaa yikí koño Jesús. Ta kúu duú nì xinkoo va ndíndii. ³ Ta kúu ndátón ná kua'an na íchi ñoo, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ví nì'i yo díta yuu ndadí yú'u yáí ñoo?

⁴ Tído tá nì saa yati na, kúu nì xini va na ña sa nì kuxoo va yuu ká'ano nì sa ndadi yú'u yáí ñoo. ⁵ Dá tá nì ku'u na inian, kúu nì xini na ío iin tayí chí xoo kuá'a di'a. Ta ndíxi xi iin dá'on kuxí chíkáni. Ta kúu nì yu'ú ndá'o na ñá'a ñoo. ⁶ Dá nì kaa xi xí'in ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chi sa ná'á vái ña nándukú ndó Jesús, na ñoo Nazaret, na ni sarkaa ndjka cruz. Tído ni nataki va na. Kande'é ndó noó ni chinóo ñaa rá. Koó ka na nákaa yó'o. ⁷ Kua'án kii ndo kast'o'on ndó xí'in Pedro, xí'in dao ka ta xionoo xí'in ná ña kuió noó Jesús ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoo ví, dá koni ñaa rá tát'o'on k'i'o ni sa ka'an na xí'in rá —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni kankuei na yá ñoo taxi tá'an na kua'an na. Kúu ndáá ndéi njno oon na kua'an na, chi ni yu'ú nda'o na. Ñoo ndani ko ní nákani na xí'in ni iin tó'on ñayuu íchi noó kua'an na ñoo.

Dì'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo María Magdalena

⁹ Tá ni nataki Jesús na'a kuu dáá ñoo, ña kúu kuu mií noó kásá'á sa'a semana, dá ni na'a noo ná din'ño'ó noo María Magdalena, tá'an ña ni sa ñoo'ó usá espíritu kini ni taó ná ñoo. ¹⁰ Dá ni keeán kua'an noo ndéi ta xionoo xí'in ná. Tá ni saan noo ndéi ra, nda'í ndé'i rá ndéi ra. Dá ni kast'o'an xí'in rá ña ni xinian Jesús. ¹¹ Tá ni seido'o ra ña ni nataki Jesús, chi sa ni xini va ñaa ña'a ñoo, kúu ko ní kándisa ta'on ñaa rá.

Dì'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo uu ta xionoo xí'in ná

¹² Tá ni ndi'i ñoo, dá ni na'a noo Jesús noo uu ta xionoo xí'in ná noo xika ra kua'an ra íchi kua'an chí yuku. Tído sa ni ndaon va na to'on sa kaa na. ¹³ Tído tá ni nakoni ñaa rá, dá ni sa'an ra ni kast'o'on ra xí'in dao ka ta xionoo xí'in ná ñoo. Tído kúu tuku va ko ní xín roón kándisa ra.

Dì'a ni kuu tá ni xi'o Jesús choon noo ta xionoo xí'in ná

¹⁴ Tá ni ndi'i ñoo, dá ví ni na'a noo Jesús noo ndin uxí iin ta xionoo xí'in ná noo ndéi ra sás'an ra. Dá ni danani ñaa ná sa'a ña ko ní kándisa ra xí'in sa'a ña káxi ní'o rá, chi ko ní xín ra kándisa ra ña ni xini dao ka ñayuu ñoo ña ni nataki na. ¹⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Kua'án ndo kanoo ndó iin ní kúu ñayuu dána'a ndo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'i noo ndidaá kúu ñayuu. ¹⁶ Ta ndi ndáa na ni kándisa ñaa, ta ni sodó ndúta ná, noón kúu na dáka'ki Ndios. Tído na ko ní xín kándisa to'on va'a yó'o, noón kúu na kandoo kakomí kuachi noo Ndios. ¹⁷ Ta ñayuu ni kándisa to'on va'a yó'o, noón kúu na ni'í ña kandeé ná kee na ña ná'ano. Chi xí'in kuu yu'u kandeé ná taó ná espíritu kini ñoo'ó ini ñayuu. Ta kat'i'a na ka'an na dao ka yu'u, ña ko ní dákuá'a na. ¹⁸ Ta va'ará ni tiin ndakána na iin ko, ta kúu ko ta'ón ña'a ndo'o na kee rí. Ta va'ará ni xi'i ndakána na iin ña'a deen, ta kúu ko ta'ón ña'a ndo'o na kee an. Tá ná chinóo na ndá'a ná satá na kú'u, ta kúu nduva'a va na —kaá Jesús.

Dì'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

¹⁹ Tá ni ndi'i ni ka'an sato'o yo Jesús to'on yó'o, dá ni kee na konana na kua'an nó'o ná induú. Kúu ni nakoo na xoo kuá'a Ndios.

²⁰ Dá ni kee ta xionoo xí'in ná ñoo kua'an ra dána'a ra to'on va'a sa'a Jesús ndidaá kúu ñoo. Ta kúu sa chindeé vá ñaa míi sato'o yo Jesús, ta ni na'a na ña ndaa kían ni ka'an ra, chi ni xi'o na ña kandeé rá kee ra ña'a ndato. Dión ná koo.

To'on yó'o kí'an nì taa San Lucas, ña ká'an sa'a Jesús

Ña yó'o kúú ña nì ka'an Lucas xí'in ra nani Teófilo

¹ Sa kua'á nda'o taa nì kee tata nataa yíko ra ndidaá ña ndaa nì kuu tein mií yó. ² Ta nì taa raan táto'on káa rá ío ña nì nakani na nì xini xí'in noo ndidaá kúú ña nì sa io nda mií sa'a, chí noón kúú na nì nì'l choon ña kane'e na to'on yó'o kanoo na. ³ Ta nì sa nde'í ña iian va'a kí'an nataa yíko ta'anii ña. Chí kueé kueé nì taó tó'on va'i ndidaá kúú ñayuu nì xini xí'in noo ndidaá kúú ña nì sa io nda mií sa'a, dá nì nataa yíko ña kosaan noo mií ní, Teófilo, chí kúú ní iin taa ndaya'i, ⁴ dá kana'á va'a ní sa'á ña ndaa, tá'an ña nì daná'a na noo ní.

Di'a nì kuu tá nì ka'an iin ángel ndi koo, dá kaki iin ra nani Juan

⁵ Tein kuu nákaa Herodes kúú rá rey chí kuendá Judea, nì sa io iin ta duti nì sa nani Zacarías, ta sa kaa ra tein ta duti kuendá Abías. Ta ñadi'í ra nì kixi tein na ve'e Aarón, ta nì sa nanián Elisabet. ⁶ Ta mií rá xí'in ñadi'í ra nì sa kuu ñayuu ndaa noo Ndios, ta sa seíd'ó'o na ndidaá kúú choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, ta ni lú'u ko ní ya'a na noán. ⁷ Tido ko tá'on de'e na ní sa ndei, dá chí Elisabet kúú iin ñá'a daá o kúú koo de'e. Ta na sava'a va kúú ndin nduu na.

⁸ Iin kuu nákaa Zacarías kéchóon ra ña kúú choon kée duti noo Ndios, chí mií daá ñóó kéchóon ta duti kuendá mií rá. ⁹ Dá nì kee ta duti ñóó táto'on nì kaan ra kée ra, chí nì sadiki'í ra suerte, dá nì kanian ña Zacarías kúú ra chíño'ó dusa noo Ndios. Dá nì ku'u ra kua'an ra ini ve'e ño'o ká'ano sato'o yo Ndios.

¹⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu ndeí ká'an na xí'in Ndios sata vé'e xian nani nákaa ra chíño'ó ra dusa ñóó ini ve'e ño'o ká'ano ñóó. ¹¹ Kúú iin kuiti vá nì na'a noo iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios, iin na chí xoo kuá'a di'a noo kée dusa ñóó. ¹² Kúú nì naá vá ini Zacarías tá nì xini ñaá rá, ta nì nduká'ano ra xini rá sa'á ña nì yu'u ra. ¹³ Tido nì kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Zacarías, ná dá'a ni yu'óon, chí nì seíd'ó'o va Ndios ña nì xikon noo ná. Sa'á ñóó dáaká ñadi'íon Elisabet iin tayí ló'o, ta chinanón xi Juan. ¹⁴ Ta ndato nakuti yo'ó xí'an kadij inon sa'a xí. Ta kua'á nda'o ñayuu kadij ini tá ná kaki xi, ¹⁵ chí iin taa ndaya'i nda'o kakuu xi noo Ndios. O kó'o ta'on xi vino, ta ni ndutá deen. Ta nakuti xí xí'in Espíritu ij Ndios nda noo kakaá xi tixi naná xi. ¹⁶ Ta mií xí kedaá xí'in kua'á nda'o na Israel, dá nandió kuéi na noo sato'o na Ndios. ¹⁷ Ta sa dinño'ó ka kasaá xi, dá kasaá na kúú sato'o yo. Ta kane'e xi choon táto'on k'i'o nì sa ne'e Elías choon, ta koo ndeé ini xi táto'on k'i'o ndeé sa io ini Elías. Ta kandeé xí nandei va'a na kúú tata xí'in de'e na. Ta kandeé ta'ani xi xí'in na saá ini, dá natiin na ñaxintóni va'a táto'on k'i'o kómí ñayuu ndaa ñaxintóni va'a noo Ndios. Díon, dá kenduu xi na ñoo yó'o, dá kandeé nduu na natiin na na kúú sato'o yo.

¹⁸ Dá nì kaa Zacarías xí'in ángel ñóó:

—¿Ndí kee kandaá ini ña díon koo? Dá chí taa sava'a va kúú yu'u, ta sava'a ta'ani ñadi'í yu'u.

¹⁹ Dá nì kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Yu'u nani Gabriel, ta yu'u kúú ra iin noo Ndios noo ío na. Ta mií ná kúú na nì chínda'á yu'u veji kastó'in xí'on sa'á to'on va'a yó'o. ²⁰ Ta viti kí'an kandoo ñí'on, ta o kúú ka ka'on nda ná xinkoo noo nì ka'in xí'on, chí ko nì

xí'ón kandísón to'on nì ka'in, tído mi'án ndaa xinkoo ña nì ka'in xí'ón tá ná kasandaá kuu nì kaxi mií Ndios —kaá nà xí'in rá.

²¹ Ta ndátì nà ñoo ñoo ña keta Zacarías sata ve'e. Kúú nì kasá'á nákanì ini nà sa'á ña nì kúna'á nákaa rà ini ve'e ño'o ñoo. ²² Tído tá nì keta rà, kúú sà ko kuú kà va ka'an rà. Dá nì kandaag ini ñayuu ñoo ña nì xini rà iin ña'a ndato nì kee Ndios ini ve'e ño'o ñoo, dá chì nda ndá'a óon ra kúu xí'o ra kuendá sa'á ña nì xini rà. Ta nì kandoo ñí'í va rà.

²³ Dá tá nì ndi'i nì kee Zacarías choon kánian kee ra sa'á ña kúú rá ta dutì, dá nì kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra. ²⁴ Ta nì ya'a dao kuú ña nì kuu dión, ta kúú nì tpu va ñadi'í rà Elisabet nó'o de'án. Ta kúú nì sà káa tooán ve'án o'on yoo, ta nì kaaan di'a xí'in mi'án: ²⁵ “Di'a nì kee sato'í Ndios xí'ín, chì tein kuú víti nì na'a nà ña kú'u ini nà sa'í, ta nì dítà ná ña kían kénoo ñayuu yu'u.”

Di'a nì kuu tá nì kasto'on iin ángel xí'in María ña koo iin de'e yii nà, ta kananí xí Jesús

²⁶ Tá nì xino iño yoo ñó'o de'e Elisabet, dá nì tanda'á Ndios ángel naní Gabriel kua'an nà iin ñoo naní Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ²⁷ dá koto ni'ini nà iin tadi'í tákí, tá'an ra sà nì xì'o to'on ña koo xì xí'in taa naní José, rà kúú kuendá nà ve'e rey David. Ta tadi'í tákí ñoo naní María. ²⁸ Tá nì ku'u ángel ñoo noo ío María, dá nì kaa nà xí'in xí:

—Ná koo va'ón. Náta'an nda'o ini Ndios xini nà yo'ó, chì nà kúú sato'o yo kúu nà ío xí'ón, ta kée na cháá kà ña manì xí'ón o duú dao kà ñá'a.

²⁹ Tá nì xini xì ángel ñoo, ta nì seídó'o xì ña nì ka'an nà xí'in xí, kúú nì naá vá ini xì, chì kò kandaag ta'on ini xì ndi kóni kaa ndisá'án nì ka'an nà xí'in xí.

³⁰ Dá nì kaa tuku na xí'in xí:

—María, ná dá'a ni yu'óon, chì sà nì natiión ña manì noo Ndios. ³¹ Chì viti kían kaño'o de'ón. Ta dátpu nooon iin tayíí, ta chinanón xì Jesús. ³² Ta kakuu xì iin nà ndáya'i, ta kananí xì de'e mií Ndios, nà kómí ndidaá choon. Ta mií Ndios, nà kúú sato'o yo, noón kúú nà kí'o choon noo ndá'a xì ña kakuu xì rey, táto'on nì sà kuu David, na sá'ano ve'e xì. ³³ Ta kane'e xì choon noo nà ve'e Jacob, ta nì iin kuú o ndí'í ña dándáki xì.

³⁴ Dá nì kaa María xí'in ángel ñoo:

—¿Ndí koo, dá xinkoo ña koo dión, ta kò ta'ón taa ío xí'in?

³⁵ Dá nì kaa ángel ñoo xí'in xí:

—Mii vá nà kúú Espiritu iñ Ndios naxino nímōn, ta nakutón xí'in ndée mií ná. Kí'o dión, dá ñi'on de'ón. Sa'á ñoo tayíí iñ káki ñoo kananí xì de'e mií Ndios.

³⁶ Ta dión ta'ani sà ñó'o de'e tá'ón naní Elisabet, va'ará nà sava'a kúú ná. Ta sà nì xino iño yoo ñó'o de'e na, va'ará sà ka'an ñayuu xí'in ná ña kúú ná iin ñá'a o koo de'e, ³⁷ chì nì iin ña'a kò kían kuáchì noo Ndios.

³⁸ Dá nì kaa María xí'in ná:

—Yu'u kúú iin tadi'í kéchóon noo sato'o yo Ndios. Sa'á ñoo ná kee na xí'in táto'on kí'o nì ka'an ní xí'in —kaá xì.

Dá nì kexoo ángel ñoo noo xì kua'an nà.

Di'a nì kuu tá nì sa'an María ve'e Elisabet

³⁹ Tein kuú dáá ñoo, dá nì ndi'i nda'o ini María nì kee xì kua'an xì yukú ñó'o noo nákaa iin ñoo chí kuendá Judá. ⁴⁰ Tá nì saá xì, nì ku'u xì ve'e Zacarías. Dá nì ka'an xì ndisá'án xí'in Elisabet. ⁴¹ Tá nì seído'o Elisabet ndisá'án nì ka'an María xí'in, kúú nì nda'o nì kandita taleé ini tixián. Ta kúú nì nakutián xí'in Espiritu iñ Ndios, ⁴² ta kuu ñí'í nda'o nì kayu'án:

—Yo'ó kúú nà kémánì cháá kà Ndios noo ndidaá nà ñá'a, ta kémánì ta'ani na de'e nákaa tison xaan. ⁴³ ¿Ndá yoo ví kúú yu'u ña kii naná nà kúú sato'í

koto ni'ini na yu'u? ⁴⁴ Tá nì sejdò'i nì ka'òn ndisá'án xí'ín, kúu nì'i nda'o nì kàndita taleé nákaa ini tìxii xí'án kádii ini xì. ⁴⁵ Ndiká'án ndi kúu ví yo'ó ña nì kàndisón ña miían ndaa xìnkoo ña nì ka'an sato'o yo Ndios kee na xí'ón —kaa'an xí'ín xí.

⁴⁶ Dá nì kaa María:

Ndino'o ini va yu'u kéká'anoi na kúu sato'o yo.

⁴⁷ Kádii nda'o ini níoi sa'á ña nì kee Ndios, na dákaki ñaa.

⁴⁸ Chì nì sa nde'é ná ña kúuú iin tadi'i kúnda'í kéchóon noo ná.

Ta viti chí noo kaa ndidaá kúu ñayuu ña nì natiin yu'u ña manì noo Ndios.

⁴⁹ Dá chí ná'ano nda'o ña'a kée Ndios, na kómí ndidaá kúu ndée, xí'ín.

Ná natiin kuú ná ndidaá tá'an ñaño'ó.

⁵⁰ Daá kuití kú'u ini na sa'a ndidaá ñayuu yu'u ni'ini ñaa.

⁵¹ Sa kua'á nda'o ña'a ná'ano nì kee na xí'ín ndá'a ná.

Ta nì taó xóo na ta'íó táyíi ini, dá ná o kée ra ña ná'ani ini níó rá.

⁵² Ta nì dítá ná choon noo nda'á ta' né'e choon ná'ano,

ta nì chùndaya'i na ñayuu nda'í ini.

⁵³ Ta noó na koó ña'a keí, kua'á nda'o ña'a nì xì'o Ndios.

Ta ndidaá na kuiká, koó ña'a nì nì'í ná kane'e na ko'òn na.

⁵⁴ Ta nì chùndeé ná na ñoo Israel, na kéchóon noo ná,

ta nì ndiko'on ini Ndios ña kú'u ini na sa'a ná,

⁵⁵ chí kì'o dión nì xì'o na to'on na noó na sá'ano ve'e yó,

chì kì'o dión nì kaa na kee na xí'ín Abraham xí'ín ndidaá de'e na,

ta daá kuití vá kée Ndios dión xí'ín yó.

⁵⁶ Táto'on onì yoó nì sa'io María xí'ín Elisabet, dá nì kee xi kua'an nó'o xi ve'e xi.

Dì'a nì kuu tá nì kaki de'e Elisabet nanì Juan

⁵⁷ Tá nì kasandaá kuú kaki de'e Elisabet, ta kúu iin tayii ló'o nì dakákian.

⁵⁸ Tá nì kandaá ini na ndéi yati xí'án xí'ín na kúu tá'an ña ká'ano nda'o ña

manì nì kee Ndios xí'án, kúu nì kádii dáó ini na xí'án. ⁵⁹ Tá nì xino ona kuú nì

kaki xi, dá nì ta'anda'á ñii xì táto'on kì'o kée na Israel xí'ín de'e na. Ta nì ka'an

ná chinaní ñaa ná Zacarías táto'on nanì tatá xì. ⁶⁰ Dá nì kaa naná xì:

—Q kánani ta'on xi dión. Juan va kananí xi.

⁶¹ Dá nì kaa na xí'án:

—¿Ndiva'a kananí xí dión? Ta ni iin tó'ón ta'on na ve'ón ko nanì kuú ká'òn xaan.

⁶² Dá nì kasá'á kúu ndá'a ná ndátó'ón ná tatá xì ndi kananí xí, kóni ra. ⁶³ Dá

nì xika'á ra iin tá'í yító yadí, ta noo yító ñoo nì taa ra kuú xí. “Juan va kananí

xí”, kaá ña nì taa ra. Ta kúu ndidaá vá ná nì naá ini. ⁶⁴ Ta kúu vití'ón di'a va nì

na'ka'an ra. Ta kúu nì kasá'á rá kéká'ano ra Ndios. ⁶⁵ Ta ndidaá kúu na ndéi

yati xí'ín ná ñoo nì yu'ú nda'o na. Ta ndidaá na ndéi noo kúu yukú ñó'ó ndíta

chí kuendá Judea nì kasá'á ná ndátó'ón ná sa'a ndidaá ña nì kuu. ⁶⁶ Ta ñayuu

nì seídó'o ña nì kuu dión, nì kasá'á ná'ani ini na, ta kaá na:

—¿Ndi kuú vían kasandaá tayii ñoo kakuu xì? —kaá na.

Ta miían ndaa ndisa nákaa xì tìxi ndá'a sato'o yo Ndios.

Dì'a kua'an ña nì kaa Zacarías nì kee Espíritu iì Ndios

⁶⁷ Ta kúu Zacarías, ra kúu tatá xì, nì na'kutí xí'ín Espíritu iì Ndios. Ta kúu nì

kasá'á ká'an ra sa'á ña nì sa'io xí'ín sa'á ña koo chí noo:

⁶⁸ Na ká'ano kúu sato'o yo Ndios, na ndáño'o yóo, na Israel,

dá chí nì kasá'a na taó xóo na yó tìxi ndá'a ña kini.

⁶⁹ Chì nì tanda'á ná iin na kómí choon vei dákaki ñaa.

Ta kúu ná iin na ve'e rey David, na sa' kéchóon noo mií Ndios tá sa' na'á,

70 táto'on kị'o nị kaa Ndios kee na xí'ín yú'u profeta nà ndà míi sa'a.
 71 Chị dákaki na yó noó nà naá xí'á, ta taó xóo na yó tịxi ndá'a nà xiní u'u ñaá.
 72 Ta nị ka'an nà ña ku'u ini nà sa'a ndidaá nà sá'ano ve'e yó.
 Ta kọ ní nándodó ta'on na ña ndato nị kandoo na kee na xí'ín ná,
 73 tá'an ña nị kandoo na kee na xí'ín Abraham, nà kúú tẹ sá'ano ve'a.
 Chị nị kandoo Ndios ña
 74 taó xóo na yó tịxi ndá'a nà xiní u'u ñaá,
 dá kịan ni iin ña'a ná o kedaá xí'á ña yu'ú yo koni kuáchí yó noo ná.
 75 Ta koo vii yo, ta kee yó ña ndaa noo míi ná ndidaá tá'an kuu nị saki nà
 kandeí yó.
 76 Ta yo'ó, de'e ló'o miíj, yo'ó kakuu iin profeta, nà kásto'on xí'ín ñayuu ña nị
 ka'an míi Ndios, nà ío noo dikó.
 Dá chị kuió noó yo'ó ko'on noó nà kúú sato'o yo, dá kenduuon iin íchị ndaa
 noo ná.
 77 Chị kásto'on yo'ó xí'ín nà ñoo Israel, dá ná kandaá ini nà ndi kee Ndios, dá
 dákaki ñaá ná,
 chị kị'o ká'ano va ini nà sa'á kuachi kée na.
 78 Chị kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoó nị kasáa nà chindeé ná yo,
 ta kían táto'on iin ndindii saá nị xinkoo toon noo yo iin kạ kuu,
 79 dá kị'oan ña katoon noó ñayuu xionoo íchị noo iin naá, xí'ín noó nà ñó'o tịxi
 ndá'a ña kuu nà.
 Ta dátooan noo yo ko'o íchí ndaa, dá koo va'a ini yo.

⁸⁰ Ta sa sa'ano tayii ñoó kua'an xị. Ta sa kundeé ini xị xí'ín ñaxintóni xí. Ta
 nị sa io xị noo kúú yukú íchí nda noó nị xinkoo kuu nị na'a xị míi xí noó nà
 Israel.

2

Di'a nị kuu tá nị kaki Jesús

¹ Ta míi tein kuu dáá ñóó nị sa'anda tẹ né'e choon ká'ano naní Augusto
 choon noo ndidaá ñayuu dándáki ra ña ná no'o nà nachikodó ná kuu ná noo
 tuti tẹa né'e choon ñoo noó nị kaki na. ² Ta ña yo'ó nị sa kuu ta'ándá míi noó
 nị nachikodó ñayuu kuu ná noo tuti tẹ né'e choon tá nákaa tẹa naní Cirenio
 né'e ra choon chí kuendá Siria. ³ Sa'á ñoó ndidaá kúú ñayuu nị kee na kua'an
 nó'o ná ñoo noó nị kaki na, dá nachikodó ná kuu ná noo tuti tẹa né'e choon.

⁴ Dá nị keta iin tẹa naní José ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea,
 kua'an nó'o rá chí kuendá Judea noo kúú ñoo noó nị kaki rey David, ta naníán
 Belén. Chị kuendá nà ve'e rey David kúú rá, ⁵ chị kua'an ra nachinoo ra kuu
 rá noo tuti tẹ né'e choon xí'ín María, ta nị xị'o to'on koo xí'ín rá. Ta sa yati va
 kaki de'e xi. ⁶ Ta xian tein ndéi na ñoo, kúú nị kasandaá va kuu kaki de'e xi.
⁷ Ta ñoo nị kaki de'e noó xị, ta tayii kúú xí. Dá nị chítuu ñaá ná dá'on. Dá nị
 chindú'u ñaá ná ini noo sásá'an kiti, chị sa nị chítí nda'o ve'e noo nání'j ndée
 ñayuu.

⁸ Ta ndéi dao tẹa ndáka léko yati noo nákaa ñoo ñoo, ta ndidaá sakuaá ndéi
 ra ndaa rá léko rá. ⁹ Kúú iin kuití vá nị na'a noo iin ángel nị kii noo sato'o yo
 Ndios noo rá. Kúú nị naye'e ndaa iin níi kúú noo ndéi ra nị kee sato'o yo. Kúú
 nị yu'ú nda'o ra. ¹⁰ Dá nị kaa ángel ñoo xí'ín rá:

—Ná dá'a ni yu'ú ndó, dá chị ña va'a va kian veii kasto'in xí'ín ndó. Ta ña
 yo'ó kakuu iin ña dij iní noo ndidaá ñayuu. ¹¹ Kuu víti nị kaki iin nà nị kasáa
 dákaki ñayuu. Ta nị kaki na ñoo rey David. Nà yo'ó kúú Cristo, nà dákaki ñaá,
 ta nà yo'ó kúú sato'o yo. ¹² Ta kị'o di'a, dá kandaá ini ndo ña ndaa va kian nị

ka'jn xí'ín ndó. Chì nani'i ndo taleé yó'o kátuú xì iin tá'í dá'on, ta kándu'u xì ini noo sásá'an kítì —kaá na.

¹³ Kúú iin kuití vá nì na'a noo iin tu'u ká'ano ángel nì kii chí induú noo iin iin ká ángel ñóo, ta kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

¹⁴ Ná natiin Ndios ndidaá kúú ñaño'ó nda noo ió na induú.

Ta ná kandeí va'a ñayuu noño'o yó'o, chì xini va'a ñaá Ndios.

¹⁵ Tá nì ndi'i nì nana ángel kua'an nó'o ná induú, dá nì kasá'a ndátó'on tá'an taa ndáka léko ñóo:

—Kó'o ñoo Belén kande'á ña nì kuu, chì mií na kúú sato'o yo Ndios nì kast'on xí'a sa'an —kaá ra.

¹⁶ Ta kúú nì ndi'i nda'o ini ra kua'an ra. Tá nì saa ra, kúú nì nani'i rá María xí'ín José xí'ín taleé ñóo kándu'u xì ini noo sásá'an kítì. ¹⁷ Tá nì xini ra xí, kúú nì kasá'a rá nákaní ra xí'ín ná tát'o'on kì'o nì kaa ángel ñóo xí'ín rá sa'a taleé ñóo. ¹⁸ Tá nì seido'o ndidaá ñayuu ndéi ñóo ña nì nakani taa ndáka léko ñóo dión, kúú nì naá vá iní na. ¹⁹ Tído sa ndidaá kúú vá ña yó'o nì taxi va'a María nio xí, ta daá kuití ñó'o ini xì sa'an. ²⁰ Dá nì nandió kuéi taa ndáka léko ñóo kua'an ra. Ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra sa'a ña nì xini ra xí'ín sa'a ña nì seído'o ra. Dá chì nì xini ra tát'o'on káa rá ió ña nì nakani ángel ñóo xí'ín rá.

Di'a nì kuu tá nì sa'an na ve'e ño'o ká'ano xí'ín Jesús

²¹ Tá nì xino ona kuu nì kaki taleé ñóo, dá nì ta'anda ñi xí tát'o'on kée na Israel. Dá nì chinaní ná xì Jesús, chì kì'o dión kananí xí kaá ángel nda rá ko ñá'a kakaá xì tixi naná xì. ²² Tá nì kasandaá kuu kánian ko'on na nduvií ná mií ná noo Ndios, tát'o'on sa'anda ley Moisés choon ña kánian kee na, dá né'e na taleé ñóo nì saa na ñoo Jerusalén, dá nakì'o na kuendá sa'a xí noo Ndios.

²³ Chì di'a kaá ley sato'o yo Ndios: “Ndidaá kúú tayii kuáli kúú noo nì kaki tixi naná xì kananí xí kakuu xì tayii kechóon sav'a noo sato'o yo Ndios.” ²⁴ Ta ña kánian dokó ná noo Ndios kúú uú kúku o uú paloma tát'o'on kì'o kaá ley sato'o yo Ndios.

²⁵ Ta ñoo Jerusalén ñóo nì sa ió iin taa nì sa nani Simeón. Ta nì sa kuu ra iin taa ndaa noo Ndios, ta sa kee ra ña kóni Ndios. Ta ndati ra kasaa na tanda'a Ndios kì'o tandeé ini noo na ñoo Israel. Ta ió va Espiritu i Ndios xí'ín rá. ²⁶ Ta nì kast'on Espiritu i Ndios xí'ín rá ña o kuú ta'on ra nda ná kono xí'ín noo rá na nì tanda'a Ndios kasaa dáka ña. ²⁷ Ta mií Espiritu i Ndios nì kedaá xí'ín rá, dá nì saa ra ve'e ño'o ká'ano ñóo. Ta kúú ñóo ta'ani né'e ña na kúú tatá taleé nani Jesús nì kasaa na, dá kee na xí'ín xí tát'o'on kì'o sa'anda ley Moisés choon. ²⁸ Dá nì tiin Simeón taleé ñóo nì sa ne'e ndaa ra. Dá nì kasá'a rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

²⁹ Sato'o mií, viti kían konó ní ná kuu,

chì sa ió va'a va iní viti, chì sa nì xinkoo va to'on nì ka'an ní xí'ín,

³⁰ dá chì sa nì xini xí'ín noo nì na tanda'a ní nì kasaa dáka ña.

³¹ Ta sa nì kasá'a ní ná'a ní na noo ndidaá kúú ñayuu.

³² Ta dát'o'on na noo ndidaá kúú ñayuu ko kúú na Israel.

Ta sa'a mií ná natiin na ñoo ní, na Israel, ñaño'ó.

³³ Kúú nì naá vá iní José xí'ín María tá nì seido'o na ña nì ka'an Simeón dión sa'a xí. ³⁴ Dá nì xika ra ña maní noo Ndios sa'a ná. Dá nì kaa ra xí'ín naná xì nani María:

—Kana'on, chì taleé yó'o kúú ra nì kasaa kedaá xí'ín na Israel, dá kua'a ná kuéi, ta kua'a ná ndakuei. Ta na'a Ndios ña nì kii xi noo mií ná, tído di'a kaño'ó vá ña ñayuu. ³⁵ Dión koo, dá ná natuu ña nákaní ini iin rá iin ñayuu. Tído

nda'í nda'o ndo'o yo'ó, chí kakian táto'on iin yúchí karnee nímōn —kaá rā xí'ín María.

³⁶ Ta ñoo ta'ani nī sá io iin ñá'a naní Ana. Ta ñá'a yó'o sá kasto'on xí'ín ñayuu to'on nī na'itían noo mií Ndios. Ta kíán de'e taa nī sá naní Fanuel, rā kuendá na ve'e Aser. Ta kíán iin ñá'a sava'a. Tído tá nī sá kíán tadi'í tákí, dá nī tarndá'an xí'ín yí'ian, tído usá va kuia nī sá ioan xí'ín rá, kúú nī xí'í va ra. ³⁷ Sá ió komí diko komí kuia kíán ñá'a kuáan, ta nī iin kuú kō ní kéxooán ve'e ño'o ká'ano ñoo. Nduú ñoo sá káaan xino kuáchíán noo Ndios, chí sá ne'e i'ian, ta ká'an xí'ín Ndios. ³⁸ Ta mií hora daá ñoo nī kasáaan noo ndíta na ve'e Jesús. Dá nī kasá'an náki'oán ndivé'e noo Ndios. Ta nī kasá'an ká'an sa'a taleé ñoo xí'ín ñayuu, na ndáti kuú taó xoo Ndios na Jerusalén noo ña ndó'o níq ná.

Di'a nī kuu tá nī nandíó kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret

³⁹ Tá nī ndi'i nī kee na ndidaá choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, dá nī nandíó kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea. ⁴⁰ Ta sá sá'ano tayii ñoo, ta sá kúndakí xí, ta sá ní'í xí ñaxintóni xí kua'an xí. Ta chíndeé nda'o ñaa Ndios.

Di'a nī kuu tá nī sá io Jesús uxí uu kuia

⁴¹ Ta ndidaá kuia vá sá sá'an na ve'e xi ñoo Jerusalén keká'ano na víko pascua. ⁴² Tá nī xino xi uxí uu kuia, dá nī kee na kōkaa na kua'an na xí'ín xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko ñoo, táto'on kí'o sá kée na. ⁴³ Tá nī ndi'i víko ñoo, dá nī nandíó kuéi na kua'an nó'o ná, tído nī kandqo va Jesús ñoo Jerusalén. Tído kō ní kándaá ta'on ini José xí'ín María ña nī kandqo xi. ⁴⁴ Chí nī ka'an ná ña ndá ndi kuu vei xi xí'ín dao ka tá'an na. Ta sá iin níí vá kuú nī xí'ín ná. Dá nī kasá'a ná nándukú ñaa ná tein na kúú tá'an na xí'ín na ndéi yati xí'ín ná. ⁴⁵ Ta sá'a ña kō tá'on xí náni'í ná, sa'a ñoo nī nandíó kuéi na kua'an na ñoo Jerusalén nándukú ñaa ná.

⁴⁶ Tá nī xino oní kuú, dá nī naní'í ná xí nákaa xí ini ve'e ño'o ká'ano, ta ió xí tein tá dána'a ley Moisés seidó'o xí rā, ta kúú ndáto'on xí rā. ⁴⁷ Ta ñayuu ndéi seidó'o ñaa ñoo, kúú nī naá vá ini na, chí ndíchi nda'o xi, ta va'a nda'o nándíó né'e xi ña ndáto'on ñaa taa ñoo. ⁴⁸ Tá nī xini ñaa na ve'e xi, kúú nī naá vá ini na. Dá nī kaa naná xí xí'ín xí:

—De'e ló'o, ¿ndiva'a nī keeón di'a xí'ín ndu'u? Dá chí yu'u, xí'ín tatōon ndó'o nda'o níq ndú xionoo ndu nándukú ndú yo'ó.

⁴⁹ Dá nī kaa xí xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nándukú ní yu'u? ¿Á kō ná'a ta'on ní ña miían ndúsá kánian kakaají keei choon tatáti? —kaá xí.

⁵⁰ Tído kō ní kándaá ta'on ini na ndiva'a nī ka'an xí dión. ⁵¹ Dá nī kee Jesús kua'an nó'o xí xí'ín ná ñoo Nazaret. Ta daá sá seidó'o va xi na. Ta nī taxi va'a naná xí ndidaá ña yó'o ini níq ná. ⁵² Ta sá ní'í Jesús cháá ka ñaxintóni xí, ta sá sá'ano dikó cháá ka xí kua'an xí. Ta náta'an ini Ndios xini ñaa ná, ta náta'an ta'ani ini ñayuu xini ñaa ná.

3

Di'a kua'an ña nī daná'a Juan, na dákodō ndúta ñayuu

¹ Tá nī xino sa'on kuia dánda'í taa naní Tiberio César, tiempo daá ñoo nákaa tá naní Poncio Pilato né'e ra choon chí kuendá Judea, ta Herodes kúú rā né'e choon chí kuendá Galilea, ta ñani rā naní Felipe né'e choon chí kuendá Iturea xí'ín Tracónite, ta rā naní Lisaniás né'e choon chí kuendá Abilinia, ² ta rā naní Anás xí'ín Caifás kúú rā dutí kúú noo noo na Israel. Dá nī ka'an Ndios xí'ín iin taa naní Juan, na kúú de'e Zacarías, noo kúú yukú íchí. ³ Dá nī kee Juan

kua'an na ndidaá ñoo ñó'o yu'ú yuta Jordán, ta sa kast'o'on na xí'in ñayuu ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá kuu kodó ndúta ná.

⁴ Sa'á ñoo ñi xinkoo to'on ñi taa profeta Isaías, chi di'a kaáan: Káyu'ú iin taa noo kúu yukú ichi:

“Kandei nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichi ndaa noo ná.

⁵ Ndidaá noo kúu tá'ij ná kutí, ta ndidaá kúu yúku xí'in ko'onduo ndundaá, ta ndidaá kúu ichi tika nduan ichi ndaa, ta ndidaá kúu ichi noo kini ndaa nduva'an;

⁶ ta ndidaá kúu ñayuu koni na na tanda'a Ndios kii dákaí ñaa.”

⁷ Ta kua'a nda'o ñayuu ñi kasáa noo nákaa Juan, dá ná dákodó ndúta ñaa ná. Dá ñi kaa na xí'in ná:

—Ndo'ó, na kúu tata koó xaan, ¿nda yoo kaá daá xí'in ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noó ña xido ini Ndios vei dándó'o naní nio ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miian ndaa ndisa ñi nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña sa'á ña kúu ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoo káki ndó. Chi miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndei yó'o kakuuan na ve'e Abraham. ⁹ Ta kana'a ndó ña sa io nduu va hacha ka'andaan yo'ó yito. Sa'á ñoo ndi ndaa mií vá yito ko xí'o ku'i va'a, kirón kúu ra ta'anda, dá kee rá noo kái ñó'o —kaá ná.

¹⁰ Dá ñi ndato'ón ñaa ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá na:

—¿Ndí kían kánian kee ndu'u, tá daá?

¹¹ Dá ñi kaa Juan xí'in ná:

—Ndi ndaa ndo'ó io uu do'ono, ta k'i'o ndó iian noó na koóan noo. Ta ndo'ó, na io ña'a sásá'an, ta dión ta'ani kánian kee ndó.

¹² Ta ñi kasáa ta'ani dao taa kí'in ya'i sa'a ñó'o kodó ndúta rá. Dá ñi ndato'ón rá Juan:

—Maestro, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

¹³ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ná dá'a ni ya'a ndó kí'in ya'i cháa ka ndo noó ña kánian kí'in ya'i ndó.

¹⁴ Ta ñi ndato'ón ta'ani ñaa dao soldado, ta kaá ra:

—Ta ndu'u viti, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ná dá'a ka ni dáyu'ú ndava'a ndó ñayuu koó ña'a kée, dá ñi'í ndo cháa di'ón noo ná, ta o sa chinóo ndó kuachi tó'ón satá ná. Nata'an ni ini ndo xí'in ña kúu ya'i ndó.

¹⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoo nómi kíi kandaá ini na á Juan kúu Cristo, na dákaí ñaa, ká'an ná nákani ini na. ¹⁶ Dá ñi kaa Juan di'a xí'in ndidaá ñayuu ñoo:

—Miian ndaa ndisa dákodó ndúta yu'u ndo'ó xí'in takuij oon, tído satá yú'u vei iin na ndaya'i cháa ka o duú yu'u, chi ni ko káni vián nakuijn ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná. Ta noón kúu na dákodó ndúta ndo'ó xí'in na kúu Espiritu ij Ndios xí'in ño'ó ita kái. ¹⁷ Noón kúu táto'on iin taa tánee iin ña'a ndá'a ná dákaa na tirió noo táchi. Ta k'i'o dión kée na, dá taó xóo na noni tirió tein xe'an. Ta nataán va'a na tirió ini yáka ná, ta chiñó'o na xe'e ñoo xí'in ñó'o kái, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá ná.

¹⁸ Ta xí'in to'on yó'o, ta xí'in dao ka to'on ñi sa ka'an ni'ini na, ta dión sa kast'o'on na xí'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ¹⁹ Ta ñi danáni ta'ani na rey Herodes, dá chi ío ra xí'in iin ña'a naní Herodías, ña kúu ñadi'í ñani ra, ta naní Felipe. Ta ñi danáni ta'ani ñaa ná sa'a ndidaá ka ni ña kini kée ra. ²⁰ Ta noo

ndidaá ña kini kée ra, ñi kee ta'ani ra iin ka ña kini, çhi ñi sadi ra Juan ve'e kaa.

Di'a ñi kuu tá ñi sodo ndúta Jesús

²¹ Tá nákaa jí vá Juan dákodo ndúta ná ñayuu, dá ñi kasáa Jesús, kúú ñi sodo ndúta ta'ani na. Ta tein ká'an na xí'in Ndios, kúú ñi nono vá induú, ²² kúú ñi naxino ná kúú Espíritu ij Ndios sata ná, ta kaa na táto'on kaa iin paloma. Ta nda induú táj ñi ka'an Ndios:

—Yo'ó kúú de'e manj yu'u, ta náta'an nda'o inij xinij yo'ó —kaá na.

²³ Ta ñi kasá'a Jesús xionoo na dána'a na tá ió na táto'on oko uxj kuia. Ta sa ka'an ñayuu ñoo ña Jesús ñi sa kuu de'e José, ta José ñi sa kúú de'e Elí, ²⁴ ta Elí ñi sa kuu de'e Matat, ta Matat ñi sa kuu de'e Leví, ta Leví ñi sa kuu de'e Melqui, ta Melqui ñi sa kuu de'e Jana, ta Jana ñi sa kuu de'e José, ²⁵ ta José ñi sa kuu de'e Matatías, ta Matatías ñi sa kuu de'e Amós, ta Amós ñi sa kuu de'e Nahum, ta Nahum ñi sa kuu de'e Esli, ta Esli ñi sa kuu de'e Nagai, ²⁶ ta Nagai ñi sa kuu de'e Maat, ta Maat ñi sa kuu de'e Matatías, ta Matatías ñi sa kuu de'e Semei, ta Semei ñi sa kuu de'e José, ta José ñi sa kuu de'e Judá, ²⁷ ta Judá ñi sa kuu de'e Joana, ta Joana ñi sa kuu de'e Resa, ta Resa ñi sa kuu de'e Zorobabel, ta Zorobabel ñi sa kuu de'e Salatiel, ta Salatiel ñi sa kuu de'e Neri, ²⁸ ta Neri ñi sa kuu de'e Melqui, ta Melqui ñi sa kuu de'e Adi, ta Adi ñi sa kuu de'e Cosam, ta Cosam ñi sa kuu de'e Elmodam, ta Elmodam ñi sa kuu de'e Er, ²⁹ ta Er ñi sa kuu de'e Josué, ta Josué ñi sa kuu de'e Eliezer, ta Eliezer ñi sa kuu de'e Jorim, ta Jorim ñi sa kuu de'e Matat, ³⁰ ta Matat ñi sa kuu de'e Leví, ta Leví ñi sa kuu de'e Simeón, ta Simeón ñi sa kuu de'e Judá, ta Judá ñi sa kuu de'e José, ta José ñi sa kuu de'e Jonán, ta Jonán ñi sa kuu de'e Eliaquim, ³¹ ta Eliaquim ñi sa kuu de'e Melea, ta Melea ñi sa kuu de'e Mainán, ta Mainán ñi sa kuu de'e Matata, ta Matata ñi sa kuu de'e Natán, ³² ta Natán ñi sa kuu de'e David, ta David ñi sa kuu de'e Isaí, ta Isaí ñi sa kuu de'e Obed, ta Obed ñi sa kuu de'e Booz, ta Booz ñi sa kuu de'e Salmón, ta Salmón ñi sa kuu de'e Naasón, ³³ ta Naasón ñi sa kuu de'e Aminadab, ta Aminadab ñi sa kuu de'e Aram, ta Aram ñi sa kuu de'e Esrom, ta Esrom ñi sa kuu de'e Fares, ta Fares ñi sa kuu de'e Judá, ³⁴ ta Judá ñi sa kuu de'e Jacob, ta Jacob ñi sa kuu de'e Isaac, ta Isaac ñi sa kuu de'e Abraham, ta Abraham ñi sa kuu de'e Taré, ta Taré ñi sa kuu de'e Nacor, ³⁵ ta Nacor ñi sa kuu de'e Serug, ta Serug ñi sa kuu de'e Ragau, ta Ragau ñi sa kuu de'e Peleg, ta Peleg ñi sa kuu de'e Heber, ta Heber ñi sa kuu de'e Sala, ³⁶ ta Sala ñi sa kuu de'e Cainán, ta Cainán ñi sa kuu de'e Arfaxad, ta Arfaxad ñi sa kuu de'e Sem, ta Sem ñi sa kuu de'e Noé, ta Noé ñi sa kuu de'e Lamec, ³⁷ ta Lamec ñi sa kuu de'e Matusalén, ta Matusalén ñi sa kuu de'e Enoc, ta Enoc ñi sa kuu de'e Jared, ta Jared ñi sa kuu de'e Mahalaleel, ta Mahalaleel ñi sa kuu de'e Cainán, ³⁸ ta Cainán ñi sa kuu de'e Enós, ta Enós ñi sa kuu de'e Set, ta Set ñi sa kuu de'e Adán, ta Adán ñi sa kuu de'e Ndios.

4

Di'a ñi kuu tá ñi ka'an ña u'u dátuuán Jesús

¹ Kúú ñi nakutí Jesús xí'in Espíritu ij Ndios. Dá ñi kana na yuta Jordán ñoo kua'an na. Ta mií Espíritu ij Ndios kúú na ndáka ñaá kua'an noo kúú yukú ichí. ² Ta ñoo ñi sa kaa na uu diko kuu, ta ñi xirndodó ñaá ña u'u. Ta ni iin ña'a ta'on ko ní sei na tein kuú daá ñóó. Tá ñi ndi'i, kúú nda'í nda'o kuiko na. ³ Dá ñi kaa ña u'u xí'in ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá ñi kaa Jesús xí'an:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “Q duú ta'ón tó'ón pan xínñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na.”

⁵ Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an nda dinj iin yúku djikó. Dá n̄i daná'an ndidaá kúu ñoo ñó'o iin ní kúu ñayuu yó'o noq ná. ⁶ Dá n̄i kaaan xí'in ná:

—Ío yu'u ña k'i'oi iin ní kúu ñoo káa dándákón, xí'in ña kuiká kómíán, chi yu'u n̄i ñatíian kaño'an tíxi ndá'í. Sa'á ñoq ndá yoo ka'an mií véi k'i'oi ña noq. ⁷ Tá ná nakuijn xj'tí ní noqí kandaño'o ní yu'u, dá kían ndidaá kúu ña káa kakuu ña'a mií ní.

⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'an:

—Kuya'a kua'an noqí, ña u'u, chi di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dinj Ndios, na kúu sato'o ndo, ta sava'a noq iin tó'ón mií ná koni kuáchí ndó.”

⁹ Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an ñoo Jerusalén. Dá n̄i dakáa ñaán noq dikó cháá ka dinj ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i kaaan xí'in ná:

—Tá miían ndaa kuiti de'e Ndios kúu mií ní, dá kían dánkao ní mií ní nda yó'o, ta nda noño'ó káa, ¹⁰ chi di'a kaá tuti ij Ndios:

Ka'anda Ndios choon noq ángel kéchoon noq ná kasaq na kandaa na yo'ó.

¹¹ Ta kuita nduu na xí'in ndá'a ná natiin na yo'ó, dá kían ná o tárkue'e sa'on kee yuu.

¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'an:

—Di'a ta'ani kaá tuti ij Ndios: “Q sa kórndodó ndó Ndios, na kúu sato'o ndo.”

¹³ Tá n̄i ndi'i n̄i xirndodóan Jesús, dá n̄i kuxíká tóoan noq ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'a Jesús dána'a na noq ñayuu

¹⁴ Dá n̄i ñandio koo Jesús kua'an na chí kuenda Galilea di'a. Ta n̄i nakuti ná xí'in ndée n̄i xí'o Espiritu ij Ndios noq ná. Ta iin ní kúu kua'an naka'ani ña ndátó'ón ñayuu sa'a ná. ¹⁵ Ta dána'a na ini ve'e noq nátaqa na Israel ndidaá kúu ñoo noq kásandaá na. Ta ndidaá ñayuu ká'an va'a sa'a ná.

Di'a n̄i ndo'os Jesús tá n̄i no'os na Nazaret, noq kúu ñoo mií ná

¹⁶ Dá n̄i ndisáa Jesús ñoo Nazaret noq n̄i sa'ano na. Tá n̄i kasandaá kuu nani'i ndée na Israel, dá n̄i ku'u na ve'e noq nátaqa na ñoo ñoo táto'on k'i'o sá kée na. Dá n̄i nakuijn ndichi na ka'i na tuti ij Ndios. ¹⁷ Ta n̄i xí'o taqa dándáki ve'e ñoo tuti n̄i taa profeta Isaías noq ná. Ta n̄i ñandika na noq tuti ñoo. Dá n̄i nani'i ná noq tándaa to'on ká'an di'a:

¹⁸ Espiritu Ndios kúu na ío xí'in yu'u,

ta n̄i xí'o na choon noq yú'u ña kasto'in to'on va'a yó'o xí'in ñayuu kúnda'í.

Ta n̄i tánda'a ná yu'u veii nduva'i ñayuu koq ka tándeé ini noq,

ta veii kasto'in xí'in na ñó'o tíxi ndá'a ta kini ña ni'i ná káki na.

Ta veii k'i'oi ña natuu noq na ko túu noq.

Ta veii djítái ñayuu tíxi ndá'a ña dándó'o níq ná.

¹⁹ Ta veii ta'ani kasto'in xí'in ñayuu ña sa n̄i xinkoo kua n̄i chikaa ini sato'o yo Ndios chindeé ñaá ná.

²⁰ Dá n̄i nakadi Jesús noq tuti ñoo. Dá n̄i naki'o naan noq taqa dándáki ve'e ñoo. Dá n̄i sa koq na ío na. Ta kúu ndidaá vá ñayuu ñoo ndé'é káxi ñaá ndéi na. ²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Kana'á ndó ña kuu víti n̄i xinkoo noq ká'an tuti ij Ndios yó'o noq ndidaá ní ndó.

²² Ta kúu ndidaá ñayuu ñoo ká'an va'a sa'a Jesús. Ta n̄i naá vá ini na xini na sa'a to'on ndato n̄i ka'an na. Dá n̄i kaa na:

—¿Á o duú de'e José vá kúu taqa káa?

23 Dá nì kaa Jesús:

—Sa ná'á véi ña di'a kóni ndo ka'an ndo xí'ín: “Tá mi'ian ndaa kúúón tãa kêtátá, dá kían kêtátá kíj mi'íón, ná kande'á. Chì nì seídó'o ndu'u ña nì keeón kua'á nda'o ña ndato ñoo Capernaum, sa'á ñoo kee ta'ánón ña noo ndu'u, na kúú na ñoo mi'íón, ná kande'á” —kaá na.

24 Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Ta mi'ian ndaa ná ka'lin xí'ín ndó ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko nátiin va'a ñaa ná kúú na ñoo mi'í ná. ²⁵ Mi'ian ndaa ná ka'lin xí'ín ndó ña nì sa ndei nda'o na ku'aañ Israel tá tiempo profeta Elías. Ta tiempo daá ko ní kóón da'j oní ku'aa dao, ta deen nda'o nì sa io tama iin ní kúú noño'o. ²⁶ Tído ko ní tánda'á ta'on Ndios Elías ña ko'on na chindee ná ni iin tó'ón na ku'aañ ndei Israel. Di'a nì chinda'á ñaa ná nì sa'an na nì chindee ná iin ña ku'aañ ió ñoo nani Sarepta, ña nákaa yati noo nákaa ñoo ká'ano nani Sidón. ²⁷ Ta dión ta'ani kua'á nda'o ñayuu ndó'o kue'e té'i'í ñi'í nì sa ndei Israel tiempo nì sa kuu Eliseo profeta. Tído ni iin tó'ón ná ko ní sa'an na nduva'a na. Sava'a iin tó'ón tãa nani Naamán vá, tá'an ra kúú kuenda Siria, nì nduva'a na —kaá Jesús.

²⁸ Tá nì seídó'o ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo ña nì ka'an Jesús dión, kúú ndidaá vá ná nì xido nda'o ini. ²⁹ Dá nì ndakuei na nì tiin na Jesús. Dá nì taó ñaa ná sata vé'e. Dá nì kee na ndáka ñaa ná kua'an na nda diní yúku iin noo nákaa ñoo ñoo. Ta nda ñoo dákuio tuú na Jesús, dá naxino na nda sa'a yúku, ká'an ná. ³⁰ Tído nì chika'anda Jesús tein ñayuu ku'aa ndíta ñoo, ta kúú kua'an va na.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin tãa nákaa iin espíritu kini

³¹ Dá nì naxino na ñoo Capernaum, ña nákaa chí kuenda Galilea. Ta nì ñan'á na noo ñayuu tein kuu nani'í ndée ná. ³² Kúú nì naá vá ini ñayuu ñoo sa'á ña dána'a Jesús, chí dána'a na táto'on k'i'o kée iin na né'e choon. ³³ Ta ini ve'e noo náta na Israel ñoo nákaa iin tãa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú nì'í nda'o nì kayu'u espíritu kini ñoo, ³⁴ ta ka'aañ xí'ín Jesús:

—¡Dánkoo ní ndu'u, kua'an ní! ¿Ní kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á véi ní dánaá ní ndu'u? Sa ná'á vá yu'u nda yoo kúú mi'í ní, chí mi'í ní kúú na i'í nì kii noo Ndios.

³⁵ Dá nì ñan'ani ñaa Jesús, ta kaá na xí'an:

—¡Kadi yú'on! ¡Kua'an keta kíj ini tãa xa'an!

Dá nì ñan'ao espíritu kini tãa ñoo nda noño'o noo ñayuu ndei ñoo. Dá nì ketaan kua'an, ta ni iin ka ña'a kini ko ní kéean xí'ín rá. ³⁶ Ta kúú nì naá vá ini ndidaá ñayuu ñoo, dá nì kasá'á ná ndátó'ón tá'an na:

—¿Ndá to'on kúú vían ká'an tãa káa, chí xí'ín choon né'e ra, ta xí'ín ndée kómí rá sa'andá ra choon noo espíritu kini, ta kúú seídó'o ñaaán? —kaá na.

³⁷ Ta nì ñaka'ani ña ndato nì kee Jesús noo ndidaá ñayuu ndei yati ñoo.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús ña kúú xido Simón Pedro

³⁸ Dá nì keta Jesús ve'e ñoo kua'an na. Dá nì sa'aa na nì ku'u na ve'e Simón. Ta ka'í nda'o ndó'o xido ra kée kue'e dáa. Dá nì se'í nda'í na noo Jesús ña ná nduva'a ñaa ná. ³⁹ Dá nì ñaku'íin ndei Jesús noo káandu'u ña'a ñoo. Dá nì sa'anda na choon noo kue'e dáa ñoo, ta kúú nì ya'a vaan. Ta kúú vití'ón vá nì ndakoo ña'a ñoo, dá nì kasá'á kénduuañ ña kasá'an na.

Ta kua'á ndava'o ñayuu nì nduva'a Jesús

⁴⁰ Dá tá nì sa noo ndindii ku'ú dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaá na ndó'o noo ni kue'e nì kasáa na noo Jesús. Dá nì chínóo na ndá'a ná sata iin rá iin ñayuu

kú'u ñoó, kúu ñi nduṽa'a va ñáá ná. ⁴¹ Ta ñi kaṅkuei ta'ani espíritu kini ini kuá'a nda'o ñayuu ñoó, ta ñi kaṽu'án:

—Mií ní kúu de'e Ndios!

Tído ñi ñanáni ñáá Jesús, ta kọ ní sóno ná ña ka'ṅn sa'a ná. Chì ná'á váán ña mií ná kúu Cristo, na dákaki ñáá.

Di'a ñi kuu tá ñi sa'ṅn Jesús iin xián noo kọ iin ndéi

⁴² Dá tá ñi tṽu noo iin ka kuu, dá ñi keta Jesús ñoo ñoó kua'ṅn na iin ka xián noo kọ iin ndéi. Tído ñi kee ñayuu ndéi ñoo ñoó kua'ṅn na nandukú ñáá ná. Dá tá ñi ñaní'í ñáá ná, ñi ka'ṅn ná chituu ñáá ná, dá ná dá'a ni kana xoo na noo ná. ⁴³ Tído ñi kaa Jesús xí'ín ná:

—Miíṅn kánian ko'on ta'ani yu'u dána'í noo dao ka ñayuu ndéi dao ka ñoo sa'a to'on va'a ña ka'ṅn sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, dá chì sa'a choon yó'o ve'i yu'u —kaá na.

⁴⁴ Ta ñi ñaná'a na to'on va'a yó'o ini ve'e noo náta na Israel chí kuendá Galilea di'a.

5

Di'a ñi kuu tá ñi tiin Simón Pedro kuá'a tṽyaká ñi kee Jesús

¹ Iin kuu nákaa Jesús yu'u taño'o nani Genesaret. Ta ndéi kuá'a nda'o ñayuu seíd'o ñáá ná. Ta ñi kaśá'a dándúti ná Jesús, dá chì kátoṅ na kueíd'o na to'on Ndios. ² Dá ñi xini Jesús ña ndíta oon uu barco yu'ú taño'o ñoó, dá chì sa ñi noo va taṽa tiin tṽyaká ini ra nakata ra ñono rá. ³ Dá ñi kaa na ini iin barco ñoó, ta yiróon kúu ña'a Simón, dá ñi xika na ña maní noo rá ña ná tanda'a rá barco ñoó ko'on ra lú'u ka ini tṽkuií. Dá ñi sa koo na ió na ini ra, dá ñi kaśá'a ná dána'a na noo ñayuu kuá'a ñoó.

⁴ Tá ñi ndi'í ñi ñaná'a na, dá ñi kaa na xí'ín Simón:

—Dákaka barco yó'o ná ko'o cháá ka nda noo konó ini tṽkuií yó'o, ta dákana ndó ñono ndo ini tṽkuií, dá tiin ndó tṽyaká.

⁵ Dá ñi kaa Simón xí'ín ná:

—Maestro, sa iin níí vá ñoo yaka ñi sa ño'o ndu ñi kechóon ndu, ta ni iin tó'ón tṽyaká kọ ní tiin ndu. Tído tá dión kaá mií ní, dá ná dákánai ñono'í ini tṽkuií.

⁶ Ta dión ñi kee ra. Kúu kuá'a nda'o tṽyaká ñi tiin ra, sa'a ñoo ñi kaśá'a ndáta ñono rá. ⁷ Dá ñi kaśá'a kúu ndá'a rá kána ra dao ka taṽa né'e tá'an xí'ín ra, tá'an ra ñó'o ini iin ka barco ñoó, ña ná saṽa ra chindee ñáá rá. Ta kúu ndin nduu barco ñi ñakúti rá xí'ín tṽyaká. Sa'a ñoo ioṅn keta ka'ani barco ini tṽkuií sa'a ña ñi chiti rá xí'ín tṽyaká. ⁸ Tá ñi xini Simón Pedro ña k'i'o dión ñi kee Jesús, dá ñi sa kuíñ xiti rá noo ná, dá ñi kaa ra:

—Kuxoo ní noo yú'u, tatá, dá chì iin taṽa kómí kuachi va kúu yu'u.

⁹ Dión ñi kaa ra, dá chì sa'a ña kuá'a tṽyaká ñi taó rá, sa'a ñoo ñi yu'ú nda'o ra xí'ín ndidaa ka taṽa né'e tá'an xí'ín rá ñoó. ¹⁰ Ta dión ta'ani ñi yu'ú nda'o Jacobo xí'ín Juan, tá'an ra kúu de'e Zebedeo, ta kéchóon dáó xí'ín Simón. Dá ñi kaa Jesús xí'ín Simón:

—Ná dá'a ni yu'oon, dá chì ko'on yo'ó tavon ñayuu tein kuachi na táto'on k'i'o kéeon tavon tṽyaká ini tṽkuií.

¹¹ Dá ñi taó rá barco ra ñi kaṅṅo rá ndíta rá yu'ú taño'o. Ta ñi ñankoo ra ndidaa kúu ña'a ra, dá ñi kee ra kua'ṅn ra xí'ín Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi nduṽa'a Jesús iin taṽa ndó'o kue'e tṽi'í ñi

¹² Iin kuꝯ nákaꝯ Jesús iin ñoo ká'ano. Ta ñoo ñi kasaꝯ iin taꝯ ndó'o kue'e té'í'í ñí. Tá ñi xini ra Jesús, kúú ñi sa ku'ín xití rá noꝯ ná. Ta ñi xino ví taan ra nda noñ'ó. Dá ñi sei nda'í ra noꝯ ná, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñíí.

¹³ Dá ñi chinóo na ndá'a ná sata rá, dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Jaꝯn, kóni. Ná nduvii ñííon.

Ta kúú viti'ón di'a ñi ndaño'ó ní'ini kue'e ndó'o ra.

¹⁴ Dá ñi sa'anda Jesús choon noꝯ rá ña ná dá'a ni nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña ñi kee na xí'ín rá, chi di'a ñi kaa na xí'ín rá:

—Kua'án na'on mi'ón noꝯ tá dutí, ta kua'án dokoꝯ ña'a noꝯ Ndios sa'a ña ñi kandoꝯ vii'ón noꝯ ná, tát'o'on kí'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaꝯ ini ra ña sa ñi nduvi'ón —kaá na.

¹⁵ Tído ñi naꝯ'ani cháá ka to'ón ká'an sa'a ña kée Jesús. Sa'a ñoo kua'á nda'ó ñayuu ñi nataka kueid'ó'ó ñaá, ta nduva'a ta'ani na kee Jesús.

¹⁶ Tído sa keta xoo va Jesús sa sá'an na dao ka xián noꝯ kó in ndéi. Ta ñoo sa ká'an na xí'ín Ndios.

Di'a ñi kuu tá ñi nduva'a Jesús iin taꝯ ñi natii sa'a

¹⁷ Iin kuꝯ nákaꝯ Jesús dána'a na noꝯ ñayuu ini iin ve'e. Ta ñoo ndéi ta fariseo xí'ín ta dána'a ley, tá'an ra ñi kii ñoo ñó'ó chí kuendá Galilea xí'ín kuendá Judea, xí'ín ra ñi kii ñoo Jerusalén. Ta ió choon sato'o yo Ndios noꝯ ndá'a Jesús, sa'a ñoo kándéé ná nduva'a na na kú'u. ¹⁸ Dá ñi kasaꝯ dao taꝯ, ta yi'i ra iin xito noꝯ kánóo iin taꝯ ñi natii sa'a, ta kóni ra chi'i ñaá rá ini ve'e, dá chindu'u ñaá rá noꝯ Jesús, ká'an rá. ¹⁹ Tído ko ní'í rá ndi kee ra kú'u ra ini ve'e ñoo, chi kua'á nda'ó ñayuu ñó'ó ñoo. Sa'a ñoo ñi dakáa ñaá rá diñi vé'e. Dá ñi sonó rá iin yá. Dá ñi danóo ra xito noꝯ kánóo ta kú'u ñoo me'í noꝯ ió Jesús.

²⁰ Tá ñi xini Jesús ña kándéé nda'ó ini ñaá taꝯ ñoo, dá ñi kaa na:

—Yo'ó, ta kú'u xaꝯn, sa ñi ndoo va kuachón.

²¹ Dá ñi kasa'á nákaní ini ta dána'a ley Moisés xí'ín ta fariseo ndíta ñoo. “¿Ndiva'a nákaní ini ta káa, xini ra, chi ká'an ndava'a ra xí'ín Ndios xí'ín to'ón ká'an ra? Chi iin tó'ón diñi vá Ndios kúu na kuu dándóo kuachi ñayuu.” ²² Kúú ñi kandaꝯ ini Jesús ña kí'o dión nákaní ini ra. Dá ñi ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a nákaní ini ndo dión? ²³ ¿Ndi kán ko ú'u cháá ka ka'in xí'ín taꝯ yo'ó, ká'an ndo'ó: “Sa ñi ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá: “Ndaku'ín ndichi, ta kua'án nó'ón”? ²⁴ Tído viti dá ná ko'in dána'i noꝯ ndo ña kómí ndisa na ñi nduu taꝯ ñayuu yo'ó choon ña dándóo na kuachi kómí ñayuu.

Dá ñi kaa na xí'ín ta ñi natii sa'a ñoo:

—Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndaku'ín ndichi, ta naki'in xitón, ta kua'án nó'ó ve'ón.

²⁵ Ta kúú viti'ón vá ñi naꝯ'ín ndichi ra noꝯ ndidaá kúú ñayuu ñoo. Ta kúú ñi naki'in ra xito noꝯ ñi sa nóo ra. Dá ñi kee ra kua'án nó'ó rá ve'e ra, ta sá kéká'ano ra Ndios kua'án ra. ²⁶ Ta ndidaá kúú ñayuu ñoo ñi naá nda'ó ini, ta ñi kasa'á ná kéká'ano na Ndios. Ta yu'ú nda'ó na, ta kaá na di'a:

—Kuu viti ñi xini ña'a ndato.

Di'a ñi kuu tá ñi kana Jesús iin taꝯ nani Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

²⁷ Tá ñi ndi'i ñi kuu dión, dá ñi keta Jesús ve'e ñoo kua'án na. Ta kúú ñi xini na ió iin taꝯ kí'in ya'i sa'a ñó'ó, ta nani rá Leví. Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Nakí, ná ko'ó kanooón xí'ín yu'u.

²⁸ Dá ñi ndaku'ín ra. Ta kúú ñi danꝯo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá ñi kee ra kua'án ra kanoo ra xí'ín ná. ²⁹ Dá ñi kee ra iin víko ve'e ra kéká'ano ra Jesús. Ta kua'á nda'ó ta kí'in ya'i sa'a ñó'ó, xí'ín dao ka ñayuu ndéi mesa sásá'an

dáó xí'in Jesús. ³⁰ Kúú nì kásá'á tã dána'a ley xí'in tã fariseo ká'an kuächi ra xí'in tã xionoo xí'in Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a sásá'an ndó, ta xí'i ndó xí'in tãa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in dao ka na kómi kuächi yó'o?

³¹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Na íó va'a kò xínñó'ó ta'on na tãa ketátá ñaa. Sava'a na kú'u va kúú na xínñó'ó ñaa. ³² Ta dión ta'ani yu'u, kò véi ta'on yu'u nakanai na ká'án ña kúú ná ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u nakanai na nákonì ña kómi ná kuächi, dá ná nandikó iní na sa'án.

Dána'a Jesús ña kúú ná tátò'on iin tono

³³ Dá nì kaa ra xí'in Jesús:

—Tãa xionoo xí'in Juan, na dákodò ndútã, né'e ñ nda'o ra, ta ká'an nda'o ra xí'in Ndios, ta dión ta'ani kée tãa xionoo xí'in tã fariseo, tído tã xionoo xí'in ní sásá'an va ra, ta xí'i va ra.

³⁴ Dá nì kaa na xí'in rá:

—¿Á ká'án ndó ña kuu kendúsã ndó xí'in ñayuu nì nataka noo íó vikó tánda'a ña kane'e ñ ná nani íó ñí vá tono xí'in ná? ³⁵ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tono kane'e ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kíã kánian kane'e ñ ñayuu ñóo.

Dána'a Jesús ña kò náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'in ña dána'a tã fariseo

³⁶ Dá nì dákí'in tá'an tuku Jesús dao ña'a xí'in to'on dána'a na noo rá, ta kaá na:

—Ta kò ñin ta'on sa'ándá iin tá'í iin dá'on saá, ta ná koto tá'an naan noo nì ndatã iin da'on yátá, chì tá ná kee na dión, dá kíã dátúú vá ná dá'on saá, ta o náki'in tá'an nóo ta'an vaan xí'in da'on yátá ñóo. ³⁷ Ta kò ñin ta'on taán vino saá ini ñí yátá, dá chì tá ná kee na dión, dá dáka'ándí va vino saá ñí yátá ñóo, ta kúú ndí'i vino ñóo kuitã, ta kúú tuú vá ñí ñóo. ³⁸ Sa'á ñóo va'a cháá kã ná taán yó vino saá ini ñí saá, dá kíã nì ñian ná o tóú. ³⁹ Ta ñayuu xí'i vino yátá, kò kóni kã na ko'o na vino saá, dá chì kaá na ña va'a cháá kã sa'an vino yátá —kaá Jesús.

6

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á kuu náni'i ndée na Israel

¹ Ta tein iin kuu náni'i ndée na Israel, chika'anda Jesús kua'an na noo'ó noo káa tirió. Kúú nì kásá'á tã xionoo xí'in ná tó'on ra yoko tirió. Ta nì chini'ini ndá'a ráã, dá nì kana noniã, ta nì kásá'á rá seí ráã kua'an ra. ² Dá nì kaa dao tã fariseo:

—¿Ndiva'a kée ndó ña kò kánian keeá tein kuu náni'i ndéea?

³ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á kò óon ta'on ka'i ndo'ó ña nì kee David sa na'á tá nda'í nì kuiko na xí'in tãa xionoo xí'in ná? ⁴ Chì kaáã ña nì ku'u na ve'e Ndios, ta nì kí'in na pan, ña dóko tã duti noo Ndios, ña kò kánian keí ñayuu oon, chì sava'a tã duti vá kuu keí ña. Tído nì seí va David ña, ta nì xí'o ta'ani naan nì seí tãa xionoo xí'in ná.

⁵ Dá nì kaa ta'ani na xí'in rá:

—Kana'á ndó ña íó ta'ani choon noo ndá'a na nì nduu tãa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu náni'i ndée yo —kaá na ká'an na sa'a míí ná.

Di'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin tãa nì natií ndá'a

⁶ Tein iin kã kuu náni'i ndée na Israel nì ku'u Jesús ini ve'e noo náta na ñoo ñóo. Dá nì kásá'á ná dána'a na. Ta ñóo nákaã iin tãa nì natií ndá'a xoo kuá'a. ⁷ Ta ndíta tã dána'a ley xí'in tã fariseo nání rá Jesús, dá ná kandé'á á

nduva'a na ta kú'u ñoo tein kuu náni'i ndée ná, dá ni'i rá ndí koo dátaj kuachi ñaa rá noó ta né'e choon. ⁸ Tído sa ná'a vá Jesús ndí kján nákani ini taa ñoo. Dá ni kaa na xí'in ta ni natii ndá'a ñoo:

—Ndakuijn ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

Ta kúu ni nakuin ndichi ra, dá ni sa kuin ra ím ra. ⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in dao ka taa ñoo:

—Ná kol'in ndato'in ndo'ó iin ña'a viti. ¿Ndá kján kuu kee yó tein kuu náni'i ndée yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dákakio iin ñayuu o ka'áni yo ná? Ka'an ndo ná kande'a —kaá na.

¹⁰ Dá ni kaq noo na ni sa nde'é ná noo ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo. Dá ni kaa na xí'in taa kú'u ñoo:

—Ná dákaá ndá'on xaán.

Tá ni nadakáa ra ndá'a rá, ta kúu ni nduva'a vaan. ¹¹ Tído ni xido nda'o ini taa ndíta nání ñaa ñoo. Ta kúu ni kasa'a rá ndátó'on rá ndí kee ra, dá kendava'a ra xí'in Jesús.

Dí'a ni kee Jesús tá ni kaxi na uxí uu taa kanoo xí'in ná

¹² Ta tein kuu dáa ñoo, dá ni sa'an Jesús diní iin yúku ni ka'an na xí'in Ndios. Ta ní ñoo yaka ni sa káa na ni ka'an na xí'in ná. ¹³ Tá ni tuu noo, dá ni kana na ndidaá kúu taa xionoo xí'in ná. Ta tein roon ni kaxi na uxí uu taa, dá ni chínani ñaa ná apóstol, dá kane'e ra to'on na kanoo ra. ¹⁴ Iin taa yó'o naní Simón. Ta ni chínani ñaa ná Pedro, ta iin ka ra naní Andrés, ta kúu ñani Pedro. Ta iin ka ra naní Jacobo, xí'in ra naní Juan, xí'in ra naní Felipe, xí'in ra naní Bartolomé, ¹⁵ xí'in ra naní Mateo, xí'in ra naní Tomás, xí'in ra naní Jacobo, ra kúu de'e Alfeo, xí'in ra naní Simón, ra kuendá Zelote, ¹⁶ xí'in ra naní Judas, ra kúu de'e Jacobo, xí'in ra naní Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni nakí'o Jesús noó ta xini u'u ñaa.

¹⁷ Dá ni kee Jesús kanoo na kua'an na xí'in taa yó'o. Dá ni xino na ni sa tuu na iin yodo. Ta ñoo ndéi dao ka ta xionoo xí'in ná, xí'in kuá'a nda'o ñayuu ni kii ñoo kuálí ño'o chí kuendá Judea, xí'in na ni kii ñoo Jerusalén, xí'in na ni kii yu'u taño'o noo kúu ñoo Tiro xí'in Sidón, chí ni kasaa na kueído'o na ña dána'a Jesús, dá ná nduva'a na noó kue'e ndó'o na. ¹⁸ Ta ni nduva'a ta'ani na ndidaá ñayuu ño'o espíritu kini. ¹⁹ Ta ndidaá kúu ñayuu ñoo ni ndi'i ini dáko'on ndá'a ná Jesús, chí xí'in ndée kómí ná, kándée ná nduva'a na na kú'u. Ta kúu ndidaá vá na kú'u ni nduva'a na.

Dána'a Jesús ña ndiká'an ndi kúu ví dao ñayuu, ta nda'í kúu ví dao ka na

²⁰ Dá ni sa nde'é Jesús noo ndidaá taa xionoo xí'in ná, dá ni kaa na xí'in rá: —Ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na kúnda'í xaán, dá chí sa ño'o ndó tixi ndá'a Ndios.

²¹ Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na nda'í kuíko viti, dá chí ndato koni ndo ndino ini ndo.

²² Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na ndé'i viti, dá chí ndato ná kuakí ndo.

²³ Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó tá xini u'u ñaa ñayuu, o tá taó xoo na ndo'ó tein na, o tá kána'a na xí'in ndó, o tá chínani kini na ndo sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u, na ni nduu taa ñayuu yó'o. ²³ Kadij ini ndo tá ndó'o ndó dión, ta nakuti ndó xí'in ña kádij ini ndo, dá chí ká'ano nda'o ña'a ni'i ndo noo Ndios chí induu, chí kí'o dión ta'ani sa kendava'a na sá'ano ve'e ñayuu ñoo xí'in profeta tá sa ná'a.

²⁴ Tído nda'í kúu ví ndo'ó, na kúu na kuiká, chí tandeé ini kómí ndó kúu ña ío ñayuu yó'o va.

25 *Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sá ndínoo ini viti, dá ch̄i kasandaá iin kuṽ nda'í kuiko ndó.

*Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sáki viti, dá ch̄i kasandaá iin kuṽ, dá nda'í kuu ini ndó, ta nda'í kuaki ndó.

26 *Ta nda'í kúu ví ndo'ó tá chinani va'a ñáá ndidaá ñayuu, dá ch̄i k̄i'ó dión n̄i sá kee na ve'e ñayuu ñóo xí'in profeta to'ón tá sá na'a.

Dána'a Jesús ña kánian ku'u ini yo sa'a ñayuu xiní u'u ñáá

27 *Tido ndo'ó, na seído'ó ñáá, ká'in xí'in ndó ña ku'u ini ndo sa'a na ná xí'in ndó, ta va'a kee ndó xí'in na xiní u'u ñáá. 28 Ta va'a ka'an ndo xí'in na ka'an ndava'a sa'a ndo. Ta kaka ndo ña man̄i noo Ndios sa'a na kéndava'a xí'in ndó. 29 Ta ndáa na n̄i kani iin xoo noo ndo, dá k̄ian k̄i'ó ndó iin ka xoo ná kani na. Ta ndáa na n̄i xio ndaa kotó ndíxi ndó, konó ndó ná kuio ndaa ta'ani na do'ono ndo. 30 Tá ndáa na x̄ika iin ña'a noo ndo, k̄i'ó ndóan noo ná. Ta ndáa na n̄i xio ndaa ña'a kómí ndó, ná dá'a ni ndaka ndóan noo ná. 31 Táto'on k̄i'ó kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'in ndó, k̄i'ó dión ta'ani kee ndó xí'in ná.

32 *Ch̄i tá kú'u ini ndo sava'a sa'a na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí k̄ian va'a ná'a ndo sa'a ña kée ndó dión? Ch̄i nda na kómí kuachi kú'u ini na sa'a na kú'u ini sa'a mií ná. 33 Tá kée ndó ña va'a xí'in sava'a na kée ña va'a xí'in mií ndó, ¿ndí k̄ian va'a ná'a ndo? Ch̄i nda na kómí kuachi kée ña va'a xí'in na kée ña va'a xí'in mií ná. 34 Ta tá xí'ó tóo ndó ña ió noo ndo sava'a noo na ná'a ndó nandió né'an noo ndo, ¿ndí k̄ian va'a ná'a ndo? Ch̄i nda na kómí kuachi xí'ó tóo na ña ió noo ná noo dao ka na kómí kuachi, ch̄i ná'a ná ña nandió né'e ndi'i naan noo ná. 35 Tido koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a na xiní u'u ñáá, ta va'a kee ndó xí'in ná, ta k̄i'ó tóo ndó ña ió noo ndo noo ná, ta ná dá'a ni kandati ndó nani'i ndóan, dá k̄ian ká'ano nda'ó ña va'a natiin ndó noo Ndios, ta kasandaá ta'ani ndó kakuu ndó de'e Ndios, na ió noo dikó. Dá ch̄i Ndios va'a ini kúu ná xí'in ñayuu koó ndivé'e noo, xí'in ñayuu k̄ini. 36 Sa'a ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a ñayuu táto'on k̄i'ó kú'u ini Ndios sa'a ná.

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni dátaí kuachi yo ñayuu

37 *Ná dá'a ni keyiko mií ndó sa'a ñayuu, dá k̄ian ná dá'a ni keyiko Ndios sa'a ndo. Ná dá'a ni dátaí kuachi ndó ñayuu, dá k̄ian ná dá'a ni táí kuachi ndó noo Ndios. K̄i'ó ká'ano ini ndo sa'a ñayuu, dá k̄ian ná k̄i'ó ká'ano ini Ndios sa'a ndo. 38 K̄i'ó ndó ña ió noo ndo noo dao ka ñayuu, dá naki'ó Ndios ña'a noo ndo, ch̄i k̄i'ó na kua'a ña va'a noo ndo, dá ch̄i noón kúu na kidi ni'inian, dá ketoon va'an, ta dákúti díni ná kostá ndo nandió né'e naan noo ndo, dá ch̄i táto'on k̄i'ó kée ndó chindeé ndó ñayuu, k̄i'ó dión kee Ndios xí'in ndó.

39 Dá n̄i dak̄i'in tá'an ta'ani Jesús ña yó'ó xí'in to'ón n̄i daná'a na:

—¿Á kuu katiin ndaa tá'an uṽ taa ko túu noo ko'on ra iin xián, ká'an ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndin nduu va ra kuei ni yáí? 40 Ta ni iin taa dákuá'a ko ndáya'i cháá ka noo taa dána'a noo rá. Tido ndi ndáa mií va ra n̄i dakua'a va'a, kasandaá ra kana'a rá táto'on k̄i'ó ná'a taa dána'a noo rá. 41 ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'ó nákaa noo ñani ndo, ta ko xí'ó ndó kuendá ká'ano ka t̄indú'u nákaa noo mií ndó? 42 Ta, ¿ndí káa noo ndo ka'an ndo xí'in ñani ndo: “Ñani, konón ná taóí xe'e nákaa nooan xaan”, kaá ndo, ta ko ndé'é ta'on ndó ndi k̄i'ó v̄i káa t̄indú'u nákaa noo mií ndó? ¿Kúu ndó ñayuu uṽ noo! Ta'ón ndó dinñó'ó t̄indú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

Dána'a Jesús ña tá kómí yo iin n̄i va'a, dá k̄ian kankuei to'ón va'a yú'u yo

43 *Ta ni iin tó'ón ȳito va'a ko xí'ó ku'i'i ko vá'a, ta ni iin tó'ón ȳito ko vá'a ko xí'ó ku'i'i va'a. 44 Dá ch̄i ku'i'i xí'ó iin iin ȳito ná'a ndá ȳito kúu rá, ch̄i ko dákuai

ta'on yó t̃ñō'ó noó ta'íón, ta kō náki'in ta'on yó uva noó yító íón. ⁴⁵ Ta dión ta'ani iin t̃a va'a, to'on va'a ñó'o ini níó rá taó rá ká'an ra. Tído iin t̃a kini, to'on kini ñó'o ini níó rá taó rá ká'an ra. Ch̃i ndi ndáa miío ñá'a ñó'o ini níó rá kánkuei yú'u rá ká'an ra.

Dána'a Jesús sa'a ña ni ndo'o uy ve'e

⁴⁶ ¿Ndiva'a ká'an ndo xí'in yu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, tído kō kée ndó choon sa'ándái? ⁴⁷ Dá ch̃i ndidaá na ve'i noó yu'u, ta seídó'o na ña ka'ín xí'in ná, ta kée na ña, ko'ín dáki'in tá'in iin ña'a xí'in t̃átó'on kée na. ⁴⁸ Ch̃i noón kúu t̃átó'on iin t̃a na ñi kava'a iin ve'e. Ñi sata konó ra, ta ñi ch̃ikáa ra sa'an noó tótó. Ta ñi x̃inkuei takují kua'a yuta ñoo, ta kúu ñi ñani rá sa'an, tído kō ta'ón ña'a ní ndó'an, dá ch̃i noó tótó nákaa sa'an. ⁴⁹ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'j, ta kō kée na ña, noón kúu t̃átó'on iin t̃a na ñi kava'a iin ve'e noó ñó'ó oon, ch̃i kō ní ch̃ikaa ta'on ra sa'an. Sa'a ñoo tá ñi ñani takují yuta ñoo sa'an, kúu ñi koon vaan, ta kúu ñi naá ndí'i vaan.

7

Di'a ni kuu tá ni nduv'a Jesús iin tá kéchóon noó iin t̃a dándaki iin ciento soldado

¹ Tá ñi ndi'i ñi ka'an Jesús to'on yó'o xí'in ñayuu ndéi seídó'o ñoo, dá ñi ndu'u na ñoo Capernaum. ² Ta ñoo ío iin t̃a dándaki iin ciento soldado, ta kú'u iin t̃a kéchóon noó rá, ta kú'u nda'o ini ra sa'a rá, tído sa xí'j va ra. ³ Tá ñi seídó'o t̃a dándaki soldado ñoo ña ká'an ñayuu sa'a Jesús, dá ñi t̃anda'a rá dao ta sa'ano ndita noó na Israel kua'an ra kuei nda'í ra noó Jesús ña ná kii na ve'e ra nduv'a na t̃a kéchóon noó rá. ⁴ Dá tá ñi saá t̃a ñoo noó ío Jesús, dá ñi seí nda'í ra noó ná ña ná ko'on na nduv'a na t̃a kéchóon noó t̃a dándaki soldado ñoo, ta kaá ra xí'in ná:

—Mi'án kánian kee ní ña manj yó'o xí'in t̃a yó'o, ⁵ ch̃i kú'u ndava'o ini ra sa'a na ñoo yo, ta ñi kava'a ra ve'e noó náta ka yo —kaá ra.

⁶ Dá ñi kee Jesús kua'an na xí'in rá. Tído tá ñi kasandaá yati na noó ín ve'e t̃a dándaki soldado ñoo, dá ñi t̃anda'a rá dao t̃a ne'e tá'an va'a xí'in rá kua'an ra noó ve'i Jesús. Dá ñi kaa t̃a ñoo xí'in Jesús ña ñi ka'an t̃a dándaki soldado ñoo:

—O sa dándi'j ka ini ní mií ní sa'a yú'u, tatá, ch̃i kō ñá'a ta'on kúu yu'u ña ku'u ní ve'i. ⁷ Ta sa'a ña kō ta'ón ña'a kúu, sa'a ñoo kō ní saá mií noó ní. Tído xí'in to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduv'a va t̃a kéchóon noó. ⁸ Ch̃i kúu ta'anii iin t̃a nákaa t̃ixi ndá'a iin t̃a ne'e choon. Ta ñó'o ta'aní soldado t̃ixi ndá'a yu'u. Sa'a ñoo tá ka'ín xí'in iin ra: “Kua'an”, ta kúu kua'an va ra. Tá ka'ín xí'in iin ka ra: “Nakí”, ta kúu ve'i va ra. Ta tá ka'ín xí'in t̃a kéchóon noó: “Kee ña yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra.

⁹ Tá ñi seídó'o Jesús to'on yó'o, kúu ñi naá ini na sa'a ña ñi ka'an ra dión. Dá ñi nandíó koo na ñi sa nde'é ná noó ñayuu takuei ñaá ve'i ñoo, dá ñi kaa na:

—Mi'án ndaa ná ka'ín xí'in ndó ña ni iin na Israel kō kándéé ini na yu'u t̃átó'on k̃i'o kándéé ini ñaá t̃a yó'o —kaá na.

¹⁰ Tá ñi nandíó kuéi t̃a ñi sa'an choon yó'o ñi ndusáa ra ve'e, kúu ñi xini ra ña sa ñi nduv'a t̃a kéchóon ñi sa kú'u ñoo.

Di'a ni kuu tá ni danátaki Jesús de'e iin ñá'a kuáan ío ñoo naní Naín

¹¹ Tá ñi ndi'i ñoo, dá ñi kee Jesús kua'an na iin ñoo ká'ano naní Naín xí'in t̃a xíonoo xí'in ná, ta kúu kua'a ndava'o ñayuu kua'an ta'ani xí'in ná. ¹² Tá ñi kasandaá yati na noó kúu yé'é ñoo ñoo, kúu ñoo kánkuei ñayuu kua'an na dánduxi na iin ndij. Ta iin tó'ón dáá vá kúu xí noó naná x̃i. Ta ñá'a kuáan

va kían. Ta kuá'a ndava'o na ñoo ñoo kua'an xí'an. ¹³ Tá nì xini ñaa sato'o yo Jesús, kúu nì ku'u nda'o ini na sa'a ñá'a ñoo. Dá nì kaa na xí'an:

—O sa kuákón.

¹⁴ Dá nì natuu yati na. Dá nì tiin na sato noo nákaa ndji ñoo. Kúu nì sa tuu taa y'i ña kua'an ñoo. Dá nì kaa na xí'in ta nì xij' ñoo:

—Yíí ló'o, ká'an yu'u xí'on, ndakoo.

¹⁵ Ta kúu nì ndakoo tayíí nì xij' ñoo. Kúu nì kasá'a vá xí ká'an xi. Dá nì nak'i'o ñaa ná noo naná xi. ¹⁶ Ta ndidaá kúu vá ñayuu ñoo nì yu'ú. Ta kúu nì kasá'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na:

—Iin profeta ká'ano nda'o nì kasáa noo ndéi yó viti.

Ta dao ka na kaá ña nì kasáa Ndios chindeé ná na ñoo na.

¹⁷ Ta kúu nì naka'ani to'on sa'a Jesús iin ní kúu kuendá Judea, xí'in ndidaá ñoo ñó'o yati ñoo.

Dì'a kua'an ña nì ka'an Jesús sa'a Juan, na dákode ndúta ñayuu

¹⁸ Dá nì kast'on ta kúu kuendá Juan xí'in ná sa'a ndidaá ña kée Jesús. Dá nì kana Juan uy taa xionoo xí'in ná, ¹⁹ dá nì tanda'a ñaa ná kua'an ra noo nákaa Jesús, dá ndato'on ñaa rá, á mií ná kúu na nì kaa Ndios tanda'a ná kasaa dáka'ki ñaa, o á kandati yó kasaa iin ka na.

²⁰ Dá tá nì saá taa ñoo noo nákaa Jesús, dá nì kaa ra xí'in ná:

—Juan, na dákode ndúta ñayuu, noón kúu ná nì tanda'a ndu'u vei ndu ndato'on ndú mií ní. ¿Á mií ní kúu na nì kaa Ndios tanda'a ná kasaa dáka'ki ñaa, o á kandati ndu kasaa iin ka na? —kaá ra.

²¹ Ta mií hora daá ñoo nì nduva'a Jesús kuá'a nda'o na kú'u, xí'in na ndó'o kuá'a noo kue'e, xí'in na ñó'o espíritu kini. Ta kuá'a nda'o na ko túu noo nì natuu noo. ²² Dá nì kaa na xí'in taa ñoo:

—Kua'an nó'o ndo kast'on ndó xí'in Juan sa'a ndidaá ña nì xini ndo, xí'in sa'a ndidaá ña nì seídó'o ndó kuu viti, ta ka'on xí'in ná ña nì natuu noo na ko túu noo, ta sa xíka va na nì natii sa'a, ta sa nì nduvii vá na ndó'o kue'e téí'i, ta sa nì natai va do'o na ko táí do'o, ta nì nataki na nì xij', ta noo ñayuu kúnda'í nì kast'in to'on va'a Ndios. ²³ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu ko nákani kuách'i ini xini na yu'u —kaá na.

²⁴ Tá nì ndi'i nì nandíó kuéi taa nì tanda'a Juan ñoo kua'an nó'o rá, dá nì kasá'a Jesús ká'an na xí'in ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo nì sa'an ndo'ó nì sa nde'é ndó noo kúu noñó'o ichi ñoo? ¿Á iin taa ko iin toon, tá'an ra xíko tát'on xíko iin ndoo kée tach'i nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó? ²⁵ Koó, sa'a ñoo, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyíí ndáa? Koó, chí ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíí ndáa, noón kúu na ndéi ve'e rey. ²⁶ Sa'a ñoo, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaa kúu ná, ta ndáya'i cháá ka na o duu iin profeta. ²⁷ Ta sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'í iin taa kúio noo ko'on noo yo'ó kast'on ra to'on yu'u xí'in ñayuu,

dá na kande'i nduu na kueídó'o na ña kían ko'on ka'on xí'in ná, kaáan.

²⁸ Sa'a ñoo ká'in xí'in ndó ña Juan, na dákode ndúta ñayuu, noón kúu na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa nì kaki tixi ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúu na ndáya'i cháá ka o duu Juan —kaá na.

²⁹ Tá nì seídó'o ndidaá na ñoo yo xí'in nda taa kí'in ya'i sa'a ñó'o ña nì ka'an na, dá nì nakoni na ña kée Ndios ña ndaa xí'in ná. Sa'a ñoo nì sodó ndúta na

nĭ kee Juan. ³⁰ Tído tã fariseo xí'ín tã dána'a ley nĭ ku'ichĭ ini rã nĭ xini rã ñã vã'a kónĭ Ndios kee na xí'ín rá, sã'á ñoó kọ ní xĭ'o ra mií rá dákodọ ndútã ñãa Juan.

³¹ Dá nĭ kaa ta'ani sato'o yọ Jesús:

—¿Ndí kĭán tiin yu'u, dá ka'ĭn xí'ín ndó tãto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti, ta ndá yoo kée tãto'on kée na? ³² Nã ndéi tiempo viti kée tãto'on kée takuáchi tá ndéi xi sádiki xĭ noo yá'í, ta káyu'ú tá'an xi: “Nĭ tuu ndu flauta, tído kọ ní sársá'á ta'on ndo'ó. Ta nĭ xita ndu yaa nda'í kua'an, tído kọ ní nde'i'ĭ ta'on ndó.” ³³ Ta kĭ'o dión ta'ani kée ndo'ó, chĭ tá nĭ kãsãã Juan, nã dákodọ ndútã ñayuu, kọ ní seí ta'on na pan, ta kọ ní xi'í na vino, tído kaá ndo ñã nákaa espíritu kini ini na. ³⁴ Ta viti nĭ kãsãã nã nĭ nduu tãa ñayuu yó'o, ta sásá'an va na, ta xí'í na vino, tído kaá ndo ñã kúú ná iin tãa nde'é, iin tã xí'í. Ta kaá ta'ani ndó ñã kúú ná iin tãa né'e tá'an vã'a xí'ín tãa kĭ'in ya'í sa'á ñó'o, xí'ín ñayuu kĭni. ³⁵ Tído nã kúú nã ndĭchĭ, noón kúú ná'a ñã kómí ndisa na ñã ndĭchĭ.

D'i'a nĭ kuu tá nĭ sa'an Jesús ve'e iin tã fariseo naní Simón

³⁶ Iin tã fariseo nĭ seí nda'í noo Jesús ñã ná ko'on nã xí'ín rá ve'e ra kasá'an na. Dá tá nĭ ku'u Jesús ve'e ra, dá nĭ sã koo na xí'ín rá mesa. ³⁷ Dá tá nĭ kãndaã ini iin ñã'a kómí kuáchi ió ñoo ñoo ñã ió Jesús ve'e tã fariseo ñoo sásá'an na, kúú nĭ kãsããan, ta né'an iin tĭndo'o ló'o noo ñó'o kirá támi sá'an. ³⁸ Kúú nĭ sã ku'ĭn xĭtán chí sata dí'a na, chí xoo noo ndéi sa'a ná. Dá nĭ kãsá'á nde'i'ĭ ñã, dá nĭ dákúchián sa'a ná xí'ín ndirã nooan. Ta xí'ín idí dinĭan nĭ ñanáyaaan ñã. Dá nĭ chitóan ñã, dá nĭ chí'an kirá támi sá'an ñoo iin ní kúú sa'a ná.

³⁹ Tá nĭ xini tã fariseo, tá'an rã nĭ kana Jesús ve'e ra, ñã nĭ kee ñã'a ñoo dión, dá nĭ kãsá'á rá nákanĭ ini rã: “Tá miian ndaa ndisa profeta kúú tãa yó'o, dá kĭan kãndaã va ini rã ndá ñã'a kúú ná ké'é sa'a rá, chĭ iin ñã'a kómí kuáchi va kĭán”, ká'an rá nákanĭ ini rã. ⁴⁰ Dá nĭ kaa Jesús xí'ín rá:

—Simón, kónĭi ka'ĭn xí'ón sa'a iin ñã'a.

Dá nĭ kaa Simón:

—Ka'an ní xí'ín, maestro.

⁴¹ Dá nĭ kaa nã:

—Nĭ sã io iin tãa sã dasá tóo dĭ'ón. Ta uu tãa sã táj noo rá. Iin ra sã táj o'on ciento dĭ'ón plata, ta iin kã rã sã táj uu diko uxĭ. ⁴² Ta kọ ní'ĭ ta'on ndin nduu rã dĭ'ón dánaã rá ñã táj rã. Ta kúú nĭ xĭ'o ká'ano va ini tã kúú sato'o dĭ'ón ñoo sa'a ndin nduu tãa ñoo. Ta viti, ka'an yo'ó ná kãnde'á, ¿ndí kãa tãa ñoo kú'u cháá kã ini sa'a tá kúú sato'o dĭ'ón ñoo?

⁴³ Dá nĭ kaa Simón:

—Taó kuendá yu'u ñã tãa nĭ sã táj kua'a cháá kã dĭ'ón ñoo kúú rã kú'u cháá kã ini sa'a tá kúú sato'o dĭ'ón ñoo.

Dá nĭ kaa Jesús:

—Ndaã nda'o nĭ ka'on.

⁴⁴ Dá nĭ nãndió koo na nĭ sã nde'é ná noo ñã'a ñoo, dá nĭ kaa nã xí'ín Simón:

—¿Á nĭ xinon tãto'on nĭ kee ñã'a yó'o xí'ín yu'u? Tá nĭ ku'u yu'u ve'ón, kọ ní xĭ'o ta'on yo'ó taku'ĭi ndoo sa'í. Tído ñã'a yó'o nĭ dákúchián sa'í xí'ín ndirã nooan. Ta xí'ín idí dinĭan nĭ ñanáyaaan ñã. ⁴⁵ Ta ni noo'ĭ kọ ní chitó ta'on yo'ó, tído ñã'a yó'o, ndã rá nĭ kãsãã nĭ ku'í ve'ón, kọ sã tuuán chitóan sa'í. ⁴⁶ Ta ni dinĭi kọ ní chíkodó ta'on yo'ó sití, tído ñã'a yó'o nĭ chí'an ndutá támi sá'an sa'a yú'u. ⁴⁷ Sa'á ñoó ká'ĭn xí'ón, va'arã kua'á nda'o kuáchi kée ñã'a yó'o, tído sã nĭ ndoo vaan, sa'á ñoó kónĭ ndava'a vaán yu'u. Tído ñayuu ká'an ñã cháá vá kúú kuáchi nã nĭ ndoo, noón kúú nã cháá vá kónĭ nã yu'u.

⁴⁸ Dá nĭ kaa nã xí'ín ñã'a ñoo:

—Sá n̄i ndoo va kuachón noḡ Ndios.

⁴⁹ Ta ndidaá t̄a ndéi xí'ín ná mesa ñoo n̄i kasá'á ndátò'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo kúu t̄a káa, xiní r̄a, ñ̄a dándóo ra kuachi ñ̄ayuu noḡ Ndios?

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ñ̄a'á ñoo:

—Sá'á ñ̄a kándéé inon yu'u, sá'á ñoo n̄i k̄akón noḡ kuachón. Kua'án nó'on viti xí'án ió va'a inon.

Dá n̄i keeán kua'án nó'an.

8

Yó'o ká'an sá'á na ñ̄a'á n̄i chindeé Jesús

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'an Jesús n̄i x̄ionoo na ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuáli, ta n̄i daná'a na to'on va'a ñ̄a ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñ̄ayuu t̄ixi ndá'a Ndios. Ta n̄i x̄ionoo na xí'ín ndin ux̄i uu t̄a n̄i kaxi mií ná ñoo. ² Ta n̄i x̄ionoo ta'ani dao na ñ̄a'á xí'ín ná, tá'an na n̄i ndu'va'a na, ch̄i dao na n̄i sa ñoo espíritu kini, ta dao k̄a na n̄i sa kú'u. Ta tein na ñ̄a'á yó'o nákaa María Magdalena, tá'an ñ̄a s̄a ñoo'os̄a espíritu kini n̄i taó Jesús. ³ Ta nákaa ta'ani ñ̄a'á naní Juana, ñ̄a kúu ñadi'í t̄a naní Chuza, tá'an r̄a ndaa ve'e rey Herodes, xí'ín ñ̄a'á naní Susana, xí'ín kua'á k̄a na ñ̄a'á s̄a ch̄indeé ñ̄aá xí'ín ñ̄a ió noḡ ná.

Di'a kua'an ñ̄a n̄i nakani Jesús sa'q iin t̄a x̄iti tata

⁴ Kúu kua'á nda'o ñ̄ayuu n̄i kii iin rá iin ñoo n̄i nat̄aka noḡ nákaa Jesús. Dá n̄i kasá'á ná dáki'ín tá'an na dao ñ̄a'á xí'ín to'on dána'q na, ta kaá na:

⁵ —Iin t̄a x̄iti n̄i kee ra kua'an r̄a kuti ra tata noñó'q rá. Ta sá'á ñ̄a n̄i koon ni'ini ra tata ñoo, sá'á ñoo dao ñ̄a n̄i kuei yu'ú ichi. Ta n̄i sejn ni'ini naan. Kúu n̄i kasá'á laa, ta kúu n̄i seí vá rí'an. ⁶ Ta dao k̄a tata ñoo n̄i kuei tein yuu, ta n̄i x̄itaan. Tído n̄i ichi'an, dá ch̄i k̄o t̄a'ón k̄o'oyo sá'an. ⁷ Ta dao k̄a tata ñoo n̄i kuei tein ta'íon. Ta n̄i sa'ano daó ñ̄a xí'ín t̄a'íon ñoo, sá'á ñoo n̄i kuyát̄a váan n̄i kee rá. ⁸ Ta kúu dao k̄a tata ñoo n̄i kuei noḡ kúu ñoo'os̄a va'a. Kúu n̄i sa'ano va'a vaan. Ta kúu kua'á ndava'o noni n̄i x̄i'oan, dá ch̄i iin ciento noni n̄i x̄i'o iin iin tata ñoo —kaa Jesús.

Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, ta kúu ni'i nda'o n̄i ka'an na:

—¿Ndi ndaa ndo'ó ió ñoo, ta kúu kueidó'o va'a ndó!

⁹ Dá ví n̄i ndátò'ón ñ̄aá t̄a x̄ionoo xí'ín ná:

—¿Ndi dándáki to'on n̄i dakí'ín tá'an ní n̄i ka'an ní xí'ín ndu'u'q?

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Noḡ ndo'ó n̄i x̄i'o Ndios ñ̄a kandaq̄ ini ndo ñ̄a ná'á mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído dáki'ín tá'an yu'u dao ñ̄a'á xí'ín to'on dána'j noḡ dao k̄a ñ̄ayuu, dá kí'an, va'ará ndidaá k̄a ví'an ndé'é ná, tído q̄ kandaq̄ ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará ndidaá k̄a ví'an ná kueidó'o na, tído q̄ kátóni ta'on ini na.

Nakani Jesús ndi kóni kaa ñ̄a n̄i daná'q na sá'á t̄a x̄iti tata

¹¹ 'Di'a dándáki to'on n̄i dakí'ín tá'in n̄i ka'in xí'ín ndó. Kana'á ndó ñ̄a tata ñoo kúu to'on Ndios. ¹² Ta yu'ú ichi noḡ n̄i kuei dao tata ñoo, ñoo kúu ñ̄ayuu seidó'o to'on Ndios, tído kásaa ñ̄a u'u, ta kúu dí'tá váan to'on Ndios ñ̄a nákaa níq ná, dá ná q̄ kándisa naan, ta q̄ ní'í ná ñ̄a k̄aki na. ¹³ Ta tein yuu noḡ n̄i kuei dao k̄a tata ñoo, ñoo kúu ñ̄ayuu seidó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'án kádij iní na. Tído k̄o t̄a'ón y'o'an ini níq ná, sá'á ñoo tóo vá kándisa naan. Ch̄i tá kásá'á ndó'o na tandó'ó, kúu kéxoo na noḡ ñ̄a kándisa na. ¹⁴ Ta tein t̄a'íon noḡ n̄i kuei dao k̄a tata ñoo, ñoo kúu ñ̄ayuu seidó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndi'í cháá k̄a ini na sá'á ñ̄a ió noḡ ná, ta kátoó na koo kuiká ná, ta ndi'i ini na sá'á ñ̄a'á luu ió ñ̄ayuu yó'o. Sá'á ñoo k̄o sísa na xí'ín to'on Ndios. ¹⁵ Tído noñó'q va'a noḡ n̄i

kuɛi dao kə tata ñoo, ñoo kúu ñayuu seídoo to'on Ndios xí'in ndino'o ini na, ta ndíta ndaa na xí'an. Ta kə sá tuu na kée na ña kóni Ndios.

Miigan kánian na'a yo mií yó ña kúu yó kuendá Jesús, ta kueídoo va'a yó ña dána'a na noo yo

¹⁶ Kə iin ta'on chíno'o iin íti, ta chíkani ndei na iin kidi nooán, ta ni kə chíkani de'é naán tixi xito. Di'a noo dikó chínoo naan, dá ná katoon noo ndidaa na koku'u ini ve'e. ¹⁷ Chi ndidaa ña'a dá'i noo ndo viti, dá'i ña natuuan. Ta ndidaa vá ña'a ñoo de'é viti, dá'i ña natuuan, dá ná katoon nooán. ¹⁸ Ta kueídoo va'a ndó ña ká'in xí'in ndó, chi ndidaa na natiin to'on ká'in, noon kúu na ni'i ña kandaá cháá kə ini na, Tído ndidaa na kə xí'in natiin to'on ká'in, noon kúu na kexoo ña ká'an ná ná'a ná —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaa ná

¹⁹ Dá ni kasáa naná Jesús xí'in ñani na nándukú ñaa ná. Tído kə ní kúu ta'on natuu yati na noo ío na, chi kua'a nda'o ñayuu ni nataka ñoo. ²⁰ Dá ni kastoo'on iin ñayuu nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo xí'in Jesús:

—Naná ní xí'in ñani ní ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'in ní.

²¹ Dá ni kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndi ndáa ñayuu seídoo to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándaan, noon vá kúu naná xí'in ñanij.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noo tachi xí'in taño'o

²² Iin kuú, dá ni kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ini iin barco. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ná ko'o chika'anda yo iin kə xoo yu'u taño'o.

Dá ni kee na kua'an na. ²³ Ta tein yá'a na kua'an na noo taño'o ñoo, kúu ni kidi va Jesús. Kúu iin ndakána va ni kasá'a kána tachi deen noo taño'o. Sa'a ñoo ni kasá'a kokee takui ini barco. Ta jo nda'o ío ña keta ka'ani ra ini takui ñoo. ²⁴ Dá ni natuu yati ta xionoo xí'in Jesús noo kándu'u ná. Dá ni dandóto ñaa rá, ta kaá ra xí'in ná:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡ío ña kuu yo!

Dá ni ndoto Jesús. Dá ni sa'anda na choon noo tachi xí'in taño'o ñoo. Kúu ni sa tuu va tachi ñoo xí'in ña ndakuei noo taño'o, ta kúu ni nakáa tádi vá rá. ²⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndiva'a kə kándée ini ndo yu'u?

Kúu ni yu'u nda'o ta xionoo xí'in ná ñoo, ta ni naá ini ra. Dá ni kasá'a ndátó'on tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chi nda tachi xí'in taño'o seídoo choon sa'ándá na?

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ni sa ñoo ini iin ta

²⁶ Dá ni saa na iin kə xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara, ña xírndaá tá'an xí'in kuendá Galilea. ²⁷ Dá tá ni noo Jesús barco ñoo, dá ni kasáa iin ta ñoo ñoo, ta sa na'a nda'o ñoo espíritu kini ini ra, ta kə ndíxi ta'on ra dá'on, ta ni ve'e kə ío ra, chi ini káo noo ñoo ndi va ío ra. ²⁸ Tá ni xini ra Jesús, kúu ni'i nda'o ni kayu'u rá. Dá ni sa kuin xiti rá noo ná, dá ni kasá'a ni'i nda'o ká'an ra xí'in ná:

—¿Ndá kían ndó'o ní xí'in yu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios ndáya'i? Sei nda'avíi noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní níoi.

²⁹ Díon ni kaaan, dá chi sa sa'anda va Jesús choon nooan ña ná kankuei ña ini ta ñoo ko'an. Sa na'a nda'o ñoo'an dándákian ta ñoo. Chi va'ará sa so'oni ñayuu ndá'a rá xí'in sa'a rá xí'in cadena xí'in kaa viti, tído vaá óon va sa'ándá

ra cadena ñoo. Ta sa kendúsa espíritu kini ñoo xí'in rá kandaka ñaáan kua'an noo kúu ño'ó ichí. ³⁰ Dá nî ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá nî kaa espíritu kini ñoo:

—Legión naní.

Dión nî kaaan chi kua'a nda'o espíritu kini ño'o ini ta'a ñoo. ³¹ Dá nî seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'á ñaá ná ko'an nda maá noo íin naá. ³² Ta kua'a nda'o kochí ño'o sásá'an ndika yúku ñoo. Dá nî seí nda'í espíritu kini ñoo noo Jesús ña ná konó ná ko'an ndu'an ini ri. Dá nî sonó ná nooán. ³³ Ta kúu nî kankuei espíritu kini ñoo ini ta'a ñoo. Dá nî sa'an nî ndu'an ini kochí ñoo. Dá nî taxi tá'an ndi ndi'í ri kua'an ri yu'ú da'o. Dá nî kuei ndava'a ri ini taño'o ñoo. Ta kúu nî kanda'a rí, dá nî xí'í ri.

³⁴ Dá tá nî xini ta ndáka kochí ñoo ña dión nî ndo'o rí, dá nî taxi tá'an ra kua'an ra kasto'on ra xí'in na ndéi ñoo ra xí'in na ndéi yúku sa'á ña nî kuu dión. ³⁵ Dá nî kankuei ñayuu ñoo kua'an na kandé'e ná ña nî kuu. Tá nî saa na noo íin Jesús, kúu nî xini na ña ío ta'a nî sa ño'o espíritu kini ñoo noo sa'á ná. Ta kúu sa ndxi va ra dá'on ío ra. Ta sa íin ta'a ío va'a vá kúu rá. Kúu nî yu'ú nda'o ñayuu ñoo. ³⁶ Ta ñayuu nî xini ña nî kuu dión kúu na nî nakani xí'in dao ka ñayuu ndi nî kuu nî nduva'a ta'a sa ño'o espíritu kini ñoo. ³⁷ Dá nî kasá'a ndidaá ñayuu ndéi chí kuendá Gadara ñoo seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xíán, dá chi yu'ú na sa'á ña nî kuu dión. Dá nî kaa Jesús ini barco ko'on na. ³⁸ Tído nî seí nda'í ta'a nî sa ño'o espíritu kini ñoo noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'in ná. Tído nî sa'anda Jesús choon noo rá ña ná no'o ra, ta kaa na xí'in rá:

³⁹ —Nandió ko'o kua'an nó'on ve'ón, ta nakanón xí'in na ñooon sa'a ndidaá ña'a ndato nî kee Ndios xí'ón.

Dá nî ki'in ra kua'an nó'o rá. Ta nî kasá'a rá nákaní ra xí'in ndidaá na ñoo ra sa'a ndidaá ña'a ndato nî kee Jesús xí'in rá.

Di'a nî ndo'o de'e di'í ta nani Jairo xí'in ña nî ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e táj nîj

⁴⁰ Dá nî nandió ko'o tuku Jesús nî ndisáa na iin ka xoo taño'o ñoo. Dá nî na'tiin va'a ñaá kua'a nda'o ñayuu xí'an kadij ini na, chi sa ndéi ndidaá vá ná ndáti ñaá ná. ⁴¹ Dá nî kasáa iin ta'a nani Jairo, tá'an ra dándaki ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá nî sa ku'ín xití rá noo Jesús. Dá nî seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on na ve'e ra, ⁴² chi nî kaa ra ña ío iin tó'on de'e di'í ra, ta ío xí uxí uu kua, ta sa xí'í va xi. Dá nî kee Jesús kua'an na xí'in rá, ta dándúti ñaá ñayuu kuá'a kua'an xí'in ná ñoo. ⁴³ Ta tein ñayuu ñoo nákaa ta'ani iin ñá'a ndó'o kue'e táj nîj, ta sa nî xjno uxí uu kua ndó'an dión. Ta sa nî dandí'i vaan di'ón né'e va'án nî chiya'avián ta kétátá ñaá. Tído ni iin tó'on ta'on ra ko ní kándeé nduva'án. ⁴⁴ Dá nî natuu yatíán sata Jesús. Dá nî kako'on ndá'an yu'ú dá'on ná. Ta kúu vití'ón di'a nî natuu nîj ñoo.

⁴⁵ Dá nî kaa Jesús:

—¿Ndá yoo nî kako'on ndá'a dá'amái?

Tído ni iin tó'on ñayuu ñoo ko ní ka'an. Dá nî kaa Pedro xí'in ná:

—Maestro, ñayuu kuá'a yó'o kúu na dándúti ñaá. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ndátó'on ní ndá yoo nî kako'on ñaá?

⁴⁶ Dá nî kaa Jesús:

—Koo, chi nî dakó'on ndá'a iin ñayuu dá'amái, chi nî kandaá inji ña nî nduva'a iin ñayuu nî kee ndéi —kaá na.

⁴⁷ Tá nî kandaá ini ñá'a ñoo ña o kúu ta'on chide'áan ña nî keeán, kúu nî kasáa noo Jesús, ta ndéi ninoán. Dá nî sa ku'ín xitíán noo ná. Ta noo ndidaá

ñayuu ñoo ñi ñakanián ndivá'a ñi kəkə'on ndá'an dá'on Jesús, ta ñi ñakani ta'anián ña vití'ón kuii vá ñi nduvá'an tá ñi keeán dión. ⁴⁸ Dá ñi kaa Jesús xí'an:

—De'e di'ij, ñi nduvá'ón sa'á ña kándée inóon yu'u. Ta viti, kua'an nó'on ve'ón xí'an ió va'a inóon.

⁴⁹ Ta kúu ká'an ij vá Jesús iin na xí'an, kúu ñi kasáa iin taa ñi kii ve'e Jairo, ta dándaki ve'e noo náta na Israel ñoo, dá ñi kaa ra xí'in rá:

—Sa ñi xí'ij va de'e di'ij ní. Ná dá'a ka ñi dáta'an ní maestro xaan.

⁵⁰ Tá ñi seídó'o Jesús ña ñi ka'an ra dión, dá ñi kaa na xí'in Jairo:

—O sa yu'óon. Savá'a yu'u kandeé inóon, ta kúu nduva'a xi.

⁵¹ Dá tá ñi saá na ñi ku'u na ve'e ra, ta kə ní sónó ná ña ku'u dao ka ñayuu xí'in ná, savá'a Pedro xí'in Jacobo, xí'in Juan xí'in tatá tadi'í ñóo, xí'in naná va xi. ⁵² Ta ndidaá ñayuu ndéi ñoo ndéi'ij na ndéi na, ta nda'í káyu'u ná sa'á tadi'í ñóo. Dá ñi kaa Jesús xí'in ná:

—O sa kuáki ndó, chij kə ní xí'ij ta'on xi, kidi va xi.

⁵³ Ta kúu ndidaá ñayuu ñoo ñi saki ndaa va na Jesús sa'á ña ñi ka'an na dión, chij ná'a vá ná ña sa ñi xí'ij va xi. ⁵⁴ Dá ñi tiin Jesús ndá'a xí, dá ñi kaa na xí'in xí:

—Di'í ló'o, ndakoo.

⁵⁵ Ta kúu ñi ñataki va xi. Ta kúu vití'ón vá ñi ndakoo xi. Dá ñi sa'anda Jesús choon noo na ve'e xi ña ná kí'o na ña'a kasá'an xi. ⁵⁶ Ta tatá xí xí'in naná xij ñi naá nda'o ini na. Tído ñi sa'anda Jesús choon noo ná ña ná o sa nákani na xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ñi kee na.

9

Yó'o ñi sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'in ná ña ná ko'on ra dána'a ra sa'á to'on va'a Ndios

¹ Dá ñi ndítúti Jesús ndin uxij uu taa xionoo xí'in ná. Dá ñi xí'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá ndidaá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e. ² Dá ñi tanda'a ñaá ná kua'an ra dána'a ra sa'á ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, ta nduva'a ra na kú'u, ³ ta kaá na xí'in rá:

—Ni iin ña'a o sa kóo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi, o sa kane'e ndó yito katuu ndó ko'on ndo, ni léka ndo, ni pan, ni di'ón, ta o sa kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó. ⁴ Ta ndi ndáa mií vá ve'e ñi saá ndo ñi ku'u ndó, savá'a ñoo ní kandeé ndó ndá ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ⁵ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noo kə ní xín na natiin va'a na ndo'o, ta kúu kankuei ndó ñoo ñoo, ta kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'á ndo, ta ñoo kían ná'a ña kə náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo ñoo —kaá Jesús.

⁶ Dá ñi kankuei taa ñoo kua'an ra ndidaá ñoo dána'a ra to'on va'a sa'á Jesús, ta sa nduvá'a ra na kú'u ndéi iin iin xían noo xionoo rá.

Naá ini rey Herodes kée ña ndato kée Jesús

⁷ Tá ñi ni'ij tó'on rey Herodes sa'á ndidaá ña kée Jesús, ta kúu kə ná'a rá ndi kían nakani ini ra. Chij dao ñayuu ñoo kaá ña ñi ñataki Juan, ta noón kúu Jesús. ⁸ Ta dao ka na kaá ña kúu ná profeta Elías, ta ñi ndixóo tuku na. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin ka profeta ñi sa io sa na'a, ta ñi ñataki na viti. ⁹ Dá ñi kaa Herodes:

—Mií yu'u ñi sa'anda choon, dá ñi sa'anda ra dikə Juan. Tído, ¿ndá yoo ví kúu taa, tá'an ra seídó'i kée ña'a ndato ñoo, tá dáá?

Sa'á ñoo ndí'i ini ra koni ra Jesús.

Dí'a nì kuu tá nì xì'o Jesús ñà'a nì sasá'an o'on mil taa

¹⁰ Tá nì ndísáa taa xíonoo xí'ín Jesús nì sa'an ra noo choon nì sa'anda na noo rá, dá nì nakani ra xí'ín ná sa'á ñà nì kee ra. Dá nì nakuaka xoo ñaá Jesús, dá ndáka ñaá ná kua'an na iin xián noo koó ñayuu ndéi yati ñoo naní Betsaida.

¹¹ Tído tá nì kandaá ini ñayuu ñoo ndéi chí kua'an na, dá nì kee na tákuei ñaá ná kua'an na. Ta kúú nì natiiin va'a ñaá Jesús. Dá nì daná'a na noo ná sa'a ndi kee Ndios dándáki na ñayuu na. Ta nì nduvá'a na na kú'u. ¹² Tá nì ini kuu dáá ñóó, dá nì natuu yati ñaá ndin uxí uu taa xíonoo xí'ín ná. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ñà ná ko'on na ñoo kuálí túu ñó'o káa, o ko'on na ve'e ndíta yúku káa, dá ná ndukú ná ñà'a kasá'an na, ta ná nì'í ná noo kudí na, chí ko t'ón ñà'a kei ná yó'o.

¹³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kí'o nì mií ndó ñà'a ná kasá'an ná.

Dá nì kaa ra:

—Kó t'ón kuá'a ñà'a né'e ndu, sava'a o'on va pan xí'ín uu tìyaká va. Ta, ¿ndi kee ndu ko'on ndu kuiin ndu ñà'a kasá'an ñayuu kuá'a yó'o? —kaá ra.

¹⁴ Ta kúú rá tát'o'on kí'o o'on mil taa. Dá nì kaa Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ñóó:

—Ka'an ndo xí'ín ñayuu yó'o ñà ná kandeí tá tu'u tá tu'u na. Ta uu diko uxí ná kakuu iin iin tu'u na.

¹⁵ Ta díon nì kee ra. Dá nì sa ndei ndidaá kúú ñayuu ñoo. ¹⁶ Dá nì tiin Jesús ndin o'on pan ñoo xí'ín ndin nduu tìyaká ñoo. Dá nì nande'è noo ná chí induú. Dá nì nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì sa'anda na pan xí'ín tìyaká ñoo. Dá nì xí'o naan noo taa xíonoo xí'ín ná. Dá nì sa'an ra nì dasá ráan noo ñayuu ñoo. ¹⁷ Dá nì sasá'an ndidaá kúú ná nda noo nì ndinoo va'a ini na. Tá nì ndi'i, dá nì dakúti taa xíonoo xí'ín Jesús uxí uu tìyika xí'ín ñà'a nì kandoo noo ñà nì sasá'an ñayuu ñoo.

Dí'a nì kuu tá nì kaa Pedro ñà Jesús kúú Cristo, na nì tanda'a Ndios kasaa dáakaki ñaá

¹⁸ Iin kuu nákaa xoo Jesús ká'an na xí'ín Ndios, ta yati ñoo ndéi taa xíonoo xí'ín ná, dá nì ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, kaá ñayuu ñoo?

¹⁹ Dá nì kaa taa ñoo:

—Dao na kaá ñà kúú ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ñà kúú ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ñà kúú ní iin profeta nì sa io sa ná'a, ta nì nataki na.

²⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Míí ní kúú Cristo, na dáakaki ñaá.

Kást'o'on Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

²¹ Tído nì sa'anda Jesús choon noo taa xíonoo xí'ín ná ñà ná o sa kóo ini ra ka'an ra xí'ín nì iin t'ón ñayuu ndá yoo kúú ná. ²² Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Míían ndúsá kánian kuá'a ndá'o ñà'a ndo'o naní níó na nì nduu taa ñayuu yó'o. Chí kuñó'ó ñaá tá sá'ano ñoo, xí'ín tá dutí saku'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés. Ta kánian kuu na. Tído tìxi kuu ónì, dá nataki va na.

²³ Dá nì kaa na xí'ín ndidaá taa ñoo:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ñà kónì míí ndó, ta natiin ndó cruz, ñà kían ío ndo kuu ndo sa'í iin rá iin kuu kuu, ta ndikó ndo yu'u, ná ko'o. ²⁴ Chí ndi ndáa na kónì dáakaki na míí ná ñayuu yó'o,

noón kúu nā kuu di'a. Tído ndi ndáa nā xí'lo mií ñā kuu nā sa'a yú'u, noón kúu nā nī'í ñā kākí na. ²⁵ Dá chī, ¿ndi kían va'a nī'í ñayuu tá ná kandeé ná nī'í ná ndidaá ñā kuíjā ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios, ta o nī'í ná ñā kataki nā, ká'án ndó? ²⁶ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yú'u o sa'a tō'in, dá kían kaka'an ta'ani noo nā nī nduu taa ñayuu yó'o sa'a noón tá ná kasandaá kuu nandió koo na xí'ín ndidaá ndéé ndato kómí mií ná, xí'ín ñā kómí tatá nā Ndios, xí'ín ñā kómí ángel kéchóon noo ná. ²⁷ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā ió dao ndo'ó, nā ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó ndā ná koni ndo ndi kī'o dándáki Ndios —kaá Jesús.

Di'a nī kuu tá nī naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

²⁸ Tá nī ya'a onā kuú nī ka'an nā dión, dá nī kee na ndáka na Pedro xí'ín Juan xí'ín Jacobo kua'an nā dinī iin yúku iin ñoo ka'an nā xí'ín Ndios. ²⁹ Ta tein ká'an Jesús xí'ín Ndios, ta kúu nī naḡaon va tātō'on káa noo ná. Kúu nī ndukuxí dá'on ná, ta nī naye'e ndaaan. ³⁰ Ta kúu iin kuití vá nī na'a noo uu taa, ta ndíta na ndátó'on ná xí'ín Jesús. Iin na kúu Moisés, ta iin ka nā kúu profeta Elías. ³¹ Ta ndato nī naye'e ndaa noo ndíta na. Ta nī ka'an na xí'ín Jesús sa'a ndí kían ndo'o na, dá kuu nā, dá xīnkoo ñā kánian ndo'o na ñoo Jerusalén.

³² Ta va'ará kudj nda'o Pedro xí'ín uu ka taa ñoo kónj ra, tído nī sa ño'o ini ra sa'a ñā nī xini ra ñā ndato nī naye'e ndaa Jesús, ta iin na ká'an nā xí'ín uu taa ñoo. ³³ Tá nī kasá'a kéxoo uu taa ñoo kua'an nā, dá nī kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Maestro, va'a kúu ndéi ndu'u yó'o. Ná kava'a ndu onj tīya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

Dión nī kaa ra, dá chī kō ná'a ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'a ñā nī yu'ú ra. ³⁴ Ta tein ká'an ra dión, kúu nī naḡino iin viko. Ta kúu nī daḡá'i ñaa ná. Dá nī yu'ú nda'o ra tá nī xini ra nī da'í na nī kee viko ñoo. ³⁵ Ta kúu nda tein viko ñoo nī seido'o ra nī ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúu de'e manj yu'u. Kueidó'o ndó tō'on ká'an xī.

³⁶ Tá nī ndi'i nī ka'an nā dión, kúu nda iin tó'on mií vá Jesús nī kandoo iin. Ta kō ní ká'an ndin onj taa ñoo sa'a ñā yó'o, chī tein kuú dáá ñoo kō ní nákaní ta'on ra xí'ín ni iin tó'on ñayuu sa'a ñā nī xini ra dinī yúku ñoo.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin tayii nákaq espíritu kini

³⁷ Dá tá nī tūu noo iin ka kuu, dá nī naḡino Jesús xí'ín taa ñoo sa'a yúku ñoo. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu nī saq nī nī'í ñaa. ³⁸ Dá nī kayu'ú iin taa nákaq tein ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, sei nda'áví noo ní nduva'a ní de'e ló'j, chī iin tó'on dinī dáá vá kúu xí noo, ³⁹ chī iin ndakána va tīn ñaa iin espíritu kini, ta nī'í nda'o káyu'ú xí kéean, dá sa'áni yí'í ñaaán, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta kéndava'a nda'o ñā xí'ín xí, ta kō xīn ta'an vaan dáyaq chí'í ñaa. ⁴⁰ Sa'a ñoo nī sei nda'áví noo táa xionoo xí'ín ní káa, ñā ná taó rá ñā, tído kō ní kandeé ta'on ra.

⁴¹ Dá nī kaa Jesús:

—¿Nandéé ka vían ñayuu kō kándisa kúu ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví kī'o ndeé iní sa'a ndo? Kane'e de'ón ná kii.

⁴² Tá sa kua'an kuyati ra xí'ín tayii ló'o ñoo noo Jesús, ta kúu nī koon ñaa espíritu kini ñoo nda noñó'o, ta nī sa'áni yí'í ñaaán. Dá nī sa'anda Jesús choon nooan ñā ná ketaan kua'an. Dá nī nduva'a na tayii ló'o ñoo. Dá nī naḡk'io ñaa ná noo tatá xī. ⁴³ Kúu nī naá iní ndidaá ñayuu ndíta ñoo sa'a ñā ndato nī kee Ndios.

Yó'o nì kàstò'on tuku Jesùs xí'ín t̃a xíonoo xí'ín ná ndí k̃ián ndo'o na, dá kuu ña

Ta tein naá ini ndidaá ñ̃ayuu ñoo sa'a ndidaá ñ̃a ndato ñi kee Jesùs, dá ñi kaa na xí'ín t̃a xíonoo xí'ín ná:

⁴⁴—Kueidó'o va'a ndó ñ̃a ko'in ka'in xí'ín ndó, ch̃i ko'ón iin t̃a nak̃i'o ra na ñi nduu t̃a ñ̃ayuu yó'o noo ndá'a t̃a xini u'u ñ̃aá.

⁴⁵Tido ko ní kátóni ta'on ini t̃a ñoo ndiva'a ñi ka'an na dión, ch̃i ndadí vá ñ̃axintóni rá, ta yu'u rá ndato'ón rá Jesùs ndí dándáki to'ón ñi ka'an na.

Dána'a Jesùs ndá yoo kúú ña ndáya'i cháá k̃a noo Ndios

⁴⁶Dá ñi kasá'a ndátó'ón kuách̃i t̃a xíonoo xí'ín ná sa'a ndá yoo kúú t̃a ndáya'i cháá k̃a tein mií rá ñoo. ⁴⁷Tido ñi k̃andaá ini Jesùs ñ̃a nákani ini rá dión. Kúú ñi tiin na ndá'a iin tayii ló'o. Dá ñi ch̃ikani ñ̃aá ná d̃iín ná, ⁴⁸dá ñi kaa ña:

—Ndi ndáa miío ñ̃ayuu natiin va'a ta ló'o yó'o sa'a ñ̃a kúú ná kuendá yu'u, dá k̃ián ndá mií vá yu'u natiin va'a na. Ta ña ñi ñatiin yu'u, ndá Ndios ñi ñatiin na, ch̃i mií ná ñi t̃anda'a yu'u veii ñ̃ayuu yó'o. Ch̃i iin rá ko ndáya'i tein mií ndó xaan, roón kúú rá ndáya'i cháá k̃a noo Ndios —kaá ña.

Kaá Jesùs ñ̃a ñ̃ayuu ko naá xí'ín ná, noón kúú ña ndíta xoo mií ná

⁴⁹Dá ñi kaa t̃a nani Juan xí'ín ná:

—Maestro, ñi xini ndu'u iin t̃a taó espíritu kini xí'ín kuú mií ní. Tido ko xíonoo ta'on ra xí'ín yó, sa'a ñoo ñi ch̃ituu va ndu'u rá.

⁵⁰Dá ñi kaa Jesùs xí'ín rá:

—Ná dá'a ní chituu ndó rá, ch̃i ña ko naá xí'ín ná, noón kúú ña ndíta xoo yo.

Di'a ñi kuu tá ñi d̃anáni Jesùs Jacobo xí'ín Juan

⁵¹Tá sa kua'an x̃inkoo kuú no'o Jesùs induú, dá ñi ch̃ikaá ini ña ko'ón ndaa na nda ñoo Jerusalén. ⁵²Dá ñi t̃anda'a ná dao t̃a kua'an rá noo. Dá ñi saa rá ñi ku'u ra iin ñoo ló'o nákaá chí kuendá Samaria di'a, dá kenduu rá noo k̃andei na, ñi ka'an rá. ⁵³Tido ko ní xini ta'on ña ñoo ñoo natiin ñ̃aá ná, ch̃i ñi k̃andaá ini ña ñ̃a chí Jerusalén di'a va ch̃ika'anda ña ko'ón na. ⁵⁴Tá ñi k̃andaá ini Jacobo xí'ín Juan ñ̃a ñi kee ñ̃ayuu ñoo dión, dá ñi kaa rá xí'ín Jesùs:

—Tatá, zá ko kóni ní ná ka'anda ndu choon, dá ná koon ñoo k̃éi induú káa t̃ato'ón ñi kee Elías, dá ná naá ndi'i noo ñ̃ayuu ñoo?

⁵⁵Dá ñi ñandiío koo Jesùs ñi d̃anáni ñ̃aá ná, ta kaá ña xí'ín rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndí k̃ián k̃edaá xí'ín ndó, dá k̃a'an ndo dión, ⁵⁶ch̃i ko ní k̃asaá ta'on ña ñi nduu t̃a ñ̃ayuu yó'o ñ̃a k̃ián dánaa ña ñ̃ayuu, di'a ñi k̃asaá ña dákaáki ñ̃aá ná.

Dá ñi kee na kua'an ña iin k̃a ñoo.

Di'a ñi ka'an Jesùs xí'ín dao ñ̃ayuu ñi ka'an kanoo xí'ín ná

⁵⁷Ta nani x̃ika na kua'an ña ích̃i ñoo, dá ñi kaa iin t̃a xí'ín Jesùs:

—Tatá, íoi ñ̃a kanooi xí'ín mií ní ndei kúú mií vá noo ko'ón ní.

⁵⁸Dá ñi kaa Jesùs xí'ín rá:

—Kana'ón ñ̃a ío va káa noo ñoo ndikuii, ta ío ta'ani t̃aka noo ñoo laa. Tido ña ñi nduu t̃a ñ̃ayuu yó'o ní noo kanóo d̃iín ná koó.

⁵⁹Dá ñi kaa ña xí'ín iin k̃a t̃a ñoo:

—Nak̃i, kanoo xí'ín yu'u.

Dá ñi kaa t̃a ñoo:

—Tatá, konó ní d̃inñó'ó k̃a ná ko'in d̃anduxi tatá, dá k̃asaá, ko'o.

⁶⁰Dá ñi kaa Jesùs xí'ín rá:

—Dánkoo nā kúú ndji ná dánduxi ñáá dao ká nā kúú ndji. Tído yo'ó, kua'án kanooón dána'on noó ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁶¹ Dá nī kaa iin ká taa xí'ín ná:

—Tatá, kónij kanooí xí'ín mií ní, tído dinñó'ó ká konó ní ná ko'in kastò'in xí'ín nā ve'i, dá ná kasaaj, ko'ó.

⁶² Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Iin taa tiiin nda'á yata, ta nándió koo ra ndé'é rá chí sata, roón kúú rá koo chóon ta'on kuti. Kí'o dión ta'ani ndó'o nā ndí'í jí vá ini sa'á ña ió noo ná, chí koo chóon ta'on na dána'a nā sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

10

Sa'ándá Jesús choon noó onj diko uxj taa ña ko'on ra ndidaá ñoo dána'a ra

¹ Tá nī ndí'í ña yó'o, dá nī kaxi sato'o yo Jesús onj diko uxj ká taa. Dá nī tándá'a ná uu rá uu rá ko'on ra ndidaá kúú ñoo xí'ín iin rá iin xián noó ko'on mií ná. ² Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti káa nda'o ña'a dákée yó, tído cháá nda'o kúú taa dákée ña, chí kua'á nda'o ñayuu ndéi nduu ndu'u tixi ndá'a Ndios, tído cháá vá kúú taa dána'a noo ná. Sa'á ñoo kaka ndo ña manj noo Ndios, nā kúú sato'o ñayuu ñoo, dá ná tándá'a ná cháá ká taa ko'on ra dána'a ra noo ñayuu nā. ³ Kua'án ndó'o viti, tído noo tándá'a yu'u ndó'o ko'on ndo kakuu ndó táto'on léko tein ndigü'e'í lobo. ⁴ Ta o sa káne'e ndó léka ndo ko'on ndo, ni noo kaño'o di'ón ndo, ta ni dao ká ndisa kayi'i ndó, ta ni o sa kaku'ita tóo ndó ka'an ndo ndisá'an xí'ín ni iin tó'ón ñayuu íchi noó ko'on ndo. ⁵ Ta ndi káa mií vá ve'e nī saá ndo nī ku'u ndó, dinñó'ó di'a kaa ndo xí'ín nā ndéi ve'e ñoo: “Ná kandeí va'a ní.” ⁶ Tá ió iin káa ñayuu va'a ve'e ñoo, dá kíán ná kandeí va'a ndisa na. Tído tá koo iin káa ñayuu va'a ndéi ñoo, dá kíán nandió koo ña va'a ñoo noo mií vá ndó. ⁷ Ta mií ve'e ñoo ní kandeí ndó. Ta kei ndó, ta ko'o ndó ndi ndáa mií vá ña'a xí'o na noo ndo. Chí iin tá kéchoon kánian nī'í ña kúú ya'í ra. Ná dá'a ni tóo tuku nadaon ndó ve'e noo kandeí ndó. ⁸ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noo nī saá ndo, ta nī natiin va'a na ndó'o, dá kíán kei ní ndó ndi kúú mií vá ña chikodó ná noo ndo, ⁹ ta nduva'a ndó ná kú'u ndéi ñoo, dá kaa ndo xí'ín ndidaá ná: “Sa nī kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.” ¹⁰ Tído ndi ndáa mií vá ñoo noo nī saá ndo, ta koo ní xiin na natiin va'a na ndo'ó, dá kíán kankuei ndó kei ñoo ñoo, dá kaa ndo: ¹¹ “Ñoyaká ñó'o ñoo ndo, ña nī tiin sa'a ndú, ña yó'o kidi ní'ini ndu, dá kana'á ndó ña koo náta'an ini Ndios xiní nā ndo'ó. Tído kana'á ndó ña sa nī kuyati va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios”, kaa ndo. ¹² Ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyiko Ndios sa'á ñayuu, dá kíán ka'í cháá ká ví ndo'o nā ñoo ñoo o duú ña nī ndo'o ñayuu kíni nī sa ndei ñoo Sodoma tá sa ná'á.

Nda'í kúú ví nā ndéi ñoo Corazín, xí'ín nā ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

¹³ Nda'í kúú ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Corazín! Ta, jnda'í kúú ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Betsaida! Chí tá ní kée yu'u ña ná'ano noo ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón táto'on nī kee yu'u ña ná'ano noo ndo'ó, ta kúú nda sa oon va nī nandixi nda'í nā, ta nī nandéi nda'í nā noo yaá sa'á ña nī nandikó iní nā sa'á kuachí nī kee na, ní kúú. ¹⁴ Sa'á ñoo tá ná kasandaá kuu keyiko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kíán ka'í ká ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ¹⁵ Ta ndo'ó, nā ñoo Capernaum xaan viti, ká'án ndó ña nda induú xinkuei ndó. Tído ndo'ó kúú nā ko'ono ní'ini Ndios nda maá indayá.

¹⁶ Dá nī kaa Jesús xí'ín ndin onj diko uxj taa ñoo:

—Ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ká'an ndo, dá kían nda yu'u seídó'o na. Ta ndi ndáa ñayuu kuñó'ó ñáá, ta nda yu'u kuñó'ó ná. Ta ndi ndáa ñayuu, tá kuñó'ó ná yu'u, kuñó'ó ta'ani na tatá Ndios, na ni tãnda'á yu'u veii —kaá na.

Dí'a ni kuu tá ni ndusáa oni diko uxí taa ñoo

17 Tá ni ñandíó kuéi oni diko uxí taa yó'o ni ndísáa ra noo choon ni sa'an ra, kúu kádií nda'o ini ra. Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Tatá, nda espíritu kini seídó'o ñáá tá sa'ándá ndu choon noán xí'in kuu mií ní.

18 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Jaan, chí ni xini yu'u ni kankao ña u'u nda induú tát'o'on kí'o kánkao tasa.

19 Miían ndaa kuiti ni xí'oi choon noo ndo, sa'á ñoo koó ña'a ndo'o ndó tá ná kuein nakána ndó satá koó, xí'in tídó'oma. Ta ni xí'oi ta'anii choon noo ndo ña kandeé ndó xí'in ndidaá ndéé kómi ña u'u, ta ni iin ña'a o kandeé kendava'an xí'in ndó. 20 Tído ná dá'a ni kádií téi ini ndo sa'á ña seídó'o espíritu kini choon sa'ándá ndo. Dí'a kádií cháá ka ini ndo sa'á ña sa kándodó vá kuu ndo noo tuti Ndios nda induú.

Kádií nda'o ini Jesús kée Espiritu ij Ndios

21 Dá ni ñakutí Jesús xí'in ña kádií ini na ni kee Espiritu Ndios, dá ni kaa na:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induú xí'in noñó'o yó'o, chí ni chíkáa de'é ní ña yó'o noo na ndíchi, xí'in na kátóni ini. Ta ni na'a nían noo na ko kátóni va'a ini. Jaan, kí'o dión ni kee ní, tatá, chí kí'o dión ni na'taan ini mií ní.

22 Ta ndidaá ña'a ni ñakí'o tatá Ndios noo yu'u. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'á ndá yoo kúu de'e Ndios, chí iin tó'on diñi miíó tatá Ndios kúu na ná'á ñáá. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'á tatá Ndios, chí iin tó'on diñi de'e va na kúu na ná'á ñáá, xí'in na ni chíkaa ini de'e Ndios na'a na noo —kaá na.

23 Dá ni ñandíó ko na ni sa nde'é ná noo taa xionoo xí'in ná, dá ni kaa na xí'in sav'a mií vá taa ñoo:

—Ndiká'an ndi kúu ví na xini xí'in noo ña xini mií ndó viti. 24 Chí ká'in xí'in ndó ña kua'á ndava'o profeta xí'in rey ni ka'an rá koni ra ña xini ndó'o viti, tído ko ní xini ta'on raan. Ta ni ka'an rá kuedó'o ra to'on seídó'o ndó viti, tído ko ní seídó'o ta'on raan —kaá na.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña va'a ni kee iin taa kuendá Samaria

25 Tá ni ndí'i, dá ni ñakuíin ndíchi iin taa dána'a ley, dá chí kóni ra korndodó rá Jesús. Dá ni ndat'o'on ñáá rá:

—Maestro, ¿ndí kían kánian keei, dá ní'í ña kataki chíchíí?

26 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndi kaá ley Moisés? ¿Ndi kían kándaá inon ña ká'an?

27 Dá ni kaa tá dána'a ley ñoo:

—Dí'a va kaáan: “Koni ndo sato'o yo Ndios xí'in ndino'o níó ndo, xí'in ndino'o ini mií ndó, xí'in ndidaá kúu ndéé ndo, xí'in ndidaá ñaxintóni ndo. Ta ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'in ndó tát'o'on kí'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.”

28 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Va'a nda'o ni ñandíó né'on ña ni ndat'o'in yo'ó. Kua'an viti, ta keeón ña, dá konon kataki chíchón.

29 Dá ni ndukú taa ñoo ndi kee ra kendaá ra ña ká'an mií rá. Kúu ni kaa ra xí'in Jesús:

—¿Ndá yoo kúu ñayuu xí'in yu'u ñoo?

30 Dá ni ka'an Jesús xí'in rá:

—Iin kuꝯ dá n̄i keta iin ɬa ñoo Jerusalén. Dá n̄i kee ra koꝯoo ra kua'an ra íchi kua'an chí ñoo Jericó di'a. Ta íchi ñoo n̄i kaꝯkuei ɬa kuꝯ'íná n̄i tiin ñáá rá. Kúú n̄i taxi vichí ñáá rá. Ta kúú n̄i kani kini ñáá rá. Sa nda kuu ra. Dá n̄i kee ɬa kuꝯ'íná ñóo kua'an ra. ³¹ Ta kúú íchi ñoo koꝯoo iin ɬa duti kua'an ra. Tá n̄i xini ra kánda'u ɬa n̄i ɬarkue'e ñoo, ta kúú n̄i kaꝯ xoo va ra n̄i ya'a ra kua'an ra. ³² Kúú n̄i kasandaá ta'ani iin ɬa levita kéchóon ve'e ño'o ká'ano kua'an ra. Tá n̄i xini ra kánda'u ɬa n̄i ɬarkue'e ñoo, kúú n̄i kaꝯ xoo ta'ani ra n̄i ya'a ra kua'an ra. ³³ Tido iin ɬa kuenda Samaria kua'an ta'ani íchi ñoo. Tá n̄i xini ra kánda'u ɬa n̄i ɬarkue'e ñoo, kúú n̄i kixian n̄i ku'u nda'o ini ra sa'a rá. ³⁴ Ta kúú n̄i natuu yati ra noꝯ kánda'u roón. Dá n̄i kuei ra siti xí'ín vino noꝯ n̄i ɬarkue'e ñoo, dá n̄i kaꝯ noo raán iin dá'on. Dá n̄i chinóo ñáá rá sata burro ra né'e ra kua'an ra. Dá n̄i saꝯ ra iin ve'e noꝯ kidi ñayuu xíka íchi ñoo. Dá n̄i sa ío ra n̄i sa ndaa ñáá rá. ³⁵ Tá n̄i ɬuu noꝯ iin ka kuꝯ n̄i kasandaá hora ko'on ra. Dá n̄i taó ra uꝯ di'ón plata, dá n̄i xí'o raan noꝯ sato'o ve'e ñoo. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá: “Kee ní ña manj koto ní ɬa yo'ó. Tá n̄i kandaá ní cháá ka di'ón mií ní n̄i xito ní ra, dá tá ná nandio kooi, dá nandio né'i di'ón ni”, kaá ra. ³⁶ Ta viti, çndí káa iin ɬa noꝯ ndin onj ɬa yo'ó ná'a ña mián ndaa ndisa ñayuu xí'ín rá kúú ɬa n̄i ɬarkue'e ɬa kuꝯ'íná ñoo, ká'an yo'ó?

³⁷ Dá n̄i kaa ɬa dána'a ley ñoo:

—Tá'an ra n̄i ku'u ini sa'a ɬa n̄i ɬarkue'e ñoo.

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta k'i'o dión ta'ani kua'an yo'ó keeón.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa ío Jesús ve'e Marta xí'ín María

³⁸ Dá n̄i kee Jesús sá xíka na kua'an na. Dá n̄i saꝯ na iin ñoo ló'o, ta ñoo ío iin ñá'a naní Marta. Ta n̄i natiiin va'án Jesús ve'án. ³⁹ Ta ío iin ku'an naní María, ta n̄i saꝯan n̄i sa koꝯán noꝯ sá'a Jesús, ta íoan seídó'án ña dána'a na. ⁴⁰ Tido ndí'i cháá ka ini Marta kéeán choon ío noꝯan. Dá n̄i natuu yatián noꝯ ío Jesús, dá n̄i kaaꝯ xí'ín ná:

—Tatá, çá ko ndé'é ní ña iin tó'on vá yu'u nákaꝯ kéchóon, ta ío oon ku'j? Ka'an ní xí'ín xí ná chindeé tá'an xí xí'ín.

⁴¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Marta, Marta. Ndi'i nda'o ini yo'ó, ta nákani inon sa'a ku'á nda'o ña'a.

⁴² Tido iin tó'on vá ña'a kían ndáya'i cháá ka. Ta ñoo kían n̄i kaꝯi María yo'ó, ta ni iin tó'on ñayuu ko kánian ketéin noꝯ xí kueídó'o xí yu'u —kaá na.

11

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a ndi kee yo ka'an yo xí'ín Ndios

¹ Di'a n̄i kuu tá nákaꝯ Jesús ká'an na xí'ín Ndios iin xián. Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na xí'ín Ndios, dá n̄i kaa iin ɬa xionoo xí'ín ná ñóo:

—Tatá, dána'a ní noꝯ ndu'u ndi kee ndu ka'an ndu xí'ín Ndios táto'on n̄i daná'a Juan noꝯ ɬa sa xionoo xí'ín ná.

² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, di'a kaa ndo xí'ín ná:

Tatá mií ndu'u, na ío induú, ná natiin kuꝯ mií ní ndidaá tá'an ñaño'ó.

Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yo'ó.

Táto'on k'i'o kée ní ña kóni ní induú xaꝯ, k'i'o dión ta'ani ná koo noño'ó yo'ó.

³ Ta k'i'o ní ña xínño'ó ndu'u kei ndú iin iin kuꝯ kuꝯ.

⁴ Ta ká'ano koo ini ní sa'a ku'áchi ndu táto'on k'i'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu'u sa'a na ya'a noꝯ ndú.

Ta o sa kónó ní kuẹi ndu noḡ kuachi, ta dákáki ní ndu'u noḡ ña kini.

⁵ Dá nì kaa ta'ani na:

—Ta ndi ndáa ndó ió iin amigo, ta dao ñoo kua'an ndo ve'e na, ta ká'an ndo xí'ín ná: “Amigo, tei tóo ní onì pan nani'í, ⁶ dá chì nì kasáa iin amigoi ve'i, ta xíká nì kii ra, ta ko ta'ón ña'a k'i'oi kei rá.” ⁷ Dá kaa na xí'ín ndó nda maá ini ve'e na: “O sa dáta'óon yu'u, chì sa ndadí vá yé'i, ta sa kándu'u vái kídìj xí'ín de'i noḡ xito. Sa'á ñoḡ o kúu ta'on nakooi k'i'oi ña noḡon.” ⁸ Tído va'ará ná o nákoḡ na k'i'o naan noḡ ndo sa'á ña kúu ná amigo ndo, tído sa'á ña ká'an téi ndo ndíta ndó, sa'á ñoḡ nakoo na k'i'o na ña xínñó'ó ndó. ⁹ Tído yu'u ká'an xí'ín ndó, kaka ndo ña xínñó'ó ndó noḡ Ndios, ta kúu ni'í vá ndóan. Nandukú ndóan, ta kúu ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúu nono váan noḡ ndo. ¹⁰ Dá chì ndidaá na xíkáan, ta ni'í náan. Ta ndidaá na nándukú ñá, ta ni'í náan. Ta ndidaá na dákásá yé'é, ta nonoan noḡ ná.

¹¹ Ta ndi ndáa ndo'ó, na kúu tatá, tá xíká de'e ndó pan kei xí noḡ ndo, zá xí'o ndó iin yuu noḡ xí? O, tá xíká xì iin tìyaká kei xí, zá xí'o ndó iin koḡ noḡ xí? ¹² O, tá xíká xì iin nduu kei xí, zá xí'o ndó iin tìdó'oma noḡ xí? ¹³ Koḡ, dá chì va'ará kúu ndó ñayuu kini, tído tì'a ndó k'i'o ndó ña va'a noḡ de'e ndó. Zá ko ná'á ta'on ndó ña sa kaá ká ví tatá Ndios, ná ió induú? Chì k'i'o na Espiritu iì ná noḡ ndi ndáa na xíká ñaá noḡ ná —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì kaa dao ñayuu ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

¹⁴ Iin kuú nákaa Jesús taó na iin espíritu kini, tá'an ña nì keñí'í iin taa. Dá tá nì keta espíritu kini ñoo kua'an, kúu nì naka'an va taa ñoo. Kúu nì naá ndava'o iní ñayuu ndéi ñoo. ¹⁵ Tído dao ñayuu ñoo nì kaa:

—Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoḡ vá kían xí'o choon noḡ taa káa, sa'á ñoḡ kándéé rá taó ra espíritu kini —kaá na.

¹⁶ Ta dao ká ñayuu ñoo kátoó korndodó ná Jesús, sa'á ñoḡ nì xíká na ña ná kee na iin ña'a ndato chí induú. ¹⁷ Tído sa ná'á vá Jesús ndi nákani ini na. Dá nì kaa na xí'ín ná:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta tá tá'andá tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noḡ ndéi na. ¹⁸ Ta díon ta'ani ndo'o ña u'u mií noḡ tá kasá'á ta'andá tá'an xí'ín ña kéchóon noḡan, chì, ¿ndi koo kaka choon né'an? Tído ndo'ó kúu ra ká'an ña xí'ín choon nì xí'o Beelzebú taó yu'u espíritu kini kéchóon noḡan. ¹⁹ Chì tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon nì xí'o Beelzebú noḡi, dá kían, ¿ndá yoo nì xí'o choon noḡ ndá'á tã ñoo mií ndó ña taó rá espíritu kini, tá dáá? Tído taa ñoo kúu ra ná'á ña o dúy ña ndaa kían ká'an ndo sa'í. ²⁰ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon nì xí'o Ndios noḡi, dá kían kana'á ndó ña miían ndaa kuiti sa nì kasandaá va kuú ndu'u ñayuu tìxi ndá'á Ndios.

²¹ Tá ió iin taa ndakí ndaa rá ve'e ra xí'ín espada, dá kían ni iin tó'on ñayuu o kúu ku'u ki'ín kuí'íná ná ña'a ió noḡ rá. ²² Tído tá nì kasáa iin ká taa ndakí cháá ká noḡ ió ra, dá kían vaá óon va kandeé rá xí'ín rá, ta kuio ndaa ndi'í ra espada ra, tá'an ña sa kándeé iní ra sa chindeé ñáa, ta dasá ndí'i ra ña sa komí taa ñoo. ²³ Ta na ko ndíta xoo yu'u, noḡn kúu na xini u'u ñaá. Ta na ko chindeé yu'u xí'ín ña kéei, noḡn kúu na dátúy di'a ñaá.

Dì'a ndó'o iin taa tá nándió koḡ espíritu kini nákaan ini ra

²⁴ Tá keta iin espíritu kini ini iin taa, dá kían kua'an iin xían noḡ i'chì ndukúan noḡ nani'í ndéean. Tído tá ko nani'ín noḡ nani'í ndéean, dá kasá'á nákani iniān: “Nándió koḡ tukui no'í ve'e noḡ nì ketai ve'i”, kaáan. ²⁵ Tá nì nasáa nì ndu'an ini taa noḡ nì sa ioan, kúu ndato nì natu'án, ta ñochí vîi

káaan. ²⁶ Dá kua'an kuakaan usá ká espíritu kini cháá ká o duú mián, dá nasaan ndu'an kaño'an ini taá ñoó. Ta kúu ka'í ká ví kasá'a ndo'o níó rá o duú táto'on k'i'o nì sá ndo'o níó rá sá kee espíritu kini mií noó ñoó —kaá Jesús.

Ndiká'an ví ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan, kaá Jesús

²⁷ Tein ká'an na to'on yó'o, kúu nì kayu'ú vá iin ñá'a tein ñayuu kuá'a ñoó:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñá'a nì ñakáki mií ní, na nì ñachichí mií ní.

²⁸ Dá nì kaa Jesús:

—Ndiká'an ndi kúu cháá ká ví na seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan.

Di'a kua'an ña nì ka'an Jesús sa'a ñayuu xíka ña kee na iin ña ndato

²⁹ Ta kúu nì kasá'a só'óni tá'an ñayuu kuá'a ñoó kua'an na noo iin Jesús. Dá nì kasá'a Jesús ká'an na xí'in ná:

—Ñayuu kini ndá'o kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, dá ch'i xíka ndo ña kee yu'ú iin ña ndato, dá kandia ndó yu'ú. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato nì kee Ndios xí'in Jonás kúu ña ndato koni ndo ndo'i. ³⁰ Ch'i táto'on nì kee Ndios iin ña ndato xí'in Jonás tá nì tãnda'a ñaa ná nì sa'an na ñoo ká'ano naní Nínive, k'i'o dión ta'ani kee na iin ña ndato xí'in na nì nduu taá ñayuu yó'o noo ndo'ó, na ndéi tiempo viti.

³¹ Ta nakuijn ndichi ñá'a sá ñandáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá ch'i nda noo xíka cháá ká ñayuu yó'o nì kixián nì seídó'an ña ndichí rey Salomón. Ta iin ta ndáya'i cháá ká kúu na iin ká'an xí'in ndó viti'ón o duú rey Salomón ñoó. ³² Ta dión ta'ani nakuija ndichi ñayuu nì sá ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'a ñayuu ndéi tiempo viti. Dá ch'i tá nì ñaná'a Jonás to'on va'a sa'a Ndios noo ná, ta kúu nì ñandikó vá iní na sa'a kuachi sá kee na. Ta iin ta ndáya'i cháá ká kúu na iin ká'an xí'in ndó viti'ón o duú Jonás —kaá Jesús.

Ká'an Jesús sa'a ña dátoon noo yo

Dá nì kaa ta'ani na:

³³ —Ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko chíño'o iin íti, dá chikaá de'é naán, ta ko chikaá naán tixi iin sató. Di'a chinóo naan noo dikó, dá ná katoon noo ñayuu kasaá ve'e na. ³⁴ Ta nduchi nóo ndo kúu táto'on iin ño'ó nákaa tóon ñií ndo, ña dátoon níó ndo. Sa'a ñoó tá va'a nduchi nóo ndo, dá kían iin níí vá ñií ndo iin naá. ³⁵ Sa'a ñoó kaon koo ndó, dá kían ná dá'a nì nda'o ña tóon nákaa ini níó ndo, ch'i oon nì nakuijn naá noo ndo. ³⁶ Dá ch'i tá iin níí ñií ndo tóon, dá kían ni lú'ú ví ña iin naá koo noo ndo, ch'i ndato náye'e iin níí níó ndo, táto'on k'i'o ndato tóon iin íti —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nì ka'an Jesús sa'a ña kini kée ta fariseo xí'in ta dána'a ley

³⁷ Tá nì ndi'i nì ka'an Jesús, dá nì seí nda'í iin ta fariseo noo ná ña ná ko'on na xí'in rá kasá'an na ve'e ra. Dá tá nì saá na, dá nì ku'u na nì sá koo na mesa.

³⁸ Ta kúu nì naá vá iní ta fariseo ñoó tá nì xini rá ña ko ní nákata na ndá'a ná xí'in ñaño'ó táto'on k'i'o kée mií rá, dá kasá'an na. ³⁹ Dá nì kaa sato'o yo Jesús xí'in rá:

—Kueídó'o va'a ndó, ch'i ndidaá ndo'ó, ta fariseo xaan, kúu rá nákata sava'a satá óon va vaso xí'in ko'ó. Ta dión ta'ani kée ndó xí'in mií ndó, ch'i xini ndi k'i'o ká ví yakó níó ndo, ch'i nì ñakutí ndó xí'in ndidaá ña kini xí'in ña ko vá'a.

⁴⁰ ¡Nandee ká vían xixi ndó! ¿Á ko ná'a ndó ña Ndios, na nì kava'a ñií ndo satá

vé'e, noón ta'ani kúu na ni kava'a nió ndo? ⁴¹ Sa'a ñoó ndino'o ini ndo ki'o ndó ña'a xinñó'ó na kúnda'i, ta ki'o dión, dá na'a ndo ña kómí ndó iin nió vii.

⁴² Nda'i kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, dá chi xi'ó ndó noo Ndios uxj ndu'ú mño noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noñó'ó ndo. Ta dión ta'ani kée ndó xi'in yuku lotá xi'in dao ka yuku xiti ndó. Tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó ña ndaa xi'in ñayuu xi'in ndó, ta ko kóni ndo Ndios. Chi ña yó'o ta'ani kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó kee ndó dao ka ña kée ndó ñoó. ⁴³ Nda'i kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, chi kátoó ndo kánde'i ndó noo téi ndaya'i cháa ka ini ve'e noo náta ka yo, ta kátoó ndo ka'an ñayuu ndisá'an xi'in ndó xi'in ñañó'ó noo xionoo ndó noo yá'i. ⁴⁴ ¡Nda'i kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xi'in ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúu taa uu noo! Chi kúu ndó tát'o'on iin yá'i ndji ko túu nákaa, ta chika'anda vej kúu ñayuu sataán, ta ko xi'o na kuendá ña nákaaan —kaá na.

⁴⁵ Dá ni kaa iin ta dána'a ley ñoó:

—Maestro, xi'in to'on ká'an ní xaan dár'u'u ta'ani ní ndu'u.

⁴⁶ Dá ni kaa Jesús xi'in rá:

—Nda'i kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley xaan, chi kua'a ndava'o choon kuachi sa'ándá ndo noo ñayuu, ña ko kándeé ná kee na, ta ni ko nátuu ndá'a ndo chindeé ndó na xi'an. ⁴⁷ Nda'i kúu ví ndo'ó, chi káva'a ndó náq saá kaño'o lásá profeta, na ni sa'áni na yatá ve'e ndó. ⁴⁸ Ña yó'o xi'o ña kándaq iniq ña náta'an vá ini ndo xini ndo ña ni kee na yatá ve'e ndó xi'in na ni sa kuu profeta Ndios, dá chi mián ndaa ndisa noón ni sa'áni ñaá, ta ndo'ó ndéi káva'a náq ná. ⁴⁹ Ta sa'a ña ndichí Ndios, sa'a ñoó ni kaa na di'a sa'a ndo: “Tanda'a yu'u profeta xi'in apóstol kii na, dá kane'e na to'in noo ñayuu. Ta ka'áni ñayuu ñoó dao na, ta kendava'a na xi'in dao ka na”, kaá na. ⁵⁰ Sa'a ñoó ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ni ndidaa kúu profeta na, tá'an kirá ni xita nda ni kasá'a sa'a ñayuu yó'o. ⁵¹ Chi kánian ki'o ndó kuendá sa'a ni Abel, ta nda sa'a ni Zacarías, na ni xi'i yé'é ño'o, yati noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. Mián ndaa kuiti ká'in xi'in ndó ña ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ndidaa profeta ni xi'i sa na'a.

⁵² Nda'i kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, dá chi sadí ndo noo ñayuu ña natiin na ña ndichí xi'o Ndios, chi ni mií ndó ko kómí ña ndichí Ndios, ta sadí ndo noo ñayuu natiin naan —kaá na.

⁵³ Tá ni ndi'i ni ka'an na ña yó'o, kúu ni karyí nda'o ta dána'a ley xi'in ta fariseo. Dá ni kasá'a rá dáta'an ñaá rá, chi ni kasá'a ndát'o'on ndichí ñaá rá sa'a kua'a nda'o ña'a, ⁵⁴ chi ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na, dá ni'i rá ndi koo ka'an kuachi ra sa'a ná noo ta né'e choon.

12

Ndidaa ña'a kéde'é yo xi'in ña ka'an kayá yó natuuan

¹ Kúu kua'a nda'o mil ñayuu ni nataka noo ió Jesús. Sa'a ñoó ni kasá'a sei ní'ini tá'an ñayuu ñoó sa'a ña kua'a téi kúu ná. Dá ni kasá'a Jesús ká'an na xi'in sava'a taa xionoo xi'in ná, ta kaá na:

—Kandaa ndo mií ndó noo ña dákuita tachi pan, ña kéchóon ta fariseo, dá chi ñoó kían ná'a ña kúu rá ta uu noo. ² Dá chi ndidaa vá ña'a ño'o de'é, dá ña natuuan. Ta ndidaa vá ña'a kéde'é ñayuu, kasandaan ña natuuan. ³ Ta dión ta'ani, ndidaa ña ni ka'an de'é ndó noo iin naá, natuuan noo toon. Ta ndidaa ña ni ka'an kayá ndó sa'a dó'o iin ñayuu ini ve'e, ñoó kían nda dimi vé'e dikó kanoo na kayu'u ná ki'o na kuendá sa'an.

Ná o sa yu'u yo ni iin to'on ñayuu

4 Ta ndo'ó, amigo miíi, ná dá'a ni yu'ú ndo nā kandeé ka'ání yikí koño ndo, dá tá ni ndi'i, ni iin ña'a o kándeé ná kee na xí'in ndó. 5 Tído ná kastó'in xí'in ndó ndá yoo kúú nā kánian yu'ú ndisa ndó: kánian yu'ú ndo nā kómí choon ña tanda'á ná ndo'ó ko'on ndo kaño'o ndó indayá tá ni ndi'i ni xí'i yikí koño ndo. Ta ká'in xí'in ndó ña ná yó'o kúú nā kánian yu'ú ndo. 6 ¿Á ko díko ta'on ñayuu o'on laa kuálí sa'a uú dí'on kuálí? Va'ará kí'o díon nóo ya'i rí, tído ko nándoo ta'on Ndios sa'a ni iin rí. 7 Ta ndo'ó, nda idí diní ndo ná'á Ndios ndidaá kúú. Sa'a'á ñoó o sa yu'ú ndo, chí ndáya'i cháá ka ndo noo ná o duú kua'a laa kuálí.

Ná o sa yu'ú yo ka'an yo ña kúú yó kuendá Jesús noo ñayuu

8 Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa ñayuu ká'an ña kúú ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, díon ta'ani kee yu'u, nā ni nduu taa ñayuu yó'o, chí ka'in sa'a ná ña kúú ná kuendá noo nā kúú ángel kéchóon noo Ndios. 9 Ta ndi ndáa nā ndátá sa'a yú'u noo dao ka ñayuu, dá kí'an kí'o díon ta'ani ndatá yu'u sa'a ná noo ná kúú ángel kéchóon noo Ndios. 10 Ta ndi ndáa nā yá'a ká'an ndava'a sa'a nā ni nduu taa ñayuu yó'o, kuu va kí'o ká'ano ini Ndios sa'a ña ni ka'an nā. Tído ndi ndáa nā yá'a ká'an ndava'a sa'a nā kúú Espíritu iñ Ndios, noón kúú nā o kú'u ká'ano ta'on ini Ndios sa'a. 11 Tá ndaka ñayuu ndo'ó kua'an nā ve'e noo náataka nā o noo tá ne'e choon, o noo tá kómí choon, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndi kí'an ka'an ndo xí'in rá, o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, 12 chí mií vá Espíritu iñ Ndios kúú nā kí'o to'on ka'an ndo mií hora daá ñoó.

Ná o sa kátoó téi yo ña kuiká

13 Dá ni kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'in Jesús:

—Maestro, ka'an ni xí'in ñani nā kí'o xi tá'i, ña kánian ni'i noo ña ni ñankoo tatá ndu noo ndú.

14 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndá yoo ni chíkani yu'u ña kakuui iin taa keyíko sa'a ndo'ó, o ña ka'andaj ña'a noo ndo, ká'on?

15 Dá ni kaa nā xí'in ñayuu kuá'a ñoó:

—Kandaa ndo mií ndó. O sa kátoó téi ndo ña kuiká, dá chí va'ará ná koo kua'a ña'a noo ndo, o kí'o ta'an vaan ña kandeí va'a ndó.

16 Dá ni dáki'in tá'an na iin ña'a xí'in to'on ni ñaná'a nā, ta kaá nā xí'in ñayuu ñoó:

—Ni sa io iin tá kuiká, ta kua'a nda'o ña'a ni kana noño'o rá. 17 Dá ni kasá'a rá nákani ini rá: “¿Ndí koo ví viti, chí koó ve'e noo ndee va'a ña ni kana noo xití'o?” 18 Dá ni kaa rá: “Di'a va keeá, tá daá. Ko'o nakaniyo yáka kuálí káa, ta ndená'ano cháá ka yó'an. Ta ñoó taán va'a yó ndi ndi'i ña'a ni kana noño'o yo. Ta ñoó ta'ani nataán va'a yó ndidaá ka ña'a ne'e va'a yó. 19 Tá ni ndi'i, dá kaa yo xí'in níyo yo: Viti kí'an kua'a nda'o ña'a ne'e va'a yo keta vaan kasá'an yó kua'a nda'o kuia. Ná nani'i ndée yo, ná kasá'an yó, ná ko'o yó, ná kadii ini yo viti”, ká'an rá nákani ini rá. 20 Tído di'a va ni kaa Ndios xí'in rá: “Iin taa ko ká'i ini kúú yo'ó, dá chí mií sakuáá viti va kuuon, ta ña ni ñatáan vá'on, ¿xíini ndá yoo kasá'an vaan?” 21 Kí'o díon vá ndo'ó ñayuu tá táxi va'a na ña kuiká kaku ña'a mií ná, tído ko kuiká ta'on na noo Ndios —kaá Jesús.

Ndios kúú nā ndáka ñaá

22 Dá ni kaa nā xí'in taa xíonoo xí'in ná:

—Sa'a ñoó ná ka'in xí'in ndó, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndi kí'an kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a dá'on kandii ndó, dá kada'i ñi ndo. 23 Chí ió ña'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó. Ta ió ña'a ndáya'i

cháá ká xínñó'ó ñíj ndo o duú dá'on kandixi ndó. ²⁴ Kande'é ndó táto'on ndó'o tìkáká, chì ni kò chí'i rí tata, ni kò dákée rí, ta ni noó taán va'a rían, ta ni yáka rì kòo. Tído xito va ñaá Ndios. ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháá ká ndo'ó o duú laa? ²⁵ ¿Ndi ndáa ndó kande'e kua'ano iin kondò ndá'a cháá ká sa'a ña ndí'i ini ndo? ²⁶ Ni ña nóo yó'o o kándeé ndó kee ndó, sa'a ñoó, ¿ndiva'a ndí'i téi ini ndo sa'a dao ka ña'a?

²⁷ Kande'é ndó táto'on kì'o ndato sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chì kò kéchóon ta'an vaan, ta ni kò káva'an dá'on kandixian. Tído yu'u ká'an xí'in ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaán ta kuiká nì sa kuu ra, tído kò ní sá ndixi va'a ra táto'on kì'o ndato téi káa torí ndi'indi yó'o. ²⁸ Ta kì'o dión kée Ndios xí'in ita, tá'an ña káa yúku kuú víti, tído iin taan, chíñó'o naán ini xito. ¿Á kò ná'a ndó ña ndato ká vi chindeé Ndios ndo'ó, taa cháá téi kándeé ini ñaá? ²⁹ Sa'a ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó o sa'a ndí kían ko'o ndó. Ná dá'a ni kaño'o téi ini ndo sa'an. ³⁰ Chì sa'a ndidaá ña yó'o ndí'i ndava'o ini ñayuu kò ná'a Ndios. Tído tatá yo Ndios kuú na ná'a ña xínñó'ó ndó ndidaá ña yó'o. ³¹ Sa'a ñoó di'a nandukú ndó ña kaño'o ndó tìxi ndá'a Ndios, ta kúu ndidaá ta'ani ña yó'o koo noo ndo.

Ndukú ndó koo kuiká ndó noo Ndios

³² O sa yu'u ndo, léko kuálí miíj, chì nì nata'an ini tatá yo Ndios kì'o na ña kaño'o ndó tìxi ndá'a ná. ³³ Sa'a ñoó díkó ndó ña ió noo ndo, ta chindeé ndó ñayuu kúnda'i, ta kì'o dión nataán vá'a ndó ña'a ndó chí induú ini léka kò kúyatá, dá koo ña kuiká ndó chí induú, chì ñoó kúu noó kò ndi'an, ta ni ta kuí'íná o kú'u ta'on ñoó, ta ni tìkidi o kúu dánaa ñaá. ³⁴ Dá chì noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa níno ndo.

Ná kande'i nduu yo kéchóon yó noo Ndios

³⁵ Koo ini ndo kande'i nduu ndo. Ná nandíko toon tìxi ndó, ta daá ná kei ni ñó'o íti ndo. ³⁶ Koo ini ndo kee ndó táto'on kì'o kée iin taa kéchóon ve'e ndáti ra ndusaa sato'o ra, chì kua'an na iin víko tánda'a. Sa'a ñoó tá dákásá ná yé'é nì ndusaa na, kúu sa yachì vá sónó rá yé'é ñoó ndu'u na. ³⁷ Ndiká'an ví taa kéchóon tá nì natiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá tá nì ndusaa na. Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña nachirkaa na iin dá'on noo noo rá, ta chindei na ra mesa, dá kì'o na ña'a kasá'an ra. ³⁸ Dá chì va'ará dao ñoó o ndikí nì ndusaa na, tído tá nì natiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá, dá kían ndiká'an ndi kúu ví tá kéchóon ñoó. ³⁹ Ta kana'a ndó ña tá ná kandaá ini iin sato'o ve'e ndá hora kasaa tá kuí'íná ve'e na, dá kían koo nduu na kandaa naán, ta o kónó kuifó na ku'u tá kuí'íná ñoó ki'in kuí'íná rá ña'a na. ⁴⁰ Sa'a ñoó kande'i nduu ta'ani mií ndó, chì mií hora kò ndáti ndó, dá nandíko koo na nì nduu taa ñayuu yó'o kasaa na —kaá Jesús.

Ná kakuu yó na kéchóon ndaa noo Ndios

⁴¹ Dá nì kaa Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿á sava'a noo ndú'u vá nì nakani ní to'on nì dakí'in tá'an ní ñoó, o noo ndidaá nì ñayuu nì nakani nian? —kaá ra.

⁴² Dá nì kaa na kúu sato'o yo:

—¿Ndá yoo kúu iin tá kéchóon ndaa, iin tá ndís'a'ano, ká'an ndó? Roón kúu taa chikani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka tá kéchóon ve'e na, dá kì'o ra ña'a kasá'an dao ka tá kéchóon ñoó. ⁴³ Ta ndiká'an ví ra kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o ra, ta nì natiin ñaá ná nákaa ra kée ra choon nì ta'anda noo rá. ⁴⁴ Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña kì'o sato'o ra choon noo rá dándáki ra ndidaá ña ió noo ná. ⁴⁵ Tído tá ná nakani ini tá kéchóon ñoó: “Kueé vá ndusaa sato'o yo”, ta kasá'a rá kendava'a ra xí'in taa, xí'in na ñá'a kéchóon noo sato'o

ra, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra nda xini ra, ⁴⁶ ta kúu ndusaá sato'o ta kéchóon ñoo mií kuú ko ndáti ñaa rá, mií hora ko ná'a rá. Ta kúu dándó'o nani na nio rá, ta tandra'a ñaa ná ko'on ra kakaá ra noo ñó'o dao ka ta ko kéchóon ndaa. ⁴⁷ Chi sa ná'a vá ta kéchóon ñoo ndá choon ni sa'anda sato'o ra, tído ko ní sá io nduu ta'on ra, ta ko ní kée ta'on ra choon ni ta'anda noo rá, sa'a ñoo kani nda'o ñaa sato'o ra. ⁴⁸ Tído tá ío iin ta kéchóon, ta kée naá rá ña ko náta'an ini sato'o ra, roón kúu ra cháa vá ketátá rá. Chi na ni ni'i kua'a choon, noón kúu na kua'a kuenda ndaka sato'o na noo ná. Ta na ni kandeé ini sato'o na xi'in kua'a choon, noón kúu na kua'a cháa ka kuenda ndaka sato'o na noo ná.

Ná ta'anda tá'an iin ve'e sa'a Jesús

⁴⁹ 'Vei yu'u chikaai ñó'o ñayuu yó'o, ta sa kóni kí yu'u ña ná nakei ña. ⁵⁰ Mián ndusa kánian kodo ndútaí xi'in ña vei ndo'i. Ta nda'i nda'o kúu ini ndáti kasandaá kuú ñoo. ⁵¹ ¿Á ká'an ndo'ó ña kían vei yu'u nachindei va'i ñayuu ñayuu yó'o? Koó, chi ká'in xi'in ndó ña vei yu'u ka'anda tá'an di'a vai na. ⁵² Dá chi nda kuú víti chí noo kasá'a ta'anda tá'an ñayuu, dá chi noo ndéi o'on na ini iin ve'e, kasá'a naá oni na ko kúu kuenda yu'u xi'in uu na kúu kuendaí. O naá uu na ko kúu kuendaí xi'in oni na kúu kuendaí. ⁵³ Chi naá iin ra kúu tatá xi'in de'e ra, o naá de'e ñoo xi'in tatá xi. Ta naá iin na kúu naná xi'in de'e di'i na, o naá de'e di'i ñoo xi'in naná xi. Ta naá na kúu xido xi'in sano na, o naá sano ñoo xi'in xido xi.

⁵⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús xi'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Tá ni xini ndo xinkuei viko chí xoo noo keta ndindii, dá kaá ndo: “Koon dai viti.” Ta kúu koon ndisa rá. ⁵⁵ Tá vei tachi chí sur di'a, dá kaá ndo: “I'ini nda'o koo.” Ta kúu dión ndisa koo. ⁵⁶ Kúu ndó ñayuu uu noo, chi va'a ti'a ndó kandaá ini ndo sa'a induú kaa xi'in noño'o yó'o. Sa'a ñoo, ¿ndiva'a ko kandaá ini ndo ndi kóni kaa ña ndato xini ndo viti?

Va'a ka ná kandoo maní yo noo Ndios viti yachi

⁵⁷ ¿Ndiva'a ko xi'o ndó mií ndó ka'i ini ndo ndí kían kúu ña ndaa kánian kee ndó? ⁵⁸ Tá né'e tá'an ndó kua'an ndo ve'e chóon xi'in iin ñayuu naá xi'in ndó, dá kían ndi'i ini ndo, dá ná kandoo maní ini na sa'a ndo íchi noo kua'an ndo ñoo. Dá ná o káne'e na ndo'ó saá na noo ta né'e choon. Dá chi oon ni ví nak'i'o ta né'e choon ñoo ndo'ó noo nda'a ta ndaa ve'e kaa, dá kadi ra ndo'ó ve'e kaa. ⁵⁹ Ta yu'u ká'in xi'in ndó ña o yáa kuiio ndo'ó nda ná o chíya'i ndi'i ndó di'on kánian chíya'i ndó —kaá Jesús.

13

Mián ná nandikó ini yo sa'a kuachi kée yo

¹ Ta tein tiempo daá ñoo ni kasaa dao ñayuu, ta ni nakani na xi'in Jesús sa'a ña ni ndo'o dao ta kuenda Galilea, chi ni sa'ani ñaa Pilato xian nani doko rá kiti noo Ndios, ta ni daká tá'an ra ni ta ñoo xi'in ni kiti ñoo, kaá ra xi'in ná.

² Dá ni kaa Jesús:

—¿Á ká'an ndó ña ta Galilea ñoo kómí kua'a cháa ka kuachi o duú dao ka na ñoo ra, sa'a ñoo ni ndo'o ra dión? ³ Ká'in xi'in ndó ña ko ta'on dión kían. Tído tá ná o nándikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, dá kían ndidaá ta'ani ndó kuu tát'on kí'o ni xi'i ta ñoo. ⁴ Ta sa'on oni ta ni xi'i tá ni kankao torre Siloé ñoo sata rá. ¿Á ká'an ndó ña ni sa kuu ra ta kómí cháa ka kuachi noo dao ka na ndéi ñoo Jerusalén ñoo? ⁵ Ká'in xi'in ndó ña ko ta'on dión kían, tído tá ná o nándikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, dá kían ndidaá ta'ani ndó kuu tát'on kí'o ni xi'i ta ñoo —kaá na.

Dána'a Jesús sa'á taño'ó kọ xí'o ku'i'i

⁶ Dá nì ðakí'in tá'an Jesús dao ña'a xí'in to'on dána'a nà noó ñayuu, ta kaá nà:

—Nì sà io iin taa, ta nì dandée ra iin taño'ó noó káa yító uva ra. Ta sà sá'an ra sà ndukú rá ku'i'i noó ra keí rá. Tído kọ ní sá nì'i ta'on ra rì. ⁷ Dá nì kaa ra xí'in taa ndaa yító uva ñoó: “Sà nì xino va onì kuia kixii ndukú ku'i'i noó taño'ó yó'o, tído ni iin ku'i'i kọ iin noó ra. Sa'á ñoó va'a kaan ná ka'anda yo'ó ra, dá chì kétéin oon rá iin rá noño'ó yó'o.” ⁸ Dá nì kaa taa kéchóon ñoó: “Tatá, konó ní iin kuia víti kà nákuin rá, dá ná ko'in katai sa'a ra, dá ná taáin tei'i. ⁹ Tá nì xí'o rá ku'i'i, dá kían nakuiin rá. Tá kọó ña'a ní xí'o rá, dá kían ka'anda yo rá”, kaá ra —kaá Jesús.

Dí'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin ñá'a nì kutódo satq

¹⁰ Tein iin kuu náni'i ndée nà Israel, nákaa Jesús dána'a nà ini ve'e noó náta nà ñoo ñoo. ¹¹ Ta ñoo nákaa iin ñá'a, ta sà nì xino sa'on onì kuia kú'an, chì nì kutódo satan kée iin espíritu kini. Ta kọ kúu ta'on nakuiin ndichì ndaaan.

¹² Tá nì xini ñaa Jesús, dá nì kana ñaa ná. Dá nì kaa nà xí'an:

—Sà nì kexoo va kue'e ndó'o ní viti, naná.

¹³ Dá nì chínóo na ndá'a ná satan. Ta kúu viti'on nì nakuiin ndichì ndaaan. Dá nì kasá'an keká'anoan Ndios. ¹⁴ Tído taa dándáki ve'e ñoo, nì karyii nda'o ra, chì nì nduv'a Jesús tá'áná ñá'a ñoo tein kuu náni'i ndée nà Israel. Dá nì kaa taa ñoo xí'in ñayuu ñoo:

—Ío iño kuu kéchóon yó. Sa'á ñoó kii ndó tein kuu dáa nduv'a'a ndó. O sà kii ndó nduv'a'a ndó tein kuu náni'i ndée yo.

¹⁵ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Taa uu noó v'á kúu ndó. ¿Á kọ ndáxí ta'on ndó chee ndo o burro ndo noo ndíko rì sasá'an rí tein kuu náni'i ndée yo, dá kandaka ndó rì ko'on rì ko'o rì takui'i? ¹⁶ Ñá'a yó'o nì kii tein nà ve'e Abraham, ta sà nì xino sa'on onì kuia nì kexíxi ña u'u nì so'oni ñaaán xí'in kue'e yó'o. ¿Á o kúu ta'on ndaxi yu'u ñá'a yó'o noó kue'e ndó'an tein kuu náni'i ndée yo, tá dáá?

¹⁷ Tá nì kaa nà díon, kúu nì xika'an noó taa kọ náta'an ini ñoo. Tído ndidaá kúu ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo nì kadii ini sa'a ndidaá ña'a ndato nì kee Jesús.

Dí'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu nà

¹⁸ Dá nì kaa Jesús:

—¿Ndí kían dáó kúu xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu nà, ká'an ndó viti? Ta, ¿ndá kían dáki'in tá'in xí'an, dá kandaá ini ndo sa'an? ¹⁹ Kían táto'on iin tata ló'o nani mostaza, ña nì chí'i iin taa noño'ó rá, ta kúu nì sa'anoan, ta nì nduuan iin yító ká'ano. Ta nì kasáa laa nì kava'a rí taká rì tein ndá'a ra.

²⁰ Dá nì kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kían kúu ña dáki'in tá'in xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu nà, dá kandaá ini ndo? ²¹ Kían táto'on kée ña dákuita tachí yúsa kava'a pan, ña nì tiin iin ñá'a, ta nì ðakí'in tá'an ñaan xí'in onì yáxi harina, dá nakuita tachí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña koo ini yo ku'u yó noo kúu yé'é ku'in

²² Ta sà daná'a Jesús to'on va'a sa'a Ndios noó ñayuu ndéi ñoo ná'ano xí'in ñoo kuáli noó chíka'anda nà kua'an nà ñoo Jerusalén. ²³ Dá nì ndato'on ñaa iin taa, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿á cháá v'á ñayuu nì'i ña káki na noó kuachi na?

Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

24 —Cho'on ini ndo ku'u ndo noo kúú yé'é kuíin, dá chî ká'in xí'in ndó ña kua'á ndava'o kúú ñayuu katoó ku'u, tído o kándeé ta'on na ku'u na. 25 Chî tá nî ndi'i, dá nakuijn na kúú sato'o ve'e yé'é kuíin ñoo, dá kadi na yé'é ná. Ta ndo'ó, na nî kandoo ndíta sata vé'e, kasá'a kayu'u ndo na, ta dákásá ndó yé'é, ta kaa ndo: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu'u.” Dá kaa na kúú sato'o ve'e di'a xí'in ndó: “Kò ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó.” 26 Dá kasá'a ndó ka'an ndo xí'in ná: “Ndu'u kúú na nî sasá'an dáó xí'in ní, ta sa xí'i nduú ndu xí'in ní, ta sa daná'a ní noo ndú noo yá'i ñoo ndu.” 27 Dá kaa na xí'in ndó: “Sá nî ka'an vei xí'in ndó ña kò ná'a ta'an vei ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndidaá ní ndó kua'an ndo noo, chî kúú ndó ñayuu kée ña kini”, kaa na. 28 Ta ndo'ó, na kandoo sata vé'e ñoo, nda'i kasá'a ndei'i ndo, ta nakuchi tá'an no'o ndó, chî koni ndo Abraham xí'in Isaac, xí'in Jacob xí'in ndidaá kúú profeta Ndios kande'i na noo dándáki Ndios, ta ndo'ó kúú na kò ní nî'i íchî kande'i ndó ñoo. 29 Ta kasaa ñayuu nî kii chí xoo noo xíno ndindii, xí'in noo ketaan, xí'in xoo norte xí'in xoo sur, dá nandei na mesa, dá kasá'an na noo dándáki Ndios. 30 Kana'a ndó ña ndei dao ñayuu kúú noo ndi'i kuíi tiempo viti, noón di'a kakuu na nakuja noo noo Ndios tiempo daa. Ta na kúú na kúú noo noo ñayuu tiempo viti, noón di'a kakuu na noo ndi'i kuíi noo Ndios —kaá Jesús.

Di'a nî kuu tá nî ndei'i Jesús sa'á na ñoo Jerusalén

31 Ta mií kuu dáá ñoo nî kasaa dao ta fariseo. Dá nî kaa ra xí'in Jesús:

—Kua'an keta ní, ta kua'an ní iin ka xían, dá chî kónj rey Herodes ka'ání rá mií ní.

32 Dá nî kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an ndo, ta ka'an ndo xí'in ndikui maña ñoo ña kanoo jí yu'u tavéi espíritu kini ño'o ini ñayuu, ta nduva'i na kú'u viti xí'in taan, dá tá nî xinkoo onj kuu, dá dándi'i choon vei. 33 Tído kuu viti, xí'in taan, xí'in idá kánian kanoo jí vái íchî kosaá Jerusalén, dá chî kò kánian kuu iin profeta iin ka xían, sa'va'a ñoo Jerusalén vá kúú noo kánian kuu na. 34 jNa ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúú na sa'áni ndidaá profeta, ta chíyúú ndó ndidaá na tánda'a Ndios vei kast'o'on xí'in ndó! jNdidaá ví ta'ándá nî ka'an yu'u ña kán nditúti ndo'ó táto'on k'i'o kée iin tiñoó nditúti rí de'e kuáli ri nátaan vá'a rí tíxi ndixi ri, tído kò ní xín ta'on ndó! 35 Kana'a ndó ña kasandaá iin kuu, dá kandoo íi vá ve'e ndó. Ta ká'in xí'in ndó ña o kónj ka ndo'ó yu'u nda rá ná kasandaá kuu kaa ndo: “Na ká'ano kúú na vei xí'in choon Ndios, na kúú sato'o yo” —kaá Jesús.

14

Di'a nî kuu tá nî nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e néin ñíi

1 Iin kuu náni'i ndée na ñoo Israel, nî ku'u Jesús ve'e iin taa fariseo né'e choon kasá'an na. Ta ndéi ta'ani dao ka ta fariseo nání rá Jesús. 2 Ta mií yati noo ío na ñoo ío iin taa ndó'o kue'e néin ñíi. 3 Dá nî kaa Jesús xí'in taa dána'a ley, xí'in ta fariseo ñoo:

—¿Á sóno ley yo ña nduva'a yo iin na kú'u tein kuu náni'i ndée yo? —kaá na.

4 Tído tádi oon va ndéi ra. Dá nî tiin Jesús ndá'a ta kú'u ñoo. Kúú nî nduva'a ñaa ná. Dá nî tánda'a ñaa ná kua'an nó'o rá ve'e ra. 5 Dá nî kaa na xí'in taa ndéi nání ñaa ñoo:

—Tá ío iin kaa ndó ná kankao burro ndo o chee ndo ini da'o, ¿á o kó'on kí ta'on ndó taó ndo rí, va'ará kuu náni'i ndée yo kíán?

6 Ta nî iin tó'on to'on kò ní nî'i rá nandió né'e ra noo ña nî ka'an na xí'in rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kee yó tá kua'an yo iin víko

⁷ Ta ndé'le Jesús táto'on kée ñayuu ñoo káxi na téi kúu noo noo kánian kande'i ñayuu ndáya'i. Dá ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na noo ñayuu ni nataka ñoo, ta kaá na:

⁸ —Tá ni kana na ndo'o ko'on ndo noo ió víko tánda'a, o sa koo ini ndo kande'i ndo noo téi kúu noo, chi oon ni kasaa iin ka ñayuu ndáya'i cháá ka o duu ndo'o, ⁹ dá kasaa na ni kana ndo'o xí'in iin ka taa ñoo, ta kaa na xí'in ndó: “Ndakuin noo téi xaan ná nono koo na yó'o.” Dá kían kánian ndakuei ndó ko'on ndo xí'in ña kaka'an noo ndo, dá ko'on ndo kande'i ndó noo téi iin nda sata kuii. ¹⁰ Sa'a ñoo tá ni kana na ndo'o ko'on ndo víko, va'a ka kande'i ndó noo téi iin nda sata kuii. Dá kían tá ni kánian na ni kana ñaa ñoo, dá kaa na xí'in ndó: “Amigo, kua'an ya'a ní noo téi kúu noo káa koo ní” kaa na. Díon, dá kían natiin ndó ñaño'o noo na ndéi mesa ñoo. ¹¹ Chi ñayuu chindaya'i mií, noon kúu na kandoo nóo di'a. Ta na kénoo mií, noon di'a kúu na kandaya'i noo Ndios —kaá na.

¹² Dá ni kaa ta'ani na xí'in ta fariseo, tá'an ra ni kana ñaa ñoo:

—Tá kua'on keeón iin víko, tá ki'ón ña kadé'in ñayuu o ña'a kadini na, o sa kánón amigon, ni ñanon, ni tá'ón, ni na kuiká ndéi yati xí'ón. Chi oon ni ví kana ta'ani na yo'o, ta ki'o ta'ani na ña'a kasá'ón, dá kían sa ni nani'i vóon ya'ávón sa'a ña ni keeón xí'in ná. ¹³ Sa'a ñoo tá kua'on ki'ón ña'a kasá'an ñayuu, va'a cháá kaan kanón ñayuu kúnda'i, xí'in na ko'o ndá'a o sa'a, xí'in na ko kuu kaka, xí'in na ko túu noo, ¹⁴ díon, dá kían natiion ña va'a noo Ndios, chi o kúu ta'on nandió né'e ñayuu ñoo ña maní ni keeón xí'in ná, sa'a ñoo nani'i yo'o ya'ávón noo mií Ndios tá ná kasandaá ku nataki ñayuu ndaa —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni kee iin víko ká'ano

¹⁵ Tá ni seido'o iin taa ió nduu xí'in Jesús mesa ña ni ka'an na, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, tá'an na kasá'an noo ió Ndios dándaki na.

¹⁶ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ni sa io iin taa, ta ni ka'an rá kee ra víko. Dá ni kana ra kua'a nda'o ñayuu kasá'an na víko ñoo. ¹⁷ Tá ni kasandaá hora kadini na, dá ni sa'anda ra choon noo ta kéchoon noo rá ña ná ko'on ra kuaka ra ñayuu ni kana na ñoo. Dá ni kee ra kua'an ra, ta ni kaa ra xí'in ná: “Ná ko'o, chi sa io nduu va ndidaá ña kadini ndó.” ¹⁸ Tido ndidaá va ñayuu ñoo ni ndaka ña maní noo ta kéchoon ñoo. Chi taa mií noo ñoo ni kaa di'a: “Viti'ón ni xiiin iin ño'o, ta kánian ko'in kande'i ña. Sa'a ñoo ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'i.” ¹⁹ Dá ni kaa iin ka ra di'a: “Viti'ón ni xiiin o'on yunta chee, ta kánian ko'in koto ndodó'i. Sa'a ñoo ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'i.” ²⁰ Dá ni kaa iin ka ra di'a: “O duu ni tandá'a véi, sa'a ñoo o kúu ta'on saai.”

²¹ Dá ni nandió ko'o ta kéchoon ñoo ni ndisáa ra, dá ni nak'i'o ra kuendá noo sato'o ra. Kúu ni karyii nda'o sato'o víko ñoo. Dá ni kaa ra xí'in rá: “Kua'an kí ndidaá kei ná'ano xí'in kei kuálí ño'o ñoo yó'o, ta kandaka kion na kúnda'i ndéi ñoo kison, xí'in na ko'o ndá'a o sa'a, xí'in na ko kuu kaka, xí'in na ko túu noo.” ²² Tá ni ndi'i ni kee ta kéchoon ñoo díon, dá ni kaa ra xí'in sato'o ra: “Tatá, sa ni kee choon ni sa'anda ní nooi. Tido io ií va cháá ka noo kande'i na.” ²³ Dá ni kaa thuk taa kúu sato'o víko ñoo xí'in ta kéchoon ñoo: “Kua'an kí ndidaá kei xí'in ndidaá íchi kuiin, ta kendúsa xí'in ñayuu ndéi ñoo ná kii na, dá ná kuti ve'i. ²⁴ Chi ká'in xí'ón ña ni iin tó'ón ñayuu ni kanai mií noo, o ní'i tá'ón ña ni kenduui kadini na”, kaá ra —kaá Jesús.

Kánian kee yó di'a tá ká'án yó kanoo yó xí'in Jesús

²⁵ Kuá'a ndá'o ñayuu kua'an xí'in Jesús. Dá nì nandíó koo na, dá nì kaa nà xí'in ná:

²⁶ —Tá ió iin káa ndó ká'án kanoo xí'in yu'u, tído ndí'i ini ndo sa'a tatá ndo xí'in naná ndo, xí'in ñadi'i ndo, xí'in de'e ndó, xí'in ñani ndo, xí'in kí'o ndó, ta ndí'i ini ndo sa'a mií ndó, dá kían o kúu ta'on kakuu ndó nà kanoo xí'in yu'u.

²⁷ Dá chî nà kò xí'o mií ña kadokó cruz ná kii na satá yú'u, dá kían o kúu ta'on kakuu na nà kanoo xí'in yu'u. ²⁸ Dá chî, ¿ndi káa iin káa ndó ká'án kava'a iin ve'e, á kò sá koo ndó dinñó'ó ká taó kuendá ndo, kande'á á keta di'ón né'e va'a ndó ñoo, dá dáxino ndoan? ²⁹ Dá chî tá sà nì chikáa ndo sa'an, ta kò keta ká di'ón ndo ña kían dáxino ndoan, dá kían kasá'a vá ñayuu kuakí ndaa ñáa ná. ³⁰ Chî kaa nà ka'an na sa'a ndo: “Nda'í taa nì ká'án kava'a ve'e yó'o, chî kò ní kándeé ta'on ra dáxino raan.”

³¹ Ta, ¿ndi kée iin rey tá ká'án rá ko'on ra naá ra xí'in iin ká rey? ¿Á kò sá koo ra dinñó'ó taó rá kuendá, nde'á á kandeé uxí mil soldado ra naá ra xí'in iin ká rey, tá'an ra vei xí'in oko mil soldado? ³² Ta tá taó ra kuendá ña o kándeé ta'on ra, dá kían, tá o ñá'a kasandaá yati iin ká rey ñoo, tanda'a rá choon kua'an noo iin ká rey ñoo nde'á ndí kían kánian kee ra, dá nandei va'a ra. ³³ Kí'o dión ta'ani kánian taó kuendá va'a ndó, chî ndi ndáa ndó kò kóni dánkoo ndí'i ña'a kómí ndó sa'a yú'u, dá kían o kúu ta'on kanoo ndó xí'in yu'u.

Di'a kee yó tá nì ndí'i ña o'ova ñii

³⁴ Ña va'a kúu ñii, tído tá nì ndí'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova tukuan? ³⁵ Sa'a á ñoo kò choon kaan kakian tei'í noño'o, ta ni kò kándeé kaan dándí'an díko tei'í. Sa'a á ñoo satá va naan satá vé'e. Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueidó'o va'a ndó —kaá Jesús.

15

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin taa nì ndañó'ó iin léko

¹ Ta kuá'a ndá'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'in dao ká ñayuu kaá ra kómí kuachi nì natuu yati noo Jesús kueidó'o ñáa ná. ² Dá nì kasá'a tá fariseo xí'in tá dána'a ley kána'a ra xí'in Jesús, ta kaá ra:

—Nátiin va'a taa káa ñayuu kómí kuachi, ta sásá'an dáó rá xí'in ná.

³ Dá nì dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña dána'a na, ⁴ ta kaá na:

—Ndi ndáa ndo'ó kómí iin ciento léko, tá nì ndañó'ó iin rí, ¿á kò dánkoo ta'on ndó komí díko sa'on komí ríon nda yukú ichí ñoo, ta ko'on ndo nandukú ndó kirí nì ndañó'ó nda kandeé ndó nani'i ndo rí? ⁵ Dá tá nì naní'i ndo rí, dá nadokó ndo rí no'o ndo xí'an kádii ini ndo. ⁶ Tá nì ndusáa ndo ve'e ndó, dá dáta'á ndo amigo ndo xí'in nà ndéi yati xí'in ndó, dá kaá ndo xí'in ná: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'in, chî sà nì naní'i vái léko, kirí nì ndañó'ó ñoo.” ⁷ Ká'in xí'in ndó ña kádii cháá ká ini nà ndéi induú sa'a iin nà kómí kuachi tá nì nandikó ini nà sa'a kuachi kée na, o duú sa'a komí díko sa'on komí ñayuu ká'án kúu ná nà ndaa, nà ká'án ña kò xínñó'ó nandikó ini nà sa'a kuachi nà.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin ñá'a nì ndañó'ó iin di'ón

⁸ Ta ndi káa iin ñá'a né'e va'a uxí di'ón plata, tá nì ndañó'ó iian, ¿á kò nátoon ta'an vaan ñó'o íti, ta natu'u va'an ve'an nándukú kueéan di'ón nì ndañó'ó ñoo nda kandeéan nani'an ñá? ⁹ Tá nì naní'an ñá, dá dáta'áan amigoan xí'in nà ndéi yati xí'an, dá kaáan: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'in, chî sà nì naní'i di'ón, ña nì ndañó'ó ñoo.” ¹⁰ Dión ta'ani kádii ini ángel kéchoon

noo Ndios sa'a iin na kómi kuachi tá nándikó iní na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ni xi'o ká'ano ini iin taa sa'a de'e ra

11 Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e na. 12 Iin kuu, dá ni kaa taa ló'o ñoo xí'ín tatá xi: “Tatá, viti kían kí'o ní ña kánian ni'í yu'u sa'a ña kúúí de'e ní.” Dá ni xi'o tatá xi ña kánian ni'í xí.

13 Tá ni ya'a cháá kuu, dá ni dikó xí ndidaá ña'a ni ni'í xí noo tatá xi. Dá ni kee xi kua'an xi xí'ín di'ón ñoo iin ñoo xiká. Ta ñoo ni kendava'a xi xí'án noo ña'a ió ñayuú yó'o. 14 Dá tá ni dandí'í xi di'ón xi, dá ni kasáa tamá ñoo ñoo. Ta kúú ni kasá'a xí'í xi doko. 15 Dá ni sa'an xi ni ndukú xí choon kee xi noo iin taa ió ñoo ñoo. Dá ni xi'o taa ñoo choon noo xí ña ko'on xi noo kúú noño'o rá kakaá xi kandaka xi kochí. 16 Ta sa'a ña kuiko nda'o xí, sa'a ñoo nda'í ni ká'an xí ndinoo ini xi kei xí ña seí kochí ñoo, chí ko in ta'on xí'o ña kei xí.

17 Dá ni kixian ni nakani ini xi: “Kándoo di'a ña'a sásá'an taa kéchóon ve'e tatá, ta yu'u, nda'í xí'í dokoí nákaají yó'o. 18 No'o vai ve'e tatá. Tá ni nasáají, dá kaají xí'ín ná: Tatá ló'o, ni ya'í noo Ndios, ta ni ya'a ta'anii noo míí ní. 19 Sa'a ñoo kó káni kaan kakuu yu'u de'e ní. Ndaá kee ní yu'u ná kakuui iin taa kéchóon noo ní. Di'ón kaají xí'ín ná tá nasaají noo ió na”, ká'an xí ió xi.

20 Dá ni ndakuijn ndichi xi, dá ni kee xi kua'an nó'o xí ve'e tatá xi. Ta kúú xiká jí vá vei xi, kúú sa ni xini ñaá tatá xi. Ta kúú ni kixian ni ku'u ká'ano ini na sa'a xí. Dá ni kankono na ni sa'an na ni ni'í ñaá ná. Ta kúú ni nomi ni'ini ñaá ná. Dá ni chító ná noo xí. 21 Dá ni kaa xi xí'ín ná: “Tatá ló'o, ni ya'a va yu'u noo Ndios, ta ni ya'a ta'ani yu'u noo míí ní. Sa'a ñoo kó káni kaan kakuui de'e ní viti.”

22 Tído di'a ni sa'anda tatá xi choon noo tá kéchóon noo ná: “Taó kí'í ndo iin da'ón saá, ta dáku'ino ndoan de'e ló'í. Ta kí'ín ndó iin de'e chikaá ndo ndá'a xí, ta nachí'í ndó ndisá saá sa'a xí. 23 Ta kua'an ndo ki'in ndó iin chikerró ndí'í cháá ka, ta ka'áni ndo rí. Dá ná kasá'an yó kandeíi koo víko. 24 Chí ni sa xí'í va de'í noo, tído viti ni nataki xi, chí ni ndaño'ó vá xí, tído viti ni naní'í yo xí”, kaá tatá xi.

Ta kúú ni kasá'a ná kée na víko.

25 Tído nákaá de'e sava'a na yúku. Dá tá ni ndisáa ra ni kuyati ra ve'e, kúú ni seídó'o ra ká'a yaa, ta táí katí ndéi dijí ná sársá'a ná. 26 Dá ni kana ra iin tá kéchóon ñoo. Dá ni ndato'ón ñaá rá: “¿Ndí kían kúu?” 27 Dá ni kaa tá kéchóon ñoo xí'ín rá: “Kée tatá ní víko, chí ni ndisáa ñani ní. Sa'a ñoo ni sa'anda tatá ní choon ña ná ka'áni ndu'u chikerró ndí'í ñoo, chí ió va'a ñani ní ní ndusáa xi.”

28 Ta kúú ni xido nda'o ini de'e sava'a ñoo. Sa'a ñoo kó kóni ta'on ra ndu'u ra ve'e. Dá ni keta tatá ra. Dá ni seí nda'í na noo rá ña ná ndu'u ra ve'e. 29 Dá ni kaa ra xí'ín tatá ra: “Ná'a vá míí ní ña sa kuá'a nda'o kuia kéchóoin noo ní, ta ní kó kaá ní kí'o ní va'ará iin kiti ló'o kee yu'u víko xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín. 30 Tído sa'a ña ni ndisáa iin ka de'e ní, tá'an ra ni sa'an ni kendava'a xí'ín di'ón ní xí'ín ñá'a díko míí, ta sa'a ra káa di'a ni sa'áni ní chikerró ndí'í cháá ka.”

31 Dá ni kaa tatá ra: “De'e ló'o, yo'ó kúú ra daá ió va xí'ín yu'u. Sa'a ñoo ndidaá ña'a kómi yu'u kúú ña'a yo'ó. 32 Tído iin ña va'a kían ña ná kee yó víko, ta ná kandeí dijí yo, chí ni xi'í va ñanon noo yú'u, tído viti ni nataki xi, chí ni ndaño'ó vá xí, tído viti ni naní'í yo xí”, kaá na xí'ín rá —kaá Jesús

¹ Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná:

—In̄i kuu dá n̄i sa io iin t̄a kuiká, ta n̄i sa io iin t̄a sa dandáki ndidaá ña kuiká kómí rá. Tído n̄i kasá'a ká'an̄ kuächi ñayuu sa'a t̄a kéchóon yó'o, ña kéndava'a ra xí'ín ña'a sato'o ra. ² Sa'a'á ñoó n̄i kana ñaá sato'o ra, dá n̄i kaa ra xí'ín rá: “N̄i kandaá in̄i ña kéndava'a yo'ó xí'ín ña'i ñó'o t̄ixi ndá'on. Nakj'o k̄ij̄ kuendá nooí sa'án, dá ch̄i o kúu ka kéchóon nooí.” ³ Dá n̄i kasá'a t̄a kéchóon ñoó nákaní in̄i rá: “¿N̄dí kuu v̄ian keeí viti, dá ch̄i táxi vá ñaá sato'í? Ta o kándeé ta'on̄ keeí choon ndeé, ta x̄ika'an̄ ní nooí kuat̄i. ⁴ Tído sa n̄i kandaá va in̄i ndí k̄ian̄ keeí tá ná kasandaá kuu táxi ñaá sato'í, dá ná natiin va'a ñayuu yu'u ve'e na.”

⁵ Dá n̄i kasá'a rá kána ra iin rá iin t̄a táj̄ noo sato'o ra, dá n̄i kaa ra xí'ín t̄a m̄i noó: “¿N̄didaa táj̄ ní noo sato'í?” ⁶ Dá n̄i kaa t̄a ñoó: “In̄i ciento yoo ná'anoo sití oliva táj̄ yu'u.” Dá n̄i kaa t̄a kéchóon ñoó xí'ín rá: “Jó'on, tiin tuti noo kánoo ña táj̄ ní, ta kakoo k̄ij̄ ní, ta chinóo ní ndadá ūu diko ux̄i yoo sití.” ⁷ Dá n̄i kaa ra xí'ín iin ka t̄a ñoó: “Ta m̄i ní, ¿ndidaa táj̄ ní noo sato'o yu'u?” Dá n̄i kaa ra: “In̄i ciento maquila non̄i tirió távi.” Dá n̄i kaa t̄a kéchóon ñoó xí'ín rá: “Jó'on, tiin ní tuti noo kánoo ña táj̄ ní yo'ó, ta nachinóo ní ndadá kom̄i díko ní maquila.” ⁸ Dá n̄i ch̄indaya'i sato'o ñoó t̄a k̄o kéchóon va'a ñoó, ch̄i xí'ín ña n̄i kee ra n̄i na'a'á r̄a m̄i rá ña kaon nda'o ñaxintónj̄ rá. Ch̄i t̄i'a cháá ka ñayuu kuendá ñayuu yo'ó kandoo va'a na noó ñayuu x̄i'ín ná o duú ñayuu kuendá Ndios. ⁹ Sa'a'á ñoó ká'an̄ yu'u x̄i'ín ndo'ó ña ndukú ndó n̄i'j̄ ndo ñayuu kane'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'a'á ña kév̄a'a ndó xí'ín ná xí'ín ña kuiká ió ñayuu yo'ó, dá k̄ian̄ tá n̄i ndi'í ña va'a kómí ndó ñayuu yo'ó, kúu sa ió va yoo natiin va'a ndo'ó noo kandeí ch̄ich̄i ndó.

¹⁰ Ta n̄a kendaá noo lú'u ña'a, dión ta'ani kendaá n̄a noo kua'án. Tído n̄a k̄o kendaá noo lú'u ña'a kómí ná, dión ní o kendaá ta'on̄ na noo kua'án. ¹¹ Ch̄i tá k̄o kendaá ndo noó ña kuiká ió ñayuu yo'ó, ¿nda'á yoo kúu n̄a kandeé in̄i ndo'ó noó ña'a Ndios? ¹² Tá k̄o kendaá ndo noó ña'a dao ka ñayuu, ¿nda'á yoo k̄i'o ña kánian̄ ni'j̄ ndo kakuu ña'a m̄i ndó? ¹³ Ch̄i ní iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon noo ūu sato'o, dá ch̄i iin na koni u'u n̄a, ta iin na konj̄ n̄a, o ch̄indaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka n̄a. Ta dión ta'ani o kúu ta'on̄ ndik̄o ndo Ndios, ta ndik̄o ta'ani ndó ña kuiká —kaá Jesús.

¹⁴ Tá n̄i seíd'ó'o t̄a fariseo ndidaá ña n̄i ka'an̄ n̄a, kúu n̄i sakj̄ ndaa ñaá rá, ch̄i ndó'o nda'o ra sa'a'á d̄i'ón. ¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndo'ó kúu r̄a kée ndó m̄i ndó ña kúu ndó t̄a va'a noó ñayuu, tído Ndios kúu n̄a ná'á ndi káa níoo ndo, dá ch̄i ndidaá ña'a ch̄indaya'i ñayuu, ñoó k̄ian̄ kañó'ó Ndios.

Yó'o ká'an̄ Jesús sa'a'á ley Moisés, ta ndi kee ñayuu ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios

¹⁶ N̄i sa ño'o ndó t̄ixi ndá'a ley Moisés, xí'ín t̄ixi ndá'a ña n̄i taa profeta nda tiempo n̄i kii Juan. Nda daá ká'an̄ yu'u sa'a'á ndi kee ñayuu ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios. Ta kua'a'á ná ndúndéé ndu'u na. ¹⁷ Kuách̄i cháá ka ndañó'ó iin tó'ón dinj̄ to'on̄ ká'an̄ ley Moisés, o duú ka ña naá induú xí'ín noñó'o yo'ó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ní dánkoo iin t̄a ñadi'í r̄a

¹⁸ Sa'a'á ñoó ndi ndáa m̄i vá t̄a n̄i dankoo ñadi'í r̄a, ta n̄i tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, roón kúu r̄a yá'a kée kuächi xí'ín ñá'a'á ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa m̄i vá t̄a ná tanda'a xí'ín ñá'a, ña n̄i sa'anda tá'an xí'ín yí'ian, roón kúu r̄a yá'a kée kuächi xí'án noo Ndios.

Di'a kua'an̄ ña n̄i daná'a Jesús sa'a'á iin t̄a kuiká xí'ín t̄a kúnda'í naní Lázaro

¹⁹ Dá n̄i kaa ta'ani ná:

—Nj sã io iin tãa kuiká. Ta nj sã ndixi ra dá'on ndato xí'in dá'on ya'i. Ta ndidaá kuu táyí ndá'o sã kee ra víkõ ve'e ra. ²⁰ Ta nj sã io ta'ani iin tãa satí nj sã naní Lázaro daá ñóó, ta ió ni'ini ra noñ'ó'o sa'a yé'é tãa kuiká ñóó. Ta nj ta'ann ñíj rá káa ndí'i tétí'i. ²¹ Ta nda'í kónj rã ndinoo ini rã keí rá yúchi ñã'a kuéi yú'u mesa tãa kuiká ñóó. Ta veí tina yakó ndaa ri ñíj rá noó tétí'i ñóó.

²² Iin kuu, dá nj xí'ij tãa kúnda'í ñóó. Dá nj kii ángel né'e ñãá ná kua'an na induu koo ra xí'in Abraham. Ta nj xí'ij ta'ani tã kuiká ñóó, kúu nj nduxi va ra. ²³ Ta noo nákaã rã ndó'o naní níõ rá indayá, nj ndane'e noo rá. Ta kúu ndã xíká ñóó nj xini rã noo ió Abraham, ta ió Lázaro díjn ná. ²⁴ Dá nj kayu'ú tã kuiká ñóó, ta kaã rã: “Tatá Abraham, ku'u ini ní sã'í, ta ka'anda ní choon noo Lázaro xaã ná dándaxi ra, sã va'ará díjn ndá'a rá ini takuúj, ta ná kii ra dándaxi ra noo yáaj, chj nda'í ndá'o ndó'o naní níõ nákaãj noo kéké ñó'o yó'o.”

²⁵ Dá nj kaa Abraham xí'in rá: “De'e ló'o, ndisaa inon ñã va'a ndá'o nj sã ioon ñayuu, ta Lázaro yó'o, nda'í ndá'o nj sã ndo'o xi. Tído viti nj ní'ij xí tãndeé ini ió va'a xi. Ta yo'ó, nákaã ndó'o naní níõon noo kéké ñó'o xaã. ²⁶ Ta iin da'õ konó ndá'o kíãñ sadí noo ndó'o xí'in noo ndú'u. Sã'á ñóó o kúu ta'on saa na ndéi yó'o chí xaã, ta ní na ndéi xaã o kúu kii chí yó'o.” ²⁷ Dá nj kaa tã kuiká ñóó: “Seí nda'íj noo ní, tatá Abraham, ñã tanda'á ní Lázaro xaã ná ko'on rã ve'e tatáj, ²⁸ chj ñóó ndéi o'on ñani, ta ná ka'an rã to'on Ndios xí'in xí, dá kíãñ ná dá'a ní kii xí yó'o, chj ndó'o naní ndá'o níõj nákaãj.” ²⁹ Dá nj kaa Abraham xí'in rá: “Sã ió va ley ní taa Moisés noo xí, xí'in ñã nj taa dao kã profeta. Sã'á ñóó ná kueidó'o ra choon sa'ándãan.” ³⁰ Dá nj kaa tã kuiká ñóó: “Koó, tatá Abraham, o kándisa ta'on xiãñ. Tído tá ná nataki iin na nj xí'ij, ta ko'on na noo ndéi xi, dá ví nandikó ini xí sã'á kuãchi kée xi.” ³¹ Dá nj kaa Abraham xí'in rá: “Tá kõ xí'o ra mií rá kueidó'o ra ley Moisés xí'in ñã nj ka'an dao kã profeta, dá kíãñ, va'ará ná nataki iin na nj xí'ij ko'on na noo ndéi ra, ta o kándisa ta'on ra”, kaã na xí'in rá —kaã Jesús.

17

Nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao kã ñayuu, dá ya'a na kee na kuãchi

¹ Dá nj kaa Jesús xí'in tãa xionoo xí'in ná:

—Miãñ ndaa kuiti kíãñ ñã daá ió va ñã'a kini kexixi xí'in ndó, dá kasá'a nakani ini ndõ kee ndó kuãchi. Tído nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao kã ñayuu, dá ya'a na kee na kuãchi. ² Va'a kã ná kandikõ yuu molino dikõ ná, ta ná dáketã ñãá ná ini taño'o, o dýú kã ñã koo na dáka'an kue'é na iin taló'o ñã kíãñ ya'a xi kee xi kuãchi. ³ Sã'á ñóó kandaa ndõ mií ndó.

Tá nj ya'a iin ñani ndõ nj kee na kuãchi xí'in ndó, dá kíãñ dánani ñãá ndó. Tá nj nandikó ini na sã'á kuãchi nj kee na, dá kíãñ ku'u ká'ano ini ndõ sa'a ná. ⁴ Ta va'ará usã ta'ándá nj ya'a na nj kee na kuãchi xí'in ndó iin kuu, tído tá nj nandikõ koo na usã ta'ándá nj ndakã na ñã maní noo ndõ sa'a ñã nj kee na xí'in ndó, dá kíãñ kánian ku'u ká'ano ini ndõ sa'a ná ndin usã ta'ándá —kaã na.

Kónj tãa xionoo xí'in Jesús kandéé cháá kã ini ñãá rá

⁵ Dá nj kaa tãa xionoo xí'in sato'o yo Jesús:

—Chindeé ní ndu'u, dá ná kua'ano cháá kã ndu xí'in ñã kándéé ini ndu mií ní.

⁶ Dá nj kaa sato'o yo xí'in rá:

—Va'ará lú'v va kándéé ini ndo yu'u tátõ'on kí'o leé ndíkí mostaza, dá kíãñ kuu va ka'an ndõ xí'in iin yítõ ká'ano: “To'on yo'ó miíõn, ta ná kuíjn ini taño'o káa.” Ta kúu kueidó'o va rá ñã ka'an ndõ.

7 "Ta ndi ndáa ndo'ó ió iin ta kéchóon noo ndo, tá n̄i ndisáa ra n̄i sa'an ra yúku n̄i xiti ra o n̄i sa ndaka ra kít̄i, ta, ¿á ká'an ndo di'a xí'in rá: "Kua'an ya'a mesa kakóon kasá'on"? 8 Koó, ch̄i di'a ká'an ndo xí'in rá: "Kenduu kí yó'ó ña'a ná kad̄ini, ta xaan ní kandatón ná ndi'i kasá'in, ta ko'i takuj̄i. Tá n̄i ndi'i, dá kasá'an yo'ó", kaá ndo. 9 ¿Á náki'o ndó ndivé'e noo ra kéchóon noo ndo sa'a ña n̄i kee ra choon n̄i sa'anda ndo noo rá? Koó, k̄o k̄ee ta'on ndó dión. 10 Ta kí'o dión ta'ani ndo'ó, tá n̄i ndi'i n̄i kee ndó ndidaá choon n̄i sa'anda Ndios noo ndo, dá kian kaa ndo xí'in ná: "Na kéchóon oon va kúu ndu'u, dá ch̄i sava'a choon, ña kian n̄i sa'anda ní noo ndu'u, sava'a ñoó vá kian n̄i kee ndu", kaa ndo —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús ux̄i t̄aa ndó'o kue'e té'i'í ñ̄i

11 Tá noo x̄ika Jesús kua'an n̄a ñoo Jerusalén, ta yá'a na kua'an n̄a noo raya noo kúu kuendá Galilea xí'in kuendá Samaria. 12 Tá n̄i kasandaá n̄a yú'u iin ñoo ló'o nákaa ñoo, dá n̄i k̄ankuei ux̄i t̄aa ndó'o kue'e té'i'í ñ̄i ve'i ra ni'í rá Jesús, tído x̄iká vá n̄i sa kuj̄ta ra. 13 Dá n̄i kayu'ú rá:

—Jesús, n̄a kúu maestro, ku'u ini ní sa'á ndu'ú!

14 Tá n̄i x̄ini ñaá Jesús, dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Kua'an ndo na'a ndo mií ndó noo tá dut̄i.

Ta noo x̄ika ra náki'in ra kua'an ra ñoo, kúu n̄i ndañó'ó ní'ini va kue'e ndó'o ra. 15 Tído tá n̄i x̄ini iin t̄aa ñoo ña n̄i nduva'a ra, kúu n̄i n̄andió k̄oo ra k̄ayu'ú rá kéká'ano ra Ndios ve'i ra. 16 Tá n̄i saá ra noo iin Jesús, dá n̄i sa ku'in x̄it̄i rá noo sa'a ná, ta n̄i x̄ino taan ra nda noñó'o. Dá n̄i náki'o ra ndivé'e noo ná. T̄aa yó'o n̄i sa kuu tá kuendá Samaria. 17 Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Á o duú ux̄i t̄aa n̄i nduva'a yu'u? Ta, ¿ndeí kua'an iin k̄a roón? 18 ¿Á ndadá iin tó'on din̄i tá tuk̄u yó'o va n̄i n̄andió k̄oo nak̄i'o ñañó'ó noo Ndios?

19 Dá n̄i kaa Jesús xí'in t̄aa ñoo:

—Ndakuijn ndichi, ta kua'an viti, ch̄i n̄i nduva'on sa'a ña kándéé inon yu'u.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a ndi kian koo, dá kasandaá ku n̄andió koo tuku na

20 Iin kuú, dá n̄i ndat̄o'on t̄aa fariseo Jesús:

—¿Ndá oon kasá'a Ndios dándáki na yó?

Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ni iin tó'on ta'on ñayuu o k̄oní xí'in noo tát̄o'on dándáki Ndios ñayuu n̄a.

21 O kúu ta'on kaa n̄a ña yó'o nákaaan, o kaa nákaaan. Dá ch̄i sa dándáki va Ndios níq ñayuu n̄a.

22 Dá n̄i kaa n̄a xí'in t̄aa x̄ionoo xí'in ná:

—Kasandaá iin kuú, dá katoó ndo koni ndo kuú n̄andió k̄oo n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o, tído o k̄oní ta'on ndóan. 23 Dá kasá'a dao t̄aa ka'an ra xí'in ndó: "Yó'o n̄i kasáa na", o "Kaa nákaa na", kaa ra. Tído ná dá'a ní kandia ndó ko'on ndo kande'é ndó, ta o sa kárkuei ndó sata rá ko'on ndo. 24 Ch̄i tát̄o'on k̄i'o kúu tá sá ndut̄a, ta náye'e ndaa iin ní kúu induú, kí'o dión koo tá ná kasandaá kuú n̄andió k̄oo tuku n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o kasaa n̄a. 25 Tído mián ndúsá dinñó'o k̄a ndo'o nda'o níq yu'u, ta kañó'ó ñaá ñayuu ndéi tiempo viti.

26 "Tát̄o'on k̄i'o n̄i sa kee ñayuu tiempo n̄i sa io Noé, k̄i'o dión ta'ani kee ñayuu kuú n̄andió k̄oo tuku n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o. 27 Ch̄i tein kuú dáá ñóo ndéi ñayuu sás'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná nda kuú n̄i ndu'u Noé ini barco. N̄i ndi'i, dá n̄i koon da'i déen ñoo, ta n̄i danaá ndi'i rá ñayuu ñoo. 28 Ta k̄i'o dión ta'ani n̄i kuu tiempo Lot, ch̄i ndéi ñayuu sás'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na x̄iin na ña'a, ta ndéi na díkó náan, ta chí'i na tata,

ta káva'a na ve'e, ²⁹ nda kuu ni keta Lot ñoo ká'ano naní Sodoma ñoo kua'an ra. Ta kúú ni koon va ño'ó ita xí'in azufre sata ñoo ñoo, ta ni danaá ndi'an ñayuu ni sa ndei ñoo. ³⁰ Ta ki'lo dión ta'ani koo tá ná kasandaá kuu nandío koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

³¹ Chì tá ná kasandaá kuu dáá ñóó, dá kían ñayuu kándodó dinì ve'e, ná dá'a ni noo na ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a ño'ó inian. Ta na ño'ó yúku, ná dá'a ni nandío kuéi na no'ò na ve'e na. ³² Ndusaa ini ndo táto'on ki'lo ni ndo'ò ñadi'í Lot. ³³ Chì ndidaá ñayuu ndí'i ini dákaki na mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na xí'lo mií ná kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na ni'í ña káki na. ³⁴ Ta ká'in xí'in ndó ña sakuaá kuu dáá ñoo kande'i uu ñayuu kudj na noo iin xito. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁵ Iin ve'e kaño'o uu na ña'a ndiko na. Ta iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁶ Uu taa kaño'o yúku. Iin ra naki'in na kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo —kaá Jesús.

³⁷ Dá ni ndato'on ñaa taa xionoo xí'in ná:

—¿Ndeí kúú noo kooan yó'o, tatá?

Dá ni kaa na:

—Noo kándu'u ndii, ñoo kúú noo nditúti tiyokó ñó'ó.

18

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ni kee iin ña kuáan xí'in iin ta né'e choon

¹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña ni daná'a na, dá ná kandaá ini taa xionoo xí'in ná ña daá kuití xínño'ó rá ka'an ra xí'in Ndios, ta ná dá'a ni katu ra ña kee ra dión, ² ta kaá na:

—Ni sa io iin taa né'e choon iin ñoo, ta ko ní sa yu'ú ra Ndios, ta ko ní sa io ñaño'ó rá noo ni iin tó'on ñayuu. ³ Ta ñoo ñoo ta'ani ío iin ña'a kuáan. Ta tóo tóo sa sá'an noo ta né'e choon ñoo, ta kaáan xí'in rá: “Keyiko va'a ní sa'í xí'in ñayuu naá tá'an xí'in.” ⁴ Tído sa ni kuna'a vá ko ní kékuendá ta'on ra ña ká'an ña'a yó'o. Tído ni ndi'i, dá ni nakani ini ra, ta kaá ra: “Va'ará ko yu'ú Ndios, ta va'ará ko ñaño'ín noo ni iin ñayuu, ⁵ tído sa'a ña tóo tóo kasaa ña kuáan yó'o dáta'an yu'ú, sa'a ñoo va'a kaan ná ko'in keyiko sa'an. Dá chì tá koó, dá kasaa tóo tóo tukuán dándí'i inian yu'ú.”

⁶ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Taó kuendá ndo ña ni ka'an taa kini né'e choon ñoo. ⁷ Ta, ¿á ká'an ndó ña o keyiko ndaa Ndios sa'a ñayuu ni kaxi mií ná, tá'an ñayuu seí nda'í noo ná nduu ñoo? ¿Á ká'an ndó ña kueé va na, dá chindeé ná ñayuu na? Koó. ⁸ Yu'ú kúú ra ká'an xí'in ndó ña yachi va chindeé ná ñayuu na. Tído tá ná kasandaá kuu nandío koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na, ¿á nani'í ná ñayuu kándéé ini ña ñoño'ó yó'o? —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uu taa ni sa'an ve'e ño'ó ká'ano ka'an ra xí'in Ndios

⁹ Ta ñoo ndéi dao ñayuu ká'an ña kúú ná ñayuu ndaa, ta kénoo na dao ka na. Sa'a ñoo ni dakí'in tá'an Jesús to'on yó'o xí'in ña ni daná'a na noo ná, ta kaá na:

¹⁰ —Iin kuu dá ni kee uu taa kua'an ra ve'e ño'ó ká'ano yó ka'an ra xí'in Ndios. Iin ra kúú ta fariseo, ta iin ka ra kúú taa kí'in ya'í sa'a ño'ó. ¹¹ Ta fariseo ñoo kúú ra iin ndichí ká'an ra xí'in Ndios, ta kaá ra di'a xí'in mií rá: “Tatá Ndios, náki'lo yu'ú ndivé'e noo ní, chì ko kée ta'on yu'ú táto'on kée dao ka taa, tá'an ra kí'in ku'íná, o ra kée ña kini, o ra kée kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í ra.

Ta ni kọ kée ta'on yu'u táto'on kée ƿa kí'in ƿa'i sa'a ñó'o káa. ¹² Chì sà né'e ìi yu'u uú ta'ándá iin iin semana, ta dókọ yu'u uxì ñá'a noo iin iin ciento ñá'a ní'í kéchóoin", kaá ra. ¹³ Tído ƿa kí'in ƿa'i sa'a ñó'o ñóó, xíká vá nì sà kuí'in ra íin ra. Ta ni kọ kónì ra ndane'e noo rá chí induú. Ta káni ndá'a rá yu'ú ndíká ra íin ra, dá kaá ra: "Tatá Ndios, ku'u ká'ano ini ní sá'í, chì kúúí iin ƿa kómí kuáchi." ¹⁴ Ká'in xí'in ndó ñá nì xì'ò ká'ano ini Ndios sá'a kuáchi ƿa kí'in ƿa'i sa'a ñó'o ñóó tá o ñá'a keta ra no'o ra ve'e ra. Tído kọ ní kú'u ká'ano ta'on ini nà sa'a iin ká ƿa ñóó. Chì ndi ndáa nà chindaya'i mií, noón di'a kúú nà kandọo nóo. Ta nà kénéo mií, noón di'a kúú nà kandaya'i kee Ndios —kaá nà.

Xíká Jesús ñá manì sa'a takuáli noo Ndios

¹⁵ Ta ndáka ñayuu ñóó takuáli ve'i na noo Jesús, dá chinóo na ndá'a ná dinì xí. Tído tá nì xini ƿa xionoo xí'in ná ñá kée ñayuu ñóó dión, dá nì ñanani ñáa rá. ¹⁶ Dá nì kana Jesús ƿa ñóó, dá nì kaa nà xí'in rá:

—Konó ndó noo takuáli xaən ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a nì chituu ndó xì. Dá chì ñayuu kándéé ini tatá Ndios táto'on kándéé ini takuáli xaən tatá xì, noón kúú nà ñó'o tìxi ndá'a Ndios. ¹⁷ Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó ñá ndi ndáa nà kọ kándia ñá dándáki ñáa Ndios táto'on kándia takuáli ñá dándáki ñáa tatá xì, noón kúú nà o kónì ndu'u tìxi ndá'a Ndios —kaá nà.

Di'a nì ka'an Jesús xí'in iin ƿa kuiká

¹⁸ Dá nì ndatọ'ón ñáa iin ƿa ndáya'i, ta kaá ra xí'in Jesús:

—Maestro ƿa'a kúú ní. Ta, ɛndi kían kánian keei, dá nì'í ñá kataki chíchíí?

¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—ɛNdiva'a ká'an yo'ó ñá kúú yu'u nà ƿa'a? Chì ni iin tó'ón ñayuu kọ kúú nà ƿa'a. Iin tó'ón dinì Ndios vá kúú nà ƿa'a. ²⁰ Sà ná'a vá yo'ó ndi kua'an choon nì sa'anda Ndios: o sà kéeon kuáchi xí'in iin ñá'a ñá kọ kúú ñad'óon, ta o sà ka'ánóon ndii, ta o sà kí'in kuí'inón, ta o sà ká'on ñá to'ón sa'a dao ká ñayuu, ta koo ñá'ño'ó noo tatọon xí'in noo nanóon.

²¹ Dá nì kaa ƿa ñóó:

—Nda ló'o ve'i nì kasá'í seídó'i ndidaá choon yo'ó.

²² Tá nì seídó'o Jesús ñá nì ka'an ra dión, dá nì kaa nà xí'in rá:

—Ndadá iin tó'ón vá ñá'a kámanj keeón viti, tá dáá. Kua'an díkọ ndí'ón ñá'a ió nooon. Ta dasóon dí'ón ñóo noo nà kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanooón xí'in yu'u.

²³ Tá nì seídó'o ƿa yo'ó ñá nì ka'an Jesús dión xí'in rá, kúú ndaa nda'í va nì kuu ini ra, chì ƿa kuiká nda'o kúú rá.

²⁴ Tá nì xini Jesús ñá nì kúnda'í ini ra, dá nì kaa nà:

—ɛNandéé ká ví kuáchi kían, dá ndu'u nà kómí ñá kuiká tìxi ndá'a Ndios!

²⁵ Kaon cháá ká chika'anda iin camello yá'i iin ión tukú o duú ñá ndu'u iin nà kuiká tìxi ndá'a Ndios.

²⁶ Tá nì seídó'o ñayuu ñóo to'on yo'ó, dá nì ndatọ'ón ná Jesús:

—ɛNdá yoo nì'í ñá káki na, tá dáá?

²⁷ Dá nì kaa Jesús xí'in ná:

—Ni iin tó'ón ñayuu o kándéé kee dión, tído ndidaá tá'an va ñá'a kándéé Ndios kee na.

²⁸ Dá nì kaa Pedro xí'in ná:

—Kande'é ní, chì ndu'u kúú ra nì ñankoo ndi'i ndidaá kúú ñá'a ió noo ndú, ta xionoo ndu'u xí'in mií ní.

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó; ndi ndáa miíó nà nì ñankoo ve'e na, o ñani nà, o kí'o na, o ku'u nà, o ñadi'í nà, o tatá nà xí'in naná nà, o de'e na sa'a ñá kóni

nā ñā ndu'u cháá ká ñayuu tixi ndá'a Ndios, ³⁰ nā yó'o kúu nā nani'i kua'á ká ñā'a ñayuu yó'o. Ta iin ká ñayuu sáá koo chí noo ni'i ná ñā kataki chíchí ná —kaá nā.

Yó'o ni kasto'on tuku Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ndi kían ndo'o na, dá kuu na

³¹ Dá ni taó xoo Jesús ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná ñóó. Dá ni kaa nā xí'in rá:

—Viti kían kókaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén, dá xinkoo ndi'i ñā ká'an to'on ni taa profeta sá'á ñā ndo'o nā ni nduu taa ñayuu yó'o. ³² Dá chi iin taa kúu rá naki'o ñāá noo ndá'a ta tukú, dá kediki ndaa ñāá rá. Ta kendava'a ra xí'in ná. Ta tuu ndaa dí ñāá rá. ³³ Dá tá ni ndi'i ni kani ñāá rá, dá ka'áni ñāá rá. Tido tixi kuu óni, dá natakí na.

³⁴ Tido kó ní kándaá kuiíó ini rá ndi kóni kaa to'on ni ka'an nā xí'in rá, chi ndadí va ñaxintóni rá noó to'on yó'o, sá'á ñoo kó ní kándaá ini rá ñā ni ka'an nā xí'in rá.

Dí'a ni kuu, dá ni nduv'a Jesús iin taa kó túu noo

³⁵ Dá ni kuyati Jesús ñoo naní Jericó, ta yu'u íchi ñoo ío iin taa kó túu noo sáti ra. ³⁶ Tá ni seido'o ra ñā yá'a ñayuu kuá'a kua'an nā noo ío rá ñoo, dá ni ndato'ón ñāá rá:

—¿Ndí kían kúu?

³⁷ Dá ni kaa ñayuu ñoo ñā Jesús, nā ñoo Nazaret, kúu nā yá'a kua'an ñoo.

³⁸ Dá ni kásá'a taa ñoo káyu'ú rá:

—Jesús, de'e nā ve'e rey David, ku'u ini ní sá'í!

³⁹ Dá ni danáni ñāá dao ñayuu xionoo kua'an ñoo, dá ná kutadí rá, ká'an ná. Tido ni'i cháá ká ví ni kásá'a káyu'ú rá ío rá:

—De'e nā ve'e rey David, ku'u ini ní sá'í!

⁴⁰ Dá ni sá tuu too Jesús, dá ni sa'anda nā choon noó ñayuu ñoo ñā ná kandaka na taa ñoo saá nā noo ná. Dá tá ni saá rá noo íin Jesús, dá ni ndato'ón ñāá ná:

⁴¹ —¿Ndí kían kónon keei xí'ón?

Dá ni kaa taa ñoo:

—Tatá, kóni natuu nooí.

⁴² Dá ni kaa nā xí'in rá:

—Ná natuu nooon viti, chi sá'á ñā kándéé inon yu'u, sá'á ñoo ni nduv'a'ón.

⁴³ Kúu viti'ón vá ni natuu noo rá. Ta kúu ni kee ra kua'an rá xí'in Jesús, ta kéká'ano ra Ndios kua'an rá. Tá ni xini ñayuu kuá'a ñoo ñā ni kuu díón, dá ni kásá'a ta'ani na kéká'ano na Ndios.

19

Dí'a ni kuu tá ni naki'in tá'an Jesús xí'in iin taa naní Zaqueo

¹ Dá ni ku'u Jesús ñoo ká'ano naní Jericó, dá ni chika'anda nā kua'an nā me'í ñoo ñoo. ² Ta ñoo ío iin taa naní Zaqueo, ta kúu rá taa sa'ándá choon noó taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, ta kuiká nda'o ra, ³ ta kóni rá kande'é rá ndá yoo kúu Jesús, tido kó kuu ta'on koni ñāá rá kée ñayuu kuá'a ñoo, chi iin taa latá'í vá kúu rá. ⁴ Sá'á ñoo kánkono ra ni sa'an rá cháá ká noo. Dá ni kaa ra doko iin yíto, dá kuu koni ñāá rá, chi ñoo kánian ya'a na. ⁵ Tá ni kasandaá nā noo íin yíto ñoo, dá ni nakoto ndaa nā, dá ni xini nā kánóo ra, dá ni kaa nā xí'in rá:

—Zaqueo, kua'an noo kí, chi kuu viti kánian katuu tooi ve'ón.

6 Ta kúú kaon nì noo ra yíto ñoo, ta nì natiin ra Jesús ve'e ra xí'an kádij iní ra. 7 Tá nì xini ñayuu ñoo ña nì ku'u Jesús ve'e ra, kúú nì kasá'a ná ká'an na sa'a Jesús, chî kaá na ña kua'an na koo too na ve'e iin ta kómi kuachi.

8 Ta xí'an tein ío Jesús ve'e Zaqueo ñoo, dá nì ndakuin ndichi ra, dá nì kaa ra xí'in ná:

—Kande'é ní viti, tatá, chî ko'in ka'anda daoj ña kuiká kómí, ta ka'andaj ná noó ñayuu kúnda'í. Tá nì ya'í nì ki'in ku'ínáí ña'a iin ñayuu xí'in, dá kí'an ko'in nandió né'í komi cháá ka ta'ándá noó ña nì ya'í nì ki'in.

9 Dá nì kaa Jesús:

—Kuú viti nì natiin ta yó'o ña ka'ka ra noó kuachi ra, chî kúú ta'ani ra ta kuendá na ve'e Abraham. 10 Chî na nì nduu ta ñayuu yó'o kúú na vej nandukú, ta dáka'ka na ñayuu ndíta xíká noó Ndios.

Dí'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin ta nì natiin choon kakuu rey

11 Xí'an nani ndéi ñayuu ñoo seidó'o na ña nì ka'an Jesús, dá nì dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on nì daná'a na. Chî sa'a ña sa kua'an kuyati na ñoo Jerusalén, sa'a ñoo nì ka'an ñayuu ñoo ña yachi va kasaá Ndios xí'in ndée dándáki na ñayuu na. 12 Sa'a ñoo nì kaa Jesús di'a:

—Íin kuú nì sa ío iin ta, ta kúú rá de'e ta sa kuu rey, ta nì kee ra kua'an xíká rá iin ka ñoo natiin ra choon kakuu ra rey, dá ndisaá ra. 13 Tído tá ko ñá'a ko'on ra, dá nì kana ra uxí ta kéchóon noó rá. Dá nì xí'o ra iin dí'on ndáya'í noó iin rá iin ra. Dá nì kaa ra xí'in rá: “Naka'an nda'j ndo dí'on xaan nani kua'in”, kaá ra. 14 Tído xini u'u ñaá na ñoo ra. Sa'a ñoo nì tándá'a ná dao ta kua'an ka'an noó tá'ándá choon ñoo ña ko kóni ta'on na ña kakuu ta yó'o rey ñoo na.

15 Tído nì natiin va ra choon. Dá tá nì ndísáa ra ñoo ra, dá nì kana ra ta kéchóon ñoo, tá'an ra nì xí'o ra dí'on ra noó, chî kóni ra kandaá iní ra ndidaa nì nduu dí'on nì naka'an nda'j iin rá iin ra. 16 Dá nì kaa ta nì kasáa mi noó ñoo: “Tatá, iin dí'on nì xí'o ní noó, ta nì ní'í uxí kaan.” 17 Dá nì kaa rey ñoo: “Va'a nda'o nì kee'on, chî kúú yó'o iin ta kéchóon va'a. Ta sa'a ña nì kéchóon nda'oon noó lú'u dí'on nì xí'oi noo'on, sa'a ñoo kí'oi ña dándákon uxí ñoo.”

18 Dá nì kasáa iin ka ta kéchóon ñoo. Dá nì kaa ra: “Tatá, nì ní'í o'on ka dí'on noó iin dí'on nì xí'o ní noó.” 19 Dá nì kaa rey ñoo: “Ko'in kí'oi ña dándákon o'on ñoo.”

20 Dá nì kasáa iin ka ta kéchóon ñoo, dá nì kaa ra: “Tatá, yó'o ío dí'on nì xí'o ní noó, chî nì chikáa va'í ña noó peñitoi, 21 chî yu'í mi ní, chî kúú ní iin ta tondó, ta náki'in ní ña'a ko ní chínóo ní, ta dákéé ní noó ko ní xítí ní.” 22 Dá nì kaa rey ñoo: “Yó'o kúú iin ta kéchóon kiní, ta xí'in to'on nì ka'on xaan keyikoí sa'on. Ta sa ná'a yó'o ña kúú yu'u ta tondó, ña náki'in yu'u ña'a ko ní chínóo, ta dákéé noó ko ní xítí, 23 sa'a ñoo, ñndiva'a ko ní sa'on chikaa'on dí'on yu'u banco, dá tá ná ndusaaj, dá natiin ña xí'in lú'u sá'tán, ní kúú?”

24 Dá nì kaa ra xí'in ta ndíta yati ñoo: “Kuio ndaa ndo dí'on né'e ra xaan, ta kua'an ndo kí'o ndo'an noó ra nì kandeé nì ní'í uxí kaan ñoo.” 25 Dá nì kaa ta ñoo: “Tatá, sa kómi vá ro'on uxí dí'on.” 26 Dá nì kaa rey ñoo: “Ká'an yu'u xí'in ndó ña na sa ío ña'a noo, noón kúú na ní'í cháá kaan. Ta na koó ña'a noo, dí'a dí'tá ná lú'u ña kómi ná. 27 Ta kandaka ta'ani ndó ndidaá ta xini u'u ñaá, tá'an ra ko kóni kakuu yu'u rey, ná kii ra noó, ta ka'anda ndo díko rá”, kaá rey ñoo —kaá Jesús.

Dí'a nì kuu, dá nì ku'u Jesús kua'an na ñoo ká'ano Jerusalén

28 Tá nì ndí'í nì ka'an na ña yó'o, dá nì kee na kókaa na kua'an na ñoo Jerusalén. 29 Dá tá nì kasándaá yati na ñoo nani Betfagé xí'in ñoo Betania,

yati noḡ íin iin yúku naní Olivos, dá n̄i sa'anda n̄a choon noḡ uḡ ṭaa xíonoo xí'ín ná, ³⁰ ta n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Kua'án ndó ñoo ló'o nákaa chí noḡ káa. Tá n̄i saḡ ndo n̄i ku'u ndó ñoo ñoo, dá nani'i ndo noḡ ndíko iin burro, kirí ko ñá'a kandodó ná. Ta ndaxí ndó r̄i kandaka ndó kii ndó. ³¹ Tá ndáa n̄a ndato'ón ñáa: “¿Ndiva'a ndáxí ndó r̄i?”, dá kaa ndo xí'ín ná: “Dá chí xínñó'o n̄a kúu sato'o ndu r̄i”, kaa ndo.

³² Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu n̄i nani'i rá burro ñoo tát'o'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús xí'ín rá. ³³ Dá tá n̄i ndaxí rá burro ñoo, dá n̄i kaa n̄a kúu sato'o r̄i:

—¿Ndiva'a ndáxí ndó burro xaan?

³⁴ Dá n̄i kaa ṭaa ñoo:

—Dá chí xínñó'o n̄a kúu sato'o ndu'u r̄i.

³⁵ Dá ndáka ra burro ñoo n̄i saḡ ra noḡ n̄i kandoo Jesús. Dá n̄i chíkodó rá kotó ra sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kánoo na kua'an n̄a.

³⁶ Dá n̄i kasá'a ñayuu kuá'a ñoo chíndei na kotó na ích̄i noḡ vei Jesús. ³⁷ Dá tá n̄i kuyati na kua'an n̄a noḡ kásá'a noo na ndíka yúku naní Olivos, dá n̄i kasá'a ñayuu kuá'a xíonoo xí'ín ná ñoo káyu'ú ná kéká'ano na Ndios xí'an kádij ini na sa'a ndidaá kúu ñá'a ndato n̄i xini n̄a n̄i kee Jesús. ³⁸ ta kaá n̄a:

—iNá ká'ano kúu rey yó'o, chí vei na xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¡Ná kandeí va'a na ndéi induú! ¡Ta ná natiin Ndios ñañó'o nda noḡ ió n̄a noḡ dikó!

³⁹ Dá n̄i kaa dao ṭa fariseo ñó'o tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Maestro, dánani ní ñayuu xíonoo xí'ín ní, dá ná dá'a ni ka'an n̄a dión.

⁴⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ká'ín xí'ín ndó ña tá ná kadi n̄a yó'o yú'u ná, dá kían kasá'a yuu káa keká'anoan yu'u.

⁴¹ Tá n̄i kasandaá yati na ñoo Jerusalén, nda'í n̄i saki na tá n̄i xini n̄a ñoo ñoo, ⁴² ta kaá n̄a:

—Ndeé ví kóni yu'u ña kandaá ini ndo kuḡ víti ndí kían kee ndó, dá kían kuu kandeí va'a ndó. Tído ndadí vá noḡ ndo, sa'a ñoo o kúu ta'on kandaá ini ndo'an víti. ⁴³ Tído kasandaá iin kuḡ, dá kasaa kuá'a ṭaa xini u'u tá'an xí'ín ndó, ta kaḡ noo ra iin ní yú'u ñoo yó'o, ta chikorrá ra ndo'ó, ta kasá'a rá nako'oní ra ndo'ó, ⁴⁴ ta koon ra ndo'ó nda noñó'o, ta ka'ání rá ndo'ó xí'ín de'e ndó. Ta n̄i iin ka yuu o kándooan kandodó tá'an. Dión ndo'o ndó sa'a ña ko ní nákoní ndo n̄a n̄i ṭanda'a Ndios vei dákaí ñáa —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó ndí'i Jesús ṭa dikó xí'ín ṭa xiin kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

⁴⁵ Dá tá n̄i saḡ n̄a, n̄i ku'u na yé'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'a ná taó ndí'i na ṭa dikó, xí'ín ṭa xiin kua'an ra sata vé'e. ⁴⁶ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ñayuu ñoo:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “Ve'e yu'u kúu iin ve'e noḡ kánian nataka ñayuu ka'an n̄a xí'ín yu'u.” Tído ndo'ó kúu n̄a ndéi kéean tát'o'on iin káḡ ṭa kuí'íná.

⁴⁷ Ta ndidaá kuḡ n̄i sa káa Jesús sa daná'a n̄a noḡ ñayuu yé'e ño'o ká'ano ñoo. Tído ṭa dut̄i sakuá'a, xí'ín ṭa dána'a ley, xí'ín ṭa né'e choon ndúkú rá ndí kían kee ra, dá ka'ání ñáa rá. ⁴⁸ Tído ko ní ni'i ta'on ra ndi kee ra, dá chí ndidaá ñayuu ndéi toon na seídó'o na ña dána'a Jesús.

20

Yó'o n̄i ndato'ón ṭa fariseo ndá yoo n̄i x̄i'o choon noḡ Jesús

¹ Iin kuḡ, dá nákaa Jesús yé'e ño'o ká'ano dána'a n̄a sa'a ṭo'on va'a Ndios noḡ ñayuu. Dá n̄i kasáa ṭa dut̄i sakuá'a xí'ín ṭa dána'a ley xí'ín ṭa sá'ano ñoo, ² dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ndu'u, ¿ndá choon né'le ní ña nákaa ní kée ní di'a? ¿Ndá yoo ni xí'o choon noo ní ña kee nían?

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta viti ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a, ta nandio né'le ndóan.

⁴ ¿Ndá yoo ni xí'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios ni xí'oan o taa?

⁵ Dá ni kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ni xí'o ñaá, dá kaa ra xí'a: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ni daná'a ra, tá daá?” ⁶ Tído tá ná kaa yo ña taa ni xí'o ñaá, dá kían ndakuei na ñoo yo chiyúú ñaá ná, dá chi ndidaá vá ná kándia ña Juan ni sa kuu iin profeta ni tanda'a Ndios ni kii —kaá ra ndátó'ón mií rá.

⁷ Dá ni kaa ra xí'ín Jesús ña ko ná'a ta'on ra ndá yoo ni xí'o choon noo Juan.

⁸ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo ni xí'o choon noo kéei ña yó'o, tá daá.

Di'a kua'an ña ni nakani Jesús sa'a ña ni ndo'o iin sato'o uva

⁹ Dá ni kasá'a Jesús dáki'ín tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Iin kuu ni dandee iin taa yitó uva noño'o rá. Dá ni dikó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá ni kee ra kua'an xiká rá kua'a kuia. ¹⁰ Dá tá ni xinkoo tiempo ta'anda uva ñoo, dá ni tanda'a rá iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoo natiin ra uva, kírí kánian ni'í rá. Tído tá ni saá mozo ñoo, dá ni ndakuei ta kéchóon noo uva ñoo ni kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra. ¹¹ Dá ni nandio ko sato'o ñoo ni tanda'a rá iin ka mozo kua'an ra. Tído tá ni saá ra noo ndéi ta kéchóon ñoo, dá ni ndakuei tuku roón ni kani ñaá rá, ta ni ndane'e ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra. ¹² Dá ni nandio ko tuku sato'o ñoo ni tanda'a rá iin ka mozo, ra kúú oní, kua'an ra. Tído tá ni saá ra, ta kúú ni ndakuei tuku ta kéchóon ñoo ni dakue'e ñaá rá. Dá ni dakana ñaá rá sata vé'e. ¹³ Dá ni kaa sato'o uva ñoo: “¿Ndi koo keei viti? Viti kían ná tanda'i de'e maní ko'on xi. Chi tá ná koni ñaá rá, ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo xi.” ¹⁴ Kúú ni tanda'a ñaá rá kua'an xi. Tído, tá ni xini ñaá taa kéchóon ñoo, dá ni kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra: “Taa kaa kúú ra natiin ndidaá kúú ño'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'áni yo xi, dá ná kandoo ndi'i ño'o yó'o noo mií yó”, kaá ra. ¹⁵ Dá ni tiin ñaá rá ndáka ra kua'an ra sata korrá noo kaa yitó uva ñoo. Ta ñoo ni sa'áni ñaá rá. Ta, ¿ndi kían kee sato'o uva ñoo viti, ká'an ndó? ¹⁶ Ña kee ra kían kasaa ra, ta ka'áni ndi'i ra ta kéchóon ñoo, dá dikó ndodó ra ño'o noo kaa yitó uva ñoo noo dao ka taa —kaá Jesús.

Tá ni seídoo ñayuu ñoo ña ni ka'an Jesús dión, dá ni kaa na:

—¡Ná o sa kónó Ndios ña koo dión!

¹⁷ Dá ni nandee Jesús noo ñayuu ñoo, dá ni kaa na:

—¿Á ko ná'a ta'on ndó ña di'a va kaá tuti iñ Ndios?:

Tá'an yuu ni kaño'ó taa káva'a ve'e,
ña yó'o di'a va ni kasandaá kakuu yuu tito.

¹⁸ Ta ndidaá na ná kankao sata yuu ñoo, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúú na tadj ndi'i keean —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ka'an dao taa dátuu rá Jesús

¹⁹ Dá ni ka'an ta duti saku'a xí'ín tá dána'a ley tiin ra Jesús mií hora daá ñoo, dá chi ni kandaá ini ra ña sa'a mií rá ni ka'an na to'on yó'o. Tído yu'u ra kée ñayuu kuá'a ñoo.

²⁰ Ta ndéi ra nání rá Jesús. Kúú nì tãnda'á de'é rã dao tãa kua'an rã noo nákaa Jesús. Ta nì kee ra mií rá ñã kúú rá tã ndaa, chî ndúkú rá ndi kee ra dátúú ñãá rá, dá ná ya'a na ka'an na, dá ni'í rá kuachî na, dá naki'o ñãá rá noo ndá'a tã né'e choon ká'ano ñoo ñoo, ká'án rá. ²¹ Dá nì ndato'on ñãá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ñã ká'an ní ñã ndaa, ta dána'a ní ñã ndaa. Ta ni iin tó'on ñayuu kò káxi mií ní. Dí'a dána'a ndaa ní ichî Ndios noo ndidaá ñayuu. ²² Sa'á ñoó veí ndu ndato'on ndu'u mií ní, ¿á va'a ni kée yó chíya'í yó sa'a ñó'o yo noó tã kúú kuendá rey César o koo?

²³ Tído nì kãndaa va ini Jesús ñã katoó rã dátúú ñãá rá. Dá nì kaa na xí'in rá: —¿Ndiva'a ndúkú ndó ñã ya'í noo ká'in? ²⁴ Tei tóo ndó iin dí'ón, ñã chíya'í ndó sa'a ñó'o ndo, ná kãnde'á. ¿Ndá na'ána kían ndá'a noo dí'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooan yó'o?

Dá nì kaa ra:

—Na'ána César kían xí'in kuu mií rá.

²⁵ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Naki'o ndó ñã kúú ñã'a César noo rá, tá dáá, ta naki'o ndó ñã kúú ñã'a Ndios noo ná.

²⁶ Ta kúú kò ní kãndéé vá rá dátúú ñãá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na noo ñayuu kuá'a ñoo. Dí'a nì naá vá iní rã sa'á ñã va'a nda'o nì nãndió né'e na to'on nì ndato'on ñãá rá. Sa'á ñoó nì sadi va ra yú'u rá.

Dí'a kua'an ñã nì dãná'a Jesús ñã miãan ndaa nataki na nì xi'í

²⁷ Dá nì kãsáa dao tã saducee noo Jesús. Ta kò kãndisa ta'on ra ñã nátaki na nì xi'í. Dá nì ndato'on ñãá rá, ²⁸ ta kaá ra:

—Maestro, dí'a ká'an iin ley ñã nì taa Moisés: Tá nì xi'í iin taa, ta kò ní sá io de'e yíi rã xí'in ñadi'í rã, dá kían kánian naki'in ñãá ñani rã tanda'a rá xí'án, dá koo iin de'e yiãan naki'in kuu ñani rã. ²⁹ Ta viti, nì sã ndei usã ñani. Ta kúú nì tandá'a tã kúú noo ñoo. Tído nì xi'í va ra, ta kò ta'ón de'e yíi rã ní sá io xí'in ñadi'í rã. ³⁰ Sa'á ñoó nì tandá'a ñani rã, ta kúú uu ñoo, xí'án. Tído nì xi'í ta'ani ra, ta kò ní sá io tuku de'e yíi rã xí'án. ³¹ Dá nì tandá'a tã kúú oní xí'in ñá'a ñoo. Ta kúú dión ta'ani nì ndo'o ra. Ta dión ta'ani nì ndo'o ndin usã ñani ñoo, nì xi'í ndi'í ra, ta ni iin ra kò ní sá io de'e yíi xí'in ñá'a ñoo. ³² Tá nì ndi'í, dá nì xi'í ta'ani mií ñá'a ñoo. ³³ Sa'á ñoó, tá ná kasandaá kuu nataki na nì xi'í, ¿ndi káa iin tãa ñoo kakuu yíi ñá'a ñoo, chî ndin usã va ra nì sã kuu yiãan? —kaá ra.

³⁴ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúú na tãnda'a, ta xí'o na de'e na ñã tanda'a xí.

³⁵ Tído na nì ni'í noo Ndios ñã nataki na tein na nì xi'í, ta kãndei na iin kã ñayuu koo chí noo, noon kúú na o tãnda'a kã na, ta o kí'o kã na de'e dí'í na ñã tanda'a xí. ³⁶ Ta ni iin kuu kã o kúú na, chî tãto'on kí'o ndéi ángel, nda kí'o dión vá kãndei na, ta ndã de'e Ndios vá kakuu na sa'á ñã ni'í ná ñã nataki na. ³⁷ Ta viti ná kò'in kastò'in xí'in ndó ñã miãan ndaa nataki na nì xi'í, chî ndã Moisés nì dãná'a sa'á ñã yó'o noo tãa na sa'á ñã nì ndo'o na tá nì keí yitò táka ló'o ñoo. Chî ñã nì taa na ká'an ñã sato'o yo Ndios kúú Ndios noo Abraham, ta kúú ná Ndios noo Isaac, ta kúú ná Ndios noo Jacob. ³⁸ Kí'o dión kaãan, dá chî tatá Ndios, kò kúú ta'on na Ndios noo na nì xi'í, chî kúú ná Ndios noo na takí va, chî ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo Ndios.

³⁹ Dá nì kaa dao tã dána'a ley xí'in ná:

—Va'a nda'o nì ka'an ní, maestro —kaá ra.

⁴⁰ Ta kò ní chíndaa noo kã rã ñã kían ndato'on ñãá rá cháá kã.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a Cristo, na dákaki ñaa

41 Dá ni kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—¿Ndiva'a ká'an ra dána'a ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dákaki ñaa? 42 Chì di'a va kaá mií vá David noo tuti Salmo:

Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'in na kúu sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

43 nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii

ta xini u'u ñaa tíxi sa'on.”

44 Mií David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'a ñoo, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáa? —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña kini kée ta dána'a ley

45 Ta nani ndéi ñayuu kuá'a ñoo seid'o na, dá ni kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná:

46—Kanda ndo mií ndó noo ra dána'a ley Moisés, dá chì kátoó ra kandixi ra dá'on nani, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'in rá xí'in ñañó'ó noo xionoo ra noo yá'i. Ta kátoó ta'ani ra kande ra noo téi kúu noo ini ve'e noo náta na ñoo yo, ta kátoó ta'ani ra kande ra téi kúu noo noo ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noo ió vikó. 47 Ta xio ndaa ra ve'e na kuáan. Ta na'a xika ta'i rá noo Ndios, dá ka'an va'a ñayuu sa'a rá. Ta yó'o kúu ra ya'i nda'o chiyá'i ra noo Ndios sa'a ña kée ra dión —kaá na.

21

Di'a ni kee iin ña'a kuáan kúnda'i

1 Dá ni ndane'e noo ná, dá ni xini na to'on kée ñayuu kuiká taáan di'on ini sato noo dóko ñayuu di'on noo Ndios. 2 Ta ni xini ta'ani na táto'on ni kee iin ña'a kuáan kúnda'i, ni taáan uu di'on kaa kuáli ini sato ñoo. 3 Dá ni kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ña'a kuáan kúnda'i kaa ni taan kua'a cháa ka di'on o duú ndidaá ka ñayuu kaa. 4 Dá chì ndidaá ka ñayuu kaa ni doko noo Ndios xí'in di'on kándo noo ná, tído ñá'a kaa, va'ará kúnda'i vían, ni doko ndí'an di'on né'e va'an katakian —kaá na.

Yó'o kúu noo dána'a Jesús ña naá va ve'e ño'o ká'ano

5 Dá ni kasá'a dao ta xionoo xí'in Jesús ká'an ra sa'a ve'e ño'o ká'ano, ña ñóhí nda'o ndaa yuu ni kava'an, xí'in dao ka ña'a luu ndaa ni doko ñayuu kuiká noo Ndios. Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

6—Kana'a ndó ña kasandaá iin kuu koon ndi'i va ve'e ño'o, tá'an ña ndé'é ndó kaa, chì ni iin tó'on yuu o kándo kandodó tá'an. Naá ndí'i vaan.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

7 Dá ni ndato'on rá Jesús:

—Maestro, ¿nda oon koo dión? ¿Ndí kían koo, dá kanda ini ndu'u ña yachi va koo dión?

8 Dá ni kaa na xí'in rá:

—Kanda ndo mií ndó, dá ná o dánda'i ñaa ni iin ñayuu, dá chì kua'a nda'o ta kasaa, ta kechón ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúu Cristo, na dákaki ñaa. Sa ni kasandaá va kuu ña naá ñayuu.” Tído o sa kándia ndó karkuei ndó sata rá ko'on ndo. 9 Tá ni kandaá ini ndo ña sa'áni tá'an iin ñoo xí'in iin ka ñoo, ta yó'o yó'o naá na, ta ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chì dinñó'ó ka kí'o dión kánian koo, tído ko ñá'a ta'on xinkoo kuu ña naá ñayuu yó'o.

10 Dá ni kaa ta'ani na:

—Ndakuei dao nación naá tá'an xí'in dao ka nación, ta kasá'a naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ¹¹ Ta yó'o yó'o va kasá'a ñi'i nda'o taan, ta yó'o yó'o ta'ani kasá'a koo tama xí'in kue'e kini, ta kasá'a yu'u xixi nda'o ñayuu, ta ña'a xixi nda'o koo chí induú káa.

¹² Tído tá o ñá'a koo dión, dá tiin ñayuu ndo'ó, ta kendava'a na xí'in ndó. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na ini ve'e noo náataka na ñoo yo, dá keyiko na sa'a ndo. Ta kadi na ndo'ó ve'e kaa. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na noo rey xí'in noo ta né'e choon ná'ano sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹³ Dión koo, dá ñi' ndo ndi koo k'i'o ndó kuendá sa'a yu'u noo ta né'e choon ná'ano. ¹⁴ O sa nákani ini ndo sa'a to'on ka'an ndo chindeé ndó mií ndó, ¹⁵ dá ch'i k'i'o va mií yu'u to'on ka'an ndo xí'in ña ndíchi noo ndo mií hora daá ñóo. Ta o kándeé ta'on na nandío né'e na noo ka'an ndo, ta o kándeé ta'on na xini u'u ñáa dátúú ná noo ka'an ndo. ¹⁶ Ta naki'o ñáa tatá ndo xí'in naná ndo xí'in ñani ndo, xí'in tá'an ndó xí'in na né'e tá'an va'a xí'in ndó noo ta né'e choon; ta ka'áni rá dao ndó. ¹⁷ Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹⁸ Tído ni iin tó'on ta'on idi diñi ndo o naá. ¹⁹ Ta sa'a ña ni x'i'o ndeé ini ndo, sa'a ñoó ni' ndo ña dáka'ki ñáa Ndios.

²⁰ Sa'a ñoó tá ni xini ndo ni kao noo kua'a ndava'o soldado ñoo Jerusalén yó'o, dá kían kana'a ndó ña sa ni xinkoo va kuu ña kían naá ñoo yó'o. ²¹ Sa'a ñoó na ndéi chí Judea ná kuino kíj ná ko'on na yúku, ta na ñoo Jerusalén ná kankuei kíj ná ko'on na, ta na kua'an yúku, ná dá'a ni nandío kuéi na ndu'u na. ²² Dá ch'i kuu dáa ñóo kakuu iin kuu dándó'o Ndios níó ñayuu ndéi ñoo yó'o, dá ná xinkoo to'on ka'an tuti ij mií ná. ²³ Tído nda'i kúu ví na ñá'a ñó'o de'e xí'in na ndéi taleé chíchi kuu dáa ñóo, dá ch'i kuu dáa kakuu iin kuu ndo'o nani níó ñayuu noño'o yó'o, ta na xijno ña xido ini Ndios sa'a ñayuu ndéi ñoo yó'o. ²⁴ Ta xí'in espada kuéi dao na, ta dao ka na kandaka ra ko'on ra kande'i ndava'a na ndidaá nación. Ta kankao ñoo Jerusalén tixi ndá'a ta tukú. Ta dión koo nda ná xinkoo kuu ni chikaa ini Ndios taó ná ta tukú ñóo.

Dí'a koo, dá nandío koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

²⁵ Kua'a nda'o ña ndato ndo'o ndjndii, xí'in yoo, xí'in tññoó viti, ta noño'o yó'o ndo'o nani níó ndidaá kúu ñayuu, ta naá nda'o ini na sa'a ña ñi'i xido ndakuei noo taño'o. ²⁶ Ta ndidaá kúu ñayuu kuu yí'í sa'a ña yu'u nda'o na sa'a ña nakani ini na sa'a ña vei ndo'o ñayuu yó'o, dá ch'i koni na kidi ni'ini ndidaá ña ná'ano ñó'o induú káa. ²⁷ Nda daá ví, dá koni na na ni nduu ta'a ñayuu yó'o kixi na tein iin viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'in ndidaá choon kómí ná. ²⁸ Tá ni kasá'a kúu dión, dá kían ndeé koo ini ndo, ta ndane'e noo ndo, dá ch'i sa ni kuyati ñó'o vá kuu dáka'ki ñáa Ndios —kaá na.

²⁹ Dá ni daki'in tá'an Jesús ña yó'o xí'in to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Kane'e ndó kuendá táto'on k'i'o kée taño'o xí'in ndidaá ka ni yito. ³⁰ Tá ni xini ndo ña vei nóma yúta kuálí ra, kúu sa ná'a vá ndó ña sa ni kuyati yoo koon daí. ³¹ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo ni kasá'a kúu tándó'o yó'o, dá kían kana'a ndó ña sa ni kuyati va kuu kasaa Ndios dándáki na.

³² Miían ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³³ Induú káa xí'in noño'o yó'o naá váán, tído to'on ká'in o yá'a ta'an vaan.

³⁴ Ta kandaa ndo mií ndó. O sa kóo ini ndo kee ndó ña kóni ñi' ndo, ta o sa kó'o na'ána ndo, ta o sa ndí'i ini ndo sa'a ña kátoó téi na kúu kuendá ñayuu yó'o, ch'i iin ndakána va kasandaá kuu ñoo satá ndo. ³⁵ Ch'i táto'on k'i'o kée na xí'in de'j tiin na kíj, k'i'o dión iin ndakána va kasandaá kuu yó'o satá ndidaá

ñayuu ndéi iin ní kua'an ñayuu yó'o. ³⁶ Sa'a ño'ó kaño'o ini ndo, ta daá kuiti kaka ndo ña maní noo Ndios ña ni'i ndo ña kaki ndó noo ndidaá tandó'ó vej koo, dá ná kuu nakujita ndó xí'in tandeé ini noo na ni nduu taa ñayuu yó'o —kaá Jesús xí'in rá.

³⁷ Ta nduu sa daná'a na yé'é ño'o ká'ano, ta sakuaá sa sá'an na yúku nani Olivos. ³⁸ Ta ndidaá na'a sa sáa ñayuu ndéi ñoo Jerusalén sa seidó'o na ña'a sa dána'a Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo.

22

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas Iscariote ña nakí'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon

¹ Sa ni kuyati va víko pascua, tá seí na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían. ² Ta ra duti sakua'a xí'in ta dána'a ley nándukú rá ndi kee ra ka'áni rá Jesús, tido yu'u ra kée ñayuu ñoo ñoo. ³ Kúu ni ndu'u ña u'u ini níno Judas, ta ká'an xí'in ná Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu ta xionoo xí'in Jesús. ⁴ Dá ni sa'an ta yó'o ni ka'an ra xí'in ta duti sakua'a xí'in taa sa'ándá choon noo ra ndaa yé'é ño'o ká'ano ñoo, chi ni ka'an ra sa'a ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a rá. ⁵ Ta kúu ni kadij nda'o ini taa ñoo, dá ni kandoo ra ña kí'o ra dijón noo Judas. ⁶ Ta kúu ni kandía ra tiin ra dijón ñoo. Dá ni kasá'a rá ndúkú rá ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a taa ñoo, dá ná o kándaá ini na ñoo ñoo.

Di'a ni kuu tá ni sadíni Jesús noo ndí'i kuíi xí'in taa xionoo xí'in ná

⁷ Kúu ni kasandaá va kuú seí na Israel pan ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían, ta dóko ta'ani na iin léko noo Ndios, kirí kúu kuendá víko pascua. ⁸ Dá ni sa'anda Jesús choon noo Pedro xí'in Juan, ta kaá na xí'in rá:

—Kua'an ndo kenduu ndo ña ná kadíni yó kuendá víko pascua.

⁹ Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—¿Ndeí ko'on ndu kenduu ndu ña'a kadíni yó, kóni ní?

¹⁰ Dá ni kaa na:

—Ta noo ni saa ndo ni ku'u ndó ñoo ká'ano káa, dá naki'in tá'an ndó xí'in iin taa ndío iin yoo ño'o takuij kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo nda ve'e noo ni saa ra ni ndu'u ra, ¹¹ dá kaa ndo xí'in ta kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u xí'in ní: ¿Ndi káa iin cuarto kí'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'in taa xionoo xí'in?”, kaa ndo xí'in rá. ¹² Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó ñoo, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá na.

¹³ Dá ni kee ra kua'an ra. Ta ni ndo'o ra táto'on kí'o ni ka'an Jesús xí'in rá. Ta ñoo ni kenduu ra ña kadíni ra xí'in ná kuendá víko pascua.

¹⁴ Tá ni kasandaá hora kasá'an na, dá ni sa koo Jesús mesa xí'in taa xionoo xí'in ná. ¹⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndi kí'o ví kónij kadíni dáóí xí'in ndó víko pascua tá ko ñá'a ndo'o nani níoi. ¹⁶ Dá chi ká'in xí'in ndó ña o nándio koo kaj kadíni nda ná xinkoo kuú kadíni tukui xí'in ndó noo dándáki Ndios.

¹⁷ Dá ni tiin na copa. Dá tá ni ndí'i ni nakí'o na ndiv'e noo Ndios, dá ni kaa na:

—Jó'on, tiin ndóan, ta ko'o iin rá iin ndó lú'u lú'u ra. ¹⁸ Chi ká'in xí'in ndó ña o nándio koo ka yu'u ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuú kasaa Ndios dándáki na ñayuu na.

19 Dá n̄i tiin na pan ñoó, dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda dao naán, dá n̄i x̄i'o naan noó t̄a ñoó. Dá n̄i kaa na:

—Ñ̄a yó'o kúú yikí koñoj, ñ̄a náki'oi kuu sa'a iin rá iin ndo'ó. Ta daá kee ndó ñ̄a yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ñ̄a n̄i kee sa'a ndo.

20 Ta dión ta'ani n̄i kee na x̄i'ín copa ñoó tá n̄i ndi'i n̄i sad̄ini na, dá n̄i kaa na:

—Ndúta ñó'o ini copa yó'o dándáki ñ̄a saá n̄i kand̄o Ndios kee na x̄i'ín ñ̄ayuu na, ta x̄inkoan kee n̄i yu'u, kirá kuita sa'a iin rá iin ndó. 21 Tído kana'a ndó ñ̄a iin t̄a sásá'an nduú x̄i'ín yu'u mesa yó'o ko'on nak̄i'o ñ̄a noo ndá'a t̄a x̄ini u'u ñ̄aá. 22 Ta miían ndaa ndo'o na n̄i nduu t̄a ñ̄ayuu yó'o tát̄o'on n̄i ch̄ikaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Tído nda'i t̄a ko'on nak̄i'o ñ̄aá noó t̄a x̄ini u'u ñ̄aá —kaá Jesús.

23 Dá n̄i kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá, nde'á ndi káa iin ra kakuu r̄a kee dión.

Dána'a Jesús sa'a ndá yoo ndáya'i cháa ka

24 Dá n̄i kasá'a t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñoó ndátó'ón kuách̄i ra, nde'á ndi ndáa ra kakuu t̄a ndáya'i cháa ka tein mií rá. 25 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Sa ná'a vá mií ndó tát̄o'on k̄i'o kée rey dándáki dao ka nación, ch̄i kéndúsa r̄a x̄i'ín ñ̄ayuu kueidó'o ñ̄aá ná. Ta dao ka t̄a né'e choon ñoo kuálí, roón kúú r̄a ch̄inani va'a ra mií rá. 26 Tído ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Ndi ndáa ndo'ó kúú t̄a ndáya'i cháa ka tein mií ndó, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó tát̄o'on t̄a ló'o cháa ka. Ta ndi ndáa ndo'ó kúú t̄a iin noo, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó t̄a koni kuách̄i noo dao ka ndo. 27 Ch̄i, ¿ndi káa na ndáya'i cháa ka, á na ió mesa o na ch̄iki'o ñ̄a'a sasá'an na? ¿Á o duú na ió mesa kúú na ndáya'i cháa ka? Tído kana'a ndó ñ̄a nákaa yu'u tein ndó kúú iin na x̄inkuách̄i di'a noo ndo.

28 Ta ndo'ó kúú na daá kuiti n̄i sa ndei x̄i'ín yu'u tein tandó'ó ndó'i, 29 sa'a ñoó k̄i'o yu'u choon noo ndo ñ̄a dándáki ndó tát̄o'on k̄i'o n̄i x̄i'o tat̄a choon noo ñ̄a dándákii, 30 dá kasá'an daó ndó x̄i'ín yu'u, ta ko'o nduú ndo x̄i'ín yu'u noo dándákii, ta kande'i iin rá iin ndó noo téj keyíko ndo sa'a ndin ux̄i uu tu'u de'e na ve'e Israel.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ñ̄a ndat̄a Simón Pedro sa'a na

31 Dá n̄i kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Simón, Simón, kana'ón ñ̄a kóni ñ̄a u'u kexíxian x̄i'ín ndó tát̄o'on kée ñ̄ayuu dáx̄ixi na tirió. 32 Tído sa n̄i se'i nda'ávij noo Ndios sa'on, dá kían ná dá'a ni ndi'i ñ̄a kándée inon yu'u. Dá tá n̄i ndi'i n̄i nandió ko'o tukón noo yu'u, dá ch̄indeéon ñanon, dá ná kuita ndaa na x̄i'ín to'on yu'u.

33 Dá n̄i kaa Simón x̄i'ín ná:

—Sato'o miíj, sa ió nduu va yu'u ñ̄a ko'in ve'e ka x̄i'ín ní, ta ió ta'anii ñ̄a kuu nduú x̄i'ín ní.

34 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Pedro, ká'in x̄i'ón ñ̄a tá o ñá'a ta'on kana chéli viti, kúú sa onj va ta'ándá ndaton sa'a yu'u.

35 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná:

—Tá n̄i tanda'a yu'u ndo'ó n̄i sa'an ndo n̄i daná'a ndo, ko ní sá ne'e ndó léka ndo, ta ni lú'u d̄i'ón, ta ni ndisa ndo ko ní sá ne'e ndó ko'on ndo. ¿Á ió ñ̄a'a n̄i kamanj noo ndo?

Dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín ná:

—Ni iin ñ̄a'a ta'on.

36 Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Tído viti, ndi ndáa ndo'ó íó lékà xí'ín dij'ón, ki'in ndó ña kane'e ndó ko'on ndo. Ta ndo'ó, na koó espada, dikó ndó kotó ndíxi ndó, ta kuin ndóan. ³⁷ Dá chj ká'in xí'ín ndó ña miian xjnkoo ña ká'an tuti ij Ndios sa'í, dá chj kaáan di'a: “Nj ndee ñaa ná iin taa kómi kuachi.” Ta dión koo, chj ndidaa ña ká'an tuti ij Ndios sa'á ña kían ndo'í, kánian xjnkooan —kaá na.

³⁸ Dá nj kaa ra xí'ín ná:

—Sato'í, yó'ó íó uú espada.

Dá nj kaa na xí'ín rá:

—Sa íó va'a va.

Di'a nj kuu tá nj ka'an Jesús xí'ín Ndios iin noo nani Getsemani

³⁹ Dá nj keta Jesús kua'an na yuku nani Olivos táto'on kjo'ó sá kée na dao ka kuu ñoó. Dá nj kee ta xionoo xí'ín ná tákuei ñaa rá kua'an ra. ⁴⁰ Dá tá nj saa na ñoó, dá nj kaa na xí'ín rá:

—Ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kini kexixian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

⁴¹ Dá nj kana xoo na kua'an na táto'on kjo'ó xíká dáyaá yo iin yuu. Dá ñoó nj sa kuin xiti ná, ta nj kasá'á ná ká'an na xí'ín Ndios, ⁴² ta kaá na:

—Tá'a ló'ó, tá kóni ní, dijá ní yu'u noo ndutá ova, ña kúu ña ndó'ó níóí. Tído ná dá'a ni kakuuan táto'on kjo'ó kóni yu'u. Ná kakuuan táto'on kóni mií ní.

⁴³ Dá nj kasá'á iin ángel nj kii chí induú, ta nj xi'ó na ndéé noo Jesús. ⁴⁴ Ta sa'á ña nda'í kúu ini na, sa'á ñoó nj ndundeé cháá ka ini na nj ka'an na xí'ín Ndios. Ta teen ná kúu táto'on yúyó ná'ano nij, ta kuéi rá nda no'ó'ó. ⁴⁵ Tá nj nakuin ndichi na nj ndi'í nj ka'an na xí'ín Ndios, dá nj kee na kua'an na noo ndéi tá xionoo xí'ín ná ñoó. Tá nj saa na, kúu sa kidi va ra ndéi ra, chj nj kuitá vá rá nj kee ña kúnda'í ini ra. ⁴⁶ Dá nj kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kidi ndo? Ndakuei kii ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná o kándeé ña kini kexixian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

Di'a nj kuu tá nj kasá'á Judas xí'ín kua'á taa tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noo tá né'e choon

⁴⁷ Ká'an ij vá Jesús iin na, kúu sa nj kasá'á va iin tu'u ñayuu. Ta Judas, tá'an ra kúu kuendá ndin uxj uú taa xionoo xí'ín Jesús, kúu ra xionoo vei noo ñayuu kuá'a ñoó. Dá nj natuu yati ra noo iin Jesús, dá nj chitó rá noo ná. ⁴⁸ Dá nj kaa Jesús xí'ín rá:

—Judas, ¿á xí'ín ña chitó yo'ó noo yu'u, á dión kéeón, dá naki'ón na nj nduu taa ñayuu yó'ó noo ndá'a taa xini u'u ñaa?

⁴⁹ Tá nj xini taa xionoo xí'ín ná ña nj kasá'á taa ñoó tiin ñaa rá, dá nj kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á kóni ní ña naá ndu xí'ín rá xí'ín espada?

⁵⁰ Ta iin taa xionoo xí'ín ná ñoó nj darkue'e iin ta kéchóon noo tá dutj kúu noo, chj nj sa'anda ra do'ó xoo kuá'a ra. ⁵¹ Dá nj kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa nj kuu va. Ná dá'a ni kee ndó dión.

Dá nj tiin na do'ó ra, ta kúu nj nduva'a naan. ⁵² Dá nj kaa na xí'ín tá dutj sakuá'a, xí'ín tá sa'anda choon noo ra ndaa yé'é ño'ó, xí'ín tá sá'ano nj kasá'á tiin ñaa ñoó:

—¿Á tá kuí'íná vá kée ndó yu'u kúuí, sa'á ñoó vei ndó xí'ín espada xí'ín yito tiin ndó yu'u? ⁵³ Ta ndidaa kuu vá nj sa kái xí'ín ndó yé'é ño'ó ká'ano, ta ko ní tiin ndó yu'u. Tído hora yó'ó nj ni'í ndo kee ndó dión xí'ín, dá chj hora yó'ó kúu hora dándaki ña u'u —kaá na.

Di'a nj kuu tá nj ndatá Pedro sa'a Jesús onj ta'ándá

54 Dá nì tiin ra Jesús ndáka ra kua'an rā chí ve'e t̄a dutì kúú noó. Ta xíká xíká tákaa ñáá Pedro kua'an rā. 55 Dá nì naka'on t̄a ñoo ñó'ó yé'é ve'e ñoo. Ta nì kaó noo ra ndéi ra nádaa rá. Ta ñoo ta'ani nì s̄a k̄oo Pedro tein t̄a ñoo. 56 Ta kúú nì xini iin ñá'a kéchóon noó t̄a dutì ñá ñoo ío Pedro nádaa rá, dá nì s̄a nde'é va'a ñaáán, dá nì kaaan:

—Xionoo ta'ani t̄a yó'o xí'ín t̄a káa.

57 Tído nì ndata vá rá, ta kaá rā xí'án:

—Kóó, didi, k̄o ná'á ta'on yu'u t̄a káa.

58 Ta kúú tóó vá, ta kúú tuku va nì xini ñáá iin k̄a t̄a. Dá nì kaa rā xí'ín rá:

—Yó'ó ta'ani kúú kuendá t̄a káa, ¿daá k̄oo?

Dá nì kaa Pedro:

—Kóó, dito, k̄o t̄a'ón ñáá kúú yu'u.

59 Tá nì ya'a t̄a'ón iin hora, dá nì kaa iin k̄a t̄a:

—Miián ndaa kuiti xionoo t̄a yó'o xí'ín t̄a káa, dá chí t̄a kuendá Galilea ta'ani kúú rá.

60 Dá nì kaa tuku Pedro:

—Kóó, dito. Xini nda sa'a ká'an ní.

Kúú ká'an jí vá rá iin ra, kúú nì kana va chéli. 61 Dá nì nandió k̄oo sato'o yo Jesús nì s̄a nde'é ná noó rá. Ta kúú nì ndusáa va ini rā t̄a'ón nì ka'an sato'o yo xí'ín rá, chí ñá yó'o k̄ian nì ka'an na: “Tá k̄o ñá'a kana chéli, ta kúú s̄a ndata yó'ó onì ta'ándá sa'a yú'u.” 62 Dá nì keta ra sata vé'e, ta kúú nda'í nda'ó nì nde'i'í rā.

Dì'a nì kuu tá nì kani ra Jesús, ta nì kediki ndaa ñáá rá

63 Ta rā ndita ndaa Jesús, roón kúú rā nì kediki ndaa ñáá, ta nì kani ñáá rá.

64 Ta nì sadi rā iin dá'ón noó ná, dá nì kani ra noó ná. Dá nì ndato'ón ñáá rá, ta kaá rā:

—Nakoni ini, ná nde'á ndá yoo kúú rā nì kani ñáá.

65 Ta kúú kua'á k̄a ví ñá'a nì ka'an rā nì kediki ñáá rá.

Dì'a nì kuu tá nì s̄a ìn Jesús noó t̄a dutì kúú noó

66 Tá nì t̄u noo, dá nì nataka ndidaá t̄a sá'ano ñoo, xí'ín t̄a dutì sakua'a, xí'ín t̄a dána'a ley. Dá nì sa'anda rā choon ñá ná kandaka ra Jesús saá rā noo ndéi ra né'e ra choon. Dá tá nì saá na, dá nì kaa rā xí'ín ná:

67 —¿Á miián ndaa mii ní kúú Cristo, na dáka'ki ñáá? Ka'an ní xí'ín ndu'u.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ka'an yu'u xí'ín ní, ta o kándia ta'on ní. 68 Tá ná ndato'ín mii ní, ta o nandió né'e ta'on ní ñá ndato'ón ñáá yu'u, ta ní o dáyaá ta'on ní yu'u. 69 Tído kana'á ní ñá nda kuu víti ná k̄oo na nì nduu t̄a ñayúú yó'o xoo kuá'a Ndios noó ío na dándáki na.

70 Dá nì kaa ndidaá t̄a ñoo xí'ín ná:

—¿Á mii ní kúú de'e Ndios, tá daá?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá'ón k̄i'ó ká'an ní, k̄i'ó dión kián.

71 Dá nì kaa rā:

—¿Ndá choon kuu k̄a yo cháá k̄a t̄a ka'an kuachi sa'a rá? Chí s̄a nì seídó'ó va mii yó ñá nì ya'a ra noó to'ón nì ka'an rā —kaá rā.

23

Dì'a nì kuu tá nì s̄a ìn Jesús noó t̄a nani Pilato

1 Dá nì ndakuei ndi'i ra ndáka ra Jesús kua'an rā noó Pilato. Tá nì saá rā, 2 dá nì kasá'á rá dátaì kuachi ra Jesús, ta kaá rā:

—Ni natiin ndu'u taa yó'o xionoo ra danda'í ra na ñoo ndu. Ta ko kóni ra ña chíya'i ndu sa'a ñó'o ndú noo rey César, ta kaá ra ña mií rá kúú Cristo, na dáka'ki ñaá, chi kaá ra ña kúú rá rey noo na ñoo ndu.

³ Dá ni ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúú rey noo na Israel?

Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ta dión kaá mií ní.

⁴ Dá ni kaa Pilato xí'in ta duti saku'a'a, xí'in dao ka ñayuu tákuei kua'an ñoo:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko nani'i yu'u.

⁵ Tído ndúndeé ñayuu ñoo ká'an kuachi na sa'a Jesús:

—Taa yó'o kúú ra xionoo dána'a tá'an na ñoo ndu xí'in ña dána'a ra iin ní kúú kuendá Judea yó'o. Chi ni kasá'a rá dána'a ra kuendá Galilea, ta ni kasandaá ra nda ñoo yó'o viti.

Di'a ni kuu ta ní sa' in Jesús noo Herodes

⁶ Tá ni seido'o Pilato ña ni ka'an na sa'a kuendá Galilea, dá ni ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Á taa Galilea kúú taa yó'o?

⁷ Tá ni kandaá ini ra ña nákaa na tixi ndá'a Herodes, ta né'e choon chi kuendá Galilea, dá ni tanda'a ñaá rá kua'an na noo Herodes, chi tein kuú dáá ñoo nákaa ra ñoo Jerusalén.

⁸ Tá ni xini Herodes Jesús, kúú ni kadii nda'o ini ra, chi sa ió kuú vá kátoó ra koni ñaá rá. Chi kua'a ndava'o ña'a seido'o ra ká'an na sa'a Jesús, ta ndáti ra koni xí'in noo rá kee na iin ña'a ndato. ⁹ Kua'a nda'o ña'a ni ndato'ón ñaá Herodes, tído ni iin ña'a ko ní ká'an na. ¹⁰ Ta ndíta ta duti saku'a'a xí'in ta dána'a ley ndúndeé rá ká'an kuachi ra sa'a Jesús. ¹¹ Dá ni kasá'a Herodes xí'in ndidaá soldado ra kénóo ñaá rá, ta ni kediki ndaa ñaá rá. Kúú ni daku'i'ino ñaá rá xí'in dá'on táyí káa ndíxi mií rá. Ta dión káa na ni tanda'a tuku ñaá rá kua'an na noo Pilato. ¹² Ta mií tein kuú dáá ñoo ni naki'in tá'an va'a Herodes xí'in Pilato, chi sa xini u'u tá'an va ra tá sata.

Di'a ni kuu, dá ni sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹³ Dá ni kana Pilato ta duti saku'a'a, xí'in ta né'e choon noo na Israel, xí'in mií na ñoo ñoo, ¹⁴ dá ni kaa ra xí'in ná:

—Ndáka ndó taa yó'o ni kasáa ndo noo yú'u. Ta ká'an ndo ña xionoo ra dána'a tá'an ra ñoo ndo xí'in ña dána'a ra. Tído ni ndato'ón va'i ra noo mií ndó, ta ni iin ta'on kuachi ká'an ndo sa'a taa yó'o ko ní kasandaá kakuu ña ndaa. ¹⁵ Ta ni Herodes ko ní nani'i kuachi ra, sa'a ñoo ni tanda'a tuku ñaá rá ni kasáa ra noo yú'u. Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi, ña kían kánian kuu ra, ko ní ya'a ra kee ra. ¹⁶ Sa'a ñoo, tá ni ndi'i ni dandó'i nió rá, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

¹⁷ Ta tein iin iin víko ñoo kánian dáyaá Pilato iin taa nákaa ve'e kaa. ¹⁸ Sa'a ñoo ni kasá'a káyu'u ndidaá ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Koo, ka'áni ní taa xaan, ta dáyaá ní Barrabás!

¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra nákaa ve'e kaa sa'a ña ni ndakono ra naá ra xí'in ta romano dándaki ñoo ñoo, xí'in sa'a ña kúú rá iin taa sa'áni ndii.

²⁰ Dá ni ka'an tuku Pilato xí'in ñayuu ñoo, chi kóni ra dáyaá ra Jesús. ²¹ Tído ni nandió kuéi tuku na ni kayu'u ná:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz, chirkaa ní ra ndika cruz!

²² Ta ni nandió koo Pilato ni ka'an ra ta'ándá kúú oni xí'in ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa kuächi ni kee taa yó'o? Ta ni iin tó'on ta'on kuächi ra ko nani'i yu'u sa'a ná ña kánian kuu ra. Sa'a ñoo ko'in dándó'i níó rá, dá tá ni ndi'i, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

²³ Tído ni kas'á ndúndeé ka ví ñayuu ñoo káyu'ú ná ña ná karkaa kí Jesús ndíka cruz. Tído sa'a ná ndúndeé ñayuu ñoo káyu'ú ná, sa'a ñoo ni xino ini Pilato kee ra ña kóni na. ²⁴ Dá ni sa'anda ra choon táto'on kí'o ni xika ñayuu ñoo koo. ²⁵ Kúu ni dayáa ra Barrabás, tá'an ra ni chikáa ra ve'e kaa sa'a ná naá ra xí'in ta romano, xí'in sa'a ná sa'áni ra ndji, táto'on kí'o ni xika mií ñayuu ñoo. Dá ni nakí'o ra Jesús ndo'o na táto'on kí'o kóni mií ñayuu ñoo.

Dí'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndíka cruz

²⁶ Ta noo ndáka ra Jesús kua'an ra, ñoo ni tiin ra iin taa nani Simón, ta kuendá Cirene. Ta yó'o kúu ra kondii ni sa'an ra yúku. Dá ni chinóo ra cruz Jesús dokó taa yó'o, dá ni kee ra kádokó ra cruz ñoo tákaa ra kua'an ra sata Jesús. ²⁷ Ta kua'a nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an xí'in dao ka na ñá'a, ta nda'i sáki na, ta nda'i kúu ini na sa'a Jesús kua'an na. ²⁸ Dá ni nandió koo Jesús ni sa nde'é ná noo na ñá'a yó'o. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Na ñá'a ñoo Jerusalén, o sa kuáki ndó sa'a yú'u. Dí'a kuaki ndó sa'a mií ndó xí'in sa'a de'e ndó, ²⁹ dá chi kasandaá kuu kaa ñayuu dí'a: “Ndiká'an ví na ko kuú kandeí de'e, ta ndiká'an ví dókó, ña ko ní sá ñó'o taleé, ta ndiká'an ví ndódo, ña ko ní dákuá'ano taleé.” ³⁰ Ta tein kuú dáá ñoo kaa na xí'in yúku: “Ná kuei ndó satá ndu'u.” Ta kaa na xí'in ko'ondo: “Dánduxi ndó ndu'u.” ³¹ Dá chi tá kí'o dí'a kée na xí'in yíto kuí, xini ndi kían kee na xí'in yíto ichi —kaá na.

³² Ta ndáka ta'ani ra uu taa kini kua'an ra xí'in Jesús, dá ka'áni ta'ani ñaa rá. ³³ Dá tá ni sa'a ra iin xían noo nani Calavera, dá ni chirkuéi ñaa rá ndíka cruz. Ta iin taa kini ñoo tárkaa iin cruz xoo kuá'a Jesús, ta iin ka ra tárkaa iin cruz xoo íti na. ³⁴ Dá ni kaa Jesús:

—Tatá, ká'ano koo ini ní sa'a ñayuu yó'o, dá chi ko ná'a ta'on na ndi kían kée na.

Ta ni sadiki ra suerte xí'in dá'on ná, ná kande'á ndá yoo kandeé ni'i iin rá iian.

³⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoo ndíta ndé'é, ta nda tã né'e choon ndíta kédiki ndaa ra Jesús, ta kaá ra:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, sa'a ñoo ná dakáki ra mií rá tá miían ndaa kúu rá Cristo, na ni kaxi Ndios kasaa dakáki ñaa.

³⁶ Ta nda soldado ñoo ni kediki ndaa ta'ani ñaa, chi ni natuu yati ra ni dakó'on ra vino ía yú'u ná, ³⁷ dá ni kaa ra xí'in ná:

—Tá miían ndaa rey noo na Israel kúu yó'o, dakáki miíon viti, ná nde'á.

³⁸ Ta ndá'a iin tabla diní cruz noo tárkaa Jesús, ta tándaa letra ká'an yú'u griego xí'in yú'u latín, xí'in yú'u hebreo, ta kaáan dí'a: “Taa yó'o kúu rey noo na Israel.”

³⁹ Ta iin taa kini tákaa iin ka cruz ñoo, ni kas'á kána'a ra xí'in ná, ta kaá ra:

—Tá ndaa ndisa Cristo kúu yó'o, dakáki miíon, ta dakáki ta'ánon ndu'u.

⁴⁰ Tído taa tákaa iin ka cruz ñoo ni danáni ra iin ka taa kini ñoo, ta kaá ra xí'in rá:

—¿Á ni lú'u ví ko yu'ú yó'o Ndios, va'ará sa tákaaón ndó'o nani níoon?

⁴¹ Miían ndaa kuiti tárkuéi yó ndó'o níó yo sa'a kuächi ni kee yó, chi kí'o dión kánian ndo'o yó. Tído na yó'o, ni iin tó'on ta'on ñá'a kini ko ní ya'a na kee na.

⁴² Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Ndiko'on ini ní yu'u tá ná kasaa ní dándáki ní ñayuu yó'o.

⁴³ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Miiḡan ndaaḡ kuiti ná ka'in xí'ón ñaḡ mií kuḡ víti koo yo'ó xí'in yu'u noḡ ndato téi náye'e ndaa —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

⁴⁴ Tá ni kasandaá kaḡuu, dá ni naḡuiḡn naá iin ní kúú ñayúú ndaḡ ka onḡ sa'ini. ⁴⁵ Ta ni nda'ó ndindii, ta ni ndataḡ dao dá'on tárkaa ndadí ini ve'e ño'ó ká'ano. ⁴⁶ Ta kúú ni'i nda'ó ni kaḡyu'ú Jesús, ta kaá na:

—Tatá Ndios, noḡ ndá'a mií ní náki'oi espíritu.

Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni xi'i na. ⁴⁷ Tá ni xini ta dándáki soldado ñaḡ ni ndo'ó na dión, dá ni xi'ó ra ñaḡñó'ó noḡ Ndios, chi kaá ra:

—Miiḡan ndaaḡ ndisa iin taḡ ndaaḡ ni saḡ kuu na yo'ó.

⁴⁸ Ta ndidaá ñayuu kuá'a ni saḡ ndita ni saḡ nde'e ñaḡ ni ndo'ó Jesús, ni nandió kuéi na kua'an nó'ó ná, ta kani ndá'a ná yu'ú ndíká ná kua'an na sa'a ñaḡ nda'í kúu iin na. ⁴⁹ Ta ndidaá na ni saḡ ne'e tá'an va'a xí'in Jesús, xí'in na ñá'a tákuei ñaá vei ndaḡ kuendá Galilea, noḡn kúú na ndita xiká ná nde'e ná ndidaá ñaḡ ni kuu.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

⁵⁰ Ta ñoo ñoo ió iin taḡ nani José, ta kúú rá taḡ ñoo Arimatea, tá'an ñaḡ nákaḡ chí kuendá Judea. Ta né'e ra choon noḡ na Israel, ta kúú rá iin taḡ va'a, iin taḡ ndaaḡ. ⁵¹ Ta ndáti ta'ani ra kasaaḡ Ndios dándáki na ñayúú yo'ó xí'in ndée. Ta ko ní náta'an ta'on ini ra ñaḡ ni kee dao kaḡ taḡ né'e choon ñoo xí'in Jesús. ⁵² Taḡ yo'ó kúú ra ni sa'an ni ndakaḡ yiki koḡno Jesús noḡ Pilato. ⁵³ Dá ni sa'an ra ni dan'óo raan ndíka cruz. Dá ni chítuu ñaá rá xí'in iin dá'on ká'ano. Ta né'e ñaá rá ni sa'an ra ni chikáa ra iin iin yáḡ ni kava'a ndíka iin káḡ, noḡ ko ñá'a kakaḡ ni iin tó'ón ndii. ⁵⁴ Ta mií kuḡ dáá ñoo kúú kuḡ kénduu na Israel ña'a keí ná, chi saḡ kua'an kasandaá vá kuḡ nani'i ndée ná.

⁵⁵ Ta na ñá'a ni kii xí'in Jesús ndaḡ Galilea, noḡn kúú na tárkuei ni sa'an na ndaḡ yáḡ noḡ ni nduxi Jesús, sa'a ñoo ni xini na ndeí kián, ta ni xini na noḡ ni chínóo ra yiki koḡno Jesús. ⁵⁶ Dá ni nandió kuéi na kua'an na kénduu na kirá támi sa'an xí'in ña'a dákuichi na ñiḡ Jesús. Tído ni nani'i ndée ná tein kuḡ kánian nani'i ndée ná, chi ki'ó dión sa'ándá ley choon.

24

Di'a ni kuu tá ni nqtaki Jesús

¹ Na'a va'a kuḡ mií noḡ kásá'a sa'a semana, dá ni kee tuku na ñá'a yo'ó kua'an na yáḡ noḡ ni nduxi Jesús, ta né'e na ndirá támi sa'an, kirá ni kénduu na, ta kua'an ta'ani dao kaḡ na ñá'a xí'in ná. ² Tá ni saaḡ na, kúú saḡ ni kuxoo vaḡ yuu ndadí yu'ú yáḡ ñoo. ³ Dá tá ni ku'u na iniḡan, ko ní nani'i ná yiki koḡno sato'ó yoḡ Jesús. ⁴ Ta nákani nda'ó ini na sa'a ñaḡ koḡ kaḡ yiki koḡno na kánóo. Kúú iin kuití vá ni saḡ kuḡta uḡ taḡ ndixi dá'on náye'e ndaaḡ diḡn ná. ⁵ Kúú ni yu'ú nda'ó na, sa'a ñoo ni daxínoḡ na taan na ndaḡ noḡñó'ó. Dá ni kaa taḡ ñoo xí'in ná:

—¿Ndiva'a nándukú ndó iin na takí tein na kúú ndii? ⁶ Ko ta'ón na nákaḡ yo'ó. Di'a ni nqtaki va na. Ndusaaḡ ini ndoḡ táto'on ni ka'an na xí'in ndó tá ni saḡ káa na xí'in ndó chí Galilea di'a. ⁷ Chi ni kaa na xí'in ndó ñaḡ miḡan kánian ndo'ó nani na ni nduu taḡ ñayúú yo'ó, chi náki'ó ñaá iin taḡ noḡ ndá'a taḡ kómí kuachi, ta chirkaa ñaá rá ndíka cruz, ta natakí na tixi kuḡ óni —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni ndisáa ini na ñá'a ñoo to'on ni ka'an Jesús xí'in ná. ⁹ Dá tá ni nandió kuéi na ni ndisáa na ni sa'an na yáḡ ñoo, dá ni kasá'a ná kásto'on na sa'a ndidaá ñaḡ va'a yo'ó xí'in ndin uxḡ iin taḡ xionoo xí'in Jesús xí'in dao kaḡ ñayuu

ndéi xí'ín rá ñoo. ¹⁰ María Magdalena xí'ín Juana, xí'ín naná Jacobo xí'ín dao ká nā ñá'a, noón kúu nā nī nakani ñā yó'o xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús. ¹¹ Tído nī ká'án rá ñā to'ón nī ndaki ini mií vá ná kíán, sa'á ñoo kō ní kándisa ta'on ñáá rá.

¹² Tído nī ndakuiñ ndichi Pedro, dá nī kankono ra kua'an ra yáí noó nī nduxi Jesús. Tá nī saa ra ñoo, dá nī chirnee noo rá nī sa nde'é rá iniñ. Dá nī xini ra sava'a dá'on nī sa tuú yiki koño Jesús vá kánoo. Dá nī nandio koo ra kua'an nó'o rá, ta naá ini ra sa'á ñā nī kuu kua'an ra.

Dí'a nī kuu tá nī na'a noo Jesús noo uu taa kua'an íchi ñoo naní Emaús

¹³ Ta mií kuu dáá ñoo ta'ani xika uu taa xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin ñoo naní Emaús. Ta nákaaḡn táto'on uxī iin kilómetro noo ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta ndátó'ón rá kua'an ra íchi ñoo sa'a ndidaá ñā nī kuu. ¹⁵ Ta tein ndátó'ón rá dión kua'an ra, dá nī natuu yati Jesús, dá nī nakí'ín tá'an na xika dáó ná kua'an nā xí'ín rá. ¹⁶ Tído ió iin ñā'a sadí noo rá, sa'á ñoo kō nákoní ñáá rá. ¹⁷ Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—¿Ndí kíán ndátó'ón téi ndo kua'an ndo? Ta, ¿ndiva'a nda'í téi kúu ini ndo?

¹⁸ Dá nī kaa iin taa, tá'an ra naní Cleofas, xí'ín ná:

—¿Á sava'a iin to'ón mií ní kúu tá tukú ió ñoo Jerusalén kō ñá'a kandaḡ ini ñā nī kuu ñoo ñoo tein kuu yó'o?

¹⁹ Dá nī kaa nā:

—¿Ndí kíán nī kuu?

Dá nī kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Ndátó'ón ndú sa'a iin taa naní Jesús, nā ñoo Nazaret. Ta nī sa kuu na iin profeta. Ta sa kee na ñā'a ná'ano, ta to'on ndáya'i sa ká'an nā noo Ndios xí'ín noo ndidaá nā ñoo ndu. ²⁰ Tído taa duti sakua'a, xí'ín taa ne'e choon ñoo ndu kúu ra nī nakí'o ñáá rá noo ndá'a taa romano. Ta roón nī chirkaa ñáá ndjka cruz. ²¹ Tído nī ká'án ndu'u ñā nī kasáa nā taó xoo nā nā ñoo ndu tixi nda'á taa dándaki ñáá, ní kúu. Ta kuu viti xino onj kuu ñā nī kuu dión. ²² Ta iin ká ñā'a nī kedaá xí'ín ndú nī naá ini ndu, chí tá kō ñá'a tuu na'a viti nī sa'an dao nā ñá'a kúu kuendá ndu'u yáí noo nī nduxi na, ²³ ta koo ká yiki koño nā ní nání'í nā ñá'a ñoo. Dá tá nī ndusáa nā, dá nī kaa nā ñā nī na'a noo dao ángel noo ná, ta noón kúu nā nī kaa xí'ín ná ñā nī nataki va Jesús. ²⁴ Dá nī sa'an ta'ani dao taa kúu kuendá ndu'u nī sa nde'é rá ini yáí ñoo. Tído táto'on káá rá ió ñā nī nakani nā ñá'a ñoo, kí'o dión ta'ani nī xini ra. Tído kō ní xini ta'on ra mií Jesús.

²⁵ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—¡Nandeé ká víñ xíxi ndo'o, ta nandeé ká víñ káxí níó ndo, sa'á ñoo kueé nda'o kándisa ndó ndidaá ñā nī taa profeta! ²⁶ ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā kí'o dión kánian ndo'o naní níó Cristo, nā dákaki ñáá, dá ndu'u na noo ndato náye'e ndaa? —kaá nā.

²⁷ Dá nī kasá'á nákaní na xí'ín rá sa'a ndidaá ñā nī taa Moisés, xí'ín ñā nī taa ndidaá ká profeta. Ta kí'o dión nī daná'a nā noo rá ñā ká'an tuti ij Ndios sa'a ndidaá ñā kánian ndo'o na.

²⁸ Dá tá nī kuyati na ñoo lo'o noo kua'an taa ñoo, dá nī kee Jesús ñā yá'a na kua'an nā cháá ká chí noo. ²⁹ Dá nī kendúsá ra xí'ín ná ñā ná katuu too na koo na xí'ín rá, chí kaá ra:

—Katuu too ní koo ní xí'ín ndu'u, chí sa nī ini va, ta sa kua'an kuaa vá —kaá ra.

Dá nī ku'u na ve'e ra, ta nī sa tuu too na nī sa io nā xí'ín rá.

³⁰ Dá tá nī sa io nā mesa xí'ín taa ñoo, dá nī tiin na pan. Dá nī nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. Dá nī tei ñé'e nañ. Dá nī xí'o nañ noo rá. ³¹ Dá ví

n̄i nono noo rá, dá n̄i nakoni r̄a ñ̄a Jesús kúu ná. Ta kúu n̄i ndañó'ó ní'ini va na noo rá. ³² Dá n̄i kasá'á t̄a ñoo ndátó'ón tá'an mií rá:

—Miíñ ndaā kuiti kíán ñ̄a luu kandá n̄io ȳo tein ká'an n̄a xí'á v̄ei íchi ñoo, ta xíán n̄i nakani na xí'á sa'a ndi kóni ká'an tuti ij̄ Ndios.

³³ Ta kúu n̄i ndakuei ra mií hora daá ñoo. Dá n̄i kee ra nandió kuéi ra kua'an r̄a ñoo Jerusalén. Tá n̄i sāa r̄a, kúu n̄i naní'ij̄ rá noo ndéi túti ndin ux̄i iin t̄a xionoo xí'in Jesús, ta ndéi ta'ani dao k̄a ñayuu xí'in rá. ³⁴ Kúu n̄i kaa ñayuu ñoo xí'in rá:

—Miíñ ndaā kuiti kíán ñ̄a n̄i n̄ataki sato'o ȳo Jesús, chí n̄i na'a noo ná noo Simón Pedro.

³⁵ Dá n̄i kasá'á ta'ani ndi nduú t̄a yó'o nákan ra xí'in ná ñ̄a n̄i ndo'o ra íchi ñoo. Ta n̄i nakani ta'ani ra ñ̄a k̄o ní nákon ta'on ra Jesús ndā n̄i tei ñé'e na pan, ndā daá n̄i nakoni ñaā rá, kaá r̄a.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo t̄a sā xionoo xí'in ná

³⁶ Ta xíán nani ndíta t̄a yó'o ká'an r̄a sa'á ñ̄a n̄i xini r̄a, ta kúu iin kuiti vá, kúu n̄i sā kuín Jesús me'í noo ndéi na ñoo. Dá n̄i kaa n̄a:

—Va'a ná koo ini ndo.

³⁷ Ta kúu n̄i yu'u ndā'o ñayuu ñoo, chí n̄i ka'an ná ñ̄a iin n̄io vá kíán. ³⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—¿Ndiva'a yu'u ndo? ¿Ndiva'a nákan kuách̄i ini ndo? ³⁹ Kande'é ndó ndá'í, ta kande'é ndó sa'í, chí mií vá yu'u kúu. Dáko'on ndá'a ndo yu'u, ta kande'é va'a ndó yu'u, chí iin n̄io k̄o kómí ta'an vaan lásá ini k̄oño. Tído ndé'é ndó yu'u ñ̄a ío va lásá xí'in k̄oñoi —kaá n̄a.

⁴⁰ Tá n̄i ndi'í n̄i ka'an na díón, dá n̄i daná'a n̄a ndá'a ná xí'in sa'a ná noo na ndéi ñoo. ⁴¹ Tído sa'á ñ̄a kádij̄ téi ini ñayuu ñoo, sa'á ñoo k̄o kuú ta'on kandía na. Ta sa'á ñ̄a naá ini n̄a xini n̄a, sa'á ñoo n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—¿Á k̄oó lú'u ñ̄a'a né'e va'a ndó kaxí'?

⁴² Dá n̄i x̄i'o ñayuu ñoo iin tá'í t̄iyaká n̄i kado noo ná xí'in iin da'andā ndudí.

⁴³ Dá n̄i tiin nañ, ta kúu n̄i seí náñ noo ndidaá ñayuu ñoo. ⁴⁴ Dá n̄i kaa n̄a:

—Sa n̄i kast̄o'on vai tá n̄i sā xionoo xí'in ndó ñ̄a miíñ kánian x̄ink̄oo ndidaá kúu ñ̄a n̄i taa Moisés, xí'in ndidaá to'on n̄i ka'an profeta, xí'in ndidaá ñ̄a ká'an tuti Salmo sa'í.

⁴⁵ Dá n̄i sonó Jesús ñ̄axintóni ná, dá ná kandāa ini na ñ̄a ká'an tuti ij̄ Ndios.

⁴⁶ Dá n̄i kaa n̄a xí'in ñayuu ñoo:

—Ká'an tuti ij̄ Ndios ñ̄a miíñ ndúsā ndo'o nani n̄io Cristo, n̄a dáka'ki ñaa, dá kuu ná, dá natak na t̄ixi kuú óni tein n̄a kúu ndij̄. ⁴⁷ Ta ká'an ta'anian ñ̄a dána'a ñayuu noo na ndéi iin ní kúu ñayuu sa'a Cristo, dá kíán, tá ná nandikó ini n̄a sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Ta dinñó'ó k̄a kasá'á ná dána'a n̄a noo na ndéi ñoo Jerusalén. ⁴⁸ Ta ndó'ó kakuu n̄a ko'on kanoo k̄i'o kuendá sa'a ndidaá ñ̄a yó'o. ⁴⁹ Ta kana'á ndó viti ñ̄a ko'in tanda'í n̄a n̄i kaa tatáij̄ k̄i'o na koo xí'in ndó. Tído kand̄oo ndó ñoo Jerusalén yó'o, ta kandi ndó ndā ná natiin ndó ndé̄e tanda'á Ndios kii ndā induú.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁵⁰ Dá n̄i taó xoo ñaa Jesús ndáka na kua'an n̄a yati ñoo nani Betania. Tá n̄i sāa na ñoo, dá n̄i ndane'e na ndá'a ná. Dá n̄i xik̄a na ñ̄a maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo. ⁵¹ Ta tein xik̄a na ñ̄a yó'o noo Ndios, dá n̄i k̄exoo na noo ñayuu ñoo k̄onana na kua'an nó'o ná induú. ⁵² Dá tá n̄i ndi'í n̄i sā ndañó'o ñaa ñayuu ñoo, dá n̄i kee na nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén xí'an kádij̄ nda'o ini

na. ⁵³ Ta daá ndéi va na yé'é ño'o ká'ano ndáño'o na Ndios, ta kéká'ano ñaá ná. Díón ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Juan, ña ká'an sa'a Jesús

Nì nduu na kúu to'on iin ñayuu

¹ Sa daá ío va na kúu to'on, dá nì kasa'á sa'a ñayuu, ta na kúu to'on yó'o sa daá ío va na xí'in Ndios, ta sa daá kúu vá ná Ndios. ² Ta ndá mií sa'a, sa daá ío va na yó'o xí'in Ndios. ³ Ta xí'in ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ndidaá tá'an ña'a. Chì tá kò ná, ta kúu nì iin tó'on ta'on ña'a ío ñayuu yó'o o koo, ní kúu. ⁴ Ta mií ná kedaá xí'in ndidaá tá'an ña'a, dá takían, ta noón kúu na dátoon ñaxintóni ñayuu. ⁵ Ta noón kúu na dátoon noo iin naá, ta va'ará iin naá nda'o, ko kándéé ta'an vaan xí'in ná.

⁶ Ta mií Ndios nì tanda'á iin taa naní Juan nì kii na, ⁷ ña kí'o na kuendá sa'a mií na dátoon noo ñayuu, dá ná kandisa ñaá ndidaá ñayuu kee Juan. ⁸ Tído o dúu mií Juan kúu na dátoon noo ñayuu, sava'a iin na ña kí'o kuendá sa'a vá ná kúu Juan.

⁹ Ta na miían ndaa kuiti dátoon noo ñayuu kúu na nì kii ñayuu yó'o. ¹⁰ Nì sa io na ñayuu yó'o, ta va'ará xí'in ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ñayuu yó'o, tído kò ní nákonì ta'on ñaá na ndéi ñayuu yó'o ndá yoo kúu ná. ¹¹ Ta nì kii na nì sa io na tein na ñoo mií ná, tído kò ní natiin va'a ñaá ná. ¹² Tído ndi ndáa mií vá na nì natiin va'a ñaá, ta nì kandisa ñaá ná, noón kúu na nì nì'i ña kakuu na de'e Ndios nì kee na. ¹³ Ta kò kúu ná de'e Ndios sa'a ña nì kixi na tein nì iin taa, ta kò kúu ná de'e Ndios sa'a ña nì naki'in tá'an taa xí'in ñadi'i ra, ta kò kúu ná de'e Ndios sa'a ña káto ñayuu kande'i de'e na. Di'a kúu ná de'e Ndios, chì kí'o dión kóni mií Ndios.

¹⁴ Ta mií na kúu to'on yó'o nì nduu iin ñayuu, ta nì sa io na tein yó, ta nì xini xí'in noo ndu ña ká'ano nda'o choon kómí ná, ta choon kómí ná ná'a ña iin tó'on mií ná kúu de'e Ndios. Ta nì chiti ná xí'in ña kú'u inì na sa'a yo, ta nì chiti ta'ani na xí'in ña ndaa. ¹⁵ Ta nì xì'o Juan kuendá sa'a ná, chì di'a nì kaa na:

—Nì ka'in sa'a na yó'o tá nì ka'in xí'in ndó ña mií na vei satá yú'u kúu na ndáya'i cháá ka o dúu yu'u. Chì sa daá ío va na o dúu yu'u —kaá Juan.

¹⁶ Ta sa'a ña kómí ná choon ká'ano yó'o, sa'a ñoó ndidaá vá yó ní'i iin ña manì ká'ano cháá ka noo ña manì nì sa io mií noo. ¹⁷ Chì xí'in ndá'a Moisés nì kemáni Ndios ley na noo yo, tído noo Jesucristo nì natiin yó ña manì xí'in ña ndaa. ¹⁸ Nì iin tó'on ta'on ñayuu kò ní xini ndí kaa Ndios, tído iin tó'on diñi de'e na, na ío nduu xí'in tatá Ndios, noón kúu na nì kii nì na'a ñaá ná noo yo.

Di'a kua'an ña nì ka'an Juan, na dákodò ndúta ñayuu

¹⁹ Tá'an ña yó'o kúu kuendá nì xì'o Juan, chì tã Israel né'e choon ñoo Jerusalén nì tanda'á rá tã duti xí'in tã levita nì sa'an ra nì ndato'on rá Juan ndá yoo kúu ná, ta di'a nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúu mií ní?

²⁰ Dá nì ka'an ndaa Juan ndá yoo kúu ná. Ta ni ña'a ta'on kò ní chide'é na, di'a nì xì'o ndaa na kuendá, chì kaá na:

—Kò kúu ta'on yu'u na kúu Cristo, na dáka'ki ñaá.

²¹ Dá nì ndato'on tuku ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá daá? ¿Á profeta Elías kúu ní?

Dá nì kaa na:

—Kóó, kọ ɬá'ón ñáá kúú yu'ụ.

—¿Á mií ní kúú profeta, nà nị kaa Ndios tanda'á ná kasaḡ noḡ ndú'ụ? —kaá ra.

Dá nị kaa nà:

—Kóó, kọ ɬá'ón ñáá kúú yu'ụ.

²² Dá nị kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá dáá? Ka'ḡn ní xí'ín ndú, dá ni'ị ndú ndi koo kastò'on ndu xí'ín ra nị ɬanda'á ñáá vẹi ndu. ¿Ndi kaá ní sa'ḡ mií ní?

²³ Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Yu'ụ kúú nà káyú'ú noḡ kúú yukú íchí: “Konó ndó iin íchí ndaḡ noḡ nà kúú sato'o yo” —táto'on nị kaa profeta Isaías.

²⁴ Ta ɬa ñoo kúú rá nị ɬanda'á ɬa fariseo nị sa'ḡn ra, ²⁵ ta nị ndaḡ'ón rá Juan, ta kaá tuku ra xí'ín ná:

—¿Ndiva'a dákodọ ndúta ní ñayuu tá kọ kúú ní nà kúú Cristo, o profeta Elías o mií profeta nị kaa Ndios tanda'á ná kii, tá dáá?

²⁶ Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Yu'ụ kúú ra dákodọ ndúta ñayuu xí'ín ɬakuií va, tído tein mií ndó xionoo iin ka nà kọ ná'á ndó. ²⁷ Ta noḡn kúú nà vẹi sata yú'ụ, ta ndáya'i cháá ka nà o duú yu'ụ, sa'á ñoo ni yó'ọ ndisá ná kọ kánian ndaxí yu'ụ —kaá nà.

²⁸ Ndidaá ña yó'o nị kuu ñoo naní Betábara noḡ kúú iin ka xoo yuta Jordán noḡ sa xionoo Juan sa dákodọ ndúta ná ñayuu.

Jesús kúú léko nị kii noḡ mií Ndios

²⁹ Tá nị kasandaá iin ka kuu, dá nị xini Juan ña vẹi Jesús, dá nị kaa nà:

—Kande'é ndó, nà vẹi káa kúú léko mií Ndios, nà dítá kuachi kómí ñayuu noḡ Ndios. ³⁰ Ta nà káa kúú nà sa xí'o yu'ụ kuendá sa'ḡ noḡ iin rá iin ndó, dá chị nị kaají xí'ín ndó ña sata yú'ụ vẹi iin ka nà, ta ndáya'i cháá ka nà o duú yu'ụ, dá chị sa daá ió va na o duú yu'ụ. ³¹ Ta ni yu'ụ kọ ní sá na'á ndá yoo kúú ná, tído nị kasáají dákodọ ndútaí ñayuu, dá kana'á ñáa nà Israel —kaá nà.

³² Ta nị xí'o ta'aní Juan kuendá sa'á ña nị xini nà, ta kaá nà:

—Nị xini nị noo Espiritu ị Ndios nda induú káa, ta káa na táto'on kị'o káa iin paloma, dión káa na nị noo na nị sa io kuií nà xí'ín Jesús. ³³ Kọ ní sá na'á ta'on yu'ụ ndá yoo kúú ná, tído di'a nị kaa mií nà nị ɬanda'á yu'ụ vẹi dákodọ ndútaí ñayuu xí'ín ɬakuií: “Tá nị xingon nị noo Espiritu ị sata iin ɬa, ta nị kandoo na ió kuií nà xí'ín ná, noḡn kúú nà dákodọ ndúta ñayuu xí'ín Espiritu ị.” ³⁴ Ta ndidaá ña yó'o nị xini, sa'á ñoo xí'oi kuendá ña miíḡn ndaḡ kuiti nà káa kúú de'e Ndios —kaá nà.

Di'a nị kuu tá nị kasá'á kána Jesús ɬa kanoo xí'ín ná

³⁵ Iin ka kuu, dá nákaḡ Juan xí'ín uu ɬa xionoo xí'ín ná. ³⁶ Dá nị xini nà Jesús yá'a na kua'ḡn nà ñoo, dá nị kaa nà xí'ín ɬa ñoo:

—Kana'á ndó ña ɬa káa kúú léko mií Ndios.

³⁷ Tá nị seídó'o ndi nduú ɬa xionoo xí'ín Juan ña nị ka'ḡn nà sa'ḡ Jesús, dá nị kee ra tákuei ra Jesús kua'ḡn ra. ³⁸ Dá nị nandíó koo Jesús nị sa nde'e ná ɬa ñoo, chị nị xini nà ña tákuei ñáá rá vẹi ra. Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—¿Á ndá ña'a kóni ndọ?

Dá nị kaa ra xí'ín ná:

—Rabí, ¿ndeí kúú ve'e ní? —kaá ra. (Rabí kóni kaa maestro.)

³⁹ Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Nakí ndọ ná ko'ọ, dá koni ndọ —kaá nà.

Dá n̄i sa'an r̄a xí'ín ná, dá n̄i xini r̄a noo ío n̄a. Dá n̄i k̄and̄o ra n̄i s̄a ndei ra xí'ín ná s̄akuaá dáá ñóó, dá chí s̄a k̄a kom̄i s̄a'ini kián.

⁴⁰ Ta Andrés, t̄a kúú ñani Simón Pedro, nákaa tein ndi nduú t̄a n̄i seíd'ó ña n̄i ka'an Juan ñóó, ta n̄i sarkuei ra sata Jesús kua'an r̄a. ⁴¹ Dá n̄i kee Andrés kua'an r̄a. Dá tá n̄i ñani'í r̄a ñani r̄a Simón, dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—N̄i ñaki'in tá'an ndu xí'ín n̄a kúú Mesías —kaá r̄a. (T̄o'on yó'o kóni kaa Cristo, n̄a dák̄aki ñaá.)

⁴² Dá ndáka ñaá rá n̄i k̄asáa r̄a noo Jesús. Dá n̄i s̄a nde'e ñaá Jesús, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Yo'ó kúú Simón, de'e Jonás, tído viti nda Cefas kananón —kaá n̄a. (T̄o'on yó'o kóni kaa Pedro.)

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús Felipe xí'ín Natanael ña kanoo ra xí'ín ná

⁴³ Iin k̄a kuú ñóó, dá n̄i chíkaa ini Jesús ko'on n̄a chí kuendá Galilea di'a. Dá n̄i ñaki'in tá'an na xí'ín iin t̄a naní Felipe, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakí, kanooón xí'ín yu'u.

⁴⁴ Ta Betsaida kúú ñoo Felipe ñóó, ta ñoo ta'ani kúú ñoo Andrés xí'ín Pedro.

⁴⁵ Dá n̄i ñani'í tá'an Felipe xí'ín r̄a naní Natanael, dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—N̄i ñani'í ndu'u n̄a kasaá dák̄aki ñaá táto'on ká'an ley Moisés xí'ín ña n̄i t̄a profeta. Ta na yó'o naní Jesús, n̄a kúú de'e José, n̄a ñoo Nazaret.

⁴⁶ Dá n̄i kaa Natanael xí'ín Felipe:

—¿Á ndáa ña va'a kana ñoo Nazaret, ká'an yo'ó?

Dá n̄i kaa Felipe xí'ín rá:

—Nakí ná ko'o, dá konon.

⁴⁷ Dá tá n̄i xini Jesús ña n̄i kuyati t̄a naní Natanael ñoo ve'i ra, dá n̄i kaa n̄a:

—Kana'á ndó, yó'o ve'i iin r̄a mi'án ndaa kuiti kúú t̄a Israel, ta kúú rá iin t̄a ndaa.

⁴⁸ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—¿Ndi n̄i kee ní ná'á ní yu'u?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda rá ko ña'á ñaki'in tá'an Felipe xa'an xí'ón, nda daá vá n̄i xini'í i'ón sa'a iin taño'ó.

⁴⁹ Dá n̄i kaa Natanael ñoo xí'ín Jesús:

—Maestro, mi'án ndaa mií ní kúú de'e Ndios, ta mií ní kúú rey noo n̄a Israel.

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kándisón ña dión kián sa'á ña n̄i ka'in xí'ón ña n̄i xini'í i'ón sa'a iin taño'ó? Ña ná'ano cháá k̄a k̄i'an ko'on konon kee yu'u o duú ña n̄i xinon viti.

⁵¹ Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Mi'án ndaa ká'in xí'ón ña viti chí noo konon kanonó induú káa, ta konon noo ángel kii na noo n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o, ta konon nana na no'o n̄a induú.

2

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i s̄a io iin víko tánda'a ñoo Caná

¹ Dá tá n̄i ya'a on̄i kuú, dá n̄i s̄a io iin víko tánda'a ñoo Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nákaa naná Jesús. ² Ta n̄i kana ta'ani na Jesús ña k̄i'an ko'on n̄a víko ñoo xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná. ³ Ta tein ndéi na noo ío víko ñóó, kúú n̄i ndi'i vino, dá n̄i kaa naná Jesús xí'ín ná:

—N̄i ndi'i va vino n̄a.

⁴ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndiva' a ká'an ní dión xí'in yu'u, naná? Chì kámanì vá kasandaá hora na'a yu'u choon kómíi noó ñayuu.

⁵ Dá nì kaa naná na xí'in ta dánduu vino ñoó:

—Koo ini ndo kee ndó ndi ndáa mií ña'a xika de'i noo ndo.

⁶ Ta ñoo ndíta iño kidi yuu noo kaño'o takuií, ña kéchóon na Israel ndúvii ná mií ná noo Ndios. Ta kéta ini iin iian sá ño'o tátò'on uu o onì yoo ná'ano takuií. ⁷ Dá nì kaa Jesús xí'in ta dánduu ñoó:

—Kua'án ndo dákútí ndó kidi yuu kaa xí'in takuií.

Dá nì sa'an ra nì dakútí kuei raan xí'in takuií. ⁸ Nì ndi'i, dá nì kaa na xí'in rá:

—Taó ndo cháá rá viti, ta kua'án ndo kì'o ndó ra noó ta ká'an víko yó'o.

Dá nì xì'o ra takuií ñoo noo ta ká'an víko ñoó. ⁹ Dá nì xirndodó rá takuií nì nduu vino ñoó, tído ko ná'á rá ndeí nì kee rá. Ta ná'á vá ta dánduu ñoó ña takuií ñó'o ini kidi ñoó vá kúu rá. Dá nì kana ta ká'an víko ñoó taq kúu tonog ñoó, ¹⁰ dá nì kaa ra xí'in rá:

—Ndeí kúu mií vá noo ío víko, dinñó'ó ka xí'o ra vino va'a noó na nì kana ra, dá tá sa nì kuu kua'a xí'i na, dá kásá'á rá dánduu ra vino noo. Tído mií ní nì sa ne'e va'a ní vino va'a yó'o, dá dánduu ní ra nda noo ndí'í —kaá ra.

¹¹ Ña yó'o kúu ña ká'ano mií noo nì kee Jesús. Ta ñoo noo nì kee naan naní Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Ta kì'o dión nì na'a na mií ná ña ká'ano nda'o choon né'e na, ta kúu nì kasá'á kándéé cháá ka iní ñaá ta xionoo xí'in ná.

¹² Nì ndi'i daá, dá nì naxino na ñoo Capernaum xí'in naná na xí'in ñani na xí'in ta xionoo xí'in ná, ta ko ní sá ndeí na'á ta'on na ñoo ñoó.

Di'a nì kuu tá nì taxí Jesús ta náka'án nda'i kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

¹³ Ta sa nì kuyati víko pascua, ña kéká'ano na Israel, sa'á ñoó nì nakil'in Jesús konana na kua'an na ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá nì saá na, dá nì ku'u na yé'é ño'o ká'ano, kúu nì xini ná ndeí taq díko chee, ta dao ka ra díko léko, ta dao ka ra díko paloma, ta dao ka ra ndeí nádaon di'ón. ¹⁵ Dá nì kava'a na iin chirrión xí'in yó'o, dá nì kasá'á ná taó ndí'i na ndidaá ta ñoó xí'in léko, xí'in chee ñoó kua'an rì sata vé'e, ta nì sata ni'ini na di'ón nádaon dao ka taq ñoó, ta nì dandió kao na mesa ra; ¹⁶ dá nì kaa na xí'in ta díko paloma ñoó:

—Taó ndó ndidaá ña'a xaan, ta o sa kée ndó ve'e tatái kakuuan iin ve'e noo kúya'i ña'a.

¹⁷ Dá nì ndusaa ini ta xionoo xí'in ná ña ká'an tuti iì Ndios di'a: “Tó ña kuui sa'á ña ndó'i sa'a ve'e ní.”

¹⁸ Dá nì kaa ta né'e choon noo na Israel xí'in ná:

—¿Ndí kían ká'ano na'a ní noo ndú'u, dá ná kandía ndu'u ña ío choon noo ndá'a ní kee ní ña yó'o?

¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Va'ará ná dákoon ndó ve'e ño'o yó'o, tído tixi onì kuu, kúu sa nachikani tuku vei ña.

²⁰ Dá nì kaa ra xí'in ná:

—Uu díko iño toon kuia nì kava'a ve'e ño'o yó'o; ta, ¿ndiva' a ká'an ní ña tixi onì kuu sa nachikani tuku nían? —kaá ra.

²¹ Tído ve'e ño'o nì ka'an na sa'a kúu yíkí koño na. ²² Ta nda kuu nì natakí na, dá nì ndisaa ini ta xionoo xí'in ná ña nì ka'an na dión, ta nì kandisa ra noo ká'an tuti iì Ndios sa'a ná, ta nì kandisa ta'ani ra ña nì ka'an mií ná.

Ná'á Jesús tátò'on kúu nìo iin rá iin yó

²³ Ta xian nani nákaa Jesús ñoo Jerusalén ñoó tein kuu víko pascua ñoó, kua'á nda'o ñayuu nì kandisa ña sa'á ndidaá ña ná'ano nì kee na noo ná. ²⁴ Tído ko ní kandisa Jesús ña miian ndaa nì kandisa ña ñayuu ñoó, dá chì sa ná'á vá ná

tátò'on kị'o kúú níó iin rá iin na, ²⁵ ta kọ xínñó'ó ta'on na ni iin t'ón ñayuu, dá kị'o na kuendá sa'a iin rá iin ñayuu, dá chị ná'á vá ná tátò'on kị'o kúú níó ná.

3

Ká'an Jesús xí'in iin taa naní Nicodemo ña kánian nakaki saá yo

¹ Ió iin tẹ fariseo naní Nicodemo, ta né'e ra choon ká'ano noó tẹ Israel. ² Dá nị sa'an rẹ iin sakuaá noó ió Jesús, dá nị kaa rẹ xí'in ná:

—Maestro, ná'á ndu'u ña nị tanda'á Ndios mii ní vẹi ní kakuu ní iin na dána'a noó ndu, dá chị kée ní ña ná'ano, ta ni iin ñayuu kọ kándeé kee ña ná'ano tá kọ ió Ndios xí'in ná.

³ Dá nị kaa Jesús xí'in rá:

—Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ní ña tá ná ọ nákaki saá ñayuu, dá kían ọ koni ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁴ Dá nị kaa Nicodemo xí'in ná:

—¿Ndi koo nakaki saá tuku iin taa sa nị kuyatá? ¿Á kuu ndu'u tuku ra tị naná rẹ, dá nakaki saá rẹ?

⁵ Dá nị kaa Jesús xí'in rá:

—Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ní ña tá nị kaki oon ñayuu xí'in takuii, ta kọ ní nákaki saá na kee Espiritu ií Ndios, dá kían ọ koni ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios. ⁶ Dá chị ñayuu nị kaki oon ñayuú yó'o, kuendá ñayuú yó'o va kúú ná. Tído na káki saá kée Espiritu ií, noón kúú kuendá mii Espiritu ií. ⁷ Ta ná dá'a ní naá téi ini ní koni ní ña ká'in xí'in ní ña kánian nakaki saá ní. ⁸ Chị kían tátò'on kúú tachị, dá chị xoo di'a xoo di'a kánaan, ta seídó'ó yó kánaan, tído kọ ná'á ta'on yó ndei nị kixian, ta ndei kua'an. Kị'o dión kúúán xí'in ñayuu nị nakaki saá nị kee Espiritu ií.

⁹ Dá nị kaa Nicodemo:

—¿Ndi kuu, dá koo di'a?

¹⁰ Dá nị kaa Jesús xí'in rá:

—Mii ní kúú iin maestro noó na Israel. Ta, ¿ndivá'a kọ kándaa ini ní ndi dándáki tó'on nị ka'in xí'in ní? ¹¹ Mii'an ndaa kuiti ná ka'in xí'in ní ña ká'an ndu xí'in ñayuu sa'á ña ná'á ndú, xí'in sa'á ña nị xini xí'in noó ndú. Ta xí'o ndu kuendá sa'á ña yó'o va, tído kọ kóni ta'on ndo'ó natiin ndó tó'on, ña xí'o ndu kuendá sa'a. ¹² Ká'in xí'in ní sa'á ña'a ió ñayuú yó'o va, tído kọ kándisa ta'on nían. ¿Ndi koo kẹ ví kandisa ní tá ná ka'in xí'in ní sa'á ña'a ió induú noó ió Ndios? ¹³ Dá chị ní iin t'ón ñayuu kọ ní káa ko'on induú. Sava'a na nị kaa kúú na nị noo nị kasáa. Ta na yó'o kúú na nị nduu taa ñayuú yó'o, dá chị mii ná kúú na nị sa ió induú. ¹⁴ Tátò'on kị'o nị chirkaa Moisés iin koọ ní kava'a xí'in kaa kuáán yukú ichi ñoó, kị'o dión ta'ani kánian karkaa na nị nduu taa ñayuú yó'o kee ñayuu, ¹⁵ dá kían ndi ndáa mii vá ñayuu ná kandeé ini ñaá, ní iin kuú tẹ'ón ọ kuú na, di'a koni na kataki chíchí ná.

Kị'o di'a kóni Ndios na ndéi ñayuú yó'o

¹⁶ Chị sa'á ña kú'u nda'o ini Ndios sa'á ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuú, sa'á ñoó nị xị'o na iin t'ón dinj de'e na nị kasáa na ñayuú yó'o, dá kían ndi ndáa mii vá ñayuu ná kandeé ini ñaá, ní iin kuú tẹ'ón ọ kuú na. Di'a koni na kataki chíchí ná. ¹⁷ Dá chị kọ ní tanda'á Ndios de'e na kasa na ñayuú yó'o ndaka na kuendá sa'á kuachi ñayuu. Di'a nị kasáa na, dá koni iin rá iin ñayuu nị'í ná ña káki na sa'á mii ná.

¹⁸ Dá chị ndidaa na kándéé ini ñaá, kọ kánian chiya'i na sa'á kuachi na. Tído na kọ ní xín kandeé ini ñaá, noón kúú na kánian chiya'i sa'á kuachi kée na, dá

chí kọ ní kándeé ini nà nà kúú iin tó'ón dinj de'e Ndios. ¹⁹ Ta kánian chiya'i na sa'á kuachi kée na, dá chí nị kasáa nà dátọon noo ñayuu, tído nị kee cháá ká ñayuu sa'á noo ín naá, dá chí ndino'o ña kini kée na. ²⁰ Dá chí ndidaá nà kée ña kini, kañ'ó ná ña ndaa dátọon noo ñayuu, ta ni kọ kúyati na noo tóon ña, dá kían ná dá'a ni natuu ndidaá ña kini kée na. ²¹ Tído nà kée ña ndaa, noón kúú nà natuu yati noo ndato tóon, dá katuu ndi'i ña va'a kée na sa'á ña kúú ná ñayuu Ndios.

Jesús kúú táto'on iin yí, ta Juan kúú amigo na

²² Tá nị ndi'i, dá nị sa'an Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná chí noo kúú kuendá Judea, ta ñoo nị sa ndei na sa dakódo ndúta ná ñayuu. ²³ Ta Juan sa dakódo ndúta ñayuu chí noo kúú ñoo Enón, yati noo kúú ñoo naní Salim, dá chí ñoo ñó'o nda'ọ takuí. Ta sa kasáa ñayuu noo ná, ta sa dakódo ndúta ñaá ná, ²⁴ dá chí kámanj vá ndadi nà ve'e kaa.

²⁵ Dá nị kasá'a ndátó'ón kuachi ta xionoo xí'in Juan xí'in dao ká nà Israel sa'a ndi kían kánian kee ñayuu, dá nduvii ná noo Ndios. ²⁶ Sa'á ñoo nị sa'an ra noo ío Juan, dá nị kaa ra xí'in ná:

—Maestro, tá'an taa nị sa ío xí'in ní iin ká xoo yuta Jordán, tá'an ra nị xí'ọ ní kuendá sa'á noo ñayuu, roón kúú ra xionoo dakódo ndúta ñayuu, ta kuá'a nda'ọ na kua'an noo rá.

²⁷ Dá nị kaa Juan xí'in rá:

—O kándeé ta'on ni iin taa nị'í rá ni iin choon tá kọ ní xí'ọ Ndios ña noo rá nda' indúú. ²⁸ Ta mií ndó kúú nà xí'ọ kuendá ña nị ka'an yu'u ña kọ kúú ta'on yu'u nà kúú Cristo, nà dáka'ki ñaá. Di'a nị ka'in xí'in ndó ña yu'u kúú nà nị tándá'a Ndios ve'i mií noo, dá kasaa mií ná. ²⁹ Ná'a ndó ña taa nị tándá'a xí'in iin ná'a kúú yíjan. Ta ra né'e tá'an va'a xí'in ta nị tándá'a ñoo, roón kúú ra íin díjn rá, ta seídó'o ñaá rá, ta kádij ini rá tá seídó'o ra noo ká'an ta kúú yí ñoo. Kí'ọ dión ta'ani ndó'o mií yu'u viti, chí nị xinkoo ndi'i ña kádij ini. ³⁰ Dá chí miíjan ndúsa kánian kandaya'i cháá ká nà, ta yu'u kúú nà kánian ndunóo di'a.

Nị kii Jesús chí induú

³¹ Nà nị noo nị kii chí induú, noón kúú nà dándáki ndidaá ñayuu. Ta na ndéi noñ'ó'ọ yó'o, yó'o va nị kaki na, ta ká'an nà sava'a sa'á ña ío noñ'ó'ọ yó'o. Tído nà nị kii chí induú, noón kúú nà dándáki ndidaá ñayuu. ³² Ta xí'ọ na kuendá sa'á ña nị xini nà xí'in sa'á ña nị seídó'o na chí induú, tído kọ íin ta'on xiín natiin va'a ña ká'an ná. ³³ Tído ndi ndáa ñayuu natiin va'a ña ká'an nà, noón kúú nà xí'ọ kuendá ña miíjan ndaa ndisa na ndaa kúú Ndios. ³⁴ Ta nà nị tándá'a Ndios nị kasáa, noón kúú nà ká'an to'on mií Ndios, chí nị xí'ọ ndi'i na ndéé Espiritu íj ná noo ná, ta kọ ní chíki'ó ta'on ñaá ná. ³⁵ Ta kú'u nda'ọ ini tatá Ndios sa'a de'e na, ta nị nakí'ọ na ndidaá tá'an ña'a noo ndá'a ná. ³⁶ Sa'á ñoo ndi ndáa mií vá ñayuu ná kándeé ini de'e Ndios koni nà kataki chíchí ná. Tído nà kọ xí'in kándeé ini de'e Ndios, o kóni ta'on na kataki chíchí ná, di'a kasaa ña xido ini Ndios satá ná.

4

Ndátó'ón Jesús xí'in iin ná'a ío chí kuendá Samaria

¹ Kúú nị kándaá va ini sato'ọ yo Jesús ña nị nị'í tó'on ta fariseo ña kua'a cháá ká ñayuu nị kasá'a ndíko ñaá, ta kua'a cháá ká ñayuu dáko'odo ndúta ná o duú Juan. ² Va'arar o duú mií Jesús dáko'odo ndúta ñaá, ta xionoo xí'in vá ná kée choon yó'o. ³ Sa'á ñoo nị keta na kuendá Judea kua'an tuku na chí Galilea di'a xí'in taa xionoo xí'in ná. ⁴ Ta miíjan ndúsa kánian ya'a na chí kuendá Samaria di'a,

dá saꝓ na Galilea. ⁵ Sa'á ñoó ni saꝓ na iin ñoo naní Sicar, ña nákaa chí Samaria ñoo. Ta yati né'e tá'an ñoo yó'o xí'in ñó'o ni xí'o oon Jacob noó de'e na José.

⁶ Ta ñoo nákaa iin pozo ni kava'a Jacob. Ta sa'á ña ni kuitá Jesús ni xika na, sa'á ñoo ni sa koo na yú'u pozo ñoo ió na nani'i ndée ná. Ta kían dao ndúu.

⁷ Dá ni kasáꝓ iin ñá'a kuendá Samaria tavaan takuii, dá ni kaa na xí'an:

—Tei cháá takuii xaan ná ko'i.

⁸ Ta ko ta'on ta xionoo xí'in ná ñoo ndéi xí'in ná, chí kua'an ra ñoo nákaa yati ñoo kuiin ra ña'a kas'an na. ⁹ Dá ni kaa ñá'a Samaria ñoo xí'in ná:

—¿Ndiva'a xika mií ní, ta Israel xaan, takuii ko'o ní noo yú'u, chí iin ñá Samaria va kúu yu'u? Ta ko né'e tá'an va'a ta'on ndo'ó, na Israel xaan, xí'in ndu'u, na kuendá Samaria yó'o.

¹⁰ Dá ni kaa na xí'an:

—Tá ná kandaꝓ inon sa'á ña va'a kóni Ndios kee na xí'on, ta ná kandaꝓ ta'ani inon ndá yoo kúu na xika takuii ko'o na noon, dá kían kaka di'a yó'o takuii ko'on noo yú'u, ta ko'in ki'oi takuii, kirá ki'o ña kataki chíchón.

¹¹ Dá ni kaaan xí'in ná:

—Tatá, ni iin ta'on ña'a ko né'e ní taó ní takuii, ta konó nda'o pozo yó'o. Sa'á ñoo, ¿ndeí ko'on ní ki'in ní takuii, kirá ki'o ña kataki chíchí ñoo? ¹² Ta, ¿á ndaya'i cháá ka mií ní o duú Jacob, na kúu na sá'ano ve'e ndu? Dá chí noon vá ni kava'a pozo yó'o, ta takuii kána yó'o sa xi'i mií ná, xí'in de'e na xí'in kiti ni sa ndaka na.

¹³ Dá ni kaa na xí'an:

—Ndi ndáa mií vá ñayuu xí'i takuii ñó'o ini pozo yó'o, noon kúu na nandió kuéi tuku na ichi ini na. ¹⁴ Tído ñayuu ná ko'o takuii, kirá ki'o yu'u noo ná, ni iin kuu ka o nandió kuéi na ichi ini na. Chí takuii ki'o yu'u ko'o na, kiróon kakuu takuii kana ndita ini na, ta ki'o ra ña kataki chíchí ná.

¹⁵ Dá ni kaaan xí'in ná:

—Tatá, tei ní takuii ká'an ní sa'a ná ko'o yu'u, dá kían ná dá'a ka ni nandió kooi ichi ini, ta ná dá'a ka ni kixii ki'in takuii nda yó'o.

¹⁶ Dá ni kaa na xí'an:

—Kua'an kuakón yíion, dá kasaꝓon.

¹⁷ Dá ni kaaan xí'in ná:

—Ko ta'on yíi yu'u.

Dá ni kaa na xí'an:

—Ndaꝓ va ká'on ña koó yíion, ¹⁸ dá chí o duú ta'on yíion kúu ta ió xí'on viti, va'ará sa o'on ni sa kuu yíion. Sa'á ñoo ndani ña ndaꝓ va ká'on.

¹⁹ Dá ni kaaan xí'in ná:

—Tatá, kandaꝓ ini ña kúu ní iin profeta. ²⁰ Tído dinj yúku yó'o va ni sa ndaño'o na sá'ano ve'e ndu'u Ndios, tído ndo'ó, na Israel, kaá ndo ña ñoo Jerusalén va kúu noo kánian kandaño'o yó na.

²¹ Dá ni kaa Jesús xí'an:

—Naná, kandísa ña ko'in ka'in xí'on viti, dá chí vei kuu ña ni dinj yúku yó'o, ni ñoo Jerusalén ko kánian ko'on ndo, dá kandaño'o ndó tatá Ndios. ²² Ta ndo'ó, ndaño'o ndava'a va ndó Ndios, tído ndu'u, ná'á va ndu'u ndá yoo kúu Ndios ndaño'o ndu, dá chí tein na ve'e ndu'u, na Israel, vei na dáka ñaá. ²³ Tído sa kua'an kasandaá vá hora, ta viti sa ni kasandaꝓan, chí na kandaño'o ndisa Ndios kakuu na kandaño'o ñaá xí'in ndée Espíritu i, ta kandaño'o ndisa ñaá ná táto'on ki'o kóni mií Ndios, dá chí ki'o díon kóni mií tatá Ndios ña kandaño'o ñaá ná. ²⁴ Chí Espíritu vá kúu Ndios. Sa'á ñoo na ka'an kandaño'o ñaá, kánian kandaño'o ñaá ná xí'in ndée Espíritu i, ta kánian kandaño'o ndisa ñaá ná táto'on ki'o kóni mií Ndios.

²⁵ Dá n̄j kaañ xí'ín ná:

—Sá ná'á vá yu'u n̄a kasaa n̄a kakuu Mesías, n̄a kakuu Cristo, n̄a dákaki ñaá. Sa'á ñoó nda ná kasaa mií ná, nda daá ví nakani ndi'i na ndidaá ña ká'an ní sa'a.

²⁶ Dá n̄j kaa n̄a xí'an:

—Ñáá kúú yu'u, n̄a ká'an xí'on.

²⁷ Ta mií dáá ñoó n̄j nandio kuéi t̄a xionoo xí'ín ná n̄j nasáa ra, ta kúú n̄j naá ini ra sa'á ña ndátó'on ná xí'ín ñá'a ñoó. Tido ni iin tó'on rá k̄o ní ndátó'on: “¿Ndi k̄ian ndátó'on ní xí'ín ñá'a xaan?” o “¿Ndiva'a ndátó'on ní xí'ín?”

²⁸ Dá n̄j ñankoo ñá'a ñoó yoo takuijan, dá n̄j nandio kooan kua'an nó'an ñoo ñoó. Tá n̄j nasáaan, dá n̄j kaañ xí'ín ñayuu ñoó:

²⁹ —Nak̄ij ndo kande'é ndó, ch̄i n̄j kasáa iin t̄aa, ta n̄j ka'an ndaa ra sa'a ndidaá ña n̄j keei. Ndá ndi kuu kúú ná Cristo, n̄a dákaki ñaá.

³⁰ Dá n̄j kankuei ñayuu ñoó kua'an n̄a kande'é ná noo ió Jesús.

³¹ Ta mií hora daá ñoó n̄j seí nda'í t̄a xionoo xí'ín ná noo ná, ch̄i kaá ra:

—Maestro, kasá'an ní.

³² Dá n̄j kaa n̄a xí'ín rá:

—Ío iin k̄a ña'a ko'on yu'u kasá'in, tido k̄o ná'á ta'on ndó ndi k̄ian k̄ian.

³³ Dá n̄j kasá'á ndátó'on tá'an mií t̄a xionoo xí'ín ná ñoó, ta kaá ra:

—¿Á ndá yoo n̄j kii n̄j ne'e ña'a kasá'an na, sa'á ñoó ká'an n̄a dión?

³⁴ Dá n̄j kaa n̄a xí'ín rá:

—Ña'a kasá'in kúú ña k̄eei ña kóni mií n̄a n̄j tanda'a yu'u veii, ta dáxinkooi choon ni x̄i'o na noo keei. ³⁵ ¿Á k̄o ká'an ndo ña kámani komi yoo, dá kasandaá kuu dákée yó? Tido ká'an yu'u xí'ín ndó ña dákaka noo ndo kande'é ndó noo ña n̄j xiti na, dá ch̄i s̄a n̄j ich̄i vaan, s̄a n̄j kuu va dákée yóan. ³⁶ Dá ch̄i n̄a dákée natiin na ya'í na, ta ña dákée na kúú ñayuu natiin ña kataki chíchí ná. Dión, dá kad̄ij nduú ini n̄a n̄j xiti xí'ín n̄a n̄j dákée. ³⁷ Ta ndaa va ká'an ñayuu tá ká'an n̄a di'a: “Íin n̄a kúú n̄a xiti, ta iin k̄a n̄a kúú n̄a dákée.” ³⁸ Ta yu'u kúú n̄a tanda'a ndo'ó ko'on ndo dákée ndó noo k̄o ní xiti ndó, ch̄i dao k̄a va na n̄j xiti, ta ndo'ó kúú n̄a keva'a noo n̄j ndo'o dao k̄a n̄a n̄j xiti na —kaá na.

³⁹ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi chí kuendá Samaria ñoó n̄j kandisa na Jesús sa'á ña n̄j ka'an ñá'a ñoó sa'a ná, dá ch̄i kaáan: “N̄j ka'an ndaa t̄aa ñoó xí'ín yu'u sa'a ndidaá ña'a n̄j keei.”

⁴⁰ Dá n̄j kasáa n̄a Samaria ñoó noo nákaa Jesús, dá n̄j seí nda'í n̄a noo ná ña ná kandoo tóo na xí'ín ná ñoo ñoó. Dá n̄j kandoo na n̄j s̄a io n̄a xí'ín ná uu kuu.

⁴¹ Ta kua'á nda'o ñayuu n̄j kandisa ñaá sa'á to'on n̄j ka'an n̄a xí'ín ná, ⁴² dá n̄j kaa n̄a xí'ín ñá'a ñoó:

—K̄o kándisa k̄a ndu viti sava'a sa'á ña n̄j ka'on xí'ín ndú, dá ch̄i viti s̄a n̄j seídó'o ndu to'on ká'an mií ná. Ta n̄j kandaá ini ndu ña mián ndaa kuiti kúú ná Cristo, n̄a dákaki ñaá.

Dì'a n̄j kuu tá n̄j nduvq'a Jesús de'e iin t̄aa kéchóon noo rey

⁴³ Tá n̄j ya'a uu kuu, dá n̄j kee na kua'an n̄a chí kuendá Galilea di'a. ⁴⁴ Ta n̄j x̄i'o Jesús kuendá ña ni iin tó'on ta'on profeta k̄o nátiin ñañó'ó noo n̄a ñoo mií ná. ⁴⁵ Tido tá n̄j saá n̄a kuendá Galilea, n̄j n̄atiin va'a ñaá n̄a ndéi ñoó, dá ch̄i n̄j xini xí'ín noo ná ña ná'ano n̄j kee na ñoo Jerusalén tein vík̄o pascua ñoó, dá ch̄i n̄j s̄a ño'o ta'ani na ñoó. ⁴⁶ Dá n̄j nandio k̄oo tuku Jesús n̄j nasáa n̄a ñoo Caná, ña nákaa kuendá Galilea noo ní ndee na takuij ñoó vino.

Ta chí ñoo Capernaum ñoó ió iin t̄a kéchóon noo rey, ta kú'u iin de'e ra. ⁴⁷ Tá n̄j ni'í tó'on ra ña s̄a n̄j ndusáa Jesús ió n̄a Galilea, n̄j ndee na kuendá Judea,

dá n̄i sa'an r̄a n̄i seí nda'í r̄a noo ná ñ̄a ná ko'on n̄a ve'e ra, ta ná nduva'a na de'e ra, dá ch̄i s̄a ióan kuu x̄i. ⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Tá ná o k̄oní x̄i'ín noo ndo ñ̄a ná'ano x̄i'ín ñ̄a ndato kée yu'u, dá k̄ian o kándisa ta'on ndó yu'u.

⁴⁹ Dá n̄i kaa t̄a ñoó x̄i'ín ná:

—Tatá, ná ko'q viti k̄o ñ̄a'á kuu de'i.

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kua'án nó'on, ch̄i s̄a n̄i nduva'a va de'ón.

Ta kúu n̄i kándisa va t̄a ñoó to'on n̄i ka'an Jesús. Sa'á ñoó n̄i n̄andió koo ra kua'an nó'o rá. ⁵¹ Tá s̄a kua'an x̄ino r̄a noo iin ve'e ra, dá n̄i kii t̄a kéchóon noo rá n̄i n̄i'í ñ̄aá rá. Dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín rá:

—Takí ij vá de'e ní, s̄a n̄i nduva'a va xi.

⁵² Dá n̄i ndato'ón ñ̄aá rá to'on ndá hora n̄i ndik'o'on ini x̄i. Dá n̄i kaa t̄a kéchóon ñoó x̄i'ín rá:

—Táto'on k̄a iin sa'ini koni, dá n̄i ya'a ñ̄a dáa xi.

⁵³ Dá n̄i ndisáa ini tatá x̄i ñ̄a míi hora daá ñoó n̄i ka'an Jesús x̄i'ín rá: “S̄a n̄i nduva'a de'ón.” Ta n̄i kándisa rá Jesús, x̄i'ín ndidaa n̄a ve'e ra.

⁵⁴ Ta ñ̄a yó'o kúu ñ̄a ká'ano kúu uu n̄i kee Jesús chí kuendá Galilea tá n̄i ndee na chí kuendá Judea di'a.

5

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin t̄a k̄o kuu kaka ió ñoó Betesda

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i kasandaá koo iin víko ká'ano noo n̄a Israel. Dá n̄i kee Jesús k̄okaa na kua'an n̄a ñoó Jerusalén. ² Ta ñoó Jerusalén ñoó nákaa iin x̄ián noo naní yé'é léko, ta yati ñoó nákaa iin pila ká'ano noo ño'o takuií, ta nanián Betesda x̄i'ín yú'u hebreo, ta ndita o'on ve'e x̄i'o kátí yú'án. ³ Ta ini ve'e kátí ñoó ndéi kuá'á nda'o n̄a kú'u, dao na k̄o túu noo, dao k̄a n̄a lénḡo sa'a, dao k̄a n̄a n̄i natí sa'a. Ta ndéi na ndati na nakandá noo takuií ñoó. ⁴ Dá ch̄i ndá ndi kúu náxino iin ángel dákandá n̄a noo takuií ñoó, ta n̄a míi noo kasaa dáketá míi tá kandá takuií ñoó, ta kúu nduva'a va na noo ndi ndáa míi vá kue'e ndó'o na. ⁵ Ta ñoó kándu'u iin t̄a, ta s̄a io oko sa'on on̄i kuá'á kú'u r̄a.

⁶ Dá n̄i xini Jesús kándu'u t̄a yó'o. Tá n̄i kandaa ini n̄a ñ̄a s̄a na'á nda'o kú'u r̄a, dá n̄i ndato'ón ñ̄aá ná:

—¿Á kónon nduva'ón?

⁷ Dá n̄i kaa r̄a:

—Dión kónij, tatá, tído k̄o iin n̄i'í dáketá ñ̄aá ini takuií kaa míi hora kandá r̄a. Ta iin iin ta'ándá ká'ín ko'ín dáketá mií, s̄a kasaa iin k̄a n̄a k̄eta na.

⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ndakuijn ndichi viti. Ta naki'in ñ̄a'a kándi'ón xaan kane'ón kua'án.

⁹ Ta kúu viti'ón di'a n̄i nduva'a t̄a ñoó. Ta kúu n̄i naki'in ra ñ̄a'a kándi'í ra né'e ra kua'an r̄a. Ta míi kuú dáá ñoó kúu kuú nani'í ndé'e n̄a Israel.

¹⁰ Dá n̄i kaa t̄a sa'ándá choon noo n̄a Israel x̄i'ín t̄a n̄i nduva'a ñoó:

—Kuu nani'í ndé'e yo kíán viti. Sa'á ñoó k̄o kánian kane'ón ñ̄a'a n̄i s̄a ndi'ón xaan.

¹¹ Dá n̄i kaa t̄a ñoó x̄i'ín rá:

—Míi n̄a n̄i nduva'a ñ̄aá n̄i ka'an x̄i'ín: “Naki'in ñ̄a'a kándi'ón xaan kane'ón kua'án”, kaá n̄a x̄i'ín.

¹² Dá n̄i ndato'ón ñ̄aá rá:

—¿Ndá yoo n̄i ka'an x̄i'ón: “Naki'in ñ̄a'a kándi'ón xaan kane'ón kua'án”?

¹³ Tído k̄o ná'á ta'on t̄a n̄i s̄a kú'u ñoó ndá yoo n̄i nduva'a ñ̄aá, dá ch̄i n̄i k̄exoo va Jesús kua'an n̄a, ta n̄i ndu'u na tein ñ̄ayuu kuá'á ndéi ñoó.

14 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i n̄ani'i'í ñáá Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Kana'ón ñá sa n̄i ndu'va'a voon viti, tído o sa kóo k̄a inon ya'ón keeón kuachi, dá ná dá'a ni kixi iin k̄a t̄andó'ó ká'ano cháá k̄a nooñ.

15 Dá n̄i kee t̄a n̄i ndu'va'a ñoó kua'an ra. Dá n̄i kasto'on ra xí'ín t̄a né'e choon no'ó n̄a Israel ñá Jesús kúu n̄a n̄i ndu'va'a ñáá. 16 Sa'a'á ño'ó n̄i kasá'a t̄a né'e choon ñoó kéndava'a rá xí'ín Jesús, ta ndúkú rá ndi kee ra ka'áni ñáá rá, dá ch̄i n̄i kee na choon yó'o tein ku' n̄ani'i'í ndé n̄a ñoo Israel. 17 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Daá kéchóon va tatá yu'u Ndios, ta kéchóon ta'ani yu'u viti.

18 Ta sa'a'á ñá n̄i ka'an n̄a dión, sa'a'á ño'ó ví'í k̄a ví n̄i kasá'a ndúkú t̄a ñoó ndi kee ra ka'áni ñáá rá, dá ch̄i o du'ú iin tó'ón ni ku' n̄ani'i'í ndé n̄a Israel ya'a na, ch̄i di'a kaá ta'ani na ñá mi'í Ndios kúu tatá n̄a, ta sa'a'á ñá ká'an n̄a dión, sa'a'á ño'ó ndé n̄a mi'í ná ñá iin tó'ón kúu ná xí'ín Ndios.

Kásto'on Jesús xí'ín ñayuu ñá kómi ná choon, ch̄i kúu ná de'e mi'í Ndios

19 Sa'a'á ño'ó n̄i kaa Jesús di'a xí'ín t̄a ñoó:

—Mi'ian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñá k̄o kée mi'í ta'on n̄a kúu de'e Ndios iin rá iin ñá'a, ch̄i kée na ndidaa ñá xini n̄a kée tatá n̄a, dá ch̄i ndidaa ñá'a kée tatá n̄a, k̄i'o dión ta'ani kée de'e na. 20 Ch̄i kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'a'á de'e na, ta ná'a n̄a ndidaa tá'an va ñá'a kée na no'ó de'e na. Sa'a'á ño'ó ná'ano cháá k̄a ñá'a koni ndo kee de'e Ndios o du'ú ñá n̄i kee na viti, dá naá nda'o ini ndo kee na. 21 Dá ch̄i t̄ato'on k̄i'o ndáne'e tatá Ndios n̄a n̄i xí'í, ta xí'o na ñá k̄ataki n̄a, dión ta'ani kée de'e na, dá ch̄i xí'o ta'ani na ñá k̄ataki ndi ndaa mi'í va ñayuu ká'an mi'í ná. 22 Dá ch̄i k̄o k̄éyiko ta'on Ndios sa'a'á ni iin tó'ón ñayuu, ndaa no'ó de'e va na n̄i xí'o na choon, dá keyiko n̄a sa'a'á ná. 23 dá k̄ian ná koo ñáñó'ó ndidaa tá'an ñayuu no'ó de'e Ndios, t̄ato'on k̄i'o ió ñáñó'ó ná no'ó mi'í tatá Ndios. Dá ch̄i n̄a k̄o ñáñó'ó no'ó de'e Ndios, ni tatá Ndios, n̄a n̄i t̄anda'a'á ñáá n̄i kasáa n̄a, k̄o ñáñó'ó ná no'ó.

24 Ta mi'ian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñá ndi ndaa n̄a seídó'o to'on ká'in, ta kándeé ini n̄a tatá Ndios, n̄a n̄i t̄anda'a'á yu'u n̄i kasáa, no'ón kúu n̄a n̄i'í ñá k̄ataki chí'í ná, ta o ká'anda ta'on Ndios choon ñá chiya'i na sa'a'á kuachi kée na, ch̄i n̄i taó ñáá Ndios no'ó ñá kánian kuu n̄a, ta n̄i xí'o na ñá k̄ataki chí'í ná. 25 Mi'ian ndaa ká'in xí'ín ndó ñá v̄ei kuu, ta ku' viti kían ñá k̄ueidó'o n̄a kúu ndii ñá ka'an de'e Ndios. Ta ná kandisa no'ó ka'an n̄a, no'ón kúu n̄a k̄ataki. 26 Dá ch̄i t̄ato'on k̄i'o xí'o Ndios ñá k̄ataki ñayuu, k̄i'o dión ta'ani n̄i xí'o na choon no'ó ndá'a de'e na ñá kee ta'ani na dión xí'ín ñayuu. 27 Ta n̄i xí'o ta'ani na choon no'ó de'e na ñá keyiko n̄a sa'a'á ndidaa ñayuu sa'a'á ñá kúu ná n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o. 28 Ta o sa'á ná téi ini ndo sa'a'á ñá ká'in xí'ín ndó, dá ch̄i v̄ei kuu ñá k̄ueidó'o ndidaa n̄a n̄i nduxi to'on ka'an n̄a, 29 ta natakí ñayuu n̄i kee ñá va'a, ta natiin na ñá k̄ataki chí'í ná. Tído n̄a n̄i kee ñá kini, no'ón kúu n̄a natakí natiin ñá ko'on n̄a ndo'o naní no'ó ná.

K̄i'o di'a kándaq ini yo ñá Jesús kúu de'e Ndios

30 Ta k̄o kée mi'í ta'on yu'u ni iin tó'ón ñá'a. Ch̄i t̄ato'on k̄i'o káa choon n̄i sa'anda mi'í tatá no'ó, k̄i'o dión k̄éyiko iin rá iin ñá'a, ta k̄éyiko ndaa sa'a'á iin rá iin ñá'a, dá ch̄i k̄o ndúkú ta'on yu'u kee ñá kóni mi'í, di'a ndúkú yu'u kee ñá kóni tatá, n̄a n̄i t̄anda'a'á yu'u v̄ei. 31 Dá ch̄i tá ná k̄i'o yu'u kuendá sa'a'á mi'í, dá k̄ian kaa ndo ñá ko ndaa ta'on kían ká'in. 32 Iin k̄a va na kúu ná xí'o kuendá sa'a'á yu'u. Ta ná'a yu'u ñá kuendá xí'o na sa'i'í kían ñá ndaa. 33 Ta ndo'ó n̄i t̄anda'a'á ndó dao t̄a n̄i sa'an ra no'ó Juan, ta no'ón kúu n̄a n̄i xí'o ndaa kuendá no'ó rá. 34 Tído yu'u, k̄o xínñó'ó ta'on yu'u ñá k̄i'o iin k̄a ñayuu kuendá sa'i'í.

Ni ka'lin xí'in ndó sa'á ña yó'o, dá koni ndo káki ndó. ³⁵ Miían ndaa ni sa kuu Juan táto'on iin íti kéi, ta sa datóon na noo ndo, ta ni nata'an va'a ini ndo ni natiin va'a ndó to'on ndato ni ka'an na cháá tiempo.

³⁶ Ta ío iin ka ña'a, ña kían xí'o va'a cháá ka ví kuendá sa'á yu'u o dúú kuendá ni xí'o Juan. Dá chi ndidaa choon ni xí'o tatái nooi keei, ndidaa ña yó'o kían keei, ta miían xí'o kuendá sa'í ña miían ndaa kuiti tatái Ndios ni tanda'a yu'u veii. ³⁷ Ta mií ta'ani tatái, na ni tanda'a ñaá veii, xí'o ta'ani na kuendá sa'í. Ta ni iin kuu ta'ón ko ní seídó'o ndó noo ká'an na, ta ni ko ní xini ndo ndi káa na, ³⁸ ta ni to'on na ko kómí ndó ini níó ndo, dá chi ko kándéé ini ndo na ni tanda'a yu'u veii. ³⁹ Ta ndó'ó dáku'a tuti ií Ndios, dá chi ká'an ndó ña ñóo nani'i ndó ña kataki chíchi ndó. Ta mií tuti ñóo xí'o ndaa kuendá sa'a yú'u, ⁴⁰ tído ko kóni ta'on ndó kii ndó nooi, dá ni'i ndo ña kataki chíchi ndó.

⁴¹ 'Ko ndúkú ta'on yu'u natiin ñaño'ó noo taa ñayuu yó'o. ⁴² Tído ná'á vái ndi ndaa níó iin rá iin ndó, sa'á ñóo kándaá inii ña ko kóni ta'on ndó Ndios. ⁴³ Yu'u kúu na veii xí'in choon ni sa'anda mií tatái Ndios nooi, tído ko kóni ndo natiin ndó yu'u. Tído tá ná kasaá iin ka taa ka'an sa'a mií rá, ta kúu kaon va natiin va'a va ndó ra. ⁴⁴ ¿Ndi koo ví, dá kasandaá ndo kandisa ndó ña ndaa, chi dá kuiti ndúkú ndó ña chindaya'i tá'an mií ndó, ta ko ndúkú ndó ña chindaya'i ñaá na kúu iin tó'ón diñi mií Ndios? ⁴⁵ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña ka'an kuachi yu'u sa'a ndo'ó noo Ndios. Mií Moisés, tá'an na kándéé téi ini ndo, noon kúu na ká'an kuachi sa'a ndo. ⁴⁶ Dá chi tá miían ndaa ni kandisa ndó ña ni ka'an Moisés, dá kían kandisa ta'ani ndó ña ká'an yu'u xí'in ndó viti, dá chi sa'a yú'u va ni taa Moisés. ⁴⁷ Tído, tá ko kandisa ndó ña ni taa na sa'í, ¿ndi koo, dá kandisa ndó to'on ká'an yu'u, tá dáá?

6

Kua'á nda'o ñayuu ni xí'o Jesús ña'a ni sasá'an na

¹ Tá ni ndi'i, dá ni kee Jesús kua'an na iin ka xoo taño'o nani Galilea. Ta nani ta'ani ra Tiberias. ² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na, chi ni xini na ni kee Jesús ña'a ndato ni ndu'va'a na na kú'u. ³ Dá ni kaa Jesús diñi iin yúku iin ñóo. Dá ni sa koo na ñóo xí'in taa xionoo xí'in ná. ⁴ Ta kúu sa ni kuyati va víko pascua, ña kéká'ano na Israel.

⁵ Tá ni ndane'e noo Jesús, kúu ni xini na ña kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá ve'i na, dá ni kaa na xí'in Felipe:

—¿Ndeí ko'o kuiti ña'a kasá'an ñayuu kua'a yó'o viti?

⁶ Miían ni ka'an va na dión, dá ná kande'á ndi kaa Felipe ñóo. Tído sa ná'á vá míí ná ndi kían kee na, dá kasá'an ñayuu ñóo. ⁷ Dá ni kaa Felipe:

—Ni di'ón ni'i ñayuu kéchóon na uu ciento kuu o kétaan kuiin yó pan, dá ni'i ná lú'u lú'an kei ná.

⁸ Dá ni kaa iin ka taa xionoo xí'in Jesús, tá'an ra nani Andrés, ta kúu ñani Simón Pedro:

⁹ —Yó'o iin iin tayi'í ló'o, ta né'e xi o'on pan cebada, ta né'e xi uu tiyaká. Tído ni ña'a ko kúu vá ña yó'o noo ñayuu kua'a ve'i káa.

¹⁰ Dá ni kaa Jesús:

—Ka'an ndo xí'in ñayuu kuá'a káa ña ná kande'i na —kaá na.

Dá ni sa ndei na ndei na noo itá ñóo, chi káa nda'a vaan. Ta taa ñóo kúu táto'on o'on mil. ¹¹ Dá ni tiin Jesús pan ñóo. Dá tá ni ndi'i ni na'ki'o na ndiv'e'e noo Ndios, dá ni xí'o naan noo tá xionoo xí'in ná. Dá ni sa'an ra ni dasá ragan noo ñayuu kuá'a ñóo. Ta kúu dión ta'ani ni kee na xí'in tiyaká ñóo. Ta ni xí'o ra ri táto'on ni xiká iin rá iin na.

12 Dá tá n̄i nd̄inoo va'a ini ñ̄ayuu ñ̄oo n̄i sasá'an na, dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná ñ̄óo:

—Nditúti ndó ndidaá yúch̄i ñ̄a n̄i k̄andoo xāan, dá ná o túu o oan —kaá n̄a.

13 Dá n̄i nd̄itúti t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná ñ̄óo ndidaá ñ̄a n̄i k̄andoo ñ̄oo. Ta n̄i ðakúti rá ux̄i uū t̄iyik̄a x̄í'ín yúch̄i ñ̄a n̄i s̄a kuu ndin o'on pan ñ̄oo.

14 Tá n̄i x̄ini ñ̄ayuu ñ̄oo k̄i'o dión ví ká'ano ñ̄a'a n̄i kee Jesús, dá n̄i kaa n̄a:

—Míñ̄an ndaā kuiti n̄a yó'o kúu profeta, n̄a n̄i kaa N̄dios tanda'á ná kasaā ñ̄ayuu yó'o.

15 Tído n̄i kandaā va ini Jesús ñ̄a vei ñ̄ayuu ñ̄oo kendúsa na x̄í'ín ná kandaka ñ̄aa ná ko'on n̄a kakuu na rey noo ná. Sa'á ñ̄oo n̄i taó xóo na míi ná kua'an na din̄i yúku ñ̄oo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i x̄ika Jesús noo t̄akuii

16 Dá tá n̄i kuaā kuu dáa ñ̄oo, dá n̄i n̄axinoo míi t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná noo nákaa taño'o ñ̄oo. 17 Dá n̄i kaa ra ini barco, dá n̄i kee ra kua'an ra noo taño'o, dá saa r̄a ñ̄oo Capernaum. Kúu s̄a n̄i kuaa'á vá, ta k̄o ñ̄a'ā īi va nandiō koo Jesús kasaā n̄a. 18 Ta sa'á ñ̄a n̄i kasá'á kána tach̄i ðēen, sa'á ñ̄oo n̄i'i nda'o n̄i kasá'á kandá noo taño'o ñ̄oo. 19 Ta nd̄a s̄a o'on o iño kaa va kilómetro ðákaka ra barco ñ̄oo kua'an r̄a, dá n̄i x̄ini r̄a x̄ika Jesús vei na noo taño'o ñ̄oo, ta s̄a kúyati na vei na noo kua'an barco ñ̄oo. Ta kúu n̄i yu'ú nda'o ra. 20 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Míi vá yu'ú kúú. Ná dá'a ni yu'ú ndo.

21 Ta kúu n̄i nat̄iin va'a ñ̄aa rá ini barco ñ̄oo. Ta kúu vit̄i'ón di'a n̄i kasandaá n̄a yu'ú taño'o noo kua'an n̄a ñ̄oo.

Nándukú ñ̄ayuu Jesús

22 Tá n̄i t̄uu noo iin k̄a kuu, s̄a ná'a vá ñ̄ayuu n̄i k̄andoo ndéi iin k̄a xoo taño'o ñ̄oo ñ̄a iin tó'on vá n̄i s̄a kuu barco n̄i kixi Jesús x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná. Tído ná'a ta'ani na ñ̄a ko kuá'an nó'o ná x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná, ch̄i kua'an nó'o míi vá rá, sa'á ñ̄oo n̄i k̄andoo ñ̄ayuu ñ̄oo ndáti na Jesús. 23 Ta dao barco n̄i k̄i'i ñ̄oo Tiberias n̄i s̄a kuita tóo ró yati noo n̄i x̄i'o Jesús pan n̄i seí ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo tá n̄i ndi'i n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo N̄dios. 24 Dá tá n̄i kandaā ini ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo ñ̄a koo k̄a Jesús nákaa ñ̄oo, ni t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná, dá n̄i kaa na ini barco ñ̄oo. Dá n̄i kee na kua'an n̄a ñ̄oo Capernaum nandukú ná Jesús.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ñ̄a míi ná kúu pan n̄i x̄i'o N̄dios kei yó, dá kataki chích̄i yó

25 Dá tá n̄i nan̄i'íi ná Jesús iin k̄a xoo taño'o ñ̄oo, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín ná:

—¿Maestro, ndá oon n̄i kasaā ní yó'o?

26 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:

—Míñ̄an ndaā ndisa ná ka'ian x̄í'ín ndó ñ̄a k̄o nándukú ta'on ndó yu'ú sa'á ñ̄a n̄i kandaā ini ndo ndi kón̄i kaa ñ̄a ná'ano n̄i keei. Di'a nándukú ndó yu'ú sa'á ñ̄a n̄i x̄i'oi pan n̄i seí ndo, dá n̄i nd̄inoo ini ndo. 27 Ná dá'a ni kechóon ndó sa'a pan, ñ̄a túu. Di'a kechóon ndó sa'a pan k̄o túu, tá'an ñ̄a x̄i'o ñ̄a kataki chích̄i ndó. Ta n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuu yó'o kúu n̄a k̄i'o pan yó'o kei ndo, dá ch̄i n̄a yó'o kúu n̄a n̄i ðaná'a tatá N̄dios.

28 Dá n̄i kaa ñ̄ayuu ñ̄oo:

—¿Ndí k̄ián kánian kee ndu, dá kat̄i'a ndu kee ndu ñ̄a kón̄i N̄dios?

29 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:

—Ñ̄a kón̄i N̄dios kee ndó k̄ián kandeé iní ndo n̄a n̄i tanda'á ná n̄i kasaā ió x̄í'ín ndó.

30 Dá n̄i kaa ñ̄ayuu ñ̄oo x̄í'ín ná:

—Ta, ¿ndí k̄ián kúu ñ̄a'a ká'ano kee míi ní noo ndu'u, dá ná koni ndu, dá ná kandísa ndu'u ñ̄a n̄i tanda'á N̄dios míi ní n̄i kasaā ní? ¿Ndí k̄ián kee ní? 31 Ch̄i

n̄i seí n̄a sá'ano ve'e ndu maná, ñ̄a kúu pan n̄i kii induú, tá s̄a x̄ionoo na yukú ichí ñ̄oo. Ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios: “N̄i x̄i'o Moisés pan n̄i kii induú n̄i seí n̄a.”

³² Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'ín x̄i'ín ndó, o duú ta'ón Moisés ní x̄i'o pan n̄i kii induú n̄i seí ñ̄ayuu ñ̄oo. Mii vá tatá yu'u kúu n̄a x̄i'o ñ̄a kúu pan ndisa n̄i kii induú.

³³ Ch̄i pan x̄i'o Ndios, ñ̄oo kúu n̄a n̄i noo n̄i kii induú, ta x̄i'o na ñ̄a kataki chíchí ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuú yó'o.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín Jesús:

—Maestro, ndidaá kuú tei ní pan ñ̄oo ná keí ndu'u.

³⁵ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Yu'u kúu pan x̄i'o ñ̄a kataki chíchí ñ̄ayuu. Sa'á ñ̄oo ndi ndáa mii vá ñ̄ayuu ná kii noo yú'u, ta ndikó n̄a yu'u, ni iin kuú ta'ón o kuíko na. Ta ndi ndáa mii n̄a ná kandeé iní yu'u, ni iin kuú ta'ón o ichí iní n̄a. ³⁶ Tído s̄a daá n̄i ka'an vai x̄i'ín ndó ñ̄a va'ará n̄i xini ndó ñ̄a ná'ano kée yu'u, tído kó kándisa ta'on ñ̄aá ndó. ³⁷ Ta ndidaá ñ̄ayuu tei tatái nooí, miían ndaa kii na ndikó n̄a yu'u. Ta n̄a kii noo yú'u, o dánkoo xoo ta'an vei n̄a. ³⁸ Dá ch̄i n̄i noo yu'u n̄i kii induú, ta kó vei ta'on yu'u keeí ñ̄a kóni mii, di'a vei yu'u keeí ñ̄a kóni n̄a n̄i tanda'á yu'u veii. ³⁹ Kóni tatá yo Ndios, n̄a n̄i tanda'á yu'u veii, ñ̄a kían ná dá'a ni ndañó'o ni iin tó'ón ñ̄ayuu n̄i x̄i'o na nooí. Di'a kóni n̄a ñ̄a dánátaqui yu'u ñ̄ayuu yó'o tá ná kasandaá kuú noo ndí'i. ⁴⁰ Ta ñ̄a kóni n̄a n̄i tanda'á yu'u veii kían ñ̄a ndi ndáa mii vá ñ̄ayuu vei noó de'e na, ta kandeé iní ñ̄aá ná, dá kían n̄i ná ñ̄a kataki chíchí ná. Ta noón kúu n̄a dánátaqui yu'u tá ná kasandaá kuú noo ndí'i —kaá n̄a.

⁴¹ Dá n̄i kasá'á na Israel ñ̄oo ndátó'ón kayá ná ká'an na sa'a Jesús, dá ch̄i n̄i kaa Jesús ñ̄a mii ná kúu pan n̄i kii induú, ⁴² ta kaá n̄a:

—¿Á o duú de'e José va kúu Jesús káa, ch̄i ná'a vá yó tatá r̄a x̄i'ín naná r̄a? Sa'á ñ̄oo, ¿ndiva'a ká'an r̄a ñ̄a n̄i noo ra n̄i kii ra induú?

⁴³ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—O s̄a ndátó'ón kayá ndo sa'í. ⁴⁴ Ni kó in ta'on kuu kii mii ndikó n̄a yu'u x̄i'an nani ná o dáka'an tatá Ndios, n̄a n̄i tanda'á yu'u veii, níq ná. Ta n̄a yó'o kúu ná dánátaqui yu'u tein kuú noo ndí'i. ⁴⁵ Dá ch̄i di'a kua'an to'on n̄i taa profeta noo tuti īi Ndios: “Ta noo ndidaá ñ̄ayuu dána'a Ndios”, kaáan. Sa'á ñ̄oo ndi ndáa mii ná n̄i seídó'o noo ká'an tatá Ndios, ta n̄i ña'ii na to'on na, noón kúu n̄a kii noo yú'u, ta ndikó n̄a yu'u. ⁴⁶ Ta ni iin tó'ón ñ̄ayuu kó ñ̄a'á kóni x̄i'ín noo ná tatá Ndios, s̄ava'a iin tó'ón n̄a n̄i kii noo mii tatá Ndios, noón kúu n̄a ná'a ndi káa na. ⁴⁷ Sa'á ñ̄oo miían ndaa ná ka'ín x̄i'ín ndó ñ̄a ndi ndáa mii ná kandeé iní yu'u, noón kúu n̄a n̄i'í ñ̄a kataki chíchí ná. ⁴⁸ Yu'u kúu pan x̄i'o ñ̄a kataki chíchí ñ̄ayuu. ⁴⁹ Miían ndaa n̄i seí n̄a sá'ano ve'e ndó maná noo n̄i s̄a x̄ionoo na yukú ichí ñ̄oo, tído ndidaá vá ná n̄i xi'í. ⁵⁰ Tído pan, ñ̄a ká'ín sa'a yó'o, kían n̄i noo n̄i kii induú. Ta ndi ndáa mii vá ñ̄ayuu ná keí ñ̄a, ni iin kuú ta'ón o kuú n̄a. ⁵¹ Ta yu'u kúu pan n̄i noo n̄i kii induú, ñ̄a x̄i'o ñ̄a kataki chíchí ñ̄ayuu. Ta ndi ndáa mii ñ̄ayuu ná keí pan yó'o, kóni n̄a kataki chíchí ná. Ta pan, ñ̄a kí'o yu'u, kúu koñoi. Ta ko'ín dokoí ñ̄a sa'á na ndéi ñ̄ayuú yó'o, dá kóni n̄a kataki chíchí ná —kaá Jesús.

⁵² Ta sa'á ñ̄a n̄i ka'an na dión, sa'á ñ̄oo n̄i kasá'á na Israel ñ̄oo ndátó'ón kuáchi n̄a tein mii ná ñ̄oo, ta kaá n̄a:

—¿Ndi kee t̄a káa kí'o ra koño r̄a keí yó?

⁵³ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Míān ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña tá ná o keí ndo koño na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta ná o kó'o ndó ni ná, dá kían o koní ta'on ndó ni'í ndo ña kataki chíhí ndó. ⁵⁴ Tído na ni kándia ni seí koñoi, ta ni xi'í na ni yú'u, noón kúu na ni'í ña kataki chíhí ná. Ta noón ta'ani kúu na dánatiki yu'u tá ná kasandaá kuu noo ndí'i. ⁵⁵ Dá chi koño yu'u kúu koño ndisa, ña kían kasá'an ñayuu, ta ni yú'u kúu ndúta ndisa ko'o na. ⁵⁶ Sa'á ñoó ndi ndaa na seí koño yu'u, ta xí'í na ni yú'u, noón kúu na ió xí'ín yu'u, ta ió'í xí'ín ná. ⁵⁷ Tatá Ndios takí kúu na ni tanda'á yu'u veii, ta xí'o na ña kataki yu'u. Ta kí'o dión ta'ani, na seí koñoi, noón kúu na kataki ta'ani na kee yu'u. ⁵⁸ Ta yu'u kúu pan ni noo ni kii induú. Ta kó kúu ta'on yu'u tát'o'on kí'o kúu maná ni seí na sá'ano ve'e ndó, chí ni xi'í va na va'ará ní seí na ña. Tído na keí pan, ña kúu koño yu'u, noón kúu na koni kataki chíhí —kaá na.

⁵⁹ Ta ña yó'o ni daná'a na ini ve'e noo náta na Israel ñoo Capernaum.

Nákoni Pedro ña kómí Jesús to'on, ña xí'o ña kataki chíhí yó

⁶⁰ Tá ni seidó'o taa xionoo xí'ín ná to'on yó'o, kúu kua'á nda'o ra ni kaa di'a: —Kuáchí nda'o ká'an na. ¿Ndá yoo kándia natiin ña ká'an na?

⁶¹ Tá ni kandaá ini Jesús ña ndátó'on kuáchí ta xionoo xí'ín ná sa'á to'on ni ka'an na, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á ni tar'u'u ini ndo ni kee to'on ni ka'ín? ⁶² ¿Á dión jí nakani kuáchí ini ndo tá ná koni ndo nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o nana na no'o na noó ni sa io na induú? ⁶³ Espiritu ií Ndios kúu na xí'o ña kataki chíhí ndó, ta yíki koño ndo ko ta'ón ña'a chindeeán ndo, dá ni'í ndo ña kataki chíhí ndó. Chí to'on ni ka'an yu'u xí'ín ndó ni kii ñaxintóni Espiritu ií Ndios, ta xí'oan ña kataki chíhí ndó. ⁶⁴ Tído ió dao ndó ko kándisa ñaá —kaá na.

Dá chí ndá mií sa'a va ná'á Jesús ndá yoo ko kándisa ñaá, ta ndá yoo kakuu taa nakí'o ñaá noo ndá'a ta xiní u'u ñaá. ⁶⁵ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Sa ni ka'an vai xí'ín ndó ña ko iin ta'on kuu kii mií ndikó na yu'u xí'an nani ná o dáka'an tatá Ndios ní na kii na —kaá na.

⁶⁶ Ta ndá kuu ni ka'an na dión, kua'á nda'o ta sa xionoo xí'ín ná ni dankoo ñaá, ta ko ní sa xionoo ka ra xí'ín ná. ⁶⁷ Ni ndí'i, dá ni kaa Jesús xí'ín ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná ñoó:

—¿Ta ndo'ó viti? ¿Á dankoo ta'ani ndó yu'u, ká'an ndó?

⁶⁸ Dá ni kaa Simón Pedro xí'ín ná:

—Sato'o ndu, ¿ndá noo ka ko'on ndu? Chí mií ní kómí to'on xí'o ña kataki chíhí ndú. ⁶⁹ Ta kándisa ndu to'on ká'an ní, ta kandaá ini ndu ña mií ní kúu Cristo, na dáka'ki ñaá, ta mií ní kúu de'e na kúu Ndios takí.

⁷⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Míí va yu'u ni kaxi ndin uxí uu ndo'ó, tído iin ndo'ó kúu kuendá ña u'u.

⁷¹ Ta ká'an na sa'a Judas Iscariote, de'e iin taa naní Simón, dá chí mií taa yó'o kúu ra ko'on nakí'o ñaá noo ndá'a ta xiní u'u ñaá, ta nákaa ra tein ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná.

7

Nákani kuáchí ini ñani Jesús xiní ñaá rá

¹ Tá ni ndí'i, dá ni xionoo Jesús chí kuendá Galilea di'a, chí ko kóni ta'on na kanoo na chí kuendá Judea, dá chí ñoó ndúkú ñaá ta Israel né'e choon ka'ání ñaá rá. ² Ta sa ni kuyati va kuu kava'a na Israel tíya'ó noo kandeí na ona kuu, ta ña yó'o kúu iin víko kéká'ano na. ³ Dá ni kaa ñani Jesús xí'ín ná:

—Kua'án yó'ó chí kuendá Judea di'a, dá ná koni ndidaá nā kúú kuendóon ndidaá ña'a ná'ano kéeón. ⁴ Dá chí ni iin tó'ón ta'on nā kóni ña chindaya'i ñaá ñayuu kō kédé'é ña kée na. Tá ndaa ndisa kéeón ña ná'ano, na'a miíón noo ñayuu kuá'a ñoo.

⁵ Díón nī kaa rā, chí ni iin ñani mií ná kō ní sá kándisa ñaá. ⁶ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Kō ñá'a ta'on xinkoo kuú na'lí ndá yoo kúú nõo ñayuu, tído ndo'ó, ndá hora kúú mií vá kuu ko'on ndo. ⁷ Chí kō xiní u'u ta'on ñayuu ndo'ó, yu'u va kúú nā xiní u'u nā, dá chí xí'ó ndaa kuendá sa'á ña kini kée na. ⁸ Kua'án kaa ní mií ndo'ó noo koo víkō ñoo, chí yu'u, o kó'on yachí ta'an vei, chí kō ñá'a ta'on kasandaá kuú na'lí ndá yoo kúú nõo ñayuu.

⁹ Tá nī ndi'i nī ka'an nā díón, dá nī kandoo na ió nā kuendá Galilea ñoo.

Dí'a nī kuu tá nī sa'io Jesús víkō noo ndéi nā Israel ini tiya'ó

¹⁰ Dá tá nī ndi'i nī kee ñani nā kōkaa na kua'an nā víkō, dá nī kee ta'ani mií ná kōkaa na kua'an nā. Tído kō ní sa'a túu ta'on na, nī sa'a de'é vá ná.

¹¹ Ta xíonoo tá Israel né'e choon tein noo kúú víkō ñoo nándukú ñaá rá, ta kaá rā:

—¿Ndeí xíonoo tãa ñoo viti? —kaá rā.

¹² Ta nákaa kuú Jesús yu'u iin rá iin ñayuu ñoo. Dá chí dao na kaá ña kúú ná iin na va'a, tído dao kaá ña kō kúú ná na va'a, chí xíonoo na dánda'i nā ñayuu, kaá nā. ¹³ Ta ní iin tó'ón ta'on na kō ní ndátó'ón nī'i sa'a Jesús sa'á ña yu'u nā kee tá Israel né'e choon.

¹⁴ Tá nī ta'í dáo víkō ñoo, dá nī xinkoo Jesús noo íin ve'e ño'o ká'ano. Dá nī kasá'a ná dána'a nā nõo ñayuu. ¹⁵ Ta naá vá iní nā Israel seídó'o na ña dána'a nā, ta kaá nā:

—¿Ndi nī kee tãa káa ña ná'á téi rā, chí kō ní dákuá'a ra kakuu ra maestro?

¹⁶ Dá nī kaa Jesús xí'ín ná:

—O duú to'on kána ñaxintóni mií dána'i noo ndo. Ña yó'o kúú to'on nī nī'í nõo nā nī tanda'a yu'u veii. ¹⁷ Ta nā kóni kee ña kóni Ndios, nõón kúú nā kándaá ini á to'on nī nī'í nõo Ndios kíán o to'on kána ñaxintóni mií dána'i. ¹⁸ Ta nā dána'a ña kána ñaxintóni mií ná, nõón kúú nā ndúkú natiin ñaño'ó nõo ñayuu. Tído yu'u kúú nā ndúkú natiin ñaño'ó nā nī tanda'a yu'u veii. Ta nā kée díón, nõón kúú nā ndaa, ta nī lú'u ña kini kō nákaa níq ná.

¹⁹ ¿Á o duú Moisés nī xí'ó ley Ndios nõo ndo'ó? Tído ni iin tó'ón ndó kō kée choon sa'ándaan. Ta, ¿ndiva'a kátoó ndo ka'áni ndó yu'u? —kaá nā.

²⁰ Dá nī kaa ñayuu kuá'a ñoo xí'ín ná:

—Ña u'u vá nákaa ini ní. ¿Ndá yoo ká'an ka'áni ní, xiní ní?

²¹ Dá nī kaa Jesús xí'ín ná:

—Nī kee yu'u iin ña ndato, ta nī naá iní ndo. ²² Nī sa'anda Moisés choon ña ta'anda ñi takuálí yí ndo'ó, va'ará o duú choon nī sa'anda mií Moisés kíán, chí nā nī sa'kuu tátá sa'ano ñoo yó kúú ná nī dakasá'a ña yó'o. Ta sa'ándá ndo ñi de'e ndó va'ará kuú nání'i ndé'e yó kíán. ²³ Ta sa'ándá ndo ñi xí va'ará kuú nání'i ndé'e yó kíán, dá ná dá'a ni ya'a ndó nõo choon nī sa'anda ley Moisés. Ta, ¿ndiva'a káryí ndó xí'ín yu'u sa'á ña nī nduva'i iin tãa tein kuú nání'i ndé'e yó, tá dáá? ²⁴ Ná dá'a ni keyíkō ndo sa'a iin ña'a tá kō ñá'a dákuá'a ndoan. Dí'a koo ini ndo keyíkō ndaa ndo sa'a iin rá iin ña'a —kaá nā.

Ndátó'ón ñayuu, ¿á Jesús kúú Cristo, nā dáqaki ñaá?

²⁵ Dá nī kaa dao kã nã ñoo Jerusalén:

—¿Á o duú taa káa kúú rā nándukú tā né'e choon ka'ání rá? ²⁶ Kande'e ndó, chí ín túu rā káa dána'a rā noó ñayuu, ta ni iin ña'a kō kée tā né'e choon xí'ín rá. ¿Á ni nakoni ñaá tā né'e choon ña kúú rá Cristo, na dákaki ñaá? ²⁷ Tído taa káa, ná'a yó ndei ni kii ra. Tído tá ná kii na kúú Cristo, kō ín ta'on kana'a ndei chí kii na —kaá rā.

²⁸ Ta noo nákaa Jesús dána'a na yé'é ño'o ká'ano ñoó, ni'i cháá ka ni kasá'a ná ká'an na, ta kaá na:

—Ná'a ndó ndá yoo kúú yu'u, ta ná'a ta'ani ndó ndá ñoo ni kii yu'u. Tído kō véi ta'on yu'u kuendá mií, chí na ni tanda'a yu'u veii kúú iin na ndaa, tído kō ná'a ta'on ndó na. ²⁹ Tído yu'u kúú na ná'a ñaá, dá chí noo mií ná ni kixii, chí mií ná ni tanda'a yu'u veii —kaá na.

³⁰ Kúú ni ka'án rá tiin ñaá rá, tído ni iin ta'on ra kō ní xí'o ndee iní tiin ñaá, chí kō ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios ña tiin ñaá rá.

³¹ Ta kua'a nda'o ñayuu ñoó ni kandisa ñaá, ta kaá na:

—Tá ná kasaa na kúú mií Cristo, ¿á ndato cháá ka ví ña'a kuu kee noón o duú na yó'o?

Di'a ni kuu tá ni tanda'a tã fariseo dao taa kua'an ra tiin ra Jesús

³² Kúú ni seídó'o tã fariseo ndidaá ña ká'an ñayuu ñoó sa'a ná. Sa'a ñoó ni sa'anda ta duti sakua'a xí'ín tã fariseo ñoó choon noó tã ndaa yé'é ño'o ña ná ko'on rā tiin ra Jesús. ³³ Tá ni saã rā, dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá tiempo koni ndo yu'u, dá chí no'o vei noo ió na ni tanda'a yu'u veii. ³⁴ Tá ni ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído o nání'i ta'on ñaá ndó. Chí noo koo yu'u, o kúu ta'on saã ndo —kaá na.

³⁵ Dá ni kasá'a ndátó'ón tá'an mií tã né'e choon noó na Israel ñoó:

—¿Ndeí ko'on taa káa, ká'án rá, ña o kándeé yó nani'i yó rá? ¿Á ko'on rā koo ra xí'ín na ñoo yo ni kan kuei kua'an ndei tein na griego, ta dána'a ta'ani ra noó na griego ñoó? ³⁶ ¿Ndi dándaki to'on ni ka'an rā káa, chí kaá rā: “Nandukú ndó yu'u, tído o nání'i ta'on ñaá ndó; chí noo koo yu'u, o kúu ta'on saã ndo”?

Ndá nio yo kana ndita takuij xí'o ña kataki yo kee Jesús

³⁷ Ta mií kuu noo ndi'i víko ñoó kúú iin kuu ká'ano cháá ka. Dá ni nakuin ndichi Jesús, ta ni'i ni kayu'ú ná, ta kaá na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ndi ndaa ndo'ó ichi ini, nakí ndo ndiko ndo yu'u, dá k'i'oi ña ko'o ndó.

³⁸ Ta ndi ndaa na kándeé ini ñaá, dá kían ndo'o na táto'on k'i'o ká'an tuti iñ Ndios, dá chí ini nio ná kana ndita takuij xí'o ña kataki na —kaá Jesús.

³⁹ Díon kaá na ká'an na sa'a Espíritu iñ Ndios, na natiin na kándeé ini ñaá cháá ka chí noo. Dá chí kō ñá'a ta'on tanda'a Ndios Espíritu iñ ná kasaa na koo na ini na kándeé ini ñaá, dá chí kámani vá dáxinko Jesús choon vei na, dá natiin na ñañó'ó chí induú.

Ni kasá'a naá tá'an ñayuu sa'a Jesús

⁴⁰ Tá ni seídó'o dao ñayuu ño'o tein ñayuu kuá'a ñoó ña ni ka'an Jesús díon, dá ni kaa na:

—Miñan ndaa kuiti taa káa kúú mií profeta ni kaa Ndios tanda'a ná kii noo yo.

⁴¹ Ta dao ka na kaá:

—Taa káa kúú Cristo, na dákaki ñaá.

Tído dao ka na kaá:

—¿Á kuendá Galilea kixi na kakuu Cristo chí? ⁴² ¿Á kō ná'a ta'on ndó ña ká'an tuti iñ Ndios ña tein na ve'e David va kii na kakuu Cristo, ta kaki na ñoo Belén noó ni sa kuu ñoo David ñoó? —kaá na.

43 Sa'a'á ñoó ñi kasá'a tá'andá tá'an ñayuu ñoó sa'a Jesús. 44 Dá ñi ka'an dao na tiin na Jesús, tído ko ní xí'lo ndeé ta'on ini ña tiin ñaa ná.

Ñi kuɣ ko ní seídó'o ndu iin taa dána'a táto'on dána'a Jesús, kaá ñayuu ñoó

45 Dá ñi nandío kuéi tã ndaa yé'é ño'lo ñoó ñi ndisáa ra noo ndéi tã duti saku'a'a xí'in tã fariseo, dá ñi kaa tã fariseo ñoó xí'in rá:

—¿Ndiva'a ko ní sá ne'e ndó tã ñoó kii ndó?

46 Dá ñi kaa tã ndaa yé'é ño'lo ñoó xí'in rá:

—Ñi iin kuɣ ta'ón ko ní seídó'o ndu iin taa dána'a táto'on ñochí dána'a tã ñoó.

47 Dá ñi kaa tã fariseo ñoó xí'in rá:

—¿Á ñi kandeé ta'ani tã ñoó ñi danda'í ra ndo'ó? 48 ¿Á ió iin kaa tã né'e choon ñoo yo o iin kaa tã fariseo ñi kandisa ña dána'a taa ñoó, ká'an ndó?

49 Tído ñayuu kaa ñi kandisa ñaa chí ko ná'a ta'on na ley Moisés, sa'a'á ñoó ñi tã chi'an na noo Ndios —kaá ra.

50 Dá ñi kaa iin tã fariseo nani Nicodemo, tá'an ra ñi sa'an ñi ndat'ón xí'in Jesús iin saku'a'a:

51 —¿Á dáta kuachi ley yo iin tã xí'an nani ko ñá'a kueídó'o yó ra, dá kana'a yó ndí kían kúu kuachi ra, ká'an ndo'ó?

52 Dá ñi kaa dao ka tã fariseo ñoó xí'in rá:

—¿Á iin tã kuendá Galilea ta'ani kúu yo'ó, ndani? Kua'an dáku'a'a va'ón tuti ñi Ndios, dá konon ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko ní kii chí kuendá Galilea.

Di'a ñi kuu tá ndáka dao tã iin ñá'a ñi natuu xí'in iin tã ñi kasáa ra noo Jesús

53 Tá ñi ndi'i, dá ñi ñaki'in iin rá iin tã ñoó kua'an nó'o rá.

8

1 Dá ñi kee Jesús kua'an ña ñi ñi yúku Olivos. 2 Ta na'a va'a iin ka kuɣ ñoó, dá ñi nandío ko na noo ñi ve'e ño'lo ká'ano. Dá ñi nataka ndidaa ña ñoo noo Jesús. Dá ñi sa'á ko na ió ña dána'a ña noo ñayuu ñoó. 3 Ta ñoó ndáka tã dána'a ley Moisés xí'in tã fariseo iin ñá'a ñi natuu xí'in iin tã ñi kasáa ra noo ná. Dá ñi chíkani ñaa rá noo ñayuu ku'a'a ndéi ñoó. 4 Dá ñi kaa ra xí'in Jesús:

—Maestro, ñá'a yó'o ñi natuu xí'in iin ka tã. 5 Ta ley Moisés kían sa'andá choon ña chíyúu yó ña ñá'a kée dión. Tído, ¿ndi kaá míi ní?

6 Díón kaá ra chí kóni ra dátuu rá Jesús, dá ya'a na ka'an ña, dá kuu ka'an kuachi ra sa'a ná. Tído ñi sa'á ko ndeí Jesús, dá ñi kasá'a ná taa na noñó'o xí'in ñi ñi ndá'a ná. 7 Tído sa'a'á ña ndúndéé rá ndát'ón ñaa rá, sa'a'á ñoó ñi ñaku'ín ndichi ña, dá ñi kaa ña xí'in rá:

—Ndi kaa iin kaa ndo'ó ko kómí kuachi, dá kían kua'an ya'a dinñó'o ndó koon ndó yuu sata ñá'a yó'o —kaá ña.

8 Dá ñi ñakoo ndeí tuku na, dá ñi kasá'a ná taa tuku na noñó'o ñoó. 9 Tá ñi seídó'o tã ñoó ña ñi ka'an Jesús dión, dá ñi ñika'an noo míi rá, ta iin rá iin ra ñi ñaki'in íchi ñi nandío kuéi ra kua'an ra. Dinñó'o tã sa'ano ñi kee kua'an, dá ñi sarkuei tã kuáli cháa ka kua'an ra. Ta ndadá iin tó'ón Jesús xí'in tã'ána ñá'a ñoó ñi kandoo noo ndéi ndidaa ñayuu ñi ndítúti ñoó. 10 Dá ñi ñaku'ín ndichi Jesús. Dá ñi sa'á ndé'e ná ña ni iin tó'ón ka tã ñoó koó. Ndadá iin tó'ón tã'ána ñá'a ñoó ñi kandoo ñi. Dá ñi kaa ña xí'in:

—Yo'ó, ñá'a, ¿ndeí kua'an tã ka'an kuachi sa'on? ¿Á ni iin tó'ón ka ra ko ní ká'an ña kánian kuon sa'a kuachi ñi kee'on?

11 Dá ñi kaa ñá'a ñoó xí'in ná:

—Ni iin ta'on ra, tatá.

Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Tá dáá, ni yu'u ọ ká'an ña kánian kuuon sa'á kuachi n̄i keeón. Kua'án viti, tído ọ sá nándió kọ ọon keeón kuachi —kaá n̄a.

Jesús kúu n̄a dátọon nọ ñayuu ndéi ñayúú yó'o

¹² Dá n̄i kaa tuku Jesús xí'ín ñayuu ñoó:

—Yu'u kúu n̄a dátọon nọ ñayuu ndéi ñayúú yó'o. Ta ndidaá n̄a v̄ei ndíko yu'u, ọ kánoo naá ta'on na. Di'a koni n̄a ndato katoon nọ kanoo na, ta koni n̄a kataki n̄a kee yu'u.

¹³ Dá n̄i kaa t̄a fariseo xí'ín Jesús:

—Sa'a mií vá ní xí'o ní kuendá, sa'á ñoó kọ ndáya'i ta'on to'on ká'an ní.

¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—V̄a'ará mií yu'u xí'o kuendá sa'í, tído ndáya'i va to'on ká'in, dá ch̄i ná'á vá yu'u ndei n̄i kixii, ta ná'á vá yu'u ndei ko'in. Tído ndo'ó, ni kuendá kọ xí'o ndó ndei n̄i kii yu'u, ta ni kuendá kọ xí'o ndó ndei ko'in. ¹⁵ Ndo'ó kúu r̄a keyíko sa'a ñayuu t̄ato'on k̄i'ọ k̄ee n̄a kúu kuendá ñayúú yó'o. Tído yu'u, kọ véi ta'oin keyíko sa'a ni iin tó'ón ñayuu. ¹⁶ Tído tá n̄i kanian keyíko yu'u sa'a ná, dá k̄ian keyíko ndaaí sa'a ná, dá ch̄i ọ dúú iin tó'ón yu'u kee díón. Mií yu'u xí'ín tatáí, n̄a n̄i t̄anda'á yu'u v̄eii, keyíko sa'a ná. ¹⁷ Ch̄i ley ió nọ ndo ká'an ña tá ió uú t̄a xí'o kuendá sa'a iin ña'a, dá k̄ian k̄ian ña ndaa. ¹⁸ Yu'u kúu n̄a xí'o kuendá sa'a mií, ta xí'o ta'ani tatáí, n̄a n̄i t̄anda'á yu'u v̄eii, kuendá sa'í —kaá n̄a.

¹⁹ Dá n̄i kaa t̄a fariseo ñoó xí'ín ná:

—¿Ndeí ió tatá ní, tá dáá?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kọ ná'á ta'on ndó ndá yoo kúu yu'u, ta ni tatá yu'u kọ ná'á ndó. Tá ná kana'á ndó yu'u, dá k̄ian nda tatáí kana'á ndó —kaá n̄a.

²⁰ Ta ndidaá to'on yó'o n̄i ka'an Jesús yé'é ño'ọ ká'ano nọ kúu nọ taán ñayuu d̄i'ón dókọ ná nọ Ndios. Ta kọ iin ta'on n̄i x̄i'ọ ndeé iní tiin ñaa, ch̄i kọ ña'á ta'on kasandaá hora konó Ndios tiin ñaa rá.

Kaá Jesús ña ọ kúu ta'on saq t̄a ñoó nọ k'ọn n̄a

²¹ Dá n̄i kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ko'on va yu'u, ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído tá n̄i x̄i'í ndo, kakomí īi va ndó kuachi, sa'á ñoó ọ kúu ta'on saq ndo nọ ko'in.

²² Dá n̄i k̄asá'á ndátó'ón tá'an t̄a né'e choon nọ n̄a Israel ñoó:

—¿Á ka'áni vá r̄a k̄aa mií rá, ká'an rá, ndani ká'an r̄a ña ọ kúu ta'on saq yo nọ k'ọn r̄a?

²³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu ndéi ninọ va kúu ndo'ó, tído yu'u, n̄a n̄i kii nda nọ dikó vá kúu yu'u. Dá ch̄i t̄a kuendá ñayúú yó'o va kúu ndo'ó, tído ọ dúú ta'on ñaa kúu yu'u. ²⁴ Sa'a ñoó n̄i kaaj xí'ín ndó ña tá n̄i x̄i'í ndo, dá kakomí īi va ndó kuachi, ch̄i tá ná ọ kándisa ndó ña yu'u kúu n̄a ká'an ndá yoo kúúí, dá k̄ian tá n̄i x̄i'í ndo, dá kakomí īi va ndó kuachi.

²⁵ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá dáá?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndá mií sa'a n̄i k̄astoin xí'ín ndó ndá yoo kúúí. ²⁶ Kuá'á nda'ọ ña'a ió ka'in xí'ín ndó, ta ió nda'ọ kuachi kuu keyíko sa'a ndo. Tído iin n̄a ndaa kúu n̄a n̄i t̄anda'á yu'u v̄eii. Ta sav̄a'a ña kúu to'on n̄i x̄i'ọ na nọí, ñoó vá k̄ian ká'in xí'ín ndidaá ñayuu —kaá n̄a.

27 Tído kọ ní kándaḡ ini rạ ñạ nị ka'ạn nạ sa'a tatá Ndios. 28 Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ndi'i ndane'e dikó ndọ nạ nị nduu tạ ñayúú yó'o, ndạ daá kandaḡ ini ndọ ñạ yu'u ndisa kúú nạ daá kúúí. Ta kandaḡ ta'ani ini ndọ ñạ kọ ní kée mií ta'on yu'u ni iin ñạ'a, sava'a ñạ nị kasto'on tatáí xí'ín, ñoó vá kían nị ka'ín xí'ín ndó. 29 Dá chị tatáí, nạ nị tạnda'á yu'u veí, daá ió va na xí'ín, kọ dánkoo mií ta'on ñạ ná, dá chị daá kuití vá kée yu'u ñạ náta'an ini nạ —kaá Jesús.

30 Tá nị ndi'i nị ka'ạn nạ ndidaá to'on yó'o, kúú ku'á ndạ'o ñayuu nị kạnđisa ñạ.

Ñạ ndaḡ dána'a Jesús taó xóoan yó tịxi ndá'a ñạ dándáki ñạá

31 Dá nị kaa Jesús xí'ín nạ Israel, nạ kándisa ñạá ñoó:

—Tá ná kandita toon ndó xí'ín to'on nị ðaná'ị noḡ ndọ, dá kían koni ndọ kakuu ndisa ndó kuendá yu'u, 32 ta kasandaá ndọ kana'á ndó ñạ ndaḡ. Ta ñạ ndaḡ yó'o taó xóo ndo'ó tịxi ndá'a ñạ dándáki ñạá.

33 Dá nị kaa ñayuu ñoó xí'ín ná:

—Nạ ve'e Abraham kúú ndu'u, ta ni iin kuu tạ'ón kọ ní sá ño'o ndu tịxi ndá'a ni iin tạ. Sa'á ñoó, ịndivạ'a ká'ạn ní ñạ kankuei ndu tịxi ndá'a ñạ dándáki ñạá?

34 Dá nị kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaḡ ná ka'ín xí'ín ndó ñạ ndi ndáa mií ñayuu kée ku'achi, noḡn kúú na ño'o tịxi ndá'a ku'achi, ta dándáki ñạá. 35 Ta ndidaá nạ ño'o tịxi ndá'a iin sato'o, o kándeí kúúí ta'on na xí'ín nạ ve'e sato'o nạ. Sava'a nạ kúú de'e mií sato'o ñoó, noḡn kúú nạ kandeí kúúí xí'ín nạ ve'e tatá nạ. 36 Sa'á ñoó tá ná taó xóo nạ kúú de'e Ndios ndo'ó tịxi ndá'a ñạ dándáki ñạá, dá kían koni ndisa ndó kankuei ndó tịxi ndá'án. 37 Sạ ná'á vá yu'u ñạ na ve'e Abraham kúú ndo'ó. Tído ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chị kọ nátiin va'a ndó to'on ká'ín xí'ín ndó. 38 Ká'ín xí'ín ndó sa'a ndidaá ñạ nị xini yu'u dín tatáí. Tído ndo'ó kúú nạ kée ñạ nị seíd'ó ndó nị ka'ạn tatá ndọ xí'ín ndó.

Kaá Jesús ñạ tatá tạ ñoó kúú ñạ u'u

39 Dá nị kaa rạ xí'ín ná:

—Abraham va kúú tatá ndụ.

Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaḡ de'e Abraham kúú ndo'ó, dá kían kee ndó tátoto'on nị sạ kee Abraham. 40 Tído viti ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chị ká'ín ñạ ndaḡ xí'ín ndó, ta ñạ ndaḡ yó'o kían nị kasto'on mií Ndios xí'ín. Ta kọ ní kée Abraham tátoto'on kị'o kée mií ndó. 41 Tído ndo'ó kúú rạ kée ndidaá ñạ kée tatá ndọ —kaá nạ.

Dá nị kaa rạ xí'ín ná:

—Kọ kúú ta'on ndu de'e nda'í. Iin tó'ón vá kúú tatá ndụ, ta noḡn kúú Ndios.

42 Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaḡ ndisa Ndios kúú tatá ndọ, dá kían konj ndọ yu'u, ní kúú. Dá chị noḡ Ndios nị kii yu'u. Ta kọ véi yu'u xí'ín ñạ kónj miíí, Ndios vá nị tạnda'á yu'u veí. 43 Ta, ịndivạ'a kọ kandaḡ ini ndọ to'on ká'ín xí'ín ndó? Kọ kandaḡ ini ndọ, dá chị kọ xí'o ta'on ndó mií ndó kueíd'ó ndó to'on ká'ín xí'ín ndó. 44 Chị kúú ndó kuendá ñạ u'u, ta ñoó kúú tatá ndọ, chị ñạ kónj tatá ndọ, ñoó ta'ani kónj mií ndó. Dá chị ndạ mií sa'a kúúán ñạ sa'ání ndjị. Ta kọ ndíkoan ñạ ndaḡ, dá chị koó ñạ ndaḡ noḡán. Sa'á ñoó tá ka'ạn to'án, ná'a miían ñạ kị'o dión kían. Ta ndino'o ñạ to'ón ká'ạn, chị miían kúú ñạ tá'í ndidaá ñạ to'ón. 45 Tído yu'u, ndino'o ñạ ndaḡ ká'ín xí'ín ndó, sa'á ñoó kọ kándisa ndó ñạ ká'ín. 46 Ta, ịndi ndáa ndo'ó nani'ị iin ku'achi sạ yú'u? Tá ndino'o ñạ ndaḡ ká'ín, ịndivạ'a kọ

kándisa ndó ña ká'in xí'in ndó, tá daá? ⁴⁷ Chì ña kúu kuendá Ndios, noón kúu ña natiin va'a to'on vei noo Ndios. Ta ndó'ó, kò nátiin va'a ta'on ndó to'on ká'in, dá chì kò kúu ta'on ndó kuendá Ndios —kaá ña.

Sá ió va Jesús tá o ñá'a kaki na ñayúú yó'o

⁴⁸ Nj ndi'i, dá ñi kaa tá Israel ñoo xí'in ná:

—Ndaa va ká'an ndu tá chinani ndú mií ní kúu ní iin tá ñoo Samaria, ta nákaa ña u'u ini ní.

⁴⁹ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Kò tá'on ña u'u nákaa ini yu'u. Di'a xí'oi ñaño'ó noo ña kúu tatái Ndios. Tído ndó'ó, di'a kénóo ndó yu'u. ⁵⁰ Kò ndúkú ta'on yu'u ñaño'ó mií. Tído ió iin ña kóni ña natiin yu'u ñaño'ó, ta noón kúu ña kényiko ndaa. ⁵¹ Miían ndaa ná ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií ña ná kandita toon xí'in to'on ká'in, noón kúu ña ní kuy tá'on o kúu ña —kaá ña.

⁵² Dá ñi kaa tá Israel ñoo xí'in ná:

—Viti kían kátóni ndaa ini ndu ña nákaa ña u'u ini ní, dá chì ñi xí'i va Abraham, ta ñi xí'i ta'ani dao ka profeta. Tído mií ní kaá ña ña ná kandita toon xí'in to'on ká'an ní, ni iin kuy tá'on o kúu ña. ⁵³ ¿Á ndáya'i cháa ka ní o duú tatá sá'ano yo Abraham, xini ní? Chì ñi xí'i ña, ta ñi xí'i ta'ani dao ka profeta ñoo. ¿Ndá yoo kúu ní, xini ní?

⁵⁴ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná ndúkú yu'u ñaño'ó mií, dá kían kò ndáya'i ta'an vaan. Mií vá tatá yu'u kúu ña xí'o ñaño'ó nooi, tá'an ña kaá ndo kúu Ndios noo ndo. ⁵⁵ Tído ndó'ó kúu ná kò ná'á ta'on ñaa. Yu'u kúu ña ná'á ñaa. Chì tá ná kaa ña kò ná'í ña, dá kían kúu iin tá to'on táto'on k'i'o kúu ndó'ó. Tído yu'u ná'í ña, ta seí'dó'i to'on ká'an ña. ⁵⁶ Ta ñi kadij nda'o ini Abraham, tatá sá'ano ndó, tá ñi kandaa ini ña ña kóni ña kasaa yu'u ñayúú yó'o. Ta miían ndaa kuiti ñi xini naán, ta kúu ñi kadij nda'o ini ña —kaá ña.

⁵⁷ Dá ñi kaa tá Israel ñoo xí'in ná:

—Ni uu diko uxí kuaí kò ñá'a koo ní, ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña sa ñi xini ní Abraham?

⁵⁸ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Miían ndaa ná ká'in xí'in ndó ña sa daá ió va yu'u tá kò ñá'a kaki Abraham, chì yu'u kúu ña daá kúu.

⁵⁹ Dá ñi tiin ra yuu kua'an ra chiyúú rá Jesús. Tído ñi chide'é ña, dá ñi keta na ye'é ño'o ká'ano ñoo. Dá ñi chika'anda ña tein ñayuu ñoo, dá ñi kee na kua'an ña.

9

Di'a ñi kuu tá ñi nduva'a Jesús iin taa kò túu noo, chì nda noo ñi kaki va ra káa ra dión

¹ Noo xíka Jesús kua'an ña ñoo ñi xini ña ió iin taa kò túu noo, ta nda ñi kaki va ra káa ra dión. ² Dá ñi ndato'on ñaa taa xionoo xí'in ná ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, ¿ndá yoo ñi ya'a ñi kee kuachi, á mií rá o ña ve'e ra, sa'á ñoo kò túu noo rá ñi kaki ra?

³ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—O duú sa'á kuachi mií rá, ta o duú sa'á kuachi ñi kee na ve'e ra káa ra dión. Dión káa ra, dá kían na'a yu'u ña ndato nda'o ñi kee Ndios xí'in rá.

⁴ Ta miían kánian kee yu'u choon, ña ñi sa'anda ña ñi tанда'á yu'u veii viti túu ij, dá chì sa vei kuaa vá. Chì tá ná kuaa, kò íin ka kuu kechóon. ⁵ Dá chì xian nani iói ñayúú yó'o, kúu ña dátoon noo ñayuu —kaá ña.

⁶ Nî ndi'i, dá nî daká Jesús lú'u ñó'o xí'in tadjî nâ. Dá nî nduuan ndei'i. Dá nî chîndaá naán sata nduchí nóó taa kò túu noo ñóó. ⁷ Dá nî kaa nâ xí'in rá: —Kua'an nakatón nooñ takujî ñó'o ndâ yu'u pila, ñâ nani Siloé ñóó —kaá nâ. (Tõ'on yó'o kónî kaa takujî vei iin kâ xíán.)

Tá nî saa rá ñóó, ta nî nakata ra noo rá, ta kúú sa nde'é vá rá nî nandió koo ra kua'an ra.

⁸ Dá nî kaa nâ ndéi yati xí'in rá xí'in dao kâ nâ ná'a ñâ kúú rá taa kò túu noo:

—¿Á duú taa ió sáti ñóó kúú rá káa? —kaá nâ.

⁹ —Jañ, ñaa kúú rá —kaá dao na.

Ta dao kâ nâ kaá:

—Koo, dión káa oon va ra.

Ta mií rá kaá:

—Ñaa vá kúú yu'u.

¹⁰ Dá nî ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndi nî kuu nî natuu nooñ?

¹¹ Dá nî kaa rá:

—Taa nani Jesús ñóó nî kava'a lú'u ndei'i xí'in tadjî ra, dá nî chîndaá raán sata nduchí nóói. Dá nî kaa rá xí'in: “Kua'an noo nákaa pila Siloé, ta ñóó nakatón nooñ”, kaá rá xí'in. Dá nî sa'in, dá tá nî nakatai noói, ta kúú nî natuu vaan.

¹² Dá nî ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndeí nákaa taa ñóó?

Dá nî kaa rá:

—Kó ná'a ta'on vei.

Dí'a nî kuu tá nî ndato'ón tá fariseo tá nî nduva'a ñóó ndi nî kuu, dá nî nduva'a ra

¹³ Dá nî kee na ndáka na taa nî natuu noo ñóó kua'an nâ noó tá fariseo. ¹⁴ Ta kuu nani'i ndéé nâ Israel nî kava'a Jesús ndei'i nî chîndaá naán noo taa ñóó, dá nî natuuan. ¹⁵ Dá nî ndato'ón ta'ani ñaa tá fariseo ñóó ndi nî kuu, dá nî natuu noo rá. Dá nî kaa taa ñóó xí'in rá:

—Iin taa nî chîndaá ndei'i sata nduchí nóói, dá nî sa'in nî nakatai ñâ, ta túu vaan viti.

¹⁶ Dá nî kaa dao tá fariseo ñóó:

—O duú ta'on taa nî tanda'á Ndios kasaa kúú taa ñóó, dá chî nî ya'a ra kuu nani'i ndéé yo.

Ta dao kâ rá kaá:

—¿Ndi kee ví iin taa kómí kuachi kee ra ñâ ná'ano yó'o?

Ta kúú nî kasa'á naá tá'an mií rá ndéi ra. ¹⁷ Dá nî ndato'ón tuku ra taa nî natuu noo ñóó:

—¿Ndá yoo kúú taa nî nduva'a nooñ, ká'ón?

Dá nî kaa taa ñóó:

—Iin profeta va kúú rá.

¹⁸ Tído kò ní kándisa ta'on tá né'e choon noó nâ Israel ñâ nî sa kuu ra iin taa kò túu noo, ta kò kándisa ra ñâ nî nduva'a ra. Sa'á ñóó nî kana ra tatá taa nî natuu noo ñóó xí'in naná rá, ¹⁹ dá nî ndato'ón ñaa rá:

—¿Á de'e ní kúú taa yó'o? Ta ká'an ní ñâ ndâ nî kaki ra kò túu noo rá. Ta, ¿ndi nî kuu ñâ ndé'é rá viti?

²⁰ Dá nî kaa nâ xí'in rá:

—Ná'a ndu'u ñâ kúú xí de'e ndu, ta miían ndaa kuiti kò túu noo xí ndâ nî kaki xí. ²¹ Tído kò ná'a ta'on ndu'u ndi nî kuu nî natuu noo xí. Ta kò ná'a ta'on ndu ndá yoo nî kedaá xí'in xí, dá nî natuu noo xí. Ndato'ón ní mií xí, chî taa savá'a vá kúú xí. Sa kánian kí'o mií xí kuendá sa'á ñâ nî ndo'o xí —kaá nâ.

²² Díón nì kaa nà ve'e ra, dá chì yu'ú nà kée tã né'e choon noó nà Israel. Dá chì sà nì kandoo ra ñà ndidaá ñayuu nakoni ñà Jesús kúú nà dákaki ñáá, noón kúú nà taxí rá ve'e noo náta nà ñoo ñoo. ²³ Sa'a ñoo nì ka'án nà ve'e ra: “Ndató'ón ní mií xí, dá chì taa sava'a vá kúú xí.”

²⁴ Dá nì nandió kuéi tuku ra nì kana ra taa nì natuu noo ñoo. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Kánian nakì'o yo'ó ñañó'ó noo Ndios va, dá chì ná'á vá ndu'u ñà iin taa kómí kuachi va kúú taa ñoo.

²⁵ Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Kò ná'á ta'on yu'u á taa kómí kuachi kúú rá o koó. Sava'a ñà ná'á yu'u kíán ñà nì sà kuui iin taa kò túu noo, tído viti nì natuu nooí nì kee ra.

²⁶ Dá nì nandió kuéi tuku ra nì ndató'ón ñáá rá:

—¿Ndi nì kee taa ñoo xí'ón? ¿Ndi nì kuu, dá nì natuu noo?

²⁷ Dá nì kaa rá:

—Sà nì nakani vai xí'ín ndó, tído kò kékuendá ta'on ndó ñà ká'ín xí'ín ndó. ¿Ndiva'a kóni tuku ndó nakanií xí'ín ndó? ¿Á kóni ta'ani ndo'ó ndiko ndo taa ñoo, ndani?

²⁸ Ta kúú nì ka'án ndava'a tã fariseo ñoo xí'ín taa nì nduva'a ñoo, ta kaá rá:

—Mií vá yo'ó kúú rá ndiko taa ñoo. Tído ndu'u, Moisés va kúú nà ndiko ndu'u. ²⁹ Dá chì ná'á ndú ñà nì ka'án túu Ndios xí'ín Moisés. Tído taa ñoo, kò ná'á ta'on ndu ndei nì kii ra.

³⁰ Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Naá vá iníi xiníi ndo'ó, chì nì nduva'a ndisa taa ñoo nooí, tído kò kándaá ií vá iní ndo ndei nì kii ra. ³¹ Chì ná'á vá yó ñà kò seídó'o ta'on Ndios nà kómí kuachi tá xíkà nà ñà maní noo ná. Tído tá yu'ú ní'ini yó Ndios, ta kée yó ñà kóni ná, dá kíán seídó'o na ñà xíkà yo noo ná. ³² Ta ndá mií sa'a ñayuu, ta nda viti kò ní'í to'on ta'on yó ñà kandeé iin ñayuu nduva'a na iin nà nì kaki kò túu noo. ³³ Tá kò ní kii taa ñoo noo Ndios, dá kíán o kándeé ta'on ra nduva'a ra iin nà kò túu noo.

³⁴ Dá nì kaa tã fariseo ñoo xí'ín rá:

—Tíxi ndá'a kuachi va nì kaki yo'ó. ¿Ndá yoo kúú yo'ó, xinóon, ñà dána'a dí'aón noó ndu'u?

Dá nì taxí ñáá rá ini ve'e noo náta nà ñoo ñoo.

Kaá Jesús ñà kò túu noo tã fariseo ñoo noo Ndios

³⁵ Kúú nì kandaá ini Jesús ñà nì taxí ñáá tã fariseo ini ve'e noo náta nà ñoo ñoo. Dá tá nì naní'í ñáá ná, dá nì kaa nà xí'ín rá:

—¿Á kándéé inóon nà kúú de'e Ndios?

³⁶ Dá nì kaa rá:

—¿Ndá yoo kúú noón, tatá, dá ná kandeé iní ná?

³⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sà nì xinon ná. Ta mií nà ndátó'ón xí'ón viti'ón kúú ná.

³⁸ Dá nì kaa rá:

—Kándéé iníi mií ní, sato'i.

Dá nì kasá'á rá ndáño'o ñáá rá. ³⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ñayuu ndíta ñoo:

—Vei yu'u ñayuu yó'o, dá ndeyikoi níó iin rá iin ñayuu. Díón, dá ná natuu noo nà kò túu noo. Ta nà túu noo, o kátuu ta'on noo ná.

⁴⁰ Tá nì seídó'o dao tã fariseo ndíta ñoo ñà nì ka'án nà díón, dá nì kaa rá xí'ín ná:

—¿Á taa kò túu noo ta'ani kúú ndú, xiní ní?

⁴¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a cháá ká ní sá kuu ndó tã kò túu noo, dá kían o kátai kuáchi ta'on ndó sa'a kuáchi kée ndó. Tído kaá ndó ñã túu noo ndo, sa'á ñoo táí kuáchi ndó noo Ndios.

10

Nákani Jesús sa'a korrá noo ñó'o léko

¹ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ñã tãa kò kú'u chí noo kúú yé'é korrá léko, di'a ndáo ndodó rá sata korrá rj, roón kúú iin tã kuí'íná, iin tã kéndava'a xí'in rí. ² Tído nã kòku'u chí yé'é korrá rj, noón kúú nã ndáka rí. ³ Chj tã ndaa yé'é, roón kúú rã sónó yé'é noo nã ndáka rí. Ta táí va'a do'o rí tá káyuu'ú ná kuu iin rá iin rí, dá taó ná rí. ⁴ Dá tá nì ndi'i nì taó xóo na léko mií ná, dá xionoo na kua'an ná noo rj, dá tákuei ñaa rí kua'an rj, chj ná'á rí tachj ná. ⁵ Tído iin ñayuu tükú o kárkuei ta'on ñaa rí ko'on rj, di'a kuino rí noo ná, dá chj kò ná'á ta'on rí tachj ñayuu tükú ñoo —kaá nã.

⁶ Ta to'on yó'o nì ñákí'in tá'an Jesús xí'in ñã nì ka'an nã xí'in tã fariseo, tído kò ní kándaã ini rã ndi dándáki ñã nì ka'an nã.

Jesús kúú nã ndáka va'a léko

⁷ Dá nì nandió koo Jesús nì ka'an nã xí'in rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ñã mií vá yu'u kúú yé'é korrá noo ñó'o léko.

⁸ Ta ndidaã tãa nì kii yachj tá kò ñã'a kasaa yu'u, roón nì sã kuu tã kuí'íná, ta sã kéndava'a ra xí'in lékoj. Tído kò ní taó kuendá ta'on lékoj noo nì ka'an rã.

⁹ Ta yu'u kúú yé'é korrá, ta ndi ndaa mií vá léko ná ku'u yé'é ñoo, ta kúú káki va rí. Ta ndu'u rí, ta kankuei rí noo káa ita kuí kasá'an rí. ¹⁰ Tído tã kuí'íná ñoo vei oon ra noo ñó'o rí kí'in kuí'íná rá rj, ta ka'ání rá rj, ta dánaã rã rí. Tído yu'u vei, dá ná nì'í rj ñã kataki rj, dá ni iin ñã'a ná o kámanj noo rj.

¹¹ Yu'u kúú nã ndáka va'a léko, ta iin nã va'a ndáka léko, noón kúú nã kò yu'u kí'o na mií ná kuu nã sa'a rí. ¹² Tído tã ndáka léko sata yá'i, tã kò kúú sato'o rj, tá xiní rã vei ndigüe'í lobo, ta kúú dánkoo ndava'a ra léko, ta kúú xíno ra kua'an rã noo ndigüe'í lobo ñoo. Dá kasaã rj sa'ání rj dao léko, ta dao kã léko ñoo xítã noo kua'an. ¹³ Ta xíno va tãa ñoo noo ndigüe'í lobo ñoo, dá chj kò kúú rá mií sato'o léko, sata yá'i va ndáka ra rj, sa'á ñoo kò sa'ání ta'on ra mií rá sa'a rj.

¹⁴ Tído yu'u kúú nã ndáka va'a lékoj, ta ná'á va'a yu'u ndi ndaa iin rá iin rí, ta ná'á va'a rí yu'u, ¹⁵ tát'o'on kí'o ná'á vá tatá Ndios mií, ta ná'á ta'ani yu'u tatá Ndios. Sa'á ñoo nakí'o yu'u mií ñã kían kuui sa'a lékoj. ¹⁶ Ndéi ta'ani dao kã lékoj, tá'an kírí kò ñó'o ta'on ini korrá yó'o. Ta xín'ó'ó ta'ani kandakai rj kii rí, dá naki'in tá'an rí xí'in léko yó'o, dá kían kueid'ó'o ta'ani rí yu'u. Dá ndadã iin tó'ón vá tu'u ná kakuu rí, ta iin tó'ón ná kakuu nã kandaka rí.

¹⁷ Sa'á ñoo kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'í, dá chj ko'in nakí'oi mií ñã kían kuui, ndi'i, dá nandió kooi natakij. ¹⁸ Tído kò iin ta'on ka'ání yu'u xí'in to'on kí'o kóni mií rá, mií vá yu'u nakí'oi mií ñã kían kuui. Dá chj ió choon noo ndá'a yu'u ñã kían nakí'oi mií kuui, ta ió ta'ani choon noo ndá'a yu'u ñã kían natakij, ta choon yó'o nì ñatiin noo tatáí —kaá nã.

¹⁹ Ta nì kasá'á ndátó'ón kuáchi tuku nã Israel sa'á ñã nì ka'an Jesús dión.

²⁰ Kúú kuá'á nda'o na nì kaa di'a:

—Ñã kini va nákaa ini rã, ta ndúlókò va ra. ¿Ndiva'a seid'ó'o ndó noo ká'an ra?

²¹ Ta nì kaa dao kã nã:

—Ni iin tã nákaa ñã kini o ká'an dión. ¿Á kándéé iin tãa nákaa ñã kini ini nduva'a ra iin tã kò túu noo? —kaá nã.

Ko kóni dao na Israel kandisa na Jesús

²² Ta ió iin víko ñoo Jerusalén noo kéká'ano na kuu ni nak'i'o tuku na ve'e ño'o ká'ano noo ndá'a Ndios. Tiempo daá ñóo kíán yoo víxi. ²³ Ta xionoo Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo noo kúu corredor nani Salomón. ²⁴ Dá ni nataka ta né'e choon noo na Israel noo nákaa Jesús, dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá oon ví nani'i ndéé nío ndú kee ní? Tá miian ndaa kúu ní Cristo, na dáka'i ñaa, kasto'on ndaa ní xí'in ndu'u.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Sá ni ka'an vai xí'in ndó, tído ko kóni ta'on ndó kandisa ñaa ndó. Ta ndidaá ña ndato kéei kúu choon ni sa'anda tatái nooi, ta ñoo kíán ná'a ndá yoo kúú.

²⁶ Tído ko kándisa ta'on ñaa ndó, dá chi ko kúu ta'on ndó léko'i táto'on ki'o sa ni ka'in xí'in ndó. ²⁷ Dá chi na kúu léko yu'u seídó'o na noo ká'in, ta ná'i ndi ndaa na, ta ndíko na yu'u, ²⁸ ta xí'oi ña kataki chíchí ná, ta ni iin kuu ta'ón o naá na, ta ko iin ta'on kuu kuio ndaa na noo ndá'a yu'u. ²⁹ Ta mií tatái kúu na ni tei na nooi, ta noón kúu na kómí choon ká'ano cháá ka, ta ni ko iin ta'on kuu kuio ndaa ñayuu'i noo ndá'a tatái. ³⁰ Dá chi yu'u xí'in tatái, iin tó'ón vá kúu ndu'u.

³¹ Dá ni tiin tuku ta Israel ñoo yuu kua'an ra chiyúu rá Jesús. ³² Dá ni kaa na xí'in rá:

—Kua'á nda'o ña ndato ni kee yu'u noo ndo'ó ni kee tatái. Ta, ¿ndi káa iin ñoo ko ní náta'an ini ndo, sa'á ñoo kóni ndo chiyúu ndó yu'u?

³³ Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—O duú sa'á ña ni kee ní ña ndato kóni ndu chiyúu ñaa ndú, di'a sa'á ña ká'an ndava'a ní sa'a Ndios, dá chi iin ta'a oon va kúu ní, tído kée ní mií ní ña kúu ní Ndios.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á o duú di'a kaá Ndios noo ley ió noo ndo: “Ni ka'in ña kúu ndó ndios”?

³⁵ Ta dión ni chinani ná ta'a ni natiin to'on na ñoo ña kúu rá ndios, ta o kúu ta'on kujo kao yó noo ká'an tuti i'i Ndios. ³⁶ Mií Ndios ni kaxi yu'u, ta ni tãnda'á ná yu'u ve'i, sa'á ñoo, ¿ndiva'a kaá ndo ña ká'an ndava'i sa'a Ndios sa'á ña kaá'i ña kúú de'e Ndios? ³⁷ Tá ko kée yu'u ña ná'ano kée tatái, dá kíán ná dá'a ni kandisa ndó yu'u. ³⁸ Tído tá kéei ña, dá kíán kandisa ndó ña kéei, va'ará ko kándisa ndó mií yu'u. Dá chi tá kandisa ndó ña kéei, dá kíán kasandaá ndo kandaá ini ndo, ta kasandaá ndo kandisa ndó ña ió tatá Ndios xí'in, ta iói xí'in ná —kaá na.

³⁹ Dá ni ka'an tuku ra tiin ñaa rá, tído ni kãndeé vá ná ni taó xóo na mií ná noo ndá'a rá.

⁴⁰ Dá ni kee tuku na kua'an na iin ka xoo yuta Jordán noo ni kasá'á Juan sa dakódo ndúta ná ñayuu. Ta ñoo ni kãndo na ni sa io tóo na. ⁴¹ Ta kua'á nda'o ñayuu ni nataka noo nákaa na, ta kaá na ndátó'ón ná:

—Miian ndaa kuiti ni iin tó'ón ña ná'ano ko ní kée Juan, tído ndidaá ña ni ka'an na sa'á ta'a yó'o kíán ña ndaa —kaá na.

⁴² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ni kãndisa Jesús noo nákaa na ñoo.

11

Di'a ni kuu tá ni xi'i iin ta'a nani Lázaro

¹ Ió iin ta'a kú'u nani Lázaro, ta kúu rá iin ta'a ñoo Betania, ta ñoo ñoo ndéi ki'o ra María xí'in Marta. ² Ta María, ña kúu ki'o Lázaro ñoo kúu ña ni kwei kirá támi sá'an satá sá'a sato'o yo Jesús, ta ni na'dayaaán sa'a ná xí'in idi dinjan.

³ Ta miíán xí'ín ku'an nì tãnda'á choon nì sa'an noo nákaa Jesús, ta kaáan xí'ín ná: “Tatá, kú'u ka'í va na kú'u ini ní sa'a.”

⁴ Dá tá nì kãndaá ini Jesús, dá nì kaa na:

—O duú ta'on kue'e kuu ra kíán, miían ndaa kú'u ra, dá ná natiin Ndios ñãñ'ó sa'á rá, ta ná natiin ta'ani na kúú de'e Ndios ñãñ'ó kee kue'e nd'ó ra —kaá na.

⁵ Ta kú'u ini Jesús sa'a Marta, xí'ín sa'a ku'u ló'an, xí'ín sa'a Lázaro, k'i'oán.

⁶ Tá nì kãndaá ini na ñã kú'u Lázaro, dá nì kãndoó na nì sa'io na uú ka kuú noo nákaa na ñoó. ⁷ Nì ndi'i, dá nì kaa na xí'ín tãa xionoo xí'ín ná:

—Kó'o tuku yó chí kuendá Judea di'a viti.

⁸ Dá nì kaa tã xionoo xí'ín ná ñoó:

—Maestro, ta o duú nì ka'an tã né'e choon noo na Israel ñã chiyúú rá mií ní. Sa'á ñoó çndiva'a ko'on tuku yó ñoó?

⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á duú uxí uú hora tóon ndindii? Sa'á ñoó na xionoo nduú, ko káchi'i sá'á ta'on na, chí ndato tóon noo ná kee ndindii. ¹⁰ Tído na xionoo sãkuaá káchi'i sá'á ná, dá chí ko tóon noo ná.

¹¹ Nì ndi'i, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kídi va amigó yo Lázaro, tído ko'in dándótoi ra.

¹² Dá nì kaa tãa xionoo xí'ín ná:

—Tatá, tá kídi ra, dá kíán nduva'a ra.

¹³ Tído to'on nì ka'an Jesús kíán kóni kaa ñã nì xi'i va Lázaro, tído kídi ndisa va ra nì ka'an tãa xionoo xí'ín ná ñoó. ¹⁴ Dá nì kãsto'on na ndi kóni kaa ñã nì ka'an na, ta kaá na:

—Sa nì xi'i va Lázaro, ¹⁵ ta kádij nda'o ini ñã ko ní sá ió'i ve'e ra tá nì xi'i ra, dá kíán ná kandeé cháá ka ini ndo yu'u sa'á ñã ko'in kee xi'ín rá. Kó'o kande'á ra —kaá na.

¹⁶ Dá nì kaa Tomás, tã ká'an xí'ín ná Dídimó, xí'ín dao ka tã xionoo xí'ín Jesús:

—Kó'o ta'ani yó, dá ná kuu nduú yo xí'ín ná —kaá ra.

Kaá Jesús ñã kúú ná na dánataki ñayuu nì xi'i, ta xi'o na ñã kataki chíhí ná

¹⁷ Tá nì kuyati Jesús ñoo ñoó, dá nì kãndaá ini na ñã sa'io komi kuú nákaa yikí koño Lázaro nì nduxian ini káo. ¹⁸ Ta yati va né'e tá'an ñoo Betania ñoó xí'ín ñoo Jerusalén, ta kíán tát'o'on onj kilómetro. ¹⁹ Sa'á ñoó kua'á nda'o na ñoo Jerusalén nì kasáá kande'i tóo na xí'ín Marta xí'ín María, dá k'i'o na tãndeé ini nooan sa'á ñã nì xi'i k'i'oán.

²⁰ Tá nì kãndaá ini Marta ñã vei Jesús, dá nì keeán kua'an nì'i ñaaán, tído nì kãndoó va María ióan ve'e. ²¹ Tá nì ñaki'in tá'an Marta xí'ín Jesús noo vei na ñoó, dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúú. ²² Tído ná'á ta'ani yu'u ñã ndi ndáa mií vá ñã'a ná kaka ní noo Ndios, ta kúú k'i'o va naan noo ní.

²³ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Nataki va k'i'ón.

²⁴ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Sa ná'á vá yu'u ñã nataki xi'í tá ná kasandaá kuú nataki na nì xi'i tein kuú noo ndí'i.

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Yu'u kúú na dánataki ñayuu nì xi'i, ta k'i'oi ñã kataki chíhí ná. Ta ndi ndáa miíó na kándéé ini ñaa, koni na kataki chíhí ná, va'ará nì xi'i na. ²⁶ Ta ndi ndáa mií nã kándéé ini na yu'u xí'ín xí'ín nani ndéi takí na, ni iin kuú tã'on o kuú na. ¿Á kándísón ñã dión kíán?

²⁷ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Jaꝋan, tatá. Kándisa yu'u ña míi ní kúu Cristo, na kúu de'e Ndios, chi kúu ní na ni tãnda'á Ndios ni kasáa ñayuu yó'o dákaꝋi ñaa —kaáan.

Nde'i Jesús yati yú'u káo noo nákaꝋ yiki koño Lázaro

²⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an dión, dá ni keeán kua'an kuakaán ku'an María ñoo. Tá ni saꝋan, dá ni ka'an kayáan xí'in María:

—Ve'i maestro yo, ta kána na yo'ó.

²⁹ Dá tá ni seídó'o María to'on yó'o, ta kúu kaon nda'o ni naꝋuín ndichian, kúu ni keeán kua'an ni'an Jesús. ³⁰ Ta ko ñá'a ta'on ku'u Jesús ñoo ñoo, chi ió jí v'á ná noo ni naꝋi'in tá'an Marta xí'in ná. ³¹ Dá tá ni xini na ñoo Jerusalén, na ndéi xi'o tãndeé iní noo María, ña kaon nda'o ni ndaꝋuín ndichian ni ketaán kua'an, dá ni kee na tákuei ñaa ná kua'an na, ta kaá na:

—Míian kua'an xi ndei'i xi yú'u káo noo ni nduxi k'i'o xi —kaá na.

³² Tá ni saꝋ María noo iin Jesús, dá ni sa kuíin xitíán noo sá'a ná, ta kaáan:

—Sato'i, tá ní sá io ní yo'ó, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúu.

³³ Tá ni xini Jesús ña nda'í nda'o ndéi'i ña, ta ndéi'i ta'ani na ñoo Jerusalén né'e tá'an xí'an ni kasáan, ñoo, dá ni kixian ni kunda'í ini na, ta nda'í na ni ta'u'u, xini na. ³⁴ Dá ni kaa na:

—¿Nde'i ni chikáa ndo yiki koño xi?

Dá ni kaaan:

—Tatá, naꝋi ní, kó'o kãnde'á noo nákaꝋ xi —kaáan.

³⁵ Dá ni ndei'i Jesús. ³⁶ Dá ni kaa na ñoo Jerusalén:

—Kãnde'é ndó. Ndeé ka vían ni sa kú'u ini taꝋ ká sa'a Lázaro.

³⁷ Dá ni kaa dao ka na:

—Ni kãndeé taꝋ káa ni nduv'a ra taꝋ ko túu noo ñoo. Ta, ¿ndiv'a ko ní kãndeé rá xí'in Lázaro, dá ná o kuú ra, ní kúu? —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni ñanataki Jesús Lázaro

³⁸ Kúu ni kixi tukuꝋan ni kunda'í ini Jesús tá ni saꝋ na noo nákaꝋ yiki koño Lázaro. Ta kían ini iin káo, ta ndadí iin yuu ká'ano yé'an. ³⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Dítá ndó yuu káa viti.

Dá ni kaa Marta, ña kúu k'i'o ló'o ndii ñoo, xí'in ná:

—Tatá, ná dá'a ní, dá chi sa kini nda'o sa'an díko, dá chi sa komi ví kuu kían.

⁴⁰ Dá ni kaa Jesús xí'an:

—¿Á duu ni ka'in xí'on ña tá míian ndaꝋ kãndéé inóon yu'u, dá konon kee Ndios iin ña ndató?

⁴¹ Dá ni dítá rá yuu ndadí yé'é káo noo nákaꝋ ndii ñoo. Dá ni ñãnde'é Jesús chí induú, dá ní kaa na:

—Tatá, ndivé'e ní, dá chi ni seídó'o ní ña ni xikaj noo ní. ⁴² Ta daá kuiti v'á seídó'o ní ña xikaj noo ní, tído ni ka'in dión, dá ná kueídó'o ndidaá tá'an ñayuu ndíta yó'o, dá ná kãndisa na ña míian ndaꝋ kuiti míi ní ni tãnda'á yu'u ve'i.

⁴³ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión xí'in Ndios, kúu ni kayu'u ná:

—Lázaro, kua'an keta sata vé'e.

⁴⁴ Ta kúu ni keta taꝋ ni xí'i ñoo, ta ni kaꝋ noo iin tá'í dá'on nda'á rá xí'in sa'a rá ndíkoꝋan. Ta ni kaꝋ noo iin ka tá'í dá'on ndadíãan noo rá. Dá ni kaa Jesús:

—Ndaxí ndó ra, dá ná yaꝋ ra ko'on ra.

Di'a ni kuu tá ni ndat'ón kue'é ta né'e choon ña ka'áni rá Jesús

⁴⁵ Ta kuá'á nda'o na ñoo Jerusalén, tá'an na ni kii ni xi'o tãndeé iní noo María, ni xini ña ni kee Jesús, ta ni kãndisa ñaa ná. ⁴⁶ Tído dao ka na ni sa'an noo ndéi ta fariseo, ta ni naꝋani na sa'á ña ni kee Jesús. ⁴⁷ Dá ni ñanataká ta duti

sakua'a xí'in ta fariseo ndidaa ka ta né'e choon noo na Israel. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—¿Ndi koo keeá viti? Chi sa ku'a nda'o ña ná'ano kée ta ñoo. ⁴⁸Tá ná konó yó noo rá kanoo ni ra, dá klan ndidaa ñayuu kandisa ñaa. Ndi'i, dá ndakuei ta né'e choon romano, ta dákoon ndi'i ra ve'e ño'o ij yo, ta dánaa ra ñoo yo.

⁴⁹Dá ni kaa Caifás, ta kúu duti kúu noo kuia dáa ñóo:

—Xixi nda'o ndó, ndani. ⁵⁰¿Á ko ná'a ta'on ndó ña va'a kaan ná kuu iin ta noo ndidaa na ñoo yo o duú kaan naa ndi'i na ñoo yo? —kaá ra.

⁵¹Ta to'on yó'o ko ní kii ñaxintóni mií rá. Díon ni ka'an ra, chi sa'a ña kúu rá duti kúu noo kuia dáa, sa'a ñoo ni xi'o Ndios to'on yó'o noo rá ña kánian kuu Jesús sa'a na ñoo Israel. ⁵²Ta o duú sav'a sa'a na ñoo Israel kuu na, kuu ta'ani na sa'a ndidaa ka ñayuu Ndios ni xitá noo ndéi dao ka xían, dá nduu na iin tó'on ñoo. ⁵³Ta nda kuu dáa ñóo ni kandoo ra ña ka'áni rá Jesús.

⁵⁴Sa'a ñoo ko ní xionoo túu ka Jesús noo ta né'e choon noo na Israel. Di'a ni kuxiká ná kua'an na, ta ni saá na iin ñoo naní Efraín noo né'e tá'an yati xí'in noñó'o ichí. Ñoo ni sa io na xí'in ta xionoo xí'in ná. ⁵⁵Ta sa yati va koo víko pascua ña kéká'ano na Israel. Ta kúu ku'a nda'o ñayuu ndéi ñoo ñó'o yati ñoo ni xinkuei ñoo Jerusalén tá ko ña'a kasá'a víko ñoo, dá nduvii ná mií ná noo Ndios. ⁵⁶Ta xionoo ñayuu ñoo nándukú ná Jesús. Ta noo kúu yé'e ño'o ká'ano ñoo ndátó'on tá'an mií ná sa'a Jesús:

—¿Ndi ká'án ndó? ¿Á kii ta ñoo víko o koó? —kaá na.

⁵⁷Ta ni sa'anda ta duti sakua'a xí'in ta fariseo choon ña ndi ndaa mií ñayuu ni kandaq ini ndei xionoo Jesús, ná nak'i'o na kuenda noo rá, dá ná ko'on ra tiin ñaa rá, kaá ra.

12

Di'a ni kuu tá ni kuei María kirá támi sá'an satá Jesús

¹Ta kámani iño ka kuu, dá kasá'a víko pascua. Dá ni saá Jesús ñoo Betania noo ió Lázaro, ta ni xi'i ñoo, ta ni nataki ra ni kee Jesús. ²Ta ñoo ni kenduu na ve'e Lázaro ña'a kadíni Jesús. Ta ni chikodó Marta ña'a kadíni na noo mesa. Ta ni sa io ta'ani Lázaro tein ñayuu ndéi xí'in ná ñoo. ³Dá ni ki'in María kirá támi sá'an ni kava'a xí'in yuku naní nardo, ta kúu rá táto'on dao litro, ta kirá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu ni kuei ndi'an ra satá sa'a Jesús, ta xí'in idi dinjan ni danáyaaan sa'a ná. Ta iin ní kúu ini ve'e ñoo ni naka'ani díko kirá támi sá'an ñoo. ⁴Dá ni kaa iin ta xionoo xí'in Jesús naní Judas Iscariote, tá'an ra kúu de'e ta naní Simón, ta mií rá ko'on nak'i'o Jesús noo ndá'a ta xini u'u ñaa:

⁵—¿Ndiva'a ko ní díko yó kirá támi sá'an xaan, chi ya'i rá táto'on ki'o ní'i ñayuu kéchóon na oni ciento kuu, dá ni'i yo di'on chindee yó na kúnda'i, ní kúu? —kaá ra.

⁶Tído ko ní ka'an ra díon sa'a ña kú'u ndisa ini ra sa'a na kúnda'i. Díon ni kaa ra, chi kúu rá iin ta kui'ina. Ta sa'a ña né'e va'a ra léka noo ñó'o di'on xí'o ñayuu chindee ñaa, sa'a ñoo taó de'e ra cháa di'on ñoo ní'i mií rá. ⁷Dá ni kaa Jesús:

—O sa dánani ndó ña'a yó'o, dá chi ni sa ne'e va'an kirá támi sá'an yó'o ni kenduuan yu'u táto'on ki'o kooi nduxii. ⁸Chi daa kuiti vá kandeí ñayuu kúnda'i xí'in ndó, tído yu'u, o koo kúu ta'oin xí'in ndó —kaá na.

Ni kandoo ta né'e choon ña ka'áni ta'ani ra Lázaro

⁹Ta ku'a nda'o na ñoo Jerusalén ni kandaq ini ña ió Jesús ñoo Betania. Sa'a ñoo ni kasaa na ñoo. Ta o duú iin tó'on Jesús kóni na kande'e ná, chi kóni ta'ani

na kande'é ná Lázaro, tá'an ra n̄i nataki tein na kúu nd̄ii ñoó. ¹⁰ Kúu n̄i kandoo ta'ani ta dut̄i sakua'a ña ka'áni rá Lázaro, ¹¹ dá ch̄i sa'á ña n̄i nataki ra, sa'á ñoó kuá'a nda'lo na ñoo Israel n̄i kankuei t̄ixi ndá'a rá, ta n̄i kand̄isa na Jesús.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i natiin va'a ñayuu Jesús tá n̄i ku'u na ñoo Jerusalén

¹² Tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu, dá n̄i ni'j tó'on ñayuu kuá'a n̄i kasáa noo koo víko ñoo Jerusalén ña vēi Jesús. ¹³ Dá n̄i sa'anda iin rá iin na ndá'a tañóo né'e na kua'an na natiin na Jesús noo vēi na, ta kaá na káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñañó'ó! ¡Na ka'ano kúu na vēi xí'in choon sato'o yo Ndios! ¡Ta kúu ná rey noo yóo, na Israel! —kaá na káyu'ú ná.

¹⁴ Dá n̄i naní'j Jesús iin burro ló'o, dá n̄i kaa na sata r̄i. Dá n̄i x̄inkoo noo ka'an tuti īj Ndios:

¹⁵ O sa yu'ú ndo, na ñoo Sion; sa vēi va rey ndo,

ta kánoo na sata iin burro ló'o vēi na.

¹⁶ Ko ní kandaá ta'on ini ta x̄ionoo xí'in ná ndi dándaki ndidaá ña yó'o mií hora daá ñoó. Nda kuu n̄i nana Jesús kua'an nó'o ná induú, nda daá n̄i nd̄jko'on ini ra ña k̄i'o dión ka'an tuti īj Ndios, ta k̄i'o dión n̄i kee ñayuu ñoó xí'in ná. ¹⁷ Ta ndidaá ñayuu n̄i sa ndita xí'in Jesús tá n̄i kana na Lázaro ini ká'o ñoó, ta n̄i danátaki ñaa ná, noón kúu na xí'o kuendá noo dao ka ñayuu sa'á ña n̄i xini na. ¹⁸ Sa'á ñoó n̄i sa'an ñayuu ñoó n̄i natiin va'a na Jesús, dá ch̄i n̄i seí'do'o na sa'á ña ndato n̄i kee na xí'in Lázaro. ¹⁹ Ta nda'í va ndátó'ón tá'an ta fariseo ndita ra, ta kaá ra:

—Nde'é rá. O kándée ta'on yó kadi yo noo t̄aa káa. Ch̄i kande'é ndó, k̄i'o dión ví kuá'a ñayuu tákuei kua'an sata rá —kaá ra.

Ndeí dao ta griego nándukú rá Jesús

²⁰ Ta ñó'o dao t̄aa ka'an yú'u griego tein na n̄i kasáa ñoo Jerusalén kandaño'o na Ndios víko ñoó. ²¹ Ta n̄i natuu yati ra noo Felipe, tá'an ra ñoo Betsaida, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Dá n̄i seí nda'í ra noo Felipe, ta kaá ra:

—Tatá, kóni ndu ka'an ndu xí'in Jesús.

²² Dá n̄i sa'an Felipe n̄i kast̄o'on ra xí'in Andrés, dá n̄i sa'an nduu ra n̄i kast̄o'on ra xí'in Jesús. ²³ Dá n̄i kaa Jesús:

—Sa n̄i kasandaá vá hora natiin na n̄i nduu t̄aa ñayuú yó'o ñañó'ó kee tatá na. ²⁴ Mián ndaa ná ka'in xí'in ndó, ña tá ná o chí'í yó tata tirió noñó'o, ta kuaan, dá k̄ian iin tó'ón daá vá kakan. Tído tá ná kuaan t̄ji ñó'o, dá k̄ian kuita ña, ta kúu kuá'a nda'lo k̄u'i'j k̄i'o ña. ²⁵ Ta ndi ndaa na ndí'í ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón di'a kúu na kuu. Ta na ko ndí'í ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón kúu na koni kataki chí'í. ²⁶ Tá ío iin káa ndó kóni koni kuáchí noo yú'u, dá k̄ian nak̄i'j ndo nd̄iko ndo yu'u. Ta noo koo yu'u, ñoó ta'ani kande'i na x̄inkuáchí noo'i. Ta ndi ndaa na x̄inkuáchí noo yú'u, ko'on tatá k̄i'o na ñañó'ó noo ná.

Kásto'on Jesús xí'in ñayuu ndi ndo'o na, dá kuu na

²⁷ Kútúu nda'lo ini, tído, ¿ndí k̄ian ka'in xí'in tatá'í? ¿Á ka'in: “Tatá, d̄itá ní yu'u noo t̄andó'ó yó'o”? Tído o kúu ta'on ka'in dión, dá ch̄i choon yó'o kúu choon vēi yu'u. ²⁸ Tatá Ndios, na'a ní choon ka'ano kómí ní noo ñayuu yó'o.

Dá táj n̄i ka'an Ndios nda induú:

—Sa n̄i na'j choon ka'ano kómí, ta ko'on tukui na'j ña iin ka ndée.

²⁹ Tá nì seídó'ò ñayuu ku'á'á ñoó ñà nì'i nda'ò nì ka'an nà, dá nì kaa dao na ñà nì kayu'ú dai. Ta dao kà nà nì kaa ñà iin ángel nì ka'an xí'ín Jesús. ³⁰ Dá nì kaa Jesús:

—Kò ní ká'an nà ñà kueidó'ò yu'u, di'a nì ka'an nà, dá ná kueidó'ò ñaá ndo'ó. ³¹ Ta viti nì kasandaá va kuu ñà keyíko Ndios sa'á nà ndéi ñayuu yó'ò, ta ko'on na dítá ná choon noo ndá'a ñà u'u, ñà sa'ándá choon ñayuu yó'ò. ³² Tá nì ndi'i nì ndane'e ra yu'u, dá nakuakai ndidaá ñayuu noo miíi.

³³ Dión nì kaa nà nì kasto'on na xí'ín ñayuu ñoó ndi ndo'ò na noo kuu nà. ³⁴ Dá nì kaa ñayuu ñoó:

—Kándaá ini ndu ñà ká'an ley ñà ni kuu ta'ón o kúu nà kúu Cristo, nà dákaki ñaá. Sa'á ñoó ñndivá'a ká'an mií ní ñà kánian ndane'e ra iin ra nì nduu taa ñayuu yó'ò? ¿Ndá yoo kúu ra nì nduu taa ñayuu yó'ò, tá dáá?

³⁵ Dá nì kaa Jesús:

—Ndá dá cháá vá kuu kooi dátoojin noo ndo. Sa'á ñoó kanoo ndó xían nani ió'i dátoojin noo ndo, dá kíán ná dá'a ni kandéé ñà iin naá xí'ín ndó. Dá chì nà xíonoo noo iin naá, kò túu ta'on noo ko'on nà. ³⁶ Ta xían ió'i dátoojin noo ndo, kandéé ini ndo yu'u, dá kakuu ndó kuendá yu'u, nà dátoojin noo ndo.

Kua'á nda'ò nà Israel kò ní xín kandisa to'on Jesús

Tá nì ndi'i nì ka'an nà dión, dá nì kee na kua'an nà, ta kúu nì chide'é nà noo ñayuu ñoó.

³⁷ Ta va'ará kua'á nda'ò ñà ndato nì kee na noo ñayuu ñoó, tído kò ní kándisa ta'on ñaá ná. ³⁸ Dión, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta Isaías, dá chì di'a nì kaa nà:

Sato'i, ¿ndá yoo ví nì kandisa to'on nì daná'a ndu noo ná?

Ta, ¿ndá yoo nì nakoni choon ká'ano ió noo ndá'a ní?

³⁹ Sa'á ñoó kò ní kúu ta'on kandisa ñayuu ñoó, dá chì di'a ta'ani nì taa Isaías:

⁴⁰ Nì sadi Ndios noo ñayuu ñoó, ta nì ndekáxi ná níó ná,

dá ná o koni nà xí'ín noo ná, ta ni ná o kándaá ini nà,

dá ná dá'a ni nandió kuéi na noo Ndios, ta ná dá'a ni nduva'a na.

⁴¹ Ñà yó'ò kúu to'on nì taa Isaías tá nì xini nà choon ndato kómí Jesús, ta nì ka'an nà sa'a ná. ⁴² Vati xían daá, kua'á nda'ò ta né'e choon nì kandisa Jesús, tído kò ní ná'a ra mií rá, dá chì yu'ú ra taxi ñaá tã fariseo ini ve'e noo náta nà ñoo ra, ⁴³ dá chì kátoó cháá kà ra ñàñó'ó xí'ò taa ñayuu yó'ò o duú ñàñó'ó xí'ò Ndios.

Ió kuachi ñayuu kò xín kandisa to'on dána'a Jesús

⁴⁴ Dá nì kayu'ú Jesús:

—Tá ndi ndáa nà kandéé ini yu'u, o duú iin tó'ón ní yu'u kandéé ini nà, ndà nà nì tãnda'a yu'u veii kandéé ini nà. ⁴⁵ Ta ndi ndáa nà ndé'e yu'u, ndà nà nì tãnda'a yu'u veii ndé'e ná. ⁴⁶ Nì kasáa yu'u ñayuu yó'ò kúu nà dátoojin noo ñayuu, dá kíán ndi ndáa ñayuu ná kandéé ini ñaá, o kuíin naá kà noo ná. ⁴⁷ Ta ndi ndáa ñayuu seídó'ò to'on ká'ín, ta kò kée na choon sa'ándá, o duú yu'u keyíko sa'a ná, chì kò véi ta'on yu'u keyíko sa'a ñayuu. Di'a veii yu'u dákakii nà noo kuachi na. ⁴⁸ Ta ndi ndáa nà kò xín kandéé ini nà yu'u, ta kò kóni nà natiin na to'on ká'ín, sa io nduu va iin yoo keyíko sa'a ná. Ta ñoó kúu to'on ká'ín xí'ín ndó. Ta mií to'on yó'ò tiin Ndios, dá keyíko nà sa'a ndo tá ná kasandaá kuu noo ndi'i. ⁴⁹ Ta o duú to'on kána ñaxintóni mií yu'u ká'ín xí'ín ndó. Tatá Ndios, nà nì tãnda'a yu'u veii, noón kúu nà nì xí'ò choon noo'í ndi kían ka'ín xí'ín ndó, ta ndá to'on ka'ín xí'ín ndó. ⁵⁰ Ta ná'á káxi yu'u ñà

tɔ'on nɪ xɪ'o tatáɪ nooɪ kían kandeéan kɪ'oan ña kataki chíhí ndó. Sa'a ñoó, táto'on kɪ'o nɪ ka'ʌn tatáɪ xɪ'ín, kɪ'o dión ká'ín xɪ'ín ndó —kaá Jesús.

13

Di'a nɪ kuu tá nɪ nakata Jesús sa'a tɔ xionoo xɪ'ín ná

¹ Kónɪ iin kɔ kuɪ dá kasá'a víko pascua. Ta sa ná'a vá Jesús ña sa nɪ kuyati hora dánkoo na ñayuú yó'o, dá no'ɔ na noo ío tatá Ndios. Ta kú'u ndá'o ini na sa'a tɔa nɪ kaxi mií ná ñayuú yó'o, ta dión nɪ ku'u ini na sa'a rá nda noo ndí'i. ² Ta ndéi na sádini na, ta sa nɪ da'ká'ʌn ña u'u nío Judas Iscariote, tɔ kúu de'e Simón, ña nakɪ'o ra Jesús noo ndá'a tɔ xini u'u ñaá. ³ Ta ná'a vá Jesús ña nɪ nakɪ'o tatá Ndios choon noo ndá'a ná sata ndidaá kúu ña'a, ta ná'a ta'ani na ña nɪ kii na noo Ndios, ta ná'a ta'ani na ña no'ɔ na noo ná, ⁴ sa'a ñoó nɪ nakui'n ndichi na, ta nɪ ditá ná dá'ʌn kánoo sata ná, ta nɪ so'oni na iin kɔ dá'ʌn káni noo tɪi na. ⁵ Nɪ ndi'i daá, dá nɪ taan ná takui'i ini iin tɪsa'ʌn ló'o, dá nɪ kasá'a ná nakata na sa'a tɔ xionoo xɪ'ín ná. Tá nɪ ndí'i, dá nɪ na'dáyaa naʌn xɪ'ín dá'ʌn káni ndíko tɪi na ñoó. ⁶ Dá tá nɪ saʌ na noo ío Simón Pedro, dá nɪ kaa rɔ xɪ'ín ná:

—Tatá, ¿á nakata di'a ní sa'í, ká'án ní?

⁷ Dá nɪ kaa na:

—Viti'ón ní kɔ kandaʌ ta'on inon ndiva'a nákatai sa'ʌn, tído cháá kɔ chí noo, dá kandaʌ inon ndiva'a kéei dión.

⁸ Dá nɪ kaa rɔ xɪ'ín ná:

—Ni iin kuɪ tɔ'ón ɔ kóno yu'u nakata ní sa'í.

Dá nɪ kaa na xɪ'ín rá:

—Tá ná ɔ kónon nakatai sa'ʌn, dá kían kɔ tɔ'ón kuendá yó'o koo xɪ'ín yu'u.

⁹ Dá nɪ kaa rɔ xɪ'ín ná:

—Sato'ɪ, tá dión kíán, dá kían ná dá'a ni nakata ní sa'a óoin, nakata ta'ani ni ndá'í xɪ'ín diní.

¹⁰ Dá nɪ kaa na xɪ'ín rá:

—Ta ndi ndáa na sa nɪ chichi, nda sa'a óon va na xín'ño'ó ndoo, dá chí sa ndáa vii vá ñi'í ná. Dión ni ndo'ó, sa ndáa vii vá ndó, tído ɔ duú ndidaá ndó ndáa vii.

¹¹ Dión nɪ kaa na, dá chí sa ná'a vá ná ndá yoo nakɪ'o ñaá noo ndá'a tɔ xini u'u ñaá, sa'a ñoó nɪ kaa na ña: “O duú ndidaá ndó ndáa vii.”

¹² Tá nɪ ndi'i nɪ nakata na sa'a ndidaá tá xionoo xɪ'ín ná ñoó, dá nɪ nakui'ino tuku na dá'ʌn ndíxi na, dá nɪ nakoo tuku na mesa, dá nɪ kaa na:

—¿Á kandaʌ ini ndo ndi dándáki ña nɪ keeí xɪ'ín ndó? ¹³ Ká'ʌn ndo ña yu'u kúu maestro noo ndo, ta ká'ʌn ndo ña yu'u kúu sato'o noo ndo. Ta ndaʌ va ká'ʌn ndo, chí ñaá kúúí. ¹⁴ Ta viti nɪ xini ndo nɪ nakatai sa'a ndo, va'ará kúúí sato'o ndo xɪ'ín maestro ndo. Sa'a ñoó kánian nakata ndó sa'a iin rá iin mií ndó. ¹⁵ Dá chí nɪ kee yu'u dión xɪ'ín ndó, dá kían, táto'on nɪ kee yu'u xɪ'ín ndó, kɪ'o dión kee ndó xɪ'ín dao kɔ na. ¹⁶ Miíʌn ndaʌ ná ka'ín xɪ'ín ndó ña kɔ ndáya'í iin tɔ kéchón cháá kɔ noo sato'o rɔ. Ta ni tɔ kua'ʌn choon kɔ ndáya'í cháá kɔ rɔ noo na nɪ tanda'a ña kua'ʌn rɔ. ¹⁷ Tá kandaʌ ini ndo ña ká'ín xɪ'ín ndó, dá kían ndiká'ʌn ví ndó tá ná kee ndó dión.

¹⁸ Tído kɔ ká'ʌn ta'on vei sa'a ndidaá ndó. Sa ná'a vá yu'u ndi ndáa ndo'ó nɪ kaxi kandida xooɪ. Tído miíʌn xínko noo ká'ʌn tuti ij Ndios, chí di'a kaʌn: “Tɔa seí nduu pan xɪ'ín yu'u nduu rɔ koni u'u ñaá.” ¹⁹ Tá viti yachɪ va kastɔ'ín xɪ'ín ndó, dá tá nɪ kuu dión, dá kandisa ndó ña yu'u kúu na daá kúúí. ²⁰ Miíʌn ndaʌ ná ka'ín xɪ'ín ndó ña ndi ndáa na natiin va'a iin na tanda'a yu'u kɔsaʌ,

noón kúu nā natiin va'a yu'u. Ta nā natiin va'a yu'u, noón kúu nā natiin va'a nā nī t̄anda'á yu'u veii —kaá nā.

Kásto'on Jesús ña Judas kúu ra nak'i'o ñaá noo ndá'a t̄a xini u'u ñaá

²¹ Ta nī ndi'i nī ka'ān Jesús dión, dá nī kixiān nī kutúú ini nā xini nā, dá nī kaa nā:

—Miān ndaa ná ka'in xí'in ndó ña iin káa mií vá ndo'ó ko'on nak'i'o yu'u noo ndá'a t̄a xini u'u ñaá —kaá nā.

²² Dá nī ka'sá'á ndé'é tá'an mií t̄a xionoo xí'in ná ñoó noo iin rá iin ra ndéi ra, ta ko kátóni ini rá ndá yoo ká'ān nā sa'a. ²³ Ta mií dijn Jesús ió iin t̄a xionoo xí'in ná, tá'an ra manj cháá ka noo ná. ²⁴ Ta noo ra yó'o nī kundá'a Simón Pedro, ña ná ndato'ón rá Jesús ndá yoo kúu t̄a nak'i'o ñaá ñoó. ²⁵ Ta sa'á ña ió ra dijn Jesús, sa'á ñoó nī kaa ra xí'in ná:

—Sato'i, ¿ndi ndáa ndu'u ká'ān ní sa'a?

²⁶ Dá nī kaa Jesús:

—Ndá yoo nī xi'o yu'u iin tá'í pan nī d̄andáxii noo ñoó, roón kúu rá.

Kúu nī d̄andáxi na iin tá'í pan, kúu nī xi'o naan noo Judas Iscariote, t̄a kúu de'e Simón. ²⁷ Tá nī ndi'i nī sei Judas tá'í pan ñoó, kúu nī ndu'u ña u'u ini rá. Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Kee kúj ña nī chikaa inon keeón —kaá nā.

²⁸ Tído nī iin tó'ón t̄a ndéi xí'in ná mesa ñoó ko ní kándaā ini ndiva'a nī ka'ān nā dión xí'in Judas. ²⁹ Chī ká'ān dao ka ra ña sa'á ña kúu rá t̄a né'e va'a di'ón, sa'á ñoó ndá ndi kuu ká'ān Jesús xí'in rá ña ko'on ra kuiin ra cháá ka ña'a kadíni na kuendá víko, o ndá ndi kuu kóni nā ña ko'on ra k̄i'o ra di'ón noo nā kúnda'i, ká'ān rá. ³⁰ Dá tá nī ndi'i nī sei rá tá'í pan ñoó, dá nī keta ra kua'ān rá. Ta kúu sa nī kuaá vá kuu dáá ñoó.

Sa'ándá Jesús iin choon sa'á noo t̄a xionoo xí'in ná

³¹ Tá nī keta Judas kua'ān rá, dá nī kaa Jesús:

—Sa nī kasandaá vá hora natiin nā nī nduu t̄a ñayuu yó'o ñaño'ó kee Ndios noo ñayuu, dión dá natiin Ndios ñaño'ó sa'a mií ná. ³² Tá ná natiin Ndios ñaño'ó sa'í, dá kīān ko'on ta'ani nā nak'i'o na ñaño'ó noo yu'u, ta yachi va natiin yu'u ñaño'ó kee na. ³³ De'e kuáli mií, ndadá tóo vá kooi xí'in ndó. Ta nandukú ndó yu'u, tído ká'in xí'in ndó t̄ato'on k̄i'o nī ka'in xí'in t̄a né'e choon noo nā Israel ña noo ko'in, o kúu ta'on ko'on ndo. ³⁴ Ta viti sa'ándá yu'u iin choon sa'á noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó, chī t̄ato'on k̄i'o kú'u ini yu'u sa'a mií ndó, k̄i'o dión koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó. ³⁵ Ta k̄i'o dión ná'a ndo mií ndó ña kúu ndó kuendá yu'u tá kú'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó —kaá nā.

Yó'o nī ka'ān Jesús ña ndatq Pedro sa'a ná

³⁶ Dá nī kaa Simón Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿ndei kúu noo ko'on ní?

Dá nī kaa nā:

—Noó ko'on yu'u, o kúu ta'on ko'on yo'ó xí'in yu'u viti. Tído cháá ka noo, dá karkaaón yu'u saāon.

³⁷ Dá nī kaa rá:

—Tatá, ¿ndiva'a o kúu ko'in xí'in ní viti? Ta ió nduu ña nak'i'oi mií ña kuui sa'a ní.

³⁸ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á mián ndaa ió nduwoon ki'ón miíón kuuwoon sa'a yú'u? Mián ndaa ná ka'in xí'ón ña tá ko ñá'a kana chéli, ta kúu sa oní va ta'ándá ndata yo'ó sa'a yú'u.

14

Jesús kúu íchi saq noo ió Ndios

¹Ta o sa kútúu ini ndo. Kandeé ini ndo Ndios, ta kandeé ta'ani ini ndo yu'u. ²Ió nda'o noo kandeí ndó ve'e tatáí. Tá o duú dión kián, o kásto'on ta'o'in xí'in ndó. Ta viti ko'in kenduui noo kandeí ndó. ³Dá tá ni ndi'i ni sa'in ni kenduui noo kandeí ndó, dá kixi tukui nakuakai ndo'ó kandakai ko'in, dá kián noo kooi, ñoo kandeí ta'ani ndó. ⁴Sa ná'a vá ndó noo ko'in, ta sa ná'a ta'ani ndó íchi.

⁵Dá ni kaa Tomás:

—Tatá, ko ná'a ta'on ndu'u ndeí ko'on ní, sa'a ñoo, ¿ndi kee ndu'u kandaá ini ndu ndi kaa íchi saq ndu?

⁶Dá ni kaa Jesús:

—Yu'u kúu íchi, ta yu'u kúu na ndaa, ta yu'u kúu na xí'o ña kataki chíchi ñayuu. Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kasandaá noo Ndios tá ko véi na xí'in yu'u.

⁷Tá ná'a ndó yu'u, dá kián nda tatáí ná'a ndó. Ta nda kuu viti ni kasandaá ndo ná'a ndó na, ta ni xini ndo ná.

⁸Dá ni kaa Felipe xí'in ná:

—Tatá, na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u, ta kúu sa nata'an va ini ndu.

⁹Dá ni kaa na xí'in rá:

—Sa ki'o dión ví na'a xionoo yu'u xí'in ndo'o, ta ¿á ko ná'a ií ví ñaá yo'ó, Felipe? Tá ndé'é ndó yu'u, dá kián nda tatáí Ndios ndé'é ndó. Sa'a ñoo, ¿ndiva'a ká'an yo'ó: “Na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u?” ¹⁰¿Á ko kándisa ta'on yo'ó ña iin kúu vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúu vá ná xí'in yu'u? To'on ká'an yu'u, ko kúuán ña kóni miíi, ña kóni tatá Ndios va ká'in, dá chi noón kúu na ió xí'in, ta mií ná kúu na kée ña ndato kéei. ¹¹Kánian kandisa ndó ña iin kúu vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúu vá ná xí'in yu'u. Tído tá ko kándisa ndó xí'in to'on ká'in ña dión kián, dá kián kandisa ndoan noo ña ná'ano kéei.

¹²Ta mián ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kandeé ini ndo yu'u, dá kián koni ta'ani ndó kee ndó ña kée yu'u. Ta ná'ano cháa ka ví ña'a kee ndó, dá chi no'j kooi díin tatáí Ndios. ¹³Ta ndidaá ña ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in kuu yu'u, ko'in keeí ña xí'ka ndo, dá ná natiin tatá Ndios ñaño'ó kee yu'u, na kúu de'e na. ¹⁴Sa'a ñoo ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo xí'in kuu yu'u, mián ndaa keeí ña.

Kaá Jesús ña tanda'a ná Espíritu ií Ndios kasaq na chindeé ñaa

¹⁵Tá mián ndaa kóni ndo yu'u, dá kián kuedí'o ndó choon sa'ándái. ¹⁶Ta ko'in kueí nda'ávii noo tatá Ndios, dá ná tanda'a ná iin na kii chindeé ndo'ó, dá ná koo chíchi ná xí'in ndó. ¹⁷Ta noón kúu Espíritu ií, na xí'o ndaa kuendá sa'a Ndios. Ta o kúu ta'on natiin ñaa na kúu kuendá ñayuu yo'ó, dá chi o kúu koni ñaa ná xí'in noo ná, ta o kúu kana'a ñaa ná. Tído ndo'ó, ná'a ndó na, dá chi ió na xí'in ndó, ta koo na niq ndo.

¹⁸Ta o dánkoo nda'í ta'on yu'u ndo'ó, dá chi nandi'o koo tukui kasaaj naki'in ndó. ¹⁹Ta ndadá cháa vá, ta kúu o kóni ka dao ka ñayuu yu'u. Tído ndo'ó, koni ií va ndó yu'u. Dá chi sa'a ña takí kuí yu'u, sa'a ñoo kataki kuí ta'ani ndo'ó. ²⁰Tá ná kasandaá kuu dáá ñoo, dá katóni ini ndo ña iin kúu vá yu'u xí'in tatáí Ndios. Dión ta'ani ndo'ó, iin kúu ndó xí'in yu'u, ta iin kúu yu'u xí'in ndo'ó. ²¹Ta ndidaá na natiin va'a choon sa'ándái, ta seíd'o na ña, noón kúu na kóni

ndisa ñaa. Ta ndidaa na kóni ñaa, kú'u ini tatái Ndios sa'a ná, ta kú'u ta'ani ini yu'u sa'a ná, ta na'i miíi noo ná —kaá Jesús.

²² Dá ni ndato'ón ñaa Judas (tido o duú Judas Iscariote), dá kaá ra:

—Tatá, ¿ndiva'a na'a ní mií ní noo ndú'u, ta o duú noo na kúu kuendá ñayúú yó'o?

²³ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ndi ndaa na kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noón kúu na natiin va'a to'on ká'in, ta ku'u ini tatái Ndios sa'a ná, ta kasaá yu'u xí'in tatái Ndios kande ndu xí'in ná. ²⁴ Ta ndi ndaa na ko kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noón kúu na ko nátiin va'a to'on ká'in. Tído to'on ni seíd'o ndó ni ka'in, o duú ta'ón to'on miíi kíán. To'on ni xi'o tatá Ndios, na ni tanda'a yu'u veii, kíán.

²⁵ 'Ndidaa to'on yó'o ká'in xían nani ió'i xí'in ndó. ²⁶ Tído tá ná kasaá na chindeé ndo'o, na kúu Espíritu ií, na tanda'a tatá Ndios kasaá kuendá miíi, noón ví kúu na dána'a ndi'i sa'a ndidaa ña ni ka'in xí'in ndó, ta dándusa iní na ndo'o sa'a ndidaa ña ni ka'in.

²⁷ Ta ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo, chi ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo táto'on ki'o ió va'a ini miíi. Ta o kándeé ta'on ña'a ió ñayúú yó'o ki'oan ña koo va'a ini ndo táto'on ki'o xí'o yu'u ña noo ndo. Ta ná dá'a ni kutúú ini ndo, ta ná dá'a ni yu'u ndo. ²⁸ Sa ni seíd'o ndó ña ni ka'in xí'in ndó ña miían ko'in, tído kasaá tuku va yu'u naki'in tá'in xí'in ndó. Tá miían ndaa ndisa kóni ndo yu'u, dá kíán kánian kadii ini ndo, chi ni ka'in xí'in ndó ña ko'in noo tatái, ta mií ná kúu na ká'ano cháá ka o duú yu'u. ²⁹ Viti kásto'in xí'in ndó ña dión koo, va'ará ko ña'a kooan, dá tá ni kuu dión, dá kandisa ndó ña ni ka'in.

³⁰ Cháá dión va ka'in xí'in ndó, chi sa veí va ña u'u, ña sa'ándá choon ñayúú yó'o, ta ni iin ña'a o kándeéan keean xí'in. ³¹ Tído ko'on yu'u keei táto'on ki'o ni sa'anda tatá Ndios choon nooí, dá ná kandaá ini ndidaa ñayuu ña kóni yu'u Ndios. Ndakuei ndó, ná ko'o.

15

Jesús kúu yító uva ndisa

¹ Yu'u kúu yító uva ndisa, ta tatái Ndios kúu na xíto rá. ² Ta ndidaa ndá'a ra, ña ko xí'o ku'i'i, ka'anda na ñá. Ta ndidaa ndá'a ra xí'o ku'i'i, nduvii ná ña, dá ná ki'o cháá kaan ku'i'i. ³ Dá ri ndo'o, sa ni nduvii vá ndó ni kee to'on ni ka'in xí'in ndó. ⁴ Daá koo ini ndo kane'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, dá kane'e tá'an yu'u xí'in ndo'o. Dá chi táto'on ki'o ndó'o ndá'a yító uva, o kúu ta'on ki'o miían ku'i'i tá ko né'e tá'an xí'in yitóan, ki'o dión ta'ani o kúu ta'on kee ndó ña kóni Ndios tá ko né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u.

⁵ Yu'u kúu yító uva, ta ndo'o kúu ndá'í. Sa'a ñoo tá né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ta né'e tá'an yu'u xí'in ndó, dá ki'o nda'o ndó ku'i'i noo Ndios. Dá chi tá ko né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ni ña'a o kándeé ndó kee ndó. ⁶ Na ko né'e tá'an toon xí'in yu'u, taó xoo ñaa tatái táto'on kée na xí'in ndá'a yító uva, dá tá ni ichjan, dá nditúti náan, dá taán ná ña noo kéi ñó'o, dá kej ña.

⁷ Tá né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ta náki'in va'a ndó to'on ká'in, kaka ndo ndi ndaa mií ña'a kóni ndo, ta kúu ni'i vá ndóan. ⁸ Ta natiin tatái Ndios ñaño'o sa'a ña xí'o ndó kua'a nda'o ku'i'i noo ná, dión, dá na'a ndo ña kúu ndó kuendá. ⁹ Dá chi táto'on ki'o kú'u ini tatái sa'i, ki'o dión ta'ani kú'u inii sa'a ndo. Ta daá kaño'o toon ndó tixi ndá'a ña kú'u inii sa'a ndo. ¹⁰ Tá kée ndó choon sa'ándái, dá kíán ñó'o ndó tixi ndá'a ña kú'u inii sa'a ndo, táto'on ki'o kée miíi choon sa'ándá tatái, ta nákaai tixi ndá'a ña kú'u ini na sa'i.

11 'Ta ndidaa'á ña yó'o ni ka'lin xí'ín ndó, dá kadij ini ndo' tató'on k'i'o kadij ini miij. Díón, dá nakutí ndó xí'an dii' iní. 12 Ta ña yó'o kúu choon sa'ándá yu'u noq ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó tató'on k'i'o ndó'o yu'u xí'ín ndó. 13 Kọ iin ka kú'u cháá ka ini sa'a amigo na, sava'a na naki'o mií ña kuu na sa'a ná. 14 Ndo'ó kúu amigo yu'u tá kée ndó choon sa'ándá noq ndo. 15 Ta o chínaní ka yu'u ndo'ó ña kúu ndó tá kéchóon noq, dá chí kọ ná'á ta'on iin tá kéchóon ndí kían kée sato'o ra. Ta viti nachinaní yu'u ndo'ó amigoj, dá chí ndidaa'á vá ña'a ni ka'an tatáj xí'ín ni kasto'in xí'ín ndó. 16 Chí kọ ní kaxi ndó yu'u ña kanooi xí'ín ndó, yu'u di'a va ni kaxi ndo'ó ña kanoo ndó xí'ín, ta ni xí'oi choon noq ndo ña ko'on ndo kakuu ndó tató'on k'i'o iin yitó ku'í, ta daá kuití kuiin ku'í ndo, dá kían ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo noq tatá Ndios xí'ín kuu yú'u, ta kúu k'i'o naan noq ndo. 17 Ta choon sa'ándá noq ndo kúu ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó.

Kaá Jesús ña koni u'u ñaa ñayuu

18 'Tá ni kasá'á xiní u'u ñayuu kuenda'á ñayuu yó'o ndo'ó, dá kana'á ndó ña dinñó'ó ka yu'u ni xini u'u na. 19 Dá chí tá ni sa kuu ndó kuenda'á ñayuu yó'o, dá kían ni sa ku'u ini na sa'a ndo, ní kúu. Tído viti kọ kúu ka ndo kuenda'á ñayuu yó'o, chí ni kaxii ndo'ó tein ñayuu ñayuu yó'o, dá kéchóon ndó noq, sa'a ño'ó xiní u'u na ndo'ó. 20 Ndisaa ini ndo ña ni ka'lin xí'ín ndó ña ni iin tá kéchóon kọ ndáya'í ta'on ra cháá ka noq sato'o ra. Sa'a ño'ó tá ni kendava'a na xí'ín yu'u, ta kendava'a ta'ani na xí'ín ndó. Tá ni naki'in va'a na to'on ni ñaná'í noq ná, dá kían naki'in va'a ta'ani na to'on dána'a ndo'ó noq ná. 21 Ta dión ta'ani kee na xí'ín ndó sa'a ña kúu ndó kuenda'á yu'u, dá chí kọ ná'á ta'on na mií na ni tanda'á yu'u veii.

22 'Dá chí tá kọ ní kii yu'u ñayuu yó'o, ta ni xio ni ka'lin xí'ín ná, dá kían o kóo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído kọ kọ to'on nandukú ná chindeé ná mií ná sa'a kuachi na, chí sa ni kasto'in xí'ín ná, ta kọ ní xín na kandísa naan. 23 Tá xiní u'u ñayuu yu'u, dá kían nda tatáj Ndios xiní u'u na. 24 Tá kọ ní kée yu'u ña ndato, ña ni iin kuu kọ ní kée iin ka' ta'a noq ná, dá kían o kóo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído viti ni xini xí'ín noq ná ña ndato ni kee, vatí xian dión, xiní u'u na yu'u, ta xiní u'u ta'ani na tatáj. 25 Tído dión ni kuu, dá ni xinkoo noq ká'an tuti ij Ndios: "Díón oon va ni xini u'u na yu'u."

26 'Tído tá ná kasaa na chindeé ndo'ó, na k'i'o tatá Ndios tanda'á yu'u kii noq ndo, noón kúu Espiritu ij, ta kúu ná na ndaa, na kii noq tatáj, ta noón kúu na k'i'o ndaa kuenda'á sa'a yú'u. 27 Ta k'i'o ta'ani ndó kuenda'á sa'í, dá chí nda mií sa'a ni kasá'á xionoo ndó xí'ín.

16

1 'Ká'lin sa'a ndidaa'á ña yó'o xí'ín ndó, dá kían ná dá'a ni kexoo ndó noq ña kándéé ini ndo yu'u, 2 chí taxí ná ndo'ó ve'e noq ndítú'í ná, ta kasanda'á iin kuu ña ndakuei ñayuu ka'áni ná ndo'ó, chí ka'an ná ña k'i'o dión kóni Ndios kee na. 3 Díón kee na, chí kọ ná'á ta'on na tatá Ndios, ta ni yu'u kọ ná'á ná. 4 Tído ká'lin sa'a ndidaa'á ña yó'o xí'ín ndó viti, dá tá ná kasanda'á hora koo dión, dá ndisaa ini ndo ña sa ni ka'lin xí'ín ndó ña dión ndo'ó.

Ká'an Jesús sa'a choon kée Espiritu ij Ndios

'Ta kọ ní ká'an ta'on yu'u sa'a ndidaa'á ña yó'o xí'ín ndó nda mií sa'a, dá chí ió va yu'u xí'ín ndó. 5 Tído viti kían no'q va yu'u noq na ni tanda'á ñaa veii, tido ni iin tó'ón ndó kọ ndátó'ón ñaa: "¿Ndeí ko'on ní?" 6 Di'a kúnda'í ini ndo sa'a ña ni ka'lin sa'a ndidaa'á ña yó'o xí'ín ndó. 7 Tído ká'an ndaaj xí'ín ndó ña keva'a

mií ndó tá ná no'j, dá ch̄j tá ná o nó'in, dá o kásaa ta'on na chindeé ndo'ó. Tído tá ná no'j, dá tanda'í na kásaa na koo na xí'in ndó. ⁸ Tá ná kásaa na, dá kían k̄j'o na ña kandaá ini iin rá iin ñayuu ña kómí ná kuachi noo Ndios, ta k̄j'o ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, ta k̄j'o ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá ndaa Ndios. ⁹ Ch̄j k̄j'o na ña kandaá ini ñayuu ña kómí ná kuachi sa'á ña k̄j'o ní kándeé ini na yu'u, ¹⁰ ta k̄j'o na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, dá ch̄j viti no'j noo tatáj, ta o koni k̄j' ndo yu'u. ¹¹ Ta k̄j'o ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá ndaa Ndios, ch̄j sa ñi keyik̄j' na sa'á ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o.

¹² Kua'á nda'o ña'a ió ka'in xí'in ndó, tído o kándeé ta'on ndó kátóni ndi'i ini ndoán viti. ¹³ Tído tá ná kásaa na kúu Espiritu ij, na kúu na ndaa, noon kúu na k̄j'o ña kandaá ndi'i ini ndo ndí kíán kúu ña ndaa. Ch̄j o ká'an ta'on na xí'in ndó ña kóni mií ná, di'a ka'an na xí'in ndó sava'a sa'á ña ñi seíd'ó na. Ta k̄j'o na ña kandaá ini ndo sa'a ndí kíán vej koo chí noo. ¹⁴ Ta mií ná kedaá, dá natiin yu'u ñaño'ó, dá ch̄j natiin na ña ió noo yú'u, ta k̄j'o na ña kandaá ini ndo sa'an. ¹⁵ Ta ndidaá kúu ña'a ió noo tatáj kúu ña'a mií, sa'á ñoó ñi ka'in ña natiin na kúu Espiritu ij ña ió noo yú'u, ta k̄j'o na ña kandaá ini ndo sa'an.

Kaá Jesús ña kúnda'í ini ra nduuan ña kadij ini ra

¹⁶ Sa kua'an kasandaá ku y o koni k̄j' ndo yu'u, dá ya'a cháá ku y, dá koni tuku ndó yu'u, dá ch̄j no'j noo tatáj Ndios —kaá na.

¹⁷ Dá ñi kasá'a dao ta xionoo xí'in ná ñoó ndátó'ón tá'an ra:

—¿Ndiva'a ká'an na dión? Ch̄j kaá na: “Sa kua'an kasandaá ku y o koni k̄j' ndo yu'u, dá ya'a cháá ku y, dá koni tuku ndó yu'u, ch̄j no'j noo tatáj Ndios.”

¹⁸ ¿Ndi kóni kaa: “Sa kua'an kasandaá ku y o koni k̄j' ndo yu'u”? K̄j kandaá ini ndi kóni kaa to'on ñi ka'an na —kaá ra.

¹⁹ Dá ñi kandaá ini Jesús ña kóni ra ndató'ón ña'a rá. Dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón tá'an mií ndó sa'á ña ñi ka'in ña: “Sa kua'an kasandaá ku y o koni k̄j' ndo yu'u, dá ya'a cháá ku y, dá koni tuku ndó yu'u”? ²⁰ Mií an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña vej ku y nda'í kuaki ndó, ta nda'í ka'an ndo, ta tein ndo'ó ndó dión, kadij nda'ó ini na kúu kuendá ñayuu yó'o. Ta va'ará kunda'í ini ndo, tído ña kunda'í ini ndo, ñoó nduuan ña kadij ini ndo. ²¹ Ch̄j kakañ ndo'ó ndó táto'on k̄j'o ndó'ó iin ña'a tá dákákíán taleé, ndó'ó nda'ó niman, ch̄j ñi kasandaá hora kaki de'an. Tído tá ñi ndi'í ñi kaki xi, kúu ñi nandodóan ña ñi ndo'ó niman, dá ch̄j kadij nda'ó inian sa'á ña ñi kaki iin taleé ló'o ñayuu yó'o. ²² Dión ta'ani ndo'ó ndo'ó, ch̄j viti kúnda'í ini ndo, tído nandió k̄j'o tukui naki'in tá'in xí'in ndó, dá kadij ini ndo, ta k̄j' iin ta'on kandeé chituu ña kadij ini ndo.

²³ Tá ná kasandaá ku y dáá ñoó, o ndátó'ón k̄j' ndo yu'u sa'a ñi iin ña'a, ch̄j mií an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in ku y yú'u, k̄j'o naan noo ndo. ²⁴ K̄j' ña'a ta'on kaka ndo ñi iin ña'a noo Ndios xí'in ku y yú'u, sa'á ñoó ná kaka ndoán viti, ta kúu ñi'í vá ndoan, dá ná kutí ndó xí'an kadij ini ndo.

Kaá Jesús ña ñi kándeé ná xí'in ña kini ió ñayuu yó'o

²⁵ Sa'a dao ña'a ñi tiin ndaa sa daná'j noo ndo. Tído vej ku y ña kían o kée kaj dión. Di'a k̄j'oi ña kandaá tá'í ini ndo sa'a tatá Ndios. ²⁶ Tá ná kasandaá ku y dáá ñoó, dá kían kaka ndo ña'a noo tatá Ndios xí'in ku y yú'u, ta ka'in xí'in ndó ña k̄j' káni kaañ nda'í yu'u sa'a ndo noo ná, ²⁷ dá ch̄j kú'u y a ini tatá Ndios sa'a ndo sa'á ña kóni ndo yu'u, xí'in sa'á ña kándísa ndó ña noo mií ná ñi kii yu'u. ²⁸ Noo tatá Ndios ñi kiii, ta ñi kasáa ñayuu yó'o. Ta viti ko'in dánkooi ña, dá no'j noo ná —kaá Jesús.

²⁹ Dá n̄i kaa t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná:

—Viti kían x̄í'o ní ñ̄a kandaá tá'í ini ndu, ta k̄o t̄in ndaa k̄a ní sa'á dao ñ̄a'a ka'an ní x̄í'ín ndú. ³⁰ Viti kían k̄andaá ini ndu'u ñ̄a ndidaá tá'an ñ̄a'a ná'á ní, ta k̄o x̄inñó'ó ka'an ndato'ón ndú mií ní, sa'á ñ̄o'ó k̄andísa ndu'u ñ̄a n̄i kii ní noo Ndios.

³¹ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—¿Á viti ví k̄andísa ndó ñ̄a díon kían? ³² Tído sa n̄i kasandaá vá hora ñ̄a kuita noo ndó ko'on ndo, ta d̄ánkoo mií ndó yu'u. Tído o k̄andoo mií ta'on yu'u, chí ió va tatá Ndios x̄í'ín. ³³ Ndidaá ñ̄a yó'o n̄i ka'ín x̄í'ín ndó, dá ná koo va'a ini ndo sa'á ñ̄a k̄andísa ndó yu'u. Ta ndo'o nda'o ní o ndo ñ̄ayuu yó'o, tído kandeé ini ndo yu'u, dá chí n̄i k̄andeéí x̄í'ín ñ̄a kini ió ñ̄ayuu yó'o —kaá na.

17

X̄ika Jesús ñ̄a man̄i noo Ndios sa'á t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná

¹ Ndidaá ñ̄a yó'o n̄i ka'an Jesús x̄í'ín t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná. N̄i ndi'i daá, dá n̄i ndane'e noo ná chí induú, dá n̄i kaa na x̄í'ín Ndios:

—Tatá, sa n̄i kasandaá vá hora, viti kían k̄i'o ní ñ̄a natiin yu'u, na kúu de'e ní, ñ̄añó'ó, dá ná natiin mií ní ñ̄añó'ó noo yu'u, na kúu de'e ní. ² Chí mií ní n̄i x̄i'o choon no'í d̄ándákii ndidaá ñ̄ayuu, dá k̄i'oi ñ̄a kataki chíchi ndidaá na n̄i x̄i'o ní no'í. ³ Ta ni'í ná ñ̄a kataki chíchi ná tá ná nakoni na mií ní, na kúu iin tó'ón din̄i Ndios ndaa, ta nakoni ta'ani na Jesucristo, na n̄i t̄anda'á ní n̄i kasáa.

⁴ N̄i n̄aki'oi ndidaá kúu ñ̄añó'ó noo mií ní tein n̄i sa ioi ñ̄ayuu yó'o, chí n̄i dax̄inoi choon veii, ñ̄a kúu choon n̄i x̄i'o ní no'í. ⁵ Sa'á ñ̄o'ó, tatá Ndios, viti k̄i'o ní ñ̄a ná natiin tukui ñ̄añó'ó kooi xoo kuá'a mií ní no'ó sa n̄atiin yu'u ñ̄añó'ó ndaa rá k̄o ñ̄á'a kasá'a ñ̄ayuu yó'o.

⁶ Sa n̄i ka'ín sa'a mií ní no'ó t̄a n̄i x̄i'o ní no'í tein ñ̄ayuu ñ̄ayuu yó'o. Ta t̄a mií ní n̄i sa kuu ra, ta n̄i n̄aki'o ní ra noo ndá'a yu'u, ta n̄i n̄atiin va'a ra to'on mií ní. ⁷ Ta viti k̄andaá ini ra ñ̄a ndidaá choon n̄i x̄i'o ní n̄i kee yu'u kían n̄i n̄atiin noo mií ní, ⁸ dá chí ndidaá to'on n̄i x̄i'o ní no'í n̄i kasto'ín x̄í'ín rá, ta n̄i n̄atiin va'a raan, ta ná'á rá ñ̄a mi'an ndaa noo mií ní n̄i kixii, ta k̄andísa ra ñ̄a mií ní kúu na n̄i t̄anda'á ñ̄aá veii.

⁹ Ta viti seí nda'ávii noo ní sa'á rá, ta k̄o seí nda'ávii noo ní sa'á dao ka ñ̄ayuu, sa'á sa'á t̄a n̄i x̄i'o ní no'í seí nda'ávii sa'a, dá chí t̄a mií ní kúu rá. ¹⁰ Ta ndidaá ñ̄a'a yu'u kúu ñ̄a'a mií ní, ta ndidaá ñ̄a'a mií ní kúu ñ̄a'a yu'u, ta x̄í'ín t̄a yó'o n̄i n̄atiin yu'u ñ̄añó'ó.

¹¹ Ta o kóo k̄a yu'u ñ̄ayuu yó'o, tído kandoo t̄a yó'o ñ̄ayuu yó'o, chí nasaaj̄i noo mií ní. Tatá Ndios, mií ní kúu na ii, ta seí nda'ávii noo ní sa'á t̄a n̄i x̄i'o ní no'í ñ̄a kandaka ní ra x̄í'ín ndée ní, dá kían iin ná kakuu ra táto'on k̄i'o kúu mií yó. ¹² Tá sa x̄ionooi ñ̄ayuu yó'o x̄í'ín t̄a n̄i x̄i'o ní no'í, n̄i sa ndaka va'i ra x̄í'ín ndée mií ní, ta ni iin tó'ón rá k̄o ní naá. Sa'á ra kúu de'e ñ̄a kini, ro'ón kúu ra n̄i naá, dá ná x̄inkoo noo ká'an tuti ii mií ní sa'á rá.

¹³ Tído viti nasaaj̄i noo mií ní, ta ká'ín ñ̄a yó'o x̄ian nani ioi ñ̄ayuu yó'o, dá ná nakutí rá x̄í'an ñ̄i ini ra táto'on k̄i'o kádii ini yu'u. ¹⁴ Ta n̄i x̄i'o yu'u to'on mií ní noo rá, ta viti na kúu kuendá ñ̄ayuu yó'o x̄iní u'u ñ̄aá, dá chí k̄o kúu ta'on ra kuendá ñ̄ayuu yó'o, chí díon ni yu'u, k̄o t̄a'ón t̄a kuendá ñ̄ayuu yó'o kúu. ¹⁵ K̄o seí nda'ávii noo ní ñ̄a taó ní ra ñ̄ayuu yó'o, di'a seí nda'ávii noo ní ñ̄a kandaá ní ra no'ó ñ̄a kini ió ñ̄ayuu yó'o. ¹⁶ Chí táto'on k̄i'o k̄o kúu ta'on yu'u kuendá ñ̄ayuu yó'o, k̄i'o díon ta'ani ndó'o t̄a yó'o, chí k̄o kúu ta'on ra kuendá ñ̄ayuu yó'o. ¹⁷ Ta kevíi ní ra x̄í'ín to'on ndaa ní, chí to'on mií ní kúu ñ̄a ndaa.

18 Tátò'on kị'ò nị tãnda'á ní yu'u veii ñayúú yó'ò, kị'ò dión ta'ani tãnda'á yu'u mií rá ko'on ra kane'e ra tò'in ñayúú yó'ò. 19 Sà'á mií rá ko'in nakị'oi mií kee ña kóni ní, dá ná koni ra nakị'ò ndisa ra mií rá noo mií ní kee tò'on ndaa ní.

20 Ta o dúú sava'a sa'á ta yó'ò oon ni seí nda'áví noo ní, seí nda'í ta'ani yu'u noo ní sa'a ndidaa na kasandaá kandeé ini na yu'u sa'á tò'on dána'a ta yó'ò, 21 dá ná kasandaá na kakuu na iin tó'ón, tátò'on kị'ò iin kúú mií ní xí'in yu'u, tatá, ta iin kúú vá yu'u xí'in mií ní, ta iin ná kakuu ta'ani na xí'in yó, dá ná kandisa ndidaá ñayuu ña mií ní nị tãnda'á yu'u veii. 22 Tátò'on kị'ò nị xị'ò ní ñaño'ó nooí, kị'ò dión ta'ani nị xị'oi ñaño'ó noo ná, dá iin tó'ón ná kakuu na tátò'on kị'ò iin tó'ón vá kúú mií yó. 23 Iin kúú vá yu'u xí'in ná, ta iin kúú vá mií ní xí'in yu'u, dión, dá koni ndisa na kakuu na iin tó'ón, dá ná kandaa ini dao ka ñayuu ña mií ní kúú na nị tãnda'á yu'u veii, ta ná kana'á ná ña kú'u ini ní sa'á na kándéé ini ña tátò'on kị'ò ndó'ò ní xí'in yu'u.

24 Tatá, mií ní nị xị'ò ñayuu yó'ò noo yú'u, ta kónij ña kandeí ta'ani na noo koo yu'u, dá ná kandeí na xí'in, dá ná koni na choon ndato nị xị'ò ní nooí, chị sa daá kú'u va ini ní sa'a yú'u nda rá ko ñá'a kava'a ñayúú yó'ò. 25 Tatá, mií ní kúú na ndaa, tído ko ná'á ta'on na kúú kuendá ñayúú yó'ò mií ní, tído yu'u, ná'í mií ní, ta taa yó'ò kúú ra ná'á ta'ani ra ña mií ní nị tãnda'á yu'u veii. 26 Sà nị xị'oi ña kandaa ini ra sa'a mií ní, ta ko'in kị'oi ña kandaá cháá ka ini ra sa'a ní, dá ná katị'a ra ku'u ini ra sa'a dao ka ñayuu tátò'on kị'ò kú'u ini mií ní sa'a yú'u, ta iin ná kakuu yu'u xí'in ná —kaá na xí'in tatá Ndios.

18

Di'a nị kuu tá nị tiin ra Jesús né'e ra kua'an ra noo tá né'e choon

1 Tá nị ndi'i nị ka'an Jesús ndidaá tò'on yó'ò, dá nị kee na kua'an na xí'in ta xionoo xí'in ná iin ka xoo yuyúu naní Cedrón, ta ñoo kándu'u iin ñó'ò ká'ano noo kaa yitò ku'í. Dá nị ku'u na tein rá xí'in ta xionoo xí'in ná. 2 Ta Judas, tá'an ra kua'an nakị'ò Jesús noo ndá'a taa xiní u'u ñaá, roón kúú ra ná'á noo kaa yitò ñoo, dá chị sa kua'á nda'ò ta'ándá sa sá'an Jesús ñoo xí'in taa xionoo xí'in ná. 3 Dá nị kee Judas ndáka ra iin tu'u soldado xí'in dao ka taa kéchóon noo tá duti saku'a xí'in ta fariseo kua'an ra. Ta né'e ra ñó'ò tóon xí'in espada nị sa'a ra. 4 Ta sa ná'á vá Jesús ndí kían ndo'ò na, sa'á ñoo nị na'tuu yati na noo rá. Dá nị nda'tó'ón ña ná:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

5 Dá nị kaa ra xí'in ná:

—Vei ndu tiin ndu Jesús, ta ñoo Nazaret.

Dá nị kaa na:

—Yu'u kúúí.

Ta iin Judas xí'in rá, chị vei ra nakị'ò ñaá rá noo ndá'a rá. 6 Tído tá nị ka'an Jesús: “Yu'u kúúí”, kúú nị na'kaka sátá rá, dá nị kuei ni'ini ra noño'ò. 7 Dá nị kaa tuku Jesús xí'in rá:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

Dá nị kaa ra:

—Jesús, ta ñoo Nazaret.

8 Dá nị kaa na:

—Sà nị ka'in xí'in ndó ña yu'u kúúí. Sà'á ñoo, tá yu'u nándukú ndó, dá kían konó ndó ná ya'a tá xionoo xí'in yó'ò ko'on ra.

9 Dión nị kaa na, dá ná xinkoo tò'on nị ka'an na xí'in Ndios, dá chị nị kaa na ña nị iin tó'ón taa nị xị'ò na noo ná ko ní naá.

10 Ta né'e Simón Pedro iin espada. Dá n̄i taó ráan ini ñ̄i n̄o n̄akaagan, ta kúu n̄i darkue'e r̄a t̄a kéchóon noó t̄a dut̄i kúu noó, chí n̄i sa'anda r̄a do'o xoo kuá'a r̄a. Ta Malco nani t̄aa ñ̄oó. 11 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín Pedro:

—Nachikaq̄ va'a espada xaan ini ñ̄i noó n̄i s̄a káagan, dá chí ñ̄a ndó'i yó'o kúu tát̄o'on iin copa ndirá ov̄a n̄i x̄i'o tat̄a Ndios ko'i. ¿Á k̄o ná'á ta'on yo'ó ñ̄a kánian ko'i r̄a? —kaá n̄a.

Ndaka ra Jesús n̄i saq̄ r̄a ve'e t̄a dut̄i kúu noó

12 Ndidaa t̄a soldado ñ̄oó xí'ín t̄a sa'ándá choon noó rá, xí'ín t̄a kéchóon noó t̄a né'e choon noó n̄a Israel n̄i tiin ra Jesús, dá n̄i so'oní ñ̄aá rá, 13 dá n̄i kee ra ndáka ñ̄aá rá kua'an r̄a noó r̄a naní Anás, dá chí t̄a yó'o kúu x̄ido Caifás, tá'an r̄a kúu dut̄i kúu noó kuia dáá ñ̄oó. 14 Ta Caifás kúu r̄a n̄i ka'an ni'ini noó t̄a né'e choon noó n̄a ñ̄oó Israel ñ̄a va'a cháá k̄a ná kuu iin tó'on t̄aa noó ndidaa n̄a ñ̄oó Israel o dúu k̄aan naá ndí'i n̄a ñ̄oó ñ̄oó.

Di'a n̄i ndo'o Pedro tá n̄i saq̄ io r̄a yé'é ve'e Anás

15 Ta tákaa Simón Pedro xí'ín iin k̄a t̄a xionoo xí'ín Jesús sat̄a ná kua'an r̄a. Ta ná'á tá'an t̄a dut̄i kúu noó xí'ín t̄a né'e tá'an xí'ín Pedro kua'an r̄a. Sa'á ñ̄oó n̄i kuu n̄i ku'u ra xí'ín Jesús nda yé'é ve'e t̄a dut̄i kúu noó ñ̄oó. 16 Tído n̄i kandoo va Pedro iin ra sat̄a vé'e. Sa'á ñ̄oó n̄i keta t̄a xionoo xí'ín Jesús ñ̄oó, tá'an r̄a ná'á tá'an xí'ín t̄a dut̄i kúu noó ñ̄oó. Dá n̄i ka'an r̄a xí'ín ñ̄a'á ndaa yé'é ñ̄oó ñ̄a ná konóan ku'u Pedro. 17 Dá n̄i ku'u ra. Dá n̄i kaa ñ̄a'á ñ̄oó xí'ín rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'ín t̄aa káa, ¿daá ko'ó?

—Ko'ó, o dúu ta'on ñ̄aá kúu —kaá r̄a.

18 Ta n̄i kaq̄ noo n̄a kéchóon noó t̄a dut̄i xí'ín t̄a kéchóon noó t̄a né'e choon ndita na nádaa ná noó kéí ñ̄o'ó, dá chí v̄ixi nda'o. Ta ñ̄oó ta'ani iin Pedro nádaa rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndat̄o'on Anás Jesús sa'á ñ̄a kée na

19 Dá n̄i ndat̄o'on t̄a dut̄i kúu noó Jesús ndá choon kuu na t̄a xionoo xí'ín ná, ta n̄i ndat̄o'on ta'ani ñ̄aá rá ndá sa'á dána'a n̄a noó ñ̄ayuu. 20 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—S̄a daná'a túui noó ñ̄ayuu, chí daá kuiti vá s̄a daná'i noó ná ini ve'e noó nátaaka n̄a xí'ín yé'é ñ̄o'o ká'ano noó ndítúti ndidaa n̄a ñ̄oó yo, n̄a Israel, ta ni iin tó'on ta'on ñ̄a'a k̄o ní dána'a de'i. 21 Ta, ¿ndiva'a ndat̄o'on ní yu'u? Va'a k̄a ndat̄o'on di'a ní n̄a n̄i seídó'o to'on s̄a daná'i sa'á ñ̄a n̄i ka'in xí'ín ná, dá chí ndidaa vá ná ná'á ndí k̄ian n̄i daná'i noó ná.

22 Tá n̄i ndí'i n̄i ka'an Jesús dión, dá n̄i koon iin t̄a kéchóon noó t̄a né'e choon da'andá noo ná, dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—¿Á k̄i'o dión ví ká'an yo'ó xí'ín t̄a dut̄i kúu noó?

23 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá n̄i ya'i n̄i ka'in, xinóon, dá k̄ian, ka'an ndei k̄o vá'a n̄i ka'in. Tído tá k̄o ní ya'i k̄a'in, dá k̄ian, ¿ndiva'a n̄i kanón yu'u? —kaá n̄a.

24 Ta kúu dión ndíko īi vá ná n̄i t̄anda'á ñ̄aá Anás kua'an n̄a noó Caifás, ta kúu mií t̄a dut̄i kúu noó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndat̄a Pedro sa'q̄ Jesús

25 Ta iin īi vá Pedro nádaa rá noó kéí ñ̄o'ó ñ̄oó. Dá n̄i kaa r̄a ndita ñ̄oó xí'ín rá:

—T̄aa xionoo ta'ani xí'ín Jesús kúu yo'ó, ¿daá ko'ó?

Dá n̄i ndat̄a vá Pedro, ta kaá r̄a:

—Ko'ó, o dúu t̄a'on ñ̄aá kúu.

26 Dá n̄i kaa iin t̄a kéchóon nōo t̄a dut̄i kúu nōo, ta kúu rá iin tá'an t̄a n̄i sa'anda Pedro do'o ñoó:

—Yo'ó kúu r̄a n̄i xini yu'u xí'ín t̄a ñoó tein yitó kuí'í ñoó, ¿daá kōo?

27 Ta kúu n̄i ndat̄a tuku Pedro sa'a Jesús. Ta kúu mií daá n̄i kana chéli.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i s̄a io Jesús noo Pilato

28 Dá n̄i taó rá Jesús ve'e Caifás, dá n̄i kee ra ndáka ñaá rá kua'an r̄a ve'e chóon t̄a romano. Ta s̄a n̄i t̄u noo vá kuu daá ñóó, ta ko ní ku'u ta'on ra ve'e chóon ñoó, dá ná o kãdoo yakó rá noo Ndios, dá kuu kadini r̄a tein víko pascua. 29 Dá n̄i keta Pilato, tá'an r̄a né'e choon ká'ano kuendá Judea yé'é chóon ñoó. Dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—¿Ndá kuachi n̄i ya'a t̄a yó'o n̄i kee ra?

30 Dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—Tá koó kuachi ká'ano ní ya'a t̄a yó'o n̄i kee ra, ta o kãne'e ta'on ndu r̄a kii ndu nakí'o ndu noo mií ní, ní kúu.

31 Dá n̄i kaa Pilato ñoó xí'ín rá:

—Kãne'e ndó r̄a kua'an ndo, ta keyiko mií ndó sa'á r̄a tát̄o'on k̄i'o sa'ándá ley mií ndó choon.

Dá n̄i kaa r̄a Israel ñoó:

—Tído koó íchi ndú ñã ka'ání ndú ni iin ñayuu —kaá r̄a.

32 Dión n̄i kuu, dá n̄i xinkoo noo n̄i ka'an Jesús tát̄o'on k̄i'o ndo'o na kuu na.

33 Dá n̄i nãndiío kōo Pilato n̄i ndu'u ra ini ve'e chóon ñoó. Dá n̄i kana ra Jesús, dá n̄i ndat̄o'ón ñaá rá:

—¿Á ndaa yo'ó kúu rey noo n̄a Israel?

34 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á dión ká'án mií ní, o dao k̄a ñayuu n̄i ka'an dión xí'ín ní sa'á yú'u?

35 Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndi kee yu'u kãdaa ini, ta o duú iin r̄a Israel kúu yu'u? T̄a ñoo mií vá yo'ó xí'ín t̄a dut̄i saku'a, roón kúu r̄a n̄i nakí'o yo'ó noo ndá'í. Ta, ¿ndí k̄ián n̄i ya'ón n̄i keeón?

36 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ní nátiin ta'oin choon né'í ñayúú yó'o. Dá chi tá ní nátiin ñã ñayúú yó'o, dá k̄ián ndakuei t̄a kúu kuendá ñã tá'an ra xí'ín r̄a Israel, ta o kónó ta'on ra yaai noo ndá'á rá, ní kúu. Tído ko ní nátiin ta'oin choon né'í ñayúú yó'o.

37 Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Á iin rey va kúu yo'ó, tá daá?

Dá n̄i kaa Jesús:

—Mií ní kaá ñã kúu yu'u iin rey. Ta n̄i kãsáa yu'u ñayúú yó'o, ta n̄i kaki yu'u ñayúú yó'o, dá k̄i'oi kuendá sa'á ñã ndaa. Ta ndidaá n̄a kúu kuendá ñã ndaa, noón kúu n̄a nátiin va'a ñã dána'í.

38 Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí k̄ián kúu ñã ndaa, tá daá?

Tá n̄i ndí'i n̄i ka'an r̄a dión, dá n̄i keta tuku ra yé'é chóon n̄i ka'an r̄a xí'ín t̄a né'e choon noo n̄a Israel ñoó:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko ní'í. 39 Tído tein iin rá iin víko pascua dáyaa yu'u iin t̄a noo rá ñó'o ve'e kãa. Sa'á ñoó, ¿á kóni ndo ñã dáyaa yu'u t̄a kúu rey noo n̄a Israel yó'o? —kaá r̄a.

40 Dá n̄i k̄ayu'ú ndidaá t̄a ñoó:

—¡Ná dá'a ni dáyaa ní t̄a xaan! ¡Barrabás di'a dáyaa ní! —kaá r̄a.

Tá'an r̄a naní Barrabás ñoó kúu iin t̄a ku'íná.

19

1 Dá n̄i sa'anda Pilato choon ñ̄a ná kani kini soldado satā Jesús. 2 Dá tá n̄i ndi'i n̄i kani ñaá rá, dá n̄i kava'a ra iin corona ion, ta n̄i ch̄inóo raan̄ din̄i ná. Dá n̄i ðaku'ino ñaá rá iin dá'on kua'á toón, 3 dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—N̄a ká'ano kúu mií ní, n̄a kúu rey noó n̄a Israel.

Ta n̄i koon ra da'anda noo ná.

4 Dá n̄i keta tuku Pilato, dá n̄i kaa ra:

—Kande'é ndó, ná ko'in taóí ra satā vé'e yó'o, dá kana'á ndó ñ̄a ni iin to'ón ta'on kuachi ra ko ní nání'j̄ yu'u —kaá ra.

5 Dá n̄i keta Jesús, ta kánóo iin corona n̄i kava'a xí'in ion din̄i ná, ta ndíxi na iin dá'on kua'á toón vei na. Dá n̄i kaa Pilato xí'in rá:

—Yó'o iin ra viti.

6 Dá tá n̄i xini ñaá ta dut̄i saku'a'á xí'in ta ndaa yé'é ño'o, ta kúu n̄i'ndá'o n̄i kayu'ú rá:

—j̄Chirkaa ní ra nd̄ika cruz! j̄Chirkaa ní ra nd̄ika cruz!

Dá n̄i kaa Pilato:

—Yó'o natiin mií ndó ra, ta chirkaa ndó ra nd̄ika cruz, dá ch̄i ni iin to'ón ta'on kuachi ta yó'o ko ní nání'j̄ yu'u.

7 Dá n̄i kaa ra xí'in Pilato:

—Tído ley ndu'u k̄ian sa'anda choon ñ̄a kánian kuu ra, dá ch̄i ch̄inaní rá mií rá kúu rá ðe'e Ndios.

8 Tá n̄i seídó'o Pilato ñ̄a n̄i ka'an ta ñoó dión, ví'í ka ví n̄i yu'u ra ka'ání rá Jesús. 9 Dá n̄i kee Pilato ndáka tuku ñaá rá n̄i ndu'u ra kua'an ra ini ve'e chón. Dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—¿Ndeí n̄i kisón?

Tído ni iin to'on ko ní ká'an na. 10 Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndiva'a ko ká'on xí'in yu'u? ¿Á ko ná'á ta'an voon ñ̄a ió choon noo ndá'í ñ̄a chirkaai yo'ó nd̄ika cruz, ta ió ta'ani choon noo ndá'í ñ̄a dáyaaj̄ yo'ó ko'on?

11 Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ni lú'u choon ko'ó noo ndá'a mií ní keyíko ní sa'í tá ko ní kixian chí induú dí'a. Tído ká'ano cháá ka kuachi ndído ta n̄i ñak̄i'o yu'u noo ndá'a ní —kaá na.

12 Ta nda mií hora daá ndúkú Pilato ñ̄a dáyaaj̄ ra Jesús, ká'an rá. Tído ndúndéé ta dut̄i xí'in dao ka ta ndita xí'in rá káyu'ú rá:

—Tá ná dáyaaj̄ ní ta xaaj̄, dá k̄ian ko iin ta'on ní xí'in César, ta né'e choon ká'ano. Dá ch̄i ndi ndaa ta ch̄inaní mií rá kúu rá iin rey, roón kúu ra naá xí'in César.

13 Tá n̄i seido'o Pilato ñ̄a n̄i ka'an ra dión, dá n̄i taó tuku ra Jesús. Dá n̄i sa koo ra noo tá'anda choon iin xián noo naní Gabata xí'in to'on hebreo. Ta to'on yo'ó kóni kaa piso n̄i kava'a xí'in yuu. 14 Tá to'on kaxuu kaa kuu kénduu na Israel ñ̄a kadini na kuendá víko pascua, dá n̄i kaa Pilato:

—j̄Yó'o iin na kúu rey noo mií ndó!

15 Dá n̄i kayu'ú ñayuu ñoó:

—j̄Ka'ání ní ra, ka'ání ní ra nd̄ika cruz!

Dá n̄i kaa Pilato xí'in ná:

—¿Ndiva'a kóni ndo ñ̄a chirkaai rey ndo nd̄ika cruz?

Dá n̄i kaa ta dut̄i saku'a'á ñoó:

—j̄Sava'a César vá kúu rey ndu! —kaá ra.

16 Dá n̄i ñak̄i'o ñaá Pilato noo ndá'a soldado, ñ̄a ná ko'on ra chirkaa ñaá rá nd̄ika cruz. Dá n̄i tiin ñaá rá, dá n̄i kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús nd̄ika cruz, dá n̄i xi'í na

17 Dá nì sà òkò Jesùs cruz kua'an nà iin xián noo naní Gólgota xí'in to'on hebreo. To'on yó'o kóni kaa lásá dinì ndii. 18 Ta ñoo nì chĩrkaa ra Jesùs ndika cruz. Ta nì chĩrkuèi ta'ani ra uú ka ƿa, ta iin iin xoo ñin ná tákuèi iin iin ra. Ta me'i iin cruz noo tákaa Jesùs. 19 Dá nì taa Pilato to'on noo iin tabla, ta nì chĩndá'a iin soldado ña dinì cruz noo tákaa Jesùs. Ta kaán di'a: "ƿa yó'o kúú Jesùs, ta ñoo Nazaret, ta kúú rá rey noo nà ñoo Israel." 20 Ta kúú kua'a nda'o nà ñoo Israel nì ka'i to'on yó'o, dá chĩ yati yú'u ñoo vá nì chĩrkaa ra Jesùs. Ta tándaa letra ká'an yú'u hebreo, xí'in yú'u griego, xí'in yú'u latín. 21 Dá nì kaa ƿa duti saku'a'a xí'in Pilato:

—Ná dá'a nì taa ní ña kúú rá rey noo nà Israel. Va'a kaan di'a ná taa ní: "Nì kaa ƿa yó'o ña kúú rá rey noo nà Israel."

22 Dá nì kaa Pilato:

—Ña sà nì taai kían iin íchì vá nì kandoon kooan dión.

23 Tá nì ndi'i nì chĩrkaa soldado ñoo Jesùs ndika cruz, dá nì sa'anda kuálí rá dá'on ná. Ta nì kee ra ña komì tá'í, dá nì tiin ra iin iin tá'í ñá. Ta nì tiin ta'ani ra kotó nì sà ndixi na ñoo, tído iin da'ón káñi nùí vá kíán, kò ƿa'ón tu'kuan. 24 Dá nì ndat'ón tá'an soldado ñoo:

—Ná dá'a nì ndatá yó'an, va'a kaan ná kadikí yò suerte, dá ná kande'a ndi ndaa yoo kandoo xí'an —kaá ra.

Dión, dá nì xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios, chĩ di'a kaán: "Nì naka'anda rá dá'on nì sà ndixi, ta nì sadikí rá suerte xí'in dá'ón." Ta kí'o dión nì kee soldado ñoo xí'in dá'on ná.

25 Sa'a cruz noo tákaa na ñoo iin naná na, ta iin ta'ani ku'u ló'o naná na, ta iin ta'ani María, ñadi'i Cleofas, ta iin ta'ani María Magdalena. 26 Tá nì xini Jesùs naná na xí'in iin ƿa xionoo xí'in ná, tá'an rá manì cháá kà noo ná, dá nì kaa nà xí'in naná na:

—Naná, ƿa xaan kúú de'ón viti.

27 Dá nì kaa nà xí'in ƿa xionoo xí'in ná ñoo:

—Nà xaan kúú nanóon viti —kaá nà.

Nda kuú dáá ñoo nì ñakuaka va'a ra naná Jesùs koo na ve'e ra.

28 Ta sà ná'a vá Jesùs ña sà nì xinkoo ndi'i choon ve'i na, sa'a ñoo nì kaa nà di'a, dá nì xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios:

—Íchì inii!

29 Ta ñoo iin iin kidi nì chití díní ñó'o vino iá. Dá nì sa'an iin ƿa nì ñakéta ni'ini ra iin tá'í dá'on iní vino iá ñoo, dá nì so'oni raán dinì iin yito naní hisopo. Dá nì chinee raan yú'u Jesùs. 30 Tá nì ndi'i nì tu'u na lú'u vino iá ñoo, dá nì kaa nà:

—Sà nì kuu va viti.

Tá nì ndi'i nì ka'an nà dión, dá nì ñakandéi dinì ná, ta kúú nì ñakí'o na mií ná nì xí'i nà.

Di'a nì kuu tá nì ñakú'u iin soldado iin kaa dinì yokó yu'ú yiká Jesùs

31 Dá nì sa'an ƿa né'e choon noo nà Israel noo Pilato, dá chĩ sà kenduu nà Israel ña'a kadíní na kuendá pascua, ta kò kóni rá ña karkuei ƿa ñoo ndika cruz kuú nani'í ndéè ná, dá chĩ mií kuú dáá ñoo kankao víko pascua. Sa'a ñoo nì seí nda'í rá noo Pilato ña ná konó rá ta'anoo di'in ƿa ñoo, dá ná kuu dánóo ñaá rá ndika cruz. 32 Sa'a ñoo nì sa'an soldado nì sa'anoo rá di'in ndi nduu ƿa tárkuei dáó xí'in Jesùs. 33 Tído tá nì kasandaá rá noo tákaa Jesùs, ta kúú nì xini rá ña sà nì xí'i va na, sa'a ñoo kò ní sa'anoo ta'on ra di'in na. 34 Tído iin ta soldado ñoo nì ñakú'u ra iin kaa dinì yokó yu'ú yiká ná, ta viti'ón nì kankuei nì xí'in ñakui. 35 Ta mií nà nì xini ña nì kuu dión, noón kúú nà xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ta ná'a ná ña kíán ña ndaa, dá kandísa ta'ani ndó

ñā ká'an nā. ³⁶ Dión nī ndo'o Jesús, dá nī xinkoo noo ká'an tuti iī Ndios: “Q tá'ano ta'on ni iin lásá nā.” ³⁷ Ta kaá ta'ani tuti iī Ndios di'a: “Koni xí'in noo ñayuu nā nī ku'u kaq yu'ú yika.”

Di'a nī kuu tá nī nduxi Jesús

³⁸ Nī ndi'i, dá nī sa'an José, ta ñoo Arimatea, noo Pilato. Ta kúu rá iin ta kuendá Jesús, tído kándisa de'é va ñaa rá, chí yu'ú ra kée ta né'e choon noo nā Israel. Ta nī sei nda'i ra noo Pilato ñā ná konó rá ko'on ra naki'in ra yikí koño Jesús. Dá nī sonó Pilato ñā kee ra dión. Dá nī sa'an ra nī danóo ra yikí koño nā. ³⁹ Ta nī saá ta'ani Nicodemo, tá'an ra nī sa'an nī ndat'ón xí'in Jesús iin sakuuá. Ta né'e ra tát'on oko uxí kilo ñā támi sá'an nī daká tá'an xí'in mirra xí'in áloe. ⁴⁰ Dá nī chítuú ra yikí koño Jesús xí'in dá'on yadí nī chíchi ñā'a támi sá'an ñoo, chí kí'o dión kée nā Israel xí'in ndidaá nā xí'i noo ná, dá dánduxi ñā ná. ⁴¹ Ta yati noo nī sarkaa na ndika cruz, ñoo kándu'u iin ñó'o noo káa yit'ó kuf'i. Ta ñoo nákaa iin yái saá noo nduxi ndji. Ta ni iin tó'on ndji ko ñā'a nduxi ñoo. ⁴² Ta ñoo nī dánduxi na Jesús, chí yati va kían, chí sa kua'an ndi'i va kuú kénduu nā ñā'a kadíni nā kuendá pascua.

20

Di'a nī kuu tá nī natakí Jesús

¹ Ta kuú míi noo kásá'a sa'a semana, kúu nī kee María Magdalena kua'an yái noo nī nduxi Jesús, ta iin naá cháá iī va. Tído tá nī saaan, kúu sa nī kuxoo va yuu ndadi yu'ú yái ñoo. ² Dá nī nandío kooán nī kankonoán kua'an kastoo xí'in Simón Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús, tá'an ra maní cháá ka noo ná. Tá nī saaan, dá nī kaaan xí'in rá:

—Nī naki'in ra yikí koño sato'o yo né'e ra kua'an ra, ta xini ndei nī chíkáa ñaa rá.

³ Dá nī kee Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús kua'an ra kande'é rá yái ñoo. ⁴ Ta taxí tá'an ra kua'an ra, tído nī'i cháá ka kua'an iin ka ta ñoo o duú Pedro. Sa'a ñoo dinñó'ó ka míi rá nī saá yú'u yái ñoo. ⁵ Dá nī chínee noo rá nī sa nde'é rá inian. Ta sava'a dá'on nī sa tuú yikí koño nā kánoo, tído ko ní ku'u ta'on ra. ⁶ Nī ndi'i, dá nī kasáa Pedro. Dá nī ku'u ra, dá nī xini ra dá'on nī sa tuú nā kánoo. ⁷ Tído iin ka dá'on nī sa yí'i diní ná ko kánoo dáó ta'on ñā xí'in dá'on nī sa tuú nā ñoo. Dá chí iin ka va xían nī natuúan kánooan. ⁸ Nda daá ví, dá nī ku'u ta nī kasáa míi noo ñoo. Tá nī xini ra ndidaá ñā yó'o, dá nī kándisa ra. ⁹ Tído kóni iī vá kandaá ini ra to'on ká'an tuti iī Ndios ñā miían ndúsá kánian natakí Jesús tein nā nī xí'i. ¹⁰ Dá nī nandío kuéi ra nī ndísaa ra noo ndei dao ka ta xionoo xí'in Jesús.

Di'a nī kuu tá nī na'a noo Jesús noo María Magdalena

¹¹ Kúu nī nandío ko María íian ndéi'i ñā yu'ú yái ñoo. Ta tein ndéi'i ñā íian ñoo, dá nī chírnee nooan nī sa nde'án ini yái ñoo. ¹² Ta kúu nī xinián ndei uu ángel, ta ndíxi na da'on kuxí kachí. Ta ndei na noo nī sa nóo yikí koño Jesús. Iin na ío xoo noo nī sa kuu diní ná, ta iin ka nā ío xoo noo nī sa kuu sa'a ná.

¹³ Dá nī kaa nā xí'in María:

—Kí'o ló'o, ¿ndí kíán ndó'ón ñā ndéi'in?

Dá nī kaaan:

—Sákii, dá chí nī naki'in ra yikí koño sato'i né'e ra kua'an ra, ta ko ná'a ta'on yu'u ndei nī chíkáa ñaa rá.

¹⁴ Tá nī ndi'i nī ka'an dión, dá nī nandío kooán nī sa nde'án chí sata, kúu nī xinián iin Jesús, tído ko ní nákonian ñā kúu ná Jesús. ¹⁵ Dá nī kaa nā xí'an:

—Kí'o ló'ó, ¿ndiva'a ndé'í yó'ó? ¿Ndá yoo nándukón?

Dá nì ka'án María ña kúú rá ta ndaá yitó kuí'í ñoó. Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tá nì ñakí'in ní yikí koño nì sa káa yó'o né'e ní kua'an ní, kasto'on ní xí'ín ndéi nì chikáa nian, dá ná ko'in naki'iin ña.

¹⁶ Dá nì kaa Jesús:

—¡María!

Ta kúú nì nandio kooán nì sa nde'án noo ná, dá nì kaaan xí'ín ná:

—¡Raboni! (Tò'on yó'o kóni kaa maestro.)

¹⁷ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Ná dá'a ní kako'ón yu'u, María, dá chi kò ñá'a ta'on no'j noo tatá. Va'a kaaan kua'án kasto'ón xí'ín ñani kuálí, ta ka'on xí'ín xí ña nanai no'j noo ió tatá, na kúú ta'ani tatá mií ndó, na kúú Ndios noo yú'u, ta kúú ta'ani na Ndios noo ndó'ó —kaá na.

¹⁸ Dá nì kee María Magdalena ñoó kua'an kasto'án xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús ña nì xini xí'ín nooan Jesús, ta nì ñakani ta'anián xí'ín rá sa'á ña'a nì ka'an na xí'án.

D'a nì kuu tá nì na'a noo Jesús noó ta xionoo xí'ín ná

¹⁹ Tá nì kuaá kuu noó kásá'a sa'a semana ñoó, ndadi toon yé'é ve'e noo ndéi ta xionoo xí'ín Jesús, dá chi yu'ú ra oon ní tiin ñaá ta né'e choon noó na Israel. Ta kúú iin kuití vá nì sa kuí'in Jesús me'í noo ndéi ra ñoó. Dá nì kaa na:

—Ná koo va'a ini ndó.

²⁰ Tá nì ndi'i nì ka'an na dión, dá nì ñan'a na ndá'a ná xí'ín yika ná noo rá. Kúú nì kadij ndá'o ini ra nì xini ra ña nì ñataki sato'o yó. ²¹ Dá nì kaa tuku Jesús:

—Ná koo va'a ini ndó. Táto'on kí'o nì tanda'a tatá yu'u veii, kí'o dión ta'ani tanda'a yu'u ndó'ó ko'on ndó kane'e ndó to'in.

²² Tá nì ndi'i nì ka'an na dión, dá nì tuu tachi ná noo ndéi ra, dá nì kaa na:

—Natiin ndó Espíritu i Ndios viti. ²³ Tá ndi ndáa mií na xí'o ká'ano ini ndó sa'á kuachi, ta kí'o ká'ano ta'ani ini Ndios sa'á kuachi na. Ta ndi ndáa mií na kò xí'o ká'ano ini ndó sa'á kuachi, ta ní Ndios o kí'o ká'ano ta'on ini sa'á kuachi na —kaá na.

Ko xim Tomás kandisa ra ña nì ñataki Jesús

²⁴ Ta Tomás, tá'an ra ká'an xí'ín ná Dídimó, roón kúú iin ta nákaa tein ndin uxí uu ta xionoo xí'ín Jesús, tído kò ta'ón ra ió tá nì na'a noo Jesús noo dao ka ta ñoó. ²⁵ Tá nì ndi'i, dá nì kaa ta ñoó xí'ín rá:

—¡Ní xini ndú sato'o yó Jesús!

Dá nì kaa Tomás:

—Ta ná o kóni xí'ín no'j no'j nì ku'u nduyo ñoó ndá'a ná, ta ná o chí'ii dinj ndá'í no'j nì ku'u nduyo ñoó, ta ná o chí'ii ndá'y yika ná no'j nì tarkue'e ñoó, o kándisa ta'on vei —kaá ra.

²⁶ Tá nì ya'a ona kuu, ndéi tuku ta xionoo xí'ín Jesús ini ve'e ñoó, ta ió Tomás xí'ín rá viti. Ta ndadí toon yé'é ndéi ra. Kúú iin kuití vá nì sa kuí'in Jesús me'í noo ndéi ra ñoó, dá nì kaa na:

—Ná koo va'a ini ndó.

²⁷ Dá nì kaa na xí'ín Tomás:

—Nakí, kandé'ón ndá'í, ta chi'i dinj ndá'ón no'j nì ku'u nduyo, ta chi'i ta'ani dinj ndá'ón no'j nì tarkue'e yikaí. O sa kákuuón iin ta náani kuachi ini, iin ta kandisa kakuuón.

²⁸ Dá nì kaa Tomás xí'ín ná:

—Mií ña ndaá kuiti mií ní kúú sato'o yu'u, ta mií ní kúú Ndios yu'u.

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sá'á ñā n̄i xini xí'ín nooŋ yu'u, sá'á ñóó n̄i k̄andísón, Tomás. Tído ndiká'án ví n̄a k̄andísa va'ará k̄o ní xini n̄a yu'u.

Ká'an Juan ndiv̄'a n̄i taa na tuti yó'o

³⁰ Kua'á k̄a ví ñā'a ná'ano n̄i kee Jesús noó t̄a xíonoo xí'ín ná, tído k̄o ní t̄aa ndi'i ta'on yu'an noo tuti yó'o. ³¹ Tído to'on yó'o k̄ian n̄i taai, dá k̄andísa ndó ñā Jesús kúú Cristo, n̄a dákaki ñāá, ta k̄andísa ndó ñā mií ná kúú de'e Ndios. Ta tá ná k̄andee iní ndo ná, dá k̄ian koni ndo kataki chíchí ndó sa'a mií ná.

21

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo tuku Jesús noó us̄a t̄a xíonoo xí'ín ná

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo tuku Jesús noó t̄a xíonoo xí'ín ná noo kúú yu'u taño'o naní Tiberias. Ta di'a n̄i kuu: ² Ta né'e tá'an ij̄í vá Simón Pedro xí'ín Tomás, t̄a ká'an xí'ín ná Dídimoo, xí'ín Natanael, t̄a ñoo Caná, ñā nákaa chí kuendá Galilea di'a, xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo, xí'ín uy k̄a t̄a xíonoo xí'ín Jesús. ³ Dá n̄i kaa Simón Pedro xí'ín dao k̄a t̄a ñoo:

—Ko'jn̄ tiin t̄iyaká viti.

Dá n̄i kaa dao k̄a t̄a ñoo:

—Ko'on ta'ani ndu'u xí'ón.

Dá n̄i kee ra kua'an r̄a. Dá n̄i sāa r̄a n̄i kaa ra ini iin barco, tído sakuaá dáá ñoo ní iin tó'on t̄iyaká k̄o ní tiin ra. ⁴ Tá sa kua'an t̄uu noo vá, ta kúú sa yu'u taño'o ñoo vá iin Jesús, tído k̄o ní nákoní ta'on ñāá t̄a xíonoo xí'ín ná. ⁵ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—De'e kuálí, ¿á sa n̄i tiin ndó t̄iyaká kej̄ ndo?

Dá n̄i kaa r̄a:

—¡Koo!

⁶ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Chikaa ndó ñóno xān chí xoo kuá'a di'a barco ndo, dá tiin ndó t̄iyaká —kaá na.

Tá n̄i kee ra dión, ta kúú kua'á nda'o t̄iyaká n̄i tiin ra, sá'á ñóó k̄o k̄andee ta'on ra taó rá ñóno rá. ⁷ Dá n̄i kaa t̄a man̄i cháá k̄a noo Jesús xí'ín Pedro:

—¡Sato'o va yó kúú n̄a káa!

Tá n̄i k̄andā ini Simón Pedro ñā kúú ná Jesús, dá n̄i n̄aku'i'ino ra dá'on rá, dá chí sa n̄i taó vá r̄ān. Dá n̄i ndao ra n̄i keta ra kua'an r̄a ini t̄akuji. ⁸ Ta n̄i k̄andoo kueé dao k̄a t̄a ñoo vej̄ ra xí'ín barco. Ta ñó'o ra ñóno noo ñó'o t̄iyaká ñoo vej̄ ra, ta k̄ian t̄ato'on iin ciento metro nda noo kúú yú'u ñó'o íchí. ⁹ Tá n̄i k̄ankuei ra ini barco ñoo, kúú n̄i xini r̄a sa ndio va ñó'o t̄ikei, ta kánoo iin t̄iyaká chó'o rí, ta sa ió ta'ani pan. ¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tei ndó dao k̄a t̄iyaká duú n̄i tiin ndó xān —kaá na.

¹¹ Dá n̄i kaa Pedro ini barco, dá n̄i di'tá rá ñóno ñoo nda noñó'o íchí, ta n̄i chitán ñó'o t̄iyaká ná'ano, ta kúú rí iin ciento uy diko ux̄i on̄i. Ta va'ará kua'á nda'o n̄i sa kuu rí, tído k̄o ní ndat̄a ta'on ñóno ñoo. ¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a ñoo:

—Nakij̄ ndo kad̄ini ndo.

Dá n̄i sāa r̄a, tído ní iin tó'on rá k̄o ní dándaa ndato'ón ndá yoo kúú ná, dá chí sa ná'á vá rá ñā sato'o yo Jesús kúú ná. ¹³ Dá n̄i tiin Jesús pan ñoo, dá n̄i xí'o nān noo rá, ta n̄i xí'o ta'ani na t̄iyaká n̄i cho'ó ñoo noo rá. ¹⁴ Ta viti xino on̄i ta'ándá ná'a noo Jesús mií ná noó t̄a xíonoo xí'ín ná nda kuu n̄i n̄ataki na tein n̄a n̄i xí'í.

Ká'an Jesús xí'in Pedro ña ná kandaka ra ñayuu na táto'on kée iin ta ndáka léko

¹⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i sađini ra, dá n̄i kaa Jesús xí'in Simón Pedro:

—Simón, de'e Jonás, ¿á kóni cháá ka yo'ó yu'u o duú dao ka ta xaan?

Dá n̄i kaa ra:

—Jaan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tata.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Koo inon kandakón ñayuu táto'on ki'o kée iin ra ndáka léko.

¹⁶ Dá n̄i nandió kojo tuku na n̄i ndato'on ñaá ná ta'ándá kúu uu:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miian ndaa kónon yu'u?

Dá n̄i kaa Pedro:

—Jaan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tata.

Dá n̄i kaa ra:

—Koo inon kandaka va'on ñayuu.

¹⁷ Dá n̄i ndato'on tuku ñaá ná ta'ándá kúu oni:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miian ndaa kóni yo'ó yu'u?

Ta kúu nda'í va n̄i kuu ini Simón Pedro, dá chi oni ta'ándá n̄i nandió kojo na n̄i ndato'on ñaá ná: “¿Á kóni yo'ó yu'u?” Dá n̄i kaa ra:

—Sato'i, ndidaá tá'an va ña'a ná'á mií ní, sa'á ñoó ná'á vá ní ña kóni yu'u mií ní.

Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Koo inon kandaka va'on ñayuu, tá dáa. ¹⁸ Miian ndaa ná ka'in xí'on ña tá n̄i sa kuuón iin ta ló'o, sa nakui'inón mií vóón dá'amón, ta sa xionooón noo ká'an miíón. Tído tá ná kusá'anón, dá kían ndá ná dákaa voon ndá'on, ta nda iin ka va ñayuu dáku'i'ino yo'ó do'onó, ta katiin ndaa ra yo'ó ko'on noó ko ká'on ko'on.

¹⁹ Díón n̄i ka'an na sa'á ndi kían ndo'o Pedro kuu ra, dá natiin Ndios ñaño'ó. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Koo inon kandikón yu'u.

Ká'an Jesús sa'á taq kú'u ini na sa'q

²⁰ Dá n̄i nandió kojo Pedro n̄i sa nde'é rá chí sata, dá n̄i xini ra tákaa ñaá ta maní cháá ka noo Jesús vei ra. Ta taq yo'ó kúu ra n̄i sa io diin Jesús noó n̄i sađini na sakuáá dáá ñóó, ta mií rá n̄i ndato'on ñaá: “¿Ndá yoo kúu ra nak'i'o ñaá noo ndá'a taq xiní u'u ñaá?” ²¹ Dá tá n̄i xini ñaá Pedro, dá n̄i kaa ra xí'in Jesús:

—Sato'i, ¿ndi kían ndo'o taq káa?

²² Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Tá kóni yu'u ña koo i'í vá taq káa nda ná kasandaá kuu nandió kojo kasaai ñayuu yo'ó, ¿ndiva'a sa'áni yo'ó miíón? Dá ri yo'ó koo inon kandikón yu'u.

²³ Ta sa'á ña n̄i ka'an na díón, sa'á ñoó n̄i kasá'a dao ka na kúu kuendá Jesús ká'an na ña o kuú ta'on taq yo'ó. Tído ko ní ká'an Jesús ña o kuú ra, n̄i kaa na ña tá kóni na ña koo i'í vá taq ñoó nda ná kasandaá kuu nandió kojo na kasaq na ñayuu yo'ó: “¿Ndiva'a sa'áni yo'ó miíón?” ²⁴ Ta taq ká'an Jesús sa'á yo'ó kúu yu'u, ta xionoo xí'in ná, ta xí'oi kuendá sa'q ndidaá ña yo'ó, ta n̄i taai ña. Ta ná'á yo ña kuendá xí'oi sa'án kían ña ndaa. ²⁵ Ta ió kuá'a ka ví ña'a n̄i kee Jesús. Sa'á ñoó tá ní táai iin rá iian, taó kuendá yu'u ña o keta ta'on ñayuu yo'ó kaño'o libro nákani sa'q ndidaá ña n̄i kee na. Díón ná koo.

To'on yó'o ká'an sa'á ña nī kee na kúu apóstol

Nī kaa Jesús ña kasaq Espiritu iñ Ndios koo na xí'in yó

¹ Ta libro mií nõg ña kían nī taai koo nõg ní, Teófilo, kían ká'an sa'a ndidaá kúu ña nī kee Jesús, xí'in ndidaá kúu ña nī ñan'á na nda rá mií sa'a, ² ta nda kuu nī kaa na kua'an nõ'õ ná induú. Tído tá kõ ñá'a nana na nõ'õ na, dá nī sa'anda na choon xí'in ndéé Espiritu iñ Ndios nõg tã kúu apóstol, tá'an ra nī kaxi na kane'e to'on na.

³ Tá nī ndi'i nī ñataki Jesús, dá nī na'a na mií ná nõg tãa ñoó. Ta kuá'a ñá'a nī kee na nõg rá, dá ná kandaá ini ra ña takí na. Chī tein uu diko kuu nī na'a na mií nõg rá, ta sa ñan'á na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

⁴ Ta tein ió na xí'in tãa ñoó, dá nī sa'anda na choon nõg rá, ta kaá na: —O sa kánkuei nõ ñoo Jerusalén yó'o. Kandati nõ nda ná kasaq na nī kaa tatá'ij k'i'o na nõg nõg, tátõ'on nī ka'in xí'in nõg. ⁵ Miían ndaá kían ña Juan kúu na nī sa ñakõdõ ndúta ñayuu xí'in takuij. Tído tixi cháá vá kuu, dá kodõ ndúta nõ xí'in Espiritu iñ Ndios —kaá na.

Di'a nī kuu tá nī nana Jesús kua'an nõ'õ ná induú

⁶ Dá nī ndatõ'õn ñaá tã nī nditúti ndéi xí'in ná ñoó, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿á k'o'õn ní k'i'o ní ña dándaki na ñoo yõ, na Israel mií ná viti?

⁷ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Kõ káni ta'an vaan ña kana'a ndo'õ ndá kuu o ndá oon nī chikaq ini tatá Ndios koo dión, chī iin tó'õn mií vá ná kómí choon kaa ndá oon kooan. ⁸ Tído natiin nõg choon tá ná xingõ Espiritu iñ Ndios dákúti ná níõ nõg, dá kankuei nõg k'i'o nõg kuendá sa'á yú'u nõg na ñoo Jerusalén, xí'in ndidaá ka ñoo ño'õ kuendá Judea yó'o, xí'in ndidaá kúu ñoo nõ'õ chí kuendá Samaria, xí'in ndidaá kúu xí'an nda nõg xíká cháá ka ñayuu yó'o.

⁹ Dá tá nī ndi'i nī ka'an Jesús dión, dá nī xini tãa ñoó ña kõnana na kua'an nõ'õ ná induú. Ta kúu nī ndu'u na tein iin vikõ. Ta kúu nī ña'i na nõg rá.

¹⁰ Ta kúu ndíta jó rá ndé'é rá chí induú nõg kõnana Jesús kua'an nõ'õ ná. Kúu iin kuitiõ nī sa kuíta uu tãa ndíxi ña'õn kuxi nõg ndíta ra ñoó. ¹¹ Dá nī kaa na xí'in rá:

—Ndo'õ, tãa Galilea xaan, ¿ndivá'a ndíta ndo'õ ndé'é nõg chí induú káa? Mií Jesús, na nī nana kua'an nõ'õ induú, tátõ'on k'i'o nī xini nõg nī nana na kua'an nõ'õ ná induú, k'i'o dión iñ vá koni nõg nandió kõg tuku na kii na —kaá ángel ñoo xí'in rá.

Di'a nī kuu tá nī tuu iin ka tãa nakuijn kakuu apóstol nõg Judas

¹² Dá nī nõo tãa ñoó yúku naní Olivos, dá nī kee na kua'an nõ'õ ná ñoo Jerusalén, chī yati né'e tá'an xí'in ñoo Jerusalén, chī kían tátõ'on k'i'o sónico ley kuu kaka na Israel kuu nani'ij ndéé ná. ¹³ Dá tá nī ñasáa na ve'e nõg ndéi na ñoó, dá nī kaa na nī ku'u na ini ve'e kánõo diní ve'e ñoó. Ta ñoó kúu nõg ió Pedro xí'in Jacobo, xí'in Juan, xí'in Andrés, xí'in Felipe, xí'in Tomás, xí'in Bartolomé, xí'in Mateo, xí'in Jacobo, tá'an ra kúu ñe'e tãa naní Alfeo, xí'in Simón, tá'an ra yó'u kuendá tã Zelote, xí'in Judas, tá'an ra kúu ñani Jacobo. ¹⁴ Ndidáá tãa nõ'õ kúu rá daá kuitiõ nátake ká'an xí'in Ndios, ta ndéi ta'ani dao na ñá'a xí'in rá, xí'in María, na kúu naná Jesús, xí'in ra kúu ñani Jesús.

¹⁵ Ta tein kuu dáá ñoó, dá nī ñakuujn ndichi Pedro me'í na kúu kuendá Jesús ndéi ñoó. Ta kúu ná tátõ'on iin ciento õkõ ñayuu. Dá nī kaa Pedro xí'in ná:

16—Ndo'ó, ñani, miñan kánian xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios, ña ni ka'an mi Espiritu iñ Ndios xí'in David tá sa na'á. Chì ni ka'an David sa'á ña kee Judas, tá'an ra ni sa'an ni ñaki'o Jesús noo ndá'a ta ne'e choon. 17 Ta Judas ñoo ni sa kuu iin ña ni sa kaa tein ndu'u, ta ni natiin daó ta'ani ra choon xí'in ndu'u.

18 Ta ni xiin ra iin ñó'o xí'in di'ón ni kú'in ya'i ra sa'á ña kini ni kee ra. Kúu ni kankao díní rá, ta ni ka'andi tji ra, ta kúu ni kankuei ndi'i xiti ra. 19 Tá ni kandaá ini na ndéi ñoo Jerusalén ña dión ni ndo'o ra, dá ni chinani ná noñó'o ñoo Acéldama. Ta to'on yó'o kóni kaa N'ó'o Nij. 20 Dión, dá ni xinkoo to'on ká'an libro Salmos, chí di'a kaáan:

Ná kandoo ndava'a ve'e ra.

Ta ni ko iin ka ná kandeiniñan.

Ta kaá ta'anian:

Ña iin ka va ñayuu natiin choon ni sa ne'e ra.

21 Ta viti tein yó yó'o ñó'o dao ña, tá'an ra ni sa xionoo ta'ani xí'in ndu'u ndidaa tiempo ni sa io sato'o yo Jesús xí'in ndú, 22 nda kuu ni kasá'á dákodo ndúta Juan ñayuu, ta nda kuu ni xini ndu'u nana Jesús kua'an nó'o ná induú. Sa'á ñoo miñan kánian ndu'u iin ra tein ndu'u, dá kanoo daó rá xí'in ndu'u k'i'o ra kuendá noo ñayuu ña miñan ndaa ni ñataki Jesús —kaá Pedro.

23 Dá ni xi'o na uñ kuu ña ñó'o tein ñayuu ñoo. Iin ra nani José, ta nani ta'ani ra Barsabás, tá'an ra ká'an xí'in ná Justo, ta iin ka ra nani Matías.

24 Dá ni ka'an na xí'in Ndios, ta kaá na di'a:

—Sato'o ndu Ndios, miñ ní kúu na ná'á ndi k'i'o kúu nió iin rá iin ñayuu. Ta viti na'a ní noo ndu'u ndi kaa iin ña yó'o ni kaxi miñ ní, 25 dá kane'e daó rá choon xí'in ndu'u, ta kane'e ra to'on ní kanoo ra, dá chí ni tuú vá Judas sa'á kuachi ni kee ra. Ta sa kua'an va ra noo kánian ko'on ra sa'á ña ni kee ra —kaá na.

26 Dá ni sadiki na suerte. Ta kúu ni kasandaáan ña Matías kánian kakuu apóstol. Dá ni ndu'u na tein ndin uxí iin ka apóstol ñoo.

2

Di'a ni kuu tá ni ñakutí na kúu kuendá Jesús xí'in Espiritu iñ Ndios

1 Tá ni kasandaá víko nani Pentecostés, ndéi túti ndidaa na kúu kuendá Jesús ini iin ve'e. 2 Ta kúu iin kuití va ni ni'i iin ní kúu ini ve'e noo ndéi na ñoo ni kee iin ña'a ni kii chí induú, ta kían táto'on iin tachí déen. 3 Dá ni kasáa ña ndé'e táto'on ndé'e ñó'o ita. Dá ni ñaxinoan diní iin rá iin na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. 4 Ta kúu ndidaa kúu ná ni ñakutí xí'in na kúu Espiritu iñ Ndios. Ta kúu ni kasá'á iin rá iin na ká'an na dao ka yú'u, tá'an ña ni ni'i ná noo Espiritu iñ Ndios.

5 Ta ñoo Jerusalén ñoo ndéi na Israel ni kii na ndidaa nación ñó'o ñayuu yó'o, ta ndita ndaa na xí'in choon Ndios. 6 Tá ni seido'o ñayuu yó'o ña ni ni'i, dá ni ñataka na noo ndéi na kúu kuendá Jesús. Ta kúu ni naá vá ini na, chí ni seido'o na ña iin rá iin na kúu kuendá Jesús ni kasá'á ká'an yú'u iin rá iin ñayuu ñoo. 7 Sa'á ñoo ni naá vá ini na. Dá ni kasá'á ndátó'on tá'an ná:

—¡Kueídó'o ndó! ¿Á o duú na Galilea kúu ñayuu ká'an kaa? 8 Ta, ¿ndiva'a seído'o yó ká'an na iin rá iin yú'u ña kían ni kañi'a yó nda ni kaki yó? 9 Chí tein yó ñó'o ñayuu ni kii nación Partia, xí'in nación Media, xí'in nación Elam, xí'in nación Mesopotamia, xí'in kuendá Judea, xí'in kuendá Capadocia, xí'in kuendá Ponto, xí'in kuendá Asia, 10 xí'in kuendá Frigia, xí'in kuendá Panfilia, xí'in nación Egipto, xí'in na ndéi chí kuendá Africa noo ñó'o ñoo xíká cháá ka o duú ñoo Cirene. Ndéi ta'ani na ni kii ñoo Roma. Dao ka na kúu na Israel, ta

dao ka na ni nduu na kándisa to'on kándisa na Israel. ¹¹ Ndéi ta'ani dao ka na ni kii nación Creta xí'in nación Arabia. Tído iin rá iin yó kándaá ini ña ká'an na káa, chi ká'an na iin rá iin yú'u ña ká'an miá sa'á ña ndato ni kee Ndios —kaá ñayuu ñóo.

¹² Ta kúu ndidaá vá ná ni naá ini. Ta ko ná'á ná ndí kián nakani ini na. Ta ndátó'on tá'an ná:

—¿Ndí kóni kaa ndidaá kúu ña xinío kuu víti?

¹³ Ta dao ka ñayuu ñóo ni kasá'á kédiki na na kúu kuendá Jesús, ta kaá na:

—Xini va na káa.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Pedro ñoó ñayuu sa'a Jesús

¹⁴ Dá ni nakuin ndichi Pedro xí'in ndin uxí iin ka taa ni sa xionoo xí'in Jesús. Ta ni'i ndá'o ni kasá'á ká'an Pedro xí'in ñayuu kuá'a ñóo:

—Ndo'ó, na Israel, xí'in ndidaá ka ndó'ó na ndéi ñoo Jerusalén, ko'in kastó'in xí'in ndó sa'a ndidaá ña ni kuu yó'o, sa'á ñoó kueidó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó. ¹⁵ Kana'á ndó ña ni iin tó'on ta'on ñayuu yó'o ko xini, táto'on ki'o ká'an ndo'ó nákanini ndó. Chi ka iin na'a ij vá kián. ¹⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu, dá xinkoo ñoó ni ka'an Ndios xí'in profeta Joel, tá'an na sa kastó'on xí'in ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, chi di'a ni kaa na:

¹⁷ Di'a kaá Ndios: Tein kuu ñoó ndí'i,

dá dákoon yu'u Espirituú diní ndidaá kúu ñayuu.

Dá kián ndidaá de'e yíi ndó, xí'in ndidaá de'e di'í ndó ka'an xi sa'a ndí kián vei koo.

Ta ndidaá takuáchi táki koni túu xi ña'a ndato dána'i ñoó xi.

Ta ndidaá na sa'ano saní kee yu'u.

¹⁸ Ta tein kuu dáá ñóo dákoon yu'u Espirituú diní taa xí'in na ñá'a kéchóon ñoó, dá kasá'á ná ka'an na sa'a ndí kián vei koo.

¹⁹ Ta kee ña'a ndato chí induú,

ta kee ta'ani yu'u ña ná'ano ño'ó yó'o,

chi koo ni, xí'in ñó'ó kéi, ta nakuin ndichi ño'oma,

²⁰ ta nakuin naá ñoó ndindii,

ta ndukua'á ni ñoó yoo.

Di'ón koo, dá kasandaá kuu sato'o yo Ndios.

Ta kuu yó'o kakuu iin kuu ká'ano,

iin kuu na'a Ndios choon ká'ano né'e na.

²¹ Ta ndi ndáa mi'ó ñayuu nakoni ña Ndios kúu sato'o na, ño'ón kúu na ni'í ña káki na.

Di'ón kaá tuti ij Ndios.

²² Kueidó'o va'a ndo'ó, na Israel, ña ko'in ka'in xí'in ndó. Mián ndaa Jesús, na ñoo Nazaret, ni sa kuu iin taa ni na'a ña ni kii na ñoó Ndios, dá chi sa kee na ña ná'ano, xí'in ña ndato ñoó ndó'ó ni kee Ndios. Ta ná'á va'a mií ndó ndí kián ni sa kee na. ²³ Tído ni naki'o ñaá iin taa ñoó ndá'a ndó, táto'on ki'o ni chikaá ini Ndios koo nda mií sa'a. Dá ni tiin ña ndo'ó ni sa'an ndó ni sa'áni ñaá ndó ndika cruz xí'in ndá'a tá kini. ²⁴ Tído ni danáki ña Ndios ñoó ña ni ndo'o na ni xi'í na. Chi ña sa'áni ñayuu ko kómian choon sata Jesús, sa'á ñoó ko ni kandeéan ka'áni chíchián na.

²⁵ Ta ni ka'an ta'ani rey David sa'a Jesús tá sa ná'á. Ta di'a ni kaa na:

Ni xini ña daá kuití vá ió sato'o yo Ndios xí'in.

Ta in na xoo kuá'a yu'u,

sa'á ñoó ni iin tó'on ta'on ña'a o dáyu'ú yu'u.

²⁶ Sa'á ñoó kadij nda'o ini ni'í.

Ta xita yáa ló'i xí'an kadij inian.

Ta iin ní kúú yíkí koñoi nani'i ndéé xí'ín tãndeé iní.

²⁷ Chì ọ dánkoo ta'on ní yu'u noó ñó'o ndji.

Ta ọ kónó ta'on mií ní ña natanì yíkí koño yu'u, na kéchóon noo ní.

²⁸ Chì nì na'a ní íchì noo noo katakij,

dá kasandaá iin kuú, dá kadij nda'o iní tá ná nakuijin noo ní.

Dión nì kaa David.

²⁹ Ñani, ká'an ndaaí xí'ín ndó ña nì xì'ì tató sá'ano yo David, ta nì nduxi na.

Ta kúú nda kuú víti nákaa jíó ná yáì noó nì nduxi na ñoo yó'o. ³⁰ Tído nì sà kuu na iin profeta, ta sà ná'á vā'a na ña nì xì'ò Ndios to'on na ña tein na ve'e mií ná, ñoo kana Cristo, na dákaki ñaá, ta kakuu na rey, táto'on nì sà kuu David rey noo na ñoo yo. ³¹ Ta sa'á ña sà ná'á ná ndí kían kee Ndios, sa'á ñoo nì kaa na ña dánataki Ndios Cristo, na dákaki ñaá, ta nì kaa ta'ani na ña ọ kándo ta'on ní ọ Cristo noo ñó'o ndji, ta nì yíkí koño na ọ natanì ta'an vaan.

³² Ta dión nì kuu, chì miían ndaa kuiti nì ñanataki Ndios Jesús. Ta ndidaá vá ndu'u kúú na nì xini ña dión nì kuu. ³³ Dá nì naçhikoo ñaá Ndios xoo kuá'a na. Dá nì nakì'o tató Ndios Espíritu ij ná noo Jesús, táto'on kì'o nì xì'ò na to'on na ña kían kee na. Sa'á ñoo nì tãnda'á Jesús Espíritu ij yó'o nì kasáa na noo ndú'u. Sa'á ñoo nì xini ndo'ó, ta nì seídó'o ndó ña ká'an ndu'u iin rá iin yú'u, tá'an ña ká'an iin rá iin mií ndó.

³⁴ Ta ọ ñuú David kúú na nì nana ko'on induú koo na xoo kuá'a Ndios, chì mií ná kúú na nì ka'an di'a:

Di'a nì kaa sato'o yo Ndios xí'ín sato'i:

“Nakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

³⁵ nda ná nataán ndí'ii taa xini u'u ñaá tixi sa'on.”

Dá nì kaa ta'ani Pedro:

³⁶ —Miían kánian kana'á ndidaá kúú ndo'ó, na Israel, ña miían ndaa kuiti Jesús, na nì chírkaa ndó ndjka cruz, noon kúú ná nì ndee Ndios kakuu na sato'o noo ndidaá kúú ña'a, ta kakuu ta'ani na na dákaki ñaá.

³⁷ Tá nì seídó'o ñayuu ñoo to'on nì ka'an Pedro, kúú nì kasá'á tá'anda tó'on ini na ndéi na. Dá nì ndato'ón ná Pedro xí'ín dao ka apóstol ñoo, ta nì kaa na:

—Ñani, ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

³⁸ Dá nì kaa Pedro:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kodo ndúta iin rá iin ndó xí'ín kuú Jesús. Dá ná kì'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ndo, dá natiin ndó Espíritu ij ná. ³⁹ Chì kì'o dión nì xì'ò Ndios to'on na ña kee na xí'ín ndo'ó xí'ín de'e ndó. Ta dión ta'ani kee na xí'ín ñayuu ndéi xíká cháá ka, dá chì kì'o dión nì chikaa ini mií sato'o yo Ndios kee na xí'ín ndidaá na nì kaxi mií ná kakuu ñayuu na —kaá na.

⁴⁰ Ta xí'ín to'on yó'o, ta xí'ín cháá ka to'on nì ka'an ni'ini Pedro noo ñayuu ñoo, ta nì seí nda'í na noo ná, ta kaá na:

—Kandisa ndó to'on ká'ín, dá kían káki ndó noo tãndó'ó vei ndo'o ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo víti —kaá na.

⁴¹ Ta kúú kuá'á nda'o ñayuu ñoo nì kandisa to'on nì ka'an na. Ta kúú nì sodó ndúta ná. Ta kuú dáá ñoo nì ndukua'a cháá ka na kúú kuendá Jesús, chì táto'on onì ka mil ñayuu nì nduu kuendá Jesús. ⁴² Ta ndidaá ná nì nakujta ndaa xí'ín to'on dána'a apóstol. Ta iin nì nduu va na xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús. Ta ndéi tútí ná sa'ándá na pan, ta ká'an na xí'ín Ndios.

Iin nì nduu ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús

⁴³ Ta ndidaá vá ñayuu ñoo nì naá iní, ta nì yu'ú na, chì kuá'á nda'o ña'a ná'ano xí'ín ña ndato nì kee apóstol ñoo. ⁴⁴ Ta iin nì nduu ndidaá na kúú

kuendá Jesús. Ta *nì* chindeé tá'an na xí'ín ña'a ió noo iin rá iin na. ⁴⁵ Ta *nì* ñá ná ñó'ó ná, xí'ín ndidaá ká *nì* ña'a ió noo ná, dá *nì* dasá náan noo ndidaá ná táto'on kǐ'o xínñó'ó ná.

⁴⁶ Ta iin rá iin kuu kuu sá ndítútí ná yé'é ño'ó ká'ano. Ta sá ñataka ta'ani na ini ve'e iin rá iin na sá sa'anda ña pan, ta iin sásá'an ndi'i va na xí'an kádi iní ña, xí'ín ña nda'í ió ini ña. ⁴⁷ Ta kéká'ano na Ndios. Ta ká'an va'a ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo ñoo sa'a ná. Ta iin rá iin kuu kuu sá ndekua'a sato'o yo Ndios ñayuu, ña *nì* ñatiin ña káki na.

3

Di'a ñi kuu tá ñi nduva'a iin ña ñi ñatií sa'a

¹ Iin kuu, dá *nì* kee Pedro xí'ín Juan kua'an nduu ña ve'e ño'ó ká'ano, ta kíán táto'on ká onǐ sa'ini, chǐ hora daá ñoo ká'an ñayuu ndéi Israel xí'ín Ndios. ² Ta sá io iin ña ñi ñatií sa'a, ta nda rá *nì* káki va ra káa ra dión. Ta ndidaá kuu né'e ñaá ná veǐ na chikoo na yé'é ño'ó ñoo noo naní yé'é luu káa, dá koo ra kaka ra di'ón noo ña koku'u yé'é ño'ó ká'ano ñoo.

³ Tá *nì* xini ra koku'u Pedro xí'ín Juan kua'an ña ini yé'é ño'ó ká'ano ñoo, dá *nì* kasá'a rá seǐ nda'í ra ña ná kǐ'o na di'ón noo rá. ⁴ Dá *nì* sá nde'é Pedro xí'ín Juan noo rá. Dá *nì* kaa Pedro xí'ín rá:

—Kande'é ndu'u.

⁵ Dá *nì* sá nde'é va'a ñaá tá kú'u sa'a ñoo, chǐ ndátí ra ni'ǐ rá di'ón noo ná.

⁶ Dá *nì* kaa Pedro xí'ín rá:

—Kó ta'ón plata ni oro noǐ. Tído ña ió noǐ, kǐ'oi noo. Xí'ín kuu Jesucristo, ña ñoo Nazaret, ndakuijn ndichi, ta kaka kua'an —kaá ña.

⁷ Kúú *nì* tiin Pedro ndá'a kuá'a ra. Ta kúú *nì* ñachikani ndichi ñaá ná. Ta kúú vi'ón *nì* ndundakí sa'a rá xí'ín dikoo sa'a rá. ⁸ Ta kúú *nì* ndao ra *nì* ñakuijn ndichi ra. Kúú *nì* kasá'a xíka ra. Dá *nì* ndu'u ra kua'an ra xí'ín Pedro xí'ín Juan ini ve'e ño'ó ká'ano ñoo. Xíka ra, ta kándita ra, ta kéká'ano ra Ndios *nì* ku'u ra kua'an ra.

⁹ Ta kúú ndidaá kúú ñayuu ñoo *nì* xini ña xíka ra, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. ¹⁰ Ta *nì* ñakoni ña ña ña *nì* sá io sá sati yé'é ño'ó naní yé'é luu káa ñoo kúú ña ñoo. Kúú *nì* naá ini ña, ta *nì* yu'u ña tá *nì* xini ña ña *nì* nduva'a ra.

Di'a kua'an ña ñi ñan'a Pedro noo ñayuu kuá'a ño'ó ñoo sa'a Jesús

¹¹ Ta *nì* tiin toon tá *nì* nduva'a sa'a ñoo Pedro xí'ín Juan. Ta *nì* naá ini ndidaá kúú ñayuu ñoo taxí tá'an na veǐ na kande'é ñaá ná noo kúú corredor naní Salomón. ¹² Tá *nì* xini Pedro ñayuu ñoo, dá *nì* kaa ña xí'ín ná:

—Ña Israel, ¿ndiva'a naá téi ini ndo? Ta, ¿ndiva'a nde'é ndo ndu'u? ¿Á ká'án ndó ña xí'ín nde'e mií ndu'u *nì* nduva'a ña yó'o? O, ¿á ká'án ndó ña sa'a ña kúú ndú ñayuu va'a noo Ndios, sa'a ñoo *nì* nduva'a ndu ra? ¹³ Mií Ndios, ña *nì* sá nda'ño'ó tatá sá'ano yo Abraham xí'ín Isaac xí'ín Jacob tá sá na'a, noon kúú ña *nì* ndane'e dikoo Jesús, ña kúú ñe'e na. Noon kúú ña *nì* ñakǐ'o ndó noo ndá'a tá né'e choon. Dá *nì* kuñó'ó ndó ña tá *nì* ká'an tá né'e choon naní Pilato dáyaa ñaá rá. ¹⁴ Ta ndo'ó kúú ña *nì* kuñó'ó ña kúú ña *nì* xí'ín ña ndaa. Di'a *nì* xíka ndo ña yaa iin ña sa'ání ndi. ¹⁵ Ta *nì* sa'ání ndo Jesús, ña xí'ín ña kataki chíchí yó. Tído *nì* ñataki va ña *nì* kee Ndios. Ta ndu'u kúú ña xí'ín ndaa kuendá ña kǐ'o dión *nì* kuu. ¹⁶ Chǐ sa'a ña kándéé ini ndu Jesús, sa'a ñoo *nì* nduva'a ña ya yó'o, tá'an ra nde'é ndó, ta ná'a ndó. Chǐ xí'ín kuu mií Jesús, ta xí'ín ña kándéé ini ndu'u ña *nì* kedaá xí'ín ña yó'o, dá *nì* nduva'a ra, ta *nì* xini xí'ín noo ndidaá ndó ña dión *nì* kuu.

17 Ta viti ndo'ó, na ñoo mií, sa ná'á véi ña sa'á ña ko ná'á ndó ndá yoo kúu ná, sa'á ñoó ni kee ndó dión xí'ín ná. Ta dión ta'ani ni ndo'o ta né'e choon noo ndo. 18 Tído ni daxinkoo ndi'i Ndios ña ni ka'an ndidaá profeta na kee na. Chi ni ka'an na ña ndo'o naní níó Cristo, na dáka ni ñayuu. 19 Ta viti nandikó iní ndó sa'a kuachi kée ndó. Ta nandio kuéi ndó noo Ndios, dá ná dándó na kuachi ndó, dá ná kí'o sato'o yo Ndios ña ná koo va'a ini ndo. 20 Ta tanda'á tuku na Jesucristo kii na, dá chi kí'o dión ni chikaa ini na kee na nda mií sa'a.

21 Tído mián kánian koo Jesucristo noo ió Ndios chí induú nda ná ndeyiko Ndios ndidaá kúu ña'a, chi kí'o dión ni kaa Ndios kee na, kaá profeta na nda mií sa'a. 22 Dá chi di'a ni kaa Moisés xí'ín na sá'ano ve'á ni sa ndei sa na'á: “Ndios, na kúu sato'o yo, kí'o na ña kana iin profeta tein na ñoo yo, ta kee na táto'on kée yu'u. Ta kánisa ndó ndidaá kúu to'on ka'an na. 23 Dá chi táo xóo va Ndios ndidaá kúu ñayuu ko xí'ín kueíd'o noo ka'an profeta yó'o.” Dión ni kaa Moisés.

24 Ta ndidaá kúu profeta ni sa ndei nda tiempo Samuel, ta nda tiempo viti ni ka'an ta'ani na sa'a ndidaá ña'a kúu viti. 25 Ta ndo'ó kúu na kánian natiin ndidaá kúu ña va'a ni ka'an profeta sa'a, ta natiin ta'ani ndó ndidaá kúu ña va'a ni kandoo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'á. Dá chi di'a ni kaa Ndios xí'ín Abraham: “Ndidaá kúu ñayuu ndei ñayuu ní'í ña va'a sa'a iin na kana tein na ve'ón”, kaá Ndios xí'ín ná. 26 Sa'á ñoó tá ni danáta ki Ndios de'e na, ni tanda'á ña ná dinñó'ó noo mií ndó, dá ni'í ndo ña va'a noo Ndios, dá kí'an dankoo iin ra iin ndó ña kini kée ndó —kaa Pedro.

4

Di'a ni kuu tá ni ka'an Pedro xí'ín ta né'e choon ña iin tó'on Jesús kúu na dáka ni ñaá

1 Ndita ij vá ná ká'an na xí'ín ñayuu ñoo, kúu ni kasáa ta duti, xí'ín ta sa'ándá choon noo ra ndaa ve'e ño'o ñoo, xí'ín ta saduceo. 2 Ta karyíi rá xí'ín Pedro xí'ín Juan chi dána'a na noo ñayuu ñoo ña sa'á ña ni nataki Jesús, sa'á ñoó nataki ta'ani ñayuu ni xi'í. 3 Dá ni tiin ñaá rá né'e ra ni sa'an ra ni sadi ra ve'e kaa. Ñoo ni sa ño'o na nda ni tju noo iin ka kuu, chi sa ni ini va kíán. 4 Tído kuá'á nda'ó ñayuu ni seídó'ó to'on ni daná'a Pedro sa'a Jesús, ta kúu ni kándisa naan. Sa'á ñoó ni ndukua'a cháa ka ñayuu kúu kuendá Jesús, ta ni kasandaá na kúu ná táto'on o'on mil ta.

5 Tá ni tju noo iin ka kuu ñoo, dá ni nataka ta né'e choon noo na Israel ñoo Jerusalén, xí'ín ta sá'ano, xí'ín ta dána'a ley, 6 xí'ín ta duti kúu noo naní Anás, xí'ín Caifás, xí'ín Juan, xí'ín Alejandro, xí'ín dao tá'an ta duti ñoo. 7 Dá ni sa'an ra ni táo rá Pedro xí'ín Juan ve'e kaa, ta ndáka ñaá rá ni saa ra ni chikata ra me'i noo ndei ta né'e choon ndó. Dá ni ndato'on ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndá choon né'e ndo'ó ña nduva'a ndó ná kú'u? ¿Ndá kuu ni ka'an ndo, dá ni kee ndó ña yó'o?

8 Kúu ni nakuti Pedro xí'ín Espíritu ij Ndios, dá ni kaa na:

—Mií ní, na né'e choon ñoo yó'o, xí'ín mií ní, na sá'ano ñoo Israel, 9 mií ní kúu na ndáto'on ndu'u sa'á ña va'a ni kee ndu xí'ín ta na ni sa kú'u yó'o, xí'ín sa'a ndi ni kuu ni nduva'a ra. 10 Sa'á ñoó kana'á ní, xí'ín ndidaá kúu ná ñoo Israel ña xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, na ni chikaa ní ndika cruz, na ni danáta ki Ndios, noón vá kúu na ni kedaá, dá ni nduva'a ta in noo ní yó'o. 11 Ta Jesús kúu táto'on kí'o iin yuu, ta ni kañó'ó ñaá ndo'ó táto'on kí'o kée ta kava'a ve'e. Tído ni kasandaá na kakuu na yuu tito. 12 Ta koó ka iin ka na

kándéé dákaki yó, dá ch̄i k̄o ní xí'o Ndios choon noḡ ni iin k̄a n̄a ió ñayúú yó'o ñ̄a dákaki na yó —kaá Pedro xí'in rá.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda r̄a choon noḡ Pedro xí'in Juan ñ̄a ọ kánoo k̄a na dána'a n̄a sa'a Jesús

¹³ Tá n̄i xini t̄a né'e choon ñoo ñ̄a k̄o yu'ú Pedro xí'in Juan ka'an n̄a sa'a Jesús, kúú n̄i naá iní r̄a, ch̄i ná'á rá ñ̄a kúú ná t̄a k̄o ní dákua'a, ta kúú ná t̄a oon. Ta n̄i naḡoni ñaá rá ñ̄a n̄i sa x̄ionoo na xí'in Jesús. ¹⁴ Ta n̄i xini ta'ani ra ñ̄a in ndichi t̄a n̄i ndu'va'a ñoo noḡ rá, sa'á ñoo k̄o ní kúu ta'on ketó'ón ñaá rá. ¹⁵ Dá n̄i sa'anda r̄a choon ñ̄a ná keta tóo Pedro xí'in Juan sata vé'e. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é r̄a ndéi ra, ¹⁶ ta kaá r̄a:

—¿Ndí koo kee yó xí'in t̄a ñoo viti? Ch̄i mián ndaa ndisa n̄i kee ra iin ñ̄a'a ndato, ta ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo Jerusalén yó'o ná'á ñ̄a dión n̄i kee ra. Ta ọ kúu ta'on kaa yḡ ñ̄a k̄o kíán ñ̄a ndaa. ¹⁷ Sa'á ñoo ná dáyu'ú yḡ rá, dá ná dá'a k̄a ni kanoo ra kast'on ra xí'in ñayuu sa'a Jesús, dá kíán ná ọ náka'ani cháá k̄a t̄o'on sa'a Jesús ñoo ñayuu ñoo yḡ —kaá r̄a.

¹⁸ Dá n̄i kana ñaá rá. Dá n̄i sa'anda r̄a choon noḡ ná ñ̄a ná dá'a k̄a ní ka'an n̄a, ta dána'a n̄a sa'a Jesús.

¹⁹ Dá n̄i kaa Pedro xí'in Juan xí'in rá:

—Taó kuendá va'a ní, á ñ̄a va'a kíán noḡ Ndios ñ̄a kueíd'ó cháá ka ndu'u noḡ ká'an mií ní ọ duú noḡ ká'an Ndios. ²⁰ Ch̄i ọ kúu ta'on dánkoo ndu'u ñ̄a ka'an ndu sa'á ñ̄a n̄i xini ndu, xí'in sa'á ñ̄a n̄i seíd'ó ndu.

²¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kee ra tata dáyu'ú ñaá rá, dá n̄i dayáa ñaá rá, dá ch̄i k̄o ní ni'í rá nda sa'a dándó'o ra niḡ ná, ch̄i ndidaá kúú n̄a ñoo ñoo kéká'ano na Ndios sa'á ñ̄a ndato n̄i kee na. ²² T̄a n̄i sa kú'u sa'a ñoo, uḡ diko cháá k̄a kuia ió rá tá n̄i ndu'va'a ra n̄i kee Ndios.

Dì'a kua'an ñ̄a n̄i xik̄a n̄a kúú kuendá Jesús noḡ Ndios

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i dayáa ñaá rá, dá n̄i sa'an n̄a noḡ ndéi dao k̄a n̄a kúú kuendá Jesús. Ta n̄i naḡani na xí'in ná ndidaá kúú ñ̄a'a n̄i ka'an t̄a duti saku'a'a xí'in tá sá'ano. ²⁴ Tá n̄i kandaá iní ná t̄o'on n̄i kaa tá né'e choon ñoo, kúú ndidaá kúú ná n̄i kasá'á ká'an xí'in Ndios, ta kaá n̄a:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú n̄a ká'ano. Mií ní kúú n̄a n̄i kava'a induú xí'in noḡ'ó xí'in taño'o, xí'in ndidaá kúú ñ̄a'a ió noḡán. ²⁵ Ta xí'in yú'u David, n̄a sa k̄echóon noḡ ní, n̄i ka'an ní di'a:

¿Ndiva'a n̄i ndutondó téi ñayuu ndéi ñayúú yó'o?

Ta, ¿ndiva'a nákani ini n̄a kee na ñ̄a k̄o chóon?

²⁶ Ch̄i n̄i nditúti t̄a kúú rey dándaki ñayúú yó'o, xí'in t̄a né'e choon, dá naá r̄a xí'in Ndios, n̄a kúú sato'o yḡ, xí'in Cristo, n̄a dákaki ñaá.

²⁷ Ta mián ndaa dión n̄i kuu ñoo yó'o viti, ch̄i n̄i naḡi'in tá'an Herodes xí'in Poncio Pilato, xí'in tá tukú, xí'in n̄a Israel. Dá n̄i ndakuei na n̄i naá n̄a xí'in de'e iḡ ní Jesús, n̄a n̄i kaa ní. ²⁸ Dá ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄ikaá iní mií ní koo nda mií sa'a, ta dión n̄i kee ní. ²⁹ Sa'á ñoo, sato'o ndu Ndios, sa ná'á ní ñ̄a ká'an t̄a né'e choon kendava'a ra xí'in ndu'u. Sa'á ñoo kee ní ñ̄a man̄i k̄i'o ní ndéé ndu'u, n̄a kúú n̄a k̄echóon noḡ ní, dá ná ọ yu'ú ndu'u ka'an ndu sa'a t̄o'on ní. ³⁰ Ta xí'in ndá'a mií ní ndu'va'a ní n̄a kú'u. Ta kee ní ñ̄a'a ná'ano xí'in ñ̄a'a ndato xí'in kuḡ de'e iḡ ní Jesús.

³¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a xí'in Ndios, ta kúú n̄i t̄aan noḡ ndéi na ñoo. Ta kúú ndidaá ná n̄i naḡuti xí'in Espíritu iḡ Ndios. Ta k̄o ní yu'ú n̄a ka'an n̄a sa'á t̄o'on va'a Ndios.

In tó'ón vá n̄i sa kuu ñaxintóni ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús

³² Iin tó'ón vá nî sâ kuu ñaxintónî ndidaá kúú nâ kúú kuendá Jesús, ta iin tó'ón nî sâ kuu níó ná. Ta ni iin tó'ón ná kô ká'an ñâ ñâ'a mií ná kíán kómí ná, chí ñâ'a ndí'i va na kíán, kaá nâ. ³³ Ta xí'in ndéé xí'o Ndios nî ñan'á nâ kúú apóstol noó ñayuu, chí xí'o ndaa nâ kuendá ñâ miían ndaa kuíti nî ñataki sato'o yo Jesús. Ta kua'á nda'o ñâ maní sa chindeé Ndios ndidaá na kúú kuendá Jesús, ³⁴ sa'á ñoó ni iin tó'ón ta'on ñâ'a kô ní sá kámanî noó ni iin na. Dá chí ndidaá kúú ná ió ñó'o, xí'in nâ ió ve'e nî sâ ñikó ñáan, ta né'e na ñí'ón nî ní'î ná sa'án nî saá nâ, ³⁵ ta nî xí'o naan noó apóstol, dá nî xí'o na cháá cháá ñí'ón ñoó noó iin rá iin ñayuu táto'on kí'o xínñó'ó ñáan.

³⁶ Ta dión ta'ani nî kee iin tãa naní José, tá'an ra nî chínaní nâ kúú apóstol Bernabé. Kuu yó'o kónî kaa tãa xí'o ñandéé iní. Ta tãa yó'o kúú iin tãa nî kii tein nâ ve'e Leví. Ta kúú rá tã kuendá Chipre. ³⁷ Chí nî ñikó rá iin ñó'o kómí rá. Dá né'e ra ñí'ón ñoó nî saá ra nî xí'o raan noó nâ kúú apóstol ñoó.

5

Di'a nî ndo'o iin tãa naní Ananías xí'in ñadi'í ra naní Safira

¹ Tído nî sâ ió iin tãa sa naní Ananías, ta ñadi'í ra nî sâ naní Safira. Ta nâ yó'o nî ñikó iin tá'î ñó'o ná. ² Dá nî taó xóo ra cháá ñí'ón noó ñâ nî ní'î rá sa'a ñó'o rá. Ta ná'a ñadi'í ra ñâ dión nî kee ra. Ta nî xí'o ra sava'a ñí'ón nî kandoo ñoó noó apóstol. Ta nî kaa ra ñâ kí'o dión kúú vá ñí'ón nî ní'î rá sa'a ñó'o rá.

³ Dá nî kaa Pedro xí'in rá:

—Ananías, ¿ndiva'a nî sonó ní nî ku'u ñâ u'u ini níó ní, dá ka'an to'ón ní noó nâ kúú Espíritu iî Ndios? Chí nî taó xóo ní cháá ñí'ón noó ñâ nî ní'î ní sa'a ñó'o ní. ⁴ Ñâ'a mií vá ní nî sâ kuu ñó'o ñoó. Dá tá nî ndí'i nî ñikó ñáan, ¿á kô ná'a ta'on ní ñâ kuu va kee ní xí'in ñí'ón ñoó ndi kí'o ká'án mií ní kee ní xí'in? Ta, ¿ndiva'a nî ñakani ini ní ka'an to'ón ní? Chí kô ní ká'án to'ón ta'on ní noó tãa, noó Ndios vá nî ka'an to'ón ní.

⁵ Tá nî seido'o Ananías to'ón yó'o, kúú nî kankao va ra nî xí'î ra. Ta ndidaá kúú ñayuu nî yu'ú nda'o tá nî ní'î tó'on na ñâ dión nî ndo'o ra. ⁶ Dá nî kasáa dao takuáchí yí. Dá nî chítuú xî yíkí koño ra xí'in iin dá'on. Dá né'e ñáá xî nî sa'an xî nî ñandúxi xî.

⁷ Tá nî yá'a táto'on onî hora, dá nî kasáa ñadi'í Ananías. Ta kô xínî ta'an vaán ndí kíán nî ndo'o yíian. ⁸ Dá nî nda'to'ón ñáa Pedro:

—Ka'an ndaa ní xí'in yu'u. ¿Á táto'on kí'o kaá ndo nî ñikó ndó ñó'o ñoó, á kí'o dión nî ñikó ndoan?

Dá nî kaaan:

—Jaan. Miían ndaa dión vá nî ñikó ndúan.

⁹ Dá nî kaa Pedro xí'án:

—¿Ndiva'a iin nóo nî nda'to'ón ndó ñâ korndodó ndó nâ kúú Espíritu sato'o yo Ndios? Yé'é káa veí takuáchí nî sa'an nî ñandúxi yí ní. Ta vití'ón kane'e ta'ani xî mií ní ko'on xî.

¹⁰ Ta kúú vití'ón vá nî kankao ñá'a ñoó noó sá'a Pedro, kúú nî xí'î vaán. Tá nî ndu'u takuáchí ñoó, ta kúú sa nî xí'î vaán. Dá nî taó ñáa xí né'e xî nî sa'an xî nî ñandúxi xî ñíin noo nákaa yíkí koño yíian ñoó. ¹¹ Ta kúú nî yu'ú nda'o ndidaá kúú nâ kúú kuendá Jesús xí'in dao ka ñayuu tá nî ní'î tó'on na ñâ dión nî ndo'o Ananías xí'in ñadi'í ra.

Kua'á nda'o ñâ'a ná'ano xí'in ñâ ndato nî kee nâ kúú apóstol

¹² Ta nî kee apóstol ñâ'a ná'ano xí'in ñâ'a ndato noó nâ ñoo ñoó. Ta ndéi túti nâ kúú kuendá Jesús yé'é corredor naní Salomón. ¹³ Ta kô ní xí'o ndéé iní dao ka ñayuu ndu'u na naki'in tá'an na xí'in nâ kúú kuendá Jesús, tído va'a nda'o

ká'an na ñoo ñoo sa'a ná. ¹⁴ Ta kúu kuá'á nda'o taa xí'in na ñá'a ni kandísa to'on va'a ni daná'a apóstol ñoo, sa'á ñoo ni ndukua'a cháa ka na kúu kuendá sato'o yo Jesús. ¹⁵ Ta ni taó ñayuu ndéi ñoo ñoo na kú'u satá vé'e, ta ni chínóo ñáa ná noo iin xito, o noo iin yúu. Dá ni chindei ñáa ná íchi noo ya'a Pedro, dá va'ará konda'i óon na ná ya'a satá na kú'u ñoo, dá ná nduva'a na. ¹⁶ Ta kúu kuá'á na ndéi ñoo yati ñoo vei na ñoo Jerusalén, ta né'e na na kú'u vei na xí'in na ndó'o naní níó kée espíritu kini. Ta kúu ndidaá vá ná ni nduva'a.

Dí'a ni kuu tá ni taán tã né'e choon na kúu apóstol ve'e ka

¹⁷ Dá ni ndakuei tã duti kúu noo xí'in taa kí'in tá'an xí'in rá, tá'an ra kúu ta saduceo, chi ni nakuti rá xí'in ña u'u ini ra. ¹⁸ Kúu ni tiin ra na kúu apóstol, dá ni sa'an ra ni sadi ñáa rá ve'e ka. ¹⁹ Tído ni kasáa iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios sakuaá dáa ñoo noo ñó'o na ve'e ka. Dá ni sonó ná yé'an. Dá ni taó ñáa ná. Dá ni kaa ángel ñoo xí'in ná:

²⁰ —Kua'an ndo, ta nakujta ndó noo kúu yé'e ño'o ká'ano. Ta kast'o'on ndó xí'in ñayuu ndéi ñoo sa'á to'on, ña xí'o ña kataki chíchí ná.

²¹ Tá ni ndi'i ni seido'o na ña ni ka'an ángel ñoo, dá ni kee na kua'an na. Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni ku'u na yé'e ño'o ká'ano. Dá ni kasá'a ná dána'a na to'on Ndios.

Dá ni nataka tuku tã duti kúu noo xí'in ndidaá ka ni taa kí'in tá'an xí'in rá. Dá ni nakana ra ndidaá taa né'e choon xí'in ndidaá tã sa'ano ndéi Israel, ta ni kee ra iin junta ká'ano. Dá ni sa'anda ra choon ña ná ko'on soldado taó rá apóstol ño'o ve'e ka kasaa ra, ká'an rá. ²² Tído, tá ni saa ra yé'e ka ñoo ni sa ndé'rá, ta kúu koo ká apóstol ñoo ñó'o ñoo. Dá ni nandio kuéi ra kua'an ra kast'o'on ra xí'in tã né'e choon. ²³ Tá ni saa ra, dá ni kaa ra:

—Tá ni saa ndu yé'e ka, kúu ndadi toon vaan. Ta kúu ndíta soldado yé'e ka ñoo ndaa ra. Tído, tá ni sonó ndú yé'an, ni iin tó'on ka taa ko ño'o inian —kaá ra.

²⁴ Tá ni seido'o tã duti kúu noo, xí'in taa sa'ándá choon noo taa ndaa yé'e ño'o, xí'in tã duti saku'a'a, kúu ni kasá'a ná kani ini ra: “¿Ndeí ndi'i ví ña ni kuu dí'a viti?” ²⁵ Kúu ni kasáa va iin taa. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Tá'an taa ni sadi ndo ve'e ka ñoo, yé'e ño'o ká'ano va ndíta roón dána'a ra noo na ñoo yo —kaá ra.

²⁶ Dá ni sa'an tã sa'ándá choon noo taa ndaa yé'e ño'o ñoo xí'in ra ñó'o tixi ndá'a rá ni sa kí'in ra apóstol ñoo. Tído ko ní kéndava'a ta'on ra xí'in ná, chi yu'ú ra ña chiyúu ñáa ñayuu ndéi seido'o ñáa ñoo. ²⁷ Dá ndáa ñáa rá ni saa ra ve'e noo ni nataka ndidaá ra kómí choon ná'ano ñoo, dá ni nak'i'o ñáa rá noo rá. Dá ni ndato'on ñáa tã duti mií noo, ²⁸ ta kaá ra:

—¿Á ko ní sa'ándá ta'on ndu choon noo ndo ña ná dá'a ka ni kanoo ndó dána'a ndo sa'a taa ñoo? Tído viti iin níi kúu ñoo Jerusalén yó'o ni naka'ani ña dána'a ndo. Ta chínóo kuachi ndo ndu'u ña ni sa'áni ndú taa ñoo —kaá ra.

²⁹ Dá ni nandio né'e Pedro xí'in dao ka apóstol ñoo to'on noo rá, ta kaá na xí'in rá:

—Káni cháa kaan kueído'o ndu choon sa'ándá Ndios, ndi'i, dá kee ndu choon sa'ándá taa. ³⁰ Tatá Ndios, na ni sa ndaño'o na sa'ano ve'a, noón kúu na ni danátaki Jesús, na ni sa'áni ndo'ó tá ni chirkaa ndó na ndika iin yíto. ³¹ Ta na yó'o kúu ná ni chindaya'i mií Ndios, chi ni chikoo ñáa ná xoo kuá'a na. Ta ni ndee ñáa ná na kómí choon sata ñayuu, ta ni ndee ta'ani ñáa ná na dákaí ñáa. Díón, dá ná nandikó ini na Israel sa'á kuachi kée na, dá ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. ³² Ta ndu'u kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ndidaá ña yó'o. Ta na

kúu Espíritu ij, na xí'o Ndios noo na seídó'o ñaa, noón ta'ani kúu na xí'o ndaa kuendá ña dión kíán —kaá na.

Di'a kua'an ña ni ka'an iin taa naní Gamaliel

³³ Tá ni seído'o ra to'on yó'o, kúu ni karyíi nda'o ra. Dá ni ka'an rá ka'áni ñaa rá. ³⁴ Dá ni ndakuín ndichi iin ta fariseo né'e choon naní Gamaliel, ta kúu rá iin taa dána'a ley. Ta ta ndaya'i nda'o kúu rá noo ndidaa na ñoo ñoo. Dá ni sa'anda ra choon ña ná taó too ra apóstol ñoo sata vé'e.

³⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa ra xí'in dao ka ta né'e choon ñoo:

—Ndo'ó, ta ñoo Israel, ka'i va'a ini ndo á va'a ni ká'an ndó kee ndó dión xí'in taa ñoo. ³⁶ Dá chi tá sata cháá, dá ni ndakuín iin taa naní Teudas. Ta ni chindaya'i ra mií rá, ta táto'on komi ciento kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Tído ni sa'áni vá ñaa ná. Ta ni xita noo ndidaa kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Ta kúu ni naá vá noo rá. ³⁷ Tá ni ndi'i, dá ni ndakuín iin taa Galilea naní Judas tein kuu ni naxhikodó na ñoo yo kuu ná noo tuti taa né'e choon. Ta kúu kua'a ta'ani taa ñoo yo ni sa ki'in ta'an xí'in rá. Tído ni sa'áni ta'ani ñaa ná. Ta kúu ndidaa taa sa ndita xí'in rá ni xita noo kua'an. ³⁸ Sa'a ñoo ká'in xí'in ndó, o sa dáta'an ka ndo taa kaa, ta dáyaá ndo rá. Chi tá choon kée ra kúu ña'a taa o tá kíán to'on ká'an taa oon, dá kíán naá vá nooán. ³⁹ Tído tá kíán ña'a Ndios, dá kíán o kúu ta'on dánaa ndoán. Kaon koo ndó, chi oon ni ví naá ndo xí'in Ndios —kaá Gamaliel ñoo.

⁴⁰ Ta kúu ni nata'an va ini ra to'on ni ka'an Gamaliel ñoo. Dá ni kana tuku ra apóstol ñoo. Dá tá ni ndi'i ni kani ra sata ná xí'in chirrión, dá ni sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ni ka'an na sa'a Jesús. Dá ví ni dayáa ñaa rá kua'an na.

⁴¹ Dá ni kankuei na noo ta né'e choon kua'an na. Tído kadii nda'o ini na, chi ni sonó Ndios ña ni ndo'o nió ná sa'a Jesús. ⁴² Ta ndidaa kuu ñoo na dána'a na ini ve'e ñoo ká'ano, xí'in iin rá iin ve'e ñayuu, ta ko ní dánkoo ta'on na ña dána'a na sa'a Jesucristo.

6

Di'a ni kuu tá ni xaxi na kúu kuendá Jesús usá taa ña kane'e ra iin choon ká'ano

¹ Ta tiempo daá ñoo ndúkua'a ka na kúu kuendá Jesús kua'an na. Kúu ni kasá'a na ká'an yú'u griego ká'an kuáchí na xí'in na ká'an yú'u hebreo. Chi kaá na ña ko xí'o ndúsá'ano na ña'a kasá'an na kuáan ká'an yú'u griego táto'on kí'o kánian ni'í ná iin rá iin kuu kuu.

² Ta ndin uxí uú apóstol ñoo ni ndítutí ndidaa kúu na kúu kuendá Jesús. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Ko vá'a ta'on ña kíán chituu too ndu'u ña dána'a ndu to'on va'a Ndios, dá nono ndú ña kíán dasá ndú ña'a kasá'an ñayuu. ³ Sa'a ñoo, ñani, va'a cháá ka ña ná xaxi ndó usá taa tein mií ndó xaan, ta ná kakuu ra taa ndíta ndaa xí'in Ndios noo ñayuu, taa ni naxutí xí'in Espíritu ij Ndios, taa ni naxutí ta'ani xí'in ña ndíchi. Dá kí'o ndu choon yó'o noo rá kee ra, ⁴ dá kíán ná o kátuu ndu ña ká'an ndu xí'in Ndios, ta ni ña dána'a ndu'u to'on na —kaá apóstol.

⁵ Ta kúu ndidaa vá ñayuu ñoo ni nata'an ini ña dión koo. Dá ni xaxi na iin taa naní Esteban, chi kándée ká'ano ini na Ndios, ta ni naxutí nió ná xí'in Espíritu ij. Ta ni xaxi ta'ani na Felipe, xí'in Prócoro, xí'in Nicanor, xí'in Timón, xí'in Parmenas, xí'in Nicolás, taa ñoo Antioquía, taa sa kándisa táto'on kándisa na ndéi Israel. ⁶ Dá ndáka na ndin usá taa ñoo ni saá na noo apóstol. Dá ni chikodó ná ndá'a ná diní ná. Dá ni xiká na ña maní noo Ndios sa'a ndin usá taa ñoo.

⁷ Ta kúú nì naka'ani cháá ká to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, sa'á ñóó nì ndúkua'á nā kúú kuendá Jesús ñoo Jerusalén. Ta kúú kua'á ta'ani tã duti nì kasá'á kándisa ña ndaã sa'á Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì tiin dao tãa Esteban ndáka ra kua'an rã nõõ tã né'e choon

⁸ Kua'á ña manì nì kee Ndios xí'in Esteban, ta nì nakutí ná xí'in ndé'e Ndios, sa'á ñóó nì sã kãndéé ná sã kee na kua'á ndá'o ña ná'ano xí'in ña ndato tein ñayuu ndéi ñoo ñoo. ⁹ Ta kúú nì ndakuei dao tãa ñó'o ve'e nõõ náta na ña Israel, ña ká'an xí'in ná, ve'e nã ko ñó'o kã tixi ndá'á iin sato'o, ta nì ndakuei ta'ani dao rã ñoo Cirene, xí'in rã ñoo Alejandría, xí'in rã kuendá Cilicia, xí'in rã kuendá Asia. Dá nì kasá'á rá ndátó'ón kuáchi rã xí'in Esteban. ¹⁰ Tido ko nì kãndéé ta'on ra dátuu rá nõõ ká'an nã, chi kómi ná ña ndichi kée Espiritu ñi Ndios.

¹¹ Dá nì chiyã'i ra dao tãa ña ná ka'an rã ña nì seidó'o ra ká'an ndava'a Esteban sa'á Moisés, xí'in sa'á Ndios. ¹² Ta dión nì kee ra, dá nì nakujina vaa nã ñoo xí'in ndidaá tã sá'ano, xí'in ndidaá tã dána'a ley. Dá nì natuu ra nì tiin ra Esteban. Dá ndáka ñaá rá nì saa rã nõõ tã né'e choon. ¹³ Dá nì chikata ra tãa ká'an to'ón sa'á Esteban, dá kaa rã:

—Tãa yó'o kúú rã kã sã tuu ta'on ra ña ká'an ndava'a ra sa'á ve'e ño'o ñi yo, xí'in sa'á ley Moisés. ¹⁴ Chi nì seido'o ndu'u ká'an rã sa'á Jesús, rã ñoo Nazaret, ña roón kúú rã ko'on nakani ndi'i ve'e ño'o ká'ano yó, ta nadaon ra ña nì ñankoo Moisés keeá —kaá ra.

¹⁵ Ta ndidaá tãa ndéi nõõ tá'anda choon ñoo, tá nì sã nde'é rá nõõ Esteban, ta kúú nì xini rã ña ndato ndá'o nõõ ná táto'on ndato nõõ iin ángel.

7

Dì'a kua'an ña nì ka'an Esteban xí'in tã né'e choon

¹ Dá nì ndato'ón ñaá tã duti mií nõõ:

—¿Á ña ndaã kúú ña ká'an tãa káa sa'on?

² Dá nì kaa Esteban xí'in rá:

—Kueidó'o ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, ñani, ndo'ó, tã sá'ano viti. Nã ndato ndá'o kúú Ndios, ta nì na'a nã mií ná nõõ tatá sá'ano yo Abraham tá nì sã io nã chí nación naní Mesopotamia, tá ko ñá'a ko'on nã koo na ñoo naní Harán.

³ Dá nì kaa Ndios xí'in ná: “Dánkoo ñoo nõõ ióon xaã, ta dánkoo ndidaá kúú tá'ón. Ta kua'an kooón nõõ'o ko'in na'j nõõon.”

⁴ Dá nì keta na nõõ'o nã Caldea kua'an nã. Dá nì sa'an nã nì sã io nã ñoo naní Harán. Ta ñoo nì xí'i tatá nã. Dá ndáka ñaá Ndios nì saa nã nõõ'o yó'o nõõ ndéi yó viti. ⁵ Tido nì lú'u ta'on ñó'o yó'o ko nì xí'o Ndios ni'j ná, nì nõõ kuejn sa'á ná. Tido nì ka'an Ndios ña ki'o naan nõõ mií ná xí'in nõõ de'e nã, xí'in nõõ de'e ñáni ná, va'ará ko ñá'a kãndéi de'e Abraham tiempo daá nõõ.

⁶ Ta nì ka'an ta'ani Ndios ña de'e ñáni nã xí'in de'e díko nã kakuu nã tukú kãndéi ndá'i iin kã ñoo. Ta kaño'o na tixi ndá'á nã ñoo ñoo, ta kendava'a na xí'in ná nõõ komj ciento kuia. ⁷ Ta nì kaa ta'ani Ndios di'a: “Ta yu'u kúú na keyiko sa'á nã ñoo, nã kendúsã xí'in ñayuyi ña kechón na nõõ ná. Tá nì ndi'i, dá kankuei ñayuyi kii na kãndéi na nõõ'o yó'o, ta yó'o kandaño'o na yu'u.”

⁸ Tá nì ndi'i, dá nì kãndoo Ndios xí'in Abraham ña ta'anda ñi'j ná xí'in ndidaá de'e na, ta ñoo klan ná'a ña nì xí'o Ndios to'on na nõõ ná. Sa'á ñoo, tá nì sã io de'e Abraham nì sã naní Isaac, dá nì sa'anda nã ñi'j xí' tá nì xino xi onã kuu. Dá tá nì sã io de'e Isaac nì sã naní Jacob, dá nì sa'anda ta'ani na ñi'j xí. Ta dión ta'ani nì kee Jacob xí'in ndin uxí uu de'e yií nã, tá'an nã nì sã kuu ndin uxí uu tatá sá'ano yo.

⁹ Tído sa'á ña u'u ini tatá sá'ano yo, sa'á ñoó ni ñikó ná ñani ló'o na José noó taa Egipto. Tído ni sa io va Ndios xí'in José, ¹⁰ ta ni chindee ñaa ná noo iin rá iin tandó'ó ni sa ndo'o na. Ta ni kemáni ñaa ná, ta ni xi'o na ñaxintóni ndichí noo ná tá ni sa iin na noo Faraón, ta kúu rey Egipto. Dá ni xi'o ra choon ká'ano noo ná ña dándáki na Egipto, xí'in ve'e mií rey ñoó.

¹¹ Dá ni ña kasáa tama iin ní kúu kuendá Egipto xí'in Canaan. Ta ni ndo'o nda'o ní ndidaa ñayuu. Sa'á ñoó ko ní ni'í na sá'ano ve'e yó ña kei ná. ¹² Tá ni ni'í tó'on Jacob ña ió tirió chí Egipto di'a, dá ni tanda'á ná de'e na, na sa kuu tatá sá'ano yo, ni sa'an na Egipto. Ta ña yó'o ni sa kuu ta'ándá mií noo ni sa'an na. ¹³ Dá tá ni sa'an na ta'ándá kúu uu, nda daá, dá ni kast'o'on José xí'in ñani na ndá yoo kúu ná. Dá ni kandaá ta'ani ini Faraón ndei ni kixi José, ta ndá yoo kúu na ve'e na. ¹⁴ Dá ni sa'anda José choon noo ñani na ña ná no'o na nakuaka na tatá na Jacob xí'in ndidaa kúu na ve'e na, dá ná kasaa na Egipto. Ta ni sa kúu ná oni diko sa'on ñayuu.

¹⁵ Ta dión ni kuu. Dá ni kasáa Jacob xí'in ndidaa na ve'e na kandeí na Egipto. Ta ñoó ni sa io Jacob nda noo ni xi'i na. Ta ñoó ta'ani ni xi'i tatá sá'ano yo. ¹⁶ Tído ni sa'an na ñoó yo ni dandúxi na lásá na iin ñoo naní Siquem ini iin káo, ña ni xiin Abraham noo de'e iin ta ñoo Siquem ni sa naní Hamor.

¹⁷ Dá tá sa kua'an xinkoo to'on ni xi'o Ndios noo Abraham, kúu sa ni ndukua'á nda'o na ve'e yó ndei Egipto, ¹⁸ nda rá ni kasá'á dándáki iin ka rey Egipto. Ta ko ná'á ta'on ra sa'á ña va'a ni kee José ñoo ñoó. ¹⁹ Sa'á ñoó ni kasá'á rá dándá'í ra na sá'ano ve'e yó, ta ni kendava'a ra xí'in ná, ta ni kendúsá ra xí'in ná ña ná kata ndava'a na de'e yií kuálí ná, ta duú ni kaki, dá ná kuu xi.

²⁰ Ta mií tein kuu dáá ñoó ni kaki Moisés. Ta ni sa kuu xi iin taleé ñochí kaa noo Ndios. Ta ni xito va ñaa ná na ve'e xi oni yoó. ²¹ Tído ni dakána ñaa ná táto'on ni ta'anda choon. Ta kúu mií de'e di'í Faraón ni naki'in ñaa. Ta ni dakuá'ano ñaaán táto'on de'e miíán. ²² Ta kúu ni dakuá'a Moisés ndidaa ña ndichí dakuá'a na Egipto. Ta ndichí na xí'in to'on ká'an na, ta kándéé ná kée na ndá choon kúu mií vá.

²³ Tá ni xinkoo Moisés uu diko kuia, dá ni chikaa ini na ko'on na koto ni'ini na na ñoo na, na Israel ndei Egipto. ²⁴ Dá tá ni xini Moisés ña kéndava'a iin ra Egipto xí'in iin ta ñoo na, dá ni chindee ñaa ná. Kúu ni sa'áni vá ñaa ná sa'á ña ni kendava'a ra xí'in iin ra ñoo na. ²⁵ Chí ni ka'an ná ña kandaá ini na ñoo na ña mií Ndios kúu na ni kaxi ñaa kua'an na chindee ñaa ná, dá kankuei na tixi ndá'a ra ñoo ñoó. Tído ko ní kandaá ta'on ini na ñoo na ña dión kián.

²⁶ Tá ni kasandaá iin ka kuu, dá ni xini Moisés ña ndei uu taa Israel naá tá'an mií rá. Dá ni ka'an ná nachindei va'a ñaa ná, chí ni kaa na xí'in rá: "Íin ñani kúu vá ndo'ó. ¿Ndiva'a dár'u'u tá'an ndó?", kaá na. ²⁷ Dá ni chituu taa kéndava'a xí'in ñani ra ñoó noo ká'an Moisés. Dá ni kaa ra xí'in ná: "¿Ndá yoo ni chikani yo'ó kakuuon iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin taa keyíko sa'á ndu'u?" ²⁸ ¿Á kóni ta'ani yo'ó ka'ánón yu'u táto'on ni keeón ni sa'ánón iin ta Egipto koni?", kaá ra xí'in ná. ²⁹ Tá ni seido'o Moisés ña ni ka'an ra dión, kúu ni xino na kua'an xiká ná nda noo naní Madián. Ta ñoó ni sa io na ni sa kuu na iin ta tukú. Ta ñoó ta'ani ni sa io uu de'e na.

³⁰ Dá tá ni ya'a uu diko ka kuia, dá ni na'a noo iin ángel tein ño'ó ita kankuei tein iin yitó táká ló'o iin noo kúu noño'ó ichi sa'a yuku naní Sinaí. ³¹ Ta kúu ni naá vá ini Moisés tá ni xini na ña dión kúu. Dá ni natuu yati na kande'é va'a na. Ta kúu ñoó ni seido'o na ni ka'an tachí sato'o yo Ndios: ³² "Yu'u kúu Ndios, na ni sa ndaño'o na sá'ano ve'ón, chí yu'u kúu Ndios noo Abraham, ta yu'u kúu Ndios noo Isaac, ta yu'u kúu Ndios noo Jacob", kaá Ndios xí'in

ná. Ta **nj** **kasá'**á ndéi Moisés **ñá nj** **yu'ú** **na**. Ta kúú **kọ** ní **xì'**o ndeé **ká** iní na kande'e ná. ³³ **Dá nj** kaa sato'o yọ Ndios **xí'ín** ná: “Taó ndisa ñó'o sa'on, **chì** ñó'o **ij** kíán séin ni'ínón xaan. ³⁴ **Mií**an ndaa kuiti kíán xiní yu'u **ñá** nda'í nda'o ndó'o níó ñayuuí ndéi na Egipto. Ta miían ndaa seídó'í **ñá** nda'í nda'o ndéi'í **na**. Sa'á ñoó **nj** **kasá'**á dákaki **na**. Ta viti nakí'í yati cháá **ká**, **chì** tanda'á yu'u yó'ọ ko'on ñoo Egipto”, kaá Ndios **xí'ín** Moisés.

³⁵ “Ta Moisés yó'o kúú **na** sa **nj** kuñó'ó vá ñayuu ñoó, **chì** di'a **nj** kaa **na** **xí'ín** ná: “¿Ndá yoo **nj** **chì**kani yo'ó **ñá** kakuuón iin tẹ sa'ándá choon noo ndú'u o iin **na** **kéyí**ko sa'á ndu'u?”, kaá **na**. Tído mií Ndios kúú **na nj** tanda'á Moisés **ñá** kakuu **na** iin **na** sa'ándá choon, ta kakuu **na** iin **na** dákaki ñayuu ñoó **xí'ín** ndá'a ángel, tá'an **na nj** na'a noo tein yitó **táka** ló'ọ ñoó.

³⁶ **Chì** Moisés yó'o kúú **na nj** taó xóo **na** sá'ano ñoo yọ Egipto, **chì** **kuá'**á nda'o **ñá** ndato **xí'ín** **ñá** ná'ano **nj** kee **na** noo **na** Egipto. Ta **nj** sa'anda dao na taño'o nani Taño'o **Kua'**á. Ta sa kee ta'ani na **ñá** ná'ano tein uú diko **kuia** noo kúú noño'ó **ichí**. ³⁷ Ta mií Moisés yó'o kúú **na nj** ka'an di'a **xí'ín** **na** Israel: “Ta mií sato'o yọ Ndios kúú **na** **kì'**o **ñá** kana iin profeta tein mií ndó, dá kaston ná **xí'ín** ndó to'on **nj** ka'an mií Ndios **xí'ín** ná, **tát**o'on **kì'**o **kée** yu'u. Ta kueídó'o ndó ndidaá kúú **ñá** ka'an **na** **xí'ín** ndó.” ³⁸ Tá Moisés yó'o kúú **na nj** sa **káa** tein **na** sá'ano ve'e yó noo kúú noño'ó **ichí** ñoó, ta **nj** ndatón ná **xí'ín** ángel **nj** kii noo Ndios **diní** yúku nani Sinaí. Ta ñoó **nj** ni'í ná to'on Ndios, **ñá** **xí'**o **ñá** kataki yọ. **Dá nj** **xì'**o naan noo **na** sá'ano ve'á, **dá nj** **na**ya'an noo yóó.

³⁹ Tído **kọ** ní **xí'ín** ta'on **na** sá'ano ve'á kueídó'o na **ñá** ka'an Moisés, ta **nj** kuñó'ó ñaa ná. Ta ñó'o iní **na** nandió **kuéi** na ñoo Egipto. ⁴⁰ Sa'á ñoó **nj** kaa **na** **xí'ín** Aarón: “Kava'a ní dao **ká** ndios, dá ná kandaka na yó no'o Egipto, **chì** **xíní** ndí kíán **nj** ndo'o Moisés, tá'an **na nj** taó yó Egipto, dá **vei** yó yó'o.” ⁴¹ **Dá nj** **kava'**á ñayuu ñoó iin yoko káa **tát**o'on káa iin **chikerró**. **Dá nj** **dokọ** ná kítí ndáka na nooan, ta **nj** sa **ndeí** **dij** ná **nj** **keká'**ano na yoko, **ñá nj** **kava'**á na **xí'ín** ndá'a mií ná.

⁴² Sa'á ñoó **nj** **dayáa** ndá'a ñaa Ndios, ta **nj** **nakì'**o ñaa ná noo **ñá** **kini**. Sa'á ñoó **nj** **kasá'**á ná ndaño'o na **tj**ñoo ñó'o induú, **chì** di'a **kuá'**an **ñá nj** taa iin profeta sa'á **ñá nj** ka'an Ndios:

Ndo'ó, **na** ndéi Israel,

já noo yú'u va **nj** **dokọ** ndo'ó kítí ndáka ndó tein uú diko **kuia nj** sa **ndeí** ndó noño'ó **ichí** ñoó?

⁴³ **Koó**, di'a **nj** **dokọ** ndo **rí** noo yoko, **chì nj** sa **ne'e** ndó ve'e ño'o ñí **kuendá** yoko nani Moloc

xí'ín iin **ká** ve'e ño'o **kuendá** yoko kúú **tj**ñoo nani Refán.

Ta **ñá** yó'o kúú **ñá nj** **kava'**á ndó **xí'ín** ndá'a mií ndó, dá **nj** sa **ndaño'**o ndóan.

Ta sa'á **ñá nj** kee ndó dión, sa'á ñoó tanda'á yu'u ndo'ọ ko'on **xíká** cháá **ká** ndo o duú ñoo Babilonia.

Dión kaá to'on **nj** taa profeta.

⁴⁴ Ta sa komi **na** sá'ano ve'e yó ve'e ño'o **nj** **kava'**á **xí'ín** ñí, tá'an **ñá** ná'a **ñá** ió Ndios **xí'ín** ná, nani **nj** sa **ndeí** na noño'ó **ichí** ñoó. Ta ve'e ño'o yó'o kíán káa **tát**o'on **kì'**o **nj** sa'anda Ndios choon, **chì nj** **kava'**an **tát**o'on **kì'**o káa rá ió **ñá nj** na'a Ndios noo Moisés **diní** yúku. ⁴⁵ **Dá nj** **na**tiin de'e **na** sá'ano ve'e yó ve'e ño'o yó'o. Ta né'e naan **nj** saá **na** **xí'ín** José noño'ó **na** **tukú**. **Dá nj** kandeé ná **nj** **keña'**á na ñó'o yó'o, **chì** mií Ndios **nj** taó ñayuu **nj** sa **ndeí** yó'o **kuá'**an **na**. Ta **kì'**o dión **nj** sa kíán ve'e ño'o **nj** **kava'**á **xí'ín** ñí **nda** tiempo **nj** sa **dandáki** rey David.

46 'Ta na yó'o kúu na ni natiin kuá'a ña maní noo Ndios, sa'á ñoó ni xika na ña kían kava'a na iin ve'e ño'o náo noo keká'ano ñayuu Ndios, na ni sa ndaño'o tatá sá'ano yo Jacob. 47 Tído rey Salomón, na sa kuu de'e rey David, noón kúu na ni kava'a iin ve'e ño'o náo. 48 Tído na kómí ndidaá choon ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ño'o ni kava'a ndá'a taa, chi iin profeta ni taa ña ni kaa Ndios di'a:

49 Induú va kúu noo ió yu'u dándákii, ta noño'o yó'o kúu noo ndíta sa'í. Sa'á ñoó, ¿ndi koo ví ve'e kava'a ndó koo yu'u, ká'án ndó?, kaá sato'o yo Ndios. Ta, ¿ndi koo iin ve'e kava'a ndó noo kooi náni'i ndeéí, ká'án ndó?

50 ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña mií vá yu'u kúu na ni kava'a ndidaá kúu ña'a ió ñayuu yó'o?

Dión kaá sato'o yo Ndios —kaá Esteban.

51 Dá ni kaa ta'ani Esteban xí'in taa ñoó:

—Tído ndeé nda'o to'on ndó, ta káxí nda'o níó ndo, ta na dó'ó nda'o kúu ndó. Daá kuití vá ko kóni ndo kee ndó ña kóni Espíritu i Ndios, chi tát'on kí'o ni sa kee na sá'ano ve'e ndó, kí'o dión kée ií vá ndó. 52 Chi, ¿ndi kaa iin profeta ko ní kéndava'a na sá'ano ve'e ndó xí'in? Ni sa'ání ná ndidaá profeta, na ni sa ka'an ña kii iin na ndaa noo Ndios. Ta miían ndaa ni kixi na, tído ni nakí'o ñaa ndó noo ndá'a ta kini, ta ni sa'ání ñaa ndó. 53 Ta va'ará ni natiin túu ndó ley Ndios noo ángel ni kii induú, tído ko ní seidó'o ta'on ndoan.

Di'a ni kuu tá ni xí'i Esteban

54 Tá ni seido'o taa né'e choon to'on yó'o, kúu ni karyíi nda'o ra, ta ni chichi tá'an no'o ra, chi ni xido nda'o ini ra sa'á ña ni ka'an Esteban. 55 Tído ni nakuti Esteban xí'in Espíritu i Ndios. Ta ni sa nde'e ná chí induú. Ta ni xini na ña ndato oon ví náye'e ndaa noo ió Ndios, ta iin Jesús xoo kuá'a na. 56 Dá ni kaa Esteban:

—Kande'é ndó, chi nde'í ña nóno induú kaa. Ta na ni nduu taa ñayuu yó'o iin na xoo kuá'a tatá Ndios —kaá na.

57 Ta kúu ni sadi ndidaá taa nde'í ñoó do'o ra. Ta kúu ni'i nda'o ni kasá'a káyuu rá. Dá ni ndao ni'ini ra ni tiin ra Esteban. 58 Dá ni taó ñaa rá nda yu'u ñoo, dá ka'ání ñaa rá xí'in yuu. Ta ra chinóo kuachi Esteban ni chindei ra dá'on rá noo iin tayii naní Saulo. 59 Ta xí'in tein kóon ñaa rá yuu, kúu ni kasá'a Esteban ka'an na xí'in Ndios, ta kaá na:

—Tatá Jesús, naki'in va'a ní níóí.

60 Dá ni sa kuíin xití ná. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'ú ná, ta kaá na:

—Tatá Jesús, o sa kékuendá ní kuachi yá'a taa yó'o kée ra xí'in yu'u —kaá na.

Dá tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ví ni xí'i na.

8

Di'a ni kuu tá ni kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'in na kúu kuendá Jesús

1 Ta ni nata'an va ini Saulo ñoó ña ni sa'ání rá Esteban. Ta mií kuu dáá ñoó ni kasá'a kéndava'a ñayuu xí'in na kúu kuendá Jesús nde'í ñoo Jerusalén. Sa'á ñoó ni xita noo ndi'i na kua'an na kande'i na dao ka ñoo ño'o chí kuendá Judea di'a xí'in kuendá Samaria. Ta sava'a na kúu apóstol va ni kandoo nde'í ñoo Jerusalén. 2 Tído nde'í dao ka taa ndíta ndaa noo Ndios, ta roón kúu ra ni sa'an ni dandúxi Esteban. Ta nda'í ni saki ra sa'a ná. 3 Ta tein kuu dáá ñoó ni kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'in na kúu kuendá Jesús. Kúu ni xionoo ra tá ve'e tá ve'e taó ra taa xí'in ñá'a, ta ño'o ñaa rá kua'an na ve'e kaa.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Felipe to'on va'a Jesús chí kuendá Samaria

⁴ Ta ñayuu ni kankuei ñoo Jerusalén kua'an dao ka ñoo, ñoon kúu na ni kasá'a dána'a to'on va'a Jesús ñoo ñayuu ndéi ndidaa kúu xián ñoo ni ki'in na kua'an na. ⁵ Dá ni ki'in ta'ani iin taa naní Felipe kua'an ra iin ñoo ká'ano nákaa chí kuendá Samaria di'a, ta ni kasá'a rá kásto'on ra xí'in ñayuu sa'a Cristo, na dáka'i ñaa. ⁶ Ta ni nataka kua'a ñayuu. Ta ndino'o ini na ñi seídó'o na ña ni daná'a Felipe, chi ni xini na ndidaa ña'a ndato ni kee ra. ⁷ Chi kua'a nda'o ñayuu ño'o espíritu kini ni nduva'a, ta ni'í nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñoo, dá ni kankuei ña kua'an ini na. Ta kua'a ñayuu ni ñatií sa'a xí'in na ko kúu kaka va'a ni nduva'a. ⁸ Sa'a ñoo ni kadij nda'o ini ñayuu ndéi ñoo.

⁹ Ta ñoo ñoo ió ta'ani iin taa naní Simón, ta sa na'a vá xionoo ra kétédi ra xí'in na ñoo ñoo. Ta dánda'i ra ñayuu ndéi ñoo, chi kée ra mií rá ña kúu rá iin taa ndaya'i. ¹⁰ Ta ndidaa ñayuu seídó'o va'a ña ká'an ra, nda na kuáli cháa ka xí'in nda na sá'ano cháa ka, ta kaá na ña mií Ndios ni xi'í choon ká'ano ñoo ñoo rá. ¹¹ Ta kándisa ñayuu ñoo ña ká'an ra, chi sa na'a nda'o xionoo ra dánda'i ñaa rá xí'in ña tadi kée ra. ¹² Tído tá ni daná'a Felipe ñoo ná to'on va'a sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, kúu ni kándisa naan, ta ni kándisa ta'ani na ña ni daná'a ra sa'a Jesucristo. Sa'a ñoo kua'a nda'o taa xí'in ña'a ni sodó ndúta. ¹³ Ta kúu ni kándisa ta'ani Simón ñoo. Dá tá ni ndi'í ni sodó ndúta rá, kúu ni kasá'a rá xionoo ra xí'in Felipe. Ta kúu naá vá ini ra xini ra ña ndato xí'in ña ná'ano kée Felipe.

¹⁴ Tá ni ni'í tó'on na kúu apóstol ndéi ñoo Jerusalén ña kua'a ñayuu ndéi kuendá Samaria ni kándisa to'on Ndios, dá ni tãnda'a ná Pedro xí'in Juan kua'an na ñoo. ¹⁵ Dá tá ni saa na ñoo ñoo, dá ni xika na ña maní ñoo Ndios sa'a ñayuu ñoo, dá ná natiin na Espiritu i'í Ndios, ¹⁶ chi ni iin tó'on ná ko ña'a natiin Espiritu i'í Ndios, chi ni sodó ndúta óon va na xí'in ku'y Jesús. ¹⁷ Dá ni chinóo Pedro xí'in Juan ndá'a ná dini ñayuu ni kándisa ñoo, ta kúu ni natiin na Espiritu i'í Ndios.

¹⁸ Tá ni xini Simón ña ni natiin ñayuu ñoo Espiritu i'í Ndios tá ni chinóo apóstol ñoo ndá'a ná dini ná, dá ni ka'an rá ki'í ra di'ón ñoo ná, ¹⁹ chi ni kaa ra:

—Díko ta'ani ndo'ó choon né'e ndó xaan ñoo yú'u. Dá kían, tá ná chinóo yu'u ndá'í dini ndi ndáa mií ñayuu, ta kúu ná natiin ta'ani na Espiritu i'í Ndios —kaá Simón.

²⁰ Dá ni kaa Pedro xí'in rá:

—Kua'an yo'ó naá nduúon xí'in di'ón xaan, chi ká'an yo'ó ña xí'in di'ón kuu kuiión ña xí'o oon Ndios ñoo ñayuu. ²¹ Ni lú'u ví kuendá yo'ó, ni tá'í yo'ó ko'ó ñoo choon kée ndu'u yo'ó chi ko iin ndaa ta'on nímøn ñoo Ndios. ²² Kua'an nandikó inóon sa'a ña kini kéeon xaan. Ta kueí nda'í ñoo Ndios, dá ndá ndi kuu ku'u ká'ano ini na sa'a kuachi nákani inon xaan. ²³ Chi kátóni ini yu'u ña ni chiti yo'ó xí'in ña u'u inon. Ta ndadí toon yo'ó nákaaon tixi ndá'a ña kini —kaá na.

²⁴ Dá ni kaa Simón:

—Kueí nda'í ndo ñoo sato'o yo Ndios sa'a yú'u, dá ná o ndó'í tá'an ña kaá ndo vei ndo'í —kaá ra.

²⁵ Dá tá ni ndi'í ni daná'a Pedro xí'in Juan ñoo ñayuu ñoo sa'a to'on va'a Ndios, dá ni ki'in na ichi kua'an na xí'in Felipe. Dá ni kasá'a ná dána'a na to'on va'a ñoo ñoo ndidaa kúu ñayuu ndéi ñoo ño'o chí kuendá Samaria ñoo. Tá ni ndi'í, dá ni ñandió kueí na ni ñasáa na ñoo Jerusalén.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Felipe sa'a to'on va'a Jesús ñoo iin taa ni kii nación Etiopía

²⁶ Tá nî ndi'i yó'o, dá nî ka'an iin ángel nî kii noq sato'o yo Ndios xí'in Felipe: —Ndakuijn, ta ki'in ichi ña kua'an chí sur Jerusalén di'a, ña kua'an nda ñoo Gaza. Ta ichi ñoo kían yá'a kua'an noq kúu noño'ó ichi —kaá na.

²⁷ Dá nî ndakuijn Felipe. Dá nî kee ra kua'an ra. Ta kúu ichi noq kua'an ra ñoo nî naki'in tá'an ra xí'in iin ña nación Etiopía. Ta kúu rá iin ña o kúu kandeí de'e. Ta kúu rá iin ña kéchóon noq iin ñá'a naní Candace, ña kúu reína nación Etiopía, chí né'e va'a ra di'óan. Ta nî sa'an ra ñoo Jerusalén nî sa ndaño'o ra Ndios. ²⁸ Ta kúu nî nandió koo ra kua'an nó'o rá. Ta ió ra noq carreta, kiró ñó'o kuéi. Ta ká'i ra tuti nî taa profeta Isaías. ²⁹ Dá nî kaa Espiritu ij Ndios xí'in Felipe:

—Natuu yati kua'an nî'on carreta kaa —kaá na.

³⁰ Dá nî kankono Felipe nî natuu yati ra noq kua'an ra. Kúu nî seido'o ra ña ká'i ña ñoo noq tuti nî taa profeta Isaías. Dá nî ndato'on ñaá Felipe:

—¿Á kátóni ini ní ndí kóni kaa ña ká'i ní xaan?

³¹ Dá nî kaa ña ñoo:

—¿Ndi kee yu'u kandaá inij ña ká'an tá ko iin ta'on nakani xí'in yu'u?

Dá nî ka'an ra xí'in Felipe ña ná kaa ra noq carreta, ta ná kakoo dáó rá xí'in rá. ³² Ta ká'i ra tuti ij Ndios noq ká'an di'a:

Táto'on kî'o ndáka ra iin léko kua'an ri noq ña sa'áni ri, kî'o dión nî kee ra xí'in ná.

Táto'on kî'o tádi iin léko dátá ri, kî'o dión nî kee na, chí nî iin tó'on to'on ko ní ká'an na chindeé ná mií ná.

³³ Ta nî kenóo ñaá ña, ta ko iin ta'on ní keyíko ndaa sa'a ná.

Sa'a ñoo, ¿nda yoo kuu nakani sa'a de'e na?

Chí nî sa'áni ñaá ñayuu, dá ná o kóo ka ña ñayuu yó'o.

³⁴ Dá nî ndato'on ña ñoo Felipe, ta kaá ra:

—Kee ní ña maní nakani ní xí'in yu'u. ¿Ndá sa'a nî ka'an profeta yó'o? ¿Á nî ka'an na sa'a mií ná, o nî ka'an na sa'a iin ka ña?

³⁵ Dá nî nakani Felipe ndi kóni kaa to'on kaa noq tuti ij yó'o. Xí'in sa'a to'on yó'o, dá nî kasá'a rá dána'a ra noq rá sa'a to'on va'a Jesús. ³⁶ Dá nî sa'a ra iin xián noq ñó'o takuij noq yá'a ra kua'an ra ñoo. Dá nî kaa ña Etiopía ñoo xí'in Felipe:

—Yó'o ñó'o takuij. ¿Á o kúu ta'on kodoo nduta yu'u yó'o?

³⁷ Dá nî kaa Felipe xí'in rá:

—Tá kandeé ini ní Jesús xí'in ndinoo ini nígo ní, dá kían kuu va.

Dá nî kaa ña ñoo:

—Kándísai ña Jesucristo kúu de'e Ndios —kaá ra.

³⁸ Dá nî sa'anda ra choon ña ná kakuin carreta ñoo. Dá nî noo ndi nduu ra noq ñó'o takuij ñoo. Dá nî dakódo nduta ñaá Felipe. ³⁹ Tá nî ndi'i nî kankuei ra noq takuij ñoo, ta kúu nî ndaño'ó ni'ini va Felipe nî kee Espiritu sato'o yo Ndios. Ta kúu ko ní xini ka ñaá ña ñoo. Ta kádij nda'o ini ra kua'an ra ichi ñoo.

⁴⁰ Kúu nî kasandaá Felipe iin ñoo naní Azoto. Ta nî ya'a ra iin rá iin ñoo sá xika ra kua'an ra, ta sá kásto'on ra xí'in ñayuu ñoo sa'a to'on va'a Jesús kua'an ra. Dá nî sa'a ra ñoo naní Cesarea.

9

Di'a nî kuu tá nî nduu Saulo kuendá Jesús

¹ Ta ká'an ij vá Saulo ña ka'áni rá na kúu kuendá sato'o yo Jesús. Kúu nî sa'an ra noq nákaa ta duti mií noq. ² Dá nî xika ra ña kî'o ra tuti kane'e ra

ko'on ra ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo Damasco, ta tuti ñoo ká'an ña kómi rá choon tiin ra ta xa xí'in ñá'a ndiko íchi Jesús ko'on na ve'e ka ñoo Jerusalén.

³ Dá ni kee ra kua'an ra ñoo Damasco ñoo. Tído tá ni kasandaá yati ra ñoo ñoo, kúu iin kuití vá ni naye'e ndaa noo kua'an ra ni kee iin ñó'o ni kii induú.

⁴ Ta kúu ni kankao va ra noño'o. Dá ni seido'o ra tá'i ni ka'an iin ñayuu:

—Saulo, Saulo. ¿Ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'on xí'in yu'u?

⁵ Dá ni ndato'on ñáá rá:

—¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?

Dá ni kaa na:

—Yu'u kúu Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'on. Tído kéeon xí'in miíon táto'on kí'o kée iin chee tá chisá'a rí diní karochá, ta dár'u'u rí mií rí.

⁶ Ta kúu ndá ndéi ñino oon va Saulo chí ni yu'u ra, dá kaá rá:

—¿Ndí kían kee kóni ní, tatá?

Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndakuijn ndichi, ta kua'an ku'u ñoo ká'ano káa, dá káa ná kast'o'on na xí'on ndí kían kánian keeón —kaá na.

⁷ Ta ta kua'an xí'in Saulo ñoo, kúu ni naá vá iní ra ndíta ra, chí ni seido'o ta'ani ra ni ka'an iin ñayuu, tído ko iin ta'on ní xini ra. ⁸ Dá ni ndakuíjn ndichi Saulo. Tído tá ni ka'an rá kande'é rá, ko ní kúu ka, chí ni kukuaa va ra. Dá ni natiin ndaa ñáa ta kua'an xí'in rá ñoo, dá ndáka ñáá rá ni sa ra ñoo Damasco.

⁹ Ta ñoo ni sa io ra oní kuú. Ta ko túu noo rá, ta ko ní sásá'an ra, ta ko ní xí'i ra takuí.

¹⁰ Ta ñoo Damasco ñoo ío iin ta kúu kuendá Jesús naní Ananías. Ta ni na'a noo sato'o yo Jesús noo ná, ta ni kaa na xí'in ná:

—jAnanías!

Dá ni kaa Ananías:

—Yó'o nákaaj, tatá.

¹¹ Dá ni kaa sato'o yo Jesús:

—Ndakuijn ndichi, ta kua'an kí kee naní kee Ndaa. Tá ni saon ve'e iin ta naní Judas, dá ndato'on sa'a iin ta ni káki ñoo Tarso naní Saulo, chí ñoo ío ra ká'an ra xí'in. ¹² Chí ni xí'oi ña ni xini ra iin ta naní Ananías, ta ku'u ra chinóo ra ndá'a rá diní rá, dá ná natu tuku noo rá.

¹³ Dá ni kaa Ananías:

—Tatá, kua'a ndá'o ñayuu nákani xí'in yu'u sa'a ta ñoo, ña xionoo ra kéndava'a ra xí'in ñayuu mií ní ndéi ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta viti ni kasáa ra ñoo yo'o. Ta né'e ra choon ni xí'o ta dutí saku'a'a ña tiin ra ndidaá kúu ñayuu nákoní ña kúu ní sato'o na ko'on na ve'e ka.

¹⁵ Dá ni kaa sato'o yo Jesús:

—Kua'an, chí mií vá yu'u ni kaxi ta ñoo ña kane'e ra to'in dána'a ra noo ñayuu ko kúu na Israel, xí'in noo rey, xí'in noo na Israel. ¹⁶ Ta ko'in dána'i noo rá ña kánian ndo'o naní níó rá sa'a yu'u —kaá na.

¹⁷ Dá ni kee Ananías kua'an na. Dá ni sa na ve'e noo ío Saulo, kúu ni ku'u na ni chinóo na ndá'a ná diní rá. Dá ni kaa na:

—Ñani Saulo, mií sato'o yo Jesús, na ni na'a noo noo yo'ó íchi noo veíin yo'o, noon kúu na ni tanda'a yu'u veíi, dá natuu noon, ta nakutón xí'in Espíritu íi Ndios —kaá na.

¹⁸ Ta kúu viti'on di'a va ni kuei ña ndáa táto'on ndáa ta'i tiyaká nduchí nóo Saulo. Ta kúu ni natuu noo rá. Dá ví ni ndakuíjn ndichi ra. Dá ni sa'an ra ni sodo ndúta rá. ¹⁹ Dá tá ni ndi'i ní sásá'an ra, kúu ni naní'i ndé'e vá rá. Ta ni sa io ra dao kuú xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Damasco ñoo.

Di'a ni kuu tá ni dána'a Saulo to'on va'a Jesús ñoo Damasco

20 Ta ni ndi'i, dá ni kasá'á Saulo dána'a na sa'a Cristo Jesús ini ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo ñoo, chi kaá na ña Jesús kúu de'e Ndios. 21 Ta kúu ni kasá'á naá vá ini ndidaá kúu ñayuu seidó'o na ña dána'a Saulo, ta kaá na:

—¿Á o duú ta káa kúu ra kéndava'a xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén? Ta, ¿á o duú ra káa ta'ani kúu ta ta ni kasáa yó'o tiin ra na kúu kuendá Jesús, ta kandaka ñaá rá ko'on ra naki'o ra noo ndá'a ta duti saku'a'a? —kaá na.

22 Tído ví'i ka ví ni ndundeé ini Saulo dána'a na sa'a Jesús, ta ko ní'i ta Israel ndéi ñoo Damasco ndi kían ka'an ra xí'in Saulo, dá chi ni xi'o na ña ni kandaá ini ra ña mián ndaa ndisa Jesús kúu Cristo, na dáka ñaá.

23 Kúu sa ku'a'á nda'o kuu ni ya'a, dá ni kandoo ta Israel ña ka'áni rá Saulo. 24 Tído ni ní'i tó'on na sa'á ña ni kandoo ra kee ra. Ta nduu ñoo ndéi ra ndáti ra keta na yé'e noo kondu'u na ñoo Damasco, dá ka'áni ñaá rá, ká'an rá. 25 Sa'á ñoo tá ni kuaá, dá ni danoo na kúu kuendá Jesús Saulo ini iin tiyika ká'ano sata ná ndadí ñoo ñoo. Dá ni kee na kua'an na.

Dí'a ni kuu tá ni saq Saulo ñoo Jerusalén

26 Dá tá ni saq Saulo ñoo Jerusalén, dá ni ka'an ná naki'in tá'an na xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tído ndidaá vá ná yu'u xini ñaá, chi ko kándia na ña mián ndaa ni nduu Saulo kuendá Jesús. 27 Dá ni kee Bernabé ndáka ñaá ná kua'an na noo ndéi na kúu apóstol. Dá ni nakani na ña ni xini Saulo sato'o yo Jesús íchi kua'an ñoo Damasco. Ta ni nakani ta'ani na ña ni ka'an Jesús xí'in ná íchi ñoo. Ta ni kast'on ta'ani na xí'in ñayuu ñoo ña ko ní yu'u ta'on Saulo dána'a na sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Damasco ñoo. 28 Dá ni kandoo Saulo ni sa io na xí'in apóstol ñoo Jerusalén. Ta sa xionoo na xí'in ná. 29 Ta ko yu'u ta'on Saulo kanoo na kast'on na xí'in ñayuu sa'a sato'o yo Jesús. Ta dándichi tá'an na xí'in ta Israel ká'an yu'u griego. Tído ka'áni vá ñaá rá kóni ra. 30 Dá tá ni katóni ini dao ka na kúu kuendá Jesús ña ki'o dión kóni ra kee ra, dá ni kee na ndáka na Saulo kua'an na nda ñoo Cesarea. Ta ñoo ni tanda'á ñaá ná kua'an nó'o ná ñoo Tarso.

31 Ta kúu ndéi va'a va ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi iin ní kúu kuendá Judea, xí'in Galilea, xí'in Samaria. Ta sa'ano cháa ka na kua'an na xí'in to'on Ndios. Ta yu'u níó ná sato'o yo Ndios. Ta ni ndukua'a ná, ta ni sisa cháa ka na xí'in ña kándisa na kée Espiritu i Ndios.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a iin ta naní Eneas

32 Ta noo xionoo Pedro xito ní'ini na ndidaá na kúu ñayuu Ndios ndéi iin rá iin ñoo, ta kúu ñoo ni kasandaá na noo ndéi na kúu kuendá Jesús ñoo naní Lida. 33 Ta ñoo ni naní'i ná iin ta naní Eneas. Ta sa io ona va kuia kándu'u rá noo xito, chi ni natí sa'a rá. 34 Dá ni kaa Pedro xí'in rá:

—Eneas, Jesucristo kúu na nduva'a yo'ó. Ndukuin ndichi, ta natuú xiton.

Ta kúu ni nakuin ndichi ra. 35 Tá ni xini ñayuu ndéi ñoo Lida ñoo xí'in ñoo naní Sarón ña ni nduva'a ta kú'u ñoo, kúu ni nduu ta'ani na kuendá sato'o yo Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni naktaki iin ñá'a naní Dorcas

36 Ta ñoo naní Jope ío iin ñá'a kúu kuendá Jesús naní Tabita. Ta xí'in to'on griego naní Dorcas. Ta kúu ku'a'á nda'o ña va'a sa keeán, chi sa chindeéan ñayuu kúnda'i. 37 Ta tein kuú dáá ñoo ni kasá'á kú'an. Ta kúu ni xí'i vaan. Dá tá ni ndi'i ni nakata na ñián, dá ni chindú'u ñaá ná ini ve'e kúu uu kánóo ñino.

³⁸ Ta yati né'e tá'an ñoo Jope ñoo xí'ín ñoo Lida. Kúú nì kandaá ini na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ña ío Pedro ñoo Lida. Sa'á ñoo nì tanda'á ná uú taa kua'an ra kuaka ñaa rá. Tá nì saa ra noo ío na, dá nì seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra:

—¿Á ko'on ní xí'ín ndu'u vití'ón ní? —kaá ra.

³⁹ Dá nì kee Pedro kua'an na xí'ín rá. Dá tá nì saa na ñoo Jope, dá nì kee ñayuu ñoo ndáka ñaa ná kua'an na ve'e noo kándu'u ndii naní Dorcas ñoo. Ta kúú kua'á nda'o na kuáan nì kao noo sata Pedro, ta ndéi'í na ndéi na sa'á ndii ñoo. Ta dána'a na dá'on xí'ín do'onon nì sa kava'aan tá nì sa takian noo Pedro.

⁴⁰ Dá nì taó ndí'í Pedro ndidaá kúú ñayuu ndéi ini ve'e ñoo. Dá ví nì sa ku'ín xití ná, ta nì ka'an na xí'ín Ndios. Dá nì sa nde'é ná noo kándu'u ndii ñoo. Dá nì kaa na:

—Tabita, ndakoo —kaá na.

Ta kúú nì nde'é váan. Dá tá nì xinián Pedro, kúú nì ndakooán íoan. ⁴¹ Dá nì tiin Pedro ndá'an. Dá nì nachikani ndichi ñaa ná. Dá nì nakana na ndidaá na kúú ñayuu Ndios xí'ín na kuáan ñoo ini ve'e ñoo. Dá nì chikani takí ñaa ná noo ná. ⁴² Dá tá nì kandaá ini ñayuu ndéi ñoo Jope ñoo ña nì natakian, kúú kua'á nda'o na nì kándisa sato'o yo Jesús. ⁴³ Ta kúú kua'á ka va kuú nì kandoo Pedro ñoo Jope nì sa io na ve'e iin taa sa nduvii ñi kiti naní Simón.

10

Dí'a nì kuu tá nì na'q noo iin ángel noo iin taa naní Cornelio

¹ Ta ñoo Cesarea ío iin taa naní Cornelio. Ta dándaki ra iin ciento soldado, ra kúú iin ta'ándá naní, ra Italiano. ² Ta ndáño'o ra Ndios, ta yu'ú ní'ini ñaa rá xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta kua'a di'ón xí'o ra chindeé rá ñayuu kúnda'í. Ta daá kuití ká'an ra xí'ín Ndios. ³ Ta iin kuú nì xini ra ña'a ndato nì kee Ndios táto'on ka oní sa'íni, chí nì xini túu ra iin ángel nì kii noo Ndios. Ta nì ku'u na noo nákaa ra. Dá nì kaa na:

—¿Cornelio!

⁴ Tá nì sa nde'é va'a Cornelio ángel ñoo, kúú nì yu'ú nda'o ra. Dá nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndí kían kóni ní, tatá?

Dá nì kaa ángel ñoo:

—Náta'an ini Ndios seíd'ó na ña xikon noo ná, ta náta'an ta'ani ini na sa'á ña chindeéon ñayuu kúnda'í. ⁵ Ta viti tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo Jope kuaka ra iin taa naní Simón kandaka ra kasaá ra. Ta ta yó'o naní ta'ani Pedro. ⁶ Ta ío na ve'e iin ka taa naní Simón, tá'an ra nduvii ñi kiti. Ta íin ve'e ra yati yu'ú tãño'o. Ta noón kúú na kasto'on xí'ón ndí kían kánian keeón —kaá ángel ñoo.

⁷ Dá nì kee ángel ñoo kua'an na. Dá nì kana Cornelio uú taa kéchóon noo rá xí'ín iin soldado, tá'an ra ndáño'o ta'ani Ndios takí. Ta kándéé ini Cornelio ñoo taa yó'o. ⁸ Dá nì nakani ndí'í ra xí'ín taa yó'o ña nì ka'an ángel ñoo xí'ín rá. Dá nì tanda'á ñaa rá kua'an ra ñoo Jope kuaka ra Pedro kii na.

Dí'a nì kuu tá nì xini Pedro iin ña'a ndato nì kee Ndios

⁹ Ta iin ka kuu, tá sa kua'an kasandaá yati ra ñoo Jope ñoo, kúú nì kaa Pedro diní ve'e ka'an na xí'ín Ndios, ta kían táto'on dao nduu. ¹⁰ Ta nì kixian nì kuiko nda'o na. Ta sa kasá'an va na kóni na. Ta xian nani kénduu na ve'e ñoo ña'a kasá'an na, ta kúú nì xini túu na iin ña'a ndato nì kee Ndios. ¹¹ Chí nì xini na ní nono induu. Ta nì xini na konoo iin ña'a ve'e ña, ta káaan táto'on kaa iin dá'on ká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komi titoán. Ta nì naxinoan nda noñ'ó'o. ¹² Ta kúú ini dá'on ñoo ñó'o ndidaá kúú kiti komi sa'a, ta ñó'o ta'ani kirí xika

tixi, xí'ín ndidaá ka ni laa. ¹³ Dá nì sejdò'o Pedro tachì iin nà nì ka'an, ta kaá nà dì'a:

—Pedro, nakuijn ndichi. Ta ka'ání kítj xaan, ta kason rí.

¹⁴ Dá nì kaa Pedro:

—Kóó, tatá, chj kò óon ta'on kei yu'u ña'a yako xí'ín ña kò ió vii noo Ndios.

¹⁵ Dá nì kaa tuku tachj nà nì ka'an ñóó xí'ín ná:

—Tá'an ña nì nduvii Ndios, o sà chinani ta'on yo'áan ña kían ña yako.

¹⁶ Ta onj ta'ándá nì ka'an nà dión xí'ín Pedro. Dá nì nandió kòo tuku dá'on ñóó kua'an nó'an induú.

¹⁷ Ta kúú xían ió Pedro nákaní ini nà ndi kónj kaa ña ndato nì xini nà ñóó, kúú sà nì saá va taa nì tanda'á Cornelio ve'e noo ió nà, chj nì ndato'on rá nà ñóó ñóó ndei kúú ve'e Simón. Ta kúú sà nì kasandaá rá yé'é ve'e ñóó. ¹⁸ Dá nì kasá'á ndátò'on rá nà ndéi ve'e ñóó, dá nì kaa rá:

—¿Á ve'e yó'o ió iin taa naní Simón, taa ká'an xí'ín ná Pedro? —kaá rá.

¹⁹ Ta nákaní ij vá ini Pedro sa'á ña nì xini nà, dá nì kaa Espiritu ij Ndios xí'ín nà:

—Nì kasáa onj taa nándukú rá yó'ó. ²⁰ Ndakuijn, ta kua'an noo kíj, ta o sà nákaní kuáchj inon kò'on xí'ín rá, chj mió yu'u nì tanda'á rá nì kasáa rá —kaá nà.

²¹ Dá nì noo Pedro, dá nì sa'an nà noo ndíta taa nì tanda'á Cornelio ñóó. Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—Yu'u kúú taa nándukú ndo'ó. ¿Ndá choon vej ndó?

²² Dá nì kaa rá xí'ín ná:

—Vei ndu choon iin taa naní Cornelio, tá'an nà dándáki iin ciento soldado. Ta nà yó'o kúú iin taa ndaa, ta ndáño'o na Ndios takí. Ta ká'an va'a ndidaá kúú nà Israel sa'a ná. Ta nì naatin na choon noo iin ángel kéchóon noo Ndios ña kían kana na mií ní ña kò'on ní ve'e na, dá ná kueídò'o na ña kían kastò'on ní xí'ín ná —kaá taa ñóó.

²³ Dá nì naatin va'a ñaa Pedro. Dá nì sà ndei ra ve'e ñóó nì kidj rá sakuaá daá ñóó. Tá nì tju noo iin ka kuu, dá nì kee Pedro xí'ín dao ka taa kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñóó kua'an nà xí'ín ndin onj taa ñóó.

Di'a nì kuu tá nì saq Pedro ve'e Cornelio

²⁴ Ndá iin ka ví kuu, dá nì saá nà ñoo naní Cesarea. Ta sà io va Cornelio ndáti ra kasaa Pedro ve'e ra. Ta ndéi ta'ani ndidaá tá'an ra, xí'ín nà né'e tá'an va'a xí'ín rá nì kana ra ñóó.

²⁵ Dá tá nì saá Pedro yé'é ve'e ñóó, kúú nì keta Cornelio nakuaka ñaa rá. Ta kúú nì sà kuín xití rá noo ná, dá kandaño'o ñaa rá, ká'an rá. ²⁶ Tído nì nachikani ndichi va ñaa Pedro, chj nì kaa nà xí'ín rá:

—Ndakuijn ndichi ní, chj taa xí'ín vá ní kúú yu'u.

²⁷ Ta kúú ndátò'on Pedro xí'ín rá nì ndu'u na ve'e ra. Dá nì xini nà ña kuá'a nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaa. ²⁸ Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Sà ná'á vá mií ndó ña kò sóno ta'on ley ndu'u, nà kúú nà Israel, ña naki'in tá'an ndu ta ni ña natuu yati ndu xí'ín ñayuu kò kúú nà Israel. Tído nì dan'á Ndios nooj ña kò kánian chinani yu'u ni iin tó'on ñayuu ña kúú ná ñayuu kò chón, o ñayuu yako noo Ndios. ²⁹ Sa'a ñóó, tá nì kana ndó yu'u vej, kò ní nákaní kuáchj ta'on inij kixii. Ta viti ndátò'in ndo'ó, ¿ndá sa'a kían nì kana ndó yu'u vej? —kaá nà.

³⁰ Dá nì kaa Cornelio xí'ín ná:

—Sà io komj kuu, tátò'on mií hora viti, iój né'e ijí. Kúú tá nì kasandaá ka onj naní ká'in xí'ín Ndios, ta kúú iin ndakána vá nì sà kuín iin taa ndíxi dá'on ndato náye'e ndaa nooj. ³¹ Dá nì kaa nà xí'ín yu'u: “Cornelio, sà nì sejdò'o Ndios ña nì xikòn noo ná, ta náta'an ini nà sa'á ña chindeéon ñayuu kúnda'í.

³² Ta viti tanda'á dao ɬa ná ko'on ra ñoo ká'ano naní Jope kuaka ra iin ɬa naní Simón, ɬa ká'an xí'in ná Pedro. Ta ió na ve'e iin ɬa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñi kiti. Ta iin ve'e ra yati yu'u ɬaño'o. Dá ná kii na kast'o'on na xí'on ndi kían kánian keeón", kaá ángel ñoo xí'in yu'u. ³³ Sa'á ñoo mií hora daá ni tanda'í ɬa yó'o kosaá ra kuaka ra mií kii ní. Ta kúu va'a va ni kee ní chi ni kasáa yachi ní. Ta viti kían ndéi ndi'i ndu'u noo Ndios, dá kueid'o'ndu ndidaá to'on ni sa'anda Ndios noo ní ña kían kast'o'on ní xí'in ndu'u —kaá ra xí'in Pedro.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pedro sa'a Jesús noo ñayuu ni nataka ve'e Cornelio

³⁴ Dá ni kasá'á Pedro ká'an na xí'in ñayuu ñoo:

—Viti kían kátóni va'a inii ña ko káxi ta'on Ndios ñayuu, iin noó kúu vá ná noo ná. ³⁵ Ta náta'an ini na xini na ñayuu ndéi ndi ndáa mií vá ñoo tá yu'u ni'ini ñáa ná, ta kee na ña ndaa. ³⁶ Ni ka'an Ndios xí'in na Israel sa'á to'on va'a ña ká'an ña kuu va nandei va'a na xí'in Ndios sa'a Jesucristo, na dándaki ndidaá ñayuu. ³⁷ Ta sa náá vá mií ndó ndi kían ni kux chí Judea di'a. Ta ni kasá'an chí kuendá Galilea di'a tá ni ndi'i ni daná'a Juan noo ñayuu ña kánian kodo ndúta ná. ³⁸ Chi ni xi'o Ndios Espiritu i ni ná noo Jesús, na ñoo Nazaret, ta ni xi'o ta'ani na choon noo ná. Ta sa xionoo Jesús sa kee na kuá'a nda'o ña va'a, ta sa nduva'a na ndidaá kúu ñayuu sa dandó'o ña u'u. Dión ni kee Jesús, chi ió Ndios xí'in ná. ³⁹ Ta ndu'u kúu na ni xini ndidaá kúu ña'a ndato ni kee Jesús chí kuendá Judea, xí'in ña ni kee na ñoo Jerusalén. Tá ni ndi'i, dá ni sa'ani ñáa rá, chi ni chirkaa ñáa rá ndika iin cruz. ⁴⁰ Tído ni danátaki ñáa Ndios tixi kuu óni. Ta ni na'a takí tuku Jesús noo ndú'u ni kee Ndios. ⁴¹ Tído ko ní xini ta'on ñáa ndidaá na Israel. Sava'a mií ndu'u, tá'an na ni kaxi mií Ndios, ni xini ñáa, chi ni sasá'an nduú ndu xí'in ná, ta ni xi'i nduú ndu'u xí'in ná tá ni ndi'i ni nataki na. ⁴² Tá ni ndi'i, dá ni xi'o na choon noo ndú'u ña kanoo ndu kast'o'on ndu xí'in ndidaá kúu ñayuu ña ni chikani Ndios mií Jesús ña keyiko na sa'a ndidaá ñayuu takí xí'in ndidaá na ni xi'. ⁴³ Ta sa'a mií ta'ani ná ni taa profeta, chi ni taa na ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ndidaá ñayuu kandeé ini ñáa —kaá Pedro.

Di'a ni kuu tá ni nakuti'ni noo na ve'e Cornelio xí'in Espiritu i Ndios

⁴⁴ Ta kúu ká'an ió Pedro iin na, kúu ni naxino Espiritu i Ndios dini ndidaá kúu ñayuu ndéi seidó'o ñoo. ⁴⁵ Ta ɬa Israel kúu kuendá Jesús, tá'an ra ni kasáa xí'in Pedro ñoo, kúu ni náá vá ini ra ndíta ra, chi ni naxino Espiritu i Ndios dini na ko kúu na Israel ñoo, ⁴⁶ chi ni seidó'o ra ña ni kasá'á ná ká'an na dao ka yu'u, ta kéká'ano na Ndios. ⁴⁷ Dá ni kaa Pedro xí'in ɬa ni kasáa xí'in ná ñoo:

—Ni iin tó'on ñayuu o kúu chituu ña kodo ndúta na yó'o, chi sa ni natiin va na Espiritu i Ndios táto'on ki'o ni natiin ñáa mií yó —kaá na.

⁴⁸ Dá ni sa'anda Pedro choon noo ñayuu ni kandisa ñoo ña ná kodo ndúta ná xí'in kuu sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá ni seí nda'í na noo Pedro ña ná koo na xí'in ná cháa ka kuu.

11

Di'a kua'an ña ni kast'o'on Pedro xí'in na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu ni ni'i tó'on ta'ani apóstol xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea ña ni kandisa dao ñayuu ko kúu na Israel to'on va'a Ndios. ² Dá tá ni nandio ko tuku Pedro ñoo Jerusalén, dá ni kasá'á dánani ñáa dao ɬa, tá'an ra kaá ña miían ndúsa ta'andá ñi ndidaá ɬa kúu kuendá Jesús, ³ ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ni sa'an ni ni ku'u ni ve'e taa ko ni tá'anda ñii? Ta, ¿ndiva'a ni sasá'an nduu ni xí'in rá?

⁴ Dá ni kasá'a Pedro nákani ndi'i na ndi ki'o ni ndo'o na, ta kaá na:

⁵ —Tá nákaa yu'u ñoo ká'ano naní Jope, ta xí'an nani ká'in xí'in Ndios, ta kúu ni ná'a na iin ña'a ndato nooi. Ta káaan táto'on káa iin dá'on chiká'ano. Ta ndiko tá'an ndin komi titoán. Díon káaan ni nooan ni kiian nda induú káa. Ta ni naxingoan nda noo íoi. ⁶ Dá ni sa nde'é va'i inian, kúu ni xini ñó'o kiti komi sa'a, xí'in kiri yukú deen, xí'in kiri xíka tixi, xí'in ndidaá ka ni laa. ⁷ Dá ni seido'i tachi iin na ni ka'an: “Pedro, ndakuiin ndichi. Ta ka'áni kirí xaan, ta kason rí”, kaá na xí'in. ⁸ Dá ni kaaj: “Koó, tata, chí ko óon ta'on kei yu'u ña'a yako xí'in ña ko ío vii noo Ndios”, ni kaaj xí'in ná. ⁹ Ta chí induú ni ka'an tuku tachi ñoo xí'in: “Tá'an ña ni nduvii Ndios, o sa chinani ta'on yo'áan ña kían ña yako”, kaáan. ¹⁰ Ta oni ta'ándá ni ndo'i díon. Dá ni nandio kooan kua'an no'an induú.

¹¹ Ta kúu mií hora daá ñoo ni kasáa oni taa nándukú rá yu'u ve'e noo sa íoi. Ta roón kúu ra ni kii nda ñoo Cesarea. ¹² Ta kúu ni ka'an na kúu Espiritu ií Ndios xí'in ña ná dá'a ni nakani kuáchi inii ko'in xí'in rá. Ta kúu ni sa'an ta'ani ndin iño ñani yo yó'o xí'in. Tá ni saa ndu'u, dá ni ku'u ndu ini ve'e taa ñoo. ¹³ Dá ni nakani ra xí'in ndú ña ni xini ra iin ángel ini ve'e ra, ta ni kaa ángel ñoo xí'in rá: “Tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo ká'ano Jope kuaka ra iin taa naní Simón, ta ká'an xí'in rá Pedro. ¹⁴ Ta roón kúu ra kasto'on xí'ón ndí kían kánian keeón, dá káki miíon xí'in na ve'ón noo kuáchi ndo”, kaá ángel xí'in rá. ¹⁵ Tá ni kasá'í dána'i noo ñayuu ñoo, kúu ni naxingo Espiritu ií Ndios diní ná táto'on ki'o ni naxingo na diní mií yó mií sa'a. ¹⁶ Nda daá ví ni ndisáa inii ña ni ka'an sato'o yo Jesús: “Miían ndaa kían ña Juan ni sa dakódo ndúta ñaá xí'in takuii, tído ndo'ó kúu na kodó ndúta xí'in Espiritu ií.” ¹⁷ Mií Ndios kúu na ni xi'o Espiritu ií ná noo ñayuu ñoo táto'on ni xi'o na Espiritu ií ná noo mií yo sa'á ña ni kandisa yo sato'o yo Jesucristo. Sa'á ñoo ndani, ¿nda yoo kúu yu'u ña ketéiin noo ña kóni Ndios? —kaá Pedro.

¹⁸ Tá ni seido'o ra to'on yó'o, ta kúu ni sadi ra yú'u rá, ta kúu ko ní dánani ka ra Pedro. Ndaá ni kasá'a rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

—Dá kían nda ñayuu ko kúu na Israel xí'o Ndios ña nandiko ini na sa'á kuáchi kée na, dá kasandaá na ni'i ná ña kataki chíchi ná —kaá ra.

Di'a ni kuu, dá ni kandisa kua'á ñayuu ndéi ñoo Antioquia to'on va'a sa'a Jesús

¹⁹ Kua'á nda'o na kúu kuendá Jesús ni xita noo kua'an tá tiempo ni sa'áni rá Esteban, chí ni kasá'a kéndava'a ñayuu xí'in iin rá iin na. Ta dao noón ni kee kua'an nda kuendá Fenicia. Ta dao ka na kua'an iin yukú iin ini taño'o naní Chipre. Ta dao ka na ni ki'in kua'an ñoo ká'ano naní Antioquia. Ta ko ní dána'a na sa'á to'on va'a sa'a Jesús noo dao ka ñayuu, sava'a noo na Israel vá ni daná'a naán. ²⁰ Tído tein na kuendá Jesús ndéi ñoo Antioquia ñoo ñó'o dao na ni kii Chipre xí'in na ni kii ñoo Cirene. Ta na yó'o kúu na ni kasá'a dána'a noo na ko kúu na Israel sa'á to'on va'a sato'o yo Jesús. ²¹ Ta kúu ni chindeé nda'o ñaá sato'o yo Jesús. Sa'á ñoo ndani kua'á nda'o ñayuu ni kandisa ñaá, ta ni nduu na kuendá sato'o yo Jesús.

²² Tá ni kandaá ini na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén sa'a ndidaá ña ni kuu ñoo Antioquia, dá ni tanda'á ná Bernabé kua'an na ñoo. ²³ Tá ni saa na ñoo ñoo, dá ni xini na ña kée Ndios kua'á nda'o ña maní xí'in ñayuu ñoo. Ta kúu ni kadii nda'o ini Bernabé ñoo. Dá ni ka'an ni'ini na noo ndidaá ñayuu ñoo ña ndino'o ini na ná kandita ndaa na xí'in sato'o yo Jesús.

²⁴ Ta Bernabé ñoo kúu iin ɬa va'a, ɬa ni naɬutí xí'in Espiritu iñ Ndios, ta kándéé ká'ano ini na Jesús. Ta kúu kuá'á ka ví ñayuu ni nduu kuendá sato'o yo Jesús ñoo ñoo.

²⁵ Tá ni ndi'i yó'o, dá ni kee Bernabé kua'an na ñoo Tarso nándukú ná Saulo. Dá tá ni naní'í ñaa ná, dá ni kee na ndáka ñaa ná kua'an na ñoo Antioquía. ²⁶ Tá ni saá na ñoo, dá ni sa ndei na xí'in na kúu kuendá Jesús iin kuia toon. Ta ni ñaná'a na noo kua'á nda'o ñayuu. Ta ñoo Antioquía ñoo kúu noo ni kasá'á ñayuu chínaní ná na kúu kuendá Jesús, cristianos.

²⁷ Ta tein kuu dáá ñoo ni kee dao profeta ndéi ñoo Jerusalén kua'an na ñoo Antioquía. ²⁸ Ta xian ndéi na ñoo, dá ni ndaku'in ndichi iin ɬa naní Agabo. Ta mií Espiritu iñ Ndios ni kedaá xí'in rá, dá ni kasto'on ra xí'in na kúu kuendá Jesús ña koo iin tama' iin ní kúu noño'o yó'o, kaá ra.

Ta kúu mián ndaa kuiti ni sa io iin tama tein tiempo ni sa ne'e iin ɬa naní Claudio choon ká'ano cháá ka. ²⁹ Dá ni kañoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña tanda'á ná tát'o'on k'i'o saá ndéé ná ko'an chindeé ná na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea. ³⁰ Dión ni kee na, dá ni chínda'á naan né'e Bernabé xí'in Saulo kua'an na nak'i'o naan noo na sá'ano kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

12

Dí'a ni kuu, dá ni chíká'a rey Herodes Pedro ve'e ka

¹ Ta mií tiempo daá ñoo ni kasá'á rey Herodes kéndava'a ra xí'in dao na kúu kuendá Jesús. ² Chí ni sa'anda ra choon, dá ni sa'ání rá Jacobo, na kúu ñani Juan, xí'in espada. ³ Tá ni kandaá ini Herodes ña ni nata'an nda'o ini na ñoo Israel ña ni sa'ání rá Jacobo, kúu ni tiin ta'ani ra Pedro chikaá ra ve'e ka. Ña yó'o ni ndo'o na tein kuu víko tá seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita ɬachían.

⁴ Tá ni ndi'i ni tiin ra Pedro, dá ni chíká'a ñaa rá ve'e ka. Dá ni chíkata ra komi tu'u soldado, ta komi soldado ni sa kuu iin iin tu'u ni chíkata ra ndíta ndaa Pedro. Chí ni ka'án Herodes taó ñaa rá chikani ra noo na ñoo Israel tá ni ndi'i ni sa io víko Pascua, dá ka'ání ñaa rá, ká'án rá. ⁵ Ta ndaa va'a ñaa rá noo nákaa na ve'e ka. Tído ko sá tuu ta'on na kúu kuendá Jesús ká'an na xí'in Ndios sa'a Pedro.

Dí'a ni kuu tá ni taó iin ángel Pedro ve'e ka

⁶ Nda ná ɬuu noo, dá taó ñaa Herodes, ká'án rá. Ta mií sakuáá dáá ñoo kándu'u Pedro kídí na, ta iin iin xoo xoo na ndéi iin iin soldado ndaa ñaa rá. Ta ndíko na xí'in uu cadena. Ta ndíta uu ka soldado ye'é ka ndaa rá ndidaá ɬa ño'o ve'e ka ñoo. ⁷ Ta kúu iin kuití vá ni kasá'a iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios. Ta kúu ni naye'e ndaa iin ní kúu ini ve'e ka ñoo. Dá ni ñakandá na ñin Pedro noo kándu'u ná. Dá ni ndoto na. Dá ni kaa ángel ñoo xí'in ná:

—Ndakoo kí.

Tá ni ka'an na dión, kúu ni kuéi va cadena ndíko ndá'a ná. ⁸ Dá ni kaa ta'ani ángel ñoo:

—Nakató ña ndíko ɬisón xaán. Ta naku'u ndison —kaá na.

Dá ni kee Pedro dión. Dá ni kaa ángel ñoo xí'in ná:

—Nandii kotóon, ta karkaa yu'u. Nakí, ná ko'o.

⁹ Dá ni kee na tákaa na satá ángel kua'an na. Ta ko kandaá va'a ini na, á mián ndaa kúu dión o dión ná'a oon va Ndios iin ña'a ndato noo ná, ká'án ná. ¹⁰ Ta kúu ni ya'a na noo ndéi iin tu'u soldado ndaa ñaa ñoo. Dá ni ya'a ta'ani na

noo ndéi iin ka tu'u soldado. Dá n̄ kasandaá na noo kúu yiryé'é ka ch̄i kei di'a. Ta kúu n̄ nono mií vá yiryé'é ñoo. Dá n̄ kan̄kuei na sá xika na kei ñoo kua'an na. Ta kúu ñoo n̄ ñankoo ñaa ángel ñoo.

¹¹ Nda daá ví, dá n̄ katóni va'a ini Pedro, dá n̄ nakani ini na:

—Viti kían n̄ kandaá ini ña miian ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúu na n̄ ch̄inda'á iin ángel n̄ kii na n̄ ñakáki na yó noo ndá'a Herodes xí'in noo ndidaá kúu ña'a kini katoó na Israel kee na xí'á —ká'an ná kua'an na.

¹² Tá n̄ kandaá ini na ña dión n̄ kee Ndios xí'in ná, dá n̄ kee na kua'an na ve'e María, na kúu naná Juan, tá'an ra ká'an xí'in ná Marcos. Ch̄i ñoo n̄ nataka kua'a na kúu kuendá Jesús ndéi na ká'an na xí'in Ndios. ¹³ Dá tá n̄ saá Pedro, dá n̄ kasá'a ná dákásá ná yé'é kei sata vé'e. Ta kúu n̄ keta iin tadi'i kéchón ve'e ñoo naní Rode kande'é xí ndá yoo dákásá yé'é ñoo. ¹⁴ Tá n̄ nakoni x̄i tach̄i Pedro, kúu ko ní sóno ta'on x̄i yé'é ñoo, ch̄i n̄ kadij nda'o ini x̄i. Kúu n̄ nandió ko x̄i kua'an x̄i kast'o'on x̄i xí'in na ndéi ini ve'e ñoo ña Pedro va kúu na dákásá yé'é ñoo. ¹⁵ Dá n̄ kaa na xí'in x̄i:

—Nádana va diñ yó'ó —kaá na.

Tído ndúndéé ka ví x̄i ká'an x̄i ña ndaa va kían. Dá n̄ kaa noón:

—O duú ta'on mií Pedro kúu ná. Nió vá ná kían.

¹⁶ Tído dákásá jó Pedro yé'é ñoo iin na. Dá tá n̄ sonó ñayuu ñoo yé'é ñoo, kúu n̄ xini na Pedro, kúu n̄ naá vá ini na. ¹⁷ Kúu n̄ ñakúu Pedro ndá'a ná ká'an na ña ná kande'i tadi ñayuu ñoo. Dá n̄ nakani na tát'o'on k̄i'o n̄ kee sato'o yo Ndios n̄ taó ñaa ná ini ve'e kaa. Dá n̄ kaa ta'ani na:

—Nakani ndó xí'in Jacobo, xí'in ndidaá ka ni na kúu kuendá Jesús sa'a ña va'a n̄ kee Ndios xí'in yu'u —kaá na.

Dá n̄ keta na kua'an na iin ka xían.

¹⁸ Tá n̄ tuu noo, dá n̄ kasá'a naá tá'an mií soldado ndéi ra, ch̄i yu'ú ra, ch̄i ko ní xini ra ndi n̄ kuu n̄ keta Pedro ve'e kaa ñoo. ¹⁹ Dá n̄ sa'anda Herodes choon noo dao ka soldado ña ná ko'on ra nandukú ñaa rá, tído ko ní nani'i ta'on ñaa rá. Dá tá n̄ ndi'i n̄ ndat'o'on va'a Herodes ñoo soldado sa ndei sa ndaa Pedro ini ve'e kaa ñoo, dá n̄ sa'anda ra choon ña ná kuu ra. Tá ni ndi'i daá, dá n̄ keta Herodes kuendá Judea kua'an ra koo tóo ra ñoo naní Cesarea.

Di'a n̄ kuu tá n̄ x̄i rey Herodes

²⁰ Karyíi nda'o Herodes xí'in ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'in na ndéi ñoo Sidón. Sa'a ñoo n̄ ndat'o'on ñayuu ñoo ña ko'on na ndaka na ña man̄i noo rá. Tá n̄ saá na ñoo, kúu n̄ kandeé ná n̄ xinḡo ini iin ta na naní Blasto, tá'an ra dándáki na kéchón ve'e Herodes. Ta Blasto ñoo kúu ra ní sa'an n̄ ndaka ra ña man̄i noo Herodes sa'a ná. Dión n̄ kee ñayuu ñoo, ch̄i noño'o rey Herodes ñoo kána ña'a seí na. ²¹ Dá tá n̄ kasandaá kuu n̄ kandoo Herodes kantó'ón rá xí'in ná, dá n̄ nandixi ra dá'ón, tá'an ña sá ní'ino ra tá sa'andá ra choon. Dá n̄ nakoo ra noo téi noo sa'andá ra choon. Dá n̄ kasá'a rá ká'an ra xí'in ná.

²² Dá n̄ kasá'a káyu'ú ñayuu kua'a ñoo, ta kaá na:

—Ndios vá kúu na ká'an yó'o, ta o duú ta'a oon kúu rá! —kaá na.

²³ Ta kúu mií hora daá ñoo n̄ kasá'a kú'u Herodes n̄ kee iin ángel n̄ kii noo sato'o yo Ndios sa'a ña ko ní náki'o ra ñañó'ó noo Ndios tá ni ka'an ñayuu ñoo dión xí'in rá. Kúu n̄ x̄i'j va ra n̄ kee t̄ikudí.

²⁴ Ta n̄ nak̄ani cháá ka to'on sato'o yo Jesús, ta n̄ ndukua'a cháá ka ñayuu kándása ñaa.

²⁵ Dá tá n̄ ndi'i n̄ kee Bernabé xí'in Saulo choon n̄ xio na kua'an na ñoo Jerusalén, dá n̄ nandió kuéi na ñoo Antioquía. Ta ndáka na Juan, ta ká'an xí'in ná Marcos, kua'an na.

13

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaxi Ndios Pablo xí'ín Bernabé ña ko'ón na dána'a na to'on va'a Jesús

¹ Tein na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano naní Antioquía ndéi dao profeta xí'ín na dána'a to'on Ndios. Ta na yó'o kúu Bernabé, xí'ín Simón, tá'an ra naní ta'ani taa nde'i, xí'ín Lucio, tá'an ra n̄i kii ñoo Cirene, xí'ín iin ka taa naní Manaén, tá'an ra n̄i sa'ano daó xí'ín ra né'e choon sa naní Herodes, ta nákaa ta'ani Saulo tein taa yó'o. ² Ta xí'an nani ndéi noón ndáño'o na sato'o yo Ndios, ta né'e ī ná, dá n̄i kaa Espiritu ī:

—Taó xóo ndó Bernabé xí'ín Saulo, dá ná ko'ón na kee na choon, ña n̄i na kanai na kee na —kaá na.

³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na xí'ín Ndios, ta n̄i sa ne'e ī ná, dá n̄i chikodó ná ndá'a ná d̄in̄i ndi nduú taa yó'o. Dá n̄i chinda'a'á ñaa ná kua'an na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a Bernabé xí'ín Saulo chí kuendá Chipre

⁴ Ta mií Espiritu ī Ndios ndáka Bernabé xí'ín Saulo kua'an na. Dá n̄i xino na ñoo naní Seleucia. Ta ñoo n̄i kaa na iin barco, dá n̄i ki'in na kua'an na iin yúku iin ini taño'o naní Chipre. ⁵ Dá tá n̄i saa na ñoo naní Salamina noo nákuita barco, dá n̄i kasá'a ná dána'a na to'on Ndios ini iin rá iin ve'e noo náataka na Israel. Ta ndáka ta'ani na Juan kua'an na chindee' ñaa rá.

⁶ Dá tá n̄i ndi'i n̄i nata'an na n̄i xionoo na iin ní noo naní Chipre ñoo, dá n̄i kasanda'a na ñoo naní Pafos. Ta ñoo n̄i naki'in tá'an na xí'ín iin ta t̄adi, ta kúu rá iin profeta to'ón, ta kúu rá iin ta Israel, ta naní rá Barjesús. ⁷ Ta daá ío va ra xí'ín taa né'e choon ká'ano naní Sergio Paulo, tá'an ra kúu iin ta ndichí. Ta ra yó'o n̄i kana Bernabé xí'ín Saulo, chí kóni ra kuedó'o ra to'on Ndios. ⁸ Tido ko náta'an ta'on ini ta t̄adi ñoo, ra naní ta'ani Elimas, to'on dána'a na. Sa'á ñoo n̄i sadi ra noó ta né'e choon ñoo ña ná dá'a ni kande'e iní ra Jesús. ⁹ Ta Saulo, na naní ta'ani Pablo, n̄i nakuti xí'ín Espiritu ī Ndios. Dá n̄i sa nde'e káxi ná noó ta t̄adi ñoo, ¹⁰ dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¡Taa to'ón, ta kini, de'e ña u'u va kúu yo'ó, ta xiní u'u yo'ó ndidaá kúu ña ndaa! ¿Ndá oon ví d̄ankoo yo'ó ña to'ón chí'ón tein to'on ndaa Ndios? ¹¹ Ta viti kían vei sato'o yo Ndios dándó'o na yo'ó, chí o kátu ka noo, ta o koni ka yo'ó ña toon nd̄indii cháá tiempo —kaá Pablo xí'ín rá.

Ta kúu viti'ón va n̄i nakuiin naá noo rá. Kúu n̄i kukuaa vá rá. Dá n̄i kasá'a rá xionoo ra ndúkú rá ndá yoo katiin ndaa ñaa ko'ón ra.

¹² Ta kúu, tá n̄i xiní taa né'e choon ñoo ña dión n̄i ndo'o ta t̄adi ñoo, kúu n̄i kandísa ra to'on dána'a na, chí n̄i naá iní ra n̄i kee to'on va'a ká'an sa'a sato'o yo Jesús.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a na iin ñoo naní Antioquía, ña nákaa chí kuendá Pisidia

¹³ Dá n̄i kaa Pablo xí'ín taa né'e tá'an xí'ín ná ñoo ini iin barco ñoo Pafos ñoo, dá n̄i ki'in na kua'an na ñoo naní Perge, ña nákaa kuendá Panfilia di'a. Tido tá n̄i saa na ñoo ñoo, dá n̄i d̄ankoo ñaa Juan. Dá n̄i kee ra kua'an nó'ra ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kankuei na Perge ñoo. Dá n̄i ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Antioquía, ña nákaa kuendá Pisidia di'a. Ta mií kuu nani'í ndé'e na Israel n̄i saa na ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i ku'u na, dá n̄i sa ndei na ndéi na.

¹⁵ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'i ra tuti ley xí'ín to'on n̄i taa profeta, dá n̄i tanda'a taa dándáki ve'e ñoo iin taa n̄i sa'an n̄i ka'an di'a xí'ín ná:

—Ñani kuálí, tá ío to'on va'a ka'an ni'ini ndó noo ñayuu ndéi yó'o, ná kuita ndó ta ka'an ndó xí'ín ná viti —kaá ra.

16 Dá nî ndakuîjn ndichi Pablo. Dá nî ndane'e na ndá'a ná, ña kóni kaa ña tádi ná kandeî ñayuu ñoo. Dá nî kaa na:

—Ndo'ó, ra Israel, xí'ín ndidaá ka nî ndo'ó, ta ndáño'o Ndios, kuedó'o va'a ndó ña ko'jn ka'jn xí'ín ndó. 17 Na kúu Ndios noo yóo, na Israel, noón kúu na nî kaxi na sa'ano ve'e yó nî sa ndei sa na'á. Dá nî ndee ñaa ná iin ñoo ka'ano tá tiempo nî sa ndei nda'í na Egipto. Ta ndá'a mií Ndios nî taó ñaa tíxi ndá'a ta Egipto ñoo. 18 Ta tein uu diko kuia nî xí'o ndeé iní Ndios sa'á ña sa kee ñayuu ñoo tá sa xionoo na noño'ó ichi. 19 Dá nî danaá na usa ñoo ná'ano ñó'o noño'ó nani Canaán. Dá nî xí'o na ñó'ó ñoo noo na sa'ano ve'á, dá nî sa kian ña'a mií ná. 20 Ta ndidaá ña yó'o nî ndo'ó na tein komi ciento uu diko uxí kuia. Tá nî ndi'i, dá nî xí'o Ndios juez sa dandáki na ñoo yo nda tiempo nî sa kuu Samuel profeta. 21 Nî ndi'i, dá nî xiká na ñoo yo iin rey dandáki ñaa. Dá nî xí'o Ndios Saúl ña kakuu ra rey noo ná. Ta roón nî sa kuu de'e iin taa nî sa nani Cis. Ta nî kii ra tein na ve'e Benjamín. Ta sa kuu ra rey táto'on uu diko kuia. 22 Tído nî díta Ndios choon noo ndá'a Saúl ñoo, dá nî nachikani na David sa kuu ra rey. Dá nî xí'o Ndios kuendá sa'a rá, ta kaá na di'a: “Náta'an ini yu'u xiní David, de'e ta nani Isaí, chí ko'on xí kee xi ndidaá kúu ña kóni yu'u.”

23 Ta tein na ve'e rey David ñoo nî kii Jesús táto'on kî'o nî xí'o Ndios to'on na. Ta noón kúu na nî tanda'á Ndios nî kii dáka'ki na Israel. 24 Tído tá ko ña'a kasaa Jesús, dá sa daná'a Juan noo ndidaá na Israel ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná kodó ndúta ná. 25 Dá tá kua'an dáxinkoo Juan choon vei na, dá nî kaa na: “¿Ndá yoo kúu yu'u, ká'an ndó? Kó kúu ta'on yu'u na kii dáka'ki ñaa, chí sata yú'u vei iin ka taa ndaya'i cháa ka o duu yu'u, sa'á ñoo ni kó kánian nakuijn ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná”, kaá Juan.

26 Ñani, ndo'ó na kúu na ve'e Abraham, xí'ín ndidaá ka ndo'ó, na ndáño'o Ndios. Ndios kúu na nî tanda'á ndu'u vei ndu dana'a ndu to'on yó'o noo ndo, ña ká'an sa'a ndi koo, dá káki ndó noo kuachi ndo. 27 Chí kó ní nákoní ñayuu ndéi Jerusalén, xí'ín taa né'e choon ña Jesús kúu na nî tanda'á Ndios kii dáka'ki ñaa. Ta kó ní kánda ta'on ini na to'on nî taa profeta, va'ará ká'i naan noo ná iin iin kuu kuu nani'í ndeé yo. Tído nî xinkoo to'on nî ka'an profeta ñoo tá nî kandoo na ñoo yo ña kánian kuu Jesús. 28 Chí va'ará ni iin tó'on kuachi Jesús kó ní ni'í ná, dá kuu na, tído nî xiká ñayuu ñoo noo Pilato ña ná ka'anda ra choon ña kuu na. 29 Dá tá nî ndi'i nî xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios sa'á ña ndo'o na, dá nî danóo ñaa rá ndíka cruz. Dá nî dandúxi ñaa rá. 30 Tído Ndios kúu na nî danátaki ñaa. 31 Ta tein kua'a vá kuu nî na'a noo Jesús noo ñayuu nî kan kuei xí'ín ná nda Galilea, ta nî sa xionoo na xí'ín ná nda nî sa na ñoo Jerusalén. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús noo ñayuu.

32 Ta dión ta'ani ndu'u vei ndu dana'a ndu sa'á to'on va'a yó'o, chí tá'an ña nî ka'an Ndios xí'ín na yatá ve'á, 33 ñoo kían nî kee na xí'ín mií yó, na kúu de'e na sa'ano ñoo, chí nî danátaki na Jesús. Ta kî'o dión nî xinkoo to'on nî kaa Ndios noo salmo kúu uu, chí di'a kaáan: “Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'í ña kúu tatóon.”

34 Ta sa daá vá nî kaa Ndios ña mián ndaa kuiti kían danátaki na Jesús, dá kían o tég'i yikí koño na, ta nî o nátani ta'an vaan. Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Ndidaá kúu ña va'a nî kandoo keeí xí'ín David, ña yó'o kían kee yu'u xí'ín ndó.” 35 Ta di'a ká'an ta'ani David noo iin ka salmo: “O kónó ta'on mií ní ña nataní yikí koño na kéchóon noo ní.”

36 Mián ndaa kuiti nî kéchóon David noo na ñoo yo nî sa ndei tiempo daá táto'on nî chíkaa ini Ndios. Dá tá nî xí'í na, kúu nî nduxi na noo nî nduxi na

ve'e na. Ta kúu ni tei'i va yiki koño na. ³⁷ Tído mií Jesús, na ni danátaki Ndios, ko ní tei'i ta'on yiki koño na.

³⁸ Sa'a ñoó, na ñoo mií, kana'á ndó ña dána'a ndu'u noo ndo ña xí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yo sa'a ña ni kee Jesús. ³⁹ Ch'i ko ní kúu ta'on kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña kée yo choon sa'ándá ley Moisés. Tído, ndidaa na kándéé ini Jesús, noón kúu na kándoo vii noo Ndios. ⁴⁰ Kueíd'o va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, dá ná o ndó'o ndó tá'an ña ni taa profeta, ch'i di'a kaáan:

⁴¹ Kueíd'o ndo'o, na kédiki ndaa to'on ká'in.

Naá ini ndo kandé'é ndó ña kéei, ta ndañó'o kí ndo nooí.

Dá ch'i ko'in kee iin ña ká'ano tein kuu ndéi ndó.

Tído o kándisa ta'on ndóan, va'ará ná koo iin yoo nakani xí'in ndó sa'an.

Dión kaáan —kaá Pablo.

⁴² Dá tá kua'an keta Pablo ve'e Israel ñoo xí'in Bernabé, kúu ni xiká na ko kúu na Israel ña ná kasaa tuku na iin ka kuu nani'i ndée ná, dá ná dána'a tuku na sa'a to'on va'a ñoo noo ná. ⁴³ Tá ni ndi'i ni kankeuei ñayuu ñoo ve'e ñoo, kúu kua'a nda'o na Israel tákuei sata Pablo xí'in Bernabé kua'an na. Ta tákuei ta'ani ñaa kua'a ñayuu kándisa táto'on kándisa na Israel kua'an na. Dá ni kasá'a Pablo xí'in Bernabé ká'an ni'ini na noo ná ña ná kuita toon na xí'in ña man'i ni kee Ndios xí'in na.

⁴⁴ Tá ni kasandaá iin ka kuu nani'i ndée na Israel, dá ni nataka táto'on iin ní ñoo ñoo kueíd'o na to'on Ndios. ⁴⁵ Dá tá ni xini ta Israel ña kua'a nda'o ñayuu ni nataka, kúu ni nakuti rá xí'in ña u'u ini ra. Dá ni kasá'a rá ndéine'e ra Pablo, ta ká'an ndava'a ra xí'in ná. ⁴⁶ Dá ni kasá'a ndúndéé cháa ka Pablo xí'in Bernabé ká'an na xí'in ra Israel ñoo:

—Miían kánian dána'a ndu'u to'on Ndios dinño'o noo ndo'o, ch'i kúu ndó na ñoo Ndios. Tído sa'a ña ni kaño'o ndó to'on dána'a ndu, sa'a ñoo koó ka íchi ndo natiin ndó ña kataki chíchi ndó noo ió Ndios. Sa'a ñoo viti kían ko'on va ndu'u dána'a ndu noo ñayuu ko kúu na Israel. ⁴⁷ Ch'i di'a ni sa'anda sato'o yo Ndios choon noo ndu'u, ta kaá na:

Tanda'a yu'u yo'o ko'on kakuuón ña toon noo ndidaá ñayuu ko kúu na Israel, dá ni'í ñayuu ndéi noo xiká cháa ka ñayuu yo'o ndi kee na káki na noo kuachi na.

⁴⁸ Dá tá ni seido'o na ko kúu na Israel to'on yo'o, kúu ni kadij nda'o ini na. Ta ni keká'ano na sato'o yo Ndios sa'a to'on va'a ña ni seíd'o na. Ta kúu ni kándisa ñaa ndidaá kúu ñayuu, na ni kaxi Ndios ni'í ña kataki chíchi.

⁴⁹ Ta kúu ni naka'ani cháa ka to'on va'a sato'o yo Jesús ndidaá ñoo ño'o ñoo.

⁵⁰ Tído ni ndatón kue'é ta Israel, ta ko ní xiin kándisa ñaa xí'in dao na ña'a ndaya'i, tá'an na ndíta ndaa xí'in ña kándisa na, xí'in dao ta ndaya'i cháa ka ñoo ñoo. Dá ni daká'an kue'é na dao ka ñayuu ña kendava'a na xí'in Pablo xí'in Bernabé. Dión ni kuu, dá ni taxi ñaa ná. ⁵¹ Dá ni kidi ni'ini Pablo xí'in Bernabé ñoyaká in sa'a ná, dá ná kandaá ini ñayuu ñoo ña ko náta'an ini Ndios xini ñaa ná. Dá ni ki'in na íchi kua'an na, dá ni saá na ñoo ká'ano nani Iconio.

⁵² Ta ndidaá na kúu kuendá Jesús ni kadij nda'o ini, ta ni nakuti ná xí'in Espiritu iñ Ndios.

14

Di'a ni kuu tá ni sa ndei na dána'a na iin ñoo nani Iconio

¹ Tá nani ió Pablo xí'in Bernabé ñoo Iconio ñoo, dá ni ku'u ndu'u na ve'e noo nataka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta xí'in to'on ni daná'a na, kúu kua'a nda'o na Israel xí'in na ko kúu na Israel ni kándisa ñaa. ² Tído ta Israel, ra ko xiin kándisa ñaa, roón kúu ra ni daká'an kue'é ra ko kúu ta Israel ndéi ñoo ñoo,

dá n̄i kasá'a xini u'u r̄a Pablo xí'in Bernabé. ³ Tído na'a vá n̄i kand̄o na n̄i sa ndei na ñoo ñoo. Ta sa'a ña kándéé ká'ano ini na sato'o yo Jesús, sa'a ñoó k̄o ní yu'ú ta'on na ña k̄ian ka'an na sa'a to'on Jesús. Ta n̄i xi'o Ndios ña n̄i kandāa ini ñayuu ñoo ña to'on dána'a apóstol ñoo sa'a ña man̄i n̄i kee Ndios k̄ian ña ndaa, ch̄i xí'in ndá'a apóstol ñoo n̄i kee Ndios ña'a ná'ano, xí'in ña'a ndato. ⁴ Kúu n̄i kasá'a tá'anda tá'an ñayuu ndéi ñoo ká'ano ñoo, ch̄i dao na nákūita xoo ta Israel ñoo, ta dao na nákūita xoo na kúu apóstol ñoo.

⁵ Dá n̄i kand̄o ta Israel ñoo xí'in r̄a k̄o kúu ta Israel ndíta xoo r̄a, xí'in ta né'e choon ñoo ñoo ña kendava'a ra xí'in apóstol ñoo, ta ka'áni ñaa rá xí'in yuu. ⁶ Tído tá n̄i kandāa ini na ña dión ndátó'on t̄aa ñoo kee ra xí'in ná, dá n̄i xino na kua'an na ñoo naní Lистра, xí'in ñoo naní Derbe, xí'in ndidaá k̄a ni ñoo ñoo chí kuendá Licaonia di'a. ⁷ Ta ñoo n̄i daná'a na to'on va'a Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ch̄iyúú ná Pablo ñoo Lистра

⁸ Ta ñoo Lистра ñoo ió iin t̄aa k̄o kúu kaka. Ta ió ni'ini ra, ch̄i nda rá n̄i kaki va ra k̄o kúu kaka ra. ⁹ Ta ió r̄a seid'ó ra noo ká'an Pablo. Dá tá n̄i sa nde'e ná noo rá, kúu n̄i kandāa ini na ña kándéé ini r̄a ña kándéé Ndios nduva'a ñaa ná. ¹⁰ Dá n̄i'ndá'o n̄i ka'an na xí'in rá:

—¡Ndakuijn ndichi ndaa!

Ta kúu iin n̄i ndao ra n̄i ndakuijn ndichi r̄a. Ta kúu n̄i kasá'a x̄ika ra xionoo ra.

¹¹ Tá n̄i xini ñayuu ñoo ña ndato n̄i kee Pablo, kúu n̄i kasá'a káyu'ú ná xí'in yu'ú naní licaónica, ta kaá na:

—¡N̄i noo túu ndios n̄i kasáa na, ta ndaa na tát'o'on ndaa t̄aa ñayuu yó'o!

¹² Ta kaá na ña Bernabé kúu ndios naní Júpiter, ta Pablo kúu ndios naní Mercurio, ch̄i Pablo ñoo kúu na ká'an cháa k̄a o duú Bernabé. ¹³ Ta nda yu'ú ñoo ñoo iin iin ve'e ño'o kuendá Júpiter, ta ñoo nákaa iin dut̄i, dá ndáka ra toro, ta né'e ra ita n̄i kasáa r̄a yé'e ñoo ñoo noo nákaa Pablo xí'in Bernabé. Ch̄i kóni t̄a dut̄i ñoo xí'in ñayuu kuá'a ñoo dok̄o ná ña'a noo Pablo xí'in Bernabé, dá kandañ'o'o ñaa ná, ká'an ná.

¹⁴ Tído tá n̄i kandāa ini Bernabé xí'in Pablo ña dión ká'an ñayuu ñoo kee na, kúu n̄i ndatá ná dá'on ná, ch̄i k̄o náta'an ini na ña kée ñayuu ñoo dión. Ta n̄i ku'u na tein ñayuu ñoo, ta káyu'ú ná:

¹⁵ —¿Ndiva'a kée ndó dión? Ch̄i ñayuu xí'in vá ndó kúu ndu'u. Di'a vej̄i ndu'u ña k̄ian kast'o'on ndu xí'in ndo'ó ña miian ndús̄a k̄anian dánkoo ndó ña k̄o chón tei kée ndó yó'o, dá kandañ'o'o ndó na miian ndaa kuiti kúu Ndios tak̄i, na n̄i kava'a induú káa xí'in noñ'ó'o yó'o xí'in taño'o xí'in ndidaá kúu ña'a ió nooán.

¹⁶ Tá sa na'a vá, dá sa sonó Ndios noo ñayuu sa kee na ña kóni mií ná. ¹⁷ Tído k̄o ní sá tuu ta'on na na'a na mií ná ña kúu ná Ndios tein ña va'a kée na, ch̄i dákoon na dāi, dá kana ña'a noo x̄iti yó. Ta xi'o na ña'a sásá'an yó, dá kad̄ij̄i iní'o —kaá na.

¹⁸ Ta va'ará n̄i ka'an na dión, tído u'u nda'o, dá n̄i kandeé ná n̄i ch̄ituu na ñayuu ñoo, dá k̄o ní dok̄o ná ña'a ñoo noo ná kandañ'o'o ñaa ná.

¹⁹ Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kasáa dao ta Israel, tá'an r̄a ndéi ñoo Antioquia xí'in ñoo Iconio. Dá n̄i daká'an kue'é r̄a ñayuu ñoo, dá n̄i ch̄iyúú ná Pablo. Ta ño'o ñaa ná n̄i sa'an na n̄i dakána ñaa ná nda yu'ú ñoo ñoo, ch̄i sa n̄i xi'i va na, n̄i ka'an ná. ²⁰ Kúu n̄i kasáa dao na kúu kuendá Jesús n̄i kaq̄ noo na ndíta na noo kándu'u Pablo. Dá n̄i ndakoo na, dá n̄i ndu'u tuku na ñoo ñoo. Dá tá n̄i tuu noo iin k̄a kuu, dá n̄i kee na kua'an na xí'in Bernabé ñoo naní Derbe.

²¹ Dá n̄i daná'a na to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Derbe ñoo. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu n̄i nduu kuendá Jesús n̄i kee na. Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i

nandíó kuéi tuku na ñoo Lистра xí'ín ñoo Iconio, xí'ín ñoo Antioquía. ²² Ta ñoo ñi xí'o na tãndeé iní noo ndidaá na kúu kuendá Jesús, ta ñi ka'an ni'ini na noo ná ña ná kandita toon na xí'ín ña ndaa kándisa na, ta kaá na xí'ín ná: “Miían kánian ndo'o yó kuá'a nda'o tandó'ó, dá ndu'u yó noo dándáki Ndios”, kaá na. ²³ Ta ñi xí'o na choon noo dao ra sá'ano ndéi iin rá iin ve'e noo náta na kúu kuendá Jesús ña kían kandaka ñaá rá. Dá tá ñi ndí'i ñi sa ne'e ñi ná, ta ñi xika na ña manj noo Ndios sa'á ra sá'ano ñoo, kúu ñi ñaki'o ñaá ná tixi ndá'a sato'o yó Jesús, na kándisa ra.

Dí'a ñi kuu tá ñi nandíó koo Pablo xí'ín Bernabé kua'an nó'o ná ñoo Antioquía

²⁴ Tá ñi ya'a na chí kuendá Pisidia, dá ñi saa ña chí Panfilia di'a. ²⁵ Tá ñi ndí'i ñi ñana'a na to'on va'a Jesús ñoo naní Perge, dá ñi kee na kua'an na, dá ñi xino ña ñoo naní Atalia. ²⁶ Dá ñi kaa na ini iin barco kua'an na ñoo Antioquía noo ñi ñaki'o ñaá na kúu kuendá Jesús noo ndá'a Ndios ña chindeé ñaá ná noo chóon. Ta viti ñi ñandí'i na choon ñi ñi'í ná noo Ndios. ²⁷ Dá tá ñi ndisáa na ñoo ñoo, dá ñi ñadataká ña ndidaá ñayuu kúu kuendá Jesús. Dá ñi kasá'a ná ñaki'o na kuendá sa'a ndidaá ña va'a ñi kee Ndios xí'ín ná noo ñi sa'an na. Ta ñi ñakani ta'ani na ña ñi sonó Ndios ño na koo kúu na Israel, dá ñi kãndeé iní na Jesús. ²⁸ Ta na'á vá ñi sa ndei na ñoo xí'ín na kúu kuendá Jesús.

15

Dí'a ñi kuu tá ñi natãka na ndío choon sa'á na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu ñi kasáa dao ña ñi kii chí kuendá Judea di'a. Dá ñi kasá'a rá dána'a ra noo ña kúu kuendá Jesús ndéi ñoo, ta kaá ra:

—Tá ná o tá'anda ñi ndo tãto'on kí'o sa'ándá ley Moisés choon, dá kían o ñi'í ta'on ndó ña kãki ndó noo kuachi ndo —kaá ra.

² Ta Pablo xí'ín Bernabé kúu na ñi ndakuei, ta ñe'en nda'o ñi kasá'a chidáo tá'an na xí'ín ña ñoo sa'á ña dána'a ra. Sa'á ñoo ñi kãndoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña ko'on Pablo xí'ín Bernabé ñoo Jerusalén xí'ín ña ña kúu kuendá na, dá ná ndató'ón ná sa'á ña yó'o xí'ín na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano ndéi ñoo Jerusalén. ³ Dá ñi chinda'a ñaá na kúu kuendá Jesús ñoo kua'an na. Dá ñi ya'a na kuendá Fenicia xí'ín Samaria. Dá ñi ñakani na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña kua'á nda'o na koo kúu na Israel ñi nduu kuendá Jesús. Sa'á ñoo ñi kadij nda'o ini ñayuu ñoo tá ñi kãnda iní na ña dión ñi kuu.

⁴ Dá tá ñi saa ña ñoo Jerusalén, dá ñi ñatiin va'a ñaá na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano xí'ín ña ña kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ñi kasá'a Pablo xí'ín Bernabé nákani na sa'a ndidaá kúu ña'a ñi kee Ndios xí'ín ná noo ñi sa'an na ñi ñana'a na noo ña koo kúu na Israel. ⁵ Tido dao ta fariseo, tá'an ra kãndisa Jesús, ñi ñakuja ndichí. Dá ñi kaa ra:

—Miían ndúsa kánian ta'anda ñi ndidaá ña koo kúu ta Israel ñi nduu kuendá Jesús, ta kánian ka'anda yoo choon noo rá ña ná kee ra choon sa'ándá ley Moisés —kaá ra.

Dí'a kua'an ña ñi ka'an Pedro ña kãki yó sa'a iin tó'ón ñi ña kãndéé iní yoo Jesús

⁶ Dá ñi natãka na kúu apóstol ñoo xí'ín na sá'ano, dá keyíko ña choon yó'o. ⁷ Ta kúu ñi kukãni vá ndátó'ón tá'an na sa'á ña yó'o. Dá ñi ndakujiin ndichi Pedro, dá ñi kaa na:

—Ñani, sa ná'á vá mií ndó ña sa na'á cháa ka va ñi kãxi Ndios yu'u ña dána'í to'on va'a Jesús noo ña koo kúu na Israel. Ta kúu ñi kãndisa ñaá ná. ⁸ Ta mií

Ndios, na ná'a ndi ndáa níó ndidaá kúú ñayuu, noón kúú na ñi daná'a noo yo ña náta'an ini na xini na ñayuu ko kúú na Israel, chi ñi xi'o na Espiritu iñi ná noó ñayuu ñoo táto'on ñi kee na xí'in mií yó. ⁹ Chi táto'on ñi kee na xí'in yó, kí'o dión ta'ani ñi kee na xí'in ná, chi ñi nduvii na níó ná sa'á ña kándéé ini na Jesús. ¹⁰ Ta viti, ¿ndiva'a ká'án ndó kee yó iin ña'a ko náta'an ini Ndios keeá? ¿Ndiva'a kátoó ndó chinóo ndó choon kuáchi yó'o satá na kúú kuendá Jesús, chi ñi na sa'ano ve'e yó ñi sa ndei sa na'á, ta ni mií yó ko ní kándéé kee choon sa'ándáan? ¹¹ Chi kándisa yó ña ñi káki oon ni na yó noó kuachio sa'á ña maní ñi kee sato'o yo Jesús sa'a yo. Ta dión ta'ani ndó'o na ko kúú na Israel —kaá Pedro.

¹² Ta kúú tádi óon ndéi ñayuu kuá'a ñoo seídó'o na ña nákani Bernabé xí'in ña nákani Pablo sa'á ña'a ná'ano xí'in sa'á ña'a ndato ñi kee Ndios xí'in ná tein ñayuu ko kúú na Israel.

Di'a kua'an ña ñi ka'an Jacobo

¹³ Dá tá ñi ndi'i ñi ka'an na, dá ñi kaa Jacobo:

—Ñani, kueidó'o ndó to'on ko'in ka'in xí'in ndó. ¹⁴ Simón Pedro kúú na ñi nakani táto'on ñi kee Ndios ñi kemáni ná na ko kúú na Israel ta'ándá mií noó. Chi tein mií ná ñi kaxi Ndios dao na, dá kakuu na ñayuu na. ¹⁵ Ta ña yó'o kían náki'in tá'an xí'in ña ñi taa profeta, chi di'a kaáan:

¹⁶ Tá ñi ndi'i, dá nandió koo tuku yu'u kee táto'on ñi sa io tá sa dandáki rey David,

chi sa ñi naá vá noó ñi dandáki na. Tído ko'on tuku yu'u nduva'i noó ñi sa dandáki na, táto'on kée ñayuu nduva'a na iin ve'e ñi koon.

¹⁷ Dión, dá kían kasá'a dao ka ñayuu nandukú ná yu'u, chi na ko kúú na Israel, tá'an na ñi kasandaá ñi seídó'o to'in, noón kúú na kasá'a nandukú yu'u.

¹⁸ Dión ñi kaa sato'o yo Ndios, na ñi xi'o ña kían kana'á yó sa'á ña yó'o ndá rá sa na'á vá.

¹⁹ Dión kaáan. Sa'á ñoo kaá yu'u ña ná dá'a ni chinóo yó iin choon kuáchi satá na ko kúú na Israel, tá'an na ñi nduu kuendá Ndios. ²⁰ Va'a kaan di'a ná taa yóan ka'a xí'in ná ña ná o sa kei ka na koño kiti ñi doko ñayuu noó yoko, ta ná o sa kée ka na kuáchi xí'in na ko kúú ñadi'í na o yíj ná, ta ná o sa kei ka na koño iin kiti ko ní xita ñi, ta ni ñi ri ná o sa kei ka na. ²¹ Chi ndá rá sa na'á vá, ta ndá viti ndéi taa iin rá iin ñoo dána'a rá ley Moisés. Ta ká'i raan ini ve'e noó náta'ka na ñoo miíá iin rá iin kuu kuu náni'i ndéé yo —kaá Jacobo.

Di'a kua'an ña ñi taa na noo iin tuti, ñi tanda'a náan kua'an noo na ko kúú na Israel

²² Dá ñi kandoo na kúú apóstol ñoo xí'in na sa'ano xí'in dao ka na kúú kuendá Jesús ña kaxi na dao taa kuendá mií ná, dá tanda'a ña ná ná ko'on na ñoo Antioquia xí'in Pablo xí'in Bernabé. Dá ñi kaxi na Judas, tá'an na ká'an xí'in ná Barsabás, xí'in iin taa nani Silas, chi ñi nduu taa yó'o kúú na ndíta noó na kúú kuendá Jesús. ²³ Dá ñi xi'o na iin tuti noo ná, tá'an ña ká'an di'a:

“Ndu'u, na kúú apóstol, xí'in na sa'ano, xí'in dao ka na kúú kuendá Jesús, ndu'u kúú na taa tuti yó'o kosaáan noo ndó'o, na kúú kuendá Jesús, ndó'o na ko kúú na Israel ndéi ñoo Antioquia, xí'in ndó'o, na ndéi chí kuendá Siria di'a, xí'in ndó'o, na ndéi Cilicia. Ná kandeí va'a ndó. ²⁴ Ñi ni'i tó'on ndu'u ña tein mií ndú yó'o ñi kana dao taa kosaá noo ndéi ndó, tído ko ta'ón ndu'u kúú ra ñi xi'o choon noo rá. Chi dáta'án ra ndó'o xí'in to'on dána'a ra, ta dánaá ini ra ndó, ta sa'ándá ra choon noo ndó ña ta'andá ñi ndó, ta kéndusa ra xí'in ndó ña

kee ndó ndidaá choon sa'ándá ley Moisés. ²⁵ Sa'á ñóó nì kandoo ndu ña va'a cháá ka ná tanda'á ndú dao ɬaa ndéi tein ndu yó'o kosaá na noo ndéi ndó. Ta saá dáó ná xí'in ñani manì yò Bernabé xí'in Pablo, ²⁶ tá'an na nì ñakì'o míí ña ndo'o naní na sa'a sato'o yò Jesucristo. ²⁷ Sa'á ñóó tánda'á ndú Judas xí'in Silas kosaá na nakani ndi'i na sa'á to'on nì taa ndu noo tuti yó'o xí'in ndó. ²⁸ Chì náta'an ini Espíritu ij Ndios, ta kì'o dión kándaá ini ndu ña kò kánian chinóo ndu choon kuáchi sata ndo. Sava'a ña kánian kee ndó kían kaáan di'a: ²⁹ o sa keí ka ndo koño kirí nì doko ñayuu noó yoko. Ta ni o sa keí ka ndo nij rì, nì koño kirí kò ní xita nij, ta o sa kée ka ndo kuáchi xí'in na kò kúú ñadi'í ndo o yí'í ndo. Tá seídó'o ndó choon yó'o, dá kían va'a kee ndó. Ndios ná koo xí'in ndó.”

Díon ká'an tuti nì taa na ñoo. ³⁰ Dá nì kee ɬaa nì xio choon ñoo kua'an na ñoo Antioquía. Tá nì saá na ñoo, dá nì ndítútí ná ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nì ñakì'o na tuti ñoo noo ná. ³¹ Dá tá nì ndi'í nì ka'i naan, kúú nì kadij nda'o ini na sa'a ndidaá kúú tandeé ini xí'o ña noo ná. ³² Ta Judas xí'in Silas ñoo kúú profeta, sa'á ñoo nì xí'o na tandeé ini noo na kúú kuendá Jesús, ta xí'in kua'á nda'o to'on nì ká'an ni'ini ra noo ná.

³³ Dá tá nì ndi'í nì sa ndei na cháá tiempo ñoo ñoo, dá nì chinda'á ñaa na kúú kuendá Jesús kua'an nó'o ná, ta nì xika na ña manì noo Ndios sa'a ná. Dá nì ñandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén noo ndéi na nì tanda'á ñaa nì sa'an na. ³⁴ Tído nì chikaa ini Silas ña va'a cháá ka ná kandoo na ñoo. ³⁵ Ta nì kandoo ta'ani Pablo xí'in Bernabé nì sa ndei na ñoo Antioquía ñoo, ta nì ñan'á na to'on sato'o yò Jesús. Ta kua'á ka na kúú kuendá Jesús sa chindeé tá'an xí'in ná sa kasto'on na to'on va'a Jesús xí'in ñayuu.

Dì'a nì kuu tá nì ta'anda tá'an Pablo xí'in Bernabé

³⁶ Dá tá nì ya'a cháá kuu, dá nì kaa Pablo xí'in Bernabé:

—Ná ko'on tukuó korni'ini yó na kúú kuendá Jesús ndéi ndidaá ni ñoo noo nì sa'an yò nì ñan'á yò to'on sato'o yò Jesús, dá ná kandaá ini yò ndi ndó'o na —kaa Pablo.

³⁷ Dá nì ka'an Bernabé kandaka na Juan, tá'an ra ká'an xí'in ná Marcos, ko'on ra. ³⁸ Tído kò ní xím ta'on Pablo kandaka na ra ko'on ra, chì nì ñankoo va ñaa rá kuendá Panfilia, ta kò ní xionoo ka ra xí'in ná noo choon Ndios. ³⁹ Ta sa'á ña kò ní náki'in tá'an ta'on to'on noo nì ndat'ón Bernabé xí'in Pablo, sa'á ñoo nì ta'anda tá'an na. Dá nì kee Bernabé ndáka na Marcos kua'an na. Dá nì kaa na ini barco kua'an na Chipre.

⁴⁰ Dá nì náta'an ini Pablo ña ko'on na xí'in Silas. Dá nì ñakì'o ñaa na kúú kuendá Jesús noo nda'a sato'o yò Ndios ña ná chindeé ñaa ná noo ko'on na.

⁴¹ Dá nì kee na kua'an na. Ta nì ya'a na chí kuendá Siria xí'in Cilicia, ta sa ká'an ni'ini na noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo kua'an na.

16

Dì'a nì kuu tá nì kasá'a Timoteo xionoo xi xí'in Pablo xí'in Silas

¹ Dá nì ya'a Pablo xí'in Silas ñoo naní Derbe, dá nì saá na ñoo Listra. Ta ñoo nì ñakì'in tá'an na xí'in iin ɬaa kúú kuendá Jesús naní Timoteo. Ta kúú xí' de'e iin ña'á Israel kándisa Jesús. Ta tatá xì kúú ɬaa griego. ² Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Listra xí'in ñoo Iconio ká'an va'a sa'a xí. ³ Dá nì náta'an ini Pablo ña kían ko'on xì xí'in ná. Sa'á ñoo ndani nì sa'anda na ñí xí tató'on sa'ándá ley choon, dá kían ná o nákani kuáchi ini na Israel, tá'an na ndéi ñoo ñoo, koni na xí. Chì sa ndidaá vá ná ná'á ña tatá Timoteo kúú iin ta griego.

⁴ Ta kúú ndidaá ñoo noo yá'a na kua'an na, ñoo ni kast'on na xí'in na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo sa'a choon ni sa'anda na kúú apóstol xí'in na sá'ano ndéi Jerusalén, dá ná kueídó'o naan. ⁵ Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ni nakujita ndaa cháá ka na xí'in ña kándéé iní na Jesús tá ni seidó'o na to'on yó'o. Ta kuu rá kuu ndúku'a cháá ka ñayuu kúú kuendá Jesús kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo

⁶ Kúú ni chika'anda na kuendá Frigia xí'in Galacia, chi ko ní sóno ta'on Espiritu i Ndios ña dána'a na to'on va'a sa'a Jesús chí kuendá Asia di'a. ⁷ Tá ni saa na kuendá Misia, dá ni ka'an ná ko'on na chí kuendá Bitinia di'a, tído ko ní sóno ta'on Espiritu Jesús ña ko'on na ñoo. ⁸ Sa'a ñoo ni ya'a na kuendá Misia kua'an na, dá ni xino na ñoo Troas noo kúú yu'ú taño'o.

⁹ Dá tá ni kuaá, dá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo, chi ni xini na iin taa ió chí kuendá Macedonia di'a. Ta iin ndichi ra sei nda'i ra noo Pablo, ta kaá ra: "Kee ní ña maní kii ní Macedonia yó'o, ta chindeé ní ndu'u", kaá ra.

¹⁰ Dá tá ni ndi'i ni xini na ña'a ndato yó'o, ta kúú mií hora daá ni kenduu ndu ko'on ndu chí kuendá Macedonia, chi ni kandaá ta'i ini ndu ña mií Ndios kúú na kana ñaa ña kían ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo.

Di'a ni kuu tá ni kandisa iin ña'a naní Lidia

¹¹ Dá ni tiin ndu iin barco ñoo Troas. Dá ni chindaá ndu kua'an ndu ni'i ndú iin yuku iní ini taño'o naní Samotracia. Dá tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni kaa tuku ndu ini barco ñoo kua'an ndu ñoo naní Neápolis. ¹² Tá ni saa ndu ñoo, dá ni kee ndu xika sá'a ndú kua'an ndu iin ñoo naní Filipos, ta kían ñoo ndáya'i cháá ka nákaa kuendá Macedonia di'a, ta kían iin ñoo kuendá ta romano. Ta ñoo ni sa ndei ndu cháá kuu.

¹³ Ta tein iin kuu nani'i ndée na Israel, dá ni kankuei ndu kua'an ndu yu'ú ñoo ñoo, chi ñoo nákaa iin yuta noo sá'an na Israel ndéi ñoo ñoo ká'an na xí'in Ndios. Dá tá ni saa ndu ñoo, dá ni sa ndei ndu. Dá ni kasá'a ndú ká'an ndu xí'in na ña'a ni nataka ndéi ñoo sa'a Jesús. ¹⁴ Ta ñoo nákaa iin ña'a naní Lidia. Ta kían ña ñoo ká'ano naní Tiatira, ta díkóan dá'on díon kua'a toón, ta ndaño'an Ndios takí. Ta kúú seidó'o va'an to'on ká'an Pablo. Ta kúú ni nakhono sato'o yo Jesús niman, ta kúú ni kandisáan to'on ni ká'an na. ¹⁵ Ta kúú ni sodo ndutaan xí'in ndidaá na ve'an. Dá ni sei nda'ávián noo ndú, ta kaáan:

—Tá kandaá ini ndo ña kúú iin ña'a kándéé ndisa iní sato'o yo Jesús, dá kían náki ndo ná ko' ve'i kandeí ndó —kaáan.

Dá ni kandeéan ni xino ini ndu ña ko'on ndu kandeí ndu ve'an dao kuu.

Di'a ni kuu tá ni chikáa ta ne'e choon Pablo xí'in Silas ve'e kaa

¹⁶ Ta di'a ni ndo'o ndu iin ka kuu tá kua'an ndu ká'an ndu xí'in Ndios. Noo kua'an ndu ñoo ni naki'in tá'an ndu xí'in iin tadi'i. Ta nákaa iin espíritu kini ña nákoní iní ini xi. Ta kúú kuá'a nda'o dí'on ní'i sato'o xi sa'a ña nákoní iní ini xi. ¹⁷ Ta kúú ni kasá'a tadi'i yó'o tákaa xi Pablo xí'in ndu'u vei xi, ta káyu'u xi:

—iTaa yó'o kúú ra kéchóon noo Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon! Ta dána'a ra noo ñayuu ndi kee na káki na noo kuachi na —kaá xi.

¹⁸ Ta kúú kua'a vá kuu ni sa kee xi díon. Sa'a ñoo ko ní xi'o ndéé ka ini Pablo sa'a xi. Dá ni nandió ko na, dá ni kaa na xí'in espíritu kini nákaa ini xi:

—Xí'in kuu Jesucristo, na xí'o choon noo, sa'ándá choon noon. Kua'an keta kíj ini tadi'i xaan.

Ta kúu viti'ón vá nì keta espíritu kini ñoo kua'an. ¹⁹ Tá nì kandaá ini sato'o xì ña koó ka dij'ón nì'í rá xí'ín xí, dá nì tiin ra Pablo xí'ín Silas. Dá nì kee ra ñó'o ñáá rá kua'an ra noo yá'i noo ndéi tá né'e choon. ²⁰ Dá nì saa ra nì chikata ñáá rá noó tá né'e choon ñoo. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Taa yó'o kúu tá Israel. Ta xíonoo ra dánaá tá'an ra ñayuu ndéi ñoo yo.

²¹ Ta xíonoo ra dána'a ra ña kánian kee yó tátò'on kì'o kée mií rá, ta kò káni ta'an vaan natiin yóan, ta kee yóan, chì kúu yó tá romano —kaá ra.

²² Dá nì ndakuei ñayuu nì kasá'a ná kéndava'a na xí'ín Pablo, xí'ín Silas. Dá nì ndatá tá né'e choon ñoo dá'on ná. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kani ñáá rá xí'ín vara. ²³ Tá nì ndi'i nì kani kini ñáá rá, dá nì taán ñáá rá ve'e kaa. Dá nì sa'anda ra choon noó rá ndaa yé'é kaa ña ná kandaá va'a ñáá rá. ²⁴ Tá nì ndi'i nì ta'anda choon yó'o noo rá, dá nì taán ñáá rá ve'e kaa naá ñó'o nda maá ini ve'e kaa ñoo. Dá nì taán rá sa'a ná yáí yító naní cepo kándu'u ini ve'e kaa ñoo, dá nì kató toon ra yító ñoo.

Dì'a nì kuu tá nì kandisa taa ndaa yé'é kaa ñoo Jesús

²⁵ Tá nì kuu ñoo tádi, ká'an ijí vá Pablo xí'ín Silas xí'ín Ndios ñó'o na, ta xíta na yaa noo ná. Ta seidó'o va'a ñáá dao ka taa ñó'o ve'e kaa ñoo ndéi ra. ²⁶ Ta kúu iin kuitió nì kasá'a nì'í nda'o táan. Ta kúu nda sa'a vé'e kaa ñoo nì kidi nì'ini. Ta kúu nì nono vá ndidaá kúu yé'é kaa ñoo. Ta kúu nì ndaxí vá cadena ndíko sa'a ndidaá kúu taa ñó'o ve'e kaa ñoo.

²⁷ Dá nì ndoto tá ndaa yé'é kaa ñoo, kúu nì xini ra ña ndidaá yé'é kaa nì nono. Ta kúu nì taó rá espada ra kua'an ra ka'ání rá mií rá, chì nì ka'an rá ña nì xino ndidaá kúu vá ra ñó'o ve'e kaa ñoo kua'an ra. ²⁸ Kúu nì kayu'ú Pablo, dá nì kaa na xí'ín rá:

—O sa kéndava'a ní xí'ín mií ní, chì yó'o va ñó'o ndidaá kúu ndu'u —kaá na.

²⁹ Dá nì sa'anda tá ndaa yé'é kaa ñoo choon ña ná natoon ñó'o, dá ná katoon. Kúu nì kankono ra kua'an ra noo nákaa Pablo xí'ín Silas. Ta ndéi ñino oon ra nì sa ku'ín xití rá noo sá'a ná. ³⁰ Dá nì taó ñáá rá, dá nì ndatò'ón ñáá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿ndí kían kánian keei, dá nì'í ña kaxii noó kuachijí?

³¹ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kandéé ini ní sato'o yo Jesucristo, dá nì'í ní ña kaxi ní xí'ín ndidaá na ve'e ní.

³² Dá nì kasá'a dána'a Pablo to'on va'a sato'o yo Jesús noo mií rá, xí'ín noo na ve'e ra. ³³ Ta mií hora daá ñoo nì taó ñáá rá, ta nì nakata ra noo nì tarkue'e ñijí ná. Tá nì ndi'i, dá nì sodo nduta mií rá xí'ín ndidaá kúu na ve'e ra. ³⁴ Tá nì ndi'i ñoo, dá ndaka ñáá rá nì no'o ra ve'e ra. Dá nì xí'o ra ña'a nì sasá'an na. Ta kúu kadii nda'o ini mií rá xí'ín ra ve'e ra, chì ndidaá ná nì kandisa Ndios.

³⁵ Dá tá nì tuu noo kuu daá ñoo, dá nì tanda'a taa né'e choon tátò rá kua'an ra. Tá nì saa ra, dá nì kaa ra dí'a xí'ín tá ndaa yé'é kaa ñoo:

—Dáyaá ní taa kaa ná ko'on ra.

³⁶ Dá nì kaa tá ndaa yé'é kaa ñoo xí'ín Pablo:

—Sa nì ta'anda choon noo ña tavéi ndo'ó ve'e kaa yó'o. Ta viti kían kankuei va'a ndó ko'on ndo —kaá ra.

³⁷ Dá nì kaa Pablo:

—Nì kani ra ndu'u noo kua'a ñayuu, ta kò ñá'a ka'an ra xí'ín ndu'u ndí kían kúu kuachí ndu, va'ará tá romano kúu ndú. Ta nì taán rá ndu'u ve'e kaa. Ta viti, ¿á ká'an rá dáyaá de'é ra ndú? Tído o koo oon ta'on dión sa'a ndú. Va'a kaaan mií tá né'e choon ná kii taó ndu'u —kaá na.

³⁸ Dá nì sa'an tátò ñoo nì nakani ra xí'ín tá né'e choon to'on nì ka'an Pablo. Tá kúu nì yu'ú nda'o ra tá nì kandaá ini ra ña kúu ná tá romano. ³⁹ Dá nì sa'an

ra ni ndaka ra na manj noo na. Da vi ni taó ñaa rá. Da ni sei nda'i ra noo na ña ná kankuei na ñoo ñoo ko'on na. ⁴⁰ Da tá ni kankuei na ve'e kaa ñoo, da ni kee na kua'an nó'o ná ve'e ñá'a naní Lidia ñoo. Ta ñoo ni xini na dao ka na kúu kuendá Jesús. Da ni xi'o na tandeé ini noo noón. Da ni kankuei na ñoo ñoo kua'an na.

17

Di'a ni kuu tá ni nakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Tesalónica

¹ Da ni ya'a Pablo xi'in Silas ñoo naní Anfipolis xi'in iin ka ñoo naní Apolonia. Da ni saa na ñoo ká'ano naní Tesalónica. Ta ñoo íin iin ve'e noo náta ka na Israel. ² Ta ni sa'an na ve'e ñoo táto'on ki'o kée ná ndidaa ñoo noo sá'an na. Ta tein ndin onj kuu náni'i ndée na Israel ni ndat'ón ná xi'in ñayuu ñoo, ³ ta ni nakani na táto'on ki'o ká'an rá ío tuti ij Ndios. Chi xi'in mián ni xi'o na ña ni kandaá ini ñayuu ñoo ña mián ndusa kánian ndo'o naní nóo Cristo, na dáka'ki ñaa, da kuu na, da nataki na tein na kúu ndii. Da ni kaa ta'ani na:

—Jesús, na ká'an yu'u sa'a xi'in ndo'ó, noón kúu Cristo —kaá na.

⁴ Ta kúu ni kandisa va dao na Israel ñoo to'on yó'o. Da ni naki'in tá'an na xi'in Pablo xi'in Silas. Ta ni kandisa ta'ani kua'a nda'o na griego, na ndáño'o Ndios, xi'in kua'a na ñá'a ndáya'i.

⁵ Kúu ni kasá'a kú'u'u ini ta Israel ko xín kandisa. Sa'a ñoo ni dataka ra dao ta kini xionoo kei ñoo. Ta roón kúu ra ni dáka'an kue'e kua'a nda'o ñayuu ndéi ñoo ñoo. Da ni kasá'a nákuina vaq na. Da ni saa tondó na ve'e iin ta naní Jasón, da taó ná Pablo xi'in Silas, da ná naki'o ñaa ná noo ndá'a ta né'e choon, ká'an ná. ⁶ Tído ko ní náni'i ta'on ñaa ná. Da ni tiin na mií Jasón ñoo xi'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo, da ni kee na ño'o ñaa ná kua'an na. Tá ni saa na no'o tá né'e choon, da ni kayu'u ta Israel ñoo:

—Tá'an ta xionoo náda'ka ñaxintóni ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu, roón ta'ani kúu ra ni kasá'a ñoo yo viti. ⁷ Ta kúu ni natiiin va'a ñaa Jasón yó'o ve'e ra. Ta ndidaa ta ñoo kúu ra ko xín kueíd'o choon sa'ándá ta né'e choon ká'ano cháa ka, ra kúu César, chi kaá ra ña ío iin ka rey ndáya'i cháa ka naní Jesús —kaá ra.

⁸ Ta kúu ni nakuina vaq cháa ka ñayuu ñoo xi'in ta né'e choon tá ni seíd'o na ña ni kaa ra dión. ⁹ Tído tá ni ndi'i ni chiya'i Jasón ñoo xi'in dao ka na no'o ta né'e choon, da ni dayáa ñaa rá.

Di'a ni kuu tá ni daná'a na iin ñoo naní Berea

¹⁰ Ta mií sakuua dáá ñoo ni tanda'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Pablo xi'in Silas ña kían ko'on na ñoo naní Berea. Tá ni saa na ñoo ñoo, da ni ku'u na ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo. ¹¹ Tído ñayuu va'a cháa ka ini kúu na ndéi ñoo Berea o duú na ndéi ñoo Tesalónica, chi ndino'o ini na ni seido'o na to'on va'a Jesús. Ta ndidaa kuu ni daku'a na noo ká'an tuti ij Ndios, da ná kande'a á ña ndaa kían ká'an Pablo o koó. ¹² Dióñ ni kee na, da kua'a nda'o na Israel ndéi ñoo ñoo ni kandisa na to'on dána'a na. Ta kua'a na ñá'a griego ndáya'i xi'in kua'a nda'o ta griego ni kandisa ta'ani ñaa.

¹³ Tído tá ni kandaá ini ta Israel ndéi ñoo Tesalónica ña nákaa Pablo dána'a na to'on Ndios ñoo Berea, da ni kee ra kua'an ra ñoo. Da tá ni saa ra, da ni kasá'a nákuina vaq ñayuu ñoo ni kee ra. ¹⁴ Ta kúu viti'ón di'a ni tanda'a na kúu kuendá Jesús Pablo kua'an na yu'u taño'o. Tído ni kandpo va Silas xi'in Timoteo ni sa ndei na ñoo Berea ñoo. ¹⁵ Da ni kee na ndáka na Pablo kua'an na nda ñoo ká'ano naní Atenas. Tá ni saa na ñoo xi'in ná, da ni sa'anda Pablo

choon noo ná ña ná kasto'on na xí'ín Silas xí'ín Timoteo ña ná kii kí' ná noo ío na, kaá na. Dá nì nandíó kuéi na nì sa'an nì ndaka na ñoo kua'an nó'o ná.

Dì'a nì kuu tá nì sa káa Pablo iin ñoo naní Atenas

¹⁶ Ta nani ndáti Pablo kasaa Silas xí'ín Timoteo, kúu nì kixian nì kunda'í nda'o ini na, chí nì xini na ña iin ní kúu ñoo ñoo kándodó yoko ndañ'o na.

¹⁷ Sa'á ñoo nì sa'an na ve'e noo nátaaka na Israel ndéi ñoo ñoo, ta nì ndat'ón ná xí'ín na Israel, xí'ín dao ka ñayuu ndañ'o'o Ndios takí. Ta ndidaá kuu nì ka'an na xí'ín ñayuu xionoo noo yá'í ñoo sa'a Jesús. ¹⁸ Dá nì dandíchi tá'an na xí'ín dao ka ña dáku'a'a ña dána'a ña kúu kuendá epicúreo, xí'ín dao ka ña dáku'a'a ña dána'a ña kúu kuendá estoico. Dá nì kaa r'oon:

—¿Ndi kóni kaa to'on ka'an ña káni téi ka'an yó'o?

Dá nì kaa dao ka ra:

—Kándaá ini ndu'u ña xionoo ra ka'an ra sa'a dao ka ndios.

Di'ón nì kaa ra chí xionoo Pablo ka'an na sa'á to'on va'a Jesús, ta ka'an na ña nataki na nì xí'í. ¹⁹ Dá ndáka ra Pablo nì sa'a ra iin xían noo naní Areópago, noo nátaaka ña ndát'ón rá. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Á kee ní ña maní kasto'on ní xí'ín ndu'u sa'á to'on sa'a dána'a ní? ²⁰ Chí ko'ón ta'on kueid'o'o ndu'an. Sa'á ñoo káto'o ndu'u kandaá ini ndu' ndi kua'an sa'an.

²¹ Di'ón nì kaa ra, chí káto'o nda'o ndidaá ña ndéi ñoo Atenas xí'ín ña tukú ndéi ñoo kueid'o'o ra, ta ka'an ra sa'á ña sa'a.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Pablo noo ña ñoo

²² Dá nì ñakui'n ndichi Pablo me'í ndidaá ña nì ñataka ndéi noo naní Areópago. Dá nì kaa na:

—Ndo'ó, na ndéi ñoo Atenas yó'o, kándaá ini yu'u ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó. ²³ Chí tá nì xionoo nì sa nde'í noo náa ndañ'o'o ndó, dá nì xini'í iin tánda'a to'on noo'án kaá di'a: “Ña yó'o kúu noo náa iin ndios ko ná'á ndú”, kaáan. Ta mií Ndios ndañ'o'o ndó, na kaá ndo ña ko ná'á ndó, noón kúu na ko'ín kasto'in xí'ín ndó sa'a.

²⁴ Ta mií Ndios, na nì kava'a iin ní kúu ñayuu yó'o, xí'ín ndidaá kúu ña'a ío noo'án, noón kúu na dándáki induú xí'ín no'ón'o yó'o. Sa'á ñoo ko ío ta'on na ini ni iin ve'e ño'o, tá'an ña nì kava'a ndá'a ña. ²⁵ Ta ni iin t'ón ña'a ío noo yo ko xín'ón'ó ná, chí ni iin t'ón ña'a ko kómani noo ná. Mií di'a na xí'o ña takí yo ndéi yo ñayuu yó'o, ta xí'o na tachí ña náki'in yó, ta xí'o ta'ani na ndidaá kúu ña'a ío noo yo.

²⁶ Ta xí'ín iin t'ón vá ña nì ñata'í ndidaá ñayuu nì kee Ndios, dá ná nakuita noo na kande'i na iin ní kúu ñayuu yó'o. Chí sa nì chiná'a vá Ndios noo kúu sa'á ña kataki yo, ta nì chiná'a ta'ani na noo ndí'a, ta nì chiná'a ta'ani na noo kande'i iin rá iin yó. ²⁷ Di'ón nì kee Ndios, dá ná nandukú yó na, dá ná ndundéé yó nda ná kandeé yó nani'í yo ná. Chí mi'án ndaa kíán ña ko xiká ta'on ío Ndios noo iin rá iin yo. ²⁸ Chí mií ná kédaa xí'ín yo, dá takí yo, ta kanda yo, ta ndéi yo. Ta kíán táto'on nì taa dao ña kuendá mií ndó, tá'an ra tí'a taa to'on luu kua'an, chí nì taa ra ña kúu yó de'e Ndios. ²⁹ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoo ko níyiká yó ka'an yó ña kúu ná iin na'áná nì kava'a ndá'a ña xí'ín oro o plata o xí'ín yuu, chí sava'a ña nì ñakani ini ñaxintóni ña tí'a kava'a ña kíán.

³⁰ Tído ko ní ta'ó kuendá ta'on Ndios sa'á ña sa kee ñayuu tá sata, chí ko ní sa na'á ná mií Ndios. Tído viti sa'ándá na choon noo iin rá iin ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu ña ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na. ³¹ Chí nì chíkaa ini Ndios ña kasandaá iin kuu, dá keyiko ndaa na sa'a ndidaá kúu ñayuu ndéi iin ní

kúu ñayúu yó'o xí'ín ndá'a iin taa n̄i ch̄ikani mií ná. Ta n̄i x̄i'o na ña n̄i kandāa ini yō ndá yoo kúu taa ñoo, ch̄i n̄i ñan̄at̄aki ñaa ná tein n̄a kúu nd̄ji —kaá n̄a.

³² Tá n̄i seido'o ra ña n̄i ka'añ Pablo sa'á ña nataki n̄a n̄i x̄i'i, ta kúu n̄i kasá'á dao ra k̄ed̄iki ñaa rá. Tído dao ka r̄a n̄i kaa x̄i'ín ná:

—Kón̄i ndu'u kueidó'o ndu cháá ka sa'á ña yó'o.

³³ Dá n̄i keta na kua'añ n̄a. ³⁴ Tído n̄i kand̄isa dao ñayuu ñoo to'on n̄i ñan̄a'á Pablo, ta n̄i ñaki'ín tá'an na x̄i'ín ná. Ta tein n̄a n̄i kand̄isa ñoo nákāa iin taa naní Dionisio, ta kúu rá iin taa né'e choon noo naní Areópago ñoo. Ta nákāa ta'ani iin ñá'a naní Dámaris, ta n̄i kand̄isa ta'ani dao ka ñayuu.

18

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'io Pablo ñoo naní Corinto

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i keta Pablo ñoo Atenas. Dá n̄i ki'ín na kua'añ n̄a ñoo ká'ano naní Corinto. ² Tá ñoo n̄i ñaki'ín tá'an na x̄i'ín iin t̄a Israel naní Aquila, r̄a n̄i kaki kuendá Ponto. Ta duú n̄i kasá'a va ra n̄i kii ra kuendá Italia x̄i'ín ñadi'í r̄a, ña naní Priscila, ch̄i taa né'e choon ká'ano naní Claudio kúu r̄a n̄i sa'anda choon ña ná kankuei ndidaá kúu n̄a Israel ñoo Roma ko'on n̄a kande'i na dao ka xián. Dá n̄i kee Pablo kua'añ n̄a ve'e noo ndéi na ñoo. ³ Ta iin nóo choon k̄ee Pablo x̄i'ín ná, ch̄i t̄i'a na kava'a na ve'e x̄i'ín ñi'i. Sa'á ñoo n̄i kandoo Pablo ió n̄a ve'e na, ta n̄i k̄ech̄oon nduu n̄a x̄i'ín ná. ⁴ Ta n̄i ñand̄ich̄i tá'an Pablo x̄i'ín ñayuu ini ve'e noo náta n̄a Israel ndéi ñoo iin iin kuú kuú n̄ani'í ndé'e ná, dá ná x̄ino ini n̄a Israel x̄i'ín n̄a k̄o kúu n̄a Israel kand̄isa na to'on dána'a n̄a.

⁵ Dá n̄i kasá'a Silas x̄i'ín Timoteo n̄i ndee na kuendá Macedonia di'a. Sa'á ñoo n̄i ñan̄koo Pablo dao ka choon sa'á kee na, ta sava'a ña k̄ee na k̄ian dána'a n̄a to'on va'a sa'a Jesús, ch̄i kásto'on na x̄i'ín n̄a Israel ña Jesús kúu Cristo, n̄a dáka'ki ñaa. ⁶ Tído n̄i ndakuei na n̄i kasá'á naá n̄a x̄i'ín Pablo, ta ká'añ ndava'a na x̄i'ín ná. Sa'á ñoo n̄i kidi ni'ini Pablo dá'on ná, dá n̄i kaa n̄a:

—Kuachi mií ndó k̄ián, dá k̄ián kakomí īi vá ndó kuachi noo Ndios. K̄o ndío kuachi ka yu'u sa'a ndo. Ta viti chí noo ko'in dána'i noo n̄a k̄o kúu n̄a Israel —kaá n̄a.

⁷ Dá n̄i keta na ve'e noo náta n̄a Israel ñoo. Dá n̄i kee na kua'añ n̄a ve'e iin taa naní Justo, ta yu'ú ni'ini taa yó'o Ndios. Ta ió r̄a ñin ve'e noo náta n̄a Israel ndéi ñoo. ⁸ Ta Crispo naní iin taa ndáya'i ini ve'e noo náta n̄a Israel, kúu n̄i kand̄isa ra sato'o yō Jesús x̄i'ín ndidaá n̄a ve'e ra. Ta kúu kuá'á ñayuu ndéi ñoo Corinto ñoo n̄i seidó'o to'on va'a sa'a Jesús, ta n̄i kand̄isa ñaa ná, ta n̄i sod̄o ndúta n̄a.

⁹ Iin s̄akuaá, dá n̄i xini Pablo iin ña'a ndato n̄i kee sato'o yō Jesús, dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín ná:

—O sa yu'óon. Ta o sa k̄atuúon ña ka'on sa'í. ¹⁰ Ch̄i ió va yu'u x̄i'ón, ta ni iin to'ón ta'on ñayuu o kónói kendava'a x̄i'ón. Ch̄i kuá'á nda'o ñayuu yu'u ndéi ñoo ká'ano yó'o —kaá n̄a.

¹¹ Dá n̄i kand̄oo Pablo n̄i sa'io n̄a iin kuiā dao ñoo Corinto ñoo. Ta n̄i ñan̄a'á n̄a noo ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

¹² Ta nani nákāa taa naní Galión né'e ra choon kuendá Acaya yó'o, kúu iin nóo n̄i ndat̄o'ón taa Israel kendava'a ra x̄i'ín Pablo. Dá n̄i sa'añ r̄a n̄i tiin ñaa rá ndáka ra kua'añ r̄a noo tá né'e choon. ¹³ Dá n̄i kaa ra x̄i'ín Galión ñoo:

—Taa yó'o kúu r̄a x̄ionoo dáka'añ kue'í ñayuu, dá ná dá'a ni kandaño'o na Ndios táto'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon —kaá r̄a.

¹⁴ Tá kua'añ Pablo ka'añ n̄a, ta kúu n̄i kasá'á ká'añ Galión x̄i'ín taa Israel ñoo:

—Tá n̄i kee ra iin ñ̄a kini o iin kuachi ká'ano, dá kían naki'oi mií kueidó'i ñ̄a ká'an ndo'ó, ta Israel xaan. ¹⁵ Tído tá kían sa'á to'on, o sa'á kuu Ndios ndo o sa'á ley mií ndo'ó, dá kían kuu keyíko mií ndoan, chí yu'u kúu ra o chínee ta'oin mií keyíko sa'á ñ̄a yó'o —kaá ra.

¹⁶ Dá n̄i taó ñ̄aá rá sata yé'e. ¹⁷ Dá n̄i tiin dao ta' griego iin taa naní Sóstenes, tá'an ra dándaki ve'e noo náta na Israel. Ta kúu mií yé'é chóon ñoó n̄i kani ñ̄aá rá. Tído ko ní kékuendá ta'on Galión sa'á ñ̄a n̄i kee ra.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i nandíó koo Pablo ñoo Antioquía

¹⁸ Ta kúu kua'a ij vá kuu n̄i kandoo Pablo n̄i sa io na ñoo Corinto ñoo. N̄i ndi'i, dá n̄i ka'an na ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá n̄i tiin na iin barco. Dá n̄i kee na kua'an na chí kuendá Siria di'a. Ta kua'an ta'ani Priscila xí'in Aquila xí'in ná. Tído tá ko ñ̄a'a kee na ko'on na, dá n̄i datá tálí Pablo diní ná noo naní Cencrea, dá xinkoo to'on n̄i kandoo na xí'in Ndios.

¹⁹ Dá tá n̄i saa na ñoo ká'ano naní Éfeso, ta kúu ñoo n̄i ta'anda tá'an Pablo xí'in Priscila xí'in Aquila. Dá n̄i kee Pablo kua'an na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta ñoo n̄i ndató'ón ná xí'in ra Israel. ²⁰ Dá n̄i seí nda'í ra noo Pablo ñ̄a ná koo na cháá ka kuu xí'in rá, tído ko ní xín ta'on na. ²¹ Dá n̄i ka'an na ndisá'an xí'in rá, dá n̄i kaa na:

—Mi'an ndúsá kakaaj víko ñ̄a sa veí koo ñoo Jerusalén, tído nandíó koo tukui kooi xí'in ndó tá dión kóni Ndios —kaá na.

Dá n̄i keta na ñoo Éfeso ñoo, dá n̄i tiin na iin barco kua'an na. ²² Dá tá n̄i saa na ñoo Cesarea, dá n̄i kee na kókaa na kua'an na ñoo Jerusalén ka'an na ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kee na kua'an na, dá n̄i xino na ñoo Antioquía.

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i sa io na ñoo Antioquía cháá tiempo, dá n̄i kee tuku na kua'an na, ta n̄i xionoo na chí kuendá Galacia di'a, xí'in Frigia, ta n̄i xí'o na tandé iní noo ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i daná'a iin taa naní Apolos

²⁴ Iin kuu n̄i kasáa iin ta Israel naní Apolos ñoo Éfeso. Ta kúu rá iin taa n̄i kaki ñoo ká'ano naní Alejandría. Ta tí'a va'a ra ka'an ra, ta ndichí nda'o ra xí'in to'on ká'an tuti ij Ndios. ²⁵ Ta sa n̄i dakuá'a va'a ra sa'á íchi ndaa sato'o yo Jesús. Ta ndino'o ini ra xionoo ra kásto'on ra xí'in ñayuu, ta dána'a ndaa ra sa'á ñ̄a ná'a rá sa'á Jesús. Tído ná'a rá sava'a sa'á ñ̄a n̄i daná'a Juan tá sa dakódo ndútá ná ñayuu. ²⁶ Dá n̄i kasá'a rá dána'a ra ini ve'e noo náta na Israel, ta ko yu'u ta'on ra. Tído tá n̄i seido'o Priscila xí'in Aquila ñ̄a n̄i daná'a ra, dá n̄i taó xóo ñ̄aá ná. Dá n̄i kasto'on va'a cháá ka na xí'in rá sa'á íchi ndaa Ndios.

²⁷ Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i ka'an Apolos ko'on ra kuendá Acaya. Dá n̄i xí'o na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso ñoo tandé iní noo rá. Ta n̄i taa na iin tuti kua'an noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí Acaya ñoo, dá ná natiin va'a na Apolos. Dá tá n̄i saa ra Acaya, kúu n̄i chindee nda'o ra ndidaá na kúu kuendá Jesús, tá'an na n̄i kandísa sa'á ñ̄a maní n̄i kee Ndios xí'in ná. ²⁸ Ta kúu n̄i ndundéé rá n̄i datúú rá noo ká'an ta Israel noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, chí n̄i xí'o ra ñ̄a n̄i kandaa ini na ñ̄a ká'an tuti ij Ndios, ñ̄a Jesús kúu Cristo, na dákaiki ñ̄aá.

¹ Ta xían nani nákaa ij Apolos ñoo Corinto, kúu ni ya'a Pablo iin xían noo ndíta yukú ñó'ó kua'an na. Dá ni saꝓ na ñoo Éfeso. Ta kúu ñoo ni naꝓi'in tá'an na xí'in dao ɬaa kúu kuendá Jesús. ² Dá ni ndaɬo'ón ñaa Pablo:

—¿Á ni naɬiin ndo'ó Espíritu ij Ndios tá ni kandaísa ndó?

Dá ni kaa roón:

—Kó óon ta'on kueídó'o ndu ña ka'an na ña ió Espíritu ij Ndios.

³ Dá ni ndaɬo'ón tuku ñaa Pablo:

—¿Ndi kíán ni kandaísa ndó tá ni sodó ndúta ndo, tá dáá?

Dá ni kaa ra:

—Ni kandaísa ndu'u ña ni daná'a Juan tá sa dakódo ndúta ná ñayuu.

⁴ Dá ni kaa Pablo:

—Ni sa dakódo ndúta Juan ñayuu, tá'an na ni nandikó ini sa'a kuachi kée na. Ta ni ka'an Juan xí'in ná ña ná kandeé ini na iin ka ɬaa vei satá ná. Ta na yó'o kúu Jesús, ta noón kúu Cristo, na dákaí ñaa.

⁵ Tá ni seídó'o ra to'on yó'o, dá ni sodó ndúta rá xí'in kuꝓ sato'o yo Jesús.

⁶ Dá tá ni chinóo Pablo ndá'a ná diñi rá, kúu ni naɬiin ra Espíritu ij Ndios ini ra. Kúu ni kasá'a vá ká'an ra dao ka yú'u, tá'an ña kó ní dakuá'a ra. Dá ni kasá'a ta'ani ra kásto'on ra to'on ni ni'i rá noo mií Ndios. ⁷ Ta kúu rá táto'on uxí uu.

⁸ Dá ni ku'u Pablo ini ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta noo oní yoꝓ kó ní yu'ú ta'on na ka'an na sa'a Jesús. Ta ni dandíchi tá'an na xí'in ñayuu ndéi ñoo, dá ná xino ini na ndu'u na ɬixi ndá'a Ndios. ⁹ Tído ni ndukáxi nda'o nído dao na, sa'a ñoo kó ní xini ta'on na kandaísa na to'on ni daná'a Pablo. Ta noón kúu na ni kasá'a ká'an ndava'a na sa'a íchi ndaa Jesús noo ñayuu ndéi ñoo. Dá ni dankoo ñaa Pablo. Dá ni kee na ndáka na na ni nduu kuendá Jesús kua'an na. Ta ndidaa kuꝓ vá sa ndaɬo'ón ná xí'in ñayuu ñoo sa'a to'on Jesús ini iin ve'e ɬaa nani Tirano, ta kíán iin ve'e noo náta ka ñayuu ndaɬo'ón ná. ¹⁰ Ta dión ni sa kee na tein uu kuia. Sa'a ñoo kuá'a nda'o na Israel xí'in na kó kúu na Israel ndéi chí Asia di'a ni seídó'o to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús.

¹¹ Ta xí'in ndá'a Pablo sa kee Ndios ña'a ná'ano, ¹² chi va'ará peñito Pablo o tá'i dá'on ná né'e ñayuu kua'an na chinóo naan satá na kú'u, ta kúu nduva'a va na. Ta kánkuei ta'ani espíritu kini ini na kua'an.

¹³ Sa xionoo dao ɬa Israel sa taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Tído iin kuꝓ ni ka'an rá ka'anda ra choon xí'in kuꝓ sato'o yo Jesús, dá taó rá espíritu kini, chi di'a ni kaa ra xí'an:

—Sa'ándá ndu'u choon nooon xí'in kuꝓ Jesús, tá'an na ká'an Pablo sa'a. Kua'an keta kí ini ɬaa xaan —kaá ra xí'an.

¹⁴ Ta ɬaa ká'an dión kúu ndin usa de'e iin ɬa Israel nani Esceva, tá'an ra kúu iin duti kúu noo.

¹⁵ Tído ni ka'an espíritu kini ñoo xí'in rá:

—Ná'a vá yu'u Jesús. Ta ná'a ta'ani yu'u ndá yoo kúu Pablo. Tído ndo'ó, ¿nda yoo kúu ndo'ó ña sa'ándá ndo choon noo yú'u, tá dáá? —kaán xí'in rá.

¹⁶ Ta kúu ni ndao ni'ini ɬaa yi'i espíritu kini ñoo ni tiin ñaa rá, chi ni ndundakí nda'o ra ni kee espíritu kini ñoo. Kúu ni kendava'a ra xí'in ndin usa ɬaa ñoo, ta ni ndatá ndí'i ra dá'on rá. Ta kúu nda ndaa vichi vá rá ni kánkuei ra ve'e ñoo kua'an ra, ta ni ɬarkue'e nda'o ra ni kean.

¹⁷ Ta kúu ndidaa kúu na Israel xí'in na kó kúu na Israel ndéi ñoo Éfeso ñoo ni kandaꝓ ini ña dión ni kuu. Ta kúu ni yu'ú nda'o na. Dá ni kasá'a kék'ano na kuꝓ sato'o yo Jesús. ¹⁸ Kúu kuá'a nda'o na duꝓ ni kandaísa Jesús ni kasá'a ná'o na kuachi na, ta xí'o na kuendá sa'a ña kini sa kee na. ¹⁹ Ta kuá'a ñayuu

kétadí né'e na libro ña ñi kasáa ña. Dá ñi ðakéi ñaán noo ndidaá kúú ñayuu ñoo. Ta ñi kekuendá ña ndidaá ya'i libro ñoo. Dá ñi kandaá ini ña ña ya'i ña tát'o'on uú diko uxí mil dí'ón plata. ²⁰ Dí'ón ñi kuu, dá ñi ñaka'ani cháá ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, ta kúú kuá'a ka ñayuu ñi kandísa ñaá.

²¹ Tá ñi ndi'i ñoo, dá ñi chíkaa ini Pablo ko'on ña korni'ini na ñayuu ndéi chí kuendá Macedonia xí'in Acaya, dá ko'on ña ñoo Jerusalén. Ta ñi kaa ña:

—Tá ñi ndi'i ñi sa'in Jerusalén, dá ví, dá kían mián ko'in ñoo ká'ano naní Roma —kaá ña.

²² Dá ñi tanda'á Pablo uú ka ta xionoo xí'in ná ko'on ña chí kuendá Macedonia. Ta ña yó'o kúú Timoteo xí'in Erasto. Tído ñi kandoo jó Pablo ñi sa io na cháá ka kuú chí kuendá Asia.

Dí'a ñi kuu tá ñi ñakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Éfeso

²³ Tiempo daá ñoo ñi kasá'a káryíi nda'o ñayuu ndéi ñoo Éfeso sa'a íchi saá ña ká'an sa'a Jesús. ²⁴ Chí ío iin ña kéchóon xí'in plata naní Demetrio ñoo ñoo. Ta kúú rá iin ña káva'a yokó xí'in plata, ña ndáa tát'o'on kí'o káa ve'e ño'o iin ndios dí'i naní Diana. Ta kuá'a nda'o dí'ón sa ní'i rá sa'a sa kee ra choon yó'o, xí'in ña kéchóon xí'in rá. ²⁵ Kúú ñi ña ñataká ra ña kéchóon xí'in rá, xí'in dao ka ña kéchóon xí'in plata. Dá ñi kaa ra xí'in rá:

—Ná'a vá mií ndó xí'in choon kée yó yó' ní'i yo kuá'a nda'o dí'ón. ²⁶ Tído sa ñi xini va mií ndó, ta ñi seido'o ndó sa'a iin ña naní Pablo. Ta o ðuú iin tó'ón ñoo Éfeso yó'o xionoo ra, chí iin níi kúú vá kuendá Asia yó'o xionoo ra. Ta sa ñi kandeé rá ñi xino ini kuá'a nda'o ñayuu kandísa na noo ká'an ra, chí kaá ra ña ko ta'ón ndios kían káva'a ndá'a ña. ²⁷ Ta o ðuú sa'va'a choon kée ní yó' ío ío ña naá, chí ío ta'ani nda'o ío ña kasá'a kenoo ñayuu ve'e ño'o ndios dí'i yo Diana, dá o kí'o ka ña ñaño'ó noo ná, tá'an ña ndaño'o ta'ani ndidaá ña ndéi chí kuendá Asia dí'a, xí'in ña ndéi iin níi kúú ñayuu —kaá ra.

²⁸ Tá ñi seidó'o ña ñoo noo ñi ka'an Demetrio, kúú ñi xido nda'o ini ra. Dá ñi kayu'ú rá:

—Ña ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an ña ndaño'o yóo, ña ñoo Éfeso yó'o —kaá ra.

²⁹ Ta kúú ndidaá vá ñayuu ndéi ñoo ñoo ñi ñakuina vaq. Kúú ñi tiin na iin ña naní Gayo xí'in ta naní Aristarco. Ta ndi nduú ña yó'o ñi kíi chí kuendá Macedonia, ta xionoo ra xí'in Pablo. Ta ñó'o ñaá ná ñi ku'u na ini iin ve'e ká'ano noo náta na ña ñoo ndátó'ón ná sa'a ña'a ndó'o na. ³⁰ Dá ñi ka'an Pablo ko'on ña ku'u na ve'e ñoo ka'an ña xí'in ñayuu ñó'o ñoo. Tído dao ka ña kúú kuendá Jesús ko ní sóno ta'on na ña ku'u na. ³¹ Ta ndéi ta'ani dao ta ñe'e choon kuendá Asia ñoo, tá'an ra né'e tá'an va'a xí'in Pablo. Dá ñi chínda'á rá choon kua'an ña sei nda'í ra noo ná ña ná dá'a ní ku'u na ve'e ñoo.

³² Kúú ñi ñataka kuá'a nda'o ñayuu. Dao na káyu'ú iin ña'a, ta dao ka ña káyu'ú sa'a iin ka ña'a sa'a ña ñi naá ini ña. Chí kua'a vá ñayuu ñoo ko kandaá ini nda sa'a kían ña ñi ñataka ña. ³³ Dá ñi tanda'á ní'ini dao ña Israel iin ña naní Alejandro noo ndidaá ñayuu ñoo, dá ná ka'an ra xí'in ná, ká'an rá. Dá ñi ðakúu Alejandro ndá'a rá xíka ra ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo, dá ná chindeé rá ña ñoo ra noo ñayuu kuá'a ñoo.

³⁴ Tído tá ñi kandaá ini ñayuu ñoo ña ta Israel kúú Alejandro ñoo, dá ñi kasá'a káyu'ú ndidaá kúú ná tát'o'on uú ka hora, dá kaá ña:

—Ña ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an ña ndaño'o yóo, ña ñoo Éfeso yó'o! —kaá ña.

³⁵ Ndá daá ví nĭ kandeé rā kúú secretario nĭ kutadí ñayuu ñoó. Dá nĭ kaa rā:

—Kueídó'o ndó yu'u, ndidaá ndo'ó, nā ñoo Éfeso. ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā ndidaá kúú ñayuu ná'á ñā ñoo ká'ano Éfeso yó'o nĭ ni'ĭ choon ñā kíān kandaa yō ve'e ño'lo ndios ndáya'i naní Diana xí'ín na'ánān, ñā nĭ noo túu nĭ kii induu? ³⁶ Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúú kaa ñā kōó. Sa'á ñoó kandeí tādĭ ndo. Ná dá'a ni kee ndó iin ñā'a kĭni. ³⁷ Chĭ ni iin taa ndáka ndó nĭ kasáa ndo yó'o kō ní xĭní xĭxi ra ve'e ño'lo ndo, ta ni kō ká'an ndava'a ra sa'a ndios di'í ndáño'lo ndó. ³⁸ Sa'á ñoó tá kónĭ Demetrio xí'ín taa kéchón xí'ín rá ka'an kuachi ra sa'a dao taa, dá kíān kuu ko'on rā ve'e chóon, dá chĭ ñoó ndeí taa né'e choon keyĭkō sa'a ñā ndó'lo ndó. Ta ñoó kánian ka'an kuachi tá'an iin rá iin ndó sa'á ñā ndó'lo ndó. ³⁹ Ta tá kónĭ ndo keyĭkō ndo dao ka ñā'a, dá kíān kánian nataka ndo ñoó tã né'e choon táto'on kí'o sa'ándá ley choon, dá keyĭkō rā sa'a ndo. ⁴⁰ Chĭ jo va ió ñā chinóo kuachi tã né'e choon yó sa'á ñā nĭ ñakuĭna vaā yō viti. Chĭ o ní'ĭ ta'on yó ndí kíān ka'an yō xí'ín rá sa'á ñā kéeá di'a —kaá rā.

⁴¹ Tá nĭ ndi'i nĭ ka'an rā to'on yó'o, dá nĭ sa'anda rā choon ñoó ñayuu nĭ ñataka ñoó ñā ná no'ō nā ve'e na.

20

Di'a nĭ kuu tá nĭ ñaná'q Pablo chí kuendá Macedonia xí'ín kuendá Grecia

¹ Tá nĭ ndi'i nĭ kutadí ñayuu nĭ ñakuĭna vaā ñoó, dá nĭ ñakana Pablo nā kúú kuendá Jesús ndeí ñoó. Dá nĭ ka'an ni'ini na noo ná, ta nĭ nomi ñāá ná. Dá nĭ ka'an nā ndisá'án xí'ín ná. Dá nĭ kee na kua'an nā chí kuendá Macedonia di'a. ² Tá nĭ ndi'i nĭ ñata'an Pablo nĭ xĭnoo na nĭ xĭ'lo na tandeé iní noo nā kúú kuendá Jesús ndeí ñoó xí'ín to'on nĭ ñaná'q nā, dá nĭ kasandaá nā chí kuendá Grecia di'a. ³ Ta ñoó nĭ sa'io na onĭ yoo. Ta sa'io nduu na tiin na barco ko'on nā chí kuendá Siria, ká'án ná. Tído nĭ ni'ĭ tó'on na ñā ndátó'ón kue'é tã Israel ñā ká'áni ñāá rá. Sa'á ñoó nĭ chĭkaā inĭ nā ñā nandió koo sa'á tuku na no'ō nā íchĭ kua'an chí kuendá Macedonia. ⁴ Ta nĭ ñaki'in tá'an na xí'ín dao taa né'e tá'an xí'ín ná kua'an nā ndá kuendá Asia. Ta iin ra naní Sópater, tá'an rā ñoo Berea, xí'ín tã naní Aristarco, xí'ín iin kã tã naní Segundo. Ta ndi nduú taa yó'o kúú tã ñoo Tesalónica. Ta kua'an ta'ani Gayo, tá'an rā ñoo Derbe, xí'ín Timoteo, xí'ín uū kã tã naní Tíquico xí'ín Trófimo, tã kuendá Asia.

⁵ Ta ndidaá taa yó'o kúú rā nĭ xĭnoo kua'an ñoo Troas, dá kandati ra ñoó saā ndu. ⁶ Tá nĭ ndi'i nĭ ya'a víkō seĭ na Israel pan, tá'an ñā kō ní kí'in tá'an xí'ín ñā dákuĭta tãchĭān, dá nĭ tiin ndu iin barco ñoo Filipoos kua'an ndu. Ta tĭxi o'on kuu, dá nĭ saā ndu nĭ ñaki'in tá'an ndu xí'ín dao kã tã ñoó, chĭ ndeí ra ndáti ra ndu ñoo Troas. Ta ñoó nĭ sa'ndeí ndu usā kuu.

Di'a nĭ kuu tá nĭ sa'io Pablo ñoo naní Troas

⁷ Tá nĭ kasandaá kuu kásá'a sa'a semana, dá nĭ ñataka ndu'u, nā kúú kuendá Jesús, nĭ sa'anda ndu pan. Ta sa'á ñā kánian kana Pablo ko'on nā tá ná tūu noo iin kã kuu ñoó, sa'á ñoó nĭ kukáni vá dána'a nā nákaa nā. Ta kúú nĭ kasandaá dao ñoó. ⁸ Ta kúú kuá'a nda'lo ñó'lo tóon inĭ ve'e kánóo dikó noo nĭ ndĭtúti ndú ñoó.

⁹ Ta ió iin tayii naní Eutico yé'é ventana, ta nĭ kasáa ñā ma'ánó, chĭ nĭ kukáni nda'o ñā dána'a Pablo nákaa nā, sa'á ñoó nĭ naá vá inĭ xĭ nĭ kidĭ xĭ. Ta kúú nĭ kãkão xĭ ndá piso kúú onĭ ñoó nda'noñó'o. Ta kúú nĭ ndane'e na xĭ, tído ndáá ndĭi va kúú xĭ. ¹⁰ Kúú nĭ noo Pablo nĭ ñaxino nā noñó'o ñoó. Ta kúú nĭ sa'noo ndeí na noo tayii ñoó. Kúú nĭ nomi na xĭ. Dá nĭ kaa nā xí'ín nā kúú kuendá Jesús ñoó:

—O sa yu'ú ndo, chi takí va xi —kaá na.

¹¹ Ta kúú ñoo ni nandió koo tuku Pablo ni kaa na ni xinkoo na ve'e kánóo diní ñoo. Dá ni sa'anda na pan, dá ni seí ndúan. Dá ni kasá'á tuku va na dána'a na nda ni tju noo yaa. Nda daá ví ni kee na kua'an na. ¹² Tído takí va tayíí ñoo ni ñakuaka ñaa ná ndáka na kua'an na. Sa'á ñoo ni natiin na iin tandeé ini ká'ano cháá ka.

¹³ Dá ni tiin ndu iin barco, dá ni xionoo ndu kua'an ndu noo Pablo ñoo naní Asón, chi ñoo ni kandoo ndu natiin ndu na, chi ni chikaa ini na ña saá sá'á ná. ¹⁴ Dá tá ni ñaki'in tá'an ndu xí'in Pablo ñoo naní Asón, dá ni kaa na ini barco ñoo. Dá ni kee ndu kua'an ndu. Dá ni saá ndu ñoo naní Mítilene. ¹⁵ Dá ni ñaki'in tuku ndu kua'an ndu xí'in barco ñoo. Dá tá ni ya'a iin ka kuú, dá ni kasandaá yati ndu noo naní Quío. Dá tá ni ya'a iin ka kuú, dá ni kasandaá ndu noo naní Samos. Dá ni saá ndu ni sa tuu too barco ñoo naní Trogilio. Dá nda iin ka ví kuú, dá ni saá ndu ñoo naní Mileto. ¹⁶ Chi sa ni chikaa ini Pablo ña o kó'on ta'on na nda ñoo Éfeso, chi ko kóni ta'on na katuu na'á ná kuendá Asia ñoo. Chi nómi kíj ná saá na ñoo Jerusalén, dá nda ndi kuu kasaa na kakaá na noo koo víko ká'ano naní Pentecostés.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo na sá'ano né'e choon noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso

¹⁷ Ta tein ndéi ndu ñoo Mileto ñoo, dá ni tanda'á Pablo dao ta kua'an ra kuaka ra na sá'ano né'e choon noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso. ¹⁸ Dá tá ni kasáa na sá'ano ñoo noo ió Pablo, dá ni kaa Pablo xí'in ná:

—Ndidaá ndo'ó kúú na ná'á tát'on kí'o ni kee yu'u ni sa káaj tein ndó nda rá kuú mií noo ni kasáaj kuendá Asia yó'o. ¹⁹ Chi ni kee ña kóni sato'o yo Jesús, ta ko ní ndúkú ta'on yu'u ñaño'ó mií. Ta kua'á nda'o ta'ándá ni sakií xí'in ndirá noo sa'a ndo. Ta kua'á nda'o tandó'ó ni ndo'i ni kee ta Israel. ²⁰ Ta ná'á ta'ani ndó ña ko ní dánkoo ta'on yu'u ña kasto'in xí'in ndó ndidaá kúú ña va'a ña kían chindeé ndó. Ta ni daná'j noo ndo ini ve'e noo nátaka ndo, ta ni daná'a ta'anii noo ndo ini ve'e mií ndó. ²¹ Ta ni kasto'on ta'anii xí'in na Israel xí'in na ko kúú na Israel sa'á ña kánian nandikó ini yo sa'á kuachi kée yo noo Ndios, ta sa'á ña kánian kándéé ini yo sato'o yo Jesucristo.

²² Ta viti kían tánda'á na kúú Espíritu ij Ndios yu'u ña ko'in ñoo Jerusalén. Tído ko ná'í ndí kíán ndo'i ñoo. ²³ Sava'a ña ná'í kíán ña ndidaá ñoo ná'ano noo ni sa'in, ni ka'an Espíritu ij xí'in yu'u ña chikaa ra yu'u ve'e kaa. Ta kúú kua'á nda'o tandó'ó ndo'i, kaá na. ²⁴ Tído ko ndí'i ta'on inii sa'a ndidaá ña veí ndo'i. Ta ni ko ndí'i inii sa'á ña katakij o kuú. Ña kían ndí'i inii sa'a kían dáxinkoo ndí'i choon ni sa'anda sato'o yo Jesús noo, ña kasto'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'á ña maní ni kee Ndios xí'in ñayuu.

²⁵ Ta viti kían sa ná'á vá yu'u ña ni iin tó'on ndo'ó, na ni seídó'o to'on ni daná'j sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, o nandió kuéi ka koni noo. ²⁶ Sa'á ñoo kóni ka'in xí'in ndó viti ña ko ndio kuachi ka yu'u sa'a ni iin tó'on ndo'ó, ²⁷ chi ko ní chítuu inii, di'a ni kasto'on ndí'i xí'in ndó sa'a ndidaá kúú vá ña kóni Ndios kee ndó.

²⁸ Ta viti, kandaa va'a ndó mií ndó, ta kandaa ta'ani ndó ndidaá na kúú kuendá Jesús ño'o tixi ndá'a ndo. Chi mií Espíritu ij Ndios kúú na ni xí'o choon noo ndo ña kandaka va'a ndó na kúú kuendá sato'o yo Jesús, chi xí'in ni mií ná ni kandeé ná ni ñaní'j ñaa ná kakuu na ñayuu mií ná. ²⁹ Sa'á ñoo kandaa va'a ndó na, chi sa ná'á vá yu'u ña tá ná kexooi ko'in noo ndo, dá kasaa dao ta kua'án ra tein ndó, chi kee ra tát'on kée ndigü'e lobo tondó tá koku'u rí sa'áni rí léko. ³⁰ Ta kúú tein mií ndó xaan ndakuei ta'ani dao ta dána'a ña

to'ón, chí kóni rā taó xóo ra nā kúú kuendá Jesús ko'ón nā kakuu na kuendá ra. ³¹ Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, ta daá ndusaa ini ndo ña tein oní kuia, nduú ñoo kó ní sá tuuí ña kían ka'an ni'ini noo iin rá iin ndó xí'in ndirá nooí ña kandita ndaa ndo xí'in ña kándisa ndó.

³² Ta viti kían náki'oi ndo'ó noo ndá'a Ndios, xí'in noo ña maní ni kee na xí'in ndó. Chí ñoo kían kómí choon ña dákuá'anoan ndo'ó ichi Ndios, dá natiin ndó ña va'a ni kaa nā k'i'o na noo ñayuu ni nduvii ná.

³³ Ni plata ni oro ni dá'on kómí dao ka ñayuu kó ní kátoó ta'on yu'u, ³⁴ chí ná'a va'a va mií ndó ña xí'in ndá'a mií vái ni kechóoin, dá ni ni'í ndí kían xínñó'í, xí'in ña'a xínñó'ó nā xionoo xí'in. ³⁵ Ta ndidaá ña yó'o ni keei, dá sa daná'í noo ndo ña kánian kechóon ndó, dá kuu chindeé ndó ñayuu kámani ña'a noo. Ta ndisaa ini ndo to'on ni ka'an sato'o yo Jesús tá ni kaa nā di'a: "Ndiká'an cháá ká ví ñayuu xí'o ña'a o duú ká nā ndáti natiian." Díon ni kaa Jesús —kaá Pablo.

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni sa kuíin xítí ná, ta ni ka'an nā xí'in Ndios xí'in ndidaá nā sá'ano ñoo. ³⁷ Ta nda'í ni saki ndidaá kúú nā sá'ano ñoo. Dá ni nomi ni'ini na Pablo, ta ni chitó ná noo ná. ³⁸ Chí ni kunda'í nda'o ini nā sa'á ña ni kaa Pablo ña o nándio kuéi ká nā koni nā noo ná. Dá ni sa'an ndidaá nā sá'ano ñoo ni ndaka na Pablo nda noo iin barco.

21

Di'a ni kuu tá ni kee Pablo kua'an nā ñoo Jerusalén

¹ Dá tá ni ndi'i ni ka'an ndu ndisá'an xí'in nā sá'ano ñoo, dá ni kaa ndu ini iin barco. Dá ni kee ndu kua'an ndaa ndu noo naní Cos. Ta nda iin ká kuu, dá ni kasandaá ndu noo naní Rodas. Ta kúú ñoo ni kee ndu kua'an ndu nda ñoo naní Pátara. ² Tá ni saa ndu Pátara ñoo, dá ni tiin ndu iin ká barco, tá'an kiró kua'an chí kuendá Fenicia. Dá ni kee ndu kua'an ndu. ³ Dá ni ya'a yati ndu noo iin yúku naní Chipre, ña iin ini taño'o. Ta ni kandooan chí xoo íti di'a ndu. Ta ni ya'a ndu kua'an ndu chí kuendá Siria di'a. Dá ni saa ndu noo nákuíta barco ñoo naní Tiro, chí ñoo kúú noo kánian noo ña'a ndio barco ñoo. ⁴ Ta ñoo ni náki'in tá'an ndu xí'in dao nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ñoo. Dá ni sa ndei ndu usa kuu xí'in ná. Ta ni nakani na xí'in Pablo ña ni ka'an Espiritu i Ndios xí'in ná, ña ná dá'a ni ko'ón nā ñoo Jerusalén.

⁵ Dá tá ni ya'a usa kuu ñoo, dá ni kee na xí'in ñadi'í nā xí'in de'e na kua'an nā dáya'a na ndu'u nda yú'u ñoo ñoo. Dá ni sa kuíta xítí ndidaá ndú yú'u taño'o ñoo, dá ni ka'an ndu xí'in Ndios xí'in ná. ⁶ Dá ni nomi tá'an iin rá iin ndu xí'in ná. Dá ni kaa ndu barco kua'an ndu. Ta noón, ni nándio kuéi na kua'an nó'o ná ve'e na.

⁷ Ta ñoo Tiro ñoo kúú noo ndi'í ni tiin ndu barco, dá ni saa ndu ñoo naní Tolemaida. Ta ñoo ni ka'an ndu ndisá'an xí'in nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni sa ndei tóo ndu xí'in ná iin kuu. ⁸ Ta iin ká kuu, dá ni kee ndu xíka sá'a ndú kua'an ndu xí'in Pablo. Dá ni saa ndu ñoo ká'ano naní Cesarea. Dá ni kasandaá ndu ve'e iin ta'a naní Felipe, tá'an nā xionoo dána'a sa'a Jesús. Ta noón kúú iin ta'a nákaa tein ndin usa ta'a ni kaxi apóstol chindeé ñaa. Ta ni sa ndei tóo ndu ve'e na. ⁹ Ta ndéi komi de'e di'í táki Felipe ñoo, ta kúú xí profeta di'í.

¹⁰ Tá ni ya'a cháá kuu ndéi ndu ñoo, dá ni naxino iin profeta ni kii chí kuendá Judea naní Agabo. ¹¹ Tá ni saa rā noo ndéi ndu, dá ni taó rá ñíi ndíko tíxi Pablo. Dá ni so'oni raan sa'a mií rá xí'in ndá'a mií rá. Dá ni kaa rā:

—Di'a ni ka'an Espiritu i xí'in yu'u ña k'i'o di'a ko'oni ta Israel ndá'a ta kúú sato'o ñíi yó'o, dá náki'o ñaa rá noo ndá'a ta tukú —kaá rā.

¹² Dá tá n̄i seǵo' o ndu' u xí' in n̄a ndéi ve' e ñoó to' on yó' o, dá n̄i seǵi nda' í ndu noq Pablo ñ̄a ná dá' a ni ko' on n̄a ñoo Jerusalén. ¹³ Dá n̄i kaa n̄a xí' in ndu' u:

—¿Ndi k̄ián ndó' o ndó ñ̄a ndé' i' j ndo, ta dákunda' í ini ndo yu' u? Ch̄i s̄a io nduui ñ̄a k̄ián kandiko ndá' í xí' in sa' í. Ta o duú ñ̄a yó' o oon ni ió nduu yu' u ndo' i, ch̄i ió nduu ta' anii ñ̄a k̄ián kuui ñoo Jerusalén sa' a sato' o yo Jesús —kaá n̄a.

¹⁴ Ta sa' a ñ̄a ko ní kúu ta' on nadaon ndu ñ̄a n̄i ch̄i kaa ini n̄a kee na, sa' a ñoo n̄i sa' anda ini ndu, dá n̄i kaa ndu:

—Ná koo táto' on k̄i' o kóni mií sato' o yo Jesús.

¹⁵ Tá n̄i ndi' i n̄i s̄a ndei ndu ñoo cháá kuu, dá n̄i kenduu ndu ñ̄a' a ndu, dá n̄i ki' in ndu íchi kua' an ndu ñoo Jerusalén. ¹⁶ Dá n̄i kee ta' ani dao ná kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Cesarea kua' an n̄a xí' in ndú. Tá n̄i saq yati ndu ñoo Jerusalén, dá ndáka na ndu' u n̄i sa' an n̄a ve' e iin t̄a kuendá Chipre naní Mnasón. Ta sa na' á nda' o kúu rá kuendá Jesús. Dá n̄i x̄i' o ra ve' e ra n̄i s̄a ndei ndu.

Dí' a n̄i kuu tá n̄i saq Pablo ñoo Jerusalén

¹⁷ Tá n̄i saq ndu ñoo Jerusalén, dá n̄i n̄atiin va' a ñ̄aá n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo xí' an kádij ini n̄a. ¹⁸ Tá n̄i tuu noq iin ka kuu, dá n̄i kee ndu kua' an ndu xí' in Pablo korni' ini ndu Jacobo. Tá n̄i saq ndu, s̄a n̄i nditúti ndidaá vá n̄a sá' ano ndéi na. ¹⁹ Dá tá n̄i ndi' i n̄i ka' an Pablo ndisá' an xí' in ná, dá n̄i kasá' á ná nákan na xí' in noqon sa' a iin rá iin ñ̄a ndato n̄i kee Ndios xí' in ná noq n̄i sa' an n̄a n̄i daná' a ná noq n̄a ko kúu n̄a Israel. ²⁰ Tá n̄i seǵo' o na to' on yó' o, dá n̄i keká' ano na Ndios. Dá n̄i kaa n̄a xí' in Pablo:

—Ná' á vá mií ní, ñ̄ani, ñ̄a tein n̄a ñoo yo, n̄a Israel, kua' á nda' o mil ñ̄ayuu kándisa Jesús, ta ndidaá vá ná ká' an ñ̄a mián ndúsa kee yó choon sa' andá ley Moisés. ²¹ Tído n̄i ni' i tó' on na ñ̄a dána' a ní noq ndidaá kúu n̄a Israel ndéi dao k̄a nación ñ̄a ná o s̄a kékuendá n̄a choon n̄i sa' anda Moisés, ch̄i kaá mií ní ñ̄a ko káni kaan ta' anda ñ̄i de' e yí n̄a, ta kaá ta' ani ní ñ̄a ko káni kaan kee na táto' on n̄i s̄a kee n̄a ve' á n̄i s̄a ndei s̄a na' á.

²² ¿Ndi koo keeá, tá dáá? Dá ch̄i mián ndaa kuiti nataka kua' á nda' o ñ̄ayuu tá ná kandaá ini n̄a ñ̄a n̄i kasáa ní. ²³ Sa' á ñoo va' a cháá ka ñ̄a kee ní ñ̄a ko' on ndu ka' an ndu xí' in ní: Ch̄i tein ndu' u yó' o ndéi komi t̄aa, tá' an r̄a kánian dáx̄i noq to' on n̄i x̄i' o ra noq Ndios. ²⁴ Ta kandaka ní r̄a kua' an ní ve' e ñoo' o ká' ano. Dá nduvii ní mií ní xí' in rá noq Ndios, ta chiya' i ní sa' a rá sa' a ndidaá ñ̄a' a. Tá n̄i ndi' i n̄i kee ní dión, dá k̄ián kuu datá r̄a idí din̄i rá. Dión, dá ná kandaá ini ndidaá ñ̄ayuu ñ̄a o duú ñ̄a ndaa ta' on k̄ián ká' an ñ̄ayuu sa' a ní, ch̄i dí' a kéndaá ij vá ní choon sa' andá ley Moisés.

²⁵ Ta s̄a n̄i taa va yó iin tuti kua' an noq n̄a ko kúu n̄a Israel, n̄a kándisa Jesús, ñ̄a ná o s̄a kóo ini ná keí ná koño n̄i doko ñ̄ayuu noq yoko, ta ná o s̄a keí ná ni r̄i, ta ni koño kít̄i ko ní xít̄a ni, ta ná o s̄a kée na kuachi xí' in n̄a ko kúu yí ná o ñ̄adi' í n̄a. Sava' a ñoo vá k̄ián kánian kee na —kaá n̄a.

²⁶ Dá n̄i kee Pablo ndáka na ndin komi t̄aa ñoo kua' an n̄a. Ta kúu iin ka kuu ñoo, dá n̄i nduvii ná mií ná xí' in roqon. Dá n̄i ku' u na ye' é ñoo' o ká' ano ñoo, dá n̄i kastó' on na xí' in t̄a duti ndá oon x̄ino ndin usa kuu ñ̄a nduvii ná mií ná xí' in t̄aa ñoo noq Ndios, dá kuu chiño' o t̄a duti ñoo iin kít̄i noq Ndios sa' a iin rá iin na.

Dí' a n̄i kuu tá kua' an ñ̄ayuu kua' a ka' aní ná Pablo

²⁷ Tá s̄a kua' an x̄ino usa kuu ñoo, dá n̄i xini dao t̄aa Israel n̄i kii kuendá Asia ñ̄a nákaa Pablo ye' é ñoo' o ká' ano. Dá n̄i daká' an kue' é r̄a dao k̄a ñ̄ayuu ñoo. Dá n̄i tiin ñ̄aá rá. ²⁸ Ta n̄i kasá' á k̄ayu' u rá:

—¡Ndo'ó, t̄a Israel, chindeé ndó ndu'u, ch̄i t̄a yó'o kúu t̄a xionoo iin ní kúu xián kénóo ra ñoo yo, ta kénóo ta'ani ra ley Moisés, ta kénóo ta'ani ra ve'e ño'o ká'ano yó'o! Ta viti k̄ian ví'í k̄a ví n̄i kee ra, ch̄i n̄i chí'i ra dao t̄a griego n̄i xini xixi ra ve'e ño'o ij̄ yó'o —kaá r̄a.

²⁹ Di'ón n̄i kaa r̄a ch̄i n̄i xini r̄a xionoo Pablo ñoo ñoo xí'ín iin t̄a ñoo Éfeso nani Trófimo. Sa'á ñoo n̄i ka'an rá ña n̄i chí'i Pablo t̄a ñoo ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. ³⁰ Ta kúu ndidaá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén ñoo n̄i ñakuina vaá. Dá n̄i k̄ankuei na ndidaá kúu xián taxi tá'an na n̄i saá na noo iin ve'e ño'o ñoo. Dá n̄i tiin na Pablo, ta ñó'o ñaa ná n̄i taó ná sata vé'e ño'o ñoo. Ta kúu viti'ón n̄i sadi na yé'an.

³¹ Ta kóni na ka'ání ñaa ná. Tído n̄i k̄andaa ini t̄a dándáki soldado ña ndidaá kúu ñayuu ndéi Jerusalén n̄i ñakuina vaá. ³² Sa'á ñoo n̄i dataká r̄a kua'a soldado xí'ín dao k̄a t̄a ñó'o t̄ixi ndá'a rá. Dá n̄i kee ra taxi tá'an ra kua'an r̄a noo n̄i ñataka ñayuu kuá'a ñoo. Dá tá n̄i xini na ña n̄i kasáa t̄a dándáki soldado ñoo xí'ín soldado r̄a, dá ví n̄i dandí'i na ña káni na Pablo.

³³ Dá n̄i ñatuu yati t̄a dándáki soldado ñoo, dá n̄i tiin ra Pablo. Dá n̄i sa'anda r̄a choon ña ná kandik̄o na xí'ín uu cadena. Dá n̄i ndato'ón rá ñayuu ñoo, tá kaá r̄a:

—¿Ndá yoó kúu t̄a yó'o? Ta, ¿ndí k̄ian n̄i kee ra? —kaá r̄a.

³⁴ Tído dao ñayuu ñoo ká'an iin ña'a, ta dao k̄a na ká'an iin kaan. Sa'á ñoo k̄o ní kátóni ta'on ini r̄a ndí k̄ian kúu kuachi Pablo, ch̄i n̄i ñakuina vaá nda'o ñayuu ñoo. Dá n̄i sa'anda r̄a choon ña ná kandaka ñaa rá ko'on r̄a ve'e noo ndéi soldado ñoo. ³⁵ Dá tá n̄i saá r̄a noo ndéi kuein koku'u ra ve'e soldado ñoo, dá n̄i k̄ane'e ñino ra Pablo, ch̄i kua'á nda'o ñayuu v̄ei kóni kani ñaa. ³⁶ Ta ndidaá ñayuu tákuei v̄ei ñoo káyu'ú, ta kaá na:

—¡Ka'ání ní t̄a xaan!

Di'a n̄i kuu tá n̄i sonó t̄a dándáki soldado ñoo ña ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo

³⁷ Tá kua'an soldado nach'i'i ra Pablo ini ve'e noo ndéi ra ñoo, dá n̄i ka'an na yú'u griego xí'ín t̄a dándáki soldado ñoo:

—¿Á konó ní ná ka'in cháá xí'ín ní?

Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Pablo:

—¿Á t̄i'a yo'ó ká'on yú'u griego, ndani? ³⁸ ¿Á o duú yo'ó kúu iin t̄a Egipto, tá'an r̄a n̄i ndakuin n̄i naá xí'ín t̄a né'e choon tá sata? Ch̄i n̄i taó rá komi mil t̄a sa'ání ndji, dá ndáka ñaa rá n̄i sa'an r̄a nda noo kúu ño'ó j̄chí —kaá r̄a.

³⁹ Dá n̄i kaa Pablo xí'ín rá:

—Yu'u kúu iin t̄a Israel, ta n̄i kakii ñoo Tarso, tá'an ña kúu iin ñoo ndáya'i chí kuendá Cilicia di'a. Tído xikaj̄ iin ña manj̄ noo ní ña konó ní ná ka'in cháá xí'ín ñayuu yó'o —kaá na.

⁴⁰ Dá n̄i sonó t̄a ñoo ña ka'an Pablo xí'ín ñayuu ñoo. Dá n̄i ñakuin ndichi Pablo noo kuein yé'é ve'e soldado ñoo. Dá n̄i ndane'e na ndá'a ná n̄i xik̄a na ña ná kandeí t̄adí ñayuu ñoo. Dá tá n̄i kutádj̄ ná, dá n̄i ka'an na yú'u hebreo xí'ín ná, ta kaá na:

22

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo

1 —Ñani kuálí, xí'ín ndo'ó, na sá'ano viti, kueidó'o ndó yu'u, ch̄i ko'in ka'in chindeéí miíi noo ndo.

² Tá n̄i seídó'o ñayuu ñoo ña ká'an Pablo yú'u hebreo, kúu t̄adí k̄a ví n̄i ñandeí na kueidó'o na. Dá n̄i kaa Pablo:

³—Yu'u kúu tã Israel, ta nì kaki yu'u ñoo Tarso, ñã nákaa chí kuendá Cilicia di'a. Tído nì sa'ano yu'u ñoo Jerusalén yó'o. Ta nì ðakua'í tìxi ndá'a Gamaliel. Ta nì ðakua'a va'i to'on kì'o nì sa'anda na sá'ano yó choon. Ta ndino'o iniì in ndaaì xí'ín Ndios, táto'on kì'o kée miì ndó viti. ⁴ Chì nì sa xionooi nì sa kendava'í xí'ín na ndiko íchi Jesús, dá dánaaì noo ná, chì nì sa tìin yu'u tãa xí'ín na ñá'a sa sadij ve'e kaa. ⁵ Ta ra dutj kúu noo xí'ín ndidaa tã sa'ano kúu ra ná'a ñã sa keei dión. Chì miì rá nì xí'o tuti nooí ñã kían ko'ín nane'í ñã noo na ñoo yo ndéi ñoo Damasco. Chì nì ka'ín ko'ín ñoo ñoo nandukúí na kúu kuendá Jesús, dá kandakai na kixii ñoo Jerusalén yó'o, dá kaño'o na ve'e kaa ndo'o naní nio ná.

Di'a kua'an ñã nì ka'an Pablo sa'a ndí kían nì kuu, dá nì nduu na kuendá Jesús

⁶Tído tein noo xíka yu'u kua'ín íchi noo kua'an kuyati ñoo Damasco, ta kían táto'on dao nduu, ta kúu iin kuitió nì naye'e ndaa iin ní kúu noo kua'ín, ta ñã yé'e ñoo nì kii chí induú. ⁷ Ta kúu nì kankao vai noño'o. Ta nì seídó'i iin na nì kaa di'a: "Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'ín yu'u?" ⁸ Dá nì kaa yu'u: "¿Ndá yoo kúu miì ní, tatá?" Dá nì kaa na xí'ín: "Yu'u kúu Jesús, na ñoo Nazaret, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón." ⁹ Ta ndidaa tãa kua'an xí'ín yu'u ñoo nì xini ra ñã nì naye'e, ta nì yu'u nda'o ra. Tído ko ní seídó'o ta'on ra tachi na nì ka'an ñoo. ¹⁰ Dá nì kaa yu'u xí'ín ná: "¿Ndí kían kóni ní keei, tatá?" Dá nì kaa na xí'ín: "Ndakuijn ndichi, ta kua'án ñoo Damasco. Ta ñoo ka'an iin tãa xí'ón ndí kían kánian keeón", kaá na xí'ín. ¹¹ Ta kúu nì nda'o va noo yu'u nì kee ñã ndato nì naye'e ñoo. Sa'a ñoo nda tìin ndaa ñaa tãa kua'an xí'ín yu'u ñoo ndáka ra yu'u nì saa ra ñoo Damasco.

¹² Ta ñoo ió iin tãa naní Ananías, ta iin ndaa ra xí'ín choon sa'ándá ley Moisés. Ta ká'an va'a ndidaa kúu na Israel ndéi ñoo sa'a rá. ¹³ Dá nì kasaa ra noo iói. Dá nì kaa ra xí'ín: "Ñani Saulo, ná natju noo ní." Ta kúu miì hora daá ñoo nì natju nooí. Ta kúu nì xini vai ra. ¹⁴ Dá nì kaa ta'ani ra xí'ín yu'u: "Ndios, na nì sa ndaño'o na ve'a nì sa ndei sa na'a, noón kúu na nì kaxi miì ní ñã kían kandaa ini ní ndí kían kóni na. Ta nì kaxi na miì ní ñã kóni ní Jesús, na kúu na ndaa, dá kueídó'o ní tachi yu'u miì ná. ¹⁵ Chì miì ní kakuu iin na kì'o ndaa kuendá noo ndidaa ñayuu sa'a Jesús, chì ko'on ní kast'o'on ní xí'ín ná sa'a ñã nì xini ní xí'ín sa'a ñã nì seídó'o ní. ¹⁶ Ta viti, ¿ndiva'a kuu oon ini ní? Ndakuijn ndichi ní, ta kodo ndúta kij ní, ta kaka ní ñã manj noo Ndios ñã ná ku'u ká'ano ini na sa'a ní, dá ná ndoo kuachi ní noo ná", kaá Ananías xí'ín yu'u.

Di'a nì kuu, dá nì ni'i Pablo choon ñã dána'a na noo na ko kúu na Israel

¹⁷ Dá tá nì ndisaaì ñoo Jerusalén yó'o, dá nì keei kua'ín ve'e ñoo ká'ano ka'ín xí'ín Ndios. Ta kúu ñoo nì na'a Ndios iin ñã'a ndato nooí. ¹⁸ Chì nì xini sato'j Jesús. Dá nì kaa na xí'ín: "Ndí'i inon, ta kua'án keta kij ñoo Jerusalén yó'o, chì ko iin ta'on kueídó'o ñaa tá ná ka'on xí'ín ná sa'a yu'u." ¹⁹ Dá nì kaaj xí'ín ná: "Sato'j, ndidaa vá na yó'o ná'a ñã nì sa sá'an yu'u iin rá iin ve'e noo náta na Israel. Ta sa taáin ndidaa na kándisa miì ní ve'e kaa. Ta sa kendava'í xí'ín ná. ²⁰ Dá tá nì sa'áni dao tãa Esteban, na sa xí'o ndaa kuendá sa'a ní, ta ñoo nì sa iin yu'u, ta nì nata'an va iniì tá nì sa'áni ñaa rá. Ta kúu nì sa ndaaì dá'on tãa nì sa ndei nì sa'áni ñaa." ²¹ Dá nì kaa na xí'ín yu'u: "Kua'án, chì xíka vá tanda'í yo'ó ko'on dána'on noo na ko kúu na Israel", kaá na xí'ín yu'u —kaá Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo.

Di'a nì kuu tá kua'an kani soldado ñoo Pablo

22 Tádji vá ndéi ñayyu ñoó seídó'o na ña ná kani Pablo. Tído tá nì ka'an na tɔ'on yó'o, dá nì kasa'á ná káyu'ú ná, ta kaá na:

—Ka'áni kù ní taja xaan, chí kò kani ta'an vaan kataki ra!

23 Ta ndúndéé iì vá ñayyu ñoó káyu'ú ná, ta ndátá ná dá'on ná, ta só'ono ni'ini na ñoyaká ñó'o noo táchi. 24 Sa'á ñoó nì sa'anda taja dándáki soldado ñoó choon ña ná chí'i ra Pablo ini ve'e ñoó. Ta kúu nì sa'anda ra choon ña ná kani ñaá rá xí'in chirrión, dá ná ka'an ndaa Pablo ndá sa'a kían ká'an kuachi ñayyu ñoó sa'a ná.

25 Tído, tá nì ndi'i nì so'oni ñaá rá xí'in ñi, ña kua'an ra kani ñaá rá, dá nì kaa Pablo xí'in iin soldado né'e choon iin ñoó:

—¿Á va'a kéé ní ña kani ní iin taja romano xí'in chirrión tá kò ña'a keyikò taja né'e choon sa'a rá?

26 Tá nì seídó'o soldado né'e choon ñoó ña nì ka'an na dión, dá nì kee ra kua'an ra kastɔ'on ra xí'in taja dándáki ñaá ñoó. Dá nì kaa ra:

—¿Ndi koo keeá xí'in taja kaa, chí iin taja romano kúu rá?

27 Dá nì natuu taja dándáki soldado ñoó noo iin Pablo. Dá nì ndatɔ'ón ñaá rá: —Ka'an ndaa, ¿á taja romano kúúón?

Dá nì kaa Pablo:

—Jaan. Naá kúúí.

28 Dá nì kaa ra:

—Kua'á nda'o di'ón nì chíyá'i yu'u, dá nì nduui taja romano.

Dá nì kaa Pablo:

—Tído yu'u, nda nì kaki vei kúúí taja romano.

29 Dá tá nì seídó'o taja kua'an kani ñaá ñoó ña nì ka'an Pablo, dá nì kexoo ra kua'an ra. Ta kúu nda miíó taja dándáki soldado ñoó nì yu'ú tá nì katóni ini ra ña kúu Pablo taja romano, chí sa nì ya'a ra noo ley romano sa'á ña nì so'oni ñaá rá.

Di'a kua'an ña nì ka'an Pablo xí'in taja né'e choon Israel

30 Tá nì tjuu noo iin ka kuú ñoó, kóni taja dándáki soldado ñoó kandaá va'a ini ra ndiva'a ká'an kuachi na Israel sa'a Pablo. Sa'á ñoó nì díta rá cadena ndíko ndá'a ná xí'in sa'a ná. Dá nì sa'anda ra choon ña ná nataka kúu taja duti saku'a xí'in taja né'e choon noo na Israel. Dá nì taó rá Pablo. Dá nì chí kani ñaá rá noo ndidaá kúu taja ñoó.

23

1 Dá nì sa nde'é Pablo noo ndidaá taja né'e choon nì nataka ndéi ñoó, dá nì kaa na:

—Ñani mií, ni iin ña'a kò kédaá xí'in ña kían kútúu ini, chí ió vii vá ñaxintóni noo Ndios nda kuú víti.

2 Dá nì sa'anda taja duti kúu noo nani Ananías choon noo taja ndíta yati noo iin Pablo ña ná kani ra da'anda yu'ú ná.

3 Dá nì kaa Pablo:

—Ná kani Ndios mií ní, chí kúu ní tátɔ'on iin náó kini kaa ña nì nake'i kuxi oon. Ta mií ní kúu ra kóni choon ña keyikò ndús'ano ní sa'í tátɔ'on kí'o sa'ándá ley choon. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a yá'a mií ní noo ká'an ley, chí nì sa'anda ní choon ña ná kani ra yu'í?

4 Dá nì kaa dao ka taja ndéi ñoó xí'in Pablo:

—¿Á va'a nda'o kééon xinón, ña nì ya'ón nì ka'an ndava'ón xí'in taja duti kúu noo kuenda Ndios?

5 Dá nì kaa Pablo:

—Ñani miíj, kọ ná'á ta'on yu'u ña kúú ná tẹ duti kúú noó. Chì ká'an tuti ij Ndios ña kọ kánian ka'an ndava'a yó xí'ín tẹa né'e choon noó nẹ noo yọ —kaá na.

⁶ Kúú nì katóni ini Pablo ña dao tẹa nì nataka ñoó kúú tẹa saduceo, ta dao kẹ rá kúú tẹa fariseo. Sa'á ñoó nì'i nda'o nì ka'an nẹ xí'ín rá:

—Ñani, yu'u kúú tẹa fariseo. Ta kúú de'e iin tẹa fariseo. Ta chinóo kuachi ndo yu'u chì ío tẹndéé ini noo ña nataka nẹ nì xí'j.

⁷ Tá nì ka'an Pablo dión, dá nì kasá'á tẹa fariseo xí'ín tẹa saduceo dándichi tá'an mií rá. Kúú nì nata'anda tá'an va ra ndéi ra. ⁸ Chì tẹa saduceo kúú rá ká'an ña o náta ki ta'on nẹ nì xí'j, ta nì ángel kọo, ta nì espíritu kọo. Tído tẹa fariseo kúú rá kándisa ndidaá kúú ña yó'o. ⁹ Ta ndidaá kúú rá nì kasá'á káyutí. Dá nì ndakuei dao tẹa dána'a ley Moisés, tá'an rá kúú ta'ani kuendá tẹa fariseo. Dá nì kaa rá:

—Nì iin tó'on ta'on ña'a kini kọ ní kée tẹa yó'o, chì ndá ndi kuu nì ka'an iin espíritu o iin ángel xí'ín rá. Sa'á ñoó ná dá'a nì naá yó xí'ín Ndios —kaá rá.

¹⁰ Ta deén nda'o nì kasá'á dándichi tá'an mií rá ndéi ra. Ta kúú nì yu'ú va tẹa dándáki soldado ñoó, chì oon nì ví ndakuei tẹa ñoó dákuachi ra Pablo, ká'an rá. Sa'á ñoó nì sa'anda rá choon ña ná kixi soldado taó rá Pablo tein ñayuu ñoó, dá kandaka ñaá rá ko'on tuku ra ini ve'e noo ndéi mií soldado ñoó.

¹¹ Ta kúú iin kẹ sakuaá ñoó, dá nì na'a noo sato'o yọ Jesús noo Pablo. Dá nì kaa ná:

—Ndeé koo inóon, Pablo. Chì táto'on kẹ'o nì xí'ón kuendá sa'a yú'u ñoo Jerusalén yó'o, kẹ'o dión ta'ani mií'an ndúsa kẹ'ón kuendá sa'í ñoo Roma —kaá na.

Dí'a nì kuu tá nì ndató'on kue'é uu diko tẹa ña ka'ání rá Pablo

¹² Tá nì tuu noo iin kẹ kuu ñoó, dá nì ndató'on kue'é dao tẹa Israel ña ka'ání rá Pablo. Ta nì xí'o ra mií rá ña nì iin tó'on rá o kásá'an, ta nì takují o kó'o ra nda ná kandeé rá ka'ání rá Pablo. ¹³ Ta uu diko cháá kẹ kúú tẹa nì kandọo kee dión. ¹⁴ Dá nì kee ra kua'an rá ka'an rá xí'ín tẹa duti sakua'a, xí'ín tẹa sá'ano, dá nì kaa rá:

—Ndu'u kúú rá nì xí'o mií ña kuu ndu, chì o kásá'an ta'on ndu ta nì o kó'o ndu takují nda kandeé ndú ka'ání ndú Pablo. ¹⁵ Ta viti, ko'on mií ní xí'ín tẹa né'e choon ñoo yọ ka'an ní xí'ín tẹa dándáki soldado ñoó ña ná kandaka ra Pablo kii ra noo ní taan, ta kee ní ña keyikọ cháá kẹ ní sa'a rá, kaa ní xí'ín rá. Ta ndu'u kúú rá kandeí nduu ka'ání ñaá tá sa kua'an kuyati ra kasandaá rá —kaá rá.

¹⁶ Tído tá nì kandaá ini daxi Pablo ña dión ndató'on kue'é tẹa ñoó, dá nì kee xi kua'an xi ve'e noo ndéi soldado. Dá nì kasto'on xi xí'ín Pablo táto'on kẹ'o ndató'on rá. ¹⁷ Dá nì kana Pablo iin soldado né'e choon ñoó. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Kee ní ña manì kandaka ní tayií ló'o yó'o ná ko'on xi noó tẹa dándáki ndo'ó, chì ío iin ña'a ka'an xi xí'ín rá —kaá na.

¹⁸ Dá ndáka ñaá rá nì sa'an rá noó tẹa dándáki ñaá ñoó. Dá nì kaa rá:

—Pablo, tá'an rá nákaa ve'e kaa yó'o, nì kana ra yu'u, ta nì seí nda'í rá noo ña ná kandakani tayií ló'o yó'o kii xi noo mií ní, chì ío ña ka'an xi xí'ín ní —kaá rá.

¹⁹ Dá nì tiin tẹa ñoó ndá'a tayií ló'o ñoó. Dá nì taó xóo ñaá rá. Dá nì ndató'on ñaá rá:

—¿Ní kán ka'an yó'o xí'ín yu'u, kónon?

²⁰ Dá nì kaa xi:

—Nì kandọo tẹa Israel ña kasaa rá taan kueí nda'í rá noo ní ña kandaka ní Pablo ko'on ní noó tẹa né'e choon Israel, dá kee ra ña keyikọ cháá kẹ rá sa'a ná,

kaa ra. ²¹ Tído, o sa kándisa ní, chí uú diko cháá ka taa kaño'o de'le íchi kandati ra ka'áni rá Pablo, chí nì xì'o ra mií rá ña o kásá'an ra ta nì tãkuíj o kó'o ra nda kandeé rá ka'áni ñáá rá. Ta viti ndéi nduu ra ndátì ra ná kande'á ndi kaa mií ní —kaá xì.

²² Dá nì sa'anda ra choon noo xì kua'an nó'o xì, ta nì ka'an ra xì'ín xì ña o sa kóo inì xì ka'an xì xì'ín nì iin tó'ón ñayuu ña nì ñakani xì xì'ín rá.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda tãa dándáki soldado choon ña ko'on Pablo noo iin tã n'é'e choon ká'ano naní Félix

²³ Dá nì kana ra uú soldado né'e choon. Dá nì sa'anda ra choon noo roón ña ná kenduu ra uú ciento soldado ko'on sá'a, xì'ín onj diko uxj ka rá ná kakuu tã kandodó kuéj, xì'ín uú ciento ka rá ná kakuu tã kane'e kúxi ko'on ra, ta ná kana ra ka iin sakuaá ko'on ra ñoo Cesarea. ²⁴ Dá nì sa'anda ta'ani ra choon ña ná kenduu ta'ani roón iin kuéj kanóo Pablo ko'on na, ta ná kandaka ñáá rá ko'on ra noo iin tã n'é'e choon ká'ano naní Félix, kaá rá.

²⁵ Dá nì taa ra iin tuti kane'e soldado ko'on ra, ta di'a kaáan: ²⁶ “Yu'u kúu Claudio Lisias, ta táai tuti yó'o kosaa noo ní, Félix. Mií ní kúu iin tãa ndáya'i, ta ká'ín ndisá'án xì'ín ní. ²⁷ Taa yó'o kúu ra nì tiin tã Israel, ta kua'an ra ka'áni ñáá rá. Sa'a ñoó nì sa'ín xì'ín soldadoj, ta nì ñakáki ñáá, chí nì kandaaj inij ña tã romano kúu rá. ²⁸ Ta sa'a ña kónij kandaaj inij ndí kían kúu kuachi tãa yó'o, sa'a ñoó ndákai ra nì sa'ín noó tã n'é'e choon tã Israel. ²⁹ Dá nì kandaaj inij ña sa'a ley mií vá rá dákuío kuachi ra tãa yó'o. Tído nì iin ña'a kini ko ní kée ra sa'a ña kánian kuu ra o kakaá ra ve'e kaa. ³⁰ Tído nì kandaaj inij ña nì ndató'ón kue'é dao tã Israel ka'áni ñáá rá. Sa'a ñoó nì tãnda'i tãa yó'o kosaa ra noo ní. Ta nì sa'anda ta'ani yu'u choon noo tãa ká'an kuachi sa'a rá ña ná kakuíta ra noo mií ní, dá ná ka'an ra, ná kande'á ndí kían kúu ña kini nì kee tãa yó'o. Ná kukueé ní.” Díon kua'an ña nì taa ra.

³¹ Dá nì kee soldado ndáka ra Pablo kua'an ra tát'o'on nì ta'anda choon noo rá iin ñoo naní Antípatris sakuaá dáá ñoo. ³² Dá tá nì tju noo iin ka kuu ñoo, dá ndadá tã kándodó kuéj ñoo kua'an xì'ín Pablo, dá nì ñandíó kuéj soldado xíka sá'a ñoo kua'an nó'o rá ve'e noo ndéi ra ñoo. ³³ Dá tá nì saaj soldado kándodó kuéj ñoo naní Cesarea, dá nì xì'o ra tuti ñoo noó tã n'é'e choon ká'ano naní Félix. Ta nì ñakj'o ta'ani ra Pablo noo rá. ³⁴ Dá tá nì ndí'i nì ka'i ra tuti ñoo, dá nì ndató'ón rá ndéi nì kaki Pablo. Dá nì kandaaj ini ra ña kúu ná tã kuendá Cilicia. ³⁵ Dá nì kaa ra xì'ín ná:

—Tá ná kasaá tãa ká'an kuachi sa'on, nda daá ná kueidó'i noo ká'on —kaá ra.

Dá nì sa'anda ra choon noo soldado ña ná nach'i ra Pablo noo kúu ve'e chóon naní Herodes, ta ná kandaá va'a ñáá rá.

24

Dì'a nì kuu tá nì ka'an kuachi tã Israel sa'a Pablo

¹ Dá tá nì ya'a o'on kuu, dá nì kasáa tã dutj kúu noó naní Ananías ñoo Cesarea ñoo xì'ín dao ka tã sá'ano Israel, xì'ín iin tãa tja ka'an naní Tértulo. Dá nì sa kuíta ra noó tã n'é'e choon ká'ano ñoo ka'an kuachi ra sa'a Pablo. ² Dá tá nì kana ra Pablo nì saaj na, dá nì kasá'a ká'an kuachi tã naní Tértulo ñoo sa'a ná noó tã n'é'e choon ñoo, ta kaá rá:

—Ta xì'ín mií ní ndéi va'a ndu'u, ta kuá'a ña va'a kée ní xì'ín ñoo ndu sa'a ña ío ñaxintóni ní. ³ Chí iin na ká'ano kúu mií ní, Félix, ta daá kuiti vá ñakj'o ndu'u ndiv'é'e noo ní sa'a ndidaá ña va'a kée ní xì'ín ndú ndéi kúu mií vá. ⁴ Tído ko kóni ndu kandaan ndu cháá ka tiempo ní, sa'a ñoó sei nda'i ndu noo ní ña kueidó'o ní yu'u iin tooo ví'i sa'a ña kúu ní iin tãa va'a ini. ⁵ Nì ñanij ndú ña tãa yó'o kúu tát'o'on iin kue'e nákaa ñoo ndu'u, chí xionoo ra sa'ándá tá'an

ra na Israel ndéi iin ní kúú ñayúú. Ta ta yó'o ta'ani kúú ra íin noo sa'ándá choon noo ra kúú kuendá ta nazareno. ⁶ Ta ni ka'an rá ña ku'u ra koni xíxi ra ve'e ño'o ká'ano ndu. Sa'á ñoó ni tiin ñaa ndu'u, ta kua'an ndu keyiko ndu sa'a rá táto'on k'i'o dándáki ley ndu. ⁷ Tído ni kasáa ta dándáki soldado naní Lisias xí'in kua'á nda'o soldado ra, ta ni xio ndaa ñaa rá ndá'a ndu'u. ⁸ Dá ni sa'anda ra choon ña ná kii ná ka'an kuachi sa'a Pablo noo mií ní. Sa'á ñoó ndéi ndu yó'o viti. Tá ndato'ón mií ní ra, dá kandaá va'a ini ní ña ndaa va kían ka'an ndu sa'a rá —kaá ra.

⁹ Ta ni ka'an ta'ani ndidaá ka ta Israel ndéi ñoó ña k'i'o dión kían.

Xí'o Pablo kuendá noo Félix sa'á ña ndó'o na

¹⁰ Dá ni dakúu ta né'e choon ká'ano ñoó ndá'a rá noo Pablo, dá ná ka'an na. Dá ni kaa na:

—Ná'a yu'u ña sa ío kua'á nda'o kuia nákaa ní keyiko va'a ní ñoo ndu. Sa'á ñoó kádii inii viti íiin xí'oi kuendá noo ní sa'á ña ndó'i. ¹¹ Ta kuu va ndato'ón ní dao ka ñayuu, dá ná kandaá va'a ini ní ña sa ío uxí uu kuú ni sa'in ñoo Jerusalén ni sa ndaño'i Ndios. ¹² Ta ko ní nátiin na yu'u chidá'o tá'in xí'in ní iin to'ón ñayuu ini ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni ko ní nátiin na yu'u nákaa dánáá tá'in ñayuu ini ní iin ve'e noo náataka na, ta ni iin ka xían ñoo Jerusalén. ¹³ Ta o kúu ta'on kendaá ra ña ká'an kuachi ra sa'a yú'u viti.

¹⁴ Tído yó'o kásto'in xí'in ní ña yu'u kúú na xíka íchi Jesús, tá'an ña chinani ta yó'o kúú ña ko vá'a. Ta k'i'o dión ndaño'o yu'u Ndios, na ni sa ndaño'o na ve'i ni sa ndei sa ná'a, chi kándisa yu'u ndidaá kúú choon sa'ándá ley xí'in ña ni ta profeta nda rá sa ná'a. ¹⁵ Chi ío tandee íni noo ta yó'o. Chi kándisa yu'u ña dánátaiki Ndios na ni xí'i, mií ná va'a na o mií ná kini na. ¹⁶ Sa'á ñoó daá kuití vá ndí'i inii koo vii ñaxintóni noo Ndios xí'in noo ñayuu.

¹⁷ Tído tá ni ya'a dao kuia ni xionoo yu'u dao ka xían, dá ni nandío kooi ñooi chindeeí na kúnda'í xí'in cháá d'i'ón, ta dokoí kiti noo Ndios. ¹⁸ Ta nákaaí kéei ña yó'o, ta kúú ni kasáa dao ta Israel ni kii chi kuendá Asia dí'a, ta ni tiin ra yu'u ini ve'e ño'o ká'ano ndu nákaaí ndúvii mií noo Ndios táto'on k'i'o sa'ándá ley choon. Tído ko ta'ón ñayuu kuá'a ñó'o xí'in yu'u, ta ko nákaaí dánáá tá'in ñayuu. ¹⁹ Sa'á ñoó kánian kii ta ñoó kuita ra noo mií ní, dá ná ka'an kuachi ra sa'a yu'u noo mií ní tá ndaa ña'a ndó'o ra xí'íin. ²⁰ O ná ka'an ta ndéi yó'o ná nde'á ndí kían kúú iin kuachi yu'u ni naní'í rá tá ni sa íiin noo ta né'e choon ñoo ndu. ²¹ Ta nda ndi kuu kuachi ni ya'a yu'u ni kee kían ña ni'i ni ka'in tá ni sa kaaí tein mií rá ñoó, chi ni ka'in dí'a: “Sa'á ña kándisa yu'u ña nataka na ni xí'i, sa'á ñoó ni chínóo kuachi ndó yu'u viti”, ni kaaí xí'in rá —kaá na.

²² Ta sa ná'a va'a va Félix ñoó táto'on k'i'o kua'an sa'a íchi Jesús. Sa'á ñoó, tá ni ndí'i ni seídó'o ra ña ni ka'an Pablo, dá ni chituu tóo ra tandó'ó na. Dá ni kaa ra:

—Tá ná kasaa ta dándáki soldado naní Lisias, nda daá ví, dá kandaá inii nde'á ndi kua'an tandó'ó ndo —kaá ra.

²³ Dá ni sa'anda ra choon noo ta ndaa Pablo ña ná kandaá va'a ñaa rá. Tído ni ka'an ra ña ná konó rá kee Pablo dao ña'a, ta ná konó ta'ani ra ku'u ta xionoo xí'in ná koto ni'ini ñaa rá, kaá ra.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo Félix

²⁴ Dá tá ni ya'a dao kuu ñoó, dá ni kasáa Félix xí'in ñadi'í ra naní Drusila, ña kúú ña'á Israel. Dá ni kana ra Pablo. Dá ni seídó'o ra ña ni ka'an na sa'a ndi dándáki ña kándéé íni yo Jesucristo. ²⁵ Ta ni ka'an ta'ani Pablo ña kánian kee yó ña ndaa, ta kánian chituu ini yo kee yó ña kini. Ta ni ka'an ta'ani na ña

kasandaá iin kuꝯ keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu. Kúu n̄i yu'ú nda'ò Félix. Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Kua'án viti, dá tá ná nonoí, dá kana tukui yo'ó kasaꝯon —kaá ra.

²⁶ Tído ndáti ra ña k̄i'ò Pablo cháá d̄i'ón noꝯ rá, dá dáyaꝯ ñaá rá, ká'án rá. Sa'á ñoꝯ tóo tóo sa kana ñaá rá sa ndat'ón xí'ín rá. ²⁷ Dá tá n̄i ya'a uꝯ kuia, dá n̄i keta Félix noꝯ choon né'e ra. Dá n̄i ndu'ú t̄a nani Porcio Festo kúu rá t̄a né'e choon ká'ano ñoó. Ta sa'á ña kóni Félix kandꝯo va'a ra noꝯ na Israel, sa'á ñoꝯ n̄i dankoo ra Pablo nákaa na ve'e kaa.

25

Di'a kua'q̄n ña n̄i kaa Pablo xí'ín r̄a nani Festo

¹ Dá n̄i naṭiin Festo choon kakuu ra t̄a né'e choon ká'ano. Dá tá n̄i ya'a on̄i kuꝯ, dá n̄i keta ra ñoo Cesarea ñoó kua'q̄n r̄a ñoo Jerusalén. ² Tá n̄i saa r̄a ñoó, dá n̄i naṭuu yati t̄a dut̄i saku'a'á xí'ín t̄a né'e choon noꝯ na Israel. Dá n̄i kasá'á rá ká'án kuachi ra sa'a Pablo noꝯ Festo. ³ Dá n̄i xika r̄a ña man̄i noꝯ Festo ña ná tanda'á rá Pablo kii na ñoo Jerusalén. Ta ña yó'ò n̄i xika r̄a ch̄i sa n̄i ndat'ón kue'é r̄a ña ka'áni rá Pablo íchi. ⁴ Dá n̄i kaa Festo:

—Nákaa Pablo ve'e kaa ñoo Cesarea. Tído yach̄i va no'í. ⁵ Sa'á ñoꝯ ná ko'on dao t̄a kúu kuendá mií ndó xí'ín yu'ú ñoo Cesarea. Tá ió iin ña'a n̄i ya'a ra n̄i kee ra, dá k̄iꝯn kuu ka'q̄n kuachi ndó sa'a rá ñoó.

⁶ Dá n̄i kandꝯo Festo n̄i sa ió r̄a ñoo Jerusalén xí'ín t̄a ñoó táto'on on̄a o ux̄i kuꝯ. Dá n̄i nand̄iò koꝯ ra kua'q̄n nó'ò rá ñoo Cesarea. Tá n̄i tuu noꝯ iin ka kuꝯ, dá n̄i nak̄o ra noꝯ t̄eí noꝯ koo ra ka'anda r̄a choon. Dá n̄i sa'anda r̄a choon ña ná ko'on r̄a kuaka ra Pablo kasaꝯ na. ⁷ Tá n̄i saa Pablo n̄i sa kuíin na noꝯ ió ra, dá n̄i naṭuu yati t̄a Israel, tá'an r̄a n̄i kii ñoo Jerusalén. Dá n̄i kasá'á rá dákuío ra Pablo ku'a'á nda'ò kuachi kini. Tído ko ní ni'í ta'on ra ndi kee ra, dá kandꝯo ndaa ña ká'án r̄a.

⁸ Dá n̄i kasá'á Pablo chindeé ná mií ná, ta kaá na:

—Ko ní ya'í noꝯ ni iin ley ndu'ú, na Israel, ta ni ko ní xiní xixii ve'e ño'ò ká'ano ndu, ta ni noꝯ ley César, t̄a né'e choon ká'ano cháá ka, ko ní ya'í —kaá na.

⁹ Tído kóni Festo kandꝯo va'a ra noꝯ t̄a Israel. Sa'á ñoꝯ n̄i ndat'ón rá Pablo:

—¿Á náta'an ni inon ko'ò ñoo Jerusalén, ta ñoó ná keyíkoí sa'on? —kaá r̄a.

¹⁰ Dá n̄i kaa Pablo:

—Sa'á iin va yu'ú noꝯ mií ní, ta né'e ní choon n̄i kee César. Ta yó'ò va kúu noꝯ kánian keyíko ní sa'í. Ch̄i sa ná'á va'a ní ña ni iin tó'ón ña kini ko ní ya'í keei xí'ín na ñoo, na Israel. ¹¹ Ch̄i tá ní ya'í keei iin kuachi kini, ña kánian kuꝯ, dá k̄iꝯn ióí ña kuꝯ sa'án. Tído ni iin tó'ón kuachi, ña dákuío t̄a yó'ò yu'ú, ko kúu ña ndaa, sa'á ñoꝯ ko iin ta'on kuu nak̄i'ò yu'ú noꝯ ndá'a rá. Sa'á ñoꝯ xikaj̄i noꝯ ní ña va'a ka mií César ná keyíko sa'í —kaá Pablo.

¹² Dá tá n̄i ndi'í n̄i ndat'ón Festo xí'ín t̄a ká'án ni'ini noꝯ rá, dá n̄i kaa r̄a xí'ín Pablo:

—N̄i xika miíon ña keyíko César sa'on. Sa'á ñoꝯ tanda'í yo'ó ko'on noꝯ rá, tá dáá —kaá r̄a.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ka'q̄n Pablo xí'ín rey Agripa

¹³ Dá tá n̄i ya'a cháá kuꝯ ñoó, dá n̄i kasáá iin rey nani Agripa xí'ín ñadi'í ra nani Berenice ñoo Cesarea, ch̄i n̄i kasáa r̄a ka'án r̄a ndisá'án xí'ín Festo. ¹⁴ Ta sa'á ña n̄i sa ndei na kua'a vá kuꝯ, sa'á ñoꝯ n̄i nakani Festo xí'ín rey ñoó sa'á ña ndó'ò Pablo, ta kaá r̄a:

—Nj **dankoo Félix** iin **taa nákaa rā** ve'e **kaa yó'o**. ¹⁵ **Dá tá nj sa'in ñoo** **Jerusalén**, **dá nj ka'an kuachi ta duti saku'a'á xí'in ta sá'ano noo na Israel sa'á** **taa ñoo**, **ta nj xikā rā ña ná ka'andaj choon ña ná kuu rā**. ¹⁶ **Dá nj ka'in xí'in** **rā ña ko óon ta'on ka'áni taa né'e choon romano iin taa tá ko ñá'a ná kuita na** **ká'an kuachi sa'a rá noo rá**, **dá kían kuu chindeé rá mií rá noo kuachi dákuio** **ñaá ná, nj kaaj xí'in rá**. ¹⁷ **Sa'á ñoo tá nj kasá'a ta Israel ñoo yó'o**, **ta ko ní sá ndati** **ta'on yu'u, chī tá nj tuu noo iin ka kuu, kúu nj nakooi noo téj ka'andaj choon**. **Dá nj sa'andaj choon ña ná ko'on rā kuaka ra taa naní Pablo ñoo kasaa rā** **nooí**. ¹⁸ **Dá nj nakuíta ta Israel ká'an kuachi ra sa'á taa ñoo**. **Tído ko ní ka'an** **ta'on ra tát'o'on k'i'ó ndáti yu'u chinóo kuachi ñaá rá**. ¹⁹ **Chī sa'va'a ña ká'an** **kuachi ra sa'a kúu ley mií rá**. **Ta ká'an ta'ani ra sa'a iin taa naní Jesús**, **iin rā** **nj xi'j, tído Pablo kúu rā kaá ña takí va Jesús ñoo**. ²⁰ **Ta sa'á ña ko ní ni'j ta'on** **yu'u ndi koo keyikoí sa'á taa ñoo, sa'á ñoo nj ndato'in rā, nde'á á kándia ra** **ko'on rā ñoo Jerusalén keyikoí sa'a rá sa'á ña yó'o, nj kaaj xí'in rá**. ²¹ **Tído nj** **xikā rā ña mií César Augusto ná keyiko sa'a rá**. **Sa'á ñoo nj sa'andaj choon ña** **ná kakaaj i'j rá ve'e kaa ndā ná kasandaá kuu tanda'í rā ko'on rā noo César ñoo** **—kaá Festo xí'in rey Agripa**.

²² **Dá nj kaa rey Agripa xí'in Festo:**

—**Kóni ta'ani yu'u kueidó'i to'on ká'an taa ñoo**.

Dá nj kaa Festo:

—**Taan, dá kueidó'o ní ña ka'an rā —kaá rā**.

²³ **Tá nj tuu noo iin ka kuu, dá nj kasá'a rey Agripa xí'in ñadi'í rā naní** **Berenice ve'e noo sa'ándá Festo choon, ta ndíxi na dá'on táyíí ndáa**. **Dá nj** **ku'u ra ini ve'e xí'in ndidaá taa dándáki soldado, xí'in ndidaá taa ndáya'í ñoo** **Cesarea**. **Dá nj sa'anda Festo choon ña ná ko'on rā kuaka ra Pablo kasaa na** **noo rá**. ²⁴ **Dá nj kaa rā:**

—**Mií ní, rey Agripa, xí'in ndidaá ní mií ní, na nj nataka ndéi yó'o viti xí'in** **ndu'u**. **Ta taa iin yó'o, ku'a'á nda'o na Israel ndéi ñoo Jerusalén xí'in na ndéi** **ñoo yó'o ká'an kuachi sa'a rá noo yú'u**. **Ta ko sá tuu na ña káy'u'ú ná ña kánian** **kuu rā**. ²⁵ **Tído ni iin tó'on ña kini ko ní nani'j yu'u nj kee ra ña kánian kuu rā**. **Tído nj xikā mií rá ña César Augusto keyiko sa'a rá**. **Sa'á ñoo nj chikaa inij ña** **tanda'í rā ko'on rā**. ²⁶ **Tído ko ní'j ta'on yu'u ndí kían taai sa'á taa yó'o ko'an** **noo na kúu sato'o yo César**. **Sa'á ñoo chíkani yu'u rā noo ndidaá mií ní, na ndéi** **yó'o, xí'in noo mií ní, rey Agripa, dá ndato'on va'a ní rā, dá nani'j yu'u ndí kían** **kúu kuachi ra chinóoi noo tuti ñoo**. ²⁷ **Chī ko vá'a ta'on kee tá ná tanda'í iin** **taa nákaa ve'e kaa ko'on rā noo tá né'e choon ká'ano xían nani ko'o kuachi rā** **ko'on xí'in rá —kaá rā**.

26

Dí'a nj kaa Pablo xí'in rey Agripa xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na

¹ **Dá nj kaa rey Agripa xí'in Pablo:**

—**Viti kían ní kuu k'i'ón kuendá sa'á ña ndó'ón —kaá rā**.

Dá nj chínee Pablo ndá'a ná, dá nj kasá'a ná xí'o na kuendá sa'á ña ndó'o **na:**

² —**Ta kádij nda'o inij, rey Agripa, chī sóno ní k'i'oi kuendá noo ní sa'a** **ndidaá kúu kuachi ká'an ta ñooj, ta Israel, sa'í**. ³ **Ta kádij ta'ani inij, chī sa** **ná'a va'a va mií ní sa'a ley ndu'u, na Israel**. **Ta sa ná'a va'a ta'ani ní sa'a ndí** **kían kedaá xí'in na ñooj, dá ko náki'in tá'an ñaxintónj ndú**. **Sa'á ñoo seí nda'íj** **noo ní ña kueé ni koo ini ní, dá kueidó'o ní ña ko'in ka'in xí'in ní**.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían nj sa kee na tá ko ñá'a kandisa na Jesús

⁴ Ndidaá vá nã ñooj, nã Israel, ná'á tátò'on kị'o nị sã kee yu'u tá nị sã kuui taló'o tá nị sã ioj ñoo mií, ta ná'á ta'ani na tátò'on nị sã kee tá nị sã ioj ñoo Jerusalén. ⁵ Ta ná'á ta'ani na ñã ndã nị kaki va yu'u kúú tãa fariseo. Sã'á ñoo, tá kóni nã, kuu va kị'o ndaa na kuendá ñã nị sã kuui iin tãa fariseo, tá'an ra kúú iin ta'ándá tãa ndita toon cháá kã xí'ín choon Ndios tein na ñoo. ⁶ Tído viti, sã'á ñã ió tandéé iní yu'u ñã xinkoo ñã nị kaa Ndios kee na xí'ín nã sá'ano ñoo ndu tá sata, sã'á ñoo ndéi tãa yó'o chinóo kuachi ra yu'u noo mií ní. ⁷ Ta ndin uxị uụ tu'u, ndu'u nã kúú nã ve'e nã Israel, ndáti xinkoo ñã nị kaa Ndios kee na xí'ín nã sá'ano ñoo. Sã'á ñoo kéchóon ndu noo Ndios nduú ñoo. Ta sã'á ñã kómí yu'u tandéé iní yó'o, rey Agripa, sã'á ñoo ká'an kuachi tã Israel yó'o sã'á yu'u viti. ⁸ ¿Á ká'án ní ñã kuáchị ndã'o kían noo Ndios dánátaki nã ñayuu nị xí'í?

Ká'an Pablo tátò'on kị'o sã kendavã'a na xí'ín nã kúú kuendá Jesús

⁹ Ta yu'u nị ka'án ta'anii ñã níyikáí kendavã'i xí'ín nã kándisa kuú Jesús, nã ñoo Nazaret. ¹⁰ Ta dión nị sã kee ñoo Jerusalén, chị nị sã taáin kuá'a ndã'o nã kúú ñayuu Ndios ve'e kãa xí'ín choon sã xị'o tã dutị kúú noo nooí. Ta sã nata'an va inij tá sã sa'ání ñã rá. ¹¹ Ta kuá'a ndã'o ta'ándá nị sã kendavã'i xí'ín ná iní iin rá iin ve'e noo náta na ñoo ndu, ta sã kendúsaí xí'ín ná ñã ka'an ndavã'a na sa'a Jesús. Ta sã'á ñã sã xido ndã'o inij sã xinij ná, sã'á ñoo sã xionooi sã kendavã'i xí'ín ná ndã dao kã ñoo tukú ñó'o xíká.

Ká'an Pablo ndi nị kuu, dá nị nduu na kuendá Jesús

¹² Ta sa'a choon yó'o nị kee kua'in ñoo Damasco, ta mií tã dutị kúú noo nị xị'o choon nooí kua'in. ¹³ Tído tátò'on dao nduú kían, ná kaaí xí'ín ní, rey, xikai kua'in íchị ñoo. Ta kúú nị xinij iin ñã yé'e nị kii chí induú. Ta ndato kã vián o dũú ndindii. Ta kúú nị ñaye'e ndaa iin ní kúú noo kua'in xí'ín tãa kua'an xí'ín ñoo. ¹⁴ Ta kúú ndidaá vá ndu'u nị kuéi noño'o. Ta kúú nị seido'o yu'u nị ka'an iin ná ká'an yú'u hebreo, dá nị kaa nã xí'ín: “Saulo, Saulo, ¿ndivã'a xionooón kéndavã'ón xí'ín yu'u? Chị kéeón tátò'on kée chee tá chísá'a rí dinj karochá.” ¹⁵ Dá nị kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?” Dá nị kaa nã: “Yu'u kúú Jesús, nã xionoo yó'o kéndavã'a xí'ón. ¹⁶ Ta viti ndakuijn ndichi, chị nị na'a noo yú'u noo yó'o, dá kechóon nooí, ta kanooón kị'o ndaaon kuendá sã'á ñã nị xinon yu'u, xí'ín sa'a ndidaá kã ñã'a ko'in na'ị nooñ. ¹⁷ Ta kandaa yu'u yó'o noo nã ñoo miíon, nã Israel, xí'ín noo ndidaá ná kọ kúú nã Israel, chị noo nã yó'o tanda'í yó'o ko'on, ¹⁸ dá ná natu noo ná, dá ná dánkoo na íchị noo ñin naá, dá ná naki'in na íchị noo ndato yé'e kua'an induú. Dá ná o káño'o kã nã tixi ndá'a ñã u'u, ta ná ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta sã'á ñã kandeé iní nã iin tó'ón dinj mií yu'u, sã'á ñoo kị'o ká'ano iní Ndios sã'á kuachi na, dá natiin na ñã va'a kị'o Ndios noo ñayuu nị nduvii mií ná”, kaa Jesús xí'ín yu'u.

Ká'an Pablo ñã nị kee na choon nị sa'anda Ndios noo nã

¹⁹ Dión nị ndo'o yu'u, rey Agripa. Sã'á ñoo kọ ní kúsaá ta'on inij kee ndidaá choon nị sa'anda Jesús nooí ndá induú. ²⁰ Ta mií noo nị ñaná'í sã'á to'on va'a yó'o noo nã ndéi ñoo Damasco. Ni ndi'i, dá nị sa'in nị ñaná'í noo nã ndéi ñoo Jerusalén, xí'ín noo nã ndéi iin ní kúú kuendá Judea di'a, xí'ín noo nã kọ kúú nã Israel. Chị nị ka'in xí'ín ná ñã ná nandikó iní nã sã'á kuachi kée na, ta ná nduu na ñayuu Ndios, ta xí'ín ñã va'a kée na ná na'a nã ñã miãan ndaa kuiti nị nandikó iní nã sã'á kuachi kée na. ²¹ Ta sã'á ñã dána'í dión, sã'á ñoo nị tiin tã Israel yu'u noo nákaaj ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta nị ka'án rá ká'án rá yu'u. ²² Tído nị chindeé vá ñãá Ndios, sã'á ñoo takí ij vái ndã viti ñin xí'oi kuendá noo ñayuu kọ ndáyã'i, xí'ín noo nã ndáyã'i. Ta ká'in xí'ín ná tátò'on nị ka'an

profeta xí'in ña ñi ka'an Moisés sa'á ña kánian koo, ²³ ch̄i ñi ka'an na yó'o ña ndo'o naní nio na kakuu Cristo, dá kuu na, dá mií ná kakuu na nataki mií noó, dá kían dátoon na noó ñayuu, dá naní'i na Israel xí'in na ko kúu na Israel ña k̄aki na —kaá Pablo.

Kóni Pablo ña kandisa rey Agripa to'on va'a sa'a Jesús

²⁴ Tá xí'o īi vá Pablo kuendá sa'á ña ndó'o na, dá ñi kayu'u Festo, ta kaá ra: —iPablo, ñi nduloko va yo'ó ñi kee ña kua'a téi ña ndichí ñi ñakuá'ón!

²⁵ Dá ñi kaa Pablo:

—Ko ndúloko ta'on yu'u, tatá Festo, ch̄i to'on ká'an yu'u kúu ña ndaa, ta kían to'on ndichí. ²⁶ Ta sa ná'á vá mií rey xaan sa'á ña yó'o. Sa'á ñoó kándéé iníi ká'in ña yó'o noo ná. Ch̄i kánda iníi ña ná'á va'a va na sa'a ndidaá kúu ña yó'o, ch̄i ko kúu de'e ta'an vaan. ²⁷ ¿Á kándisa ní, rey Agripa, to'on ñi taa profeta? Sa ná'á vá yu'u ña kándisa nían —kaá na.

²⁸ Dá ñi kaa rey Agripa xí'in Pablo:

—Ndaá cháá vá, dá kandeéon xino ini yu'u ña kakuu iin ta kuendá Jesús.

²⁹ Dá ñi kaa Pablo:

—Tá cháá o tá kua'a ñi kamaní, tído xikaj noo Ndios ña o duú iin tó'ón mií ní ná nduu kuendá Jesús, ná nduu ta'ani ndidaá na ndéi seídó'o to'on ká'in yó'o kuendá Jesús, tátotoon k̄i'o kúu yu'u. Tído ná dá'a ni kandiko ndá'a ná tátotoon k̄i'o ndó'o yu'u ndíko ndá'i.

³⁰ Tá ñi ndí'i ñi ka'an Pablo to'on yó'o, dá ñi ndakuin ndichi rey ñoó xí'in Festo ñoó, xí'in ña naní Berenice, xí'in ñayuu ndéi xí'in ná ñoó. ³¹ Dá tá ñi kankuei xoo na kua'an na, dá ñi kasá'á ndátó'ón tá'an na, ta kaá na:

—Ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní kée ta'a káa. Ko káni ta'an vaan ña kuu ra, ta ni ko kánian kakaq ra ve'e kaq —kaá na.

³² Dá ñi kaa rey Agripa xí'in Festo:

—Kuu va dáyaq yo ta'a káa, ní kúu. Tído ñi xikaj ra ña keyíko mií César sa'a rá —kaá ra.

27

Di'a ñi kuu tá ñi ch̄ikaq ini ta né'e choon ñoó tanda'á rá Pablo ko'on na ñoo Roma

¹ Dá ñi ch̄ikaq ini ta né'e choon ñoó tanda'á rá ndu'u ko'on ndu xí'in barco chí kuendá Italia. Sa'á ñoó ñi ñakí'o ra Pablo xí'in dao ka taq ño'o ve'e kaq noo ndá'a ta sa'ándá choon noo iin ciento soldado naní Julio, ta ra yó'o nákaq tein iin ta'ándá soldado naní Augusto. ² Dá ñi kaa ndu ini iin barco ñi kii ñoo Adramitio, ch̄i sa iin nduu ra ña nadaon rá ko'on ra noo nákuita barco sa'an chí kuendá Asia di'a. Dá ñi kee ndu kua'an ndu. Ta né'e tá'an ndu xí'in iin taq naní Aristarco. Ta kúu rá iin taq ñoo Tesalónica, ña nákaq chí kuendá Macedonia di'a.

³ Tá nda iin ka kuu, dá ñi saq ndu iin ñoo naní Sidón. Dá ñi ku'u ini ta naní Julio ñoó sa'a Pablo, ch̄i ñi sonó rá ñi sa'an na noo ndéi na né'e tá'an va'a xí'in ná ndéi ñoo ñoó. Dá ñi ch̄indee ná Pablo. ⁴ Dá ñi kaa tuku ndu ini barco ñoó, dá ñi kankuei ndu ñoo Sidón ñoó kua'an ndu. Dá ñi kaq ndu iin xoo yúku iin ini taño'o naní Chipre, ta ñi kandoan chí xoo íti di'a, ch̄i kána nda'o tach̄i xoo noó ñi ka'an ndú ko'on ndu. ⁵ Dá ñi ya'a yati ndu chí kuendá Cilicia xí'in Panfilia. Dá ñi saq ndu ñi noo ndu ñoo ká'ano naní Mira, ña nákaq chí kuendá Licia di'a.

⁶ Ta ñoó ñi naní'i ta sa'ándá choon noo soldado ñoó iin ka barco, tá'an kirá ñi kii chí ñoo naní Alejandría, ch̄i kiróon kúu rá kua'an chí Italia. Dá ñi ñakáa

ra ndu'u ini róón. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu. ⁷ Ta sa n̄i kukua'á nda'o kuu kua'an ndu xí'in barco ñoo noo taño'o, ch̄i kueé nda'o kua'an ra. Ta kúu xí'in kua'á nda'o tandó'ó, dá n̄i saa ndu noo xito ndaa tá'an xí'in ñoo naní Gnido, ch̄i kána ió tach̄i déen noo kua'an ndu. Ta ko kúu ta'on ko'on ndaa ndu. Sa'á ñoo n̄i ka'o ndu sata iin yúku iin ini taño'o naní Creta. Dá n̄i saa ndu noo xito ndaa tá'an xí'in ñoo naní Salmón, ña nákaa yúku Creta ñoo. ⁸ Ta dión xí'in tandó'ó daá vá xika ndu kua'an ndu yati yu'ú taño'o ñoo. Dá n̄i saa ndu iin xián naní Puerto Va'a yati noo nákaa ñoo naní Lasea. ⁹ Ta kúu sa kua'á nda'o kuu xika ndu noo taño'o kua'an ndu. Kúu sa n̄i kasá'á io nda'o ió ña kían kaka ndu ko'on ndu noo taño'o, ch̄i sa kua'an kuyati va yoo v̄ixi, dá kasá'á kána cháa k̄a tach̄i déen. Sa'á ñoo n̄i ka'an ni'ini Pablo noo ñayuu ñoo, ¹⁰ ta kaá na:

—Ñani, kándaá inij ña io nda'o ió ña ndo'o yó tandó'ó noo ko'on yo, ch̄i naá vá barco yó'o xí'in ndidaá ña'a ndio rá kua'an ra. Ta o duú ña yó'o oon ni, ch̄i io ta'ani ió ña kuu yo —kaá na.

¹¹ Tído ko ní kékuendá ta'on ta sa'ándá choon noo soldado ñoo ña n̄i ka'an Pablo, ch̄i n̄i kee cháa k̄a ra sa'á ña n̄i ka'an sato'o barco ñoo xí'in ta dáka ra ña ná ko'on ra. ¹² Ta sa'á ña kían iin xián noo ko va'a kandita barco yo v̄ixi, sa'á ñoo kua'á nda'o ta ñoo n̄i kandoo ra ña va'a cháa k̄a ña ná ko'on ra, nde'á á kandeé rá kasandaá ra iin k̄a ñoo naní Fenice, ña nákaa mií yúku naní Creta ñoo, dá nakuijn va'a barco ñoo, dá ná kandati ra nda ná ya'a yo v̄ixi, ka'an rá. Ta ñoo Fenice ñoo nákaa chí xoo noo keta ndiandii tá n̄i ini.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ndo'o ndu tandó'ó ká'ano n̄i kee tach̄i déen

¹³ Ta kueé vá n̄i kasá'á kána tach̄i. Sa'á ñoo n̄i ka'an ñayuu ña kuu va kaka na ko'on na, tát'on nákaní ini na kee na. Dá n̄i taó ná k̄a vee ña kúu freno barco ñoo. Dá n̄i ki'in ndu tátuu yati ndu kua'an ndu yu'ú yúku naní Creta ñoo. ¹⁴ Tído cháa vá n̄i sa'an ndu, kúu n̄i kasá'á vá kána tach̄i déen, ta v̄ei ña chí yu'ú taño'o dí'a, ch̄i v̄ei ña xoo kuá'a noo xinkoo ndiandii, ta naníán Euroclidón. ¹⁵ Ta kúu n̄i kasá'á né'e tach̄i déen barco ñoo kua'an ra. Ta sa'á ña ko ní kúu k̄a dáka ndu barco ko'on ndu ni'í ndu ñoo'ó ich̄i, sa'á ñoo n̄i dayáa va ndu barco né'e ñaá tach̄i kua'an.

¹⁶ Dá n̄i ya'a ndu sata iin yúku ló'o iin ini taño'o naní Claudia. Ta ko kána ni'i ta'on tach̄i ñoo. Ta kúu xí'in kua'á nda'o tandó'ó, dá n̄i kandeé ndú n̄i naditá ndú barco leé n̄i nachi'i ndu ra ini barco ká'ano ñoo. ¹⁷ Dá tá n̄i ndu'u barco leé ñoo, dá n̄i kató toon ra barco ká'ano ñoo xí'in yó'o ndeé. Dá n̄i ndutoon rá. Tído n̄i yu'ú ra ña ko'on ra karnee ni'ini rá tein ñotí noo naní Sirte. Sa'á ñoo n̄i danóo ra dá'on tánee dinj barco ñoo. Dá n̄i dayáa ra barco kane'e tuku ñaá tach̄i ko'an.

¹⁸ Ta kána ií vá tach̄i déen tá n̄i tuu noo iin k̄a kuu. Sa'á ñoo n̄i kasá'á dao ta ñoo taó ra ña'a ñoo'ó ini barco ñoo sata raán kua'an ini taño'o. ¹⁹ Tá n̄i kasandaá kuú óni, dá n̄i kasá'á ndú taó ndu ña'a kéchóon mií barco ñoo sata nduan kua'an ini taño'o.

²⁰ Ta kúu kua'á va kuu ko ní xini ndu ndiandii ni t̄iño. Ta sa'á ña ndó'o nda'o ní'o ndú n̄i kee tach̄i déen ñoo, sa'á ñoo n̄i sa'anda va ini ndu ña koó k̄a tandéé ini ña k̄aki ndu. ²¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ya'a kua'á kuú ko ní sás'an ndu, dá n̄i nakuijn ndichi Pablo tein ta ñoo. Dá n̄i kaa na:

—Tá ní seidó'o ndó ña n̄i ka'in xí'in ndó ña ko va'a kankuei yó noo naní Creta, dá kían o ndó'o ta'on yó tandó'ó yó'o, ta ni o naá ta'on ña né'e barco yó'o, ní kúu. ²² Tído viti ká'an ni'inii noo ndo ña ndeé koo ini ndo, ch̄i ni iin tó'ón ta'on yó o kuú, va'ará ná naá barco yó'o. ²³ Ch̄i sakuaá víti n̄i sa io iin ángel xí'in, ta n̄i kii na noo mií Ndios, na ndáño'o yu'u, na kéchóon yu'u noo. ²⁴ Dá n̄i kaa na xí'in: “Pablo, o sa yu'óon, ch̄i kánian nakuijon noo César.

Sa'a á ñoo dákaki va Ndios ndidaá ñayuu vei xí'ón ini barco yó'o", kaá na xí'ín.
²⁵ Sa'a á ñoo ndeé koo ini ndo, ñani, chi kándisa ndaa yu'u ña kee Ndios táto'on
 ki'o ni ka'an ángel ñoo xí'ín. ²⁶ Tido miñan saa barco yó'o tuu rá iin yúku in
 ini taño'o —kaá Pablo.

²⁷ Ta kúu sa ni xino va uxí komi kuu yá'a ndu taño'o naní Adriático kua'an
 ndu. Ta xoo di'a xoo di'a kí'in barco ñó'o ndu kua'an ra kée tachí. Tá ni kuu
 dao ñoo, dá ni kandaá ini ra kéchoon xí'ín barco ñoo ña sa natuu yati ndu
 kua'an ndu yu'u taño'o noo kúu noño'o. ²⁸ Sa'a á ñoo ni chikí'ó ra ndi ki'o konó
 nákaa takuii ñoo. Dá ni katóni ini ra ña kíán oko nda'a. Dá xíka barco kua'an
 ra cháa ka chí noo. Dá ni chikí'ó tuku ra ndi ki'o konó. Dá ni kandaá ini ra
 ña ndaá sa'on va nda'a kíán. ²⁹ Sa'a á ñoo ni yu'u ra ña tuu tá'an barco ñoo
 xí'ín yuu ná'ano ndíta yu'u taño'o ñoo. Dá ni chirkuei ra ndin komi kaa vee
 chí sata di'a barco ñoo, dá ná katuu rá. Dá ni kasá'a rá sei nda'í ra noo Ndios
 ña ná tuu noo kíi.

³⁰ Dá ni kasá'a tá kéchoon xí'ín barco ñoo kée ra ña ñó'o ra taán rá kaa vee
 chí noo di'a barco ñoo, tido barco leé ñoo vá tao ra ñó'o ra, dá kuino ra dákaki
 ra mií rá, ká'an rá.

³¹ Kúu ni kastó'on Pablo xí'ín tá sa'ándá choon noo soldado, xí'ín mií
 soldado, ta kaá na:

—Tá ná o káño'o taa káa xí'ín yó ini barco yó'o, dá kíán o káki ta'on ndó
 —kaá na.

³² Dá ví ni sa'anda soldado ñoo yó'o ndíko barco leé ñoo, dá ni yaa ra kua'an
 ra noó taño'o.

³³ Dá tá sa kua'an tuu noo, dá ni ka'an Pablo xí'ín ndidaá kúu taa ñoo ña ná
 kasá'an ra, ta kaá na:

—Sa ni xino uxí komi kuu ndeí ndó né'e ij ndo xí'ín ña nákani ini ndo, ta ni
 lú'u ví ña'a ko ni sei ndo. ³⁴ Sa'a á ñoo sei nda'avíi noo ndo ña kasá'an ndó, dá
 nani'i ini ndo cháa, dá chi ni iin tó'on ndó, ta ni iin tó'on idi dinj ndo o naá
 —kaá na.

³⁵ Tá ni ka'an Pablo dión, dá ni tiin na iin pan. Dá ni naki'o na ndivé'e noo
 Ndios noo ndidaá kúu taa ñoo. Dá ví ni sa'anda naán. Dá ni kasá'a sei naán.

³⁶ Dá ni ndundeé ini ndidaá ka taa ñoo. Dá ni sasá'an ta'ani ra. ³⁷ Ta ndidaá
 ndu'u, na ñi sa ñoo'o ini barco ñoo, ni sa kuu ndu uu ciento oni diko sa'on
 iin. ³⁸ Dá tá ni ndino ini ndu ni sasá'an ndu, dá ví ni tao ndí'i ra firí'ó ñó'o ini
 barco ñoo ni sata raán noó taño'o, dá ni kandaá cháa ña vee rá, dá ni naxinkoo
 rá lú'u ka noó takuii.

Dí'a ni kuu, dá ni natáni barco ñoo ni kee takuii

³⁹ Tá ni tuu noo, kúu ko nákoní ij vá taa ñoo ndá yúku kíán. Tído ni xini ra iin
 ndá'a taño'o nákaa sa'a yúku iin ñoo, ta ñoo ndeí ñoti. Dá ni ka'an rá ña ndá ndi
 kuu kandeé rá dákaka ra barco ñoo ko'on ra nda ñoo. ⁴⁰ Sa'a á ñoo ni sa'anda ra
 yó'o ndíko kaa vee ñoo. Dá ni kandooan ini takuii. Dá ni ndaxí rá yó'o ndíko
 yíto, kirá dákaka ra barco ñoo, dá ni naxino ra ini takuii, dá kuu kao tuku ra
 barco. Dá ni dakáa ra dá'on, tá'an ña tánee chí xoo noo di'a barco ñoo. Dá ni
 naki'in barco kua'an ra ni'i ra noo ndeí ñoti ñoo.

⁴¹ Tído ni saa ra ni tuu rá noo ndeí iin tu'u ñoti ini taño'o ñoo, chi kíán noo
 náki'in tá'an noó takuii ñani tá'an. Ta ñoo ni saa noo barco ñoo ni sarneean
 tein ñoti ñoo. Sa'a á ñoo ko ní kúu kasandaá ra nda yu'u taño'o ñoo. Ta sa'a ña
 ndeé téi ñani takuii chí sata di'a barco ñoo, sa'a á ñoo ni kasá'a cháchi rá.

⁴² Dá ni kandoo ndidaá soldado ña ka'ání rá ndidaá taa kua'an ve'e kaa né'e
 ra kua'an ra, dá ni iin tó'on rá ná o kuino díta rá kasandaá ra nda yu'u taño'o.

⁴³ Tído kóni tá sa'ándá choon noo soldado ñoo ña dákaki ra Pablo. Sa'a á ñoo ko
 ní sóno ta'on ra ña koo dión. Dá ni sa'anda ra choon noo ndidaá taa tía díta

ña ná kee ra ini taño'o, dá ná kasandaá ra noño'o íchí. ⁴⁴ Dá nì kaa ra xí'ín ra kò tí'a dí'tá ña ná tiin ra tabla o tá'í barco, dá ná kasandaá ra noño'o íchí, kaá ra. Ta dión nì kee ndu, ta kúu ndidaá vá ndu'u nì kàki.

28

Di'a nì kuu tá nì sa ndei ndu noo naní Malta

¹ Tá nì ndi'i nì kasandaá ndi'i ndu yú'u taño'o ñoo, dá nì kandaá ini ndu ña yúku ñoo naní Malta. ² Dá nì ku'u ini ñayuu ndéi ñoo sa'a ndú'u, chì nì sa'on na ñó'o, dá nì kana na ndu'u ña ná natuu yati ndu nadaá ndú, chì kóon ðaj, ta víxi nda'o.

³ Dá nì sa'an ta'ani Pablo nì ðataká na cháá títo nì taán ná noo kéi ñó'o ñoo. Tído tá nì taán ná ra, kúu nì keta iin koq déen tein rá, chì nì kasá'a ndii rì. Kúu nì tiin rí ndá'a ná.

⁴ Dá tá nì xini na ndéi Malta ñoo ña tákaa koq ñoo ndá'a Pablo, dá nì kasá'a ndátó'ón tá'an mií ná:

—Miían ndaa iin ta sa'ání ndii va kúu ðaa káa, ndani ndó'o ra dión. Kò ní xí'í ta'on ra nì kee taño'o, tído o káki ta'on ra viti, chì miían chiya'i ra sa'a kuachi ra —kaá na.

⁵ Tído tá nì kidi ni'ini Pablo ndá'a ná, ta kúu nì kankao va koq déen ñoo noo ñó'o kéi ñoo, ta kò ta'ón ña'a nì ndo'o na nì kee rí. ⁶ Ndidaá kúu ñayuu ñoo ndátí ña nein ñí Pablo, o iin ndakána kankao na kuu na. Ta sa nì kuna'a vá ndátí ñayuu ñoo, tído koq ña'a ta'on nì ndo'o na. Dá nì naðan na ña nákani ini na, ta nì kaa na ña iin ndios vá kúu ná.

⁷ Ta yati ñoo ndéi dao ñó'o iin ða naní Publio, ra né'e choon ñoo ñoo. Ta nì na'iiin va'a ra ndu'u, ta nì xito ñaa rá onì kuu. ⁸ Ta kándu'u tatá Publio ñoo noo xito, chì kú'u ra kée kue'e dáa xí'ín tachí ní. Dá nì sa'an Pablo nì xito ni'ini ñaa ná. Tá nì ndi'i nì ka'an na xí'ín Ndios, kúu nì chínóo na ndá'a ná satá rá. Ta kúu nì nduva'a va ra. ⁹ Tá nì kandaá ini ñayuu ndéi ñoo ña nì nduva'a ða ñoo, kúu kua'a nda'o na kú'u nì saá noo ió Pablo, ta kúu nì nduva'a ta'ani na. ¹⁰ Kúu kua'a nda'o ña manì nì kee ñayuu ñoo xí'ín ndu'u. Dá tá nì kasandaá kuu tiin tuku ndu barco ko'on ndu, kúu nì kemáni ná ndu'u xí'ín kua'a ña'a, ña xínño'ó ndú noq ko'on ndu.

Di'a nì kuu, dá nì saá ndu ñoo Roma

¹¹ Tá nì xino onì yoq nì sa ndei ndu ñoo, dá nì tiin ndu iin barco nì sa iin nì sa ndati nì ya'a yoq víxi. Ta nì kii ra chí ñoo ká'ano naní Alejandría, ta kándodo uu yoko chí noq rá. Iian naní Cástor, ta iin kaan naní Pólux. Dá nì kee ndu kua'an ndu. ¹² Dá nì saá ndu iin ñoo naní Siracusa. Ta ñoo nì sa ndei ndu onì kuu. ¹³ Dá nì kee barco ñoo tátuu yati ra yu'u taño'o kua'an ra nda nì kasandaá ndu iin ñoo naní Regio. Dá nda iin ka kuu nì kasá'a kána tachì vej chí xoo sur di'a. Dá tá nì ya'a uu ka kuu, dá nì saá ndu iin ñoo naní Puteoli.

¹⁴ Ta ñoo nì naní'í ndú dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá nì seí nda'í na noq ndú'u ña ná kandein ndu xí'ín ná usa kuu. Dá tá nì ndi'i ñoo, dá nì kee ndu kua'an sá'a ndú ñoo Roma.

¹⁵ Ta sa nì ni'í tó'on na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Roma ña vej ndu, sa'a ñoo nì saá na nì ni'í ná ndu'u íchí vej ñoo naní Foro de Apio xí'ín iin ka ñoo naní Ndin onì Tabernas. Tá nì xini Pablo ña nì kasáa na kúu kuendá Jesús ñoo, dá nì nakí'o na ndivé'e noq Ndios, ta nì ndundeé ini ná. ¹⁶ Dá tá nì saá ndu ñoo Roma, dá nì nakí'o tá sa'ándá choon noo soldado ñoo ða ñó'o ve'e ka né'e ra kua'an ra noq ða dándáki ve'e ka ñoo Roma. Tído nì sonó rá ña koo xoo Pablo iin ka ve'e, ta koo iin soldado kandaá ñaa rá.

Di'a kua'an ña nì ðaná'a Pablo noq na Israel ndéi ñoo Roma

¹⁷ Tá nì xino onì kuu nì saꝓ Pablo ñoo Roma, dá nì ñakana na ta sá'ano Israel ndéi ñoo Roma ñoo. Dá tá nì ñataka ra, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ñani, ni iin tó'ón ta'on ña'a kini kò ní kée yu'u xí'ín na ñoo yo, ta kò ní ká'an ndava'i sa'a choon nì sa'anda na sá'ano ve'á nì sa ndei sa na'á. Tído nì tiin ra yu'u ñoo Jerusalén, dá nì ñakí'o ñaa rá noꝓ ndá'a ta romano. ¹⁸ Tá nì ndi'i nì dandichì ra yu'u, dá nì ka'an rá dáyaꝓ ñaa rá, chì kò ní nání'i ta'on ra ni iin tó'ón kuachì sa'á ña kánian kuu. ¹⁹ Tído kò ní xín ta'on ta ñoo yo, ta Israel, ña dáyaꝓ ta né'e choon yu'u, sa'á ñoo nì xikaj ña ná keyikò César sa'í, va'ará kò ña'a ndó'i xí'ín na ñoo. ²⁰ Ta ña yó'o kónij kastò'in xí'ín ndó, sa'á ñoo nì ñakanai ndo'ó nì kasáꝓ ndo, dá ka'in xí'ín ndó, chì sa'á ña kómíi tandeé ini táto'on kì'o ió tandeé ini noꝓ dao ka na ñoo yo, na Israel, sa'á ñoo ndíko yu'u cadena yó'o —kaá na.

²¹ Dá nì kaa ta sá'ano ñoo xí'ín ná:

—Ni iin tó'ón tuti kò ní nátiin ndu'u noꝓ na ndéi chí kuendá Judea ña ká'an sa'a ní. Ta ni iin ñani yo nì kii ñoo kò ká'an kuachi sa'a ní. ²² Tído kónij ndu kueídó'o ndu ndi kaá ní sa'á ñayuu kándisa dión, chì iin ní kúu xián ká'an kini ñayuu sa'a ná —kaá ra.

²³ Dá nì kandoo ra iin kuu ña nataka ra kueídó'o ra Pablo. Tá nì kasandaá kuu dáá ñoo, kúu kua'á nda'o ñayuu nì ñataka ve'e noꝓ ió Pablo. Ta nda na'a, ta kúu nda nì ini, nì ñaná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, chì kónij na ña xino ini ñayuu ñoo, dá ná kandisa na Jesús. Chì nì ñaná'a na táto'on kì'o dána'a ley Moisés, xí'ín ña nì ka'an profeta sa na'á. ²⁴ Ta dao ra nì kandisa ña nì ñaná'a Pablo, tído dao ra, kò ní xín kandisa. ²⁵ Ta sa'á ña kò ní náki'in tá'an nóo ñaxintóni rá, sa'á ñoo nì kasá'á nduta ra kua'an nó'o rá. Tído tá kò ñá'a ka kankuei ra ye'é ñoo, dá nì kaa Pablo xí'ín rá:

—Ndaꝓ va nì ka'an Espíritu ij Ndios xí'ín profeta Isaías tá nì kaa na di'a xí'ín na sá'ano ve'á:

²⁶ Kua'án ka'on di'a xí'ín ñayuu xaꝓ:

Va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ndó, tído o kandaꝓ ta'on ini ndo.

²⁷ Dión ndo'o na chì nì ndukáxí nda'o níó ná.

Ta kò táj ta'on do'o na.

Ta ndadí ta'ani noꝓ ná,

dá ná o koni na xí'ín noꝓ ná,

ta ni xí'ín do'o na ná o kueídó'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

dá ná o nándió kuéi na noꝓ yú'u,

dá nduva'i na.

Dión nì ka'an Espíritu ij xí'ín Isaías. ²⁸ Ta kana'á ndó viti ña tánda'á Ndios to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee na dáka'i na yó, kua'an noꝓ na kò kúu na Israel, ta noꝓ di'a kúu na natiin va'an —kaá Pablo xí'ín rá.

²⁹ Tá nì ka'an Pablo to'on yó'o, dá nì kasá'á dándichì tá'an mií ra Israel nì kee ra kua'an ra. ³⁰ Ta nì sa io Pablo uꝓ kuiꝓ toon ini ve'e nì xiin ndodó ná ñoo. Ta sa ñatiin va'a na ndidaá ñayuu sa sáꝓ sa xito ni'ini ñaa. ³¹ Ta nì ñaná'a na noꝓ ñayuu ñoo sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta nì ñaná'a ta'ani na sa'a sato'o yo Jesucristo. Ta kò ní yu'ú ta'on na ka'an na, ta ni iin tó'ón ñayuu kò ní chítuu noꝓ dána'a na.

To'on yó'o kíán nì taa San Pabło nì sa'an noó na ñoo Roma

Ká'an Pabło ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pabło, ta kéchóoin noó Jesucristo, ta nì nakana na yu'u kakuui iin apóstol, chí nì taó xóo na yu'u ña kanooi kastò'in xí'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ² Ta to'on yó'o kíán ña nì ka'an Ndios kee na nda rá sa ná'a, ta profeta na nì taa naan noq tuti ij mií ná.

³ Ta to'on va'a yó'o ká'an sa'á de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. Nì kii na tein na ve'e rey David, sa'á ñoó nì kaki na kúu ná iin ta. ⁴ Ta xí'in ndée mií Espiritu ij Ndios nì na'a ña Jesús kúu de'e Ndios, chí nì danátaki ñaá ná tein na nì xí'j. ⁵ Ta sa'a Jesús nì nì'j ndú ña manj ña kakuu ndu apóstol, dá kane'e ndu to'on na noó ñayuu ndéi iin níi kúu ñayuu yó'o, dá natiin kuu ná ñaño'ó sa'á ña kandeé iní ñaá ná, ta kueid'ó ñaá ná. ⁶ Ta tein ñayuu ñoo ñó'o ta'ani ndo'ó, chí nì nakana Ndios ndo'ó ña kakuu ndó kuendá Jesucristo.

⁷ Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma, na kú'u ini Ndios sa'a, na nì nakana na kakuu ñayuu mií ná. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña manj xí'in ndó, ta nakj'ó na ña ná koo va'a ini ndo.

Kónj Pabło ko'on na korn'i'ini na ñayuu ndéi ñoo Roma

⁸ Ta dinño'ó ka náki'oi ndivé'e noó Ndios xí'in kuu Jesucristo sa'a iin rá iin ndó, dá chí sa iin níi kúu vá ñayuu ní'j tó'on na ña kándéé iní ndo Jesús. ⁹ Ta noó mií Ndios kéchóoin xí'in ndino'ó inij dána'j to'on va'a ña ká'an sa'á de'e na, ta noón kúu na xí'ó ndaa kuendá sa'á, ña daa kuiti vá xikaj ña manj noó ná sa'a ndo. ¹⁰ Ta noó ká'in xí'in ná, seí nda'íj noó ná ña tá kónj mií ná, dá ná saaj korn'i'ini ndo'ó. ¹¹ Dá chí kónj saaj kande'í ndo'ó, ta chindeéi ndo'ó, dá ní'j ndo ña va'a noó Espiritu ij Ndios, dá kandita toon cháá ka ndo xí'in ña ndaa kándisa yó, ¹² dá ná nakj'ó tá'an yó tandeé iní noó iin rá iin yó noó ña ndaa kándisa yó, chí iin nóo kúu vá ña kándisa yó.

¹³ Ñani mií, kónj ña kana'á ndó ña sa kuaj'á nda'ó ta'ándá nì ka'in saaj kande'í ndo'ó, tído nda viti ió ña'a chítuu yu'u ña saaj. Chí kónj kee iin choon va'a tein mií ndó tát'óon k'j'ó nì kee tein dao ka na kó kúu na Israel.

¹⁴ Dá chí mi'an ndusa kánian dána'j noó ñayuu ká'an yú'u griego, xí'in noó na kó ká'an yú'u griego, xí'in na ndichí, xí'in na kó ndichí. ¹⁵ Sa'á ñoó kónj kúu saaj kastò'in xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma xaan, sa'á to'on va'a Jesús.

Kándoo vii yo noó Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

¹⁶ Ta kó xika'an nooj ká'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, dá chí xí'in to'on yó'o dáka'ki Ndios ndidaá kúu ñayuu kándisa ñaá. Ta dinño'ó noó na Israel nì kasáa to'on va'a yó'o. Ta nì kasandaá ta'anian noó na kó kúu na Israel. ¹⁷ Dá chí to'on va'a yó'o ká'an sa'a ndi kíán kee yó, dá kándoo vii yo noó Ndios, chí kándoo vii yo noó ná sa'á iin tó'on dinj ña kándéé iní yo Jesús. Dá chí di'a kaá tuti ij mií Ndios: "Na nì kándoo vii noó Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná, noón kúu ná kataki chíchí."

Ká'an Pabło ña ndidaá ñayuu kómj kuachj noó Ndios

¹⁸ Ta ña xídó ini Ndios kii nda induú satá ndidaá kúu ñayuu kée ña kini, xí'in na xíxi ini, chí xí'in ña kini kée na chítuu na ña ndaa sa'a Ndios. ¹⁹ Ta ña kánian kana'á ná sa'a Ndios, sa ná'a vá ná ña, dá chí mií Ndios nì xj'ó ña nì kandaá

ini na sa'án. ²⁰ Ta va'ará o kúu ta'on koni yo choon ká'ano né'e na xí'ín noo yo, ta va'ará o kúu ta'on koni yo ña kúu ná Ndios, tído kánian kana'a yó ña miñan ndaa ío na, ta né'e na choon, chí nda rá nì kasá'a sa'a ñayuu yó'o xí'o na ña kándaq ini yo ña dión kíán, chí xini yo ndidaa kúu ña nì kava'a na. Sa'a ñoó ni iin tó'on ñayuu o kúu kaa ña ko ná'a ná sa'a Ndios.

²¹ Ta va'ará ná'a ná ña ío Ndios, tído ko ndáño'o ta'on ñaa ná tát'o'on kí'o kánian kee na, ta ni ko náki'o na ndiv'e'e noo ná. Di'a xini ndi kuú vá ña'a ko chón nákanini ini na, ta nì ndukáxí nió ná, chí nì nakuíin naá vá ñaxintóni ná. ²² Kée na mií ná ña kúu ná ñayuu ndichi, tído nì nduxixi di'a na, ²³ chí nì ñankoo na ña keká'ano Ndios, na ío kuií. Dá nì kasá'a keká'ano na na'ána ñaa, tá'an ra xí'í, xí'ín na'ána laa, xí'ín na'ána kirí komi sa'a, xí'ín na'ána kirí xika tji.

²⁴ Sa'a ñoó nì nakí'o ñaa Ndios noo ndidaa kúu ña kini, tá'an ña kátoó téi ñayuu ñoó kee na. Sa'a ñoó ndéi iin rá iin na kée na ña ka'an noo xí'ín ñií ná. ²⁵ Ta nì ñankoo na ña ndaa sa'a Ndios, ta nì kándisa na ña to'ón, chí xí'o na ñaño'ó, ta ndáño'o na ña nì kava'a Ndios, ta ko ndáño'o na mií Ndios, na nì kava'a ndidaa kúu ña'a, na daá kuití kánian natiin ñaño'ó. Dión ná koo.

²⁶ Ta sa'a ña kée ñayuu ña kini ñoó, sa'a ñoó nì nakí'o ñaa Ndios noo kuachi ka'an noo. Chí nda na ñá'a nì ñankoo tát'o'on kí'o nì saki Ndios ña naki'in tá'an na xí'ín iin ñaa kandeí na. Di'a nì naki'in tá'an daá ñá'a mií ná ndéi na kée na kuachi ka'an noo. ²⁷ Ta dión ta'ani kée dao ñaa, chí nì ñankoo ta'ani ra tát'o'on kí'o nì saki Ndios naki'in tá'an ra xí'ín iin ñá'a kandeí na. Dá nì kasá'a kátoó xixi ra kudí ra xí'ín ñaa, chí yá'a ra kée ra kuachi ka'an noo xí'ín daá ñaa mií rá. Sa'a ñoó ní'í tá'í rá ña ndo'o nani níó rá sa'a kuachi kée ra.

²⁸ Ta sa'a ña ko ní xín na taó kuenda ña Ndios, sa'a ñoó nì nakí'o ñaa Ndios noo ndidaa kúu ña kini nákanini ini ñaxintóni ná, dá ná kee na ña ko kánian kee na. ²⁹ Chí nì nakuti ná ño'o ndidaa kúu ña'a ko vá'a, ta kée na kuachi ka'an noo xí'ín ndi ndaa mií vá ñayuu, ta saá ini na, ta kátoó nda'o na kakomí ná ña kuiká, ta kée na ña kini xí'ín dao ka ñayuu, ta u'u ini na, ta sa'áni na ndii, ta dánaa na dao ka ñayuu, ta dánda'í na ñayuu, ta chínaní kini na dao ka ñayuu, ³⁰ ta ká'an u'u na sa'a dao ka ña, ta káva'a na kuachi sa'a ñayuu, ta xini u'u na Ndios, ta koó ñaño'ó ná noo ñayuu xí'ín ná, ta ká'an ná ña kúu ná ñayuu ndáya'í, ta ío táyí ini na, ta ndúkú ná kee na ña kini saá, ta ko seídó'o na tata ña xí'ín naná na, ³¹ ta kúu ná ñayuu ndeé to'on, ta ko kée na to'on ká'an na, ta ko kú'u ini na sa'a ni iin ñayuu, ta ko ío nda'í ví ini na xí'ín dao ka ñayuu, ta koó ña xí'o ká'ano ini noo ná. ³² Ta sa' kándaq ini ñayuu ñoó sa'a choon nì sa'anda Ndios, ta kándaq ta'ani ini na ña ñayuu kée dión kánian kuu. Tído yá'a ijí vá mií ná kée na ña kini ñoó, ta kádijí ini na tá kée dao ka ñayuu ña kini ñoó.

2

Kéyiko ndaa Ndios sa'a ndidaa kúu ñayuu

¹ Ni iin tó'on ña maní o kóo sa'a ndo'ó tá dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu. Ko né'e ñandini ndá yoo kúu ndo'ó, dá chí tá dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu, dá kían dátaí kuachi ndó mií vá ndó, chí dión ta'ani yá'a mií ndó. ² Ta sa' ná'a vá yó ña kéyiko ndaa Ndios tá dándó'o na níó ñayuu kée dión. ³ Ta nakani va'a ini ndo, chí dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu, tído kí'o dión ta'ani yá'a mií ndó. ⁴ Á ká'an ndó ña káki ndó noo keyíko Ndios sa'a ndo? ⁴ O sa' kú'ichí ini ndo koni ndo ña va'a kée Ndios, chí va'a nda'o ini na, ta ndátí na, ta kueé ío ini na. ⁵ Á ko ná'a ta'on ndó ña va'a nda'o ini na, chí kóni na ña nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó? ⁵ Tído sa'a ña kúu ndó ñayuu saá ini, ta sa'a ña ko kóni ndo

nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó, sa'á ñóó ndukuá'a ká ví tandó'ó ndo'ó ndó tá ná kasandaá kuú kasaá Ndios keyíko ndaa ná sa'á ndidaá ñayuu, ⁶ chī chiya'i na noo iin rá iin ñayuu táto'on káa ña nī kee na. ⁷ Ta ko'on ná kī'o na ña kataki chíchí ñayuu ndi'i ini kée ña va'a, chī nī ndukú ná ñaño'ó noo Ndios, ta nī ndukú ná ña ka'an va'a Ndios sa'a ná, ta nī ndukú ná ña kandeí chíchí ná. ⁸ Tído dándó'ó Ndios nío ñayuu dí'inda sa'á ña xído ini ná xini ñaa ná, ta dión ta'ani kee na xí'in ná ko seídó'ó ña ndaa, chī ndíko cháa ká na ña ko kían ndaa. ⁹ Ndo'o naní nío ndidaá ñayuu kée ña kini kuú dáá ñóó. Ta dinño'ó ká na Israel ndo'o dión, ndi'i daá, dión ta'ani ndo'o nío ná ko kúu ná Israel. ¹⁰ Tído na kée ña va'a natiin na ñaño'ó noo Ndios, ta va'a ka'an Ndios sa'a ná, ta ni'i ná ña koo va'a ini ná. Dinño'ó ká na Israel natiin ña va'a yó'o, ndi'i, dá natiin ná ko kúu ná Israel ña. ¹¹ Dá chī ni iin ñayuu ko máni cháa ká noo Ndios, chī iin nóó kúu vá ná noo ná.

¹² Ta ndi ndaa ná ko ná'á ley Moisés, ta nī ya'a na nī kee na kuachi, noón kúu ná naá sa'á kuachi kée na, va'ará ko ná'á ná ley ñóó. Tído ndidaá ná kómí ley yó'o ya'a ta'ani na kée na kuachi, sa'á ñóó keyíko sa'a ná táto'on kī'o dándaki mií ley. ¹³ Chī o kándoo vii ta'on ni iin ñayuu noo Ndios sa'á ña seídó'ó oon na choon sa'ándá ley. Sava'a ná kée choon sa'ándaan, noón kúu ná kandoo vii noo Ndios. ¹⁴ Tído ná ko kúu ná Israel, ko kómí ná ley nī xī'o Ndios noo Moisés. Tído tá kée na dao choon sa'ándá ley Moisés xí'in ña nákani ini ná, dá kían ná'a ná ña ió ta'ani iin ley noo ná, va'ará ko ná'á ná mií ley Moisés. ¹⁵ Ta xí'in ña kée na ná'a ná ña ió iin ley nío ná, ta ñóó kían kedaá xí'in ná, dá kandaá ini ná á nī kee na ña va'a o koó. Sa'á ñóó ley nákaa ini ñaxintóni ná dátaí kuachi ñaa, ta ñóó ta'ani chindeé ñaa ¹⁶ tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'á ñayuu xí'in ndá'a Jesús, chī keyíko ná sa'a ndidaá kúu ña'a nī kedé'é ñayuu táto'on kī'o kua'an to'on va'a sa'a Jesús, ña nī daná'í noo ndo.

Ko seídó'ó ta'on na Israel ley Ndios, kaá Pablo

¹⁷ Ta ndo'ó, chinani ndó mií ndó ña kúu ndó ná Israel, ta kándéé ká'ano ini ndo ley Moisés. Ta chindaya'i ndó mií ndó ña kúu ndó ná ñoo Ndios. ¹⁸ Ta kaá ndo ña ná'á ndó ndí kían kóni Ndios kee ndó, ta kaá ndo ña dána'a ley ñóó noo ndo ndí kían va'a kánian kee ndó. ¹⁹ Ta ká'an ndó ña tí'a ndó tiin ndaa ndo ná ko túu noo, chī ká'an ndó ña kúu ndó iin ña tóon noo ñayuu ko ná'á Ndios. ²⁰ Ta kaá ndo ña tí'a ndó dána'a ndo noo ná ko kátóni ini, ta tí'a ta'ani ndó dána'a ndo noo na ko ná'á táto'on kī'o kée ndó xí'in takuá'í. Ta kaá ndo ña noo ley kómí ndó ndidaá ña ndichí xí'in ña ndaa sa'a Ndios. ²¹ Tí'a va'a ndó dána'a ndo noo dao ká ñayuu, sa'á ñóó, ¿ndiva'a ko tí'a ndó dána'a ndo noo mií ndó, tá dáá? Dá chī dána'a ndo ña ko kánian kī'in kuí'íná ná. Ta, ¿ndiva'a kí'in kuí'íná ií ri mií ndó? ²² Ta dána'a ndo ña ko kánian ya'a na kee na kuachi xí'in ná ko kúu yí'í ná o ñadi'í ná. Ta, ¿ndiva'a kée ií ri mií ndó dión? Tá mií'án ndaa ndisa káño'ó ndó yoko, ¿ndiva'a koku'u ndó ini ve'e ño'an, ta kí'in kuí'íná ndó ña kujáá ñó'o inian? ²³ Kúryí'í nda'o ndó sa'á ña kómí ndó ley Ndios, sa'á ñóó, ¿ndiva'a kánda ndo ñaño'ó Ndios sa'á ña ko seídó'ó ndó choon sa'ándaan? ²⁴ Ta ndaa va ká'an tuti ií Ndios, chī di'a kaáan: “Ká'an ndava'a ná ko kúu ná Israel sa'a Ndios kée ndo'ó.”

²⁵ Mií'án ndaa ndaya'i ña nī ta'andá ñií ndo tá seídó'ó ndo'ó choon sa'ándá Ndios. Tído tá ko seídó'ó ndó choon sa'ándá Ndios, dá kían kúu ndó táto'on ñayuu ko ní ta'andá ñií. ²⁶ Tído ñayuu ko ní ta'andá ñií, xían nani kée na choon sa'ándá ley Ndios, noón di'a kúu ñayuu Ndios, va'ará ko ní ta'andá ñií ná. ²⁷ Chī tá seídó'ó ñayuu ko ní ta'andá ñií choon sa'ándá Ndios, ña yó'o xí'o ña kándaá ini ndo ña kánian dándó'ó Ndios nío ndo, dá chī va'ará kómí ndó ley

Moisés, ta ni ta'anda ñi ndo, tido yá'a ndó noo choon sa'ándá ley ñóó. ²⁸ Dá chi kó kúú yó na Israel ndisa sa'á ña ni ta'anda ñi yo, chi o duú ñi yo kedaá xí'á, dá kúúó na ñoo Ndios. ²⁹ Dá chi ñayuu miñan ndaa kuiti kúú na Israel, ñoon kúú na ndino'o iní na seídó'o na Ndios. Ta níó na kían ná'a ña kúú ná ñayuu Ndios, chi ndino'o iní espíritu ná kándisa ñaa ná, ta kó kándéé iní na ley. Ta náta'an iní Ndios xiní na ñayuu kée dión, va'ará kó náta'an iní ñayuu xiní ñaa ná.

3

¹ Ta, zá iin ña ndáya'i kían ña kúú yó na Israel? Ta, zá iin ña ndáya'i kían ña ni ta'anda ñi yo viti? ² Jaan, ña ndáya'i nda'o kían, chi chindeé nda'o ña yo. Ta mií ña ndáya'i cháa ka kían ni xi'o Ndios to'on na noo yo, na Israel. ³ Tído, ¿ndi koo viti, chi dao na ñoo yo kó ní seídó'o ta'on na choon ni sa'anda Ndios noo ná? ¿Á ña yó'o kóni kaa ña dánkoo ta'ani Ndios to'on ni xi'o na noo yo? ⁴ Koó, kó ta'ón dión kían. Di'a lín toon Ndios xí'in ña ni kaa na kee na, va'ará ndidaá ñayuu ni kandoo kúú ná na to'ón, chi di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndidaá ñayuu kandaá iní ña kée ní táto'on k'i'o ni ka'an ní kee ní, sa'á ñoo tá ná ka'an kuáchi na sa'a ní, dá kían kandoo ní kakuu ní na ni kandeé.

⁵ ¿Ndi ká'an ndo'ó viti? Tá kuáchi yó kedaá xí'in dao ka ñayuu, dá kandaá iní na ña lín ndaa Ndios xí'in to'on ni xi'o na noo yo, zá ña yó'o kóni kaa ña kó kánian dándó'o Ndios níó yo? Koó, dá chi dión nákaní iní taa ñayuu yó'o. ⁶ Tído kó ta'ón dión kían, dá chi tá ná o dándó'o Ndios níó yo sa'á ña kini kée yó, dá kían, ¿ndi koo keyiko ndaa na sa'a dao ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o, tá dáá? ⁷ Tído, tá kuáchi kée ndu kían kedaá, dá ná'a ña lín ndaa Ndios xí'in to'on ni xi'o na, ta nátiin na ña'ón'ó noo dao ka ñayuu, ¿ndiva'a dándó'o na níó ndú sa'á kuáchi kée ndu, tá dáá?, kaá dao ndó. ⁸ Tá dión kían, dá kían, zá kaa yo ña kuu kee yó ña kini, dá ná natuu ña va'a? Ta kaá dao ñayuu ña dión dána'a ndu, chi kátoó na dátuu ñaa ná, tido miñan ndaa ya'i nda'o chiyá'i na noo Ndios sa'á ña ká'an na dión.

Ká'an Pablo ña ni iin to'ón yó kó kúú ñayuu ndaa noo Ndios

⁹ Ta, ¿ndi ká'an yó viti? ¿Á ndáya'i cháa ka yóó, na Israel, o duú na kó kúú na Israel? Koó, kó ta'ón dión kían. Dá chi sa ni nakanií xí'in ndó ña yóó, na kúú na Israel, xí'in na kó kúú na Israel, ndidaá vá yó ñó'o tixi ndá'a kuáchi.

¹⁰ Dá chi di'a va kaá tuti ij Ndios:

Ni iin to'ón ñayuu kó kúú ñayuu ndaa noo Ndios,
ta ni iin to'ón ná koó.

¹¹ Ni iin to'ón ñayuu kó kandaá iní,

ta ni iin to'ón ñayuu kó nándukú Ndios.

¹² Ndidaá kúú ñayuu ni kankuei xoo noo Ndios,

ta ni nduu na ñayuu kó choon.

Ta ni iin na kó kée ña va'a,

ta ni iin to'ón ná koó.

¹³ Táto'on iin yái ndji ña nóno yú'u kúú dikó ná,

chi kankuei ndino'o to'on kini yú'u ná.

Ta xí'in yáa ná ká'an na ña to'ón.

Ta xí'in to'on ká'an na dárkue'e na ñayuu,

táto'on dárkue'e iin koó iin ñayuu xí'in ndirá deen ri.

¹⁴ Ta ni chiti yú'u ná ñó'o to'on kini xí'in to'on ova.

¹⁵ Ta kaon kána sa'a ná kua'an na kati na ni ñayuu xí'in ná.

16 Ta ndei kúu míi vá nõo xionoo na dándó'o na nio ñayuu, ta dánkoo nda'í ñaá ná.

17 Ta kọ tí'a na kandeí va'a na xí'ín ñayuu xi'ín ná.

18 Ta ni lú'u ví kọ yu'u ni'ini na Ndios.

19 Sa'á ñoó sa ná'á vá yó ña ndidaá to'on ña ká'an tuti iì Ndios yó'o, ká'an xí'ín ndidaá na ñó'o tíxi ndá'a mián. Sa'á ñoó ná kadi na Israel yú'u ná, chì míi ná xí'ín ndidaá ka ni ñayuu ndei ñayuu yó'o nakuíta nõo Ndios iin kuu, dá keyiko sa'á ná. 20 Chì ni iin tó'on ñayuu o kándoo vii nõo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chì nì xi'o Ndios ley na nõo yọ, dá ná kandaá ini yọ ña kúu yó ñayuu kómí kuachi nõo ná.

Kándoo vii yọ nõo Ndios sa'á ña kándéé ini yọ Jesús

21 Tído viti ná'a Ndios nõo yọ ña ió iin ka ña'a nõo ley, ta ñoó kían kedaá xí'ín yó, dá kándoo vii yọ nõo ná. Ta míi ley xí'ín profeta xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, 22 chì dánkoo vii Ndios yọ nõo míi ná sa'á iin tó'on dinì ña kándéé ini yọ Jesucristo. Ta dión kée na xí'ín ndidaá kúu ñayuu kándisa Jesús. Ta kọ taó kuendá ta'on na ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu, 23 dá chì ndidaá tá'an va na yá'a kée kuachi, sa'á ñoó nì kuxiká ná nõo ña vii kúu Ndios. 24 Tído viti nì ni'ì óon yó ña kándoo vii yọ nõo ná sa'á ña manì nì kee na sa'a yọ, chì nì taó xóo na yó tíxi ndá'a kuachi sa'á ña nì xi'ì Cristo Jesús sa'a yọ. 25 Chì nì tanda'a ñaá Ndios nì kii na nì chiyá'i na sa'a kuachi yọ xí'ín nì ná, ta nì ndoo kuachi yó sa'á ña kándéé ini yọ ná. Ta kí'o dión ná'a na míi ná ña kúu ná iin na ndaa. Ta sa'á ña kueé ini Ndios, sa'á ñoó kọ ní sa'an ta'on na taó kuendá na sa'a kuachi nì kee ñayuu nì sa ndei sa ná'á. 26 Tído viti ná'a na míi ná ña kúu ná na ndaa, dá kandaá ini yọ ña keyiko ndaa na, ta dánkoo vii ná yó nõo ná sa'á ña kándéé ini yọ Jesús.

27 Ta, ¿ndei kua'an ña kúryíi ñayuu? Ni naá óon vaan. Ta, ¿ndiva'a nì naá óoan? Nì naá óon vaan dá chì sa'á iin tó'on dinì ña kándéé ini yọ Jesús kándoo vii yọ nõo Ndios, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. 28 Ta viti kían kandaá ini ña kándoo vii yọ nõo Ndios sa'á ña kándéé ini yọ Jesús, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. 29 ¿Á ká'an ndó ña kúu ná iin Ndios dákaki savá'a na Israel? Kóó. ¿Á kọ ná'á ta'on ndó ña kúu ta'ani na iin Ndios dákaki na kọ kúu na Israel viti? Chì mián ndaa kúu ta'ani na Ndios nõo ná. 30 Dá chì iin tó'on dinì vá kúu Ndios, ta míi ná xí'o ña kándoo vii ñayuu nì ta'anda ñíi nõo ná sa'á ña kándéé ini na Jesús, ta xí'o ta'ani na ña kándoo vii na kọ ní ta'anda ñíi nõo ná sa'á ña kándéé ta'ani ini na Jesús. 31 ¿Á ká'an ndó ña sa'á ña kándéé ini yọ Jesús, ñoó dánkoo xoo yó ley? Kóó, chindaya'i di'a yó ley sa'á ña kándéé ini yọ Jesús.

4

Nì kándoo vii Abraham nõo Ndios sa'á ña nì kándisa na to'on nì xi'o Ndios nõo ná

1 Ta viti, ¿ndí kían kaa yọ sa'á Abraham, na sa kuu tatá sá'ano yọ? ¿Ndí kían nì kandaá ini na sa'a ña yó'o? 2 Tá nì kándoo vii Abraham nõo Ndios sa'á ña va'a nì kee na, dá kían kuu va kuryíi ná. Tído kọ ta'ón dión kíán, sa'á ñoó kọ ní kúu ta'on kuryíi ná nõo Ndios. 3 Chì di'a va ká'an tuti iì Ndios: "Sa'á ña nì kándéé ini Abraham Ndios, sa'á ñoó nì kándoo vii ná nõo Ndios." 4 Tá ná kéchón iin ta'a nõo iin sato'o, kọ xí'o oon ta'on sato'o ra di'ón nõo rá, chì ña kánian kí'ín ya'i ra kíán. 5 Tído na kọ kándéé ini ña va'a kée na, di'a kándisa na iin tó'on dinì Ndios, na dánkoo vii ñayuu kómí kuachi nõo míi ná, nõón kúu

na kándoo vii noo Ndios sa'a ńa kándéé iní ńaa ná. ⁶ Ta dión ta'ani ni kaa rey David ńa ndiká'án ndi kúu ví ńayuu kándoo vii noo Ndios sa'a ńa kándéé iní ńaa ná, ta o duú sa'a ńa va'a kée na. ⁷ Ta di'a ni kaa na:

Ndiká'án ndí kúu ví ńayuu, na ni xi'o ká'ano ini Ndios sa'a ńa kini kée na, chi ni dandoo Ndios kuachi na.

⁸ Ndiká'án ndi kúu ví ńayuu, na ko ní kekuenda Ndios sa'a kuachi.

⁹ ¿Á sava'a na ni ta'anda ńi vá ni'í ńa ndoo kuachi na noo Ndios, o á ni'í ta'ani na ko ní ta'anda ńi ńa va'a yó'o? ¿Ndi ká'án ndó? Sa ni nakani yu'u xi'in ndó ńa sa'a ńa ni kándéé iní Abraham Ndios, sa'a ńoo ni kándoo vii ná noo ná. ¹⁰ Ta, ¿nda oon ni kándoo vii ná noo Ndios? ¿Á sa dinńó'ó ka ni ta'anda ńi ná, dá ni kándoo vii ná noo Ndios, o kómani vá? Miian ndaa kuiti ko ńa'a ij vá ta'anda ńi ná, dá ni kándoo vii ná noo Ndios. ¹¹ Ta cháá ka chi noo, dá ni ta'anda ńi ná. Ta ńa yó'o ná'a ńa ni kándoo vii ná noo Ndios tá o ńa'a ta'anda ńi ná sa'a ńa ni kándéé iní na Ndios. Sa'a ńoo Abraham kúu táto'on iin tatá noo ndidaá kúu ńayuu kándisa Jesús, va'ará ko ní ta'anda ńi ná, chi sa'a ńa kándéé iní ńayuu ńoo Jesús, sa'a ńoo kándoo vii ná noo Ndios. ¹² Ta kúu ta'ani na tatá noo na ni ta'anda ńi. Tído ko kúu ta'on na tatá noo ná sa'a ńa ni ta'anda ńi óon ni na. Kúu ná tatá noo ńayuu yó'o tá kándéé ta'ani ini na Ndios táto'on ki'o ni kándéé iní ńaa mií ná tá ko ńa'a ta'anda ńi ná.

Ni xi'o Ndios to'on na noo Abraham sa'a ńa ni kándéé iní ńaa ná

¹³ Chi ko ní kaá Ndios ńa ki'o na iin ní kúu ńayuu yó'o noo Abraham xi'in noo de'e ńani na sa'a ńa ni seídó'o na ley. Di'a ni ni'í ńa ni ńa ni kándoo vii ná noo Ndios sa'a ńa ni kándéé iní ńaa ná. ¹⁴ Tá sava'a na seídó'o choon sa'ándá ley ni'í ńa ni kaa Ndios ki'o na, dá kían ko chóon ta'on ńa kándéé iní yo Ndios, ta ni tuú vá ńa ni kaa na ki'o na noo yo, ní kúu. ¹⁵ Dá chi sava'a ńa ni'í yo kée ley kúu ńa kuido ini Ndios koni na yo. Tído na koó ley noo, noón kúu na ko yá'a ta'on noán. ¹⁶ Ta sa'a ńa kándéé iní yo Ndios, sa'a ńoo ni'í óon yo ńa va'a ni kaa na ki'o na noo yo, dá kían miian ndaa kuiti ni'í ndidaá na ve'e Abraham ńa va'a yó'o. Chi o duú sava'a noo na kómi ley ni'í ńa va'a yó'o, chi ni'í ta'ani ńayuu kándéé iní Ndios táto'on ki'o ni kándéé iní ńaa Abraham ńa va'a yó'o. Sa'a ńoo Abraham kúu táto'on iin tatá noo ndidaá yo. ¹⁷ Chi di'a kaá tuti ij Ndios sa'a Abraham: “Ni chikanii yo'ó kakuuon iin tata noo kuá'a nda'o ńayuu.” Ta Ndios, na ni kándisa Abraham, noón kúu na xi'o ńa kataki na ni xi'i, ta ká'an na sa'a ńa ve'i koo, ta tao na kuenda ńa sa ióan.

¹⁸ Ni kándisa ndaa Abraham ńa ni ka'an Ndios xi'in ná, va'ará koó ka tandeé iní ńa kaki iin de'e na. Tído sa'a ńa ni kándéé iní na Ndios, sa'a ńoo ni kasandaá na kúu ná iin tatá noo kuá'a nda'o ńayuu, táto'on ki'o ni kaa mií Ndios xi'in ná: “Ki'o dión ví kuá'a kakuu de'e de'e ńánóon.” ¹⁹ Ta sa iin ndaa Abraham xi'in ńa kándéé iní na ńa koo de'e na, va'ará sa ni kusá'ano na, chi ió na táto'on iin ciento kuia. Ta daá dókó o kóo de'e va kúu dókó Sara. ²⁰ Tído ko ní kútúú ini na, ta ko ní nakani kuáchi ini na sa'a ńa ni ka'an Ndios ńa koo de'e na. Di'a ni nakuiin toon cháá ka na xi'in ńa kándéé iní na Ndios. Ta ni nak'i'o na ńańó'ó noo ná. ²¹ Dá chi ni kandaá ka'í ini na ńa ió choon noo nda'a Ndios ńa kee na ndidaá kúu ńa'a ni kaa na kee na. ²² Ta sa'a ńa ni kándéé iní na Ndios, sa'a ńoo ni kándoo vii ná noo ná. ²³ Ta o duú sa'a iin tó'on Abraham ká'an tuti ij Ndios ńa ni kándoo vii ná noo Ndios sa'a ńa ni kándéé iní ńaa ná, ²⁴ dá chi nda sa'a yóo ta'ani ká'an, chi kándoo vii ta'ani yo noo Ndios sa'a ńa kándéé iní yo ná, ta mií ná ni danátaki Jesús, na kúu sato'o yo. ²⁵ Ta na yó'o kúu na ni nak'i'o mií ni xi'i na sa'a kuachi yo. Dá ni danátaki ńaa Ndios, dá kuu kando vii yo noo mií ná sa'a Jesús.

5

Sa ni kandoo vii va yó noo Ndios sa'a ña kándéé iní yo Jesús

¹ Ni kandoo vii va yó noo Ndios sa'a ña kándéé iní yo ná, sa'a ñoo sa ndéi va'a yó xí'in ná sa'a ña ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo. ² Ta sa'a ña ni kee Jesús, sa'a ñoo ni ndu'u yó tixi ndá'a ña maní ni kee Ndios sa'a ña kándéé iní yo ná, ta ndíta toon yó xí'an. Sa'a ñoo kádij iní yo sa'a tandéé iní ña kían kandeí chichí yó noo ndato náye'e noo ió na. ³ Ta o duú sa'a iin tó'on ña yó'o ni kádij iní yo, chí kádij ta'ani iní yo tein tandó'ó ndó'o yó, dá chí sa ná'a vá yó ña tandó'ó kedaá, dá katí'a yó kúndeé iní yo. ⁴ Ta sa'a ña kúndeé iní yo, sa'a ñoo kána va'a yó noo Ndios, ta sa'a ña kána va'a yó noo mií ná, sa'a ñoo ní'yo cháá ka tandéé iní noo ná. ⁵ Ta tandéé iní yó'o kían ko dátuu ta'an vaan yó, chí ni nakutí níyo yo xí'in ña kú'u ndá'o iní Ndios sa'a yo ni kee Espíritu ii mií ná, na ni xí'o na noo yo.

⁶ Ko kándéé yó dákaki yó mií yó, sa'a ñoo ni kii Cristo Jesús tá ni kasandaá tiempo ni kaxi Ndios, ta ni xí'i na sa'a na kómí kuachi. ⁷ Miían ndaa iin ña kuachi nda'o kían ña nakí'o iin ñayuu mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu ndaa. Tído ndá ndi kuu ió iin ñayuu xinq iní nakí'o na mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu va'a. ⁸ Tído Ndios kúu na ná'a ña kú'u ndá'o iní na sa'a yo, dá chí xían nani kúu ii vá yó ñayuu kómí kuachi, Cristo Jesús kúu na ni xí'i sa'a yo. ⁹ Ta sa'a ña ni kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña ni sata Jesús ni ná sa'a yo, sa'a ñoo miían ndaa kuiti káki va yó kee mií Jesús noo ña xido iní Ndios xini na ñayuu kómí kuachi. ¹⁰ Chí ni sa kuu yó ñayuu ko ní sa ne'e tá'an va'a xí'in Ndios, tído ni nakí'in tá'an va'a Ndios xí'in yó sa'a ña ni xí'i de'e na sa'a yo. Ta viti sa'a ña ni nakí'in tá'an va'a yó xí'in ná, sa'a ñoo miían ndaa kuiti káki yó sa'a ña ni nataki de'e na ió na. ¹¹ Ta o duú ña yó'o oon ni ní'yo, chí ió ndéé iní yo xí'in Ndios sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo, chí sa'a mií ná ni kasandaá yo ni nakí'in tá'an va'a yó xí'in Ndios.

Sa'a kuachi ni kee Adán kánian kuu yo, ta sa'a ña va'a ni kee Jesús ní'yo ña kataki chichí yó

¹² Ta sa'a ña ni ya'a iin taq nani Adán ni kee ra kuachi, sa'a ñoo ni kasá'a ñayuu ndéi ñayuu yó'o kée na kuachi. Ta sa'a ña ni kee taq ñoo kuachi, sa'a ñoo ni xí'i ra. Dá ni kasá'a ta'ani xí'i ndidaá kúu ñayuu, chí ndidaá ná ni kasá'a yá'a kée kuachi. ¹³ Tá o ñá'a kí'o Ndios leu na noo Moisés, sa ndei va ñayuu sa kee na kuachi. Tído sa'a ña ko ní ya'a na noo ni iin ley, sa'a ñoo ko ní taó kuendá Ndios kuachi ni kee na. ¹⁴ Tído nda tiempo Adán, ta nda tiempo Moisés sa xí'i ñayuu, va'arar ko ní ya'a na noo choon sa'ándá Ndios táto'on ni kee Adán.

Ta Adán ni sa kuu táto'on iin konda'i iin ka taq ni kii sata rá. ¹⁵ Tído díin va kúu ña va'a ní'yo yó noo Ndios o duú ña ní'yo sa'a kuachi ni kee Adán. Dá chí sa'a kuachi ni kee ra, ní'yo ndidaá kúu ñayuu ña xí'i na. Tído kuá'a ndá'o ñayuu ní'yo kuá'a ndá'o ña maní xí'in ña va'a noo Ndios sa'a ña ni kee iin ka taq, na kúu Jesucristo.

¹⁶ Chí ña va'a ní'yo yó noo Ndios, ko kúu nóo ta'an vaan xí'in ña ní'yo sa'a kuachi ni kee Adán. Dá chí sa'a ña ni ya'a Adán ni kee ra kuachi ñoo, sa'a ñoo ni kasá'a ndó'o níyo yo, ta ni kandoo yó kúu yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Tído sa'a ña kómí yó kuá'a ndá'o kuachi, sa'a ñoo ni kee Ndios ña maní xí'in yó, dá ná kuu kandoo vii yo noo ná. ¹⁷ Ta sa'a ña ni ya'a iin taq ni kee ra kuachi, sa'a ñoo ní'yo ndidaá ñayuu ña xí'i na. Tído yóo kúu na ní'i ña kataki chichí yó

sa'á ña ñi kee iin ka òa, na kúu Jesucristo, chi sa'a míí ná ní'í yó ku'a'á ña maní noo Ndios, ta ní'í ta'ani yó ña kándoo vii yó noo ná. ¹⁸ Ta sa'á kuachi ñi kee iin tó'on òa, sa'á ñoo ndidaa ñayuu kándoo kúu ná na kómí kuachi noo Ndios. Ta kí'o dión ta'ani sa'á ña va'a ñi kee iin ka òa, sa'á ñoo ndidaa ñayuu kuu kandoo vii noo Ndios, ta ní'í ná ña kataki chíhí ná.

¹⁹ Chi sa'á ña ko ni seídó'o iin òa choon ñi sa'anda Ndios noo rá, sa'á ñoo ndidaa kúu ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Ta sa'á ña ñi seídó'o iin ka òa choon ñi sa'anda Ndios noo ná, sa'á ñoo ku'a'á nda'o ñayuu ní'í ña kandoo vii ná noo Ndios. ²⁰ Ñi xí'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaá ini yo ña ku'a'á nda'o kuachi kómí yó noo ná. Tído sa'á ña ñi ndukua'a ka ví kuachi yo noo ná, sa'á ñoo ñi nduká'ano cháá ka ví ña maní ñi kee na xí'ín yó. ²¹ Chi táto'on sa dándáki kuachi ñayuu, dá sa xí'í na, kí'o dión ta'ani dándáki ña maní Ndios ndidaa yó, dá kandoo vii yó noo ná, dá ní'í yo ña kataki chíhí yó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo.

6

Sa ñi xí'í va yó noo kuachi, ta ñi natakí yo kandísa yó Jesús

¹ ¿Ndi ká'án ndó viti? ¿Á va'a va kee ií yó kuachi, dá ná ku'u ká'ano cháá ka ini Ndios sa'a yo? ² Koo, ko ta'ón dión kíán. Dá chi sa ñi xí'í va yó noo kuachi, sa'á ñoo, ¿ndi kee yó nandió kuéi yó kee tuku yoan, tá dáá? ³ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá ñi sodó ndúta yo, dá iin ñi nduu yó xí'ín Cristo Jesús? Chi tá ñi sodó ndúta yo kíán táto'on ñi xí'í nduu yó xí'ín ná. ⁴ Ta sa'á ña ñi xí'í nduu yó xí'ín ná, sa'á ñoo ñi nduxi nduu yó xí'ín ná tá ñi sodó ndúta yo. Dá kíán, táto'on kí'o ndato téi ñi danáki Ndios Cristo Jesús xí'ín ndée ndato na, kí'o dión ta'ani ñi natakí yo kandeí yó kakuu yó ñayuu saá ñi kee Ndios. ⁵ Táto'on kí'o iin ñi nduu yó xí'ín ná tá ñi xí'í nduu yó xí'ín ná, kí'o dión ta'ani natakí yo táto'on kí'o ñi natakí míí ná.

⁶ Kandaá iniyo ña ñi sarkaa nduu ña ñi sa kuu yó tá sata xí'ín Jesús ndika cruz, dá kíán ná naá ña kátoó ñíi yo keean kuachi, dá ná dá'a ka ñi kee yó choon sa'ándaan. ⁷ Chi ñayuu ñi xí'í, sa ñi kexoo na tixi ndá'a kuachi. ⁸ Ta sa'á ña ñi xí'í nduu yó xí'ín Cristo Jesús, sa'á ñoo kándée ká'ano ini yo ña kandeí nduu yó xí'ín ná. ⁹ Chi sa ná'á yó ña ñi natakí Jesús, sa'á ñoo o nándió ko ka na kuu na, chi koó ka choon noo nda'á ña sa'ání ndii ña ka'ání ñaá.

¹⁰ Chi tá ñi xí'í Jesús, ta kúu iin tó'on dáá vá ñi xí'í na sa'a ndidaa kuachi yó. Ta viti takí na ío na kée na ña kóni Ndios. ¹¹ Ta dión ta'ani taó kuendá ndo ña ñi xí'í ndo noo kuachi, ta viti takí ndo kée ndó ña kóni Ndios sa'á ña ñi kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo.

¹² Sa'á ñoo ná dá'a ni konó ka ndo ña dándáki kuachi ñíi ndíxi tóo ndó. Ta ná dá'a ka ñi kueidó'o ndó ña kini kóni ñíi ndo keean. ¹³ Ta ni o sa kí'o ndó ni lú'u ñíi ndo noo kuachi, dá kakian iin ña'a kéchóon noo ña kini. Di'a nakí'o ndó míí ndó noo Ndios táto'on iin ñayuu ñi natakí tein na ñi xí'í. Ta nakí'o ta'ani ndó ñíi ndo noo Ndios, dá ná kakian iin ña'a kéchóon noo ña va'a. ¹⁴ Ko dándáki ka kuachi ndó'o, dá chi ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley Moisés, ndaá di'a ndo ndá'a ña maní Ndios vá ñó'o ndó viti.

Kúu yó na kée ña va'a kóni Ndios

¹⁵ Sa'á ñoo, ¿á kuu va ya'a yo kee kuachi sa'á ña ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley ñoo, chi ndaá noo ndá'a ña maní Ndios vá ñó'o yó viti? Koo, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá nakí'o ndó míí ndó ña kakuu ndó na kéchóon noo iin sato'o, dá kíán kánian kueidó'o ndó na, chi ñó'o ndó tixi ndá'a ná? Sa'á ñoo tá

ná naki'o ndó mií ndó tixi ndá'a kuachi kakuuan sato'o ndo, dá kían ni'i ndo ña kánian kuu ndo. Tído, tá ná naki'o ndó mií ndó tixi ndá'a ña kóni Ndios, dá kían ni'i ndo ña kandoo vii ndo noo ná.

¹⁷ Tído náki'o yu'u ndive'e noo Ndios, dá chi va'ará ni sa ño'o ndó tixi ndá'a kuachi, tído ni kandása ndaa ndo xí'in ndino'o níó ndo ña kúu to'on va'a ni natiiin ndó. ¹⁸ Ta sa'á ña ni kan kuei xoo ndó tixi ndá'a kuachi, sa'á ño'o ni kasandaá ndo kúu ndó na kée ña va'a kóni Ndios.

¹⁹ Ióí dákí'in tá'in dao to'on xí'in ña dána'i noo ndo, dá chi sava'a ñaxintóni taa va kómí ndó. Chi táto'on kí'o ni naki'o ndó ñi ndo keean ña ka'an xí'in ña xíxi ini tá sata, kí'o díón ta'ani naki'o ndó mií ndó viti kee ndó ña va'a kóni Ndios, dá kasandaá ndo koo vii ndo noo ná. ²⁰ Chi tá ni sa ño'o ndó tixi ndá'a kuachi, ni sa ndita xoo ndó noo ña va'a kóni Ndios. ²¹ Tído, ¿ndí kían va'a ni ni'i ndo sa'á ña kini ni sa kee ndó, tá'an ña kedaá xí'in ndó, dá xika'an noo ndo viti? Chi sava'a ña ni'i ñayuu kée díón kían kánian kuu na. ²² Tído viti sa ni kan kuei xoo ndó tixi ndá'a kuachi, ta ni nduu ndó na kéchóon noo Ndios. Ta ña va'a ni'i ndo noo Ndios kían ña koo vii ndo noo mií ná, ndi'i daá, dá ni'i ndo ña kataki chíchi ndó. ²³ Chi ya'i ni'i yo sa'á ña kée yo kuachi kúu ña kánian kuu yo. Tído ña va'a xí'o oon Ndios noo yo kúu ña ni'i yo ña kataki chíchi yo sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús, na kúu sato'o yo.

7

Ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ ¿Á ko ná'a ta'on ndó, ñani, ndo'ó na ná'a ndi ká'an ley, ña dándaki ley ñayuu sava'a nani takí na ndéi na? ² Chi kían táto'on kí'o ndó'o iin ñá'a ni tandá'a, chi ndíko tá'an xí'in yíjan noo ley nani takí ra. Tído, tá ni xí'i ra, dá kían ni ndaxi vá ñá'a ñoó xí'in yíjan noo ley. ³ Tído tá ió takí yíjan xí'an, ta ni naki'in tá'an xí'in iin ka taa, dá kían yá'an kéeán kuachi xí'in ra ko kúu yíjan. Tído tá ni xí'i yíjan, dá kían ni nono nooan noo ley ñoó. Sa'á ñoó tá ni tandá'an xí'in iin ka taa, dá kían ko ya'a ta'an vaán kéeán kuachi.

⁴ Ta díón ta'ani ndó'o ndo'ó, ñani mií. Sa ni xí'i va ndó noo ley sa'á ña ni xí'i Cristo Jesús sa'a ndo, dá naki'in tá'an ndó xí'in mií Jesús, na ni nataki tein na ni xí'i, dá kuu kee yo ña va'a noo Ndios. ⁵ Chi tá sa ndei yo sa kee yo ña kóni ñi yo, xiní ndidaá kuachi kini sa kaatóo yo sa ni yo, chi ley sa dandóto ña kini ñó'o níó yo, dá sa kaatóo yo kee yóan, ta ña ni'i yo sa'á ña sa kee yo ña yó'o kían ña kánian kuu yo, ní kúu. ⁶ Tído viti ni kan kuei xoo yo tixi ndá'a ley, chi sa ni xí'i yo noo ña sa dandáki yo tá sata. Ta viti ni ndu'u yo tixi ndá'a iin choon saá, ña kúu ña kóni Espiritu ií Ndios, ta ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley yatá.

Yó'o ká'an Pablo sa'á kuachi náka in na

⁷ ¿Ndi kaa yo viti? ¿Á ko ta'on ña va'a kúu ley yó'o? Koó, ko ta'on díón kían. Tído ko ní sa ná'a ta'on yu'u ndi kían kúu kuachi tá ko ní dána'a ley nooi. Chi ndi koo kandaá ini yu'u ña ko kánian katoói ña'a kómí dao ka ñayuu tá ko ní kaa ley dí'a xí'in: “Ná dá'a ni katoó ndo ña'a kómí dao ka ñayuu.” ⁸ Tído tá ni kandaá ini ña díón sa'ándá ley choon, kuachi náka ini ñi kedaá xí'in, dá ni kasá'a katoó cháa kai kakomí ña'a dao ka ñayuu. Chi tá ko ní sa ná'i ley, iin ña'a ko sá taki va sa kuu kuachi nooi. ⁹ Tá sa ná'a ni ka'in ña va'a ni sa ioi xí'in Ndios, chi ko ní sa ná'i choon sa'ándá ley na. Tído tá ni kandaá ini choon sa'ándáan, dá ni namí'i ndéé cháa ka ví kuachi kéei, ta ni kandaá ini ña kánian kuui. ¹⁰ Ni xí'o Ndios choon yó'o noo yo, dá kandeí va'a yo. Tído ña yó'o dí'a ni kedaá xí'in yu'u, dá ni kandaá ini ña kánian kuui noo Ndios. ¹¹ Chi ni tiin ndaa ña kúu kuachi choon sa'ándá ley, ta ni danda'ávian yu'u. Sa'á ñoó

kuachi yu'u kían nì kedaá xí'ín, dá nì xi'ij noo Ndios nì kee choon sa'ándá ley. ¹² Tído mián ndaa ña ij kúú ley yó'o, ta choon sa'ándáan kúú ña ij, ta kían ña ndaa xí'ín ña va'a.

¹³ Sa'á ñoó, ¿á ley va'a yó'o kían nì kedaá xí'ín yu'u ña kánian kuuj? Koo, chí nì na'a kuachi mián ña kían ña kini, chí mián nì xi'o ña kánian kuuj nì kee ley va'a yó'o. Ta sa'á ña kée ña kúú kuachi dión xí'ín ley yó'o, sa'á ñoó ná'an mián ña kini nda'o ña. ¹⁴ Chí ná'á yó ña iin ña ij nì kii noo Ndios kúú ley, tído yu'u kúú iin taa ñayuu yó'o, chí nákaa tixi ndá'a kuachi. ¹⁵ Kó kándaá ta'on ini yu'u ña kéei. Chí kó kéei ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kó náta'an ini keei, dión kéei. ¹⁶ Tá kéei ña kó kónij keei, dá kían nákonij ña iin ña va'a nda'o kúú ley. ¹⁷ Chí o duú mií ká yu'u kée ña kini. Kuachi nákaa ini vei kían kedaá xí'ín, dá kéei ña. ¹⁸ Ta ná'á vá yu'u ña kó ta'ón ña va'a nákaa ini, ta ña yó'o ká'ín sa'a ñij. Chí mián ndaa ká'ín keei ña va'a, tído kó kándeé ta'oin keei ña. ¹⁹ Dá chí kó kée ta'on yu'u ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kini, ña kó ká'ín keei, ñoó di'a kée yu'u. ²⁰ Chí tá kée yu'u ña kó ká'ín keei, dá kían o duú ta'ón mií yu'u kée ña. Kuachi nákaa ini vei, ñoó vá kían kedaá xí'ín, dá kéei ña.

²¹ Ta ña yó'o kían ndó'i tá ká'ín keei ña va'a, chí ña kini nákaa ini, ñoó kían sadí nooi. ²² Ta ndino'o ini mií náta'an ini xini choon sa'ándá ley Ndios, ²³ tído ió iin ká ña'a ndó'i, chí ña kóni ñij naá tá'an xí'ín ña va'a kóni ñaxintónij. Ta kúú kándeé vá ña kóni ñij náchi'an yu'u tixi ndá'a kuachi.

²⁴ ¿Nda'í kúú ví yu'u! ¿Nda'í yoo ví dáka kii yu'u tixi nda'á kuachi kóni ñij, ña né'e ña kua'in kuuj? ²⁵ Tído náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ña nì kee Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta di'a ndó'i: xí'ín ñaxintónij kéei choon sa'ándá ley Ndios, tído ñij kían nákaa ij vá tixi ndá'a kuachi.

8

Ña yó'o kúú ña va'a xí'o Espiritu ij Ndios noo yo

¹ Ta viti kían koo ká kuachi yó noo Ndios sa'á ña iin nì nduu yó xí'ín Cristo Jesús, chí kó ndéi ká yo kee yó ña kóni ñij yo, ndaa ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu ij Ndios. ² Chí Espiritu ij Ndios, na xí'o ña kataki chí chí yó sa'a Cristo Jesús, noón kúú na nì taó xoo yu'u tixi nda'á kuachi, xí'ín noo ña kánian kuuj. ³ Chí kó ní kándeé ta'on ley taó xooan yó tixi nda'á kuachi, chí kó ní kándeé yó kee yó choon sa'ándáan. Sa'á ñoó nì tanda'a Ndios de'e manij ná nì kii na ñayuu yó'o, ta nì nduu na iin taa ñayuu yó'o táto'on kúú mií yo, na kómí kuachi. Chí nì kii na nakuido na kuachi yó, dá nì kuu nì taó xoo na yó tixi ndá'an. ⁴ Ta kí'o dión nì kándeé ná nì dáxinkoo ndi'i na choon sa'ándá ley Ndios sa'a yóo, na kó ndéi ká kee ña kóni ñij, ndaa ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu ij Ndios.

⁵ Ta ñayuu ñó'o tixi nda'á ña kóni ñij ná, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií ná. Tído na ñó'o tixi ndá'a Espiritu ij Ndios, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií Espiritu. ⁶ Chí ñayuu ndí'i ini kee ña kóni ñij ná, noón kúú na nì'i ña kuu na. Tído ñayuu ndí'i ini kee ña kóni Espiritu ij Ndios, noón kúú na nì'i ña kataki chí chí ná, xí'ín ña koo va'a ini na. ⁷ Chí ña kini kóni ñij yo, ñoó kían naá tá'an xí'ín ña kóni Ndios, dá chí kó kónian kuedó'an choon sa'ándá na, ta kó kátí'aan keean ña. ⁸ Sa'á ñoó na ndéi kée ña kóni ñij ná, noón kúú na o kándeé ña nata'an ini Ndios koni ñaá ná.

⁹ Tído ndó'o, kó ndéi ká ndo kee ndó ña kóni ñij ndo, ndaa ndéi ndó kée ndó ña kóni Espiritu ij Ndios, tá mián ndaa ió na ini ndo. Tído tá ió iin káa ndó kó ná'a kakomí Espiritu Cristo ini nio ndo, dá kían kó kúú ta'on ndó kuendá

na. ¹⁰ Tído tá ió Cristo ini ndo, dá kían sa n̄i xi'j va ñúj ndo noo kuachi, tído takí va espíritu ndo, ch̄i sa n̄i kandoo vii ndó noo Ndios. ¹¹ Tá miían ndaa ió Espíritu na n̄i danátaki Jesús ini ndo, dá kían na n̄i danátaki Cristo Jesús tein na n̄i xi'j, noón ta'ani kúu na dánátaki yikí koño ndo kée Espíritu ij ná, na ió ini ndo. ¹² Sa'á ñoó, ñani miíj, kánian kee yó ña kóni Espíritu ij Ndios, ta ko káni kaan kee yó ña kóni ñúj yo. ¹³ Ch̄i tá ndéi ndó kée ndó ña kóni ñúj ndo, dá kían kánian kuu va ndó. Tído tá dándí'i ndó ña kini kóni ñúj ndo xi'ín ndée Espíritu ij Ndios, dá kían kataki chíchí ndó.

¹⁴ Ch̄i ndidaá na xi'o mií ña kandaka ñaa Espíritu ij Ndios, noón ndisa kúu de'e Ndios. ¹⁵ Dá ch̄i ko ní nátiin ndó iin espíritu, tá'an ña kedaá xi'ín ndó, dá kaño'o tuku ndó t̄ixi ndá'a ña yu'ú ndo. Di'a n̄i natiin ndó Espíritu ij. Ta mií ná n̄i ndee ndó de'e Ndios. Ta mií ná kedaá xi'á, dá káyu'ú yó na di'a: "Tatá ló'o miíj." ¹⁶ Ta Espíritu ij Ndios kúu na xi'o kuendá noo espíritu mií yó ña miían ndaa kuiti kúu yó de'e Ndios. ¹⁷ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoó ni'j ta'ani yó ña n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo yo, ta natiin nduú yóan xi'ín Cristo. Tá ná ndo'o nani níyo yo sa'a ná, táto'on n̄i ndo'o mií ná, dá kían natiin nduú yo ñaño'ó xi'ín ná noo ndato kaa induú.

¹⁸ Tído yu'ú kúu ra kándaá ini ña o náki'in tá'an ta'an vaan ña ndó'o níyo yo tiempo viti xi'ín ña ndato téi koni yo na'a Ndios noo yo chí noo. ¹⁹ Ch̄i ndáti k̄ij ndidaá ña'a n̄i kava'a Ndios ña kasandaá kuu na'a Ndios ndá yoo kúu de'e na. ²⁰ Ta ndidaá ña'a n̄i kava'a Ndios n̄i ni'j tá'j ña tuúán. Tído o duú sa'á ña kóni miían ndó'an dión, dá ch̄i k̄i'o dión n̄i koni mií Ndios kee na xi'án. Tído ni'j xi'í'o na tandéé ini ña kasandaá iin kuu, ²¹ dá taó xóo naan t̄ixi ndá'a ña kua'an tuúán, dá natiian ña ndato kooan táto'on k̄i'o ndato téi kande'i na kúu de'e Ndios.

²² Ch̄i sa ná'a yó ña sa ndidaá kúu vá ña'a n̄i kava'a Ndios nda'í tána viti, ta ndó'o nani níyo ña táto'on k̄i'o ndó'o iin ña'a tá kua'an kaki de'án. ²³ Ta o duú sava'a iin to'ón ña yó'o ndó'o dión. Ch̄i dión ta'ani ndó'o yóo, na n̄i natiin Espíritu ij Ndios, ta na yó'o kúu ña va'a mií noó n̄i xi'í'o Ndios noo yo. Ta nda'í ta'ani tána ini yo, ch̄i ndáti k̄ij yo ña na'a Ndios ña kúu yó de'e na, dá ndesaá na yikí koño yo. ²⁴ Ch̄i n̄i natiin yó tandéé ini yó'o tá n̄i k̄iki yó noo kuachi yo. Tído tá ió tandéé ini yo xi'ín ña'a ió noo yo, dá kían ko ta'ón tandéé ini kían. Ch̄i tá ió ña'a noo yo, ¿ndá choon kandati yóan? ²⁵ Tído tá ndáti yó iin ña'a ko ndé'á, dá kían kánian kandati kueé yóan.

²⁶ Ta di'a ta'ani kée Espíritu ij Ndios chíndeé ná yó, ch̄i ko kát'i'a yó ka'an yo xi'ín Ndios táto'on k̄i'o kánian kee yó. Sa'á ñoó nda'í tána mií Espíritu ij Ndios seí nda'í na sa'a yo noo Ndios. Ta ko ni'j yó to'on nakanió sa'á ña ká'an na xi'ín Ndios. ²⁷ Ta ná'a vá Ndios ndi káa níyo ñayuu. Sa'á ñoó kándaá va'a ini na ndí kían kóni Espíritu ij ná, dá ch̄i mií Espíritu kúu na seí nda'í sa'á ñayuu mií ná táto'on k̄i'o náta'an ini mií Ndios.

Kándéé yó xi'ín ndidaá ña ndó'o yó kée Ndios

²⁸ Ta sa ná'a vá yó ña sa'á ña kóni yo Ndios, sa'á ñoó ndidaá kúu vá ña'a ndó'o yó ndúuan ña va'a kée mií Ndios, ch̄i n̄i kaxi ñaa mií ná táto'on k̄i'o n̄i ch̄ikaa ini mií ná koo. ²⁹ Ch̄i nda rá mií sa'a vá ná'a Ndios ndá yoo kakuu ñayuu na, ta nda daá vá n̄i saki na noón kakuu na táto'on k̄i'o kúu de'e mií ná, dá kían de'e mií ná ná kakuu de'e kúu noo noo ndidaá kúu ñayuu n̄i nduu ñani na. ³⁰ Ch̄i ñayuu n̄i saki mií Ndios nda rá mií sa'a, na yó'o ta'ani kúu na n̄i nakana mií ná. Ta na n̄i nakana na ñoó, noón kúu na n̄i nduvii ná. Ta na n̄i nduvii ná ñoó, noón kúu na n̄i ñaño'ó noo mií ná noo ndato káa chí induú.

³¹ ¿Ndi kaa yó sa'a ña yó'o, viti? Tá ió Ndios xí'ín yó, ¿ndá yoo kandeé xí'ín yó, tá daá? ³² Ta kó ní kádí'inda ta'on Ndios de'e na, di'a nì ñak'i'o ñaá ná nì xí'í' nà sa'a yó. Sa'á ñoó miían ndaa nì'j nduú yó ndidaá kúú ña va'a xí'ín de'e na. ³³ ¿Ndá yoo kandeé chinóo kuachi yóó, nà nì kaxi mií Ndios? Chì mií vā Ndios kúú nà ña dankoo vii yó noo mií ná. ³⁴ Ta, ¿ndá yoo ví kandeé ka'an ña kánian kuu yó sa'á kuachi yó? Chì Cristo kúú nà nì xí'í' sa'a yó, ta kúú nì ñataki nà, ta ió nà xoo kuá'a tatá Ndios seí nda'í nà sa'a yó. ³⁵ ¿Ndí kján kandeé ña dánkoo Cristo ña kú'u ini nà sa'a yó? ¿Á kandeé tandó'ó, o ña kúnda'í ini yó, o ña kéndava'a ñayuu xí'ín yó, o ña kó ní'j yó ña'a kasá'an yó, o ña koó dá'on kandixi yó, o ña jo ña kuu yó, o ña ka'ání ñayuu yó xí'ín espada? ³⁶ Koó, dá chì di'a ká'an tuti ij Ndios:

Sa'á ña kándisa ndu'u mií ní, sa'á ñoó ndidaá kuu ndúkú ñayuu ndu'u ka'ání ná.

Táto'on k'i'o káxi na léko ka'ání ná, k'i'o dión kée na xí'ín ndu'u.

³⁷ Tído noo ndidaá kúú tandó'ó yó'o, di'a nì kandeé vā yó nì kee Cristo, nà kú'u ini sa'a yó. ³⁸ Sa'á ñoó kándéé ká'ano iniñ ña ni iin tó'ón ta'on ña'a o kándéé ña dánkoo Ndios ña kú'u ini nà sa'a yó. Nì ña kuu yó, nì ña kataki yó, nì ángel ndéi noo Ndios, nì ña né'e choon, nì ña kómí ndéé chí induú, ta nì ña'a ndó'o yó viti, ta nì ña'a veí ndo'o yó chí noo, ³⁹ ta nì ña ió noo díkó, nì ña ió ndá maá tji ñó'o, ta nì iin tó'ón ka ña'a nì kava'a Ndios o kándéé ña dánkoo na ña kú'u ini nà sa'a yó, chì ná'a nà ña kú'u ini nà sa'a yó sa'á ña nì kee Cristo Jesús, nà kúú sato'o yó.

9

Ká'an Pablo ña nì kaxi Ndios nà Israel kakuu nà ñoo nà

¹ Ña ndaa ndisa kúú ña ko'ín ka'ín xí'ín ndó sa'á ña kúúú kuendá Cristo. Ta kó ká'an ta'on yu'u ña to'ón, chì Espiritu ij Ndios kúú nà ndáka ña nákaní iniñ, ta xí'o na kuendá ña dión kián. ² Chì miían ndaa kúnda'í nda'o iniñ, ta daá kuití vā u'u nímaí sa'á nà ñooj. ³ Ta ió yu'u ña taj chi'ain noo Ndios, ta nataó xóo na yu'u noo Cristo tá dión chindeéan nà Israel, nà kúú nà ve'e mií. ⁴ Chì kúú ná nà ve'e ta Israel, ta nì ndee ñaá Ndios nà ñoo mií ná, ta nì xini xí'ín noo ná táto'on k'i'o náye'e ndaa Ndios, ta nì kandoo Ndios xí'ín ná ña kemáni ñaá ná, ta nì xí'o na ley nà noo ná, ta nì ñaná'a ta'ani na noo ná ndi kee na kandaño'o ndisa ñaá ná, ta nì xí'o na to'ón na ña kee na ña va'a xí'ín ná. ⁵ Ta ñayuu yó'o ta'ani kúú nà ve'e nà sa'ano nì sa ndei sa ná'á, ta tein nà ve'e yó'o nì kana Cristo, nà kúú Ndios dándáki ndidaá tá'an ña'a. Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

⁶ Ná dá'a nì ka'án ndó ña kó ní dáxínko Ndios to'ón nì xí'o na noo ná, dá chì o duú ndidaá nà Israel kúú ñayuu nì kaxi Ndios. ⁷ Dá chì o duú ndidaá na ve'e Abraham kúú ñayuu Ndios, dá chì di'a nì kaa Ndios xí'ín Abraham: "Xí'ín sa'va'a de'e Isaac kakuu nà ve'ón." ⁸ Sa'á ñoó o duú ndidaá na ve'e Abraham kúú de'e Ndios. Di'a kúú ná de'e Ndios sa'á ña nì xí'o Ndios to'ón na noo Abraham, ta noón ndisa kúú nà ve'e Abraham. ⁹ Dá chì di'a va nì kaa Ndios tá nì xí'o na to'ón na noo Abraham: "Nata'an noo kuía, dá nandió kooi kasaaj, kúú sa nì kaki va de'e Sara."

¹⁰ Ta o duú ña yó'o oon nì xí'o ña kándaq ini yó ña dión kián. Dá chì nì tuu ta'ani Rebeca, nà nì sa kuu ñadi'í tatá sá'ano yó Isaac, ñó'o de'e na, ta kuátí nì sa kuu xi. ¹¹ Ta nda rá kó ñá'a kaki de'e Rebeca, ta nda rá kó ñá'a kee xi ña va'a, o kee xi ña kini, nda daá vā nì saki ini Ndios kaxi na iin xi. Chì kó kemáni ná yó sa'á ña va'a kée yó, di'a kée na ña nì chikaa ini mií ná. ¹² Dá chì tá kó

ñá'a kaki xi, dá n̄i kaa na xí'ín Rebeca: “Ta de'ón mií noó, di'a koni kuáchí xí noó de'ón ta ló'o.” ¹³ Ch̄i di'a kaá ta'ani tuti īi Ndios: “N̄i ku'u in̄i sa'a Jacob, ta n̄i kañó'í Esau.”

¹⁴ Sa'a ñoó, ¿ndi kaa yo viti? ¿Á ko kényiko ndaa ta'on Ndios choon, ndani? Koó, ko ta'ón dión kián. ¹⁵ Ch̄i di'a n̄i kaa Ndios xí'ín Moisés: “Ko'in ku'u in̄i sa'a na n̄i ch̄ikaa in̄i mií ku'u in̄i sa'a, ta ko'in k̄i'o ndeé in̄i sa'a na n̄i ch̄ikaa in̄i mií k̄i'o ndeé in̄i sa'a.” ¹⁶ Sa'a ñoó ko kú'u in̄i Ndios sa'a ñayuu sa'a ña kóni ñayuu ñoó ña kee Ndios dión, o sa'a ña va'a kée na. Di'a kú'u in̄i Ndios sa'a ñayuu n̄i ch̄ikaa in̄i mií ná ku'u in̄i na sa'a. ¹⁷ Dá ch̄i di'a ká'an tuti īi Ndios sa'a ña n̄i ka'an na xí'ín rey Faraón: “N̄i x̄i'oi ña kakuu yo'ó rey, dá na'í choon ió noó ndá'í xí'ín mi'ón, dión, dá ná kandaá in̄i ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña yu'u kúu Ndios”, kaá na. ¹⁸ Sa'a ñoó kú'u in̄i Ndios sa'a ñayuu n̄i ka'an mií ná, ta kékáxi ná ní o ñayuu, na n̄i ch̄ikaa in̄i mií ná kekáxi ná.

¹⁹ Sa'a ñoó, ndá ndi kuu kaa dao ndo'ó xí'ín yu'u: “¿Ndiva'a ká'an Ndios ña kómí yó kuachi tá k̄i'o dión kée na, tá dáá? ¿Ndá yoo kandeé chituu ña n̄i ch̄ikaa in̄i mií Ndios kee na xí'á?” ²⁰ Tído di'a kaá yu'u xí'ín ndó: ¿Ndí kián kúu ndo'ó, xiní ndo? ¿Ndiva'a kañó'ó ndó ña kée Ndios? ¿Á kuu ka'an iin k̄idi ño'ó xí'ín ta na kava'an: “¿Ndiva'a n̄i kava'a ní yu'u dión?” ²¹ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña ió choon noo ndá'a taa kava'a k̄idi ña kava'a raan táto'on k̄i'o ká'an mií rá kooan? Dá ch̄i iin tó'ón ñi'ni noó nde'i'í kuu va kava'a ra iin k̄idi luu káa, ta kuu kava'a ta'ani ra iin ka k̄idi oon.

²² Ta dión ta'ani kée Ndios, dá ch̄i kóni na na'a na táto'on kée na tá xido in̄i na kée kuachi, ta kóni ta'ani na na'a na choon ká'ano né'e na, sa'a ñoó n̄i sa ndati na ñayuu xí'ín ña kueé ió in̄i na, tá'an ñayuu kedaá xí'ín ná, dá xido in̄i na, tá'an ñayuu kánian n̄i'í ña naá ná. ²³ Dá ch̄i sa'a ña kóni na dána'a na táto'on k̄i'o ká'ano kúu choon kómí ná, sa'a ñoó n̄i kemání ná ñayuu, na n̄i ch̄ikaa in̄i mií ná ku'u in̄i na sa'a, ta n̄i kenduu na ñayuu ñoó ndá rá mií sa'a ña kián kandeé in̄i na nda noo náye'e ndaa. ²⁴ Ta n̄i kana Ndios ñayuu ñoó, ta ñayuu ñoó kúu yó, ch̄i ko ní kána na sava'a na Israel, di'a n̄i kana ta'ani na na ko kúu na Israel. ²⁵ Dá ch̄i di'a ká'an tuti n̄i taa profeta Oseas sa'a ña n̄i ka'an Ndios: Ko'in ndeei ñayuu mií, na ko ní sá kuu ñayuu, ta kandoo man̄i ñayuu ko ní sá io man̄i noóí.

²⁶ Mií mií xián noo n̄i ka'an Ndios xí'ín ná:

“O duú ta'ón ñayuu yu'u kúu ndo'ó”,

mií ñoó kasandaá ña kananí ná kakuu na de'e Ndios takí.

²⁷ Ta di'a kua'an ña n̄i taa profeta Isaías sa'a na Israel: “Va'ará táto'on k̄i'o kua'a kúu ñoti ndéi yu'u táño'o ná kakuu de'e na ñoo Israel, tído iin tu'u ló'o va na k̄iki. ²⁸ Dá ch̄i sato'o yo Ndios kúu na ndaka kuendá noo iin rá iin ñayuu, ta keyíko ndaa na sa'a ná, ta yachi nda'o kee na dión.” ²⁹ Ta n̄i kaa ta'ani Isaías di'a:

Tá ko ní ku'u ká'ano in̄i Ndios, na kómí choon noo ndidaá ángel, sa'a ndu'u, dá kián naá ndí'i va na sá'ano ve'e yó táto'on k̄i'o n̄i ndo'o na ñoo Sodoma xí'ín na ñoo Gomorra, ní kúu.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'a ña kándéé iní yo ná

³⁰ ¿Ndi kaa yo sa'a ña yó'o, viti? Kandaá in̄i yo ña ko ní nándukú na ko kúu na Israel ña kakuu na ñayuu ndaa noo Ndios, tído n̄i ñankoo vii ñaá Ndios noo mií ná, ta n̄i kandoo vii ná noo ná sa'a ña n̄i kandeé in̄i ña ná. ³¹ Tído na Israel n̄i ndukú ña kendaá na choon sa'ándá ley, dá kandoo vii ná noo Ndios. Tído ko ní kándéé ta'on na. ³² Ta, ¿ndiva'a n̄i ndo'o na dión, ká'an ndó viti? Dión n̄i ndo'o na, dá ch̄i ko ní nándukú ná ña kandoo vii ná noo Ndios sa'a ña kandeé

iní ñaá ná. Di'a nì ndukú ná kandoo vii ná noo Ndios sa'a ña kée na choon sa'ándá ley. Sa'a ñoo nì kachi'i sá'a ná nì kee yuu nì chindú'u Ndios. ³³ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios:

Ko'in chindu'í iin yuu chí ñoo Sion di'a,
dá ná kachi'i sá'a ñayuu ko xíin kandísa ñaá,
dá ná kuèi na noo ña koon na mií ná.

Tído na kándísa yuu yó'o, ni iin kuu ta'ón o káka'an noo ná keean.

10

¹ Ñani mií, miían ndaa kuiti kóni nda'o yu'u xí'in ndino'o inij ña ná kasandaá na Israel káki na, ta kí'o dión xíkai noo Ndios sa'a ná. ² Chí xí'o ndaaj kuendá ña ndí'i nda'o ini na kee na ña kóni Ndios, tído ko ná'a ta'ón na ndi kee na, dá nata'an ini Ndios, ³ chí ko nákoní na ña nì kee Ndios, dá dánkoo vii ná ñayuu noo mií ná. Di'a ndí'i nda'o ini na Israel kandoo vii ná noo Ndios xí'in ndée mií ná. Ta sa'a ña kée na dión, sa'a ñoo ko xí'o na mií ná ña dánkoo vii ñaá Ndios. ⁴ Dá chí mií Cristo kúu ná nì daxínko choon sa'ándá ley, dá kían kandoo vii ndidaá ñayuu kándísa Cristo noo Ndios.

⁵ Dá chí di'a nì taa Moisés sa'a ñayuu ndúkú kandoo vii noo Ndios sa'a ley: “Na kándée kée ndi ndi'i kuii choon sa'ándá ley, noón kúu na nì'í ña kataki na keean.”

⁶ Tído ká'an tuti ij Ndios ña kándoo vii yoo noo Ndios sa'a ña kándée iní yoo ná, chí di'a kaáan: “Ná dá'a ni ka'an ndó ini níoo ndo: ¿Ndá yoo ví kaa induú kí'in ña? (Tá kaa ndo dión, dá kían kénnoo ndó Cristo, na nì kii induú.)

⁷ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ini níoo ndo: ¿Ndá yoo ví noo nda maá tixi nó'o kí'in ña?” (Tá kaa ndo dión, dá kían ko nákoní ndo ña nì natakí Cristo.) ⁸ Dá chí di'a va kaá tuti ij Ndios sa'a ña yó'o: “Tein mií ndó xaan va ió to'on va'a, chí ini yú'u vá ndó, ta ini níoo vá ndó nákaa to'on va'a yó'o.” Ta dána'a ndu to'on va'a yó'o noo ndo, dá kandeé ini ndo Jesús. ⁹ Chí tá nákoní ndo xí'in yú'u ndo ña Jesús kúu sato'o noo ndidaá tá'an ña'a, ta kándísa ndó xí'in ndino'o ini ndo ña nì danátaki ñaá Ndios, dá kían nì'í ndo ña káki ndó.

¹⁰ Dá chí sa'a ña ndino'o ini ndo kándísa ndó Jesús, sa'a ñoo kándoo vii ndo noo Ndios. Ta sa'a ña nákoní ndo ná xí'in yú'u ndo, sa'a ñoo koni ndo káki ndó. ¹¹ Ta di'a ká'an ta'ani tuti ij Ndios: “Ndi ndáa mií na kándísa ñaá, ni iin kuu ta'ón o káka'an noo ná”, kaáan.

¹² Chí iin nóo kúu ndidaá ñayuu noo Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o koo, chí iin to'ón mií vá Ndios kúu sato'o noo ndidaá yó. Ta va'a nda'o ini na xí'in na nákoní ñaá. ¹³ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Ta ndi ndáa mií ñayuu nákoní ña Ndios kúu sato'o na, noón kúu na nì'í ña káki na.”

¹⁴ Ta, ¿ndi kee na nákoní na sato'o yó tá ko ña'a kándísa ñaá ná? Ta, ¿ndi koo kándísa ñaá ná tá ko ña'a kueídó'o na sa'a ná? Ta, ¿ndi koo kueídó'o na sa'a ná tá ko iin na dána'a noo ná? ¹⁵ Ta, ¿ndi koo ko'on na dána'a na tá ko iin na tanda'a ñaá ko'on na? Chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Ndiká'an ví sa'a na xionoo kásto'on sa'a ndi kee ñayuu koo va'a na xí'in Ndios, chí xionoo na dána'a na to'on va'a.”

¹⁶ Tído o duu ndidaá na Israel nì kándísa to'on va'a yó'o, dá chí di'a kaá Isaiás: “Sato'o ndu, Ndios, ¿ndá yoo ví nì kándísa to'on nì daná'a ndu'ú?”

¹⁷ Miían xínño'ó ñayuu kueídó'o na to'on va'a, dá kuu kandeé iní na Jesús, ta to'on va'a yó'o kían ká'an sa'a Jesús. ¹⁸ Tído ndátó'ón yu'u ndo'ó: ¿Á ko ña'a ta'on kueídó'o na Israel to'on va'a yó'o, ká'an ndo'ó? Koo, dá chí di'a kaá tuti ij Ndios:

Yó'o yó'o va nì kan kuei na xionoo na dána'a na to'on va'a yó'o iin ní kúu ñayuu,

nda noo xíká cháá ka ñayuu yó'o nì kasandaáan.

¹⁹ Ta ndátò'ón ta'anii ndò'ó: ¿Á ká'án ndó ña kò ní kándaà ta'on ini na Israel ndi dándáki tò'on va'a yó'o? Ká'i ndó ña nì taa Moisés sa'a ná:

Kò'on yu'u kì'oi ña koo kuíón ini ndò sa'í xí'ín dao ka ñayuu, dá chì ndee yu'u na ñayuu miíj,

ta kò'ín dákuidò ini ndò'ó xí'ín ñayuu koó ñaxintóni.

²⁰ Ta nì xì'o ndeé ini Isaías nì ka'án na di'a xí'ín na ñoo Israel:

Di'a kaá Ndios:

Nì sonó vá yu'u ña kíán nì naní'í ñaá dao ka ñayuu,

va'ará kò nándukú ná yu'u,

ta nì na'a yu'u miíj noó na kò ndátò'ón sa'í.

²¹ Tído di'a nì kaa Ndios ká'án na sa'á na Israel: “Iin ní ndii yaká nì chìneeí ndá'í, dá chindeéí iin ñoo kò seíd'o noó ká'ín, iin ñoo ká'ño'ó noó ká'ín.”

11

Nì taó xóo Ndios iin tu'u na Israel, ta noón kúú na kándisa ñaá

¹ Sa'á ñoo ndátò'ón ta'anii ndò'ó: ¿Á ká'án ndó ña nì dankoo ndá'a vá Ndios na ñoo na, tá dáá? Koó, kò ta'ón dión kíán. Dá chì iin ta ñoo Israel ta'ani kúú yu'u, dá chì na ve'e Abraham ta'ani kúú, ta nákaa ta'anii tein na ve'e Benjamín. ² Ta kò ní dánkoo ndá'a ta'on Ndios na ñoo na, tá'án na nì kaxi na nda mií sa'a. ¿Á kò ndúsaà ta'on ini ndò ña ká'án tuti ij Ndios sa'a profeta Elías tá nì ka'án kuachi na sa'á na Israel noó Ndios? Chì di'a nì kaa na: ³ “Sato'í, nì sa'áni ndí'i ra profeta ní, ta nì dakóon ra noó náa ní, ta ndá'dá iin tó'ón vá yu'u nì kandoo xoo mií ní. Ta viti ndí'i ini ra ña kíán ka'áni ta'ani ra yu'u.” ⁴ Ta,

¿á ndúsaà ini ndò ña nì kaa Ndios xí'ín Elías? Chì di'a nì kaa na: “O sa nákani inon, dá chì sa nì kaxi xoo va yu'u usa mil ta Israel, tá'án ra nì iin kuú kò ní nákuíta xítí noó yoko Baal”, kaáan. ⁵ Ta dión ta'ani kíán tiempo viti, dá chì nì taó xoo ta'ani Ndios iin tu'u na Israel, chì nì kaxi ñaá ná, ta iin ña manj kíán ña nì kee na dión. ⁶ Sa'á ñoo, tá kíán sa'á ña manj nì kee Ndios, dá kíán kò kíán sa'á ña nì kee ñayuu ñoo ña va'a. Dá chì tá ní kaxi ñaá ná sa'á ña nì kee na ña va'a, dá kíán kò kúú kaan iin ña manj.

⁷ Sa'á ñoo, ¿ndi kaa yo sa'á ña yó'o viti? Miíán ndaa sa nandukú na Israel ña nata'an ini Ndios koni ñaá ná, tído kò ní kándeé ta'on na. Sava'a na nì taó xoo mií Ndios, noón kúú na nì ní'án. Tído dao ka noón kúú na nì ndukaxi ní. ⁸ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios: “Nì xì'o Ndios iin ñaxintóni xixi noó ná, ta nì xì'o na ndúchí noó kò túu noó ná, ta nì xì'o na do'o kò táj noó ná. Ta kì'o dión kíán nda tiempo viti.” ⁹ Ta di'a ta'ani nì kaa David:

Ta víko ná'ano kée na ná nduuan iin dej xí'ín iin ñono noó ná, dá kachi'i sá'á ná, ta kuéi na noón, dá ná ndo'o cháá ka níó ná.

¹⁰ Ta ná kukuaá noó ná, dá o koni ka na,

ta ná kutódo satá ná kee ndidaá kuachi ndído na.

Ta dión ná kandoo na iin íchi, kaáan.

Kò'on Ndios dákaqi na ñayuu kò kúú na Israel

¹¹ Ta ndátò'ón ta'anii ndò'ó: ¿Á ká'án ndó ña sa'á ña nì kachi'i sá'á na Israel, sa'á ñoo nì kuéi chíchi ná? Koó, kò ta'ón dión kíán. Dá chì sa'á ña nì kee na kuachi ñoo, sa'á ñoo nì sonó Ndios noó na kò kúú na Israel ña káki na, dá ná kekuión ini na Israel sa'a ná. ¹² Ta sa'á ña nì kee na Israel ñoo kuachi, sa'á ñoo nì kee Ndios iin ña manj ká'ano xí'ín na kò kúú na Israel. Ta sa'á ña nì tuú na Israel noó Ndios, sa'á ñoo nì keva'a cháá ka ná kò kúú na Israel. Ta kúú ndato ka ví kò'on Ndios kee na xí'á tá ná kasandaá kuú ndu'u na Israel tíxi ndá'a Ndios.

13 Ta viti kónjī ka'in xí'ín ndo'ó, nā kọ kúú nā Israel. Yu'u kúú iin apóstol, nā nī tándá'á Ndios né'e tọ'on va'a sa'a Jesús noo ndo, ta ndi'i ndá'o inī dǎxinkoo va'i choon yó'o, 14 dá chī kónjī ñā ná kukuión ini nā ñooj sa'a ñā manj nī kee Ndios xí'ín ndó, dá ná koni dao na káki na. 15 Dá chī sa'a ñā nī dǎnkoo xoo Ndios nā Israel, sa'a ñoo nī ni'i dao ká ñayuu ndéi ñayuu yó'o ñā kande'i va'a na xí'ín ná. Tído, ¿ndi koo tá ná nandió koo Ndios naki'in tá'an va'a na xí'ín nā ñoo Israel? Kakian táto'on kị'o nī natakī nā tein nā nī xí'j.

16 Tá ñā iī kúú tá'í yúsa nī taó ná mií noó dokọ ná noo Ndios, dá kíān ñā iī ta'ani kúú cháá ká yúsa nī kǎndoo ñoo. Chī tá iī yo'o iin yíto, dá kíān ndā ndá'a rā iī. 17 Chī kíān táto'on nī sa'anda Ndios dao ndá'a yíto, ta ndo'ó, va'arā kúú ndó táto'on ndá'a yíto olivo yukú, tído nī chirndaa Ndios ndo'ó yiká iin yíto olivo va'a noó nī ta'andá ñoo. Ta yo'o mií rá xíto ndo'ó, ta ndato takí ndo kéean. 18 Ta ná dá'a ni ka'an táyíí ndó noo ndá'a yíto, ñā nī sa'anda Ndios ñoo. Kaño'o ini ndo ñā kọ xíto ta'on ndó yo'o yíto ñoo. Di'a yo'o yíto ñoo vá xíto ndo'ó. 19 Ndá ndi kuu kaa ndo ñā nī sa'anda nā ndá'a yíto ñoo, dá ná chirndaa nā mií ndó. 20 Ndaq va nī sa'anda ñāá Ndios, chī kọ ní kándisa ta'on na Jesús. Ta ndo'ó, sa'a ñā kándéé inī ndo Jesús, sa'a ñoo tándaa ndo ndika yíto ñoo viti. Tído ná dá'a ni kuryíí ndó. Va'a cháá ká kua'an ndo yu'u ndo Ndios. 21 Dá chī tá kọ ní xí'o ká'ano ini Ndios sa'a mií mií ndá'a yíto ñoo, dá kíān ni ndo'ó o kí'o ká'ano ini nā sa'a. 22 Kana'á ndó ñā va'a ndá'o ini Ndios, tído ka'í ndá'o dándó'o na nio nā saá ini. Sa'a ñoo nī dándó'o na nio nā Israel, nā kọ ní xīn kándisa, ta nī keva'a na xí'ín ndó sa'a ñā kándisa ndó Jesús. Tído tá ná dǎnkoo ndó ñā kándisa ndó na, dá kíān ko'on nā ka'anda nā ndo'ó táto'on nī kee na xí'ín mií mií nda'a yíto ñoo. 23 Tído tá ná dǎnkoo nā Israel ñā saá ini nā, ta ná kándisa ndaa nā Jesús, dá kíān ko'on Ndios nachirndaa tuku ñāá ná noó nī sarndaa nā, dá chī ió choon noo ndá'a ná ñā kee na dión. 24 Dá chī nī sa'anda Ndios ndo'ó noo ndá'a yíto olivo yukú, ta nī chīndaa nā ndo'ó ndika yíto olivo ndáka na, va'arā iin ñā kuáchi nda'o kíān. Sa'a ñoo, ¿á kọ ná'á ta'on ndó ñā vaá óon va ko'on tuku na nachīndaa nā mií mií ndá'a yíto ñoo noó nī sarndaaan?

Kónjī Ndios ñā nandió kuéi nā Israel noo mií ná

25 Ta viti kónjī yu'u ñā kana'á ndo'ó, ñani, sa'a iin ñā'a ná'á iin tó'ón dinj Ndios, dá kíān ná dá'a ni kuryíí ndó. Nī sonó Ndios ñā kíān nī kusaá ini kua'á ndá'o nā Israel nda ná kasandaá ndu'u ndi'i nā kọ kúú nā Israel, nā nī chīkaa inī mií Ndios káki. 26 Ndá daá ví, dá ko'on nā dákáki ndi'i na nā Israel. Dá chī kị'o di'a kaá tuti iī Ndios:

Nda yúku Sion kii nā dákáki ñāá, ta taó xóo na nā ve'e Jacob noo ndidaá ñā kini kée na.

27 Chī dión ko'in kandooi keei xí'ín ná tá ná dándóoi kuáchi na.

28 Xini u'u nā Israel to'on va'a sa'a Jesús, ta sa'a ñā kée na dión, sa'a ñoo nī keva'a mií ndó. Tído sa'a ñā nī kaxi ñāá mií Ndios nda mií sa'a, sa'a ñoo kú'u ió ini nā sa'a ná, dá chī kị'o dión nī kandoo nā xí'ín nā sa'ano ñoo ndu. 29 Chī nī kaxi Ndios nā Israel, ta nī kemāni ñāá ná, ta ni iin ku'u ta'ón o nándikó inī nā. 30 Tído ndo'ó, nā kọ kúú nā Israel, nī sa kuu ndó nā kọo do'o tá sata. Tído viti nī ni'j ndo ñā kú'u ini Ndios sa'a ndo sa'a ñā nī kusaá ini nā Israel. 31 Ta dión ta'ani ndó'o nā Israel viti. Chī viti kúú ná nā kusaá ini, ta ndo'ó kúú nā nī ni'í ñā kú'u ini Ndios sa'a ndo. Tído iin ku'u ko'on ta'ani Ndios ku'u ini nā sa'a nā Israel. 32 Nī sonó Ndios ñā kíān nī kusaá ini ndidaá ñayuu, dá kuu ku'u ini nā sa'a ná.

33 ¡Nandéé ka víān ndichí Ndios! ¡Ta ñāxintónj ná, kọ ta'ón noo kásá'an, ta ni noo ndi'an! Kọ iin ta'on kándéé kana'á ñā nī chīkaa inī nā kee na, ta o kúu ta'on kandaq inī yo táto'on kị'o kée na. 34 Chī, ¿ndá yoo kandeé kana'á ndí

kían nákani ini sato'o yò Ndios? Ta, ¿ndá yoo katì'a ka'án ni'ini noo ná? ³⁵ Ta, ¿ndá yoo nì kee ña manì xí'ín Ndios, dá ná ndì'i ini nà nandió né'e na ña manì yó'o? Ko íin ta'on. ³⁶ Dá chù ndidaá tá'án va ña'a veì noo mií Ndios, ta takían kée mií ná, ta mií ná kómí choon sa'a ndidaá ña'a. Sa'a ñoó ná natiin mií ná ñaño'ó ndidaá tá'án ku. Díon ná koo.

12

Kì'o dì'a kánian kee nq kándisa Jesús

¹ Sa'a ñoó, ñani mií, sa'a ña kú'u ini Ndios sa'a yò, sa'a ñoó seì nda'ávì noo ndò ña naki'o ndó mií ndó noo Ndios, ta ná kakian ña doko ndò mií ndó noo ná, ta díon kee ndó nani takí ndò, ta ná koo vii ndò, ta ná ndukú ndó ña nata'an ini Ndios koni nà ndò'ó, chù kì'o díon kánian kee ndó kandaño'o ndó nà. ² Ná dá'a kà ni koo ini ndò kee ndó tá kée nà kúú kuendá ñayuu yó'o. Dì'a konó ndó ña ná ndesaá Ndios ñaxintóni ndò, dá kuu kandaá ini ndò ndí kían kóni nà kee ndó, dá kasandaá ndò kana'a ndó ndí kían va'a noo ná, ta ndí kían náta'an ini nà xini ná, ta ndí kían kúú ña ndaa noo mií ná.

³ Ta sa'a ña nì kemáni Ndios yu'u xí'ín choon kómí, sa'a ñoó xikaj noo iin rá iin ndó ña ná dá'a ni nakoni téi ndò mií ndó. Va'a kaan chikì'ó va'a ndó ña kée ndó. Ta chikì'ó va'a ndó mií ndó táto'on kì'o káa tandeé ini nì xì'o Ndios noo iin rá iin ndó. ⁴ Dá chù ndò'o yó táto'on kì'o ndò'o yìkì koño yò, kuá'a nda'o tá'i kían, ta sa díin díin va choon kée iin iian. ⁵ Ta díon ndò'o yó. Kua'a vá kúú yó, tído iin tó'ón vá nì nduu yó sa'a ña kúú yó kuendá Cristo Jesús. Chù nì ñaki'in tá'an iin rá iin yó, dá nì nduu yó iin tó'ón xí'ín dao kà yò. ⁶ Sa'a ñoó díin díin va choon nì natiin yó noo Ndios, dá katì'a yó kechóon yó noo ná, ta veì ña noó ña manì xì'o na noo yò. Sa'a ñoó tá nì natiin ndó choon ña kían kast'o'on ndó xí'ín dao kà ñayuu to'on nì xì'o Ndios noo ndò, dá kee ndóan táto'on kì'o kándéé ini ndó mií ná. ⁷ Ta tá nì natiin ndó noo Ndios ña katì'a ndó koni kuáchí ndó noo dao kà nà, dá kían koni kuáchí ndísá'ano ndó, o tá nì natiin ndó ña katì'a ndó dána'a ndò, dá kían dána'a va'a ndó. ⁸ Tá nì natiin ndó ña katì'a ndó ka'án ni'ini ndó noó ñayuu, dá kían ka'án ni'ini ndó noo ná, o tá nì natiin ndó ña katì'a ndó kemáni ndò nà kúnda'í, dá kían ndino'o ini ndò kemáni ndò ná, o tá nì natiin ndó ña katì'a ndó kandita ndó noo, dá kían cho'on va'a ini ndò, o tá nì natiin ndó ña katì'a ndó chindeé ndó dao kà nà, dá kían chindeé ndó nà xí'an kádij ini ndò.

⁹ Ta koo ini ndò ku'u ndisa ini ndò sa'a dao kà ndò. Kaño'ó ndó ndidaá ña kini, ta ndiko ndò ña va'a. ¹⁰ Ku'u sáta'an ini ndò sa'a ndò. Ta táto'on kì'o ndó'ó ndó xí'ín nà ve'e mií ndó, kì'o díon kando'o ndó xí'ín dao kà nà. Ta koo ini ndò koo ñaño'ó ndó noo iin rá iin ndó. ¹¹ Cho'on ini ndò kechóon ndó, ta o sa kákuu ndó nà dusá. Ndino'o ini ndò koni kuáchí ndó noo ná kúú sato'o yò. ¹² Kadij ini ndò sa'a tandeé ini xí'o Ndios noo ndò, ta ndee va'a cháá koo ini ndò tein tandó'ó, ta o sa kóo ini ndò katuu ndó ña ka'án ndò xí'ín Ndios. ¹³ Ta chindeé ndó dao kà nà kúú ñayuu Ndios xí'ín ña xínño'ó ná, ta koo ini ndò natiin va'a ndó nà tá kosaa nà ve'e ndó.

¹⁴ Ta kaka ndò ña manì noo Ndios sa'a nà kéndava'a xí'ín ndó, kaka ndò ña manì sa'a ná, ta o sa dátaí ch'i'an ndó nà. ¹⁵ Ta kadij ini ndò xí'ín nà kádij ini, ta kuaki ndó xí'ín nà sáki. ¹⁶ Ta iin ná kakuu ndó xí'ín dao kà ndò. Ta o sa kúryí ndó, di'a naki'in tá'an ndó xí'ín nà kúnda'í kandeí ndó. O sa kéndichí téi ndò mií ndó xí'ín noo ká'an ndò. ¹⁷ Tá nì kee na ña kini xí'ín ndó, o sa nándió kuéí ndó kee ndó ña kini xí'ín ná. Dì'a ndì'i ini ndò kee ndó ña va'a noo ndidaá ñayuu. ¹⁸ Noo mií ndó ká'an ña ndì'i ini ndò ndukú ndó ña kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ñayuu. ¹⁹ O sa kóo ini ndò naki'in ya'i mií ndó sa'a ña kini kée ñayuu xí'ín ndó, nà manì mií. Dì'a kua'an ndò kandati ndó Ndios, dá chù di'a

kaá tuti ij mií ná: “Noo yú'u ni ya'a na, ta mií vá yu'u kúu na ndaka kuendá noo ná, kaá sato'o yo Ndios.” ²⁰ Sa'á ñoó, tá kuíko na xiní u'u ñaa, kí'o ndó ña'a ná kasá'an na. Tá íchi ini na, kí'o ndó takuií ná ko'o na, dá chi tá kée ndó dión, dá kían keeá kuendá tát'on ño'ó tikeí ni chikodó ndó diní ná xiní na. ²¹ Ta o sa kónó ndó ña kini ña kandeéán dákueí ñaa ndo'ó, di'a chituu ndó ña kini xí'in ña va'a.

13

¹ Koo ini ndidaá ní ndó kueidó'o ndó ta né'e choon, dá chi ko ndéi ta'on ta né'e choon xí'in ña kóni mií rá, ndéi ra chi kí'o dión ni saki ini mií Ndios. Ta viti ndéi ra chi mií Ndios ni chikaa ini ña kandeí ra. ² Sa'á ñoó, ndidaá na ko kóni kueidó'o ta né'e choon, xio kao na ña saki mií Ndios, chi mií ná ni chikata ra. Ta na kée dión kúu na ndo'o níó sa'á kuachi kée ná. ³ Dá chi ko ndéi ta'on ta né'e choon dáyu'ú ra na kée ña va'a. Di'a ndéi ra dáyu'ú ra na kée ña kini. Tá ko kóni ndo kayu'ú ndo ta né'e choon, dá kían kee ndó ña va'a, dá ná ka'an va'a ra sa'a ndo. ⁴ Dá chi kómí rá choon noo Ndios, dá kían kandeí va'a ndó. Tído tá kée ndó ña kini, kánian yu'ú ndo, dá chi ko né'e oon ta'on ra espada. Ta kómí rá choon noo Ndios ña kían dándó'o ra níó ndidaá na kée ña kini. ⁵ Sa'á ñoó kánian kueidó'o ndó ra, ta o duú sava'a sa'á ña kómí rá choon dándó'o ra níó yo. Di'a ná kueidó'o ndó ra sa'á ña kóni ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii. ⁶ Sa'á ñoó chiya'i ndó sa'a ñó'o ndo noo rá, chi kómí rá choon noo Ndios, ta sava'a choon yó'o kuiti vá ndéi ra. ⁷ Ta chiya'i ndó noo iin rá iin ra kánian chiya'i ndó, ta kíán noó ta né'e choon, o kíán noó ra kí'in ya'i sa'a ño'o. Ta kí'o ndó ñaño'ó noó na kánian natiin ñaño'ó, ta nakoni ndo na kánian nakoni ndo.

⁸ Ni lú'u o sa kátaj ndo noo ni iin ñayuu, sava'a ña kátaj ndo noo ná ná kakuu ña ku'u ini ndo sa'a ná. Dá chi tá kú'u ini ndo sa'á ñayuu xí'in ndó, dá kían kéndisa ndó choon sa'ándá ley Moisés. ⁹ Dá chi di'a kaá ley: “O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'i ndo o yi ndo, o sa ka'ání ndo ndii, o sa kí'in kuí'íná ndó, o sa káva'a ndó ña to'ón sa'a dao ka na, o sa káto ndo kakomí ndó ña'a ió noó dao ka ñayuu.” Ta choon yó'o xí'in dao ka choon sa'ándá ley, iin nóo kúu váán xí'in ña kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'in yó tát'on kí'o ndó'o yó xí'in mií yó. ¹⁰ Dá chi tá ná ku'u ini yo sa'a ñayuu xí'in yó, dá kían ni iin kuú ta'ón o kéndava'a yó xí'in ná. Sa'á ñoó tá ná ku'u ini yo sa'a ná, dá kían kéndisa yó choon sa'ándá ley. ¹¹ Dión koo ini ndo, dá chi sa kua'an ndi'i va tiempo. Sa ni kasandaá va hora ndoto ndó, ná dá'a ka ni kudí ndo, dá chi sa kuyati cháa ka kuú nandiío ko na dákaki ñaa o duú tá mií ni kasá'a yó kándisa yó na. ¹² Sa ndiki vá kíán viti, sa kua'an tju noo vá. Ná dánkoo yó ndidaá ña kini kée na xionoo noo iin naá. Ta ná tiin yó to'ón ndato Ndios, dá kandeé yó naá yo xí'in ña kini. ¹³ Ná kee yó tát'on kée na ió ndús'a'ano ini, tá'an na xionoo noo túu. Ná dá'a ni kee yó víko xixi kua'an, ná dá'a ni kakuu yó na xí'i, ná dá'a ni kudí yo xí'in ñayuu yó'o, ñayuu káa, ná dá'a ni kee yó kuachi ka'an noo xí'in ñíi yo, ná dá'a ni ndukú yó tandó'o xí'in dao ka na, ta ná dá'a ni koo u'u ini yo. ¹⁴ Di'a Jesucristo, na kúu sato'o yo, ná kakuu tát'on iin dá'on kandixi ndó, ta o sa kí'o ndó mií ndó ña kían kee ndó ña kóni ñíi ndo.

14

Ká'an Pablo sa'á na kómanj kua'ano xí'in to'ón Ndios

¹ Natiin va'a ndó ñani yo, na kómanj kua'ano xí'in ña ndaa kándisa yó, ta o sa chidáo tá'an ndó xí'in ná. ² Chi ndéi dao ñani yo, na ná'a ña kuu keí ná ndi

ndáa mií ña'a. Tído ndéi ta'ani dao ka ñani yo, na ko kátóni va'a ini, savva'a ña'a kuí va sei na. ³ Ta ndo'ó, na ko nákaní kuáchí ini keí ndi ndáa mií ña'a, o sa kénóo ndó na ko sei ña. Ta ndo'ó, na ko sei ndi ndáa mií ña'a, ná dá'a ni dána'a ndá'a ndo na sei ña, dá chí sa ní natün va'a ña Ndios. ⁴ Ta, ¿ndá yoo kúú ndó, ká'án ndó? ¿Ndiva'a chindaá noo ndo keyiko ndo sa'a ná ko ñó'o tixi ndá'a ndo? Chí mií Ndios, na kúú sato'o ñani ndo, noón kúú na keyiko sa'a ná, á iin ndaa na o ni kankao na noo kuachi. Tído o kánkao ta'on na, dá chí sato'o yo Ndios, ká'ano nda'o choon né'e na, ta kuu chindee ñaá ná kuiin ndaa na.

⁵ Ió dao ñani yo kéká'ano ij vá ná dao kuu, ta ió dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu. Sa'a ñoó iin rá iin mií vá ndó kánian nakani va'a ini sa'a ndí kían kee ndó sa'a ña yó'o. ⁶ Dá chí ió dao ñani yo kéká'ano na dao kuu, ta dión kée na dá chí ndúkú ná k'i'o na ñaño'ó noo Ndios. Ta dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu, chí k'i'o dión kándaá ini na, ta xi'o ta'ani na ñaño'ó noo Ndios. Ta dión ni ndó'o ñani yo, na sei ndi ndáa mií ña'a, náki'o na ñaño'ó noo Ndios, dá chí náki'o na ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña sei na. Ta dión ta'ani ñayuu ko sei ndi ndáa mií ña'a, ndúkú ná naki'o na ñaño'ó noo Ndios sa'a ña ko sei na ndi ndáa mií ña'a, ta náki'o ta'ani na ndivé'e noo Ndios sa'a ña kúu sei na. ⁷ Chí ko ndéi mií ta'on yó xi'an dión oon ni, ta ni ko xi'i yo xi'an dión oon ni. ⁸ Dá chí tá takí yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios ndéi yó. Ta tá ni xi'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ni xi'i yo. Sa'a ñoó, tá takí yo o ni xi'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ñó'o yó. ⁹ Ni xi'i Cristo, ta ni ñataki na, dión, dá ni xinkoo na kakuu na sato'o noo na ni xi'i xi'in noo na ndéi takí.

¹⁰ Tído ndo'ó, ¿ndiva'a dána'a ndá'a ndo ñani ndo? Ta, ¿ndiva'a kénóo ndó ñani ndo? Chí ndidaá vá yó nakuíta noo Cristo keyiko sa'a yo. ¹¹ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios:

Sa'a ña takí yu'u, kaá sato'o yo Ndios,

sa'a ñoó ká'in xi'in ndó ña mián nata'anó ndidaá kúú kondó ñayuu noo yú'u, ta ndidaá kúú yú'u nakoni ña yu'u kúú Ndios.

¹² Sa'a ñoó kándaá inio ña iin rá iin vá yó nakuíta naki'o yó kuendá noo Ndios.

Ná o kée yó ni iin ña'a, ña kían kedaá xi'in ñani yo, dá kuéi na noo kuachi

¹³ Sa'a ñoó ná dá'a ni dána'a ndá'a tá'an yó. Di'a koo ini ndo ná dá'a ni kakuu ndó táto'on iin yuu noo kachi'i sa'a ñani ndo, dá ya'a na kee na kuachi.

¹⁴ Ná'a yu'u, ta kándéé ká'ano ini sato'o yo Jesús ña ni iin tó'on ña'a sei yo ko kúú ña'a yakó noo Ndios. Tído tá ká'án dao ka ñani yo ña kían ña'a yakó noo Ndios, dá kían ñaá vá kían noo mií ná. ¹⁵ Ta tá ña sei ndo kedaá xi'in ñani ndo, dá nakani kuáchí ini na, dá kían ko kú'u ta'on ini ndo sa'a ná. Kana'a ndó ña ni xi'i Cristo sa'a ñani ndo, sa'a ñoó ná dá'a ni dátuu ndó na xi'in ña sei ndo. ¹⁶ O sa k'i'o ndó mií ndó ña ka'an ndava'a na sa'a ña kée ndó, va'ará ná'a mií ndó ña kían ña va'a. ¹⁷ Dá chí yóo, na ñó'o tixi ndá'a Ndios, ko káni kaan ndi'i ini yo sa'a ña sei yo ni sa'a ña ko'o yó. Ña kánian ndi'i cháá ka ini yo sa'a kían ña ná koo ini yo kee yó ña ndaa, ta ná kandeí va'a yó xi'in dao ka ñani yo, ta ná kandeí dii ini yo, chí ndidaá ña yó'o vei noo Espíritu ij Ndios. ¹⁸ Ta na xínkuáchí noo Jesús kúú na kée ndidaá ña yó'o, ta náta'an ini Ndios sa'a ña kée na, ta ká'an va'a dao ka ñayuu sa'a ná.

¹⁹ Sa'a ñoó ná ndúkú yó ndi keeá kandeí va'a yó xi'in dao ka ñayuu, ta ná ndúkú yó ndi keeá dákuá'ano tá'an yó íchi Ndios. ²⁰ Ta ná dá'a ni danaá ndo ña ni kee Ndios xi'in ña'a sei ndo. Ndidaá tá'an va ña'a sei yo kúú ña vii. Tído ko vá'a ta'on kían noo Ndios tá ná k'i'o yó ña kankao ñani yo noo kuachi sa'a ña sei yo. ²¹ Iin ña va'a cháá ka kían tá ná o kei yo koño, ta ná o kó'o yó vino, ta ná o kée yó dao ka ña'a, ña kían kedaá xi'in ñani yo, dá kuéi na noo kuachi,

o ña'a kédaa xí'ín ná nakani kuáchi ini na, o ña'a kédaa xí'ín ná ndíko na noḡ ña'a Ndios. ²² ¿Á kándisa ndó ña kuu keí ndḡ ndidaa ña yó'o? Va'a va, tído mií ndó xí'ín Ndios ná kana'á. Ndiká'an ví na ko nákani kuáchi ini noḡ ña kée na. ²³ Chí ndi ndáa mií ñayuu nákani kuáchi ini keí ná iin ña'a, ta seí ij vá nán, noḡn kúu ná táj kuachi noḡ Ndios, dá chí kándisa na ña ko kánian kee na dión. Dá chí tá ná kandisa yó ña kían iin ña ko vá'a, ta nī kee yóan, dá kían nī ya'a yó nī kee yó kuachi noḡ Ndios.

15

¹ Sa'á ñoḡ, yóo, na ndíta toon xí'ín to'on Ndios, kánian kí'o ndeé ini yo sa'a ñani yo, na kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios. Ná dá'a nī kee yó sa'a miíá, ná kee cháá ka yo sa'a ñani yo. ² Ta ná koo ini iin rá iin yó ndukú yó ña nata'an ini ñani yo, ta ná ndukú yó ña keva'a na, dión, dá koni na kua'ano cháá ka na xí'ín to'on Ndios. ³ Chí nī Cristo ko ní ndúkú ná ña kían kee na sa'a mií ná. Di'a nī kee na tát'o'on kí'o ká'an tuti ij Ndios: “Mií to'on kini nī ka'an na sa'a mií nī, ñoḡ kían nī naḡuido yu'u.” ⁴ Ta ndidaa to'on nī taa na noḡ tuti ij Ndios tá sata, ñoḡ kían dána'an noḡ yo nda viti, dá ná katí'a yó kandati kueé yo, ta ná koo ndeé ini yo kee to'on ñoḡ, dá koni yo natiin yó tandeé ini noḡ Ndios. ⁵ Ta mií Ndios kúu ná xí'o ña kandati kueé yo, ta xí'o na tandeé ini noḡ yo, noḡn kúu ná kí'o ña kandeí ñóhí ndó xí'ín iin rá iin ndó tát'o'on kí'o kóni mií Cristo Jesús. ⁶ Dión, dá iin ná kakuu ndó keká'ano ndó Ndios, na kúu ta'tá sato'o yo Jesucristo.

Miian dána'a yo to'on Jesús noḡ ndidaa na ko kúu na Israel

⁷ Sa'á ñoḡ koo ini ndḡ natiin va'a ndó iin rá iin ndó tát'o'on kí'o nī natiin va'a Cristo mií yó, dá ná natiin Ndios ñaño'ó. ⁸ Ta ká'in xí'ín ndó ña nī kii Cristo nī xinkuáchí di'a na noḡ na ñoo Israel, dá na'a na ña iin na ndaa kúu Ndios, dá dáxinkoo na ña nī kaa Ndios kee na xí'ín na sá'ano Israel nī sa ndei sa na'a. ⁹ Ta nī kii ta'ani Cristo, dá ná keká'ano na ko kúu na Israel Ndios sa'á ña kúu ini na sa'a ná. Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: Ta viti ko'in kí'oi ñaño'ó noḡ mií ní tein na ko kúu na Israel, ta kata yu'u yaa keká'anoi kuu mií ní.

¹⁰ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Kadij dáó ini ndo'ó, na ko kúu na Israel, xí'ín na Israel, na kúu na ñoo Ndios.

¹¹ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Ta ndo'ó, na ko kúu na Israel, keká'ano ndó Ndios, na kúu sato'o yo,

ta ndidaa ñoo ná chindaya'i ñaa ná.

¹² Ta kaá ta'ani profeta Isaías:

Tein na ve'e taa naní Isaf kaa iin taa,

ta kasandaá na dándáki na na ko kúu na Israel,

ta noḡn kúu na kí'o tandeé ini noḡ ná.

¹³ Ta mií Ndios, na xí'o tandeé ini noḡ yo, ná dákúti ná níḡ ndḡ xí'ín ña kadij ini ndo, ta ná kí'o na ña koo va'a ini ndo sa'á ña kándéé ini ndo ná, dá ná nakuti iin rá iin ndó xí'ín tandeé ini kee Espíritu ij.

¹⁴ Ta ná'á vá yu'u ña va'a nda'o ini ndo'ó, ñani miíj, ta nī chítí ndó xí'ín ñaxintóni kée Ndios, sa'á ñoḡ tí'a ndó ka'an ni'ini noḡ sátá'an ndó. ¹⁵ Tído noḡ tuti yó'o nī xí'o ndeé ini nī ka'in xí'ín ndó, dá dándusaa ini ndo'ó sa'a dao ka ña'a, ta dión nī kee, chí mií Ndios nī kemáni yu'u xí'ín choon yó'o, ¹⁶ dá kechóoin noḡ Jesucristo tein na ko kúu na Israel, dá dána'j to'on va'a sa'a Jesús noḡ ná, dá kakuu na iin ña va'a dokóí noḡ Ndios, dá chí Espíritu ij Ndios kúu na ndúvii ñaa. ¹⁷ Ta sa'á Cristo Jesús náta'an ini sa'a choon kéei noḡ Ndios.

¹⁸ Chí ká'in sa'va'a sa'á ña nī kee Cristo xí'ín ndá'í tein na ko kúu na Israel, chí

seíd'ó na Ndios n̄i kee ña dána'i, xí'ín ña kéei. ¹⁹ Ch̄i n̄i kee ña ná'ano xí'ín ña ndato xí'ín ndée Esp̄ritu īi Ndios. Sa'á ñoó nda ñoo Jerusalén, ta nda iin n̄i kuendá Ilirico di'a n̄i ñaka'ani to'on va'a sa'a Cristo Jesús n̄i kee. ²⁰ Ta daá ndí'i va in̄i dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús noó na ko ñá'a kuii kueíd'ó ñaá, dá ná o náki'in ñe'i choon n̄i kee dao ka na dána'a. ²¹ Dá ch̄i ndí'i in̄i kee t̄ato'on ká'an tuti īi Ndios:

Tá'an ñayuu ko ñá'a kuii ni'j̄i tó'on sa'a Ndios, noón kúu na katóni in̄i, ta ñayuu ko ñá'a kuii kueíd'ó sa'a ná, kandaq̄ ini na.

Ch̄ikaq̄ ini Pablo ko'on na ñoo Roma

²² Sa'á ñoó ko ní kúu saai noo ndéi ndó, va'ará kua'á nda'o ta'ándá n̄i ka'ín saai kooi xí'ín ndó. ²³ Tído viti sa n̄i ñata'an va yu'u iin n̄i kuendá noo nákaai yó'o n̄i daná'j̄i. Ta sa kua'á vá kuia nákani in̄i saai noo ndéi ndó. ²⁴ Sa'á ñoó tá ná ko'ín España, dá ch̄ika'andaj̄i noo ndéi ndó koo tóoi xí'ín ndó. Ta kandatii ña chindeé ndó yu'u noó ko'ín tá n̄i ndi'i n̄i sa ió dii tóoi xí'ín ndó. ²⁵ Tído viti kían ko'ín ñoo Jerusalén, dá kemáni yu'u na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo, ²⁶ dá ch̄i na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín na ndéi Acaya n̄i ñata'an in̄i na n̄i ketútí ná cháá di'ón kemáni ná na kúnda'yí ño'o tein na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. ²⁷ Ta n̄i ñata'an in̄i na kee na dión, dá ch̄i táj̄i na noó na Israel, ch̄i n̄i ni'j̄i ná ña man̄i noo Ndios sa'á na Israel. Sa'á ñoó kánian chindeé ñá ná xí'ín ña va'a ió noo ná. ²⁸ Tá n̄i ndi'i n̄i keyiko'j̄i choon yó'o n̄i sa'in n̄i ne'i di'ón ñoo noo ná, dá ch̄ika'andaj̄i noo ndéi ndó xaan noó ya'i ko'ín España. ²⁹ Ta katóni in̄i ña tá ná saai noo ndéi ndó xaan, kua'á nda'o ña va'a kee Cristo xí'ín yó sa'á ña kándisa yó to'on va'a sa'a ná.

³⁰ Tído xikaj̄i ña man̄i noo ndo, ñani, ña sa'á ña kándisa yó Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ín sa'á ña kú'u sátá'an in̄i yo sa'a yo kée Esp̄ritu īi Ndios, ña chindeé ndó yu'u kaka ndo ña man̄i noo Ndios sa'á, ³¹ dá ná chindeé ná yu'u noó t̄aq̄ ko x̄iín kándisa to'on va'a Jesús ndéi chí kuendá Judea. Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná natiin va'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén di'ón ko'ín dánkooi noo ná. ³² Dá kían ná saai xí'an kádij̄i in̄i noo ndéi ndó tá dión kóni mīi Ndios, dá ná nani'j̄i ndée yu'u xí'ín ndó. ³³ Ná koo Ndios, na xí'o ña koo va'a in̄i yo, xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

16

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín ñayuu né'e tá'an va'a xí'ín ná

¹ Natiin va'a ndó k̄i'o yó Febe, ch̄i kosaq̄ na noo ndéi ndó. Mīi ná kúu na xínkuáchí noó na kúu kuendá Jesús ndéi chí ñoo Cencrea. ² Ta kónij̄i ña kían natiin va'a ndó na, ch̄i kúu ná kuendá sato'o yo Jesús, ch̄i k̄i'o dión kánian kee yó sa'á ña kúu yó ñayuu Ndios. Ta chindeé ndó na xí'ín ndidaa ña'a xínñó'ó ná, ch̄i chindeé ná dao ka na kúu kuendá Jesús, ta chindeé ta'ani na yu'u.

³ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín Priscila, xí'ín Aquila, na kéchóon dáó xí'ín yu'u noo Cristo Jesús. ⁴ Ta n̄i x̄i'o na mīi ná ña kuu na sa'a yú'u, dá ka'kii. Ta o dūy iin tó'ón yu'u ní náki'o ndivé'e noo ná, dión ta'ani na kúu kuendá Jesús, na ko kúu na Israel, náki'o ta'ani na ndivé'e noo ná. ⁵ Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín na kúu kuendá Jesús ndítuti ve'e na.

Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín ñani man̄i Epeneto, na mīi noó n̄i kándisa to'on Jesús chí kuendá Acaya di'a.

⁶ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín k̄i'o yó María. Na yó'o kúu na ndí'i nda'o ini xínkuáchí noo Ndios tein mīi ndó xaan.

⁷ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Andrónico xí'in ñani yo Junias, tá'an ra kúu tá'an yu'u, ta ndi nduú ra ni sa ño'o xí'in ve'e ka sa'a to'on Jesús. Ta ká'an va'a apóstol, na né'e to'on Jesús, sa'a ndi nduú ta yó'o. Ta sa daá kándisa va ra Jesús, dá ni kándisa yu'u.

⁸ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Amplias, rá kúu ñani maní mií sa'á ña kándisa dáó ndú sato'o yo Jesús.

⁹ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Urbano, ra kéchóon dáó xí'in ndu'u noo Cristo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani maní Estaquis.

¹⁰ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Apeles, ta náta'an ini Cristo xini ñaá ná. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in na ve'e ñani yo Aristóbulo.

¹¹ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in tá'in nani Herodión. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in na ve'e Narciso, tá'an na ndíta ndaa xí'in sato'o yo Jesús.

¹² Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in k'i'o yo Trifena xí'in k'i'o yo Trifosa, tá'an na kéchóon noo sato'o yo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in k'i'o maní yo Pérsida, tá'an na ndí'i ini kéchóon noo sato'o yo Jesús.

¹³ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Rufo, ra ni ka'xi mií sato'o yo Jesús. Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'in naná ra, chí táto'on k'i'o naná mií kúu ná, xini.

¹⁴ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Asíncrito, xí'in Flegonte, xí'in Hermas, xí'in Patrobas, xí'in Hermes xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús dákuá'a xí'in rá.

¹⁵ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'in ñani yo Filólogo, xí'in k'i'o yó Julia, xí'in ñani yo Nereo, xí'in k'i'o ra, xí'in k'i'o yó Olimpas xí'in ndidaá ka ñayuu Ndios dákuá'a xí'in ná.

¹⁶ Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús. Ta natiin ndó ndisá'an ká'an ndidaá na kúu kuendá Cristo ndéi iin rá iin xían.

¹⁷ Ta sei nda'ávij noo ndo, ñani, ña kaon koo ndó xí'in ra kátoó ka'anda tá'an ñaá, tá'an ra kátoó dátuy ña ndaa kándisa ndó. Va'a kaan taó xóo ndó mií ndó noo rá. ¹⁸ Dá chí ta yó'o kúu ra ko xinkuáchi ta'on noo sato'o yo Jesucristo, sa'va'a sa'a mií vá rá kée ra. Ta xí'in to'on vitá xí'in to'on ñóchi dándá'í ra na vitá ini.

¹⁹ Ta ndéi kúu mií vá ká'an na sa'a ndo ña kúu ndó ñayuu seidó'o ndaa to'on Jesús, sa'á ñoó kádi nda'o ini sa'á ña kée ndó dión. Ta kóni yu'u ña ndichí koo ndó noo ña ndaa, ta o sa ndíko ndo ña kini. ²⁰ Ta Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, noón kúu na kadí yachí ña u'u tixi sa'a ndo. Ta ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in iin rá iin ndó.

²¹ Ta tánda'á ta'ani ñani yo Timoteo, ta kéchóon nduú xí'in yu'u, ndisá'an kosaá noo ndo. Tá'an ra kúu tá'in nani Lucio, xí'in Jason, xí'in Sosípater, tánda'á ta'ani ra ndisá'an kosaá noo ndo.

²² Ta yu'u, ra nani Tercio, ni taai tuti yó'o kosaá noo ndo. Ta tánda'á ta'ani yu'u ndisá'an kosaá noo ndo, chí kándisa dáó yó sato'o yo Jesús. ²³ Ta ká'an ta'ani ñani yo Gayo ndisá'an xí'in ndó. Roón kúu ra ni natiin va'a yu'u ve'e ra, ta dión ta'ani kée ra xí'in ndidaá ka na kúu kuendá Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo Erasto, ta né'e va'a dí'on ñoo yó'o, ndisá'an xí'in ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yo Euarso ndisá'an xí'in ndó. ²⁴ Ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

K'i'o di'a dándá'i Pablo to'on ká'an na noo tuti yó'o

²⁵ Jó choon noo ndá'a Ndios ña kendakí ná ndó'ó xí'in to'on va'a dána'í sa'a Jesucristo. Ta to'on va'a yó'o kúu mií mií ña ni na'a Ndios noo yo, tá'an ña ni sa káa de'é nda rá ko ñá'a kava'a ñayuu yó'o. ²⁶ Tido viti kían ni na'a na ña noo

yọ. Ta n̄i taa profeta ñ̄a noo tuti ij̄ Ndios táto'on k̄i'o n̄i sa'anda Ndios, n̄a daá íó kuií, choon noo ná kee na. Ta viti n̄i dasa to'on sa'án noo ndidaá ñ̄ayuu, dá ná kandísa naan, ta ná kee na choon sa'ándáan. ²⁷ Sa'á ñ̄oó ná natiin n̄a kúú iin tó'ón din̄i Ndios, n̄a kúú Ndios nd̄ichí, ñ̄año'ó sa'a Jesucristo ndidaá tá'an kuu. Díón ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nī taa San Pablo nī sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'qan Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, na nī nakana Ndios kakuu iin apóstol Jesucristo, dá kane'i to'on na, táto'on kī'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Sóstenes ² ká'qan ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto, ndo'ó na nī nduvii Ndios sa'á ña nī kee Cristo Jesús, ta nī kana na ndo'ó ña kakuu ndó ñayuu mií ná, ta dión ta'ani nī kee na xí'ín ñayuu ndéi ndidaá kúu xián, na nákon ña sato'o na kúu Jesucristo, na kúu sato'o na xí'ín sato'o yo. ³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña manj xí'ín ndó, ta nakī'o na ña koo va'a ini ndo.

Náki'o Pablo ndivé'e sa'á ña nī xī'o oon Ndios noó ñayuu ñoo, dá ná katī'a na kechóon na noq ná

⁴ Ta daá kuiti vá náki'o yu'u ndivé'e noq tatá yo Ndios sa'a ndo'ó, sa'a ndidaá kúu ña manj ña kían nī xī'o oon na noq ndo sa'a Cristo Jesús. ⁵ Dá chí nī kekuiká Ndios ndo'ó noq ndidaá ña'a sa'á ña nī kee Jesús, chí nī kekuiká ná ndo'ó xí'ín to'on ká'qan ndo, xí'ín ña koo ndichí cháá ka ndo xí'ín to'on na. ⁶ Ta ñoo kían ná'a ña miían ndaa ndíta ndaa ndo xí'ín to'on va'a nī seídó'o ndó sa'a Cristo. ⁷ Sa'á ñoo ni iin tó'ón ña'a o kámanj noq ndo, dá katī'a ndó kee ndó choon Ndios xián nani ndáti ndó kasandaá kuu na'a noq sato'o yo Jesucristo. ⁸ Ta mií tatá Ndios kúu na chindeé ndo'ó, dá kandita toon ndó xí'ín ná nda noq ndí'i, dá kían nī iin tó'ón ta'on kuachi o koo sata ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaq na. ⁹ Iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu na nī nakana ndo'ó ña kandita ndó xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ko vá'a ña tá'anda tá'an na kúu kuendá Jesús

¹⁰ Seí nda'avíi noq ndo'ó, ñani miíi, xí'ín kuu sato'o yo Jesucristo ña iin tó'ón ná kakuu ña nákanini ini ndo, ta ná dá'a ni ka'anda tá'an ndó. Nóchí kandeí ndó, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákanini ini ndo. ¹¹ Chí nī katóni ini, ñani, nī kee na ve'e Cloé, ña naá tá'an ndó noó ña kándisa ndó. ¹² Dión ká'in xí'ín ndó, dá chí dao ndó kaá ña kúu ndó kuendá Pablo, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Apolos, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cefas, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹³ ¿Á kua'a vá nī ta'anda Cristo, xiní ndo? ¿Á nī sarkaa Pablo ndjka cruz, xiní ndo? O, ¿á xí'ín kuu yu'u nī sodó ndúta ndo'ó, ká'an ndó? ¹⁴ Náki'oi ndivé'e noq Ndios chí nī iin tó'ón ndó kō ní dákodo ndúta yu'u, sava'a Crispo xí'ín Gayo va kúu ra nī dákodo ndúta yu'u. ¹⁵ Sa'á ñoo ni iin ñayuu o kúu kaa ña nī sodó ndúta ná xí'ín kuu yu'u. ¹⁶ Ta nī dákodo ndúta ta'anii na ve'e Estéfanos, tído kō ndúsaa ini á ió dao ka na nī dákodo ndúta. ¹⁷ Dá chí kō ní sa'ándá Cristo choon noqí ña dákodo ndúta ndo'ó, di'a nī xī'o na choon noqí ña dána'i to'on va'a na. Ta kō ndúkú ta'on yu'u to'on ndichí dáxiño ini ndo'ó, chí kō kóni kenóoi ña nī kee Cristo tá nī xī'i na sa'a yo ndjka cruz.

Jesucristo kúu ndéi mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná

18 Dá chí to'on va'a ña ká'an sa'á ña ñi xi'i Cristo ndjika cruz kián djiki noó na kua'an naá. Tido noo yóó, na ñi'í ña káki, to'on yó'o kúú ndée mií Ndios ña dáka'í ñaá. 19 Dá chí di'a ká'an tuti iñ Ndios:

Dánaa vai ña ndichí taa, ta kañó'í ñaxintóni ñayuu kánda'á ini.

20 Sa'á ñoó, ¿ndi ndó'o na kómí ña ndichí viti, tá dáá? Ta, ¿ndi ndó'o na dáku'á ña ndichí? Ta, ¿ndi ndó'o na ká'an to'on ndichí ió ñayuu yó'o? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ñi kenóo Ndios ña ndichí ió ñayuu yó'o? 21 Ta xí'in ña ndichí kómí Ndios ñi chikaa ini na ña o kásanda'á ñayuu kana'á ná mií Ndios xí'in ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a ñi ñata'an ini mií Ndios dáka'í na ñayuu kándisa to'on dána'a ndu, va'ará to'on djiki va kián noo dao ka ñayuu.

22 Ta na Israel kúú na xíka iin ña ndato, dá kandia na, ta na griego kúú na ndúkú to'on ndichí, dá kandia na. 23 Tido ndu'u kúú na dána'a sa'a Cristo, na ñi xi'i ndjika cruz. Ta to'on yó'o kián dár'u'u na Israel, ta kián to'on djiki noó na griego. 24 Tido noó ñayuu ñi ñakana mií Ndios, á mií ná kúú ná na Israel, o á mií ná kúú ná na griego, Jesucristo kúú ndée mií Ndios xí'in ña ndichí mií ná. 25 Dá chí to'on Ndios, ña chínaní ñayuu kúú to'on djiki, ña ndichí cháá ka kián o ñuú ña ndichí kómí na ndéi ñayuu yó'o. Ta ña'a Ndios, ña ká'an ñayuu kúú ña vitá cháá ka, di'a ña'a ndakí cháá ka kián o ñuú ña ndakí noó ñayuu.

26 Sa'á ñoó, kande'é ndó, ñani, chí tá ñi ñakana Ndios ndo'ó xoo mií ná, cháá vá ndó ñi sa kuu ñayuu ndichí noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta cháá ta'ani ndó ñi sa kuu ñayuu né'e choon, ta cháá ta'ani ndó ñi sa kuu de'e na kuiká ndáya'i.

27 Chí ñi kaxi Ndios ñayuu xixi noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndichí. Ta ñi kaxi ta'ani na ñayuu ko ndakí noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndakí. 28 Ta ñi kaxi ta'ani na ñayuu nóo xí'in ñayuu ko ndáya'i noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, xí'in na koó ña'a kúú, dá dátúú ná ña ndáya'i ñayuu yó'o. 29 Kí'o dión ñi kee Ndios, dá kián ni iin tó'on ñayuu ná o kúú chindaya'i mií noo ná.

30 Ta mií Ndios kúú na ñi xi'o ña ñi nduu yó ñayuu Cristo Jesús, ta sa'á Cristo ñi xi'o na ña ndichí noo yo, xí'in ña kandoo vii yo noo ná, xí'in ña koo vii yo, xí'in ña káki yó tixi ndá'a kuachi yo. 31 Kí'o dión ñi kee Ndios, dá chí kí'o di'a va ká'an tuti iñ ná: "Tá'an na ká'an kuryí, kánian kuryí ná sa'á ña ñi kee sato'o yo Ndios sa'a ná."

2

Dána'a Pablo sa'á ña ñi xi'i Jesucristo ndjika cruz sa'a yo

1 Sa'á ñoó, ñani, tá ñi saai noo ndéi ndó ñi daná'í to'on ñi ñi'í noo mií Ndios, ko ñi kéchóoin to'on táyí'í o to'on ndichí. 2 Chí ñi chíkaa iniñ dána'í noo ndo sava'a sa'a Jesucristo, xí'in sa'á ña ñi kee na sa'a yo ndjika cruz. 3 Tá ñi sa ioi xí'in ndó, nda'í va ñi sa ioi, ta ñi sa ndej ñino nda'oi ña yu'í. 4 Ta ko ní ndúkú to'on luu, ña kána ñaxintóni taa ñayuu yó'o ka'in xí'in ndó, dá xino ini ndo. Chí di'a ñi na'a mií Espiritu iñ Ndios ndée kómí ná tein ña ñi daná'í noo ndo. 5 Dión dá kián ná dá'a ni kandeé ini ndo Jesús kee ña ndichí ió ñayuu yó'o, di'a kandeé ini ndo ná kee ndée Ndios.

Kómí yó Espiritu iñ Ndios

6 Tido ndu'u kúú na ká'an to'on ndichí xí'in na ndíta ñi sisa xí'in ña kándisa na, tido to'on ndichí yó'o, ko kián to'on ndichí kómí na kúú kuenda'á ñayuu yó'o, ta ko kián to'on ndichí dándaki taa né'e choon ñayuu yó'o, tá'an ra sa kua'an naá vá. 7 Tido ndu'u kúú na ká'an sa'a to'on ndichí, ña ná'á iin tó'on mií Ndios,

tá'an ña sa káa de'é. Ta ña ndichí yó'o kían ña ñi chikaa ini mii ná kee na tá ko ñá'a kava'a na ñayuu yó'o, dá ná kuu natiin yó ñaño'ó k'i'o na noo yo. ⁸ Ta ñi iin tó'on taa né'e choon ñayuu yó'o ko ní x'i'o kuendá sa'á ña ndichí yó'o, dá ch'i tá ñi x'i'o ra kuendá sa'án, dá kían o chirkaa ta'on ra sato'o yo Jesús, na kómí ndidaa ñaño'ó, ndika cruz, ní kúu. ⁹ Ch'i di'a ká'an tuti iñ Ndios: Tá'an ña'a ko ní xini ñayuu x'i'ín noo ná, x'i'ín ña ko ní seídó'o na, x'i'ín ña ñi iin kuu ko ní ná'á ini ní'ó ná sa'a, ño'ó kían ñi kenduu Ndios k'i'o na no'ó ñayuu kóni ña'a.

¹⁰ Tído ndidaa kúu ña yó'o kían ñi na'a Ndios noo yo ñi kee Espiritu iñ mii ná. Ch'i Espiritu ná kúu ña ndé'é va'a ndidaa kúu ña'a, va'arar nda maá ini ní'ó Ndios kían.

¹¹ Ta, ¿ndá yoo kúu iin taa ná'á ndi ná'á ini iin ka taa? Sava'a iin tó'on espíritu ná'á ini ra kían ná'á ndi kían ná'á ini ra. Ta dión ta'ani, ñi iin tó'on ta'on ñayuu ko ná'á ndi ná'á ini Ndios, sava'a iin tó'on Espiritu mii vá ná ná'á ndi kían ná'á ini na. ¹² Ta yó'o kúu ña ko ní nátiin ta'on yó espíritu kómí ña kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a ñi nátiin yó Espiritu ñi kii noo mii Ndios, dá kuu kanda'a ini yo ndi kían kúu ña va'a ñi x'i'o Ndios noo yo. ¹³ Ta sa'a ndidaa kúu ña'a yó'o ká'an ndu, tído ko ká'an ta'on ndu tát'o'on k'i'o dána'a ña kómí ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a dána'a ndu x'i'ín to'on ñi daná'a Espiritu iñ Ndios noo ndú, ch'i dána'a ndu to'on ñi kii noo Espiritu Ndios no'ó ña kómí Espiritu ná.

¹⁴ Ta ñayuu ko kómí Espiritu iñ Ndios, o kúu ta'on natiin na ña dána'a Espiritu iñ Ndios, dá ch'i ñi ki va kían noo ná. Ta o kúu ta'on katóni ini na ña. Dá ch'i sava'a ña kómí Espiritu iñ Ndios kúu ña kuu kanda'a ini sa'án. ¹⁵ Ta ñayuu kómí Espiritu Ndios kúu ña keyíko va'a sa'a ndidaa ña'a, ta ko iin ta'on kuu keyíko sa'a ná. ¹⁶ Ch'i di'a kaá tuti iñ Ndios: “¿Ndá yoo kandeé kana'á ndi kían ná'á ini sato'o yo Ndios? ¿Ndá yoo katí'a dána'a noo ná?” Tído yó'o kúu ña kómí ñaxintóni Cristo.

3

Kéchoon nduu Pablo x'i'ín Apolos noo Ndios

¹ Tído ko ní kúu ta'on dána'i noo ndo'ó, ñani, tát'o'on k'i'o dána'i no'ó ñayuu kómí Espiritu iñ Ndios. Di'a ñi daná'i noo ndo tát'o'on k'i'o dána'i no'ó ñayuu kée ña kóni ñi ná, ch'i tát'o'on takuáli vá kúu ndó no'ó to'on Cristo. ² Sa'á ño'ó ñi x'i'oi lechi va ñi x'i'i ndó tát'o'on k'i'o kée na x'i'ín takuáli, dá ch'i o kúu kei x'i ña sei ná yata. Ta k'i'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá ch'i ko ní kúu ta'on natiin ndó ña ndichí cháa ka sa'a Ndios, ta nda viti o kúu iñ vá natiin ndóan. ³ Dá ch'i kée iñ vá ndó ña kóni ñi ndo, dá ch'i ió iñ vá ña u'u ini ndo, ta naa tá'an iñ vá ndó, ta sa'ándá tá'an iñ vá ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'á ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñi, ta ná'a ta'anian ña kée ndó tát'o'on kée ñayuu ko ná'á Ndios? ⁴ Dá ch'i tá ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Pablo, o ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Apolos, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'á ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñi?

⁵ Ta, ¿ndi kían kúu Pablo, ká'an ndó? Ta, ¿ndi kían kúu Apolos, ká'an ndó? Ch'i sava'a ña kéchoon noo Ndios oon va kúu ndu'u, ta ñi daná'a ndu noo ndo, dá ñi kandisa ndó. Ch'i iin rá iin ndu kée choon ñi x'i'o sato'o yo Ndios noo ndú. ⁶ Yu'u kúu ra ñi ní'i choon ña ch'i'i tata, ta Apolos ñi ní'i choon ña ko'oni naan. Tído mii vá Ndios kúu ña dakuá'anoan. ⁷ Sa'á ño'ó ñi ña'a ko kúu taa ñi ch'i'i tata, ni ra ñi so'onian, sava'a Ndios vá kúu ña ndáya'i, ch'i mii ná kúu ña dakuá'anoan. ⁸ Iin nóo vá ndáya'i taa ñi ch'i'i tata, x'i'ín ra ñi so'onian, va'arar

iin rá iin ra nátiin ya'i táto'on k'i'o káa choon ni kee ra. ⁹ Chi ndu'u kúu ra kéchóon noo choon Ndios, ta ndo'ó kúu táto'on ño'ó xiti noo ná, ta kúu ta'ani ndó táto'on k'i'o iin ve'e, ña nákaa na káva'a na.

¹⁰ Ta sa'a ña man'i ni kee Ndios x'i'ín, sa'a ño'ó kúu táto'on iin na t'i'a kava'a ve'e, chi ni chindu'i sa'án. Ta dao ka na kúu na dáxinoan. Sa'a ño'ó kánian kandaa iin rá iin na choon kée na, dá kandoo va'an. ¹¹ Dá chi ko iin ka kuu chindu'u iin ka sa'a ve'e noo ña sa kandu'u, chi sa'a ve'e ño'ó kúu mi Jesucristo. ¹² Ta sat'a sa'a ve'e yó'o kuu va ndane'e na iin ve'e x'i'ín oro, o plata, o x'i'ín yuu luu ndáa, o x'i'ín yíto, o x'i'ín ñoo tej'i, o x'i'ín ra itá tirió. ¹³ Tído iin rá iin choon kían ná'a mián á choon va'a kían o ko'ó. Chi tá ná kasandaá kuu keyiko Ndios sa'án, dá kandaa inio ndi ndo'an kee ño'ó kéj. Ta dión keean x'i'ín iin rá iin choon, dá chi ño'ó kéj kían korndodó ñaá. ¹⁴ Tá ko'ó ña'a ndo'ó ña ni kava'a na sat'a sa'a ve'e ño'ó, dá kían natiin na ya'i sa'a choon ni kee na. ¹⁵ Tído tá ná kej ña ni kava'a na, dá kían naá óon va choon ni kee na. Ta va'ará ná káki na, tído ndo'ó níó ná táto'on k'i'o ndó'o na yá'a noo ño'ó kéj.

¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña kúu ndó ve'e ño'o Ndios, ta Espíritu ná ió ini ndo? ¹⁷ Tá ió iin káa ñayuu ndúkú dánaá na ve'e ño'o Ndios, dá kían dánaá vá ñaá Ndios, chi ve'e ño'o i Ndios vá kúu ndo'ó.

¹⁸ O sa danda'i ndo mi ndó, chi tá ká'an dao ndo'ó ña kúu ndó na ndichí x'i'ín ña ndichí ió ñayuu yó'o, dá kían va'a cháá ka kee ndó mi ndó kakuu ndó ñayuu ko ndichí x'i'ín ña ndichí yó'o, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó ñayuu ndichí noo Ndios. ¹⁹ Dá chi ña ndichí ió ñayuu yó'o kían iin ña'a ko chóon noo Ndios. Chi di'a va ká'an tuti i Ndios: “Nátiin Ndios ta ndichí tein ña mañá kée ra.” ²⁰ Ta ká'an ta'anian di'a: “Ná'a vá Ndios ña náani ini tá ndichí, ña kían ña ko chóon”, kaáan. ²¹ Sa'a ño'ó ná dá'a ni chindaya'i ndó mi ndó sa'a ña ndita ndó x'i'ín taa yó'o o taa káa, chi ndidaá vá ña'a kúu ña'a mií ndó. ²² Sa'a ño'ó Pablo, x'i'ín Apolos, x'i'ín Cefas, x'i'ín ñayuu yó'o, x'i'ín ña takí yo, x'i'ín ña kuu yo, x'i'ín ña ndó'o yó viti, x'i'ín ña vei ndo'o yó chí noo, ndidaá kúu vá ña yó'o kúu ña'a mií ndó. ²³ Ta ndo'ó kúu kuendá Cristo, ta Cristo kúu kuendá Ndios.

4

Ká'an Pablo sa'a ndidaá ña'a ni kee na sa'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Corinto

¹ Sa'a ño'ó kánian kee ndó kuendá ña kúu ndu'u taa kéchóon noo Cristo, ta ni natiin ndu choon ña kían dána'a ndu sa'a ña ná'a iin t'ón mi Ndios. ² Ta ndidaá na ni natiin iin choon, mián ndusa kánian na'a na mií ná ña kendaá na choon ni natiin na. ³ Ta ko né'e tandinii á keyiko ndo sa'a ña kéei, o á taa né'e choon ná keyiko sa'a ña. Ta ni mií yu'u ko keyiko sa'a ña kéei. ⁴ Ta va'ará ko náani kuáchí inij noo ña kéei, tído ña yó'o ko kóni kaa ña ni keva'i noo Ndios. Dá chi na keyiko ndaa sa'i kúu sato'o yo Ndios. ⁵ Sa'a ño'ó ná dá'a ni chindaa noo ndo keyiko ndo sa'a ña kée ni iin ñayuu. Kandati ndo nda ná nandió ko na kúu sato'o yo Jesús, chi noón kúu na dánatuu ndidaá kúu ña'a ni kedé'é yo. Ta dánatuu ta'ani na ña náani ini yo, dá natiin iin rá iin yo ñaño'ó kánian ni'i yo noo Ndios.

⁶ Ñani, ni ka'in sa'a ndidaá ña kée mií x'i'ín ña kée Apolos sa'a ña kúu ini ndu sa'a ndo, dá kían kande'é ndó táto'on k'i'o kée ndu, dá kat'i'a ndó kee ndó táto'on k'i'o sa'ándá tuti i Ndios choon, dá kían ná dá'a ka ni chindaya'i ndó dao na dána'a noo ndo, ta kenóo ndó dao ka na. ⁷ Ta, ¿nda yoo kúu ndó, xiní ndo? Ta, ¿ndí kían ió noo ndo, ña kían ko ní x'i'o Ndios noo ndo? Ni ña'a va. Ta sa'a ña ni ni'i óon ndoan, sa'a ño'ó, ¿ndiva'a chindaya'i ndó mií ndó ña ká'an ndo ña ko ní ni'i ndoan, tá dáá?

⁸ Ká'án ndó ña ni iin ña'a kọ kámanj noo ndo, ta ká'án ndó ña kuiká ndó xí'in ña'a Ndios, ta ká'án ndó ña kúú ndó rey, ta kọo kọ choon kúú ndó ndu'u. Tido ndéé kọ vian va'a tá miian ndaa ndisa kúú ndó rey, dá kían ni'j ta'ani ndu ña dándaki ndu'u ndu'u xí'in ndó.

⁹ Chj ká'an yu'u ña nda sata kuii nj chikata Ndios ndu'u, na kúú apóstol. Chj ndó'o ndu'u táto'on kị'o ndó'o ra nj ta'anda choon ña kuu. Ta kúú ndu'u táto'on ñayuu ná'a ñiki ñayuu yó'o, noo ángel xí'in noo ñayuu. ¹⁰ Ta ndu'u kúú ñayuu xixi noo ñayuu sa'a ña dána'a ndu sa'a Cristo. Tido ndo'ó, kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndichí sa'a Cristo. Ta ndu'u kúú na vitá ini noo ndo'ó, tido ndo'ó kúú na ndakí. Ta ndo'ó kúú na ió ñañó'ó, ta ndu'u kúú ra kọo ñañó'ó, xiní ndo. ¹¹ Ta nda viti nda'í kuiko ndu'u, ta nda'í íchj ini ndu, ta kọ ní'j ndu dá'on kandixi ndu. Ta kéndava'a ñayuu xí'in ndú, ta ni ve'e ndu kọo. ¹² Ta kuitá ndu kéchóon ndu xí'in ndá'a mií ndú. Ta ká'an ndava'a ñayuu xí'in ndú, tido ndu'u, xika ndu ña va'a sa'a ná noo Ndios. Ta kéndava'a na xí'in ndu'u, tido xí'o ndéé vá ini ndu. ¹³ Chínani kini na ndu'u, tido luu ká'an ndu xí'in ná. Ta nj kasandaá ndu kúú ndú táto'on xe'e, chj nda viti kée na xí'in ndu'u táto'on kị'o kée na xí'in ña kọ chón.

¹⁴ Ta kọ táai ña yó'o kosaá noo ndo, dá kaka'an noo ndo. Di'a táai ña kosaá noo ndo, chj kónij ka'an ni'inii noo ndo, chj kúú ndó táto'on de'e manij. ¹⁵ Ta va'ará ná kakomí ndó táto'on uxí mil tá dána'a noo ndo sa'a Cristo, tido iin tó'ón vá kúú tatá ndo. Ta yu'u kúú tatá ndo, chj nj daná'j noo ndo ña kúú to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo Jesús, ta nj kándisa ndóan. ¹⁶ Sa'a ñoó seí nda'avíj noo ndo ña kee ndó táto'on kị'o kée mií.

¹⁷ Sa'a ñoó nj tанда'a yu'u Timoteo kosaá xj noo ndéi ndó. Ta kúú xí táto'on de'e manij, ta iin ndaa xj xí'in sato'o yo Ndios. Ta mií xí dándusaá ini ndo táto'on kị'o kée yu'u sa'a ña kándisai Cristo, ta kị'o dión dána'j noo ña kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin xián noo yá'i kua'in. ¹⁸ Ta ió dao ndó nj kasá'a kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndáya'i, chj ká'án ndó ña o sáa kaj noo ndéi ndó xaán. ¹⁹ Tido yachj nda'o saaj koto ni'ini ndo'ó tá kị'o dión kónj sato'o yo Ndios, dá ná kandaá inij á miian ndaa ndisa kómí na chindaya'i mií ñóó ndéé Ndios, o to'on ká'an oon va na kían. ²⁰ Dá chj tá ñó'o yo tíxi ndá'a Ndios, kọ kían ña ka'an oon yó, chj kían ña kómí ndisa yó ndéé ná. ²¹ ¿Ndá kían kónj ndo? ¿Á kónj ndo ña saaj dánanii ndo'ó, o á kónj ndo ña saaj xí'in ña kú'u inij sa'a ndo, ta xí'in ña kueé inij?

5

Sa'ándá Pablo choon noo ñayuu ñóó ña taó xóo na taa nj kee kuachi kini

¹ Miian ndaa nj ni'j tó'in ña tein mií ndó xaán nákaa iin taa kée kuachi ka'an noo. Ta kuachi kini nda'o kían yó'o, chj ni ñayuu kọ ná'a Ndios kọ kée táto'on kị'o kée taa xaán, chj kídj ra xí'in naná ke'én ra. ² Tido ndo'ó kúú ra kúryíj ij vá ndó. ¿Á kọ ná'a ndó ña kánian kunda'j va ini ndo, dá taó ndo tá kée kuachi ñóó tein mií ndó xaán? ³ Ta va'ará kọo yu'u ió xí'in ndó xaán, tido kee ndó kuendá ña ió ñaxintónij xí'in ndó. Ta sa'a ña kían táto'on kị'o ió'j xí'in ndó, sa'a ñoó sa nj keyíko'j sa'a ña kini nj kee taa xaán. ⁴ Ta xí'in kuú sato'o yo Jesucristo nataka ndo, ta kee ndó kuendá ña ió'j xí'in ndó, ta xí'in ndéé sato'o yo Jesucristo ⁵ naki'o ndó taa xaán noo ndá'a ña u'u, dá ná ndo'o níó rá, dá ná naá ña kini kátoó ñíj rá, dá káki níó rá tá ná kasandaá kuú nandió kọo tuku sato'o yo Jesús kasaá na.

⁶ Sa'a ñoó kọ vá'a ta'on ña kúryíj ndó. ¿Á kọ ná'a ta'on ndó ña xí'in lú'u chí'í vá levadura, ta kúú dákuítá tachí vaan iin tu'u yúsa káva'a pan? ⁷ Sa'a

ñogó nduvii ndo mií ndó noo kuachi kée ra, chi kián táto'on levadura dátuyúán ndo'ó, dá kakuu ndó táto'on yúsá saá, ña ko ní kí'in tá'an xí'in levadura. Dá chi Cristo kúu táto'on léko sa'áni na Israel kéká'ano na víko pascua, chi ni dokó ná mií ná sa'a yo. ⁸ Sa'á ñogó ná keká'ano yó víko pascua miíá, ta ná dá'a ni kechóon yó levadura, ña kúu ña kini xí'in ña ko vá'a. Di'a ná kechóon yó pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in levadura, ña kúu ña kée yó ña ndaa xí'in ndino'o ini yo.

⁹ Ta noo iin ka tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ka ndo xí'in ñayuu kée kuachi xí'in na ko kúu yíi ná o ñadi'í na. ¹⁰ Tído ko kóni kaaan ña kankuei xoo ndó tein ñayuu ko ná'a Ndios kée kuachi xí'in na ko kúu yíi ná o ñadi'í na, xí'in na kátoó kakomí ña'a dao ka ñayuu, xí'in na kí'in ku'íná, xí'in na ndáño'o yoko. Dá chi miían ndúsá kánian kankuei va ndó ñayuu yó'o, dá kandeé ndó kankuei ndó tein na. ¹¹ Tído tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ndó xí'in ñayuu ká'an kúu kuendá Jesús tá kée na kuachi xí'in na ko kúu yíi ná o ñadi'í na, o tá kátoó na kakomí ná ña'a dao ka ñayuu, o tá ndáño'o na yoko, o tá kúu ná na to'ón, o tá xí'í na, o tá kí'in ku'íná ná. Ta ni o sa kóo ini ndo kasá'an ndó xí'in ná. ¹² Chi, ¿ndí kián kúu yu'u ña keyiko sa'á ñayuu ko náta dákua'a xí'á? Tído, ¿á ko ná'a ndó ña kánian keyiko yo sa'á na dákua'a dáó xí'á? ¹³ Chi ñayuu ko náta dákua'a xí'á, mií Ndios kúu na keyiko sa'á ná. Sa'á ñogó taó ndo ña kée kuachi náka tein ndó xaan ná ko'on ra.

6

Ná dá'a ni ko'on ndo noo ta né'e choon tá ndó'o ndó tandó'o tein mií ndó

¹ ¿Á ko ná'a ndó ña tá naá iin káa ndó xí'in iin ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, ko vá'a ta'on kée ndó tá ná ko'on ndo noo ta né'e choon ñayuu yó'o ka'an kuachi ndó sa'a ñani ndo? ¿Ndiva'a ko ká'an di'a ndó xí'in na kúu ñayuu Ndios, dá keyiko na sa'a ndo? ² ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña kasandaá iin kuu, dá ni'í yóo, na kúu ñayuu Ndios, ña keyiko yo sa'a ndidaá ñayuu? Ta sa'á ña ni'í ndo ña keyiko ndo sa'a ñayuu, sa'á ñogó, ¿ndiva'a o kúu keyiko mií ndó tandó'o leé ndó'o mií ndó xaan, tá dáá? ³ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña nda ángel ndéi induú keyiko yó sa'a? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ió choon ña keyiko yo sa'á ña ndó'o yó ñayuu yó'o? ⁴ Sa'á ñogó, tá ndó'o ndó tandó'o ñayuu yó'o, ¿ndiva'a kua'an ndo noo ra né'e choon, tá'an ra ko sa'áni mií sa'á ña'a Ndios? ⁵ Ndidaá kúu ña yó'o ká'ín xí'in ndó, dá ná koo cháá ña ka'an noo ndo. ¿Á koó ví iin ta ndichí tein mií ndo xaan kuu keyiko sa'a ndo tá naá iin ñani ndo xí'in iin ka ña? ⁶ Chi di'a iin kúu mií ndó, na kúu kuendá Jesús xaan, naá tá'an ndó, ta né'e tá'an ndó kua'an ndo keyiko sa'a ndo noo ta né'e choon, tá'an ra ko ná'a Ndios.

⁷ Ta sa'á ña naá tá'an mií ndó, sa'á ñogó ná'a ndo mií ndó ña ko ndita ndaa ndo xí'in Ndios. ¿Ndiva'a ko xí'o ndeé ní ini ndo tá kéndava'a na xí'in ndó? Ta, ¿ndiva'a ko xí'o ndeé ní ini ndo tá kí'in ku'íná ná ndo'ó? ⁸ Tído di'a kéndava'a ndó xí'in ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, ta kí'in ku'íná ndó na.

⁹ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña o ndú'u ta'on ñayuu kíni noo dándáki Ndios? O sa dándá'í ndo mií ndó, chi o ndú'u na kátoó kudí xí'in ndi ndáa mií vá ñayuu noo ió Ndios, ni na ndáño'o yoko, ni na kídí xí'in na ko kúu yíi ná o ñadi'í na, ni na kídí xí'in ta xí'in rá, ni ñá'a kídí xí'in ñá'a xí'án, ¹⁰ ni na ku'íná, ni na kátoó téi di'ón, ni na xí'í, ni na kíni ká'an, ni na maña o ndú'u noo dándáki Ndios. ¹¹ Ndidaá ña yó'o ni sa kee dao ndo'ó tá sata, tído sa ni nduvii va ndó noo Ndios viti, ta ni xí'o na ña koo vii ndo, ta ni kandoo vii ndo noo Ndios sa'á ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, xí'in sa'á ña ni ñatiin ndó Espíritu ií Ndios.

Ná dá'a ni kee ndó kuachi xí'in na ko kúu yíi ndo o ñadi'i ndo

¹² Ndidaá vá ñá'a kuu kee yó, tído o ñuú ndidaá ñá k'i'o ñá va'a noo yo. Ndidaá vá ñá'a kuu kee yó, tído ná o kí'o yó mií yó noo ni iin ñá'a ñá dándákián yó. ¹³ Nj kava'a Ndios ñá'a kaxi'o kaño'o tixi'o, ta ni kava'a tji yó ñá kaño'o ñá'a kaxi'o, tído ndi nduú vaan dánaá na. Tído ko ni káva'a na ñíi yo ñá kíán kudj yo xí'in ndi ndáa mií vá ñayuu. Chj di'a na ñi kava'a na ñíi yo, dá koni kuáchí yó noo mií ná, ta mií ná kúu sato'o ñíi yo. ¹⁴ Chj Ndios, na ñi ñanátaki sato'o yo Jesús, noón ta'ani kúu na dánátaki yó xí'in ndée ná.

¹⁵ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ñá ñíi ndo kúu kuendá Cristo? Sa'á ñoó, ¿á kuu ko'o xí'in ñíi yo, ñá kúu kuendá Cristo, ta dáki'in tá'an yóan xí'in ñíi iin ñá'a díko mií noó taa? Koó, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ñá tá ni naki'in tá'an ñíi iin taa xí'in ñá'a díko mií, dá kíán ni nduu na iin tó'ón vá? Dá chj di'a ká'an tuti iñ Ndios: "Tá ni ñaki'in tá'an iin taa xí'in iin ñá'a, dá kíán ni nduu na iin tó'ón vá." ¹⁷ Tído na ñi ñakj'o mií noo sato'o yo Jesús, dión ni nduu na iin tó'ón xí'in ná.

¹⁸ Kuino kíi ndo noó ñá kátoó ndo kudj ndo xí'in na ko kúu ñadi'i ndo o yíi ndo. Dá chj ndidaá ka kuachi kée ñayuu ko kíán kuachi kée na xí'in ñíi mií ná, tído na kée kuachi xí'in na ko kúu yíi ná o ñadi'i na, noón kúu na yá'a kée kuachi xí'in ñíi mií ná. ¹⁹ Chj, ¿á ko ná'a ta'on ndó ñá yiki koño ndo kúu ve'e ño'o noo ió Espiritu iñ Ndios? Chj ió na ini ndo, chj ni ñatiin ndó na noo Ndios. Sa'á ñoó ko dándáki ka ndo mií ndó, ²⁰ dá chj ya'i nda'o ni chjya'i Ndios sa'a ndo. Sa'á ñoó keká'ano ndó Ndios xí'in ñíi ndo, xí'in espíritu ndo, chj ñá'a Ndios kíán.

7

Ká'an ni'ini Pablo noó ñayuu sa'a ndí kíán kee na tá tanda'a ná

¹ Ta viti kíán ko'in kast'o'in xí'in ndó sa'á ñá ni ndat'o'ón ndó yu'u noo tuti ni tanda'a ndó ni kii nooi, á ñá va'a cháa ka kíán ñá ná o tanda'a taa xí'in ñá'a. ² Tído sa'á ñá ióan ya'a ndó kee ndó kuachi xí'in na ko kúu yíi ndo o ñadi'i ndo, sa'á ñoó va'a cháa ka ná koo ñadi'i iin rá iin ndó, ta iin rá iin na ñá'a ná koo yíi ná. ³ Ta iin rá iin taa kánian kudj nduú ra xí'in ñadi'i ra, ta kí'o dión ta'ani kánian kee na ñá'a xí'in yíi ná. ⁴ Dá chj na ñá'a ko dándáki ka na ñíi ná, ndaá yíi vá ná kúu ra dándáki ñáa. Ta ni taa ko dándáki ka ñíi rá, ndaá ñadi'i ra kúu na dándáki ñáa. ⁵ Sa'á ñoó o sa kádi'inda ndo ñíi ndo noo yíi ndo o noo ñadi'i ndo. Tído tá ni kandoo mií ndó ñá o náki'in tá'an ndó dao kuuy, chj kónj ndo kane'e iñ ndo ka'an ndo xí'in Ndios, dá kíán kuu va kee ndó dión. Tído ndí'i dáa, naki'in tá'an nduú tuku ndó, chj oon ni ví o kí'o ndeé ini ndo, ta kexíxi ñá u'u xí'in ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi xí'in iin ka na.

⁶ Ndidaá ñá'a ká'in xí'in ndó yó'o kíán ká'an ni'inii noo ndo, tído ko kúu ta'an vaan choon sa'ándáji noo ndo. ⁷ Ká'an yu'u ñá va'a cháa ka kíán ñá ná kandeí mií ndidaá taa tát'o'ón kí'o ió mií yu'u. Tído diín diín va ñá'a ni ni'í tálj iin rá iin ñayuu noo Ndios, chí ió dao na ni ni'í tálj ñá kí'o ndeé ini na kandeí mií ná, ta ió ta'ani dao na ni ni'í tálj ñá tanda'a ná.

⁸ Ta ñá yó'o ká'an yu'u xí'in takuáchí táki, xí'in na kuáan ñá iin ñá va'a kíán ñá ná kandeí mií ná tát'o'ón kí'o kée yu'u. ⁹ Tído tá ko xí'o ndeé ini na chituu na ñá kónj ñíi ná, dá kíán va'a cháa ka ná tanda'a ná. Dá chj va'a cháa ka ñá tanda'a ná o ñuú kaan ndo'o níó ná koni na iin taa o iin ñá'a.

¹⁰ Ta noo ndo'ó, na ni tanda'a, sa'ándáji choon noo ndo, tído ko kíán choon ni ndaki ñaxintónij, chj choon sa'ándá mií sato'o yo Ndios nooi kíán, ñá ndo'ó, na ñá'a, o sa dánkoo ndó yíi ndo. ¹¹ Tído tá sa ñi dánkoo iin ñá'a yíián, dá kíán ná

dá'a ni tanda'an xí'in iin ka ɬa. Va'a cháa ka ná ndaka ña manj noo sátá'an iin rá iin na, dá naki'in tá'an tuku na kandeí na. Ta ndo'ó, ra ɬa xaən, o sa dánkoo ndó ñadi'í ndo.

12 Ta ió ña ka'in xí'in dao ka ndo, va'ará ko ká'an sato'o yo Ndios sa'án. Tá ió iin káa ñani yo, ta ko kándisa ñadi'í ra Jesús, tido ióan ña koo ijan xí'in rá, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñaá rá. 13 Tá ió iin káa ná ñá'a kándisa Jesús, ta ko kándisa yíi ná, tido tá ió ra ña koo ij rá xí'in ná, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñaá ná. 14 Chj iin yíi ko kándisa Jesús, ndé'é va'a ñaá Ndios sa'á ña kándisa ñadi'í ra. Ta iin ñadi'í ko kándisa Jesús, ndé'é va'a ñaá Ndios sa'á ña kándisa yíian. Chj tá ko kían dión, dá kían kandoo kini de'e na noo Ndios, tido viti kúu xí takuáchi vii noo ná.

15 Tido tá ká'an yíi ndo o ñadi'í ndo, na ko kándisa Jesús, ña dánkoo na ndo'ó, dá kían konó ndó ná kee na dión. Chj ni ndaxi ndo noo ña ni tandá'a ndó xí'in ná tá ndó'o ndó dión. Chj ni nakana Ndios ndo'ó ña kían kandeí va'a ndó. 16 Chj ndo'ó, na ñá'a xaən, ¿xíni á kandeé ndó xí'in yíi ndo, dá nduu ra kuendá Jesús? Ta ndo'ó, ta kúu yíi, ¿xíni á kandeé ndó xí'in ñadi'í ndo, dá nduu na kuendá Jesús?

17 Tido iin rá iin ndó kánian koo táto'on ni xi'o mií sato'o yo Ndios koo ndó tá ni nakana ñaá ná xoo mií ná. Ta ña yó'o kían dána'i noo ndidaa kúu na kúu kuendá Jesús iin iin xián noo xionooi. 18 Sa'á ñoó, ¿á sa ni ta'anda ñii ndo tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían nda dión koo va ndó. ¿Á ió dao ndó ko ñá'a ta'anda ñii tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían ná dá'a ni ka'anda ndoán. 19 Dá chj ña ta'anda ñii yo xí'in ña ko ní ta'anda ña, ni iin ña'a ko ndáya'i ña, dá chj ña ndáya'i noo Ndios kían kee yo choon sa'ándá na. 20 Sa'á ñoó kánian koo ij ndo táto'on ki'o ndáa ndó tá ni nakana ñaá Ndios xoo mií ná. 21 ¿Á ni sa ño'o ndó tixi ndá'a iin sato'o tá ni kana ñaá Ndios? Ná dá'a ni nakani ini ndo. Tido tá ió tandéé ini ña kankuei ndó tixi ndá'a sato'o ndo, dá kían cho'on ini ndo yaa ndo. 22 Chj ndo'ó, na sa ño'o tixi ndá'a iin sato'o tá ni kana ñaá Ndios, ndo'ó kúu na ni taó xoo Ndios tixi ndá'a kuáchi, dá nono ndo kee ndó ña kóni na. Ta ndo'ó, na ko ní sa ño'o tixi ndá'a iin sato'o tá ni nakana ñaá Ndios, viti kían ni ndu'u ndó tixi ndá'a Cristo, dá koni kuáchi ndó noo ná. 23 Ya'i nda'o ni chjya'i Ndios sa'a ndo, sa'á ñoó ná dá'a ni nach'i'í ndó mií ndó tixi ndá'a ni iin tó'on ñayuu. 24 Sa'á ñoó, ñani, táto'on ni sa ndaa iin rá iin ndó tá ni nakana ñaá Ndios, ki'o dión ij ní koo ndó noo ná.

25 Ta viti ko'in ka'in cháa xí'in ndó sa'á na takí, va'ará ko ta'ón choon ni ni'í noo sato'o yo Ndios kían. Tido ká'an ni'inii noo ndo táto'on ki'o ká'an mií yu'u kúu ña va'a, chj sa'á ña kú'u ini sato'o yo Ndios sa'í, sa'á ñoó kúu iin ɬa ká'an ña ndaa. 26 Ta sa'á ña ndéi yó tiempo u'u nda'o, sa'á ñoó ká'an yu'u ña va'a cháa ka ná kandeí mií ndó, ta ɬa, táto'on ki'o ndéi ndó. 27 Tá ió ñadi'í ndo, o sa dánkoo ñaá ndó. Ta tá koó ñadi'í ndo, o sa ndi'í ini ndo tanda'a ndo. 28 Tido tá ná tanda'a ndo, ko ta'ón kuáchi kían. Ta dión ta'ani takuáchi di'í takí, ko ta'ón kuáchi kían tá ná tanda'a xí. Tido na tánda'a, kasá'a ndo'o nió ná, ta ko kóni yu'u ña ndo'o ndó dión.

29 Tido ña yó'o ká'an yu'u xí'in ndó, chj ndadá cháa vá tiempo kámanj noo yo. Sa'á ñoó ndo'ó, na ió ñadi'í, kee ndó kuendá ña koó ná ió, ta ndi'í cháa ka ini ndo sa'a Ndios. 30 Ta ndo'ó, na kúnda'í ini, kee ndó kuendá ña ko kúnda'í ini ndo. Ta ndo'ó, na ndéi dij, kee ndó kuendá ña ko ndéi dij ndo. Ta ndo'ó, na xín, kee ndó kuendá ña koó ña'a ní xín ndó. 31 Ta ndo'ó, na kéchóon ña'a ió ñayuu yó'o, ná dá'a ni ndi'í ini ndo sa'án. Dá chj ñayuu ndéi yó viti naá váan xí'in ndidaa kúu ña'a ió nooán.

³² Chì ñà kóni yu'u kían ñà ná dá'a ni nakani téi ini ndò sa'á ñà'a ió ñayuu yó'o. Chì nà kò ñá'a tanda'a, ndí'i cháá kà ini nà sa'á ñà'a sato'o yò Ndios, chì ndúkú ná ñà nata'an ini sato'o yò koni ñáá ná. ³³ Tído tãa nì tandá'a, nákani cháá kà ini rã sa'á ñà ió ñayuu yó'o, chì ndúkú rá ñà nata'an ini ñadi'i rã koni ñááán. ³⁴ Ta díon ta'ani kò kúú nóó ta'an vaan xí'ín ñá'a ió yíi xí'ín ñá'a kòó yíi. Chì ñá'a kòó yíi, ndí'i iniã sa'á ñà'a sato'o yò Ndios, chì ndúkúán ñà kandò vii ñiãan, xí'ín níman noò Ndios. Tído di'a ñá'a ió yíi, ndí'i cháá kà iniã sa'á ñà ió ñayuu yó'o, chì ndúkúán ñà nata'an ini yíiãan koni ñáá rá. ³⁵ Ká'ín ndidaá ñà yó'o xí'ín ndó, dá ni'í ini cháá kà ndò ndi kee ndó. Ta kò ká'ín sa'á ñà sa'á ñà kóni chituuí ndò'ó. Ñà kóni yu'u kían kee ndó ñà va'a xí'ín ñà ndísá'ano, dá kían ni iin tó'ón ñà'a ná o kétéin noò ndò kee ndó ñà kóni Ndios.

³⁶ Tá ió iin káa ndó ká'án ñà kò va'a ta'on ñà kuyatá de'e di'í táki ndò, ta ká'án ndó ñà kánian tanda'a xí, dá kían kuu k'i'ó ndó ñà tanda'a xí, chì kò ta'on kuáchi kían. ³⁷ Tído ndò'ó, nã ió ini ñà ná o tanda'a de'e di'í ndò, ta o ñuu ñà miãan ndúsa kían ñà tanda'a xí, ta nóno noò ndò kee ndó ñà kían kóni mií ndó, tá sa ni chikaa ini ndò ñà o tanda'a ta'on de'e di'í táki ndò, dá kían va'a va kée ndó. ³⁸ Sa'á ñòó, nã xí'ó de'e di'í nã tanda'a xí, va'a kée na, ta nã kò xí'ó xi tanda'a xí, va'a cháá kà kée na.

³⁹ Ta iin ñá'a ió yíi, nì katò ta'an xí'ín yíiãan noò ley xíãan nani takí rã ió rã. Tído tá nì xí'í yíiãan, dá kían nì nono noãan tanda'an xí'ín ndi ndáa tãa kóni miãan, tído tãa kándisa sato'o yò Cristo ná kakuu ra. ⁴⁰ Tído kaá yu'u ñà va'a cháá kà ví keeãan tá ná o tanda'a tukuán, ta ká'ín ñà k'i'ó díon ta'ani kóni Espiritu ij Ndios.

8

Ká'an ni'ini Pablo sa'á koño dóko ñayuu kò ná'a Ndios noó yoko

¹ Viti, dá kua'ín kastò'ín xí'ín ndó sa'á koño dóko ñayuu noó yoko. Sã kátóni va'a ini yò sa'á ñà yó'o. Tído sa'á ñà kátóni ini yò, ñà yó'o kedaá xí'a, sa'á ñòó kuryí yó. Tído tá kú'u ndisa ini yò sa'á ñayuu xí'ín yó, dá dákuá'ano yó nã xí'ín to'ón Ndios. ² Tá ió iin káa ndó ká'án ñà ná'a nda'ò ndó sa'á iin ñà'a, di'a kò ná'a ndó sa'án tãto'on k'i'ó kánian kana'a ndó. ³ Tído tá miãan ndaa kóni yò Ndios, dá kían ná'a ná yó, ñà kúú yó ñayuu na.

⁴ Ta viti ko'ín ka'ín xí'ín ndó sa'á ñà dóko ñayuu noó yoko. Ná'a yó ñà kò ta'on ñà'a ndáya'i yoko ndéi ñayuu yó'o, chì kòó kà iin kà ndios, savá'a iin tó'ón dinj vá kúú Ndios. ⁵ Va'ará ká'án ñayuu ñà ndéi dao kà ndios indúu o noño'ó yó'o, chì kaá na ñà kuá'a nda'ò ndios xí'ín kuá'a nda'ò sato'o ndéi, ⁶ tído noò yóó, iin tó'ón dinj vá kúú Ndios, nã kúú tatá yò, nã nì kavá'a ndidaá kúú ñà'a, ta noón kúú nã xí'ó ñà takí yò kéchóon yó noò ná. Ta iin tó'ón dinj ta'ani kúú sato'o yò Jesucristo. Ta xí'ín ndá'a mií ná ió ndidaá kúú ñà'a, ta mií ná kedaá xí'a, dá takí yò ndéi yó.

⁷ Tído o ñuu ndidaá ñayuu kátóni ini sa'á ñà yó'o. Dá chì ñò'ó dao ñayuu tein ndó, ndã kuálí ná nì kasá'a ná ndáño'o na yoko. Sa'á ñòó tá seí nã koño nì dokò ñayuu noó yoko, ká'án ná ñà sã ndáño'o ta'ani na yoko ñòó, ta kasá'a ná nákani kuáchi ini nã sa'á ñà kò ná'a va'a na, ta ká'án ná ñà nì yakò nã noò Ndios. ⁸ Sã ná'a vá yó ñà o ñuu ñà'a seí yò kedaá xí'ín yó, dá kandò va'a yó noò Ndios. Dá chì kò kúú yó ñayuu ndáya'i cháá kà noò ná sa'á ñà seí yò dao ñà'a, ta ni o kándò nóo yó noò ná sa'á ñà kò seí yò dao ka ñà'a. ⁹ Tído kaon koo ndó, chì va'ará kuu keí ndoãan, tído ná dá'a ni k'i'ó ndó ñà kían kuei dao nã kómanj kua'ano xí'ín to'ón Ndios noó kuáchi sa'á ñà seí ndoãan. ¹⁰ Dá chì tá ná koni nã iin káa ndò'ó, nã sã ná'a sa'á ñà yó'o, ta ió ndò seí ndò koño ini

ve'e noo ndáño'o ñayuu yoko, dá kían ka'an ta'ani na kei ná ña, va'ará nákani kuáchi ini na kei náan. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó xínó ini na kei ná koño ni dóko ñayuu noo yoko? ¹¹ Ta sa'a ña ná'a va'a ndó ña ko ta'on kuáchi kían kei ndó koño ñoó, sa'a ñoó dátuyú ndó ñani ndo, na ko ñá'a kua'ano xí'in to'on Ndios, na ni chiya'i Cristo sa'a. ¹² Ta sa'a ña yá'a ndó kée ndó kuáchi noo ñani ndo, ta sa'a ña xí'o ndó ña xínó ini na kée na ña ká'an ná kúu kuáchi, sa'a ñoó yá'a ndó kée ndó kuáchi noo mií Cristo. ¹³ Sa'a ñoó tá ña'a sei yu'u kedaá xí'in ñani, dá kuéi na noo kuáchi, dá kían ni iin kuu ka ná o kaxíi koño, dá kían ná dá'a ni ya'a ñani kee na kuáchi sa'a yú'u.

9

Ká'an Pablo ña kúu ná iin apóstol

¹ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesús? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña kuu kee yu'u ndidaa ña'a kée dao ka apóstol? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ni xini ta'ani yu'u Jesús, na kúu sato'o yo? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ni nduu ndó kuendá Jesús sa'a ña kéei choon ni xí'o sato'o yo noo? ² Ndá ndi kuu ko kándia dao ka ñayuu ña miían nda kuiti kúu yu'u apóstol Jesús, tído ndo'ó kúu na kánian nakoni ndo yu'u. Ta sa'a ña kúu ndó kuendá sato'o yo Jesús, ñoó kían ná'a ña kúu iin apóstol.

³ Ta ña yó'o kúu to'on ká'in xí'in ndo'ó, na kána'lá xí'ín ndéi xaan: ⁴ ¿Á ko ta'on íchi ndú ña k'i'o ndó ña'a kasá'an ndu, ña k'i'o ndó ña'a ko'o ndu? ⁵ ¿Á ko ta'on íchi ndú ña kanda kanda ndu na ñá'a kándisa Jesús kakuu ñadi'i ndu, ta kanoo nduú na xí'in ndú, tát'on k'i'o kée dao ka na kúu apóstol, xí'in ñani sato'o yo Jesús, xí'in Cefas? ⁶ ¿Á savá'a yu'u xí'in Bernabé kúu na kánian koto mií xí'in choon kée ndu? ⁷ Ta, ¿ndi káa iin soldado xíto mií xí'in di'ón mií rá? Ta, ¿ndi káa iin taá xíti uva, ta ko sei ra uva kána noño'ó rá? Ta, ¿ndi káa iin taá ndáka léko, ta ko xí'i ra lechí ri?

⁸ ¿Á ká'an ndó ña nákani ini taa ká'in xí'in ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani ká'an ley Moisés? ⁹ Dá ch'i ley Moisés kían kaá di'a: "O sa taán ndo ñóngo yú'u chee tá sádi ri tirió, dá ná kuu kei rí chááán." ¿Á ká'an ndó ña nd'i ini Ndios savá'a sa'a chee? ¹⁰ O, ¿á ni taa ta'ani na to'on yó'o sa'a yóo? Sa'a yóo ni taa naan. Ta dión ni na xíti, ío tandeé ini noo ná ña natiin na ña'a noño'ó ni xiti na, ta na sádi tirió, ío ta'ani tandeé ini noo ná ña natiin na ña'a noo ni nduvi na ñoó.

¹¹ Ndu'u kúu na ni chi'i tata ña kúu to'on Ndios ini ní'o ndo, sa'a ñoó, ¿á kakian iin ña dáta'an nda'o ndu'u ndo'ó ña natiin ndu'u cháá ña xínño'ó ndú noo ndo? ¹² Tá dao ka va taá kúu ra natiin ña xíto ndó ra, ta va'a cháá ka vi kánian kee ndó xí'in ndu'u.

Ta va'ará ío íchi ndú ña koto ñaá ndó, tído ko kéchóon ta'on ndu'an. Di'a xí'o ndeé vá ini ndú noo ndidaa ña'a, dá kían ni iin ña'a ná o kétéin noo ñayuu ña kándisa na to'on va'a sa'a Cristo Jesús. ¹³ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña taá kéchóon noo Ndios ini ve'e ño'o ká'ano sei ra ña ño'o ini ve'e ñoó, ta ra dóko kiti noo ná'a sei ra cháá koño ri? ¹⁴ Dión ta'ani ni sa'anda sato'o yo Jesús choon ña na xínoo dána'a to'on va'a sa'a ná, kánian kataki na noo choon kée na.

¹⁵ Tído yu'u, ni iin kuu ta'on ko ní ka'in xí'in ndó ña koto ndó yu'u, ta ni ko táai to'on yó'o kosaá noo ndo sa'a ña kóni ña koto ndó yu'u. Va'a kaan ná kuu di'a yu'u, o duú ka ña díta ndó ña náta'an ini sa'a ña ko kí'in ya'i noo ndo.

¹⁶ Tá dána'a yu'u to'on va'a sa'a Jesús, dá kían ko kánian chindaya'i yu'u mií,

dá **chì** **nì** ta'andá choon noóì ñà dión kánian keei. Nda'í yu'u tá ná o dánalì to'on va'a yó'o.

¹⁷ Tá **nì** **chì**kaa ini mií yu'u keei choon yó'o, dá **kí**an kuu va natiin ya'i noo ndo. Tído o duú mií yu'u ní **chì**kaa inií keei ñà, dá **chì** choon **nì** ta'andá noo vá yu'u kíán. ¹⁸ Ta, ¿ndí **kí**an va'a nátiin yu'u, tá dáá? Ñà va'a nátiin yu'u **kí**an náta'an inií sa'á ñà ko kí'in ya'avii noo ndo dánalì to'on va'a sa'a Cristo Jesús. **Chì** ko kónijí dándi'í inií ndo'ó kee ndó ñà kánian kee ndó xí'ín sa'á ñà dánalì to'on va'a sa'a Jesús.

¹⁹ Ta sa'á ñà ko nákaaí tìxi ndá'a ni iin tó'ón ñayuu, sa'á ñoó nónói kí'oi mií konkuáchíí noo ndidaá kúú ñayuu, dá **kí**an kandeéí ñà kandísa kua'a cháá ka ñà to'on va'a sa'a Jesús. ²⁰ Sa'á ñoó, tá nákaaí tein na kúú ñà Israel, dá kéei mií kúú iin ñà Israel, dá kandeéí kandísa na Jesús. **Chì** tá nákaaí tein na ñó'o tìxi ndá'a ley Moisés, ta va'ará ko nákaaí tìxi ndá'a ley ñoó, tído kéei mií ñà nákaaí tìxi ndá'án, dá kandeéí kandísa na Jesús. ²¹ Ta dión ta'ani kée yu'u tá nákaaí tein ñayuu ko ñó'o tìxi ndá'a ley Moisés, **chì** kée yu'u mií ñà ko nákaaí tìxi ndá'a ley. Tído ko kóni kaaan ñà ko seídó'o yu'u choon sa'ándá ley Ndios, **chì** nákaaí tìxi ndá'a Cristo. Dión kéei, dá kandísa ñà ko ñó'o tìxi ndá'a ley to'on va'a Jesús. ²² Tá nákaaí tein na ko ñá'a kua'ano xí'in to'on Ndios, dá **kí**an kée yu'u mií táto'on kí'o kúú mií ná, dá kandeéí kua'ano na xí'in to'on Ndios. Ta daá kuití vá kée yu'u mií táto'on kí'o kúú iin rá iin ñayuu, dá kandeéí káki dao na noó kuáchì ñà. ²³ Ndidaá kúú ñà yó'o kée yu'u, dá náka'ani cháá ka to'on va'a sa'a Jesús kua'an, ta kí'o dión kandeé ta'ani yu'u ní'í ñà kúú ñà va'a sa'á to'on va'a yó'o.

²⁴ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ndi ndó'o taa taxí tá'an? **Chì** ndidaá vá rá ndundéé taxí tá'an, tído iin tó'ón vá kúú ra kándéé. Ta kí'o dión ta'ani ndundéé ndó kuita ndaa ndo xí'in to'on Ndios, dá kandeé ndo ní'í ndo ñà kánian natiin ndó. ²⁵ Ta kí'o dión ta'ani ndó'o ra ko'on chídáó tá'an, **chì** ndí'í nda'o ini ra kénduu ra mií rá, dá kandeé rá ní'í rá iin corona, ñà naá óon. Tído yóó kúú ñà ndí'í ini kuita ndaa xí'in Ndios, dá ní'í yo iin corona, ñà ni iin kuú o naá. ²⁶ Sa'á ñoó kí'o dión ndaa kánkonoi íchi Ndios, **chì** ko kánkono naá ta'on yu'u. Ta kí'o dión ta'ani kéei tá naájí xí'in ñà kini, **chì** ko kéei táto'on kée na dáko'on yíkì noo táchi. ²⁷ Di'a dándó'o yu'u ñí'í, ta kéndúsají xí'án, dá kandeéí ñà keean ñà kóni Ndios. Dá **chì** tá koó, dá **kí**an, va'ará **nì** **dan**á'í noo dao ka ñayuu, oon ni ví o kándééí kasandaáí nda noó **nì** **chì**na'á Ndios.

10

Kuino kí ndo noó yoko, ta o sa kándaño'o ndoan

¹ Tído ko kónijí, ñani, ñà nandodó ndo ñà **nì** xika ñà sa'ano ñoo ndu'u tìxi kátì viko, ñà **nì** kásto'on xí'in ná noo kánian ko'on ñà. Ta ndidaá vá ná **nì** **chì**ka'anda me'í taño'o naní Taño'o Kua'á. ² Ta kí'o dión **nì** ndu'u na tìxi ndá'a Moisés, **chì** kíán táto'on **nì** sodo ndúta ná xí'in viko ñoo xí'in taño'o ñoo. ³ Ta ndidaá ná **nì** seí ñà'a **nì** ta'nda'á Ndios **nì** kii induú. ⁴ Ta ndidaá ta'ani ná **nì** xí'í takuijì **nì** xí'í Ndios noo ná. **Chì** **nì** xí'í na takuijì **nì** kana ndíka káo, ta káo ñoo kúú Cristo. ⁵ Tído kua'á nda'o ñayuu ñoo ko ní náta'an ini Ndios koni ñà. Sa'á ñoó **nì** kandoo yíkì koño na noño'o íchi ñoo.

⁶ Ndidaá kúú ñà yó'o **kí**an kásto'on xí'in yó ñà ko vá'a ta'on ñà katoó yo kee yó ñà kini táto'on kí'o **nì** kee ñayuu ñoo. ⁷ Sa'á ñoó o sa kándaño'o ndo yoko táto'on **nì** kee dao ñayuu ñoo, **chì** di'a ká'an tuti **í** Ndios: “**Nì** sa ndei na **nì** sasá'an na, ta **nì** xí'í na, dá **nì** ndakuei na **nì** sa ndei **dì**í ná noó yoko.” ⁸ Ta ná dá'a ni kee yó kuáchì xí'in ñà ko kúú ñadi'í yo o yí'í yo táto'on kí'o **nì** kee dao

ñayuu ñoó. Chì sa'á ña nì kee na dión, sa'á ñoó iin kuu nì xi'i oko onj mil na nì kee Ndios. ⁹ Ta ná o sa kóo ini yo korndodó yó sato'o yo Ndios tát'o'on k'i'o nì kee dao ñayuu ñoó, chì sa'á ña nì kee na dión, sa'á ñoó kua'a ná nì xi'i tá nì seí ñaá koó. ¹⁰ Ta ni o sa ká'an kuachi ndó noo Ndios tát'o'on nì kee dao ñayuu ñoó, chì sa'á ña nì kee na dión, sa'á ñoó kua'a ná nì xi'i nì kee iin ángel né'e choon sa'áni ñayuu.

¹¹ Ndidaá kúu ña yó'o kían nì ndo'o ñayuu ñoó, ta kásto'an xí'in yó ña ná o sa kóo ini yo kee yó dión, ta nì taa naan noo tuti ij Ndios ka'an ni'inian noo yóo, na nì kasandaá ndéi tiempo noo ndí'i. ¹² Sa'á ñoó ndi ndáa ndó ká'an ña ndíta toon ndó xí'in Ndios, dá kían kanda ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kuéi ndó noo kuachi. ¹³ Kana'á ndó ña tandó'ó ndó'o ndó, iin nóo vá kúúan xí'in tandó'ó ndó'o ndidaá ka ñayuu. Tído iin na ndaa kúu Ndios, chì o kóno ta'on na ña ndo'o cháá ka nio ndo noo ña o k'i'o ndeé ini ndo. Dá ch'i di'a k'i'o va Ndios tandéé ini noo ndo, dá kandeé ndó kankuei ndó noo tandó'ó xí'ndodó ñaá.

¹⁴ Sa'á ñoó, na manj mií, taó xóo ndó mií ndó noo ña kúu yoko, o sa kándaño'o ndóan. ¹⁵ Ká'in xí'in ndó tát'o'on ká'in xí'in na kándaq ini. Sa'á ñoó tá kuendá va'a ndó sa'á ña ká'in xí'in ndó yó'o. ¹⁶ Tá xí'i yó copa ndudá uva, ndirá dándáki ña nì kee Cristo Jesús sa'a yo, ta náki'o yó ndive'e noo Ndios sa'a ra, zá ko ná'a ta'on ndó ña iin nì nduu yó xí'in Cristo nì kee nij ná? Ta tá dákuáchi yó pan, dá seí yoán, zá ko ná'a ta'on ndó ña iin nì nduu yó xí'in Cristo sa'á ña nì xi'o na yiki koño na nì xi'an sa'a yo? ¹⁷ Va'ará kua'a vá kúu yó, tído iin tó'on vá pan seí yo, sa'á ñoó iin tó'on vá nì nduu yó, chí iin tó'on vá pan seí nd'i yó.

¹⁸ Kande'é ndó tát'o'on kée na Israel. Chì seí na cháá koño kítí dóko ná noo náa, ta, zá ko ná'a ta'on ndó ña kían tát'o'on iin nì nduu na xí'in noo náa ñoó? ¹⁹ Ta sa'á ña ká'in dión xí'in ndó, zá kóni kaa ña ndáya'i yoko, o ndáya'i ña dóko ñayuu nooán? ²⁰ Koó, chí ña ká'in xí'in ndó kóni kaa ña tá dóko ñayuu ko ná'a Ndios koño noo yoko, noo ña u'u va dóko náan, ta o duú noo Ndios takí, ta ko kóni ta'on yu'u ña iin nduu ndó xí'in ña u'u.

²¹ Sa'á ñoó ko kánian ko'o ndó copa kuendá Cristo, na kúu sato'o yo, ta ko'o ta'ani ndó copa kuendá ña u'u, chí ko kánian kasá'an ndó mesa kuendá sato'o yo Cristo, ta iin nduu ndó xí'in ná, ta kasá'an ta'ani ndó noo mesa kuendá ña u'u, ta iin nduu ndó xí'in. ²² Zá ko ná'a ta'on ndó ña dár'u'u yo sato'o yo noo ña kuión na tá kée yó dión? Zá ká'an ndó ña ndakí cháá ka yo o duú Ndios?

Ná dá'a ni ndukú yó ña va'a mií yó. Di'a nandukú yó ña va'a dao ka na

²³ Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña k'i'o ña va'a noo yo. Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña dákuá'ano dao ka ñayuu. ²⁴ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kandeí va'a ndó, di'a ndí'i ini ndo ña ná kandeí va'a dao ka ñayuu. ²⁵ Ta ndi ndáa mií koño kúya'i noo díko náan, kuu va keí ndoán. Ta o sa ndát'o'on ndó ndeí nì kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchí ini ndo. ²⁶ Dá chí ña'a sato'o yo Ndios kúu iin ní kúu vá ñayuu yó'o xí'in ndidaá kúu ña'a ió nooán. ²⁷ Tá nì kana iin na ko ná'a Ndios ndo'ó ña ko'on ndo ve'e na kasá'an ndó xí'in ná, ta tá ká'an ndó ko'on ndo, keí nì ndó ndidaá kúu ña xí'o na noo ndo. O sa ndát'o'on ndó ndeí nì kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchí ini ndo. ²⁸ Tído tá ió iin na kaa xí'in ndó: "Koño nì dokó ná noo yoko vá kían xa'an", dá kían ná dá'a ni keí ndoán sa'á ña nì ka'an na dión, dá ná o náani kuáchí ini na kande'é ná ndo'ó, dá chí ña'a sato'o yo

Ndios kúú iin níí kúú vá ñayúú yó'o xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán. ²⁹ Ká'ín sa'a á ña nákaní ini dao ka na, o duú sa'a á ña nákaní ini mií ndó.

Tído ndá ndi kuu kaa ndó xí'ín: “¿Ndiva'a kánian chítuu yu'u ña nónóí kee sa'a á ña nákaní kuáchí ini dao ka ñayuu? ³⁰ Chí tá ñi ñakí'o va yu'u ndivé'e noo Ndios sa'a á ña'a saxí, ¿ndiva'a ká'an u'u ñayuu sa'i, ta sa ñi ñakí'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'án?” ³¹ Sa'a ñoó tá sásá'an ndó, o xí'i ndó, o kée ndó dao ka ña'a, daá kuití kee ndóan sa'a Ndios, dá ná natiin na ñaño'ó. ³² O sa kákuu ndó tát'o'on iin ña'a kétéin noó ñayuu, dá kuei na noó kuachi, á mií ná kúú ná ña ñoo Israel, o á mií ná kó kúú ná ña ñoo Israel, o á mií ná kúú ná kuendá Cristo. ³³ Chí dión kée mií yu'u noó ndidaá ña kéei, chí ndúkúí ña nata'an ini ndidaá ñayuu, chí kó kée yu'u sa'a mií, di'a kée yu'u sa'a dao ka na, dá ñi'í ná ña káki na noó kuachi na.

11

¹ Sa'a ñoó kee ndó tát'o'on kí'o kée yu'u, chí yu'u kúú ña kée tát'o'on kí'o kée Cristo.

Kí'o di'a kee ndó tá nátaaka ndó dákuá'a ndó to'on Ndios

² Nákoní yu'u ndo'ó, ñani, dá chí ndík'o'on ini ndó yu'u, ta kée ndó tát'o'on kí'o ñi ñanání noo ndó. ³ Tído kóníí ña kíán kandaá ini ndó ña Cristo kúú ñi noo ndidaá kúú ña. Ta dión ta'aní ndó'o ña, chí mií rá kúú ñi noo ñadi'í ra, ta Ndios kúú ñi noo Cristo. ⁴ Sa'a ñoó ndi ndáa mií vá ña ká'an xí'ín Ndios o dána'a ra to'on ñi xí'o Ndios noo rá tá kánóo iin ña'a ñi rá, dá kíán kó xí'o ta'on ra ñaño'ó noo ná kúú ñi noo rá. ⁵ Tído ndi ndáa mií vá ña ká'an xí'ín Ndios o dána'a ña to'on ñi xí'o Ndios noo ná tá kó dáda'i na ñi ná, dá kíán kó xí'o ta'on na ñaño'ó noo rá kúú ñi noo ná, ta kéeá kuendá tát'o'on ñi dáta tá'í ñi ná. ⁶ Chí tá kó kóní na ña'a dáda'i na ñi ná, dá kíán va'a kaan ná dáta tá'í náan. Tído tá kíán iin ña ká'an noo noo ná, dá kíán va'a kaan ná dáda'i naan. ⁷ Ta ñi iin ña kó kánian dáda'i ñi rá, dá chí káa ra tát'o'on kí'o káa mií Ndios, ta nátiin na ñaño'ó noo rá. Tído tá ña kúú rá nátiin ñaño'ó noo ná ña'a, ⁸ dá chí kó ñi kí'ín Ndios lása yíka na ña'a, dá kava'a na ña, di'a lása yíka ña ñi kí'ín na, dá ñi kava'a na ña ña'a. ⁹ Ta kó ñi káva'a Ndios ña sa'a ña ña'a, di'a ñi kava'a na ña ña'a sa'a ña, dá chindee ñaá. ¹⁰ Sa'a ñoó miíán ndúsa kánian káda'i ñi ña ña'a, dá ná'a ña ña nákaa ña ñi ndá'a yíí ná, chí ndé'é káxi ñaá ángel ndéi induú. ¹¹ Tído mií sato'o yo Ndios kúú ña ñi saki ña o kúu ta'on koo iin ña tá koo iin ña'a, ta o kúu ta'on koo iin ña'a tá koo iin ña, ¹² dá chí va'ará ñi kí'ín Ndios lása yíka ña, dá ñi kava'a ña ña'a, tído ñi na ña'a ta'aní káki ña. Tído ndidaá ña yó'o vei noo Ndios.

¹³ Sa'a ñoó nakani va'a ini mií ndó, ¿á ña va'a kíán ña kanonó ñi ña'a tá ká'an ña xí'ín Ndios o koo? ¹⁴ Ta ná'a yó ña iin ña ká'an noo kíán ña konó iin ña kua'ano náni ídí ñi rá. ¹⁵ Tído ña va'a va kíán ña konó ña ña'a kua'ano náni ídí ñi ná, dá chí iin ñaño'ó vá kíán, dá chí ñi ñi ná ídí ñi ná ña kakuaan ña dáda'i ñi ná. ¹⁶ Tído tá ká'an ndó kana'a ndó sa'a ña yó'o, dá kíán kánian kana'a ndó ña kó ta'ón iin ka ña'a ná'a ndu'u kee ndu xí'ín dao ka ña kúú kuendá Ndios, sava'a ña yó'o va kíán kée ndu.

Dángni Pablo ñayuu sa'a á ña kó va'a kée na tá kua'an ña kee na Santa Cena

¹⁷ Tído ña kó'ín ka'ín xí'ín ndó viti, kó kíán ña ká'an va'i sa'a ndó, chí noo nátaaka ndó dákuá'a ndó kánian dákuá'ano tá'an ndó, ta viti di'a dátúú tá'an ndó. ¹⁸ ña mií noó ká'ín xí'ín ndó kíán ñi ñi'í tó'ín ña noo nátaaka ndó dákuá'a ndó, daá kuití vá taó xóo tá'an ndó. Ta kándisai ña miíán ndaa dión kée ndó. ¹⁹ Dá chí kí'o dión kánian taó xóo tá'an ndó, ká'an ndó, dá kandaá ini ndó ndá yoo kúú ña miíán ndaa ndita ndaa xí'ín ña dákuá'a na. ²⁰ Chí tá nátaaka

ndɔ sádini ndó tátɔ'on kɪ'o nɪ chɪndú'u sato'o yɔ Jesús, kɔ kéndúsá'ano ndóan. ²¹ Dá chɪ noɔ seí ndóan, chɪndaa noɔ dao ndó seí ndɔ ña né'e mií ndó nɪ kasáa ndɔ, ta kɔ ndáti ndó ña ka'anda naán. Sa'á ñoó dao ka ndɔ kándɔo nda'í kuiko, ta dao ka ndɔ xini. ²² ¿Ndiva'a kée ndó dión? ¿Á kɔ ta'ón ve'e ndó kasá'an ndó, ta ko'o ndó? ¿Ndiva'a kénóo ndó ve'e ño'o Ndios, ta kánda ndɔ ñaño'ó na nda'í kɔ ña'a né'e nɪ kasáa? ¿Ndi kaaj xí'in ndó viti? ¿Á nakoni yu'u ndɔ'ó ña va'a kée ndó, ká'an ndó? Kɔo, chɪ kɔ vá'a ta'on kée ndó.

Kɪ'o di'a nɪyiká yó kee yó tá kua'a keeá Santa Cena

²³ Chɪ tátɔ'on nɪ naatiin yu'u choon noɔ sato'o yɔ Jesús, kɪ'o dión sa nɪ daná'i noɔ ndɔ: Mií sakuáa nɪ nakɪ'o iin ta sato'o yɔ Jesús noɔ ndá'a ta né'e choon, dá nɪ tiin na pan. ²⁴ Dá tá nɪ ndi'i nɪ nakɪ'o na ndivé'e noɔ Ndios, dá nɪ sa'anda dao naán, dá nɪ kaa na: “Tiin ndó pan yó'o, ta keí ndóan, dá chɪ ña yó'o kúu yikí koñoi, ña kían nakɪ'oi kuu sa'a ndɔ. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndikɔ'on ini ndɔ sa'á ña nɪ kee.” ²⁵ Ta dión ta'ani nɪ kee na tá nɪ tiin na copa vino noɔ nɪ ndi'i nɪ sasá'an na, dá nɪ kaa na: “Ndúta ñó'o ini copa yó'o dáxinko ña saá nɪ kándɔo Ndios kee na xí'in ñayuu na, ta xinkoan xí'in nɪ yú'u. Ta kɪ'o dión kee ndó iin rá iin ta'ándá xí'i ndó ra, dá ndikɔ'on ini ndɔ sa'á ña nɪ kee.” ²⁶ Sa'á ñoó tá seí ndɔ pan yó'o, ta xí'i ndó vino yó'o, náchina'á ndó ñayuu ña nɪ xi'i sato'o yɔ Jesús sa'á kuachi yɔ. Ta dión kee ndó nda ná kasandaá kuɔ nandió kɔo na kasa na.

Ndó'o nɪo ñayuu ñoó sa'á ña kɔ seí na pan ñoó, ta kɔ xí'i na ndutá uva ñoó xí'in ñaño'ó

²⁷ Sa'á ñoó ndi ndáa miío ñayuu seí pan yó'o, ta xí'i na ndúta yó'o, ta kɔ kée naan xí'in ñaño'ó, dá kían kándɔo na ndio na kuachi sa'á ña xini xixi na yikí koño sato'o yɔ Jesús xí'in nɪ ná. ²⁸ Sa'á ñoó miían ndúsa kánian korndodó va'a ndó nɪo ndɔ, nde'a á ndíta ndaa ndɔ, dá keí ndɔ pan yó'o, ta ko'o ndó ndúta ñó'o ini copa. ²⁹ Dá chɪ na seí pan ñoó, ta na xí'i ndutá uva ñoó, ta kɔ kée naan xí'in ñaño'ó, ta kɔ kékuendá na ña kían yikí koño sato'o yɔ Jesús, dá kían ndo'o nɪo ná kee Ndios. ³⁰ Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó kua'á nda'í ndó kú'u, ta kua'á ta'ani ndó kuitá, ta kua'á ndɔ sa nɪ xi'i. ³¹ Chɪ tá dinño'ó taó yɔ kuendá ña vii káa nɪo yɔ, dá kían ná o dándó'o ta'on Ndios nɪo yɔ. ³² Tído kényiko Ndios sa'a yɔ, ta dándó'o na nɪo yɔ viti, dá kían ná dá'a ni tanda'á ná yó ko'o naá yó noɔ kánian ko'on na kúu kuendá ñayuu yó'o.

³³ Sa'á ñoó, ñani miíi, tá nɪ nataka ndɔ keí ndɔ pan, ta ko'o ndó ndutá uva, koo ini ndɔ kandi ta'an ndó, dá kasá'an ndó. ³⁴ Tá ió iin káa ndó kuiko, dá kían va'a ká ve'e ndó kasá'an ndó, dá kían ná dá'a ka ni ya'a ndó noɔ náta ndɔ, dá ná o dándó'o Ndios nɪo ndɔ. Ta ió dao ka ña'a ka'in xí'in ndó, ta ñoó kían ndeyikɔj tá ná saaj noɔ ndéi ndó.

12

Ká'an Pablo sa'á ña xí'o oon Espiritu iɪ Ndios noɔ iin rá iin yó, dá katɪ'a yó kechóon yó noɔ ná

¹ Kóni yu'u, ñani, ña kandaa ini ndɔ sa'a choon nɪ xi'o Espiritu iɪ Ndios noɔ yɔ, dá katɪ'a yó kechóon yó noɔ ná. ² Ta sa ná'a va'a mií ndó ña tá nɪ sa kuu ndó ñayuu kɔ ní sá na'á Ndios takɪ, sa xionoo ndava'a ndó sa kee yoko, ña kɔ tí'a ká'an. ³ Tído kóni ña kandaa ini ndɔ ña ni iin tó'on ñayuu kómí Espiritu iɪ Ndios o kúu ta'on dátaɪ chi'an na Jesús. Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu ka'an ña Jesús kúu sato'o na tá kɔ kómí ná Espiritu iɪ Ndios.

⁴ Ta viti, kua'á nda'o kúu noo choon nátiin yó, dá katj'a yó kechóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón dinj vá kúu Espíritu ij Ndios, na xí'o ndidaáan. ⁵ Chj kua'á nda'o noo choon ió kéchóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón dinj vá kúu sato'o yo, na dándáki sa'án. ⁶ Ta kua'á nda'o noo choon ió kée yó, tído Ndios, na xí'o ña noo ndidaa yó, iin tó'ón vá kúu ná. ⁷ Ta noo iin rá iin yó xí'o Espíritu ij Ndios choon, dá katj'a yó dakuá'ano tá'an yó. ⁸ Chj noo dao ñayuu xí'o Espíritu ij Ndios to'on ndichí ka'an na, ta dao ka na ní'j ña ka'an na sa'a ña ná'á mií Ndios kée na kúu Espíritu ij. ⁹ Ta dao ka na ní'j ña kandeé ká'ano ini na Ndios kée mií Espíritu ij, ta dao ka na ní'j choon ña nduva'a na ñayuu kú'u kée Espíritu ij. ¹⁰ Ta noo dao ka ñayuu xí'o na ña kee na ña'a ndato, ta dao ka na ní'j ña kast'o'on na sa'a to'on ni ni'j ná noo mií Ndios. Ta dao ka na ní'j ña kandaá ini na ndá yoo kómí Espíritu ij, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón. Ta dao ka na ní'j ña ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dakuá'a na. Ta dao ka na ní'j ña katj'a na nandió né'e na yú'u ká'an ñayuu ñoo. ¹¹ Ta ndidaa ña yó'o kée iin tó'ón dinj mií Espíritu ij Ndios. Ta xí'o na ña noo iin rá iin ñayuu táto'on kjo' ni chjkaá ini mií ná kjo' naan.

Iin tó'on vá kúu yó sa'a ña kúu yó kuendá Jesús

¹² Iin tó'ón vá kúu yikí koño yo, va'ará kua'á nda'o tá'í kíán. Ta ndidaa tá'í ñoo, va'ará kua'á nda'o kíán, iin tó'ón yikí koño kíán. Ta kjo' dión ta'ani ndó'o yó sa'a ña kúu yó kuendá Cristo, ¹³ chj xí'in iin tó'ón vá Espíritu ij Ndios ni sodó ndúta ndidaa yó, dá ni nduu yó iin tó'ón, va'ará dao yó kúu na Israel, ta dao ka yó kúu na ko kúu na Israel, ta dao yó kúu na ño'o tixi ndá'a iin sato'o, ta dao ka yó kúu na ko sato'o. Tído iin tó'ón dinj vá kúu Espíritu ij nátiin yó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ndó'o yó xí'in yikí koño yo, chj ko kíán iin tó'ón tá'í, kua'a vá tá'í kíán. ¹⁵ Dá chj tá ná kaa sa'a yo: “Sa'a ña ko kúu yu'u iin ndá'a, sa'a ñoo ko kúu ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chj ñaá vá kíán. ¹⁶ Ta tá ná kaa djo' yo: “Sa'a ña ko kúu yu'u iin nduchí nóo, sa'a ñoo ko kúu ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chj ñaá vá kíán. ¹⁷ Sa'a ñoo tá iin ní yikí koño yo ná kakuu nduchí nóo, dá kíán, ¿ndi koo kueidó'o yó, tá dáá? Ta tá iin ní yikí koño yo ná kakuu djo' yo, dá kíán, ¿ndi koo ta'ami yó ña'a? ¹⁸ Tído mií Ndios kúu na ni chjndaa iin rá iin tá'í yikí koño yo noo kánian karndaaan táto'on kjo' ni konj mií ná. ¹⁹ Dá chj tá iin tó'ón tá'í ndá'a ná kakuu iin ní yó, ¿ndeí kakuu yikí koño yo, tá dáá? ²⁰ Tído viti, va'ará kua'á nda'o tá'í kúu yikí koño yo, tído iin tó'ón dinj vá ñayuu kúu yó.

²¹ Ta o kúu ta'on ka'an nduchí nóo yo xí'in ndá'a yo: “Ko tá'ón choon kuui ndo'ó.” Ta ni dinj yo, o kúu ta'on ka'an xí'in sa'a yo: “Ko tá'ón choon kuui ndo'ó.” ²² Tído tá'í yikí koño yo, ña ká'an yó ña ko ndáya'i, ñoo di'a xínño'ó cháa ka yikí koño yo. ²³ Ta dao tá'í yikí koño yo, ña ko ndáya'i noo yo, ñoo di'a kíán dándixi va'a yó. Ta dión ta'ani kée yó xí'in tá'í yikí koño yo, ña kedaá xí'a, dá xika'an noo yo, ñoo di'a kíán dáda'i yó xí'in ñaño'ó. ²⁴ Ta ko kánian dáda'i yó ñij yo noo va'a ná'a. Ta mií Ndios ni ndeyiko na yikí koño yo, dá natiin ña ko ñaño'ó yó noo, cháa ka ñaño'ó. ²⁵ Ta dión ni kee na, dá kíán ná dá'a ni kaño'ó tá'an tá'í yikí koño yo, di'a ná ku'u iniñ sa'a sáta'an. ²⁶ Sa'a ñoo tá tárku'e'e iin tá'í yikí koño yo, ta kúu iin ní vá ñij yo u'u. Ta tá ió iin tá'í yikí koño yo va'a ndó'o, ta kúu iin ní vá ñij yo va'a ndó'o, ta kádij iniñ.

²⁷ Ta ndo'ó kúu táto'on yikí koño Cristo, ta iin rá iin ndó kúu táto'on tá'í yikí koño na. ²⁸ Ta dao ndó ni chjkata Ndios ña kee ndó choon noo na kúu kuendá Jesús. Ta choon mií noo ni xí'o na kúu ña dao yó kakuu apóstol, dá kane'e yó

to'on na, ta dao ka yó kakuu profeta, dá kastó'on yó to'on ni natiin yó noo mií Ndios. Ta choon kúu oní ni ní'í tá'í dao ka yó kakuu yó na dána'a. Ní ndi'i, dá ni ní'í tá'í dao ka yó choon ña kandeé yó kee yó ña'a ndato. Ndi'i, dá ni ní'í tá'í dao ka yó choon ña nduva'a yó na kú'u. Ta dao ka yó ni ní'í tá'í ña chindeé yó ñayuu kúnda'í. Ta dao ka yó ni ní'í tá'í ña kakuu yó na ka'anda choon noo na kúu kuenda'í Cristo. Ta dao ka yó ni ní'í tá'í ña ka'an yó dao ka yú'u, ña ko ní dakuá'a yó. ²⁹ Sa'a ñoó, ¿á ndidaá yó kúu apóstol? ¿Á ndidaá yó kúu profeta? ¿Á ndidaá yó kúu na dána'a? Ta, ¿á ndidaá yó kándéé kée ña'a ndato? ³⁰ Ta, ¿á ndidaá yó ni ní'í tá'í ña nduva'a yó na kú'u? Ta, ¿á ndidaá yó ni ní'í tá'í ña ka'an yó dao ka yú'u, ña ko ní dakuá'a yó? Ta, ¿á ndidaá yó ni ní'í tá'í ña nandió né'e yó to'on ni ka'an iin na ni ka'an iin ka yú'u? Koó, ko ta'on dión kíán. ³¹ Sa'a ñoó ndi'i ini ndo ni'í ndo choon ndáya'i cháá ka noo Ndios. Tído viti ko'in dána'í noo ndo iin íchi va'a cháá ka.

13

Ká'an Pablo ndi kee yó, dá ku'u ini yó sa'a dao ka ñayuu

¹ Va'ará kátí'a yu'u ká'in dao ka yú'u, ña ká'an na ndéi ñayuu yó'o o ña ká'an ángel ndéi induú, tído tá ko kú'u ini sa'a ñayuu xi'ín, dá kían kúu'í táto'on iin ka kásá oon, o ka chún kádí oon. ² Ta va'ará ná natiin yu'u to'on ni kii noo Ndios, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ña ndíchi ío de'é, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ndidaá kúu ña ndíchi ío ñayuu yó'o, ta va'ará kandeé ká'ano ini Ndios, ña kandeéi nadaoin yúku káa nakuijan iin ka xián, tído tá ko kú'u ini sa'a ñayuu xi'ín, dá kían ni iin ña'a ko kúu'í. ³ Ta va'ará ná dasá'í ndidaá kúu ña'a ío noo'í noo kúnda'í, ta va'ará ná k'i'oi yikí koño'í ña keji ña, tído tá ko kú'u ini sa'a ñayuu xi'ín, dá kían ni iin ña'a ko ndáya'i va ña ni kee'i.

⁴ Ña kú'u ini yó sa'a ñayuu xi'ín yó kíán ña k'i'o ndeé ini yó sa'a ná, ta va'a koo ini yó xi'ín ná. Ta ña kú'u ini yó sa'a ñayuu xi'ín yó ko kúu ta'an vaan ña koo u'u ini yó koni yó ná, ta ña kú'u ini yó sa'a ná ko kúu ta'an vaan ña kuvatá yó noo ná, ta ni ko kíán ña kuryí yó noo ná, ⁵ ta ni ko kíán ña kexíxi yó xi'ín ná, ta ni ko kíán ña koo dí'índa ini yó, ta ni ko kíán ña karyí yó xi'ín ná, ta ni ko kíán ña kaño'o u'u ini yó koni yó ná, ⁶ ta ni ko kíán ña kadij ini yó tá kée na ña kini, chi kíán ña kadij di'a ini yó tá kée na ña ndaa. ⁷ Ta sa'a ña kú'u ini yó sa'a ñayuu xi'ín yó, sa'a ñoó k'i'o ndeé ini yó sa'a ndidaá ña'a kée na xí'á, ta noo ndidaá ña'a kandeé ini yó ná, ta noo ndidaá ña'a kandati yó na, ta noo ndidaá ña'a ndeé koo ini yó sa'a ná.

⁸ Ta ña kú'u ini yó sa'a dao ka ñayuu, ni iin ku y ta'on o ndi'an. Tído iin ku y ndi'i va ña kásto'on ñayuu to'on ni natiin na noo Ndios, ta ndi'i ta'ani ña ká'an na dao ka yú'u, ña ko ní dakuá'a na. Ta ndi'i ta'ani ña ndíchi ná'á ná. ⁹ Chi ná'á ni'ini va yó cháá ña'a Ndios, ta sava'a cháá to'on ni natiin yó noo ná, k'i'o dión dána'a yó. ¹⁰ Tído tá ná kasandaá ku y koo ndidaá ña'a táto'on k'i'o kóni Ndios kooan, dá kían ndi'i va ndidaá ña kéchón too yó viti.

¹¹ Tá ni sa kuu yu'u iin tayí'í ló'o, dá sa ka'in táto'on ká'an xi, ta sa nakani ini táto'on k'i'o nákanini ini xi, ta sa ndo'i táto'on k'i'o ndó'o xi. Tído tá ni kasandaá kúu'í iin ta yatá, dá ni dankooi ña kée iin tayí'í ló'o. ¹² Chi ña ndó'o yó viti kíán táto'on k'i'o ndó'o yó tá ndé'í yó noo iin espejo ko ná'a va'a, chi cháá va ña'a ná'á yó viti. Tído kasandaá iin ku y, dá koni xí'ín noo yó Ndios. Ta viti kían cháá va ná'á yó sa'a ná, tído nda daá ví, dá kana'á va'a yó Ndios táto'on k'i'o ná'á mií ná yó. ¹³ Ta viti, daá ná koo ini yó kandeé ini yó Ndios, ta daá kuiti

ná kandati yó nā xí'ín tãndeé iní, ta daá kuití ná ku'u ini yó sa'á ñayuu xí'ín yó. Tído ñā ndáyá'i cháá ká noo ndin oní ñā yó'o kíān ku'u ini yó sa'á ñayuu xí'ín yó.

14

Dí'a kee ndó tá nì natiin ndó noo Ndios ñā kátì'a ndó ka'an ndo iin yú'u kò ní dákua'a ndó

¹ Sa'á ñóó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó. Ta ndukú ndó ñā kakomí ndó choon, ñā kíān xí'o Espíritu ií Ndios noo ndo, dá katì'a ndó kechóon ndó noo ná. Tído katoó cháá ká ndo choon ñā kíān kásto'on ndó xí'ín ñayuu to'on natiin ndó noo mií Ndios. ² Dá chî ñayuu ká'an iin yú'u kò ní dákua'a na, kò ká'an ta'on na xí'ín dao ká ñayuu, sava'a xí'ín Ndios vá ká'an nā, dá chî kò kándaā ini dao ká ñayuu ñā ká'an nā, chî kíān iin ñā'a kò kátóní ini yó nì xí'o mií Espíritu ií Ndios noo ná. ³ Tído tá'an ñayuu kásto'on to'on nì natiin na noo Ndios xí'ín dao ká ñayuu, nā yó'o kúú nā xí'o ñā kua'ano cháá ká ñayuu xí'ín to'on Ndios, ta ká'an nì'ini na noo ná, ta xí'o ñāá ná tãndeé iní. ⁴ Chî nā ká'an iin ká yú'u kò ní dákua'a na, noon kúú nā dákua'ano mií vá ná. Tído nā kásto'on xí'ín ñayuu to'on nì natiin na noo mií Ndios, nā yó'o kúú nā dákua'ano ndidaā ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios. ⁵ Kóní yu'u ñā kíān ndidaā ndó ka'an iin yú'u kò ní dákua'a ndó, tído va'a cháá ká ví kíān tá ná kásto'on ndó to'on nì natiin ndó noo mií Ndios xí'ín ñayuu. Dá chî va'a cháá ká kée nā kásto'on to'on nì natiin na noo Ndios o dúú ká nā ká'an iin ká yú'u. Tído tá ió dao na nì natiin ñā kándaā ini nā ndi kóní kaa yú'u ká'an nā ñóó, dá kíān kua'ano ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

⁶ Sa'á ñóó, ñani, tá ná saā yu'u noo ndéi ndó xaān, ta kasá'í ka'in xí'ín ndó iin yú'u kò kándaā ini ndo, ¿ndí kíān va'a nì'í ndo, tá dáá? Tído tá ná ka'in xí'ín ndó sa'a iin to'on sa'a nì xí'o Ndios nooí, o sa'a iin to'on ndí'í nì'í noo ná, o sa'a iin to'on nì natiin noo ná, o sa'a iin ká to'on ndaa, dá kíān kándaā ini ndo. ⁷ Miíān ndaa kò ná'í'in tá'an nóó ta'on noo ká'an yír tuú xí'ín yír dáká'a ra. Tído tá kò ká'a rá tát'o'on kí'o kánian ka'a rá, dá kíān, ¿ndi kee yó kándaā ini yó ndá yaa tuú nā, o ndá yaa dáká'a na? ⁸ Ta tá ná o tuú ndísá'ano ra iin trompeta, dá kíān, ¿ndi koo kándaā ini soldado ñā kánian kenduu rā mií rá kò'on rā naā rā? ⁹ Ta kí'o díon ta'ani ndó'o ndo'ó tá ká'an ndo iin yú'u kò kándaā ini dao ká ñayuu. ¿Ndi kee na kándaā ini nā ñā ká'an ndo? Ta noo tá'chî vá ká'an ndo. ¹⁰ Kuá'a nda'o yú'u ká'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta iin rá iin ñayuu kándaā ini yú'u ká'an nā. ¹¹ Tído tá kò kándaā ini yu'u yú'u ká'an dao ká ñayuu, dá kíān iin ta tükú vá kúú yu'u noo ná. Ta díon ta'ani iin nā tükú vá kúú ná noo yú'u. ¹² Sa'á ñóó ndo'ó, nā katoó kakomí choon xí'o Espíritu ií Ndios, ndí'i cháá ká ini ndo kakomí ndó choon dákua'ano ndó dao ká nā kúú kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

¹³ Sa'á ñóó ndi ndáa ndó ká'an iin ká yú'u ñā kíān kò ní dákua'a ndó, dá kíān kaa ndo noo Ndios ñā ná kí'o na ñā katì'a ndó nandíó né'e ndó ndi kóní kaa yú'u ká'an ndo. ¹⁴ Dá chî tá ká'an yu'u xí'ín Ndios xí'ín iin ká yú'u kò kándaā ini, dá kíān miíān ndaa ká'in xí'ín ná xí'ín espírituí, tído ñā yó'o kò chíndeéán ñaxintóní. ¹⁵ ¿Nda kíān kee yu'u, tá dáá? Kánian ka'in xí'ín Ndios xí'ín espírituí, tído káni ta'anian ka'in xí'ín ná xí'ín ñaxintóní. Kánian katai xí'ín espírituí, tído káni ta'anian katai xí'ín ñaxintóní. ¹⁶ Chî tá kéká'ano ndó Ndios xí'ín sava'a espíritu ní ndó, ta nákaa iin nā kò kándaā ini to'on ká'an ndo, dá kíān, ¿ndi kee na kaa nā: “Díon ná koo”, sa'á ndivé'e nì nākí'o ndó

noo Ndios? Chì kò ní kándaà ini nà ndí kǎn nì ka'an ndò. ¹⁷ Chì miǎn ndaa kuiti va'a nì kee ndó nì nakì'o ndó ndivé'e noo Ndios, tído kò ní sá'ano dao kà ñayuu xí'ín to'on Ndios, chì kò ní kándaà ini nà. ¹⁸ Náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios, dá chì ká'an cháá kai dao kà yú'u, ñà kò ní dákua'í, o duú ndidaá kà ndò'ó. ¹⁹ Tído tá nákaajì ini ve'e noo nátaaka ndò, dá kǎn kátoó cháá kai ká'ín va'ará o'on káa to'on, ñà kǎn kándaà ini, dá dána'lì noo ndò, o duú ñà ká'ín uxì mil to'on xí'ín iin yú'u, ñà kò kándaà ini ñayuu.

²⁰ Nani mií, o sà kákuu ñaxintónì ndò ñaxintónì takuá'í leé. Va'a kaan takuá'í kakuu ndó, tído noo kuachi va, dá chì kò ná'a xí sa'a kuachi kini. Nà yatá kakuu ndó noo ñà nákanì ini ndò sa'a ñà'a Ndios. ²¹ Dá chì kǎn di'a kaá tuti iì Ndios: "Ka'ín xí'ín nà ñoojì xí'ín yú'u nà tukú, xí'ín iin yú'u kò ná'a ná. Ta va'ará xí'an dión ná kee, o kékuendá ta'on nà ñà ka'ín xí'ín ná, kaá sato'o yo Ndios." ²² Sa'a ñoo, tá ká'an ndò iin kà yú'u, ñà kò ní dákua'a ndó, ñoo kǎn ná'a noo ñayuu kò kándisa ñà ió Ndios xí'ín ndó, tído kò chindeeán ñayuu sà kándisa. Tído tá kásto'on ndó xí'ín ñayuu to'on nì natiin ndó noo mií Ndios, ñà yó'o kǎn chindee cháá kà ñayuu kándisa o duú nà kò kándisa.

²³ Sa'a ñoo tá nì nditúti ndidaá ndó ini ve'e noo nátaaka ndò, ta ndéi ndó ká'an ndò iin yú'u kò ní dákua'a ndó, ta nì kasáa iin nà kátoó kueidó'o to'on Ndios o iin nà kò kándisa, dá kaa nà xí'ín ndó ñà lóko va kúu ndó. ²⁴ Tído tá ndidaá ndó nì kasá'a kásto'on to'on nì natiin ndó noo mií Ndios, ta nì kasáa iin nà kò kándisa o iin nà kátoó kueidó'o to'on Ndios, ta kúu to'on yó'o kedaá xí'ín ná, ta kandaá ini nà ñà kómí ná kuachi, dá kasá'a nakani ini nà ñà kò vá'a kée na. ²⁵ Dá kǎn nono nda maa ini níó ná kandaá ini nà ñà kò vá'a kée na, dá taxí tá'an na nakujita xítí ná noo Ndios, ta keká'ano ñaa ná. Ta kaa nà xí'ín ndó: "Miǎn ndaa kuiti ió Ndios xí'ín ndó."

Koo ini ndò ñà ndidaá ñà'a kee ndó ná dákua'anoan ndò íchì Ndios

²⁶ ¿Ndi koo kee yó viti, tá dáá, ñani? Tá nì nditúti ndó ini ve'e noo nátaaka ndò, dá keká'ano dao ndó Ndios xí'ín iin yaa, ta dao kà ndò dána'a to'on Ndios, ta dao kà ndò ka'an iin to'on saá nì natiin ndó noo mií Ndios, ta dao kà ndò ka'an yú'u kò ní dákua'a ndó, ta dao kà ndò nandió né'e ndi kónì kaa yú'u nì ká'an dao na. Tído koo ini ndò kendaá ndò ndidaá ñà yó'o, dá ná kua'ano dao kà ndò íchì Ndios. ²⁷ Tá kua'an ndò ka'an ndò iin yú'u kò ní dákua'a ndó, dá kǎn sava'a uu ndò, o onì ndò ka'an. Tído iin rá iin nì ndó ka'an. Ta kánian koo iin nà tí'a nandió né'e ndi kónì kaa to'on nì ka'an ndò. ²⁸ Tído tá kò iin tí'a nandió né'e yú'u nì ka'an ndò, dá kǎn ná dá'a nì nakujita ndó ka'an ndoan. Va'a kaan ndatò'on kayá nì ndó xí'ín Ndios. ²⁹ Ta dión ta'ani ná kee nà kua'an kasto'on to'on nì natiin na noo mií Ndios ini ve'e noo nátaaka ndò. Sava'a uu nà, o onì nà ná ka'an. Ta dao kà ndò kandeì ta'í iní sa'a to'on nì ka'an nà. ³⁰ Tído tá nì natiin iin nà ió seidó'o iin to'on saá noo Ndios, dá kǎn ná katuu tóo nà iin ká'an, dá kuu ka'an nà sa'a to'on saá nì natiin na. ³¹ Iin rá iin nì ndó ya'a kasto'on to'on nì natiin ndó noo mií Ndios, dá kǎn ndidaá ndó kandaá cháá kà ini ndí kǎn kónì Ndios, dá koo cháá kà tandeé iní ndò xí'ín ná. ³² Chì iin nà nì natiin to'on noo mií Ndios kasto'on na, ió choon noo ndá'a ná ñà katuu tóo na noo ká'an nà, ³³ dá chì Ndios, nà ndáño'o yó, kò kúu ta'on na iin Ndios xí'o ñà nakujina vaq yo. Di'a xí'o na ñà kandeì yó xí'ín ñàño'ó.

Táto'on kǎn kée dao kà nà kúu ñayuu Ndios ini ve'e noo dákua'a na, ³⁴ kánian tádi kandeì nà ñá'a ve'e noo nátaaka ndò dákua'a ndó, chì kò ta'on íchì nà ndatò'on ná. Di'a kánian kaño'o na tíxi ndá'a yíi ná táto'on kǎn sa'andá ley Ndios choon. ³⁵ Tá ndáa ñà'a kò ní kándaà ini nà, dá kǎn tá ná nasaa nà ve'e na, dá ná ndatò'on ná yíi ná. Dá chì iin ñà ka'an noo kǎn ñà ndatò'on ná ini

ve'e noo nátake ndo dákuá'a ndó. ³⁶ ¿Á sava'a noo ndo'ó ni natoon to'on Ndios, xiní ndo? O, ¿á sava'a noo ndo'ó ní nì kasáaan, ká'an ndó?

³⁷ Tá ío iin káa ndó ká'an ña kúu ndó na nì natiin to'on noo mií Ndios, o ká'an ndó ña kómí ndó iin choon nì xí'o Espiritu ií Ndios noo ndo, dá kían kánian nakoni ndo ña choon táai noo tuti yó'o kúu choon sa'ándá Ndios, na kúu sato'o yo. ³⁸ Tá ío iin káa ndó kó nákoní ña dión kían, dá kían ná dá'a nì nakoni ndo ná. ³⁹ Sa'á ñoó, ñani, ndi'i ini ndo natiin ndó choon ña kasto'on ndó to'on nì nì'í ndo noo mií Ndios. Ta o sa chítuu ndó dao ka na ña ka'an na iin ka yú'u kó ní dákuá'a na, ⁴⁰ tído kee ndó ndidaá ña yó'o xí'in ñaño'ó, ta yíko kee ndó ña.

15

Ká'an Pablo sa'a ndi koo tá ná natakí na nì xí'í

¹ Ñani miíi, ko'in kasto'in xí'in ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesucristo, tá'an ña sa nì daná'í noo ndo, tá'an ña nì natiin ndó, ta ndíta toon ndó xí'an. ² Tá ná kandita toon ndó xí'in mií to'on va'a yó'o, ña nì daná'í noo ndo, dá kían nì'í ndo ña káki ndó. Tá kóó, dá kían kó chóon ta'on ña kándisa ndó.

³ Chì ña mií noó nì daná'í noo ndo kúu to'on nì xí'o mií Ndios noo, chì nì daná'í noo ndo ña nì xí'í Cristo Jesús sa'á kuachi yó, tá k'i'o dión, dá nì xinkoo noo ká'an tuti ií Ndios. ⁴ Dá nì nduxi na. Ta nì natakí na tíxi kuú óni, dá nì xinkoo noo ká'an tuti ií Ndios. ⁵ Dá nì na'a noo ná noo Cefas. Ndi'í daá nì na'a noo ná noo ndin uxí uu taa nì sa xionoo xí'in ná. ⁶ Tá nì ndi'i, dá nì na'a noo ná noo o'on ciento ka ñayuu kúu kuendá na. Ta kua'a jí vá na yó'o ndéi takí, tído dao na nì xí'í. ⁷ Tá nì ndi'i, dá nì na'a noo ná noo Jacobo. Ndi'i, dá nì na'a noo túku na noo ndidaá taa kúu apóstol, tá'an ra nì kaxi na kane'e to'on na. ⁸ Nda noo ndi'í kúu, dá nì na'a noo ta'ani na noo mií yu'u, sa'á ñoó kúuú táto'on iin taló'o kuee nì káki.

⁹ Ta kúuú na nóo cháá ka noo ndidaá ka apóstol, ta kó káni vían ña kanani yu'u ña kakuu apóstol, chì sa xionoo yu'u sa kendava'i xí'in na kúu kuendá Jesús. ¹⁰ Tído sa'á ña maní nì kee Ndios xí'in, sa'á ñoó nì kee na yu'u kúuú iin apóstol. Ta ña maní nì kee na xí'in yu'u, kó ní naá óon ta'an vaan. Di'a kéchóon cháá káí o duú ndidaá ka nì taa né'e to'on na. Tído o duú mií yu'u kéchóon, mií vá Ndios kúu na chindee yu'u sa'á ña maní nì kee na xí'in. ¹¹ Tído kó ta'on ña'a kían á yu'u o dao ka na dána'a noo ndo. Chì sa'á ña yó'o dána'a ndi'i ndu, ta ña yó'o kían kándisa ndó.

¹² Ndu'u kúu na dána'a ña miian ndaa kuiti nì natakí Jesús tein na nì xí'í, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an dao ndó ña o nátake ta'on na nì xí'í? ¹³ Tído tá ná o nátake na nì xí'í, dá kían nì Cristo kó nì natakí, ní kúu. ¹⁴ Tído tá kó nì natakí Jesús, dá kían kó chóon ta'on to'on nì daná'a ndu noo ndo, ta nì ña kándisa ndó sa'a Jesús kó chóon, ní kúu. ¹⁵ Tá k'i'o dión kían, dá kían nì kandoo ndu kúu ndú na ká'an to'on sa'a Ndios, dá chì xí'o ndu kuendá ña Ndios kúu na nì danátake Cristo. Tído kó ní natakí ta'on Cristo tá miian ndaa o nátake na nì xí'í, ní kúu. ¹⁶ Chì tá ná o nátake na nì xí'í, dá kían nì Cristo kó ní natakí ta'on, ní kúu. ¹⁷ Tá kó ní natakí Jesús, dá kían kó chóon ta'on ña kándéé ini ndo ná, ta kómí ií vá ndó kuachi noo Ndios. ¹⁸ Tá dión kían, dá kían nì naá óon va na nì xí'í ichi Cristo. ¹⁹ Sa'á ñoó tá sava'a ñayuu yó'o va ío tandéé ini noo yo xí'in Cristo, dá kían nda'í cháá ka ndó'o yó o duú ndidaá ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

²⁰ Tído miian ndaa kuiti va nì natakí Cristo tein na nì xí'í, ta mií ná kúu na mií noó nì natakí, sa'á ñoó miian ndaa natakí ndidaá ka ñayuu nì xí'í. ²¹ Ta sa'á iin tó'on taa, sa'á ñoó ndidaá kúu ñayuu xí'í. Ta dión ta'ani sa'á iin ka taa natakí na nì xí'í. ²² Chì sa'á ña nì kee Adán kuachi, sa'á ñoó ndidaá ñayuu

xí'í. Ta dión ta'ani, sa'a'á ña ni natakí Cristo, sa'a'á ñoó ndidaá ñayuu ni xi'í ni'í ña natakí na. ²³ Tído iin rá iin ña'a ió yíkoan tát'o'on kí'o ni chíkaa ini Ndios kooan. Chí dinñó'ó Cristo ni natakí, dá tá ná nandió koo na kasaa na, dá ví natakí ñayuu kuendá na. ²⁴ Dá kasandaá kuu naá ñayuu yó'o, dá naki'í'o Cristo ndidaá kúú choon noo ndá'a tatá Ndios tá ni ndi'i ni kandeé ná ni dí'tá ná choon noo ndá'a ndidaá ña sa komí ndée, xi'ín ndidaá ra sa sa'anda choon xi'ín ndidaá ra sa dandáki ñayuu yó'o. ²⁵ Dá chí miían kánian dándáki Cristo nda ná nataán ndi'i Ndios ta xini u'u ñaá tíxi sa'a ná. ²⁶ Dá nda noo ndi'i kuii, dá kían dánaa na ña xini u'u ñaá, tá'an ña kédaa xi'ín yó, dá xí'í yo. ²⁷ Chí ndidaá vá ña'a nataán Ndios tíxi sa'a Cristo. Tído tá kaáan ña ndidaá vá ña'a kaño'o tíxi ndá'a ná, ko kóni kaaan ña kakaá ta'ani mií Ndios, chí mií vá ná kúú na ni nataán ndidaá kúú ña'a tíxi sa'a ná. ²⁸ Tá ni ndi'i ni ndu'u ndidaá kúú ña'a tíxi ndá'a Cristo, dá ndu'u mií Cristo, na kúú de'e Ndios, tíxi ndá'a mií Ndios, na ni naki'o ndidaá kúú ña'a tíxi ndá'a ná. Dá kían mií Ndios kakuu na mií noo noo ndidaá ña'a.

²⁹ Ta viti, ¿ndiva'a sódo ndúta dao ndó sa'a'á ñayuu ni xi'í'í tá ko kándisa ndó ña natakí na ni xi'í'í? ¿Ndiva'a sódo ndúta ndo sa'a'á na ni xi'í'í, tá dáa? ³⁰ Ta, ¿ndiva'a daá kuití ndó'o ní'o ndu'u sa'a'á to'on Ndios tá ná o natakí na ni xi'í'í, tá dáa? ³¹ Ká'an ndaai xi'ín ndó, ñani, ña sa'a'á ña kadii ini yu'u sa'a'á ña ni kee sato'o yo Jesucristo xi'ín ndó, sa'a'á ñoó ndidaá kuu vá ió ña kuui. ³² Ta ni xió ne'e tá'in xi'ín ta tondó ndéi ñoo Éfeso, tído, ¿ndí kían va'a ni'í yu'u tá dión ná o natakí na ni xi'í'í? Dá chí tá ná o natakí ñayuu ni xi'í'í, dá kían: “Ná kasá'an yó, ta ná ko'o yó, ta ná xinió, dá chí iin taan kuu va yó.”

³³ O sa kí'o ndó mií ndó ña dánda'í na ndo'ó, dá chí: “Tá xionoo ndó xi'ín taan kini, dá kían dátuyú vá rá ndo'ó noo ña va'a kée ndó.” ³⁴ Sa'a'á ñoó kánian ndito koo ini ndó, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi noo Ndios. Chí ndéi dao ñayuu ko ná'a Ndios tein mií ndó xaan. Díon ká'an yu'u xi'ín ndó, dá ná kaka'an noo ndo.

K'i'o di'a koo, dá natakí na ni xi'í

³⁵ Ndá ndi kuu ndato'ón iin kaa ndo'ó, ta kaa ndo: “¿Ndi koo, dá natakí ñayuu ni xi'í'í? ¿Ta ndi koo yikí koño kandixi na noo natakí na?” ³⁶ Ñayuu xixi kúú ndó. Chí tá chí'i ndó iin tata noño'ó ndo, miían ndúsa kánian kuuan tíi ño'ó, dá dákuitaan kakuuan iin yuku saá. ³⁷ Ta ña chí'i ndó noño'ó ndo ko kían sa iin yuku kuii, di'a dinñó'ó iin tata íchí kían chí'i ndó, miían kían noni tirió o dao ka tata. ³⁸ Tído mií vá Ndios kúú na xi'í'o ndi koo iin rá iin yuku tát'o'on ni chíkaa ini mií ná kooan, sa'a'á ñoó iin rá iin tata xi'ín yukuán.

³⁹ Ta dión ta'ani o duú iin nóo kúú ndidaá yikí koño. Chí díin vá kúú yikí koño ñayuu, ta sa díin vá kúú yikí koño kirí kúú kíti. Ta sa díin vá kúú yikí koño tíyaká, ta sa díin vá kúú yikí koño kirí ió tomi. ⁴⁰ Ió yikí koño kómí na ndéi induú, tá díin vá kúú yikí koño kómí ñayuu ndéi noño'ó yó'o. Chí ndato cháa ka yikí koño kómí na ndéi induú o duú yikí koño kómí na ndéi noño'ó yó'o. ⁴¹ Ta dión ta'ani díin vá ndato ndiandii, ta díin vá ndato yoq. Ta díin vá ndato tíñoq. Ta díin vá ndato dao tíñoq noo dao ka ri.

⁴² Ta kí'o dión ta'ani ndo'o na ni xi'í'í tá ná natakí na, chí yikí koño na, ña ni nduxi, kían té'i'í. Tído tá ná natakí na, dá kían nani'í ná iin yikí koño, ña ni iin kuu o té'i'í. ⁴³ Chí yikí koño ni nduxi kúú iin yikí koño kaño'ó ñayuu. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ña'a ndato. Chí tá ni nduxian ni sa kian iin ña'a koq ndée. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ña'a ió ndée. ⁴⁴ Tá ni nduxian, dá ni sa kían iin yikí koño kómí na ndéi noño'ó yó'o. Tído tá ná natakian, dá

nduuan iin yiki koño kómí nā ndéi induú. Dá chī íó yiki koño kómí nā ndéi noño'ó yó'ó, ta íó ta'ani yiki koño kómí nā ndéi induú.

⁴⁵ Chī ká'an tuti ij Ndios ña mií Ndios ni kava'a taa mií noó, tá'an ra sa naní Adán, ta ni xi'lo na ña ni sa taki ra. Tído Cristo, na ni kii sata Adán, noón kúu iin Espíritu xí'lo ña kataki chíchi yó. ⁴⁶ Tído ko ni ni'j yo yiki koño kuendá induú mií noó, di'a ni ni'j yo yiki koño kuendá noño'ó yó'ó va. Ndi'i, dá ni'j yo yiki koño kuendá induú. ⁴⁷ Chī taa mií noó ni sa kuu kuendá noño'ó yó'ó, chī ni kava'a ra xí'in ñó'ó. Tído taa kúu uu, nā kúu sato'o yo, noón kúu kuendá induú, chī ni kii na chí induú. ⁴⁸ Dá chī táto'on k'i'lo káa yiki koño sa komí taa ni kava'a xí'in ñó'ó, k'i'lo dión kúu yiki koño nā kúu kuendá noño'ó yó'ó. Ta yiki koño na kúu kuendá induú kúuán táto'on yiki koño nā ni kii induú. ⁴⁹ Ta viti ndáa yiki koño yo táto'on k'i'lo ni sa kaa yiki koño taa ni sa kuu kuendá noño'ó yó'ó. Tído kasandaá iin kuu, dá nduu yiki koño yo táto'on káa yiki koño nā ni kii chí induú. ⁵⁰ Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó, ñani mií, ña o kúu ta'on ndu'u koño yo xí'in ni'j yo noó dándaki Ndios. Chī ña'a túu, o kúu ta'on natiian kuendá noó ña'a ko túu.

⁵¹ Ta viti kónij ka'in xí'in ndó sa'a iin ña'a ná'a iin tó'on mií Ndios. O duú ndidaá vá yó kuu, tído ndidaá vá yó ndesaá Ndios yiki koño, ⁵² chī iin ndakána va kakuuan, táto'on k'i'lo kée noq yo tá nákuani yo. Dión koo tá tuu trompeta noq ndi'i. Dá chī tá ni tuu trompeta, dá nataki nā ni xi'j, ta ni'j ná iin yiki koño o té'i'j. Ta ndidaá yó, nā ndéi takí, ndesaá Ndios yiki koño yo. ⁵³ Dá chī miian ndúsa nadaon yiki koño té'i'j yó'ó, dá kandixi yó iin yiki koño, ña ni iin kuu o té'i'j. Ta yiki koño yó'ó, ña xí'j, kánian nadaon, dá kandixi yó iin yiki koño, ña kían ni iin kuu o kúu.

⁵⁴ Tá ni ndi'i ni nadaon yiki koño té'i'j yó'ó, ta ni nandixi yó iin yiki koño ko té'i'j, ta tá ni ndi'i ni nadaon yiki koño yó'ó, ña xí'j, ta ni nandixi yó iin yiki koño, ña ni iin kuu o kúu, dá xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chī di'a kaaan: “Ni kandeé Ndios ni danaa nā noó ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'j nā. ⁵⁵ Sa'á ñoó, yo'ó, ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'j nā, ¿ndeí kua'an ion? Ta yo'ó, yáí ndii, ¿ndeí kua'an ña sa kandeéon xí'in ndii?” ⁵⁶ Chī ion, ña kedaá xí'in yó, dá xí'j yo, kúu kuachi kée yó. Ta ley Moisés kían dátaí kuachi yó sa'á ña ya'a yó kee yó kuachi. ⁵⁷ Tído viti ná nak'i'lo yó ndivé'e noq Ndios, chī ni kandeé yó xí'in ndidaá ña yó'ó sa'á ña ni kee Jesucristo, nā kúu sato'o yo. ⁵⁸ Sa'á ñoó, nā maní mií, kandita toon ndó, ta kandita ndaa ndo xí'in ña ndaa kándisa yó. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó choon sato'o yo Ndios, ta o sa kátuu ndó kee ndóan. Chī ná'a vá mií ndó ña choon kée yo noq nā kúu sato'o yo, o naá óon ta'an vaan.

16

Ká'an Pablo sa'á di'ón dátaká ñayuu ñoó, dá chindeé ná nā kúnda'i

¹ Ta viti ko'in ka'in xí'in ndó sa'á di'ón dátaká ndo, dá chindeé ndó nā kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. Koo ini ndo kee ndó táto'on k'i'lo ni sa'andai choon noq nā kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Galacia di'a. ² Ta iin iin kuu kas'á sa'a semana, kánian taó xóo iin rá iin ndó noq ya'i táto'on k'i'lo ni ni'j ndo noq ni kechóon ndó, ta taxi va'a ndóan. Dá kían tá ná saai noq ndéi ndó xaan, ná dá'a ni nditúti ndóan mií hora daá. ³ Dá tá ná saai noq ndéi ndó, dá k'i'oi iin tuti noq taa ni ndukú mií ndó, dá tanda'í ra ko'on ra xí'in di'ón ni nditúti ndó chindeé ndó nā kúnda'i ndéi ñoo Jerusalén. ⁴ Tído tá kánian ko'on yu'u, dá kían kane'e tá'an dáó rá ko'on ra xí'in.

Kóni Pablo ko'on nā korni'ini na ñoo Corinto cháa tiempo

⁵ Saaj noo ndéi ndó tá n̄i ndi'i n̄i yá'i chí kuendá Macedonia, ch̄i Macedonia ñoo kánian yá'i. ⁶ Ndá ndi kuu koo tóoi xí'ín ndó, o ndá ndi kuu kandooi kooi xí'ín ndó tein ndidaá yoṓ v̄ixi, dá kuu chindeé ndó yu'u ná ko'ín noṓ kánian ko'ín. ⁷ Kṓ kónij̄ ñ̄a kíān chika'anda oon ni noṓ ndéi ndó, ch̄i kónij̄ kooi cháá tiempo xí'ín ndó tá k̄i'o dión kóni n̄a kúú sato'o yo. ⁸ Tído koo tóo vai ñoo Éfeso yó'o ndá ná kasandaá kuṓ v̄íko Pentecostés, ⁹ dá ch̄i ndato nda'o nóno noṓj̄ kechóoin noṓ Ndios, ta ió iin tandeé iní ká'ano ñ̄a kua'a cháá k̄a ñ̄ayuu kandísa to'on Jesús, va'ará kua'á nda'o na xini u'u ñ̄aá.

¹⁰ Tá n̄i saaj Timoteo noṓ ndéi ndó xaan, koo ini ndo keva'a ndó xí'ín xí, dá ná kadij̄ iní x̄i koo xi xí'ín ndó, dá ch̄i kéchóon xi noṓ n̄a kúú sato'o yo tát'o'on k̄i'o kéchóon mií yu'u. ¹¹ Ta ni iin ndó o sa kú'ich̄i ini koni ndo xí. Di'a koo ini ndo chindeé ndó x̄i, dá ná koo va'a iní x̄i nandiṓ koo va'a xi kii xi noṓ ió̄j̄, dá ch̄i ió yu'u ndátii ndisaa x̄i xí'ín dao k̄a ñ̄ani yo.

¹² Ta kónij̄ ñ̄a kandaá ini ndo sa'a ñ̄ani yo Apolos. N̄i seí nda'ávij̄ noṓ ná ñ̄a saaj n̄a xí'ín dao k̄a ñ̄ani yo kande'é ná ndo'ó. Tído kṓ ní xín ta'on na saaj n̄a viti. Tído tá n̄i nono ná iin k̄a ta'ándá, dá saaj n̄a koo tóo na xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dánd'i Pablo ñ̄a ká'an na

¹³ Ta kaño'o ini ndo, ta kandita toon ndó xí'ín ñ̄a ndaa kándísa yó, ta cho'on t̄aa ini ndo, ta ndakí koo ndó. ¹⁴ Ta noṓ ndidaá ñ̄a kée ndó, kee ndoan xí'ín ñ̄a kú'u ini ndo sa'a dao k̄a ñ̄ayuu.

¹⁵ Ñ̄ani, sa ná'á vá ndó ñ̄a na ve'e Estéfanos n̄i sa kuu n̄a mií noṓ n̄i kandísa to'on va'a sa'a Jesús noṓ ñ̄ayuu ndéi chí kuendá Acaya xaan. Ta ná'á ta'ani ndó ñ̄a n̄i nak̄i'o na mií ná ñ̄a chindeé ná ndidaá kúú n̄a kúú ñ̄ayuu Ndios. ¹⁶ Ta seí nda'ávij̄ noṓ ndo ñ̄a kuedó'o ndó ndidaá k̄a ni ñ̄ayuu kée tát'o'on kée na yó'o, xí'ín ndidaá k̄a n̄a chindeé dao k̄a ñ̄ayuu, n̄a kéchóon noṓ choon yó'o.

¹⁷ Ta kádij̄ nda'o inij̄ sa'á ñ̄a n̄i kaśaa Estéfanos, xí'ín Fortunato, xí'ín Acaico, ta n̄i ndundeé iní, va'ará kṓṓ mií ndó ndéi xí'ín, ¹⁸ ch̄i n̄i x̄i'o na tandeé iní noṓj̄ tát'o'on k̄i'o kée ta'ani na xí'ín mií ndó. Ta koo ini ndo nakoni ndo ñ̄ayuu kée tát'o'on k̄i'o kée n̄a yó'o.

¹⁹ Ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Asia ká'an n̄a ndisá'án xí'ín ndó. Ta ñ̄ani yo Aquila, xí'ín k̄i'o yó Priscila, xí'ín ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús nátaka dákuá'a ve'e na ká'an n̄a ndisá'án xí'ín ndó sa'á ñ̄a kúú ndó kuendá sato'o yo Jesús. ²⁰ Ta ndidaá n̄a kúú ñ̄ani yo ndéi yó'o ká'an n̄a ndisá'án xí'ín ndó. Ta viti chitó tá'an ndó noṓ ndo, ta ñ̄a yó'o ná kakuu iin ñ̄año'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'a ñ̄a kúú ndó kuendá Jesús.

²¹ Ta yu'u kúú Pablo, ta táai ndisá'án yó'o kṓsaaj noṓ ndo xí'ín ndá'a mií. ²² Ta tá ió iin káa ndó kṓ kóni Jesucristo, n̄a kúú sato'o yo, dá kíān chi'an ná kataj̄ ndo kee Ndios. Sato'o yo Jesús, nakij̄ k̄ij̄ ni.

²³ Ta ná koo ñ̄a manj̄ xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. ²⁴ Kú'u ndava'o inij̄ sa'a ndidaá ní ndó sa'á ñ̄a kúú yó kuendá Cristo Jesús. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uú nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúuú iin apóstol, na né'le to'on Jesucristo, táto'on kí'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto xa'an, xí'ín ndidaa ka ñayuu Ndios ndéi chí kuendá Acaya. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta naki'o ná ña koo va'a ini ndo.

Yó'o ká'an Pablo sa'á tandó'ó ndó'o na

³ Ná natiin Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaa tá'an ñaño'ó. Mií ná kúu tatá, na daá kuiti kú'u ini sa'a yo, ta xí'o na tandéé ini ká'ano noo yo.

⁴ Ta noón kúu na xí'o tandéé ini noo ndú'u tein ndi ndáa mií tandó'ó ndó'o ndu, dión, dá ná ni'í ini ndu ndi koo kee ndu kí'o ndu tandéé ini noo dao ka ñayuu tá ndó'o na ndi ndáa mií tandó'ó. Dá chí táto'on kí'o xí'o Ndios tandéé ini noo ndu'u, kí'o dión ta'ani xí'o ndu tandéé ini noo dao ka ñayuu. ⁵ Ta sa'á ña sá sá'ano tandó'ó ndó'o ndu kua'an sa'á to'on Cristo, sa'á ñoo sá'ano ta'ani tandéé ini ní'í ndú noo ná. ⁶ Chí tá ndó'o ní'o ndú, ñoo kían kédaa xí'ín ndó, dá ni'í ndo tandéé ini, ta koni ndo káki ndó. Ta sa'á ña xí'o Ndios tandéé ini noo ndu'u, sa'á ñoo ní'í ta'ani ndo tandéé ini kée ndu'u, ta koni ndo káki ndó. Dión, dá kí'o ta'ani na tandéé ini noo ndo tá ndó'o ní'o ndo táto'on kí'o ndó'o ní'o ndu'u. ⁷ Ta mií'án ndaa ió tandéé ini noo ndú'u sa'a ndo, chí ná'á ndú ña sa'á ña ndó'o dáó ní'o yo, sa'á ñoo táto'on kí'o xí'o na tandéé ini noo ndú'u, kí'o dión ta'ani xí'o na tandéé ini noo ndó'ó.

⁸ Ñani, kóni ndu'u ña kana'á ndó sa'á tandó'ó ká'ano nì ndo'o ní'o ndú tá nì sa'an ndu chí kuendá Asia di'a. Ta ka'i nda'o nì ndo'o ndu o duú ña kí'o ndéé ini ndu kíán, sa'á ñoo nì ndi'i va tandéé ini noo ndu'u ña kankuei takí ndu. ⁹ Ta ñoo kúu noó nì katóni ini ndu ña kua'an ndu kuu ndu. Ta dión nì ndó'o ndu, dá kían ná dá'a nì kandeé ini ndu mií ndú, di'a ná kandeé ini ndu iin tó'ón diní Ndios, na dánátaki na nì xí'í. ¹⁰ Chí noón kúu na nì dakáki ñaá tiempo daá, ta mií ta'ani na dáka'ki ñaá viti, ta kándéé ini ndu ña dáka'ki ñaá noo ndidaa tandó'ó ná'ano kóni dánaa ñaá, ¹¹ dá chí chindeé ndó ndu'u xíka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u. Chí tá kua'á nda'o ñayuu xíka ña maní noo Ndios sa'á ndu, dá kían kua'a ka ví ñayuu naki'o ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaa ña maní kée na xí'ín ndú.

Yó'o ná'ani Pablo ndiva'a ko ní sa'an na ñoo Corinto

¹² Ta ió iin ña'a kédaa xí'ín ndú, dá ka'an va'a ndu cháa sa'a mií ndú, ta kíán ña ko kútuú ta'on ini ndu sa'a nì iin ña'a kée ndu, dá chí kénda'á ndu ndidaa ña'a, ta kée nduan xí'ín ndino'o ini ndú noo Ndios. Ta ko kéchoon ta'on ndu ña ndí'í ió ñayuu yó'o. Di'a kée nduan sa'á ña maní nì kee Ndios xí'ín ndú. Ta dión kée ndu iin ní kúu vá noo xionoo ndu, ta dión kénda'á cháa ka ndu xí'ín ndo'ó. ¹³ Ta ko táa ta'on ndu dao ka to'on, ña kían o kánda'á ini ndo, o ña o káti'a ndó ka'i ndó. Chí ndáti yu'u ña mií'án kasanda'á ndo kanda'á ndi'i ini ndo, ¹⁴ dá chí táto'on kí'o sa kanda'á ini ndo cháa ña ndu'u kúu na ió ñaño'ó ndó noo, kí'o dión ta'ani koo ñaño'ó ndú noo ndo tá ná kasanda'á kuú nandíó ko'ko tuku sato'o yo Jesús kasaa na.

¹⁵ Ta xí'ín tandéé ini yó'o nì ka'ín sa'á dinño'ó noo ndéi ndó, dá chindeéi ndo'ó uú ta'ándá, ¹⁶ chí nì ka'ín chika'andai noo ndéi ndó, dá ya'í ko'ín chí

kuendá Macedonia di'a. Ndi'i daá, nandió kọọ tukui noo ndéi ndó, dá kían kee ndó ña maní ko'on ndo dáya'a ndó yu'u íchí kua'an chí Judea di'a, ñi ka'ín. ¹⁷ Tá ñi ka'ín xí'ín ndó ña dión keei, ¿á ká'an ndó ña iin ndakána ñi ka'ín xí'ín ndó? Ó, ¿á ká'an ndó ña kée yu'u tát'o'on kí'o kée ñayuu ko ná'a Ndios, ta'an na ká'an "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an na ña "koó"? ¹⁸ Tído iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu ná ná'a ña kọ ká'an ndu "jaan" xí'ín yú'u ndú, ta xí'ín ñaxintóni ndú ká'an ndu ña "koó". ¹⁹ Ta sa'á Jesucristo, na kúu de'e Ndios, ñi daná'a yu'u xí'ín Silvano, xí'ín Timoteo noo ndo. Ta kọ ká'an Jesús "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an ña "koó". Ta sa'a mií ná ká'an Ndios "jaan" xí'ín yó, ²⁰ dá chí sa'a mií Jesús xínkọo ndi'i to'on ñi xí'o Ndios noo yó, ta sa'a mií ná ká'an yó "Dión ná koo" dá ná natiin Ndios ñaño'ó noo kéká'ano yó na. ²¹ Ta mií Ndios kúu ná ná'a ndaa ña ndu'u xí'ín ndo'ó kúu ñayuu mií ná sa'á ña ndíko yó Cristo, ta mií ta'ani na kúu na ñi kaxi yó kakuuó ñayuu na, ²² chí ñi kani na sello ní o iin rá iin yó, chí ñi xí'o na Espíritu iij ná koo na ní o yó, dá katóni ini yó ña miian ndaa natiin yó ndidaa ká ña va'a ñi kaa na tei na noo yó. ²³ Mií Ndios kúu na chíkanii xí'o kuendá sa'í, chí ná'a ná ña sa'á ña kọ ní xíin dákúnda'í ini ndo'ó, sa'á ñoó kọ ña'a kasandaái ñoo Corinto xaan. ²⁴ Tído ná dá'a ní ka'an ndó ña kóni ndu ka'anda ndu choon noo ndo noo ña kánian kee ndó sa'á ña kándisa ndó Jesús. Di'a ndúndéé ndu'u kéchóon ndu noo ndo, dá kadii ini ndo, chí sa ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó.

2

¹ Sa'á ñoó ñi chíkaa ini ña o sáa ta'oin noo ndéi ndó viti, dá ná dá'a ní dákúnda'í ini ndo'ó. ² Dá chí tá ná dákúnda'í ini ndo'ó, dá kían, ¿nda yoo kí'o ña kadii ini, tá dáá? Chí na ndáti yu'u kí'o ña kadii ini, nandei nda'í di'a na kee yu'u. ³ Sa'á ñoó ñi taai iin ká tuti ñoó kosaagan noo ndo, dá kían tá ná saai noo ndéi ndó, dá kían ná dá'a ní kúnda'í ini kee na kánian kí'o ña kadii ini. Ta kándéé ká'ano ini ña tá kadii ini yu'u sa'a ndo, dá kían kadii ta'ani ini mií ndó. ⁴ Ta nda'í nda'o ñi sa kuu ini tá ñi taai tuti ñoó kosaagan noo ndo, chí nda ní o viji ñi tar'u'u, xíní, ta xí'ín ndirá noo ñi taai ña. Tído kọ ní ndukuí ña dákúnda'í ini ndó. Di'a ñi keei, dá kandaq ini ndo ndi kí'o kú'u ini sa'a ndo.

Kú'u ká'ano ini Pablo sa'á taa ñi ya'a ñi kee kuachi

⁵ Ío iin taa ñi ya'a ñi xí'o ña ñi kúnda'í ini yu'u, tído o dúú sava'a iin tó'on yu'u ní kúnda'í ini ñi kee ra, chí kuu va kaa ña ndidaa ndo'ó ñi kúnda'í ta'ani ini. ⁶ Sa kua'á nda'o ndó ñi dandó'o ní o taa ñoó. Cháa dión ká ni ná kakuuan. ⁷ Ña kánian kee ndó viti kían kí'o ká'ano ini ndo sa'a rá, ta kí'o ndó tandéé ini noo rá, dá kían ná dá'a ní kandeé ña kúnda'í ini ra dánaa ñaá. ⁸ Sa'á ñoó sei nda'ávi noo ndo ña na'a tuku ndó ña kú'u ini ndo sa'a rá. ⁹ Chí ñi tãnda'í iin ká tuti ñoó kosaq noo ndo, dá ná kande'á á miian ndaa seido'o ndó ndidaa choon sa'andáji noo ndo. ¹⁰ Chí na xí'o ká'ano ini ndo sa'a, ta nda yu'u ta'ani kí'o ká'ano ini sa'a ná. Ta sa ñi xí'o ká'ano ta'ani ini sa'á taa ñoó tá ió iin ña'a ñi kee ra xí'ín mií, ta sa'á mií ndó ñi keei dión, chí kí'o dión kóni mií Cristo kee yó, ¹¹ dá kían ná dá'a ní kandeé ña u'u kexixian xí'ín yó, chí sa ná'á vá yó tát'o'on kí'o mañan.

Yó'o ñi nakani ini Pablo sa'a Tito nani sa io na ñoo Troas

¹² Tá ñi saai ñoo Troas dána'í to'on va'a sa'a Cristo, ndato ñi sonó sato'o yó Ndios ña kían dána'í to'on na ñoo ñoó. ¹³ Tído kọ ní sá io va'a ini, chí kọ ní nani'í tá'ín xí'ín ñani yó Tito ñoo ñoó. Sa'á ñoó ñi ka'ín ndisá'an xí'ín ñayuu ndéi ñoó, dá ñi keei kua'ín chí kuendá Macedonia.

Dáxinko va'a Ndios ndidaa ña'a ndó'o yó sa'á ña ndíko yó Cristo

¹⁴ Tído náki'oi ndivé'e noq Ndios, dá ch̄i mií ná dáxinkoo va'a ndidaá ña'a ndó'o yó sa'á ña ndíko yo Cristo Jesús. Ta noq ndú'u n̄i x̄i'o na choon dána'a ndu sa'á to'on na, dá kían tát'o'on k̄i'o náka'ani díko támi sa'an, k̄i'o di'on náka'ani to'on na noq ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ta noq mií Ndios kúu ndu'u tát'o'on iin dusa támi sa'an, ña chíño'ó Cristo noq Ndios. Ch̄i to'on dána'a ndu náka'ani kua'an noq na kua'an k̄aki, x̄i'in noq na kua'an naá. ¹⁶ Ta to'on dána'a ndu kían tát'o'on díko nd̄i noq na kua'an naá, ña x̄i'o ña naá ná. Ta noq na kua'an k̄aki, to'on yó'o kían tát'o'on iin díko támi sa'an, ña x̄i'o ña kataki na. Tído, ¿nda yoo kandeé kee choon yó'o, tá daá? ¹⁷ Ta ko kée ta'on ndu'u tát'o'on kée kua'a nda'o taa, tá'an ra xionoo náka'an nda'l to'on Ndios x̄i'in ña maña. Di'a ndisá'ano kéchoon ndu noq Ndios, ch̄i mií ná n̄i x̄i'o choon yó'o noq ndu, ta noq mií Ndios ká'an ndu sa'a Cristo.

3

Dána'a Pablo noq ñayuu ña n̄i kandoo Ndios kee na ña saá x̄i'in ná

¹ ¿Á ká'an ndó ña nandíó kuéi tuku ndu'u ndukú ndú ña nakoni ndo ndu'u sa'a ña ká'an ndu dión? O, ¿á ká'an ndó ña x̄i'ño'ó ndú iin tuti chindeé ndú mií ndú noq ndó'o, o iin tuti noq ká'an va'a mií ndó sa'á ndu tát'o'on k̄i'o x̄i'ño'ó ñaá dao ka ra? Koó, ² dá ch̄i tuti ká'an va'a sa'a ndú kúu iin rá iin mií ndo'ó, ta ká'an iní n̄i'ó ndú. Ta ndidaá tá'an ñayuu x̄i'o kuendá sa'a choon va'a n̄i kee ndu tein ndó xaan, ³ ch̄i mián ndaa kuiti ndo'ó kúu tuti ká'an va'a sa'a ndu'u, ña kían n̄i taa mií Cristo, ña kían né'e ndu xionoo ndu. Ta ko ní taa naan noq iin tuti x̄i'in tinta. Di'a n̄i taa naan x̄i'in ndé'e Espiritu īi Ndios tak̄i. Ta ko ní taa naan noq yuu dá'ándá, di'a n̄i taa naan iní n̄i'ó ndo.

⁴ Ta kándéé ká'ano iní ndu'u Ndios ña k̄i'o dión kían sa'á ña ió Cristo x̄i'in ndú. ⁵ Ta ni lú'u ña ndichí ko kómí mií ndu'u ña kían kedaá x̄i'in ndú ka'an ndú ña kat̄i'a ndu kee ndu choon yó'o, dá ch̄i mií vá Ndios kúu na x̄i'o ña ndichí noq ndu, dá kat̄i'a ndu kee nduan. ⁶ Ta mií Ndios kúu na n̄i x̄i'o ña kat̄i'a ndu dána'a ndu sa'á ña saá n̄i kandoo na kee na x̄i'in ñayuu na. Ta d̄in va kían o duú ley, ña n̄i taa na x̄i'in letra, ch̄i noq Espiritu īi mií ná n̄i kii ña saá ñoó. Ta ley ñoó x̄i'o ña kánian kuu ñayuu, tído Espiritu īi, noq kúu na x̄i'o ña kataki chíchí yó.

⁷ Ta ley ñoó, tá'an ña x̄i'o ña kánian kuu yo, n̄i taa Ndios ña noq yuu. Ta n̄i naye'e ndaa tá n̄i x̄i'o naan noq Moisés. Ta ko ní kúu ta'on kande'é na ñoo Israel noq Moisés sa'á ña ndato téi yé'an, tído sa kua'an ndaño'ó vá ña yé'e noq ná. ⁸ Tído ndato ka yí naye'e ndaa tá kemáni Ndios yo x̄i'in Espiritu īi ná. ⁹ Dá ch̄i tá dión ndato n̄i naye'e ndaa tá n̄i x̄i'o na ley yatá, ña ká'an ña kúu yó ñayuu kómí kuachi noq Ndios, ví'í ka ví ndato ña saá x̄i'o Ndios noq yo, ch̄i x̄i'oan ña kandoo vii yo noq ná. ¹⁰ Ch̄i va'ará ndi k̄i'o ví ndato náye'e ndaa tá n̄i x̄i'o na ley yatá, tído ko ta'ón ña'a kían noq ña ndato téi náye'e ndaa x̄i'o Ndios noq yo viti. ¹¹ Dá ch̄i ley yatá, ña naá, ndato n̄i sa ye'e ndaaan, tído ví'í ka ví ndato náye'e ndaa ña saá x̄i'o Ndios noq yo viti, ch̄i ndidaá tá'an tiempo kooan.

¹² Ta sa'á ña ió tandeé iní ndu ña k̄i'o dión kían, sa'á ñoo ko yu'ú ta'on ndu ka'an ndu sa'an, ¹³ ta ko kée ta'on ndu tát'o'on k̄i'o n̄i kee Moisés, ch̄i n̄i dadá'i na noq ná x̄i'in iin dá'on, dá ná o kóni na ñoo Israel ña sa kua'an nda'o ña ndato tóon noq ná. ¹⁴ Tído n̄i ndadi va ñaxintóni ñayuu ñoó. Ta nda na ndéi viti ndó'o ta'ani dión, ch̄i tá ká'i na ley yatá, ió tát'o'on iin dá'on sadí ñaxintóni ná. Tído tá ná kandeé iní na Cristo, nda daá ví kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná. ¹⁵ Ta nda kuu víti ndó'o na dión, ch̄i tá ká'i na ley Moisés ñoó, sadí īi vá

dá'on ñoo ñaxintóni ná. ¹⁶ Tído tá ná kandeé ini ña sato'o yo Jesús, dá kían kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná. ¹⁷ Dá chî sato'o yo kúu Espíritu iî Ndios, ta noo nákaa Espíritu iî Ndios, ñoo kúu noo ñi nong, koó ña'a ka ketéin. ¹⁸ Sa'á ñoo koó ka dá'on sadí noo yo, ta mií yó ná'a táto'on kî'o ndato yé'le sato'o yo Ndios, táto'on kée iin espejo ná'a ndatoán táto'on káa yó. Chî iin rá iin kuú kuú náye'le cháá ka yo kua'an yo kooó táto'on kî'o ndato yé'le mií ná, ta ña yó'o kían kée na kúu Espíritu iî Ndios, na kúu sato'o yo.

4

¹ Ta sa'á ña ñi xî'o Ndios choon yó'o noo ndú sa'á ña kú'u ini na sa'a ndú, sa'á ñoo ko kútúu ini ndú. ² Di'a kúñó'o ndú ndidaá ña ka'an noo kéde'le dao ka ñayuu. Ta ko xionoo ndu dánda'í ndu ñayuu, ta ko nádaká ta'on ndú to'on tó'on xí'in to'on Ndios noo dána'a ndú. Di'a dána'a ndaa ndu, ta ñoo kían kédaá xí'in ñayuu, dá ná o sa nákani kuáchî ini na kande'le ná ndu'u. Ta mií Ndios ná'a ña dión kián. ³ Ta to'on va'a dána'a ndu, ko kándaá ini dao ñayuu, chî ió iin ña'a sadí ñaxintóni ná. Ta ñayuu kua'an naá, noón kúu na ndadí ñaxintóni. ⁴ Ta ña u'u dándáki ñayuu yó'o viti, ta ñoo kían ñi sadí ñaxintóni ñayuu ko xíin kándisa, dá kían ná dá'a ni natoon ñaxintóni ná kee to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kî'o ká'ano choon kómí Cristo Jesús, na káa táto'on kî'o káa Ndios. ⁵ Ta ko xionoo ta'on ndu'u dána'a ndu sa'a mií ndú, di'a dána'a ndu ña iin tó'on Jesucristo kúu sato'o noo ndidaá ña'a, ta ndu'u kúu na xínkuáchî noo ndidaá ndó sa'á ña kóni ndu Jesús. ⁶ Dá chî mií Ndios, na ñi sa'anda choon, dá ñi náye'le ndaa noo iin naá, noón ta'ani kúu na ñi dátóon ñaxintóni ndú, dión dá kuu dátóon ndu ñaxintóni dao ka ñayuu, dá kana'a ná ndi kî'o ká'ano tatá Ndios, ta ná'a Ndios ña ndato yó'o xí'in Jesucristo.

Kî'o di'a kée ndu sa'á ña kándéé ini ndu Jesús

⁷ Ta ndu'u kúu táto'on iin kidi ñó'o noo ñó'o iin ña kuiká, ña kúu to'on ndato dána'a ndu, dá ná kandaá ini ñayuu ña ndée ká'ano yó'o ñi kii noo Ndios, ta o duú ndée kómí mií ndú kián. ⁸ Ta va'ará só'óni tandó'o ndu'u, tído ko ní tadí ta'on ndu. Ta va'ará nákani nda'o ini ndu, tído ko ndí'i ta'on tandéé ini ndu. ⁹ Kéndava'a ñayuu xí'in ndú, tído ko dáyaá ndá'a ta'on ñaa Ndios. Kóon na ndu'u noñó'o, tído ko kándéé ta'on na dánaá na ndu'u. ¹⁰ Ndeí kúu mií vá noo xionoo ndu, daá kuití vá ió ña ka'áni ná yikí koño ndu táto'on ñi kee na xí'in Jesús, dá ná kandaá ini ñayuu ña ió takí Jesús sa'á ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión. ¹¹ Chî xían nani takí ndu ndéi ndu, daá kuití vá ió nduu ndu nakí'o ndu mií ndú kuu ndu sa'a Jesús, dá ná kandaá ini ñayuu ña ió takí na sa'á ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión. ¹² Ta sa'á ña daá kuití ió ña kuu ndu, sa'á ñoo nóno noo ndo ni'í ndo ña kataki chíchí ndó.

¹³ Ta kándéé ini ndu Ndios táto'on kî'o ñi kandeé ini ñaá na ñi taa di'a noo tuti iî Ndios: "Sa'á ña kándisa ndaá Ndios, sa'á ñoo ñi ka'in sa'a ná." Kî'o dión ta'ani ndó'o ndu'u, chî sa'á ña kándisa ndu na, sa'á ñoo ká'an ndu xí'in ndó sa'a ná, ¹⁴ dá chî ná'í ndú ña ñi ñataki sato'o yo Jesús ñi kee Ndios, ta kándisa ta'ani ndu ña dánataki na ndu'u táto'on ñi kee na xí'in Jesús, dá nakuíta dáó yó noo ná. ¹⁵ Chî xí'o ndu mií ndú ña ndó'o ndu ndidaá tandó'o yó'o sa'á ña kú'u nda'o ini ndu sa'a ndo, dión, dá ná ndukua'a cháá ka ñayuu natiin ña maní xí'o Ndios, dá kían kua'a cháá ka ñayuu nakí'o ndiv'e noo Ndios, dá ná natiin na cháá ka ñaño'o.

¹⁶ Sa'á ñoo ko kútúu ta'on ini ndu, va'ará sa kúyatá yikí koño ndu kua'an, tído iin rá iin kuú kuú di'a ndúsáá níó ndú kua'an. ¹⁷ Dá chî tandó'o ló'o, ña ndó'o tóo níó ndú ñayuu yó'o, ñoo kían xí'o ña ni'í ndú iin ña ndato ká'ano noo

Ndios, ña ni iin kuu o ndí'i. ¹⁸ Ta ko ndí'i ta'on ini ndu sa'á ña ndé'á xí'in noo yo. Di'a ndí'i ini ndu sa'á ña ko túu, ña ko xini yo xí'in noo yo. Dá ch'i ña ndé'é yó xí'in noo yo, ñoó kían ndi'i va. Tído ña ko xini yo xí'in noo yo, ñoó kían ni iin kuu ta'ón o ndí'i.

5

¹ Dá ch'i ná'á ndu'u ña yiki koño ndíxi ndu kúu táto'on iin ve'e ndéi too ndu ñayuu yó'o. Ta tá ná kasandaá kuu natañan, dá ko'on Ndios ki'o na iin ve'e kande'i ndu, ña kían ko ní káva'a xí'in ndá'a taa, ña ni iin kuu o ndí'i, ña kúu kuendá induú. ² Sa'á ñoó nda'í tána ndu, ch'i kóni kii ndu nandixi ndu yiki koño saá, ña kúu kuendá induú. ³ Kí'o dión, dá nandixi ndu iin yiki koño saá, dá o koo vichí ndú. ⁴ Ta nani ndíxi ndu yiki koño yó'o, nda'í tána ndu, dá ch'i ko kóni ta'on ndu kandoo vichí ndú. Di'a kóni ndu ña nandixi ndu iin yiki koño saá, dá kían naá yiki koño xí'i yó'o, dá ni'i ndú iin yiki koño ña kataki chíchi. ⁵ Ta mií Ndios kúu na ni saki ña dión kee na xí'in ndú, ta ni xí'o na Espíritu ná noo ndú, dá ná kandaá ini ndu ña miían ndaa dión kee na xí'in ndú.

⁶ Sa'á ñoó daá ió ñandé ini ndu noó ña yó'o, ta ná'á ndú ña xían nani ndíxi i'i ndú yiki koño yó'o, xiká vá ndíta ndu noo ió sato'o yo Jesús. ⁷ Xíonoo ndu xí'in ña kándéé ini ndu ña ki'o dión kían, ta ko ndí'i ini ndu sa'á ña xini ndu xí'in noo ndú. ⁸ Tído kándéé ká'ano ini ndu ña dión koo, sa'á ñoó kóni cháá ka ndu dánkoo ndu yiki koño yó'o, dá kuu nakuíta ndu noo sato'o yo Jesús. ⁹ Sa'á ñoó ndí'i ini ndu, á mií ndú ndéi xiká ndú noo ná o á mií ndú sa ndíta ndu noo ná, ña kóni ndu kían nata'an ini na xini na ña kée ndu. ¹⁰ Dá ch'i miían ndusa nakuíta ndidaá tá'an yó noo Cristo Jesús, noo koo na keyíko na, dá natiin iin rá iin yó ya'i sa'á ña ni kee yó nani ni sa ndixi yó yiki koño yó'o, á mií yó ni kee yó ña va'a, o á mií yó ni kee yó ña kini.

Ni xí'o Ndios choon noo ndú ña dánáki'in tá'an va'a ndu ñayuu xí'in Ndios

¹¹ Ta sa'á ña ná'á ndú ña kánian yu'ú ni'ini yó na kúu sato'o yo, sa'á ñoó ndí'i ini ndu dáxino ini ndu ñayuu, dá kandísa na ña ndaa dána'a ndu. Ta mií Ndios kúu na ná'á va'a táto'on ki'o kúu ndú, ta kándéé ini ndu ña ki'o dión ta'ani kátóni ini ndo. ¹² Tído ná dá'a ni ka'an ndó ña nandii kuéi ndu chinani va'a ndu mií ndú noo ndo, di'a kóni ndu ña ni'i ndo ña ka'an va'a ndó sa'a ndú'u, dá kían nóno noo ndo ka'an ndo xí'in ñayuu kátoó chíndaya'i mií sa'á ña luu ká'an na, tído yakó nda'o níó ná. ¹³ Ch'i tá ká'an dao ndó ña lóko kúu ndú, dá kían lóko va kúu ndú sa'á Ndios, tá daá. Tído tá ká'an ndó ña kéndísá'ano ndu, dá kían ña va'a mií vá ndó kían. ¹⁴ Ta kú'u nda'o ini Cristo sa'a ndú, ta ñoó kían kedaá, sa'á ñoó ndí'i ini ndu kéchóon ndu noo ná, ch'i ná'á ndú ña sa'á ña ni xí'i mií ná sa'a ndidaá ñayuu, sa'á ñoó ni xí'i ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ni xí'i Jesús sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ná dá'a ka ni kande'i yo keeá ña kóni mií yó. Di'a kánian kande'i yó kee yó kían kóni na ni xí'i sa'a yo, ta ni nataki na.

¹⁶ Sa'á ñoó ko náani ka ini ndu sa'á ñayuu táto'on ki'o náani ini ñayuu ko ná'á Ndios. Ta va'ará ni sa ka'an ndú ña iin taa oon ni sa kuu Cristo, tído viti ko náani ka ini ndu dión sa'a ná. ¹⁷ Dá ch'i ndi ndáa miío ñayuu ñó'o tíxi ndá'a Cristo, ni nduu na iin ñayuu saá. Ta ndidaá ña ni sa kuu na tá sata ni kandoo vaan, ta ndidaá ña ni nduu saá. ¹⁸ Ta ndidaá ña yó'o kée mií Ndios, na ni naki'in tá'an va'a xí'in yó sa'á ña ni kee Cristo. Ta ni xí'o na choon noo ndu'u ña kían dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'in ná. ¹⁹ Ch'i sa'á ña ni kee Cristo, sa'á ñoó kuu naki'in tá'an va'a Ndios xí'in ñayuu, ch'i ko taó kuendá ta'on ka na sa'á kuachi kée ñayuu. Ta ni sa'anda na choon noo ndu ña dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'in

ná. ²⁰ Ta ndu'u kúu ná n̄i ch̄ikata Cristo kane'e ndu to'on na noó ñayuu, sa'á ñoó kéchóon Ndios ndu'u, dá ká'an ndu xí'in ñayuu. Sa'á ñoó sei nda'í ndu noo ndo'ó xí'in kuu Cristo ña koo ini ndo naki'in tá'an va'a ndó xí'in Ndios. ²¹ Ta Cristo kúu ná ko ní ya'a ta'on kee kuachi, tido n̄i nakuido na kuachi yó, dión, dá n̄i kandoo yó kúu yó ñayuu koó kuachi noo Ndios sa'á ña n̄i kee na dión.

6

¹ Ta viti ndu'u kúu ná kéchóon xí'in Cristo, sa'á ñoó ká'an ni'ini ndu noo ndo ña ná dá'a ni koo ini ndo natiin oon ndó ña man̄i n̄i kee Ndios xí'in ndó. ² Dá ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios: Mii kuu n̄i kaxii, kuu dáá n̄i seído'i ndo'ó. Ch̄i tá n̄i kasandaá kuu n̄i dakákii ndo'ó, kuu dáá n̄i chindeéi ndo'ó.

Ta kuu viti kúu kuu n̄i kaxi Ndios, ch̄i mii kuu viti kóni ná dakaki na ndo'ó.

³ Ta ni iin tó'on ña'a nóo ko yá'a ndu kee ndu noo ni iin tó'on ñayuu, dá kían ná o ní'i ná ndi koo ka'an ndava'a na sa'a choon n̄i xí'o Ndios noo ndú. ⁴ Di'a ná'a ndu mii ndú noo ndidaá ña kée ndu ña kúu ndú ná kéchóon ndaa noo Ndios, dá ch̄i xí'o ndeé nda'o ini ndu, va'ará ndó'o ndu tandó'ó sa'a choon kée ndu, o va'ará káman̄i ña'a noo ndú, ta dión ta'ani kée ndu tá ndó'o ní'o ndú. ⁵ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndu va'ará káni na ndu'u, o va'ará sadi ná ndu'u ve'e kaa, o va'ará kuá'a ñayuu ndákuei naá xí'in ndú, o va'ará choon ndeé nda'o kée ndu, o va'ará ko kídí ndu dao sakuaá, o va'ará ko ní'i ndú ña'a kasá'an ndu dao ta'ándá. ⁶ Ta noo choon kée ndu, vii kée ndu, ta kéchóon ndu ña ndichí xí'o Ndios, ta ió kueé ini ndu, ta va'a ini ndu, ta xí'in ndé'e Espiritu īi Ndios kéchóon ndu, ta kú'u ndisa ini ndu sa'a ndidaá ñayuu, ⁷ ta dána'a ndu to'on ndaa, ta xí'in ndé'e mii Ndios kée ndu ndidaá ña'a, ta né'e ndu ña kúu ña ndaa xí'in ndá'a kuá'a ndú, xí'in ndá'a íti ndu, dá chindeé ndu mii ndú. ⁸ Ió dao ñayuu xí'o ñañó'ó noo ndú, ta ió dao ka ná koó ñañó'ó ná noo ndú. Ta dao na chinani kini na ndu'u, ta dao ka ná chinani va'a ñaá ná. Ta va'ará chinani tó'on ná ndu'u, tido ná ndaa va kúu ndú. ⁹ Ta ió dao ñayuu kée na ña ko nákoní na ndu'u, tido ná'a vá ná ndu'u. Sa ndii va kúu ndú xini ndu, tido takí īi vá ndú. Ta va'ará kéndava'a kini na xí'in ndu'u, tido ko xí'i ta'on ndu. ¹⁰ Ta va'ará ndúkú ñayuu ña kandeí nda'í ndu, tido daá kádii ini ndu. Ta va'ará kúnda'í ndu, tido di'a ndekuiká ndú ñayuu xí'in to'on Ndios. Ta va'ará ni ña'a ta'on koó noo ndú, tido di'a kómí ndú ndidaá ña va'a cháa ka.

¹¹ Ni nono yú'u ndú n̄i ka'an ndaa ndu xí'in ndó, ná ñoo Corinto xaan, ta ndino'o ini ndú xí'in ní'o ndú n̄i ka'an ndu xí'in ndó. ¹² Ko ní sadi ndu ní'o ndú noo ndo'ó, mii di'a ndó kúu ná n̄i sadi ní'o ndo noo ndu'u. ¹³ Ta kóni ndu ña kee ndó xí'in ndú táto'on k̄i'o n̄i kee ndu xí'in ndó, sa'á ñoó sei nda'í ndu noo ndo táto'on kée iin tatá xí'in de'e ra ña konó ta'ani ndó ní'o ndo noo ndú'u.

Yóo kúu ve'e ño'o Ndios takí

¹⁴ Q sa koo ini ndo naki'in tá'an nóo ndó xí'in ñayuu ko kándisa Jesús. Dá ch̄i, ¿á náki'in tá'an nóo ña ndaa xí'in ña ko ndaa, ká'an ndó? Ta, ¿á náki'in tá'an nóo noo tóon xí'in noo íin naá? ¹⁵ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo Cristo xí'in ña u'u? Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo iin ná kándisa Jesús xí'in iin ná ko kándisa?

¹⁶ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo ve'e ño'o Ndios takí xí'in ña kúu yoko, ká'an ndó? Ta yóo kúu ve'e ño'o noo ió Ndios takí, ch̄i di'a kaá mii ná noo tuti īi ná: Kooi xí'in ná, ta kanooi tein na. Ta yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mii ná kakuu ná ñooi.

¹⁷ Ta sa'á ña dión kían, sa'á ñoó kaá ta'ani na di'a:

Kankuei ndó tein ñayuu ko kándisa xaan,
ta kuxoo ndó kua'án ndo, kaá Ndios, na kúu sato'o yo.

Ta ni o sa káko'on ndá'a ndo ña kini kée na,
dá kían natiin va'i ndo'ó.

¹⁸ Ta yu'u ná kakuu tatá noo ndo,

ta ndo'ó ná kakuu de'e yíi yu'u xí'in de'e di'íi,

kaá Ndios, na kúu sato'o yo, na kómí ndidaá tá'an choon.

7

¹ Na maní miíi, kí'o dión ví ndato ni xí'o Ndios to'on na noo yo, sa'á ñoo ná taó yo mií yó noo ndidaá tá'an ña dayako ñii yo xí'in ñaxintóni yo noo Ndios. Ta dión, dá ná kasandaá yo koo vii yo noo mií ná sa'á ña yu'u ni'ini yó na.

Kádii ini Pablo ña ni nandikó ini na ñoo Corinto sa'á kuachi ni kee na

² Natiin va'a ndó ndu'u xí'in ndino'o ini ndo, dá chi ni iin tó'on ndó ko ní dár'u'u ndu, ta ni iin tó'on ndó ko ní dákí'in ndu iin íchi kini, ta ni iin tó'on ndó ko ní dándá'í ndu. ³ Ta ko ká'in dión, dá ka'an kuachii sa'a ndo, chi sa ni ka'in xí'in ndó ña nda maá ini nió ndú ñó'o ndo'ó. Sa'á ñoo iin kakuu yó tá ni xí'i yo, ta iin kakuu yó tá takí yo. ⁴ Ta ió nda'o tandee inii ká'in xí'in ndó ña náani inii, ta va'a nda'o ká'in sa'a ndo noo dao ka ñayuu. Ta ni nakutíi xí'in tandee ini, ta ni nakutí ndaa nió ndú xí'an kádii ini ndu tein ndidaá tandó'ó ndo'ó ndu.

⁵ Chi tá ni kasáa ndu Macedonia yó'o, ni lú'u ko ní náni'i ndée ndú, dá chi ndeí kúu mií va'á noo ni xionoo ndu ni ndo'o nda'o ndu, chi ni dandó'o ñayuu nió ndú, ta ni sa yu'u ni'ini nió ndú. ⁶ Tído mií Ndios, na xí'o tandee ini noo na ndó'o nió, noón kúu na ni xí'o tandee ini noo ndu'u sa'á ña ni ndisáa Tito. ⁷ Ta o duú sa'á ña ni ndusáa oon ni xi, dá chi ni natiin ta'ani ndu tandee ini sa'á ña ni xí'o ndó tandee ini noo xí, chi ni nakani xi ña ndáti kíi ndo koni tuku ndó yu'u, ta ni nakani ta'ani xi ña kúnda'í nda'o ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó, ta ndí'i ini ndo sa'á yu'u. Sa'á ñoo ni kádii cháa ka inii. ⁸ Dá chi va'ará ni dakúnda'í inii ndo'ó xí'in tuti ni taai kosaa noo ndo, tído ko kútuú ta'u inii viti noo ña ni taai ni saa noo ndo. Chi va'ará ni kutúu inii tá ni taai ña, tído viti kándaá inii ña tóó va'á ni kúnda'í ini ndo ni keean. ⁹ Ta viti kádii inii, tído ko kádii ta'on inii sa'á ña ni dakúnda'í inii ndó. Di'a kádii inii, dá chi sa'á ña ni kúnda'í ini ndo, ñoo ni kedaá xí'in ndó, dá ni nandikó ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Chi mií va'á Ndios kúu na ni xí'o ña ni kúnda'í ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Sa'á ñoo ni lú'u ko ní tuú ndó ni kee ndu. ¹⁰ Dá chi tá xí'o Ndios ña kúnda'í ini yo sa'á kuachi kée yo, ñoo kían kedaá xí'in yo, dá nandikó ini yo sa'á ña ni kee yo, dá ni'í yo ña káki yo. Sa'á ñoo ko kánian ta'u'u ini yo tá ndo'ó yó dión. Tído ña kúnda'í ini xí'o ñayuu yó'o, ñoo kían xí'o ña naá yó. ¹¹ Tído kande'é ndó, chi sa'á ña ni xí'o Ndios ña ni kúnda'í ini ndo, ñoo ni kedaá xí'in ndó, sa'á ñoo ndi kí'o ví ni ndí'i ini ndo kee ndó ña kóni mií ná, ta ni ndí'i ini ndo ndeyíko ndo choon, ta ni ta'u'u ini ndo ni xini ndo kuachi ñoo, ta ni yu'u ndo ni xini ndoán, ta ndi kí'o ví ni katoó ndo koni ndo yu'u, ta ni ndí'i cháa ka ini ndo ni kee ndó choon ni sa'andaj noo ndo, ta ni dandó'o ndó nígo taa ni kee kuachi ñoo. Ta noo ndidaá ña yó'o ni na'a ndo ña ni kendaá ndo choon. ¹² Tá ni taai tuti ñoo kosaaan noo ndo, ko ní táai ña, dá keyíko ndo sa'á ra ni ya'a ni kee kuachi, ta ni ko ní táai ña kosaaan chindeéan na ni ta'u'u. Di'a ni taai ña kosaaan noo ndo, dá na'a ndo mií ndó noo Ndios ña ndí'i ini ndó kee ndo choon sa'andá ndu.

¹³ Ta sa'á ña ni kee ndó dión, sa'á ñoo ni nduká'ano cháa ka tandee ini ndu. Tído ni kádii cháa ka ini ndu sa'á ña ni kádii nda'o ini Tito, chi ni natiin xi

taṇdeé iní ká'ano nì kee ndidaá ndo'ó. ¹⁴ Chì nì ka'in xí'ín xí ña va'a kee ndó xí'ín xí, ta kò ní xika'an ta'on nooí sa'a ña nì ka'in dión xí'ín xí. Chì táto'on kì'o ká'an ndu ndino'o ña ndaa xí'ín ndó, kì'o dión ta'ani nì xinkoo ndaa ndidaá ña nì ka'an va'a ndu sa'a ndo noo xí. ¹⁵ Ta nì nduká'ano cháá ka ña kú'u iní xí sa'a ndo, chì ndísaa iní xí táto'on kì'o nì seídó'o ndidaá ndó choon nì ta'anda noo ndo, chì nì natiin va'a ndó xí xí'ín ña yu'ú ndo, ta xí'ín ña ndéi nino ndó. ¹⁶ Ta kádij nda'o iní, chì noo ndidaá ña'a kándéé iní ndo'ó.

8

Yó'o ká'an Pablo sa'a di'ón dataká na kua'an noo na ndó'o nio

¹ Ta viti, ñani, kóni ndu nakani ndu xí'ín ndó sa'a ña maní kée Ndios xí'ín ndidaá na kúu kuenda Jesús ndéi chí Macedonia. ² Chì va'ará nì xirndodó ñaa taṇdó'ó, tído kádij nda'o iní na, ta va'ará kúnda'í nda'o na, tído kua'a nda'o di'ón nì dokó ná. ³ Ta yu'ú xí'o ndaa kuenda sa'a ná, ña ndino'o iní ná nì xí'o na di'ón táto'on kì'o sáa ndéé ná, ta nì ya'a cháá ka ví nì xí'o na noo ña sáa ndéé ná. ⁴ Ta nì seí nda'í nda'o na noo ndu'u ña ná kandía ndu tiin ndu di'ón nì nda'í ñoó, kì'o dión ta'ani ná dáxinkoo xi choon noo ña maní kee ndó yó'o. ⁵ Va'a cháá ka ví nì kee na noo ña ndáti ndu kee na, dá chì dinñó'ó nì na'kì'o na mií ná noo ndá'a sato'o yo Jesús. Nì ndí'i, dá nì na'kì'o na mií ná kueídó'o na ndu'u táto'on kì'o kóni mií Ndios. ⁶ Sa'a ñoó nì ka'an ni'ini ndu noo Tito ña táto'on kì'o nì chindeé xí ndo'ó tá nì kasá'a ndó kétutí ndó di'ón chindeé ndó na kúnda'í ñoó, kì'o dión ta'ani ná dáxinkoo xi choon noo ña maní kee ndó yó'o. ⁷ Va'a kée ndó noo ndidaá ña'a, chì kándéé ká'ano iní ndo Jesús, ta tí'a ndó ka'an va'a ndó, ta ndichí ndo noo ña'a Ndios, ta ndino'o iní ndo kée ndó ndi ndaa mií vá choon, ta kú'u nda'o iní ndo sa'a ndú. Sa'a ñoó koo iní ndo kee va'a ta'ani ndó noo ña maní yó'o.

⁸ Ta ña ká'in xí'ín ndó, kò kían iin choon sa'ándáí noo ndo. Di'a kónij ña kande'í va'a ndó táto'on kì'o ndí'i iní dao ka ñani yo chindeé ná na kámani ña'a noo, dá ná kande'á á miian ndaa ió ña kú'u iní ndo sa'a ñayuu ndó'o dión. ⁹ Ta sa na'a vá mií ndó sa'a ña maní nì kee Jesucristo, na kúu sato'o yo, sa'a yo, dá chì sa'a ña kú'u nda'o iní na sa'a, sa'a ñoó nì ndee na mií ná iin ta'a kúnda'í, va'ará kuíka nda'o na. Ta sa'a ña nì yenda'í na mií ná, sa'a ñoó ni'í yo ña koo kuíka yó noo Ndios. ¹⁰ Ta viti kónij yu'ú ka'an ni'ini noo ndo sa'a ña yó'o. Chì kánian dáxinkoo ndó choon yó'o viti, chì nda kuia ao nì kasá'a ndó kétutí ndó di'ón ñoó, ta o duú ña yó'o oon ni ní kee ndó, chì mií ndó nì ndaki iní ña dión koo. ¹¹ Sa'a ñoó dáxinkoo kí ndo choon yó'o, chì táto'on kì'o luu nì chika'a iní ndo kee ndóan mií sa'a, kì'o dión ndí'i iní ndo dáxinkoo ndóan viti. Ta kì'o ndóan táto'on kì'o ió ña noo ndo. ¹² Chì tá ná kì'o ndóan xí'ín ndino'o iní ndo, dá kían nata'an iní Ndios koni naán, chì kò xíka ta'on na ña kì'o yó ña koó noo yo.

¹³ Ta kò ká'an ta'on yu'u ña yó'o xí'ín ndó sa'a ña kónij ña kande'í va'a dao ka ñayuu, dá kandoo ndá'a ndo. ¹⁴ Di'a kónij yu'u ña chindeé tá'an yó tá kamaní ña'a noo yo, chì tiempo viti kánian koto ni'ini ndó na kúnda'í ñoó xí'ín ña kándoo noo ndo, dá chindeé ndó na xí'ín ña kámani noo ná. Dión, dá ná nandio kuéi na chindeé ná ndo'ó xí'ín ña xinñó'ó ndó ió noo ná, dión, dá chindeé tá'an yó tá kámani ña'a noo yo. ¹⁵ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios: “Ñayuu nì ndítutí kua'a ña'a, ta kò ní kándoo ta'an vaan. Ta na nì ndítutí lú'an, kò ní kámani ta'an vaan.”

¹⁶ Tído ndivé'e Ndios, chì mií ná nì kedaá xí'ín Tito, sa'a ñoó ndí'i iní xí sa'a ndo táto'on kì'o ndó'o mií. ¹⁷ Chì xí'ín ndino'o iní xí nì natiin xi choon nì xí'o ndu noo xí. Ta sa'a ña ndí'i iní xí sa'a ndo, sa'a ñoó kosa'a xí noo ndéi ndó, chì

ki'o dión ni chikaa ini mií xí. ¹⁸ Ta ni tanda'a ta'ani ndu iin ka ñani yo kosaa ra xí'in xí, ta ndei kúu mií vá noo ndítúti ná kúu kuendá Jesús ká'an va'a na sa'a rá, chi kéchóon va'a ra noo to'on va'a ká'an sa'a Jesús. ¹⁹ Ta o duú dión oon ni kíán, taa yó'o kúu ra ni kaxi dao ka ná kúu kuendá Jesús ña kíán kane'e tá'an ra kanoo ra xí'in ndu'u natiin ndu di'ón, ña ni ketúti dao ka ñani yo. Ta kee ndu choon yó'o, dá ná natiin sato'o yo ñañó'ó, dá kandaá ini ndo ña kóni ndu chindee ñaa ndú noo choon yó'o. ²⁰ Ta ki'o dión ni chikaa ini ndu, dá kíán ni iin tó'ón ñayuu ná dá'a ni nakani kuáchi ini kande'é ná ndu sa'a di'ón kua'a ni ndítúti ná kane'e ndu ko'on ndu. ²¹ Chi ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu choon. Ta o duú noo sato'o yo Jesús oon ni ndí'i ini ndu kee ndu dión, nda noo ñayuu ta'ani ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu.

²² Ta tanda'a ta'ani ndu iin ka ñani yo kosaa ra xí'in taa yó'o. Ta kua'a nda'o ta'ándá ni na'a ra mií rá noo ndú ña ndí'i nda'o ini ra kendaá ra choon. Ta viti ndí'i cháá ka ini ra chindee rá ndo'ó, chi ió nda'o tandeé ini ra xí'in ndó. ²³ Ta kana'a ndó ña Tito kúu ra né'e tá'an xí'in yu'u, ta kéchóon dáó xí xí'in noo ndo'ó. Ta uu ka ñani yo kosaa xí'in xí kúu ra ni tanda'a dao ka ná kúu kuendá Jesús kosaa ra, ta xí'in taa yó'o natiin Cristo ñañó'ó. ²⁴ Ta na'a ndo mií ndó noo taa yó'o ña kúu ndó na kú'u ini sa'a na kúnda'i ñoo, dá ná kandaá ini dao ka ná kúu kuendá Jesús sa'a ña va'a ni kee ndó, dá ná dá'a ni dátúú ndó ndu'u noo ká'an va'a ndu sa'a ndo noo rá.

9

¹ Ko xínñó'ó ka ka'in xí'in ndo'ó sa'a di'ón, ña kíán ketúti dao ka ná kúu kuendá Jesús, dá chindee ná ñayuu Ndios ndei kuendá Judea, ² chi sa na'a vái ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindee ndó na. Ta ká'an va'i sa'a ndo'ó noo ñani yo ndei Macedonia yó'o, chi ká'in xí'in ná ña ndo'ó, na ndei Acaya xaan, nda kuaa ao ió nduu ndo chindee ndó ñayuu kúnda'i. Ta sa'a ña ni ndí'i ini ndo kee ndó dión, sa'a ñoo ni chikaa ta'ani ini na kee na dión. ³ Tído ni tanda'i ñani yo yó'o kosaa ra noo ndei ndó, dá kíán ná dá'a ni kandoo tó'in noo ña ni ka'an va'i sa'a ndo sa'a choon yó'o, dá ná xinkoo ña ni ka'in xí'in ná ña kande'i nduu ndo. ⁴ Dá chi oon ni ví saá dao na ndei Macedonia xí'in, ta koni na ña ko ndei nduu ndo xí'in di'ón ñoo, dá kíán kaka'an nda'o noo ndú'u sa'a ña ni kandeé ini ndu ndo'ó, ta ko ní sá ndei nduu ndo. Tído ví'i ka ví kaka'an noo mií ndó. ⁵ Sa'a ñoo ni chikaa ini ña va'a cháá ka ni sei nda'i noo taa yó'o ña kosaa ra noo ndei ndó dinñó'ó, dá chindee rá ndo'ó ketúti ndó di'ón, ña ni kaa ndo ki'o ndó. Ta dión, dá ná kande'i nduu ndo ki'o ndóan xí'in ndino'o ini ndo, dá ná dá'a ni kakian ña ni kendúsa ndu xí'in ndó.

⁶ Ta ká'in xí'in ndó ña kande'é ndó táto'on ndó'o na xíti, chi na xíti cháá, cháá vá dákée na. Ta na xíti kua'a, kua'a dákée na. ⁷ Ta iin rá iin ndó ki'o táto'on ki'o ni chikaa ini níó ndo. Ta o sa kí'o ndóan xí'an kúnda'i ini ndo, ni sa'a ña mián ndúsa ki'o ndóan. Chi náta'an ini Ndios xini na na xí'o ña xí'an kádij ini na. ⁸ Ta na ká'ano nda'o kúu Ndios, sa'a ñoo kuu va ndekua'a ná ña'a va'a noo ndo, dá kíán ni iin tó'ón ta'on ña'a ná o kómani noo ndo, dá kíán ná koo ni ña'a chindee ndó dao ka na. ⁹ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: Nj dasá rá ña ió noo rá, ta ni xí'o raan noo na kúnda'i,

ta iin ni kandoo va ña ndaa ni kee ra noo Ndios.

¹⁰ Ta mií ná xí'o tata noo ra xíti, ta xí'o ta'ani na pan noo na kuíko, ta mií ná ndekua'a tata ió noo ndo. Ta ndekua'a ta'ani na ña va'a kee ndó xí'in dao ka ñayuu. ¹¹ Dión, dá koni ndo koo kua'a ña'a noo ndo, dá kuu ki'o kua'a ndo ña'a noo ñayuu xínñó'án. Dá tá ná nak'i'o ndu di'ón ñoo noo ná, dá kíán nak'i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. ¹² Chi tá ná nak'i'o ndu di'ón yó'o noo na kúnda'i ñoo, o duú ña'a xínñó'ó oon ni ñayuu Ndios ni'i ná xí'án, dá chi di'a kua'a

nda'o noo ndive'e naki'o na noo Ndios sa'an. ¹³ Ta sa'a'á ña natiin na di'on ni kemani ndo ná, sa'a'á ñoó keká'ano na Ndios, chi miian ndaa seidó'o ndó to'on va'a sa'a Cristo. Ta keká'ano ta'ani na Ndios sa'a'á ña ni xi'o ndó kua'á nda'o di'on ni chindee ndó mií ná xí'in dao ka ñayuu. ¹⁴ Ta ki'o dión ta'ani kaka na ña manj noo Ndios sa'a'á ndo, chi kú'u nda'o ini na sa'a'á ndo, chi mií Ndios ni kedaá xí'in ndó, dá ni kee ndó ña manj ká'ano yó'o xí'in ná. ¹⁵ Ta ndive'e ká'ano Ndios, chi ká'ano nda'o ña manj ni kee na xí'á. Ta ko ní'i yo to'on va'a ka'an yo sa'an.

10

Ká'an Pablo sa'a choon ni xi'o Ndios noo ná

¹ Ta yu'u Pablo sei nda'i va'i noo ndo xí'in ña nda'i ió ini, xí'in ña ió va'a ini táto'on ki'o ni kee mií Cristo, va'ar á ká'an dao ndó ña iin ta'a vitá ini kúu yu'u tá nákaai tein ndó xaan, tído tá nákaa xíkái, deen nda'o ká'in xí'in ndó. ² Tído sei nda'avíi noo ndo ña tá ná saai, ná dá'a ni kendúsa ndo xí'in ña ka'an deen xí'in ndó, chi miian ndaa kuiti kosaa nduui ka'an deen xí'in ná ká'an ña xionoo ndu kée ndu táto'on ki'o kée ñayuu kuendá ñayuu yó'o. ³ Miian ndaa ndéi ndu ñayuu yó'o, tído ko kéchóon ta'on ndu ña'a ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'in ña kini. ⁴ Chi ko kéchóon ta'on ndu ña ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'in ña kini. Chi nda'á chóno, ña kían kéchóon ndu, kúu ndeé xí'o mií Ndios. Ta xí'in ña yó'o dánaá ndu noo dándaki ña kini. ⁵ Ta xí'in ndeé yó'o ta'ani dátuu ndu ndidaa ña to'on kéchóon ñayuu. Ta dátuu ta'ani ndu ndidaá ñaxintóni táyíi, ña kedaá xí'in ná, dá ko nákonni na Ndios. Ta náchi'i ndu ndidaá ñaxintóni ñayuu tixi ndá'a Cristo Jesús, dá ná kueidó'o ña ná. ⁶ Ta ió nduu ndu dándó'o ndu ní'o na ko xiin kueidó'o tá ná kasandaá ndo kueidó'o ndisa ndó to'on Ndios. ⁷ Kande'e va'a ndó ndi káa iin rá iin ña'a. Tá ió iin káa ndó nákonni mií ña kúu ndó kuendá Cristo, dá kían kánian ta'o kuendá va'a ndó, chi táto'on ki'o kúu ndó kuendá Cristo, ki'o dión ta'ani kúu ndu'u. ⁸ Chi va'ar á yá'i cháá noo chindaya'i choon né'i, tído ko xíká'an ta'on nooi, chi mií sato'o yo Cristo ni xi'o choon yó'o nooi, dá dákuá'anoi ndo'ó noo ña kándisa ndó. Ta ko ní xi'o na ña nooi ña dánaái noo ndo. ⁹ Ta o sa ká'an ndó ña ndúkúí dáyu'íi ndo'ó xí'in to'on ká'in noo tuti tánda'i kosaa noo ndo. ¹⁰ Chi kaá dao ndó ña miian ndaa deen nda'o ká'in noo tuti táai tánda'i kosaa noo ndo, ta kuáchi nda'o choon sa'ándái noo ndo. Tído tá ió'i xí'in ndó, ko kúu ta'on yu'u iin ta'a ndeé ini, ta ni ko tí'ai ka'an va'i, kaá dao ndó. ¹¹ Tído ká'in xí'in na ká'an dión ña ná kana'á ná ña táto'on ki'o ká'an ndu noo tuti táa ndu, ki'o dión ta'ani kee ndu tá ná saá ndu noo ndéi ndó xaan.

¹² Ta ko chindaa noo ndu ki'in tá'an ndu xí'in ta kátoó chindaya'i mií, ta ni ko chidáo tá'an ndu mií ndú xí'in rá. Tído ta'a yó'o, ndéi ra chíki'ó ra mií rá xí'in ña kée ra, ta chidáo rá mií rá xí'in ra kée táto'on kée mií rá. Ta sa'a'á ña kée ra dión, sa'a'á ñoó ko ñó'o ndi'i ta'on ini ra. ¹³ Tído ndu'u, ko yá'a ta'on ndu chindaya'i ndu mií ndú cháá ka noo choon né'e ndu. Di'a chindaya'i ndu mií ndú táto'on káa choon ni xi'o mií Ndios noo ndú, ta xí'in choon yó'o ni kasandaá ndu noo ndéi ndó. ¹⁴ Ko yá'a ta'on ndu tá sa'ándá ndu choon noo ndo, chi yá'a ndu tá ko ní saá ndu noo ndéi ndó. Tído ndu'u kúu ra mií noo ni saá ni daná'a to'on va'a sa'a Cristo Jesús noo ndo. ¹⁵ Ta ko yá'a ta'on ndu chindaya'i ndu mií ndú noo choon kée dao ka na. Ña kóni ndu kían kua'ano cháá ka ndo xí'in ña kándéé ini ndo Jesús, dá ná kandaya'i cháá ka choon kée ndu tein ndó, táto'on ki'o dándaki choon né'e ndu. ¹⁶ Ndi'i, dá ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo na ndéi xíká cháá ka noo ndo'ó, ta o kú'u ta'on ndu dána'a ndu noo dána'a dao ka ta'a, dá kían ná dá'a ni chindaya'i ndu mií ndú noo choon ni kee

dao ka ra. ¹⁷ Ta na ka'an kuryii, kánian kuryii ná sa'a na ni kee sato'o yo Ndios sa'a ná. ¹⁸ Dá chi ñayuu, na chindaya'i mií, ko kándoo va'a na noo Ndios. Di'a ñayuu, na chindaya'i mií Ndios, noón kúu na kándoo va'a.

11

¹ Kónij ña ndeé ní koo ini ndo sa'i viti, chi ko'in ka'in xí'in ndó táto'on kée iin ra ndúlóko. Tído ndeé koo ini ndo sa'i, ² dá chi kékuíon yu'u sa'a ndo táto'on kuión ini Ndios sa'a ndo, dá chi sa ni kandooi ña nak'i'o viii ndo'ó noo iin tó'on Cristo kakuu yí ndo táto'on kée iin tatá tá kua'an ra nak'i'o ra de'e di'i táki ra noo ndá'a ta kakuu yí xi. Chi kónij ña koo vii ndo nak'i'oi noo mií Cristo. ³ Tído nákaní inij sa'a ndo, dá chi táto'on k'i'o ni kee koo, ta'an kirí maña ni danda'i Eva, oon ni vi k'i'o dión nadaká ta to'ón ñaxintóni ndo, dá ya'a ndó koni xixi ndó Cristo. ⁴ Dá chi tá vei dao ka ta, ta diin dána'a ra sa'a Jesús o duú ña ni daná'a mií ndu'u noo ndo, ta dána'a ra sa'a iin ka espíritu noo Espíritu ij Ndios, na ni natiin ndó, ta diin va dána'a ra sa'a to'on va'a sa'a Jesús o duú ña ni daná'a ndu noo ndo, tído xí'o ndeé ini ndo sa'a rá. ⁵ Ta kí'in k'i'oi ña ko kúu ta'oin iin ta noo noo ta chínani ndó kúu apóstol ndaya'i. ⁶ Chi va'ará ko tí'a yu'u ka'an va'i, tído ko kámani ta'ón ña ndichí ni xi'o Ndios noo. Dá chi noo ndidaa va ña'a ni kee ndu, ta noo ndidaa ña'a ni ka'an ndu, ni na'a ndu tein mií ndó ña dión kián.

⁷ ¿Á ni ya'i ni kee kuachi sa'a ña ni kenooi mií, dá kandaya'i ndo'ó, xiní ndo? Chi tá ni daná'j to'on va'a Ndios noo ndo, ko ní kí'in ya'i ta'an vei. ⁸ Ta sa xio ndaaj di'ón ndá'a dao ka na kúu kuendá Jesús ni sa kuu ya'avii, dá ni sa ioj ni daná'j noo ndo. ⁹ Tá ni sa ioj xí'in ndó, ta nda'i kómani ña'a noo, tído ní iin tó'on ndó ko ni dándi'i inij. Chi ndidaa ña'a sa komaní noo ni xi'o dao ka ñani yo, na ni kii chí kuendá Macedonia. Ta noo ni iin ña'a ko ní dándi'i inij ndo'ó, ta ni iin kuu o dándi'i inij ndo'ó noo ña xínñó'i. ¹⁰ Ta sa'a ña nákaa to'on ndaa Cristo ini noo, sa'a noo ká'in xí'in ndó ña ko iin ta'on kuu díta ña chindaya'i choon kéei sa'a ña ko kí'in ya'i noo ndo'ó, na ndéi chí Acaya xaan. ¹¹ Ta, ¿ndiva'a ká'in dión, ká'an ndó? ¿Á ko kúu ta'on inij sa'a ndo'ó, ndani? Mií Ndios kúu na ná'a ña kúu nda'i inij sa'a ndo.

¹² Ta ña kéei kián ko kí'in ya'avii noo ndo, ta dión ij vá kee, dá ná o ní'j dao ka ta, ta'an ra ndúkú chindaya'i mií, ndi kee ra chidáo ta'an ra mií rá xí'in ndu'u. ¹³ Dá chi ta noo kúu apóstol to'ón, ta kúu rá ta kéchóon xí'in ña maña, chi kée ra mií rá ña kúu rá apóstol Cristo. ¹⁴ Tído ná dá'a ni naa téi ini ndo ña kí'o dión kée ra, dá chi dión ta'ani kée ña u'u, chi kéean mián ña kúuán táto'on iin ángel ndato tóon. ¹⁵ Sa'a noo o duú iin ña kuachi kián kandaaj ini yo ña ta kéchóon noo ña u'u kée ra mií rá ña kúu rá ta kéchóon noo ña ndaa. Tído kasandaá iin kuu, dá keyíko sa'a rá táto'on káa choon ni kee ra.

Yó'o ká'an Pablo sa'a ndidaa tandó'ó ni ndo'o na sa'a ña né'e na to'on Jesús

¹⁶ Nándio koo tukui ká'in xí'in ndó ña ná dá'a ni ka'an ndó ña ndúlóko. Tído tá ká'an ndó ña dión kián, dá natiin ndó yu'u táto'on iin na ndúlóko, dá nóno noo chindaya'i mií cháá. ¹⁷ Ta ña ká'in xí'in ndó viti, ko kián ña ni natiin noo sato'o yo Ndios. Chi kián táto'on ká'an iin na ndúlóko, sa'a noo kándéé inij chindaya'i mií. ¹⁸ Ta sa'a ña kuá'a nda'o ta chindaya'i mií sa'a ña kée ra ñayuu yo'o, sa'a noo chindaya'i ta'ani yu'u mií. ¹⁹ Chi ndino'o ini ndo ní ndeé ini ndo seídó'o ndó ta ndeé to'on, va'ará kaá ndo ña kúu ndó na ndichí. ²⁰ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndo va'ará náchi'i dao ra ndo'ó tíxi ndá'a rá, o va'ará kété'a dao ra ndo'ó, o va'ará xío ndaa dao ra ña'a ndó, o va'ará chindaya'i dao

ra mií rá noo ndo, o va'ará káni dao ra da'anda noo ndo. ²¹ Ta xíka'an ví noojí ka'in xí'in ndó ña ko ní kée ndu dión xí'in ndó, chī nóo va ió ini ndu.

Ta noo ña chindaya'i dao ka taa ñoo mií rá, chindaya'i ta'ani yu'u mií, va'ará ká'in táto'on ká'an iin ta ndúlóko. ²² ¿Á kúu rá ta hebreo? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá ta ñoo Israel, ña kúu ñoo Ndios? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá na ve'e tatá sá'ano Abraham? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ²³ ¿Á kúu rá ta kéchóon noo Cristo? (Ká'in táto'on kée iin na ndúlóko.) Tído kéchóon cháa ka yu'u noo Cristo o duú mií rá, chī yu'u kúu ra kua'a cháa ka ñi kéchóon noo Cristo. Ta sa'a mií ná kua'á nda'o ta'ándá ñi kani ndava'a ñayuu yu'u, ta kua'a cháa ka ta'ándá ñi sa káa yu'u ve'e ka, ta kua'á nda'o ta'ándá daá ió ña kuui. ²⁴ Ta o'on ta'ándá ñi kani na Israel oko sa'on komi chirrión satá yu'u. ²⁵ Ta oni ta'ándá ñi kani na yu'u xí'in vara, ta iin ka ta'ándá kua'an na ka'áni ná yu'u xí'in yuu, ta oni ta'ándá ñi keta ka'ani barco ini taño'o noo nákaaj kua'in, ta iin ñoo xí'in iin nduu ñi sa nóo ni'inii noo taño'o. ²⁶ Ta ndó'o nda'o níoi íchi noo xionoi, chī ióan kuui kée yuta, ta ió ta'ani ña kuui kée ta ku'i'íná, ta ió ña kuui kée na ñooi, ta ió ta'ani ña kuui kée na ko kúu na Israel. Ta ió ña kuui noo kúu ñoo ná'ano, xí'in noo kúu yukú íchi xí'in noo taño'o, ta ió ta'ani ña kuui kée na chínani mií ña kúu ná kuendá Jesús. ²⁷ Ta sa'á choon kéei, sa'á ñoo kútafi nda'a vei, ta kua'á nda'o ta'ándá ko ní sá kidji, ta kua'á nda'o ta'ándá sa xí'i dokoi ña kuikoi xí'in ña íchij takuij, ta kua'á nda'o ta'ándá ñi sa xionoo nditaj, ta ñi sa ndo'o níoi ña vixi chī koó dá'on kandixii. ²⁸ Ta noo ndidaa ka ña'a, ió iin ka ña'a ndó'i iin iin kuu kuu, chī náani nda'o inij sa'a ndidaa na kúu kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo. ²⁹ Chī, ¿ndi ndaa ndo'o ndó'o ndó, ta ko ndó'o ta'ani ní mií? Ko ín ta'on. O, tá kándéé dao taa danda'í ra ndo'ó, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña xido nda'o inij?

³⁰ Tá miían kánian chindaya'ii mií, va'a kaan ná chindaya'ii mií noo ña ná'a ña kúu iin ta ko kómí ndéé mií. ³¹ Ta mií Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, na daá kuiti kánian natiin ñaño'ó, noon kúu na ná'a ña ko ká'an to'ín.

³² Tá ñi sa io yu'u ñoo Damasco, ñoo nákaa iin ta né'e choon, ta nákaa ra tíxi ndá'a rey Aretas. Kúu ñi sa'anda ra choon noo ta ndaa yé'é ñoo ñoo ña ná kande nduu ra tiin ra yu'u, ñi ka'án rá. ³³ Tído ndéi dao ñayuu ñi taó ná yu'u ventana, dá ñi danóo na yu'u ini iin tíyika ndíka náó ñoo ñoo, dá ñi kuu ñi káki noo ndá'a taa ñoo.

12

Yó'o ká'an Pablo sa'a iin ña'a dándó'o ní no

¹ Miían ndaa ndisa ñi ña'a ko ndaya'i ña chindaya'ii mií, tído viti ná ko'in nakani xí'in ndó sa'á ña ñi na'a sato'o yo Jesús noojí, xí'in sa'á ña saá ñi nakani na xí'in. ² Ta ná'a yu'u sa'a iin taa, ta taa yó'o iin xí'in Cristo, ta sa io uxj komi kua'á ñi náki'in ñaa Ndios né'e na ñi sa'an na nda induu kúu oni. Xíni á ñi sa'an ra xí'in nda yiki koño ra, o níoi óon ra ñi sa'an. Iin tó'ón dinj Ndios kúu na ná'á. ³ Ta ná'a yu'u sa'á taa yó'o, ta xíni á ñi sa'an ra xí'in yiki koño ra, o níoi óon ra ñi sa'an. Iin tó'ón dinj mií vá Ndios kúu na ná'á. ⁴ Tído miían ndaa ñi nađitá ñaa Ndios noo ndato téi káa noo ió na. Ta ñoo ñi seidó'o ra to'on, ña kían o kátí'a yó nakani yó, chī ñi iin ñayuu ko ní ñi tá'j nakani na sa'an. ⁵ Ta kuu va chindaya'i yu'u taa yó'o, tído o chindaya'i ta'on yu'u mií, chī chindaya'ii mií savá'a sa'á ña ná'a ña kúu iin ta ko kómí ndéé mií. ⁶ Tído tá ká'an yu'u chindaya'avii mií, dá kían o kákuu ta'on yu'u iin taa oon ini, chī ña ndaa va

ka'jn. Tído o kée ta'oin dión, dá kían ni iin ñayuu ná dá'a ni chindaya'i cháá ka nā yu'u noó ñā ndé'é ná kéei o ñā seídó'o na dána'i.

7 Ta sa'á ñā ná o yá'a téi chindaya'ii miíi sa'á ñā ndato nī na'a Ndios nooí, sa'á ñoó nī kasáa iin ñā'a dándó'an níoi, ta kían táto'on iin ión yái tárnee ñiíi, xiníi, ñā kéchóon ñā u'u dándó'an nímaí, dá kían ná o yá'i chindaya'avi miíi.

8 Ta sa oní ta'ándá nī seí nda'ávii noo sato'o yo Jesús ñā ná dítá ná ñā kédaa xí'ín ndó'o nímaí. 9 Tído di'a va nī kaa na xí'ín: “Koo, sa vatí va nákaaon tíxi ñā maní kée yu'u xí'ón, chí ndéé mií yu'u kían ná'a va'a cháá ka noó nā koó ndéé.” Sa'á ñoó ndani ndino'o ini yu'u chindaya'avii miíi sa'á ñā ná'a ñā kúúí iin taa ko kómi ndéé miíi, dión, dá ná'i ñā nákaai tíxi ndá'a ndéé mií Cristo. 10 Ta sa'á ñā ió ndéé Cristo xí'ín, sa'á ñoó kadii iníi tá koó ndééi, o tá kána'á ñayuu xí'ín, o tá kamaní ñā'a nooí, o tá kéndava'a ñayuu xí'ín, o tá ndó'o níoi. Dá chí tá koó ndééi, dá di'a kúúí iin taa ndakí cháá ka kée Ndios.

11 Tído, táto'on kée iin taa ndeé to'on, kí'o dión nī keeí sa'á ñā nī chindaya'avi miíi, tído mií vá ndó nī kedaá xí'ín, sa'á ñoó nī keeí dión. Di'a mií vá ndó kánian nakoni ndo yu'u, dá chí noo nī iin tó'ón ta'on ñā'a ko kándo'o noo yu'u noo taa chínaní ndó kúú apóstol ndaya'i, va'ará koó ñā'a kúúí. 12 Kua'á nda'o ñā'a ná'ano kée nā kúú apóstol Jesús nī kee yu'u tein mií ndó, ta nī keeí ñā xí'án kueé ió iníi, chí nī keeí ñā ndato, xí'ín ñā kédaa xí'ín ñayuu, dá naá iní nā, xí'ín ñā ná'ano vei noo Ndios. 13 Sa'á ñoó, ¿ndí kían va'a nī kee yu'u xí'ín dao ka nā kúú kuendá Jesús, ta ko ní kéeí ñā xí'ín ndo'o, xiní ndo? Chí sava'a ñā nī kee kían ko ní kí'ín ya'i ta'an vei noo ndo. ¡Ká'ano koo ini ndo sa'í tá ká'an ndó ñā ñā yó'o kúú iin kuachi kini!

Yó'o ká'an Pablo ñā saq nā ñoo ñoó ta'ándá kúú oní

14 Kana'á ndó, chí sa ió nduui saai noo ndéi ndó ta'ándá kúú oní. Ta o dáta'an ta'on yu'u ndo'o xí'ín ni iin ñā'a, chí ko ndí'i ta'on ini yu'u sa'á ñā ió noo ndo, di'a ndí'i iníi sa'a mií vá ndó. Dá chí ko kánian koto takuáchi leé tatá xi, di'a nā kúú tatá va kánian koto de'e na. 15 Ta ndino'o ini yu'u iói ñā dándí'i ndidaa ñā ió nooí sa'a ndo, ta ió ta'anii dándí'i ndidaa ndééi sa'á ñā kú'u iníi sa'a ndo. Ta va'ará sá'ano cháá ka ñā kú'u iníi sa'a ndo, tído ndo'o, dánkoo di'a ndó ñā kú'u ini ndo sa'í. 16 Tído kaá dao ndó ñā va'ará ko ní kí'ín ya'i noo ndo, tído sa'á ñā kúú iin taa mañá, sa'á ñoó nī danda'ávii ndo'o, kaá ndo. 17 ¿Á nī danda'íi ndo'o xí'ín iin taa nī tanda'í nī saa noo ndo, ká'an ndó? 18 Nī seí nda'ávii noo Tito saq xi xí'ín iin ka ñani yo noo ndéi ndó. Ta, ¿á nī danda'íi Tito ndo'o, tá daá? ¿Á ko ná'á ndó ñā iin tó'ón vá kúú ñaxintóni ndú, ta iin nóo vá íchi'í'o ndu'u?

19 Ndá ndi kuu ká'an ndó ñā ká'an ndu dión, dá chí kóni ndu kandoo va'a ndu noo ndo. Tído koó, chí noo Ndios vá ká'an ndu dión sa'á ñā kúú ndú kuendá Cristo. Ta noo ndidaa ñā kée ndu, nā maní miíi, ndúkú ndu'u ñā kua'ano cháá ka ndo ichi Ndios. 20 Chí yu'íi ñā tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ndo'o ndéi ndó kée ndó ñā ko náta'an iníi, ta dión ni ndo'o, o náta'an ini ndo kee yu'u. Dá chí oon ni ví ndéi ndó ndátó'ón kuáchi ndo, o ndéi ndó xí'ín ñā u'u ini ndo, o ndéi ndó xí'ín ñā tondó ndo, o ndéi ndó sa'ándá tá'an ndó, o ndéi ndó dátaí chí'an tá'an ndó, o ndéi ndó káva'a ndó kuáchi sata dao ka ñayuu, o ndéi ndó xí'ín ñā táyíi ndó, o ndéi iin rá iin ndó kée ndó ñā kóni mií ndó. 21 Chí tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ñā ka'an noo noo Ndios kee ndó. Ta oon ni ví kuakii xí'ín ndirá nooí sa'á ñā kua'á nda'o ndó nī ya'a nī kee kuáchi, ta ko ñá'a nandikó ini ndo sa'á ñā nī kee ndó kuáchi ka'an noo, o sa'á ñā nī kidí ndo xí'ín nā ko kúú ñadi'í ndo o yíi ndo, o sa'á ndidaa ka kuáchi nī kee ndó xí'ín ñií ndo.

13

¹ Ta viti xíno onj ta'ándá saaj noo ndéi ndó. Ta kana'á ndó ña xínñó'ó yó uu ñayuu o onj ñayuu kandita kji'o kuendá, dá keyiko yo iin tándó'ó. ² Sa nj ka'in xí'in ndó tá nǝ sa ioj xí'in ndó, ta viti ká'an tukui xí'in ndó, ta kee ndó kuendá ña iój xí'in ndó. Ta xian nani nákaa xikái, tánda'í tuti yó'o kosaa noo na nj ya'a nj kee kuachi, xí'in noo ndidaá ka ndo'ó, chi tá ná saa tukui noo ndéi ndó, dá kían ni lú'u ña manj o koo sa'a ndo. ³ Chi ndúkú ndó korndodó ndó yu'u nde'á á miñan ndaa kuiti Cristo kúu na ká'an noo yu'u. Ta kana'á ndó ña ko kúu ta'on na iin na koó ndée xí'in ndó. Di'a ná'a na ña kómí ná ndidaá ndée xí'in mií ndó. ⁴ Dá chi va'ará nj xí'j Jesús ndíka cruz táto'on iin ta koó ndée, tído viti takí na kée ndée mií Ndios. Ta dión ta'ani ndó'o ndu'u, ko ta'ón ndée kómí ndú ñayuu yó'o táto'on nj ndo'o mií Cristo. Tído kataki ndu kandeí ndu xí'in ná kee ndée mií Ndios, dá kechóon ndu noo ndo.

⁵ Kande'é va'a ndó mií ndó, ná kande'á á miñan ndaa kándée iní ndo Jesús o koó, ta korndodó ndo mií ndó. Ta, ¿á ko xí'o ta'on ndó kuendá ña ió Jesucristo xí'in ndó? Chi tá ko jó na xí'in ndó, dá kían sa nj kandoo va ndó nj tuú ndó noo ña kándisa ndó. ⁶ Ta kándée inij ña xí'o ndó kuendá ña ko ni kándoo ta'on ndu nj tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁷ Xíka ndu ña manj noo Ndios sa'a ndo, dá ni iin tó'ón ndó ná o ya'a kee ña kini. Ta ko kée ndu dión, dá kandoo va'a ndu noo ñayuu. Dión kée ndu sa'a ndo'ó, dá katí'a ndó kee ndó ña va'a, va'ará ká'an dao ka ñayuu ña nj tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁸ Chi o kúu ta'on chituu ndu ña ndaa, di'a ndíta ndu chindeé ndúan. ⁹ Sa'á ñoo náta'an ini ndu kakuu ndu ta koó ndée tá ná kuita toon ndó xí'in ña kándisa ndó. Ta xíka ndu noo Ndios ña ná xinkuei ndó koo ndó táto'on kji'o kóni mií ná. ¹⁰ Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo nani nákaa xikái, dá kían, tá ná saaj noo ndéi ndó, ná dá'a ni ka'an deejin xí'in ndó, chi nj xí'o sato'o yo Jesús choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó xí'in to'on Ndios, ta ko ni xí'o naan nooí ña dánaa di'ai ndo'ó.

Xí'in ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹¹ Ta viti ko'in dándí'i ña ká'in xí'in ndó. Ná kadij iní ndo, ta ndeyiko ndo mií ndó noo Ndios, ta kji'o tá'an ndó tandeé iní, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ndó. Ta Ndios, na xí'o ña kandeí ñochí yó, na xí'o ña ku'u ini sa'a sátá'an yó, ná koo xí'in ndó. ¹² Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús. ¹³ Ta ndidaá ñayuu Ndios ndéi xí'in yu'u yó'o ká'an na ndisá'an xí'in ndó.

¹⁴ Ta ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó táto'on kji'o kú'u ini Ndios sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó kee Espiritu ij ná. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó nà ndéi kuendá Galacia

Ká'qan Pablo ndísá'án

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúúí iin apóstol, nà né'e to'on Jesucristo. Ta kò kúú ta'on yu'u iin yoo nì tãnda'á iin tãa, o iin rã nì kaxi tãa. Dá chî míí vá Jesucristo xí'ín tatá Ndios, nà nì daná'taki Jesús, kúú nà nì kaxi yu'u. ² Ta yu'u xí'ín ndidaá kã nà kúú kuendá Jesús ndéi xí'ín yó'o ká'an ndu ndísá'án xí'ín ndo'ó, nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galacia xagn. ³ Ta míí tatá yò Ndios xí'ín sato'o yò Jesucristo ná kee na ñã manì xí'ín ndó, ta naki'o na ñã koo va'a ini ndo. ⁴ Jesucristo kúú nà nì xí'o míí ná nì xí'í nà sa'á kuachi yo, dá nì taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá kúú ñã kini ió ñayuu yó'o, chí kî'o dión nì chikaa ini tatá Ndios ñã kee na xí'á. ⁵ Ta daá kuití kánian natiin na ñãñó'ó. Dión ná koo.

Iin tó'on dinì vá Jesús kándéé ini yò, dá ndoo kuachi yò noo Ndios

⁶ Naá vá iniñ xiniñ sa'á ñã yachi téi nì kasá'á ndó kankuei xoo ndó noo Ndios, nà nì kana ñaa sa'á ñã manì nì kee Jesucristo sa'a ndo. Ta viti ká'an ndó ñã ió iin kã to'on saá kî'o ñã kãkì ndó. ⁷ Tído kò ta'ón iin kã to'on saá kî'o ñã kãkì yó. Ndéi dao tãa tein míí ndó xagn, ta kátoó rã dátúú rá ndo'ó, ta kátoó rã nadaon ra to'on va'a ñã ká'an sa'a Cristo. ⁸ Ta va'arã ndu'u o iin ángel nì kii induú ná dána'a iin kã to'on saá noó ñã nì sa daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchì ná kandoo ndu kakomí ndú kuachi noo Ndios. ⁹ Ta sa nì ka'an ndu xí'ín ndó, ta nándi'ó kuéi tuku ndu ká'an ndu xí'ín ndó; ndi ndáa tãa díin dána'a o duú to'on va'a nì daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchì ná kandoo ra kakuu ra tãa kómí kuachi noo Ndios.

¹⁰ ¿Á ká'an ndó ñã xí'ín to'on ká'in yó'o ndúkúí ñã kandoo va'i noó ñayuu o noo Ndios? ¿Á ká'an ndó ñã dión ká'in, dá kandoo va'i noó ñayuu? Chí tá ndúkú yu'u ñã kandoo va'i noó ñayuu, dá kían kò kúú ta'on yu'u iin na kéchóon noo Cristo.

Dí'a nì kuu tá nì kana Jesús yu'u ñã kane'i to'on na

¹¹ Kónì yu'u ñã kana'á ndó, ñani míí, ñã to'on va'a dána'a yu'u kò kúú ta'an vaan ñã nì ndaki ini ñaxintónì tãa. ¹² Dá chî kò ní nátiin ta'on yu'u to'on yó'o noo ni iin tó'on tãa, ta ni iin tó'on tãa kò ní dána'a ñã nooí. Míí vá Jesucristo kúú nà nì xí'o to'on va'a yó'o nooí. ¹³ Sa nì nì'í tó'on va ndó tát'o'on kî'o nì sa kee yu'u tá sa kándísai tát'o'on kándisa nã Israel. Sa ná'á vá ndó tát'o'on kî'o kini sa kendava'a yu'u xí'ín ñayuu kúú kuendá Jesús, chí sa káto'óí dánaá ndí'i noo ná. ¹⁴ Ta yu'u nì sa kuu iin rã sa ndikó cháá kã choon sa'ándá tá sá'ano ñooj o duú dao kã tãa dáó xí'ín, chí nì sa ndí'í cháá kã iniñ sa kee choon sa'ándá tá sá'ano ñoo. ¹⁵ Tído míí Ndios nì kaxi yu'u ndã rá kò ñá'a kakii, ta nì kana na yu'u sa'á ñã kú'u ini nã sa'í. Ta noón kúú nà nì na'ã'an ini ¹⁶ na'a nã de'e na nooí, dá ná dána'a yu'u noó nã kò kúú nã Israel. Ta kò ní sa'an ta'oin ndato'ín ni iin tó'on ñayuu ndí kían dána'í. ¹⁷ Ta ni ñoo Jerusalén kò ní sa'in ndato'ín tá sa daá kúú apóstol noo yu'u sa'á ndi kee dána'í. Ñã nì kee kían dinñó'ó kã nì sa'in chí kuendá Arabia dí'a. Dá nì nándi'ó kò tukuí ñoo Damasco.

¹⁸ Tá nì ya'a onì kuia, dá nì kee kua'in ñoo Jerusalén, dá koniñ Pedro, ta kana'í nã. Tá nì saaj noo ió nã, dá nì sa ioj xí'ín ná sa'on va kuu. ¹⁹ Tído kò ta'ón

dao ka na kúu apóstol ni xini, sava'a iin tó'on Jacobo, na kúu ñani sato'o yo Jesús, kúu na ni xini. ²⁰ Ta ná'a míi Ndios ña ko ká'an to'in noo ña táai kosaá noo ndo.

²¹ Tá ni ndi'i, dá ni sa'in chí kuendá Siria, xí'in kuendá Cilicia di'a. ²² Ta na kúu kuendá Jesucristo ndéi chí kuendá Judea ko ná'a ta'on na yu'u tiempo daá. ²³ Sava'a ña ni seídó'o na sa'a yú'u kúu ña: "Taa káa kúu taa sa kendava'a xi'in yó tá sata, tído viti xionoo ra kásto'on ra xi'in ñayuu to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña sa katoó ra dánaa ra tá sata." ²⁴ Ta ni keká'ano na Ndios sa'a ña ni kee na xi'in.

2

Di'a ni kuu tá ni sa'in ñoo Jerusalén, ni ka'in xi'in na kúu apóstol

¹ Tá ni ya'a uxí komi kua, dá ni nandio koo tukui ñoo Jerusalén xi'in Bernabé. Ta ndáka ta'anii Tito ni sa'in. ² Chi míi Ndios ni xi'o ña ni kandaá ini ña kánian ko'in ñoo. Ta sa'a ña ko kóni ña naá oon choon kéei, sa'a ñoo ni nakanii xi'in sava'a na ndíta noo na kúu kuendá Jesús sa'a ndí kían dána'i noo na ko kúu na Israel. ³ Ta ni nata'an va ini na, sa'a ñoo ko ni kéndusa na ña ta'anda ñi Tito, ta ni sa ió daó xi'in, va'ará kúu rá iin taa griego. ⁴ Ta ni ku'u de'e ta'ani dao ra kaá kúu kuendá Jesús tein ndu'u kanani ñaá rá, ná kande'a ndí kían kée ndu sa'a ña ni kankuei xoo ndu tixi ndá'a ley Moisés sa'a ña ndíta ndu xi'in Cristo Jesús. Chi kóni ra ña kaño'o jí ndú tixi ndá'a ley Moisés. ⁵ Tído ni lú'u ví ko ní sóno ndu'u noo rá ña kee ndu ña kóni ra, dá kían ná kandita ndaa jí ní ndó noo to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús.

⁶ Tído ni iin ka to'on saá ko ní ka'an na ndíta noo na kúu kuendá Jesús xi'in. Taa ndaya'i kúu ná, tído ko né'e tandíni, dá chi ni iin tó'on ñayuu ko máni cháá ka noo Ndios o duú dao ka na. Iin noó vá kúu ndidaa ñayuu noo Ndios. ⁷ Ta di'a ni nakoni va na ña míi Ndios ni xi'o choon noói ña dána'i noo na ko kúu na Israel sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, táto'on ki'o ni xi'o Ndios choon noo Pedro ña dána'a na to'on va'a yó'o noo na Israel. ⁸ Ta míi Ndios, na ni kaxi Pedro ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús dána'a noo na Israel, noón ta'ani kúu na ni kaxi yu'u ña kane'i to'on va'a yó'o dána'i noo na ko kúu na Israel.

⁹ Ta ni nakoni Jacobo xi'in Cefas xi'in Juan, tá'an na ndíta noo na kúu kuendá Jesús, ña miían ndaa kuiti Ndios ni xi'o choon yó'o noói, chi ni tiin na ndá'i, xi'in ndá'a Bernabé, ña ná'a ña iin ni nduu ndu xi'in ná. Ta ni kandoo ndu xi'in ná ña ko'on ndu dána'a ndu noo na ko kúu na Israel, ta míi ná ko'on dána'a tein na Israel. ¹⁰ Sava'a ña ni xika na noo ndu kían ña ná dá'a ni nandodó ndu chindeé ndú na kúnda'i ndéi ñoo Jerusalén. Ta sa ñoo kúu váan ndí'i ini kee.

Di'a ni kuu tá ni danani yu'u Pedro

¹¹ Tído tá ni kasáa Pedro ñoo Antioquia, dá ni danani yu'u na, dá chi ña ni kee na ñoo kúu iin ña ko vá'a noo Ndios. ¹² Chi tá ko ñá'a kasaa dao taa ni tándaa'á Jacobo, dá ni sasá'an Pedro xi'in na ko kúu na Israel. Tído tá ni ndi'i ni kasáa taa ñoo, dá ni kasá'a kúxoo va Pedro noo na ko kúu na Israel. Ta kúu ko ni sasá'an ka na xi'in ná, chi yu'u na kée ra ká'an ña miían ndusa ta'anda ñi ndidaa taa kúu kuendá Jesús. ¹³ Ta sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñoo ni kuxoo ta'ani dao ka na Israel kuendá Jesús. Ta ndá Bernabé ni kee ta'ani dión, chi ni kuxoo ta'ani na táto'on ki'o ni kee dao ka ta uu noo ñoo.

¹⁴ Tá ni xini yu'u ña ko kéndusa'ano na táto'on ki'o dándaki to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús, dá ni kaai xi'in Pedro noo ndidaa na kúu kuendá Jesús ni ñataka ñoo: "Míi ní kúu iin taa Israel, tído kée ní táto'on ki'o kée na ko kúu na

Israel, ta kọ nákaa ká ní tìxi ndá'a ley nà Israel. Sa'á ñọ́, ịndivá'a kéndúsa ní xí'ín nà kọ kúú nà Israel ña kee na choon sa'ándá ley nà Israel, tá dáá?

¹⁵ “Mii yó kúú nà Israel, chị nị kakió ñoo Israel. Ta kọ kúú yó ñayuu tukú yá'a kée kuachi noo ley yo. ¹⁶ Ta ná'á yó ña ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, chị sava'a sa'á ña kándéé iní na Jesucristo, sa'á ñọ́ kándoo vii ná noo Ndios. Chị sa'á ña kándisa yó Jesucristo, sa'á ñọ́ kándoo vii yo noo Ndios. Ta kían sa'á ña kándéé iní yo iin tó'ón dinị Jesucristo va, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. Chị nị iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley.

¹⁷ “Ta sa'á ña ndúkú yó kandoo vii yo noo Ndios sava'a sa'á ña kándéé iní yo Jesucristo, sa'á ñọ́ ká'an dao ñayuu ña kúú yó ñayuu kómí kuachi. Ta, ịá ña yó'o kóni kaa ña Jesucristo kúú nà xí'o ña ya'a yó kee yó kuachi? Koó, kọ ta'ón dión kián. ¹⁸ Dá chị tá nị nandío kuéi tuku yó kándéé iní yo ley, tá'an ña nị dąnkoo yó, dá kían kakuu ịi vá yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios.

¹⁹ “Sa nị xí'ị va yu'u noo ley Moisés, chị kọ kándéé ká iní ña dákaki ñaá. Ta nị nataki yu'u noo ña kóni Ndios. ²⁰ Ta viti kían kékuendá ña nị xí'ị nduú xí'ín Jesucristo ndika cruz. Sa'á ñọ́ kọ takí ká yu'u noo ña kóni mii. Ndá Cristo va kúú nà nákaa nímaí dándáki na yu'u viti. Ta ndidaá ña kéei viti, kúú ña kéei sa'á ña kándéé iní Jesucristo, na kúú de'e Ndios, na kú'ụ iní sa'í, ta nị nak'ị'o na mii ná ña nị xí'ị na sa'í. ²¹ Ta ni iin kuu ta'ón o dąnkoo yu'u ña manị nị kee Ndios sa'í. Dá chị tá ná kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley, dá kían nị naá óon va ña nị kee Cristo Jesús nị xí'ị nà ndika cruz sa'a yo, ní kúu.”

3

Ni natiin yó Espiritu ịi Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús

¹ Nandéé ká vian xixi ndo'ó, nà Gálatas xaan. Ịndá yoo nị danaá iní ndo, dá o kándisa ká ndo ña ndaa sa'a Jesús? Chị sa tá'í nị nakani ndu'u xí'ín ndó sa'á ña nị kee Jesucristo nị xí'ị nà sa'a yo ndika cruz. ² Ta viti, ña kóni kanda iní sa'a ndo kián, ịá nị natiin ndó nà kúú Espiritu ịi Ndios sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley o sa'á ña nị kándéé iní ndo Jesús tá nị seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná? ³ Nandéé ká vian xixi ndó. Chị sa va'a va nị kas'á kándéé iní ndo Jesús nị kee nà kúú Espiritu ịi. Tído, ịá ká'an ndó viti ña xí'ín ndéé mii ndó, dá kándéé ndó káki ndó? ⁴ Ịá nị naá óon va ña nị ndo'o níno ndo sa'á ña kándéé iní ndo Jesucristo? Va'a nda'o tá kọ ní naá óon ña nị ndo'o ndó. ⁵ Nị xí'ị'o Ndios Espiritu ịi ná noo ndo, ta kée na ña'a ndato xí'ín ndó. Ịá dión kée na xí'ín ndó sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley, ká'an ndó? Koó, chị kée na dión sa'á ña nị kándéé iní ndo Jesús tá nị seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná.

Natiin ta'ani yó ña va'a nị kandoo Ndios kị'o na noo Abraham

⁶ Kana'á ndó ña sa'á ña nị kándéé iní Abraham Ndios, sa'á ñọ́ nị kandoo vii ná noo ná. ⁷ Sa'á ñọ́ kana'á ndó ña ndi ndáa miío ñayuu kándéé iní Ndios, noón kúú nà ve'e mii Abraham. ⁸ Dá chị ká'an tuti ịi Ndios ña sa daá nị chikaa va iní Ndios ña dąnkoo vii ná nà kọ kúú nà Israel noo mii ná sa'á ña kándéé iní ñaá ná, chị di'a nị kaa nà xí'ín Abraham: “Sa'a yo'ó nị'ị ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña va'a.” ⁹ Sa'á ñọ́ ndi ndáa mii vá ñayuu kándéé iní Jesús, noón kúú nà natiin ña va'a xí'o Ndios, táto'on kị'o nị ndo'o Abraham sa'á ña nị kándisa na to'on nị ka'an Ndios xí'ín ná.

¹⁰ Ndi ndáa miío ñayuu ndúkú ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, nà yó'o kúú nà táj chi'an noo Ndios. Dá chị di'a

ká'an tuti i*ij* Ndios: “Ndidaá kúu na k*o* ní kándeé kee ndi ndi'i choon sa'ándá ley, na yó'o kúu na tá*i* chi'an no*o* Ndios.” ¹¹ Sa'a'á ño*o* kánda*a* ini yo ña k*o* iin ta'on kand*o* vii no*o* Ndios sa'a'á ña k*ee* na choon sa'ándá ley. Dá ch*i* di'a ta'ani ká'an tuti i*ij* Ndios: “Na ni kand*o* vii no*o* Ndios sa'a'á ña kándeé ini ñaá ná, noón kúu na kataki chí*ch*i.” ¹² Tído diin va dándáki ña kúu ley no*o* ña kándeé ini yo Ndios, dá ch*i* di'a ká'an tuti i*ij* Ndios: “Na kándeé k*ee* ndi ndi'i ku*i* choon sa'ándá ley, noón kúu na ni'i ña kataki na kean.”

¹³ Ta Cristo Jesús kúu na ni ta*o* xóo yó t*ixi* ndá'a ley, tá'an ña ni datá*i* chi'an ñaá no*o* Ndios. Ch*i* ni xi'o na mií ná ni na*ku*io na ndidaá kúu chi'an sa'a'á yo, dá ch*i* di'a kaá tuti i*ij* Ndios: “Ta ndi ndáa mi*o* t*a* na karkaa nd*i*ka iin y*it*o, roón kúu ra tá*i* chi'an.” ¹⁴ Ta sa'a'á ña ni kee Cristo Jesús dión, sa'a'á ño*o* kuu ni'i ta'ani na k*o* kúu na Israel ña va'a, tá'an ña ni kaa Ndios k*i*'o na no*o* Abraham. Ta sa'a'á ña kándeé ini yo Jesús, sa'a'á ño*o* ni ni'i yo na kúu Espíritu i*ij* Ndios táto'on k*i*'o ni kaa Ndios kee na xi'in yó.

Nda tá sa'á na, dá ni chíkaa ini Ndios ña tanda'á ná Jesús kii na chíq'i na sa'a'á kuachi yo

¹⁵ Ñani, ná ko'in ka'in sa'a'á iin t*a*a ñayuu yó'o xi'in ndó, dá kanda*a* ini ndo ña kóni ka'in xi'in ndó. Tá ni kava'a iin t*a*a iin tuti ña ká'an táto'on k*i*'o kóni ra kee ra, dá ni kani ra sello no*o* tuti ra, dá k*ian* ni iin tó'on ñayuu o kúu dát*u*ú ná to'on ni taa ra, ta o kúu ta'on chí'i na cháa k*a* to'on no*o* ña ni taa ra.

¹⁶ Dión ta'ani ni kee Ndios, ch*i* ni kaa na no*o* tuti i*ij* ná ña k*i*'o na ña va'a no*o* Abraham, xi'in no*o* na ve'e na. Ta k*o* ní ka'an Ndios k*i*'o na ña va'a yó'o no*o* “ndidaá na ve'e na”, ch*i* k*o* ní ka'an na sa'a'á kua'a ñayuu, dá ch*i* ni ka'an na sa'a'á iin tó'on t*a*a, ch*i* di'a ni kaa Ndios xi'in Abraham: “Tein na ve'e yo'o kana iin t*a*a.” Ta t*a*a ño*o* kúu Cristo Jesús. ¹⁷ Sa'a'á ño*o* ká'in xi'in ndó ña tá sa'á na'á ni xi'o Ndios to'on na ña kee na táto'on k*i*'o ni kand*o* na kee na xi'in Abraham. Dá ni ya'a komi ciento ok*o* ux*i* kuia, dá ni xi'o na ley na no*o* Moisés. Sa'a'á ño*o* o kúu ta'on dát*u*ú ley yó'o to'on ni xi'o Ndios no*o* Abraham, dá ch*i* mi*a*n nda*a* kee Ndios ña ni kand*o* na kee na. ¹⁸ Ch*i* tá ni'i yo ña va'a yó'o no*o* Ndios sa'a'á ña k*ee* yo choon sa'ándá ley, dá k*ian* k*o* ndáya'i ta'on to'on ni xi'o na no*o* Abraham. Tído k*o* ta'ón dión k*ian*, dá ch*i* ni xi'o oon va na ña va'a yó'o no*o* Abraham, ch*i* k*i*'o dión ni kand*o* Ndios kee na xi'in ná.

*Yó'o nákani Pablo sa'a'á ndá choon ni xi'o Ndios ley na no*o* Moisés*

¹⁹ Ta viti, ¿ndá choon ni xi'o Ndios ley na no*o* Moisés, tá dáá? Ni xi'o naan no*o* Moisés dá ch*i* va'an dána'aan ndi ndáa iin rá iin ña'a kini k*ee* yó. Ta ni daná'aan no*o* ñayuu nda rá ni tuu no*o* na ni kii tein na ve'e Abraham. Noón kúu ña va'a ni kaa Ndios k*i*'o na. Ta ni xi'o Ndios ley yó'o no*o* Moisés xi'in ndá'a ángel. Ta xi'in ndá'a Moisés ni xi'o naan no*o* ñayuu. ²⁰ Tído k*o* ní kéchóon ta'on Ndios iin ka ñayuu, dá ka'an na xi'in Abraham, ch*i* iin tó'on mií va Ndios ni ka'an xi'in ná.

²¹ Sa'a'á ño*o*, ¿á dát*u*ú ley Moisés ña va'a ni kaa Ndios kee na xi'in Abraham? K*o*o, k*o* tá'ón dión k*ian*. Dá ch*i* tá kándeé ley k*i*'o ña kataki chí*ch*i yó, dá k*ian* xi'in mií va ley kuu kand*o* vii yo no*o* Ndios. ²² Tído k*o* tá'ón dión k*ian*, dá ch*i* ká'an tuti i*ij* Ndios ña ño'o ndidaá ñayuu t*ixi* nda'á kuachi, sa'a'á ño*o* k*i*'o Ndios ña ni ka'an na k*i*'o na no*o* yo sava'a sa'a'á ña kándeé ini yo Jesucristo, ch*i* sava'a ñayuu kándisa ñaá kuu ni'i ña.

²³ Tá k*o* ñá'a kándeé ini yo Jesucristo, dá ni sa'á ndadi yo t*ixi* ndá'a ley. Ta sa'á dándáki ñaá ley nda rá ni kasandaá ku*u* ni na'a Ndios no*o* yo ña kándeé ini yo Jesús. ²⁴ Ta ley ño*o* ni sa'á ndakaan yó táto'on k*i*'o ndáka iin na kéchóon

takuálí de'e sato'o na. Ta dión nì sà ndaka ley ñoo yó ndà nì kasandaá yò kandeé iní yò Cristo Jesús, sa'á ñoo kándoo vii yò noo Ndios sa'á ña kándéé iní yò ná. ²⁵ Tído viti kándéé iní yò Jesús, ta nì kan'kuei yó tìxi ndá'a ley, ña kúú tító'on k'í'o kúú na ndáka takuálí, ²⁶ ch'í viti kúú yó de'e Ndios sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús. ²⁷ Iin nì nduu va yó xí'ín Cristo sa'á ña nì sodó ndúta yò ña nì kandeé iní yò ná. Tá kián tító'on k'í'o nì nandixi yó na. ²⁸ Ta viti ko n'é tandíni á kúú yó na Israel o na griego, o á kúú yó na ñó'o tìxi ndá'a iin sato'o o koó, o á kúú yó taa o ñá'a, ch'í iin tó'ón diní nì nduu ndidaá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús. ²⁹ Ta sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús, sa'á ñoo nì nduu yó na ve'e Abraham, ta nì'í yò ña va'a nì kaa Ndios k'í'o na noo na ve'e Abraham.

4

¹ Ta di'a kua'an ña kónij ka'ín xí'ín ndó. Sà ná'á vá ndó ña iin tayíí ló'o, tá'an ra nì'í ndidaá kúú ña'a tatá xí, iin nóo vá kúú xí xí'ín iin mozo, va'ará kakuu xí sato'o ndidaá ña'a na ve'e xí. ² Dá ch'í nákaa xí tìxi ndá'a na kéchóon noo tatá xí xí'ín na ndáka ñaa ndà ná xino xí kua ña k'ían nì kaa tatá xí natiin xí ña'a ió noo ná. ³ K'í'o dión ta'ani nì sà ndo'o yó, ch'í nì sà kuu yó tító'on takuálí ndó'o dión, ch'í nì sà ño'o yó tìxi ndá'a ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayúú yó'o. ⁴ Tído tá nì xinkoo tiempo ña k'ían nì ch'íkaa iní mií Ndios, dá nì tanda'á ná de'e na Jesús nì kii na nì kaki na tìxi iin ñá'a. Ta nì kaki ta'ani na tìxi ndá'a ley.

⁵ Dión nì kee na, dá nì taó xóo na yó tìxi ndá'a ley, dá nì'í yò ña kakuu yó de'e na. ⁶ Ta sa'á ña kúú yó de'e Ndios, sa'á ñoo nì tanda'á ná Espiritu de'e na nì kasáa na ió na iní níyo yó. Ta Espiritu ñoo kúú na kédaa xí'á, dá kayu'ú yó Ndios: "Tatá ló'o mií." ⁷ Sa'á ñoo ko ñó'o ka yó tìxi ndá'a ley, ch'í ndaa de'e Ndios vá kúú yó viti. Ta sa'á ña kúú yó de'e na, sa'á ñoo kánian natiin yó ña va'a noo ná sa'á Cristo.

Kandita ndaq ndo xí'ín ña kándísa ndó sa'q Jesús

⁸ Tá sà na'á, ta ko ñá'a kana'á ndó Ndios, dá nì sà ño'o ndó tìxi nda'á ña ko kúú ndios. ⁹ Tído viti sà ná'á vá ndó ndá yoo kúú Ndios, o va'a kaan ná ka'ín xí'ín ndó ña sà ná'á di'a va Ndios ndo'ó. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a nì nandíó kuéi tuku ndó noo ña'a ko chóon, tá'an ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayúú yó'o? Ta, ¿ndiva'a nì nachi'í tuku ndó mií ndó tìxi ndá'an? ¹⁰ Ch'í kéká'ano ndó dao kuu, xí'ín dao yoó, xí'ín dao víko xí'ín dao kua. ¹¹ Sa'á ñoo nákaní iní sa'á ña kée ndó dión, dá ch'í ndá ndi kuu naá óon va choon nì keeí tein ndó.

¹² Ñani mií, seí nda'áví noo ndo ña kee ndó tító'on kée mií, dá ch'í nì kee yu'u tító'on kée mií ndó tá nì sà ioí xí'ín ndó. Ta ni iin ña'a ko ní ya'a ndó noo. ¹³ Ta sà ná'á vá mií ndó ña sa'á ña sà kú'u vai, sa'á ñoo nì kuu nì daná'í noo ndo ta'ándá mií noo sa'á ña kúú tó'on va'a ña ká'an sa'á Jesús. ¹⁴ Ta ko ní kú'ich'í iní ndo koni ndo yu'u, ta ko ní káñó'ó ñaa ndó va'ará nì sà kú'í. Di'a nì na'kuaka va'a ndó yu'u tító'on iin ángel nì kii noo Ndios, ta nì kee ndó yu'u kú'í tító'on mií Cristo Jesús. ¹⁵ Ta, ¿ndeí kua'an ña kádij téi iní ndo koni ndo yu'u? Ta xí'o ndaa'í kuendá sa'á ndo, ch'í nda nduchí nóo ví ndó kú'u iní ndo taó ndo k'í'o ndó noo yú'u tiempo daá ñóo, ní kúu. ¹⁶ Ta viti, ¿á ndaa'í xini u'u va ndó yu'u sa'á ña ká'ín ña ndaa'í xí'ín ndó?

¹⁷ Ta ndéi dao taa kád'í'índa rá ndo'ó, ch'í kátoó ra ña kee ndó ña kóni mií rá, tído o duú ña va'a k'ían kóni ra. Dá ch'í ña kóni ra k'ían taó xóo ra ndo'ó tein ndu'u, dá nduu ndó kuendá mií rá, dá koo kuión ndo xí'ín ña dána'a ra. ¹⁸ Ña

va'a kíán tá daá kuití ná koo kuión ndo xí'ín ña va'a, va'ará koḡ yu'u ío xí'ín ndó.

¹⁹ De'e kuálí miíj, tuku va nì kasá'á ndó'o naní níḡ yu'u kée ndó, chì ndó'i táto'on kí'o ndó'o iin ñá'a tá káki de'án. Ta kúú dión kando'o vai sa'a ndo nda ná kasandaá ndo kee ndó to'on kí'o nì sa kee mií Cristo. ²⁰ Kóni kíjì kakaai tein ndó, dá ka'ín iin to'on vitá cháá ka xí'ín ndó, chì nákaní nda'o inij sa'a ndo.

Ña yó'o kíán nì ndo'o Agar xí'ín Sara

²¹ Ta viti ká'ín xí'ín ndo'o, na kátoó ndu'u tuku tìxi ndá'a ley Moisés: ¿á ko óon ta'on kueídó'o ndó ndi kaá ley nì taa Moisés? ²² Chì kaá to'on nì taa na ña nì sa ndei uu de'e yíí Abraham. Iin xi nì sa kuu de'e ñá'a sa káa tìxi ndá'a ñadi'í na. Ta iin ka de'e na nì sa kuu de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií. ²³ Ta de'e ñá'a, ña sa káa tìxi ndá'a ñadi'í na, nì kaki xi chì kí'o dión kóni Abraham. Tído de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií, kúú ra nì kaki táto'on nì xì'o mií Ndios to'on na noḡ Abraham.

²⁴ Ndi nduú ñá'a yó'o kúú táto'on uu to'on nì kandḡo Ndios kee na xí'ín ñayuu na. Ta to'on mií noḡ kúú ley nì xì'o Ndios dinì yúku naní Sinaí. Ta ñayuu nì kaki tìxi ley yó'o, noḡon kúú na ñó'o tìxi ndá'án. Ta ley yó'o kúú táto'on Agar, ta ñayuu ñó'o tìxi ndá'a ley kúú táto'on de'e Agar. ²⁵ Dá chì ñá'a naní Agar ñóo kúú táto'on yúku naní Sinaí íin chí Arabia noḡ nì xì'o Ndios ley noḡ Moisés. Ta kúú ta'anián táto'on ñoo Jerusalén, ña nákaa viti. Dá chì ñoo yó'o nákaa tìxi ndá'a ley xí'ín ndidaá ñayuu ndéi noḡán, táto'on kí'o nì sa káa Agar tìxi ndá'a ñadi'í Abraham. ²⁶ Tído iin ka ñoo Jerusalén, ña nákaa chí induú, ko nákaa ta'an vaan tìxi ndá'a ley. Ta ñoo ñóo kúú táto'on naná yo, na kúú kuenda Jesús. ²⁷ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios:

Kadij iní yo'ó, ñá'a, yo'ó ña ko kúú kandeí de'e, yo'ó, ñá ko óon ta'on kaki de'e. Kayu'ú yo'ó xí'án kadij inóḡon, chì ko ñá'a ndo'o naní níḡ, dá kaki iin de'ón.

Dá chì kua'a cháá ka kakuu de'e yo'ó,

ñá nì kandḡo nda'í xaan,

o dudu na ñá'a ío yíí.

²⁸ Ta viti, ñani miíj, kúú yó táto'on Isaac, chì kúú yó de'e nì kaa Ndios kí'o na noḡ Abraham. ²⁹ Nì sa kendava'a tayíí nì kaki xí'ín ña kóni mií Abraham xí'ín tayíí nì kaki nì kee Espíritu ij. Ta kí'o dión ta'ani kéndava'a na ñó'o tìxi ndá'a ley xí'ín yó viti. ³⁰ Tído, ¿á ko ndúsaḡ ta'on ini ndo ña ká'an tuti ij Ndios? Chì di'a va kaáan: “Taó xóo ñá'a nákaa tìxi ndá'a ñadi'í óon ná ko'an xí'ín de'án. Dá chì o kúú ta'on nì'j nduú xì ña va'a xí'ín de'e ñá'a dándáki mií.”

³¹ Sa'á ñoḡo, ñani miíj, kana'á ndó ña ko kúú ta'on yó de'e ñá'a nákaa tìxi ndá'a iin ka na. Di'a kúú yó de'e ñá'a dándáki mií.

5

Ko ñó'o ka yo tìxi ndá'a ley Moisés

¹ Sa'á ñoḡo kandita toon ndó xí'ín ña nì kee Cristo sa'a ndo, chì nì taó xóo na ndo'ó tìxi ndá'a ley Moisés, ña sa dándáki ñaá. Ta o sa nándio kuéi ka ndo kaño'o ndó tìxi ndá'án, dá dándáki tukuan ndo'ó. ² Kueídó'o va'a ndó, chì yu'u kúú Pablo, na ká'an xí'ín ndó. Tá ná nakí'o ndó mií ndó ña ta'anda ñíj ndo táto'on kí'o kée ta Israel, dá kíán ko ta'ón ña'a natiin ndó noḡ ña nì kee Cristo Jesús sa'a yo. ³ Ta nándio koḡ tukuí ká'ín xí'ín ndidaá taa, tá'an ra kándia ña ta'anda ñíj rá, ña miáan ndúsa kánian kee ra ndi ndi'i choon sa'ándá ley Moisés, dá kandḡo vii rá noḡ Ndios.

⁴ Tá ká'án ndó ña kandoo vii ndo noo Ndios sa'a á ña kée ndó choon sa'ándá ley, dá kían ña yó'o kóni kaa ña ñi taó xoo va ndó mií ndó noo Jesús, ta ñi taó xoo ta'ani ndó mií ndó noo ña maní ñi kee na sa'a ndo.

⁵ Tído sa'a á ña ió Espíritu ií Ndios xí'ín yó, sa'a á ñoó ió tandéé iní noo yo ña kandoo vii yo noo Ndios sa'a á ña kándéé iní yo Jesús. ⁶ Dá chī sa'a á ña kándéé iní yo Cristo Jesús, sa'a á ñoó va'ará ñi ta'ándá ñi yo o ko ní ta'ándá ña, ni iian ko ndáya'i. Ña ndáya'i kían kándéé iní yo Jesús, ta ña yó'o kédaa xí'ín yó, dá ku'u iní sa'a sátá'an yó.

⁷ Ta sa va'a nda'o kua'an ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó. ¿Ndá yoo ñi ndaká ñaxintóni ndo, dá ko seídó'o ka ndo ña ndaa? ⁸ Tído kana'á ndó ña o duú Ndios ní nádaká ñaxintóni ndo, chī dī'a mií ná kúu ña ní kana ndo'ó. ⁹ Ta sa ná'a va'a mií ndó ña xí'ín lú'u chí'í va' levadura, ta kúú dákuíta tachi vaan iin tu'u yusa káva'a pan. Ta dión ta'ani kée ña to'ón dána'a taa ñoó xí'ín ndó. ¹⁰ Ta kándéé iní yu'u sato'o yo Ndios ña nandío kuéi ndó kandisa ndó tát'o'on kī'o kándisa yu'u. Chī ñayuu kátoó nádaká ñaxintóni ndo, miían ndaa chiya'i na noo Ndios sa'a á ña to'ón dána'a ña noo ndo. Ko né'e tandíni ndá yoo kúu ná.

¹¹ Ñani mií, tá dána'a jí yu'u noo ñayuu ña miían kánian ta'ándá ñi ná to'on kée ra Israel, dá kían, ¿ndiva'a kéndava'a jí ra Israel xí'ín yu'u, tá dáá? Chī tá dána'i dión noo ná, dá kían o kuído ta'on iní ra kee to'on va'a ña ká'an sa'a á ña ñi kee Jesús sa'a yo ndika cruz, tá dáá. ¹² Tído va'a cháa kaan iin íchi dī'a ná dákuachi taa nádaká ñaxintóni ndo ñi mií rá!

¹³ Kana'á ndó, ñani mií, ña sa ñi nakana va Ndios ndo'ó ña o kaño'o ka ndo tixi ndá'a ley. Tído ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'a á ña ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley, sa'a á ñoó kuu kee ndó ña kóni ñi ndo. Dī'a kánian chindeé tá'an ndó xí'an ku'u iní sa'a sátá'an ndó. ¹⁴ Chī dáxinkoo ndi'i yo choon sa'ándá ley Moisés tá ná kueídó'o yó choon kua'an dī'a: “Ku'u iní ndo sa'a ñayuu xí'ín ndó tát'o'on kī'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.” ¹⁵ Tído tá chídáó tá'an ndó xí'ín to'on ká'an ndo, ta sei yi'í tá'an ndó, dá kían kaon koo ndó, chī kasandaá kuu, dá naá ndi'i iin rá iin ndó.

Ki'o ndó mií ndó noo ña kúú Espíritu ií Ndios ña ná kandaka na ndo'ó

¹⁶ Ta ká'an ta'anii xí'ín ndó ña koo iní ndo kee ndó ña kóni ña kúú Espíritu ií Ndios, ta o sa kée ndó ña kini kóni ñi ndo. ¹⁷ Dá chī ña kóni ñi ndo ko náki'in tá'an noóan xí'ín ña kóni Espíritu ií Ndios, chī naá tá'an va ña kóni ñi ndo xí'ín ña kóni Espíritu ií. Sa'a á ñoó o kúu kee ndó ña kóni ndo. ¹⁸ Tído tá nakj'o ndó mií ndó noo Espíritu ií Ndios ña ndaka na ndo'ó, dá kían ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley.

¹⁹ Ta ko ú'u ta'on kandaá inio ndi kée ñayuu xí'o mií noo ña kóni ñi ná, dá chī kée na kuachi xí'ín ña ko kúú ñadi'í ña o yi'í ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñi ná, ta ko chítuu iní ña kee na ña ka'an noo. ²⁰ Ta ndáño'o na ña ko kúu ndios, ta kétadi ña xí'ín ñayuu, ta xini u'u tá'an na, ta naá ña xí'ín dao ka ñayuu, ta kuión ña, ta yachi xido iní ña, ta savá'a sa'a mí vá ná nákaní iní ña, ta sa'ándá tá'an na ñayuu, ta taó xoo na ñayuu kandoo xoo mií ná, ²¹ ta u'u iní ña, ta sa'áni ña ndi, ta daá xini ña, ta tein víko yá'a na kée na ña kini ka'an noo. Ta kée na dao ka ña'a kini tát'o'on kua'an ña yó'o. Sa ñi ka'in xí'ín ndó, ta ká'an tukui ña ndi ndáa miío ñayuu ndéi kée ña yó'o, ni iin kuú ta'ón o kóni ña natiin na kandeí na noo dándaki Ndios.

²² Tído dī'a kua'an ña va'a xí'o ña kúú Espíritu ií Ndios ña kían kee yó: kú'u iní yo sa'a á ñayuu xí'ín yó, ta ió dī'í iní yo, ta va'a ndéi yó xí'ín dao ka ña, ta kueé iní yo, ta kéva'a yó xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta va'a iní yo xí'ín dao ka

na, ta kúú yó ñayuu ndaa, ²³ ta nda'í ió ini yo, ta chítuu iniyo kee yó ña kini. Ta noo ni iin tó'on ley ko yá'a yó tá kée yó ndidaá ña va'a yó'o. ²⁴ Ta na ndíta xí'in Cristo, noón kúú na ni chirkuei ndidaá kúú ña kini kóni ñi ná kean ndika cruz, chi ko kée ka ña ña kini kóni ñi ná. ²⁵ Tá dándáki na kúú Espiritu i nió yo, dá kían ná kee yó ña kóni mií ná. ²⁶ Ta ná dá'a ni kakuu yó ñayuu ió táyí ini. Ná dá'a ni dáta'an tá'an yo. Ná dá'a ni koo u'u ini yo koni yo ñani yo.

6

Koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'in iin rá iin mií ndó

¹ Ñani mií, tá iin ndakána ni natiin ndó iin ñani yo noo kuachi, dá kían ndo'ó, na ndíta toon xí'in Espiritu i, kúú na kánian chindeé ná, dá ná kuin ndaa tuku na. Ta nda'í ni ka'an ndo xí'in ná, ta kandaa ndo mií ndó, chi oon ni ví kuei ta'ani mií ndó noo kuachi táto'on k'i'o ni ndo'o ñani yo. ² Ta chindeé tá'an ndó xí'in iin rá iin ndó tá ndo'o ní'o ndo, ta k'i'o dión kee ndó, dá kee ndó choon ni sa'anda Cristo. ³ Ta na chinani mií ña kúú ná na ndáya'i, ta ni iin ña'a ko kúú ná, dá kían danda'í na mií vá ná. ⁴ Ta iin rá iin mií vá ndó kánian kande'é va'a ña kée ndó, dá kían nata'an ini ndo sa'a ña va'a kée ndó. Ta o sa chidáo tá'an ndó ña kée ndó xí'in dao ka ñayuu. ⁵ Dá chi iin rá iin mií vá ndó xí'in choon ni ni'í ndo noo Ndios.

⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na dáku'a ta to'on Ndios, kánian chindeé ndó na dána'a noo ndo xí'in ña va'a ió noo ndo.

⁷ O sa kóo ini ndo danda'í ndo mií ndó, dá chi ko iin ta'on kuu danda'í Ndios, chi ndidaá ña'a xíti ndó, ñoó kían dá kée ndó. ⁸ Ta dión ta'ani ndo'o na kée ña kóni ñi ná, noón kúú na ni'í ña naá ná. Tído na kée ña kóni Espiritu i, noón kúú na ni'í ña kataki chí chí ná kee Espiritu i.

⁹ Ta ná dá'a ni kuita yo kee yó ña va'a, chi tá ko sá tuu yó ña kée yóan, dá kían kasandaá iin kuú natiin yó ña va'a noo Ndios. ¹⁰ Sa'a ñoó tá nóno yó kee yó ña va'a, dá kían ná kee yóan xí'in ndidaá ñayuu. Ta ná ndi'i cháa ka ini yo kee yó ña va'a xí'in na kándisa dáó xí'in yó Jesús.

Ta viti kúú yó ñayuu sa'a sa'a ña kándéé ini yo Jesús

¹¹ Kande'é ndó, di'a ví ná'ano letra táai xí'in ndá'a mií. ¹² Ta ndidaá ra kóni kandoo va'a noo dao ka ñayuu, roón kúú ra kéndusa xí'in ndó ña ta'anda ñi ndo. Chi sa'a ña ko kóni ra ña kendava'a na Israel xí'in rá, sa'a ñoó kénóo ra ña ni kee Cristo sa'a yo ndika cruz. ¹³ Tído ni mií ra ni ta'anda ñi ko kándéé kee ndidaá choon sa'anda ley. Tído kóni ra kéndusa ra xí'in ndó ña ta'anda ñi ndo, dá chindaya'i ra mií rá noo na Israel. ¹⁴ Tído ni lú'u ko kóni yu'u chindaya'i mií sa'a ña yó'o. Ña kéká'ano yu'u kúú ña ni kee sato'o yo Jesucristo sa'í ndika cruz. Chi kée yu'u kuenda ña sa ni xí'i ña kini ió ñayuu yó'o noo ndika cruz táto'on k'i'o ni xí'i ta'ani mií noo ña kini ió ñayuu yó'o. ¹⁵ Dá chi sa'a ña ndíta yó xí'in Jesús, sa'a ñoó ni iin ña'a ko ndáya'i ña ta'anda ñi yo o koó. Ña ndáya'i noo Ndios kúú ña ni nduu yó ñayuu sa'a. ¹⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na taxi va'a choon ni taai noo tuti yó'o, ná koo va'a ini ndo, ta ná ku'u ini Ndios sa'a ndidaá kúú ndo'ó, na ndisa kúú na ñoo Ndios.

¹⁷ Ta yó'o chí noo o sa dáta'an ka ni iin ndó yu'u, dá chi sa ku'a ndá'o yanda tándaa ñi kée ñayuu sa'a ña dána'i sa'a sato'o yo Jesús.

¹⁸ Ñani mií, ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñño Éfeso

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúuú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, táto'on k'i'o kóni mií Ndios. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na ndéi ñño Éfeso, ndo'ó na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó na ndíta toon xí'ín Cristo Jesús. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta nakì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kì'o dì'a nì kemáni Ndios yo

³ Ná natiin Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñaño'ó. Mií ná nì kemáni ná yó xí'ín ndidaá ña va'a ió noo ná, ta nda noo ió na nda induú nì tanda'á ná ña nì kixian sa'á ña nì kee Cristo. ⁴ Ta nda rá ko ña'a kasá'á sa'á ñayuu, nda daá vá nì kaxi na yó sa'a Cristo, dá ná kakuu yó na koo vii, na koó kuachi noo mií ná. ⁵ Ta sa'á ña kú'u ini na sa'a yo, sa'á ñoó nda daá nì chikaa ini na ña kakuu yó de'e mií ná sa'a Jesucristo, chì k'i'o dión nì ñata'an ini mií ná kee na. ⁶ Dión nì kee na, dá kían ná nakì'o yó ñaño'ó noo ná sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'á, dá ná natiin va'a na yó sa'á de'e manì ná. ⁷ Chì xí'ín nì de'e na nì taó xóo na yó noó ña kánian ndo'ó yó sa'á kuachi kée yo, ta nì ku'u ká'ano ini na sa'a yo, chì ká'ano nda'o ña manì nì kee na xí'ín yó. ⁸ Ta sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'ín yó, sa'á ñoó nì nì'ì yo ña koo ndichí xí'í yó xí'ín ña kaon koo ñaxintóni yo, ⁹ dá chì nì xì'o na ña nì kandaá ini yo sa'á ña nì chikaa ini na kee na, tá'an ña nì sa ió de'é noo ná, chì k'i'o dión nì ñata'an ini na. Ta ndidaá ña yó'o kúu ña nì chikaa ini na kee na. ¹⁰ Chì tá ná xinkoo kuu nì kaxi mií ná, ko'on na nachì'ì na ndidaá tá'an ña'a tixi ndá'a Cristo, dá dándaki ñaá ná, mián kían ña ñó'o induú, o mián kían ña ió noño'ó yó'o.

¹¹ Ta sa'a mií Cristo nì kaxi Ndios yóo, dá chì nda mií sa'a nì saki na ña nì'ì yo ña va'a noo ná, táto'on k'i'o nì chikaa ini na, chì kée na ndidaá ña'a táto'on k'i'o kóni mií ná, ¹² dá natiin na ñaño'ó sa'a ndu'u, na Israel, chì ndu'u kúu na sa daá ndáti kasaa Cristo. ¹³ Ta dión nì ndo'ó, sa'a Cristo nì seídó'o ndó to'on va'a ña ká'an ña kuu kaxi ndó tá nì kandisa ndó ña. Sa'á ñoó nì nì'ì ndo Espíritu ñi Ndios táto'on k'i'o nì xì'o na to'on na noo yo. Ta na yó'o kúu táto'on iin sello, ña ná'a ña kúu ta'ani ndó ñayuu Ndios. ¹⁴ Ta sa'á ña ió Espíritu ñi ná ini yo, ñoó kían ná'a ña natiin yó ña nì kaa tatá yo Ndios k'i'o na noo yo tá ná kasandaá kuu nakuaka na ñayuu mií ná kande'i na noo ió na, dá natiin na ñaño'ó sa'a ndidaá ña manì nì kee na xí'ín ñayuu na.

Xí'ka Pablo ña manì noo Ndios ña ná k'i'o na ña koo ndichí yo noó ña'a mií ná

¹⁵ Sa'á ñoó, tá nì kandaá ini ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, ta kú'u ta'ani ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios, ¹⁶ nda daá, ta nda viti ko sá tuu ta'on yu'u ña nakì'oi ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, chì daá kuití ndíko'on ini ndo'ó noo ká'ín xí'ín ná, ¹⁷ na kúu Ndios noo sato'o yo Jesucristo, na kúu tatá yo, na kánian natiin ndidaá ñaño'ó. Chì xikaj noo ná ña nakì'o na ña koo ndichí ndo, ta k'i'o na ña katóni va'a ini ndo, dá kasandaá ndo kana'á va'a ndó mií ná. ¹⁸ Ta xí'ka ta'ani noo ná ña ná dátoon na ñaxintóni ndo, dá ná kana'á ndó sa'á tandéé ini, ña kían nì ñakana na ndo'ó natiin ndó, ta kana'á ta'ani ndó ndi k'i'o ndato ña va'a ko'on na k'i'o na noo ndo, tá'an ña

ko'on na k'i'o na noo ñayuu mií ná, ¹⁹ ta katóni ta'ani ini ndo ndi k'i'o ká'ano ndée kómí ná, tá'an ña kéchóon na, dá chindeé ná yóo, na kándisa ñaá. Ta mií ndée yó'o ni kéchóon Ndios, ²⁰ dá ni danátaki na Cristo tein na kúu ndii, ta ni chikoo ñaá ná xoo kuá'a na nda noo ío na induú. ²¹ Ta kómí ná choon sata ndidaa tá'an taa né'e choon ná'ano, xí'in sata ndidaa ta dándáki, xí'in sata ndidaa tá ndita noo, xí'in sata ndidaa tá kúu sato'o. Ta kómí ná iin kuu ndáya'i cháa ka o duú ndidaa ka ñayuu. Ta o duú ñayuu yó'o oon ni kían dión, nda ñayuu vei chí noo kakian dión. ²² Chì ni nachi'i Ndios ndidaa tá'an ña'a tixi sa'a Cristo, ta ni chikani ñaá ná kakuu na dinj noo ndidaa na kúu kuendá mií ná. ²³ Ta ñayuu yó'o kúu yiki koño Cristo, ta dáxiño na ña kóni na xí'in ñayuu na, chì iin tó'on mií ná kúu na dáxiño ndidaa tá'an ña'a tát'o'on kánian kooan.

2

Ni dakáki Ndios yo sa'a ña manj ni kee na xí'in yó, ta o duú sa'a ña va'a kée yó

¹ Ta ni sa'an Ndios ni danátaki na ndo'ó, chì ndii va ni sa kuu ndó noo ná sa'a ña ko ní sa seídó'o ndó choon sa'ándá na, xí'in sa'a ña ni sa kee ndó kuachi. ² Chì sa kee ndó kuachi yó'o tá sata tát'o'on kée na kúu kuendá ñayuu yó'o, ta sa kee ndó ña kóni ña né'e choon noo táchi káa, tá'an ña dándáki ñaxintóni ñayuu ko seídó'o choon sa'ándá Ndios. ³ Ta ndidaa vá yó ni sa kee dión tá sata, chì sa xionoo yó sa kee yó ña kóni ñi yó, chì sa kee yó ña kini kónian xí'in ña kini sa katoó ñaxintóni yó. Ta sa'a ña sa kuu yó ñayuu kómí kuachi, sa'a ñoo sa xido ini Ndios sa xini na yó tát'o'on k'i'o ndó'o ta'ani ndidaa ka ñayuu ko ná'a ñaá. ⁴ Tído ká'ano nda'o ini Ndios, ta kú'u nda'o ini na sa'a yó, ⁵ dá chì va'ará ndii ni sa kuu yó noo ná sa'a kuachi sa kee yó, tído ni xí'o na ña ni nataki yo noo ná, ta takí yo xí'in Cristo viti. Dá chì sa'a ña manj ni kee na xí'in yó, sa'a ñoo ni káki yó noo ña kánian ndo'o yó sa'a kuachi kée yó. ⁶ Ta ni nataki daó yó xí'in ná ni kee Ndios, ta ni naxindei ta'ani na yó nda induú xí'in Cristo Jesús. ⁷ Ta dión ni kee na xí'a, dá daá kuiti na'a na ndi k'i'o ví ká'ano ña manj ni kee na xí'in yó, chì ni kee na ña va'a xí'in yó sa'a ña ni kee Cristo Jesús. ⁸ Chì sa'a ña manj ni kee Ndios xí'in ndó, sa'a ñoo ni dakáki na ndo'ó sa'a ña kándéé ini ndo Jesús. Ta ko ní dakáki na ndo xí'in ndée mií ndó, chì kían iin ña manj ni kee na xí'in ndó, ⁹ chì ko ní dakáki na ndo'ó sa'a ña kée ndó ña va'a, dá kían ni iin tó'on ndó ná o chindaya'i mií ndó. ¹⁰ Dá chì mií va Ndios kúu na ni kava'a ñaá, ta sa'a ña ni kee Cristo Jesús, sa'a ñoo ni kava'a na yó ña kían kee yó ña va'a, tá'an ña ni chikaq ini na kee yó nda mií sa'a.

Ndeí va'a yó xí'in iin rá iin yó sa'a ña ni kee Jesús sa'a yó

¹¹ Ta o sa nándodó ndo'ó, na ko kúu na Israel xaan, ña tá sata ni kaa na Israel ña kúu ndo'ó, “na ko ní ta'anda ñi.” Dión kaá na chì kúu ná na ni ta'anda ñi, ta sa'a ñoo ká'an ná ña kúu ná na ñoo Ndios, tído xí'in ndá'a taa va ni ta'anda ñi ná. ¹² Nda tiempo sata ñoo ko ní sa kuu ndó kuendá Cristo, sa'a ñoo ni iin kuu vá ko ní kasandaá ndo kakuu ndó na ñoo Ndios tát'o'on kúu na Israel. Ta ni lú'u ví kuendá ko ní sa kómí ndó noo to'on ni xí'o Ndios noo ñayuu na. Ta ni lú'u ví tandeé ini ko ní sa kómí ndó ni sa ndei ndó ñayuu yó'o, ta ni ko ní sa na'a ví ndó ndá yoo kúu Ndios takí. ¹³ Tá sata ko ní sa na'a ndó Ndios, xíká sa ndei ndó noo ná. Tído viti, ndíta ndó xí'in Cristo, sa'a ñoo ni natuu yati ndó noo Ndios sa'a ña ni xita ni Cristo sa'a ndo.

¹⁴ Chì mií Cristo kúu na ni naxindei va'a yó, sa'a ñoo na ñoo Israel xí'in na ko kúu na Israel, ni nduu na iin tó'on ñoo ni kee Cristo, dá chì ni sa'an na ni díta ná ña sa kedaá xí'in ná sa xini u'u tá'an na. ¹⁵ Ta sa'a ña ni xí'i Cristo,

sa'a á ñoó ñi ñandí'i na ley xí'ín choon sa'ándáan. Ta k'i'o dión ñi ndee na ñayuu Israel xí'ín na kó kúu na Israel iin tó'ón vá, dá kakuu na iin tó'ón ñayuu sa'a, dá ná koni na kandeí va'a na. ¹⁶ Ta sa'a á ña ñi xí'i na ndjika cruz, sa'a á ñoó ñi ñachindeí va'a na ñayuu Israel xí'ín na kó kúu na Israel xí'ín Ndios, chí sa'a á ña ñi xí'i Cristo ndjika cruz, sa'a á ñoó ñi ñitá ná ndidaá ña sa' kedaá xí'ín ná sa xini u'u tá'an na.

¹⁷ Ñi kii Cristo ñayuu yó'o, ta ñi ñaná'a na to'on va'a ña xí'o ña kandeí va'a yó xí'ín Ndios, ta ñi ñaná'a ñaán noo ndo'ó, na ñi sa ndei xiká noo Ndios, xí'ín noo ndu'u, na ndei yati noo Ndios. ¹⁸ Chí sa'a á ña ñi kee Jesús, sa'a á ñoó na Israel xí'ín na kó kúu na Israel ñi ñi'í ña ndu'u yó noo ío tatá Ndios kée iin tó'ón na kúu Espiritu ij.

¹⁹ Sa'a á ñoó kó kúu ka ndo na tukú o na xionoo ndava'a. Dá chí ñi ñi'í ndo ña kakuu ndó ñayuu Ndios, ta ñi ñi'í ta'ani ndó ña kakuu ndó kuendá na ve'e na. ²⁰ Ta noo to'on ñi ñaná'a na kúu apóstol, xí'ín to'on ñi ñaná'a na sa kuu profeta ñi sa kujta iin rá iin ndó. Ta mií Jesucristo kúu yuu tito ndáya'i kúu do'o ve'e, ²¹ chí xí'ín mií yuu ñoó luu kasá'a kátó tá'an sa'a ve'e káva'an kua'an xinkooan kakuuan iin ve'e ño'o ij sato'o yo Jesús. ²² Ta xí'ín mií ná sá káva'a ndó kua'an ndo, dá xino ndó kakuu ndó iin ve'e noo koo Ndios kée Espiritu ij ná.

3

Ñi chikani Ndios Pablo ña dána'a na noo na kó kúu na Israel

¹ Ta yu'u, Pablo, kéchóon sa'a choon yó'o. Nákaaj ve'e ka viti sa'a á ña dána'i to'on Cristo Jesús noo ndo'ó, na kó kúu na Israel. ² Ta sa ñi ñi'í tó'ón ndó ña ñi xí'o Ndios choon noo yú'u ña kían chindeéi ndo'ó, dá ñi'í ndo ña maní xí'o na noo ndo. ³ Ta ñi na'a túu Ndios ña ñi sa io de'é noo ná noo yú'u. Ta sa ñi taa va yu'u cháá sa'a á ña yó'o kosaan noo ndo. ⁴ Tá ka'i ndó ña, dá kandaq va'a ini ndo ña ná'a yu'u ña ío de'é noo Ndios, ña ká'an sa'a Cristo. ⁵ Ta kó ní xí'o na ña kandaq ini ñayuu sa ndei sa na'a sa'an. Tído viti kandaq ini na kúu apóstol xí'ín profeta na sa'a á ña yó'o kée Espiritu ij Ndios. ⁶ Tá'an ña sa io de'é ñoó kían kaá ña natiin ta'ani ndo'ó, na kó kúu na Israel, ña va'a ko'on Ndios k'i'o na noo na Israel, ta ndee na ndo'ó iin tó'ón ñoo xí'ín na ñoo Israel, ta koo ta'ani ta'ij ndo noo ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo na Israel sa'a á ña ñi kee Cristo Jesús, táto'on k'i'o ká'an to'on va'a ká'an sa'a ná. ⁷ Ta ñi chikani Ndios yu'u ña kían dána'i to'on yó'o, chí choon yó'o ñi kemáni ná yu'u, ta xí'ín ndée mií ná kándééi kéei ña.

⁸ Ta va'ará kúu yu'u na ló'o cháá ka noo ndidaá ka ñayuu Ndios, tído ñi xí'o na choon yó'o noo yu'u, ña kían dána'i noo na kó kúu na Israel ndi k'i'o ná'ano ña va'a xí'o Cristo, ⁹ ta k'i'oi ña kandaq ini ndidaá ñayuu sa'a á ña ñi chikaa ini Ndios kee na nda mií sa'a, tá'an ña ñi sa io de'é noo ná, ta mií ná kúu na ñi káva'a ndidaá tá'an ña'a. ¹⁰ K'i'o dión, dá na'a yó'o, na kúu kuendá Jesús, ndi k'i'o ká'ano ña ndjichi kómí Ndios, dá kían kandaq ini ña kómí choon xí'ín ña dándáki chí induú sa'an. ¹¹ Chí k'i'o dión ñi chikaa ini Ndios kee na nda rá kó ñá'a káva'a ñayuu yó'o. Ta xí'ín ña ñi kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, ñi daxinkoo na ña ñi chikaa ini na kee na. ¹² Ta viti ío tandeé ini noo yo, ta nónó noo yo nakuja yó noo Ndios sa'a á ña kándéé ini yo Jesús. ¹³ Sa'a á ñoó seí nda'áví noo ndo ña ná dá'a ni ndjiko ndó sa'a á ña ndó'o ñoí sa'a á ña dána'i noo ndo'ó, dá chí ña va'a mií ndó kían.

Kóni Pablo ña kandaq va'a ini yo ndi k'i'o kúu ini Jesús sa'a yo

¹⁴ Sa'a' ñoó nákuujn xitíi noo Ndios, na kuu tatá sato'o yo Jesucristo, ká'in xí'in ná. ¹⁵ Ta mií ná kúu na xí'o iin kuu noo ndidaa ñayuu na, á mií ná ndéi na induú o noño'ó yó'o. ¹⁶ Ta xíkaj noo ná ña táto'on k'i'o ió kuá'a ña kuiká na chí induú, k'i'o dión kendakí ná ndo'ó xí'in ndée ká'ano kómí mií ná, dá ná koo ndeé iní ndo kee Espiritu ij ná, ¹⁷ dá ná koo Cristo níó ndo dándakí na sa'a ña kándéé iní ndo ná, dá ná kuíta toon ndó xí'in ña kú'u iní na sa'a yo, ta kandiko toon ndóan, ¹⁸ dá kándéé ndó kandaá va'a ini ndo xí'in ndidaa ka ñayuu Ndios ndi k'i'o ká'ano ña kú'u ini Cristo sa'a yo, ta ndi k'i'o kánján, ta ndi k'i'o konóan, ta ndi k'i'o dikóan, ¹⁹ dá kasandaá ndo kana'a va'a ndó ndi k'i'o kú'u ini Cristo sa'a yo, va'ara ko kándéé ta'on ñaxintóni yo kandaá ndi'i inian sa'an. Ta k'i'o dión xíkaj noo ná, dá nakutí ndó xí'in ñaxintóni Ndios.

²⁰ Ta mií ná kúu na kómí ndée ká'ano, ta kándéé ná kée na cháa ka ña'a noo ndidaa ña xíkaj yo noo ná o ña kasandaá ñaxintóni yo nakani inian, dá chí sa'a ña ió ndée ná ini yo, sa'a ñoó kée na ña'a ná'ano xí'in yó. ²¹ Ta ná natiin mií ná ndidaa ñañó'ó noo na kúu kuendá na, ta sa'a mií Jesús daá ná natiin na ñañó'ó, ta k'i'o dión daá kuití ná natiin naan. Dión ná koo.

4

Iin tó'on vá nì nduu yó nì kee Espiritu ij Ndios

¹ Nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ña né'i to'on Jesús, na kuu sato'o yo, ta seí nda'ávii noo ndo ña ndi'i ini ndo kendísá'ano ndó táto'on k'i'o kánian kee na nì kana Ndios xoo mií ná. ² Nda'i koo ini ndo, ta va'a koo ini ndo, ta kueé ná koo ini ndo, ta k'i'o ndeé iní ndo sa'a iin rá iin ndó sa'a ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo. ³ Ta koo ini ndo ña iin tó'on ná kakuu ndó, chí mií Espiritu ij Ndios kúu na xí'o ña kandeí ndó dión, sa'a ñoó koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ndó. ⁴ Dá chí iin tó'on vá nì nduu yó, ta iin tó'on vá Espiritu kómí yó, ta iin tó'on ta'ani tandeé iní kían nì nakana ñaá Ndios natiin yó. ⁵ Dión ta'ani iin tó'on vá kúu sato'o yo, ta iin tó'on kúu ña ndaa kándisa yó, ta nì sodo ndúta yo sav'a sa'a ña kándéé iní yo Jesús, ⁶ ta iin tó'on vá kúu Ndios, na kúu tatá ndidaa yó. Ta mií ná kúu na kómí choon sata ndidaa yó, ta mií ná kúu na kedaá, dá kanda yo noo choon na, ta ió na ini ndidaa yó.

⁷ Ta iin rá iin yó nì natiin ña katí'a yó kee yó iin choon noo Ndios táto'on k'i'o nì chikaa ini mií Cristo dasá naan noo iin rá iin yó. ⁸ Sa'a ñoó ká'an tuti ij Ndios di'a:

Tá nì kaa na nda noo díkó, dá ndáka na taa sa naá xí'in ná kua'an na. Ta nì dasá ná ña va'a noo iin rá iin ñayuu na.

⁹ ¿Ndiva'a ká'an tuti ij Ndios ña nì kaa na noo díkó, ká'an ndó? Dión kaan, dá chí dinño'ó nì noo na nì kii na nda noo ninó cháa ka noño'ó yó'o. ¹⁰ Ta mií ná kúu na nì noo nì kixi noño'ó yó'o, ta mií ná kúu na nì kaa tuku nda noo díkó, dá dákutí na ndidaa kúu xían xí'in ña ndato kée na. ¹¹ Ta mií vá ná kúu na nì xí'o noo iin rá iin yó ña katí'a yó kee yó iin choon noo Ndios, chí nì kee na dao yó ña kakuu yó apóstol, dá kane'e yó to'on Jesús, ta dao ka yo kakuu profeta, ta dao ka yo kakuu na xionoo dána'a sa'a Jesús, ta dao ka yo kakuu na ndáka na kúu kuendá Jesús, ta dao ka yo kakuu na kandita dána'a. ¹² Ta k'i'o dión nì kee na xí'in yó, na kúu ñayuu Ndios, dá katí'a yó kechóon yó noo ná, dá koni yo dakuá'ano yó iin rá iin na kúu kuendá Cristo xí'in to'on Ndios, ¹³ dá ví kasandaá yo kakuu yo iin tó'on noo ña kándéé iní yo de'e Ndios, xí'in noo ña ná'a yó sa'a ná. Ndi'i, dá koni yo kasandaá yo nda noo kóni Ndios, chí kasandaá yo kakomí yó ñaxintóni táto'on k'i'o kúu ñaxintóni Cristo. ¹⁴ Dá kían, ná dá'a ni ndo'o yó táto'on ndó'o takuálí, chí vitá ini xí, sa'a ñoó xoo di'a

xoo di'a kua'an ñaxintónj xí kée ña to'ón dána'a dao ta mañá. Chì ta yó'o kúu ra kenda ra ña to'ón dána'a ra, dá kandeé rá dándá'í ñaá rá xí'in ña mañá t'í'a ra. ¹⁵ Va'a kaan ná ndiko yo ña ndaa xí'in ña kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu, dión keeá, dá ná kua'ano yó koo yo táto'on k'i'o kónj Cristo, na kúu dinj noo yo. ¹⁶ Ta kúu yo táto'on yiki koño na. Chì táto'on k'i'o ndó'o yó xí'in yiki koño mí yó, ña nákatò tá'an xí'in tuchi yo, ta chindeé tá'an, dá sá'anoan kua'an, k'i'o dión ndó'o yó xí'in Jesús, chì mí ná kúu na dákuá'ano yó, dá katj'a yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

Ná koo inio keeá táto'on k'i'o kónj Jesús

¹⁷ Xí'in choon nj xí'o sato'o yo Jesús noój, sa'ándáj choon noo ndo ña ná dá'a ka ni kee ndó táto'on kée ñayuu ko ná'á Ndios, chì kée na ndidaá ña nóo ndáki ini na, ¹⁸ chì kómí ná iin ñaxintónj iin naá, ta xíká vá ndéi na noó ña kónj Ndios, chì ko ná'á ta'on na sa'a ña'a Ndios sa'a ña káxi nda'o níno ná. ¹⁹ Ta sa'a ña ko xíká'an ka noo ná, sa'a ñoó nj ñakj'o na mí ná noo ndidaá ña kini xí'in ña ka'an noo, chì nj ñakj'o na mí ná noo ndidaá ka ña yakó noo Ndios.

²⁰ Tído ndo'ó, tá nj seídó'o ndó sa'a Cristo, ko ní dákuá'a ndó ña kee ndó dión ²¹ tá miían ndaa nj seídó'o ndó to'on na, tá miían ndaa nj dákuá'a ndó ña ndaa sa'a ná, chì noo iin to'ón dinj Jesús ío ña ndaa. ²² Tá sata sa kee ndó ña kónj mí ndó, tído viti dánkoo ndó ñayuu yátá nj sa kuu ndó, ña nj chitián ñó'o ña kini, ña dándá'í ndo'ó, dá kee ndó ña kónj ñíj ndo. ²³ Di'a k'i'o ndó mí ndó ña ndusaá níno ndo xí'in ñaxintónj ndo, ²⁴ dá nduu ndó iin ñayuu saá, na nj kava'a Ndios koo táto'on k'i'o kónj mí ná, dá kakuu ndisa ndó iin ñayuu ndaa, iin ñayuu vii noo mí ná.

²⁵ Sa'a ñoó ná dá'a ka ni ka'an to'ón ndó, ndino'o ña ndaa ka'an ndo xí'in ñayuu xí'in ndó, dá chì iin to'ón vá kúu yó. ²⁶ Ta va'ará xídó ini ndo, ná dá'a ni ya'a ndó kee ndó kuachi. Ná dá'a ni kandati ndó nda keta ndindii, dá ya'a ña xídó ini ndo, ²⁷ ta ná dá'a ni konó ndó noó ña u'u ña dátúú ñaá. ²⁸ Ta ndo'ó, na kí'in kuí'íná, ná dá'a ka ni kí'in kuí'íná ndó. Di'a koo ini ndo kechóon ndó, ta xí'in ndá'a mí ndó kee ndó choon va'a, dá ni'j ndo ña'a kemáni ndo na kúnda'í. ²⁹ O sa kóo ini ndo ka'an ndo to'ón kini kua'an xí'in ni iin to'ón ñayuu. Di'a ñóchí vii ka'an ndo xí'in ná, dá ná ni'j ini na kua'ano na íchj Ndios. Tá kee ndó dión, dá kí'an chindeé ndó ñayuu seídó'o. ³⁰ Ná dá'a ni dákúnda'í ini ndo Espíritu ij Ndios, dá chì mí ná kúu táto'on iin sello nj ni'j ndo, ña ná'a ña kúu ndó ñayuu mí ná, dá naki'in na ndo'ó tá ná kasandaá kuu nakuaka ñaá ná noo ío na. ³¹ Ná dá'a ka ni ta'u'u ini ndo koni ndo dao ka ñani ndo, ta ná dá'a ka ni kuido ini ndo, ta ná dá'a ka ni karyíí ndó, ta ná dá'a ka ni kayu'u ni'j noo sátá'an ndó, ta ná dá'a ka ni chinaní kini ndó ñani ndo, ta ná dá'a ni kee ndó ndidaá ña kini yó'o noo dao ka ñani ndo. ³² Di'a va'a koo ini ndo xí'in iin rá ini ndó, ta ku'u ini sa'a sátá'an ndó, ta ku'u ká'ano ini sa'a sátá'an ndó táto'on k'i'o nj ku'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi mí ndó sa'a ña nj kee Cristo.

5

Miían kánian koo vii yo, chì kúu yó de'e Ndios

¹ Kúu ndó de'e manj Ndios, sa'a ñoó kee ndó táto'on kée mí ná, ² ta ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu táto'on k'i'o kú'u ini Cristo sa'a mí ndó, dá chì nj ñakj'o na mí ná nj xí'j na sa'a yo, ta ña nj dokó ná mí ná nj sa kuu táto'on iin ña'a támi sátá'an noo Ndios.

³ Ta o sa kí'o ndó ña ka'an ñayuu ña kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yíj ndo, o kée ndó ña ka'an noo, o ña kátoó ndo kakomí ndó kuá'a ña kujká. Di'a kee ndó ña kánian kee na kúu ñayuu Ndios. ⁴ Ta ná dá'a ni ya'a

ndó ka'an ndo to'on nóo, xí'ín to'on ko chóon, xí'ín to'on kini, dá chī ko kánian kee yó dión sa'á ña kúu yó ñayuu Ndios. Va'a kaan daá nakj'io ndó ndivé'e noo Ndios. ⁵ Ta kana'á ndó ña ni iin tó'ón ta'on na kée kuachī xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yí'í ná, xí'ín na kée ña ka'an noo, xí'ín na kátoó kakomí kua'á ña kuiká, noón kúu na o koní ta'on na natiin na taj'í ná noo dándáki Cristo xí'ín Ndios. Chī na kátoó téi ña kuiká, ñoo kúu yokó noo ná. ⁶ O sa kónó ndó ña ni iin tó'ón ñayuu ná o sa dándá'í ndo'ó xí'ín to'on mañá, dá chī miian ndaa kuiti noo ñayuu kée dión vejī ña xido ini Ndios sa'á ña ko seid'ó na choon sa'ándá na. ⁷ Tído ndo'ó, ná dá'a ni ndiko ndo ña kée na kée dión.

⁸ Dá chī tá sata, dá sa kuu ndó ñayuu sa iin naá ñaxintóni. Tído viti ni ñatoon va ñaxintóni ndo sa'á ña kúu ndó ñayuu sato'o yo Jesús. Sa'á ñoo koo ini ndo kee ndó tát'o'on k'i'ó kée na kúu ñayuu ni ñatoon noo. ⁹ Dá chī ña va'a xí'ó Espíritu i Ndios noo yo kían ña kakuu yó ñayuu vá'a, ta kakuu yó ñayuu ndísá'ano, ta kana'á yó ña ndaa. ¹⁰ Ka'i va'a ini ndo sa'a ndidaa ña'a, ná nde'á á kían ña náta'an ini sato'o yo Ndios kee ndó. ¹¹ Ta o sa kí'ó ndó mií ndó kee ndó ña ko ndáya'í kée ñayuu iin naá ñaxintóni, di'a koo ini ndo kuñó'ó ndó ña nóo kée na, ¹² dá chī iin ña ka'an noo kían ña kantó'ón yo sa'á ña kini kede'é na. ¹³ Ndidaa vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'ó, ta xí'oan ña kándaá ini yo ndá ña'a kían, dá chī ndidaa vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'ó. ¹⁴ Sa'á ñoo ká'an na di'a: Ndoto yo'ó, ña kidjī xaan.

Ndakoo tein na kúu tát'o'on ndjī xaan,
dá dáttoon Cristo ñaxintónon.

¹⁵ Sa'á ñoo kua'an ndo kandaa ndo mií ndó noo iin rá iin ña'a kée ndó, o sa kée ndó tát'o'on kée na ndeé to'on, va'a kaan kee ndó tát'o'on kée na ió ñaxintóni. ¹⁶ Ndj'í ini ndo kee ndó ña va'a viti nóno noo ndo, dá chī tiempo kini nda'ó kían ndéi yó viti. ¹⁷ Ta ná dá'a ni kakuu ndó ñayuu xixi, di'a k'i'ó ndó mií ndó ña kían kandaa ini ndo ndí kían kóni Ndios kee ndó.

¹⁸ Ná dá'a ni ko'ó ndó vino, dá dáxini ndó mií ndó, dá naá ini ndo kee ndó ña ko vá'a. Va'a kaan konó ndó ná nakutí ndó xí'ín Espíritu i Ndios. ¹⁹ Ta ka'an ndo tein iin rá iin ndó salmo xí'ín himno, xí'ín yaa i. Ta ndino'o ini ndo kata ndó yaa yó'ó keká'ano ndó sato'o yo Jesús, ²⁰ ta daá kuití nakj'io ndó ndivé'e noo Ndios, na kúu tatá yo, sa'á ndidaa ña'a ndó'ó ndó, chī kúu ndó kuendá Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían kánian kee na ni tandá'a

²¹ Kueid'ó tá'an ndó sa'á ña ió ñaño'ó ndó noo Ndios. ²² Ta dión ni ndo'ó, na ñá'a xaan, kueid'ó ndó yí'í ndo tát'o'on seid'ó ndó sato'o yo Jesús. ²³ Dá chī yí'í ndo kúu dinjī noo ndo tát'o'on k'i'ó kúu Cristo dinjī noo ñayuu mií ná, na kúu tát'o'on yikí koño na. Ta mií ná kúu na dáka'ki ñaá. ²⁴ Sa'á ñoo tát'o'on k'i'ó seid'ó ndó Cristo, k'i'ó dión kánian kueid'ó ndó yí'í ndo noo ndidaa ña'a.

²⁵ Ta ndo'ó, ra ña xaan, ku'u ini ndo sa'a ñadi'í ndo tát'o'on k'i'ó kú'u ini Cristo sa'a ñayuu na, chī ni xí'í na mií ná ña kían ni xí'í na sa'a yóo, na kúu kuendá na, ²⁶ dá koo vii yo noo Ndios, chī ni ñandó na kuachī yó sa'á ña ni nakata na yó xí'ín takují, ta kiróon kúu to'on na. ²⁷ Dión, dá kuu natiin na yó kakuu yó ñayuu mií ná, ta kakuu yó ñayuu ndato, ta ni lú'u ta'on yáko o káne'e yó, ta ni o kóo tijití ta'on yó tát'o'on k'i'ó ndó'ó dá'ón, ta o ndó'ó ta'on yó dao ka ña'a kua'an tát'o'on kua'an ña yó'ó. Di'a kakuu yó na ndaa vii, na ñóchí ndaa noo ná.

²⁸ Sa'á ñoo kánian ku'u ini ndo'ó, ta ña xaan, sa'a ñadi'í ndo tát'o'on kú'u ini ndo sa'a yikí koño mií ndó, dá chī ña kú'u ini sa'a ñadi'í ra, roón kúu ra kú'u ini sa'a mií rá. ²⁹ Dá chī ko iin ta'on kaño'ó yikí koño mií ná. Di'a ndaa na ña,

ta xító na ña. Dión ta'ani kée Cristo xí'in yó, na kúu ñayuu na, ³⁰ chî kúu yó yiki koño na. ³¹ Sa'á ñoó kánian dánkoo taá tatá ra xí'in naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'in ñadi'í ra, dá kían nduu na ndá iin tó'on vá. ³² Ndichí ndá'o kua'an ña yó'o, tído nî ka'in sa'an, dá dák'in tá'in ña xí'in táto'on ndó'o Cristo xí'in ñayuu na. ³³ Sa'á ñoó iin rá iin mií vá ndó, ta'aa xaan, kánian ku'u ini sa'a ñadi'í ndo táto'on kî'o ndó'o ndó xí'in mií ndó. Ta ndo'o, na ñá'a xaan, kánian koo ñaño'ó ndó noo yîi ndo.

6

¹ Ta ndo'o, takuáchí yíi xí'in takuáchí di'í kuendá sato'o yo Jesús, koo ini ndo kueidó'o ndó tatá ndo xí'in naná ndo, chî ña yó'o kían va'a noo Ndios. ² “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'in noo naná ndo”, kaá choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon mií noo ña kían dána'a noo yo ña nandió né'e Ndios ña va'a noo yo ñayuu yó'o, ³ chî ká'an ta'ani na: “Tá kée ndó dión, dá kían koni ndo kandeí va'a ndó, ta koni ndo kua'ano yatá ndó ñayuu yó'o.”

⁴ Ta dión ta'ani ndo'o, na kúu tatá xí'in naná, ná dá'a ni koo ini ndo dákuido ini ndo de'e ndó. Di'a koo ini ndo dakuá'ano va'a ndó xî, ta va'a taó ndo xî, ta dána'a ndo noo xî ná kee xi táto'on kî'o kóni sato'o yo Jesús.

⁵ Dión ni ndo'o, na ñó'o tîxi ndá'a iin sato'o ñayuu yó'o, koo ini ndo kueidó'o ndó na xí'in ndino'o ini ndo, ta kayu'ú ni'ini ndó na xí'in ña nda'í ío ini ndo táto'on kî'o kée ndó xí'in Cristo. ⁶ Kechóon va'a ndó, va'ará ko iin sato'o ndo ndé'e rá ndo'o, ta ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na ndúku ña nata'an ini taá koni ñaá rá. Va'a kaan kechóon ndó noo na kúu sato'o ndo táto'on kî'o kéchóon ndó noo Cristo. Ndino'o ini ndo kechóon ndó, chî kî'o dión kóni Ndios kee ndó. ⁷ Sa'á ñoó ndino'o ini ndo kechóon ndó noo sato'o ndo. Kee ndó kuendá ña noo sato'o yo Ndios vá kéchóon ndó, ta o duú noo taá ñayuu yó'o, ⁸ chî sa ná'a vá mií ndó ña táto'on kî'o káa iin rá iin ña va'a ni kee ndó, kî'o dión koo ña va'a nandió né'e Ndios noo ndo, á mií ndó ñó'o ndó tîxi ndá'a iin sato'o o koó.

⁹ Ta dión ni ndo'o, na kúu sato'o, keva'a ndó xí'in na ñó'o tîxi ndá'a ndo, ta o sa dáyu'ú ndo ná xí'in to'on ká'an ndo, chî sa ná'a vá mií ndó ña ndá induú ío sato'o ndo, na kúu ta'ani sato'o na ñó'o tîxi ndá'a ndo. Ta sa ná'a ta'ani ndó ña ko iin ta'on manî cháá ka noo ná, iin nóó kúu ndi'í va yó noo ná.

Ná kandixi yó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo yo, dá kandeé yó xí'in ña u'u

¹⁰ Ñani manî mií, noo ndidaá ña'a, koo ini ndo kendakí ndó mií ndó xí'in ña kándisa ndó sato'o yo Jesús, ta kendakí ta'ani ndó mií ndó xí'in ndéé ká'ano mií ná. ¹¹ Ta nandixi ndó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo ndo, dá kandeé ndó kandita nî sisa ndó kuió né'e ndó ña kini tánda'a ña u'u vei noo ndo. ¹² Dá chî ko naá ta'on yó xí'in ñayuu xí'in yó, di'a naá yo xí'in ña kini né'e choon noo táchî káa, xí'in ña kini ndakí cháá ka ndéi noo táchî káa, xí'in ña kini dándáki níó ñayuu ndéi ñayuu iin naá yó'o, xí'in iin rá iin tu'u ña kini xionoo noo dikó káa. ¹³ Sa'á ñoó nandixi ndó ndidaá nda'á chóon xí'o Ndios noo ndo kechóon ndó, dá kandeé ndó naá ndo xí'in ña kini tein kuú vei ña dándó'ooan níó ndo, dá kían kandeé ndó kuita toon ndó noo ndidaá ña vei ndo'o ndó. ¹⁴ Sa'á ñoó kuita toon ndó, dá chî sa ndíko va cincho tîi ndó, ña dándáki ña ndíko ndo ña ndaa sa'a Ndios. Ta sa ndíxi ta'ani ndó kaa ndadí yu'ú ndíka ndo, ña dándáki ña kúu ndó ñayuu ndaa noo Ndios. ¹⁵ Ta sa yí'i ta'ani ndó ndisa ndo, tá'an ña dándáki ña sa ío nduu ndo kanoo ndó dána'a ndo to'on va'a Jesús, ña kían nachindei va'a ñayuu xí'in Ndios. ¹⁶ Ta noo ndidaá ña'a natiin ndó kaa dá'ándá, ña né'e soldado chindeé rá mií rá, chî kaá yó'o dándáki ña kándéé iní ndo Jesús. Ta

xí'ín ña yó'o kandeé ndó chituu ndó yiryó'ó kẹ́i ita tánda'á ña kini vẹi dándó'o nío ndo. ¹⁷ Ta natiin ta'ani ndó kaa kaño'o ndó, dá chindeéán diní ndo, ta ña yó'o dándáki ña nị káki ndó nị kee Ndios. Ta natiin ta'ani ndó espada, ña kíán xí'o Espírítu ií Ndios noo ndo. Ta espada yó'o kúú to'on Ndios. ¹⁸ Ta daá kuití koo ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta kueí nda'í ndo noo ná xí'ín to'on xí'o Espírítu ií. Ta daá kaño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín ná, ta o sa kátuu ndó ña kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndidaá ka ñayuu kuendá mií ná. ¹⁹ Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo Ndios sa'a yú'u, dá nani'í to'on ka'in, dá kíán ná dá'a nị yu'íi dána'í noó ñayuu ndi dándáki to'on va'a sa'a Jesús, ña kíán nị sa io de'é noo Ndios, ²⁰ chí mií Ndios nị xí'o choon yó'o nooí, ta sa'á ña dána'í to'on va'a yó'o, sa'á ñoó nákaai ve'e kaa. Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo ná sa'í, dá ná koo ndeé iníi ka'in sa'á to'on yó'o táto'on kị'o kóni mií ná.

Xí'ín ndísá'án yó'o dándá'i Pablo ña ká'an na

²¹ Tá kosaá ñani maní yo Tiquico noo ndéi ndó, dá nakani ra xí'ín ndó sa'á ña ndó'i xí'ín sa'á ña kéei. Ta iin taa ndísá'ano nda'o kúú rá ín ra noo choon sato'o yo Jesús. ²² Ta sa'a choon yó'o tánda'í ra kosaá ra noo ndo, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o ndu, ta kị'o ra tandeé ini noo ndo.

²³ Ná kị'o tatá Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ña ná koo va'a ini ndo'ó, ñani, ta ná kị'o ta'ani na ña ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó sa'á ña kándéé ini ndo ná. ²⁴ Ta ná koo ña maní xí'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndo'ó, na ndino'o ini kóni sato'o yo Jesucristo. Díón ná koo.

To'on yó'o kían nī taa San Pablo nī sa'an noó na ñoo Filipos

Ká'qan Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin xí'ín Timoteo noo Jesucristo, ta ká'qan ndu ndisá'án xí'ín ndidaá ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo Jesús, ndo'ó na ndéi ñoo Filipos xaan, xí'ín na kómí choon ndáka na ndo'ó, xí'ín na ndíta xínkuáchí ini ve'e noo náta nataka ndo dakuá'a ndó. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manj xí'ín ndó, ta ná kī' o na ña koo va'a ini ndo.

Ká'qan Pablo xí'ín Ndios sa'á na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Filipos

³ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, na ndáño'o yó, sa'a ndo'ó tá iin rá iin ndíko'on inij ndo'ó. ⁴ Tá ká'ín xí'ín Ndios sa'a ndo, daá kuití vá ká'ín xí'ín ná xí'áan kádij inij sa'a ndidaá ndo'ó, ⁵ chí nda mií sa'a, ta nda viti chíndeé ndó yu'u kéchóon daó yó sa'á to'on va'a sa'a Jesús. ⁶ Sa ná'a va'a va yu'u ña mií Ndios, na nī kedaá xí'ín ndó, dá nī kasá'a ndó kéchóon va'a ndó noo ná, mií jí vá ná chíndeé ndó, dá xínkuei va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo Jesucristo kasaa na. ⁷ Ta miían kánian ña dión nákaní inij sa'a ndo, chí kú'u nda' o inij sa'a ndo. Tá nákaaj ve'e kaa, o tá nákaaj chíndeéi ña ndaa sa'a Jesús noó ñayuu, o tá nákaaj dáxino inij ñayuu ña to'on ndaa kúu to'on va'a sa'a Jesús, chíndeé ndó yu'u noo ndidaá ña manj kée Ndios xí'ín. ⁸ Xí' o mií Ndios kuendá sa'á ña kú'u nda' o inij sa'a ndo táto'on kī' o kú'u ini Jesucristo sa'a iin rá iin yó. ⁹ Ta xíkaj noo Ndios ña ná kutí ndó xí'ín ña kú'u cháá ka ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ná kutí ta'ani ndó xí'ín cháá ka ña ndíchi xí' o Ndios, ta ná koo cháá ka ñaxintónj noo ndo, ¹⁰ dá ná kandaá ini ndo ndí kjan va'a cháá ka kee ndó, dá koni ndo kakuu ndó ñayuu ndaa, ñayuu ndaa vii nda ná kasandaá kuu nandió koo Cristo kasaa na, ¹¹ dá xínkoo ndi'i ndó xí'ín ña va'a kée ndó sa'á ña ió Jesucristo xí'ín ndó, dá ná náki' o ñayuu ñaño'ó noo Ndios, ta ná keká'ano ña ná.

Takí va Pablo kée na ña kóni Jesucristo

¹² Kónij ña kana'á ndó, ñanij, ña ndidaá tandó'ó ndó'i kían kedaá, sa'á ñoó seídó'o cháá ka ñayuu to'on va'a sa'a Jesús. ¹³ Dá chí ndidaá soldado ndéi noo dándáki ta né'e choon yó'o xí'ín dao ka ñayuu ná'a va'a ña nákaaj ve'e kaa sa'á ña kéchóoin noo Cristo. ¹⁴ Ta kuá'a nda' o ñani yo nī naatin cháá ka tandee iní noo sato'o yo Jesús sa'á ña nákaaj ve'e kaa, sa'á ñoó nī ndundéé cháá ka ini ra dána'a ra sa'á to'on va'a sa'a Jesús, ta ni kō yu'u ra.

¹⁵ Ta miían ndaa kían ña dána'a dao ta'a to'on Cristo xí'ín ña u'u ini ra, ta sa'á ña kátoó ra chidáo ta'an ra xí'ín. Tído ió dao ka ra dána'a xí'ín ndino'o ini mií rá. ¹⁶ Chí ió dao ta'a dána'a to'on Cristo sa'á ña kátoó ra chidáo ta'an ra xí'ín yu'u, ta kō dána'a raan xí'ín ndino'o ini ra, chí ndúkú rá ña dándi'i ini ra yu'u nani nákaaj ve'e kaa yó'o. ¹⁷ Tído dao ka ra dána'a sa'á ña kú'u ini ra sa'a yu'u, chí ná'a rá ña nákaaj ve'e kaa sa'á ña chíndeéi to'on va'a sa'á Jesús. ¹⁸ ¿Ndi koo, tá dáá? Tído kō né'e tandíni á dána'a ra sa'á ña u'u ini ra, o sa'á ña kúu rá ñayuu ndaa. Xí'an nani dána'a ra ña ndaa sa'a Cristo, kádij nda' o inij, ta daá ná kádij va inij.

¹⁹ Dá chí sa ná'a vá yu'u ña sa'á ña xíkā ndo ña manj noo Ndios sa'í, xí'ín sa'á ña chíndeé ñaá Espíritu Jesucristo, sa'á ñoó xínkoo va'a va ndidaá ña ndó'i, dá

kanai ve'e kaꝛ, ²⁰ chɪ ndáti kíjɪ, ta ió ɔ́ndeé iní ña o káka'an ta'on noꝝ yú'u sa'á ni iin ña'a kéei. Di'a kónɪ koo ndeé iní, táto'on kí'o daá kuití kéei, dá ná natiin ta'ani Cristo ñaño'ó sa'a yú'u viti, á mií takí o á mií nɪ xí'í. ²¹ Dá chɪ noꝝ mií yu'u kíán di'a: xíꝛ nani takí, kéei ña kónɪ Cristo va, tído tá nɪ xí'í, nɪ keva'a cháá kaj. ²² Tído tá ió ña kechóon cháá kaj noꝝ Ndios xíꝛ nani ndíxii yíkí koꝛo yó'o, dá kíꝛn kɔ ná'í ndí kíán kaxii, á va'a kꝛ katakí, o á va'a di'a ña kuuj. ²³ Chɪ kɔ nɪ'í ndá kíán nakani iní sa'a ndi nduú ña yó'o, chɪ katoóɪ kɔ'ín noꝝ ió Cristo, dá kooi xí'ín ná, chɪ ña yó'o kíꝛn va'a cháá kaꝛn. ²⁴ Tído káni cháá kaꝛn ña kooi ñayuú yó'o, dá kuu chindeéi ndo'ó. ²⁵ Ta sa'á ña kándéé iní ña kí'o díón kíán, sa'á ño'ó ná'í ña kooi cháá kꝛ ñayuú yó'o, ta koo jí vái xí'ín ndidaá ní ndo'ó, dá kua'ano ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, dá ná kadij cháá kꝛ iní ndo noꝝ ña ndaa kándisa yó. ²⁶ Ta kí'o díón, dá kéká'ano ndó Cristo Jesús sa'á ña nɪ kee na xí'ín yu'u, chɪ kí'o na ña saꝛ tukui kooi xí'ín ndó.

²⁷ Tído noꝝ ndidaá ña'a koo iní ndo kee ndó táto'on kí'o kánian kee na ndíta toon xí'ín to'on va'a Cristo, dá kíꝛn tá ná saꝛ noꝝ ndéi ndó o o saꝛ, kónɪ kandaꝛ iní ña ndíta toon ndó, ta iin tó'ón vá kúú ñaxintónɪ ndo, ta iin tó'ón nɪ nduu ndí'i ndó kéchóon ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña kándisa yó. ²⁸ Ta noꝝ ni iin ña'a o sa yu'ú ndo kee na xini u'u ña kándisa yó, dá chɪ ño'ó kíꝛn xí'o ña kándaa iní na ña naá vá ná. Ta ndo'ó kúú na kándaa iní ña nɪ'í ndo ña kꝛkɪ ndó, ta mií Ndios kúú na kee ndidaá ña yó'o. ²⁹ Dá chɪ sa'a Cristo, sa'á ño'ó nɪ'í ndo ña kándisa ndó mií ná, ta o duú ña yó'o oon ni nɪ nɪ'í ndo, chɪ nɪ nɪ'í ta'ani ndó ña ndó'o níꝛo ndo sa'a ná. ³⁰ Chɪ ndó'o níꝛo ndo táto'on kí'o nɪ xini ndo nɪ ndo'ó níꝛo yu'u, ta ndó'o ta'ani ndó táto'on nɪ nɪ'í tó'ón ndó ña ndó'o yu'u viti.

2

Kí'o di'a nɪ kee Jesucristo sa'a yo

¹ Sa'á ño'ó, tá miꝛn ndaa nɪ natiin ndó ɔ́ndeé iní noꝝ Cristo, ta nɪ natiin ndó ɔ́ndeé iní noꝝ ná sa'á ña kú'u iní na sa'a ndo, ta iin nɪ nduu ndó nɪ kee Espiritu ná, ta nɪ nɪ'í ndo ña kú'u iní na sa'a ndo, ta nɪ nɪ'í ta'ani ndó ña nɪ ku'u ká'ano iní na sa'a ndo, ² dá kíꝛn dáxinkoꝛo ndó ña kádij iní, ta koo iní ndo ña iin tó'ón ná kakuu ñaxintónɪ ndo, ta ku'u sátá'an iní ndo sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákani iní ndo. ³ Ta o sa ndúku ndó ña chidáo tá'an ndó xí'ín dao kꝛ ñayuu, ta o sa chindaya'i ndó mií ndó. Di'a nda'í koo iní ndo, ta kee ndó kuendá ña ndáya'i cháá kꝛ dao kꝛ ñayuu o duú mií ndó. ⁴ Ta o sa ndí'i téi iní ndo sava'a sa'á ña kónɪ mií ndó, di'a ndí'i iní ndo sa'á ña xínño'ó dao kꝛ ñayuu. ⁵ Ta koo iní ndo kando'o ndó xí'ín dao kꝛ ñayuu táto'on kí'o nɪ ndo'o Cristo Jesús xí'ín yó, ⁶ dá chɪ iin nóó kúú vá ná xí'ín Ndios, tído kɔ ní taó kuendá ta'on na ña iin nóó kúú ná xí'ín Ndios, chɪ kɔ ní kée na sa'a mií ná, ⁷ sa'á ño'ó nɪ ðankoo na ña ndato kúú ná, dá nɪ ndee na mií ná kúú ná iin na xínkuáchí, chɪ nɪ ndee na mií ná nɪ sa kuu na iin ɔ́a ñayuú. ⁸ Ta nani nɪ sa kuu na iin ɔ́a ñayuú yó'o, dá nɪ kenóo cháá kꝛ na mií ná, dá chɪ sa'á ña nɪ seídó'o na Ndios, sa'á ño'ó nɪ xí'o na mií ná nɪ xí'í na, ta nda ndíka iin cruz nɪ xí'í na. ⁹ Sa'á ño'ó nɪ chindaya'i ñaa Ndios ña kakuu na na ndáya'i cháá kꝛ, ta nɪ xí'o na iin kuꝛ ndáya'i cháá kꝛ noꝝ ná noꝝ ndidaá kꝛ kuꝛ. ¹⁰ Sa'á ño'ó nata'anꝛo ndidaá tá'an kondꝛo na ndéi induú, xí'ín na ndéi noño'ó yó'o, xí'ín na ñó'o tixi ñó'o noꝝ Jesús, ¹¹ ta ndidaá tá'an yú'u nakoni ña Jesucristo kúú sato'o noꝝ ndidaá tá'an ña'a, ta xí'ín mií ná natiin tatá Ndios ñaño'ó.

Kúú yó ðe'e Ndios, sa'á ño'ó kánian koo vii yo

¹² Ndo'ó, na manj miíi, daá seídó'o ndó choon sa'ándái noo ndo, chí táto'on k'i'o nì seídó'o ndó yu'u tá nì sa ioj xí'in ndó, k'i'o dión seídó'o cháá ka ndo yu'u viti nani nákaa xíkái. Sa'á ñoó ndí'i ini ndo na'a ndo ña kúú ndó na nì kaki nì kee Ndios. Ta kee ndóan xí'in ña yu'u ndo ná, ta xí'in ña ndéi ñino ndó. ¹³ Dá chí mií vá Ndios kúú na xí'o ña kóni ndo kee ndó ña kóni na, ta xí'o ta'ani na ña kándéé ndó kee ndóan, chí k'i'o dión náta'an ini na.

¹⁴ Ta noo ndidaá ña'a kée ndó, o sa kóo ini ndo ka'an kuáchì ndo, ta ná dá'a ni koo ini ndo chidáo tá'an ndó, ¹⁵ dá kían koni ndo kakuu ndó ñayuu koó kuáchì xí'in ñayuu ndaa, dá kakuu ndó de'e Ndios ndaa vii tein ñayuu kini, na ko kée ña ndaa. Ta katoon ndo tein ñayuu ñoo táto'on k'i'o tóon tĩñoó tá ñin naá. ¹⁶ Dión, dá ndita toon ndó xí'in to'on va'a ña xí'o ña kataki chíchí yó noo ñayuu. Dá kían, tá ná kasandaá kuú nandió koó Cristo kasaa na, ná kadij iní sa'á ña ko ní ndó'o oon nímaí, xí'in sa'á ña ko ní naá oon choon nì kee tein ndó. ¹⁷ Ta va'ará naki'in tá'an ña ndó'i xí'in ña dóko ndo noo Ndios, ña kúú ña kéchóon ndó sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, tído kádij iní, ta kádij dáó ini yu'u xí'in iin rá iin ndó. ¹⁸ Sa'á ñoó ná kadij ta'ani ini ndo, ta kandeí dij ndo xí'in yu'u.

Tanda'á Pablo Timoteo xí'in Epafrodito saa ra ñoo Filipos

¹⁹ Kándéé inij sato'o yo Jesús ña ná konó ná tanda'á yachij Timoteo saa xi noo ndéi ndó, dá kían ná kasto'on xi xí'in ndí ndó'o ndó, dá ndundeé iní sa'a ndó. ²⁰ Dá chí koó ka iin ka ña nákaa xí'in nákani ini táto'on k'i'o nákani ini mií xí, chí koó iin ka ra ndí'i ini sa'a ndo táto'on k'i'o ndí'i ini xi sa'a ndo. ²¹ Chí ndidaá ka ñayuu ndí'i cháá ka ini sa'a choon mií ná, ta ko ndí'i ta'on ini na sa'a choon Cristo Jesús. ²² Ta ndidaá vá ndo'ó ná'á ña kéchóon ndaa Timoteo, ta ná'á ta'ani ndó ña kéchóon nduú xi xí'in yu'u noo xionoói dána'i to'on va'a sa'a Jesús táto'on k'i'o kéchóon nduú iin tatá xí'in de'e ra. ²³ Ta tanda'í xi saa xi noo ndéi ndó tá nì ndí'i nì kandaá inij ndi ndo'i. ²⁴ Ta kándéé ká'ano inij sato'o yo Jesús ña kían konó ná yachij saa noo ndéi ndó.

²⁵ Tído nì nákani inij ña va'a cháá ka tanda'í Epafrodito saa ra noo ndéi ndó. Ta ñanij kuendá Jesús kúú rá, ta kéchóon nduú ra xí'in, ta chíndeé tá'an ra xí'in naáí xí'in ña kini. Ta ndo'ó nì tanda'á ñaa nì kii ra nì chíndeé rá yu'u xí'in ña xínño'í. ²⁶ Tído nì tanda'í ra kosaa ra, dá chí kóni nda'o ra koo ra xí'in ndidaá ní ndo'ó, ta ví'i ka vè nì kasá'a kúnda'í ini ra, dá chí nì kandaá ini ra ña nì nì'í tó'on ndó ña nì sa kú'u ra. ²⁷ Ta miían ndaa kuiti nì sa kú'u ka'í ra, sa kua'an kuu va ra, ní kúu. Tído nì ku'u va ini Ndios sa'a rá, ta o duú sava'a sa'a iin tó'on mií rá nì ku'u ini Ndios sa'a, chí nì ku'u ta'ani ini na sa'a yú'u, dá kían ná dá'a ni ndo'o cháá ka nímaí sa'á ña kúnda'í inij sa'a rá. ²⁸ Sa'á ñoó nì ndí'i inij nì tanda'á kiji ra kosaa ra noo ndéi ndó, dá ná kadij ini ndo tá ná koni ndo rá, dá ná koo va'a inij. ²⁹ Ta kadij ini ndo natiin ndó ra táto'on k'i'o kóni sato'o yo Jesús, ta nak'i'o ndó ñaño'ó noo ndidaá ka ra kée táto'on k'i'o kée mií rá, ³⁰ dá chí sa kua'an kuu va ra noo choon Cristo, chí nì xí'o ra mií rá ña kían ndo'o ra dión, dá chíndeé rá yu'u noo iin rá iin ndo'ó.

3

Kóni Pablo kandaq cháá ka ini na sa'a Jesús

¹ Ta viti kían, ñani miíi, ná kadij ini ndo xí'in sato'o yo Jesús. Ko kuáchì ta'on kían noo yú'u nandió koó tukui taai ña sa nì taai kosaa noo ndo, dá kendakí ndó mií ndó xí'in ña kándása yó. ² Ta kandaá ndo mií ndó noo taa kée táto'on kée tina ndúrikue'e, tá'an ra ko kée ña ndaa, ta kéndúsa ra xí'in ndó ña ka'anda ndo ñi ndo táto'on kée na Israel. ³ Ta viti ndaa kúú yó na nì ta'anda ñi noo

Ndios, *chì* ndino'o ini *yò* kéchóon *yò* noo ná kée Espiritu ná, ta *sava'a* Cristo Jesús kúu ná kándéé ká'ano ini *yò*, dá *kàkì* *yò*, *chì* kò kándéé kà ini *yò* ñà kée mií *yò*,⁴ va'ará ió ñà kandeé iní ñà *kàkii* xí'ín ndéé mií. Tá ió dao kà ná ká'án ñà xí'ín ndéé mií ná kandeé ná *kàkì* na, tído *yu'u*, kua'a cháá kà ñà'a nì kee *yu'u*,⁵ dá *chì* tá nì xinoi onà kuu, dá nì ta'anda ñíjì, ta kúúí iin ra ñoo Israel, ta nì kixii tein na ve'e Benjamín, ta ká'ín *yú'u* hebreo, ta íin tooin xí'ín ley, *chì* kúúí iin ta fariseo,⁶ ta ndí'i iní keeí ñà kóni Ndios, sa'á ñóó sa kendava'i xí'ín ná kúú kuendá Jesús, ta sa kee ndí'i choon sa'ándá ley.⁷ Ta nì ka'ín ñà ndidaá ñà *yó'o* chindeé ñàá, dá kandaya'i noo Ndios. Tído viti kíán nì iin ñà'a kò ndáya'i ndidaá ñà *yó'o* nooí sa'á ñà kándéé iníj Cristo.⁸ Ta miíán ndaa díon kíán, *chì* nì iin ñà'a kò ndáya'i ndidaá ñà *yó'o* nooí, *chì* ñà ndáya'i nooí viti kíán kandaá cháá kà iníj sa'á Cristo Jesús, na kúú sato'j, dá kandeé cháá kà iníj ná. Ta sa'á ñà kóni nda'o *yu'u* na, sa'á ñóó nì *dankooi* ñà kandeé iníj ndidaá ñà *yó'o*, ta kíán táto'on xe'e nooí viti, *chì* kóni kandaya'i cháá kà Cristo nooí,⁹ dá kóni iin nduúí xí'ín Cristo, *chì* kò ndúkú kà *yu'u* ñà kíán kakuui iin na ndaa noo Ndios sa'á ñà kéei choon sa'ándá ley Moisés. Di'a nì kasandaái kúúí iin na ndaa noo Ndios sa'á ñà kándéé iníj Cristo, *chì* mií Ndios nì xí'o ñà kakuui iin na ndaa noo mií ná sa'á ñà kándéé iníj ná.¹⁰ *Chì* ñà kóni *yu'u* kíán kandaá cháá kà iníj sa'á Cristo Jesús, *chì* kóni korndodói ndéé, ñà nì *danátaki* ñàá. Ta kóni ta'anii ñà ndo'o nímaí táto'on kí'o nì ndo'o mií ná, dá kasandaái ndo'i táto'on kí'o nì ndo'o na ndíka cruz noo nì xí'í na,¹¹ *chì* ió tandeé iní nooí ñà nì'í ñà natakíj tein na nì xí'í.

Kóni Pablo xinkoo na nda noo nì chíná'a Ndios

¹² Kò kóni kaa ñà *yó'o* ñà sa nì kandeéí nì nì'í ndidaá ñà *yó'o*, o sa nì kandeéí nì xinkooi nda noo kóni Ndios, tído xíka jí vái kua'ín, dá kasandaái natiin ndidaá ñà kánian natiin sa'a ñà nì kana Cristo Jesús *yu'u* noo choon na.¹³ Ñani, kò ká'ín ñà sa nì kasandaái nì natiin ndidaá ñà *yó'o*, tído ñà kée *yu'u* kíán nì *dankoo* *yu'u* ndidaá ñà sa kandeé iníj tá sata, ta viti ndí'i cháá kà iníj kasandaái chí noo,¹⁴ ta chó'on iníj xinkooi nda noo nì chíná'a mií Ndios, dá natiin ñà va'a, tá'an ñà nì kana na *yu'u* natiin sa'á ñà iin nì nduúí xí'ín Cristo Jesús.¹⁵ Ta ndidaá *yóó*, na nì sisa xí'ín ñà ndaa kándísa *yó*, ta kí'o díon kánian koo ini *yò*. Tá díin kandaá ini dao kà ndo sa'á ñà *yó'o*, dá kíán mií Ndios ná dátoon noo ndo ndí kíán kánian kee ndó.¹⁶ Táto'on kí'o nì kasandaá *yò* nì kandaá ini *yò*, kí'o díon ná kaka *yó* kò'ò chí noo, ta ná ndí'í ini *yò* kee *yóan*.

¹⁷ Ñani, koo ini ndo kee ndó táto'on kée *yu'u*. Kande'e va'a ndó na kée táto'on kée ndu'u, ta díon ta'ani kee ndó.¹⁸ Dá *chì* sa kua'á nda'o ta'ándá nì *kastó'in* xí'ín ndó ñà kua'á nda'o ñayuu ndéi xaán kañó'ó ñà nì kee Cristo sa'a *yò* ndíka cruz. Ta xí'ín ndutá nooí nandió koo tukuí náchina'í ndo'ó sa'a ná.¹⁹ Ta nì'í ná ñà naá ná sa'á ñà kée na díon. *Chì* ñà'a sásá'an va na kúú ndios noo ná, ta ñà chindaya'i na mií ná kúú ñà ka'an noo, ta ndí'í ini na sa'á ñà'a ió ñayuu *yó'o* va.²⁰ Tído *yóó*, chí induú va nákaa ñoo *yò*, ta ñoo ndátí *yó* kixi sato'o *yò* Jesucristo, na dákaí ñàá,²¹ dá nadaon na *yíki* koño ndíxi *yó*, tá'an ñà nátaní mií, ta ndee na ñà kakian *yíki* koño ndato táto'on kí'o kúú *yíki* koño ndíxi mií ná. Ta kee naan xí'ín ndéé mií ná, tá'an ñà kéchóon na dándáki na ndidaá ñà'a.

4

*Daá kuití ná kadij ini *yò* xí'ín Ndios*

¹ Sa'á ñoó, ñani manj miíj, kónj kíj yu'u kande'í ndo'ó. Ta kádij inij sa'a ndo, ta ndo'ó kúú iin ña ndato natiin yu'u sa'a choon kéei. Kuita toon ij ndo, na manj miíj, xí'ín ña kándísa ndó sato'o yo Jesús. ² Ta seí nda'ávij noo Evodia, xí'ín noo Síntique ña iin tó'ón ní ná kakuu ñaxintónj ná tát'ón kí'o kónj sato'o yo Jesús. ³ Ta seí nda'í ta'anii noo yo'ó, ta kéchóon ndaa xí'ín miíj, ña kíán koo inon chindeéon na ñá'a yó'o, chí nj chindeé tá'an dáo ná xí'ín yu'u noo nj xionoo nj daná'í to'on va'a sa'a Jesús. Ta nj xionoo ta'ani Clemente xí'ín yu'u, xí'ín dao ka ta kéchóon dáo xí'ín. Ta sa kándodó vá kuu ná noo libro noo kándodó kuu iin rá iin na ni'j ña kataki chíhí.

⁴ Daá kuití ná kádij ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Ká'an tukui xí'ín ndó, ná kádij ini ndo. ⁵ Ta kí'o ndó ña ná kandaa ini ñayuu ña va'a ini ndo, dá chí sa kúyati va kuu nandió koo sato'o yo Jesús, kasaa ña. ⁶ Ta o sa ndí'í téi ini ndo sa'á ña ndó'o ní'o ndo. Di'a ndí'í ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios sa'a ndidaa ña ndó'o ndó, ta kaka ndo ña manj noo ná, ta daá kuití nakí'o ndó ndivé'e noo ná. ⁷ Ta nakí'o Ndios ña koo va'a ini ndo, ta ni kó iin kandeé kandaa ini ndi kí'o ká'ano ña va'a ini xí'o Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o kanda na ní'o ndo xí'ín ñaxintónj ndo sa'á ña iin nj nduu ndo xí'ín Cristo Jesús.

Nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa

⁸ Ndaá ña yó'o va ná ka'ín xí'ín ndó, ñanij. Koo ini ndo nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa, sa'a ndidaa ña kánian natiin ñaño'ó, sa'a ndidaa ña kúú ña va'a, sa'a ndidaa ña vii kua'an, sa'a ndidaa ña ñóhí kua'an, xí'ín sa'á ña va'a noo ñayuu. Sa'á ñoó tá kíán iin ña va'a, o tá kíán iin ña kánian natin ñaño'ó, dá kíán nakani ini ndo sa'án. ⁹ Koo ini ndo kee ndó ndidaa ña nj katí'a ndó tíxi ndá'í, xí'ín ña nj natin ndó nooí, tá'an ña nj seidó'o ndó noo nj ka'ín, xí'ín ña nj xini ndo nj keei. Ta mií Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, daá koo va na xí'ín ndó.

Náta'an ini Pablo noo ndi ndaa mií vá ñg'a ndó'o na

¹⁰ Nj kádij nda'o inij nj kee sato'o yo Jesús, dá chí nj nandió kuéi tuku ndó nj chindeé ndó yu'u. Ta kátónj va'a inij ña daá kónj ndo'ó chindeé ñaá ndó, tído kó ní ní'j ndo ndi kee ndó chindeé ndó yu'u. ¹¹ Kó ká'ín ña yó'o xí'ín ndó sa'á ña xínño'í dao ka ña'a, dá chí sa nj katí'a va yu'u náta'an inij noo ndi ndaa mií ña ndó'í. ¹² Dá chí ná'á vá yu'u koo nda'ávij, ta ná'á ta'ani yu'u koo va'i. Sa nj katí'a va yu'u náta'an inij noo ndidaa ña ndó'í, dá chí náta'an va inij va'ará koó ña'a kaxí'í o íó ña, ta náta'an ta'ani inij va'ará koó ña'a nooí o íó ña, ¹³ chí ndidaa ña yó'o kandeé yu'u kéei, chí mií Cristo kúú na chindeé ñaá.

Ko kámani ni iin ña'a noo Pablo sa'á ña nj ku'u ini na Filipos sa'a na

¹⁴ Tído va'a nda'o nj kee ndó sa'á ña nj chindeé ndó yu'u tein tandó'ó ndó'í. ¹⁵ Ta sa ná'á vá mií ndo'ó, na ñoo Filipos, ña nda rá mií sa'a, tá nj sa káaj kua'ín, ta ni iin tó'ón ta'on dao ka na kúú kuendá Jesús ndéi dao ka ñoo kó ní chindeé ta'on na yu'u, sava'a ndo'ó va kúú na nj chindeé ñaá. ¹⁶ Dá chí tá nj sa ioj ñoo Tesalónica nj kemánj ndo yu'u, chí nj tanda'a ndó ña xínño'í nj saaan, ta o duú iin tó'ón ni ta'ándá nj kee ndó díon. ¹⁷ Kó ndúkú ta'on yu'u ña kíán daá kemánj ndo yu'u. Ña kónj yu'u kíán ña mií Ndios ná nandió né'e na ña va'a noo ndo sa'á ña chindeé ndó yu'u. ¹⁸ Chí sa nj natin yu'u ndidaa vá ña'a nj tanda'a ndó vei nooí, ta ko kámani ni iin ka ña'a nooí, sa ío va'a vei xí'ín ndidaa ña'a né'e Epafródio nj kixi na, ña kíán nj tanda'a ndó vei nooí. Tá'an ña nj xí'o ndó kúú tát'ón iin ña támi sá'an noo Ndios, iin ña nj dokó ndo noo mií Ndios, ña kíán náta'an ini na xini ná. ¹⁹ Sa'á ñoó mií Ndios, na ndáño'o yó,

ná nakí'lo ndidaá ña xínñó'ó ndó tátɔ'on kɪ'o ió kua'á ña kuiká ió noo mií ná noo ndato náye'e ndaa sa'á ña kúú ndó kuendá Cristo Jesús. ²⁰Ta daá kuití ná natiin Ndios, na kúú tata yo, ñañó'ó. Dión ná koo.

Xí'in ndisá'an yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na

²¹ Ka'an ndo ndisá'an xí'in ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios, na kúú kuendá Cristo Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo ndéi xí'in yu'u yó'o ndisá'an xí'in iin rá iin ndo'ó. ²² Ndidaá na kúú ñayuu Ndios ndéi yó'o ká'an na ndisá'an xí'in ndó, ta na ve'e César kúú na natiin va'a ndó ndisá'an ká'an na xí'in ndó.

²³ Ta ná koo ña manj xí'o sato'lo yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Colosas

Ká'an Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'le to'on Jesucristo táto'on k'i'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, ² na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó, na ndíta ndaa xí'ín Cristo, ndo'ó na kúu ñani ndu ndéi ñoo Colosas xa'an. Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Xíka Pablo noo Ndios sa'a na ndéi ñoo Colosas, dá ni'i ná ña ndichí noo Ndios

³ Daá kuiti xíka ndu ña manì noo Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, sa'a ndo'ó, ta daá náki'o ndu ndivé'e noo ná sa'a ndo, ⁴ dá chi nì nì'í tó'on ndu ña kándéé ká'ano ini ndo Cristo Jesús, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndidaa ka na kúu ñayuu Ndios. ⁵ Díon kée ndó sa'a ña ío tãndéé ini natiin ndó ña va'a, tá'an ña sa ío nduu natiin ndó induú. Ta kómí ndó tãndéé ini yó'o nì kee to'on va'a sa'a Jesús, ña nì seídó'o ndó. Ta ndino'o to'on ndaa kíán. ⁶ Ta nì kasandaá to'on va'a yó'o noo ndo'ó táto'on k'i'o nì kasandaáan iin ní kúu ñayuu yó'o, ta xí'oan ña va'a noo ndo, ta xí'oan ña sá'ano cháá ka ndo'ó ichi Ndios. Ta díon ní ndó'o ndó nda mií kuu nì seídó'o ndoan, ta nì kandaá ndisa ini ndo sa'a ña manì nì kee Ndios sa'a ndo. ⁷ Ta ñani manì ndu Epafras kúu na nì daná'a to'on va'a yó'o noo ndo. Na yó'o kúu iin na kéchóon dáó xí'ín ndú, ta kúu ná iin na kéchóon ndaa noo Cristo tein mií ndó xa'an. ⁸ Ta mií ná nì nakani xí'ín ndu'u táto'on k'i'o kú'u ini ndo sa'a ndidaa ka na kúu kuendá Jesús kée Espíritu ñ Ndios.

⁹ Sa'a ñoo, tá nì kast'o'on na xí'ín ndú sa'a ña kée ndó, nda daá, ta nda viti ko sá tuu ndu ña xíka ndu ña manì noo Ndios sa'a ndo. Ta xíka ndu noo ná ña ná k'i'o na ña kandaá ndi'í ini ndo ndí kíán kóni mií ná, chi kóni ndu ña kíán k'i'o na kúu Espíritu ñ ndidaa ña ndichí noo ndo, ta k'i'o ta'ani na ña kaon koo ñaxintóni ndo noó ña'a mií ná, ¹⁰ dá kat'i'a ndó kee ndó táto'on k'i'o kánian kee na kúu kuendá sato'o yo Jesús, ta kee ndó ndidaa ña náta'an ini na, ta koo ña va'a noo ndidaa ña kée ndó, ta kasandaá ndo kana'a va'a cháá ka ndo Ndios. ¹¹ Ta xíka ta'ani ndu noo ná ña ná k'i'o na ndéé noo ndo táto'on k'i'o ndato ndéé kómí mií ná, dá kóni ndo koo kueé ini ndo, ta kóni ta'ani ndó koo ndéé ini ndo noo ndidaa ña ndó'o ndó, ¹² ta xí'an kadji ini ndo ná naki'o ndó ndivé'e noo tatá yo Ndios, na nì kenduu ña natiin yó ña kánian natiin ndidaa ñayuu na, chi nì nì'í yo ña kandeí yó noo ndato tóon. ¹³ Chi nì taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini noo iin naá, ta nì naki'o na yó noo ndá'a de'e manì mií ná, dá dándáki na yó, ¹⁴ ta na yó'o kúu na nì taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini xí'ín nì mií ná, dá nì kuu nì xí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yo.

Ndéi va'a yó xí'ín Ndios sa'a ña nì xí'í Cristo Jesús sa'a yo

¹⁵ Táto'on k'i'o kúu mií Ndios, na o kúu ta'on kóni xí'ín noo yo, k'i'o díon kúu Cristo, ta noón kúu na mií noo, dá nì kava'a ndidaa ña ío. ¹⁶ Dá chi xí'ín ndá'a mií ná nì kava'a ndidaa ña'a, á miíán ño'an induú, o noño'o yó'o, á miíán túan o ko túan, á miíán kíán ña dándáki, o miíán kíán ña kómí choon, o miíán kíán ña ío choon noo ndá'a, o miíán kíán ña ndakí. Tído mií vá ná nì kava'a ndidaa ña, ta sa'a mií vá ná nì kava'an. ¹⁷ Ta sa daá ío va mií ná, dá nì kava'a ndidaa ña'a ío. Ta xí'ín ndéé mií ná ndaa na ndidaa ña'a, dá ko nátanjan. ¹⁸ Ta mií Cristo kúu dinì noo ndidaa yóo, na kúu táto'on yíki koño na, chi kúu yó

kuendá na. Ta mií ná kúú na kúú noó noo ndidaá ña'a. Ta mií ná ñi sa kuu na mií noó ñi nataki iin ndée tein na ñi xi'i, dá kakuu na na kómí choon sata ndidaá ña'a. ¹⁹ Dá chi ñi nata'an ini mií tata Ndios ña táto'on ki'o kúú mí ná, ki'o dión kúú Jesús. ²⁰ Sa'a mií Jesús ko'on Ndios naki'in tá'an va'a na xi'in ndidaá ña'a, á mián ndéi noño'ó yó'o o mián ñó'o induú, chi ndidaá ña yó'o ni nandei va'a xi'in ná sa'a ñi Jesús, kirá ñi xita tá ñi xi'i ña ndika cruz.

²¹ Tá sata, ñayuu tukú ta'ani sa kuu ndó noo Ndios, ta sa xini u'u ndo ná, chi sa komí ndó iin ñaxintóni kini, ta sa kee ndó ña kini. Tído viti ñi sa'an Cristo ñi daná'í in tá'an va'a na ndo'ó xi'in Ndios, ²² chi ñi xi'o na mií ná ñi xi'i ña sa'a ndo, dá kuu nak'i'o na ndo'ó noo Ndios kakuu ndó ñayuu ndaa vii, ñayuu ndaa, ñayuu koó kuachi noo ná. ²³ Tído kánian kandita ndaa ndo xi'in ña ndaa kándisa yó, ta kuita toon ndó xi'an, ta ndiko toon ndó tandeé ini xi'o to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, tá'an ña ñi seídó'o ndó. Ta iin ní kúú ñayuu yó'o náka'ani to'on va'a yó'o kua'an. Ta yu'u Pablo kúú iin ra ñi kaxi Ndios kast'o'on to'on yó'o xi'in ñayuu.

Ñi xi'o Ndios choon noo Pablo ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu

²⁴ Ta viti kádii ini, chi ndó'o nímaí sa'a ndo'ó, ta xi'in ña ndó'o ní yiki koñoi, dión, dá dáxinkooi ña ñi ndo'o Cristo sa'a na kúú kuendá mií ná, ñayuu kúú táto'on yiki koño na. ²⁵ Ta ñi kaxi Ndios yu'u ña kechóoin noo ñayuu mií ná, ta mií ná ñi xi'o choon noo ña dána'a ndi'ii to'on na noo ndo. ²⁶ Ta ña yó'o kúú ña ndichí ñi sa io de'é noo mí Ndios nda rá o ñá'a kava'a ñayuu yó'o. Tído viti ñi na'a ña ña noó ñayuu mií ná. ²⁷ Ta ñi chikaa ini mií ná na'a naán noó na ko kúú na Israel ndi ki'o ká'ano kúú ña ndichí ndato yó'o. Ta ña ndichí yó'o kúú ña ió Cristo Jesús ini ndo, sa'a ñoó ió tandeé ini ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na. ²⁸ Sa'a ñoó kásto'on ndu xi'in ndidaá ñayuu sa'a Cristo Jesús, ta ká'an ni'ini ndu noo ná, ta dána'a ndu noo ná xi'in ña ndichí ñi xi'o Ndios noo ndú, dá koni ndu nak'i'o ndu ndidaá ñayuu kakuu na ñayuu ndaa vii noo Ndios sa'a ña ñi kee Cristo Jesús. ²⁹ Sa'a ña yó'o ta'ani ndi'ii ini kéchóoin xi'in ndée ñi xi'o mií ná noo, ta ndée yó'o kédaá xi'in, dá kandeéi keei choon ñi xi'o na noo.

2

¹ Kóni ña kana'a ndó ña ndi'ii nda'o ini kéchóoin sa'a ndo, xi'in sa'a ña ndéi ñoo Laodicea xi'in sa'a ndidaá ka na ko ñá'a koni tá'an xi'in yu'u. ² Dión kéei, dá natiin ndó tandeé ini, ta iin ná kakuu ndó sa'a ña kú'u sáta'an ini ndo sa'a ndo, ta ná kandeé ta'ani ndó ni'i ndo ña kandaá ini ndo ndidaá ña ndichí xi'o Ndios, dá koni ndo kana'a ndó ña ndichí, ña ñi sa io de'é noo tata Ndios, ta ña ndichí yó'o kúú Cristo Jesús. ³ Ta noo nda'a mií Cristo ndadi va'a ndidaá kúú ña ndichí xi'in ndidaá ña ndaa. ⁴ Ká'in ña yó'o xi'in ndó, dá kían ná dá'a ni dánda'í ni iin tó'on ñayuu ndo'ó xi'in to'on maña luu kua'an, ⁵ dá chi va'ará ko ió xi'in ndó, tído kee ndó kuendá ña ió xi'in ndó, chi daá ñó'o ini sa'a ndo, ta kádii nda'o ini sa'a ña luu ndéi ndó, ta kádii ini sa'a ña ndita toon ndó xi'in ña kándéé ini ndo Cristo Jesús.

⁶ Ta viti, táto'on ndino'o ini ndo ñi natiin ndó Jesucristo, na kúú sato'o yo, ki'o dión ndino'o ini ndo kanoo ndó xi'in ná. ⁷ Sa'a ñoó koo ini ndo tiin toon ndó na, ta ndiko toon ndó na, ta kandita toon ndó xi'in ña ndaa kándisa yó táto'on ñi daná'a na noo ndo, ta daá kuiti nak'i'o ndó ndivé'e noo Ndios.

Ñi dandóo Ndios ndidaá kúú kuachi yo sa'a ña ñi kee Jesús sa'a yo

⁸ Kandaá ndo mií ndó, o sa kónó ndó dánda'í ñaá ni iin tó'on ñayuu xi'in ña ndichí ko ndaya'i dána'a mií ná, ni xi'in ña to'on dána'a na, chi ini ñaxintóni

mií vá t̃a n̄i ndaki ña, ch̄i dána'a n̄a sava'a sa'á ña dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta k̄o kián ña ndichí n̄i kii noo Cristo. ⁹ Dá ch̄i táto'on k̄i'o kúu mií Ndios, k̄i'o dión kúu Cristo, ta n̄i nduu na iin t̃a ñayuu yó'o. ¹⁰ Ta sa'á ña ndita yó xí'ín Cristo, sa'á ñoó ni ña'a k̄o kóman̄i noo yo, dá kee yó ña kóni Ndios, dá ch̄i mií ná kúu ná ndaki cháá k̄a o duú ndidaá tá'an ña kómí choon xí'ín ña dándáki noo táchi káa. ¹¹ Ta sa'á ña ndita ndó xí'ín Cristo, sa'á ñoó kián táto'on n̄i ta'anda ñi'í ndo noo Ndios, va'ará k̄o ní ta'anda ndisa ñi'í ndo xí'ín ndá'a t̃a táto'on k̄i'o kée ta Israel. Tído, sa'á ña n̄i taó xóo na ndo t̄ixi ndá'a kuachi, sa'á ñoó kián táto'on n̄i ta'anda ñi'í ndo noo Ndios sa'á ña kándisa ndó Cristo. ¹² Ch̄i tá n̄i sodó ndúta ndo kián táto'on n̄i nduxi nduu ndo xí'ín Jesús noo Ndios. Ta n̄i n̄ataki nduu ndo xí'ín ná sa'á ña kándéé iní ndo ndéé Ndios, tá'an ña n̄i danátaiki Jesús tein n̄a n̄i xí'í. ¹³ Dá ch̄i tá sata n̄i sa kuu ndó ndii noo Ndios sa'á ña n̄i sa ño'o ndó t̄ixi ndá'a kuachi, ta k̄o ní sá kuu ndó na ñoo Ndios sa'á ña k̄o ní ta'anda ñi'í ndo. Tído n̄i danátaiki ñaa Ndios táto'on n̄i kee na xí'ín Jesús, ta n̄i xí'o ká'ano iní na sa'á kuachi ndó. ¹⁴ Ch̄i n̄i dandóo na ndidaá ña sa tái yo kaá ley, tá'an ña sa datá'i kuachi yó sa'á ña k̄o ní kée ndi'i yó choon sa'andáan. Tído n̄i dandóo na ña sa tái yo, ch̄i kián táto'on n̄i chirkaa naan ndika cruz. ¹⁵ Ta k̄i'o dión n̄i d̄itá ná ndidaá choon né'e ña kómí choon xí'ín choon né'e ña dándáki noo táchi káa, ta n̄i kenóo túu naan, ch̄i sa'á ña n̄i kee Cristo ndika cruz, sa'á ñoó n̄i kandéé ná xí'an.

D̄in va kée yó viti sa'á ña kúu yó kuendá Jesús

¹⁶ Sa'á ñoó o sa kékuendá ndo tá kana'a ñayuu xí'ín ndó sa'á ña sei ndo, o sa'á ña xí'í ndó, o sa'á ña k̄o kéká'ano ndó dao víko, o sa'á ña k̄o kéká'ano ndó yoó sáá o sa'á ña k̄o kée ndó táto'on kée mií ná kuu nani'i ndéé ná. ¹⁷ Dá ch̄i ndidaá ña yó'o kúu k̄onda'i iin ña'a vei koo, tído tá n̄i kii Cristo, dá n̄i nani'i yo ña mií ná kúu n̄a ndaa noo ndidaá ña yó'o. ¹⁸ O sa kóno ndó noo ni iin t̃a ña dátuyú rá ndo'ó noó ña kánian ni'i ndo, ch̄i kée ra mií rá ña ió nda'i iní ra, tá kéká'ano ra ángel, ta kuuin toon ra ká'an ra sa'á ña xini rá chi induú. Ta kúu rá t̃a kúryíi nda'o sa'á ña kómí rá iin ñaxintóni kini. ¹⁹ Ta k̄o ndíko ra Cristo, n̄a kúu din̄i noo yo. Ta mií Cristo kúu n̄a dakuá'ano ñaa táto'on k̄i'o dakuá'ano din̄i yo yiki koño yo, tá'an ña t̄in tá'an kée t̄uchi, ta mií Ndios kúu n̄a dakuá'ano ñaa xí'ín ña kándéé iní yo ná.

²⁰ Ta sa'á ña n̄i xí'í nduu ndo xí'ín Cristo, sa'á ñoó k̄o ño'o k̄a ndo t̄ixi ndá'a ña dándáki ñayuu yó'o. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a nákan̄i i'í iní ndo táto'on nákan̄i iní t̃a ñayuu, ta kée i'í ndo choon sa'andá ra? ²¹ Ch̄i kaá ra ña o kúu ta'on kako'on ndá'a ndo ña yó'o, ta o kúu katoó ndo keí ndo ña káa, ta o sa kóo iní ndo t̄iin ndá'a ndó ña xaan, kaá ra. ²² Ta ndidaá choon yó'o kúu choon sa'andá t̃a, ta ña dána'a mií vá rá kián, tído kasandaá ndi'i va sa'an, ch̄i ña k̄o chón kián. ²³ Ta ká'an ñayuu ña choon yo'o ní kixian noo iin ñaxintóni ndichí, dá ch̄i ká'an ndi kánian kee ñayuu kandañ'o na Ndios, ta kéndusaan xí'ín ñayuu ña nda'i koo iní n̄a, ta mi'an dándó'o na n̄i'o ná, dá kandéé ná kee na ña. Tído o chindeéan yó, dá dánkoo yó ña kini kóni ñi'í yo.

3

¹ Ta sa'á ña n̄i n̄ataki nduu ndo xí'ín Cristo tá n̄i kándisa ndó n̄a, sa'á ñoó ndi'i iní ndo sa'á ña ió induú, ña vei noo ió Cristo xoo kuá'a Ndios. ² Ta koo iní ndo ndi'i iní ndo sa'á ña ió induú, ta ná dá'a ni ndi'i iní ndo sa'á ña'a ió ñayuu yó'o. ³ Ch̄i sa n̄i xí'í ndo noó ña kóni mií ndó, ta viti ió de'é táto'on k̄i'o koo ndó kandéi ndó kée Ndios táto'on ndó'o Cristo. ⁴ Tído tá ná nandíio koo Cristo, n̄a xí'o ña kataki yo, dá nat̄uu ndó ndáa ndó táto'on k̄i'o ndato náye'e ndaa káa mií ná.

Ni sa kee yo ña kini tá sata, tído viti sa ni nduu yo ñayuu saá

⁵ Sa'á ñoo ná dá'a ka ni kataki ndo noo ña ka'an noo kóni ñíi ndo; o sa kée ndo kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, ná dá'a ni kee ndo ña ùkíni xí'in ñíi ndo, ná dá'a ni kaño'o ini ndo sa'á ña ka'an noo kóni ñíi ndo, ná dá'a ni katoó ndo kee ndo ña ka'an noo, ta ná dá'a ni katoó téi ndo di'ón, dá ch'i tá kée ndo dión, dá kían kana'á ndo ña ndaño'o ndóan. ⁶ Ta ndidaa ña kini yó'o xído ini Ndios xini na, sa'á ñoo vei na dándó'o na nió na ko xíin kueidó'o choon sa'ándá na. ⁷ Ta sa xionoo ndo sa kee ndo ndidaa ña kini yó'o tá sa na'á tá sa dándákan ndo'ó.

⁸ Tído viti kua'an ndo dánkoo ndi'í ndo ña xído ini ndo xí'in ña yachi xído ini ndo, xí'in ña xini u'u ndo ñani tá'an ndó, xí'in ña ká'an ndava'a ndo sa'a ná, xí'in to'on kini kua'an ká'an ndo. ⁹ Ta o sa koo ka ini ndo ka'an to'on sa'a sátá'an ndó, dá ch'i sa ni dánkoo ndo ñayuu yátá ni sa kuu ndó, ta ko kée ka ndo ña sa kee ndo tá sata. ¹⁰ Ch'i viti ni nduu ndo ñayuu saá, ta iin rá iin kuu kuu sa ndúsáá cháa ka ndo kua'an ndo kee ndo tát'o'on k'i'o kóni Ndios, na ni kava'a ña, dión, dá kasandaá ndo kakomí ndo ñaxintóni Ndios. ¹¹ Ta ko né'e tandini viti á kúu yó na griego o na Israel, o á ni ta'andaá ñíi yo o koó, o á kúu yó na tukú o á kúu yó na koó ñaxintóni, o á kúu yó na ió sato'o o koó. Ko né'e tandini ndá yoo kúu yó, dá ch'i iin to'ón míi vá Cristo kúu na kómí choon sata ndidaa ña'a, ta kómí ná kuendá sa'a ndidaa ñayuu.

¹² Kúu ndo ñayuu ni kaxi míi Ndios, ta kúu ndo ñayuu na, ta kú'u ini na sa'a ndo. Sa'á ñoo koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta va'a koo ini ndo, ta nda'í koo ini ndo, ta vitá koo ini ndo, ta kueé ni koo ini ndo. ¹³ Ta k'i'o ndeé ini sa'a sátá'an ndó, ta k'i'o ká'ano ini ndo sa'a iin rá iin ndó tá ndáa ña'a ni ya'a na noo ndo. Ta tát'o'on k'i'o ni xi'o ká'ano ini Cristo sa'a ndo, k'i'o dión ta'ani koo ini ndo kee ndo xí'in iin rá iin ndó. ¹⁴ Tído ña ndaya'í cháa ka noo ndidaa ña yó'o kían ku'u ini sa'a sátá'an ndó, dá ch'i savá'a ña yó'o kían kedaá xí'in ndó, dá iin kakuu ndó. ¹⁵ Ta ná k'i'o Ndios ña koo va'a ini ndo, ch'i sa'á ña yó'o ni nakana na ndo'ó ña kakuu ndó iin to'ón. Ta daá kuiti nak'i'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁶ Ta ná nakutí nió ndo xí'in to'on va'a sa'a Cristo Jesús, dá kuu dána'a tá'an ndó noo ndo, ta kuu ka'an ni'ini noo sátá'an ndó xí'in ña ndíchi xí'o Ndios. Ta kata ndó xí'in ndino'o ini ndo noo sato'o yo Ndios xí'in salmo xí'in yaa ij, xí'in yaa xí'o Espíritu ij Ndios noo ndo. Ta xí'in ña yó'o nak'i'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁷ Ta noo ndidaa to'on ká'an ndo, ta noo ndidaa ña kée ndó, kee ndóan tát'o'on k'i'o kóni Jesús, na kuu sato'o yo, ta noo ndidaa ña'a nak'i'o ndó ndivé'e noo tatá Ndios sa'á Jesús.

K'i'o di'a kánian kee yo sa'á ña kúu yó kuendá Jesús

¹⁸ Ta ndo'ó, na ñá'a xaan, koo ini ndo kueidó'o ndó yíi ndo, ch'i k'i'o dión kánian kee ndó sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús, na kúu sato'o yo. ¹⁹ Ta ndo'ó, ta ta xaan, koo ini ndo koni ndo ñadi'í ndo, ta o sa kéndava'a ndó xí'in ná. ²⁰ Ta ndo'ó, takuáchí yíi xí'in takuáchí di'í, koo ini ndo kueidó'o ndó tatá ndo xí'in naná ndo, dá ch'i ña yó'o kían náta'an ini sato'o yo Jesús xini na. ²¹ Ta ndo'ó, na kúu tatá xí'in naná, o sa koo ini ndo too too dánani ndó de'e ndó, dá kían ná dá'a ni kutúu ini xi. ²² Ta ndo'ó, na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, kueidó'o ndó ndidaa choon sa'ándá ra noo ndo. Kechóon va'a ndó, va'ará ko iin ndé'é, ta ná dá'a ni kee ndó tát'o'on kée na ndúkú ña nata'an ini ta koni ñaá rá. Di'a kee ndóan xí'in ndino'o ini ndo, xí'in sa'á ña ió ñaño'ó ndó noo Ndios. ²³ Ta ndí ndáa míi vá ña'a kée ndó, ndino'o ini ndo kee ndóan. Ta kee ndó kuendá ña noo míi vá Ndios kée ndóan, ta o duú noo ta ñayuu yó'o, ²⁴ dá ch'i sa ná'a vá míi ndó ña natiin ndó ña va'a noo tatá yo Ndios sa'á ña kéchóon ndó noo iin

tó'ón Cristo, nā kúú sato'o yō. ²⁵ Tído nā kée ñā kini, noón kúú nā ni'í ya'i na sa'á ñā kini nī kee na, dá chī ni iin tó'ón ñayuu kō mánī cháá ká noo Ndios.

4

¹ Ta ndo'ó, nā kúú sato'o viti, kendaā ndo xí'ín nā ñó'o tixi ndá'a ndo, ta kendúsá'ano ndó xí'ín ná. Ta kana'á ndó ñā ñó'o ta'ani ndó tixi ndá'a iin sato'o ió induú, ta ndé'é ná ndo'ó.

² Ta o sa kátuu ndó ka'an ndo xí'ín Ndios, ta daá kaño'o ini ndo noo ká'an ndo xí'ín ná, ta nak'i'ó ndó ndivé'e noo ná. ³ Ta kaka ta'ani ndó ñā manī noo sato'o yō Ndios sa'a ndú'u, dá ná konó ná iin íchī noo ndú'u, dá ná kuu dána'a ndú to'on na noo dao ká ñayuu, dá ná kana'á ná ñā ndí'í sa'a Jesús, ñā kíān nī sa ió de'é. Ta sa'á ñā dána'i to'on yó'o, sa'á ñoó nákaaí ve'e kaa. ⁴ Kaka ndo ñā manī noo Ndios sa'a yú'u, dá ná kat'i'ai kasto'on ndaaí ndi dándáki to'on yó'o tátō'on kí'o kánian keeí.

⁵ Ta ndúsá'ano kee ndó noo ñayuu kō kúú kuendá Jesús, ta daá kuití koo nduu ndo ka'an ndo xí'ín ná sa'a Jesús iin rá iin ta'ándá nónó noo ndo. ⁶ Ta koo ini ndo va'a ka'an ndo xí'ín ná, ta to'on adi ka'an ndo xí'ín ná, ta t'i'a kánian koo ndó, dá kandeé ndó nandió né'e va'a ndó ñā ndátō'ón ná ndo'ó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ñā ká'an nā

⁷ Ta nakani Tíquico xí'ín ndó sa'a ndidaá ñā ndó'o yu'u tá ná saā rā noo ndéi ndó. Roón kúú iin ñani manī yō, ta íin toon ra chíndeé tá'an ra xí'ín yu'u kéchóoin noo sato'o yō Jesús. ⁸ Chī nī tanda'í rā kosaā rā noo ndo sa'a choon yó'o, dá nakani ra xí'ín ndó ndi ndó'o ndu, dá ná kí'o ta'ani ra tandéé iní noo ndo. ⁹ Ta saā nduu rā xí'ín ñani manī yō Onésimo, rā íin toon xí'ín to'on Ndios, ta kúú rá iin taa ñoo mií ndó xaān. Ta nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ñā kúú chí yó'o.

¹⁰ Ta ká'an Aristarco, rā nákaa nduu xí'ín ve'e kaa, ndisá'án xí'ín ndó. Ta díon nī Marcos, rā kúú daxí Bernabé, ká'an ta'ani ra ndisá'án xí'ín ndó. Ta sa ná'a vá míí ndó ñā nī sa'andaj choon ñā natiin va'a ndó rá tá ná saā rā noo ndéi ndó. ¹¹ Ta ká'an ta'ani Jesús, taa chínaní ná Justo, ndisá'án xí'ín ndó. Sava'a ndin onī taa yó'o va kúú taa Israel chíndeé tá'an xí'ín yu'u dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na ndú'u na tixi ndá'a Ndios. Ta taa yó'o kúú tandéé iní noo yú'u.

¹² Díon nī Epafras, taa ñoo mií ndó, ká'an rā ndisá'án xí'ín ndó, ta kéchóon ra noo Cristo. Ta daá kuití ndí'i ini rā seí nda'í rā noo Ndios sa'a ndo, dá kandita toon ndó íchī Ndios, dá xinkueí ndó koo ndó tátō'on kí'o kónī Ndios, ta kasandaá ndo kee ndó ndidaá ñā kónī mií ná. ¹³ Ta xí'o yu'u kuendá ñā miān ndaa ndí'i nda'o ini Epafras yó'o sa'a ndo, xí'ín sa'á ná ndéi ñoo Laodicea xí'ín sa'á ná ndéi ñoo Hierápolis. ¹⁴ Ta ká'an ta'ani ñani manī yō Lucas, taa kétátá ñayuu, ndisá'án xí'ín ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yō Demas ndisá'án xí'ín ndó.

¹⁵ Kee ndó ñā manī ka'an ndo ndisá'án xí'ín nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'ín Ninfas, xí'ín ndidaá ká nā kúú kuendá Jesús nátaaka dákuá'a ve'e na.

¹⁶ Tá nī ndí'i nī ka'i ndó tuti yó'o tein mií ndó xaān, dá tanda'á ndoān ná ko'an noo nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, dá ná ka'i ta'ani naān. Ta ka'i ta'ani ndó tuti nī tanda'á ndú kua'an noo nā ñoo Laodicea.

¹⁷ Ta kee ndó ñā manī ka'an ndo xí'ín Arquipo, kaā yu'u, ñā kíān ná koo ini rā dáxinkoo ra choon nī xí'o sato'o yō Ndios noo rá.

¹⁸ Ta xí'ín ndá'a míí yu'u, Pablo, táai ndisá'án yó'o kosaā noo ndo. O sa nándodó ndo ñā nákaaí ve'e kaa.

Ná koo ñ_ã man_í xí'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta yu'u xí'in Silvano xí'in Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'in ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica xa'an, ndo'ó na ndíta xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña manj xí'in ndó, ta nakí'o ná ña koo va'a ini ndo.

Ná'a na ñoo Tesalónica ña ndíta ndaa na xí'in Ndios

² Daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaa ndo'ó, ta daá kuití vá ndiko'on ini ndu ndo'ó noó ká'an ndu xí'in ná, ³ ta daá kuití ñó'o ini ndu noo ká'an ndu xí'in Ndios, na kúu tatá yo, sa'a ña va'a kée ndó sa'a ña kándéé ini ndo ná, xí'in sa'a choon kee ndó sa'a ña kú'u ini ndo sa'a dao ka na, xí'in sa'a ña ndíta ndaa ndo xí'in tandeé ini kómí ndó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo.

⁴ Ná'a ndu'u, ñani, ndo'ó na kú'u ini Ndios sa'a, ña mií ná ni ka'xi ñaa kakuu ndó ñayuu na. ⁵ Sa'a ñoo tá ni daná'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, o duú xí'in to'on oon ni ni daná'a ndu, dá chi ni kechóon ndu ndéi Ndios, ta mií Espíritu ij Ndios kúu na ni xí'o ña ni kandaá tá'i ini ndo ña kían to'on ndaa. Ta ná'a va'a mií ndó ña va'a va ni sa kee ndu'u tá ni sa ndei ndu xí'in ndó sa'a ña kú'u ini ndu sa'a ndo. ⁶ Ta kúu ni kasandaá ndo kée ndó táto'on kée mií ndú, ta ni kasandaá ta'ani ndó kée ndó táto'on sa kee sato'o yo Jesús. Ta va'ará ni ndo'o nani níó ndo, tído ni ñatiin ndó to'on va'a sa'a ná xí'an kádij ini ndo ni kee Espíritu ij Ndios. ⁷ Ta kí'o dión ni ndo'o ndó, dá ni kasandaá ndo kúu ndó ñayuu ná'a mií noo ndidaa na kándisa Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'in kuendá Acaya. ⁸ Chi xí'in ndo'ó ni naka'ani to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús. Ta o duú iin tó'ón ní Macedonia xí'in Acaya ní naka'ani to'on ñoo ni kee ndo'ó, dá chi sa ndidaa kúu vá xían ná'a ñayuu ña kándéé ini ndo Ndios. Sa'a ñoo ko xínó'ó ka ña kast'o'on ndu xí'in ná. ⁹ Chi di'a náani na mií ná xí'in ndu'u táto'on kí'o ni ñatiin ndó ndu'u, ta náani ta'ani na táto'on ni kee ndó ni ñankoo ndó ndidaa kúu yokó ni sa nda'ño'o ndó, dá ni kasá'a ndá'ño'o ndó ná kúu Ndios takí, na miian ndaa kuití kúu Ndios, ta kéchóon ndó noo ná viti. ¹⁰ Ta náani ta'ani na xí'in ndu'u ña ndáti ndó nandió ko tuku Jesús, na kúu de'e Ndios, kii na chí induú, ta Jesús yó'o kúu na ni ñataki tein na ni xí'i, ta na yó'o kúu na dáka'ki ñaa noó ña xido ini Ndios vei sata ñayuu kée kuachi.

2

Kí'o di'a ni kechóon Pablo ñoo Tesalónica

¹ Ta sa ná'a ndó, ñani, ña ko ní naá óon ta'on choon ni sa'a ndu ni kee ndu noo ndéi ndó. ² Dá chi ná'a ndó ña ni ka'an ndava'a ñayuu ndéi ñoo Filipos xí'in ndu'u, ta ni kendava'a na xí'in ndú. Tído mií Ndios kúu na ni xí'o tandeé ini noo ndu'u, sa'a ñoo ko ní yu'u ta'on ndu sa'a ndu kast'o'on ndu xí'in ndó sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, va'ará ni ndo'o nda'ño'ó níó ndú ni kee dao na ñoo ndo. ³ Ta ko ní dána'a ndu ña to'ón noo ndo, ta ko ní dána'a ndu noo ndo xí'in ñaxintóni kíni, ta ko ní ndúkú ndú ña dánda'i ndu ndo'ó. ⁴ Mií vá Ndios kúu na ni ñata'an ini ni xini na ndu'u, ta ni xí'o na choon noo ndú ña dána'a ndu

noo ndo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. Ta ko ndúku ta'on ndu'u ña kían nata'an ini ñayuu sa'a ña kée ndu. Di'a ndúku ndu'u ña nata'an ini Ndios, na ná'a táto'on nákanini ini ño iin rá iin yó. ⁵ Ta ná'a ndó ña ni iin kuú ta'ón ko ni kéchón ndu'u to'on luu ká'an, dá dána'a ndu noo ndo. Ta ko ni ndúku ta'on ndu ña k'i'o ndó di'ón noo ndú. Ta mií Ndios kúu na x'i'o kuendá ña k'i'o dión kían. ⁶ Ta ni ko ndúku ndu'u ña kían chindaya'i ña ñayuu, ni ña chindaya'i ña ndo'ó, ta ni dao ka na, va'ará kánian koo ñaño'ó ndó noo ndú'u sa'a ña kúu ndú apóstol, na né'e to'on Cristo Jesús. ⁷ Ni sa io leé ini ndu x'i'in ndó, chi sa kee ndu x'i'in ndó táto'on kée iin ñá'a ndaa va'a de'án. ⁸ Ta ndó'o nda'o ndu'u sa'a ndo. Ta o duú to'on va'a Ndios oon ni ní chikáa ini ndu k'i'o ndu noo ndo daá ñóó, chi ni sa io nduu ta'ani ndu nak'i'o ndu mií ndú kuu ndu sa'a ndo, chi ni kuká'ano nda'o ña kú'u ini ndu sa'a ndo. ⁹ Sa ná'a vá mií ndó, ñani, táto'on k'i'o ni ndo'o ndu ni sa kéchón ndu. Nduú ñóó sa kéchón ndu'u, dá ná dá'a ni dáta'an ndu ni iin ndo'ó xían nani ni daná'a ndu to'on va'a Ndios noo ndo.

¹⁰ Mií ndó x'i'o ndaa kuendá x'i'in Ndios ña vii ni sa ndei ndu, ta ni kenda ndu x'i'in ndó, ta ni iin ña'a ko ni ya'a ndu kee ndu tá ni sa ndei ndu x'i'in ndo'ó, na kúu kuendá Jesús. ¹¹ Ta ná'a ta'ani mií ndó ña táto'on kée iin tatá x'i'in de'e na, k'i'o dión sa ká'an ni'ini ndu noo iin rá iin ndó, ta sa x'i'o ndu'u tandeé ini noo ndo. ¹² Ta sa sa'anda ndu choon noo ndo ña kee ndó táto'on k'i'o kánian kee na kúu ñayuu Ndios, chi ni nakana ñaá ná ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ío na dándaki na.

¹³ Sa'a ñoó ko sá tuu ta'on ndu náki'o ndu'u ndiv'e'e noo Ndios, chi tá ni daná'a ndu to'on Ndios noo ndo, kúu ndato ni ñatiin ndóan tá ni seídó'o ndóan. Ta ko ni ñatiin ndóan kían to'on ni kana tein ñaxintóni ña. Di'a ni ñatiin ndóan ña miían ndaa ndisa kían to'on Ndios, tá'an ña chindeé ndo'ó ndíta ndaa ndo x'i'in ña kándisa ndó. ¹⁴ Ta ndo'ó, ñani, ni ndo'o ta'ani ndó tandó'ó táto'on k'i'o ni ndo'o na kúu ñayuu Ndios kúu kuendá Cristo Jesús ndei chí kuendá Judea di'a. Chi ni kendava'a ta'ani na ñoo mií ndó x'i'in ndó táto'on k'i'o sa kendava'a ta ñoo Israel x'i'in mií ná. ¹⁵ Ta ni sa'ání ta ñoo Israel yó'o sato'o yo Jesús táto'on k'i'o ni sa'ání rá profeta mií rá ni sa ndei sa ná'a. Ta ni taó xóo ra ndu'u tein mií rá, ta ko náta'an ini Ndios xini ñaá ná, ta xini u'u ra ndidaa ñayuu, ¹⁶ chi sadí ra noo ndú, dá ná dá'a ni dána'a ndu noo na ko kúu na Israel, dá ná o ní'í ña ka'ki na noo kuachi na. Dión kée ra, sa'a ñoó ni ndukua'a cháá ka kuachi ra noo Ndios, ta ni kasáa ña xido nda'o ini na sata rá sa'a ña kini kée ra.

Kóni Pablo ko'on tuku na koto ni'ini ñaá ná

¹⁷ Ñani, tá ni ya'a cháa kuú ni kexoo ndu'u tein ndó, kúu sa ni kasá'a vá nda'í ká'an ndu'u nandió kuéi ndu kande'é ndú ndo'ó, dá chi va'ará ndei xoo ndu, tído daá kuítí vá ñó'o ini ndu sa'a ndo. ¹⁸ Sa'a ñoó ni ka'an ndú saá ndu kande'é ndú ndo'ó. Ta yu'u Pablo, kuá'a nda'o ta'ándá ni ka'in saai noo ndéi ndó, tído ni ketéin ña u'u noo ndú. ¹⁹ Dá chi ía ko ná'a ndó ndá yoo kakuu tandeé ini noo ndú, ta ndá yoo k'i'o ña kadii ini ndu, ta ndá yoo kakuu corona ndu, na ka'an va'a ndu sa'a? Ía ko ná'a ta'on ndó ña ñaá kakuu ndo'ó tá ná kasandaá kuú nandió ko tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na? ²⁰ Chi sa'a ndo'ó ñatiin ndu ñaño'ó x'i'an kadii ini ndu.

3

Ni sa'an Timoteo ñoo Tesalónica ni xito ni'ini ñaá xí

¹ Ta sa'a ña ko x'i'o ndeé ka ini ndu ña nákanini ini ndu sa'a ndo, sa'a ñoó ni kandoo ndu ña kían kándoo ndu ñoo Atenas, ² dá ni tanda'a ndú ñani ndu Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó, chi kéchón xi noo Ndios, ta kéchón daó

ta'ani xi xí'ín ndú nḡó xíonoo ndu dána'a ndu tḡ'on va'a sa'a Jesús. Dá ná chindeé xí ndḡ'ó kandita toon cháá ká ndḡ xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta ná kǐ'o ta'ani xi tandeé iní noḡ ndḡ, ³ dá kían ná dá'a ni kexoo ni iin ndó nḡó ña kándisa ndó kée tandó'ó ndó'ó ndó, chǐ sa ná'á vá mií ndó ña kánian kando'o yó tandó'ó. ⁴ Chǐ tá ñi sa ndei ndu xí'ín ndó'ó, dá ñi kastḡ'on ndu ña kendava'a ñayuu xí'ín yó sa'á ña kúú yó kuendá Jesús, ta ná'á va'a mií ndó ña kǐ'o dión ndó'o yó viti. ⁵ Ta sa'á ña kḡ ní xǐ'o ndee ká inij ña nákaní inij sa'a ndḡ, sa'á ñḡó ñi tanda'í Timoteo kḡsaá xǐ nḡó ndéi ndó, dá kandaá inij nde'á á ndíta ndaa ij ndḡ xí'ín ña kándéé iní ndḡ Jesús. Dá chǐ ñi yu'í ña oon ni ví ñi kexíxi ña u'u xí'ín ndó, ta ñi kandeéán ñi danda'ávían ndḡ'ó, ta ñi naá óon choon ñi kee ndu ñi daná'a ndu noḡ ndḡ.

⁶ Tído sa ñi nandíó kḡo va Timoteo ñi ndusáa xǐ noḡ ndéi ndu. Ta va'a ká'an xǐ sa'a ndḡ, ña ndíta ndaa ij va ndó xí'ín ña kándéé iní ndḡ Jesús. Ta kú'u iní sa'a sátá'an ij va ndó. Ta kaá ta'ani xi ña daá vá ñó'o va ini ndḡ sa'a ndú sa'á ña kóni ndḡ ndú, ta kóni kǐi ndḡ koni tuku ndó ndu'u, táto'on kǐ'o kóni ta'ani ndu'u koni ndu ndḡ'ó.

⁷ Ñani, ndó'o ndu tandó'ó nḡó ndéi ndu yó'o, ta nda'í kúu ini ndu, tído ñi ndundeé iní ndu tá ñi kandaá ini ndu ña ndíta ndaa ndḡ'ó xí'ín ña kándéé iní ndḡ Jesús. ⁸ Ta kúú ñi naní'ij ini ndu, xiní ndu, tá ñi kandaá ini ndu ña ndíta toon ndó xí'ín sato'o yḡ Jesús. ⁹ ¿Ndí kuú ví ndivé'e nakǐ'o ndu'u noḡ Ndios sa'a ndḡ? Chǐ kádij nda'o ini ndu'u noḡ Ndios kée ndó, ¹⁰ ta nduú ñoo xíká ndu'u noḡ ná ña ná konó ná saá ndu kande'é ndú ndḡ'ó, dá dáxinkḡo ndu ña kómanj kandaá ini ndḡ, dá kua'ano cháá ká ndḡ xí'ín ña kándéé iní ndḡ Jesús.

¹¹ Ta kóni ndu'u ña mií tatá yḡ Ndios xí'ín sato'o yḡ Jesucristo ná konó ná íchǐ saá ndu noḡ ndéi ndó. ¹² Ta na kúú sato'o yḡ ná chindeé ná ndḡ'ó, dá ná kua'ano cháá ká ña kú'u sátá'an ini ndḡ sa'a ndḡ xí'ín sa'a ndidaá ká ñayuu táto'on kǐ'o kée ndu'u kú'u ini ndu sa'a ndḡ, ¹³ ta ná kǐ'o na ña kandita toon ndó, dá ná koo vii ndḡ noḡ Ndios, na kúú tatá yḡ, tá ná kasandaá kuḡ nandíó kḡo mií Jesucristo, na kúú sato'o yḡ, xí'ín ndidaá ñayuu na. Dión ná koo.

4

Kǐ'o di'a kánian kee yó, dá nata'an ini Ndios koni na yḡ

¹ Ta viti, ñani, seí nda'í ndu noḡ ndḡ, ta ká'an ni'ini ndu noḡ ndḡ sa'á ña kúú yó kuendá sato'o yḡ Jesús. Chǐ sa ñi daná'a ndu noḡ ndḡ ndí kǐan kánian kee ndó, dá nata'an ini Ndios koni ñaa ná. Ta kǐ'o dión kée ndó viti, tído koo ini ndḡ katǐ'a cháá ká ndḡ kee ndóan. ² Chǐ sa ná'á vá ndó ndó choon ñi sa'anda ndu noḡ ndḡ kee ndó, chǐ noḡ sato'o yḡ Jesús ñi ñi'í ndu'u choon yó'o.

³ Chǐ ña kóni Ndios kǐan koo vii ndḡ noḡ ná. Sa'á ñḡó ḡ sa kóo ini ndḡ dáyakḡ ndḡ mií ndó xí'ín kuachǐ xí'ín na kḡ kúú ñadi'í ndḡ o yǐi ndḡ. ⁴ Di'a koo ini iin rá iin ndó katǐ'a ndó koo vii ndḡ xí'ín na kúú ñadi'í mií ndó, ta koo ñañó'ó ndó noḡ ná. ⁵ Ta ḡ sa kátoó ndḡ kee ndó ña ka'an noḡ táto'on kǐ'o kée ñayuu kḡ ná'á Ndios. ⁶ Ta ni iin tó'on ndḡ ḡ sa kóo ini koni xíxi ñani ndḡ kuendá Jesús xí'ín ña kini yó'o, chǐ ka'í nda'o dándó'o Ndios níḡ ndḡ sa'á kuachǐ yó'o táto'on sa ñi kastḡ'on ndu xí'ín ndó, ta ñi xǐ'o ndu kuendá noḡ ndḡ. ⁷ Chǐ kḡ ní kána ta'on Ndios yó ña kǐan kandeí yó kee yó ña kini kóni ñíi yḡ. Di'a ñi kana na yó ña koo vii yḡ noḡ ná. ⁸ Sa'á ñḡó ndi ndáa mií vá ndú kénóo tḡ'on dána'a ndu yó'o, kana'á ndó ña kḡ kénóo ta'on ndó ni iin taa ñayuu yó'o. Di'a mií vá Ndios, na ñi xǐ'o Espírítu ij ná noḡ yḡ, noḡon kúú na kénóo ndó.

⁹ Kḡ káni kaan ña taa ndu'u ña ku'u sátá'an ini ndḡ sa'a ndḡ, dá chǐ sa ñi daná'a va mií Ndios noḡ ndḡ ña ku'u iní sa'a sátá'an ndó. ¹⁰ Ta dión ta'ani kée

ndó xí'ín ndidaá ká nà kúú kuendá Jesús, nà ndéi chí kuendá Macedonia di'a. Tído sei nda'í ndu noo ndo, ñani, ña ká'ano cháá ká ná kakuu ña kú'u ini ndo sa'a ná. ¹¹ Ta koo ini ndo koo va'a ini ndo xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ndi'i ini ndo noo choon kée mií ndó, o sa chírneé ndó mií ndó noo dao ká ña'a. Ta ndi'i ini ndo kéchóon ndó, dá ni'i ndo ña'a kasá'an ndó, tátò'on nì sa'anda ndu choon noo ndo. ¹² Dá kí'an ná koo ña'ño'ó ñayuu kò ná'á Ndios noo ndo, ta ni iin ña'a ná o kámanì noo ndo.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

¹³ Ta viti kónì ndu'u ña kana'á ndó, ñani, sa'a ndí kí'an ndo'o ñayuu nì xí'í, dá ná o kúnda'í ini ndo sa'a ná tátò'on kí'o ndó'o nà koó tandeé ini noo. ¹⁴ Chì kándisa yó ña nì xí'í Jesús, ta nì natakì nà. Ta kí'o dión ta'ani dáki'ín tá'an Ndios na kúú kuendá Jesús nì xí'í xí'ín mií Jesús.

¹⁵ Ta viti ko'on ndu kastò'on ndu xí'ín ndó t'ò'on nì ka'an mií sato'o yó Jesús, chì nì kaa nà ña yóo, nà ndéi takí iì tá ná nandió koo mií Jesús kii na ñayuu yó'o, o kuió noó ta'on yó ko'on yó noó nà sa nì xí'í ko'o naki'in tá'an yó xí'ín Jesús. ¹⁶ Chì dinño'ó ta'andà choon chí induú, dá táì kayu'u iin arcángel, ta táì ka'an trompeta Ndios, dá ví noo sato'o yó Jesús ndà induú kii na. Ta kúú dinño'ó ká natakì na sa nì xí'í kúú kuendá Jesús. ¹⁷ Tá nì ndi'i, ndidaá yóo, nà ndéi takí iì noño'ó yó'o, nadjítá Ndios ko'on dáó yó xí'ín na nì natakì ñoó noo vikó káa naki'in tá'an yó xí'ín sato'o yó Jesús noó tachì. Ta dión kandeì kuí'í yó xí'ín ná. ¹⁸ Sa'á ñoó kí'o ndó tandeé ini noo iin rá iin ndó xí'ín t'ò'on yó'o.

5

Ná kandeì nduu yo, chì kò ná'á yó ndá oon nandió koo Jesús

¹ Ta sa'a ndá oon koo dión xí'ín ndi kooan, kò káni ka'an taai ña saa noo ndo, ñani, ² dá chì sa ná'á va'a mií ndó ña iin ndakána va kasandaá kuú nandió koo sato'o yó, tátò'on kí'o kée iin ta kuí'íná tá veì ra sakuaa kí'in kuí'íná ñaá rá. ³ Mií kuú ka'an ñayuu di'a: "Va'a nda'o ndéi yó, koó ká va tandó'ó noo yo viti", kaa nà, ta kúú iin ndakána va tiin ñaá tandó'ó kini ñoó, tátò'on iin ndakána kás'á'á káki de'e nà ña'a. Ta ni iin tó'ón ná o káki noó tandó'ó yó'o.

⁴ Tído ndo'ó, ñani, sa ná'á ndó tátò'on kí'o koo, chì kò iin naá ká noo ndo sa'á ña yó'o. Sa'á ñoó o tiin ndakána kuú yó'o ndo'ó tátò'on kí'o tiin ndakána iin ta kuí'íná ñayuu kí'in kuí'íná rá. ⁵ Chì sa ndidaá kúú vá ndo'ó kúú nà tó'on noo, chì sa nì natoon noo ndo. Ta kò iin naá ká noo yo, chì kò kúú ká yo kuendá noo iin naá. ⁶ Sa'á ñoó ná o sa kúdi yo tátò'on kí'o kée ñayuu kò ná'á Ndios. Di'a ná kandeì nduu yo, ta ná kaño'o ini yo. ⁷ Dá chì nà kídi, sakuaa kídi nà, ta nà xí'í, sakuaa xí'í na. ⁸ Tído yóo kúú nà sa tó'on noo, sa'á ñoó ná kaño'o ini yo. Ná koo ini yo ña kandeé ini yo Jesús, ta ná ku'u ini yo sa'a dao ká ñayuu. Ta ña yó'o ná kakuu tátò'on iin kaa kanda'a yika yo. Ta tandeé ini kómí yo ña mií'an ndaá kuiti káki yó noó kuachi yo ná kakuu tátò'on iin kaa kanóo dinì yo. ⁹ Chì kò ní kaxi Ndios yó, dá kuido ini nà koni nà yó. Di'a nì kaxi na yó, dá ni'í yo ña káki yó noó kuachi yo sa'á ña nì kee Jesucristo, nà kúú sato'o yo, ¹⁰ nà nì xí'í sa'a yo, dá kí'an, va'arà nì xí'í yo o takí yo, tído kandeì dáó yó xí'ín ná. ¹¹ Sa'á ñoó kí'o tá'an ndó tandeé ini yó'o noo iin rá iin ndó, ta dákuá'ano tá'an ndó xí'ín t'ò'on Ndios tátò'on kí'o kée ndó ndéi ndó.

Ká'an ni'ini Pablo noó ná kúú kuendá Jesús

¹² Ta sei nda'í ndu noo ndo, ñani, ña koo ini ndo koo ña'ño'ó ndó noó nà kéchóon noo ndo, chì nì xí'í sato'o yó Jesús choon noo ná ña kuita na noo ndo, ta ka'an ni'ini na noo ndo. ¹³ Sa'á ñoó koo ña'ño'ó ndó noo ná, ta ku'u nda'o

ini ndo sa'a ná sa'a choon kée na noo ndo. Ta ná koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó.

¹⁴ Ta seí nda'í ta'ani ndu noo ndo ña koo ini ndo dánani ndó na dusá, na ko kóni kechóon. Ta kǐ'o ndó tandeé iní noo na nǐ ndiko, ta chindeé ndó na vitá ini. Ta kueé koo ini ndo xí'ín ndidaá kúú ñayuu. ¹⁵ Ta o sa kóo ini ndo nandió né'e ndó ña kini kée dao ka ñayuu xí'ín ndó. Di'a ndǐ'i ini ndo kee ndó ña va'a xí'ín iin rá iin ndó. Ta dión ta'ani kee ndó xí'ín ndidaá ka nǐ ñayuu.

¹⁶ Ta daá kuití ná koo dii iní ndo. ¹⁷ Ta o sa kátuu ndó ña ká'an ndo xí'ín Ndios. ¹⁸ Ta nakǐ'o ndó ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, chǐ kǐ'o dión kóni mǐi Ndios kee yó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo Jesús.

¹⁹ O sa kadí ndo noo ña kóni Espírítu ij Ndios kee na. ²⁰ O sa kú'ichǐ ini ndo kueíd'o ndó to'on nǐ xǐ'o mǐi Ndios noo ñayuu dána'a noo ndo. ²¹ Korndodó va'a ndó ndidaá kúú ña dána'a na, dá naki'in va'a ndó ña kǐan va'a. ²² Ta taó xóo ndó mǐi ndó noo ndidaá ña kini.

²³ Ta mǐi Ndios, na xǐ'o ña koo va'a ini yo, ná kevii ní ná ndo'ó, ta ná taxi vii ná iin ní kúú ndó, espírítu ndo, xí'ín nío ndo, xí'ín yikí koño ndo, dá kǐan ná koo vii ndo tá ná kasandaá kuú nandió koo tuku Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaá na. ²⁴ Dá chǐ iin na ndaa kúú Ndios, na nǐ kana ndo'ó xoo mǐi ná, ta noón kúú na kee ña yó'o xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

²⁵ Ñani, kaka ndo ña manǐ noo Ndios sa'a ndú'u.

²⁶ Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an xí'ín na kúú ñani ndo.

²⁷ Ta sa'ándáǐ choon noo ndo xí'ín choon nǐ xǐ'o Ndios nooǐ ña ka'i ndó tuti yó'o noo ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios.

²⁸ Ná koo ña manǐ xǐ'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kíān kúú uú nī taa San Pabło nī sa'an noó nā ñoo Tesalónica

Ká'an Pabło ndisá'án

¹ Yu'u kúú Pabło, ta yu'u xí'in Silvano xí'in Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'in ndo'ó, nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica, ndo'ó nā ndíta xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo, nā kúú sato'o yo. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manī xí'in ndó, ta nakī'o na ña koo va'a ini ndo.

Dándó'o Ndios níō ndidaá nā kée kuachi tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú

³ Daá kuiti vá kánian nakī'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, ñani. Ta kí'o dión níyiká ndú kee ndu, chí iin iin kuú kuú sá sá'ano cháá ká ndo kua'an ndo xí'in ña kándéé ini ndo Jesús, ta sá'ano ta'ani ndó xí'in ña kú'u cháá ká ini sa'a sátá'an ndó. ⁴ Sa'a ñoo ká'an va'a ndu sa'a ndo'ó noo dao ká nā kúú kuendá Ndios náta ka dao ve'e ño'o, chí va'ará kéndava'a ñayuu xí'in ndó, ta va'ará ndó'o ndó tandó'ó, tído xí'o ndéé vá ini ndo, ta ndíta ndaa ndo xí'in ña kándéé ini ndo Jesús.

⁵ Ta sa'a ña xí'o ndéé ini ndo, ñoo kíān ná'a ña kényiko ndaa Ndios. Sa'a ñoo ío íchi ndo ña ndu'u ndó noo dándáki na, chí sa'a ña yó'o kíān ndó'o níō ndo.

⁶ Ta ña ndaa vá kíān noo mií Ndios ña dándó'o na níō ñayuu kéndava'a xí'in ndo'ó. ⁷ Ta noo ndo'ó, nā ndó'o níō viti, nakī'o Ndios ña nani'i ndéé dáó ndo'ó xí'in ndu'u tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú xí'in ndidaá ángel ñó'o tixi ndá'a ná ⁸ tein ño'ó kéké ita, dá chiya'i na ñayuu ko ní xíin nakoní Ndios, xí'in ná ko ní xíin kueidó'o to'on va'a ña ká'an sa'a Jesucristo, nā kúú sato'o yo. ⁹ Ta ñayuu yó'o kúú nā ndo'o nani níō ndidaá tá'an kuú, chí ní iin kuú o koní na ndu'u na noo ío sato'o yo Ndios, ta ní iin kuú o koní na tát'on ndato ndéé kómí ná. ¹⁰ Dión koo kuú tá ná nandió ko Jesús, dá kíān ndato nda'o natiin na ñañó'ó kee ñayuu mií ná, ta naá ini ndidaá kúú ñayuu kándisa ñaá. Ta dión ta'ani ndo'o mií ndó, chí kándisa ndó to'on nī daná'a ndu noo ndo.

¹¹ Sa'a ñoo daá kuiti vá xika ndu ña manī noo Ndios sa'a ndo, ña ná kí'o na ña kakuu ndó ñayuu ndaa, dá chí sa'a ña yó'o ní kaxi na ndo'ó. Ta xika ta'ani ndu noo ná ña xí'in ndéé mií ná ná kandeé ndó kee ndó ndidaá kúú ña va'a, xí'in ndidaá kúú choon nī chikáa ini ndo kee ndó sa'a ña kándéé ini ndo ná, ¹² dá ná ni'i sato'o yo Jesucristo ñañó'ó sa'a ndo. Ta dión ta'ani natiin ndó ñañó'ó sa'a ña kándéé ini ndo ná, ta dión koo sa'a ña manī nī kee Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo xí'in yó.

2

Dinñó'ó ká taa kini kasandaá, dá ví kasaa Jesús

¹ Ta viti kásto'on ndu xí'in ndó ndi koo tá ná nandió ko Jesús, nā kúú sato'o yo, kasaa nā, ta ndi koo, dá nakī'in tá'an yó xí'in ná. Ta sei nda'i ndu noo ndo'ó, ñani, ² ña ná dá'a ní konó ndó ña vitá oon nadaká ñayuu ñaxintóni ndo, ta o sa kútuú ini ndo, va'ará kaá nā ña Espíritu iñ Ndios nī ka'an xí'in ná ña sa nī ya'a va kuú nī nandió ko sato'o yo Jesús, o tá dana'a nā ña dión kíān o tá kaá nā ña nī tanda'a ndu'u iin tuti ká'an dión. ³ O sa kándía ndó ña dánda'i ní iin ñayuu ndo'ó, dá chí tá o ñá'a kasandaá kuú yó'o, dá kíān kua'a nda'o

ñayuu kasá'a dánkoo íchì Ndios, ta kasandaá iin t̃a kini, tá'an r̃a ñi ñi'í t̃á'í ñ̃a naá rá noo Ndios. ⁴ Ta ndakuuj̃n r̃a, ta kenóo ra ndidaá ñ̃a'a chínaní ñ̃ayuu kúu ndios, xí'ín ndidaá ñ̃a'a ndáñ̃o'o na. Ta nd̃a noo ñ̃i cháá k̃a ini ve'e ñ̃o'o ká'ano kakoo ra, dá kee ra mii rá ñ̃a kúu rá ndios.

⁵ ¿Á k̃o ndúsaa ta'on ini ndo ñ̃a ñ̃i ka'ín sa'a ndidaá ñ̃a yó'o tá ñ̃i s̃a ioj̃ xí'ín ndó? ⁶ Ta s̃a ná'a vá ndo'ó ndí kíán chítuu noo tá kini ñ̃oó, sa'á ñ̃oó o nátuu ta'on ra nd̃a ná kasandaá hora kánian na'a noo rá. ⁷ Ta kana'á ndó ñ̃a s̃a kéchóon va ñ̃a kini ñ̃oó, tído ío de'é ñ̃i váán, dá chí ío ñ̃a chítuu va ñ̃a viti, sa'á ñ̃oó k̃o ñ̃a'a natuuan. Tído nd̃a ná kasandaá kuu kuxoo ñ̃a chítuu ñ̃aa, nd̃a daá ví, dá natuuan. ⁸ Nd̃a daá ví, dá na'a noo mii t̃a kini ñ̃oó. Dá ka'áni ñ̃aa Jesús xí'ín tach̃i yú'u ná, dá dánaá ñ̃aa ná kee ñ̃a naye'e ndato noo nandio k̃o na kii na.

⁹ Chí tá ná kasandaá t̃a kini ñ̃oó, kakomí rá ndéé mii ñ̃a u'u, sa'á ñ̃oó ká'ano nda'ó choon kane'e ra kasaa r̃a xí'ín ñ̃a mañ̃a, ta kandeé rá kee ra ñ̃a'a ná'ano xí'ín ñ̃a'a ndato. ¹⁰ Ta xí'ín ndidaá ñ̃a mañ̃a yó'o dánda'í ra ñ̃ayuu xionoo íchì kua'an indayá, chí k̃o ní xín na natiin na xí'ín ndinoo ini na ñ̃a ndaa, sa'á ñ̃oó o káki ta'on na noo kuachi na. ¹¹ Sa'á ñ̃oó k̃i'o Ndios ñ̃a dánda'í ñ̃aa iin ñ̃a to'on ká'ano, dá kandisa na ndidaá kúu ñ̃a to'on ka'an r̃a, ¹² dá kíán nando'o ndo ndidaá kúu ñ̃ayuu k̃o ní xín kandisa ñ̃a ndaa, chí di'a ñ̃i katoó cháá k̃a na ndiko ñ̃a ñ̃a kini.

S̃a ñ̃i kaxi va Ndios yo ñ̃a dáka'ki ñ̃aa ná

¹³ Tído ndu'u, daá kánian nakí'o ndu ndivé'e noo Ndios sa'a ndo'ó, ñ̃ani, na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a. Chí ndo'ó kúu ñ̃a ñ̃i kaxi mii ná nd̃a mii sa'a, dá natiin ndó ñ̃a k̃a'ki ndó sa'á ñ̃a ñ̃i nduvii Espíritu ñ̃i ná ndo'ó, xí'ín sa'á ñ̃a kándéé iní ndo ñ̃a ndaa. ¹⁴ Chí ñ̃i kana Ndios ndo'ó ñ̃a natiin ndó ñ̃a k̃a'ki ndó xí'ín to'on va'a ñ̃i daná'a ndu noo ndo, dá natiin ta'ani ndó ñ̃añó'ó táto'on k̃i'o natiin Jesucristo, na kúu sato'o yo, ñ̃añó'ó.

¹⁵ Sa'á ñ̃oó kandita toon ndó, ñ̃ani, ta tiin toon ndó ñ̃a ndaa ñ̃i daná'a ndu'u noo ndo, á kíán ñ̃a ñ̃i daná'a ndu xí'ín yú'u ndú noo ndo, o á kíán ñ̃a ñ̃i taa ndu noo tuti ñ̃i sãa noo ndo.

¹⁶ Ta mii Jesucristo, ñ̃a kúu sato'o yo, xí'ín mii Ndios, ñ̃a kúu tatá yo, kúu ñ̃a kú'u ini sa'a yo, ta ñ̃i x̃i'o na t̃andéé iní kakomí yó ndidaá tá'an kuu, ta ñ̃i x̃i'o ta'ani na iin t̃andéé iní ká'ano noo yo sa'á ñ̃a mañi ñ̃i kee na xí'á, ¹⁷ ta nakí'o na ñ̃a ndéé koo ini ndo, ta ná dákuá'ano na ndo'ó, dá kat̃i'a ndó ka'an ndo ndidaá to'on va'a, ta kat̃i'a ndó kee ndó ndidaá ñ̃a va'a.

3

Kaka ndo ñ̃a mañi noo Ndios sa'a ndú, dá ná natiin va'a ñ̃ayuu to'on Ndios

¹ Viti, ñ̃ani, kaka ndo ñ̃a mañi noo Ndios sa'á ndu'u, dá kíán ná naka'ani k̃i' to'on Ndios ndidaá kúu xían kee ndu'u, ta ná natiin ndato ñ̃ayuu to'on Ndios táto'on k̃i'o ndato ñ̃i natiin mii ndo'an. ² Ta kaka ta'ani ndó noo ná ñ̃a ná kandaá ñ̃a ndu'u noo ñ̃ayuu kíni, noo ñ̃a kóni kendava'a xí'ín ndú, chí o duú ndidaá ñ̃ayuu kándéé iní Jesús. ³ Tído iin ñ̃a ndaa kúu sato'o yo Jesús, sa'á ñ̃oó k̃i'o na ñ̃a kandita ndaa ndo, ta kandaá ñ̃a ndo'ó noo ñ̃a kini. ⁴ Ta sa'á ñ̃a kándéé iní yo sato'o yo Jesús, sa'á ñ̃oó kándéé iní ndu ñ̃a kée ñ̃i vá ndó choon ñ̃i sa'anda ndu'u noo ndo, t̃a díón kee va ndó. ⁵ Ta ná chindeé ñ̃aa sato'o yo Jesús, dá kat̃i'a ndó ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, táto'on k̃i'o kú'u ini mii Ndios sa'a yo. Dá kat̃i'a ta'ani ndó koo ndéé iní ndo tein t̃andó'ó ndó'ó ndó táto'on k̃i'o ñ̃i x̃i'o ndéé iní Cristo Jesús.

Kánian kechóon yo, dá kataki yo

⁶ Sa'ándá ndu choon noo ndo, ñani, xí'in choon ni xí'o sato'o yo Jesucristo noo ndú, ña o sa káne'e tá'an ndó xí'in na kúu kuendá Jesús, na ko xín kechóon, tá'an na ko kóni kee choon ni sa'anda ndu noo ndo. ⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kían kánian kee ndó, dá kee ndó tát'o'on kí'o sa kee ndu, chí ko ní sá ndei dúsá ndú tein mií ndó. ⁸ Chí ko ní seí òon ta'on ndu pan ni iin tó'ón ñayuu. Di'a nduú ñoo va ni sa ndí'i ini ndu sa kee ndu choon ndeé, dá kían ná dá'a ni dá'ta'an ndu ni iin ndo'ó sa'á ña kasá'an ndu. ⁹ Ió íchí ndú ña koto ndó ndu'u, tído ko ní xíka ta'on ndu ña kee ndó dión. Di'a sa kechóon va ndu'u, chí kóni ndu ña kían katí'a ndó kee ndó tát'o'on kí'o kée ndu'u. ¹⁰ Chí tá ni sa ndei ndu xí'in ndó, dá ni sa'anda ndu choon noo ndo ña ndi ndáa ñayuu ko xín kechóon, ná dá'a ni kasá'an na.

¹¹ Chí ni ni'í tó'on ndu'u ña tein ndó xaan ndéi dao ñayuu dúsá, na ko kóni kechóon, ta chírneé chítuu kúu na noo dao ka ñayuu. ¹² Sa'á ñoo sa'ándá ndu choon noo na kée dión xí'in choon ni ni'í ndú noo sato'o yo Jesucristo, ña ná ndí'i ini iin rá iin mií ná kechóon ndúsá'ano ná, dá ni'í ná ña kataki na. ¹³ Ta ndo'ó, ñani, o sa kúkuitá ini ndo kee ndó ña va'a.

¹⁴ Tá ndéi dao ñayuu ko kékuendá choon sa'ándá ndu noo tuti yó'o, dá kían kande'é va'a ndó ndá yoo kúu ná, ta o sa kóo ka ini ndo kane'e tá'an ndó xí'in ná, dá ná xíka'an noo ná sa'á ña kée na dión. ¹⁵ Tído ná dá'a ni taó kuendá ndo ña kúu ná na xíní u'u ndo, di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo ná sa'á ña kúu ná ñani ndo kuendá Jesús.

Xí'in ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹⁶ Ta mií sato'o yo Jesús, na xí'o ña ío va'a ini yo, ná nakí'o ña daá kuití vá koo va'a ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta daá kuití ná koo na xí'in ndidaá ndó.

¹⁷ Ta ndisá'an yó'o táa mií yu'u Pablo kosaá noo ndo'ó xí'in ndá'a mií. Ta dión kée yu'u noo ndidaá tuti táai, ta dión ndáa letraí.

¹⁸ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nī taa San Pablo nī sa'an noó Timoteo

Ká'an Pablo ndisá'án xí'in Timoteo

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu'i iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, chi mií tatá Ndios, na dákaki ñáá, xí'in sato'o yo Jesucristo, na kúu iin tandéé ini ká'ano noo yo, noón kúu na nī xī'o choon yó'o nooí.

² Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'in yo'ó, Timoteo. Mií'an ndaa kuiti kúuón táto'on de'í sa'á ñá kándéé inon Jesús. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ñá manj xí'in yo'ó, ta ná ku'u' ini na sa'on, ta ná kī'o na ñá koo va'ón.

Ta yó'o kėti'a Pablo ká'an na sa'á ñá to'ón dána'a dao ka taa

³ Kakaá ij ní ñoo Éfeso xa'an, táto'on nī sei nda'ávī nooon tá nī kee kua'in chí kuendá Macedonia di'a, ta ka'andon choon noo ra dána'a ñá to'ón ñá ná dá'a ká ni kee ra dión, ⁴ ta ná dá'a ká ni dána'a ra sa'á cuento yatá, xí'in sa'a ndá tixi nī kii iin rá iin na yatá nī sa ndei sa na'á. Chi ñá yó'o kedaá xí'in na kúu kuendá Jesús, dá kasá'a ná dándichi tá'an mií ná, ta kō chindeé ta'on ñáá ñá kaka choon Ndios kua'an, chi kō xí'oan ñá kandeé cháá ká ini na Ndios. Ta ká'in xí'ón ñá ⁵ ka'andon choon yó'o noo taa ñoo, dá ná katī'a ñayuu xa'an ku'u' ini sa'a sátá'an na xí'in iin níó vii, xí'in iin ñaxintóni va'a, ta sa'a ñá kándéé ini na Jesús xí'in ndino'o ini na. ⁶ Tido nī kankeuei xoo va taa ñoo noó ñá yó'o, ta ndí'i ini ra dána'a ra sa'a to'on kō choon. ⁷ Ta kátoó ra dána'a ra sa'a ley Moisés, tido ni mií rá kō kandaá ini sa'a ñá dána'a ra xí'in sa'á ñá kendaá téi ra.

⁸ Ta sa ná'á vá yó ñá keva'a yó xí'in ley Ndios tá ná kendaá yo choon sa'ándaan. ⁹ Ta ná'á vá yó ñá kō ní xī'o Ndios ley na ñá kían chituan noó ñayuu ndaa. Di'a nī xī'o na ley na chituan noó ñayuu kīni, xí'in na do'ó, xí'in na kō nákin Ndios, xí'in na kée kuachi, xí'in na kōó ñáño'ó noo Ndios, xí'in na ká'an ndava'a sa'a Ndios, xí'in na sa'áni tatá xí'in naná, xí'in ndidaá ká na sa'áni ndji, ¹⁰ xí'in na kée kuachi xí'in na kō kúu yī o ñadi'í, xí'in ra kátoó kudi xí'in taa xí'in rá, xí'in na díkó ñayuu, xí'in na to'ón, xí'in na náchina'á Ndios tein ñá to'ón ká'an na, xí'in dao ká kuachi kō náki'in tá'an xí'in ñá ndaa dána'a yo. ¹¹ Kī'o dión dándaki to'on ndato, ñá kúu to'on va'a sa'a Jesús, ñá nī chiná'a Ndios, na kúu Ndios ndato kua'a ió. Ta nī sa'anda na choon nooí ñá dána'í ñá noó ñayuu.

Yó'o kásto'on ta'ani Pablo sa'a choon nī natiin na noo Ndios

¹² Náki'oi ndivé'e noo Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, na xí'o ndéé yu'u noo choon yó'o. Chi nī sa nde'íe ná yu'u ñá kúu iin taa ndaa, sa'a ñoo nī xī'o na choon yó'o nooí kechóoin noo mií ná. ¹³ Ta va'ará nī sa kuu yu'u iin ra sa ka'an ndava'a sa'a ná, ta va'ará nī sa kuu yu'u iin ra sa kendava'a xí'in na kúu kuendá na, ta va'ará kīni sa ndane'e yu'u na, tido nī ku'u va ini na sa'í, chi kō ní sa na'á ta'an vei ñá nī sa kee, ta kō ñá'a kandísai mií ná. ¹⁴ Tido ñá manj nī kee sato'o yo Ndios xí'in nī sa kuu iin ñá ká'ano nda'o nooí, chi nī ñakutí yu'u xí'in ñá kándéé ini ná, xí'in ñá kú'u ini sa'a dao ká ñayuu. Ta dión nī ndo'í nī kee Cristo Jesús.

¹⁵ Ta ndino'o ñá ndaa kían ko'in ka'in, ta kánian kandísa ndidaá ñayuu ñá. Ta ñá yó'o kían: mií'an ndaa kuiti nī kii Cristo Jesús ñayuu yó'o, dá kuu dákaki na na kómí kuachi, ta yu'u kúu ra kīni cháá ká nákaa tein na kómí kuachi nī

ḁakáki na. ¹⁶ Tído nì sa'ḁn Jesucristo nì ku'u ini nḁ sa'á yu'u, rḁ kini cháá kḁ, dá dána'a nḁ noḁ ñayuu ñḁ ko'on nḁ kī'o ndeé ini nḁ sa'á ñayuu kándisa ñáá, dá koni nḁ natiin na ñḁ kataki chíchí ná tát'o'on nì kee na xí'in yu'u. ¹⁷ Ta iin tó'ón mií vá Ndios kúú rey ndidaá tá'an tiempo. Ta ni iin kuḁ o kuú nḁ, ta o kúu ta'on koni yo ndi káa na, ta kúú ná iin tó'ón dinì Ndios takí xí'in Ndios ndichí. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá ñḁñó'ó, xí'in t'o'on ndato kua'ḁn. Díon ná koo.

¹⁸ Ta choon yó'o xí'oi noḁ yo'ó, Timoteo, dá kandeéon naḁon xí'in ñḁ kini, tát'o'on kī'o kua'ḁn t'o'on nì nì'ì nḁ sa'ano noḁ Ndios tá sa' na'á sa'a choon keeón. ¹⁹ Ta kuiin ndaaon xí'in ñḁ kándéé inon Jesús, ta cho'on inon koo vii ñḁxintónḁ, dá chī sa'á ñḁ ko ní kée dao kḁ nḁ kúu kuendá Jesús díon, sa'á ñoḁ nì tuú ná noḁ ñḁ ndaa kándisa yó, tát'o'on kī'o ndó'o iin barco túu tá'an xí'in yuu. ²⁰ Ta Himeneo xí'in Alejandro kúú dao tḁa nì ndo'o díon, ta nì naḁi'o va yu'u rḁ noḁ ndá'a ñḁ u'u, dá ná nandikó ini rḁ, ta ná dándi'i ra ñḁ ká'ḁn ndava'a ra sa'a Ndios.

2

Yó'o ká'ḁn Pablo ñḁ ná kaka yo ñḁ manì noḁ Ndios sa'á ndidaá ñayuu

¹ Noḁ ndidaá ñḁ'a ká'ḁn ni'inii noḁ ndidaá nḁ ndéi xaḁn ñḁ ná koo ini nḁ kuei nda'i nḁ noḁ Ndios sa'a ndidaá ta né'e choon, ta ná kaka ta'ì ná noḁ ná sa'a rá, ta ná kaka nḁ ñḁ manì sa'a rá, ta ná naḁi'o na ndiv'e noḁ Ndios sa'a rá. ² Ta díon ta'ani ná kaka nḁ ñḁ manì noḁ Ndios sa'á tḁ né'e choon ná'ano, xí'in sa'a dao kḁ tḁa né'e choon xí'in rá, dá kīan ná koni yo kandeí va'a yó, dá ná koni yo kandeí ñóchí yo kee yó ñḁ kóni Ndios, ta ndúsá'ano ná kee yo noḁ ndidaá ñayuu. ³ Dá chī ñḁ yó'o kīan va'a, ñḁ kīan náta'an ini Ndios, nḁ dáakáki ñáá. ⁴ Dá chī kóni nḁ ñḁ ndidaá tá'an ñayuu ni'ì ñḁ kḁki na noḁ kuachí na, ta nani'ì ná ñḁ kana'á ná ñḁ ndaa sa'a mií Ndios. ⁵ Dá chī iin tó'ón dinì vá kúú Ndios, ta iin tó'ón ta'ani kúú nḁ náchindei va'a ñayuu xí'in Ndios, ta nḁ yó'o kúú Jesucristo, nḁ nì nduu iin tḁa. ⁶ Ta nì naḁi'o na mií ná ñḁ kīan nì xí'ì nḁ, ta kī'o díon nì chīya'ì na sa'á kuachí ndidaá ñayuu. Ta ndidaá ñḁ yó'o nì kuu tein kuḁ nì chīkaḁ ini mií Ndios. ⁷ Ta nì xí'o Ndios choon noḁ yu'u ñḁ kakuui iin nḁ kasto'on xí'in ñayuu sa'a Cristo, ta kakuui iin apóstol, nḁ kane'e t'o'on na, (ta ná'á Cristo ñḁ ká'in ñḁ ndaa xí'in ndó, ta ko ká'ḁn t'o'on ta'an vai.) Ta nì xí'o ta'ani na choon noḁ ñḁ dána'ì noḁ nḁ ko kúú nḁ Israel, dá ná kandeé ini ná Jesús, ta ná kana'á ná ñḁ ndaa.

Di'a kánian kee tḁ kúú tḁa, ta di'a kánian kee nḁ ñá'a

⁸ Ta kóni ñḁ ná ka'ḁn ndidaá tḁa xí'in Ndios ndéi kúú mií vá noḁ ndéi ra, ta ná ndane'e ra ndá'a ndáa vii noḁ Ndios. Ná dá'a ni kuido ini rḁ, ta ná dá'a ni dándichí tá'an ra.

⁹ Díon ta'ani, nḁ ñá'a, ná dá'a ni koo ini nḁ koo táyí dá'on ná. Di'a ná koo ndúsá'ano na, nda'ì ni ná kandixi na. Ná dá'a ni nacho'on táyí ná dinì ná, ná o sa' káño'o ñḁ'a oro ndá'a ná, ná o sa' kándaki nḁ yuu díon, ni dá'on ya'ì ná o sa' kándixi na. ¹⁰ Va'a kaan luu ná koo na xí'in ñḁ va'a kée na, chī kī'o díon kánian kee nḁ ñá'a ndúku kee ñḁ kóni Ndios.

¹¹ Ta tádi ní ná kandeí nḁ ñá'a noḁ dákuá'a na t'o'on Ndios, ta xí'in ñḁñó'ó ná kandeí na. ¹² Dá chī ko sónó yu'u ñḁ dána'a nḁ ñá'a, ni ko sónó yu'u ñḁ kakomí ná choon satá tḁa. Sava'a choon sa'ándai noḁ ná kían ñḁ ná kandeí tádi ná kueidó'o na. ¹³ Dá chī ná mií noḁ nì kava'a Ndios kúú Adán, nì ndi'ì, dá nì kava'a na Eva. ¹⁴ Ta ko ní danda'ì kiri u'u Adán. Eva va nì danda'ì rì. Sa'á ñoḁ nì kḁnkao Eva noḁ kuachí. ¹⁵ Tído kḁki vá nḁ ñá'a sa'á ñḁ xí'o na mií ná

kandei de'e na tá ná kandita toon na xí'ín ña kándéé ini na Jesús, tá ná ku'ú ini na sa'a ñayuu, tá ná koo vii ná noo Ndios xí'ín ña ió ndúsá'ano ini na.

3

Kí'o di'a nýjká kee taa ka'án kane'e choon noo na kúú kuendá Jesús

¹ Miian ndaa kuiti iin ña va'a kíán tá kátoó iin ñani yo kane'e na choon ña kíán kandaka na na kúú kuendá Jesús. ² Tido kánian koo vii ná noo ñayuu, ta ná kakuu na yí iin tó'ón ñá'a, iin taa ñó'o ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin taa ndúsá'ano, iin na ió ñaño'ó ñayuu noo, iin na nátiin va'a ñayuu ve'e na, iin na tí'a va'a dána'a. ³ Ta ko kánian kakuu na iin na kátoó ko'o, ta ko káni ta'anian kakuu na iin na tondó. Di'a kánian kakuu na iin na va'a ini, iin na kátoó koo va'a xí'ín ñayuu, ta ná o kákuu na iin na kátoó koo dí'ón. ⁴ Ta kánian kakuu na iin na tí'a va'a dándáki ve'e na, ta ná koo ñaño'ó de'e na, ta ná kueidó'o xi na xí'ín ñaño'ó. ⁵ Dá chi, na ko tí'a dándáki va'a na ve'e na, zndi koo ví kandeé ná dándáki va'a na na kúú ñayuu Ndios ndáka na?

⁶ Ta ko kánian kane'e iin na saá, na duú ni nduu kuendá Jesús, choon yó'o, dá chi oon ni ví kasá'á kuryíí ná, ta kankao na ndo'o níó ná kee Ndios táto'on kí'o ni ndo'o ña u'u. ⁷ Ta ná kanani va'a na noo ñayuu ko kúú kuendá Jesús, dá kíán ná dá'a ni ní'í ñayuu ndi kee na chínaní kini ñaá ná, ni ña u'u o ní'í ndi kean dátúú ñaá.

Kí'o di'a nýjká kee na ka'án kandita konkuáchí ini ve'e ño'o

⁸ Kí'o dión ta'ani kánian kee ra ndíta xíno kuáchí ini ve'e ño'o. Iin ra kéndaa ná kakuu ra, ta iin tó'ón ná kakuu to'on ra. Ta ná o sa kákuu ra iin ra kátoó ko'o, ta ná o sa kákuu ra iin ra kátoó dí'ón kuí'íná.

⁹ Ta ná koo ini ra tiin toon ra ña ni sa io de'é noo Ndios, ña kíán ña ndaa kándisa yó, ta ná kee ra ña xí'ín ñaxintóni vii. ¹⁰ Ta miian ndúsa kánian kande'é va'a ndó ra, dá ná kande'á á kúú rá iin ra kéndísá'ano noo ndidaá ñayuu. Tá dión kíán, dá kíán ná kane'e ra choon yó'o.

¹¹ Ta dión ta'ani kánian kee na ñá'a, ná kakuu na iin na ndaa, ná dá'a ni kakuu na iin na xínoo káva'a ña to'ón, ta ná kakuu na iin na ñó'o ndi'i ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin na ñá'a kándéé ini.

¹² Iin ra xíno kuáchí ini ve'e ño'o, iin tó'ón ní ná kakuu ñadi'í ra, ta kánian tí'a va'a ra dándáki ra ve'e ra xí'ín de'e ra. ¹³ Dá chi tá kendúsá'ano ra choon yó'o, dá kíán natiin ra ñaño'ó, ta kua'ano cháá ka ra xí'ín tandeé ini kómí rá sa'á ña kándéé ini ra Cristo Jesús.

Ña yó'o kúú ña ndaa kándisa yó

¹⁴ Táai choon yó'o kosaagan noo yó'o, va'ará ió tandeé ini ña yachi vá saai kande'í yó'o. ¹⁵ Tido tá ni kueei, dá kíán sa ni kast'o'on vei xí'ón ña kánian keeón xí'ín na kúú ve'e Ndios, chi ñayuu yó'o kúú ve'e ño'o mií Ndios takí, chi kúú ná táto'on di'in ndíta ndío, táto'on di'in ndíta chindeé ña ndaa sa'á Ndios.

¹⁶ Ta miian ndaa kuiti iin ña ka'ano nda'o kúú ña ndaa kándisa yó, ña ni sa io de'é noo Ndios, ta viti ni na'a naán noo yo, dá chi:

Ni kii Jesús ñayuu yó'o, ta ni sa kuu na iin taa ñayuu,

ta ni kandoo ndaa na ni kee Espíritu ií.

Ta nda induú ni sa nde'é ñaá ángel.

Ta ni dasa to'on sa'a ná noo na ko kúú na Israel.

Ta ni kándisa ñaá na ndéi ñayuu yó'o,

ta xí'ín ñaño'ó ni natiin ñaá Ndios nda noo ió na induú.

4

Tein kuu noo ndí'í, dá dána'a dao ɬa ɱa ɱa ɱa ɱa

¹ Ká'an tá'í v́a Espíritu ij Ndios ɱa tein kuu noo ndí'í, dá dánkoo dao ɱayuu ɱa ndaa kándisa yó, dá ko'on na kueidó'o na ɱa ɱa ɱa ká'an espíritu maña, ta ndiko na ɱa dána'a ɱa kúu kuendá ɱa u'u. ² Chí kueidó'o na ɱa dána'a ɱa uu noo, tá'an ra ká'an ndino'o ɱa ɱa ɱa. Ta sa'a ɱa nadana ɱa xintóni ɱa yó'o, ³ sa'a ɱa o kóno rá tanda'a ɱayuu, ta ka'anda ra choon ɱa ná o kei na dao ɱa'a, tá'an ɱa ni kava'a mií Ndios, tído ndidaá na kúu kuendá Jesús xí'in na ná'a ɱa ndaa kuu kei ná ɱa nani nak'i'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. ⁴ Dá chí ndidaá v́a ɱa'a ni kava'a Ndios kúu ɱa va'a. Sa'a ɱa ko kánian kañó'ó yó ni iin tó'on ɱa'a ni kava'a na. Kuu va kei yóan xian nani nak'i'o yó ndivé'e noo Ndios. ⁵ Dá chí sa'a tó'on ni ka'an Ndios, ta sa'a ɱa náki'o yó ndivé'e noo ná, sa'a ɱa kándoo vii v́a ndidaá tá'an ɱa'a saxio.

Di'a kánian kee na kóni kechóon va'a noo Jesucristo

⁶ Tá ná dána'on ɱa yó'o noo na kúu kuendá Jesús, dá kían konon kakuuón iin ɱa kechóon va'a noo Jesucristo, ta konon kua'anón noo ɱa ndaa kándisa yó, xí'in noo ɱa ndaa dána'a yo, tá'an ɱa kándisón nda viti. ⁷ Ta kánian kañó'ón ndidaá cuento tó'on xí'in ɱa ko ndaya'i nákani dao na ná'a sa'ano. Koo inon ná koo ndaki nimón, dá kandeéon keeón ɱa kóni Ndios. ⁸ Dá chí tá ná ndukú yó ɱa koo ndaki yiki koño yo, cháa v́a chindeeán yó. Tído tá ná ndukú yó ɱa koo ndaki nio yo xí'in ɱa kóni Ndios, dá kían chindeeán yó noo ndidaá ɱa'a, dá chí chindeeán yó nani ndéi yó ɱayuu yó'o, ta xí'oan tandeé iní noo yo ɱa kandeí yó ɱayuu vei chí noo.

⁹ Ta miían ndaa ki'o dión kían, sa'a ɱa ɱa kánian kandisa ndidaá ɱayuu tó'on yó'o. ¹⁰ Ta sa'a mií ɱa ndaa yó'o ndí'í ini yo kechóon yó, ta sa'a miían ndó'o nani yo, dá chí kándéé ká'ano ini yo Ndios takí, na xí'o ɱa káki ndidaá tá'an ɱayuu, ta ɱayuu kándisa Jesús kúu na miían ndaa kuiti keva'a xí'in ɱa káki na.

¹¹ Ta kánian ka'andon choon yó'o noo ɱayuu, ta kánian dána'on ná noo ná. ¹² Ta o sa kónon kenóo na yo'ó sa'a ɱa ko kúuón iin ɱa sava'a. Di'a ndí'í inon kakuuón iin ɱa ndísá'ano, dá ná kande'é na kúu kuendá Jesús yo'ó, dá ná katí'a na kee na ɱa kóni Ndios. Sa'a ɱa ɱa ndísá'ano ka'on, ta ndísá'ano keeón, ta ku'u inon sa'a ɱayuu, ta kuiin ndaaon xí'in ɱa kándéé inon Jesús, ta koo vii inon noo Ndios, xí'in noo ɱayuu.

¹³ Nani kosaai, ndí'í inon ka'avón tuti ij Ndios noo ɱayuu, ta ka'an ni'inón noo ná, ta dána'on noo ná. ¹⁴ O sa nándodóon choon ni xí'o Ndios noo, chí mií ná ni xí'o ɱa ni kandaá ini na sa'ano sa'a choon keeón, sa'a ɱa ɱa chí kodó ná ndá'a ná dinón. ¹⁵ Sa'a ɱa ɱa ndí'í inon keeón choon yó'o, ta kuiin toon xí'an, dá ná kandaá ini ndidaá ɱayuu ndi ki'o sa'anón kua'on xí'in ɱa kándisón. ¹⁶ Ta kaon kooón xí'in miión, ta kaon kooón xí'in ɱa ndaa dána'a yo, ta cho'on inon kuiin toon xí'an. Tá keeón dión, dá kían káki miión, ta káki ta'ani na seidó'o tó'on dána'on.

5

¹ O sa koo inon dánanón iin na sa'ano, di'a ka'an ni'inón noo ná xí'in ɱa ñó'ó tató'on keeón xí'in tatá miión. Ta ka'an ni'inón noo takuáchí yíi tató'on ki'o keeón xí'in ɱani miión. ² Ta ka'an ni'iní ta'anón noo na ná'a sa'ano tató'on ki'o keeón xí'in naná miión. Ta ka'an ni'inón noo takuáchí di'í takí xí'in ɱa ñó'ó, xí'in ɱaxintóni vii, tató'on ki'o keeón xí'in ki'o kuálí miión.

Di'a kánian koo ini yo kee yo xí'in na kuán

³ Ta koo inon chindeéon na kuáan, na ko in kuif kaá ña nda'í na. ⁴ Tído na kuáan ió de'e o de'e ñání, ta yó'o va kánian katí'a xi chindeé xí na ve'e xi táto'on kí'o kánian kee na kúu kuendá Jesús, dá nandió né'e xi ña maní noo na ve'e xi sa'á ña ni ña kuá'ano ñaá ná, chí ña yó'o kían va'a, ña náta'an ini Ndios xini ná. ⁵ Ta na kuáan ndisa, na ko in kuif kaá ña nda'í na, sava'a iin tó'on mí Ndios kándéé ini na, ta xika na ña maní noo ná, ta nduu ñoo ká'an na xí'in ná. ⁶ Tído na kuáan ndéi kée ña kóni ñí'i ná, noon kúu na ni xí'i noo Ndios, va'ará takí na ndéi na. ⁷ Ta ka'andon choon yó'o noo ná, dá kían ná o ni'í ñayuu ndi kían ka'an na sa'a ná. ⁸ Chí na ko xito na kúu tá'an na, ví'í ka ri na ve'e mí ná, noon kúu na ko taó kuendá ña ndaa kándisa yó, ta ka'í cháá ka ví kée na o duú iin na ko kándisa.

⁹ Tá kua'on nachikodóon kuú dao ka na kuáan noo kandodó kuú na kuáan ndisa, dá kían chikodóon kuú na ió oni díko kuia chí noo, ña kúu ná iin na kuáan ni sa'á iin tó'on yíi, ¹⁰ iin na xí'o ndaa ñayuu kuendá sa'á ña kée na ña va'a, iin na ni ña kuá'ano va'a de'e, iin na sa natiin va'a ñayuu sa sáa ve'e na, iin na sa ñakata sa'a ñayuu Ndios, iin na miían ndaa sa chindeé na ndó'o nío, iin na miían ndaa kée ndidaá ka ni ña va'a xí'in ñayuu xí'in ná.

¹¹ Tído o sa chikodóon kuú na kuáan kualí, dá chí kandeé vá ña kóni mí ná xí'in ná, ta o taó kuendá ta'on na to'on ni xí'o na noo Cristo sa'á ña katoó tuku na tanda'a ná. ¹² Sa'á ñoo tá'i kuachi na sa'á ña ni xí'o na to'on na noo Ndios, ta ko ní kée na ña. ¹³ Chí tá ná chikodóon kuú na kuáan kualí, ta kúu katí'a na kandeí dúsa ná, sa'á ñoo kanoo na tá ve'e tá ve'e. Ta o duú ña yó'o oon ni kee na, chí kanoo na xí'in ña to'on ná, ta chinee chituu kakuu na kanoo na ka'an na ña ko kánian ka'an na. ¹⁴ Sa'á ñoo ká'in ña va'a cháá ka ná tanda'a na kuáan kualí, ta ná kandeí de'e na, ta ná koo ve'e mí ná dándaki na, dá ná dá'a ni ni'í ña xini u'ú ña ndi keean dátuu ñaán. ¹⁵ Dá chí sa ni ña kankuei xoo va dao na kuáan kua'an na xoo ña u'u.

¹⁶ Tá ió iin na kuáan ve'e na kúu kuendá Jesús, dá kían kánian chindeé ñaá ná, dá kían ndadá cháá ni choon ná kandido ve'e ño'o, dá ná kandeéan chindeéan na kuáan, na ko iin kuif chindeé ñaá.

¹⁷ Di'a kánian kee ndó xí'in na sá'ano dándaki va'a noo ndo: koo ñaño'ó ndó noo ná, ta chindeé ndó na, tído koo cháá ka ñaño'ó ndó noo na sá'ano dána'a noo ndo, xí'in na kásto'on xí'in ndó sa'á to'on Ndios. ¹⁸ Dá chí di'a kaá tuti ií Ndios: "O sa taán ndo ñoo yu'ú chee tá sá'di ri tirió, dá ná kuu keí ri cháán." Ta kaá ta'anian di'a: "Miían ndúsa kánian ni'í ra kéchóon ya'i ra."

¹⁹ Ta o sa kándisón tá ká'an kuachi iin ñayuu sa'á iin na sá'ano né'e choon, chí kánian uu o oni kakuu ñayuu ka'an kuachi sa'a ná. ²⁰ Na kée kuachi, ta ko kóni na dánko naan, dá kían dánanón na noo ndidaá na kúu kuendá Jesús, dá ná yu'ú dao ka na kee na kuachi.

²¹ Ta noo mí tatá Ndios, xí'in noo Jesucristo, xí'in noo ángel ni kaxi Ndios, yu'ú xí'o choon yó'o noon ña koo inon ka'andon choon yó'o noo ndidaá ñayuu. Ná dá'a ni kandooón sa'a dao ñayuu. ²² O sa chinooón ndá'on dini ndi ndáa mí ní ñayuu, dá kí'on choon kane'e na, dá kían ná dá'a ni kandido nduúon kuachi xí'in ná noo Ndios. Cho'on inon koo viion noo Ndios.

²³ O sa kó'o kaon takuí oon. Ko'o lú'u vino, dá ná ya'a ña kú'u tjión, chí tóo tóo nda'o kú'on.

²⁴ Ió dao ñayuu sa natuu va kuachi kée na tá ko ñá'a ví kasandaá kuú keyíko sa'a ná. Tído ió dao ka ñayuu, nda kuú keyíko sa'a vá ná, nda daá ví, dá natuu ndi'i kuachi ni kee na. ²⁵ Kí'o dión ta'ani natuu ña va'a kée ñayuu. Tá'an ña ko ñá'a natuu, o kúu ta'on koo de'é kuif ña, dá ña natuan.

6

¹ Ndidaá na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ná koo ini na koo ñaño'ó ná noo rá, dá kían ná dá'a ni ka'an ndava'a ñayuu sa'á kuu Ndios, ni sa'á to'on dána'a yo. ² Ta na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o kúu kuendá Jesús, ná o sa kénóo ñaá ná sa'á ña kúu rá kuendá Jesús. Di'a ná kechóon va'a cháá ka na noo rá, chí kéva'a iin ra kúu kuendá Jesús sa'á ña kéchóon va'a na. Ta dión ta'ani kánian kee na sa'á ña kú'u ini na sa'a rá. Ta koo inon dána'on to'on yó'o noo ñayuu, ta ka'an ni'inón noo ná ná kee na ña.

Kánian nata'an inio xí'in ña xí'o ña ndaa kándisa yó noo yo

³ Ió dao ña dána'a dao ka ña'a, chí kó dána'a ndaa ra tát'on kua'an ña ndaa ni daná'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. Ta kó dána'a ra ña ndaa, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá kandeé ná kee na ña kóni Ndios. ⁴ Díon kée ra, chí ña táyíi nda'o kúu rá, ta ni ña'a kó ná á rá, ta kátoó ra kava'a ra tandó'o xí'in to'on ká'an ra, ta kátoó ra ña tá'an ra xí'in to'on. Ta sava'a ña ñi'i na seídó'o ñaá kíán kásá'a koo u'u ini na kée ra, ta nándaki tandó'o tein na, ta ndéine'e tá'an na, ta nákami kuáchí ini na kande'é sátá'an ná. ⁵ Dándichí tá'an ña yó'o sa'á ña kómí rá iin ñaxintóni maña, ta ni lú'u ña ndaa kó ná á rá. Ta tiin ndaa ra ña ndaa kándisa yó ká'an ra, ta kí'o dión ñi'i rá di'ón kekuiká rá mií rá. O sa káne'e tá'ón xí'in rá.

⁶ Tído na kuiká nda'o kúu yó noo Ndios tá ndéi yó kée yó ña kóni na, ta náta'an ini yo noo ña xí'o na noo yo. ⁷ Dá chí ni iin tó'ón ña'a kó né'e yó ni kasáa yo ñayuu yó'o, ta ni iin tó'ón ña'a o kúu kane'e yó kó'o tá ni xí'i yo. ⁸ Sa'á ñó'o tá ió ña'a kasá'an yó xí'in ña'a kandixi yó, ná kadij inio. ⁹ Tído na ndúkú ña kuiká, noón kúu na kuei noo kuachi, ta natiin ñaá ña kini, chí kátoó kini na di'ón tát'on kée na ndé'e to'on, ta dár'u'u nda'o ñaá, ta dánkoo nda'í ñaá, ta dánaá ñaá iin kuu. ¹⁰ Chí sa'á ña kátoó téi ñayuu kakomí ná di'ón, sa'á ñó'o ndáki ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o ini na. Ta kua'á nda'o ñayuu ni kankuei xoo noo ña ndaa kándisa yó sa'á ña kátoó na di'ón. Ta kúu kua'á nda'o tandó'o ni ndo'o na, ta ni ndo'o nda'o nió ná sa'á ña ni kee na dión.

Kánian kandita ndaa yo xí'in ña ndaa kándisa yó

¹¹ Tído yo'ó, ta kéchóon noo Ndios, kuino noo ndidaá ña kini yó'o, ta keeón ndino'o ña ndaa, ta kuiin toon xí'in ña ndaa kándisa yó, kandeé ká'ano inon Jesús, ku'u inon sa'á ñayuu, kueé ní koo inon, ta nda'í koo inon. ¹² Ta ndi'i inon kechóon va'ón sa'á ña ndaa kándisa yó, ta tiin toon ña kataki chíchón noo mií Ndios, chí ni kana na yo'ó ña kíán kataki chíchón tá ni ka'on xí'in ndino'o inon noo kua'á ñayuu ña miian ndaa kuii'on xoo Jesús.

¹³ Ta noo mií Ndios, na kédaá xí'in ndidaá ña'a, dá takíán, xí'in noo Jesucristo, na kó ní yu'u ka'an sa'a mií ná noo Pilato, sa'ándái choon noon ¹⁴ ña koo inon keeón ndidaá kúu choon ni xí'o Ndios noon, ta o sa yá'ón noo ká'an ña, ta ná dá'a ni kí'ón ña ka'an ndava'a ñayuu sa'án nani kasandaá kuu nandió koo Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na. ¹⁵ Chí nandió koo na kasaa na tá ná kasandaá kuu ni kaa mií Ndios, na daá kuiti kua'a ió, na né'e choon sa'a ndidaá kúu ña'a, na kúu rey noo ndidaá rey, na kúu sato'o noo ndidaá sato'o. ¹⁶ Ta iin tó'ón mií ná kúu na daá kuiti ió, ta ió na noo náye'e ndaa, ta kó iin ta'on kuu natuu, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu kó ñá'a koni ñaá, ta ni iin tó'ón ná o kúu koni ñaá. Ta daá kuiti ná natiin na ndidaá tá'an ñaño'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ña'a. Díón ná koo.

¹⁷ Ta ka'andon choon noo na kuiká ñayuu yó'o, ña kíán ná dá'a ni kuryíi ná, ta ná dá'a ni kandeé ini na ña kuiká kómí ná, dá chí ña naá vá kíán. Sa'á ñó'o va'a cháá ka noo ndá'a Ndios takí ná chikodó ndí'i na tandeé ini na, chí mií

ná xí'o ndidaá kúú ña'a xínñó'ó yó, dá ndéi va'a yó. ¹⁸ Ta ka'andon choon noo ná ña kían ná kee na ña va'a, ta ná ndukú ná ña koo kuíká ná xí'in ña va'a kée na. Ta ná chindeé ná ñayuu kúnda'í xí'in ña ió noo ná, ta ná kemánì va'a ñaá ná. ¹⁹ Díón kánian kee na, dá kían koo kuíká ndisa na iin ka ñayuu veì chí noo, dá natiin na ña kataki chíchí ná.

Ña yó'o kúú choon noo ndí'i sa'ándá Pablo noo Timoteo

²⁰ Ká'in xí'ón, Timoteo, ña koo inon kandaa va'ón choon nì ta'anda nooon, ta keeón ña. O sa kóo inon kueídó'ón noó ndéi ñayuu ndátó'ón sa'á to'on ko chóon, xí'in na ndátó'ón sa'á ña chínaní ná kúú ña ndjichí ió ñayuu yó'o, chí ko ta'ón díón kíán. ²¹ Ta sa'á ña nì xí'o dao na míí ná nì ndató'ón ná sa'á to'on yó'o, sa'á ñoó nì kankuei xoo na noó ña ndaa kándisa yó.

Ná koo ña manì xí'o Ndios xí'in yo'ó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían kúu uú nì taa San Pablo nì sa'an noo Timoteo

Ká'an Pablo ndísá'án xí'in Timoteo

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu'i iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo tátò'on kí'o kóni mií Ndios, chí nì xì'o na to'on na noo yo ña nì'i yo ña kataki chí'í yó sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús. ² Ta ká'an yu'u ndísá'án xí'in yo'ó, Timoteo, de'e maní mií. Mií tatá yo Ndios, xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'in yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná kí'o na ña koo va'a inon.

Ná dá'a ni kaka'an noo yo dána'a yo sa'a Jesús

³ Náki'oi ndivé'e noo Ndios, na kéchóon yu'u noo xí'in iin ñaxintóni vii, tátò'on sa kee na sá'ano ve'i, chí daá kuití ndíko'on inij yo'ó noo ká'in xí'in ná nduú ñoo. ⁴ Daá nda'í va ndísaa inij yo'ó, tátò'on nda'í nì sakón tá nì keeí ve'i. Sa'á ñoo kóni kí'í saaj kande'í yo'ó, dá ná ndinoo inij xí'in ña kádij inij. ⁵ Ta daá ñó'o inij ña ndino'o inon kándéé inon Jesús tátò'on kí'o kándéé ini ñaá Loida, na kúu naná pa'on, xí'in Eunice, na kúu naná miíon. Ta kátóni ndaa inij ña kí'o díon ta'ani kándéé ini ñaá miíon.

⁶ Sa'á ñoo ká'an nì'inii nooon ña ndino'o inon keeón choon nì xì'o Ndios nooon, chí kí'an tátò'on iin ñó'ó kéi, o sa kónón ña nda'ó ña, di'a ndato cháá ka ná nakej ña. Chí choon yó'o nì nì'on noo Ndios tá nì chí'nooi ndá'í dinon. ⁷ Chí ko ní xì'o Ndios iin espíritu, tá'an ña kédaá xí'in yó, dá yu'ú yo. Di'a nì xì'o na Espiritu mií ná noo yo, dá kí'an ná koo ndeé cháá ka ini yo, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, ta ná kendísá'ano yó.

⁸ Ná dá'a ni kaka'an nooon dána'on noo ñayuu sa'a sato'o yo Jesús, ta o sa káka'an nooon sa'á ña nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ná. Di'a koo inon ná kí'on miíon ndo'o naní nimon tátò'on ndó'o yu'u sa'a to'on va'a sa'a Jesús dána'a yo, ta keeón ña xí'in ndéé mií Ndios, ⁹ na nì dakáki ñaá, ta mií ná nì nakana ñaá keeá choon ií mií ná. Ta ko ní kee na díon xí'in yó sa'a ña kée yó ña va'a. Di'a nì kee na xí'in yó sa'á ña nì chí'kaa ini mií ná, xí'in sa'á ña maní nì kee na xí'in yó sa'á Cristo Jesús nda rá ko ñá'a kava'a ñayuu yó'o. ¹⁰ Tído nda viti nì na'a Ndios ña maní yó'o noo yo sa'á ña nì kii Jesucristo, na kúu na dákaki ñaá, ñayuu yó'o. Ta nì dí'tá ná choon né'e ña kédaá xí'in ñayuu, dá xí'i na. Ta kí'o díon nì danátuu na noo yo ña kuu va kataki yo, ta ni kuu ka o kuu yo. Ta díon dándaki to'on va'a sa'a mií ná. ¹¹ Ta nì ta'anda choon nooi ña kí'an kastò'in sa'á to'on va'a yó'o, ña kakuui iin apóstol, dá kane'i ña, ta dána'í ña noo na ko kúu na Israel. ¹² Ta sa'a choon yó'o ndó'o ní'í, tído ko xí'ka'an ta'on nooi, chí ná'á va'a mií yu'u ndá yoo kúu na kándísai, ta ió tandeé inij ña kándéé ná kandaa va'a na choon nì xì'o na nooi nda ná kasandaá kuu noo ndí'i.

¹³ Ta natiin toon to'on va'a nì daná'í nooon. Sa'á ñoo kuiin ndaa xí'in ña kándéé inon Cristo Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu. ¹⁴ Ta kandaa va'ón ña ndaa nì xì'o Ndios nooon xí'in ndéé xí'o na kúu Espiritu ií, na ió ini yo.

¹⁵ Ta sa ná'á va'ón ña ndidaá na ndéi chí kuendá Asia di'a nì dankoo ndava'a na yu'u, ta dao roón kúu Figelo xí'in Hermógenes.

¹⁶ Ná ku'u ini sato'o yo Jesús sa'á na ve'e Onesiforo, dá chí ku'a'á nda'o ta'ándá nì xì'o ra tandeé ini nooi, ta ko ní xí'ka'an noo rá koni ra yu'u, va'ará ndíko sa'í, ndíko ndá'í nákaa ve'e kaa. ¹⁷ Dá chí tá nì kii ra ñoo Roma, nì ndi'i nda'o ini ra nì nandukú rá yu'u, ta kúu nì naní'í va ñaá rá. ¹⁸ Ta nakí'o sato'o

yo Jesús ña kían ku'u ini sato'o yo Ndios sa'a rá tá ná kasandaá kuu keyíko na sa'a yo. Ta sa ná'á va'a miión ña nī chindee nda'o ra yó ñoo Éfeso xaan.

2

Ndee ná koo ini yo tá ndó'o yo tandó'o

¹ Ta yo'ó, de'e ló'o mií, cho'on inon kuiin tooón xí'ín ña manī nī kee Cristo Jesús sa'a yo. ² Ta sa ná'á va'a miión to'on va'a nī ñana'í noo ku'a'á ñayuu. Ña yó'o koo inon dána'on noo ña ndíta toon xí'ín ña ndaa kándisa yó, dá ná katí'a va'a ra dána'a ra ña noo dao ka ñayuu. ³ Ta ndee koo inon tá ndó'o nímon sa'a ña kúúon táto'on iin soldado nákaa tixi ndá'a Jesucristo. ⁴ Dá chí ko ndí'i ta'on iin ra kúú soldado sa'a ña ndí'i ini ñayuu óon. Di'a ndí'i ini ra ña kían nata'an ini ta dándáki ñaá. ⁵ Ta dión ta'ani ndó'o ra chidáo tá'an, tá ko ní kéndaa ra noo taxi tá'an ra, dá kían o ní'í ta'on ra ña va'a, ña ní'í ra kándée. ⁶ Ta dión ta'ani ndó'o iin ta kéchóon, ña ndí'í'ó ka mií rá kánian natiin ku'i'í nī kana no'ó'o xiti ra. ⁷ Nakani va'a inon sa'a ña nī ka'ín xí'ón, ta mií sato'o yo Jesús naki'o ña kandaá tá'í inon ndi dándáki ña.

⁸ Ndiko'on inon sa'a Jesucristo, ña kúú ná na ve'e rey David, ta nī nataki na tein na nī xí'í. Ta ña yó'o kúú to'on va'a dána'a yu'u. ⁹ Ta sa'a mií to'on va'a yó'o ndó'o nani nímaí, nda ve'e kaá sadí na yu'u, ta kátó ná sa'í'í táto'on kée na xí'ín iin ta kini. Tído to'on Ndios, o kúú ta'on kató náan, ta chikaa na ve'e kaá. ¹⁰ Sa'a ñoo xí'o ndee vá iní ndó'í ndidaá vá ña'a sa'a ña kú'u ini sa'a ñayuu nī kaxi mií Ndios, dá ní'í ná ña káki na sa'a ña nī kee Cristo Jesús, dá koni na kandeí chíchí ná noo ndato náye'e ndaa.

¹¹ Ta miían ndaa kuiti to'on ndaa kían yó'o: Tá nī naki'o yó mií yó nī xí'í nduú yo xí'ín ná, dá kían kataki chíchí yó xí'ín ná.

¹² Tá xí'o ndee ini yo tein tandó'o ndó'o yó, dá kían koni yo dándáki nduú yo xí'ín ná. Ta tá nī ndata yo sa'a ná, dá kían ndata ta'ani na sa'a yo noo Ndios.

¹³ Ta va'ará ko kúú yó ñayuu ndaa, daá kuití vá íin ndaa na xí'ín to'on nī xí'o na noo yo, dá chí o kúú ta'on tuú ná noo nī ka'an na.

Kánian kakuu yó iin na kechóon va'a noo Ndios

¹⁴ Dándisaa inon ñayuu ndéi xaan sa'a to'on yó'o, ta noo mií sato'o yo Jesús ka'andon choon noo ná ña ná dá'a ní dándichí tá'an mií ná sa'a to'on ko ndáya'í, dá chí o chindee ta'on ñaá. Di'a dátuu váan ñayuu ndéi seídó'an.

¹⁵ Cho'on inon kechóon va'ón, dá ná nata'an ini Ndios koni na yo'ó. Kakuuón iin ra kéchóon ndaa, iin ra ko xíka'an noo sa'a choon kée ra, chí dána'a ra táto'on kí'o káa rá ío ña ndaa. ¹⁶ Taó xóo miión noo to'on kini xí'ín ña ko choon, ña dána'a dao ña, dá chí ña yó'o kédaá xí'ín ñayuu, dá kuxiká cháa ka na noo Ndios, ¹⁷ ta kían táto'on iin kue'e kaon xíka. Ña ñó'o tein ra dána'a ña yó'o kúú Himeneo xí'ín Fileto. ¹⁸ Ña yó'o kúú ra nī nda'í'í'ó noo to'on ndaa, dá chí ká'an ra ña sa nī nataki va ñayuu nī xí'í, ta kándée rá nadaká rá ñaxintóni dao ka ñayuu noo to'on ndaa kándisa yó. ¹⁹ Tído ña ndaa nī chiná'a Ndios kían táto'on iin sa'a vé'e toon kándu'u, ta noo miían ndaa to'on ká'an dí'a: "Ná'á vá sato'o yo Ndios ndá yoo kúú ñayuu na." Ta kaá ta'anian: "Ndidaá na nákoní ña kúú ná kuendá Cristo kánian dánkoo ndí'í na kuachi kée na."

²⁰ Ta sa ná'á va'a yó ña iin ve'e kujá, kó kómí ta'on na sava'a ña'a ni kava'a xí'in oro xí'in plata, chî ío ta'ani ña'a ni kava'a xí'in yító xí'in ñó'ó noo ná. Ña va'a ñoo kían ío choon kéchóon na xí'in ñaño'ó. Ta ña nóo ñoo, ndá choon kúu mií vá kéchóon na ña. ²¹ Ta kí'o díon ta'ani, tá ná taó xóo yó mií yó noo tɔ'on kó chóon dáana'a ɽaa ñoo, dá kakuu yó tátɔ'on iin ña'a ndaya'i xí'o ñaño'ó noo sato'o yo Jesús, xí'in iin ña'a vii, xí'in iin ña'a ío choon noo ná, dá koo nduu yo kee yo ndidaa ña va'a.

²² Kuino noo ña kó vá'a kátoó takuáchí tákí kée xi. Ta tiin kí ña ndaa, ta kandeé ká'ano inon Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu, ta koo va'on xí'in ná. Ta ndidaa ña yó'o ndí'i inon keeón xí'in dao ka na ndino'o ini ká'an xí'in sato'o yo Jesús. ²³ Ta o sa chíneeón miíon noo ndéi ñayuu ndatɔ'ón kuáchí sa'a tɔ'on kó chóon, sa'a tɔ'on kó ndaya'i, chî sa ná'á vóón ña ñoo kédaa xí'in ñayuu, dá kasá'a ná dár'u'u tá'an na. ²⁴ Dá chî iin na kéchóon noo sato'o yo Jesús, kó kánian kakuu na iin na kátoó ɽandó'ó. Di'a kánian koo va'a ini na xí'in ndidaa ñayuu, ta kánian koo ɽi'a na dána'a na, ta kánian ndeé koo ini na. ²⁵ Ta kánian koo ɽi'a na ka'an ni'ini na noo ñayuu naá xí'in ná, ta kánian kee na ña xí'in ña nda'í ío ini na, chî ndá ndi kuu konó vá Ndios ña kían nandikó ini ñayuu ñoo sa'a kuáchí kée na, dá koni ná kandaá ini na ña ndaa, ²⁶ dá yaá na noo ndadí ni'ini na ɽixi nda'a ña u'u, chî ñó'o na kée na ña kónian.

3

Di'a kee ɽa kini tein kuu noo ndí'i

¹ Kánian kana'ón ña tein kuu noo ndí'i, dá koo nda'o ɽandó'ó. ² Dá chî kandeí ñayuu nakani ini sava'a sa'a mií vá ná, xí'in na kátoó dí'ón, xí'in na ka'an táyí, xí'in na ío táyí ini, xí'in na ka'an ndava'a sa'a Ndios, xí'in na kó koni kueid'ó tata xí'in naná, xí'in na kóo ndivé'e noo, xí'in na o kékuendá sa'a ña'a Ndios, ³ xí'in na o kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, xí'in na o kí'o ká'ano ini, xí'in na kava'a ña tɔ'ón, xí'in na o kándeé chituu mií, xí'in na ɽondó, xí'in na kuñó'ó ña va'a, ⁴ xí'in na dikó na né'e tá'an va'a xí'in ná, xí'in na chindaá noo, xí'in na chindaya'i mií, xí'in na ndukú ña kóni mií ná o duú ña kóni Ndios. ⁵ Ta kee na mií ná ña kúu ná ñayuu kée ña kóni Ndios, tído xí'in ña kee na na'a na mií ná ña kó kándisa na ndeé Ndios. O sa kí'in tá'ón xí'in ñayuu kée díon.

⁶ Ta dao ɽaa kée díon kúu ra koku'u dao ve'e, ta kándeé rá dánda'í ra na ña'a vitá ini, na ndído kua'á kuáchí, chî ñó'o na ɽixi nda'a ña kini kóni mií ná. ⁷ Ta daá kuití vá dáku'a'a na, tído ni kuu tá'ón o kásandaá na katóni ini na ña ndaa.

⁸ Tá sa ná'á, Janes xí'in Jambres ni nakuíta ni xío né'e tá'an ra xí'in Moisés. Díon ta'ani kée ɽa kini yó'o xío né'e tá'an ra xí'in ña ndaa kándisa yó, chî ñaxintóni kini vá kómí rá, ta ni ndaño'ó rá noo ña ndaa kándisa yó. ⁹ Tído yachí vá kuéi ra, dá chî yachí vá kandaá ini ñayuu ña kúu rá ɽaa ndeé tɔ'on tátɔ'on ni ndo'o ɽaa ni naá xí'in Moisés.

¹⁰ Tído sa ná'á miíon ndá sa'a dána'a yu'u, ta ni xinon tátɔ'on kí'o kée yu'u xí'in ñayuu, ta ná'ón ndí kían ni chikaa ini kee, ta ni xinon tátɔ'on kí'o kée yu'u kándeé ká'ano ini Jesús, ta sa ná'ón ña kúe'í ío ini, ta ni xinon ña kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, ta ná'ón ña xí'o ndeé ini noo ndidaa ña'a, ¹¹ ta ni xinon ña ni kendava'a ñayuu xí'in yu'u sa'a Ndios, ta ni xinon ña ni ndo'o nda'o nímaí. Ta ná'ón ña ni ndo'í ñoo Antioquia, ñoo Iconio, ñoo Listra viti. Ta noo ndidaa ña ni ndo'í, ni chindeé nda'o ña sato'o yo Jesús. ¹² Sa'a ñoo ndi ndaa mií na kóni kuita ndá xí'in Cristo Jesús, ndo'o nda'o nído ná kee ñayuu kó kándisa. ¹³ Tído iin rá iin kuu kuu, ndúkini cháá ka ɽa kini xí'in ɽa tɔ'on kua'an ra, ta dánda'í ra ñayuu, ta dánda'í tá'an mií rá.

14 Tído yo'ó, kua'án kuiin toon xí'ín ña ndaa ñi ñakuá'ón, chī sa ná'á vá miíón ña kíán ña ndaa, ta ná'á ta'ánón ndá yoo ñi ñana'á ña nooñ. 15 Chī nda rá ñi sa kuuón iin tayíí ló'ó, nda daá vá ná'ón ndí ñana'á tuti ñi Ndios, ta sa'a miíán kándañ inon ña ka'ki yó sa'a ña kándéé iní yo Cristo Jesús. 16 Chī mií vá Ndios ñi ñatóon ñaxintóni dao ta, dá ñi taa ra ndidaá to'on tándañ noo tuti ñi ná. Ta to'on yó'ó kíán va'an ñana'añ noó ñayuu, va'an kúio né'an na, va'an ná chikani ndaañ ná, va'an ñakuá'anoan na, dá ná kee na ña ndaa, 17 dá xinkuei ñayuu Ndios kakuu na táto'on kí'o kóni Ndios, dá katí'a na kee na ndidaá ña va'a.

4

Ñdi'i inon ñana'on to'on Ndios noo ñayuu

1 Ta noo Ndios xí'ín noo sato'o yo Jesucristo, na keyíko sa'á na ndéi takí xí'ín sa'á na ñi xí'í tá nandió koo tuku na ñayuu yó'ó dándaki na, ta noó na yó'ó sa'ándaj choon nooñ ña 2 koo inon ñana'on to'on Ndios. Ta daá kuití koo nduuñ ñana'on ña ñani nóno o kó nóno. Dáxino inon ñayuu, ta ñana'ón na, ta ka'an ñi'ín noo ná xí'ín ña kueé ió inon, ta ñana'on noo ná to'on ndaa kándisa yó. 3 Chī vej kuu o kándia ka ñayuu kueid'ó na ña ndaa ñana'á yo, chī sa'á ña katoó na kueid'ó na dao ka to'on, sa'á ñoó ndukú ná kua'a ta to'on ñana'á noo ná, tá'an ra ñana'á ña nata'an iní mií ná kueid'ó na. 4 Ta kedó'ó ná mií ná noó ña ndaa ñana'á yo, dá natiin va'a na cuento to'ón. 5 Tído yo'ó, kaño'o tá'í inon, ndéi koo inon tá ndó'ón tandó'ó, ndi'i inon ñana'on to'on va'a ña ka'an sa'a Jesús, ta dáxinkoo va'ón xí'ín choon ñi ñi'on noo Ndios.

6 Díon koo inon kee'ón, dá chī sa ió va yu'u ña kuui sa'a Ndios, chī sa ñi kuyati va hora ña kíán kuui dánkooi ñayuu yó'ó. 7 Sa ñi kéchóin noo Ndios xí'ín ndidaá ndéi. Ñi kankono va'i, ta ñi xinkooi nda noo ñi chín'á Ndios, ta ñi sa ñi ñana'á xí'ín ña ndaa kándisa yó. 8 Ta viti sa ió nduu va iin corona natiin yu'u, tá'an ña ñi'í na kúu na ndaa, ña kíán kí'o na kúu sato'o yo noo yú'u tá ná kasandaá kuu dáá, chī kúu ná iin na keyíko ndaa. Ta o duú noo iin to'ón yu'u kí'o naan, chī kí'o ta'ani naan noo ndidaá ka na ndátí kíi kasañ na.

Yó'o xíka Pablo iin ña maní noo Timoteo

9 Yachi koo inon kii'ón kande'ón yu'u. 10 Dá chī ñi ñankoo ndava'a va Demas yu'u, chī katoó nda'o ra ña ió ñayuu yó'ó, sa'á ñoó ñi kee ra kua'an ra ñoo Tesalónica. Ta Crescente ñi kí'in kua'an chí kuendá Galacia dí'a, ta Tito ñi kí'in kua'an chí kuendá Dalmacia. 11 Sava'a iin to'ón Lucas vá kúu na ñi kándgo ió xí'ín yu'u. Sa'á ñoó nakuaka Marcos kandakón kison, dá chī xin'ó'í xí noo chóon. 12 Ta Tíquico ñi tánda'í kosañ ñoo Éfeso. 13 Tá vasón, dá kane'ón kotói, tá'an ña ñi ñankooi ñoo Troas noo kúu ve'e Carpo, ta kane'e ta'ánón libroí, ta o sa nándodóon kane'ón libro ñi kison.

14 Alejandro, ta kéchóon xí'ín ka, kuá'a nda'o ña'a kini ñi kee ra xí'ín yu'u. Tído sato'o yo Jesús ná chiya'i ra sa'a iin rá iin ña kini ñi kee ra xí'ín. 15 Sa'á ñoó kandaon miíón noo rá, chī xini u'u nda'o ra to'on va'a ñana'á yo.

16 Tá ñi chindeéi mií noó ta né'e choon ta'ándá mií noó, kó iin ta'on ní sa ñi xí'ín yu'u. Ndidaá vá rá ñi ñankoo mií ñaá. Tído ná dá'a ñi taó kuendá Ndios ña ñi kee ra. 17 Tído ñi sa ñi va mií sato'o yo Jesús xí'ín yu'u, ta ñi xí'í na ndéi, sa'á ñoó ñi kandeéi ñi ñana'á to'on va'a, dá ñi seid'ó ndidaá na kó kúu na Israel sa'a Jesús. Ta dión ñi kuu, dá ñi ka'ki yu'u, dá kó ñi xí'í yu'u ndika'a. 18 Ta chindeéi vá sato'o yo Jesús yu'u noo ndidaá ña kini kóni ñayuu kee na xí'ín, dá kandaka na yu'u nda kuu ná kasandaá noo ió na dándaki na. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ña'ño'ó. Díon ná koo.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na xí'ín Timoteo

¹⁹ Ká'on ndisá'án xí'ín Prisca xí'ín Aquila, xí'ín na ve'e Onesíforo. ²⁰ Nj kando va Erasto ñoo Corinto, ta nj dankoo yu'u Trófimo ñoo Mileto, chi kú'u va ra. ²¹ Ta koo inon kison tá ko ñá'a kasá'a yoꝝ vixi. Ta ká'an Eubulo ndisá'án xí'ón, xí'ín Pudente, xí'ín Lino, xí'ín Claudia viti xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi yó'o.

²² Ná kuiin Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ón. Ná koo ña manj xí'o na xí'ín iin rá iin ndo'ó. Díon ná koo.

To'on yó'o kían nī taa San Pablo nī sa'an noo Tito

Ká'an Pablo ndisá'an xí'in Tito

¹ Yu'u kúu Pablo, na kéchóon noo Ndios, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, dá ná kasandaá ñayuu nī kaxi Ndios kandeé ká'ano iní na Jesús, ta kasandaá ta'ani na kana'á ná to'on ndaa sa'a mií ná, dá ná kandeé ná kee na táto'on k'i'lo kóni Ndios, ² ta ná koo tandeé iní na ña iin kuu koni na kataki chíchi ná. Ta mií vá Ndios nī x'i'lo to'on na ña koo dión ndá rá kó ñá'a kasá'a ñayuu yó'o, ta kó ká'an to'ón ta'on na. ³ Dá tá nī kasandaá kuú nī chikaa iní mií Ndios, dá nī na'a na to'on ndaa sa'a mií ná. Ta nī ta'anda choon nooí ña dána'lí ñá noo ñayuu nī kee mií Ndios, na dákaki ñáa.

⁴ Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in yo'ó, Tito. Ta miían ndaa kuiti kúúon táto'on de'i sa'á ña kandeé inon Jesús. Mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo, na dákaki ñáa, ná kee ña maní xí'in yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná k'i'lo na ña koo va'a inon.

Di'a kánian kee tá sá'ano xí'in ra ká'an kane'e choon noo na kúú kuendá Jesús

⁵ Nī dānkoo yu'u yo'ó yúku iin ini taño'o naní Creta, dá ndeyíkon choon noo na kúú kuendá Jesús xa'an, dá k'i'ón choon noo rá sá'ano, dá ná kandita ra noo na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo xa'an táto'on k'i'lo nī sa'ándái choon noo. ⁶ Tído ná kakuu ra iin ta kéndísá'ano noo ñayuu, ta ná kakuu ra yí iin tó'ón ñá'a, ta de'e ra ná kakuu ta kándisa Jesús. Ná dá'a ni ka'an ñayuu ña kúú xí takuáchí kini, o takuáchí koó ñaño'ó.

⁷ Dá chī miían kánian kendísá'ano iin ra ndáka na kúú kuendá Jesús, chī noo mií Ndios nī na'iin ra choon yó'o. Kó kánian kakuu ra ra ndeé to'on, nī ra yachī káryíí, nī ra kátoó ko'o, nī ra kátoó tándó'ó, nī ra kée sa'a di'ón mañá.

⁸ Di'a kánian kakuu ra iin ta natiin va'a ñayuu ve'e ra, iin ra kátoó kée ña va'a, iin ta ñó'o ndi'i ini, iin ra kénda, iin ra káa vii noo Ndios, iin ra kandeé chituu mií noo ña kini. ⁹ Ta kánian kuiin toon ra xí'in to'on ndaa táto'on k'i'lo nī dakuá'a ra, dá ná katí'a ra ka'an ni'ini ra táto'on dándáki ña ndaa sa'a Ndios, dá ná katí'a ra kadi ra yú'u na kátoó dátúú ñáa.

¹⁰ Dá chī ndéi kuá'a nda'o ta ndeé to'on, ta kátoó ra dána'a ra to'on kó chón, ta kóni rá dándái ra na kúú kuendá Jesús. Ta rá kée cháa ká dión kúú rá ká'an ña kánian ta'anda ñíj rá kúú kuendá Jesús. ¹¹ Ta miían kánian kadi yo yú'u rá, dá chī xínoo ra nádaká rá ñaxintóni ñayuu iin rá iin ve'e xí'in ña kó kánian dána'a ra, chī kée ra sa'a di'ón mañá. ¹² Ta iin de'e ñoo mií vá Creta xa'an nī taa sa'a ña kée ta ñoo ra, chī di'a kua'an ña nī taa ra: “Daá ta to'ón nda'o kúú rá ñoo Creta, ta kúú rá ta nde'é, ta kúú rá tá dúsá, ta kítí nda'o kúú rá.” ¹³ Ta ndaa va ká'an ra, xini yu'u. Sa'á ñoo koo inon dánani va'a chááon rá kée dión xa'an, dá ná kandita ndaa rá xí'in ña ndaa kándisa yó, ¹⁴ dá kían ná dá'a ká nī kekuendá rá cuento to'ón nī kava'a dao tá Judío, ta ná o kékuendá ká rá choon sa'ándá ta nī kexoo noo ña ndaa sa'a Ndios. ¹⁵ Ndidaá vá ña'a kúú ña'a vii noo na kómí iin níó vii. Tído noo na kómí iin níó yakó xí'in na kó xín kándisa Jesús, ndidaá vá ña'a kúú ña'a yakó noo ná, dá chī ndino'o ña kó nákaní ini na, ta yakó nda'o ñaxintóni ná. ¹⁶ Kaá rá ña ná'a rá Ndios, tído xí'in ña kée ra ná'a ra mií rá ña kúú rá tá to'ón, dá chī kúú rá tá tükini, ta kúú rá ta ndeé to'on, ta nī lú'u ña va'a kó kandeé rá kée ra.

2

Ta koo inon dána'on táto'on káa rá íó ña ndaa kándisa yó

¹ Tído yo'ó, kua'án yo'ó ndi'i inon dána'on táto'on káa rá íó ña ndaa kándisa yó. ² Koo inon dána'on noó ta sava'a ña ná kaño'o ini ra noó ña'a kée ra, ta ná koo ndísá'ano ini ra, ta ná kendísá'ano ra, ná kuita ndaa ra xí'in ña ndaa kándisa yó, ná ku'u ini ra sa'a dao ka ñayuu, ta kueé ni ná koo ini ra. ³ Díón ta'ani ná koo ini na ñá'a sava'a, ná koo ndísá'ano ini na. Ná dá'a ni kanoo na kava'a na ña to'ón, ta ná dá'a ni kakuu na na kátoó ko'o. Ndino'o ña va'a ná koo ini na dána'a na ⁴ noó na ñá'a kuálí, dá ná katí'a na koni na yí ná xí'in de'e kuálí na, ⁵ dá ná kaño'o ini na noó ña kée na, dá ná kakuu na iin na ñá'a kéndísá'ano, dá ná katí'a na kandaa va'a na ve'e na, dá ná koo va'a ini na, dá ná kaño'o toon na tixi ndá'a yí ná, dá kían ná dá'a ni ní'í ñayuu ndí kían ka'an ndava'a na sa'a to'on Ndios.

⁶ Ta koo ta'ani inon ka'an ni'ínón noó takuáchí yí ña kían ná koo ini xi kaño'o ini xi noó ña kée xi. ⁷ Ta chikani miíón ña kían keva'ón noó ndidaá ña'a kéeón, dá ná katí'a xi keva'a xi. Ta noó dána'on, koo inon dána'a ndaaon, ta dána'on xí'in ñaño'ó, ⁸ ta dána'on xí'in to'on ndaa, dá kían ná dá'a ni ní'í ñayuu ña ka'an ndava'a na sa'on, dá ná kaka'an noó na xini u'u ñaá sa'a ña kó ní'í ná ndí kían ka'an kini na sa'a yo.

⁹ Ta ka'an ni'ínón noó na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ña ná kueíd'ó ñaá ná, ta ná ndukú na ña nata'an ini ra. Ná dá'a ni ndane'e yú'u ná noó rá, ¹⁰ ta ná dá'a ni koo kue'é noó ndá'a ná. Di'a ná kendaá na ndidaá choon tá'andá noó ná, dá kían xí'in ña kée na, ná chindaya'i ñayuu ña ndaa sa'a Ndios, na dáka'ki ñaá.

¹¹ Dá chí nì na'a túu Ndios ña manì nì kee na xí'in ñayuu, dá ni'í ndidaá ná ndi kee na káki na. ¹² Ta ña manì yo'ó kásto'on xí'in yó ña kánian dánkoo yo ndidaá ña kini xí'in ña kátoó na kúu kuendá ñayuu yo'ó kee na. Ta kásto'on ta'anian xí'in yó ña kánian kaño'o ino noó ña kée yó, ta kandeí ndísá'ano yó, ta kandeí yo kee yo ña kóni Ndios. ¹³ Kí'o díón ná kee yo nani ndéi yo ndáti yo tãndeé ini ndato kua'an, chí ndáti yo ndato náye'e noó nandió koo Jesucristo, na kúu Ndios ká'ano, na dáka'ki ñaá, kasaá na. ¹⁴ Chí nì na'ki'o na mií ná nì xí'i na sa'a yó, dá nì kuu nì taó xóo na yo tixi ndá'a ndidaá ña kini. Ta nì nduvíi ná yó, dá nì nduu yo ñayuu mií ná, dá ná ndí'i ini yo kee yo ña va'a. ¹⁵ Díón koo inon dána'on noó na kúu kuendá Jesús, ta ka'an ni'ínón noó ná. Ta xí'in choon né'ón koo inon dánanón na kó vá'a kée, ta ni iin tó'ón ñayuu o sa kónó kenó na yo'ó.

3

Nì dandóo Ndios kuachi yo sa'a ña kándéé iní yo Jesús

¹ Dándusaá inon na kúu kuendá Jesús ña kánian koo ñaño'ó ná noó ta né'e choon xí'in ra dándáki ñaá. Ná kueíd'ó ñaá ná, ta daá kuiti ná kandeí nduu na kee na ña va'a. ² Ta ná dá'a ni koo ini na ka'an u'u na sa'a ni iin ñayuu, ta ná dá'a ni katoó na tãndó'ó. Di'a va'a ná koo ini na, ta nda'í ná koo ini na xí'in ndidaá ñayuu. ³ Dá chí tá sa na'a sa kuu yo ñayuu ndeé to'on, xí'in ñayuu do'ó, ta sa xionoo ndava'a yó, ta sa ño'o yo tixi ndá'a ndidaá ña kini sa katoó mií yo xí'in ña kini sa koni ñíi yo. Ta nì sa kuu yo ñayuu xíxi ini, xí'in ñayuu u'u ini. Sa ndukú yo ña kían koni u'u ñaá ñayuu, ta sa xini u'u tá'an yo xí'in dao ka na. ⁴ Tído iin kuu nì na'a Ndios, na dáka'ki ñaá, ña va'a ini na, ta nì na'a na ña kú'u ini na sa'a yo, ⁵ dá nì dáka'ki ñaá ná. Tído kó ní dáka'ki na yo sa'a ña nì kee yo ña va'a. Di'a nì dáka'ki na yo chí nì ku'u ini na sa'a yo. Chí nì dandóo

na kuachi yó, dá n̄i nakaki saá yó, ta Espírítu īi mií ná kúú n̄a n̄i ndee saá ñaá, ⁶ ch̄i n̄i dakúti Ndios níó yó xí'ín Espírítu īi mií ná sa'á ña n̄i kee Jesucristo, n̄a dákaiki ñaá. ⁷ Dión n̄i kee na, sa'á ñóó n̄i kandoo vii yó noo Ndios sa'á ña man̄i n̄i kee mií ná sa'a yó, dá ná kuu natiin yó noo tatá yó Ndios ña kataki chíchi yó, ch̄i ña yó'o kúú tandeé ini ió noo yó.

⁸ Ndino'o ña ndaa kían ká'ín xí'ón, sa'á ñóó xíkai nooon ña ndundééón dána'on ñá, dá ná ndi'i ini n̄a kándisa Ndios kee na ña va'a, ch̄i ña va'a nda'o kían, ta chindeéan ñayuu tá ná kee na ña. ⁹ Ta ná dá'a ni ndató'ón xí'ín ñayuu sa'á to'on kó chóon, ta o sa ndató'ón xí'ín ná sa'a ndá tixi n̄i kii iin rá iin ná sá'ano. Ta ná dá'a ni chidáo tá'ón xí'ín ná xí'ín to'on, ta o sa dándich̄i tá'ón xí'ín ná sa'a ley Moisés, dá ch̄i kó ndáya'i ña kee yó dión, ta o chindeé tá'an vaan yó.

¹⁰ Tá nákaa iin ra sa'ándá tá'an ñayuu noo náataka ndo xaan, dá kían dánanón ra iin ta'ándá, uu ta'ándá. Tá kó seidó'o ra ña ká'on, dá kían taó rá ná ko'on ra, ¹¹ ta kana'ón ña n̄i kana xoo va ra noo ña ndaa, ta sa'á kuachi kée vá rá n̄i kedaá xí'ín rá, sa'á ñóó n̄i ndo'o ra dión.

Dí'a káman kee mií Tito, kaá Pablo

¹² Tá n̄i tanda'í Artemas o Tíquico kosaa ra noo nákaaon xaan, dá kían koo inon saaon n̄i'on yu'u ndá ñoo Nicópolis, dá ch̄i n̄i ch̄ikaa inij ña ñoo kooi yoo v̄ixi. ¹³ Ta koo inon chindeéón Zenas, tá'an ra ná'a ley, xí'ín Apolos, ta k̄i'ón ña'a xínñó'ó rá noo ko'on ra dána'a ra, dá kían ni iin ña'a ná o káman̄i noo rá. ¹⁴ Ta dána'on noo n̄a kúú kuendá yó ña nak̄i'o na mií ná kee na ña va'a, ta ná chindeé ná n̄a káman̄i ña'a noo, dá ná kakuu na iin n̄a kéchóon va'a noo Ndios.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándi'i Pablo ña ká'an na xí'ín Tito

¹⁵ Ndidaá vá n̄a ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an ndisá'an xí'ón. Ta ka'an yo'ó ndisá'an xí'ín n̄a kándisa dáó xí'ín yó ndéi xaan, tá'an n̄a kú'u ini sa'á ndu'u. Ná koo ña man̄i xí'o Ndios xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noo Filemón

Ká'an Pablo ndisá'an xí'in Filemón

¹ Yu'u kúu Pablo, ta nákaaj ve'e kaa sa'a ña dána'i to'on Jesucristo. Ta yu'u xí'in ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'in míi ní, ñani manì Filemón, chì míi ní kúu na kéchoon dáó xí'in ndu'u, ² ta ká'an ta'ani ndu ndisá'an xí'in kì'o manì yo nanì Apia, xí'in ñani yo Arquipo, na chindeé tá'an xí'in yó sa'a to'on Jesús, ta ká'an ta'ani ndu ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús náta ka ve'e ní. ³ Ta míi tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña manì xí'in ndo'ó, ta ná kì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kándéé ká'ano iní Filemón Jesús, ta kú'u ini na sa'a dao ka ñayuu

⁴ Ta náki'oi ndiv'e noo Ndios, chì daá kuiti ndiko'on inì míi ní noo ká'in xí'in ná, ⁵ dá chì kándaaj inì ña kóni ní sato'o yo Jesús, ta kándéé ká'ano iní ña ní, ta kú'u ta'ani inì ní sa'a ndidaá ñayuu Ndios. ⁶ Ta sa'a ña iin nì nduu ní xí'in ndu'u sa'a ña kándéé inì ní Jesús, sa'a ño'ó xíká ndu noo Ndios ña kandaaj inì ní sa'a ndidaá ña va'a ió noo ní sa'a ña kúu ní kuendá Cristo Jesús. ⁷ Kádij nda'o inì, ta nì ndundeé cháa ka inì tá nì kandaaj inì ña kú'u nda'o inì ní sa'a dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá chì sa'a míi ní, ñani míi, nì nanì'ì inì cháa ka ñayuu Ndios tãndeé inì.

Yó'o xíká Pablo iin ña manì noo Filemón

⁸ Ta sa'a ña dión kían, sa'a ño'ó va'ará ió choon nì xì'o míi Cristo no'oi ña ka'andaaj choon noo ní tátò'on kánian kee ní, ⁹ tído dí'a xíkaj ña manì noo ní sa'a ña kú'u inì sa'a sátá'an yó. Ta yu'u kúu Pablo, na ká'an xí'in ní, ta kúu'ì iin na sava'a, ta nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ña dána'ì sa'a to'on Jesucristo. ¹⁰ Xíkaj ña manì noo ní sa'a Onésimo, chì kúu rá tátò'on iin de'e nì nì'ì noo nákaaj ve'e kaa yó'o sa'a ña kándéé inì ra Jesús. ¹¹ Chì dí'a iin ta kò choon nì sa kuu ra noo ní tá sata, tído viti kían kúu rá iin ta ió choon noo míi ní xí'in noo yú'u.

¹² Ta ko'ìin chinda'ì ra nasaa ra noo ní, tído kónij ña natiin va'a ní ra, chì tátò'on ndó'ì xí'in nímaí, kì'o dión ndó'ì xí'in rá. ¹³ Kónij ña koo ra yó'o xí'in, dá chindeé rá yu'u kuiin ra to'on noo míi ní, chì nákaaj ve'e kaa yó'o sa'a ña dána'ì to'on va'a Jesús. ¹⁴ Tído o kée ta'on yu'u dión, chì ko ñá'a ta'on nachina'ì míi ní. Kò kónij kendúsaj xí'in ní kee ní ña manì yó'o, chì kónij ña ná kakuuan tátò'on kì'o kóni míi ní.

¹⁵ Dá chì ndá ndi kuu nì sonó Ndios ña nì kuxoo ra cháa tiempo noo ní, dá viti kían nandí koo ra kosaa ra koo chíchí rá xí'in ní. ¹⁶ Ta viti natiin va'a ní ra, chì kúu rá iin ta ndáya'ì cháa ka o duu iin ra nákaa tixi ndá'a ní, chì viti kúu rá iin ñani manì yo. Kúu rá iin ta ndáya'ì noo yú'u, tído ndáya'ì cháa ka ra noo míi ní sa'a ña koni kuáchí tuku ra noo ní, xí'in sa'a ña nì nduu ra iin ñani ní sa'a ña kúu rá kuendá sato'o yo Jesús.

¹⁷ Sa'a ño'ó, tá miian ndaa nákonì ní ña né'e tá'an va'a ní xí'in yu'u, dá kían natiin va'a ní ra, ta kee ní kuendá ña míi yu'u kúu rá. ¹⁸ Tá ndá ña'a nì ya'a ra nì kee ra xí'in ní, o tá táj ra noo ní, dá kían nachi'ì nían kuendá yu'u. ¹⁹ Yu'u kúu Pablo, ta xí'in ndá'a míi'ì táai to'on yó'o kosaaan noo ní. Yu'u chiyá'ì noo ní, va'ará dí'a kuu kaaj xí'in ní ña táj ní sa'a míi ní noo. ²⁰ Sa'a ño'ó, ñani míi, ió tãndeé inì xí'in ní ña kee ní ña manì yó'o sa'a ña kúu yó kuendá sato'o yo Jesús, ta kì'o ta'ani ní tãndeé inì sa'a ña kúu'ò ñani kuendá Jesús.

²¹ Ta n̄i taai tuti yó'o kosaḡ noḡ ní, ch̄i kándéé ká'ano in̄i ñā kueídó'o ní yu'u. Ta sā ná'á vái ñā va'a cháá kā kee ní noḡ ñā ká'ín xí'ín ní. ²² Ta kóni ta'anii ñā kenduu ndo noḡ kooi, dá ch̄i kándéé in̄i ñā x̄inkoo ñā xíkā ndo noḡ Ndios, dá k̄i'o na ñā saai noḡ ndéi ndó xaḡ.

Ká'ḡn ta'ani dao kā n̄ kúú kuendá Jesús ndisá'án xí'ín Filemón

²³ Ta ká'ḡn ñani yō Epafrās ndisá'án xí'ín ní. N̄a yó'o kúú n̄ nákaḡ nduú xí'ín yu'u ve'e kāa sa'á ñā dána'ā n̄ sa'ā Cristo Jesús. ²⁴ Ta ká'ḡn ta'ani Marcos, xí'ín Aristarco, xí'ín Demas, xí'ín Lucas ndisá'án xí'ín ní. N̄a yó'o ta'ani kúú n̄ ch̄indeé tá'an xí'ín yu'u noḡ choon Ndios. ²⁵ Ná koo ñā man̄i xí'o sato'o yō Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Díon ná koo.

To'on yó'o kían kua'an noó na Israel kúú kuendá Jesús

Ká'an Ndios xí'ín yó xí'ín yú'u de'e na

¹ Kuá'á ndá'o ta'ándá nī sá ká'an Ndios xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata, ta noó kua'á ndá'o ña'a nī sá kechóon na profeta na sá kasto'on na xí'ín ñayuu ñóó. ² Tído tein kuú noó ndi'i yó'o kéchóon na de'e mií ná, dá ka'an na xí'ín yó, ta de'e na kúú na nī na'tiin ña kakuu na sato'o noó ndidaá ña'a, ta xí'ín ndá'a de'e na nī kava'a na ndidaá ña ió ñayuu yó'o xí'ín ña ió induú. ³ Ta na yó'o kúú na ná'a táto'on kī'o ndato káa mií Ndios, dá chī táto'on kī'o kúú mií Ndios, kī'o dión ta'ani kúú de'e na, iin nóó kúú vá ná. Ta mií ná kúú na xito ndidaá tá'an ña'a xí'ín choon kómí to'on na. Tá nī ndi'i nī dandóo na kuachi yó, dá nī nakoo na xoo kuá'a Ndios noó dikó ió na dándáki na. ⁴ Ta ndáya'i cháá ka na noó ndidaá ángel ndéi induú, ta nī na'tiin na iin kuú ndáya'i cháá ka o duú ángel ñóó.

Ndáya'i cháá ka Jesús o duú ángel

⁵ Dá chī kō ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'on ángel: Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'í ña kúúí tatóon. Ta ni kō ní ka'an na di'a sa'a ni iin ángel: Yu'u kakuu tatá xī, ta mií xī kakuu de'e yu'u. ⁶ Ta nī ka'an ta'ani Ndios di'a tá kua'an na tanda'á ná iin tó'on dinī de'e na kii na ñayuu yó'o: Ná kandaño'o ndidaá ángel de'i. ⁷ Mií'an ndaa di'a kaá Ndios ká'an na sa'a ángel: Yu'u kúú na kée ángel kéchóon nooí ña kakuu na táto'on tachī, xí'ín ñó'ó ita. ⁸ Tído di'a kaá na sa'a de'e mií ná: Yo'ó kúú Ndios, ta ni iin kuú ta'ón o ndí'i noó dándáki yo'ó. Ta kéyiko ndaa yo'ó noó dándákón. ⁹ Chī ndíko yo'ó iin íchī ndaa, ta káño'ó yo'ó ndidaá ña kini kua'an. Sa'á ñóó nī kaxi Ndios yo'ó, na kúú Ndios miíón, ta nī xī'o cháá ka na ña dij iní noo'on o duú dao ka na xínkuáchí dáó xí'ón. ¹⁰ Ta kaá ta'ani na di'a: Yo'ó, na kúú sato'o noó ndidaá ña'a, nda mií sa'a nī kava'ón noño'o yó'o, ta xí'ín ndá'a miíón nī kava'a induú. ¹¹ Ta ná kasandaá iin kuú, ta naá ndí'i vaan, tído yo'ó, daá koo kuíí vá yo'ó. Ndidaá tá'an va ña'a káa kuyatá iin kuú táto'on kī'o kúyatá dá'on. ¹² Ta táto'on kī'o nátuú ñayuu dá'on ndíxi na, kī'o dión natuu yo'ó ndidaá ña'a káa, ta ná nadamón ña. Tído yo'ó, o nádaon ta'an voón, daá koo kuíí voón. ¹³ Ta kō ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'on ángel: Kakoo yo'ó xoo kuá'í nda ná nataán ndí'i yu'u ta xini u'u ñaá tixi sa'on. ¹⁴ Kánian kana'a nóó ña choon kómí ángel kían ña koni kuáchí ná noó Ndios, ta chúnda'á ñaá ná chindeé ná ndidaá na nī'í ña káki na.

2

Iin ña'a ndáya'i nda'o kían ña ni kii Jesús dákaki ñaa

¹ Sa'á ñoó miían ndúsa kánian kandikō toon yó to'on ndaa ni seídó'o yó, dá chī tá koó, dá kían oon ni ví kankuei xoo yó nooán. ² Chī miían ndaa ío choon noo ndá'a ley ni xī'o ángel noo Moisés, ta ndi ndaa mií vá ñayuu ni ya'a nooán, ta ndi ndaa mií ná kō ní xín kueídó'o choon sa'ándaañ, dá ni ndo'o níó ná sa'á kuachi ni kee na. ³ Ta, ¿ndi koo ví káki yó noó ña xido ini Ndios tá ná o taó kuendá yo to'on ndáya'i cháa ka, ña kían ká'an sa'a ndi koo káki yó? Chī dinñó'ó mií na kúu sato'o yo ni xī'o kuendá sa'á to'on yó'o, ni ndi'i, dá ni kastō'on ta'ani ta'a ni sa xionoo xí'in ná to'on yó'o xí'in yó. ⁴ Ta mií Ndios ni xī'o ta'ani kuendá sa'á to'on ndato yó'o xí'in ndá'a taa ni sa xionoo xí'in Jesús, dá chī ni xī'o na ña kían ni kandeé rá ni kee ra ña'a ndato xí'in ndidaá ka ña'a ná'ano noó ñayuu, ta ni xī'o na ña ni ñatiin iin rá iin ta'a yó'o choon ni xī'o Espiritu iñ táto'on kī'o kóni mií ná.

Jesús kúu na xī'o ña káki yó

⁵ Dá chī kō ní xī'o Ndios choon noo ndá'a ángel ña kían dándáki na ñayuu sa'a vejí chí noo, ña kían ká'in sa'a xí'in ndó. ⁶ Dá chī di'a kua'an ña ni taa iin ta'a noo tuti iñ Ndios:

¿Ndí kían kúu ta'a ndéi ñayuu yó'o ña ñó'o ini ní sa'a rá, tatá Ndios?

Ta, ¿ndí kían kúu rá ña ndí'i téi ini ní sa'a rá?

⁷ Ta ni ndee ní ra sa kuu ra iin ra ló'o cháa noo ángel, ta ni xī'o ní choon ká'ano noo rá, ta ni xī'o ní ñaño'ó noo rá, ta ni chikani ní ra ña dándáki ra ndidaá ña'a ni kava'a ní,

⁸ ta ni ñataán ní ndidaá tá'an ña'a tñi sa'a rá.

Chī sa'á ña ni ñataán Ndios ndidaá ña'a tñi sa'a rá, sa'á ñoó kō ní kándo'o ni iin tó'an, ndidaá ña ñó'o tñi sa'a rá, tido kánda'a ini yo ña o duú ndidaá ña'a dándáki ra viti. ⁹ Tido viti kánda'a ini yo ña ío iin na ni ndeló'o cháa mií noo ángel, ta na yó'o kúu Jesús, ta ni ñatiin na choon ká'ano, ta ni ñatiin ta'ani na ndidaá tá'an ñaño'ó sa'á ña ni xī'i na sa'a yo. Dá chī sa'á ña kóni Ndios kee na ña maní xí'in yó, sa'á ñoó ní xī'i Jesús sa'a yo.

¹⁰ Ta mií Ndios kúu na ni kava'a ndidaá ña'a ñó'o ñayuu yó'o, ta noón kúu na xito ñaa, ta kóni na nakuaka na ñayuu mií ná noo ndato náye'e ndaa noo ío na. Sa'á ñoó iin ña va'a ni sa kían ña ni daxínko'o va'a na Jesús xí'in ña ni ndo'o na, chī mií ná kúu na dákaki ñaa. ¹¹ Dá chī mií Jesús, na ni ndevii yó, xí'in yóo, na ni nduvii, iin tó'ón vá kúu tatá yo, sa'á ñoó kō xika'an ta'on noo Jesús ká'an na ña kúu yó ñani na. ¹² Dá chī di'a kaá tuti iñ Ndios:

Kí'o yu'u kuendá sa'a mií ní noo ñani xí'in kí'oi,

ta tein ndidaá ñayuu kuendá ní keká'ano yu'u mií ní.

¹³ Ta kaá ta'anian:

Kandeé ká'ano iní Ndios.

Ta kaá ta'anian:

Yó'o iin xí'in ndidaá tá'an de'e ni xī'o Ndios nooí.

¹⁴ Ta de'e ni kava'a xí'in koño xí'in ni kúu de'e ni xī'o Ndios noo ná, sa'á ñoó ni nduu ta'ani mií Jesús koño xí'in ni, dá ni kuu ni xī'i na. Ta kí'o dión ni kandeé ná ni díta ná choon noo ndá'a ña u'u, sa'á ñoó kō ka choon noo ndá'an ka'ánian ñayuu. ¹⁵ Dión, dá ni kandeé ná ni taó xoo na yó noó ña yu'óo kuu yo, dá chī nda rá ni káki yo ni kasá'a dándáki ñaa. ¹⁶ Dá chī miían ndaa kuiti kō ní kí Jesús chindeé ná ni iin ángel, sa'va'a na kúu na ve'e Abraham ni kii na ni chindeé ná. ¹⁷ Sa'á ñoó miían ndúsa ni nduu na táto'on kí'o kúu ñani na, dá ni xínko'o na kúu ná duti kúu noó, iin duti ká'ano ini, iin duti iin ndaa

noo Ndios, dá n̄i kuu n̄i doko ná mií ná, dá n̄i'í ñayuu n̄a ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁸ N̄i ndo'o nani n̄io ná tá n̄i ka'án ña u'u dátũú ñaáán, sa'á ñoó kuu va chindeé ná yó tá kexixi ña u'u xi'ín yó.

3

Ndáya'i cháá ka Jesús o duú Moisés

¹ Viti, ñani, ndo'ó na kúú ñayuu Ndios, ndo'ó na n̄i nakana Ndios kandeí indúú, koo ini ndo kande'é va'a ndó Cristo Jesús, na né'e to'on mií Ndios noo yo, ta kúú ná dut̄i kúú noo ña kándisa iin rá iin yó. ² Ta n̄i daxínkoo ndi'i na choon n̄i xi'o Ndios noo ná, tát'o'on k̄i'o n̄i daxínkoo ndi'i Moisés choon n̄i ni'j ná koni kuáchi ná noo na kúú ve'e Ndios. ³ Ta kánian natiin Jesús ñaño'ó ká'ano cháá ka o duú Moisés, dá ch̄i t̄a káva'a ve'e kánian natiin cháá ka ñaño'ó o duú ve'e n̄i kava'ra. ⁴ Dá ch̄i ió yoo káva'a iin rá iin ve'e, dá ndítaan, tido na n̄i kava'a ndidaá tá'an ña'a kúú Ndios. ⁵ Miian ndaa kuiti n̄i sa'ín ndaa Moisés noo Ndios tá n̄i sa' xinkuáchi ná noo na ve'e Ndios, ta xi'ín ña n̄i kee na n̄i na'a na tát'o'on k̄i'o kaa rá ió ña ka'an Ndios chí noo. ⁶ Tido Cristo kúú mií de'e Ndios, na kánian dándaki ve'e na. Ta ve'e na kúú yóó tá ná kandita toon yo xi'ín ña kándéé iní yo ná nda noo ndi'i kuiti, ta ná kad̄i iní xi'ín t̄andéé iní kómí yó.

Xi'o Ndios noo na ñoo na ña nani'i ndéé ná

⁷ Ch̄i di'a kaá Espiritu īi Ndios:

Tá ná kueidó'o ndó noo ká'an Ndios kuu viti,

⁸ dá k̄ian o sa' kédó'ó ndó mií ndó tát'o'on n̄i kee na sa'ano ñoo ndo tá n̄i data'án na Ndios,

ch̄i n̄i xito iní ná Ndios noo n̄i xionoo na yukú ichi ñoo.

⁹ Ta ñoo n̄i data'án na yu'u, ta n̄i xito iní ná yu'u,

va'ará uu diko toon kua n̄i xini na ndidaá tá'an ña ndato n̄i kee yu'u xi'ín ná.

¹⁰ Sa'á ñoo ko ní náta'an inij n̄i xini ñayuu ñoo,

dá n̄i kaaj xi'ín mií: “Daá kuiti vá kexoo xiká n̄io ná noo ña kóni yu'u,

ch̄i ko kóni na kaño'o na ichi yu'u.”

¹¹ Ta sa'á ña n̄i xido inij n̄i kee na,

sa'á ñoo n̄i ch̄ika inij ña ni iin kuu t̄a'ón o koni na ndu'u na noo k̄i'oi ña nani'j ndéé ná,

kaá Ndios.

¹² Sa'á ñoo kandaa ndo mií ndó, ñani, dá k̄ian ni iin tó'ón ndó ná o kákomí iin n̄io k̄ini, iin n̄io káxi, ña k̄ian kedaá xi'ín ndó, dá kexoo xiká ndó noo Ndios tak̄i.

¹³ Di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo iin rá iin ndó iin rá iin kuu kuu. Dá ch̄i ká'an to'on ñoo ña kánian kee ndó dión kuu viti, dá k̄ian ná dá'a ni kusaá iní ndo koni ndo to'on Ndios kee ña danda'i ñaa kuachi. ¹⁴ Dá ch̄i ió ta'ani kuenda yo xi'ín Jesucristo tá ná ndiko toon yó t̄andéé iní n̄i natiin yó nda mií sa'a.

¹⁵ Dá ch̄i di'a kaá to'on Ndios:

Tá ná kueidó'o ndó noo ká'an Ndios kuu viti,

dá k̄ian o sa' kédó'ó ndó mií ndó tát'o'on n̄i kee na sa'ano ñoo ndo tá n̄i data'án na Ndios.

¹⁶ ¿Ndá yoo n̄i sa' kuu na n̄i seidó'o noo n̄i ka'an Ndios, ta vat̄i x̄ian daá n̄i data'án ñaa ná? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña noon kúú ndidaá na n̄i kan̄kuei t̄ixi nda'á na ñoo Egipto n̄i kee Moisés? ¹⁷ Ta, ¿nda yoo n̄i karyí Ndios xi'ín ndin uu diko kua noo kúú yukú ichi ñoo? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña noon kúú na n̄i ya'a n̄i kee kuachi, ta n̄i k̄uei na n̄i xi'j na yukú ichi ñoo? ¹⁸ Ta, ¿nda yoo n̄i ch̄ika iní Ndios o náchi'i na noo nani'j ndéé ná? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña

noón kúu nā kō ní xín kueídó'o ñáá? ¹⁹ Sa'á ñoó kándaq inio ña kō ní kúu ta'on ndu'u na noo nani'i ndée ná sa'á ña kō ní kándisa ndaa nā Ndios.

4

¹ Sa'á ñoó ná kandaa yo mií yó, viti iin ij Ndios xí'ín to'on ni xí'o na ña kían k'i'o na ña ndu'u yó noo nani'i ndée yo, dá chj oon ni ví tujú dao ndo'ó, ta o koní ndo ndu'u ndó ñoó. ² Dá chj táto'on k'i'o ni natiin yó to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús ni kee Ndios, k'i'o dión ta'ani ni seídó'o ñayuu ñoó to'on Ndios tá sata. Tído ni naá óon va ña ni seídó'o na ña, dá chj kō ní kándeé iní nā Ndios. ³ Tído yóo kúu nā kándisa ña ni ka'an Ndios, sa'á ñoó koni yo ndu'u yó nani'i ndée yo noo ió na. Tído di'a ni kaa nā xí'ín nā kō ní kándisa ñáá tá sata ñoó:

Ta sa'á ña ni xido inij ni kee na,

sa'á ñoó ni chikaa inij ña ni iin kuu ta'ón o koní nā ndu'u na noo k'i'oi ña nani'i ndée ná.

Dión ni kaa nā, va'ará sa ni daxino ndi'i na ña ni kavá'a na nda mí sa'a ñayuu yó'o. ⁴ Dá chj di'a kaá ta'ani tuti ij Ndios sa'á kuu úsa:

Kuu úsa ni naní'i ndée Ndios noo ndidaá choon ni kee na.

⁵ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

O koni ta'on na ndu'u na noo k'i'oi ña nani'i ndée ná.

⁶ Sa'á ñoó kándaq inio ña kómanj vá ndu'u dao ñayuu noo nani'i ndée ná, ta kō ní ndu'u na ña natiin to'on yó'o mií noo sa'á ña kō ní seídó'o na choon ni sa'anda Ndios. ⁷ Sa'á ñoó ká'an tuti ij ña ni saki Ndios iin ka kuu, ta kuu ñoó kúu kuu viti. Chj tá ni ya'a kua'á nda'o tiempo, dá ni taa David ña ni ka'an Ndios sa'a kuu yó'o:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuu viti,

dá kían o sa kédó'o ndó mií ndó.

⁸ Dá chj tá ni xí'o Josué ña kían ndu'u na sá'ano ñoo yo noo nani'i ndée ndisa na, dá kían o ká'an ta'on Ndios sa'a iin ka kuu. ⁹ Sa'á ñoó kándaq inio ña kasandaá iin kuu, dá koni ñayuu Ndios ndu'u na noo miian ndaa kuiti nani'i ndée ná. ¹⁰ Dá chj nā ndu'u ñoó, noón kúu nā koni nani'i ndée noo ndidaá choon ni kee na, táto'on k'i'o ni naní'i ndée mií Ndios tá ni ndi'i ni kavá'a na ñayuu yó'o.

¹¹ Sa'á ñoó ná cho'on ini yo, dá ná konio ndu'ó noo nani'i ndée yo, ta ná dá'a ni k'i'o yó miíá ña kusaá inio táto'on k'i'o ni kee nā sá'ano ñoo yo, chj kō ní seídó'o na noo ni ka'an Ndios. ¹² Chj to'on takí kúu to'on Ndios, ta to'on ndakí nda'o kían. Ta deen cháá ka sa'ándaan o duú iin espada sa'ándá ndi nduu xoo. Sa'á ñoó tá seídó'o yóan, xínoan nda maá inio, ta sónó ní'inian nió yo xí'ín ñaxintónj yo. Ta sónó ní'ini ta'anian tuchi yo, ta kásandaáan nda maá noo ño'o dandiki lásá yo. Ta nádátuan ndidaá ña nákanj inio xí'ín ndidaá ña'a ño'o ini nió yo. ¹³ Ta ni iin tó'on ta'on ña'a ió ñayuu yó'o kō ió de'é noo Ndios. Di'a ndidaá tá'an vaan túu noo ná ndé'é ná, ta ndidaá tá'an vaan ndáa vichí noo ná, ta iin kuu nakuíta yó nak'i'o yó kuendá noo ná.

Jesús kúu mií mií duti kúu noo

¹⁴ Ta viti ió iin duti kúu noo noo yo, ta ni kaa na kua'an nó'o ná noo ió Ndios induú, ta nā yó'o kúu Jesús, nā kúu de'e Ndios. Sa'á ñoó ná kandita toon yo xí'ín ña ndaa kándisa yó. ¹⁵ Dá chj viti kómj yo iin duti kúu noo kando'o sa'a yo sa'á ña kúu yó ñayuu vitá ini noo kuachi. Chj ni ka'an ta'ani ña u'u dátuu ñáá, dá ya'a na kee na kuachi, táto'on k'i'o kéean xí'ín yó, tído kō ní ya'a ta'on na kee na ni iin kuachi. ¹⁶ Sa'á ñoó ná natuu yati yó xí'ín tandee iní noo ió Ndios dándakí na, chj nda ñoó xí'o na ña manj noo yo, dá ni'j yo ña ku'u ini

na sa'a yo, ta ni'i ta'ani yó ndée ña kían chindee ñaa noo iin rá iin tandó'ó vei noo yo.

5

¹ Dá ch'i iin rá iin duti kúu noo ni ndukú Ndios tein ñayuu mií ná, dá kuin ra ka'an ni'ini ra sa'a ñayuu ñoo ra noo Ndios, dá dokó rá ña'a, ta dákei ra kiti noo Ndios sa'a kuachi ndidaa na ñoo ra. ² Ta xi'o ndee ini ra sa'a na ko kándaá ini ndi kían va'a kánian kee na, xi'in na xionoo ndava'a kée kuachi, ch'i kúu ta'ani ra iin taa vitá ini noo kuachi. ³ Ta sa'a ña vitá ini ra, sa'a ñoo kánian dokó rá kiti noo Ndios sa'a kuachi mií rá, xi'in sa'a kuachi ñayuu ñoo ra. ⁴ Ta ko iin ta'on kuu kaxi mií choon yó'o, dá ch'i sava'a na ni kana mií Ndios kúu na kuu kakomí choon yó'o, táto'on ni ndo'o Aarón.

⁵ Ta ni Cristo ko ní kaxi mií ña natiin na ñaño'ó ña kakuu na duti kúu noo. Ndios vá ni xi'o choon yó'o noo ná, dá ch'i di'a ni kaa na xi'in ná: Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúuí tatóon.

⁶ Ta kaá ta'ani na iin ka xián noo tuti i: Daá kuiti kakuu yo'ó duti, táto'on ni sa kuu Melquisedec.

⁷ Tá ni sa kuu Cristo iin taa ñayuu yó'o, dá ni xika na ña maní noo Ndios, ta nda'i ni saki na xi'in nduta noo ná noo Ndios, na kándée dítá ñaa noo ña kuu na. Ta ni seído'o Ndios ndidaa ña ni xika na sa'a ña ni seído'o ñaa ná xi'in ña nda'i ió ini na. ⁸ Ta va'ará kúu ná de'e Ndios, tído tein ña ni ndo'o nió ná ni kat'i'a na ni seído'o na ña kóni Ndios. ⁹ Ta sa'a ña ni daxinkoo ndi'i na choon ni kii na, sa'a ñoo ni kasandaá na kúu ná na dáka'ki chíchi ñaa, ch'i dáka'ki na ndi ndaa tein ñayuu seído'o ñaa. ¹⁰ Ta mií Ndios ni chikani ñaa kakuu na duti kúu noo táto'on ni sa kuu Melquisedec duti tá sa na'a.

Ná dá'a ni dánkoo yó ña kándée ini yo Jesús

¹¹ Ió kua'a nda'o ña'a nakani yu'u xi'in ndó sa'a ña yó'o, tído kuáchi nda'o nakani ña, dá kandaq ini ndo, dá ch'i oon nda'o ini ndo. ¹² Sa di'a kánian kakuu ndó na dána'a noo dao ka na, dá ch'i sa na'a nda'o dáku'a'a ndó sa'a ña yó'o. Tído di'a xínño'ó ndó ña dána'a tuku na noo ndo ña ni dáku'a'a ndó nda mií sa'a sa'a to'on Ndios. Sa'a ñoo kúu ndó táto'on takuáli leé, ch'i xínño'ó i'i vá ndó lechí, ch'i o kúu kei ndó ña'a káxi, ña kúu ña ndichí cháa ka sa'a Ndios. ¹³ Ta ndidaa na xi'i sava'a lechí ñoo, noón kúu na ko kátóni ini ndi kían va'a, ta ndi kían ko vá'a, ch'i kúu ná táto'on takuáli noo ña'a Ndios. ¹⁴ Tído na sa ni chichi, noón kúu na sei ña káxi, ta sa'a ña ni sa'ano na xi'in ña ndaa, sa'a ñoo sa ti'a na kandaq ini na ndi kían va'a, ta ndi kían ko vá'a.

6

¹ Ná dá'a ni katuu yó xi'in sava'a ña ni kandaq ini yo sa'a to'on ndaa Cristo, ch'i ña yó'o kúu ña sa ni kat'i'a yó nda mií sa'a. Va'a cháa ka ná ndi'i ini yo ko'on yo chí noo xi'in to'on na, ta ko kánian nandío kuéi tuku yó dáku'a'a yó sa'a ña kánian nandikó ini yo sa'a ña kini kée yó, o sa'a ña kánian kandeé ini yo Ndios. ² Ta ko kánian dáku'a'a tuku yó sa'a ndi kee yó kodó ndúta yo, xi'in sa'a ña chínóo yó ndá'a yo diní na dáku'a'a xi'a, xi'in sa'a ndi koo natakí na ni xi'i, xi'in sa'a ña miian ndaa keyikó Ndios sa'a ndidaa ñayuu noo ndi'i. ³ Ta ki'o dión kee yó tá kóni mií Ndios.

⁴ Dá ch'i ndi ndaa na sa ni datóon Ndios ñaxintóni, ta sa ni xirndodó ná ña ndato vei noo Ndios, ta sa ió ta'ani kuenda na xi'in Espiritu i Ndios, ⁵ ta sa ni xirndodó ná to'on va'a Ndios, ta sa ni xirndodó ta'ani na táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu saá vei chí noo, ⁶ tído tá ná dánkoo na ña ndaa yó'o, dá

kían ni iin tó'on ka ña'a o kúu kee yó xí'in ná, dá nandió kuéi na nandikó iní na sa'a kuachi na, dá chî kíán táto'on ndéi tuku na chírkaa na Cristo, na kúu de'e Ndios, ndjka cruz, ta xí'o na ña kedjki ndaa ñaa ñayuu. ⁷ Chî kíán táto'on ño'ó xítí, ña xí'i va'an takují tá koon daí. Ta dao ño'ó xítí, kuá'a nda'o ña'a xí'oan noo na ñi xítí ñaa, ta ió nda'o chooan noo ná. Sa'a ño'ó ndato ka ví kemáni ñaa Ndios. ⁸ Tído ño'ó xítí, tá'an ña xí'o ndino'o ta'íon xí'in ión títi, ño'ó kúu ño'ó kò chón, ta ño'ó kúu ño'ó ndéi ndátí taj chí'an kee Ndios, ta ndátian kej ña iin kuú.

⁹ Tído va'ará ndátó'on ndú sa'a ndidaá ña yó'o, na maní mií, tído ná'á káxi vá ndú ña va'a cháá ka ndo'o ndo'ó, ta kee ndó ña va'a táto'on kánian kee ñayuu ñi dakáki Ndios. ¹⁰ Chî kúu ná iin Ndios ndaa, sa'a ño'ó o nándodó ta'on na sa'a choon ñi kee ndó noo ná, ni sa'a ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, chî ñi chíndeé ndó ñayuu mií ná, ta ndéi ñi ndo chíndeé ñaa ndó nda viti. ¹¹ Tído kóni ndu'u ña ná kandita toon ñi iin rá iin ndó xí'in ndidaá ña va'a kée ndó nda noo ndi'í kuí, dá kíán kandaá ini ndo ña mián ndaa natiin ndó tándeé iní kómí ndó noo Ndios. ¹² Chî kò kóni ndu ña kandeí dúsá oon ndó. Dí'a koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o kée ñayuu, tá'an na kándéé ká'ano ini Ndios, ta ndátí kueé ñaa ná, chî sa'a ña kée na díon, sa'a ño'ó natiin na ña ñi kaa Ndios kí'o na noo ná.

¹³ Dá chî tá ñi xí'o Ndios to'on na noo Abraham ña kíán kemáni ñaa ná, dá ñi náchina'á ná mií ná, dá chî kòo ka iin ka yo ká'ano cháá ka o duú mií ná, ¹⁴ ta ñi kaa na: “Mián ndaa kuiti kemáni nda'o yu'u yo'ó, ta ndekua'a nda'o yu'u tata yo'ó.” ¹⁵ Ta sa'a ña ñi sa ndati kueé Abraham, sa'a ño'ó ñi kasandaá na ñi natiin na ña ñi kaa Ndios kí'o na noo ná. ¹⁶ Dá chî mián ndaa kuiti náchina'a ñayuu ndéi ñayuu yó'o iin yoo ká'ano cháá ka o duú mií ná, dá kendaá na noo ká'an na. Ta kí'o díon ndadí ña ñi tiin tá'an na sa'a. ¹⁷ Ta kóni Ndios ña kana'á na ñi natiin to'on ñi xí'o na ña o nándikó ta'on iní na kee na ña ñi ká'an na, sa'a ño'ó ñi náchina'á ná mií ná. ¹⁸ Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu ta'on nadaon noo uu ña'a ñi kee Ndios, chî ñi xí'o na to'on na noo yo, ta ñi náchina'á ná mií ná, ta o kúu ta'on ka'an to'ón Ndios. Sa'a ño'ó ió iin tándeé iní ká'ano noo yóo, na ño'ó tíxi ndá'a Ndios, chî kándéé iní yo ña ñi'í yo ña ñi kaa na kí'o na noo yo. ¹⁹ Ta tándeé iní yo'ó kíán tíin toon ñi yo noo Ndios táto'on kí'o tíin toon kaa vee iin barco, dá sá tuu ra ini taño'o. Ta mií tándeé iní yo'ó ndáka yo kua'an yo nda sata dá'on ndadí iní ve'e ño'ó noo ió Ndios, ²⁰ noo ñi ku'u mií Jesús ñi sonó ná íchi noo yo, chî iin ñi kandoo na kúu dutí kúu noo táto'on ñi sa kuu Melquisedec dutí tá sa ná'a.

7

Kí'o dí'a ñi kexhóon ta dutí sa nani Melquisedec

¹ Ta Melquisedec yo'ó ñi sa kuu rey ñoo nani Salem, ta sa kuu ra dutí noo Ndios, na ió induú. Ta kaá tuti ñi Ndios ña iin kuú ñi sa'an ra ñi natiin ra Abraham íchi nda noo kondii na noo ñi sa'an na ñi naá na xí'in dao rey, ta ño'ó ñi kemáni ñaa Melquisedec xí'in to'on ñi ká'an ra. ² Ta noo mií rá ñi xí'o Abraham uxí ña'a noo iin iin ciento ña ñi xio ndaa na noo ñi sa'an na ñi naá ná xí'in rey ñoo. Ta kuu Melquisedec ñoo kóni kaá “rey kendaá”. Ta mií rá ñi sa kuu rey ñoo Salem, ta to'on yo'ó kóni kaa “rey náchini'ei va'a ñayuu”. ³ Kò íin ná'á sa'a tatá ra, ni sa'a naná ra, ta ni kò íin ná'á ndá yoo ñi sa kuu na sa'ano ve'e ra, ta ni kò íin ná'á ndá oon ñi kaki ra, ta ni kò íin ná'á ndá oon ñi xí'í ra. Ta ñi sa kuu ra táto'on kí'o kúu de'e Ndios, chî iin ñi kandoo ra kúu rá dutí.

⁴ Taó kuendá mií ndó ña ká'ano nda'o choon ñi sa ne'e Melquisedec, sa'a ño'ó ñi sa'an Abraham, na kúu tatá ñoo yo, ñi xí'o na uxí ña'a noo iin iin ciento

ñá'a noo Melquisedec, ñá nî kandeé ná nî xjo ndaa ñá ndá'a dao ká rey tukú ñóó. ⁵ Ta mián ndaa nî kaxi Ndios taa tein ñá ve'e Leví ñá kakuu ra duti, ñá kakomí rá choon ñá kí'in ya'i ra uxí ñá'a noo iin iin ciento ñá'a ní'í ñá ñoo rá noo choon kée na, tát'on kí'o sa'ándá ley Ndios choon. Sa'á ñóó kándaq inio ñá kánian kí'in ya'i ra noo ñani rá, va'ará iin tó'on dáá kúu tatá rá, chí ñá ve'e Abraham kúu ndi ndí'í ra. ⁶ Ta va'ará kó ní kí Melquisedec tein ñá ve'e Leví, tído nî natiin ra uxí ñá'a noo iin iin ciento ñá ió noo Abraham, ta nî kemáni ta'ani ra Abraham xí'ín to'on va'a nî ka'an rá. Ta Abraham kúu ñá kánian natiin ñá va'a nî kaa Ndios kí'o na noo ná. ⁷ Ta ná'á yó ñá ñá ló'o kúu ñá nátiin to'on va'a kée na ndáya'i cháá ká. ⁸ Ta kándaq ta'ani inio ñá xí'í tá ve'e Leví, tá'an rá kí'in ya'i uxí ñá'a noo iin iin ciento ñá'a ió noo ñá ñoo rá, tído ká'an to'on Ndios sa'a Melquisedec ñá takí ií vá rá. ⁹ Ta sa'á ñá nî chíya'i Abraham uxí ñá'a noo iin iin ciento ñá'a ñóó noo Melquisedec, sa'á ñóó kuu kaa yó ñá ndá Levi xí'ín tá ve'e ra nî chíya'i ta'ani, va'ará mií rá kí'in ya'i noo ñá ñoo rá. ¹⁰ Dá chí ñó'o ií vá ñá ve'e Leví kúu ná nî ini Abraham tá nî ñaki'in tá'an na xí'ín Melquisedec íchí ñóó.

¹¹ Tá kuu koo vii ñayuu noo Ndios sa'a choon kée tá duti kuendá Leví, dá kí'an, ¿ndiva'a nî chí'ini Ndios iin ká duti? Ta va'ará mií ñá ve'e Leví nî natiin ley Ndios, tído duti nî náchikani Ndios tiempo viti kúu ná tát'on nî sa kuu Melquisedec, ta kó ní taó ta'on ñáá ná tein ñá ve'e Aarón. ¹² Ta sa'á ñá nî ndakoo iin duti saá, sa'á ñóó mián ndúsa kánian nadaon ta'ani ley, chí sa díin va kée duti saá yó'o. ¹³ Tá'an duti ká'an ndu sa'a, kó ní kí na tein ñá ve'e Leví, chí nî kii na tein ñá ve'e iin ká ñayuu, ta ní iin ta'on ñá ve'e yó'o kó ní sá kuu duti Ndios. ¹⁴ Dá chí ná'á yó ñá nî kii ná kúu sato'o yó tein ñá ve'e Judá, ta ní iin tó'on ñá ve'e Judá kó ní chí'ani Moisés ñá kakuu na duti.

¹⁵ Ta kándaq inio ñá díon kí'an, dá chí nî ndakoo iin duti saá, ta kúu ná tát'on nî sa kuu Melquisedec. ¹⁶ Chí kó kúu ná duti sa'a ley, chí kaá ley ñá sava'a ñá ve'e Leví kuu kakuu duti. Dí'a kúu ná duti sa'á ñá ió choon noo ndá'a ná ñá kataki kuií ñá. ¹⁷ Dá chí dí'a kaá tuti ií Ndios sa'a ná:

Daá kuití kakuu yo'ó duti,

tát'on nî sa kuu Melquisedec.

¹⁸ Sa'á ñóó nî chítuu Ndios ley yatá, chí kó ní kándeéán dáxinkooan choon nî sa ne'an, chí kó ndakí ta'an vaan, ¹⁹ chí kó ní kándeé ta'on ley ñá dánkoo viián ní iin tó'on ñayuu noo Ndios. Tído viti nî ní'í yó iin tandeé iní va'a cháá ká, dá kuu kuyati cháá ká yó noo Ndios.

²⁰ Ta díon nî kuu, dá chí nî chí'ina'á Ndios mií ná ñá díon koo. ²¹ Tído kó ní kée ta'on Ndios díon tá nî chí'kata na tá duti, tá kúu kuendá Leví. Tído mián ndaa nî chí'ina'á ná mií ná tá nî chí'kani na iin duti saá, dá chí dí'a kaá tuti ií ná:

Nî chí'ina'á Ndios mií ná, ta o nándikó ta'on iní ñá noo to'on nî ka'an ñá:

“Daá kuití kakuu yo'ó duti,

tát'on kí'o nî sa kuu Melquisedec.”

²² Ta Jesús kúu ñá nî kandoq sa'a yó noo Ndios, sa'á ñóó nî kandoq Ndios kee na ñá va'a cháá ká xí'ín yó o duú ley nî xí'o na noo Moisés.

²³ Ta kuá'á nda'o nî sa kuu dao ká duti ñóó, dá chí tá nî xí'í iin ra, dá nî ñakuín iin ká rá. ²⁴ Tído Jesús kúu ná nî kandoq kakuu kuití duti, sa'á ñóó kó xí'ín'ó ká ñakuín iin ká duti noo ná. ²⁵ Sa'á ñóó ndá hora kúu mií vá kuu dá'akí na ñayuu, ñá nóno natuu yati noo Ndios sa'á ñá kándeé iní ñáá ná, dá chí daá takí kuií ñá ió ñá seí nda'í ñá sa'a yó noo Ndios.

²⁶ Ta iin duti kúú nõó kée dión kúú nã xínñó'ó yó, chi kúú ná iin nã vii, iin nã koõ kuachi, iin nã koõ yáko, iin nã ko xionoo íchi nã kée kuachi, iin nã ni chikoo dikó cháá kã Ndios nda induú. ²⁷ Ta ko xínñó'ó ta'on na kee na tát'o'n ki'ò kée ta duti kúú nõó, chi iin rá iin kuu kuu doko rá kiti nõo Ndios sa'a kuachi mií rá, ndi'i, dá doko rá kiti sa'a kuachi na ñoo ra. Tído Jesús, iin tó'on vá ta'ándá ni doko ná mií ná ni xi'i nã sa'a yó, ta daá kuiti vá ndáya'i ña. ²⁸ Ta ley Moisés chikataan tã, tá'an ra vitá ini nõó kuachi, kakuu ra duti kúú nõó. Tído tá ni ndi'i ni xi'ò Ndios ley yó'o, dá ni nachina'a ná mií ná ña chikani na de'e mií ná ña daá kuiti vá kakuu na duti kúú nõó, chi ni daxinkoo ndi'i na choon Ndios.

8

Sa'a Jesús ni kandoo Ndios kee na iin ña sa'a xi'in yo

¹ Ta viti, to'on ndáya'i cháá kã kóni yu'u ka'in xi'in ndó kían kana'a ndó ña ki'ò dión kée duti kúú nõó iin nõo yo, ta ni nakoo na xoo kuá'a Ndios, nã kúú rey ió dándáki nda induú. ² Ta kéchóon na nõó ií cháá kã ini ve'e ño'o ndisa iin induú, ña kían ni kava'a mií sato'o yo Ndios, ta ko kían ña ni kava'a ndá'a taa. ³ Chi ndidaá tá'an ta duti kúú nõó ní'i choon ña doko rá ña'a nõo Ndios, ta chíñó'ò rá kiti nõo ná. Ta sa'a ña kúú Jesús duti iin nõo yo, sa'a ñoó kánian doko ta'ani na ña'a nõo Ndios. ⁴ Tá ni kandoo na ñayuú yó'o, dá kían o kakuu ta'on na duti, dá chi sa ndéi va duti doko rá ña'a nõo Ndios tát'o'n ki'ò sa'ándá ley Moisés choon. ⁵ Chi choon kée duti yó'o kúú tát'o'n konda'i óon va ña kúu induú. Dá chi tá kua'an Moisés kava'a na ve'e ño'o, dá ni kaa Ndios xi'in ná: "Miían koo inon kava'ón ve'e ño'o yu'u tát'o'n ki'ò káa rá ió ve'e ño'o, ña kían ni daná'i nõoon dinj yuku ñoó." ⁶ Tído choon va'a cháá kã kée Jesús viti o duú dao kã duti ñoó, dá chi sa'a ña ni ka'an nã sa'a yó nõo Ndios, sa'a ñoó ni kandoo Ndios ña kee na iin ña'a va'a cháá kã xi'in yó, chi ni xi'ò na to'on na ña ki'ò na ña va'a cháá kã nõo yo. ⁷ Dá chi tá ní kándéé ley Moisés ña koo vii yo nõo Ndios, dá kían ko xínñó'ó kã Ndios kandoo na kee na iin ña'a sa'a xi'in yó. ⁸ Ta sa'a ña ko náta'an ini Ndios ña kée ley ñoó, sa'a ñoó di'a ni kaa na xi'in nã ñoo yo:

Ve'i iin kuu, kaá sato'o yo Ndios,

ñã kían kandooi kee ñã sa'a xi'in nã ñoo Israel, xi'in nã kúú kuendá Judá.

⁹ Ta o kándoo kaj xi'in ná tát'o'n ni kandooi xi'in nã yatá ve'e na tá ni taó'i nã xi'in ndá'i ñoo Egipto.

Chi ko ní sa ndita ndaa nã xi'in ñã ni kandooi xi'in ná, sa'a ñoó ni dayáa ndá'i nã, kaá sato'o yo Ndios.

¹⁰ Ta viti kían di'a ko'in kandooi xi'in nã ñoo Israel ñã kee iin ñã sa'a xi'in ná tá ná kasandaá kuu ni chikaa ini, kaá sato'o yo Ndios:

Ta ndã maá ini ñaxintóni ná ko'in chikaa'i leyi,

ta ndã maá ini nio ná ko'in taai ña,

Ta yu'u kakuu Ndios nõo ná, ta mií ná kakuu nã ñooi.

¹¹ Ta ni iin tó'on ta'on na o kánian dána'a nõo nã ndéi yati xi'in ná,

ni nõo ñani mií ná, ta kaa nã:

"Nandukú ndó sato'o yo Ndios",

dá chi ndidaá tá'an va na kana'a ñã yu'u kúú Ndios,

ndã na kualí cháá kã xi'in ndã nã sá'ano cháá kã.

¹² Ta ko'in ki'ò ká'ano ini sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndiko'on ini sa'an,

xí'ín sa'a iin rá iin ña kini ni sa kee na. Dión kaá tuti i Ndios. ¹³ Sa'a ñoó tá kaá Ndios ña kandqo na kee na iin ña saá xí'ín na ñoo yo, dá kían ña ni kandqo na kee na mií noq ni kuyatá váán, ta ndidaá ña'a kúyatá, ndátian naá váán.

9

¹ Ta viti, ña ni kandqo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata sa'ándáan choon táto'on k'i'o kánian kandaño'o yó na, ta sa'ándáan choon táto'on k'i'o kánian koo ve'e ño'o na noño'ó yó'o. ² Ta di'a káa ve'e ño'o na: ini ve'e mií noq kúu noq i chaa, ta ñoó iin iin candilero, ta iin iin mesa noq kándodó pan dóko rá noq Ndios. ³ Ta sata dá'on kúu uú tákaa ñoó kúu mií noq i chaa ka. ⁴ Ta ñoó iin iin ña'a ni kava'a xí'ín oro noq chíño'ó na dusa támi sá'an, ta ñoó ta'ani iin iin sato ni nakuchi ndino'o oro, ta yiróon dándáki ña ni kandqo Ndios kee na ña va'a xí'ín na ñoo yo. Ta ñoó nákaa iin kidi oro noq ño'o maná, ña ni xi'o Ndios ni seí na ñoo yo, ta ñoó ta'ani nákaa vara Aarón, kirá ni nana nóma kuí, ta ño'o ta'ani yuu dá'ándá noq tándaa choon ni sa'anda Ndios. ⁵ Ta sata sato ñoó ndíta uú querubín oro ió ndixi, ta ñoó dándáki ña nákaa Ndios ñoó, ta xí'ín ndixián dáda'i ña sata sato ñoó, noq só'ono ndaa ra ni kiti noq Ndios, dá ku'u ká'ano ini na sa'a kuachi na ñoo yo. Tido ko nónoí ka'in chaa ka sa'a ña yó'o xí'ín ndó.

⁶ Dá tá ni xino ndidaá ña yó'o táto'on kánian kooan, dá ni kasá'a tóo tóo koku'u ta duti ve'e mií noq ñoó, dá kechóon ra inian táto'on k'i'o sa'ándá ley choon. ⁷ Tido ve'e kúu uú, noq kúu noq i chaa ka ñoó, sava'a iin tó'ón diní mií vá ta duti kúu noq kuu ku'u ini ve'e ñoó iin tó'ón kuú noq kuí. Ta o kúu ta'on ku'u ra tá ko né'e ra ni kua'an ra, dá chi ni ñoó dóko rá noq Ndios sa'a kuachi mií rá xí'ín sa'a kuachi ni kenaá na ñoo ra. ⁸ Ta ña yó'o xi'o Espiritu i Ndios ña kándaá inio ña o kúu ta'on ku'u yó nda noq i chaa ka xian nani iin ií vá ve'e mií noq ñoó. ⁹ Ta ndidaá ña yó'o xi'o ña kándaá ini yo ndi ndó'o ñayuu tiempo viti, dá chi va'ará dóko ta duti ña'a noq Ndios, ta va'ará chíño'ó ra kiti noq ná, tido ko kándqo vii ta'on ñaxintóni ñayuu xi'o ña'a ñoó, chi kútúu ií vá ini na. ¹⁰ Dá chi sava'a ña'a ká'an ley yó'o sa'a kían ndi ndaa ña'a kuu keí ñayuu, xí'ín ña ko'o na, xí'ín sa'a ndi kee na nduvii ná ñi ná noq Ndios, ta dión ni sa kían nda ni kasándaá kuú ni ndesaá Ndios ndidaá ña'a.

¹¹ Chi sa ni kixi Cristo, ta mií ná kúu duti kúu noq, ta noq ndá'a mií ná ió ndidaá tá'an ña va'a ni kandqo Ndios k'i'o na noq yo. Ta mií ná nákaa xínkuachi ini ve'e ño'o ndáya'i chaa ka, iin ve'e ño'o va'a chaa ka, tá'an ña ko ní kava'a xí'ín ndá'a ña, dá chi o duú ña'a ió ñayuu yó'o kían. ¹² Ta ko ní ku'u Cristo doko ná ni kiti, ni ko ní ku'u na doko ná ni chikerró noq Ndios ini ve'e ño'o na. Di'a ni mií vá ná né'e na ni ku'u na ni doko ná noq Ndios noq kúu noq i chaa ka, ta iin tó'ón dáa vá tá'ándá ni kee na dión, ta daá kuiti vá ndáya'i ña. Ta k'i'o dión ni kee na, ta kúu iin íchi ni kandqo vii yo noq Ndios. ¹³ Chi ni toro, xí'ín ni chivato, xí'ín yaá chikerró, kiri ni chíño'ó ta duti noq Ndios, kúu ña ni so'ono ni'ini ra ñi ñayuu ni ya'a ni kee kuachi, dá nduvii ñi ná noq Ndios. ¹⁴ Tido kándqo vii chaa ka yo ni kee ni Cristo, chi xí'ín ndéé Espiritu, na ió kuí, ni doko ná mií ná noq Ndios, ta ni iin kuachi ko ní sá komi ná. Sa'a ñoó ni mií ná kándéé nduvii ñaxintóni yo noq Ndios, dá ná o kée ka yo ña kini kua'an dánaa ña, dá koni yo kee yó ña kóni Ndios takí.

¹⁵ Sa'a ñoó ni kandeé ná ni ka'an na sa'a yo noq Ndios, ta kúu ni kandqo Ndios kee na iin ña saá xí'ín yó. Dá chi sa'a ña ni xi'i Jesús sa'a yo, sa'a ñoó ni chiya'i na sa'a kuachi ni kee yó kaá ley ni xi'o Ndios. Dión, dá koni ndidaá na ni kana Ndios natiin na ña va'a ni kaa Ndios k'i'o na, ta ña va'a yó'o kúu

ñā kataki chíchí ná. ¹⁶ Dá chí tá nī kandoo iin taa k'i'o ra ñā'a kómí rá noo dao ká ñayuu tá nī xí'i rā, dá kían tá nī xí'i rā, dá kuu natiin na ñā'a kómí rá. ¹⁷ Dá chí kuu natiin na ñā nī kandoo ra k'i'o ra noo ná sa'á ñā nī xí'i rā. Tído xían nani takí rā, o kúu ta'on natiin na ñā. ¹⁸ Tá kua'an Ndios kandoo na kee na ñā va'a xí'in nā ñoo yo tá sata, dá nī kee iī nāan xí'in nī. ¹⁹ Sa'á ñoo tá nī ndi'i nī ka'i Moisés ndidaá choon sa'ándá ley noo nā sa'ano ñoo yo, dá nī ki'in na nī chikerró, xí'in nī kítí, xí'in takuí, xí'in kachí kua'á nī, xí'in ndá'a yuku hisopo, dá nī so'ono ndaa nā nī ñoo xí'in yuku yó'o satá yuu noo káa ley, xí'in satá ndidaá ñayuu ñoo. ²⁰ Dá kaá Moisés xí'in ná: “Nī yó'o dáxinkoo ñā nī kandoo Ndios kee na xí'in ndo'ó, ñā ká'an sa'a choon nī sa'anda ná noo yo.” ²¹ Ta nī so'ono ndaa ta'ani na nī yó'o ve'e ño'ó ñoo, xí'in satá ndidaá nda'á choon kúchóon na inían. ²² Ta kaá ley ñā xí'in nī kuá'a nda'o ñā'a kandoo vii noo Ndios. Chí tá ná o kuíta nī, dá kían o kúu ta'on ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi kée ñayuu.

Nī ndoo kuachi yó noo Ndios sa'á ñā nī xí'o Jesús mií ná nī xí'i nā sa'a yo

²³ Dá chí miían ndúsa dión nī kee na tá sata, dá nī kandoo vii ndidaá ñā'a ñoo. Ta ñā nī kee na tá sata ñoo kúu konda'i ñā ndaa ió induú. Ta ñā ndaa ió induú kían xínñó'ó nī ndáya'i cháá ká o duú nī kítí. ²⁴ Dá chí kó nī ku'u ta'on Cristo ini ve'e ño'ó nī kava'a ndá'a taa ñayuu yó'o, dá chí sava'a konda'i óon va ve'e ño'ó iin induú kúu ve'e ño'ó nī kava'a ndá'a taa noñó'ó yó'o. Di'a nī ku'u na mií mií noo ió Ndios induú nī doko ná nī mí ná sa'a iin rá iin yó. ²⁵ Ta kó ní nándió koo tóo tóo ta'on na doko ná nī ná sa'a yo táto'on k'i'o kée tá dutí kúu noo noñó'ó yó'o, chí roón kúu rā kú'u tá noo kuíta noo iī cháá ká dóko rá nī kítí. ²⁶ Dá chí tá dión kánian kee Jesús, dá kían nda'á mií sa'a ñayuu kánian ndo'ó tóo tóo nío ná sa'a yo. Tído kó ta'ón dión kían, dá chí tein kuu noo ndi'i yó'o iin tó'ón diñí vá ta'ándá nī kii na nī doko ná mií ná nī xí'i nā sa'a iin rá iin yó, dá ndoo kuachi yó noo Ndios, ta daá kuítí vá ndáya'i ñā nī kee na. ²⁷ Nī chíkaa ini Ndios ñā kían kuu ndidaá ñayuu iin tó'ón ta'ándá, dá keyiko sa'a ná. ²⁸ Dión ta'ani nī ndo'ó Cristo. Iin tó'ón daá vá ta'ándá nī doko ná mií ná nī xí'i nā sa'a iin rá iin yó, dá nī dandóo na kuachi kua'á nda'o ñayuu noo Ndios. Ndi'i daá, na'a noo ná ta'ándá kúu uu ñayuu yó'o. Ta o kii ká nā díta ná kuachi yó, ndaa kasaá nā dáaká na nā ndátí ñāa.

10

¹ Dá chí ley nī taa Moisés kían sava'a konda'i óon ñā va'a k'i'o Ndios noo yo, chí kó kúu ta'an vaan mií mií ñā va'a ko'on nā k'i'o na noo yo. Sa'á ñoo va'ará tá noo kuíta tá noo kuíta dóko tá dutí ñā'a xí'in kítí noo Ndios sa'á kuachi ñayuu vejí ñoo, o kúu ta'on kandoo vii ná noo Ndios. ² Dá chí tá ná kandeé ñā nī doko ná ñoo dánkoo viián nā iin íchí noo Ndios, dá kían kó xínñó'ó ká nā ko'on na doko ná ñā'a noo Ndios, dá chí o kútuú ká ini nā sa'á kuachi na. ³ Tído kó ta'ón dión kían, dá chí sa'á ñā chíñó'ó nā kítí noo Ndios tá noo kuíta tá noo kuíta, ñoo kían kédaá xí'in ná, dá ño'ó ini nā ñā kómí ná kuachi noo Ndios. ⁴ Chí kó kandeé ta'on nī chikerró xí'in nī chivato dándóo rá kuachi ñayuu noo Ndios. ⁵ Sa'á ñoo, tá nī ku'u Jesús ñayuu yó'o, dá nī kaa nā xí'in Ndios:

Kó kóní nī ñā chíñó'ó nā kítí noo ní, ta kó kóní nī ñā doko ná ñā'a noo ní. Sa'á ñoo nī sa'an ní nī kava'a ní yikí koñoi.

⁶ Chíñó'ó nā kítí noo ní, ta satá nā nī noo ní sa'á kuachi na, tído kó náta'an ini ní xíní nī ñā kée na.

⁷ Dá nī kaai xí'in ní: “Viti kían vejí keeí ñā kóní mií ní, tatá Ndios, táto'on k'i'o ká'an tuti iī mií ní sa'a yú'u.”

8 ¿Á nì xini ndo'ó? Ña mií noó nì kaa na ká'an di'a: "Kò kónì ní ña chiñó'ó ná kítì noó ní, ta kò kónì ní ña doko ná ña'a noó ní, ta ni kò kónì ní ña kata na nì noó ní sa'a kuachi na, ta kò náta'an inì ní xini ní ña yó'o." Díón kaá na, va'arà kí'o díón sa'ándá nē ley choon. 9 Dá nì kaa ta'ani na: "Viti kían veii keei ña kónì mií ní, tatá Ndios." Sa'á ñoó kándaá inio ña nì sadi Ndios íchi yatá, ta nì chiná'a saá ná iin ká íchi noo yo. 10 Ta sa'á ña nì kee Jesús ña kónì Ndios, dá nì kuu nì nduvii yo noo Ndios, chí nì doko ná yikí koño na sa'a iin rá iin yó, ta iin tó'on daá vá ta'ándá nì kee na díón, ta daá kuití vá ndáya'i ña nì kee na.

11 Ta miían ndaa kían ña iin rá iin kuu kuu ndíta ta duti xinkuáchí rá ini ve'e ño'o, ta tóo tóo chiñó'ó rá kítì, ta tóo tóo doko rá ña'a noo Ndios sa'a kuachi na ñoo ra. Tido kò kándeé ta'on ña'a ñoó dándóoan kuachi ñayuu noo Ndios.

12 Tído Cristo, iin tó'on dinì vá ta'ándá nì doko ná mií ná nì xì'í ña sa'a kuachi ndidaá ñayuu, ta daá kuití vá ndáya'i ña nì kee na. Nì ndi'i, dá nì ñakoo na xoo kuá'a Ndios. 13 Ta ñoó ío ña ndáti na ndá ná kasandaá kuu nataán Ndios ta xini u'u ñaá tíxi sa'a ná. 14 Iin tó'on daá vá ta'ándá nì doko Jesús mií ná, ta kúu iin íchi vá nì ñankoo ndaa ña ñayuu nì nduvii ná noo Ndios. 15 Ta ña yó'o ta'ani xí'o Espiritu iñ Ndios ña kándaá ini yo, dá chí dinñó'ó ká kaá na di'a:

16 Kí'o di'a kandooi keei xí'ín ña ñoo Israel tá ná kasandaá kuu daá ñoó, kaá sato'o yo Ndios:

Chì ini níó ná ko'ín chikaaj leyì, ta ini ñaxintónì ná taai ña.

17 Ta kaá ta'ani na di'a:

Ko'ín kí'o ká'ano inì sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndíko'on inì sa'an, xí'ín sa'a iin rá iin ña kini nì kee na.

18 Ta viti, sa nì xì'o ká'ano inì ña sa'a kuachi yo, sa'á ñoó kò xínñó'ó ká yo doko yo ña'a noo ná sa'an.

19 Kana'á ndó, ñani mií, ña ío ñandéé inì noo yo kuu yó noo iñ cháá ká, noo ío mií Ndios sa'a nì Jesucristo, kirá nì xita sa'a yo. 20 Chí nì nono iin íchi saá noo yo, iin íchi takí, dá chí nì nono vá noo tákaa dá'on sadi noo yo kuu yó noo iñ cháá ká sa'a ña nì doko Jesús yikí koño na sa'a yo. 21 Viti kían kómí yó iin duti ndáya'i cháá ká, na ío dándáki na ve'e Ndios, 22 sa'á ñoó ná natuu yati yó noo Ndios xí'ín iin níó ndaa, ta ná kandeé ká'ano ini yo ña natiin va'a na yó, chí sa'á ña nì nduvii níó yo, sa'á ñoó kò kútúu ká ini yo sa'a kuachi nì kee yó, ta sa nì nduvii na ñi'í yo xí'ín takují vii. 23 Sa'á ñoó ná kuíta toon yo xí'ín ñandéé inì kómí yó, ta ná dá'a ni nakani kuáchì ini yo, dá chí iin na ndaa nda'o kúu ná nì xì'o ñandéé inì yó'o noo yo. 24 Ta ná ka'í ini yo ndi keeá ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, dá ná kuu'ú sátá'an ini yo sa'a yo, ta ná kee yó ña va'a. 25 Ta ná dá'a ni koo ini yo dánkoo yó ña nditúti yó kandaño'o yó Ndios táto'on kí'o kée dao ká ñayuu. Di'a ná ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, ví'í ká ví viti, chí kándaá ini yo ña sa kua'an kuyati kuu nandíó koo Jesús kasaa na.

Ná dá'a ni kí'o yó mií yó ña kaño'o tuku yó tíxi ndá'a kuachi

26 Tído tá ná kí'o yó miía ña kaño'o tuku yó tíxi ndá'a kuachi xían nani sa ná'a yó to'on ndaa Ndios, dá kían kò ta'ón iin ká ña'a kuu doko yo noo Ndios, dá kandoo vii yo noo ná. 27 Sava'a ña ndáti yó nì'í yo kúu ña ka'í nda'o ndo'o yó tá ná kuíta yo keyíko sa'a yo noo Ndios. Ñoó, dá kuéi yo noo sá'ano ita ño'o, ña kían dánaá ndidaá na xini xíxi Ndios. 28 Ta ndidaá ñayuu kò ní xín kueídó'o ley Moisés, ni lú'u ña maní o kóo sa'a ná xían nani nì sa kuíta uu o onì ñayuu xí'o to'on ña miían ndaa nì ya'a na, dá kían ka'áni ñaá ta né'e choon. 29 ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña ka'í ká ví ndo'o na kénóo Jesús, na kúu de'e Ndios? Chí kíán táto'on kí'o séin ni'ini ñaá ná, ta kò nákonì na nì Jesús, kirá nì daxinkoo

ñā nī kandoo Ndios kee na xí'á, kirá nī nduvii ñāá noo ná, ta yá'a na dár'u'u na Espíritu ij, na kée kuá'a ñā manī xí'á. ³⁰ Dá chī ná'a va'a yó ndá yoo kaá di'a: "Noo yu'u nī ya'a na, ta mií vá yu'u kúu na ndaka kuendá noo ná", kaá Ndios, na kúu sato'o yo. Ta kaá ta'ani tuti mií ná: "Míian keyíkō Ndios, na kúu sato'o yo, sa'á na ñoo na." ³¹ Nandee ka vían ka'í ndo'o ñayuu kée dión tá ná kwei na noo ndá'a Ndios takí.

³² Ndiko'on ini ndo tató'on ki'o nī ndo'o ndó ndā míi sa'a tá nī datōon Ndios ñaxintóni ndo xí'in ñā ndaa, chī nī sa ndita ndaa ndo tein tandó'ó ná'ano nī sa ndo'o ndó. ³³ Chī nī kenōo kini ñayuu ndo'ó, ta nī kendava'a na xí'in ndó noo ñayuu kuá'a, ta dao ka ta'ándá nī xī'o ndó míi ndó ñā ndo'o dáó nío ndo xí'in ñani ndo. ³⁴ Ta nī sa'an ta'ani ndó nī ku'u ini ndo sa'a na ño'ó ve'e kaa. Ta nī xī'o ndee iní ndo tá nī xio ndaa ñayuu ñā'a ndó, vatī daá nī kadij iní ndo, dá chī ná'a ndó ñā va'a cháá ka ñā'a natiin ndó chí induú, ta nī iin kuu ta'ón o túuán. ³⁵ Sa'á ño'ó o sa dánkoo ndó tandee iní kómi ndó, dá chī miian ndaa kuiti ká'ano nda'o ñā va'a natiin ndó noo Ndios. ³⁶ Ta miian ndusa kánian ki'o ndee iní ndo, dión dá kandeé ndó kee ndó ñā kónj Ndios, ndā daá ví natiin ndó ñā nī kaa na ki'o na noo ndo. ³⁷ Dá chī di'a kaá tuti ij Ndios:

Sa yati va kasañ na nī kaaj tanda'í sañ, ta o kuéé ka ña.

³⁸ Tído na nī kandoo vii noo Ndios sa'á ñā kándée iní ñāá ná, noón kúu na kataki chíchi.

Tído o náta'an ta'on iniij konij ná tá ná dánkoo na ñā kándée iní ná yu'u.

³⁹ Tído yóo, ko kúu ta'on yó na dánkoo ñā kándée iní yo ná, dá ko'on yo naá yó. Di'a kúu yo ñā kándée ká'ano iní ñāá, dá koni yo káki nío yo.

11

Ki'o di'a dándáki ñā kándée iní yo Ndios

¹ Dá chī ñā kándée iní yo Ndios kónj kaa ñā kándée ká'ano ini yo natiin yó ñā ndáti yo nī'í yo noo ná. Ta ná'a kaxí yó ñā natiin yoan, va'ará ko túuan viti.

² Ta sa'á ñā nī kándée iní na sá'ano ñoo yo Ndios, sa'á ño'ó nī nata'an ini Ndios nī xini ñāá ná. ³ Ta sa'á ñā kándée iní yo Ndios, sa'á ño'ó kándañ ini yo ñā xí'in to'on nī kana yú'u mií ná nī kava'a na ñayuu yó'o, sa'á ño'ó kándañ iniñ ñā nī kava'a na ñayuu ndé'e yó viti xí'in ñā'a ko túu.

⁴ Ta sa'á ñā nī kándée iní Abel Ndios, sa'á ño'ó nī doko rá ñā va'a cháá ka noo ná o duú Caín, sa'á ño'ó kaá tuti ij Ndios ñā nī sa kuu ra iin taa ndaa, ta kaá ta'anian ñā nī nata'an ini Ndios nī xini ñā nī doko rá noo ná. Ta va'ará nī xí'í ra, tído ñā'a nī kee ra dána'a ij váan noo yo ndā viti.

⁵ Ta sa'á ñā nī kándée iní Enoc Ndios, sa'á ño'ó nī ndañó'ó ní'ini ra ñayuu yó'o, chī ko ní xí'í ta'on ra, chī ko ín ta'on ná'a ndei kua'an ra, dá chī nī naki'in ñāá mií Ndios. Tído tá ko ñā'a naki'in ñāá ná, kaá tuti ij Ndios ñā sa nata'an nda'o ini ñā sa xini ñāá ná. ⁶ Dá chī tá ko kándée iní yo Ndios, dá kían nī iin kuu ta'ón o náta'an ini ñā koni ñā yó. Dá chī tá kónj yo kane'e tá'an va'a yó xí'in ná, dá kían kánian kándisa ndaa yo ñā ió ñā, ta káni ta'anian kándisa yó ñā miian ndaa kuiti kemánj ná na nándukú ñāá. ⁷ Ta sa'á ñā nī kándée iní Noé Ndios, sa'á ño'ó ní seídó'o ra ñā nī kastō'on Ndios xí'in rá sa'á iin ñā'a ko xini rá koo, chī nī ndj'í ini rá nī kava'a ra iin barco noo nī káki mií rá xí'in ndidaá na ve'e ra. Ta sa'á ñā nī kándée iní ra Ndios, sa'á ño'ó nī kandoo ndidaá ka ñayuu kúu ná ñayuu káni, ta nī xí'í ñā, ta nī nī'í Noé ñā nī kandoo va'a ra noo Ndios sa'á ñā nī kándée iní ñāá rá.

⁸ Ta sa'á ñā nī kándée iní Abraham Ndios, sa'á ño'ó nī seídó'o ra noo nī ka'an Ndios tá nī kana na ra ñā kían ko'on ra natiin ra ño'ó, ñā nī kaa na ki'o na noo rá. Dá nī kee ra kua'an ra, va'ará ko ná'a rá ndei sañ ra. ⁹ Ta sa'á ñā nī kándée

iní ra Ndios, sa'á ñoq ni sa io ra noñó'o ni kaa na ki'o na noq rá tát'o'on ki'o ió iin ta tukú, dá chi ni sa io ra ve'e ñij kiti, mií rá xí'in de'e ra Isaac, xí'in de'e ñáni ra Jacob, tá'an ra ni natiin dáq xí'in rá to'on ni xí'o Ndios noq rá. ¹⁰ Ta ni xi'o ndeé iní ra, dá chi ni sa ndati ra ni'j rá iin ka va ñoo noq koo ra, ña kían ni chj'ná'a mií Ndios sa'a, ña kían ni natao mií ná, ña kían ni kava'a mií ná.

¹¹ Ta sa'á ña ni kandeé ta'ani iní Sara Ndios, sa'á ñoq ni kasandaáan ñó'o de'án, va'ará o kúu ta'on kandeí de'án. Ta va'ará iin ña sa'ano kían, tído ni kandeé ií vaán ni dakákian xi, dá chi ni kandisaán ña iin na ndaa nda'o kúu na ni xi'o to'on noqan ña koo de'án. ¹² Ta dión ta'ani Abraham, va'ará sa yati kuu ra, tído ni kasandaá ra kúu rá tata noq kuá'a nda'o ñayuu tát'o'on ki'o kua'a kúu tiñoq, tát'o'on ki'o kua'a kúu ñotí ndéi yú'u taño'o'.

¹³ Ta ndidaá vá ñayuu yó'o ni kandeé iní na Ndios nda noq ni xi'j na. Ta ko ní nátiin na ña ni kaa Ndios ki'o na, tído ni xini na ña kee na chí noq xí'in ñaxintóni ná. Ta ni kandísa ndaa na ña dión koo, ta ni kadij ini na. Ta ni nakoni na ña na tukú vá kúu ná, na xionoo ndava'a ñayuu yó'o kúu ná. ¹⁴ Ta sa'á ña ni nakoni na ña kúu ná na tukú ñayuu yó'o, sa'á ñoq kandaá inio ña iin ka va ñoo ndati na kakuu ñoo na. ¹⁵ Dá chi tá ni nakani ini na sa'a ñoo na, ña ni dankoo na tá ni kankuei na xionoo na, dá kían vatí ií vá nandió kuéi na no'o na, ní kúu. ¹⁶ Tído iin ka ñoo ndato cháá ka va ni ndi'i ini na kandeí na, ta ñoo ñoq kúu ñoo nákaa induú. Sa'á ñoq ko xika'an ta'on noq Ndios chinani ná mií ná ña kúu ná Ndios noq ñayuu yó'o, dá chi ni kenduu na iin ñoo chí induú noq kandeí na.

¹⁷ Ta sa'á ña ni kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoq kua'an ra doko rá de'e ra Isaac tát'o'on ni kaa Ndios xí'in rá, nde'á á kandeé ká'ano iní ñaá rá. Ta va'ará ndati ra natiin ra ña ni kaa Ndios ki'o na noq rá, tído ni sa io nduu ra chiñó'o ra iin to'ón dinj de'e ra, ¹⁸ chi di'a ni kaa Ndios xí'in rá: "Xí'in sav'a de'ón Isaac kakuu na ve'ón." ¹⁹ Tído ni kandaá ini Abraham ña ió choon noq ndá'a Ndios ña dánatáki na na ni xi'j. Ta víti ná keeá kuendá ña ni xi'j va Isaac, ta ni nataki va xi ni kee Ndios, chi ko ní sóno ta'on na kuu xi.

²⁰ Ta sa'á ña ni kandeé iní Isaac Ndios, sa'á ñoq ni kemáni rá de'e ra Jacob xí'in Esaú xí'in to'on va'a, ña ni kaa Ndios kee na xí'in rá cháá ka chí noq. ²¹ Ta sa'á ña ni kandeé iní Jacob Ndios, sa'á ñoq tá sa yati kuu ra ni kemáni rá ndin nduu de'e José xí'in to'on va'a. Ni ndi'i, dá xí'in ndéj karrotí ra ni sa tuu ra ni sa iin ra, dá ni keká'ano ra Ndios. ²² Ta sa'á ña ni kandeé iní José Ndios, sa'á ñoq tá sa yati kuu ra ni kast'o'on ra ndi koo kankuei na ñoo Israel Egipto ko'on na, ta ni sa'anda ra choon ndi kee na xí'in lásá ra.

²³ Ta sa'á ña ni kandeé iní na ve'e Moisés Ndios, sa'á ñoq tá ni kaki ra, dá ni chj'kaa de'e ñaá ná onj toon yoo, dá chi luo nda'o ni sa kaa ra tá ni sa io leé ra. Sa'á ñoq ko ní yu'ú ta'on na kujo kao na choon ni sa'anda rey Faraón ña kánian kuu ndidaá takuálí yí. ²⁴ Ta sa'á ña ni kandeé iní Moisés Ndios, sa'á ñoq ko ní xim ra kanani rá kakuu ra de'e noq de'e di'j rey Faraón tá ni kuyatá rá. ²⁵ Di'a ni ndukú rá ndo'o níq rá xí'in na ñoo ra, na kúu ñoo Ndios, ta ko ní xi'o ra mií rá koo dij tóo ra tein kuachi. ²⁶ Dá chi ni nakani ini ra ña va'a cháá ka kee ra tá ná naki'o ra mií rá ndo'o nani níq rá sa'á Cristo, na tandra'a Ndios kii dakáki ñaá, o duú kaan kakomí rá ña kuiká ió noq na ñoo Egipto, dá chi ndati ra natiin ra ña ni kaa Ndios ki'o na noq rá. ²⁷ Ta sa'á ña ni kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoq ni kana ra ñoo Egipto, ta ko ní yu'ú ta'on ra, va'ará xido nda'o ini rey Faraón xini ñaá rá. Ta ni xi'o ndeé iní ra, dá chi kee ra tát'o'on xini ra Ndios, va'ará ko kandeé yó koni xí'in noq yo ná. ²⁸ Ta sa'á ña ni kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoq ni chjndú'u rá ña kían keká'ano na Israel víko pascua. Ta tein víko pascua yó'o ni sa'anda ra choon ña ná ke'i na yú'u ye'é ná xí'in

nij borrego, dá ná dá'a ni kuu de'e noḡ nā kee ángel né'e choon ña ka'ání de'e noḡ nā ñoo Egipto.

²⁹ Ta sa'á ña ni kandeé iní nā Israel Ndios, sa'á ñoḡ ni ya'a na noḡ Taño'o Kuá'á táto'on yá'a na noḡ'ó' jchí. Ta dión ta'ani ni ka'án ta Egipto chika'anda ra táto'on ni kee mií ná, tído ni kandaa ra, dá ni xi'í ra. ³⁰ Ta sa'á ña ni kandeé iní nā ñoo Israel Ndios, sa'á ñoḡ tein usa kuu ni kaḡ noo na satá náḡ ñoo Jericó, ta kúú ni koon vaan. ³¹ Ta sa'á ña ni kandeé iní iin ñá'a díkó mií naní Rahab Ndios, sa'á ñoḡ ko ní xi'an xi'ín dao ka nā ñooan, nā ko ní xiín kueid'ó' Ndios, chí ni natiin va'án ve'án ta Israel, tá'an ra ni sa'an ni naní ñoo Jericó ñoo.

³² Ndi kían ka'an cháa kai xi'ín ndó sa'á ña yó'o? Chí ko nónoí nakani ndi'ii sa'á ña ni kee Gedeón, xi'ín sa'á ña ni kee Barac, xi'ín sa'á ña ni kee Sansón, xi'ín sa'á ña ni kee Jefté, xi'ín sa'á ña ni kee David, xi'ín sa'á ña ni kee Samuel xi'ín sa'á ña ni kee dao ka profeta, ³³ chí sa'á ña sa kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoḡ sa kandeé rá sa dandáki ra dao ka ñoo, ta sa kee ra ña ndaa, ta sa natiin ra ña ni kaa Ndios k'i'o na noḡ rá, ta sa kandeé rá sa sadi ra yú'u ndika'a, ³⁴ ta sa kandeé rá sa nda'o ra ño'ḡ deen k'éi ita, ta sa kandeé rá sa káki ra noḡ espada. Ta va'ará ko kuíi ka ndée rá, tído mií Ndios ni xi'í ndée rá, sa'á ñoḡ sa ní'i rá ndée sa naá ra xi'ín dao ka ñoo, ta sa kandeé rá sa taxí rá ta xini u'u tá'an xi'ín rá. ³⁵ Ta sa'á ña ni kandeé iní dao nā ñá'a ni sa ndei sa na'á Ndios, sa'á ñoḡ ni natakí tá'an na, nā ni xi'í.

Tído dao ka ñayuu Ndios ni ndo'o naní níḡ ná, ta ni xi'í nā sa'a Ndios, tído ko ní sa'an nā dánkoo na ña kándée iní nā Ndios, dá chí ná'á ná ña natakí nā kandeí va'a cháa ka nā kee Ndios. ³⁶ Ta dao ka nā ni kediki ndaa ñaá ta kini, ta ni kani ñaá rá xi'ín chirrión, ta dao ka nā ni kató rá xi'ín cadena, ta ni sadi ñaá rá ve'e kaa. ³⁷ Ta dao ka nā ni sa'ání rá xi'ín yuu, ta dao ka nā ni sa'anda dao ra xi'ín espada, ta dao ka nā ni xirnodó rá, dá ná ya'a na kee na kuachi, ta dao ka nā ni sa'ání rá xi'ín espada. Ta yó'o yó'o ni xionoo na, ta nda ñi borrego xi'ín ñi kítí ni sa ndixi na. Ta ñayuu kúnda'í nda'o ni sa kuu na, ta sa ndo'o nda'o níḡ ná, ta sa kendava'a nda'o ñayuu xi'ín ná. ³⁸ Ta ñayuu ndáya'i nda'o noḡ Ndios ni sa kuu nā yó'o, ta ko kánian ni'i ñayuu ñayuu yó'o ña kandeí na xi'ín ná, ta vatí xi'an daá sa xionoo ndava'a na noḡ kúú ño'ó jchí, xi'ín noḡ kúú yúku, xi'ín noḡ kúú káḡ, xi'ín noḡ kúú da'o.

³⁹ Ta ni ñakoni Ndios ndidaa nā yó'o sa'á ña sa kandeé iní ñaá ná, tído ko ní natiin na ña ni kaa Ndios k'i'o na noḡ ná, ⁴⁰ dá chí ña va'a cháa ka ko'on Ndios k'i'o na noḡ ná, ta ni chítuu tóo ña Ndios, chí kóni nā ña natiin nduu yo ña dánkoo vii ná yó xi'ín ñayuu ñoo.

12

Ná kande'é yó iin tó'on Jesús, ta kee yó táto'on k'i'o kée mií ná

¹ Dión ví kua'a ni sa kuu ñayuu ni sa kandeé iní Ndios, ta xi'o na kuendá noḡ yo, ta káo noo na yó táto'on k'i'o káo noo ñaá vikó. Sa'á ñoḡ ná taó xóo yó ndidaa tá'an ña'a kétéin noḡ yo xi'ín ndidaa kuachi ña sadi noḡ yo, ta ná koo ini yo taxí tá'an yó xi'ín tandeé iní ko'on yo chí noḡ. Ná dá'a ni katuu yó. ² Ná kande'é yó iin tó'on diñi Jesús, dá chí mií ná kúú nā ni xi'í ña kandeé iní yo ná, ta mií ná dáxinkuei yó nda noḡ kánian kasandaá yo ña kandeé iní yo ná. Chí sa'á ña ná'á ná ña ni'i ná ña kadij iní nā tá ná ndi'i, sa'á ñoḡ ni xi'í na mií ná ni ndo'o níḡ ná ndíka cruz, ta ko ní sa ne'e na tandíni ña kían iin ña ka'an noḡ kuu nā ndíka cruz. Ndi'i daá, dá ni ñakoo na xoo kuá'a Ndios, noḡ ió na dándáki na.

³ Kande'é ndó ña kị'o dión nị ndo'o Jesús nị kee ñayuu kını xini u'u ñaa, dá kían ná dá'a ni kuitá ndo, ta ná dá'a ni ndịko ndó tá ndo'o nio ndo. ⁴ Dá chị va'ará ndó'o nio ndo sa'a ña ko xín ndo kee ndó kuachi, tído ko ñá'a ta'on ka'áni ná ndo'ó tító'on nị kee na xín Jesús. ⁵ ¿Á sa nị nandodó va ndó ña ka'an ni'ini tuti ij Ndios noo yo? Ta tító'on ka'an ni'ini iin tata noo de'e ra, kị'o dión ká'an n'iniian noo yo, dá chị ka'an: De'e ló'o mií, o sa kú'ichị inon tá ndénda ñaa sato'o yo Ndios, ta ná dá'a ni kutúu inon tá dánani na yo'ó,

⁶ dá chị ndidaá na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a, ndénda ñaa ná, ta dándó'o na nio ndidaá na nị natiin ña kakuu na de'e na.

⁷ Sa'a ñoó kị'o ndeé ini ndó tá ndénda ñaa Ndios, dá chị kị'o dión kée na xín ndó sa'a ña kúu ndó de'e mií ná. Dá chị, ¿ndi káa iin de'e ko ndénda ñaa tata ra? ⁸ Tído tá ko ndénda Ndios ndo'ó tító'on kị'o ndénda na dao ka de'e na, dá kían ko kúu ta'on ndó de'e na, de'e nda'í va kúu ndó. ⁹ Dión nị ndo'o yo xín tata yo ñayuu yó'o tá nị sa kuu yó takuáli, nị ndénda na yó, ta nị sa io ña'ó'ó yó noo ná. Sa'a ñoó, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña kánian ndi'í cháa ka ini yo kueidó'o yó tata yo Ndios, na ió induú, dá ná kono kataki chíchí yó? ¹⁰ Tata yo ñayuu yó'o nị ndénda ra yó cháa tiempo tító'on kị'o nị ka'an mií rá. Tído tata yo Ndios kúu na ndénda na yó, dá keva'a yó noo ná, dá katí'a yó koo vii yo noo ná tító'on vii mií ná. ¹¹ Ta ko iin ta'on náta'an ini tá ndénda ñaa tata xị, di'a tá'u'u ini xị tá ndó'o xi dión. Tído ña va'a mií vá xí kían, dá chị cháa ka chí noo kasandaá xị koo va'a ini xị, ta katí'a xi kakuu xi ñayuu kendísá'ano sa'a ña nị ndo'o nio xị.

Kị'o di'a ndo'o ñayuu ko xín natiin ña manị xí'o Ndios noo ná

¹² Ta viti ndane'e ndó ndá'a ndo xín ndéé, ta ná chikata ndakí ndo kondo ndo. Ná dá'a ni ndịko ndó. ¹³ Ná konó ndó iin ichi ndaa noo kaka ndó, dá kían ná dá'a ni natanị cháa ka sa'a ndo, ña nị xio kodo, dá kían ná nda'aan.

¹⁴ Ta koo ini ndo kandeí va'a ndó xín ndidaá ñayuu, ta koo ini ndo koo vii ndo noo Ndios, dá chị na ko kée dión, ni iin kuu ta'on o koni ná sato'o yo Ndios. ¹⁵ Koo ini ndo kandaa tá'an ndó, dá kían ni iin ndó ná o kána xoo noo ña manị nị kee Ndios sa'a ndo. Chị oon ni ví kakuu iin káa mií ndó tító'on iin yo'ó ova, dá dátúu ndó dao ka ndo, dá kasá'a ndịko dao ka na kee ndó. ¹⁶ Ta kaon koo ndó, dá ná dá'a ni kee iin káa ndo'ó kuachi xín na ko kúu ñadi'í ndo o yí ndo. Ta ná dá'a ni kenóo ndó ña'a Ndios tító'on kị'o nị kee Esaú, dá chị sa'a iin ko'o ndéi nị daon tá'an ra ña kánian natiin ra sa'a ña kúu rá de'e noó. ¹⁷ Ta sa ná'a vá mií ndó ña tá nị ndi'í daá, dá nị kasá'a nda'í sáki ra xika ra ta'í rá noo tata ra, ña kían veí noo Ndios sa'a ña kúu rá de'e noó, tído ko ni kandeé ta'on ra natiin ra ña, ta ko ní kúu ta'on nadaon ra ña nị kee ra, va'ará nị saki ra xín ndirá noo rá.

¹⁸ Ta ko ní kasandaá ndo noo iin iin yúku, ña kían kuu dako'on ndá'a ndo tító'on nị ndo'o na sá'ano ve'e yó tá sata, chị tá nị sa na noo iin yúku ñoó, déen nda'o kéj itaan, iin naa nda'o noo iian, ta ño'oma tóon ndúchí nị naka'ani dinján, ta nị'í xido oon kána tachị déen ñoó. ¹⁹ Tá nị seidó'o na sá'ano ve'e yó ña nị'í nda'o nị tuu trompeta, ña nị'í nda'o nị ka'an tachị Ndios, dá nị seí nda'í ñayuu ñoó ña ná dá'a ka ni ka'an na, ²⁰ dá chị nị yu'ú nda'o na tá nị seidó'o na choon nị ta'anda noo ná, chị nị ka'an ña ni mií ná, ta ni iin tító'on kítí ndáka na o kúu kako'on yúku ñoó, dá chị tá koó, dá kánian kuu na xín yuu, o xín iin yúchị. ²¹ Ta sa'a ña xixi nda'o kúu ña nị xini na, sa'a ñoó nị kaa Moisés: “Ndéi nino oon ví yu'ú ña yu'í”, kaá ra.

²² Tído ndo'ó, sa nị kuyati ndó noo iin yúku Sion noo náka ñoo Ndios takí, ña kúu ñoo Jerusalén náka induú, noo ndéi kuá'a nda'o mil ángel. ²³ Ta ñoó kúu

noo ndítútí ndi'i na mií noo ni kana Ndios, ta kándodó kuu ná induú. Ta ñoo ió mií Ndios, na keyíko ndaa sa'a ndidaá tá'an ñayuu. Ta ñoo ndéi ta'ani nio na ni kandoo vii noo Ndios, chi ni ni'i ná ña kakuu na táto'on ki'o kóni Ndios. ²⁴ Ta sa ni kuyati ta'ani ndó noo Jesús, na ni ka'an sa'a yo noo Ndios, dá ni kandoo na kee na iin ña saá xí'in yó. Ta ió ta'ani kuendá ndo xí'in niñ ná, kirá ni xitá sa'a ndo. Ta niñ va'a cháá ka kúu rá o duú niñ Abel, chi ko xíka ya'i ra sa'a kuachi táto'on ni kee niñ Abel.

²⁵ Ta ná dá'a ni kedó'ó ndó mií ndó noo ká'an Ndios. Dá chi ko ní káki ta'on na sá'ano ñoo yo sa'a ña ni kedó'ó ná mií ná noo ni ka'an Ndios noño'ó yó'o. Ta ví'i ka ví ndo'ó yó tá ná kedó'ó yó mií yo noo ká'an Ndios nda induú. ²⁶ Ta xí'in to'on ni ka'an mií ná ni dakidi ni'ini na sava'a noño'ó yó'o tá sata, tido viti kaá na di'a: "Ko'on tukui keei dión, tido o duú noño'ó yó'o oon ni ko'in dakidi ni'ini, nda induú dakidi ni'ini ta'anii."

²⁷ Ta sa'a ña ni kaa na "ko'on tukui keei dión", sa'a ñoo kándaá inio ña ko'on na dí'tá ná ndidaá ña kuu kidi ni'ini, ña ni kava'a na ñayuu yó'o, dá kandoo ndidaá ña o kúu kidi ni'ini. ²⁸ Ta viti, sa'a ña ni ni'i yo noo Ndios iin ñayuu saá noo dándáki na, ña kían ni iin kuu o kidi ni'ini, sa'a ñoo daá kuiti ná naki'o yó ndivé'e noo Ndios. Ta ki'o dión ná koni kuáchí yó noo ná, ta ná kayu'u ni'ini yó na, ta ná koo ñañó'ó yó noo ná, dá ná nata'an ini na koni na yó. ²⁹ Dá chi táto'on ki'o kúu ño'ó ita chíño'ó ndidaá ña'a, ki'o dión kúu tatá yo Ndios.

13

Ki'o di'a kánian kee yo sa'a ña kándéé ini yo Jesús

¹ O sa kóo ini ndo dánkoo ndó ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo. ² Ta ná dá'a ni nandodó ndo natiin va'a ndó ndi ndáa mií ñayuu tá ni kasáa na ve'e ndó, dá chi sa'a ña ni natiin va'a ñaá dao ñayuu, sa'a ñoo ni natiin na ángel ni kii noo Ndios ni saá ve'e na, va'ará ko ní kándaá ini na ndá yoo kúu ná.

³ Ta koo ini ndo ndiko'on ini ndo sa'a na ño'ó ve'e kaa, ta kee ndó kuendá ña nákaa nduú ndo xí'in ná. Ta dión ta'ani kando'o ndó xí'in na kéndava'a ñayuu xí'in, ta kee ndó kuendá ña ñi mií ndó kéndava'a na xí'in. ⁴ Ta kana'a ndó ña iin ña va'a kían ña tánda'a ñayuu. Ta iin ña vii kían ña kidi taa xí'in ñadi'i ra. Tido ndidaá ñayuu kidi xí'in na ko kúu ñadi'i na o yí ná, xí'in na kée dao ka kuachi ka'an noo xí'in ñi ná, noón kúu na miían ndaa kuiti ndo'ó nio ná kee Ndios. ⁵ Ta o sa kátoó téi ndo ña kuiká, kua'an ndo kadij ini ndo xí'in ña'a sa ió noo ndo, dá chi di'a ni kaa mií Ndios: "Ni iin kuu ta'ón o dáyaá ndá'í yo'ó, ta ni kuu ta'ón o dánkoo ndava'i yo'ó." ⁶ Sa'a ñoo kuu kaa yo di'a xí'in tandeé ini:

Miían ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúu na chindeé ñaá,

sa'a ñoo ni ko yu'íi xiníi ndi ndáa mií vá ña'a ná kee taa ñayuu yó'o xí'in.

⁷ Daá kuiti ndiko'on ini ndo na ni daná'a noo ndo, chi mií ná ni daná'a to'on Ndios noo ndo. Ta ndiko'on va'a ini ndo ña kuá'a nda'o ña va'a ni kana noo ña sa kee na, ta kandeé ini ndo Ndios táto'on sa kandeé ini ña ná. ⁸ Táto'on ki'o kúu Jesucristo koni, ki'o dión kúu ná viti, ta ki'o dión kuiti va kakuu na.

⁹ Ná dá'a ni koo ini ndo ndiko ndo ña to'ón dána'a dao ka taa, ta o sa kándia ndó tá diin dána'a ra sa'a Jesús. Va'a cháá ka kían ña koo ndeé ndo xí'in ña maní ni kee Ndios sa'a ndo, ta o duú sa'a ña sei ndo ña yó'o o ña káa táto'on ki'o dána'a dao ka ra. Dá chi va'ará ndúndéé dao ñayuu kée na ña yó'o, tido ko chindeé ta'on ñaá.

¹⁰ Ni'i yo ña va'a sa'a ña ni doko Jesús mií ná noo Ndios tá ni xí'i na. Ta ko ta'ón íchi tá duti kéchóon ini ve'e ño'o na Israel ni'i rá ña va'a yó'o. ¹¹ Né'e ta

duṭi kúú ṅoṅ niṅ kítí kua'an rā ini ve'e ṅo'o ṅoṅ kúú ṅoṅ iṅ cháá ká, ta dóko ṅaa rá ṅoṅ Ndios sa'á kuachi ṅayuu. Ndi'i, dá chíṅó'o rā yikí koṅo rí ndā ṅoṅ kúú yu'ú ṅoo. ¹² Dión ta'ani niṅ ndo'o Jesús, dá chí niṅ xi'í na ndā ṅoṅ kúú yu'ú ṅoo, ta xi'ín niṅ mií ná ni nduvii ṅayuu na. ¹³ Ta viti ná kankuei yó ko'o ṅoṅ niṅ ndo'o níṅ Jesús yu'ú ṅoo, dá kíān táto'on kí'o niṅ kediki ṅaa ṅayuu, kí'o dión ta'ani ná ndo'o mií. ¹⁴ Dá chí o duú ṅayuu yó'o nákaa ṅoo ṅoṅ kandeí chíchí yó. Di'a nandukú yó iin ká ṅoo, ṅa koo chí ṅoṅ. ¹⁵ Ta sa'a mií Jesús ná dokó yo to'on va'a, to'on ṅó'o ṅoṅ Ndios ndidaá tá'an kuṅ, dión dá nakoni yo ná xi'ín to'on kankuei yu'u yo. ¹⁶ Ta ná o sa nándodó ndo kee ndó ṅa va'a, ta koo ini ndo chindeé tá'an ndó xi'ín ṅa ió ṅoṅ ndo, chí ṅa yó'o kíān náta'an ini Ndios xiní na, ṅa dóko yo ṅoṅ ná.

¹⁷ Ta koo ini ndo kueídó'o ndó na ndíta dána'a ṅoṅ ndo, ta kee ndó choon sa'ándá na, dá chí nduú ṅoo ndaá na níṅ ndo, chí ná'á ná ṅa miíān ndaa nakí'o na kuendá sa'a ndo ṅoṅ Ndios. Tá kée ndó dión, dá kíān xi'ó ndó ṅa kádij iní na, ta ná dá'a ni kunda'í ini na, chí ni iin ṅa va'a o ni'í ndo tá ná dákunda'í ini ndo ná.

¹⁸ Kaka ndo ṅa maní ṅoṅ Ndios sa'á ndu'u, dá chí ná'á va'a ndu ṅa ió vii ṅaxintóni ndú ṅoṅ Ndios, ta kóni ndu'u kendúsá'ano ndu ndidaá tá'an ṅa'a. ¹⁹ Ta seí nda'avíṅ ṅoṅ ndo ṅa daá kaka ndo ṅa maní ṅoṅ Ndios sa'í, dá ná chindeé ná yu'u nandió koṅ yachij koto ni'inii ndo'ó ṅoṅ ndéi ndó xaān.

Ká'an na ndisá'an ṅoṅ ndí'i

²⁰ Ndios kúú na xi'ó ṅa ió va'a ini yo, ta mií ná kúú na niṅ danátaki Jesucristo, na kúú sato'o yo, ta Jesús kúú mií na ndáka léko, ta sa'á ṅa ni xi'ó na niṅ ná ni xita rā sa'a iin rá iin yó, dión, dá ni xinkoo ṅa ni kandoo Ndios kee na xi'á, ta daá kuití ndáya'i ṅa. ²¹ Ta mií Ndios ná kí'o ṅa katí'a ndó kee ndó ndidaá tá'an ṅa va'a, dá kandeé ndó kee ndó ṅa kóni mií ná, ta kee ta'ani na xi'ín ndó ṅa náta'an ini na kee na sa'á ṅa ni xi'í Jesucristo sa'a yo. Ta daá kuití ná natiin na ṅaṅó'o. Dión ná koo.

²² Ta seí nda'avíṅ ṅoṅ ndo, ṅani, ṅa kí'o ndeé iní ndo kueídó'o ndó to'on ká'an ni'inii ṅoṅ ndo, chí cháá nda'o kúú to'on niṅ taai koṅaa ṅoṅ ndo. ²³ Ta kana'á ndó ṅa sa ni yaá va ṅani yo Timoteo ve'e kaa. Tá ná kasaá yachí xi yó'o, dá kandakai xi saai kande'í ndo.

²⁴ Ka'an ndo ndisá'an xi'ín ndidaá na ndíta dána'a ṅoṅ ndo xaān kuendá ndu'u, xi'ín ndidaá ká na kúú ṅayuu Ndios. Ta natiin ndó ndisá'an tánda'a ndidaá ṅani yo ndéi Italia yó'o koṅaaṅ ṅoṅ ndo.

²⁵ Ta ná koo ṅa maní xi'ó Ndios xi'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nī taa Santiago nī sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'qan Santiago ndisá'án

¹ Yu'u kúú Santiago, ta kéchóoin noó Ndios xí'in noó Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta táai tuti yó'o kosaaan noó ndó'ó, na kúú ndin uxí uu tu'u na ñoo Israel, ndó'ó na nī xita noo kua'an ndéi iin ní ñayúu. Ta ká'in ndisá'án xí'in ndó.

Ná kadij iní tein tandó'ó ndó'o yó

² Ñani miíj, kadij nda'ó ini ndó tá ñó'o ndó tein ndi ndáa mií tandó'ó. ³ Chī sa ná'a va'a ndó ña tá ndó'o ndó tandó'ó sa'a ña kándéé ini ndó Jesús, dión dá katj'a ndó koo ndéé ini ndó noó tandó'ó. ⁴ Tá nakj'o ndó mií ndó kjo' ndéé ini ndó noó ndi ndáa tandó'ó ndó'o ndó, dá xinkoo ndó táto'on kjo' kánian koo ndó, ta chīchi ndó xí'in ña kándéé ini ndó Jesús, ta ni iin tó'on ta'on ña'a o kámani noó ndó.

Kj'o Ndios ñaxintóni noo yo tá ná kaka yoán noo ná

⁵ Tá ió iin káa ndó'ó kámani ñaxintóni, dá kían kaka ndoan noó Ndios, dá chī ió nduu na ña kían kjo' na ña xíká ndó, chī kúú ná iin Ndios xí'o kua'a ña'a noó ñayuu na, ta kó kaá na ña koo. ⁶ Tído kaka ndoan xí'in ña kándéé ini ndó ná. Ta o sa nákani kuáchj ini ndó, dá chī tá kée ndó dión, dá kían kúú ndó táto'on noó taño'o, ña kua'an xoo yó'o xoo káa kée tachj. ⁷ Ta iin ñayuu kée dión ná o sa kándati na natiin na ni iin ña'a xíká na noó sato'o yo Ndios, ⁸ dá chī kúú ná iin ñayuu nákani uu ini, ta kó kúú ta'on na iin ñayuu iin tó'on ñaxintóni.

⁹ Tá ñani yo, na kúnda'í, kánian kadij ini na chī chindaya'í ñaá Ndios. ¹⁰ Ta na kúú na kujká, kánian kadij ini na sa'a ña nī kenóo ñaá Ndios, dá chī ña kujká ió noó ná kúúán táto'on ita yukú, chī tóó vá ndato sáaan, ta dión ta'ani ndó'o ña kujká kómí ná. ¹¹ Dá chī tá xíno ndiandj, ta ndúdeen ká'anján, ta kúú íchj vá yukú ñoo, ta kúú kuéi va itaan, ta kúú ndáño'ó vá ña luu ndáaan. Dión ta'ani ndó'o na kujká xí'in ña'a kómí ná nani ndúkú ná cháá ka ña kujká.

Yá'a yó kée yó kuachi kée ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo

¹² Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu, na xí'o ndéé ini tá ndó'o na tandó'ó, dá chī tá nī xí'o ndéé ini na noó ndidaá tandó'ó, dá kían natiin na ña kataki chíchí ná noó ió Ndios. Dá chī kjo' dión nī xj'o Ndios to'on na ña kían kee na xí'in ñayuu kóni ñaá. ¹³ Tá kasá'a katoó ndó kee ndó iin kuachi, o sa ká'án ndó ña Ndios kúú na dáka'an ñaá, dá chī o kándéé ta'on ña kini ña kían ya'a Ndios kee na kuachi, ta kó dáka'an Ndios ni iin tó'on ñayuu ña kían ya'a na kee na kuachi. ¹⁴ Ña kini ñó'o ñaxintóni yo, ñoo vá kían dáka'an yo, dá yá'a yó kée yó kuachi noó Ndios, ta ñoo ta'ani kían dákatoó ñaá. ¹⁵ Ta sa'a ña kátoó yo kée yó ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo, sa'a ñoo kásá'a yá'a yó kée yó kuachi. Tá náki'o yó mií yó kaño'o yó tixi ndá'a kuachi, ñoo kían kedaá xí'in yó, dá ni'j yo ña kuu yo.

¹⁶ Sa'a ñoo, ná dá'a ni dánda'í ndó mií ndó, ñani manj mií. ¹⁷ Dá chī ndidaá ña va'a, xí'in ndidaá ña ndaa kúú ña xí'o oon Ndios noó yo vej ndá induú. Ta mií Ndios kúu na nī kava'a ndidaá kúú ña tóon ñó'o induú. Ta ni iin kuú ta'ón o nádaon Ndios, táto'on kjo' nádaon ña tóon ñó'o káa. ¹⁸ Ta mií Ndios nī chīkaá ini ña kían ndee na yó de'e mií ná nī kee to'on ndaa na. Ta kjo' dión nī kasandaá yo kúú yó na mií noó nī nakana Ndios kakuu de'e na.

Ná kueidó'o yó choon sa'ándá Ndios, dá kían koni yó kandeí va'a yó

¹⁹ Sa'á ñoó, ñani manj miíj, kaon koo ndó kueidó'o va'a ndó noo ká'an dao ka ñayuu. Ná dá'a ni yachj téi ka'an ndo, ta ni o sa kuídō yachj téi ini ndo.

²⁰ Dá chj ña xido ini yó ko chindeéan yó, dá kee yó ña kóni Ndios. ²¹ Sa'á ñoó dánkoo ndó ndidaá kúu ña kini kée ndó, xí'in ña kini nákani ini ndo, ta natiin ndó to'on Ndios, tá'an ña nī seidó'o ndó, xí'in ña nda'í ió ini ndo. Dá chj ña yó'o kían kándée dákaki nio ndo.

²² Koo ini ndo kee ndó tátō'on kī'o ká'an to'on va'a nī seidó'o ndó. O sa kueidó'o oon ndoan, dá chj tá seidó'o oon ndoan, dá kían dándá'í ndo mií vá ndó. ²³ Chj ná seidó'o oon to'on va'a Ndios, ta ko kée na ña, noón kúu tátō'on iin taa ndé'é mií noo espejo.

²⁴ Dá chj tá nī ndi'í nī sa ndé'é rá to'on káa ra, ta kúu kua'an ra. Ta kúu toó vá, kúu sa nandodó va ra tátō'on kī'o káa ra.

²⁵ Tido na ndino'o ini seidó'o to'on ndaa Ndios, tá'an ña taó xoo ñaá tixi ndá'a kuachi, ta ndíko toon naan, noón kúu na ko nándodo ña nī seidó'o na. Di'a kée na choon sa'ándáan. Na yó'o kúu na chindee Ndios noo ndidaá ña kée na.

²⁶ Ta ndidaá na ká'an ndíta ndaa xí'in Ndios, ta ko kándée ná chituu na yú'u ná, noón kúu na dándá'í mií, ta ni ña kándisa na ko ndáya'i. ²⁷ Dá chj ña ndaa, ña vii kúu ña kándisa yó noo tatá Ndios tá ná chindee yó takuálí koó tatá xí'in naná, xí'in na kuáan tein tandó'ó ndó'o na, ta ná kandaa yó mií yó noo ña kini ió ñayuu yó'o.

2

Ná dá'a ni chindaya'i yó dao ñayuu, ta kenóo yó dao ka na

¹ Ñani miíj, ndo'ó na kándée iní sato'o yó Jesucristo, na kánian natiin ndidaá kúu ñañó'ó, o sa kóo ini ndo chindaya'i ndó dao ñayuu, ta kenóo ndó dao ka na.

² Ná keeá kuendá ña nī saa iin taa kuiká noo ndéi ndó dákuá'a ndó, ta ñó'o dé'e oro ndá'a rá, ta táyí ndíxi ra. Ta mií hora daá nī saq ta'ani iin taa kúnda'í, ta ndíxi ra dá'on yatá.

³ Ta nátiin va'a ndó ta ndíxi dá'on va'a ñoó, ta kaá ndo xí'in rá: “Kakoo ní noo téi va'a yó'o.” Ta kaá ndo xí'in ta kúnda'í ñoó: “Xaan ní kuíión, o kakoo noño'ó xaan kooón.”

⁴ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó káxi ndó ñayuu, ta keyíko ndo sa'á ná xí'in ñaxintóni kini kómí ndó?

⁵ Sa'á ñoó, ñani manj miíj, kueidó'o va'a ndó ña yó'o. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña mií vá Ndios nī kaxi ñayuu kúnda'í ndéi ñayuu yó'o ña kían koo kuiká ná xí'in ña kándée iní ña ná, dá natiin na ta'j ná noo ió Ndios dándá'í na, dá chj mií Ndios nī kaa ña kī'o na ña noó ñayuu kú'u ini ná sa'á ná?

⁶ Tido ndo'ó, di'a kénóo va ndó na kúnda'í. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra sa'áni nda'í ñaá, ta ñó'o ra ndo'ó kua'an ra noo ta né'e choon?

⁷ Ta, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra ká'an ndava'a sa'á kuu ndato Jesús, ña kándisa yó?

⁸ Dá chj tá miían ndaa kée ndó choon sa'ándá ley Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Chj di'a ká'an tuij mií ná: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'in ndó tátō'on kī'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.”

⁹ Tido tá káxi ndó ñayuu, dá kían va'a ndó kée ndó kuachi, ta táj ndo noo Ndios, chj nī xjo kao ndó ley na.

¹⁰ Ta ndi ndáa mií vá ñayuu kée choon sa'ándá ley Ndios, tido tá nī xjo kao na iin choon sa'ándáan, dá kían kándoo na táj kuachi na noo ndidaá choon sa'ándáan.

¹¹ Dá chj di'a kaá Ndios noo ley na: “O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yíj ndo.” Ta kaá ta'ani ná: “O sa ka'ání ndó ndj.” Sa'á ñoó va'ará ko nī kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yíj ndo, tido nī sa'áni ndó ndj, dá kían noo ndidaá kúu vá ley nī va'a ndó.

¹² Sa'á ñoó ka'an ndo to'on va'a, ta kee ndó ña va'a, chj nakuíta ndó noo Ndios, ta keyíko na sa'á ndo xí'in iin ka ley, ña kían

nj taó xóo ndó noó kuachi. ¹³ Tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, dá kían koó ña manj koo sa'á na ko ní xí'ó ká'ano ini sa'á ñayuu xí'ín ná. Tído na nj xí'ó ká'ano ini sa'á ñayuu xí'ín ná, noón kúú na koo ña manj sa'á tá ná keyíko sa'á ná.

Tá miian ndaa kándéé ini yo Jesús, dá kían kánian kee yó ña va'a

¹⁴ Sa'á ñoó ñani miij, ¿ndá choon kían ña kaá ndo ña kándéé ini ndo Ndios tá ko kée ndó ña va'a? ¿Á ká'an ndó ña kaki ndó sa'á ña kaá ndo kándéé ini ndo ná? ¹⁵ Dá chj tá ío iin ñani ndo, o iin k'i'o ndó, ta ná'á ndó ña kámani ña'a kandixi na, xí'ín ña'a keí ná iin iin kuu kuu, ¹⁶ dá kaá ndo xí'ín ná: "Kua'an nó'ó ní, ta koo va'a ní, ta kasá'an va'a ní, ta kandixi va'a ní." Tá kaá ndo dión xí'ín ná, tído ko chindeé ndó na xí'ín ña xínñó'ó ná, dá kían, ¿ndi kúú ña va'a nj kee ndó xí'ín ná, tá dáá? ¹⁷ Dión ta'ani, tá kaá ndo ña kándéé ini ndo Ndios, ta ko kée ndó ña'a va'a xí'ín ñayuu xí'ín ndó, dá kían ko choon ta'on ña kándéé ini ndo ná.

¹⁸ Ndá ndi kuu ío iin káa ndó kaa di'a xí'ín yu'u: "Kándéé ini yo'ó Ndios, tído yu'u kúú ra kée ña va'a." Tído yu'u kaáj xí'ín na ká'an dión: "O kúu ta'on na'a ní ña kándéé ini ní Ndios, chj ko kée ní ña va'a. Tído ña va'a kéei ná'á ña miian ndaa ndisa kándéé ini Ndios." ¹⁹ Tá kándisa ndó ña iin tó'ón diñj kúú Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Tído kana'á ndó ña nda ña u'u ta'ani kándisa ña iin tó'ón kúú Ndios, ta ndéj ninoan noó ná.

²⁰ O sa kákuu ndó ñayuu xixi. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá ko kée ndó ña va'a, dá kían ni iin ña'a ko ndaya'i ña kaá ndo kándéé ini ndo Ndios? ²¹ ¿Á ko ná'á ndó ña nj kandoo va'a tatá sá'ano yo Abraham noó Ndios sa'á ña va'a nj kee na, chj kua'an na doko ná de'e na noó Ndios táto'on nj sa'anda mií ná choon? ²² Ta kana'á ndó ña sa'á ña nj kandeé ini Abraham Ndios, sa'á ñoó nj kee na choon nj sa'anda Ndios noó ná. Ta sa'á ña nj keva'a na choon nj sa'anda Ndios, sa'á ñoó nj xinkoo va'a na noó ña kándéé ini ñaá ná. ²³ Dá nj xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chj kaáan ña sa'á ña nj kandeé ini Abraham Ndios, sa'á ñoó nj kandoo vii ná noó ná. Ta ká'an ta'anian ña nj sa kuu na amigo Ndios.

²⁴ Ta kana'á ndó ña kandoo vii ñayuu noó Ndios sa'á ña kée na ña va'a, ta o duú sav'a sa'á ña kándéé óon ini ñaá ná. ²⁵ Ta dión ta'ani nj ndo'o iin ña'a sa naní Rahab, ña sa dijko mií noó ña. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña nj kandoo va'an noó Ndios sa'á ña nj keeán ña va'a, chj nj xí'oan ve'an ni kidj ña nj sa'an nj naní ñoóan, ta nj ñakí'ín ñaá iin ka íchi kua'an ra? Ta k'i'o dión, dá nj kaki ra. ²⁶ Ta sa ná'á vá yó ña tá koó níó nákaa ini yikí koño iin ñayuu, dá kían ko takí ta'on na. K'i'o dión ta'ani ko takí ña kándéé ini yo Ndios tá ko kée yó ña va'a.

3

Ná koo ini yo dándáki yó yáa yo

¹ Ñani miij, ná dá'a ni kua'a téi ndo katoó kakuu na dána'a, dá chj sa ná'á ndó ña kua'a cháa ka kuendá kánian nakí'o na dána'a noó Ndios o duú dao ka ñayuu. ² Ta ndidaa vá yó yá'a nda'o noó Ndios. Tá ío iin na ko yá'a xí'ín to'on ká'an na, dá kían kúú ná iin na ndaa, chj nda ña kini kóni ñij ná kándéé ná dándáki ná.

³ Dá chj tá ná chikaa yo kaa yú'u kuéj yo, dá kandeé yó dándáki yó rj, chj kanóo yó rj kua'a noó ká'an mií yó. ⁴ Ta kande'é ta'ani ndó táto'on k'i'o ndó'o barco, va'ará ndi k'i'o ví ná'ano rá, ta va'ará ndi k'i'o ví ndakí tachj chinda'a ña, tído xí'ín iin tó'ón yíto ló'ó tárnee tji rá kándéé iin ña kaó ra rá kua'an ra noó kóni mií rá. ⁵ Ta k'i'o dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yáa yo, chj kían iin ña ló'ó, tído

chindaꝓ noꝓán kéean ña'a ná'ano nda'o. Chì kián táto'on iin ño'ó ita leé lo'ó, dá chì va'ará ndi k'i'o ví ká'ano yúku, tído vaá óon kándééan chíño'ó ndi'i ñaa. ⁶Ta yáa yo kúú táto'on iin ño'ó kái, chí kua'á nda'o ña kini kándééan kéean. Ta kián iin ña nákaa tein yiki koño yo, ta kándééan dáyaꝓan iin níí yó noꝓ Ndios. Ta nda nì kaki yó nda nì xi'j yo kándééan dátuúán yó. Ta kián táto'on mií ño'ó nì kii nda indaya.

⁷Kándéé vá ñayuu dándáki na ndidaá kirí xika noño'ó, xi'in kirí nánee induú, xi'in kirí xika tji noño'ó, xi'in kirí ño'ó ini takuij. ⁸Tído ni iin tó'ón yó o kándéé dándáki yó yáa yo, chí ña kini nda'o kián, ta o kúu ta'on chituu yóan. Ta daá kuiti dár'u'an ñayuu xi'in ndutá deéan. ⁹Ta xi'in yáa yo kéká'ano yó Ndios, na kúú tatá yo, ta xi'in mií ta'anian ndáne'e kini yo ñayuu xi'in yó, na nì kavá'a Ndios táto'on k'i'o káa mií ná. ¹⁰Ta xi'in yú'u yo ká'an yo ña va'a, ta xi'in mií ta'ani yú'u yo ká'an kini yó. Ká'in xi'in ndó, ñani miij, ña ko kánian kee yó dión. ¹¹¿Á iin tó'ón vá yáí kána takuij vidj xi'in takuij ova, ká'an ndó? ¹²Ñani miij, ¿á kúu ta'ani xi'o taño'ó aceituna, ká'an ndó? Ta, ¿á kúu ta'ani xi'o yitó uva tjiño'ó, ká'an ndó? Ta dión ta'ani o kúu ta'on kana takuij o'ova noꝓ kána takuij vidj.

Tá miian ndaa kómí yó ña ndichí nì kii noꝓ Ndios, dá kían ñochí ví kandeí yó xi'in dao ka ñani yo

¹³¿Á ió iin káa na ndichí, o na ió ñaxintónj tein ndo'ó? Dá kían kánian na'a na ña dión kián xi'in ña va'a kée na, xi'in ña nda'í ió ini na. ¹⁴Tído tá nákaa ña u'u ini ini níó ndo, ta chidáó tá'an mií ndó xi'in dao ka ñani ndo, dá kían ko kánian chindaya'i ndó mií ndó, ta o sa kétó'ón ndó ña ndaa. ¹⁵Dá chí o duú noꝓ Ndios ní kixi ña ndichí kómí na kée dión, chí ña ndichí kómí ná kúú ña ndichí ió ñayúu yó'o, xi'in ña nì ta'j ñaxintónj taa, xi'in ña ndichí xi'o ña u'u. ¹⁶Dá chí noꝓ ndéi ñayuu u'u ini, xi'in noꝓ ndéi na chidáó tá'an mií xi'in dao ka ñayuu, ñoó kúú noꝓ ió tandó'ó, ta kua'á nda'o ña'a kini ió noꝓ ndéi na. ¹⁷Tído ñayuu kómí ña ndichí nì kii noꝓ Ndios, noꝓn kúú na ió vii, ta va'a ndéi na xi'in iin rá iin na, ta kúú ná ñayuu va'a xi'in ñayuu xi'in ná, ta va'a ini na, ta kú'u nda'o ini na sa'a dao ka ñayuu, ta kua'á nda'o ña va'a kée na, ta ko káxi na ñayuu, ta ko kúú ná ñayuu uu noꝓ. ¹⁸Sa'a ñoó ndidaá kúú na ndi'i ini ña kandeí va'a xi'in dao ka ñayuu, noꝓn kúú na xionoo chí'i ña va'a, ta kasandaá na natiin na ña va'a kandeí na xi'in dao ka ñayuu.

4

Ná dá'a ni katoó ndo ña kini ió ñayúu yó'o

¹¿Ndeí vei ña naá ndo, xi'in ña ndáne'e tá'an ndó tein mií ndó, ká'an ndó? ¿Á ko ná'á ndó ña vei ña tein ña kini katoó ndo kée ndó, chí ña yó'o kían naá tá'an xi'in ña va'a nákaa ini ñaxintónj ndo? ²Kónj ndo ña koo ña'a noꝓ ndo, tído ko ní'j ta'on ndoan. Sa'áni ndó ndij, ta u'u kini ini ndo, tído ko kándéé ndó ní'j ndo ña kónj ndo. Naá tá'an ndó, ta ndáne'e tá'an ndó, tído ko kándéé ta'on ndó ní'j ndo ña kónj ndo, chí ko xika ndoan noꝓ Ndios. ³Tá xika ndoan noꝓ ná, ko ní'j ta'on ndó ña, dá chí ko xika va'a ndoan táto'on k'i'o kánian kaka ndoan. Chí xika ndoan, dá kandeé ndó kee ndó ña kini kónj mií ndó.

⁴¿Ndo'ó kúú na kée táto'on kée iin ña'a xini xixi yí xi'in iin ka taa! Chí, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña tá xini xixi yó Ndios xi'in ña kini ió ñayúu yó'o, dá kían nduu yó na xini u'u tá'an xi'in Ndios? Ta ndi ndáa na ndi'i cháa ka ini sa'a ña ió ñayúu yó'o o duú sa'a ña'a Ndios, noꝓn kúú na nì nduu na xini u'u tá'an xi'in Ndios. ⁵¿Á ká'an ndó ña ká'an oon tuti ij Ndios? Dá chí kaáan ña nì xi'o na

Espíritu na koo na ini yóo, ta kékuión nda'ò na sa'a yóo ña konj yò ná. ⁶ Tído kuá'á ka ña manj kée Ndios xí'á, dá chj di'a ká'an tuti ij ná: “Kò náta'an ini Ndios xini na ñayuu ió táyí ini, ta di'a xí'o na ña manj noo ñayuu ió nda'i ini.”

Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, dá ná chindaya'i na ndo'ó

⁷ Naki'ò ndó mií ndó kaño'o toon ndó tixi ndá'a Ndios. Ta o sa kándia ndó kee ndó ña kóni ña u'u, ta kuino mií váan ko'an noo ndó. ⁸ Ta koo ini ndo nandukú ndó Ndios ndidaá kuu, dá ná kuyati cháá ka na koo na xí'in ndó. Ta ndo'ó, na kómí kuachi, nduvii ndo ndá'a ndó, dá chj ña kini nda'ò kían kée ndó xí'an. Ta ndo'ó, na nákaní uu ini, koo ini ndo nduvii ndo níó ndó. ⁹ Kunda'í ini ndo, ta nda'í kuaki ndó, ta ndei'í ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ña sáki ndo, ndee ndóan ná nduuan ña ndei'í ndo. Ta ña kádij ini ndo, ndee ndóan ná nduuan ña kunda'í ini ndo. ¹⁰ Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, na kúu sato'o yò, dá ná chindaya'i na ndo'ó.

Ná dá'a ni chinóo kuachi ndó ñani ndo

¹¹ Ñani mií, o sa kóo ini ndo ka'an kuachi ndó sa'a iin rá iin ndó. Dá chj tá ká'an kuachi ndó sa'a ñani ndo, ta kényiko ndo sa'a ná, dá kían ká'an kuachi ndó sa'a ley Ndios, ta kényiko ndo sa'an. Tído tá kényiko ndo sa'a ley, dá kían ko kée ndó choon sa'ándáan, di'a kée ndó mií ndó kúu ndó iin na kényiko sa'an. ¹² Iin tó'on dinj va'á kúu Ndios, na nj xí'o ley. Ta iin tó'on mií vá ná kúu na kándéé dákaiki ñayuu, ta iin tó'on mií ta'ani na kúu na dándó'o níó yò sa'á kuachi kée yó. Sa'á ñoó, ¿nda'á yoo kúu ndo'ó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a yá'a ndó kényiko ndo sa'a ñani ndo?

Ná dá'a ni ka'an táyí ndó sa'á ña kee ndó taan

¹³ Ta kueidó'o va'a ndo'ó, na ká'an di'a: “Viti o taan ko'on ndu iin ñoo, ta ñoo kandeí ndu iin ní kuia kechóon ndu, ta naka'an nda'í ndu, dá ni'í ndú kuá'á dij'on”, kaá ndo'ó. ¹⁴ Tído ko ná'á ta'on ndó ndí kían ndo'o ndó taan, dá chj kúu ndó táto'on viko nó'ó náka'ani tóo ví'í, ta kúu ndáño'ó ni'ini vaan. ¹⁵ Sa'á ñoó va'a kaan di'a kánian ka'an ndo: “Tá kónj sato'o yò Ndios, dá kataki ndu cháá ka, dá kee ndu ña yó'o o ña káa.” ¹⁶ Tído di'a ká'an táyí ndó sa'á ña kúryí ndó, ta sa'á ña kúryí ndó, sa'á ñoó kée ndó ña kini. ¹⁷ Dá chj na ná'á ndí kían kúu ña va'a kánian kee na, ta ko kée na ña, na yó'o kúu na yá'a kée kuachi noo Ndios.

5

Di'a ndo'o na kuiká sa'á ña kini kée na

¹ Kueidó'o va'a ndo'ó, na kúu na kuiká viti. Ndei'í ndo, ta kayu'ú kó'ó ndó, chj vei ña kían ndo'o naní níó ndo. ² Dá chj ndidaá kúu ña kuiká kómí ndó nj tei'í vaan. Ta ndidaá kúu dá'on ndo nj ku'u tjkidi. ³ Ta ndidaá kúu dij'on oro xí'in dij'on plata kómí ndó nj nana daye'e ña, ta daye'e yó'o ná'á kuachi sa'a ndo, chj ko ní kéchóon va'a ndóan. Ta dánaaan ndo'ó táto'on chíño'o ño'ó kéj iin ña'a, chj nj ketúti ndó ña kuiká tein kuu noo ndí'í yó'o. ⁴ Ta viti'on ndé'í kuachi ta kéchóon noño'ó ndo sa'á ya'í ra, chj xí'in ña mañá ndo ko ní chíya'í ndó ra. Ta mií sato'o yò Ndios, na kándéé kée ndidaá kúu ña'a, nj seidó'o ña ndé'í kuachi ra sa'a ndo. ⁵ Va'a nda'ò nj sa ndei ndó ñayuu yó'o, nj sa komí ndó ndidaá kúu ña va'a nj katoó ndo, ta nj nda'a ndo táto'on kí'o nda'á iin chee kakuu koño, chj viti nj kasandaá kuu kuu ndo. ⁶ Ta dátaí kuachi ndó ñayuu ndaa, ta sa'ání ndo ná, ta ni iin ña'a ko kée ná chíndéé ná mií ná.

Kandita ndaq ndo nani ndáti ndó nandió koo Jesús kasaq na

⁷ Ta viti, ñani miíj, koo ini ndo kandati kueé ndo nda ná nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaá na. Kande'é ndó táto'on kí'o kée iin ta xiti, ndáti kueé ra dákée ra ña nì xiti ra, ta ndáti kueé ra daí noó, ta ndáti kueé ra daí noó ndí'i, dá dákée ra. ⁸ Dión ta'ani kandati kueé ndo, ta kandita ndaa ndo, dá chí sa yati ñó'ó vá nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaá na.

⁹ Ñani miíj, o sa ká'an kuachi sa'a sátá'an ndó, dá kían ná o dándó'o Ndios níó ndo. Dá chí sa nì kuyati nda'o kuu kasaá Ndios, na keyíko sa'a yo. ¹⁰ Sa'á ñoó, ñani miíj, koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o nì sa kee na sa kuu profeta, na sa kast'o'on xí'in ñayuu to'on nì nì'i ná noo sato'o yo Ndios. Chí va'ará nì sa ndo'ó níó ná, tído nì sa ndati kueé na nda nì ya'a tandó'ó na. ¹¹ Ndiká'an ndi kúu ví na xí'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'ó, kaá yo. Chí sa ná'á vá yó ña nì xí'o ndeé nda'o ini Job tá nì ndo'o na tandó'ó. Sa'á ñoó ndato nda'o nì nachindeé ñaá sato'o yo Ndios, dá chí kúú ná iin Ndios va'a nda'o ini, ta kú'u nda'o ini na sa'a yo.

¹² Ta viti, ñani miíj, ná ko'in ka'in iin to'on ndaya'i cháá ka xí'in ndó. O sa koo ini ndo nachina'á ndó Ndios tá kua'an ndo kí'o ndó to'on ndó noo iin ka ñayuu, ta o sa kaá ndo: "Ná'á induú", o: "Ná'á noñó'ó yó'o", ta o sa ká'an ndo ña ná'á dao ka ña'a. Sa'á ñoó tá ká'an ndo "Jaan", ta dión ná kakian. Ta rá ká'an ndo "Koo", ta dión ná kakian, dá kían ná dá'a ni kakomí ndó kuachi noo Ndios sa'á ña ká'an ndo dión.

Kaka ndo ña manj noo Ndios sa'q iin rá iin ndo

¹³ ¿Á ío iin na ndó'o níó tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kaka na ña manj noo Ndios. ¿Á ío iin na kadij ini tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kata na yaa keká'ano na Ndios. ¹⁴ ¿Á ío iin na kú'u tein mií ndó xaan? Dá kían nakana ndó na sá'ano dáku'á'a xí'in ndó, dá ná kaka na ña manj noo Ndios sa'á na kú'u ñoó, ta ná chikodó ná sití dinj ná xí'in kuu sato'o yo Jesús. ¹⁵ Dá chí tá kándéé ká'ano ini yo Jesús tá xíka yo ña manj noo ná, dá kían nduva'a va na kú'u, ta ndakoo na kee sato'o yo Jesús. Tá nì ya'a na kú'u ñoó nì kee na kuachi, ta kúú ku'u ká'ano va ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁶ Na'o ndo kuachi ndó noo iin rá iin ndó, ta kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a iin rá iin ndó, dá nduva'a ndó kee Ndios. Dá chí kua'á nda'o ña va'a kúu tá xíka iin na ndita ndaa xí'in Ndios ña manj noo ná. ¹⁷ Profeta Elías nì sa kuu iin ta táto'on kí'o kúú mií yó. Ta nì xíka na xí'in ndino'o ini na noo Ndios ña ná o koon daí. Ta kúú onj kua dao ko ní koon rá noñó'ó yó'o. ¹⁸ Tá nì ndí'i, dá nì xíka tuku na noo Ndios ña koon daí, ta kúú nì kasa'á koon tuku rá. Dá nì kasa'á kána tuku ña'a noñó'ó yó'o.

¹⁹ Ñani miíj, tá ío iin káa ndo'ó nì kuxoo kua'an noo ña ndaa kándisa yó, ta ío iin ka ndo nì kandeé nì nandió né'e tuku na noo ña ndaa, ²⁰ dá kían kana'á ndó ña sa'á ña nì kandeé ndó nì dandíko ini ndo ná noo kúú íchi kini kua'an na, sa'á ñoó nì kandeé ndó nì dakáki ndó na, chí o kúú ta'on na noo Ndios. Ta kúú kua'á nda'o kuachi na ndoo sa'á ña nì kee ndó dión.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pedro ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'án

1 Yu'u kúú Pedro, ta kúúí iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndo'ó, na ni xita noo kua'an ndéi chí kuendá Ponto, xí'ín Galacia, xí'ín Capadocia, xí'ín Asia, xí'ín Bitinia. ² Ndo'ó kúú na ni kaxi mií tatá Ndios táto'on k'i'o ni chikaa ini na kee na xí'ín ndó nda mií sa'a, dá ná kakuu ndó ñayuu na kee Espiritu iñ ná, dá kuedó'o ndó na, ta ná nduvii ndo kee nij Jesucristo.

Ta ná koo kuá'a ña manj Ndios xí'ín ndó, ta ná k'i'o na ña koo va'a ini ndo.

Kómi ndisa yó iin tandeé ini

³ Na ká'ano kúú Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, dá ch'i sa'a ña ni ku'u ká'ano ini na sa'a yo, sa'a ñoó ni ñakaki sa'a yo ni kee na, dá ni kuu ni ñatiin yó iin tandeé ini ká'ano nda'o noo ná, ch'i miían ndaa kuiti ni ñataki sato'o yo Jesucristo tein na ni xí'i. ⁴ Sa'a ñoó natiin ta'ani ndó iin ña ká'ano nda'o chí induú di'a, chí sa'á ió nduu vaan natiin ndo'ó. Ta kían ña ni iin kuu ta'ón o t'í'i, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o túú, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o ndí'i. ⁵ Ta táxi va'a Ndios ndo'ó xí'ín ndéé mií ná sa'a ña kándéé ká'ano ini ndo ná, dá kasandaá ndo ni'i ndo ña káki ndó, dá kandeí ndó xí'ín ná, chí sa'á ió nduu va ña'á yó'o natiin ndó tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

⁶ Sa'a ñoó kadij ini ndo, va'ará tein cháá kuu kánian ndo'o ní'o ndo kée kuá'a noo tandó'ó. ⁷ Ch'i tandó'ó ñoó kían korndodó ña kándéé ini ndo Jesús, nde'á á ndita ndaa ndo xí'án. Ta ndáya'i cháá ka ña kían kándéé ini ndo ná o duú oro, tá'an ña xito ndodó ñayuu xí'ín ñó'o, dá nde'á á miían ndaa kuiti oro ndino'o kían o koó. Tído kasandaá iin kuu, ta naá vá oro ñoó. Tído ndo'ó, tá miían ndaa kuiti ndita ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo ná tein tandó'ó, dá kían chindaya'i ñaá Ndios, ta k'i'o na ña'ño'ó, xí'ín ña ndato noo ndo tá ná na'a noo tuku Jesucristo. ⁸ Kóni ndo ná, va'ará ko ní xini ndo ná xí'ín noo ndo. Ta va'ará ko ndé'é ndó na viti, tído kándisa ndó na. Ta ndato nda'o kadij ini ndo, ta ni ko ní'i ndo to'on ka'an ndo sa'a ndi k'i'o kadij ini ndo, ⁹ chí ní'i ndo ña va'a sa'a ña kándéé ini ndo ná, ta ñoó kían káki ndó noó kuachi ndo.

¹⁰ Ni ka'an profeta ni sa'á ndei sa'á na'á sa'a ña manj ko'on Ndios kee na xí'ín ndó. Ni ñakuá'a va'a ra sa'án, ta ni kee ra tata kandaá ini ra ndi koo kee Ndios dáka'ki na ñayuu. ¹¹ Ch'i ni ñakuá'a ra sa'a ndá yoo kakuu na kee dión, ta ndá oon koo na, chí ió Espiritu Cristo ini ra, ta ni kast'o'on na xí'ín ra sa'án. Ch'i ni xí'o na ña ni kandaá ini ra ña ndo'o nda'o ní'o Cristo, na kii dáka'ki ñaá, ndi'i daá, dá nani'i ná ña'ño'ó noo Ndios. ¹² Kúú ni xí'o Ndios ña kían ni kandaá ini ra ña o duú mií rá keva'a xí'ín ña dána'a ra, sa'va'a yóó vá kúú na keva'a xí'án. Ta mií to'on ni ñaná'a ra tá sata, mií to'on yó'o iñ vá kían dána'a na noo ndo viti sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dána'a na ña xí'ín ndéé Espiritu iñ Ndios, na ni kii nda' induú. Ta nda' mií ángel ndéi induú kátoó kandaá ini sa'a ña yó'o.

Kóni Ndios ña koo vii yo noo ná

¹³ Sa'a ñoó kenduú ndo ñaxintóni ndo kee ndó ña kóni Ndios, ta ka'ño'o ini ndo, ta ndino'o ini ndo koo tandeé ini ndo ña natiin ndó ña manj noo Ndios tá ná nandió koo tuku Jesucristo kasaá na. ¹⁴ Ta koo ini ndo kee ndó táto'on

kij' o kée iin de'e seidó'o tatá, ta o sa kée ka ndo ña kini, ña sa kaotoó ndo kee ndó tá ko ñá'a kana'á ndó Ndios. ¹⁵ Chì tító'on na vii kúú míí Ndios, na ni kana ndó'o xoo míí ná, kij' o dión koo vii ndo noó ndidaa ña kée ndó. ¹⁶ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios: "Koo vii ndo, chì na vii kúú yu'u."

¹⁷ Tá ká'an ndo tatá xí'in Ndios, na kényiko ndaa sa'á ña kée iin rá iin yó, dá kían koo ñañó'ó ndó noo ná, ta kayu'ú ni'ini ndó na xían nani ndéi ndó ñoo tukú xaan. ¹⁸ Ta ná'á vá míí ndó ndí kían nì sa kuu ya'i, ña nì dakáki ndo'ó tixi ndá'a ña kò chóon sa kee na yatá ve'e ndó. Chì kò ní sá kian iin ña'a túú, tátò'on ndó'o oro xí'in plata. ¹⁹ Di'a nì ndato míí Cristo, tá'an kirá nì xita sa'á kuachi ndo, nì sa kuu ya'i nì dakáki ñaa. Chì nì sa kuu na tátò'on kij' o iin léko, kirí dóko ñayuu noo Ndios, kirí káa vii, kirí kò yáko. ²⁰ Chì nda rá kò ñá'a kasá'á ñayuu yó'o, nda daá vá nì chikañ ini Ndios ña koo dión. Ta ña yó'o nì kuu tein tiempo viti, chì kú'u nda'o ini na sa'a yo. ²¹ Ta sa'á ña nì kee Jesús dión, sa'á ñoó nì kasandaá ndo kándisa ndó Ndios, na nì danátaki ñaa tein na nì xi'i. Ta nì xi'o Ndios ñañó'ó noo ná. Dión nì kee na, dá kían ná kandeé ini ndó Ndios, ta ná koo tandeé ini ndo noo iin tó'on diní míí vá ná.

²² Chì nì nduvii níó ndo sa'á ña seidó'o ndó ña ndaa sa'a Ndios nì kee Espiritu ij Ndios, dá kandeé ndó ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'in ndino'o ini ndo. Sa'á ñoó ndino'o ini ndo ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'in iin níó vii. ²³ Dá chì ndo'ó kúú na nì nakaki saá, ta kò ní káki ndó tátò'on káki ñayuu, na ndéi tóo, dá xí'ij na. Dá chì ndo'ó kúú na nì nakaki saá, dá kandeé chíchí ndó kee to'on míí Ndios, chì to'on takí kíán, ta daá kuiti vá kooan. ²⁴ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndidaa kúú ñayuu ndó'o tátò'on kij' o ndó'o yukú káa yúku,
ta ña kúryíí ná kúú tátò'on ita yukú ñoó.
Chì íchì va yukú ñoó, ta kúú kuéi va itaan.

²⁵ Tído to'on sato'o yo Ndios, daá koo kuíí vaan.

Ta to'on yó'o kúú to'on va'a sa'a Jesús, ña kían nì daná'a ndu noo ndo.

2

¹ Sa'á ñoó dánkoo ndi'i ndó ña kini xí'in ña mañá kée ndó, ta kò kánian kakuu ndó ñayuu uu noo, ta ni kò kánian koo u'u ini ndo, ta kánian dánkoo ta'ani ndó ndidaa ña kini ká'an ndo sa'a ñayuu. ² Tátò'on kée takuálí nándukú xí noo chíchí xí, kij' o dión nándukú ndó to'on Ndios, ña kúú ña ndaa, dá kua'ano ndó xí'an nani kasandaá kuú káki ndó. ³ Ta kij' o dión kee ndó sa'á ña xí'o ndaa ndo kuendá ña va'a nda'o ini sato'o yo Jesús.

Míí vá Jesús kúú yuu ndáya'i cháá ka

⁴ Sa'á ñoó kuyati cháá ka ndo noo Jesús, na kúú tátò'on iin yuu takí, tá'an ña nì kañó'ó taa ñayuu yó'o. Tído míí Ndios kúú na nì kañi ñaa, ta kúú ná yuu ndato cháá ka. ⁵ Ta míí ndó kúú ta'ani tátò'on yuu takí. Sa'á ñoó konó ndó ná kava'a Ndios ve'e ño'o na xí'in ndó, dá kakuu ta'ani ndó duti ij noo míí ná, dá kuu dóko ndo ña náta'an ini Ndios xini na, ta kúú natiin va'a na ña dóko ndo sa'á ña nì kee Jesucristo. ⁶ Chì ká'an ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Ko'in chindu'í iin yuu ío tito ndáya'i cháá ka chí ñoo Sion,
dá chì yuu yó'o kían nì kañi míí, ta kían iin yuu ndato.

Sa'á ñoó ndi ndaa míí vá ñayuu ná kándisa ñaa, dá kían ni iin kuú ta'ón o káka'an noo ná.

⁷ Ta noo ndo'ó, na kándisa, yuu yó'o kúú yuu ndato cháá ka. Tído ndidaa na kò kándisa ñaa, ndo'o na tátò'on kij' o ká'an tuti ij Ndios:

Tá'an yuu nì kañó'ó taa káva'a ve'e,

ñā yó'o di'a va nī kasandaá kakuu yūú titō.

⁸ Ta ká'an ta'anian di'a:

Mii yuu yó'o kedaá xí'ín ná, dá kachi'i sá'a ná, chī kíán iin yuu kedaá xí'ín ná kuei na.

Nj kachi'i sá'a ná chī kō xí'ín nā kueidó'o na to'on va'a, chī sa kī'o dión nī ni'í tálí ná ndo'o na.

Kúú yó nā ñoo Ndios

⁹ Tído ndo'ó kúú nā nī kaxi mii Ndios kakuu ñayuu nā, ta kúú ndó duti noo mii Ndios, nā kúú rey, ta kúú ndó iin ñoo ií, ta kúú ndó ñayuu nī taó xóo mii Ndios, dá kastō'on ndó sa'a á ñā ndato kée na, chī noón kúú na nī nađitá ndo'ó íchi noo ín naá, ta nī nachi'i na ndo'ó íchi noo ndato tóon. ¹⁰ Chī tá sata kō ní sá kuu ndó iin ñoo, tído viti nī kasandaá ndó kúú ndó ñoo mii Ndios. Tá sata kō ní kándeé ndó ñā ku'u ini Ndios sa'a ndo, tído viti kíán nī ni'í ndo ñā kú'u ini na sa'a ndo.

Kánian na'a yó mii yó ñā kúú yó kuendá Ndios

¹¹ Nā maní, seí nda'avíi noo ndo'ó, nā ndéi tóo ñoo tukú xaan, ñā o sa náki'o ndó mii ndó noo ñā kini kóni ñíi ndo, ñā naá tá'an xí'ín ñā va'a kóni níno ndo keean. ¹² Di'a koo ini ndo kendúsá'ano ndó noo ñayuu kō ná'á Ndios, dá kíán va'ará chínaní kini na ndo'ó viti, tído ná keká'ano na Ndios sa'a á ñā va'a kée ndó tá ná kasandaá kuú dátoon Ndios ñaxintóni ná.

¹³ Ta sa'a á ñā ió ñaño'ó yó noo sato'o yó Jesús, sa'a á ñoó koo ini ndo kueidó'o ndó ndidaá tá né'e choon ñayuu yó'o, á mii rá kúú rá rey, rā né'e choon ká'ano cháá ká, ¹⁴ o á mii rá kúú rá tá né'e choon ñó'o tíxi ndá'a rey ñoo, tá'an rā nī ni'í choon ñā kadi rā ñayuu kini ve'e kaa, ta né'e ta'ani ra choon ñā náki'o ra ñaño'ó noo nā kée ñā va'a. ¹⁵ Dá chī ñā kóni Ndios kíán kee ndó ñā va'a, dá ná o ní'í ñayuu xixi kōo ñaxintóni ñā ka'an ndava'a na sa'a ndo. ¹⁶ Kō ñó'o ndó tíxi ndá'a ni iin ley, tído ná dá'a ni ka'an ndó ñā nóno noo ndo kee ndó ñā kini. Di'a nóno noo ndo kee ndó ñā kóni Ndios. ¹⁷ Koo ñaño'ó ndó noo ndidaá ñayuu, ta ku'u ini ndo sa'a á ná kúú kuendá Jesús, ta kayu'ú ni'ini ndó Ndios, ta koo ñaño'ó ndó noo tá né'e choon.

Náki'o ndeé ini yó tátō'on kī'o nī xī'o ndeé ini Jesús tein tandó'ó

¹⁸ Ta ndo'ó, nā ñó'o tíxi ndá'a iin sato'o, kueidó'o ndó rā kúú sato'o ndo xí'ín ñaño'ó. Ta ná dá'a ni kee ndó dión sava'a xí'ín rā kée ñā va'a xí'ín ndó. Kī'o dión ta'ani kánian kee ndó xí'ín rā kéndava'a xí'ín ndó. ¹⁹ Dá chī iin ñā va'a kíán noo Ndios ñā sa'a á ñā ñó'o ini ndo sa'a ná, sa'a á ñoó xí'o ndeé ini ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó, va'ará ni iin ñā kini kō ní kée ndó. ²⁰ Chī, zndí kíán va'a ni'í ndo tá xí'o ndeé ini ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó sa'a á ñā kée ndó ñā kini? Tído tá kéndava'a ra xí'ín ndó sa'a á ñā kée ndó ñā va'a, ta xí'o ndeé ini ndo, dá kíán náta'an ini Ndios xiní na ndo'ó. ²¹ Chī nī kana Ndios ndo'ó ñā kee ndó dión, dá chī kī'o dión ta'ani nī ndo'o nani níno mii Jesucristo sa'a yó, ta kī'o dión nī daná'a nā noo yó kaka yó íchi nī xika mii ná. ²² "Ni iin tó'ón kuachi kō ní kée na, ta ni iin ñā to'ón kō ní kána yú'u ná ka'an na."

²³ Ta va'ará nī ka'an ndava'a ra xí'ín Jesús, tído ni iin tó'ón to'ón ndava'a kō ní nándió né'e na ka'an na xí'ín rá. Ta va'ará nī dandó'o ra níno ná, tído ni iin ñā'a kō ní ka'an nā kee na xí'ín rá. Di'a nī nachi'i na ndidaá ñā nī ndo'o na noo ndá'a Ndios, nā kényíko ndaa sa'a ndidaá kúú ñā'a. ²⁴ Ta nī nakuido mii Jesús ndidaá kúú kuachi yó tá nī sarkaa na ndíka cruz, dá ná kandeé yó dánkoo yó kuachi kée yó, dá ná kóni yó kee yó ñā ndaa noo Ndios. Dá chī sa'a á ñā nī tarkue'e Jesús, sa'a á ñoó nī nduva'a yó, ta nī nduvvi yó. ²⁵ Dá chī nī sa kuu ndó tátō'on léko nī sa xionoo ndava'a. Tído viti nī nándió kuéi ndó noo nā ndáka ñáa, ta ndaa va'a na níno ndo.

3

Di'a kánian kee na ni tandá'a

¹ Ta ndo'ó, na ñá'a, koo ini ndo kueíd'ó ndó yíi ndo, dá kían, tá ko xíin ra kandisa ra to'on Ndios, kúu xino ini ra kandisa raan sa'á ña kéndúsá'ano ndó, dá kían ko kánian ka'an ndo xí'in rá, dá kandisa raan, ² chí koni ra ña va'a kée ndó, ta ió ñaño'ó ndó noo ra. ³ Ta o sa ndí'i téi ini ndo ña koo luu ñíi ndo, á kían ña nacho'on lánd'o diní ndo, o á kían ña keluu ndó mii ndó xí'in oro, o á kían ña kandixi ndó dá'on táyíi ndáa. ⁴ Va'a kaan ndí'i ini ndo koo vii níó ndo noo Ndios, ña kían koo luu ndó xí'in ña va'a ini ndo, xí'in ña kúeé ini ndo, chí ña yó'o kían o kúyatá ta'on, ta ña yó'o kían náta'an ndá'o ini Ndios xini na. ⁵ Chí di'a luu ni sa ndaa na ñá'a sa ndei sa na'á, sa kandeé ini na Ndios, ta ndino'o ini na ni sa seíd'ó na yíi ná. ⁶ Chí kí'o dión sa seíd'ó naná sá'ano yó Sara yíi ná Abraham, ta sa ká'an na ña Abraham kúu sato'o na. Ta kúu ndó tát'o'on de'e di'í Sara sa'á ña kée ndó ña va'a, xí'in sa'á ña ko xí'o ndó mii ndó ña yu'u ndo.

⁷ Ta dión ni ndo'ó, ra taa, kaño'o ini ndo kandeí ndó xí'in ñadi'í ndo. Ta kí'o ndó ñaño'ó noo ná sa'á ña kúu ná iin na vitá, xí'in sa'á ña natiin nduu na xí'in ndó ña maní ña kandeí chí'í ndó xí'in Ndios. Tá kée ndó dión, dá kían ni iin tó'ón ñá'a o kétéin noo ndo noo ká'an ndo xí'in Ndios.

Va'a kaan ná ndo'o níó yo sa'á ña kée yó ña va'a o duú sa'á ña kée yó ña kini

⁸ Ta noo ndí'i, ká'in xí'in ndó ña iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndidaá ní ndó, ta ndo'o sa'a sá'tá'an ndó, ta koní ndo iin rá iin ndó tát'o'on kí'o ndó'ó ndó xí'in na ve'e mii ndó, ta ku'u ini sa'a sá'tá'an ndó, ta nda'í koo ini ndo. ⁹ O sa nándio kuéi ndó nandio né'e ndó ña kini noo na ni kee ña kini xí'in ndó. Ta o sa ká'an ndava'a ndó xí'in na ká'an ndava'a xí'in ndó. Di'a kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ná, dá chí ná'á ndó ña ni kana Ndios ndo'ó ña kían natiin ndó ña maní noo ná. ¹⁰ Dá chí di'a kaá tuti i Ndios:

Ndi ndáa ndo'ó katoó kandeí va'a, ta kandeí dij ñayuu yó'o, dá kían kánian kanda ndo yáa ndo, dá ná o yá'a ña ka'an ndava'an, ta ni yu'u ndo ná o sa ká'an ni iin ña tó'ón.

¹¹ Kexoo ndó noo ña kini, ta kee ndó ña va'a.

Ta nandukú ndó ña kandeí va'a ndó xí'in ñayuu, ta ndiko toon ndóan.

¹² Dá chí ndé'é va'a sato'o yo Ndios na kée ña ndaa,

ta ió nduu na seíd'ó na ña xíka na noo ná.

Tído ko náta'an ini na xini na na kée ña kini.

¹³ ¿Ndá yoo kendava'a xí'in ndó tá ná ndiko ndo ña va'a? ¹⁴ Tído ndiká'án ndi kúu ví ndó tá kendava'a na xí'in ndó sa'á ña kée ndó ña va'a. Sa'á ño'ó o sa yu'u ndo tá kée na dión xí'in ndó, ta o sa kútuú ini ndo. ¹⁵ Di'a nakí'o ndó ñaño'ó noo Ndios, na kúu sato'o yo, xí'in ndino'o ini níó ndo. Ta daá kuití kandeí nduu ndo kí'o va'a ndó kuendá xí'an kúeé ió ini ndo, xí'in ñaño'ó noo ndi ndáa mii ñayuu ndato'ón ndó'ó sa'á tandeé ini kómí ndó. ¹⁶ Ta koo ini ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii, dá kían tá ká'an u'u na sa'a ndo'ó, dá kían ná xíka'an noo mii ná sa'á ña chínaní kini na ña va'a kée ndó sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹⁷ Chí va'a cháa ka ná ndo'o níó yo sa'á ña kée yó ña va'a, tá kí'o dión kóni mii Ndios, ta o duú sa'á ña kée yó ña kini. ¹⁸ Dá chí ni ndo'o ta'ani níó Cristo tá ni xí'i na iin tó'ón ndé'e sa'á kuachi yó. Iin na ndaa kúu ná, tído ni xí'i na sa'á yóo, na kómí kuachi, dá kuu kandaka na yo ko'on na noo Ndios. Chí mi'an ndaa ni xí'i yíki koño na, tído ió takí va Espíritu ná.

¹⁹ Ta ni sa'an Espíritu ná ni daná'a na noo espíritu ndadí ni'ini noo íin naá, ²⁰ ta ña yó'o ni sa kuu ña ko ní xíin kúeíd'ó Ndios tá sa na'á, va'ará kúeé ni sa ndati Ndios xían nani ni kava'a Noé arca. Ta cháa ndá'o ñayuu ni káki noo

taƙuƙi kua'a ñoó. SaƵa'a ona ni sa kuu na. ²¹ Ta viti sódo ndúta yo xí'ín taƙuƙi sa'a ña kándéé ini yo Jesús, dá ƙaƙi yó, táto'on ƙi'o ni ɗakáki Ndios Noé noƙo taƙuƙi ñoó. Ƙo kée yó dión sa'a ña kóni yo nakata yó ñi'i yo, di'a kée yoan dá ƙi' ndino'o ini yo kóni yo koo vii ñaxintóni yo, ƙi' ni ƙaƙi yó sa'a ña ni nataki Jesús. ²² Ta ni nana na kua'an nó'o ná induú. Ta viti ió na xoo kuá'a Ndios. Ta tixi ndá'a mií ná ñó'o ndidaá ángel, xí'ín ta n'é e choon, xí'ín ta dándáki.

4

Ná dá'a ƙa ni kee yó ña kini sa kee yó tá ko ñá'a ni nduu yó kuendá Jesús

¹ Táto'on ƙi'o ni ndo'o ní'o yíkí koño Jesús, ƙi'o dión kánian kandeini nduu ndo' ndo'o ta'ani ní'o ndo, dá ƙi' na ni ndo'o ní'o yíkí koño, noón kúu na ni taó xóo ndó noƙo kuáƙi, ² dá ƙi'an nani ndéi tóo ndó ndíxi ndó yíkí koño ndo, ná dá'a ƙa ni kandeini ndó kee ndó ña kini kátoó dao ƙa ñayuu. Di'a kandeini ndó kee ndó ña kóni Ndios. ³ Cháá dión ƙa ni kee ndó táto'on ƙi'o kée ñayuu ko ná'a Ndios, ƙi' sa ƙatoó ndo kee ndó kuáƙi xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta sa ƙatoó ndo kee ndó kuáƙi ƙa'an noo xí'ín ñi'i ndo, ta sa kuu ndó na xí'i, ta sa kee ndó víko ƙa'an noo, ta sa xí'i lóko ndo, ta sa ndaño'o ndó yokó, ña ko náta'an ini Ndios xini na. ⁴ Ta naá ini na sa ne'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'a ña ko kée ƙa ndo ndidaá ña kini yó'o, ta ƙá'an ndava'a na sa'a ndo viti. ⁵ Tído iin kuú kánian naki'o na kuendá noo Ndios sa'a ña kini kée na, dá ƙi' sa io nduu va Ndios ña ƙi'an keyíko na sa'a ná táki, xí'ín sa'a na ni xí'i. ⁶ Sa'a ñoó ni seídó'o ta'ani na ni xí'i to'on va'a sa'a Jesús, dá ƙi'an, va'ará ni xí'i na táto'on kánian ndo'o ndidaá ñayuu, tído takí va ní'o ná kée Ndios.

Ná kee yó choon ni xí'o Ndios ña ƙati'a yó kee yó

⁷ Sa kua'an kuyati va ña naá ndidaá ña'a. Sa'a ñoó ndito koo ini ndo, ta ƙaño'o ini ndo ƙa'an ndo xí'ín Ndios. ⁸ Ta ña ndáyá'i cháá ƙa kánian kee ndó ƙi'an ndino'o ini ndo ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'ín ndó, ƙi' tá kú'u ndisa ini yo sa'a dao ƙa ñayuu, dá ƙi'an ƙi'o ƙá'ano ini yo sa'a ná, va'ará kuá'a nda'o kuáƙi kée na xí'a. ⁹ Ta koo ini ndo natiin va'a ndó ñani ndo tá ƙosa na ve'e ndó, ta o sa ƙá'an kuáƙi ndo tá kée ndó dión. ¹⁰ Ta noo iin rá iin ndó ni xí'o Ndios ña ƙati'a ndó kee ndó iin choon, sa'a ñoó dákuá'ano ndó dao ƙa ñayuu xí'án. Ƙi' ni ni'i ndo choon ña kechóon va'a ndó noo ndidaá ña maní ni xí'o Ndios noo ndo. ¹¹ Sa'a ñoó tá dána'a iin ndó, dá ƙi'an dána'a ndo táto'on ƙi'o ƙá'an to'on Ndios. Tá xínkuáƙi ndó noo ñani ndo, dá ƙi'an kechóon ndó xí'ín ndéé xí'o mií Ndios noo ndo. Ta sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó natiin Ndios ndidaá tá'an ñaño'ó sa'a Jesucristo, na daá kuití kómí ndidaá tá'an ñaño'ó, ta daá dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Ná ƙadii iní'o tá ndó'o ní'o yo sa'a Jesús

¹² Ñani maní, o sa naá ini ndo sa'a tándó'ó kini ndó'o ndó, tá'an ña xírndodó ndó'ó. O sa ƙá'an ndó ña ko kánian ndó'o ndó dión. ¹³ Di'a ƙadii ini ndo sa'a ña ndó'o ndó táto'on ni ndo'o Cristo. Ƙi' tá ná kasandaá kuú nandió ko na xí'ín ndidaá ña ndato kómí ná, dá ƙi'an nakuti ndó xí'an nakuti ini ndo. ¹⁴ Tá ƙá'an ndava'a ñayuu sa'a ndo sa'a ña kúu ndó kuendá Cristo, dá ƙi'an ndiká'an ndi kúu ví ndó, ƙi' ió Espiritu ndato Ndios xí'ín ndó. Miían ndaá ƙá'an ndava'a ñayuu sa'a Espiritu, tído sa'a ndo'ó natiin na ñaño'ó. ¹⁵ Ƙi' iin ña ƙa'an noo nda'o ƙi'an tá ndó'o ní'o ndo sa'a ña sa'áni ndo ndii, o sa'a ña ƙi'in ku'i'ni ndó, o sa'a ña kúu ndo na kini, o sa'a ña ƙírnee ƙi'ituu kúu ndó noƙo tándó'ó dao ƙa na. ¹⁶ Tído tá ndó'o ní'o ndo sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús, dá ƙi'an ná dá'a ni xí'ka'an noo ndo. Di'a ƙeƙá'ano ndó Ndios sa'a ña ndó'o ndó dión.

¹⁷ Dá ch̄i s̄a n̄i kasandaá va kuu ña keyik̄o Ndios sa'á ñayuu na. Ta tá dinñó'ó keyik̄o na sa'a yóó, dá kían, ¿x̄ini ndí kían ndo'o na ko x̄iin kueidó'o to'on va'a sa'a Jesús tá ná keyik̄o sa'a ná? ¹⁸ Dá ch̄i di'a kaá tuti ī Ndios: Ndi k̄i'o ví kánian ndo'o n̄io na kée ña kóni Ndios, dá k̄aki na. Sa'á ñoó, ¿x̄ini ndí kían ndo'o na ko x̄iin kandisa Ndios, x̄i'ín na kée kuachi? ¹⁹ Sa'á ñoó tá kóni Ndios ña kían ndo'o n̄io ndo, dá kían nak̄i'o ndó mii ndó noo ndá'a ná, ch̄i iin na ndaa kúu na n̄i kava'a ñayuu yó'o. Ta daá koo ini ndo kee ndó ña va'a.

5

Di'a kánian kee na sá'ano né'e choon ve'e ño'o

¹ Ta kóni kakai iin ña man̄i noó na sá'ano né'e choon noo ndo, ch̄i na sá'ano ta'ani kúu yu'u. Ta n̄i xini x̄i'ín noóí t̄ato'on n̄i ndo'o n̄io Cristo, ta koo ta'ani yu'u x̄i'ín ndó noo ndato káa na'a noo Ndios chí noo. ² Koo ini ndo kandaka ndó ñayuu Ndios ñó'o t̄ixi ndá'a ndo, ta kanda va'a ndó na, t̄ido o sa kée ndóan sa'á ña kánian kee ndóan, di'a kee ndóan x̄i'ín ndino'o ini ndo. Ta o sa kée ndóan sa'á ña k̄atoó ndo di'ón. Di'a kee ndóan sa'á ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindeé ndó na. ³ Ta o sa kée ndó mii ndó iin sato'o noo na ndáka ndó. Va'a kaan kee ndó ña va'a noo ná, dá ná kat̄i'a ta'ani na kee na dión. ⁴ Dá tá ná kasandaá kuu nandio koo tuku Jesús, na kúu mii sato'o noo ndidaa na ndáka léko, dá natiin ndó iin corona, ña kúu ñaño'ó, ña kían ni iin kuu o naá. ⁵ Ta dión ni ndo'ó, takuáchí táki, koo ini ndo kueidó'o ndó na sá'ano né'e choon ve'e ño'o ndo. Ta ndidaa ní ndó kánian kueidó'o tá'an ndó x̄i'an nda'í ió ini ndo, ch̄i:

Ko náta'an in̄i Ndios xini na ñayuu ió táyí ini, ta di'a x̄i'o na ña man̄i noó ñayuu ió nda'í ini.

⁶ Sa'á ñoó nda'í koo ini ndo kaño'o ndó t̄ixi ndá'a Ndios, dá kían ná k̄i'o na ñaño'ó noo ndo tá ná kasandaá kuu n̄i kaxi mii ná. ⁷ Ta chikodó ndó ndidaa t̄and'i ini ndó'o ndó noo ndá'a Ndios, dá ch̄i noón kúu na ndi'í ini sa'a ndo.

Kanda ndo mii ndó noo ña u'u

⁸ Ta kaon koo ndó, ta kaño'o ini ndo kandeí ndó, ch̄i ña u'u kían xini u'u ndo'ó. T̄ato'on k̄i'o kée iin ndika'a t̄ondó, k̄i'o dión kéean x̄ionooan ndúkúan ndá yoo kendava'a x̄i'an. ⁹ O sa kónó ndó ña dát̄uúan ndo'ó. Kuita toon ndó x̄i'ín ña kándéé ini ndo Jesús, dá kandeé ndó x̄i'an. Ch̄i sa ná'a vá ndó ña k̄i'o dión ta'ani ndo'o n̄io dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi iin ní kúu ñayuu. ¹⁰ Tido Ndios, na x̄i'o ndidaa ña man̄i noo yo, noón kúu na n̄i kana yó ña kandeí chíhí yó noo ndato náye'e sa'á ña n̄i kee Jesucristo. Sa'á ñoó, tá n̄i ndi'í n̄i ndo'o n̄io ndo cháá, dá ndenda na ndo'ó, ta nachikata ndaa na ndo'ó, ta k̄i'o na ndée noo ndo, ta ndendaki ná ndo'ó x̄i'ín ña kándisa ndó. ¹¹ Ta daá kuiti ná natiin na ñaño'ó, ta daá ná dándaki na ndidaa ña'a. Dión ná koo.

Yó'o ká'an Pedro ndisá'an noo ndi'i

¹² Ta x̄i'ín ñani yo Silvano, tá'an ra kúu iin t̄a ná'í iin ndaa x̄i'ín Jesús, n̄i taai cháá to'on noo tuti yó'o kosaan, dá ka'an ni'ini noo ndo, ta x̄i'o ndaa kuendá ña k̄i'o dión kéman̄i Ndios ndo'ó, ta sa ñó'o ndó t̄ixi ña man̄i yó'o viti. ¹³ Ta na kúu kuendá Jesús ndéi chí Babilonia, tá'an na n̄i kaxi mii Ndios t̄ato'on k̄i'o n̄i kaxi na ndo'ó, x̄i'ín ñani yo Marcos, na kúu t̄ato'on de'e mii yu'u, tánda'á ndisá'an kosa noo ndo. ¹⁴ Ta ña ka'an tá'an ndó ndisá'an ná kakuuan ña chitó tá'an ndó noo ndo sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an ndó. Ta daá kuiti ná koo va'a ini ndo'ó, na kúu kuendá Jesucristo. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uú nī taa San Pedro nī sa'an noó na kúu kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'an

¹ Yu'u kúu Simón Pedro, na kéchóon noo Jesucristo. Ta kúu'i iin apóstol, na né'e to'on na. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndo'ó, chī sa'a ña kenda Ndios, na kúu Jesucristo, na dákaki ñaa, sa'a ñoó nī nī'j ndo ña kándéé iní ndo ná táto'on kī'o kándéé iní ñaa míí ndú. ² Ná kemáni cháá ka Ndios ndo'ó, ta ná kī'o cháá ka ña ña koo va'a iní ndo sa'a ña kánda va'a iní ndo sa'a míí ná, xí'in sa'a sato'o yo Jesús.

Ndī'i iní ndo na'q ndo mií ndó ña kúu ndó ñayuu nī kana Ndios

³ Ta xí'in ndéé míí ná xí'o na ndidaá tá'an ña'a xínño'ó yó, dá kataki yo kandeí yó, ta kee yó ña kóni míí ná, dá chī sa ná'a va'a yó sa'a míí Ndios, na nī kana ñaa sa'a ña ndato na xí'in sa'a ña kúu ná na ndaa. ⁴ Ta sa'a ña kī'o díón kúu ná, sa'a ñoó ná'a yó ña nī'j yo ña ndato xí'in ña ná'ano nī kaa na kī'o na noo yo. Ta sa'a ña nī kando na kee na díón xí'in ndó, sa'a ñoó koni ndo kankuei xoo ndó noó ña kini kátoó ñi'j ndo kean ñayuu yó'o, dá kasanda ndo koo vii ndo táto'on kī'o vii míí ná. ⁵ Sa'a ñoó ndī'i iní ndo ña kakuu ndó ñayuu ndaa, ná dá'a nī kandeé oon iní ndo ná. Ta ná dá'a nī kakuu ndó ñayuu ndaa oon nī, ndī'i ta'ani iní ndo ña kían kana'a cháá ka ndo ña kóni Ndios, ⁶ ta o duú ña yó'o oon nī ndī'i iní ndo kee ndó, di'a ndī'i ta'ani iní ndo chituu ndó míí ndó, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi. Ta o duú ña yó'o oon nī ndī'i iní ndo kee ndó, di'a ndī'i ta'ani iní ndo koo kueé iní ndo. Ta o duú ña yó'o oon nī ndī'i iní ndo kee ndó, di'a ndī'i ta'ani iní ndo kandita toon ndó xí'in to'on Ndios. ⁷ Ta o duú ña yó'o oon nī ndī'i iní ndo kee ndó, di'a ndī'i ta'ani iní ndo koni ndo dao ka ñayuu táto'on kī'o ndó'o ndó xí'in na ve'e míí ndó. Ta o duú ña yó'o oon nī ndī'i iní ndo kee ndó, di'a ndī'i ta'ani iní ndo ku'u iní ndo sa'a ná. ⁸ Tá kée ndó ndidaá ña yó'o, ta nī ñakutí ndó xí'an, dá kían o kándeí oon ta'on ndó, ta o kákuu ndó na kó chóon. Di'a kana'a cháá ka ndo sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. ⁹ Tído na kó kée ndidaá ña yó'o, noón kúu na ndadí noo, ta kúu ná táto'on iin na kó túu noo, ta nī ñandodó na ña nī dandóo Ndios ndidaá kuachi nī kee na tá sata.

¹⁰ Sa'a ñoó, ñani míí, ndī'i iní ndo na'q ndo mií ndó ña kúu ndó ñayuu nī kana Ndios, ña kúu ndó ñayuu nī kaxi míí ná. Dá chī tá kee ndó díón, dá kían nī iin kuú ta'ón o kána xoo ndó noo ná. ¹¹ Ta kúu natiin va'a ñaa sato'o yo Jesucristo, na dákaki ñaa, noo dándaki kuií na xí'an kádij iní na.

¹² Sa'a ñoó o dándi'j ta'on yu'u ña kían dándusaá inij ndo'ó sa'a iin rá iin ña'a yó'o, va'ará sa ná'a va'a ndó ña, ta va'ará ndíta toon ndó xí'in ña ndaa. ¹³ Chī iin ña va'a kían noo yú'u ña dándusaá inij ndo'ó sa'a ndidaá ña yó'o xían nani takí ndixii koño yó'o. ¹⁴ Dá chī ná'í ña sa yati va kasandaá ña dánkooi yiki koño yó'o táto'on kī'o nī ka'an sato'o yo Jesucristo xí'in ña kían kánian ndo'i. ¹⁵ Tído chó'on nda'o inij kásto'on yíkoj sa'a ndidaá ña yó'o, dá kían, tá nī xi'ij, dá kían daá kaño'o iní ndo sa'an.

Nda induú táj nī ka'an Ndios nī chīndayq'i na Jesús

¹⁶ Tá nī kásto'on ndu xí'in ndó sa'a choon kómí sato'o yo Jesucristo, xí'in sa'a ña nandió koo na kasaa na, kó ní kéchóon ndu cuento to'on, ña nī ndaki iní míí

ndú. Di'a nì kastò'on ndu ña nì xini xí'ín noo ndú ña mi'án ndaa kuiti kómí ná choon ká'ano. ¹⁷ Chì nì natiin na ñaño'ó noo tatá Ndios, ta nì keká'ano ñaá ná, dá chì nda induú noo ío ná xí'ín ñaño'ó táj nì ka'an na: "Ta yó'o kúú de'e manì yu'u, ta náta'an nda'o inìj xini xí." ¹⁸ Nì seídó'o ndu'u to'on yó'o, ña nì kii chí induú káa, tá nì sa'lan ndu xí'ín Jesús dinì iin yúku ij.

¹⁹ Sa'á ñoó kándaan inìj ña mi'án ndaa nì xinkoo ña nì taa profeta tá sa na'á. Ta va'a kee ndó tá ná k'ì'o ndó mií ndó ña kíán kueídó'o ndóan, chì kíán tátò'on iin ña dátoon noo ndó xíán nani íin naá nda natuu noo, dá dátoon Jesús níno ndó tátò'on ndato toón kímì tá nì xino rí na'a. ²⁰ Tído noo ndidaá ña'a kánian kana'á ndó ña nì iin tó'ón to'on nì taa profeta noo tuti ij Ndios kò ní ndáki inì ñaxintónj mií rá, ²¹ chì nì iin tó'ón to'on nì taa ra kò ní ndáki ña dinì nì iin taa ñayuu yó'o. Mií vá Espíritu ij Ndios nì datóon ñaxintónj taa nì kaxi mií ná, dá nì taa ra ña.

2

Kandaan ndo mií ndó, chì kasaq taa dána'a ña to'ón, ta katoó ra dánda'í ra ndo'ó

¹ Tído nì sa ndei ta'ani profeta to'ón ñoo Israel tá sa na'á. Di'ón ta'ani kaño'o taa dána'a ña to'ón tein ndo'ó, ta chí'i ra cháá ña to'ón tein ña dána'a ra noo ndo, ña kíán dátuu ñaá. Ta o nákonì ta'on ra sato'o yo Jesús, na nì chíya'i sa'á kuachi ra. Ta sa'á ña kee ra dión, sa'á ñoó iin ndakána vá naá rá. ² Ta kasá'á kuá'á nda'o ñayuu kee na ña ka'an noo kee taa ñoo, ta sa'a mií rá ka'an ndava'a ñayuu sa'á ña ndaa kándisa yó. ³ Ta sa'á ña kúú rá taa kátoó di'ón, sa'á ñoó ndukú rá ndi kee ra dánda'í ra ndo'ó xí'ín ña to'ón. Tído nda rá sa na'á nda'o ío nduu Ndios dándó'o na níó rá, ta sa kuyati va ña naá rá vej ña.

⁴ Dá chì kò ní xí'o ká'ano ta'on inì Ndios sa'a ángel nì kuei noó kuachi, di'a nì dakuéi ñaá ná nda indayá, ta nì sadi ni'ini ñaá ná inì káo konó noo íin naá yáj, ta ñoo ño'an ndátian keyíko sa'án.

⁵ Ta ni kò ní xí'o ká'ano ta'on inì Ndios sa'á ñayuu nì sa ndei sa na'á. Sava'a iin to'ón taa nì dakáki Ndios nì sa naní Noé, tá'an ra sa daná'a noo ñayuu ña kendísá'ano na, ta nì dakáki ta'ani Ndios usa ka na ve'e ra. Dá nì danaa ná ndidaá ñayuu kò ní xín nakonì ñaá ñoo xí'ín takuuj kua'a.

⁶ Ta nì danaa ta'ani na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, chì ndaa yaa óon nì dankoo naan, dá ná kana'á yó ndí kíán ndo'o ñayuu kò xín nakonì Ndios. ⁷ Tído nì dakáki na Lot noó tandó'ó ñoo, chì nì sa kuu ra iin taa ndaa, chì sa kekini inì ra sa xini ra ndidaá ña kini sa kee ñayuu ñoo ñoo. ⁸ Chì iin taa ndaa nì sa kuu ra, ta nì sa io ra tein ñayuu ñoo. Ta sa'á ña kómí rá iin níó va'a, sa'á ñoó tá kuuj tá kuuj sa kunda'í inì ra sa'á iin rá iin ña kini sa xini ra xí'ín ña sa seídó'o ra sa kee ñayuu ñoo.

⁹ Chì ío choon noo ndá'a sato'o yo Ndios dakáki na ñayuu ndíta xoo na noó tandó'ó. Ta tao xoo na ñayuu kini kaño'o na ndadi va'a na nda ná kasandaá kuuj keyíko sa'a ná. ¹⁰ Tído ka'í ká ví ndo'o na kée ndidaá ña kini kóni mií ná, xí'ín ña kóni ñij ná, chì nì na sa'ándá choon kò nákonì na.

Maestro to'ón yó'o kúú ra ndee to'ón, ta chindaan noo rá, chì nì kò chítuu inì ra kenó ra ña kómí choon ná'ano. ¹¹ Ndakí cháá ká ángel o duú taa to'ón yó'o, ta kómí ná cháá ká choon o duú mií rá, tído kò chindaan noo ná kenó na ña kómí choon ná'ano ñoo, ta kò dátaí kuachi ñaá ná noo Ndios. ¹² Tído taa to'ón yó'o kúú ra ká'an sa'á ña kò kándaan inì ra. Ta kúú rá tátò'on kítj ndéi ndava'a, chì nì káki rí ña kíán tiin ñayuu rj, dá ka'ání ná rj. Ta k'ì'o dión ndo'o taa yó'o, chì naá rá tein ña kini kée ra. ¹³ Ta mi'án chíya'i ra sa'a ndidaá ña kini kée ra, chì

va'ará nduú kíán, kátoó ra kée ra ndidaá tá'an ña kini kóni ñi rá, ta ni lú'u ko káka'an noo rá kée na dión. Sa'a ñoó kúú rá ña ni tuú, ña ni tei'i tein ndo'ó. Ta nda noo sás'an dáó rá xí'in ndó, kádiñ iní ra kée ra ña kini. ¹⁴ Ta ko kuú kande'é oon ra na ñá'a, kúú sa yá'a va ra náani lóko ini ra xini ñaá rá. Ta ko sa tuu ra ña kíán kée ra kuachi. Ta kándéé rá dáxino ini ra na vitá ini, dá kee na ña kini. Ta kúú rá ña ni ka'ti'a kátoó di'ón. Ta kúú rá ña ni kandoo ndo'o nió kee Ndios. ¹⁵ Ta ni ñaniko ra íchi ndaa, ta ni ndiko ra íchi kini, tá'an ña ni ndiko Balaam, de'e ña nani Beor, chi sa'a di'ón ni kee ra, sa'a ñoó ni ndiko ra íchi kini. ¹⁶ Ta ni nani ra sa'a ña kini ni kee ra ni kee burro ra, kiri ko ká'an. Chi ni ka'an ri xí'in rá táto'on ki'o kée iin ñayuu, ta ki'o dión ni chituu ri ña kini kua'an ña noó kee ra.

¹⁷ Ta ndidaá ña ni táto'on yó'o kúú táto'on pozo íchi, ta kúú rá táto'on viko táchi kua'an xoo di'a, xoo di'a. Ta sa io nduu va iin yá'i noo iin naá kaño'o chíchi rá chiyá'i ra sa'a ña kini kée ra. ¹⁸ Ta ká'an ra to'on táyí xí'in to'on xixi. Ta dáka'an ra ñayuu kee na ña kini xí'in ñi ná xí'in ña ka'an noo, ta ki'o dión dáxino ini ra ñayuu duú ni taó xóo mií ná tein ña kini, dá nandió kuéi tuku na kee na ña. ¹⁹ Chi ká'an ra xí'in ná ña tá kee na dión, dá kíán o dándáki ñaá ni iin ña'a. Tído ño'o ií vá rá tíxi ndá'a ña ka'an noo, ta dándáki ñaá. Dá chi tá kándéé iin ña'a dándákian yó, dá kíán ño'o yó tíxi ndá'an.

²⁰ Ta sa ni kankuei xoo ñayuu ñoó tein ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o sa'a ña ni kasandaá na ná'a ná sa'a sato'o yo Jesucristo, na ni dakáki ñaá. Tído tá ná nandió kuéi na nach'i tuku na mií ná tein ña kini, dá kíán ka'i ka ví yakó na o duú táto'on ki'o sa ndaa na tá ko ñá'a kana'a ná Jesús. ²¹ Va'a cháa ka ña ni xio dá'a ni kana'a ná ña ndaa sa'a Ndios, o duú kaan ni kasandaá na ná'a ná ña, ta ni xio kao na choon ií ni sa'anda Ndios noo ná. ²² Dá chi ndó'o na táto'on ki'o kua'an to'on ndíchi ká'an ñayuu ña kíán kaá di'a: "Nandió kuéi tina séi ri ña ni ndusa rí, ta nandió kuéi ta'ani kochi ni chichi kondee rí noo ndei'i."

3

Di'a koo tá ná nandió koo Jesús kasaa na

¹ Na maní, ña yó'o kúú tuti kúú uu táai kosaá noo ndo, ta noo ndi nduúan ká'an ni'inii noo ndo, dá dándótoi ñaxintóni vii ndo, ² dá ná ndusaá ini ndo ña ni ka'an ndidaá profeta Ndios tá sata, ta ndusaá ta'ani ini ndo sa'a choon ni sa'anda na kúú sato'o yo, na dakáki yó noo kuachio, chi ni ña'á ña néte to'on na noo ndo sa'a choon yó'o.

³ Dinñó'o kóni ña kana'a ndó ña tein kuú noo ndi'i ndakuei ña kediki ndaa ra ña ndaa kándisa yó, chi kakuu ra ña kande'i kee ña ka'an noo kóni mií rá. ⁴ Ta kaa ra xí'in ndó: "¿Ndiva'a o ñá'a nandió koo Jesús kasaa na táto'on ki'o ni xi'o na to'on na? Dá chi nda rá ni xi'i na yatá ve'e yó, ni iin tó'on ta'on ña'a ko nádaon. Chi nda rá ni kasa'a sa'a ñayuu yó'o, ta nda viti, ni iin tó'on ta'on ña'a ko nádaon", kaa ra. ⁵ Ta o kóni ra nakoni ra ña nda mií sa'a ni kava'a Ndios induú kaa xí'in to'on na, ta ni kava'a ta'ani na noño'o yó'o, tá'an ña ni ndaki tein takui ni kee na, ta xito na ña xí'in takui. ⁶ Ta xí'in takui ta'ani ni danaá Ndios noño'o yó'o tá sa na'a. ⁷ Ta ndaa na induú xí'in noño'o yó'o xí'in to'on mií ná, chi ni taó xóo na ña, ña kíán kei ña kee ño'o ita tá ná kasandaá kuú keyíko na sa'a ndidaá ña'a, ta dánaá ndí'i na ñayuu kini.

⁸ Ta kóni ña kana'a ndó, na maní, ña noo sato'o yo Ndios, iin kuú kíán táto'on iin mií kuia, ta iin mií kuia kíán táto'on iin kuú. ⁹ Ta ko kúueé ta'on sato'o yo Ndios noo to'on ni xi'o na noo yo, táto'on ki'o náani ini dao ñayuu. Di'a ndáti kueé na yó, chi ko kóni na ña naá ni iin tó'on yó, di'a kóni na ña

ndidaá tá'an ñayuu ná nandikó iní nā sa'á kuachi kée na. ¹⁰ Tído tát'on kǐ'o iin ndakána kasaa tǎ kuǐ'íná sakuaá, kǐ'o dión iin ndakána ta'ani kasandaá kuu nandió koo tuku sato'o yo Jesús. Tá ná kasandaá kuu yó'o, ñǐ'i nda'o ñǐ'i induú káa, dá naáán. Ta kej ndǐ'i ñǎ'a ñó'o noo ñǐ'ó káa, dá ndutǐ ndǐ'an. Ta naá ndǐ'i noñó'o yó'o xǐ'ín ndidaá ñǎ'a ió noaán kee ñó'o ita.

¹¹ Ta sa'á ñǎ naá ndidaá ñǎ yó'o, sa'á ñó'o ndǐ kǐ'o ví kánian koo vii ndo, ta kee ndó ñǎ kónǐ Ndios. ¹² Dión kee ndó xǐán nani ndáti ndó, ta ndundéé ndó kee ndóan, dá ná kasandaá kǐi kuu ñǐ kaxǐ Ndios ñǎ nandió koo sato'o yo kasaa nā. Chǐ kuu dáá ñóó kej ndǐ'i induú káa, dá naáán, ta ndidaá ñǎ'a ñó'o káa kej itǎ ndǐ'an, ta ndutǐ ndǐ'an. ¹³ Tído yóó, ndáti yó xǐnkoo to'on ñǐ xǐ'o Ndios noo yo, chǐ ñǐ kaa nā ñǎ kava'a na induú saá xǐ'ín noñó'o saá noo koo ndino'o ñǎ ndaa.

¹⁴ Sa'á ñóó, nā manǐ, xǐán nani ndéi ndó ndáti ndó ñǎ dión koo, koo ini ndo xǐ'ín ndino'o iní ndo koo vii ndo, kandeí ndúsá'ano ndó, ta kandeí va'a ndó ndǎ ná kasandaá kuu nandió koo Jesús. ¹⁵ Ta kana'á ndó ñǎ ndáti kueé sato'o yo Jesús, dá kasaa nā, chǐ kónǐ nā ñǎ kǎkǐ kua'á kǎ ñayuu. Ta dión ta'ani ñǐ kandaá ini ñani manǐ yo Pablo, chǐ mií Ndios ñǐ datóon ñǎxintónǐ ná, sa'á ñóó ñǐ taa na dión, dá kandaá ini ndo. ¹⁶ Ta ká'an nā sa'á ñǎ yó'o noo ndidaá tutǐ ñǐ tǎnda'a ná ñǐ sa'an noo dao kǎ nā kúu kuendá Jesús. Ta kuáchǐ ndǎ'o kándaá ini yo dao to'on ñǐ ka'an nā. Ta nádaon dao ñayuu koo ná'á, xǐ'ín nā vitá ini, to'on ñǐ taa Pablo, ta nádaká náan tát'on kǐ'o nádaká ná dao kǎ to'on, ñǎ káa noo tutǐ iǐ Ndios. Ta ñǐ'í ná ñǎ naá ná sa'á ñǎ kée na dión.

¹⁷ Sa'á ñóó, ndo'ó, nā manǐ mií, sa ná'á vá ndó sa'á ndidaá ñǎ yó'o, sa'á ñóó koo ini ndo kandaá ndo mií ndó, dá ná dá'a ñǐ kandía ndó ñǎ to'on dána'a ñayuu yako ñǎxintónǐ, chǐ oon ñǐ ví kankuei xoo ndó noo ñǎ ndaa kándisa yó.

¹⁸ Di'a koo ini ndo kua'ano ndó noo ñǎ manǐ ñǐ kee Ndios sa'a yo. Ta koo ta'ani ini ndo kana'á cháá kǎ ndo sa'a sato'o yo Jesucristo, nā dáakǐ ñǎá. Ta mií ná ná natiin ñǎñó'o kuu víti xǐ'ín ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Juan ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Yó'o ká'qan San Juan sa'a Jesús, na xí'o ña kataki chíchí yó

¹ Kásto'on ndu'u xí'in ndo'ó sa'á na sa daá ió tá ni kava'a ñayuu yó'o. Chì ni seídó'o ndu ña ni ka'an mií ná, ta ni xini ñaa ndú xí'in noo ndú, ta ni xini va'a ndu ndidaá ña ni kee na, ta kúú ni tiin ñaa ndú xí'in ndá'a mií ndú. Ta na yó'o kúú to'on xí'o ña kataki chíchí yó. ² Ta ni na'a noó na xí'o ña kataki chíchí yó noo mií ndú, ta ni xini ñaa ndú. Sa'á ñoó xí'o ndaa ndu kuendá sa'á ña ni xini ndu, ta kásto'on ndu sa'á na daá takí kuí, na sa daá ió xí'in tatá yo Ndios. Ta ni kixi na, ta ni na'a noo ná noo ndú. ³ Ta kásto'on ndu xí'in ndó sa'á ña ni xini ndu, xí'in sa'á ña ni seídó'o ndu, dá kían iin tó'on ná kakuu ndó xí'in ndu'u, táto'on kí'o iin tó'on kúú ndu'u xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo. ⁴ Ta taa ndu to'on yó'o kosaa noo ndo'ó, dá kían ndino'o ini ndo ná kadij ini ndo.

Miian kánian nakoni yo ña yá'a yó kée yó kuachi noo Ndios

⁵ Di'a kua'an ña ni daná'a Jesucristo noo ndú'u, sa'á ñoó kásto'on ndu xí'in ndó. Chì ni daná'a na noo ndú ña ndato tóon Ndios, chí na vii kúú ná, ta ni lú'u ko iin naá ná. ⁶ Sa'á ñoó tá kaá yo ña iin ni nduu yó xí'in ná, ta xionoo ij yo ichi noo iin naá, ña kúú ichi kini, dá kían kúú yó ñayuu to'on, ta ko kée yó ña ndaa. ⁷ Tído tá xionoo yó ichi ndato tóon, ña kúú ichi vii, táto'on kí'o ndato vii kúú mií Ndios, dá kían iin ni nduu iin rá iin yó, ta ni ndoo kuachi yó ni kee nij de'e na Jesucristo. ⁸ Chì tá kaá yo ña ko kée yó kuachi, dá kían danda'í yo mií yá yó, ta ko ta'on ña ndaa nákaa ini níyo yo. ⁹ Tído tá ná na'o yo kuachi yó noo Ndios, dá kían kí'o ká'ano ini na sa'a yo, ta nduvii ná yó noo ndidaá ña kini kée yó, chí iin na ndaa kúú ná, ta iin ndaa na xí'in to'on ni ka'an na. ¹⁰ Chì tá kaá yo ña ko kée yó kuachi, dá kían ketó'on yó Ndios, ta ko ta'on to'on na nákaa níyo yo.

2

Jesús kúú na ni chiyá'i sa'a kuachi yó ndika cruz

¹ De'e kuálí miij, táai ndidaá kúú to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kían ná dá'a ni kee ndó kuachi. Tído tá ni ya'a iin kaa ndó ni kee ndó kuachi, kana'á ndó ña ió iin na seí nda'í sa'a yo noo tatá Ndios. Ta na yó'o kúú Jesucristo, na kúú na ndaa. ² Ta na yó'o kúú na ni chiyá'i sa'a kuachi yó, dá kuu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a yo. Ta o duú sa'a kuachi yó oon ni ni chiyá'i na sa'a, nda sa'a kuachi ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu yó'o ni chiyá'i na.

Tá miian ndaa ná'a yó Ndios, dá kían kánian kueídó'o yó choon sa'ándá na

³ Tá kée yó choon sa'ándá Ndios, ñoó kían xí'o ña kandaá ini yo ña miian ndaa ndisa ná'a yó ná. ⁴ Ta ndi ndáa mií na kaá ña ná'a ná Ndios, ta ko kée na choon sa'ándá na, dá kían kúú ná ñayuu to'on, ta ni lú'u ña ndaa ko nákaa ini níyo ná. ⁵ Tído na kée choon sa'ándá to'on Ndios, noon ndisa kúú na ni kasandaá kú'u ini sa'a dao ka ñayuu táto'on kí'o kée Ndios. Ta ña yó'o xí'o ña kandaá ini yo ña ñó'o yó noo ndá'a ná. ⁶ Tá kaá yo ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, dá kían kánian kee yó táto'on kí'o ni sa kee na tá sa xionoo na ñayuu yó'o.

Táa Juan iin choon saá

⁷ Ñani, kọ ƿá'ón choon saá kían táai kosaá noo ndo. Di'a choon yata kían, ta'an ña sa daá ió noo ndo nda mií sa'a, ɕhi ña yó'o kúu choon yata ni seídó'o ndó nda mií sa'a. ⁸ Tido kuu va kaa yo ña iin choon saá kían táai kosaá noo ndo, ɕhi miían ndaa ni kee Jesús choon yó'o, ta nda mií ndó kée ña. ɕhi sa kua'an ndaño'ó va ña iin naá noo ñayuu, ta sa kua'an natuu va noo na kée mií Ndios. ⁹ Ta ndi ndaa na kaa ña nákaa na ichi noo ndato tón, ta xini u'u jí va ná ñani na, dá kían nákaa jí va ná ichi noo iin naá, ña kúu ichi kini. ¹⁰ Tido na kú'u ini sa'a ñani na, noón kúu na nákaa ichi noo ndato tón, ta kọ ƿá'ón ña'a kedaá xí'ín ná, dá kankao na noo kuachi. ¹¹ Tido na xini u'u ñani na, noón kúu na nákaa noo iin naá, ta xiono na ichi noo iin naá, ta kọ ná'a ná ndei chí ko'on na, dá ɕhi ni sadi va ña iin naá nduchí nóo na.

¹² De'e kuálí, táai to'on yó'o kosaáan noo ndo, dá ɕhi sa ni xi'o ká'ano va ini Ndios sa'a kuachi ndó sa'a ña ni kee Jesús. ¹³ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noo ndo'ó, na kúu tatá, dá ɕhi sa ná'a va ndó sa'a na sa daá ió tá ni kava'a ñayuu yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noo ndo'ó, takuáchi táki, dá ɕhi ni kandeé ndó xí'ín ña u'u. Ta táai to'on yó'o kosaáan noo ndo'ó, de'e kuálí, dá ɕhi sa ni kasandaá ndo ná'a va'a ndó tatá Ndios. ¹⁴ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noo ndo'ó, na kúu tatá, ɕhi sa ná'a va ndó sa'a na sa daá ió tá ni kava'a ñayuu yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noo ndo'ó, takuáchi táki, dá ɕhi ndita toon ndó xí'ín Ndios, ta ni natiin ndó to'on na ini nio ndo, ta ni kandeé ndó xí'ín ña u'u.

O sa ndí'i ini yo sa'a ña kúu kuendá ñayuu yó'o

¹⁵ O sa ndí'i ini ndo sa'a ña kúu kuendá ñayuu yó'o, ni sa'a ña'a ió noán. Ta ió iin kaa ndó ndí'i ini sa'a ña ió ñayuu yó'o, dá kían kọ kóni ta'on ndó tatá Ndios. ¹⁶ Dá ɕhi ndidaá ña'a kúu kuendá ñayuu yó'o, ña kúu kuachi katóo ñayuu kée na xí'ín ñi ná, xí'ín ña katóo na kakomí ná ndidaá ña'a xini na, xí'ín ña katóo na kandaya'i mií ná, ni iin ña yó'o kọ véi noo Ndios, ña'a kuendá ñayuu yó'o va kían. ¹⁷ Ta sa ndí'i va ñayuu yó'o kua'an xí'ín ndidaá ña kini katóo ñayuu kée na. Tido na ndei kée ña kóni Ndios, noón kúu na kataki chíchi.

Kandaa ndo mií ndó, ɕhi ndei kúu mií va xiono ƿa xini u'u Jesucristo

¹⁸ De'e kuálí, sa kua'an kasandaá va tiempo noo ndí'i. Sa ni seídó'o va ndó ña kasaa iin ƿa xini u'u Cristo, ta ndee ra mií rá kúu rá Cristo. Ta sa ni kasá'a va xiono kuá'a nda'o ƿa xini u'u Cristo. Sa'a ñoo sa kátóni va inio ña sa kua'an kasandaá tiempo noo ndí'i. ¹⁹ Ta tein mií va yó ni kan kuei ra, tido o duú kuendá yo ni sa kuu ra. Dá ɕhi tá kuendá yo ni sa kuu ra, dá kían kandita toon ra xí'ín yó, ní kúu. Díon ni kee ra, dá ni kandaá ini yo ña o duú ndi ndí'i ra kúu kuendá yo. ²⁰ Tido ni ñakutí ndó xí'ín Espiritu iñ Ndios, sa'a ñoo kandaá va'a ini ndo ndi kían kúu ña ndaa. ²¹ Ta kọ táa ta'on yu'u to'on yó'o kosaáan noo ndo sa'a ña kọ ná'a ndó ndi kían kúu ña ndaa. Di'a táai ña kosaá noo ndo sa'a ña ná'a ndoán. ɕhi sa ná'a va'a ndó ña ni iin tó'ón ña to'ón o kúu kakaá tein ña ndaa. ²² Ta, ¿nda yoo kúu na to'ón? Na to'ón kúu na kọ nákoní ña Jesús kúu Cristo, na dákaiki ña. Tá'an na kée díon, noón kúu na xini u'u Cristo, ɕhi kọ nákoní na tatá Ndios, ta ni de'e na. ²³ Ta ndi ndáan na kọ nákoní de'e Ndios, noón kúu na kọ ƿá'ón tatá Ndios ió xí'ín ná. Tido na nákoní de'e Ndios, noón kúu na ió tatá Ndios xí'ín ná. ²⁴ Koo ini ndo kandita toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó sa'a Jesús nda ra mií sa'a. Dá ɕhi tá ndita toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó, dá kían ñó'o ndó noo ndá'a de'e Ndios, ta ñó'o ta'ani ndó noo ndá'a tatá na. ²⁵ ɕhi ni xi'o Jesús to'on na noo yo ña kían k'i'o na ña kandeí chíchi yó xí'ín mií na.

²⁶ Ta táai to'on yó'o kosaá noo ndo, dá kandaá ini ndo ndi kée ta kátoó dándá'í ñáá. ²⁷ Tído sá nì ñakutí ndó xí'ín Espírítu ij Ndios, ta daá ió va na xí'ín ndó. Sa'á ñoó kó xinñó'ó ká ndo ñá dána'a dao ká ñayuu noo ndo, dá chì sa'á ñá nì ñakutí ndó xí'ín Espírítu ij Ndios, sa'á ñoó nì dána'a na noo ndo sa'a ndidaá kúú ñá'a. Ta ñá dána'a na noo ndo kúú ñá ndaa, ta kó kíán ñá to'ón. Táto'on kì'o nì dána'a Espírítu ij noo ndo, kì'o dión koo ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín Jesús.

²⁸ Ta viti, de'e kuálí, kandita toon ndó xí'ín Jesús, dá kíán koo tãndeé iní noo ndo tá ná na'a noo tuku na noo yo. Ta ni iin ñá'a o kédáá xí'ín ndó, dá xíka'an noo ndo tá ná nandió koo na kasaa na. ²⁹ Ta sá ná'á ndó ñá kúú ná iin na ndaa, ta kánian kana'á ta'ani ndó ñá ndi ndaa na kée ñá ndaa, noón kúú de'e Ndios.

3

Kúú yó de'e Ndios

¹ Kande'é ndó ndi kì'o ví kú'u ini tatá Ndios sa'a yo, chì nì xì'o na ñá kíán kuu kananí yó de'e mií ná, ta miían ndaa dión kíán. Sa'á ñoó na kúú kuendá ñayuu yó'o kó nákonì ná yó, ñá kúú yó de'e Ndios, dá chì nì mií Ndios kó nákonì ná. ² Na manjí, sá kúú vá yó de'e Ndios viti, ta kámaní vá kandaá ini yo ndí kíán kasandaá yo kakuu yó. Tído sá ná'á yó ñá tá ná nandió koo Jesús kasaa na, dá kíán kakuu yó táto'on kì'o kúú mií ná, dá chì koni túu yó na táto'on kì'o káa rá ió na. ³ Ta ndidaá kúú na kómí tãndeé iní yó'o, noón kúú na ndúvii mií, táto'on kì'o vii mií Jesús.

⁴ Ta ndi ndaa ñayuu yá'a kée kuachi, noón kúú na xí'o kao na choon nì sa'anda Ndios. Dá chì ndidaá tá'an kuachi xí'o kao choon nì sa'anda Ndios. ⁵ Ta sá ná'á va'a ndó ñá nì kii Jesús ñayuu yó'o nì ñá tá ná yó noo kuachi, ta ni iin to'ón kuachi mií ná kó ní sá io. ⁶ Ta ndidaá ñayuu ñó'o noo ndá'a Jesús kó yá'a ta'on na kée na kuachi. Tído ndidaá na yá'a kée kuachi, ni iin kuú kó ní xini na Jesús, ta ni kó ná'á ñá ná.

⁷ De'e kuálí, o sá kónó ndó ñá dándá'í ñáá ñayuu, chì ndi ndaa mií vá ñayuu kée ñá ndaa, noón kúú ñayuu ndaa, táto'on kì'o ndaa mií Jesús. ⁸ Tído ná kée kuachi, noón kúú kuendá ñá u'u, dá chì ñá u'u kíán kée kuachi ndá rá nì kas'á sa'á ñayuu yó'o, ta ndá viti kée jíán dión. Sa'á ñoó nì kixi de'e Ndios nì dánaá ná ñá kini kéean. ⁹ Ta ñayuu nì nduu de'e Ndios kó kée ká kuachi, dá chì ñá kóni Ndios nákaa ini nio ná. Sa'á ñoó o kúu ta'on ya'a na kee na kuachi sa'á ñá nì nduu na de'e Ndios. ¹⁰ Ta kì'o dión kándaá ini ndá yoo kúú de'e Ndios, ta ndá yoo kúú de'e ñá u'u. Chì ñayuu kó kée ñá ndaa, xí'ín na kó kú'u ini sa'a ñayuu xí'ín ná, noón kúú na kó kúú de'e Ndios.

Ná koo ini yo ku'u ini sa'a sáta'an yo

¹¹ Ta ñá yó'o kúú to'on va'a nì seídó'o ndó ndá mií sa'a, ñá ná ku'u ini sa'a sáta'an yo. ¹² Ta ná dá'a ni kee yó táto'on kì'o nì kee Caín tá sá na'á, chì nì sá íjn ra xoo ñá u'u. Sa'á ñoó nì sa'ání rá ñani ló'o mií rá. Ta, zndiva'a nì sa'ání ñáá rá, ká'an ndo'ó? Dá chì ndino'o ñá kini va sá kee ra, ta ndino'o ñá va'a nì sá kee ñani ra noo Ndios. ¹³ Sa'á ñoó, ñani mií, o sá náá iní ndo tá xini u'u ñáá ñayuu kó ná'á Ndios. ¹⁴ Ta ná'á yó ñá sá nì kanxoo yó noo kúú íchi noo kua'an yo kuu yo, ta viti ñó'o yó íchi noo katakí chíchí yó, chì kú'u ini yo sa'a ñani yo. Ta ná kó kú'u ini sa'a ñani na, noón kúú na ñó'o jí vá íchi noo kuu na. ¹⁵ Ta ndidaá ñayuu xini u'u ñani na, noón kúú iin na sa'ání ndii noo Ndios. Ta sá ná'á vá ndó ñá ndidaá na sa'ání ndii kó ná'á ta'on nì'í ná ñá katakí chíchí ná

noo Ndios. ¹⁶ Ta sa kándaá va'a ini yo ndi kían keeá, dá ku'u ini yo sa'a ñani yo. Chì tító'on k'ì'o nì nak'ì'o Jesús mií ná nì xí'ì nà sa'a yo, k'ì'o dión ta'ani kánian nak'ì'o yó mií yó kuu yo sa'a ñani yo. ¹⁷ Tído tá ío ña'a noo yo ñayuu yó'o, ta ndé'é yó ña xínñó'ó ñani yo ñá, ta kedi'inda yóan noo ná, dá kían, ¿ndi kaá yo ña kú'u ini yo sa'a ná tító'on k'ì'o kée Ndios, tá dáá? ¹⁸ De'e kuálí, ná dá'a ni ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu xí'ín tó'on ká'an oon ni yó, o xí'ín tó'on kánkuei yú'u óon ni yó. Va'a kaan ná ku'u ini yo sa'a ná xí'ín ña va'a kée yó, ta ná chindeé ndisa yó na.

¹⁹ Tá kée yó dión, dá kían kándaá iniyo ña miían ndaa kúu yó kuendá ña ndaa, ta kò kútúu ini yo noo Ndios sa'a ña kée yó. ²⁰ Tído tá kutúu ini yo sa'a ña nì kee yó, dá kían ná kana'á yó ña ká'ano cháá ka Ndios o duú nío yo, chì ná'á va'a ná sa'a ndidaá kúu ña'a kée yó.

²¹ Na maní mií, tá kò kútúu ini yo, dá kían ío tandeé ini yo xí'ín Ndios, ²² ta ndi ndaa mií ña'a ná kaka yo noo ná, ta kúu ni'í vá yóan, dá chì kée yó choon sa'anda na, ta kée yó ña kóni na. ²³ Ta ña yó'o kúu choon nì sa'anda Ndios noo yo ña ná kandísa yó de'e na Jesucristo, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an yó tító'on k'ì'o nì sa'anda na choon noo yo. ²⁴ Chì ndi ndaa na kée choon sa'ándá Ndios, noón kúu na ñó'o noo ndá'a Ndios, ta ío Ndios xí'ín ná. Ta sa'a ña ío Espiritu ñ Ndios ini nío yo, sa'a ñoó kándaá ini yo ña ío Ndios xí'ín yó.

4

Ta k'ì'o di'a kándaá ini yo ndá yoo kómí Espiritu Ndios

¹ Na maní mií, o sa kándísa ndó ndidaá ñayuu, na ká'an ña kómí ná Espiritu Ndios. Dinñó'ó ka korndodó ndó na, ná kande'á á miían ndaa kómí ná Espiritu Ndios o kóó. Dá chì kua'á nda'o profeta tó'on xionoo iin ní kúu ñayuu.

² Di'a kee ndó, dá kandaá ini ndo tá miían ndaa kuiti kómí ná Espiritu Ndios: tá nákonì na ña miían ndaa kuiti nì nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, dá kían noón kúu ná kómí Espiritu Ndios. ³ Ta ñayuu kò nákonì ña nì nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, noón kúu ná kò kómí Espiritu Ndios, chì nákonì ini na tító'on taa xini u'u Cristo. Sa nì seídó'o vá mií ndó ña kii ra, ta sa xionoo va ra ñayuu yó'o viti.

⁴ De'e kuálí, kana'á ndó ña ndo'ó kúu ñayuu Ndios, ta sa nì kandeé ndó xí'ín ra katoó danda'í ñaá, chì ká'ano cháá ka Ndios, na ío xí'ín ndó, o duú ña kini ío ñayuu yó'o. ⁵ Taa yó'o kúu kuendá ñayuu yó'o, sa'a ñoó dána'a ra sa'a ña ío ñayuu yó'o va. Ta kúu kándísa vá ñaá ñayuu kò ná'á Ndios. ⁶ Tído yóo, kúu yó kuendá Ndios. Ta na ná'á Ndios, noón kúu na seídó'o ña dána'a yo. Ta na kò kúu kuendá Ndios, noón kúu na kò kóni kueídó'o ña ndaa dána'a yo, chì kò ná'á ná Ndios. Ta k'ì'o dión kándaá ini yo ndá yoo kómí Espiritu ndaa, ta ndá yoo kómí espíritu tó'on.

Ndios kúu na kú'u ini sa'a yo

⁷ Na maní mií, ná koo ini yo ku'u ini sa'a sátá'an yó, chì ña ku'u ini yo sa'a iin rá iin yó, ña yó'o kúu ña'a Ndios. Ta ndidaá kúu ñayuu, na kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, na yó'o kúu na nì nduu de'e Ndios, ta ná'á ná Ndios. ⁸ Ta ndi ndaa na kò kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, noón kúu na kò ná'á Ndios, chì Ndios kúu ná kú'u ini sa'a yo. ⁹ Mií Ndios nì daná'a noo yo ña kú'u nda'o ini na sa'a yo, chì nì tanda'a ná iin tó'on diní de'e na ñayuu yó'o nì kii na, dá ni'í yo ña kataki chíchí yó sa'a ná. ¹⁰ Ta ña yó'o xí'o ña kándaá ini yo ndi k'ì'o kú'u ini Ndios sa'a yo, ta ña ká'ano cháá ka kían yó'o o duú ña kóni yo mií ná. Chì sa'a

ña kú'u nda'oni na sa'a yo, sa'a ño'oni ñi tanda'á ná de'e na ñi kii na ñayuu yó'o, ta ñi chiyá'i na sa'a kuachi yó. ¹¹ Na maní miij, tá k'i'oni dión kú'u ini Ndios sa'a yo, dá kían k'i'oni dión ta'ani kánian ku'u ini sa'a sátá'an yó. ¹² Ni iin tó'on ta'on ñayuu ko ní kúu koni xí'in noo ná Ndios, tído tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kían ió Ndios xí'in yó, ta ñi kasandaá yo kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu táto'on k'i'oni kée mií ná.

¹³ Ta sa'a ña ñi x'i'oni na Espiritu ij ná noo yo, sa'a ño'oni kándaq ini yo ña ño'oni yo noo ndá'a Ndios, ta ió na xí'in yó. ¹⁴ Ta sa'a ña ñi xini ndu, sa'a ño'oni x'i'oni ndu kuendá noo ñayuu ña ñi tanda'á tatá Ndios de'e na ñi kii na, ta noón kúu na dáka'ki ñayuu ndéi ñayuu yó'o. ¹⁵ Ta ndi ndáa ñayuu nákoní ña Jesús kúu de'e Ndios, noón kúu na ño'oni noo ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'in ná. ¹⁶ Ta sa' kándaq ini yo, ta kándisa yó ña kú'u ini Ndios sa'a yo. Ndios kúu na kú'u ini sa'a yo. Sa'a ño'oni tá kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu táto'on k'i'oni kée mií ná, dá kían ño'oni yó noo ndá'a Ndios, ta ió na xí'in yó.

¹⁷ Ta xí'in ña yó'oni ñi kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, sa'a ño'oni koo tandéé ini yo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a yo, dá ch'i táto'on k'i'oni kée mií ná, k'i'oni dión kée yó ñayuu yó'o. ¹⁸ Tá kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, dá kían ko kánian yu'u yo noo keyíko Ndios sa'a yo. Ch'i tá ñi kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, ko káni kaan yu'u yo. Ch'i ña yu'u yo kían kóni kaa ña ká'an yó ña dándó'oni Ndios níyo yo. Ta ndi ndáa na yu'u, noón kúu na ko ñá'a kasandaá na ku'u ndisa ini na sa'a dao ka ñayuu.

¹⁹ Kóni yo Ndios, ch'i dinño'oni mií ná ñi ku'u ini sa'a yo. ²⁰ Tá kaá yo ña kóni yo Ndios, ta xini u'u yo ñani yo, dá kían kúu yó ñayuu to'on. Dá ch'i tá ko kú'u ini yo sa'a ñani yo, tá'an na ndé'é yó ndéi xí'a, ¿ndi koo yí kaa yo ña kóni yo Ndios, na ko xini yo? ²¹ Dá ch'i mií Jesús ñi sa'anda choon yó'oni noo yo, ña tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kánian ku'u ini yo sa'a ñani yo.

5

Kúu yo de'e Ndios tá kándisa yó ña Jesús kúu na ñi tanda'á Ndios dáka'ki ñaa

¹ Ndi ndáa ñayuu kándisa ña Jesús kúu Cristo, na dáka'ki ñaa, noón kúu na ñi nduu de'e Ndios. Ta ndi ndáa na kú'u ini sa'a iin tatá, ta nda'oni na kú'u ta'ani ini na sa'a. ² Ta k'i'oni dión kándaq ini yo ña kú'u ini yo sa'a ndidaá na kúu de'e Ndios, ch'i kóni yo Ndios, ta kée yó choon sa'ándá na. ³ Tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kee yó choon sa'ándá na. Ta ko ta'ón ña kuachi kían kee yó choon sa'ándáan, ⁴ dá ch'i ndidaá na ñi nduu de'e Ndios, noón kúu na kándéé xí'in ña kini ió ñayuu yó'o. Ch'i sa'a ña kándéé ini yo Jesús, sa'a ño'oni kándéé yó xí'in ña kini ió ñayuu yó'o. ⁵ Ta, ¿nda'oni kúu na kándéé xí'in ña kini ió ñayuu yó'o? Noón kúu na kándisa ña Jesús kúu de'e Ndios.

X'i'oni Espiritu ij Ndios kuendá sa'a Jesús

⁶ Tá'an ña x'i'oni kuendá ña ñi kii ndisa Jesucristo noo Ndios kúu takují xí'in ñi. Ta o duú takují oon ni x'i'oni kuendá, dá ch'i ñi xí'in takují kúu ra x'i'oni ndaa kuendá ña k'i'oni dión kían. Ta Espiritu ij Ndios ta'ani kúu na x'i'oni ndaa kuendá ña k'i'oni dión kían, ch'i iin na ndaa kúu Espiritu. ⁷ [Ta na x'i'oni kuendá chí induú kúu tatá Ndios, xí'in de'e, xí'in Espiritu ij. Ta iin tó'on vá kúu ndin oní na yó'o.] Ta oní ta'ani kúu ña x'i'oni kuendá chí noño'oni yó'oni ña ñi kii Jesús noo Ndios. ⁸ Iin na kúu Espiritu ij Ndios, ta iin ka ra kúu takují, ta iin ka ra kúu ñi. Ta iin nóo x'i'oni ndaa Espiritu ij kuendá xí'in takují xí'in ñi k'i'oni dión kían. ⁹ Tá nátiin va'a yó kuendá x'i'oni ta'a, ná kana'a yó ña ndáya'i cháa ka kuendá x'i'oni Ndios, ch'i kuendá x'i'oni mií ná kían ká'an sa'a de'e na. ¹⁰ Ta ñayuu kándisa de'e

Ndios, ñoón kúú nā nī taxi vā'a to'on yó'o níó ná. Ta nā kō kándisa noo ká'an Ndios, ñoón kúú nā kété'ón Ndios, chī kō kándisa na to'on nī xī'o Ndios, ñā ká'an sa'a de'e na. ¹¹ Ta ñā yó'o kúú kuendá nī xī'o Ndios noo yō, ñā sa nī xī'o na ñā kataki chíchí yó, ta savā'a noo iin tó'ón de'e na nī'ī yō ñā kataki chíchí yó. ¹² Ta ndi ndáa ñayuu nī natiin Jesús, nā kúú de'e Ndios, ini níó ná, ñoón kúú nā kataki chíchí. Tído ndi ndáa nā kō ní xīin natiin ñāá, ñoón kúú ná o nī'ī ta'on na ñā kataki chíchí ná.

Sq'á ñā kándisa yó Jesús, sq'á ñoó kataki chíchí yó

¹³ Táai to'on yó'o kosaā noo ndo'ó, nā kándisa de'e Ndios, dá kana'á ndó ñā sa kómí ndó ñā kataki chíchí ndó. ¹⁴ Ta ñā yó'o kúú ñāndeé ini kómí yó noo Ndios, chī tá xīka yō iin ñā'a noo ná táto'on kī'o kóni mií ná, ta kúú seídó'o na ñā xīka yō. ¹⁵ Ta sa'á ñā ná'á yó ñā seídó'o vā'a ñāá Ndios tá xīka yō ndi ndáa mií vā ñā'a noo ná, sa'á ñoó ná'á ta'ani yó ñā nī'ī yō ñā xīka yō noo ná.

¹⁶ Tá nī xini iin káa ndó iin ñani yō kée na kuachi, ñā kían kō kúú kuachi kō kánian kuu nā, dá kían kánian kaka ndo ñā manī noo Ndios sa'a ná, ta kúú kī'o vā Ndios ñā kían kataki nā. Díón kee ndó tá kō ní ya'a na kee na kuachi ñā kían kō kánian kuu nā. Chī miíñ ndaa ío kuachi, ñā kían kánian kuu yō. Tído kō ká'an ta'oin xí'ín ndó ñā ná kaka ndo ñā manī noo Ndios sa'a ñayuu kée díón. ¹⁷ Ndidaá kúú vā ñā'a kini kúú kuachi noo Ndios. Tído ío kuachi, ñā kían kō kánian kuu yō.

¹⁸ Sa ná'á vā yó ñā ndi ndáa ñayuu nī nduu de'e Ndios, kō kée ka nā kuachi, dá chī ndaa vā ñāá mií de'e Ndios noo ñā u'u, sa'á ñoó o kúú ta'on kendava'a ñā u'u xí'ín ná. ¹⁹ Ta sa ná'á ta'ani yó ñā ñó'o yó noo ndá'a Ndios, vā'ará iin ní kúú ñayuu yó'o nákaa tixi ndá'a ñā u'u. ²⁰ Ta sa ná'á ta'ani yó ñā nī kixi de'e Ndios, ta nī xī'o na ñaxintóni yō, dá ná kana'á yó nā miíñ ndaa kuiti kúú Ndios. Ta ñó'o yó noo ndá'a nā kúú Ndios ndaa, ta ñó'o ta'ani yó noo ndá'a de'e na Jesucristo. Nā yó'o kúú nā miíñ ndaa kuiti kúú Ndios, ta xí'o na ñā kataki chíchí yó.

²¹ De'e kuálí miíj, kandaa ndo mií ndó noo ñā kúú yokō. Díón ná koo.

To'on yó'o kíān kúu uū nī taa San Juan

Ká'ān Juan ndisá'án

¹ Yu'u kúu ná sa'ano noo ndo, ta ká'ān yu'u ndisá'án xí'ín yo'ó, kí'o maníi, na nī kaxi mií Ndios, xí'ín noo de'ón, na kúu kuendá Jesús. Kana'á ndó ña miíān ndaa kuiti kú'u ini yu'u sa'a ndo, ta o duú iin tó'ón yu'u kú'u ini sa'a ndo, chí ndidaá kúu vá na kándisa ña ndaa kú'u ini sa'a ndo. ² Kú'u iníi sa'a ndó'ó sa'á ña ió ña ndaa ini níō yo, ta ná koo ña ndaa yó'o xí'á ndidaá tá'ān kuū. ³ Ná kee tatá Ndios xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo, ña maníi xí'ín ndo'ó, ta ná ku'u ini na sa'a ndo, ta nakí'o na ña koo va'a ini ndo. Ta ná kendisa na dión xí'ín ndó sa'á ña kú'u ini na sa'a ndo.

Kandita toon ndó xí'ín ña ndaa ká'ān sa'a Jesús

⁴ Ta kádii nda'o iníi, chí nī naní'i yu'u dao na kúu kuendá yo'ó ndéi na kée na ña ndaa, táto'on kí'o nī sa'anda tatá Ndios choon noo yo. ⁵ Ta viti, kí'o miíi, kō táai iin choon sa'a kosaā noo ndo, chí ña yó'o kúu choon nī ní'i yo nda rá mií sa'a, sa'á ñoó seí nda'ávii nooñ ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó. ⁶ Chí tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kíān kée yó choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon nī ní'i yo nda rá mií sa'a ña ná kandeí yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Chí kua'á nda'o na to'ón xí'ín ña yó'o, ta káto'ón na danda'í ña ná. Noón kúu na kō nákoní ña nī nduu Jesucristo iin taa ñayuu yó'o. Ta ñayuu kée dión kúu na ndúkú danda'í ña, ta xiní u'u na Jesucristo. ⁸ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó, chí oon ni ví kandeé rá dátuu rá ndo'ó, dá ná o koní ndo natiin ndó ña va'a noo Ndios sa'á choon kée ndó noo mií ná. Sa'á ñoó ndí'i ini ndo, dá natiin ndí'i ndó ña xí'ín oon Ndios noo ñayuu na. ⁹ Ndi ndaa mií ñayuu nī kexoo noo ña ndaa sa'a Cristo Jesús, ta kō ndíta toon na xí'án, noón kúu na kō ió ta'on Ndios xí'ín ná. Tído na ndíta toon xí'ín ña ndaa sa'a Cristo Jesús, noón kúu na ió tatá Ndios xí'ín, ta ió ta'ani de'e na xí'ín ná. ¹⁰ Ta ndi ndaa mií vá na veí dána'a noo ndo noo ndéi ndó ve'e ndó, ta kō dána'a na ña ndaa sa'a Jesús, o sa chí'i ndó na ve'e ndó. Ta ná dá'a ni kaa ndo di'a xí'ín ná: “Va'a kúu nī kasaá ní. Koo ní ve'e.” ¹¹ Dá chí tá ná natiin va'a ndó na, dá kíān iin nī nduu va ndó xí'ín ná noo ña kini kée na.

Ndátii Juan saq na kande'é ná ñayuu ñoó

¹² Kua'á nda'o ña'a ió ka'lin xí'ín ndó, tído kō kóni ta'on yu'u ña kíān taai ña noo iin tuti saaan noo ndo. Dá chí ndátii saaj kande'í ndo'ó, ta ka'ān yú'i xí'ín ndó, dá ná xinkoo ña kádii ini yo. ¹³ Ta dao ka na kúu kuendá ku'u miíón ndéi yó'o, tá'ān na nī kaxi mií Ndios, tánda'á ta'ani na ndisá'án kosaā nooñ. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú oní nì taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'án

¹ Yu'u kúú nà sá'ano, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'in yo'ó, Gayo, ñani maní. Mí'án ndaa ndisa kú'u nda'o iní sa'on. ² Ñani maní, xíkaj noo Ndios ña daá keva'ón tein ndidaá kúú ña'a kéeón, ta daá kuiti ná koo va'a inon táto'on kí'o va'a nímōn noo Ndios. ³ Ní kadíi nda'o iní tá nì kixi dao ñani yo kuendá Jesús, chí nì nakani na xí'in ña iin ndaaon xí'in ña ndaa kándisa yó. ⁴ Ta koó iin ka ña'a xí'o ña kádij cháá ka iníi táto'on kí'o kádij iníi tá ní'i tō'in ña ndita ndaa de'i kuendá Jesús xí'in ña ndaa kándisa yó.

Va'a va kée Gayo, chí nátiin va'a ra na kúú kuendá Jesús ve'e ra

⁵ Ñani maní, va'a va kéeón tá chindeéon ndidaá ñani yo, ta va'a cháá ka kéeón tá kéeón díon xí'in nà ko ná'ón. ⁶ Ta nà yo'ó kúú nà xí'o kuendá noo nà kúú kuendá Jesús ndéi yo'ó ña kú'u nda'o inon sa'a ná. Ta va'a kéeón tá chindeéon nà xí'in ndá ña'a xínñó'ó ná noo ko'on nà, chí kí'o díon kánian kee yó xí'in ná sa'a ña kéchóon na noo Ndios, dá kuu ko'on nà dao ka xíán. ⁷ Chí sa'a ña kóni nà Jesús, sa'a ñoó nì kan kuei na xionoo na dána'a nà, ta ko kí'in ya'i ta'on na noo ñayuu ko ná'á Ndios. ⁸ Sa'a ñoó kánian kí'o yó ña'a xínñó'ó ná, ta kí'o díon chindee yó nà noo dána'a nà tō'on ndaa sa'a Jesús.

Naá iin ra naní Diótrefes xí'in Juan

⁹ Sa nì taa yu'u iin tuti kosaa noó nà kúú kuendá Jesús ndéi xaan, tído ko xí'in ta'on Diótrefes kueidó'o ra choon sa'ándá ndu, chí kóni míi rá ka'anda ra choon. ¹⁰ Ta sa'a ña kée ra díon, sa'a ñoó tá ná saai, dá ka'in xí'in rá, dá chí xionoo ra ká'an ndava'a ra sa'a ndú'u. Ta ko ndínoo iní ra xí'in ña yo'ó oon nì, chí díon ta'ani ko kóni ra natiin va'a ra ñani yo, nà xionoo dána'a tō'on Ndios. Ta ko sónó rá ña natiin va'a ñaá dao ka ñani yo. Ta kúú táxi rá nà ká'án natiin va'a ñaá.

Va'a ká'an Juan sa'a iin ra naní Demetrio

¹¹ Ñani maní, o sa kóo inon keeón ña kini kée dao ka ñayuu. Di'a koo inon keeón ña kúú ña va'a. Chí nà kée ña va'a kúú kuendá Ndios, ta nà ko kée ña va'a, noon kúú nà ko ná'á Ndios. ¹² Ta ndidaá kúú nà kúú kuendá Jesús xí'o na kuendá sa'a iin ka taa naní Demetrio ña kúú rá taa va'a, ta mí'án ndaa ndisa díon kíán. Nda ndu'u xí'o kuendá ña taa va'a kúú rá, ta sa ná'á vá mí'ón ña kuendá xí'o ndu'u kúú ña ndaa.

Ká'an Juan ndisá'án noo ndí'i xí'in Gayo

¹³ Kua'a nda'o ña'a ió ka'in xí'ón, tído ko kóni taai ña noo iin tuti, ¹⁴ chí ndati kúú koníi yo'ó, ta kantó'ón yú'i xí'ón.

¹⁵ Ta ná koo va'a inon kee Ndios. Ta ká'an nà né'e tá'an va'a xí'ón ndéi yo'ó ndisá'án xí'ón. Ta keeón ña maní ka'on ndisá'án xí'in iin rá iin nà né'e tá'an va'a xí'in ndu'u ndéi xaan.

To'on yó'o kían nì taa San Judas nì sa'an noó nà kúú kuendá Jesús

Ká'an Judas ndisá'án

¹ Yu'u kúú Judas, ta kéchóoin noó Jesucristo, ta ñani j kúú Jacobo. Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndo'ó, nà nì kana tatá yó Ndios, ta nì nduvii ná ndo'ó, ta ñó'o ndó noó ndá'a Jesucristo. ² Ná ku'u cháá kà ini Ndios sa'a ndo, ta nak'i'o cháá kà nà ñà koo va'a ini ndo, ta ná koni cháá kà nà ndo'ó.

Di'a kée taa dána'a ñà to'on

³ Nà manì miij, sa ió nduu va yu'u ñà kían taai ndi nì kee Ndios nì dakáki na yó noó kuachi yó. Tído kándaá ini ñà miíjan ndúsa kánian ka'an ni'ini noó ndo ñà kían ndi'i ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín ñà ndaa kándisa yó, ñà kíán iin ndée nì xi'o Ndios noó ñayuu nà. ⁴ Chì nì ku'u de'é dao taa to'on tein ndó, ta nda mií sa'a ká'an tuti ij Ndios sa'a taa yó'o ñà ndo'o ní o rá sa'a ñà kée ra. Kúú rá tã kini, chì kaá ra ñà sa'a ñà manì nì kee Ndios sa'a yó, sa'a ñoó kuu kee yó ndi ndaa mií vá ñà'a kóni ñi yó. Ta kò nákonì ra Ndios, nà kómí ndidaá tá'an choon, ta nì kò nákonì ra Jesucristo, nà kúú sato'o yó.

⁵ Ta sa ná'a vá ndó, tído dándusaa ini ndo'ó ñà tá nì ndi'i nì taó sato'o yó Ndios nà ñoo nà ñó'o tíxi ndá'a tã Egipto, dá nì dánaa nà ñayuu kò ní kándisa ñaa. ⁶ Dión ta'ani nì ndo'o dao ángel, chì kò ní sá ndaa va'a na choon sa komí ná, di'a nì dankoo na noó sa nì ndei na. Sa'a ñoó nì taán ñaa Ndios noó iin naá yáí, ini ve'e kaa, ñà kían nì kuu o nóno, ta ñoo kaño'o na nda ná xinkoo kuu keyíko Ndios sa'a ná. ⁷ Dión ta'ani nì ndo'o na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, xí'ín ndidaá kà ni na ndéi ñoo ñó'o yati xí'án. Chì nì kee na táto'on nì kee ángel ñoo, chì nì kee na kuachi xí'ín ñi ná, ta nì kesátá ná ñà nì saki Ndios, ñà kúú kuachi ka'an noó. Sa'a ñoó nì dandó'o Ndios ní o ná xí'ín ñó'ó kèj, ta nì iin kuu o ndi'i ñà kèj nà, dá ná koni iin rá iin yó tá ndó'o ñayuu kée dión.

⁸ Dión ta'ani kée taa to'on yó'o, tá'an ra kaá ñà sanì ra kée Ndios, chì dáyako ta'ani ra ñi rá xí'ín kuachi ka'an noó, ta kò nákonì ra tã né'e choon, ta ká'an ndava'a ra sa'a ñà kómí choon ná'ano. ⁹ Tído ni arcángel Miguel, nà ndaya'i cháá kà noó ángel, kò ní chindaá noó ná dátaí kuachi na ñà u'u nani nì naá ndodó nà yíkí koño Moisés xí'án. Di'a nì kaa nà xí'án: "Ná dánani mií sato'i Ndios yó'ó." ¹⁰ Tído tã to'on yó'o kúú ra yá'a ká'an ndava'a sa'a ñà kò kándaá ini ra, ta sava'a ñà ná'a rá kúú ñà ndáki ini ñaxintóni mií rá táto'on ndó'o kiti kò ñà nákanì ini, ñoó kían dáyako ñaa noó Ndios. ¹¹ ¡Nda'i kúú ví rá! Dá chì ndíko ra ñà nì kee Caín, tá'an ra nì sa'áni ñani ra. Ta ndíko ra di'ón táto'on nì kee Balaam, tã sa kuu profeta maña. Ta ndáne'e yú'u rá noó Ndios táto'on nì kee Coré, sa'a ñoó naá rá táto'on nì ndo'o Coré.

¹² Ta kúú rá yáko ñó'o tein ndó'o noó ndítuti ndó sás'an ndó sa'a ñà kúú ndó kuendá Jesús, chì tein víko kée ndó ñó'o ra kée ra ñà ka'an noó, ta sava'a sa'a mií vá rá nákanì ini ra. Ta kúú rá táto'on víko kua'an xoo di'a xoo di'a kée tachì, ta kò xí'o ñà daj. Ta kúú rá táto'on iin yíto kú'i'í kò xí'o kú'i'í tein yoo dákée. Sa'a ñoó kúú rá iin yíto nì xi'i'í uu ta'ándá, chì kò xí'o rá kú'i'í, ta taó ná ra noñó'o ná. ¹³ Ta kúú rá táto'on noó taño'o, ñà ndákuei vei dankoo ch'i'ion nda yú'u ra, ta sava'a ñà dánkoo rá kían ka'an noó xí'ín ñà yáko. Ta kúú rá táto'on tíñoó ná'ano xionoo ndava'a nda induú. Sa'a ñoó sa ió nduu va noó iin naá yáí, ta ñoo kandadi ni'ini ra ndidaá tá'an kuu.

¹⁴ Ta Enoc, na ni sa kuu tata kúú usa ni kixi tixi Adán, noón kúú na ni ka'an sa'a ndí kián ndo'o ta kée dión, ta di'a kaá na: “Kana'á ndó ña kasaa Ndios, na kúú sato'o yo, ta kuá'á ndá'o mil ángel ná kandaka na kasaa ña, ¹⁵ dá keyíko na sa'a ndidaá ñayuu, dá dándó'o na níó ndidaá ñayuu kini sa'á ña kini ni kee na xí'ín ñaxintóni kini kómí ná, ta dándó'o ta'ani na níó ndidaá na ni ya'a ni ka'an ndava'a sa'a ná.” Dión ni kaa Enoc. ¹⁶ Ta ká'an kuachi ta to'ón yó'o, ta kána'á ra sa'á ñayuu, ta xionoo ra kée ra savá'a ña kóni mií vá rá, ta chindaya'i ra mií rá, ta kée ra ña ká'an va'a ra xí'ín ñayuu, dá ni'í rá ña kóni ra, chi kúú rá ta maña.

Ká'an ni'ini Judas noó ñayuu ña kuita ndaa na xí'ín to'on Ndios

¹⁷ Tído ndo'ó, na maní mií, ndiko'on ini ndo to'on ni ka'an apóstol, na ni kaxi sato'o yo Jesucristo kane'e to'on na, ¹⁸ chi di'a ni kaa na: “Tein kuu noó ndí'i kandeí taa kedíki ndaa ra ña ndaa, ta kanoo ra kee ra ña kóni mií rá.” ¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra ndúkú ka'anda dao tá'an ndó, ta kée ra ña kóni ñíí rá, ta ko jó ta'on Espíritu ií Ndios ini ra. ²⁰ Tído ndo'ó, ñani maní, ndundéé ndó dákuá'ano ndó mií ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó, chi ña ií kián. Ta ka'an ndo xí'ín Ndios xí'ín ndéé xí'o Espíritu ií noó ndo. ²¹ Ta koo ini ndo taxi va'a ndó mií ndó tixi ndá'a ña kú'u ini Ndios sa'a ndo, xí'an nani ndáti ndó kemáni Jesucristo ndo'ó xí'ín ña kataki chíchi ndó.

²² Ta koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noó na nákaní kuáchi ini, na ko kúú ndúsá'ano. ²³ Koo ini ndo díta ndó dao ka na noó tándó'ó ndó'o na, ña kúú tátó'on ño'ó kéí ita. Ta ku'u ini ndo sa'a dao ka na, tído kandaa ndo mií ndó noó ña kini kée na, ta nda dá'on ndíxi na kañó'ó ndó, chi yakóan xí'ín ña kini kée na.

Kánian natiin Ndios ndidaá ñañó'ó

²⁴ Ta kándéé vá Ndios kandaa na ndo'ó, dá kían ná dá'a ni dánkoo ndó ña ndaa kándisa yó, ta kándéé ná ná chikata vii ná ndo'ó noó ió na dándáki na xí'an kádi iní ndo. ²⁵ Ta iin tó'ón diní mií ná kúú Ndios, ta iin tó'ón mií ná kúú na ndíchi, ta mií ná kúú na dákaiki ñaá. Ta iin tó'ón mií ná kúú na kánian natiin ndidaá ñañó'ó, xí'ín ndidaá kúú choon, ta ná dándáki na ndidaá ña'a, ta ná kakomí ná ndidaá ndéé kuu víti, ta kí'o dión kuíí vá ná koo. Dión ná koo.

To'on yó'o nákani sa'a ndidaá ña vei koo

Xí'o Juan kuendá sa'a ndidaá ña ni xini na

¹ Ña yó'o kúu ña ni na'a Jesucristo noo ndidaá na xínkuáchí noo ná, ña ni xí'o mií Ndios noo ná sa'a ndidaá ña'a yachí vei koo. Ta ni tanda'á ná iin ángel nákaa tixi ndá'a ná, ni kii na ni na'a na ndidaá ña yó'o noo yú'u, Juan, na xínkuáchí noo Jesucristo. ² Sa'a ñoó xí'o ndaa yu'u kuendá sa'a ndidaá to'on ni xí'o Ndios noo, xí'ín sa'a to'on ni ka'an Jesucristo, ña kían ni xini xí'ín noo. ³ Ndiká'án ví na ká'i tuti yó'o, ta ndiká'án ví na seídó'o ña nákanian sa'a ña vei koo, ta nátaan vá'a na ña ini níó ná, dá chí sa kúyati va kuu vei koo ndidaá ña ká'an sa'a.

Ká'an Juan ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ño'o chí kuendá Asia

⁴ Yu'u kúu Juan, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ño'o chí kuendá Asia. Ta ná kee Ndios ña maní xí'ín ndo'ó, ta ná kí'o na ña kandeí va'a ndó. Mií ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasa'a. Ta dión ta'ani ná kee ndin usa espíritu xí'ín ndo'ó, tá'an espíritu ío noo Ndios, noo ío na dándáki na. ⁵ Ta dión ta'ani ná kee Jesucristo xí'ín ndo'ó. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ña ndaa, ta mií ná kúu na mií noo ni nataki iin íchí noo na ni xí'i, ta iin tó'on mií ná kúu diní noo ndidaá rey dándáki noñó'o yó'o. Ta mií ná kú'u ini sa'a yo, ta ni dandóo na kuachi yó xí'ín ni ná, ⁶ ta ni ndee na yó kakuu yó rey xí'ín dutí, dá koni kuáchí yó noo tatá na Ndios. Ta daá kuiti ná natiin na ña'ño'ó, ta ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo. ⁷ ¡Kandé'é ndó! ¡Tein viko káa kixi Jesús! Ta ndidaá tá'an ñayuu koni ñaa xí'ín noo ná, ta nda'á ta ni sa'áni ñaa koni túu ñaa rá noo kii na. Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi iin rá iin ñoo noo kúu ñayuu yó'o kuaki na xí'ín ndirá noo ná tá ná kasandaá kuu yó'o. Dión ná koo.

⁸ “Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndí'i”, kaá na kúu sato'o yo. Mií ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasa'a, ta mií ná kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

Ni xini Juan Jesús, ta ndato nda'o káa na

⁹ Ta yu'u kúu Juan, na kúu ñani ndó, ta ndó'o ta'ani níó yu'u táto'on ndó'o níó ndo'ó, ta nákaa tixi ndá'a Ndios táto'on ño'o ta'ani ndo'ó, ta xí'o ndeé ini tein tandó'ó táto'on xí'o ndeé ta'ani ini ndo'ó sa'a ña ndíta yó xí'ín Jesucristo. Ta sa'a ña dána'i to'on Ndios, xí'ín sa'a ña ká'ín sa'a Jesucristo, sa'a ñoó ni sa'an ta né'e choon ni ñankoo ra yu'u iin yúku iin ini taño'o noo naní Patmos.

¹⁰ Tein iin kuu ni ka'xi mií sato'o yo Ndios keká'ano yó na, daá ñoó nákaa yu'u tixi ndá'a Espíritu íi ná. Ta kúu ni seídó'i chí sata dí'ai ña ni'i nda'o ni ka'an iin tachí ñayuu. Táto'on kí'o ni'i ká'an trompeta, kí'o dión ni'i ni ka'an tachí ñoó. ¹¹ Dá ni ka'an xí'ín:

—Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndí'i. Ta taa kí' yo'ó noo tuti ndidaá ña ndé'on kúu, dá tanda'on ña ná ko'an noo ndin usa ve'e ño'o ño'o chí kuendá Asia, noo kúu ñoo Éfeso, xí'ín ñoo Esmirna, xí'ín ñoo Pérgamo, xí'ín ñoo Tiatira, xí'ín ñoo Sardis, xí'ín ñoo Filadelfia xí'ín ñoo Laodicea —kaá na xí'ín.

¹² Dá tá ni nandió koo ni sa nde'i, nde'á ndá yoo ká'an xí'ín, ta kúu ni xini ndíta usa candelero ni kava'a xí'ín oro, noo sá ndodó ña tóon. ¹³ Ta tein ndin

usá candelero ñóo ñin iin na káa tátò'on káa na ñi nduu taa ñayúu yó'o. Ta ndíxi na iin dá'on káñi, ta xínoan ndá sa'a ná, ta nákaa iin vatí oro yu'ú ndíka na. ¹⁴ Ta diní ná xí'ín idí diní ná kuxí kachíjan, ta ndé'an tátò'on ndé'é yí'o, ta nduchí nóo na kúu tátò'on kí'o ñó'o ita. ¹⁵ Ta tátò'on yé'e kaa kuaán ñi dandúti ra, kí'o dión yé'e sa'a ná. Ta tátò'on kí'o ní'i noó kua'an takuíi kua'a, kí'o dión ní'i tachí ná. ¹⁶ Ta noó ndá'a xoo kuá'a na ñó'o usá tñoo, ta yú'u ná tánee iin espada, ta ndi nduu xooan deen. Ta ndato yé'e noó ná tátò'on kí'o ndato yé'e tá ndii deen.

¹⁷ Tá ñi xinij tátò'on kí'o káa na, kúu ñi yaaj nda noño'o tátò'on kí'o kuéi na ñi xi'i. Dá ñi chínóo na nda'a kuá'a na sataí, dá ñi kaa na xí'ín:

—O sa yú'óon. Yu'u kúu na míi sa'a, ta yu'u kúu na noo ndí'i. ¹⁸ Ta kúu ta'anii na daá ió takí. Ñi xi'i, tído takíi viti, ta daá kuíi vá katakij. Dión ná koo. Ta míi yu'u kómíi nda'a kaa noo ñó'o na kúu ndii, ta kómí ta'ani yu'u choon noó ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i na. ¹⁹ Ta taa ndidaá ña ñi xinon, ta taa ta'ani ndidaá ña kúu tiempo viti, xí'ín ña koo chí noo. ²⁰ Ná ko'jin kasto'in xí'ón ndi dándaki ndin usá tñoo, tá'an kirí ñi xinon ñó'o noo ndá'a xoo kuá'i, xí'ín ndin usá candelero oro ñóo. Ndin usá tñoo ñóo kúu ndin usá ángel kómí choon sata ndin usá ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia, ta ndin usá candelero oro ñi xinon ñóo kúu ndin usá ve'e ño'o ñóo.

2

Tánda'a Juan to'on ñi ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndéi ñoo Éfeso

¹ Taa ña ko'jin ka'jin xí'ón noo iin tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon sata ñayuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Éfeso, ta ka'on xí'ín ná: "Na ñó'o ndin usá tñoo noo ndá'a xoo kuá'a, na xínoo tein ndin usá candelero oro ñóo kúu na kaá di'a xí'ín ndó: ² Sa ná'a vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'a ta'ani yu'u ña ndí'i ini ndo kéchóon ndó, ta ná'a ta'anii ña xí'o ndeé ini ndo noó tandó'ó ndó'o ndó. Ta ná'a ta'anii ña kékini ini ndo xiní ndo ñayuu kíni. Ta xírndodó ndó taa kaá kúu apóstol, tído ko tã'ón ñaá kúu rá, ta kándaq ini ndo ña kúu rá ta to'ón. ³ Ta ndó'o níó ndo, ta xí'o ndeé ini ndo, ta ndí'i ini ndo kéchóon ndó noo yú'u sa'a ña kóni ndo yu'u, ta ko sá tuu ta'on ndó. ⁴ Tído ká'an kuachii noo ndo sa'a iin ña'a, chí ko kóni ka ndo yu'u tátò'on kí'o ñi sa kóni ndo yu'u nda míi sa'a. ⁵ Sa'a ñoó ndisaa ini ndo ndeí ñi kuéi ndó noó ña ko kóni ndo yu'u, ta nandikó ini ndo sa'a ña kée ndó dión. Ta nandió kuéi ndó kee ndó ña va'a tátò'on ñi sa kee ndó nda míi sa'a. Dá chí tá koo, dá kían saa yachí noo ndéi ndó, ta díta vá yu'u candelero ndo noo ían. ⁶ Tído iin ña va'a kée ndó kían ña kékini ini ndo xiní ndo ña kée na kúu kuendá nicolaítas, ta kí'o dión ta'ani ndó'o yu'u xí'ín ná. ⁷ Ta na ió do'o, ná kueid'ó na ña ká'an na kúu Espíritu íi xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noó na ñi xí'o ndeé ini ñi xinkuei nda noo ndí'i, noón kúu na kí'oi ña keí ná kuí'i kána noo yíto, yiró xí'o ña katakí chíchí ñayuu. Ta yíto yó'o kúu ra ñin me'í noo ndato káa noo ió Ndios."

Tánda'a Juan to'on ñi ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndéi ñoo Esmirna

⁸ Ta taa ta'ani ña ko'jin ka'jin xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon sata ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Esmirna, ta ka'on xí'ín ná: "Na kúu míi sa'a, na kúu noo ndí'i, na ñi xi'i, ta ñi nataki na kúu na kaá di'a xí'ín ndó: ⁹ Sa ná'a vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'a ta'ani yu'u tátò'on kéndava'a ñayuu xí'ín ndó. Ta ná'a ta'ani yu'u tátò'on kí'o kúnda'í ndo ñayúu yó'o, va'ará na kuiká vá kúu ndó noo Ndios. Ta ná'a ta'anii ña ká'an ndava'a

na kaá kúú na Israel xí'in ndó, tído ko ta'on ñaa kúú ná, dá ch̄i kúú ná iin tu'u ndíta xí'in ña u'u. ¹⁰ O sa yu'ú ndo ndidaa ña ve'i ndo'o ndó. Ta kaá ta'ani yu'u xí'in ndó ña ko'on ta'ani ña u'u taán dao ndo'ó ve'e kaa, dá kexixian xí'in ndó, ta ux̄i kuu kendava'an xí'in ndó. Kandita ndaa ndo xí'in nda noo kuu ndo sa'i, dá k̄ian k̄i'oi iin corona noo ndo, ña kúú ña kataki chíhí ndó. ¹¹ Ta na ió do'o, ná kueíd'o na ña ká'an na kúú Espiritu ñi xí'in iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noó na ñi x̄i'o ndeé iní ñi x̄inkuei nda noo ndí'i, noón kúú na o kuú ta'on ta'ándá kúú u'u."

Tánda'a Juan to'on ñi ka'an Jesús kua'an noó na kúú kuendá na ndéi ñoo Pérgamo

¹² Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'on noo iin ka tuti, dá tanda'on ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Pérgamo, ta ka'on xí'in ná: "Na tánee espada yú'u, ña deen ndi nduu xoo, mií ná kúú na kaá di'a xí'in ndó: ¹³ Sa ná'á vá yu'u ndidaa ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña ndéi ndó mií ñoo noo dándáki ña u'u. Tído ndíta toon ñi vá ndó xí'in yu'u, ta ko ní dánkoo ta'on ndó ña kándéé iní ndo yu'u, va'ará ñi xini xí'in noo ndo ñi sa'áni ñayuu Antipas, tá'an ra sa kast'o'on ndaa to'in noó ñayuu. Díon ñi ndo'o ra ñoo ña u'u xaan. ¹⁴ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ña'a, dá ch̄i ñó'o dao na kúú kuendá Balaam tein ndo'ó. Ta sa ná'á vá ndó ña ña yó'o sa ñana'a noo Balac ndi kee ra kexixi ra xí'in na ñoo Israel, sa'a ñoó ñi ya'a na ñi seí ná koño kiti, ña dóko ñayuu noó yokó ná, ta ñi ya'a ta'ani na ñi kee na kuachi xí'in na ko kúú yíí ná, xí'in na ko kúú ñadi'í na. ¹⁵ Ta ñó'o ta'ani na kúú kuendá nicolaítas tein ndó, ta kékini iní yu'u xini ña dána'a na. ¹⁶ Sa'a ñoó nandikó k̄i iní ndo sa'a kuachi kée ndó, dá ch̄i tá koó, yachi va saá yu'u noo ndéi ndó, dá ka'ání ñayuu yó'o xí'in espada tánee yú'í. ¹⁷ Ta na ió do'o, ná kueíd'o na ña ká'an na kúú Espiritu ñi xí'in iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noó na ñi x̄i'o ndeé iní ñi x̄inkuei nda noo ndí'i, ko'in k̄i'oi maná, ña ió de'é induú, keí ná, ta k̄i'o ta'aní iin yu'u kuxí ló'o noo iin rá iin na, ta noo yuu ñoó kanda'a iin kuu saá. Ta ni iin to'on ta'on dao ka ñayuu o kána'a ndá kuú kián, sav'a'a iin to'on na ñi ñatiin ña kana'a."

Tánda'a Juan to'on ñi ka'an Jesús kua'an noó na kúú kuendá na ndéi ñoo Tiatira

¹⁸ Ta taa ña ko'in ka'in xí'on noo iin ka tuti, dá tanda'on ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Tiatira, ta ka'on xí'in ná: "Na kúú de'e Ndios, na toon nduchí nóo táto'on toon ño'ó ita k̄eí, na yé'e sa'a táto'on k̄i'o yé'e kaa kuaán ñi dandúti ra, noón kúú na kaá di'a xí'in ndó: ¹⁹ Sa ná'á vá yu'u ndidaa ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña kóni ndo yu'u, ña kándéé iní ndo yu'u, ña x̄inkuáchi ndó noó yu'u, ña x̄i'o ndeé iní ndo noo ndidaa ña'a. Ta va'a ka ví kéchóon ndó noo yú'u viti o duú tá mií sa'a. ²⁰ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ña'a, dá ch̄i sóno ndó noo Jezabel, ña kúú profeta to'on, ña k̄ian dána'an noo ndo. Ta sóno ta'ani ndó ña danda'í ña'a yó'o ta x̄inkuáchi noó, dá ya'a ra kee ra kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í ra. Ta danda'í ta'anián ra, dá ya'a ra seí ra koño kiti, kirí dóko ñayuu noó yokó. ²¹ Ta ñi sonóí ña k̄ian ná nandikó iní, tído ko kóni na vaán nandikó iní, ch̄i k̄eé ñi váan kuachi xí'in ña ko kúú yíí. ²² Sa'a ñoó ko'in dánkoo ña'ni noo x̄ito kandu'an ndo'an kue'e, ta k̄i'o ta'aní ña ndo'ó noo ndidaa ra k̄eé kuachi xí'an tá ná o nándikó iní ra sa'a kuachi kée ra xí'an. ²³ Ta ko'in dárkue'i ndidaa na ndíta xí'an, dá kuu na. Ta ndidaa ñayuu kúú kuendá yu'u ná kanda'í iní

ñā yu'u kúu nā kátóni ini ndi nákaní ini ñāyuu xí'ín ñā kátoó nā kee na, ta ná chiya'avii iin rá iin ñāyuu tátō'on kǐ'o káa choon nǐ kee na.

²⁴“Tído dao kǎ ndo'ó ndéi ñoo Tiatira, kǒ táj ta'on ndó sa'á ñā kée nā kúu kuendá Jezabel, ta kǒ kándisa ndó ñā chinaní ñāyuu ñā ndichí xí'o ñā u'u. Sa'á ñóo kǒ sa'ándá kaj ni iin kǎ choon noo ndo. ²⁵Sava'a ñā kónij kián koo ini ndo kuita toon ndó xí'ín ñā kándéé ini ndo yu'u ndǎ ná kasandaá kuu nandio koo tukui. ²⁶Ta noó nā nǐ xǐ'o ndeé ini nǐ xǐnkuei ndǎ noo ndí'i, tá'an nā sǎ kee ñā kóni yu'u ndǎ noo ndí'i kuií, noón kúu nā ko'on yu'u kǐ'oi choon noo, dá dándáki na iin rá iin ñoo ñāyuu yó'o. ²⁷Ta xí'ín vara kǎa dándáki na ñoo ñoo, ta ko'on na dákuáchi naan tátō'on kǐ'o cháchi kidi ñó'o, chí kǐ'oi choon noo ná tátō'on nǐ xǐ'o tatáj choon noo miíí, ²⁸ta ko'in kǐ'oi iin kǐmí ndato tóon na'a noo ná. ²⁹Sa'á ñóo, nā ió do'o, ná kueídó'o na ñā ká'an nā kúu Espiritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia.”

3

Tánda'á Juan to'on nǐ ka'an Jesús kua'an noó nā kúu kuendá nā ndéi ñoo Sardis

¹Ta taa ta'ani ñā ko'in ka'in xí'ón noo iin kǎ tuti, dá tanda'ón ñā ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñāyuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Sardis, ta ka'on xí'ín ná: “Nā kómí ndin usǎ espíritu Ndios, nā ñó'o ndin usǎ tǐñoo noo ndá'a, noón kúu nā kaá di'a xí'ín ndó: Sǎ ná'á vá yu'u ndidaá ñā kée ndó, ta ná'á ta'anii ñā kaá ñāyuu ñā takí ndo xí'ín ñā kándisa ndó, tído kǒ takǐ ta'on ndó noo yú'u. ²Sa'á ñóo kaño'o ini ndo, ta kanda ndo ñā kua'an naá noo ndo, dá ná o naá chíchían, dá chí nǐ kandaá ini ñā kǒ kéndisá'ano ta'on kǎ ndo noo Ndios tátō'on kǐ'o kóni nā kee ndó. ³Kua'an ndo ndisaá ini ndo ndá kián nǐ natiin ndó, ta ndá kián nǐ seídó'o ndó, ta kua'an ndo kee ndó ñā, ta nandikó ini ndo, chí nǐ ya'a ndó noo Ndios. Kandeí nduu ndo, dá chí tá koó, dá kǐan saaj noo ndéi ndó tátō'on kée iin tǎ kui'íná, ta natiin ndakánai ndo'ó. ⁴Tído ndéi ta'ani dao ñāyuu ñoo Sardis xaan, ta kǒ ní dáyakǒ ta'on na dá'on ná, chí kǒ ní dáyakǒ nā mií ná xí'ín kuáchi. Sa'á ñóo kandii na dá'on kuxǐ kanoo na xí'ín yu'u, dá chí ió ichǐ ná koo na dión sa'á ñā nǐ sǎ ndaa nā mií ná. ⁵Ta ndi ndáa nā nǐ xǐ'o ndeé ini nǐ xǐnkuei ndǎ noo ndí'i, noón kúu nā nandixi dá'on kuxǐ, ta o dándóo ta'on yu'u kuu ná noo libro noo kándodó kuu nā nǐ'í ñā kataki chíchí, ta nakoni yu'u nā, ñā kúu ná ñāyuu miíí, noo tatáj Ndios xí'ín noo ángel kéchóon noo ná. ⁶Nā ió do'o, ná kueídó'o na ñā ká'an nā kúu Espiritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia.”

Tánda'á Juan to'on nǐ ka'an Jesús kua'an noó nā kúu kuendá nā ndéi ñoo Filadelfia

⁷Ta taa ta'ani ñā ko'in ka'in xí'ón noo iin kǎ tuti, dá tanda'ón ñā ko'an noo ángel kómí choon satá nā kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Filadelfia, ta kaaon xí'ín ná: “Di'a ká'an nā ij, nā kúu nā ndaa, nā kómí nda'á kǎa rey David, nā sónó, ta kǒ iin ta'on kandeé kadi, nā sadí, ta kǒ iin ta'on kandeé konó, noón kúu nā kaá di'a xí'ín ndó: ⁸Ta sǎ ná'á vá yu'u ndidaá ñā kée ndó. Sa'á ñóo kaáj xí'ín ndó ñā sǎ nǐ nono vá yé'é noo ndo, ta kǒ iin ta'on kandeé kadi ñā. Ná'í ñā cháá vá ndakí ndo, tído ndíta ndaa ndo xí'ín to'in, ta kǒ ní ndata ndo sa'a yú'u. ⁹Kana'á ndó ñā ko'in nakǐ'oi nā kúu kuendá ñā u'u noo ndá'a ndo, tá'an nā kaá ñā kúu ná nā Israel, tído kǒ ta'ón ñāá kúu ná, ñāyuu to'ón vá kúu ná. Ta tanda'í nā kasaa na kakuja xǐj ná noó sa'a ndo, ta nakoni nā ñā miían ndaa kú'u ini sa'a ndo. ¹⁰Nǐ kee ndó choon nǐ sa'andaj noo ndo, chí xí'o ndeé ini ndo ndíta toon ndó xí'ín yu'u, sa'á ñóo kandaá va'a mií yu'u ndo'ó noo tandó'o

kini vej nõo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chĩ xí'ín tãndó'ó yó'o ko'ín korndodó'i ndidaá ñayuu ndéi nõño'ó. ¹¹ Yachĩ vá saai. Kua'án ndo tiin toon ndó ña ndaa kãndisa ndó, dá kĩañ ná dá'a ni kãndeé dao ka ña naki'ín na corona kãnian ni'í ndo. ¹² Ta ña ni xĩ'o ndeé iní ni xĩnkuei nda noo ndí'i, na yó'o kúu ná ko'ón yu'u chikatai kakuu na tátõ'on iin di'ín kandita katuu ve'e ño'o Ndios, ta ni iin kuu ta'ón o kãndo na sata ve'e. Ta sata mií ná ko'ín taai kuu Ndios xí'ín kuu ñoo Ndios, ña kúu ñoo Jerusalén saá, ña kĩañ konoo vej nda induú noo ió Ndios, ta taa ta'anii kuu saá kakomí mií sata ná. ¹³ Na ió do'o, ná kueidó'o na ña ká'ãñ na kúu Espiritu i'í xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

Tãnda'á Juan to'on ni ka'qñ Jesús kua'qñ nõo na kúu kuendá na ndéi ñoo Laodicea

¹⁴ Ta taa ta'ani ña ko'ín ka'ín xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'ãñ noo àngel kómĩ choon satá ñayuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Laodicea, ta ka'õñ xí'ín ná: "Mií ña dãxĩnkõo to'on Ndios, nõõn kúu ña xí'o ndaa kuendá sa'á ña ni xini ña, ta ká'ãñ na ndino'o ña ndaa, ta kúu ná yo'o ndidaá ña'a ni kãva'a ió ñayuu yó'o ni kee Ndios, na yó'o kúu ña kaá di'a xí'ín ndó: ¹⁵ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ko víxi ndó xí'ín to'ín, ta ni ko í'íní ndó xí'án. Va'a kaãñ iin íchi ná koo víxi ndó, o iin íchi ná koo í'íní ndó xí'án. ¹⁶ Dá chĩ sa'á ña vaá õon yí'í yókó ndó xí'ín to'ín, sa'á ño'õ ko'ín ndusai ndo'ó, chĩ ko víxi ndó, ta ni ko í'íní ndó xí'án. ¹⁷ Díõn kaáí xí'ín ndó, dá chĩ kaá ndo ña kúu ndó ña kuiká, ña ni kãndeé ndó ni kekuiká ndó mií ndó, ta ni iin ña'a ko kãmanj noo ndo, kaá ndo. Tído ko xí'o ta'õn ndó kuendá ña kúu ndó ña ndéi ndava'a, na noo ndó'õ, ña kúnda'í, ña kó'õ noo, ña ndaa vichí. ¹⁸ Sa'á ño'õ ká'ãñ ni'ínii yu'u noo ndo ña kuiin ndó oro ndino'o, ña ni xirndodó ná xí'ín ñó'õ kéj, noo yú'u, dá kakuu ndisa ndó ña kuiká, ta kuiin ta'ani ndó dá'õñ kuxí noo yú'u kandixi ndó, dá dáda'i ndó mií ndó, dá kĩañ ná dá'a ni kaka'an noo ndo ña ndaa vichí ndó, ta taãñ ndo tata nduchí nõo ndo, dá ná natuu cháá noo ndo. ¹⁹ Dá chĩ dánani va yu'u ña kú'u iní yu'u sa'a, ta ndaa yú'u vá yu'u ña. Sa'á ño'õ kua'ãñ ndo ndino'o iní ndo ndiko ndo ña va'a, ta nandikó iní ndo, chĩ ni ya'a ndó noo yú'u. ²⁰ Yó'o iin dákásáí yé'é ndó, ta ndi ndaa ndo ni seidó'o noo ká'ín, ta ni sonó ndó yé'é ndó, dá kĩañ ku'i ve'e ndó, ta kadíni yu'u xí'ín ndó, ta ndo'ó kadíni xí'ín yu'u. ²¹ Ta nõo ña ni xĩ'o ndeé iní ni xĩnkuei nda noo ndí'i, ko'ín k'i'oi ña kĩañ kãndei dáó ná xí'ín yu'u noo ió'í dãndákii, tátõ'on k'i'oi ni kãndeé yu'u ni xĩnkõoi, dá ni sa koo nduúj xí'ín tatá'í Ndios noo ió ña dãndákii na. ²² Na ió do'o, ná kueidó'o na ña ká'ãñ na kúu Espiritu i'í xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

4

Kéká'ano na ndéi induú tatá Ndios

¹ Tá ni ndí'i, dá ni xiniñ ni nonõ iin yé'é chí induú, ta tachĩ, ña ni seido'i mií sa'a, ña kĩañ ní'í tátõ'on k'i'oi ni'í ká'ãñ trompeta, ño'õ ni kaa tuku xí'ín:

—Kua'ãñ kaa, nakíj, dá ná ko'ín dãna'j noõõn ndidaá ña vej koo cháá ka chí noo —kaáan.

² Ta kúu iin kuiti vá ni ñakutí'í xí'ín Espiritu i'í Ndios. Ta chí induú ni xiniñ iin iin téj ta né'e choon, ta noo téj ño'ó ió iin ña dãndákii. ³ Tátõ'on ndé'é yuu ndato naní jaspe xí'ín yuu ndato naní cornalina, k'i'oi díõn ndé'é ñi'í ña ió dãndákii ño'õ. Ta iin iin chiyángi noo ió ña, ta chiyángi ño'õ ndé'é tátõ'on k'i'oi ndé'é yuu kuíj ndato naní esmeralda. ⁴ Ta noo iin téj noo ió ña dãndákii ño'õ ni'í kão noo okõ komí téj noo ndéi okõ komí ta sá'ano, ni xini yu'u, ta ndíxi ra dá'õñ kuxí kachĩ, ta kãndodó corona oro diñi rá. ⁵ Ta téj iin me'í ño'ó kãnkuei tasa, ta ní'í

xíḡo kúu ka'ándí, ta táj ndátó'ón kuá'á ñayuu. Ta sa'a mií téj yó'o ndíta usá ñó'o tóoan, ta ña yó'o kúu ndin usá espíritu Ndios.

⁶ Ta noḡ iin téj yó'o ndé'é táto'on ndé'é taño'o díon táto'on díon yuu tatá, ta ye'le ra táto'on ye'le iin yuu díon ndato naní cristal. Ta díun téj yó'o ndíta komj ña'a takí, ta iin ní ñíján tándaa nduchí nóoan, chí tándaaan chí sataán, chí nooán. ⁷ Tá'an ña mií noḡ ñóo káa táto'on káa iin ndika'a, ta ña kúu uu ñóo káa táto'on káa iin chikerró, ta ña kúu onj ñóo káa nooán táto'on káa noḡ iin taa, ta ña kúu komj ñóo káa táto'on káa iin kirí ya'a tánee noḡ táchi. ⁸ Ta iño kúu ndixí iin rá iin ndin komj ña takí ñóo, ta iin ní ndixíán tándaa nduchí nóoan. Ta ko sá tuu ta'an vaan nduu ni ñóo ña kían ká'an dí'a:

Na ij, na ij, na ij kúu Ndios,

na kúu sato'o yo, ta mií ná kúu Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a.

Ta mií ná nj sa kuu na, ta mií ná kúu ná, ta mií ná kúu na kasaa.

⁹ Ta daá kéká'ano ndin komj ña takí ñóo na ió dándáki noḡ téj ñóo, ta xí'oan ñaño'ó noḡ ná, ta náki'oan ndive'e noḡ na daá takí kuuí. Ta iin rá iin ta'andá ká'an díon, ¹⁰ dá sa kuíta xití ndin oko komj ta sá'ano ñóo noḡ sá'a na ió noḡ téj ñóo, ta kéká'ano ra na daá takí kuuí, ta taó ra corona kándodó dinj rá chindei ra noḡ sá'a ná, ta kaá ra xí'in ná:

¹¹ Sato'o ndu, ió íchi ní ña kían kéká'ano na mií ní,

ña kían kí'o na ñaño'ó noḡ ní, ña kían natiin ní ndidaá tá'an choon,

dá chí mií ní nj kavá'a ndidaá tá'an ña'a.

Ta sa'á ña díon nj konj mií ní, sa'á ñóo ió ndidaá tá'an ña'a,

ta sa'á ñóo ta'ani nj ndaki ndidaá tá'an ña'a na nj kee ní.

5

Ni'í Jesús, na kúu léko, iin tuti ndadí xí'in sello

¹ Ta nj xini ta'anii kánóo iin tuti nj natuu noḡ ndá'a xoo kuá'a na ió noḡ téj ñóo, ta ndi nduu xooan káa to'on, ta ndadí yú'an xí'in usá sello. ² Ta kúu nj xini ta'anii iin ángel ndakí nda'o, ta nj'i nda'o ká'an ná:

—¿Ndá yoo ió íchi ña ka'anda na ndin usá sello, ta konó ná tuti yó'o? —kaá na.

³ Ta ni iin tó'ón na ndéi induú, ta ni na ndéi noño'o, ta ni na ndéi tixi ñó'o ko ní kándéé konóan, ta ni ko ní kándéé ná ka'i naan. ⁴ Sa'á ñóo nj ndeí'i nda'o yu'u, dá chí ko ní nání'i ná ni iin tó'ón na ió íchi ña kían konó ná tuti ñóo, ni ña ka'i na ña, ni ña kande'é nán.

⁵ Dá nj kaa iin ta sá'ano ñóo xí'in yu'u:

—O sa kuákón, dá chí na kúu ndika'a nj kii tein na ve'e Judá, na nj kii tein na ve'e David, na yó'o kúu na nj kándéé noḡ ndidaá ña'a, sa'á ñóo ió íchi ná konó ná tuti káa, ta ka'anda na ndin usá sello ndadí yú'an.

⁶ Dá nj sa nde'í, ta yati noḡ iin téj ñóo, xí'in tein ndin komj ña takí ñóo, ta me'í ta sá'ano ndéi ñóo nj xini'í iin iin na kúu léko. Ta káa na táto'on káa kirí nj sa'áni ná. Ta usá kúu ndikí ná, ta usá ta'ani kúu nduchí nóo na, ta ña yó'o kúu ndin usá Espíritu Ndios nj tãnda'á ná kua'an iin ní kúu ñayuu. ⁷ Dá nj tatuu yati na kúu léko ñóo nj tiin na tuti kánóo noḡ ndá'a xoo kuá'a na ió dándáki noḡ téj ñóo.

⁸ Tá nj ndi'i nj tiin na libro ñóo, dá nj sa kuíta xití ndin komj ña takí ñóo xí'in ndin oko komj ta sá'ano ñóo noḡ na kúu léko ñóo. Ta ndidaá vá rá né'e arpa xí'in copa oro nj chití ñó'o dusa chíño'ómá, ta ña yó'o kúu to'on xíka ta'í ñayuu Ndios noḡ mií ná. ⁹ Ta xíta ra iin yaa saá ká'an dí'a:

Ió íchi ní natiin ní libro, ta ka'anda ní selloan,

chí nj sa'áni rá mií ní, ta xí'in nj mií ní nj chíya'i ní sa'a ndú'u,

dá nj nduu ndu ñayuu Ndios.

Chí nì kee ní dión xí'ín ñàyyuu nì kii iin rá iin tata, xí'ín nà ká'an iin rá iin yú'u,
xí'ín nà ndéi iin rá iin ñoo, xí'ín nà ndéi iin rá iin nación.

¹⁰ Ta nì kee ní iin rá iin ndu'u kakuu ndu rey xí'ín dutì noo Ndios,
ta kane'e ndu choon satá ñàyyuu ndéi noñó'o.

¹¹ Nì ndi'i, dá nì xiniy nì kaoy noo kua'á nda'o ángel noo ió Ndios dándáki na,
xí'ín noo ndéi ndin komi ña takí ñoo, xí'ín noo ndéi ta sá'ano ñoo. Ta kua'á
nda'o mùl millón kúú ángel nì kaoy noo ndíta ñoo. ¹² Ta nì seido'i nì'i nì ka'an
na:

Ió íchi nà kúú léko, nà nì sa'ání rá,
ña kían natiin na ndidaá tá'an choon, xí'ín ndidaá tá'an ña kujá,
xí'ín ndidaá tá'an ña ndichí, xí'ín ndidaá tá'an ndéé,
xí'ín ndidaá tá'an ñaño'ó, xí'ín ndidaá tá'an to'on ndato keká'ano ñayuu na.

¹³ Ta nì seido'i nì ka'an ndidaá ña nì kava'a Ndios, ña ndéi induú, xí'ín ña
ndéi noñó'o xí'ín ña ñó'o tixi ñó'o, xí'ín ña ñó'o ini taño'o, xí'ín ndidaá ka ña'a
nì kava'a Ndios, ta kaáan di'a:

Nà ió dándáki noo téi káa xí'ín nà kúú léko káa
kúú nà kánian natiin to'on xí'o ñayuu keká'ano ñaá ná,
ta ná natiin na ñaño'ó, xí'ín to'on ndato, xí'ín ndéé,
ta daá kuití dión ná koo.

¹⁴ Ta di'a ká'an ndin komi ña takí ñoo:

—Dión ná koo.

Ta nì sa kujita xití ndin oko komi ta sá'ano ñoo, ta nì xino taan ra nda noñó'o
ndaño'o ra nà daá takí kuuí.

6

Di'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús sello ñoo

¹ Ta nì xiniy nì sa'anda nà kúú léko ñoo iin sello ndadí yú'u libro ñoo. Dá nì
seido'i nì ka'an iin ña takí ñoo, ta nì'i nda'o nì ka'an. Táto'on kí'o nì'i káyu'u
daj, kí'o dión nì'i nì ka'an, ta kaáan:

—Nakí.

² Tá nì ndi'i nì ka'an dión, dá nì xiniy nì keta iin kuéi kuxi vei rí, ta kánóo iin
taa satá rí, ta né'e ra iin kuxi. Ta nì natiin ra iin corona, ta kúú rá iin taa nì
kandeé, ta kua'an ra kandeé rá cháá ka.

³ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúú uu, dá nì seido'i nì ka'an iin ka ña
takí ñoo:

—Nakí.

⁴ Dá nì keta iin ka kuéi vei rí, ta kúú rí iin kuéi kua'á. Ta kánóo iin taa satá rí,
ta nì natiin ra choon ña kían dítá rá ña ndéi va'a ñayuu ndéi ñayuu, dá kasá'a
ka'ání tá'an iin rá iin na. Ta nì nì'j rá iin espada ká'ano.

⁵ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúú oni, dá nì seido'i nì ka'an ña takí kúú
oni ñoo:

—Nakí.

Dá nì xiniy iin iin kuéi ndei'i, ta kánóo iin taa satá rí, ta né'e ra noo chiki'ó
ra ndi kí'o vee ña'a. ⁶ Dá nì seido'i tachí iin nà nì ka'an tein ndin komi ña takí
ñoo, ta kaáan di'a:

—Iin kilo va tirió nì'i ná sa'a choon kée na iin ní kuy, ta oni kilo va cebada
nì'i ná sa'a choon kée na iin ní kuy. Tído ná dá'a nì dándáa yo'ó ya'i sití xí'ín
vino.

⁷ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúú komi, dá nì seido'i nì ka'an ña takí
kúú noo ndi'i ñoo:

—Nakí.

⁸ Dá nì xiniy vei iin kuéi xi'i kuaan, ta kánóo iin taa satá rí, ta naní rá Kue'e
Deen Sa'ání Ndií. Ta satá múi rá vei iin ka ra naní Yáí Ndií. Ta nì natiin ra

choon ña kían ka'ání rá iin ñayuu noq iin iin komj ná. Dao na ka'ání rá xí'in espada, dao ka na ka'ání rá xí'in doko, dao ka na ka'ání rá xí'in kue'e, ta dao ka na ka'ání rá xí'in kirí deen ndéi noñó'o.

⁹ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda na sello kúu o'on, dá nì xinij ña tixi noq náa ñoo ñó'o nio ndidaa na nì xij sa'a ña kándisa na to'on Ndios xí'in sa'a ña sa ká'an na ña ndaa sa'a Jesús noq ñayuu. ¹⁰ Ta káyu'ú ndidaa na yó'o, ta kaá na xí'in Ndios:

—Mii ní kúu na né'e choon ká'ano cháa ka, mii ní kuu na ij, na ndaa, sa'a ñoo, ¿nda oon keyiko ní sa'a ndú'u, dá naki'in ya'i ní sa'a nij ndú'u, kirá nì sata na ndéi noñó'o? —kaá na.

¹¹ Dá nì ni'j ná dá'on kuxi kandixi na, ta nì ta'anda choon noq ná ña na nani'j ndéi ná lú'u ka tiempo nda ná kuu ndidaa na kánian kuu sa'a ña kándisa na to'on Ndios, na kúu ñayuu xínkuáchí noq Ndios táto'on nì kee mii ná.

¹² Tá nì ndi'i, dá nì xinij nì sa'anda na sello kúu iño ñoo. Ta kúu ni'j nda'o nì taan, ta nì ndunde'j ndindii táto'on k'i'o ndei'j dá'on ndixi na tá xij ndij noq ná, ta yoo nì nduku'á a nij. ¹³ Ta nda noñó'o yó'o nì kuei tñoo ñó'o induu, táto'on k'i'o kuei tñoo nda noñó'o kée tachi. ¹⁴ Ta nì natuu induu táto'on k'i'o natuu iin yúu tá ko xínño'ó ka naán. Ta ndidaa yúku ndita noñó'o, ta ndidaa yúku ndita ini taño'o nì nadaon ña, ta ko ndita kaan xoo noq nì sa nditaan. ¹⁵ Ta nì taxi tá'an ndidaa rey ndéi noñó'o, xí'in ndidaa na ndaya'i, xí'in ndidaa na kúka, xí'in ndidaa ta dándaki soldado, xí'in ndidaa na ná'ano, xí'in ndidaa na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, xí'in ndidaa na koó sato'o, ta nì chide'é ná mii ná ini káo ná'ano, xí'in tixi yuu ná'ano tánee ndika yúku, ¹⁶ dá nì kaa na xí'in yúku ñoo, xí'in káo ñoo:

—Kuei ndó kodó ndó sata ndú'u, ta dáda'i ndó ndu'u noq na ió dándaki noq téj kaa, xí'in noq na kúu léko kaa, chí xido ini na xini na ndu'u, ¹⁷ chí viti kían sa nì kasandaá kuu xido nda'o ini na, ¿ta nda yoo ví k'i'o ndeé ini kuita noq ná?

7

Karndaa sello taan iin ciento uu diko komj mil na Israel

¹ Tá nì ndi'i, dá nì xinij ndita komj ángel ndin komj xoo tachi noñó'o yó'o. Ta ndin komj ángel yó'o ndita chítuu tachi, dá ná o kána kaan noñó'o yó'o, ni noq taño'o, ni noq ni iin yito. ² Ta nì xini ta'anij iin ka ángel koka veí chí xoo noq xino ndindii, ta né'e na sello Ndios takí. Dá ni'j nda'o nì káyu'ú ná noq ndin komj ángel, na nì natijn choon ña kían kendava'a na xí'in noñó'o yó'o, xí'in taño'o. ³ Ña yó'o nì káyu'ú ángel ñoo:

—O sa kéndava'a ndó xí'in noñó'o xaan, ni taño'o xaan, ni yito xaan xían nani ko ña'a kani ndu sello taan na xínkuáchí noq Ndios yo.

⁴ Ta nì seídó'o ta'ani yu'u ndidaa kúu na nì ni'j sello ñoo. Ta kúu ná iin ciento uu diko komj mil na ñoo Israel, ta nì kii na tixi ndin uxj uu de'e taan nani Israel. ⁵ Dá chí tein na ve'e Judá uxj uu mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Rubén uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Gad, uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ⁶ ta tein na ve'e Aser uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Neftalí uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Manasés uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ⁷ ta tein na ve'e Simeón uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Leví uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Isacar uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ⁸ ta tein na ve'e Zabulón uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e José uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello, ta tein na ve'e Benjamín uxj uu ta'ani mil na nì ñani sello.

Ndixi kuxi kuq'á nda'o mil ñayuu, ta ndita na kéká'ano na Ndios

⁹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xinij ndíta kua'á nda'o ñayuu, ta k̄o ñin ta'on kandeé ka'i na, dá ch̄i kúu ná ñayuu n̄i kii ndidaá nacióon, na n̄i kii ndidaá ñoo kuáli, xí'ín ñoo ná'ano, na ká'an iin rá iin yú'u. Ta na yó'o kúu na ndíta noo na ió dándáki noo téi ñoo, xí'ín noo na kúu léko ñoo. Ta ndíxi kuxí na, ta tánee ñoo ndá'a ná.

¹⁰ Ta ña yó'o káyu'u ná ndíta na:

Iin tó'on na kándéé dákaiki ñaa kúu Ndios yo, na ió dándáki noo téi káa, xí'ín na kúu léko káa.

¹¹ Ta n̄i kaq noo ndidaá tá'an ángel, xí'ín ndidaá ta sá'ano ñoo, xí'ín ndin komi ña takí ñoo ndíta na sa'a téi noo ió Ndios dándáki na. Ta n̄i sa kuíta xiti ná noo téi ñoo, ta n̄i kasá'a ná ndáño'o na Ndios, ¹² ta kaá na: Dión ná koo, tatá Ndios.

Ná natiin ní to'on va'a, xí'ín to'on ndato, xí'ín ña ndichí, xí'ín ndivé'e, xí'ín ñaño'ó, xí'ín ndidaá choon, xí'ín ndéé viti, ta daá kuití dión ná koo.

¹³ Dá n̄i kaa iin ta sá'ano ñoo xí'ín yu'u:

—¿Ndá yoo kúu na ndíxi dá'on kuxí káa, ta ndei n̄i kii na káa?

¹⁴ Dá n̄i kaaj xí'ín rá:

—Mii ní ná'á, tatá.

Dá n̄i kaa ra xí'ín:

—Na káa kúu na n̄i kan kuei n̄i kii tein tandó'ó kini. Ta n̄i nakata na dá'on ná xí'ín n̄i na kúu léko, dá n̄i ndukuxí kachján. ¹⁵ Sa'a ñoo ndíta na noo ió Ndios dándáki na, ta nduu ñoo xínkuáchí ná noo ná ini ve'e ño'o na. Sa'a ñoo ió Ndios, na ió dándáki noo téi káa, kúu na koo xí'ín ná, ta kandaka va'a ñaa ná. ¹⁶ Ta o kixi ka ña kuiko na, ta ni o ichi ka na takuij, ta ni o ndij ka na kee ndindii, ta ni o koo i'ini ka koni na, ¹⁷ dá ch̄i mií va na kúu léko ñin me'i noo na ió dándáki káa kandaka na ñayuu yó'o, ta kandaka ñaa ná ko'on na ko'o na noo kána ndita takuij, kirá xí'o ña kataka chíchí yó. Ta nadáyaa mií Ndios ndidaá ndírnoo ná —kaá ta sá'ano ñoo xí'ín.

8

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda Jesús sello kúu usá

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i sa'anda na sello kúu usá ñoo, ta kúu tádi óon n̄i kuu induú noo ió Ndios táto'on tixi dao hora. ² Ndi'i, dá kúu n̄i xinij ndíta usá ángel noo ió Ndios, ta iin rá iin na n̄i ni'j iin trompeta. ³ Dá n̄i kasáa iin ka ángel, ta n̄i sa kuíin na noo náa, ta né'e na iin copa oro noo kéi dusa n̄i saq na. Ta n̄i ni'j ná kua'á nda'o dusa, dá dáki'in tá'an na ña xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo mií ná, dá kej ña noo náa oro ñoo, ña ñin noo na ió dándáki ñoo. ⁴ Ta ini copa né'e ángel yó'o kána ño'omá dusa xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo ná kokaan kua'an noo ió mií Ndios. ⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakúti ná copa yó'o xí'ín ño'ó kéi noo náa ñoo. Ta nda induú n̄i dakána na ña nda noño'ó, ta kúu n̄i ka'andi, ta táj ká'an ñayuu, kúu n̄i sa kuíta tasa, ta kúu ni'i nda'o n̄i taan.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i tuu ángel ñoo usá trompeta

⁶ Ta ndin usá ángel ñoo n̄i nakuiita nduu xí'ín usá trompeta ñoo, ta kua'an na tuu na ró.

⁷ Tá n̄i tuu ángel mií noo ñoo trompeta na, kúu n̄i koon ñiñi xí'ín ño'ó kéi né'e tá'an xí'ín n̄i nda noño'ó. Ná keeá kuendá ña onj ta'ándá kúu yitó káa noño'ó, ta iin ta'ándá ra n̄i kej, ta uu ta'ándá ra ko ní kej. Ta n̄i kej ndi'i yukú kuíi.

⁸ Ta n̄i tuu ángel kúu uu ñoo trompeta na. Ta táto'on ki'o káa iin yukú ño'ó kéi ita, dión káa ña n̄i kan koo noo taño'o. Ta iin ta'ándá noo onj ta'ándá taño'o

ñoó n̄ nduu n̄j. ⁹ Ta iin ta'ándá noq on̄j ta'ándá kirí ñó'o ini taño'o n̄j xi'j, ta iin ta'ándá noq on̄j ta'ándá barco n̄j naá.

¹⁰ Ta n̄j tuu ángel kúu on̄j ñóo trompeta na. Ta nda induú n̄j kankao iin tiñoq k̄ej ita nda noño'ó, ta k̄ej r̄j táto'on k̄j'o k̄ej iin tirño'ó. Ta n̄j kankao r̄j noq iin ta'ándá noq on̄j ta'ándá yuta, xi'ín noq iin ta'ándá noq on̄j ta'ándá noq kána takují. ¹¹ Ta tiñoq yó'o kúu r̄j naní Ova. Ta iin ta'ándá noq on̄j ta'ándá takují ñó'o noño'ó yó'o n̄j nduu ova. Ta kúu kua'á nda'o ñayuu n̄j xi'j n̄j kee takují ñóo, dá ch̄j n̄j nduu ova ra.

¹² Dá n̄j tuu ángel kúu kom̄j ñóo trompeta na, ta kúu n̄j nda'o va iin tá'y nd̄indii, ta tóon īj vá uu tá'y ñá. Ta dión ta'ani n̄j ndo'o yoo xi'ín tiñoq, ch̄j n̄j nda'o ta'ani iin tá'y r̄j. Sa'á ñóo n̄j n̄akuín naá iin ta'ándá nduu noq on̄j ta'ándáan, ta dión ta'ani n̄j kuu sakuaá.

¹³ Dá n̄j sa nde'í, ta kúu n̄j xinij iin ángel tánee na xionoo na nda me'í induú, ta n̄j seídó'i ña n̄j'i n̄j kayu'ú ná:

—¡Nda'í kúu ví na ndéi noño'ó! ¡Nda'í kúu ví ná! ¡Ndeé ví nda'í ndo'o na tá ná tuu ndin on̄j ka ángel yó'o trompeta na!

9

¹ Tá n̄j tuu ángel kúu o'on ñóo trompeta na, dá n̄j xinij iin tiñoq n̄j yaa nda induú, ta n̄j xin̄j r̄j nda noño'ó, ta n̄j nat̄iin r̄j nda'á kaa ña sónó yú'u yá konó, ña koq noq sá tuu. ² Dá n̄j sonó r̄j yú'u yá ñóo, ta kúu n̄j kankuei ño'oma koka kua'an induú táto'on k̄j'o kána ño'oma yú'u iin xito ká'ano. Ta kúu n̄j da'i va noq nd̄indii n̄j kee ño'oma ñóo, ch̄j iin ní n̄j n̄aka'ani ña. ³ Ta tein ño'oma ñóo n̄j kankuei t̄jka kanoo r̄j iin ní kúu noño'ó. Ta n̄j ni'j r̄j choon ña k̄jan kee r̄j táto'on k̄j'o k̄ee t̄jdo'oma ndéi noño'ó. ⁴ Ta n̄j ta'ándá choon noq r̄j ña ná dá'a ní kendava'a r̄j xi'ín ita, ni yuku kúu, ni yito kaa noño'ó. Sava'a n̄j ni'j r̄j choon ña kendava'a r̄j xi'ín ñayuu koq sello Ndios tándaa taan. ⁵ Ta ko ní ta'andá ta'on choon noq r̄j ña k̄jan ka'án r̄j ñayuu. Sava'a choon n̄j ni'j r̄j k̄jan kendava'a r̄j xi'ín ná o'on toon yoo, ta dár'u'u ñaá r̄j táto'on k̄j'o k̄ee iin t̄jdo'oma dár'u'u r̄j ñayuu xi'ín ion ndó'o r̄j. ⁶ Ta katoó ñayuu kuu na daá ñóo, t̄jdo'o kuu ta'on na. Ta va'ar'á nda'í ná ka'án ná kuu na, t̄jdo'o kuu ta'on na.

⁷ Ta táto'on ndaa kuéj, kirí sa ió nduu kandodó ra naá, k̄j'o dión ndaa t̄jka ñóo. Ta táto'on k̄j'o ndaa corona oro, k̄j'o dión ndaa ña kandodó din̄j r̄j. Ta táto'on k̄j'o ndaa noq ñayuu, k̄j'o dión ndaa noq r̄j. ⁸ Ta táto'on k̄j'o nánj id̄i din̄j na ñá'a, k̄j'o dión nánj id̄i din̄j r̄j. Ta táto'on k̄j'o ndaa no'o ndika'a, k̄j'o dión ndaa no'o r̄j. ⁹ Táto'on iin kaa k̄jan ndadí yu'ú ndíká r̄j. Táto'on k̄j'o ni'j xido taxí tá'an kua'a kuéj ño'o carreta kua'an r̄j xi'ín ta kua'an naá, k̄j'o dión ni'j xido oon k̄ee ndixi r̄j. ¹⁰ Táto'on k̄j'o ndaa ndó'o t̄jdo'oma, k̄j'o dión ndaa ndó'o r̄j, dá ch̄j ió ion ña. Ta n̄j nat̄iin r̄j choon ña xi'ín ndó'o r̄j dár'u'u ka'í r̄j ñayuu o'on toon yoo. ¹¹ Ta mií ángel dándáki nda maá ini yá konó ñóo kúu sato'o r̄j, ta Abadón nanián xi'ín to'on hebreo, ta xi'ín to'on griego nanián Apolión. To'on yó'o kónj kaa, ña dánaá ñaá.

¹² N̄j ya'a va iin tandó'ó, t̄jdo vej uu kaan.

¹³ Tá n̄j tuu ángel kúu iño ñóo trompeta na, dá n̄j seídó'i tach̄j iin ñayuu, ta tach̄j yó'o n̄j kixi chí me'í ndin kom̄j ndík̄j ndita iin iin t̄jto noq náa oro iin noq Ndios, ¹⁴ ta n̄j kaaan xi'ín ángel kúu iño, na n̄j tuu trompeta ñóo:

—Kua'án ndasón ndin kom̄j ángel ndík̄j yu'ú yuta ká'ano naní Eufrates —kaán.

¹⁵ Dá n̄j ndaxí ndin kom̄j ángel ndík̄j ñóo, ta ángel yó'o k̄jan sa daá ió nduu ndáti kasandaá hora yó'o, xi'ín kūj yó'o, xi'ín yoo yó'o, xi'ín kua'á yó'o, dá ka'ánián iin ta'ándá ñayuu noq on̄j ta'ándá na. ¹⁶ Ta ña yó'o ndáka iin tu'u

ká'ano soldado kándodó kuéi. Ta n̄ seido'o yu'u ña kúu rá uu ciento millón soldado. ¹⁷ Ta ña yó'o n̄ xinij n̄ kee Ndios, ta ndidaá kuéi ñoó xí'in ndidaá ta kándodó r̄i ní'ino do'on̄o kaa, ta ndé'an tató'on ndé'é ño'ó ita. Ta ndí'i ta'anian tató'on ndé'é yuu ndato naní zafiro. Ta kuaán ta'anian tató'on k̄i'o ndé'é azufre. Tató'on k̄i'o ndáa dinj ndika'a, k̄i'o dión ndáa dinj kuéi ñoó. Ta ini yú'u r̄i kánkuei ño'ó ita, xí'in ño'oma xí'in azufre. ¹⁸ Ta n̄ xí'i iin ta'ándá ñayuu noó onj ta'ándá na n̄ kee ño'ó ita xí'in ño'oma xí'in azufre, tá'an ña n̄ kánkuei yú'u kuéi ñoó. ¹⁹ Ta xí'in ndéé yú'u r̄i, ta xí'in ndéé ndó'o r̄i dárkue'e r̄i ñayuu, dá ch̄i tató'on ndáa dinj koo, dión ndáa dinj ndó'o r̄i, ta xí'in ña yó'o dárkue'e r̄i ñayuu.

²⁰ Ta ñayuu, na k̄o ní xí'i n̄ kee ndin onj tándó'ó yó'o, k̄o ní xín ij vá ná nandikó iní na, ta dánkoo na ña kini kée na, ni k̄o ní dándí'i na ña k̄ian kandaño'o na ña u'u, ta k̄o ní dándí'i na ña k̄ian kandaño'o na yok̄o n̄ kava'a xí'in oro, xí'in plata, xí'in bronze, xí'in yuu o xí'in yito, va'ará k̄o túu nooán, va'ará k̄o táj do'an, va'ará k̄o kandaagan, tido ndáño'o ij vá náan. ²¹ Ta k̄o ní nándikó iní na sa'a ña sa'áni ná ndji, ta ni sa'a ña kétadi na xí'in ñayuu, ta ni sa'a ña k̄idi na xí'in na k̄o kúu ñadi'i na o yíi ná, ta ni sa'a ña k̄i'in kuí'iná ná.

10

Kárxoo iin ángel ndakí, ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná

¹ N̄i ndi'i, dá n̄ xinij k̄onoo iin ka ángel ndakí nda'o vej na nda induú, ta n̄ kii na tein iin viko, ta ín iin ch̄iyángi dinj ná. Tató'on k̄i'o ndé'é ndindii, k̄i'o dión ndé'é noo ná. Tató'on k̄i'o ndé'é ño'ó sa'ano ita, k̄i'o dión ndé'é sa'a ná. ² Ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná, ta nóno nooán. Ta xí'in sa'a xoo kuá'a na séjn na noó taño'o, ta xí'in sa'a xoo íti na séjn na noño'ó ichi. ³ Ta tató'on k̄i'o k̄ayu'ú ndika'a tondó, k̄i'o dión n̄ k̄ayu'ú ná. Dá tá n̄ ndi'i n̄ k̄ayu'ú ná, dá n̄ ka'andi us̄a ta'ándá. ⁴ Dá tá n̄ ndi'i n̄ ka'andi ñoó, dá kua'an yu'u taai ndi kónj kaa ña n̄ ka'andi ñoó. Tido n̄ seido'i iin tach̄i na n̄ ka'an xí'in nda induú, ta kaáan:

—Ná dá'a n̄ taaón ndi kónj kaa ña n̄ ka'andi káa. Va'a kaan ná koo de'é nian noo miíón.

⁵ Dá n̄ xinij n̄ ndane'e ángel ín séjn noó taño'o ñoó xí'in noño'ó ichi ñoó ndá'a xoo kuá'a na chí induú di'a, ⁶ dá n̄ nach̄ina'a ná Ndios, na daá takí kuíi, na n̄ kava'a induú xí'in noño'ó xí'in taño'o, xí'in ndidaá ña'a ió nooán, ña o kándati ka na cháá ka tiempo, ⁷ dá ch̄i tá ná kasandaá kuú kasá'a tuu ángel kúu us̄a ñoó trompeta na, dá natuu ndidaá ña sa io de'é n̄ kee mií Ndios tató'on k̄i'o n̄ kaa na xí'in profeta, tá'an na sa xino kuáchí noo ná, kaá ángel ñoó.

⁸ Ta mií tach̄i na n̄ seídó'i n̄ ka'an xí'in nda induú, ñoó k̄ian n̄ ka'an tuku xí'in, ta kaáan:

—Kua'an k̄i'ón libro ló'o nóno noo tánee ndá'a ángel ín séjn noó taño'o xí'in noño'ó ichi káa.

⁹ Dá n̄ keei kua'in noo ín ángel ñoó. Dá n̄ kaaí xí'in ná ña ná tei na libro ló'o ñoó nooí. Dá n̄ kaa na xí'in:

—Jó'on, kei ña viti, dá ná kankao ova ña ini t̄isón, tido kankao vid̄ian tató'on vid̄i ndudí ini yú'on —kaá na.

¹⁰ Dá n̄ nat̄iini libro ló'o tánee ndá'a ángel ñoó. Dá n̄ seíi ña. Ta kúu n̄ kankao vid̄ian ini yú'i tató'on k̄i'o vid̄i ndudí, tido ini t̄ixi n̄ kankao ova ña.

¹¹ Dá n̄ kaa na xí'in:

—Miian ndús̄a kánian kast̄ón xí'in ñayuu sa'a ndí k̄ian ndo'o kuá'a nda'o ñoó xí'in nación, xí'in na ká'an iin rá iin yú'u, xí'in rey dándakí ñaá.

11

Di'a ni ndo'o uḡ ṭaa ni xi'o ndaa kuendá sa'a Ndios

¹ Dá ni ni'j yu'u iin ndoo, ta káa rá táto'on káa iin vara chíki'ó na. Dá ni ta'anda choon noqí, chí kaá na xi'ín:

—Kua'án chíki'óon ve'e ño'o Ndios, xi'ín noo náa, ta naka'ávón ndidaá kúu na ndéi ndáño'o Ndios. ² Tído ná dá'a ni chíki'óon yé'é satá vé'e, dá chí na tükú, na kó kúu ñayuu Ndios, ni ñatiin yé'é satá vé'e, ta ko'on na koni xíxi na ñoo iñ ñoo tein uḡ díko uḡ yoḡ. ³ Ta ko'ín tanda'í uḡ ṭaa xi'o ndaa kuendá sa'í, dá ka'an ra xi'ín ñayuu sa'a ndidaá ña koo. Ta dión kee ra iin mil uḡ ciento onj díko kuḡ, ta kandixi nda'í ra.

⁴ Ta ndin nduú ṭaa yó'o kúu ndin nduú yíto olivo, ta kúu ta'ani ra ndin nduú candelero ndíta tóon noḡ Ndios, na kúu sato'o ñayuu yó'o. ⁵ Tá ió iin káa na ka'án kendava'a xi'ín rá, ta kúu kankuei ño'ó ita yú'u rá, dá dándúta ra ṭaa xiní u'u ñaa. Ta ndi ndaa mií na kóni kendava'a xi'ín rá, kí'o dión ta'ani kánian kuu na. ⁶ Ta ṭaa yó'o kakomí choon ña kían kadi ra induú, dá o kóon daḡ xi'ín ndidaá tein kuḡ dána'a ra sa'a ndí kían koo. Ta kane'e ra choon ña ndee ra takuú niñ, ta kane'e ta'ani ra choon ña dándó'o ra níḡ ñayuu ndidaá ta'ándá ká'án mií rá.

⁷ Tá ná dándí'i ra choon ni ni'j rá, dá keta kíti tondó ká'ano yu'ú yáí konó ñoo, ta ñaa ri xi'ín ndin nduú ṭaa yó'o, dá kandeé ri xi'ín rá, ta ka'áni ñaa ri. ⁸ Ta yikí koño ra kandeí noḡ yá'í ñoo ká'ano, tá'an ña ká'an na xi'ín Sodoma xi'ín Egipto. Ta ñoo yó'o ta'ani kúu noḡ ni chírkaa na sato'o yo Jesús ndíka cruz. ⁹ Ta na ndéi ndidaá ñoo ná'ano xi'ín ndidaá ñoo kuálí, xi'ín na ká'an iin rá iin yú'u, xi'ín na ndéi ndidaá nacióon koni kandeí yikí koño ra noḡ yá'í ñoo onj kuḡ dao, ta kó iin konó ña nduxian. ¹⁰ Ta kadij nda'o ini ñayuu ndéi noño'ó sa'á ña ni xi'í ra, ta kee na iin víko ká'ano, ta dasá tá'an na ña'a noḡ ná, dá chí ni ndo'o nda'o níḡ na ndéi ñayuu yó'o ni kee ndin nduú profeta ñoo.

¹¹ Tído tá ná ya'a onj kuḡ dao, dá natakí ndin nduú ra kee Ndios, ta kúu ndakuei va ra. Ta kúu yu'ú nda'o ñayuu ndéi ñayuu yó'o tá ná koni na ña ni natakí ra. ¹² Dá kueidó'o ra tachí iin na ka'an ni'í chí induú, ta di'a kaaan xi'ín rá:

—Kua'án kaa ndó na'a kíi ndo.

Ta satá iin víko kaa ra ko'on ra induú, ta ndidaá na xiní u'u ñaa koni xi'ín noḡ ná ña dión koo. ¹³ Ta mií hora daá ni'í nda'o ṭaan, ta noḡ iin iin ciento ve'e ndíta ñoo, koon uxian, ta kuu usá toon mil ñayuu. Ta dao ka ñayuu kandḡo ñoo, yu'ú nda'o na kee ña kuu ñoo, dá kasá'a ná keká'ano na Ndios, na ió induú.

¹⁴ Dión ni kuu, dá ni ya'a tándó'ó kúu uḡ, tído veí iin kaan, ña kúu onj.

Di'a ni kuu tá ni tuu ángel kúu usá ñoo trompeta na

¹⁵ Tá ni tuu ángel kúu usá ñoo trompeta na, ta kúu táj ni'í nda'o ni kayu'ú kua'á tachí chí induú, ta kaaan:

Ni ñatiin Ndios, na kúu sato'o yo, xi'ín Cristo ndidaá choon, ta dándáki kuíi na.

¹⁶ Dá ni sa kujta xití ndin oko komi ta sá'ano ndéi diñ Ndios noḡ ió na dándáki na, ta ni xinḡo taan ra nda noño'ó ndáño'o ñaa rá, ¹⁷ ta kaá ra:

Náki'o ndu ndivé'e noḡ ní, sato'o Ndios, mií ní kúu na kándéé kée ndidaá tá'an ña'a, ta mií ní kúu ní, ta mií ní ni sa kuu ní, ta mií ní kúu na kasaá. Ndivé'e ní, dá chí mií ní kúu na ni ñatiin ndi'í choon viti, ta ni kasá'a dándáki ní.

¹⁸ Ni xido nda'o ini ndidaá nacióon,

tído viti kían nì kasáá ñá xído ini mií ní,
 dá chí sá nì kasandaá kuú keyíko ní sá'á ñayuu nì xí'j.
 Ta ko'ón ní kemánì ní profeta, tá'an nà sá xinkuáchi noo ní,
 ta kemánì ta'ani ní ndidaá ñayuu mií ní,
 xí'ín ndidaá ká nà yu'ú ni'ini ñáá,
 á mií ná kuáli ná o á mií ná ná'ano na.
 Ta sá nì kasandaá ta'ani kuú dánaá ní nà kéndava'á xí'ín noño'ó.

¹⁹ Dá nì nono yé'é ve'e ño'o Ndios induú, ta túu ín iin sató, kirá dándáki ñá nì kandoo Ndios kemánì ná ñayuu nà. Ta nì sá kuíta tasa, ta táj ká'an ñayuu, ta ní'í xído kúu ka'andi, ta nì kasá'á táan, ta ná'ano nda'ó ñíñí nì kasá'á kóon.

12

Di'a nì kuu tá nì naá koq kua'á ká'ano xí'ín iin ñá'a

¹ Nì ndí'i, dá nì xinií iin ká ñá'a xixi kua'an chí induú, chí nì xinií iin ta'ána ñá'a, ta dá'ón ndíxian kúu ndindii, ta tíxi sá'an nákaa yoo, ta kánoo iin corona nì kava'á xí'ín uxí uu tíñoo dinjan. ² Ta ñó'o de'an, ta káyu'an, chí sáxian tíxian, dá chí sá káki de'an, sa'á ñoo ndó'o níoan. ³ Ta nì xini ta'ani iin ká ñá'a ká'ano chí induú, ta ñá yó'o kúu iin koq kua'á ká'ano, ta usá kúu dinj rj, ta uxí kúu ndíkí rj, ta iin iin dinj rj ñó'o tikata kuaán. ⁴ Ta xí'ín ndó'o rj nì yakó rj iin tá'í noo ndin onj tá'í tíñoo ñó'o induú, ta nì ñakuéi ñáá rí ndá noño'ó. Ta nì sartuu koq ká'ano yó'o mií noo tá'ána ñá'a sá kua'an kaki de'e ñoo, dá koko rí de'an tá ná káki xi. ⁵ Ta kúu nì kaki va de'e ñá'a yó'o, ta kúu xi iin tayíi. Ta kasandaá xj dándáki xi ndidaá tá'an nacióon xí'ín vara kaa. Tído nì djta ní'ini ñáá Ndios yu'ú koq ñoo, dá koo xi xí'ín ná noo ió nà dándáki na. ⁶ Dá nì xino ñá'a yó'o noo koq ñoo kua'an noño'ó jchi noo nì kenduu Ndios kooán, ta ñoo koto ñáá ná iin mil uu ciento onj diko kuu.

⁷ Nì ndí'i daá, dá nì kuu iin ñá'a chí induú, chí nì ndakuín Miguel xí'ín ndidaá ká ángel ndíta xí'ín ná, dá nì naá nà xí'ín koq ká'ano ñoo, xí'ín ndidaá ángel kini ndíta xoo mií rí. ⁸ Tído ko ní kándeé rí naá rj xí'ín ná, ta ko ní nì'j ká rj noo koo rí xí'ín ángel rj induú. ⁹ Dá nì ñakána na koq ká'ano ñoo kua'an rj ndá sata vé'e, kirí kúu koq sá'ano, kirí kúu tímí'á, kirí naní Satanás, ta kirí yó'o kúu rí xionoo dánda'í ñayuu iin ní kúu ñayuu. Ta nì ñakána ni'ini na rj nì naxino rj ndá noño'ó xí'ín ndidaá ángel tí.

¹⁰ Dá nì seido'i nì kayu'ú iin na chí induú, ta kaá nà di'a:

—Sá nì kasandaá vá kuú dáka'ki Ndios ñayuu nà, ta nì natiiin na ndidaá ndéé, ta dándáki na ndidaá kúu ñayuu viti. Ta kómí Cristo choon viti, dá chí sá nì ñakána va na kirí dátaí kuáchi nà kándisa xí'ín yó noo Ndios, tá'an kirí sá dátaí kuáchi ñáá nduú ñoo. ¹¹ Tído nì kándeé vá ñayuu ñoo xí'ín rí nì kee nìj na kúu léko, kirá nì xita sa'a ná, xí'ín sa'á ñá nì sá xí'ó ndaa nà kuendá sa'á to'on va'a Jesús, chí ko ní ndí'i ta'on ini nà sa'á ñá kataki nà, di'a nì xí'ó na mií ñá kían kuu nà sa'a Ndios. ¹² Sa'á ñoo ná kadij iní yó'o, induú, ta ná kadij iní ndo'ó, nà ndéi xaán. Tído nda'í kúu ví ndo'ó, nà ndéi noño'ó xaán, xí'ín ndo'ó, kirí nó'o ini taño'o xaán, dá chí xído nda'ó ini kirí u'u ko'noo rí kosaa rj noo ndéi ndó, chí ná'á rí ñá ndadá cháá vá kuu koo rí —kaá nà.

¹³ Tá nì kandaá ini koq ká'ano ñoo ñá nì ñakána ñáá Ndios kua'an rj ndá noño'ó, dá nì kee rí tákaa rí sata ñá'a, ñá nì ñakáki tayíi lo'ó ñoo, kua'an rj. ¹⁴ Dá nì nì'j ta'ána ñá'a ñoo uu ndixí ná'ano kirí ya'a, dá kuu ndarneeán ko'an ndá noño'ó jchi, dá kandoo koo ñoo, dá kasandaáan noo nì kenduu Ndios kakaá de'áan, noo koto ñáá ná onj kuia' dao. ¹⁵ Dá nì ndusa rí kua'á nda'ó takuij sata ta'ána ñá'a ñoo, dá dátáni ñáá rí, nì ka'an rí, dá chí takuij nì kankuei yú'u rj kúu táto'on iin yuta. ¹⁶ Tído nì chíndeé vá ñáá noño'ó yó'o, dá chí nì

nono yú'án, ta kúu nì xí'i ndi'an takují yuta nì kankuei yú'u koq ká'ano ñoo. ¹⁷ Ta kúu nì xido nda'o ini koq ká'ano ñoo nì xini rì ta'ána ñá'a ñoo. Sa'a ñoo nì kee rì kua'an rì naá rì xí'in ndidaá ka de'án, tá'an na né'e va'a choon nì sa'anda Ndios noq ná, chí na yó'o kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesucristo.

13

Di'a ni kee uu kirí kini

¹ Nì ndi'i, dá nì sa kuín yu'u noq ñoti yu'u taño'o, dá nì xini nì xinkoo iin kiti deen vei rí noq taño'o ñoo. Ta usa kúu dinì rì, ta uxì kúu ndikì rì, ta iin iin ndikì rì ñó'o tikata kuaán, ta iin rá iin dinì rì tándaa kuq ká'an ndava'a sa'a Ndios. ² Ta táto'on kì'o káa chito deen naní leopardo, kì'o dión káa kirí kini yó'o. Ta táto'on kì'o ndaa sa'a oso, kì'o dión ndaa sa'a rì. Ta táto'on kì'o ká'ano yú'u ndika'a, kì'o dión ndaa yú'u rì. Ta nì nakì'o mií koq ká'ano ñoo ndé rì noq kiti yó'o, ta nì nakì'o ta'ani rí téi noq dándaki rí noq rì, ta nì xì'o ta'ani rí ndidaá tá'an choon sa ne'e rí noq rì. ³ Ta nì xini ña nì tarkue'e iin dinì rì, ta kua'an rì kuu rì keean. Tído nì nduva'a va dinì rì noq nì tarkue'e ñoo, ta ko ní xì'i ta'on rí. Sa'a ñoo nì naá téi ini ñayuu nì xini na, ta nì kasá'a ná ndiko na rí. ⁴ Ta nì kasá'a ná ndaño'o na koq ká'ano, kirí nì xì'o choon noq kiti yó'o, ta nì kasá'a ndaño'o ta'ani na mií rí, ta di'a kaá na kéká'ano na rì:

—¿Ndá yoo kándéé kée táto'on kée kirí chiká'ano yó'o? Ta, ¿ndá yoo kandéé naá xí'in rí? —kaá na.

⁵ Ta nì ni'i ta'ani rí ña ka'an rì ndidaá to'on táyíi, dá chindaya'i rí mií rí, ta ka'an ndava'a rí sa'a Ndios. Ta nì ni'i rì choon ña dándaki rí uu diko uu toon yoo. ⁶ Sa'a ñoo nì kasá'a rí ká'an ndava'a rí sa'a Ndios, ta kénoo rí kuu ná, ta ká'an ndava'a rí sa'a ve'e ñoo noq ió Ndios, xí'in sa'a ndidaá na ndéi induu. ⁷ Ta nì nono noq rì ña kían naá rì xí'in ñayuu Ndios, ta nì nono noq rì ña kandeé rí xí'in ná. Ta nì ni'i ta'ani rí choon ña kían dándaki rí ndidaá ñoo kuáli, xí'in ndidaá ñoo ná'ano, xí'in na ká'an iin rá iin yú'u, xí'in na ndéi ndidaá nación. ⁸ Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o nì kasá'a ndaño'o na rì, chí nda rá ko ñá'a kasá'a sa'a ñayuu, nda daá vá ko kándodó kuu ná noq libro noq kándodó kuu na ni'i ña kataki chíchí. Ta ña yó'o kúu libro na kúu léko, na nì sa'áni ná.

⁹ Sa'a ñoo ndi ndaa ndo'io ió do'o, ná kueidó'o ndó noq ká'in. ¹⁰ Dá chí na nì kánian kakaá ve'e kaa, ve'e kaa va kasandaá na, ta na nì kánian kuu xí'in espada, kì'o dión kuu na. Sa'a ñoo kánian kandeí nduu ñayuu Ndios ndo'io níq ná xí'in ña ndéé ini na, ta kánian kandita toon na xí'in ña kándéé ini na Ndios.

¹¹ Nì ndi'i, dá nì xini nì xinkoo iin ka kiti chiká'ano chí tixi ñó'o di'a, ta uu kúu ndikì rì, ta táto'on kì'o ndaa ndikì borrego, kì'o dión ndáaan. Tído táto'on kì'o ká'an koq ká'ano ñoo, kì'o dión ká'an kirí ñoo. ¹² Ta né'e ta'ani rí choon táto'on né'e kiti mií noq ñoo, ta noq mií rí kée kirí yó'o ndidaá ña'a. Ta dáka'an rì ndidaá ñayuu, dá kandaño'o na kirí mií noq ñoo, kirí nì nda'a dinì noq nì tarkue'e ka'i ñoo. ¹³ Ta kua'a nda'o ña'a ná'ano kée rì, dá chí nda induu dákoon rí ñó'o ita noq ndidaá ñayuu. ¹⁴ Dánda'i rì ñayuu ndéi noño'o, chí nì ni'i rì ña kandeé rí kee rí ña ná'ano noq kiti mií noq ñoo. Ta nì sa'anda rì choon noq na ndéi noño'o ña ná kava'a na iin na'ána, ña káa táto'on káa kirí mií noq ñoo, tá'an kirí nì nda'a dinì noq nì tarkue'e ka'i xí'in espada. ¹⁵ Ta nì nono noq rì ña kían kì'o rí tachì noq na'ána nì kava'a ñoo, dá kuu ka'an. Ta kómian choon ka'ánian ndidaá ñayuu ko kándia kandaño'o ñaa. ¹⁶ Ta nì sa'anda rì choon ña ná ñani tóni ndá'a xoo kuá'a ndidaá ñayuu o taan na, ta ko né'e tandini á mií ná kuáli ná o mií ná yatá ná, á mií ná kuíká ná o mií ná kúnda'i na, á mií ná kúu ná sato'o o na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o. ¹⁷ Ta ni iin

tó'ón ta'on ñayuu o kúu kuiin na ña'a, ta ni o kúu ta'on dikó náan tá koq tóni ñoo o kuu ri o número kuu ri tándaa ndá'a ná o taan na. ¹⁸Yó'o kóni ñaxintóni, ta kóni diní, dá taó kuendá ndo número kiti chiká'ano yó'o, chí número yó'o ká'an sa'a iin taa, ta número yó'o kúu iño ciento oni diko iño.

14

Xíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu

¹Ni ndi'i, dá ni xinij iin ndichi na kúu léko ñoo diní yúku nani Sión, ta dñin ná ndíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu, ta taan iin rá iin na tándaa kuu léko ñoo xí'in kuu tatá na. ²Dá ni seido'i ni'i ká'an na chí induú. Ta táto'on k'i'o ní'i xido takuii kua'a, k'i'o dión ni'i ká'an na. Ta táto'on k'i'o káyu'u dai, k'i'o dión ni'i ká'an na. Ta kádían táto'on k'i'o kúu tá dák'a na arpa, k'i'o dión kúu noq ká'an na. ³Ta xíta na iin yaa saá noq na ió dándáki ñoo, xí'in noq ndin komi ña takí ñoo, xí'in noq ndin oko komi ta sá'ano ndéi dñin ná ñoo. Ta ni ko iin ta'on kandeé katj'a yaa xíta na, sa'a iin ciento uu diko komi mil ñayuu ni dakáki Ndios tein ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na xíta ña. ⁴Dá chí ndidaá na yó'o ko ní ya'a ta'on na kee na kuachi xí'in na ñá'a, sa'a ñoo ndáa vii vá ná. Ta ndidaá na yó'o ndiko na satá na kúu léko kua'an na ndéi kúu mií vá noq ná ko'on na. Ta ndidaá na yó'o kúu na ni dakáki Ndios tein ndidaá ñayuu, dá kakuu na na mií noq natiin Ndios xí'in na kúu léko ñoo. ⁵Ta ni iin tó'ón ta'on ña tó'ón ko ní kánkuei yú'u ná, chí kúu ná ñayuu ndáa vii noq Ndios, noq ió na dándáki na.

Oni ángel xí'o ndaa kuendá

⁶Ni ndi'i, dá ni xinij tánee iin ka ángel xionoo na me'i induú, ta né'e na to'on va'a Jesús, ña daá kuiti koo, dá dána'a na ña noq ñayuu ndéi noñó'o, noq ndidaá nación, noq ndidaá ñoo kuálí, noq na ká'an iin rá iin yú'u, xí'in noq na ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ⁷Ta kaá na di'a káyu'u ná:

—Káyu'u ni'ini ndó Ndios, ta k'i'o ndó ñaño'o noq ná, chí sa ni kasandaá kuu keyiko na sa'a ñayuu. Ta kandaño'o ndó Ndios, na ni kava'a induú xí'in noñó'o, xí'in taño'o xí'in iin rá iin ndúta noq kana takuii.

⁸Ta satá ángel yó'o tánee iin ka ángel vei na, ta di'a káyu'u ná vei na:

—Ni yaa va ñoo Babilonia, ni yaa va ñoo Babilonia, ña kúu ñoo ká'ano, dá chí ni daxinián ndidaá tá'an nación xí'in ña kini xí'in ña ka'an noq kée de'é ñooan.

⁹Ta satá ángel yó'o tánee iin ka ángel kúu oni vei na, ta di'a káyu'u ná vei na:

—Ndi ndáa mií vá na ni kandía ndáño'o kiti chiká'ano ñoo xí'in na'ána ri, ta ni kandía ta'ani na ni ñani tóni ndá'a ná o taan na, ¹⁰dá kían kánian ko'o na vino ova, ña kúu ña xido ini Ndios xiní ñaá ná, chí ko'on Ndios kuei ndi'i na ña xido ini na satá ñayuu ñoo. Sa'a ñoo ndo'o kini nió ná kee ñoo'ó kéj xí'in azufre noq ángel xí'in noq na kúu léko. ¹¹Ta daá kuiti kuiin ndichi ño'oma noq ño'o na ndó'o nió ná, ta ni nduú ni ñoo o kóni na nani'i ndéé ná, chí ni sa ndaño'o na kiti chiká'ano ñoo xí'in na'ána ri, ta ni kandía na tándaa tóni ri ndá'a ná o taan na.

¹²Sa'a ñoo kánian k'i'o ndéé ini ndidaá ñayuu Ndios, tá'an na ndíta ndaa xí'in choon ni sa'anda Ndios noq ná, na kándéé ká'ano ini Jesús.

¹³Ta ni seido'i ni ka'an iin tachi na ni ka'an nda induú:

—Ta taa di'a noq tuti xaan: “Ta yó'o chí noq ndiká'an ndi kúu ví na kuu sa'a ña kúu ná kuendá sato'o yo Jesús.” Jaan, dión kián, kaá Espiritu iñ Ndios. Miían ndaa koni na nani'i ndéé ná, dá chí na'a iñ vá choon ni kee na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda iin ángel tirió xí'ín uva noñó'oyó'o

¹⁴ Ta ni xini tánee iin viko kuxi ndato nda'o, ta nooán ñoo ió iin taa, ta kóni koo ra táto'on k'i'o káa iin taa ñayuu yó'o. Ta kánoo iin corona oro dinj rá, ta né'e ra iin hoz deen. ¹⁵ Dá ni keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ta kúu ni'i nda'o ni kayu'u ná noó ra ió noó viko ñoo:

—Chikaá yo'ó hoz sa'a tirió xaán viti, ta ka'andaan, chi sa ni kasandaá va kuu ta'anda ña, dá chi sa ndidaá vá tirió káa noñó'oyó'o xaán ni ichi.

¹⁶ Dá ni chikáa ra ió noo viko ñoo hoz sa'a tirió káa ñoo, dá ni sa'anda ndi'i ra tirió káa nooán.

¹⁷ Dá ni keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ña iin induú, ta tánee ta'ani iin hoz deen ndá'a ná ve'i na. ¹⁸ Dá ni keta ta'ani iin ka ángel chí noo náa Ndios di'a, ta na yó'o kómí choon sata ño'ó kéj. Dá ni kayu'u ná iin ka ángel né'e hoz deen ñoo, ta kaá na:

—Chikaá hoz deen né'ón xaán sa'a iin rá iin tu'u uva iin noo yíto káa noñó'oyó'o xaán, dá chi sa ni chichi va rí.

¹⁹ Dá ni chikáa ángel ñoo hoz deen né'e na sa'a iin rá iin tu'u uva iin yíto káa noñó'oyó'o. Dá ni taán ná rj noo kaño'o rí ko'onj rj noó ña xido ini Ndios. ²⁰ Ta nda yu'u ñoo ñoo ni so'onj uva yó'o, ta noó ni so'onj rj ni xita kuá'a nda'o ni, ta ni kaa rá chí ñino táto'on dikó tánee yú'u kuéj, ta ni ñaka'ani rá táto'on onj ciento kilómetro.

15

Kásaq usq ka ángel, ta né'e na ndin usq tandó'oyó'o noo ndi'i

¹ Ni ndi'i, dá ni xini iin ka ña'a ndato, ña ká'ano, ña naá iníto xinió chí induú. Ta ña yó'o kúu usq ángel, ta né'e na ndin usq tandó'oyó'o noo ndi'i kando'o ñayuu, dá ndi'i ña xido ini Ndios. ² Dá ni xini ta'ani iin ña'a káa táto'on káa taño'o, ta yé'e ra táto'on yé'e yuu tatá, ta ni ñaki'in tá'an rá xí'ín ño'ó kéj ita. Ta ni xini ta'ani ndidaá na ni kandeé xí'ín kiti chiká'ano ñoo, xí'ín na'ána rj, chi ko ní sá ndaño'o ñaá ná, ta ko ní kándia na ñani tóni ná xí'ín kuu rj o número kuu rj. Ndidaá na yó'o ndita noó taño'o yé'e táto'on yé'e yuu tatá ñoo, ta ndidaá na yó'o né'e arpa Ndios ndita na. ³ Ta xita na yaa ni xita Moisés, tá'an na sa xinkuáchi noo Ndios, xí'ín yaa xita na kúu léko, ta di'a xita na:

Ña ná'ano kée ní, ta ña ndato nda'o kée ní, sato'o ndu.

Mii ní kúu na kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

Ta mii ní kúu na kéndúsá'ano, ta mii ní kúu na kée ña ndaa.

Ta iin tó'ón dinj mii ní kúu rey dándaki ndidaá tá'an ñayuu.

⁴ ¿Ndá yoo ví ná kaa ña o yu'u na mii ní,

ñá o kéká'ano na mii ní, sato'o ndu?

Ko iin ta'on, dá chi iin tó'ón dinj mii ní vá kúu na ij.

Sa'a ñoo ná kuita ndidaá tá'an nación noo mii ní, ta kandaño'o na mii ní,

dá chi sa ni na'a ní ña keyiko ndaa ní ndidaá ña.

⁵ Tá ni ndi'i, dá ni xini ña chí induú ni nono yé'é noo kúu noo ij cháa ka ini ve'e ño'o, ña ná'a ña ni kandoo Ndios kemáni ná yó. ⁶ Ta ini ve'e ño'o ñoo ni kankuei usa ángel, ta ndin usa ángel ñoo né'e iin rá iin kue'e kando'o ñayuu. Ta ndíxi na dá'on kuxi kachi, ta náye'e ndaa oon víán, ta ni kaq noo iin cincho oro yu'u ndíká na. ⁷ Ta tein ndin komi ña takí ñoo ni kana iian, ta né'an usq copa oro. Dá ni xi'oan iin rá iian noo ndin usq ángel ñoo, ta ni chiti inian ño'o ña xido ini Ndios, na daá takí kúí. ⁸ Ta kúu ni ñakuti ve'e ño'o ñoo xí'ín ño'omá, ta díon, dá ni na'a Ndios ndi k'i'o ká'ano na, ta ni na'a na ndi k'i'o ndáki na. Ta ni ko iin ta'on kuu ku'u ini ve'e ño'o Ndios nda ná xinkoo ndin usq kue'e né'e ndin usq ángel ñoo.

16

Di'a ni kuu tá ni kuei ángel ñoó copa na

¹ Ta nda ini ve'e ño'o ñoó ni seido'i káyu'u ná noo ndin usa ángel ñoó, ta kaá na:

—Kua'án ndo kata ndo nda noñó'o káa ña ñó'o ini ndin usa copa né'e ndó xaan, ña dándáki ña xido ini Ndios.

² Dá ni kuei ángel mií noo ñoó ndúta ñó'o ini copa na noñó'o yó'o, ta kúu ni ndaki iin kue'e kini noo ñayuu ni kandía ni natiin tóni kiti chiká'ano, ta ni sa ndaño'o na na'áná ri. Ta kue'e yó'o ni datáni ñii ná, ta ni ndo'o nda'o níó ná ni kean.

³ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu uu ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo taño'o. Ta kúu ni nduu taño'o ñoó ni, ta ndé'é rá táto'on ndé'é ni ndii. Ta kúu ni naá ndi'i va ña'a takí xí'in kirí takí ñó'o ini taño'o ñoó.

⁴ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu oni ñoó ndúta ñó'o ini copa na ini iin rá iin yuta xí'in ini iin rá iin ndúta noo kána takuij. Ta kúu ni nduu takuij ñoó ni.

⁵ Dá ni seido'i ni ka'an ángel dándáki takuij ñoó, ta kaá na di'a:

—Iin na ndaa nda'o kúu ní, sato'o ndu, mií ní ni sa kuu ní, ta mií ní kúu ní, ta mií ní kúu ná ii, dá chi kényiko ndaa ní sa'a ndidaa ña'a, ⁶ ta sa'a ña ni sati na ndéi noñó'o ni ñayuu mií ní, xí'in ni profeta ní, sa'a ñoó ni sa'an ní ni ndee ní takuij xí'in na kúu rá ni, chi ki'o dión kánian ndo'o na sa'a ña kini ni kee na.

⁷ Ta ni seido'i ni káyu'u iin ka' ángel nda noo náa Ndios, ta kaá na:

—Mi'an ndaa kuiti dión kián, sato'o ndu, mií ní kúu Ndios kándéé kée ndidaa tá'an ña'a, ta kényiko ndaa ní, ta kényiko va'a ní sa'a ñayuu.

⁸ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu komi ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo ndindii, dá ni ndudeen cháa kaan, dá ni chiño'an ndidaa ñayuu xí'in ñó'o. ⁹ Ta ni kei ñayuu ñoó ni kee ká'an ndindii, ta ni ka'an ndava'a na sa'a kuu Ndios, na kómí choon sata ndidaa tándó'o yó'o, ta ko ní xín na nandikó iní na, ta ko ní xín na ki'o na ñaño'o noo Ndios.

¹⁰ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu o'on ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo ió kiti chiká'ano ñoó dándáki ri. Ta kúu ni nakuin naá iin ní kúu va noo ió ri dándáki ri. Ta ñayuu ndéi ñoó ni kasá'a sei yi'i na yáa ná sa'a ña ndó'o téi níó ná, ¹¹ ta ni ka'an ndava'a na sa'a Ndios, na ió induú, chi ndó'o nda'o níó ná sa'a ña táni ñii ná. Tído ko ní nándikó ta'on iní na sa'a ña kini kée na.

¹² Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu iño ñoó ndúta ñó'o ini copa na ini yuta ká'ano naní Eufrates, ta kúu ni ichi va takuij yuta ñoó. Ta kúu ni nono va ichi noo ya'a ndidaa rey ndéi chí noo xinkoo ndindii. ¹³ Ta ni xinii ni kan kuei espíritu kini yú'u ko ká'ano xí'in yú'u kiti chiká'ano kuenda ña u'u ñoó, xí'in yú'u tá kúu profeta to'on. Ta ndin oni espíritu kini yó'o ndaa táto'on ki'o ndaa lá'o, ¹⁴ dá chi espíritu ña u'u va kián, ta kuá'a nda'o ña ná'ano kándéé espíritu yó'o kéean. Ta ko'an noo ndéi ndidaa rey noñó'o yó'o, dá nditútán ra, dá ko'on ra naá ra xí'in Ndios tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios, na kándéé kée ndidaa tá'an ña'a.

¹⁵ Ta di'a kaá Ndios: “Yó'o ká'in xí'in ndó ña kasaai táto'on ki'o kée iin ta kuí'íná. Sa'a ñoó ndiká'an ndi kúu ví na ndéi nduu, xí'in na ndaa dá'on ndíxi na, chi noón kúu na o kóo vichí ta'on, ta o túu ta'on ña kedaá xí'in ná xika'an noo ná”, kaá na.

¹⁶ Ta ni nditúti espíritu kini ndidaa rey ñoó iin xían noo naní Armagedón, ta to'on yó'o kúu to'on hebreo.

¹⁷ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu usa ñoó copa na noo tachi, ta táj ni káyu'u iin na ini ve'e ño'o Ndios induú, nda noo ió na dándáki na ñoó, ta kaá na:

—Sa ni kuu va viti.

18 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'ḡan n̄a dión, ta kúu n̄i s̄a kuḡta tasa, ta táj ká'an ñayuu, ta ní'i xido kúu ka'andi. Ta n̄i kasá'a táan noñó'o yó'o, ta kúu kini nda'o n̄i taan. Ni kuu ni hora ko ní taan ta'on dión noñó'o yó'o nda n̄i kasá'a ndéi ñayuu nda viti. 19 Ta n̄i chachi ñoo ká'ano sa'a ña n̄i'i téi n̄i taan, ta oni tá'i n̄i chachi ña. Ta ndidaa ñoo ná'ano ñó'o iin rá iin nación n̄i koon ndi'an. Dá n̄i ndusá'a ini Ndios ñoo ká'ano nani Babilonia, ña n̄i kasandaá kuu k̄i'o na vino ova ko'o de'e ñooan, kirá dándáki ña xido nda'o ini n̄a xini ñaá ná. 20 Ta ndidaa yúku ndita ini taño'o xi'ín yúku ndita noñó'o yó'o n̄i ndañó'o ní'ini. 21 Ta kúu ná'ano nda'o ñíñi n̄i koon nda induú satá ñayuu ndéi noñó'o, ta iin iin ña vee tát'o'on oko sa'on kilo. Ta kúu n̄i ka'ḡan ndava'a ñayuu sa'a Ndios sa'a ña n̄i koon ñíñi satá ná, dá ch̄i miḡan ndaa kuiti tandó'o ká'ano nda'o n̄i s̄a kian.

17

Kua'ḡan iin ángel dándó'o na n̄i'o iin ñá'a díko mií noḡ t̄a

1 N̄i ndi'i, dá n̄i kii iin ángel tein ndin us̄a ángel, n̄a n̄i s̄a ne'e us̄a copa ñoo, dá n̄i kaa n̄a xi'ín:

—Nak̄i chí yó'o, dá ná dána'l̄i noḡon ndí kee Ndios dándó'o na n̄i'o ta'áná ñá'a xixi kée díko mií noḡ t̄a, ñá ió noḡ takuḡi kua'a. 2 Xi'ín ñá'a ñoo n̄i ya'a ndidaa rey ndéi noñó'o yó'o n̄i kee ra kuachi, ta ndidaa n̄a ndéi noñó'o yó'o n̄i dax̄ini mií ná xi'ín ndidaa kuachi kéeán —kaá n̄a.

3 Dá xi'ín ñax̄intóni ndáka na yu'u kua'ḡan n̄a iin noñó'o ichi. Ta ñoo n̄i xin̄i kánóo iin ta'áná ñá'a sata iin kiti ch̄iká'ano, ta kua'a n̄i ndé'é rí, ta iin ní ñí r̄i n̄i nata'an tándaa to'on kini ña k̄ian ká'ḡan ndava'a sa'a Ndios. Ta us̄a kúu din̄i r̄i, ta ux̄i kúu nd̄ik̄i r̄i. 4 Ta nd̄ixi ñá'a ñoo dá'on ndi'i, ña dáka tá'an xi'ín ña kua'a tóon, ta n̄i nata'an iin ní ñiḡan ñó'o ñá'a oro, xi'ín yuu luu ndaa xi'ín perla. Ta tánee iin copa oro ndá'an, ta n̄i chit̄i inḡan ñó'o ndidaa ña kini xi'ín ndidaa ña ka'an noḡ kéeán xi'ín r̄a ko kúu ȳiḡan. 5 Ta taan ñá'a yó'o ndá'a iin kuu, ta n̄i ko iin kátóni ini ndi kóni kaaḡan. Ta di'a kua'ḡan kuu yó'o: “Ká'ano nda'o ñoo Babilonia, ña kúu naná ndidaa n̄a ñá'a díko mií, xi'ín naná ndidaa ña kini kua'ḡan ió noñó'o.”

6 Ta n̄i xin̄i ña xini ñá'a ñoo, ch̄i n̄i dax̄inián mián xi'ín n̄i n̄a kúu ñayuu Ndios, xi'ín n̄i n̄a n̄i xi'í sa'a Jesús. Ta kúu n̄i naá vá in̄i tá n̄i xin̄i ñá, ch̄i iin ñá'a naá in̄i k̄ian kéeán.

7 Dá n̄i kaa ángel ñoo xi'ín yu'u:

—¿Ndiva'a naá inóon? Viti k̄ian ná ko'in kasto'in xi'ón ndi kua'ḡan sa'a ñá'a káa, xi'ín sa'a kiti ch̄iká'ano kánóoán káa, xi'ín sa'a ndin us̄a din̄i r̄i xi'ín sa'a ndin ux̄i nd̄ik̄i r̄i. Ta ko iin ta'on ná'a ña ko'in kasto'in xi'ón. 8 Tá'an kirí n̄i xin̄on káa s̄a taki r̄i, tído ko taki k̄a r̄i viti. Vat̄i x̄ian daá, keta īi r̄i ini yáí konó, noḡ koḡ noḡ sá tuu. Ndi'i ví, dá dánaá ñaá Ndios. Ta ndidaa ñayuu ndéi noñó'o yó'o, n̄a ko kándodo kuu noḡ libro nda rá n̄i kasá'a sa'a ñayuu yó'o, tá'an libro noḡ kándodo kuu na n̄i'i ña kataki chíchi, noñon kúu n̄a naá in̄i tá ná koni n̄a ña kee kiti ñoo, dá ch̄i n̄i s̄a taki r̄i, ta ko taki k̄a r̄i viti, tído nataki tuku va r̄i.

9 Ta ña yó'o xin̄ñó'o ñax̄intóni, dá kandaḡ inon ndi dándákian. Ndin us̄a din̄i r̄i kúu us̄a yúku, ta din̄i yúku ñoo ió ñá'a káa. 10 Ta kúu ta'anian us̄a rey. Ta s̄a n̄i kuei va o'on rey yó'o, ta viti dándáki iin ra, ta iin k̄a r̄a kaman̄i natiin ra choon. Tído tá ná kasandaá kuu daá ñoo, cháa nda'o tiempo kánian dándáki ra. 11 Ta mií kiti n̄i s̄a taki ñoo, ta ko taki k̄a r̄i viti, kirí yó'o kúu rey kúu on̄a, ch̄i nákaḡ r̄i tein ndin us̄a rey yó'o, ta naá r̄i kee Ndios.

12 Ta ndin ux̄i nd̄ik̄i n̄i xin̄on káa kúu ux̄i rey, ta ko ñá'a ta'on natiin ra choon. Tído ndad̄a iin hora va kane'e ra choon xi'ín kiti ch̄iká'ano káa. 13 Ta

iin tó'on vá nakani ini ndin uxj rey ñoo, sa'á ñoo naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kiti chiká'ano ñoo. ¹⁴ Ta rey yó'o xí'in kiti yó'o naá xí'in na kúu léko Ndios, tído kandeé vá léko xí'in rá, dá chj mií ná kúu sato'o noo ndidaá sato'o, ta mií ná kúu rey noo ndidaá rey. Ta na ndíta xoo na kúu na nị kana mií ná xí'in na nị kaxi mií ná, xí'in na ndíta toon xí'in ná.

¹⁵ Ta nị kaa ta'ani ángel ñoo xí'in yu'u:

—Takujj nị xinon ñó'o noo ió ñá'a díko mií ñoo, kúu ndidaá tá'an ñoo, xí'in ñayuu kua'a, xí'in iin rá iin nació'n, xí'in na ká'an iin rá iin yu'u. ¹⁶ Ta ndin uxj ndikj nị xinon dinj kiti ñoo, xí'in mií rí kúu ra koni u'u ñá'a díko mií noo taa ñoo, ta dánkoo nda'í ñáa rá, ta taxi vichí ñáa rá, ta keí yí'í ra koñoan, ta chihó'o ñáa rá. ¹⁷ Dá chj kj'o dión nị chikáa Ndios ini ra ña kjan kee ra ña kónj mií ná. Sa'á ñoo naki'in tá'an ña nakani ini ra, dá naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kiti chiká'ano ñoo, dá ná xinkoo t'ón kj'o ká'an t'ón Ndios. ¹⁸ Ta ñá'a nị xinon káa kúu ñoo ká'ano, ña kjan kómí choon satá ndidaá rey dándaki noño'o yó'o.

18

Di'a nị kuu tá nị naá ñoo Babilonia

¹ Nị ndi'i, dá nị xinij konoo iin ka ángel vej na nda induú, ta ká'ano nda'o choon né'e na vej na, ta kúu nị naye'e ndaa oon ví noño'o yó'o nị kee na, dá chj ndato nda'o ye'e na. ² Ta kúu nị'í nda'o táj nị kayu'u ná, ta kaá na:

—Sa nị yaa va ñoo ká'ano Babilonia, sa nị yaa va ñoo ká'ano Babilonia. Ta nị nduuan cho'o ña u'u, ta nị nduuan káo noo ñó'o ndidaá tachi kini, ta nị nduuan táka ndidaá tá'an laa kini ndáa, kiri kúu laa tiki'ni. ³ Dión nị ndo'o ñoo ñoo, dá chj nị xj'ooan vino, kirá kúu kuachi ka'an noo, noo na ndéi iin rá iin nació'n, dá nị xí'í na ra. Ta ndidaá rey ñayuu yó'o nị ya'a nị kee kuachi xí'in ñoo yó'o. Ta ndidaá taa náka'an nda'í ndéi noño'o yó'o nị kekuiká rá mií rá, dá chj nị xiin ñoo ñoo ndidaá ña'a xínño'an noo rá, dá keean kuachi ka'an noo, dá ndinoo injan.

⁴ Dá nị seido'i nị ka'an tachi iin ka na nị ka'an chí induú, ta kaá na di'a:

—Ndo'ó, na kúu ñayuu miíj, kankuei ndó ñoo xaan, dá ná dá'a ni kuej ndó noo kuachi kée na ndéi xaan, dá kjan ná dá'a ni ndo'o níq ndo kee tandó'o vej ndo'o ñayuu xaan. ⁵ Dá chj ndidaá kuachi kée na nị xinkoo nda induú, tído viti ndékuendá Ndios sa'a iin rá iin ña kini kée na. ⁶ Sa'á ñoo kua'an ndo nandío né'e ndó noo na ñoo káa ndidaá ña'a nị kee na xí'in ndó. Ta noo iin rá iin ña kini nị kee na ñoo ñoo xí'in ndó, kua'an ndo kee ndóan uy ta'ándá xí'in ná. Ta kua'an ta'ani ndó taán ndo uy ta'ándá ndirá ova cháá ka o duú ndiróon nị xj'o na noo mií ndó, ta naki'o ndó ra nooan. ⁷ Ta sa chindaya'í ñoo yó'o mián, ta sa katoóan keean kuachi ka'an noo. Táto'on sa keean kuachi, kj'o dión kj'o ndó ña ndo'o níman, ta kj'o dión ta'ani kj'o ndó ña ná kuakián. Dá chj sa kuryí ñoo yó'o xí'in mián, ta kaáan: “Yó'o iój kúu iin reina, ta kó kúu ta'oin iin ña kuáan, ta ni iin kuu t'ón o kuákii.” ⁸ Ta sa'á ña ká'an dión, sa'á ñoo iin t'ón daá vá kuu kasaá kue'e sataan, ta kuu ndi'í de'e ñooan, ta nda'í kuakián, ta nda'í kuikoán, ta xí'in ñó'o kéj ita kej ña, dá chj ná'ano nda'o ña'a kee Ndios, na kúu sato'o yo, ta mií ná keyiko sa'an.

⁹ Ta ndidaá rey dándaki noño'o yó'o, tá'an ra nị ya'a nị kee kuachi xí'in ñoo yó'o, tá'an ra nị sa ndei dij xí'in, roón kúu ra kuaki, ta nda'í ka'an ra sa'an tá ná koni ra ña iin ndichi ño'oma tóon kéj ña. ¹⁰ Ta xíká nda'o kuita ra sa'á ña yu'u ra ña kéj ñoo ñoo, ta kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano Babilonia káa, nda'í kúu vián, ña kúu ñoo ndakí, dá chj iin hora di'a nị naá ndi'an nị kee Ndios.

11 Ta nda'í kuaki ndidaá ta náka'án nda'í ndéi noñó'o yó'o, ta nda'í ka'an ra sa'a ñoo yó'o, dá ch'i ko iin ka kuiin ña dikó rá tát'o'on k'i'o sa kee ñoo yó'o, 12 dá ch'i va'a ni sa xiian ña ni kava'a xí'in oro, xí'in ña ni kava'a xí'in plata, xí'in ña ni kava'a xí'in yuu luu ndáa, xí'in perla, xí'in dá'on táyí ndáa, xí'in dá'on kuá'a toón, xí'in dá'on seda, xí'in dá'on kuá'a nij, xí'in yito támi sa'an, xí'in ndidaá ña ni kava'a xí'in no'o yokó elefante, xí'in ña ni kava'a xí'in yito va'a, xí'in ña ni kava'a xí'in kaa kuáán, xí'in ña ni kava'a xí'in kaa oon, xí'in ña ni kava'a xí'in yuu ndato nani marmol, 13 xí'in canela, xí'in ndúta támi sa'an, xí'in dusa, xí'in duku támi sa'an, xí'in dusa kuxi támi sa'an, xí'in vino, xí'in siti, xí'in harina ndato, xí'in tirió, xí'in kiri xio vee, xí'in borrego, xí'in kuéi, xí'in carreta, xí'in ñayuu kéchoon, xí'in níó ñayuu. 14 Ndidaá kuji va'a sa katoo ñoo kaa ni kuxiká vá nooan viti. Ta ndidaá ña va'a xí'in ña ndáya'i ni kuxiká vá nooan, ta ni iin kuu ka o konían ndidaá ña yó'o.

15 Ta ndidaá ta náka'án nda'í xí'in ña va'a yó'o ni kekuiká rá mií rá ni kee ñoo ñoo, dá ch'i sa xiin va'an noo rá. Ta xiká nda'o kakujta ra sa'a ña yu'u ra ña kái ñoo ñoo, ta nda'í kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, 16 ch'i kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano káa, nda'í kúu ví ñoo sa ndixi dá'on táyí ndáa, xí'in dá'on kuá'a toón xí'in dá'on kuá'a nij, ta ni sa komián ña'a oro xí'in yuu luu ndáa xí'in perla, ta sa kaa táyíán. 17 Nda'í kúu vián, dá ch'i iin hora di'a ni naá ndi'i ña kuiká sa komián —kaa ra.

Ta ndidaá ra dáka'ka barco xí'in ra chíndeé tá'an xí'in rá, xí'in ndidaá ka ña kéchoon noo taño'o kakujta nda noo xiká ñoo 18 kande'é rá iin ño'oma toón kái ñoo ñoo, dá kaa ra:

—Ni iin to'ón ta'on ñoo ko ni kándeé ki'in tá'an xí'in ñoo ká'ano káa.

19 Ta chikodó rá ñoyaká ñó'o dinj rá, ta kayu'u rá, ta kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, ch'i kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano káa, nda'í kúu vián, ch'i ñoo káa ni kedaá xí'in ndidaá ta kómi barco, dá ni kekuiká rá mií rá xí'in ña kuiká ió nooan. Tído iin hora di'a ni naá ña —kaa ra.

20 Sa'a ñoo kadij iní ndo'o, na ndéi induú, sa'a ña ndo'o ñoo ñoo dión, ta kadij iní ndo'o, na kúu ñayuu Ndios, xí'in ndo'o, na kúu apóstol, xí'in ndo'o, na kúu profeta, dá ch'i sa ni dandó'o Ndios níó ñoo ñoo sa'a ña ni keeán xí'in ndo'o.

21 Dá ni tiin iin ángel ndakí nda'o iin yuu ká'ano, ña káa tát'o'on k'i'o káa iin yuu molino. Dá ni dakána na ña noo taño'o, dá ni kaa ra:

—Tát'o'on k'i'o ndéé téi ni kankao yuu káa, k'i'o dión ndo'o ñoo ká'ano Babilonia, dá naá ña, ta ni iin kuu ka o nándio kooan. 22 Ta ni iin kuu ka o kuedó'o yó dáka'ka na ñoo káa yaa xí'in arpa, ni o káta ka na, ni flauta ni trompeta ka o tuú na, ta ni ra t'i'a káva'a ña luu ndáa o kándeí ka, ta ni ña xido molino o kuedó'o ka yo ñoo ñoo. 23 Ta ni ñó'o itj ka o kái ñoo káa, ta ni o kuedó'o ka yo kantó'on na ko'on tanda'a. Dión ndo'an, ch'i ta sa naka'án nda'í sa ndei ñoo ñoo sa kuu ra ña ndáya'i noo na ndéi ñayuu yó'o, ta ni danda'i na ñoo ñoo ndidaá tá'an nación xí'in ña tadí. 24 Ta ñoo káa sa sati na ni ndidaá profeta xí'in ni ñayuu Ndios xí'in ni ndidaá na ni sa'áni ná ñayuu yó'o.

19

1 Ni ndi'i, dá ni sejd'o'i táj ká'an kuá'a nda'o ñayuu chí induú, ta kaá na:

¡Aleluya, na ká'ano kúu Ndios, sato'o mií yó!

Mií ná kúu na dáka'ki ñaá,

mií ná natiin ñaño'ó xí'in to'ón ndato xí'in ndidaá choon,

2 dá ch'i keyíko ndaa na, ta keyíko va'a na sa'a iin rá iin ñayuu,

sa'a ñoo ni keyíko na sa'a ña kini ni kee ña'a xixi kée dikó mií noo ña,

dá **chí nì** ñàtúúán ndidaá ñayuu ndéi ñoñó'o,
 sa'á ño'ó nì ya'a na nì kee na kuáchi.
 Ta nì ñak'iin ya'i Ndios noo ñá'a ñoo
 sa'á ña nì sataa nì ñayuu sa xino kuáchi noo ná.

³ **Dá nì** kaa tuku ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Aleluya! **Chí** ño'oma tóon kána noo kéi ñoo ká'ano ñoo. Ta daá kuití kana ña.

⁴ Ta ndin oko komi ta sá'ano ñoo xí'in ndin komi ña takí ñoo nì sa kujta xiti, dá nì sa ndaño'o na Ndios, na ío dándáki noo téi ñoo, ta kaá na:

—¡Díon ná koo! ¡Aleluya!

⁵ **Dá nì** seido'i nì ka'an na nda noo ío Ndios dándáki na noo téi ñoo, ta kaá na:

Ndidaá tá'an ndo'ó, na xínkuáchi noo Ndios, keká'ano ndó Ndios.

Ta keká'ano ta'ani ñaa ndo'ó, na yu'u ni'ini ñaa,

á mií ndó yatá ndó, o á mií ndó kuáli ndó.

⁶ Nì ndi'i, dá nì seido'i táj ká'an kuá'a nda'o ñayuu, ta noo ká'an na ní'i tát'o'on kí'o ní'i xido xíka takují ini yuta, ta ní'i ta'ani tát'o'on kí'o ní'i tá káyu'u dai, ta kaá na:

Aleluya, dá **chí** dándáki sato'o yo Ndios,

na kándée kée ndidaá tá'an ña'a.

⁷ Ná kadij inio, ta ná kandeí dij yo, ta naki'o yó ñaño'ó noo ná, dá **chí** sa nì kasanda'a va kuu tanda'a na kúu léko xí'in ñadi'í na, ta sa ío nduu va ñadi'í na ña kían tanda'a ná xí'in ná.

⁸ **Chí nì** ñatiin ñadi'í na dá'on táyíí ndaa, ta ndato kuxí ña, ta ndato ye'an.

Dá **chí** ña dándáki dá'on táyíí ndaa ñoo kúu ndidaá ña va'a nì kee ñayuu Ndios.

Ndiká'an ví na ko'on kadíni víko noo tanda'a na kúu léko

⁹ **Dá nì** ka'an ángel ñoo xí'in yu'u:

—Taa ña ko'in ka'in xí'ón: “Ndiká'an ví na nì ñakana Ndios ko'on kadíni víko noo tanda'a na kúu léko.”

Dá nì kaa ta'ani na xí'in:

—Míian ndaa kuiti to'on mií Ndios kían ká'in xí'ón —kaá na.

¹⁰ **Dá nì** sa kuúin xití noo ná, dá nì ka'in kandaño'i na. Tído nì kaa na xí'in:

—Ná dá'a ni keeón díon, dá **chí** iin ta xino kuáchi dáó xí'in vóon noo Ndios kúu yu'u, tát'o'on kí'o kée dao ka ñanon, na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús. Kua'an kandaño'o iin tó'ón diní Ndios. **Chí** to'on ndaa Jesús kían dátoon ñaxintónj profeta, dá ká'an na sa'á ña vei koo.

Yó'o nì karxóo iin na kánóo iin kuéj kuxí

¹¹ **Dá nì** xini nì nono induu, ta kúu nì xini iin kuéj kuxí, ta kánóo iin ña sata ri, ta nani ná, Na Kéndúsá'ano, Na Ndaa. Díon nani ná, dá **chí** keyíko ndaa na, ta ko ñaa ndava'a na xí'in nì iin tó'ón ñayuu. ¹² Tát'o'on kí'o ndé'é ño'ó ita, kí'o díon ndé'é nduchí nóo na. Ta kua'a nda'o corona kándodó diní ná. Ta né'e na iin kuu, tído ko iin ta'on kátónj ini ndi kónj kaa kuu ñoo, sav'a iin tó'ón mií va ná ná'á. ¹³ Ta ndíxi na iin dá'on nì ñakuchi nij. Ta nani ná, To'on Mii Ndios. ¹⁴ Ta kuá'a nda'o tu'u soldado Ndios ndéi induu tákuei ra vei ra satá na kánóo kuéj kuxí ñoo. Táyíí nda'o ndaa dá'on ndato kuxí ndíxi ra vei ra, ta kándodó ta'ani ra kuéj kuxí vei ra satá ná. ¹⁵ Tárnee iin espada deen yú'u ná dárkue'e na ñayuu ndéi iin rá iin nacióon xí'an. Ta xí'in vara kaa dándáki ñaa ná. Ta mií ná ko'ónj uva xí'in sa'a ná, dá kana ndúta ri. Ta kír'a yó'o dándáki ña xido nda'o ini Ndios, na kándée kée ndidaá ña'a. ¹⁶ Ta dá'on ndíxi na ndá'a iin kuu, ta dij'in na viti ndá'a ña. Ta kuu yó'o kaá di'a: “Rey noo ndidaá kúu rey, Sato'o noo ndidaá kúu sato'o.”

¹⁷ Nj̄ ndi'i, dá nj̄ xinij̄ iin iin k̄a ángel noḡ nd̄indii, dá nj̄ kayu'ú ángel ñoó, dá kaá na xí'ín ndidaá laa tánee me'í induú:

—Nakij̄ ndidaá ndo'ó nditútí ndi'í ndó kadíni va'a ndó koño kee Ndios, ¹⁸ dá ch̄i ko'on na k̄i'o na koño rey keí ndo, xí'ín koño ta dándáki soldado, xí'ín koño ta ndaki xí'ín koño kuéj̄ xí'ín koño ra nj̄ sa ndodó rí, xí'ín koño ndi ndáa mií vá ñayuu, á mií ná kúú ná sato'o o mií ná kúú ná na ñó'o t̄ixi ndá'a sato'o, á mií ná kuálí ná o á mií ná ná'ano na.

¹⁹ Ndi'i, dá nj̄ xinij̄ k̄it̄i ch̄iká'ano ñoó xí'ín ndidaá rey dándáki noño'o yó'o xí'ín soldado ra. Ndidaá ta yó'o nj̄ nditútí naá xí'ín na kánoo sat̄a kuéj̄ kuxi ñoó, xí'ín soldado Ndios vej̄ xí'ín ná ñoó. ²⁰ Dá ví nj̄ kankao k̄it̄i ch̄iká'ano ñoó xí'ín profeta to'ón ñoó noḡ ndá'a ná. Ta profeta ñoó kúú ra sa kandeé sa kee ña ná'ano noḡ ñayuu nj̄ kee k̄it̄i ká'ano ñoó, ta dión sa danda'í ra na nj̄ nañiñi tóni k̄it̄i ñoó, ta nj̄ sa ndaño'o na na'áná rí. Dá nj̄ dakána ni'ini Ndios k̄it̄i ñoó xí'ín profeta to'ón ñoó ini takuj̄i kúú ño'ó it̄a xí'ín azufre. ²¹ Ta dao ka ta ñoó nj̄ x̄i'í nj̄ kee espada tánee yú'u na kánoo kuéj̄ kuxi ñoó. Dá nj̄ ndutú'u ndidaá laa nj̄ seí rí koño ta ñoó nda nj̄ ndinoo ini rí.

20

Dándáki Cristo Jesús iin mil kuia

¹ Nj̄ ndi'i, dá nj̄ xinij̄ koṇoo iin ángel vej̄ na nda induú, ta né'e na nda'á ka yé'é yáj̄ koṇó, noḡ koḡ noḡ sá tuu, ta né'e na iin cadena ch̄ikáni vej̄ na. ² Dá nj̄ kandeé ná nj̄ tiin na kirí kúú koḡ ká'ano ñoó, kirí naní Satanás, kirí kúú t̄imí'á, ta nj̄ so'oni na rí xí'ín cadena né'e na ñoó, dá ná kandiko rí iin mil toon kuia. ³ Ta nj̄ dakána na rí nda maá ini yáj̄ koṇó ñoó, ta nj̄ sadi ná yé'an, ta nj̄ kani na sello yé'an, dá ná dá'a ni konó ni iin tó'ón ñayuu noḡ nj̄ sadi na, dá k̄ian ná dá'a ka ni keta rí danda'í rí ni iin k̄a nación nda ná x̄inkoḡ iin mil kuia. Tá nj̄ ndi'i, dá kánian ndax̄i rí cháá tiempo.

⁴ Dá nj̄ xinij̄ ndita téj̄ ta sa'ándá choon, ta ñoó nj̄ nandei ndidaá na nj̄ nañiñi choon ña keyíko na sa'á ñayuu. Ta nj̄ xini ta'anú nio na nj̄ ta'andá diko sa'á ña sa xí'o ndaa na kuendá sa'a Jesús, xí'ín sa'á ña kándisa na to'ón Ndios. Na yó'o kúú na ko ní sá ndaño'o k̄it̄i ch̄iká'ano ñoó, ta ni na'áná rí, ta ni tóni rí ko ní ñani taan na ni ndá'a ná. Ndidaá na yó'o nj̄ nataki, ta nj̄ ni'í ná ña dándáki na xí'ín Cristo iin mil toon kuia. ⁵ Ch̄i na yó'o kúú na mií noḡ nj̄ nataki. Tído dao ka na kúú ndij̄, o náta ki ta'on na nda ná x̄inkoḡ iin mil kuia. ⁶ Ndiká'an ví na nataki mií noḡ, ta kakuu ta'ani na na ij̄, dá ch̄i o koñi ta'on na kuu na ta'ándá kúú uu. Di'a ni'í tá'í ná kakuu na dut̄i mií Ndios xí'ín dut̄i Cristo, ta dándáki na xí'ín ná iin mil toon kuia.

Di'a koo tá dákána Ndios t̄imí'á nda maá ini taño'o noḡ kéj̄ it̄a ñó'o xí'ín azufre

⁷ Tá ná x̄inkoḡ iin mil toon kuia ñoó, dá ví ndax̄i t̄imí'á yáj̄ koṇó noḡ ndadi ni'ini rí. ⁸ Dá ví keta rí kanoo rí danda'í rí na ndéi ndidaá nación ñó'o ndin kom̄i xoo tach̄i noño'o. Nda noḡ kúú kuendá Gog xí'ín nda noḡ kúú kuendá Magog kanoo rí danda'í rí ñayuu, dá nditútí rí na, dá ko'on na xí'ín rí naá rí xí'ín ñayuu Ndios. Táto'on kua'a kúú ñot̄i ndéi yu'ú taño'o, k̄i'o dión ví kua'a kakuu ñayuu nditútí rí. ⁹ Ch̄i nj̄ kii na iin rá iin xoo ñayuu, nda noḡ xíká cháá ka, dá kaḡ noo na ño noḡ ndéi tu'u ñayuu Ndios, noḡ kúú ñoo manj̄ noḡ Ndios. Tído dákoon Ndios ñó'o kéj̄ it̄a sata ná, dá naá ndí'í na. ¹⁰ Ta t̄imí'á, kirí nj̄ danda'í ñayuu ñoó, dákána ñaa Ndios ko'on rí nda maá ini taño'o noḡ sá'ano it̄a ñó'o xí'ín azufre, noḡ nákaa k̄it̄i ch̄iká'ano ñoó xí'ín profeta to'ón ñoó. Ta daá kuití ndo'o naní nio rí nduu ñoó xí'ín profeta ñoó.

Ió Ndios iin téi kuxí, ta kényiko na sa'á ñayuu

¹¹ Nj ndi'i, dá nj xinij iin téi kuxí ká'ano, ta nj xini ta'anii na ió dándáki ñóó. Ta nj naá noño'ó xí'ín induú noó na ió ñóó, ta nj iin tó'ón ta'on xían kọ ní nátuu kaan. ¹² Dá nj xinij ndíta ndidaa na nj xi'í, na ndáya'í xí'ín na kọ ndáya'í noo Ndios. Dá ví nj nono ndidaa libro ñóó. Ta nj nono ta'ani iin ka libro, ta ña yó'o kúu libro noo kándodó kuú na nj'í ña kataki chíchí ná. Dá ví nj keyíko sa'a iin rá iin na nj xi'í ñóó tát'o'on káa rá ió ña kándodó noo dao ka libro ñóó, chí nj keyíko na sa'a ña nj kee na. ¹³ Ta nj na'kí'o taño'o ndidaa ñayuu nj xi'í ñó'o noo ra. Ta nj na'kí'o ta'ani ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í na, ndidaa tá'an ñayuu ñó'o tixi ndá'an. Ta nj na'kí'o ta'ani yáí ndji ndidaa ndji ñó'o inian. Dá ví nj keyíko sa'a iin rá iin na tát'o'on kí'o káa rá ió ña'a nj kee na. ¹⁴ Ta ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í na, xí'ín yáí ndji nj sata Ndios ña kua'an ini takují kúu ñó'o ita. Ña yó'o dándáki ña kuu ñayuu ñóó ta'ándá kúu uu. ¹⁵ Tá'an na kọ kándodó kuú noo libro noo kándodó kuú na nj'í ña kataki chíchí ñóó, noón kúu na nj dakána Ndios ini takují kúu ñó'o ita.

21

Kava'a Ndios iin noño'ó saá xí'ín induú saá

¹ Nj ndi'i, dá nj xinij iin induú saá xí'ín iin noño'ó saá, dá chí induú mií noó xí'ín noño'ó mií noó nj ya'a vaan kua'an, ta koó ka va taño'o nákaa. ² Dá nj xini mií yu'u, Juan, ña kúu ñoo Jerusalén saá, ña kúu ñoo ij. Ta nj xinij konoan veí ña nda induú nj kee mií Ndios, ta luu nj kenduuan miían tát'o'on kée iin ñá'a nj kenduu mií veí natiin yijian. ³ Dá nj seido'i nj kayu'u iin na nda induú, ta kaá na:

—Kande'é, ña xaan kúu ve'e ño'o Ndios, ta viti íian noo ndéi ñayuu na, dá chí koo na xí'ín ñayuu na, ta kakuu na na ñoo mií Ndios, ta kanoo mií Ndios tein na, ta kakuu na Ndios noo ná. ⁴ Ta dánayaa Ndios ndírnoo ñayuu na. Ta o kúu ka na, ta ni o kúnda'í ka ini na, ta o kuáki ka na, ta o ndó'o ka níó ná, dá chí ndidaa ña'a sa ndo'o na tá sata nj kexoo vaan.

⁵ Dá nj kaa na ió dándáki noo téi ñóó:

—Kande'é ndó, yu'u kúu na ndésaa ndidaa tá'an ña'a.

Dá nj kaa na xí'ín yu'u:

—Taa ndidaa ña yó'o, dá chí ndino'o ña ndaa kían ká'in, ta miían ndaa kooan.

⁶ Ta nj kaa ta'ani na xí'ín yu'u:

—Sa nj kuu va viti. Yu'u kúu tọ'on mií noó xí'ín tọ'on noo ndi'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndi'i. Tá ió iin káa na íchí ini, nakíj na noó yu'u, dá kí'o oon yu'u takují kána ndita ko'o na, kirá xí'o ña kataki chíchí ná. ⁷ Ta ndi ndáa na nj kandeé nj xinkuei, noón kúu na natiin ndidaa tá'an ña va'a noó yu'u, dá chí yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mií ná kakuu de'e noó yu'u. ⁸ Tído ñayuu kọ ndéé iní, xí'ín na kọ kándísa yu'u, xí'ín na kée ña ka'an noo, xí'ín na sa'ání ndji, xí'ín na kée kuachi xí'ín na kọ kúu ñadi'í na o yíj ná, xí'ín na tadí, xí'ín na ndaño'o yokọ xí'ín ndidaa na tọ'ón, noón kúu na nj ni'í tá'í ña kaño'o na ini takují kúu ñó'o ita xí'ín azufre. Ña yó'o dándáki ña kuu na ta'ándá kúu uu —kaá Ndios.

Kava'a Ndios iin ñoo Jerusalén saá

⁹ Nj ndi'i, dá nj kixi iin ángel nákaa tein ndin usa ángel nj sa ne'e ndin usa copa nj chíti nj sa ñó'o tando'ó sa nj ya'a ñóó, dá nj kaa na xí'ín:

—Nakíj chí yó'o di'a, dá ko'in dána'í nooon na ko'on tanda'a, na kakuu ñadi'í na kúu léko ñóó.

10 Dá ndáka na kúu Espíritu Ndios yu'u ni sa'an na dinjii iin yúku ká'ano dikó lin ñoo, dá ni daná'a na iin ñoo ká'ano nda'o nooí, ta ñoo ñoo kúu ñoo ij, ña kúu ñoo Jerusalén, ña kían koonoo veí nda' induu ni kee Ndios. 11 Ta ndato oon ví náye'e ndaa ñoo ñoo táto'on k'i'o ndato náye'e ndaa mií Ndios. Ta nádíon ña táto'on k'i'o nádíon yuu ndato xíxi díon, ta ndé'an táto'on k'i'o ndé'e yuu nani jaspe, chí yé'an táto'on k'i'o yé'e yuu tatá. 12 Ta ndika nda'o náq ni kao noo ñoo ñoo, ta dikó nda'o ña, ta uxj uú kúu yé'an, ta ndíta iin iin ángel yé'an, ta iin rá iin yé'an ñoo tándaa iin rá iin kuú ndin uxj uú de'e taq nani Israel. 13 Ta chí xoo noq xínko ndindii ñó'o onj yé'an, ta chí xoo norte ñó'o ta'ani onj yé'an, ta chí xoo sur ñó'o ta'ani onj yé'an, ta chí xoo noq sá nóo ndindii ñó'o ta'ani onj yé'an. 14 Ta uxj uú kúu yuu sa'a náq ñoo ñoo, ta iin rá iin yuu sa'a náq ñoo tándaa iin iin kuú na kúu apóstol, na sa xionoo xí'in na kúu léko.

15 Ta né'e ángel ñoo iin vara oro, dá chik'i'o na ñoo ñoo, xí'in yé'an xí'in náq ña. 16 Ta komj xoo kúu ñoo ñoo, ta ña ndíkaan xí'in ña kánján, iin nóo vá ndáaan. Dá ni chik'i'o na ña xí'in vara oro ñoo, ta uú mil komj ciento kilómetro kúu ña kánján, ta uú mil komj ciento kilómetro kúu ña dikóan, ta uú mil komj ciento kilómetro kúu ña ndíkaan. 17 Ta ni chik'i'o na náq ña, ta kían onj diko uxj komj metro táto'on k'i'o chik'i'o ñayuu, chí k'i'o díon ni chik'i'o ñaa ángel ñoo. 18 Ta yuu ni kava'a náq ñoo kúu yuu nani jaspe. Tído mií ñoo ñoo ni kava'a xí'in oro ndino'o, ta díon ña táto'on ndato díon yuu tatá. 19 Ta yuu sa'a náq ñoo ni kava'a xí'in yuu luu ndáa, ta yuu sa'a náq mií noq ni kava'a xí'in yuu nani jaspe, ta ña kúu uú ni kava'a xí'in yuu nani zafiro, ta ña kúu onj ni kava'a xí'in yuu nani ágata, ta ña kúu komj ni kava'a xí'in yuu nani esmeralda, 20 ta ña kúu o'on ni kava'a xí'in yuu nani ónice, ta ña kúu iño ni kava'a xí'in yuu nani cornalina, ta ña kúu usá ni kava'a xí'in yuu nani crisólito, ta ña kúu oná ni kava'a xí'in yuu nani berilo, ta ña kúu iin ni kava'a xí'in yuu nani topacio, ta ña kúu uxj ni kava'a xí'in yuu nani crisopraso, ta ña kúu uxj iin ni kava'a xí'in yuu nani jacinto, ta ña kúu uxj uú ni kava'a xí'in yuu nani amatista. 21 Ta uxj uú yé'é ñoo ni kava'a xí'in uxj uú perla, sa'a ñoo iin rá iin yé'é ñoo kúu iin perla. Ta kei oro kúu kei ñó'o ñoo ñoo, ta yé'an táto'on yé'e yuu tatá.

22 Ta ni iin tó'on ve'e ño'o ko ní xínjii iin ñoo ñoo, dá chí sato'o yo Ndios, na kándéé kée ndidaa ña'a, noón vá kúu ve'e ño'o ió ñoo ñoo, xí'in na kúu léko. 23 Ta ko xínñó'o ta'on ñoo ñoo ndindii, ni yoq, dá katoon, dá chí mií vá Ndios dáye'e sa'a ña ndato téi na, ta mií léko ñoo kúu ñó'o dátoon iin níi ñoo ñoo. 24 Ta ñayuu ni káki ndéi iin rá iin nación kanoo noq náye'e ndaa ñoo ñoo, ta ndidaa tá'an ña kuiká xí'in ñaño'o nak'i'o ta sa kuu reye noño'o yó'o noq ñoo ñoo. 25 Ta ni iin kuú ta'ón o ndadí yé'an, dá chí ni iin kuú ka o kuaá ñoo. 26 Ta kane'e na ndidaa ña kuiká xí'in ñaño'o ni sa komj iin rá iin nación ko'on na nak'i'o naan noq ñoo ñoo. 27 Ta ni iin tó'on ta'on ña yakó o kúu ku'u ñoo ñoo, ni na kée ña kini, ni na to'ón. Sava'a na kataki chíchi kándodó kuú noq libro na kúu léko, noón vá kúu na kuu ndu'u ñoo ñoo.

22

1 Ni ndi'i, dá ni daná'a ángel ñoo iin yuta ndato nda'o nooí. Ta yuta ñoo xíka takují xí'o ña kataki yo, ta ndato yé'e ra táto'on k'i'o yé'e yuu tatá. Ta takují yó'o kána mií tíxi téi noq ió Ndios dándáki na xí'in na kúu léko. 2 Ta me'i kei náka mií ñoo ñoo náka yuta ñoo. Ta ndíta yito ndin nduu xoo yu'u yuta ñoo, ta yito ñoo xí'o ña kataki yo. Ta iin rá iin yoq xí'o rá ku'i'i, chí uxj uú ta'ándá xí'o rá ku'i'i noq kuía. Ta ndá'a yito ñoo kúu tata nduva'a ñayuu ndéi iin rá iin nación. 3 Ta ni iin ka chí'an o kóo noq ñayuu kandeí ñoo. Ta ñoo kuin téi

noḡ koo Ndios dándáki na xí'ín nā kúú léko, ta koni kuáchí ñayuu nā noḡ ná. ⁴ Ta koni túu na noḡ Ndios, ta kanda'a kuú mií Ndios taan nā. ⁵ Ta ni iin kuú ta'ón o kuaá ñoo ñoo. Ta ni o kónñó'ó ka nā ni iin tó'ón ñó'o katoḡn noḡ ná, ni ndiindii, dá chī mií vá Ndios, nā kúú sato'o yo, katoḡn noḡ ná. Ta daá dándáki kuíi Ndios.

Sā kuyati va ñā nandió koḡ Jesús kasaḡ nā

⁶ Dá nī kaa ángel ñoo xí'ín:

—Ñā ndaa kúú to'on yó'o, ta mián ndaa xinkoḡ noḡ ká'an. Sa'a ñoo sato'o yo Ndios, nā kúú Ndios xí'o ñā kándaḡ ini nā kúú profeta nā sa'a ndi kían koo, noḡn kúú nā nī tanda'a iin ángel kéchóon noḡ ná noḡ yo'ó, dá dána'a nā noḡ ñayuu mií ná sa'a ndidaá ñā yati vei koo, ñā kúú ñā kánian koo.

⁷ —Kana'ón ñā sā yati ñó'ó vá kasaḡi —kaá Jesús.

Ndiká'an ví nā ne'e va'a ndidaá to'on nákanii libro yo'o sa'a ñā vei koo.

⁸ Ta mií yu'u, Juan, kúú nā nī seídó'o ndidaá ñā yo'o, ta nī xiniñ xí'ín noḡi ñā. Tá nī ndi'i nī seídó'i ñā, ta nī xiniñ ñā, dá nī sā kuíñ xitíi kua'ín kandaño'i ángel, nā nī dána'a ndidaá ñā yo'o noḡi. ⁹ Dá nī kaa nā xí'ín:

—Koḡ, ná dá'a ni keeón dión, dá chī iin nā xinkuáchí dáó xí'ón kúú yu'u, táto'on k'i'o kée dao ka ñanḡn, nā kúú profeta, xí'ín to'on kée nā ndíta toon xí'ín to'on dána'a libro yo'o. Kua'an kandaño'o iin tó'ón dinī mií Ndios.

¹⁰ Ta nī kaa ta'ani na xí'ín:

—Ná dá'a ni kadḡn libro yo'o xí'ín sello, dá chī sā yati ñó'ó vá vei koo ñā kásto'an sa'a. ¹¹ Sa'a ñoo nā ko kúú ñayuu ndaa, ta k'i'o dión ná kakuu iñ vá ná. Ta nā kúú ñayuu káni, ná kee iñ vá ná ñā káni. Ta nā kendaḡ, ná kendaḡ iñ vá ná. Ta nā ió vii noḡ Ndios, ná koo vii iñ vá ná.

¹² —Kana'ón ñā sā yati ñó'ó vá kasaḡi! Ta chiya'avii iin rá iin ñayuu táto'on k'i'o káa choon nī kee na. ¹³ Yu'u kúú to'on mií noḡ xí'ín to'on noḡ ndi'i, ta kúú nā mií sa'a xí'ín nā noḡ ndi'i. Yu'u kúú nā mií noḡ, ta yu'u kúú nā noḡ ndi'i —kaá Jesús.

¹⁴ Ndiká'an ví nā nī dandóo dá'on ndíxi na, dá chī ió íchi ná ñā kían keí ná kuí'i kána noḡ yito, kírā xí'o ñā kataki yo. Ta ió ta'ani íchi ná ku'u na iin rá iin yé'e ñoo ñoo. ¹⁵ Tído sata vé'e va kandḡo tina, xí'ín nā tadí, xí'ín nā kée kuáchí xí'ín nā ko kúú ñadi'i nā o yíi ná, xí'ín nā sa'áni ndii, xí'ín nā ndáño'o yoko, xí'ín ndidaá nā kátoó dándá'í dao ka ñayuu.

¹⁶ —Mií yu'u, Jesús, kúú nā nī tanda'a iin ángel kéchóon noḡi, dá k'i'o ndaa nā kuendá sa'a ndidaá ñā yo'o noḡ ndidaá nā kúú kuendá mií. Yu'u kúú nā nī kii tein nā ve'e rey David, ta yu'u kúú tiñoḡ ndato xinkoḡ tá kua'an tuu —kaá nā.

¹⁷ Ta kaá nā kúú Espíritu Ndios:

—Nakíj.

Ta kaá ta'ani yo, nā kúú ñadi'i Jesús:

—Nakíj ní.

Ta ndo'ó, nā seídó'o to'on yo'o, kaa ta'ani ndó:

—Nakíj ní.

Ta ndo'ó, nā íchi ini, nakíj ndo. Ta ndi ndáa ndó ká'an ko'o takuí, dá kían ko'o oon ndó takuí xí'o ñā kataki yo.

¹⁸ Sā kásto'in xí'ín ndidaá tá'an nā seídó'o to'on tándaḡ noḡ libro yo'o, ñā ká'an sa'a ndi kían koo chí noḡ, ñā tá nī chindaḡ noḡ ná nī chikodó ná cháá ka to'on noḡ tuti yo'o, dá kían tanda'a Ndios ndidaá tá'an kua'e kían noḡ ná, ñā kían ká'an libro yo'o sa'a. ¹⁹ Ta tá nī chindaḡ noḡ ná nī dítá ná dao to'on tándaḡ noḡ libro yo'o, ñā ká'an sa'a ñā vei koo, dá kían ko'on ta'ani Ndios dítá

ná kuu ná, ña kánóo noo libro noo kándodó kuu na kataki chíhí, ta o kónó ná ña kandeí na ñoo ij ñoo, ña ká'an libro yó'o sa'a.

²⁰ Mii na xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o kúú na kaá di'a:

—Mii'an ndaa kuiti yachi va kasaai.

¡Dión ná koo! ¡Nakii ní, Jesús, mii ní na kúú sato'o ndu!

²¹ Ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Díon ná koo.